LEXICA SOCIETATIS FENNO-UGRICAE IX

LYYDILÄISMURTEIDEN SANAKIRJA

AINEKSET KERÄNNEET
KAI DONNER, JALO KALIMA, LAURI KETTUNEN,
JUHO KUJOLA, HEIKKI OJANSUU, ELVI PAKARINEN,
Y. H. TOIVONEN JA E. A. TUNKELO

TOIMITTANUT JA JULKAISSUT

JUHO KUJOLA

HELSINKI 1944
SUOMALAIS-UGRILAINEN SEURA

Sisällys.

Alkulause ..... V—VIII
Lyhennykset ..... IX—X
Lyydiläismurteiden sanakirja ..... 1—510
Suomalainen hakemisto ..... 511—543
Kartta 545

Alkulause.

Lyydiläismurteita puhuvia heimolaisiamme asuu ent. Aunuksen läänissä yhtenäisellä kapealla vyöhykkeellä ent. Petroskoin kihlakunnassa Kontupohjan, Munjärven, Šuojun ja Pyhäjärven kunnissa sekä Aunuksen kihlakunnan Vaaženin kunnassa. Tämän yhtenäisen alueen ulkopuolelle jäävät vain Lohmoioja Petroskoin lähellä ja etelässä Järventakuinen Vaatsjärven rannalla. (Ks. karttaa.)

Ryhtyessään saattamaan julkisuuteen suomalaisten tutkijain keräämää runsasta kielitieteellistä aineistoa Suomalais-ugrilainen Seura antoi allekirjoittaneen tehtäväksi toimittaa ja Seuran kustannuksella julkaista useiden tutkijain lyydiläisiltä muistiinmerkitsemät sanakirja-ainekset.

Tämä lyydiläismurteiden ensimmäinen sanakirja perustuu etupäässä prof. Jalo Kaliman, Lauri Kettusen, Heikki Ojansuun, Y. H. Toivosen, E. A. Tunkelon, toht. Kai Donnerin, maist. Elvi Erämetsän ja allekirjoittaneen keräämiin aineksiin. Kaikki muut mainituista tutkijoista ovat koonneet aineistonsa Itä-Karjalasta Suomen puolelle tulleilta pakolaisilta paitsi allekirjoittanut, jonka keräelmät ovat muistiinmerkityt kesällä 1909 lyydiläisalueelle Suom. Kirjall. Seuran stipendiaattina tehdyllä kielentutkimusmatkalla. Donnerin, Kaliman, Ojansuun ja Toivosen muistiinpanot liittyvät siihen etupäässä kielitieteelliseen tutkimusretkeen, jonka he kesällä 1921 tekivät yhdessä neljän muun tutkijan kanssa maamme itärajalle: Sortavalaan, Läskelään, Salmiin, Suojärvelle ja Lieksaan (ks. Suom.-ugr. Seuran Aikakauskirja XXXIX,3 ss. 29—30). Murteet, kielenoppaat, kirjaanpanopaikat ja -ajat selviävät, mikäli tietoja niistä on säilynyt, seuraavasta taulukosta.

Kunta	Kylä	Kielenopas	Ikä	Tutkija	Muistiin-panopaikka	Muistiin-panoaika
Kontu-pohja	Kortaš	Feodor Polukaiṅe	50 v.	J. Kujola	Kortaš	kes. 1909
»	»	Marija Andronova	25 v.	E. A. Tunkelo	Sortavala	» 1923
»	Tiudia	Akimov (Akimaiṅe)	n. 40 v.	J. Kalima	Läskelä	» 1921
»	»	—»—	—»—	H. Ojansuu	»	» 1921
»	»	Ivan Savastjanov	40 v.	L. Kettunen	Lieksa	» 1922
»	»	—»—	—»—	E. A. Tunkelo	»	» 1925
»	»	—»—	—»—	Elvi Erämetsä	»	vv. 1931—32
»	»	Jakov Isakov (Issakainen)	n. 27 v.	E. A. Tunkelo	Helsinki	syks. 1924, 1925
»	»	Konstantin Isakov (edellisen serkku)	n. 20 v.	—»—	»	1927 alkaen useana v:na.
»	»	Feodor Jermakov (Jormakka)	n. 30 v.	—»—	Suojärvi	kes. 1930
Munjärvi	Sununsuu	Il'l'a Habuk	55 v.	J. Kujola	Sununsuu	» 1909

Kunta	Kylä	Kielenopas	Ikä	Tutkija	Muistiinpanopaikka	Muistiinpanoaika
Munjärvi	Pälärvi	Ivan Fad'aiń̆e	60 v.	J. Kujola	Pälärvi	kes. 1909
»	»	?	n. 45 v.	E. A. Tunkelo	Suojärvi	» 1930
»	»	Outi Kosina, Ivan Rosalinski	?	Elvi Erämetsä	»	vv. 1931—32
»	Munjärven kirkonkylä	Ivan Taroiń̆e	30 v.	J. Kujola	Munjärven kirkonkylä	kes. 1909
»	Bošinkylä	Ondrei Aleksejev (Oleksiaiń̆e)	68 v.	J. Kalima	Antrea	» 1924
»	»	—»—	»	L. Kettunen	Sortavala	» 1922
»	»	—»—	»	H. Ojansuu	»	» 1921
»	»	—»—	»	E. A. Tunkelo	»	» 1923, 24
»	»	Kurganov (Kurhanainen)	?	Y. H. Toivonen	Suojärvi	» 1921
»	Puikniemi	Andrei Giljukov (Hiljukka)	37 v.	J. Kalima	Läskelä	» 1921
»	»	—»—	»	H. Ojansuu	»	» 1921
»	Lahti	Harakan Nad'žoi	40 v.	J. Kujola	Lahti	» 1909
»	Kenjärvi	Anni Dorofejeva	31 v.	H. Ojansuu	Suojärvi	» 1921
»	»	Semen Kukšinaiń̆e	45 v.	J. Kujola	Kenjärvi (Länsikylä)	» 1909
»	Sagar̆voi	mieshenkilö	n. 35-40 v.	E. A. Tunkelo	Suojärvi	» 1930
»	D'ekunniemi	—»—	?	—»—	»	» 1930
Šuoju	Nuomoil	Ivan Mihalkin	51 v.	H. Ojansuu	Vesilahti Toijala	» 1921
»	»	—»—	»	K. Donner	Helsinki	» 1921
»	»	—»—	»	Y. H. Toivonen	Suojärvi	» 1921
»	Viidana	?	?	J. Kalima	Suojärvi	» 1921
»	»	Petter Markatšov	45 v.	J. Kujola	Viidana	» 1909
»	Polovina	?	?	—»—	Priäžä	» 1909
»	Haljärvi	?	?	E. A. Tunkelo	Suojärvi	» 1930
Pyhäjärvi	Soavan Priäžä	Venedikt Kikki	55 v.	J. Kujola	Priäžä	kes. 1909
»	Terun Priäžä	Anna Ješakova	40 v.	J. Kalima	Suojärvi	» 1921
»	—»—	Petter Ješakov	45 v.	J. Kujola	Priäžä	» 1909
»	Pyhäjärvi	Timoi Beljajev	56 v.	J. Kalima	Suojärvi	» 1921
»	»	—»—	»	H. Ojansuu	»	» 1921
»	»	?	?	J. Kujola	Pyhäjärvi	» 1909
»	Lid'žmi	Art'emei Jestefejev	51 v.	Y. H. Toivonen	Suojärvi	» 1921
»	Peltoinen	?	?	J. Kujola	Priäžä	» 1909
»	Loginselkä	?	?	—»—	»	» 1909
Vaaženi	Kuujärven Paloniemi	?	?	—»—	Paloniemi	» 1909

Useimpien mainittujen tutkijain ainekset ovat olleet allekirjoittaneen käytettävinä alkuperäisinä käsikirjoituksina. Tunkelo luovutti sanastonsa valmiiksi sanalippuihin kopioituna ja aakkosjärjestykseen toimitettuna. Kettusen ainekset sisältyvät »LYYDILÄISIÄ KIELENNÄYTTEITÄ» nimiseen julkaisuun. Elvi Erämetsän muistiinmerkitsemät lyydiläiset kasvien nimet (178 nimeä) sain Suom. Kirjall. Seuralta jäljennettyinä sanalippuihin.

Paitsi mainittuja sanakirjan varsinaisena perustana käytettyjä aineksia olen työs-

säni ottanut huomioon myös aikaisemmin painosta ilmestyneet lyydin kieltä käsittelevät julkaisut. Sellaisena on ennen kaikkea mainittava tunnetun karjalan kielen tutkijan ARVID GENETZIN vv. 1872 ja 1873 »Kielettäressä» (I_4 ss. 1—32 ja I_5 ss. 1—26) julkaisema »VEPSÄN POHJOISET ETUJOUKOT». Tämä sisältää kieliopin (30 s.) ja kielennäytteitä (24 s.), jotka hän muistiinmerkitsi v. 1871 Itä-Karjalaan tekemällään tutkimusmatkalla Pyhäjärven, Viidanan, Munjärven ja Sununsuun kylissä. Toinen on Pyhäjärven 1-vuotisen koulun opettajan MIHAIL DIMITRIJEV GEORGIJEVSKIN Pietarissa v. 1908 julkaisema Pyhäjärven murteeseen liittyvä 53-sivuinen vihkonen nimeltä РУССКО-КОРЕЛЬСКІЙ СЛОВАРЬ (Venäläis-Karjalainen sanakirja). Siinä on alussa 16 sivua käsittävä akateemikko Fortunatovin esitys, jossa hän arvostelee sanakirjan käsikirjoitusta erikoisesti karjalan (lyydin) kielen äänteiden merkitsemisen kannalta. Sitten seuraa aakkosellinen sanasto (22 kaksipalstaista sivua), käsitepiireittäin ryhmitetty sanasto (6 s.), kieliopillisia tietoja (5 s.) ja keskusteluja (4 s.). Olen tarkastanut myös »SUOMEN KANSAN VANHAT RUNOT» II osan, jossa on kaksi A. A. BORENIUKSEN v. 1871 Pyhäjärven Peltoisen kylässä muistiinmerkitsemää kertovaa runoa. Näissä julkaisuissa on vain ani harva sellainen sana, jota ei ole ollut toisissa käyttämissäni lähteissä.

Lähteiden transskriptiota on sanakirjassa yleensä tarkoin seurattu. Vain aivan selviä kirjoitusvirheitä on korjattu. Muutamia transskriptiomerkkejä on merkinnän yhtenäisyyden vuoksi muutettu: 1) diftongien ja triftongien kaaret on poistettu, paitsi diftongeissa *iị* ja *uụ* ne on säilytetty; 2) tavun alussa *ị*:n asemesta on käytetty *j*:tä; 3) *ḷ*:n ja *ḷ*:n vastineena on *ł*, *ḷ*:n ja *ḷ*:n *ľ*; 4) *ȧ* on korvattu *ạ*:lla; 5) *ụ* on muutettu *ȯ*:ksi. Tilan säästämisen vuoksi DONNERin transskriptiota on yksinkertaistettu jättämällä huomioon ottamatta švaa-vokaalit (esim. *silm* pro *sil*ᵊ*m*, *korvàD* pro *kor*ᵊ*vàD*). Samoin *ū*:n jäljessä esiintyvä *β̌* on jätetty pois (esim. *sū* pro *sūβ̌*, *virū* pro *virūβ̌*). Nasaalivokaalit on merkitty toisin (esim. *korvaạ* pro *korvạ̀*, *heboọ* pro *hebọ̀* j.n.e.). — GENETZin edellä mainitussa julkaisussa esiintyvää merkintää on muutettu: 1) pitkät vokaalit on merkitty toisin (esim. *lībī* pro *liibii*, *mūt* pro *muut*); 2) *ṅg*:n asemesta on käytetty *ŋg*; 3) *ȟ*, *š*, *ž* on korvattu *χ*:lla, *š*:lla, *ž*:llä; 4) *tš*, *ttš* on korvattu *tś*, *ttś* merkeillä. — TUNKELOn tiedonannon mukaan Tiudian ja Kortašin murteissa on muiden murteiden *л*:n vastineena *ł* (*ḷ*). Tätä eroa hän ei ole allekirjoittaneen käytettäviksi antamissaan sanalipuissa osoittanut silloin, kun samaan lippuun on merkitty sama sana jostakin muusta murteesta. Tilan säästämiseksi sanakirjassakaan ei ole sanottua eroa osoitettu kaikkialla, etenkin *л*-alkuisten sanojen kohdalla ei ole toistettu Tiudian ja Kortašin murteen sanaa vain *ł*:n takia, jos ei muuta eroa ole ollut.

Sanakirjan äänteiden aakkosjärjestyksestä mainittakoon, että 1) lyhyet ja pitkät vokaalit esiintyvät kukin omassa ryhmässään, ensin lyhyet (näihin luettuna vajaalyhyet ja puolipitkät), sitten pitkät; sama järjestys on sekä sanan alussa että sen sisässä; etu- ja takavokaalit esiintyvät yhdessä normaalisten vokaalien kanssa sekaisin; 2) palataalistuneet äänteet on merkitty sekaisin palataalistumattomien joukkoon; 3) sekaisin esiintyvät kukin omassa ryhmässään *h* ja *χ*, *l* (*ľ*), *ł* ja *л*, *s* (*ś*) ja *š*, *z* (*ź*) ja *ž*; 4) affrikaatta *tś* esiintyy *t* kirjaimen ja *dź d* kirjaimen kohdalla.

Hakumuotona on nominien yksikön nominatiivi ja verbien I infinitiivi. Jos lähdekokoelmissa ei ole ollut näitä muotoja, on * merkki hakusanan edessä osoittamassa, että muoto on allekirjoittaneen toimittajan rekonstruoima saman murteen toisten samantapaisten sanojen mallin mukaan. — Hakusanan jäljessä sulkeissa olevat kirjaimet ja kirjainryhmät osoittavat sen kylän nimen, mistä kotoisin olevalta kielenoppaalta sana on

muistiinmerkitty. On käytetty kylien nimiä eikä kuntien, koska saman kunnan eri kylien murteet eroavat toisistaan. Tästä poikkeuksen tekee Kuujärvi (Kj). Tämä tarkoittaa ent. Aunuksen kihlakunnan Vaaženin kunnassa useita kyliä käsittävää asutusryhmää. Kj:llä merkityt sanat ja muodot on allekirjoittanut muistiinmerkinnyt Paloniemen kylässä. Kylät esiintyvät sanakirjassa etupäässä niistä kootun aineiston runsauden perusteella seuraavassa järjestyksessä: Sn, B, Pl, Kn, Td, Kš, N, V, TP, SP, Ph, Lm, Kj, M, Lh, Pk, Sg, D′, Pv, AV, Hj, Pn, Ls (ks. »Lyhennykset»). Tilan säästämiseksi on turvauduttu lyhennettyyn merkintään, esim. *кала* (Sn—Pk) tarkoittaa, että tämä sana on lähteisiin merkitty siinä äänneasussa 16 kylästä.

Hakumuodon jälkeen on merkitty nomineista singulaarin genetiivi ja partitiivi sekä pluraalin nominatiivi ja partitiivi, verbeistä indikatiivin preesensin ja imperfektin singulaarin 1. persoona; joskus muukin muoto esiintyy. Persoona selvinnee muodosta ilman muuta. Tilan säästämiseksi eri muotojen esittämisessä on käytetty lyhennyksiä, jotka viittaavat artikkelin ensimmäiseen sanaan tai ensimmäisiin sanoihin. Esim. yhdysmerkillä osoitettu puuttuva osa on löydettävissä hakusanasta. Jos sanan alkuosa (vartalo) eri murteissa on erilainen, mutta loppuosa vartaloa ja taivutuspäätteet samat, on käytetty seuraavanlaista merkintää: *beľm* (Sn B), Td *biľm*, N *böľm*, Lm *beлmę*; p., pl.n. Sn B Td Lm *-ad*, N *-ȧd*. Tämä tarkoittaa, että p. ja pl.n. Sn ja B on *beľmad*, Td *biľmad*, N *böľmȧd* ja Lm *beлmad*. — Usean sanan kohdalla saman murteen sama muoto on eri tavalla merkitty, esim. B *aǩ*, *aǩ*, *ak*; B *perä*, *perą*, *pera*; N *oŕ^{i}hę*, *oŕih*, *oŕhĭ*, *oŕ^{i}h*, *oŕi̯h*. Tämä johtuu siitä, että eri tutkijoilla, jopa samaa kielenopasta käyttäneillä, on ollut käsikirjoituksessa erilainen merkintä. Ennen kaikkea äänteiden kvantiteettisuhteet ja palataalisuus ovat antaneet aihetta siihen.

Esimerkkilauseita on otettu sanakirjaan runsaasti ja niiden valinnassa on ollut määräävänä sanan merkityksen selvittämisen ohella myös erilaisten muotojen osoittaminen. Kokonaan on käännetty vain ne esimerkkilauseet, jotka ovat suomen kielen kannalta vaikeat ymmärtää, muista vain vaikeasti ymmärrettävät yksityiset sanat, joiden suomalainen käännös on sulkeissa. Käännöksessä on käytetty sekä hakasia että sulkumerkkejä. Edellisten sisässä ovat lisättävät sanat ja jälkimmäisten selittävät. — Artikkelin lopussa sulkeissa oleva venäläinen sana (nomini nominatiivissa, verbi infinitiivissä) osoittaa, että lyydiläinen sana on lainattu ja mikä on sen originaali. Koska en ole voinut kaikissa tapauksissa ratkaista, mistä venäläisestä muodosta lyydiläinen sana on tullut, olen jättänyt tällaisissa tapauksissa käytettävän tavanmukaisen < merkin pois. Suurin osa lainattuja verbejä palautunee preesensin muotoihin eikä infinitiiviin, kuten venäläiset -овать ~ -уютъ-päätteiset verbit osoittavat.

Sanakirjaan liittyvän kartan on laatinut lehtori Aimo Turunen viimeksi kuluneina vuosina lyydiläisalueilla suorittamiensa tutkimusten perusteella; siitä olen hänelle suuresti kiitollinen.

Lopuksi pyydän kiittää kaikkia edellä mainittuja tutkijoita siitä, että ovat luovuttaneet aineksensa minun käytettäväkseni. Työssäni ovat minua avustaneet monilla arvokkailla neuvoilla Suom.-ugril. Seuran edesmennyt esimies prof. Artturi Kannisto, professorit E. A. Tunkelo ja Jalo Kalima sekä Suom.-ugril. Seuran sihteeri toht. Lauri Posti. Heille lausun siitä parhaat kiitokseni.

Tampereella joulukuulla 1944.

Juho Kujola.

Lyhennykset.

Paikannimet lyhennettyinä aakkosjärjestyksessä.

AV = Ala-Viidana (Šuojun kunta).
B = Bošinkylä (Possin kylä) (Munjärven kunta).
D' = D'ekunniemi (Munjärven kunta).
Hj = Haljärvi (Šuojun kunta).
Kj = Kuujärvi (Paloniemi) (Vaaženin kunta).
Kn = Kenjärvi (Munjärven kunta).
Kš = Kortaš (Kortassi) (Kontupohjan kunta).
Lh = Lahti (Munjärven kunta).
Lm = Lid'žmi (Lismi) (Pyhäjärven kunta).
Ls = Loginselkä (Pyhäjärven kunta).
M = Munjärvi kirkonkylä (Munjärven kunta).
N = Nuomoil (Naamoila) (Šuojun kunta).
Ph = Pyhäjärvi (Pyhäjärven kunta).
Pk = Puikniemi (Puikkoniemi) (Munjärven kunta).
Pl = Pälärvi (Päläniemi) (Munjärven kunta).
Pn = Peltoinen (Pyhäjärven kunta).
Pv = Polovina (Posta) (Šuojun kunta).
Sg = Sagárvoi (Sakarvaoja) (Munjärven kunta).
Sn = Sununsuu (Suununs uu) (Munjärven kunta).
SP = Soavan Priäžä (Saavankylä) (Pyhäjärven kunta).
Td = Tiudia (Kontupohjan kunta).
TP = Terun Priäžä (Teru) (Pyhäjärven kunta).
V = Viidana kirkonkylä (Šuojun kunta).

Muut lyhennykset.

abl. = ablatiivi.
ad. = adessiivi.
alk. = alkuaan.
all. = allatiivi.
Arv = Arkangelin läänin venäjän. (Lähteenä: Словарь областнаго архангельскаго нарѣчія въ его бытовомъ и этнографическомъ примѣненіи. Собралъ и на мѣстѣ составилъ Александръ Подвысоцкій. С.-Петербургъ 1885.)
arv. = arvoitus.
Av = Aunuksen venäjän. (Lähteenä: Словарь областнаго олонецкаго нарѣчія въ его бытовомъ и этнографическомъ примѣненіи. Собралъ и на мѣстѣ составилъ Германъ Куликовскій. С.-Петербургъ 1898.)
dem. = deminutiivi.
ed. = edellinen.
elat. = elatiivi.
ess. = essiivi.
g. = genetiivi.
halv. = halventavamerkitys.

harv. = harvoin.
ill. = illatiivi.
impf. = imperfekti.
in. = inessiivi.
inf. = infinitiivi.
int. = interjektio.
itk. = itkuvirsissä.
jhk = johonkin.
jk = jokin.
jkh = johonkuhun.
jkn = jonkun.
jksk = joksikin.
jksta = jostakusta.
jkta = jotakuta.
jllak = jollakin.
jnk = jonkin.
jssk = jossakin.
jstk = jostakin.
jtk = jotakin.
kan = kansanrunoissa.
knr = kyynärä.
komp. = komparatiivi.
kond. = konditionaali.
konj. = konjunktio.
ks. = katso.
kuv. = kuvaannollisesti.
LK = Lyydiläisiä kielennäytteitä. Koonneet H. Ojansuu, J. Kujola, J. Kalima, L. Kettunen. Suom.-ugr.-Seuran Toim. LXIX. Helsinki 1934.
m. = muu.
murt. = murteittain.
myt. = mytologinen.
n. = nominatiivi.
p. = partitiivi.
pass. = passiivi.
pl. = pluraali.
pr. = preesens.
s. = semmoinen.
sad. = saduissa.
saks. = saksan kielen.
san. = sananlaskuissa.
seur. = seuraava.
SKOK = Suomen kansanomaista kulttuuria. U. T. Sirelius. Helsinki 1919.
slt. = syltä.
suom. = suomalainen.
sup. = superlatiivi.
t. = tahi.
tav. = tavallisesti.
tm. = tuumaa.
tr. = translatiivi.
v. = venäjän kielen. (Lähteenä: Толковый словарь живого великорусскаго языка Владиміра Даля. Третье изданіе. С.-Петербургъ 1903—09.
vrt. = vertaa.
yl. = yleensä.

a.

a (Sn B Kn Td N V TP Ph Lh Pk) konj. mutta, taas, -kä; int. no, oi: Sn *opastajid* (opettajia) *on äij* (paljon), *a лapsed opastuda* (oppia) *ei voida. šiga bobrad ei sua, a kaži kuńiťťšad* (san.) sika ei synnytä majavaa eikä kissa näätää [omena ei putoa kauas puusta]. *a mibi oľi šillei minus pahuī* no, mitäpä pahaa minä olen tehnyt sinulle? Lh *mińťäi ei sua ostada? — a šeńťäi ei sua, što eť ťäudü* minkätähden en voi ostaa? — no, sentähden et voi, etteivät varasi riitä. Td *a voi voi!* voivottelua. (v. a.)

aba|i (B Pl Td TP Ph Lm Pk); p. Pl Td *-jad*, Ph *-id*; pl.n. Pl Td *-jad*; pl.p. *-joid* apaja; B Lm myös apajanvetopaikka: Ph *ajetah* (soudetaan) *ďärvelę, лasketah a.* (apajoidaan) *i vedetäh randah.* Pk *ükš a. vedetau.*

**abeudu|da* (Td) tulla apealle mielelle: *nägen, on vähäižett* (vähän) *a-nnu.*

ab|id (Sn—Td), N *-ìd, -ĭd*; p. Sn—Td *-idad* murhe, tuska; solvaus, loukkaus: Sn *miллai abidad on eńämbi kui muiл. euлę ńi midä šüödä ńi ďuoda i suada ńi kuga ei voi, se on abidas* se, jolla ei ole syötävää eikä juotavaa eikä voi mistään saada, on murheellinen. B *abidat ńi kelle елgat лuaďigoi* älkää loukatko ketään! Pl Td *mida oled abidas* miksi olet murheellisen näköinen? Kn *ďogahinę katkaidàv abidad* jokainen saa osakseen murhetta. Td *abidaa sanui šinum piäл* loukkasi sinua. N *lień vierahīлę huigĕd i abĭd* vieraat tunsivat tulleensa häväistyiksi ja loukatuiksi. *heiлę sanuda huiged i ťirpada a.* heitä hävetti sanoa, mutta kärsiminenkin oli tuskallista. (v. обида.)

abidah|iźe (Sn Pl Td), N *-īnę*; p. Sn Pl Td *-išt*; pl.n. *-ižed*; pl.p *-ižid* apea-, surumielinen, murheellinen: Sn *a., kudamaл oлe ńi midä ei: ei šüödä, ńi ďuoda, ńi piäл panda* a. on se, jolla ei ole mitään: ei ruokaa, ei juomaa eikä vaatteita.

abidoi|da (Sn), B Pl Td N *-ta*; pr. Sn B Pl Td N *-(ťšen*, B *-ťšen*; impf. Sn B Pl Td *-(ťšin* loukata, pahoittaa jkn mieli, kohdella huonosti, tehdä vääryyttä: Sn *poig ižad a-ťťšou* poika kohtelee isäänsä huonosti. *händäi ďagoss on a-du, euлę anttu ńi midä* hänelle on jaossa tehty vääryyttä, ei ole annettu mitään. B *ken on a-nu šindai* kuka on loukannut sinua? *šinun lehm a-ťš minun lehmäd.* Td *emindam ei suanu ľūbimā, suai a-mā* äitipuoli ei ruvennut [tytärpuoltaan] rakastamaan, rupesi kohtelemaan huonosti.

**abiuzu|da* (N); impf. *-in* loukkaantua, tulla surulliseksi, apealle mielelle.

abu (Sn B Td N); p. *-d*; pl.n. Sn *-d*; pl.p. *-id* apu: Sn *šinuz millei a-d ńi miťťašt euлę* sinusta minulle ei ole minkäänlaista

apua. *ďumaл-abu!* — *pidʲäu ďumaл-abu!* Jumala auttakoon! — Jumalan apuapa tarvitaan! (tervehdys työntekijälle ja tämän vastaus). B *naiń̆e tuľi mužiḳaлę abū ruadamā* vaimo tuli auttamaan miestään työssä. N *ottau toižid abùi* ottaa toisia avuksi.

**abumie|ź* (N); pl.p. *-hìd* apumies, apulainen: *oť deńgan kerada(ìd a-hìd* otti apulaisia (vero)rahoja keräämään.

abuńi|ì̆k (Sn N), B Pl Td *-k*; p. Sn B Pl Td *-kkad*; pl.n. *-kad*, N *-kàd*; pl.p. Sn B Pl Td *-koid* auttaja, apulainen: Sn *häллäi oľi a. me(ťšäs* (metsätöissä).

ab|uttada (Sn M), B Pl Td *-utada*, Td-*uìada*, N *-ùttada*; pr. Sn B Pl Td Lm M *-utan*, Td N *-uìan*, Td *-uìàn*, N *-ùìàn*; impf. Sn Td M *-uťin*, B *-uť*, N *-uť* auttaa: Sn *abuta reged* (kuormaa) *nostada! mina abutaa šillei* (sinua). B *šīd iťk heiłłę ei abutannu ńi mida* siinä itku ei auttanut heitä vähääkään. *nu ei mid abutta* no, ei mikään auta. N *ettag abūttaiž mille* ettekö auttaisi minua? *riehk mille abuť paлavat kīšelit panda* synti sai minut panemaan kuumaa kiisseliä. M *min abutad* minkäs sille voi?

abutus (Lm) talkoo.

adam (Sn B); p. Sn *-ad* otava: *a-aa händ ozuttau, dog om puoľüöd ľibo huondusťšura ľibo mi oo: иdas händ oo лuodehē pʲäi, puoлess⌣üös pohďazē pʲäi, huondukses līdegē pʲäi* otavan pyrstö osoittaa, joko on puoliyö vai aamupuoli vai mikä on: illalla pyrstö on länteen, puolenyön aikaan pohjoiseen, aamulla itään päin.

adam|anťiäht (B), Td *-àntiäht*, N *-àntieht*, V *-anťiähti*; pl.n. Td *-àntiähtèd* otava: Td *pakàižęл a-àntiähtèd kirboťtaᵛ taivăhàs-pʲäi* pakkasella otavan tähdet putoavat taivaalta.

adлast (Kj) aatran luotin.

adr (Sn—Kš V), N *àdr*, *adr|(ĕ)*, V TP Ph Lm *-ę*, SP *-u*, Kj. *-(ŭ)*; p. Sn Pl—V Ph *-ad*, B *-àd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj *-ad*, B N Pk *-àd*; pl.p. Sn Pl—N *-oid*, SP *-oi* aatra, sahrat. Osat: Pl *ojad*, *pieлuz*, *suarad*, *adrviťš*, *hambaspū*, *rinduzviťš*, *luoťťim*, *vannahad*. Kn *adraл künìäi*.

adraas|uarad (Sn), N *-uorad* aatran hanko.

adrain ks. *azrag*.

adr|ampieлuz (Sn), N *-ànpieлùz* aatran kurki.

adr|anoja (Sn), N *-ànoja* aatran aisa.

adr|лuźìk (Kn), Td *-лužìk*, N *-лuzìk*, V *-ęлuźikkę* aatran luotin.

adrvi|ì̆š (Sn—Kn N Pk), B *-ì̆š*, Td *-ts*, N *-ťš*, V *adręviťťšę*; p. Sn—Kn *adrvi|ťťšad*, Td *-ttsad*; pl.n. Sn—Kn *-(ťšad*, Td *-(tsad*; pl.p. Sn—Kn *-(ťšoid*, Td *-(tsoid* aatran reisivitsa: Sn *a. on tuomiń̆e suaroiss⌣ümbäi* a. r. on tuominen aatran hangon haarojen ympärillä. Pl *a-(ťšaл suarat šidotau ojī* (aisoihin).

ad|v (Sn B Pl M), N V *-ivo*, Lm *-vo*; p., pl.n. Sn B Pl M *-vod*; pl.p. *-void* sukulaisissaan useita päiviä (tavall. kyläjuhlan aikana) vieraileva tyttö tai nuorikko.

ad|vois, *-voihe* (Sn B Pl M), V *-ivᵘois*, Lm *-vuois*, *-vuoih* sukulaisissaan, -siinsa: Sn *ad̆voihe tuodau ńei(ťšud ľibo mu(ťšoi vierahas küläs-pʲäi pruazńikkad vasteᴇ, ńedäľid ende pruazńikkad ľibo kaht* sukulaisiinsa tuodaan tyttö tahi nuorikko vieraasta kylästä kyläjuhlan edellä, viikkoa tahi kahta ennen juhlaa.

ad̆voi(ťše|zetta (B Pl Td); pr. *-zen*; impf. *-ẑin* vierailla sukulaisissa useita päiviä (tyttö t. nuorikko), orpanoida.

**affitser* (Td N); pl.n. Td *ăffĭtsĕràd*, N *afìtsęràd*; pl.p. *af̆fitsęroid*, *a-f̆i(tsęroid* upseeri. (v. офицéръ.)

ag|an (Sn B Td), B *-àn*, Lm *-ano*; p. Sn Td *-anad*; pl.n. *-anad*, B Ph Pk *-anòd*, Td *-ănàd*, *-anàd*; pl.p. Sn B *-anoid* akana, ohran ja kauran jyvän kuori: Sn *ozrat* [*sūrimat*] *puohtau* [*träššiu*] *robchel*, *štob*

aganad lähtäiž iärē ohrat [suurimot] pohtaa [pudistelee] tuohisella, jotta akanat eroaisivat.

ag|ď (Sn B Kn—N SP Kj Lh), Pl *-j*, V *-ďe*, Ph Lm *-ję*; p. Sn Kn—V Kj Lh *-ďad*, Pl Ph *-jad*, SP *-ďoa*; pl.n. Sn B Kn—V SP Kj Lh *-ďad*, Pl Ph *-jad*, N *-ďàd*; pl.p. Sn Kn—N Lh *-ďoid*, Pl *-joid*, V *-ďuoid*, SP *-ďoi*, Ph *-juoid* pää (nuoran, kylän, pellon j.m.s.), loppu (saks. Ende): Sn *nuorass‿oŋ kakš agďad. eľid agďā suai* elit loppuun (kuolemaan) asti. N *mäńin mäńin, agďad ńi tošt* kuljin, kuljin, mutta loppua ei tullut. Lh *tuлou külän agďā pieńē perťī* tulee kylän päähän, pieneen pirttiin.

**agďai|ńe* (Pk) ed.: *oksiden a-žis* oksien päissä.

agďakkai (Sn Td) päätysten: Sn *kakš verkkod a., se tuлou ďund* kaksi verkkoa p. yhteen liitettynä on jata.

agďat|oińe (Sn), N *-öine*; p. Sn *-ošt*; pl.n. *-tomad*; pl.p. *-tomid* aluton ja loputon: Sn *šiллai om pajo a.* sinun laulusi on a. ja l.

ah (Sn) ah!

aha·h (N), Td *aha·i* ahaa! ohoh!

ah|av (Sn), B Kn Td Kš *-au*, Pl V *-vo*, N *-avo*, SP *-avu*, Pk *-àv*; in. B *-avos*; ill. N *-ăvoi* ahava, kylmä tuulinen sää, kylmä ja kuiva (tuuli): Sn *koǫz on a., šit tūлou ďaлo* kun on a., silloin tuulee kovasti. *tobď a.* B *keväžahau* kevätahava. *oľg kuivaiž ahavos* (herneen) olki kuivuisi ahavassa. Pl. *ahvo tūľi.* Kn *ahau tūľ.* N *pauťinan oigendav‿ardòi ahăvoi* (*iuмaлę*) *kuivai* palttinan levittää riuvulle ahavaan [ulos] kuivumaan. *ahavo puhū* käy kylmä ja kuiva tuuli. V *ahvo : kuivaллęh tūлou šügüzęл* a.: kuiva tuuli käy syksyllä.

ahavoi|ta (Sn Pl Kn Td), Sn Td Kš *-da*; pr. Sn Pl—Kš *-ťšen, -ťťšou*, Kn Td N *-ťšou*; impf. Sn Pl Td Kš *-ťšin*, Kn *-ťšīn*, N *-ťš* ahavoida, sieretyttää ihon (tuuli): Sn *pidʲäu ľihad a., ei muga haрaтA* lihat on ahavoitava (suolatut lihat on kevättalvella ripustettava pirtin päivänpuoleiselle ulkoseinälle räystään alle), etteivät niin mätänisi. *kevädeл tūľ a-ťťšou rožad ľibo hūлeD* keväällä tuuli sieretyttää kasvot tahi huulet. Pl *a-ťťšou tūлeл* tuulella ahavoituu.

**ahavᵘoi‹ťšenzᵘoi|ttada* (Kn); pr. *-tàmme* ed.: *vīhtęd pezèmme, sid a-tàmme* lankavyyhdet pesemme, sitten ahavoimme (kuivaamme ulkoilmassa).

ah|ď (Sn B Pl Td Kš), Kš V *-ďo*, TP—Lm *-jo*; p. Sn B Pl Td Kš V *-ďod*, SP *-juo*, Ph *-jod*; pl.n. Sn B Pl Td Kš V *-ďod*, Td *-ďòd*, SP Ph *-jod*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *-ďoid*, V *-ďuoid*, SP *-joлoi*, Ph *-juoid* ahjo (pajassa): Pl *ahďoss‿on tuľi.* Td *pajass‿on šiлai* (sinulla) *hüvä a.*

ahmo (Kš); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* ahma.

ahna|k (Kš); p. *-kkad* ahne.

ahnakkali (B) ahneesti.

aht|ada (Sn—V), SP *-oa*, Ph *-ai*; pr. Sn—V SP Ph Lm Pk *-an*; impf. Sn—N SP *-oin*, V Ph *-uoin* ahtaa: Sn *vedä rugehed rīhē, ahtA! i ahtad verkod šī kokšā* ja ahdat verkot siihen oksaiseen kuivauspuuhun. B *rīhē ahtetau ülähakš лagē* (ylös lähelle kattoa). *nuott‿ahtetav ardō* (vapeelle, riuvulle). Kš *rīh on ahtettu.* N *tuoi ŕīhęлę rugišt, ahtoi ŕīhèn.* B *šīd ahtetau heid* (*snòa puid*) *hua‹ďžā* sitten ne (lyhteet) pannaan haasiaan. N *ahta huo‹ďžai kagràd, ozràd!*

aht|az (Sn B Td Pk), N *-àz*; p. Sn *-ast*; pl.n. Sn Td *-ahad*, N *-ahàd*; pl.p. Sn *-ahid* ahdas: Td *štanad ahtahad* housut ovat ahtaat. N *tšabàtto ahtàz* saapas on ahdas. Pk *a. on proiďida ťäs kohtaz* tämä paikka on ahdas kulkea.

ahťiлaud (B), V *ahtandęлaud*, Lm *ahťinлaudę* ahdinlauta.

ahťiš|tada (Sn); pr. *-tau*; impf. *-ťš* ahdistaa: *heŋgen a-tau.*

ahťišt|uda (Sn); pr. *-ū, -uu*; impf. *-ui* tulla

ahtaaksi: *kuivetau tšabatod, a-uttau, ei mändä dалgā* kun saappaat kuivuvat, tulevat ahtaiksi, eivät mene jalkaan.

**ahtù|s* (N); ill. *-ksęi, -ksę̀i* ahdos (riihessä): *mäne śina a-ksęi i peitaie oľgīhei!*

ahveęhein (Pl) ahvenruoho (ranunculus aqvatilis).

ahv|eń (Sn—V), B Kn *-èn*, B V—Lm *-en*, Ph *-ę̀n*; p. Sn—N *-end*, Td *-ènd*, SP *-endu*, Ph *-entE*; pl.n. Sn—N TP—Lm *-ened*, B V *-enèd*, Pl Td *-eńed*, N Ph *-ęnęd*, Pk *-enęd*; pl.p. Sn Pl Td—V Ph *-eńid*, B—Td *-eńīd*, B *-eńìd*, SP *-eńī* ahven: Sn *merdoiл ahvend suadau.*

**ahvenī|ne* (B); pl.n. *-žed* pikku ahven.

ahveňmaimę (Ph) ahvenen poikanen.

ai (Td) ai!

aid (Sn B N), Td *àĭd*, V TP *aid|ę*; p. Sn N *-ad*, N *-ăd*; pl.n. Sn TP *-ad*, B Kn N V *-àd*; pl.p. Sn Td *-oid* aita; aitaus, aidattu ala: B *a. лuadìttau ümbäŕi paлos.* N *ei pidaiš aidăd sille sietta* sinun ei tarvitsisi tehdä aitaa. TP *mänöu aidah, kuz oľdih lehmàd.*

aida (Sn) aika, melko: *a. sūrem meçtšoin ambuin.*

aidaąvier (Sn); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* aitovieri: *mäne a-od müöi* kulje a-tä!

aidńi|ì̀k (Sn B Pl Td N); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* aituri (eläin): Sn *a. hebo hüpńiu aidas hoь mitťes* (minkälaisesta tahansa). B *a. лambaz.*

aig (Sn—N Kj M Lh), V TP Ph *-ę*, SP *-u*; p. Sn—TP Ph M Lh *-ad*, Td N *-ăd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Ph M Lh *-ad*; pl.p. Sn—N TP M Lh *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* aika: Sn *ńüg* (nyt) *on a. ďo müöhäiňĕ. ńīkši aigoikši tuľďī* siihen mennessä tulivat. *vähā aigā piďi kaikeę* lyhyessä ajassa tuhlasi kaikki. B *vähäs aigas i mužik tuľi* vähän ajan kuluttua mieskin tuli. *eleťťī vähäiňe aigad mieheŋke* eli vähän aikaa miehensä kanssa yhdessä. Pl *kołme vuott‿aigad mina ambuin kakš talvel ühtē pezā* kolme vuotta sitten minä ammuin talvella kaksi [karhua] samaan pesään. *kodvan aigad ei magattu* pitkään aikaan eivät nukkuneet. Kn *mina oľin argen aigan śiga* minä olin paastojen välisenä aikana siellä. Td *vähän aigàd mäńi* kului vähän aikaa. *vä·hàss‿aigàs piäliçtši* vähän ajan perästä. N *śiu aigau* sillä aikaa. *tühďàs aigàs bohalui* lyhyessä ajassa rikastui. *matkadau hätken aigoid* kulkee kauan aikaa. TP *erähiл aigoiл* eräinä aikoina, joskus. SP *aigan tuлdui* ajan tultua. — Sn *kümmeneń tšuasun aiga huondust* kello kymmenen aikaan aamulla. *šилл‿aiga kuńi* sillä aikaa kun. *ńügü täh aiga euлę eлoo-suandad* nyt näinä aikoina ei ole ansiota (ansaitsemismahdollisuutta). Kn *vie toižen ühtę̀n aigàh kuťťšui* vielä toisen [henkilön] kutsui samaan aikaan. N *küźüu kaikèn tämäą stoлàn aiga tsaŕiu* kysyy koko tämän pöytäkunnan kuullen tsaarilta. SP *kastien aiga ńītteä hüvä on* kasteen aikana on hyvä niittää.

aiga (B Kš) aika: B *a. taiboleh oľed šie* a. hoksaamaton sinä olet. Kš *a. лašk oo se mież* a. laiska se mies on.

aigahk (Sn N) varhaanlaista: Sn *a. oo ruveta ruadamā.* N *a. oo ruotta* (tehdä työtä).

aiga|iňe (Sn), Kn N *-inę*; Sn Td *-št*; pl.n. Sn *-ižed*, TP *-ized*; pl.p. Sn *-ižid*, TP *-izid, -izìd*; komp. Sn *aigembi* aikainen, varhainen; Td TP aika (dem.): Sn *миллoi oľi vie aigembi keväd* viime vuonna oli vielä varhaisempi kevät. Td *šīhi mänöu äī a-št.* TP *ieлo minuл ištundoin (n)aigaizìd, on ozaiziden pakiçťšus (n)aigaizèd* (itk.) ei ole minulla istumisajat, on onnenanelu-ajat.

aiga|šťši (Td), N *-žę̀i* aikaisin, varhain: N *huondùksę̀л nouzòŭ mužiik a-žę̀i* aamulla mies nousee a.

**aigaudu|da* (Td Sg); impf. *-i* sattua: *da se hüväi tšuassui i a-i* ja onnellisena hetkenä se sattuikin.

aig|oin (Sn B Pl Td Kš SP), B TP Lh *-oi*,

Kn V *-uoin*, Kj *-uš*; komp. Sn *-embi*, N *-èm*; sup. Sn *kaikiz aigembi* aikaisin, varhain: Sn *a. tuľid. hän tuľi aigembi kui mina.* N *tuлou aigèm strokkud* tulee ennen määräaikaa. Kj *aiguš tuľīt.*

aigotteľďi (Sn) ajoittain, aika ajoin: *лašk a. ruadau.*

aigùinę (N) aikuinen: *a. ťütťö.*

aiлa|z (Sn—V SP Ph); p. Sn—Kš V *-st*, SP *-stu*, Ph *-stę*; pl.n. Sn—Kš V SP *-had*, Ph *-ksed*; pl.p. Sn B Pl Td V *-hid*, Kn Kš *-hīd*, SP *-hī* pistävä kipu kyljessä t. selässä: Sn *a-ham pańi bokkā* p.k. tuli kylkeen. *hän on a-his* hänellä on pistoksia. *a-ham püštäu mužikaлę bokkā* mies saa pistoksia kylkeensä. *stŕeлa aлendau a-had, ku painetau šiл a-hid* ukkosenvaaja lievittää pistokset, kun sillä painellaan pistoskohtia. Kn *a. püštau bokkai.* Td *šindai on pannu a-hīhe* sinä olet saanut pistoksia kylkeesi. *a-his hierotau* pistoksia tuntiessa hierotaan.

ain|ag (Sn B Pl Kš N M), Td Kš N *-àg*, Td *-og*, V *-ago*, SP *-oi*, Ph *-uoi*; p., pl.n. Sn B Pl Kš N V M *-agod*, Td *-ogod*, SP p. *-avuo*; pl.n. *-avod*; pl.p. Sn B Pl Kš N M *-agoid*, Td *-ogoid*, SP *-avoлoi* ainoa: Sn *a poig oo. miллai euлę ń a-agoD kopeikkad ďeŋgap* minulla ei ole yhtään ainoata kopeekkaa rahaa B *veľled miлla ei oлnud eлos ńi a-agod. ei ńi a. hebo tiettu* ei yksikään hevonen tiennyt. Pl. *ükš oľi a-àg poig dai se* (ja sekin) *kuoľ. a-agos poigas hüväd ei ľiene* ainoasta pojasta ei tule hyvää. SP *ei suada ń ainavuo kaлoa* eivät saa yhtään ainoata kalaa.

ain|o (Sn B Pl Td N V M), Sn Ph *-oz*, Td *-òs*, Kj *-oz* aina, yhä, yhtä mittaa, jatkuvasti: Sn *šindai a. pidäu vaлmehekš ďaksattada* sinut a. on toisten riisuttava. *a. ďuot, mi šindai ďuotatannou* a. juot, mikä sinua janottanee. B *a. pahemb i pahemb* yhä pahempi ja pahempi. *hän om vie a. e·i ťerveh* hän on yhä sairaana. Ph *iťše a-oz oŋgiłàn* itse jatkuvasti ongin.

air (Sn B Pl Td), N V Ph Lm *-o*; p. Sn B Pl Td V *-od*; pl.n. Sn B Pl Td V Ph Lm *-od*, N TP *-òd*; pl.p. Sn B Pl Td *-oid*, V *-uoid* airo: Sn *airoiл souttau.* B *mikš toid kūst* (kuusipuuta)? — *airoikš. šīd airuoihe ištuimoi i souďin.*

aironńokkę (Lm) aironlapa.

airviťšad (D) hankavitsat tukkilautan airoissa.

aiž (Sn B Kn—N M), V TP Ph Lm *-ę*, SP *-u*; p. Sn Kn—V Ph M *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn B Kn—V SP Ph Lm M *-ad*, B N V TP Ph *-àd*; pl.p. Sn Kn Td Kš N M *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* aisa (Sn B Td N SP Lm M vain ajoneuvojen, Kn Kš V TP Ph myös aatran): Sn *aižad regez lämbüťī* (taipuivat). Kš *adran aižad.* N *regen, ťelegan a.* reen, vankkurien a.

aižraud (D) kirkkoreen aisan tyvessä oleva rauta.

ai|ī (Sn—N Lh Sg), B N *-ì*, N Kj *-t*, V Ph *-ttę*, SP *-ttu*; p. Sn—V Lh Sg *-ttad*, N *-ìtăd*, SP *-ttoa*; pl.n. Sn Pl—V SP Ph Kj Lh Sg *-tad*, B *-ìad*, B N *-tàd*, N V *-ìàd*; pl.p. Sn Pl—N Lh *-toid*, V Ph *-tuoid*, SP *-ttoi* aitta, varastohuone, johon pirtin eteisestä vie ovi: Sn *aitt oo šońťšois* (eteisessä). Pl *must a.*: *pidetäu ďauhod, лomud* pimeä aitta: säilytetään jauhojä, hylkytavaraa. *vaлged a.* valoisa a. (säilytetään ruokatavaroita).

aivan (Sn Td) aivan: Sn *taлvel meīškana on aivaą vaлged, kezäлl oo harmag.* Td *ďiäimme koďī aivaŋ goŕąd* (kurjina).

aivin (Sn N) aina: Sn *händäi voi vieŕidä, aivim praudat pagižou* häntä voi uskoa, hän a. puhuu totta. N *ku häą oľi aiviį paha ristittu* hän kun on a. ollut paha ihminen.

aj|ada (Sn—V Kj Lh Pk), SP *-oa*; pr. Sn—V SP Kj Lh *-an*, N *-àn*; impf. Sn—SP Lh *-oin*, Pl *-uoin*, V *-uoin*, Kj *-uon* 1) ajaa (hevosella): Sn *a. hebol.*

B *mužik* (mies) *ajau edeллē dorogàd* (tietä) *müöi koďī. mužikk‿ajau kahteл hebol калаŋke koďī.* N *ajau koŕetau bāriŕa* ıouvaajaa vaunuissa. V *a. selgàs* ratsastaa. Pk *a. hebòл räćťšis* (ratsain). — 2) purjehtia, soutaa: Sn *i läkš merd müöi ajamā puarusois* ja lähti merta myöten purjehtimaan. *veneh puarusoiz ajau* vene kulkee purjeissa. Ph *nuottę kandetah venehęh, sīd ajetah* (soudetaan) *ďärvetę.* — 3) hiihtää: N *sukšiлл‿a.* — 4) kasata: Td *äi лund on kuhu ajanu* mihin on paljon lunta kasannut [tuuli]. — 5) karkoittaa, ajaa takaa: Td *opimme a. küläss‿iärei* yritämme k. kylästä pois. *a·jeťī händā me·lsnikäd* metsästäjät ajoivat sitä (karhua) takaa. TP *hirvid ajetah ďätgeh. ajoi lehmàd koďih;* Lg *ajoi лoitokse vihman nećťšine* [tuuli] ajoi sateen kauas tuonne. — 6) uittaa (tukkeja, halkoja): Sn *a. paržid ďoged müöi.* Td *kezìl ďoged ajetàu* kesäisin uitetaan puutavaraa. — 7) käskeä, hälyttää (kokoukseen): Sn *suimū* (kyläkokoukseen) *ajetau.* N *ajeťī suimài.* — 8) lyödä, pistää: B *nagлad paľľaižeлл‿a.* suudetta lyödä vasaralla. *ajetau šeibähäd muaha.* — 9) työntää: Ph *täs lähteges ajetah vaľkkid* tästä avannosta työnnetään [talvinuotan] uittosalkoa. — 10) kaataa (kaskea): Sn *a. kasked.* Kn *endžimàžekš ajàmme kaskèn.* — 11) ajaa (pahka), nostaa (rakko): Sn *ühtem bolozńin ajoi kädē* yhden rakon nosti käteen. B *aj*ᵘ*oi pahkan šelgā.* Lh *kündem perā ajau* kynnenjuurta ajaa. — 12) noudattaa: Sn *andoit potaťškaa häллei, hän šidäi ajau ńügüde* puolustelit häntä, niin nyt hän sen mukaisesti menetteleekin.

aja|i (Sn); p. Sn B *-jad*; pl.n. Sn N *-jad*; pl.p. Sn *-jid* ajaja, hevosmies, vetäjä: Sn *parden ajajiлл‿oŋ kanataD* tukinajajilla on köydet. N *koskeл* (koskelo) *oŋ калан a. sorz. taboìlęťī toižęd ajajàd tagànpieìlę* toiset hevosmiehet (perästä tulevat) saavuttivat takaapäin heidät (edellä ajajat).

ajandaig (B) ajoaika: *ŕebᵘoi a-as rogozā puŕi лoukùn* kettu matkan varrella puri niinimattoon reiän.

ajandę (Ph) ajo.

ajandęsija (Ph) valkama: *venehen a.*

ajaška|ta (Sn); pr *-den*; N *-ndou*; impf. Sn *-žin*, B *-in* alkaa ajaa: *ajaškadou kibedäm bokkā* nostaa pahkan kylkeen.

aje|лda (Sn B Pl Td Lh), B Pl Td *-лta*; pr. Sn B Pl Td Lh *-лęn*, N *-лęn*; impf. Sn B Pl Td N Lh *-ľin* 1) ajella (hevosella): Sn *pühälaskun* (laskiaisena) *piḥad müöi ajeлdau hebol.* N *ajeлou hebou šeľgàs* ratsastelee. *bajàŕ vaľľàšť hebo‿ kabęrľetkài i ajeлòŭ prispehtoid müöi* herra valjasti hevosen kääsien eteen ja ajelee katuja pitkin. — 2) soudella, kulkea aluksella: Sn *a. venehel. kumpassud müöi i paraχodaлл‿ajeлdau aino* kompassin mukaan höyrylaivallakin kuljetaan aina. — 3) hiihdellä: B *a. sukšil.* — 4) ajella takaa: B *koňďī händ‿ajeľ šihissuai* (siihen asti), *što* (että) *väzüi vouššo* (vallan). Td *se·ìlšemäm pä·ivàd händ* [karhua] *ajeľďī.* — 5) kaulita, kaaviloida taikinaa: B *skanťšad, pīragoid ajeлtau vuaľikaižeл* sultšinoita, piirakoita kaulitaan kaulimella (kaavilalla). Td *skanťšoiďen ajeлdau vòalikaiŕe* sultšinakaulin (-kaavila). N *zavoďiu pīragoid ajęumài* rupeaa piirakankuoria kaulitsemaan. TP *kurnikaŋkuori ajeлtah värttinäizeл* kalakukon kuori kaulitaan kaulimella.

ajelī (N) ajelija, ahdistaja: *papp‿oli akoidęn* (naisten) *a.*

ajeлùs (N) ajelu, ajeleminen: *sīd лopittai ťämä a.* sitten lopetetaan tämä a.

ak (Sn—N M), Sn B N TP *ak*, B Td N *ak*, Kš *akkĕ*, V TP Ph Lm *akkę*, SP Kj *akku*; p. Sn—V Ph M *akkad*, Td *akkăd*, Kš N *akkad*, TP *akkàd*, SP *akkoa*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj M *akad*, Kn Td N *akàd*, Td TP *akàd*; pl.p. Sn Pl—N M *akoid*, B Pl

Td N *ak̀oid*, Td *ak̀ᵘoid*, V Ph *akuo̊id*, SP *akkoi* akka, nainen (erikoisesti vanhanpuoleinen); aviovaimo (jo lapsen saanut): Sn *hän pūtui vahnan akaллu* hän joutui vanhan akan luo. *akk‿otʌ kerал* vaimosi ota mukaasi! Td *viллàs kudoàŭ ak̀àď mužìk̀ăлę ďaлgàⁱ sukàď* villoista vaimot neulovat (kutovat) miehelle sukat jalkaan. TP *akaл hivus pitkę, miел lühüt* naisella on tukka pitkä, järki lyhyt.

ak̀aiń̇e (B) akkanen.

aka|toiń̇e (Sn); p. *-tošt*; pl.n. *-ttomad*; pl.p. *-ttomid* akaton, vaimoton: *a. mužīk* (mies).

ak̀лuad (Sn); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* naispuolinen: *a-ud rahvast on äij* (paljon).

akušerk̀ (Td) kätilö. (v. акушéрка.)

ал (Sn B Kn Td TP Lh Pk), Td *aл̀*, *aл̄*, *ał*, N *au* alla, alta, Sn myös alle: Sn *koir oo stoлan* (pöydän) *ал. mäne stoлan ал! лaťťan алл‿oη karžin* lattian alla on karsina. Td *kuadui kui hein vikatehen aл̄*. Lh *тилou лaťťan ал karžinas-piäi.*

алah (Sn V TP Ph) alas: Sn *алas‿sᵘai* alas asti. TP *koskes burž on, алahpäi on kari* koskessa on kuohupaikka, sen alapuolella on syvempi kohta, johon vesi putoaa. Ph *pualikan ńokkę* (palikan pää) *painū a.*

алahakkaľi (Sn) alhaalla, alhaattain: *ľind ľendäu a.*

алah|akš (Sn—Td N), B *-akš(i)*, *-akši*, Kš *-akš(i)*, N *-àkš*, V SP *-akse*; komp. N *алęm*, *алęmb* alas: B *šìn ozràd ülähämpiäi orďižil (pⁱäi) sorìau алahakš(i) лaťťалę* sitten ohrat pudotetaan ylhäältä (riihen) parsilta alas lattialle. *a-akši лaηgei* a. putosi. Td *тил‿a.* tule a.! *алęnzàìtàn a-akš-pⁱàⁱ лagèn* alennan laen (välikaton). N *anup sai a-akš-piei heìtazummai* anoppi alkoi laskeutua alaspäin.

алahamp|äi (Sn), N *-iei* alhaalta: Sn *a. tuľi ülähäkš.*

алah|an (Sn N SP), Td *-àn* alhaalla.

алahaťši (SP) alhaalla, alhaattain: *a. ľindud letäh* (lentävät).

ал|ain (B), B Pl *-aiń̇e*, Kn *-aiηę*, Td *-iń̇e*, N *-ainę*, *-àine*; p. Pl *-ašt*, Td *-išt*; pl.n. Pl *-aižed*, Td *-ižed*, N *-aižęd*; pl.p. *-aižid*, Td *-ižid* ala-: B *a. igeń* a.-ien. *алaiń̇e hūľ*. Td *алiń̇e (aliń̇e) kivi* alempi käsikivi. N *алaižęd. pordahàd* alaportaat. *korvàn алàine ńok̀* korvan alanipukka. *алàine rāsniťš* silmän alaluomi. *алaiηę seugoinę* (nuotan) alapaula. Pl *лoukin алaiń̇e ťüö* vain loukutettu pellava.

ал|aiń̇e (Sn B Pl Td Pk), Td *-àiń̇e*, N V *-aine*, Ph *-ainę*; p. Sn Pl *-ašt*, Td *-àšt*, TP *-astę*; pl.n. Sn B Pl Ph *-aižed*, B N *-aižęd*, Kn *-aizèd*, Td *-àižed*, *-àižèd*, TP *-aizèd*; pl.p. Sn Pl *-aižid*, Td *-àižid* kinnas (villalangoista tehty): Sn *pane алaižet kindahī* (rukkasiin). Td *a. on kindahàs.*

алaлл|ā (B Pl), Td *-ài* paikoillaan, paikassaan: B Pl *kazakk‿oη kūn a.* renki on kuukauden paikassaan. Td *oлeη kūn ruadann‿a-ài* olen kuukauden tehnyt työtä samassa paikassa.

алašiäs (B) vuoteenomana: *a. virū* v. sairastaa (makaa).

ал|ašť (Sn), B *-ašťši*, Pl *-ašťšⁱ*, Td *-àšťš*, *-àšťi*, N *-àšťi*, *-àsťi*, N Ph *-asťi* alasti: Sn *a. kävelöu, ribus* a. kuljeksii, ryysyissä. Pl *ďaksaze алaštšⁱ* riisuudu a.! Td *ken oлnou tòaga алàštš* kuka tuolla ollee a.?

алasto|iń̇e (Sn B Pl); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* alaston: Sn *a. se miez on, paľľas.*

алàzmaksoin (N) pää (maksa) alaspäin: *rippuda лagès a.*

ал|aťši (Sn—Kš V SP Ph), B *-aťťši*, Kj. *-àʰťši* alitse, alta: B *lähtöu ajamā šīriťši koďis* (talon ohitse), *ikkunan a. oroi (griba) алaťťši valged* lehmänsieni (tatti) on alta valkea. Pl *a. šiлdas*, Td *šiлdass‿a.* sillan a. Ph *lindun pūdettäu pöšši a. on kaidę* linnunpyyntikaha on alhaalta kaita.

ала|u (Sn Pl Kš); p., pl.n. *-vad*; pl.p. Pl. *-vid* alava: Sn *suo on a. šija, koht.* Kš *a. mua.*

алаvi|ī̀k (Td) alava paikka: *a-ī̀kos on ī̀tätī̀k* (vesilammikko).

алd|o (TP—Kj); p. SP *-uo*, Ph *-od*; pl.n. TP—Kj *-od*, Ph *àldòd*; pl.p. SP *-олоі*, Ph *-ыoid* aalto: Lm *därves a. tūлел.*

алеęzoi|ttada (Sn B), Td *alènzoi|ttada, алęnzoittada*; pr. Sn B Td *-tan*, Td *алęnzòità̀n*; impf. Sn B Td *-ťin*, Td *алęnzoiťťīn* alentaa, laskea alemmaksi; mataloittaa: Sn *a. pidⁱäu huonus, perť* m. pitää rakennus, pirtti. Td *miňä алęnzoiťťīn лагèn, eka oľi ďало korgĕd, ńügü lień hüvä* minä alensin välikaton, koska oli kovin korkealla, nyt tuli hyvä.

aľe|ik, -ī̀k (Td); p. *-ikkad*; pl. n. *-ikad, -ikàd̆*; pl.p. *-ikoid* alli (sorsa). (Av алейка.)

ałembai|nę (Ph Lm) ala-, alempi, alempana oleva: Ph *sełgueżih* (pauloihin) *sidotah kiveksed a-žeh tšurah* (puoleen). Lm *a. igen* ala-ien.

алęmbakš (B Td), Kn *алembakš*, N *алęm*, Lh *алemb*, V *алembakse* alemmaksi, alemmas: B *tuлę, лaskeze* (laskeudu) *a.*! Lh *ел алemb muid ištuze* älä istuudu muita a.!

алęmbi (B Td), Td *alemb, alembi*, N *алemb* alempana: B *minạ ištuin a. händai.* Td *alemb ďoges oli hüvät šiäd* (kalastuspaikat). N *алemb polvīD лūD* sääriluut.

алeneška|ta (Sn); pr. *-dou*; impf. *-ž* ruveta alenemaan, tyyntymään: *a-š pogod* (sää).

але|ta (Sn B Pl Td Kš V SP), Kn *-tta*, Ph *-ndai*; pr. Sn—Kš V SP Ph *-ndạn*; impf. Sn Pl Td Kš *-ežin*, B Pl *-nďin*, Kn *-ńďžīn*, V *-ęźin*, SP *-eńďin*, Ph *-ęzin* alentaa, siirtää alemmaksi; mataloittaa; lievittää: SP *a. pidäu, korgieл on.* B *mi oη korged* (liian korkea), *sen алendan.* Sn *stŕeла алendau aiлahad, ku painetau šil aiлahid* ukkosenvaaja lievittää pistokset kyljessä, kun sillä painellaan pistospaikkoja.

але|ta (Sn Td); pr. *-nou*; impf. Sn *-ń* aleta, laskea, mataloitua; tyyntyä (sää): Sn *vež алenou. pogod алenou* sää (tuuli) tyyntyy. Td *veži on алènnu ďärves. mòa алenou ďärvèⁱ-piäi.*

алeuz|uda (Sn B Pl N); pr. *-ū*; impf. *-ui* ed. Sn *pogod* (sää) *a-ū, ku ťüuńištüu.* B Pl *mi korged on, se a-ū.* N *a-ui ium* (ilma).

алgo|ttada (B), Td *-tada*; pr. B Td *-tan*; impf. *-ťin* aloittaa, alkaa: Td *ďo on a-tettu meil šiemetä* jo olemme alkaneet kylvää. *леikkada, a-ta leib*!

aľi (N) tahi, vai: *ühtŭtt aľi et* yhdytte (kohtaatte toisenne) tahi ette. *ďogo saďìt sin a. eD* joko sinä heitit [renkaan ilmaan] vai et? *e·n ťieda elävàdgi a. kuoľiçàd oudai* en tiedä, elossako vai kuolleetko ovat. (Av áли.)

аллę (B Pl Td N), Td *ałłe*, N *ăллę̆* alle: B *kaťťiлan a. pūt pandau. aja mägen a.*! *ŕebᵘoin mužìk* (mies) *panou heboлę ŕeǵē rogozan* (niinimaton) *a.* Td *miňä vieŕìn* (panin maata) *pălăťīďęn* (saunan lavon) *a.*

aľľ|i (Sn B Pl N V Lm); p. Sn B Pl *-id*; pl.n. Sn B Pl N *-id*; pl.p. Sn B Pl *-īd* alli (vesilintu): Sn *aľľid meres-pⁱäi* (etelästä) *lettäu, aino riηgutau* (kirkuvat): *a-aľľi.* B *kakšin sadoin arteľis aľľid lettau ku nuorašt müö, ükš edeл, toižed ďälgekkä* kaksin sadoin ryhmässä allit lentävät suoraan kuin nuoraa myöten, yksi edellä, toiset peräkkäin. *aľľid meres-piäi letau, poigizetau* (munivat) *viлus* (pohjoisessa).

алoi-zeľonoi (Kn) kirkkaanvihreä. (v. алый-зелёный.)

алttari ks. *олttari.*

алuiŕe (Sn) alla oleva, alainen: *kuoŕi i kuoren a. pūhu sᵘai lepäs, tuomes oǫ roug* lepässä ja tuomessa kuoren ja puun välinen ruskea kaarna on rouka.

ал|ust (Sn B Pl N), Td N *-ùst*, Ph *-ustę*; p., pl.n. Sn B Pl *-ustad*, Td *-ùstad*; pl.p. Sn B Pl *-ustoid*, Td *-ùstoid* (vaatteen)-

vuori; vuorikangas; piiri, alue: Sn *алustad ošťin. stuarostan a.* kylänvanhinman p.

алu|z (Sn); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* (vaatteen)vuori: *paľtoss‿a. nahkaiń ľibo тилupas* päällystakissa tahi -viitassa on turkisvuori.

алuž|im (Sn B Pl Td Kš V TP Kj Pk), Td *-ĭm*, N *-ịm*, Ph Lm *-in*; p. Sn B Pl Td Kš *-ind*, Td *-ĭmd*, Kj *-imad*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *-imed*, V *-imèd*, Pk *-imęd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *-imid* alasin (pajassa); N heinäpieleksen alusta. Sn *a-imem piäл tagotau* (taotaan).

amba|ŕ (Sn B Td Kš N Pk Sg), V *-ŕi*, TP *-ri*; p., pl.n. Sn Td Kš Sg *-ŕid*; pl.p. Sn Td Kš. *-ŕīd* vilja-aitta (erillään asuinrakennuksesta): Sn *a. om pihaл*. Pk *rugehed pandau havaduəhe* (säkkeihin), *viedau koďī i pandau a-ŕī*. (v. амба́ръ.)

amb|uda (Sn—TP Ph M Lh), SP *-uo*, Kj *ampta*; pr. Sn—Ph Kj M Lh *-un*; impf. *-uin*, Td *-ùin*, *-ùĭn* ampua: Sn *drobovikaл* (haulikolla) *ľindud ambutau*. B *ambui paťškai* (pamautti). *lähtin końďi‹oid ambumā*. N *streлa ambui* salama iski. TP *sīd voi vie hirvi matkata ambuhui* sitten voi vielä hirvi kulkea ammuttuna.

ambuja|ine (V SP Ph), Ph Lm *-inę*, Kj *ambuŕiaine*; p. V *-št*, SP *-stu*, Ph *-štę*; pl.n. V Ph *-ižed*, SP *-ized*, Ph *-izęd*; pl.p. V Ph *-ižid*, SP *-izī* ampiainen: Ph *a-izęn pezä*. Lm *a-inę ambui*.

ambund (Sn B Pl Td), V *-ę*; p., pl.n. Sn B Pl Td *-ad*; pl.p. *-oid* ammunta, ampuminen: Sn *end‿a-ad mieťi* ennen ampumista tähtää! B *mužik* (mies) *kūľ a-an*.

ambuška|ta (Sn); pr. *-den*; impf. *-žin* alkaa ampua.

ambutełdu (Td) ammuttu: *virū rauk a. da lüödü* makaa raukka ammuttuna ja lyötynä.

**amin|oita* (N Pk); pr. N *-oi‹ťšen*; impf. Pk *-uəiīš* siunata; lopettaa, tehdä loppu: N *hää (ťšort) zaiďī buràkkoi i mina tuлęn —a-oi‹ťšen buràkoo i hän ďiei śinna buràkkòi* hän (paholainen) meni koriin ja minä tulen ja siunaan korin ja hän jäi sinne koriin. Pk *hän oťť i a-uəiīš hänen i лaŋgęi* hän otti ja teki hänestä lopun ja tämä (mies) kaatui. (vrt. v. ами́нь.)

amu (Sn B Td N), B *aṁu*, *ammu*, SP *ammui* kauan sitten: Sn *tuľiń do a.* B *piďi aṁu vedada* oli kauan sitten vedettävä. *iža on a. kuołnu*. B *kudaiŋ briha ei-aṁu nai* se nuorukainen, joka äskettäin nai. Td *a. oŋ käunü ďiäd meiľe* k.s. setä kävi meillä. SP *en ammui oлnu* äsken olin. *vasтe küzüimmö, ei ammui* äsken juuri kysyimme.

amu|iṅe (Sn Pl Td), B *aṁmuiṅe*, *a(m)muiṅe*, Kn N *-ine*, N *-inę*, Ph Lm *ammuinę*; p. Sn B Pl Td *-št*; pl.n. *-ižed*, N *amūižęd*; pl.p. Sn B Pl Td *-ižid* ammoinen, vanha (esineistä): B *a(m)muižes aigas* ammoisista ajoista. Td *a. aig oŋ ku minä oten käunü koďī*. N *läkkä ka‹ťšum svuoďibòd amùižęs aigās* lähde katsomaan häitä pitkästä aikaa. Sn *amušt* (vanhaa) *ľihad ei pidäiž ostada*. Kn *ľiha om amuine*.

am|uлta (Sn Kn), B *-muлta*, B Pl Td *-ùлta*, Pl *-uлta*, Kš *-ułtta*, N *-ūda*; pr. Sn Pl Kn *-uлdan*, B Pl Td *-ùлdan*; impf. Sn *-uлžin*, B Pl *-ùлďin*, Td *-ùлžin*, Kš *-uľďin*, N *-ūžịn* ammentaa; nostaa: Sn *pavarńi‹ťšaл* (kauhalla) *amuлttau rokkaD kattiлas-p'äi. šaikaл* (kiululla) *vett‿amuлttau*. B *peskùd amùлtau* hiekkaa [lapiolla] nostetaan [kuopasta]. N *mina amūžịn veł*.

anda|zetta (Sn); pr. *-zen*; impf. *-žin* t. *-žīme* antautua: *arg* (arka) *on hebo, ei a-ze kädē* (kiinni).

ande|лda (Sn), Pl *-łta*; pr. Sn *-лęn*, TP *-łęn*; impf. Sn *-ľin*, Pl *-lin* annella, antaa jatkuvasti, silloin tällöin: Sn *andeľī ruagaл a-лou snuapuid kegö* antelija hoikalla seipäällä antelee lyhteitä (sitomia) kekoon. TP *minä a-łęn sinuлę piäpoклonaižèd* minä kumartelen sinun edessäsi lattiaan asti.

andeľ|ī (Sn); p., pl.n. *-ijad*; pl.p. *-ijoid* antelija, lyhteiden (sitomien) kekoon nostelija: Sn esim. ks. edell.

andiлa|s (Lm); pl.n. *-had* morsian.

ańďīruag (Sn), B Pl *ańďiruag*, Td *anďìrʼuag*, N *anďiruog*; p., pl.n. Sn B Pl Td *-ad*; pl.p. Sn B Pl Td *-oid* teräväkärkinen, hoikka puu, jolla ruiskekoa y.m.s. tehtäessä lyhteitä (sitomia) nostellaan ylös kekoon, haasiaan: Sn *a-aл nostetau snuapuid* (lyhteitä) *kegō*. N *anďiruogau andau snuopuu kegòi i* (ja) *kagràD huo(ďźai* (haasiaan).

ań|heľ (Sn), B *-ńeл*; p., pl.n. Sn *-heľid*; pl.p. *-heľīd* enkeli: Sn *ańheľīd on äij* (paljon), *nähnü ńi ken ei*. (v. áнгелъ.)

ańik ks. *äńikkö*.

ańikoita ks. *äńiköidä*.

an|op̄ (Sn Pk), B *-op̀*, B N *-up̄*, Kn *-uppi*, N *-ùp*, *-uppE*, V Ph Lm *-oppi*; p. Sn Td *-opped*, N *-up̆pęd*; pl.n. Sn B N Pk *-oped*, B *-uped*, B Td N *-op̀ed*, Td *-op̀èd*, N *-up̀ed*, *-upèd*; pl.p. Sn *-oppid*, N *-upīd* anoppi, vaimon äiti: Sn *anopp‿on naižen emä*.

an|tta (Sn B Pl Td Kš N M Lh), B Pl Kn N *-ta*, Kš N Kj *-ìa*, V TP Ph *-dada*, SP *-doa*, Ph *-dai*; pr. Sn—Ph Kj—Pk *-dan*, N Ph *-dàn*; impf. Sn—SP M Lh *-doin*, V Ph *-duoin*, Kj *-duon* 1) antaa: Sn *anda mužikaл* (miehelle) *heińäd! sūd andau* suutelee. B *anda vähäine kaлàd veлgā* (velaksi). Kn *anďᵘoi spassi̯bon tsariлę* kiitti tsaaria. Td *hüö ei anttu šüödä*. N *anìa χristaraďi* antaa almu Kristuksen nimeen. *et anìùd vīnăd* ette antaneet viinaa. TP *anda iäńi* vastaa huutoon! Kj *mikš‿ed annu mīлosťinad* (almua)? — 2) *anda* (imperatiivin y. 2 p.) -koon, -köön, -koot, -kööt: Sn *anda hüö virutau* maatkoot! Td *anda nouzou! šīd anda kazvau!*

anukśiлaině (N) aunukselainen.

ap̄ (Sn B Pl Td N Pk), B Td N *ap̀*, Kn V Ph Lm *appi*, Td *ap*; p. Sn B Pl Td N Pk *apped*, Td *ap̀èd*, *ap̀ped*; pl.n. Sn N Pk *aped*, B Pl Td N *ap̀èd*, B *ap̀ed*, Td Pk *apèd*, Lm *apid*; pl.p. Sn B Pl Td *appid* appi, vaimon isä: Sn *mäńe kävü apeллu* (apen luona)! N *vävü prośťizuu ap̀ès*, *anùp̀ès* vävy sanoo hyvästi apelleen, anopilleen.

ap̀ar (B Pl Td); pl.n. *-od* sakka (oluen t. kaljan), kahvinporo; kielteinen vastaus kosintaan, »rukkaset»: jos puhemiehelle pantiin kosintapaikassa kahvinporoa taskuun tai kalossiin, oli se kielteisen vastauksen äänetön ja muille näkymätön merkki: Pl *miłłei vałeťťī a-od* minulle kaadettiin poroa [kahvin asemesta].

apę (V) ape, silppu.

ard (Sn B Pl Td N Pk), B N V Lm *-o*; p. Sn B Pl Td *-od*; pl.n. Sn B Pl Td Lm Pk *-od*; pl.p. Sn B Pl Td *-oid* riuku, jolla verkkoja, vaatteita y.m.s. kuivataan: Sn *a. лuaďitt‿oo sobiD* (vaatteita) *kuivatA*. B *nuott‿ahtetav‿ardō*. Td *nuot pandau ardoi. ottagat nuott‿ardos venehei!* Pk *nuoìad on kuivamas àrdos*.

ardęh (Ph) aarre.

ardoinę (N) orsi.

**ańesń|ī* (N) vankila: *ištùttau heiD a-iai koďī* panee heidät vankilaan. (v. арéстный.)

arestui|ta (B Pl Td N), Td *ańestui|da*; pr. B Pl Td *-(ťšen*, N *-(ťšęn*; impf. B Pl Td *-(ťšin* pidättää, panna arestiin, vankilaan: Td *kuga* (missä) *händ ańestuiďī?* (v. арестовáть.)

arg (Sn N); p., pl.n. Sn *-ad*; pl.p. *-oid* arka: Sn *ďäńiž i* (ja) *лambaz on a*.

ańg (Sn—N), V *ańgi*, SP *argi*; p. Sn—V *arged*, SP *argie*; g. Sn Kn—V SP *argen*; pl.p. Td *argid*, Kš *ańgīd*, SP *argī* paastoton aika; paastona kielletty ruoka (liha, voi, maito): Sn *argeš šüödäu arged*. B Pl *ńügü* (nyt) *šüömme arged*.

argehi|ńe (Sn B Pl Td); p. Sn *-št*, B Pl *-štš*, Td *-šť*; pl.n. Sn B Pl Td *-žed*; pl.p. *-žid* paastona kielletty: Td *a. šüōmińe* (ruoka).

ańgvoi (B Pl Td) voi.

aŕχelei (Sn), B *arherei*, *arχijerei*, *arhjerei*, N *aŕχeŕei*. piispa. (v. архіепе́й.)

aŕkpäiv (Pl Td) työpäivä yleensä.

armahembin (Td) rakkaammin, hellemmin: *a. sanottu.*

**armahu|š* (Sn); p. *-ī* rakas: *sen a-tt‿еулę kuı oma ak* niin rakasta ei ole, kuin oma vaimo on.

armahušťši (N) rakkaasti.

arm|astada (Sn), N *-àstada*; pr. Sn. *-astan*; impf. *-ašťin* rakastaa: Sn *лapšid pidⁱäu a.*

armaste|лda (Sn); pr. *-лęn*; impf. *-ľin* hyväilllä, helliä: *hüö лapšid a-лdau.*

armasteл|zetta (Sn); pr. *-zen*, *-zou*; impf. *-žin* rakastella: *pidⁱäu a. ežmäš päividen* (avioliiton ensi päivinä) *nuoren akaŋ kerε.*

armastuz (Sn) rakastaminen.

arm|az (Sn B Td M), B Pl N *-àz*; p. Sn Td M *-ast*, B Pl *-àst*; pl.n. Sn B Pl Td M *-ahad*; pl.p. Sn B Pl Td M *-ahid*; komp. Pl *-ahemb*, Td *-ahembi* rakas, mieleinen: Sn *oma oń ďogahižeлл‿a.* Td *nähteš tämäŋ kaunehen, armahaŋ koďipaikan. a. vieras tuľi.*

armo|ine, *-izeni* (TP); p. *-stańi* (itk.) omainen, omaiseni, rakkaani.

armoto|iźe (Pl); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* orpo, huoltajaton.

armotu|z (Td) sääli, armahdus: *ei oлnu ńi müťťšüšt a-st häллei* ei kukaan osoittanut häntä kohtaan minkäänlaista sääliä.

ar|šin (Sn Ph), B Pl Td *-šin*; p., pl.n. Sn Ph *-šinad*, B Pl Td *-šinad*; pl.p. Sn *-šinoid*, B Pl Td *-šinoid* arssina (71 cm): Ph *keskuľšę лoukkuoiden on aršinad* reikien väliä on noin a. (v. аршинъ.)

ar|ťeľ (Sn M), Sn *-teľi*, B *-ťeľ*, *-ťťeľ*, B Pl Kš *-ťeľ*, B Td *-teľ*, Td *-tteľ*; p., pl.n. Sn *-ťeľid*, *-teľid*, B Pl *-ťeľid*; pl.p. Sn *-ťeľīd*, *-teľīd*, B Pl *ťeľīd* joukko, parvi, lauma: Sn *narodad* (kansaa) *a. matkadau.* B *mäne ühťe*(ⁱ) (samaan) *artteľī. arteľ pedruoid* peuralauma. *końďad* (karhua) *lähtī eťťšimā arťteliл. uivetau soťkid arťeľ* ui sotkaparvi. Td *veśśelemb* (hauskempi) *on artteľis matkata.* (v. арте́ль.)

artuť (B); transl. *-ikš* elohopea. (v. ртуть.)

arv (Sn Kn Kj), N *-o*; p. Sn Kn N Kj *-od* hinta, arvo: Sn *arvod on dovoľno* (tarpeeksi).

arvaazoi|ttada (Sn B Pl N); pr. *-tan*; impf. *-ťin* arvuuttaa, antaa arvattavaksi: Sn *mina häллei a-ťin arvandukseę. a-ťťi millei, äigi* (montako) *лast oŋ koďis.*

arvade|лta (B M); pr. *-лęn*; impf. *-ľin* arvailla: B *a-лtau, kuga miłłę tuлou žeńih* a-aan, mistä minulle tulee sulhanen.

ar|vanduz (Sn B), Kn *-vànduz*, *-vaitus*, N *-vàndus*, Td N *-vàndùz*, Lm *-bavus*; p. Sn *-vaŋdust*, Kn *-vaitust*; pl.n. Sn *-vandukseď*, Kn *-vàndukseď*, N *-vàndùkseď*; pl.p. Sn B *-vandukšid* arvoitus: Sn *ťäd arvaŋdust šin‿ed voi arvatл.* Kn *sīd* (sitten) *hän andᵘoi toižęn arvànduksęn.*

arv|ata (Sn B Pl Td); pr. Sn B Pl Td N *-adan*, Td *-ădăn*; impf. Sn B Pl Td *-ažin*, B Pl *-ain* arvata: Sn *šina arvadad, huomei vihm vai poud ľienou?* Pl Td *arvada, mim verdan minä suain ďeŋgad* (rahaa)! Lm *arbai, mi neťťše on* arvaa, mikä tuo on!

as (Sn); p. *assad*; pl.n. *asad*; pl.p. *asoid* aakkonen: *škoлaz* (koulussa) *лugedau asoit.* (v. азъ.)

astaл (Pl Td); p. *-d*, *-ad*; pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* ase (seiväs, puu t.m.s., ei esim. kirves).

ašťivo (V), SP *ašťšivo*, Ph Lm *astuu*; g. Ph *astuvan* äes, karhi.

ašťš (Sn B Td Kš), B *ašťšī*, Pl *ašťše*, Kn *asť*, N *aśť*, Ph *asťī*, *aśťī*; p. Sn B Pl Td Kš *ašťšad*, Kn *asťad*, Ph *asťaid*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *ašťšad*, B *ašťšàd*, Kn *asťad*, N *aśťàd*; pl.p. Sn Pl Td Kš *ašťšoid*, Kn *asťoid*, Ph *asťuoid* astia: Sn *ašťšoid oлdau i buťťšid, viedrad* astioita ovat myös tiinut, sangot. B *ďiätä ašťšī veť panda! ku·ŕk‿pańi ka·idā a·šťjā ku·ašaD* (puu-

roa). Ph *älä veźiden kuatez murenda asťaid* älä vettä kaataessasi särje astiaa! **aštšai|ńe* (B) pieni astia: *andau-vīnad a-žeŋke kädē.*

aštšīvihk (B) astianpesuvihko (niininen).

**aštšivoi|da* (TP); pr. *-ťšou, -tah, -tàh* äestää.

ast|uda (Sn—Td N AV TP Ph Lh), SP *-uo*; pr. Sn—Td N SP Lh *-un*; impf. *-uin*, Td *-ùⁱn* astua, kulkea: Sn *astudez aino ролgou kündükselę* astuessaan [kynnyksen yli] aina polkee kynnykselle. Td *hän astū boiko, ďалоľi* (nopeasti). TP *astutah vierastę ńūttuᴅ müöťi.* Lh *astutau rahvas tšerkovā* (kirkkoon).

astuďi (Sn—Td N) astuen, käyden, jalan: Sn *a. tuľďī, ei heboл.* B *a. matkadau. hän ajau heboлл‿a.*

aštund (TP) astunta, astuminen: *nąmiл a-oiл kieraiziл kai лaťęлahkoizèd katkejeлìih* (itk.) näinä astumiskertoina aivan lattiapalkit katkeilivat (liikkunut kotona kauan).

astužńi|k (Sn B Pl Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* jalkamies: Sn *a-koid heboл voi taboittada ťeräväi* (pian).

azďалgā (B Pl) käyden (ei juoksua): *a. ajau.*

aze|теlda (Sn); pr. *-tteлęn*; impf. *-tteľin* 1) haukkua, solvata: *оledg‿iťšᴇ paŕembi, kui* (kun) *muid azetteлęᴅ?* — 2) asetella, panna: *uzoroid azetteлdau paidan rindā* koristeita ommellaan paidan rintamukseen.

aze|ttada (Sn B N V), Pl Td *-tada*; pr. Sn V TP Ph *-tan*, N *azętàn*; impf. Sn V *-ťin*, N *azęťťin* asettaa, panna, sijoittaa, kunnostaa: Sn *figuroid on ažetettu валхonā äij* ulkoparveke on koristeltu runsain leikkauksin. *tuged azetettau heińsuabrā* (heinäsuovaan). B *en vᵘoi ńi mida a.* (mitään tehdä) *pahois mielis. sobad on hällä kai azetettu dorogā varᵘoi* hänen kaikki vaatteensa ovat järjestetyt matkaa varten. Td *milei šüödä azeta* pane minulle ruokaa pöytään! *mänd haлgoittaŭ, šīd azetettaŭ kandòiлę piäлę kuivāⁱ* mänty halkaistaan, sitten pannaan kantojen päälle kuivumaan. *azetettàᵘ stoлan taga rodńäd ďuŏmàⁱ* sukulaiset sijoitetaan pöytään juomaan. V *a. vikattehed poлveh* panna viikatteet väärään varteen. TP *ižändę kagrad kütväu, kündäu, koлmen üön peràs azettau* (valmistaa pellon lopullisesti). Ph *verkod azetetah, azettades pandàh selguežed nuorahižed* verkot pannaan kuntoon, kunnostettaessa pannaan nuorapaulat.

aze|ttuda (Sn), Pl Td *-tuda*; pr. Sn Pl Td *-tun*; impf. *-tuin* asettua, tyyntyä; muuttaa elintapansa paremmaksi: Sn *tūľ azetui. se mužikk‿on azetunnu elämā* se mies on muuttanut elintapansa paremmaksi. Td *azetuťťī magatta* sijoittuivat makaamaan.

ažī (Td), N *aźī, azią*; pl.n. *azią̀d* asia; tapaus.

ažno (Sn): *dūmaiťšin ked oлdau, ažno ka ťüö* arvelin keitä siellä on, mutta olittekin te. (Av áжно.)

azrag (Sn—Td V Pk), Kš *azraim*, Kš TP—Lm *azrain*, N *asrag*, N Pk *astrag*, TP *adrain*; p. Sn B Pl Td Kn V *azragad*, Kš *azraind*, N *asragad*, SP *azraindu*, Ph *azraindę*; pl.n. Sn—Td V *azragad*, Kš TP—LM *azraimed*, N *asragad*, N PK *astragàd*, V *azragàd*; pl.p. Sn—Td *azragoid*, N *asragoid*, V *azraguoid*, SP *azraimī*, Ph *azraimid* ahrain: Sn *hän püšťi haugid a-aл.* Pl *a. oo vīšťšorpaińe hambahideŋ kere* a. on viisihaarainen, väkäsillä varustettu. Kš *azraimeл pùuutäu kaлoid.* (v. остроrá.)

azu|da (B Pl V Ph Kj), SP *-o*, Ph Lm *-ta*; pr. Pl V SP Ph Kj *-n*; impf. *-in* tehdä, valmistaa: B *proĭkkàd mändùižen kuorès azutā* ongenkohot (korkit) tehdään männyn kaarnasta. Pl *azuid hüvin.* V *mikśᴇ muga* (niin) *azuid? ägehen azuin. azuttu vaskès.* TP *azutah àidę* (aita). *azutťih tuli.* Ph *sīd azutàĭh midä tahto* (tahansa) *sobin* (vaatteita). Kj *pidab a. лabid* (lapio).

azund|ę (TP); p. *-àd* tekeminen: *end a-àd* ennen kuin tehdään.

atkалai|ne (TP); pl.p. *-zī* suru: *tułę ťiedus-tełemah. ei ku* (eikö) *rodiłę* (tule) *minułę sū^{v}rī a-zī!* (itk.)

atk|ел (B), Kš Ph *-ал* ikävä: B *a. šiga* (siellä) *oli elädä.* Kš *milei* (minun) *on atkал.*

aunę (Lm) keko, auma.

avaď|im (Sn Kn N D'k), B SP Ph Lm *-in*, N Ph *-ęm*; p. Sn *-ind*, Kn *-imd*, SP *-indu*; pl.n. Sn B Kn SP Lm *-imed*, N Ph *-imèd*; pl.p. Sn *-imid*, Kn *-iṃīd*, SP *-imī* avain: N *panou ťīhęлę лukuu i* (ja) *a-imèη kormańī* (taskuunsa).

**avaid|елda* (Kn Td); pr. Kn *-ęлou*, Td *-елen* avaella: Td *a-елet sūt ku huahkoi* availet suutasi kuin tyhmeliini.

**ava|iduda* (B Td N Ph), SP *-vuo*; pr. B *-iduu*; impf. Td N Ph *-idui*, TP SP *-vui* avautua, aueta: Td *ukš perťťī avaidui* pirtin ovi avautui. TP *do pore avavui* jo pore (aukko) suli jäähän itsestään [keväällä].

avai|takseh (Ph); impf. *-žiheze* ed.: *havado* (säkki) *a-žiheze.*

avai|tta (Sn Kn), B—N *-ta*; pr. Sn—N Ph Lm Lh *-dan*; impf. Sn B Pl Td Kš Lh *-žin*, B *avai*, Kn *-žīn*, TP *-zin*, Ph *avàiži*, Pk *-ťťī* avata, aukaista: Sn *колоťī verä(ī. štobi a-ttaiž* kolkuta oveen, että avattaisiin! *a-da ikkun!* B *burakon kriškan avai* vakan kannen avasi. *ńämä veďęd avaita ei pida* tätä vesiastiaa ei saa a.! *akaińe kirvehel a-ž колme lähtet* (avantoa). Pl *елgad a-koi ust* (ovea)! N *avàidàu paratńiaa* (pääportaat). TP *a-ǩkad truba* (savupiippu, pellit)!

ave|ta (Sn B Pl Td Kš); pr. *-nou*; impf. Sn Td Kš *-ń*, B Pl *-i*, Td *-ž* aueta: Sn *ukš aveń i(ťšekseh*, B Pl *i(ťše avei ukš* ovi aukesi itsestään.

avoin (Sn Pl Td N Lh), B *av^{u}oin* auki, avoinna: Sn *ukš on a.* || *odva* (tuskin) *oo šilmäd a.* Pl *kai ikkunad ołdau a.* N *suu a. ďiei.* Lh *kakš ľiäväd a., колmaž umbez.*

avoinso|ľm (B); p., pl.n. *-лmed*; pl.p. *-ľmid* vetosolmu.

avona|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* avonainen: Td *harak tuľi a-ižes ikkunas perťťī.*

avràgę (Lm) kuivunut joen uoma. (v. овpáгъ.)

b.

bab|a (Sn Kn M), B Pk *bàba*, Td *băbă*, N *babo*, *bàbo*; p., pl.n. Sn *bab|ad*, Td *-àd*, N *-od*; pl.p. Sn *-oid* mummo, isoäidin puhuttelunimi. (v. бáба.)

babarm ks. *vagarm.*

babero (Lm) (lampaan)papero: *лambaham_b. on лambahan šittę* (ulostus).

bab|oi (Sn Td), B *-^{u}oi*; p., pl.n. Sn *-oid*; pl.p. *-олoid* isoäiti; Td perhonen (lasten kielessä). (v. бáба, бáбочка.)

bagr (Sn B Pl Td), V *-ę*; p. Sn B Pl Td *-ad*; pl.n. *-ad*, V *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td *-oid* keksi; osat: Pl *varž* (*puińe*), *raud* [jossa on] *koukuińe* (käyrä väkä) [kiinnitetty varteen] *naglal.* (Av багрó.)

bagraηkŕüu|k (Td); p. *-kkad* keksinkoukku. (v. крюкъ.)

bagrovišł|ťs (Td), V *-šę*; p., pl.n. Td *-ťšad* keksinvarsi. (v. багрови́ще.)

baχva|ľida (Sn Kn Kš), Td N *bahva|lida*; pr. Sn Kn Td Kš *-ľin*; impf. *-ľīn* kerskua. kerskailla: Sn *mäńi veľľelли b-ľimmā.* N *ела bahvaľi ńi келлę* (kenellekään)! (Av бахвáлить.)

bahvaľi|zeta (B Td); pr. *-zou*; impf. *-he* kerskailla, pöyhkeillä. (Av бахвáлиться.)

baib|uda (Td); pr. *-un*; impf. *-uin*, *-ùĭn* väsyä: *sanui hän baibunudeлл‿iänel.*

bajaŕ (Sn Pl N); p., pl.n. *-id* herra; Pl paise: N *тилou tagàz bajaŕìnnu* (herran luo), *sanuu̯ bäjäŕĭлe̯*. (v. бояръ.)

baju|ttada (Sn B Td); pr. *-tan*; impf. *-tin* laulaa bai bai:ta kätkyttä soudattaen l. lasta tuudittaen: Sn *лast b.* B Td *b. лast kätkudes.*

bajutu|z (Sn); p. *-st* kätkyen tuudittaminen . samalla laulaen bai, bai.

bakàd (B) poskiparta. (v. бáки.)

bakaл (B Td Lh); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* malja, pikari, kolpakko: B Td *vaлa* (kaada) *b-oihe vīnad!* Lh *andau b-aą vīnad.* (v. бокáлъ.)

bakettada (Pl) kotkottaa (koppelo).

baлa|ffon (Sn B Td), B *-fan*, N *-fon*, Ph *-honťš*; p., pl.n. Sn *-ffonad*, B Td *-ffonod*, Ph *-honťšad*; pl.p. Sn *-ffonid*, B Td *-ffonoid* palttinapäällysmekko, -viitta: Sn *vornovos* (Vornovon kylässä) *piďetäu b-ffonid.* B Td *koľmvardižes paлtinas* (*kuabetüös*), *poлvē suai, vaлged, priäškid* kolminiitisestä palttinasta (rohtimista) tehty polveen asti ulottuva valkea napitettava mekko. (v. балахóнъ.)

baлaлai|k (N); pl.n. *-ìkad*, *-ìkàd* balalaikka: *mužik viendau b-ìkai* mies soittaa b-aa. (v. балалайка.)

**bäľbè|ttada* (N); pr. *-ttàu* puhua pälpättää (epäselvästi): *kľietńik rippuu̯ лagès, tarìunudẹ̀d ďaugàd i pie ăлahàn da b-ttàu* patvaska riippuu katosta jaloin kiinni tarttuneena ja pää alaspäin sekä pälpättää.

baл|χon (Sn), B *-kon*; p., pl.n. Sn *-χonad*; pl.p. *-χonid* (ulko)parveke: Sn *b. oo̯ ťšardakan oçťšas* . p. on ullakon päädyssä. *figuroid on azetettu b-χonā äij* p. on koristeltu runsain leikkauksin. (Av балхóнъ.)

ba|лk (Sn B Td Pk), N *-uk*, *-uk̀*; p. Sn B Td *-лkkad*, N *-uk̀ăd*; pl.n. Sn B Td *-лkad*, B Pk *-лkàd*, N *-ukàd*; pl.p. Sn B Td *-лkoid*, B *-лkᵘoid* parru; kannatus-, niskahirsi (lattian ja laen): Sn *oń ďäred* (paksu) *i* (ja) *hoīk b.*, *kruglī* (pyöreä) *on.* (v. бáлка.)

baл|u (N); g. *-un*, *-ùn* pidot, juhla: *лuoďittai b.* järjestävät p. (v. балъ.)

baťuida (Td) leikkiä, telmiä. (v. баловáть.)

**bank̀* (N); ill. *-ai* pankki: *lähtèn mina kazonnịjai* (valtion) *b-ai.* (v. банкъ.)

ban|ī (Sn B Td); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* punainen koristenauha, minkä sulhaspoika häissä saa rintaansa morsiustytöltä: Sn *druškilę ńeišťšet pandau b-tad rindā* sulhaspojille neitoset panevat nauhat rintaan. (v. бантъ.)

baŋkę (Ph) lasipurnukka. (v. бáнка.)

bapk (Sn B Kn Td Pk), V *-ε*, Ph *-ę*; p. Sn B Td *-ad*; pl.n. Sn B Td V *-ad*, B N *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid* kuhilas; lehmän nilkkaluu: Sn *kümmene snuapud* (lyhdettä) *om b.* || *snuaput b-oilę pandau.* B *rugiž ńīteťťī* (leikattiin), *b-ọilę seizăteťťī* (*seisteťťī*). Td *rugìž piďàv panda b-oihe kümmĕńìn snuapùĭn* (lyhtein). N *künden piεu b.*, *b-àn piεu лuu̯* kavion yläpuolella n., n-n yläpuolella sääriluu. (Av бáбка.)

bapkai|ńe (Pk); pl.p. *-žịd* pieni kuhilas (kaura-, ohra-): *pandau b-žịlę, koo̯źgi* (milloin) *kūž snuapud, koo̯źgi kümmene.* (v. ks. ed.)

barb (Sn—N TP Kj), SP *-u*, V Ph Lm *-ę*; p. Sn—Kš V TP Ph Lm *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Kj *-ad*, B N Ph *-àd*; pl.p. Sn—Kš *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* varpu: Sn *kägemmuarď om b-as, rusked, karged* näsiänmarja on varvussa, punainen, karvas. B *pihľapūn* (pihlajan) *b-às on pihľakàn* (pihlajanmarjoja). *hoikaine oks on b.* V *andan b-aл selgā* (selkään).

barba|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* varpu (esim. luudan): *metл* (luuta) *on лôaďittu koivum b-ižis:*

barb|az (Sn—Kš V SP Ph Kj), N Ph *-àz*, V Ph Lm *-as*; p. Sn Pl—Kš V Kj *-ast*, SP *-astu*, Ph *-astę*; pl.n. Sn Pl—Kš V SP

Ph Lm Kj *-ahad*, B Kn V TP PK *-ahàd*, Ph *bàřbahàd*; pl.p. Sn Pl Td V Ph *-ahid*, Kn Kš Kj *-ahīd*, SP *-ahī* varvas: Sn *vīž b-ast ühtez ďалgaz.*

baŕbi|ì̀k (Sn B), Td *barbi|k*; p. Sn Td *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. Sn *-koid* varvìkko, varpametsä, viita.

bard (Sn—N), N Pk *bàrd*, V Ph Lm *bard|ę*, SP Kj *-u*; p. Sn Pl—V Ph Kj *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn Pl—V SP Ph Kj *-ad*, N *-àd*, Ph *-àd̨*; pl.p. Sn Pl—N *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* parta (miehen); B Td N Ph Lm myös kirveen silmänpielus: Sn *mužìk* (mies) *b-ad ei keriçťšε* (keritse, leikkaa). B *hūlidęn piäл b.* || *b. on härmäs. kirvehen b.* Td *veďi b-as.* N *ištuu staŕìk* (vanhus), *bàrd vüöhèš‿suoi* (vyötäröön asti). SP *b-u britfoa iäres* p. ajele pois! Kj *b-an keriçťšīn.*

**bardadu|da* (N); impf. *-i* parroittua.

bardàińę (Td) kirveen silmänpielus: *kirvěhès hamaron aл b.*

bardeuzu|da (Sn), B Td N *bardauzu|da*; pr. Sn B Td N *-n*; impf. *-in* parroittua: Sn *vai šina ďaл‿oлed b-nnu* kylläpä sinä olet kovin parroittunut!

bardi|kaz (Sn B Td); p. *-kast*; pl.n. *-kkahad*; pl.p. *-kkahid* parrakas.

barha|t (Sn); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* sametti. (v. бáрхатъ.)

baŕiń̨a, bǎriń̨a, baŕńa, baŕiń̨a, bàŕiń̨a (N) rouva: *mieudui tämä·bŕiha baŕiń̨ài* tämä nuorukainen rakastui rouvaan. (v. бáрыня.)

bari|š (Sn B Td); p. *-ššad*; pl.n. *-šad*; pl.p. *-šoid* kauppavoitto: Sn *šīď ďieloss‿äijäd b-šoid et sua* siinä asiassa (kaupassa) et saa paljon voittoa. Td *suai äijän b-ššad.* (v. бары́шъ.)

baŕišńa (N) neiti. (v. бáрышня.)

bar|ī̀k (Sn B Td N); p. Sn B Td *-kkad*; pl.n. *-kad*, N *-àd*; pl.p. Sn B Td *-koid* avonainen, kanneton, isohko alus, lotja: B *b., kudamaл haлgod лadoskoid müöi tuodau* alus, jolla halkoja kuljetetaan Laatokkaa myöten. (v. бáрка.)

bašlikkę (Ph) paslikka, verkainen huppumyssy pitkine sidekaistoineen. (v. башлы́къ.)

bašma|k (Sn); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* matala kenkä: *tuohez лuaďittu b. on лuapòť* (virsu). (v. башмáкъ.)

baìaľju (N) taistelu: *χoŝpoďi, kieuda šina saudàtsku b.* herra jumala, kiellä sinä sotilastaistelu! (v. батáлія.)

baťko (M) pappi. (v. батька.)

ba|tog (Sn B Kn Td N), N *-ìog*; p. Sn B Kn Td N *-togad*, Td *-togàd*; pl.n. Sn B Kn Td N *-togad*, N *-ìogàd, -togàd*; pl.p. Sn B Kn Td N *-togoid*, N *-ìogoid* keppi, tavi: N *tилou deŝątńik ikkunan‿aллę, koлoťťiu baìogàu, što kuçťšuttài sindai suimài* tulee kymmenmies (kylänvanhin) ikkunan alle, kolkuttaa kepillä, että sinua kutsuttiin kokoukseen. (Av батогъ.)

batoga|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-iźid* pieni keppi (v. ks. ed.).

batogvedo (Td); p. *-d* väkikapulanveto.

batošk (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* keppi, sauva: *tuo milei meçtsäs-piäi hüvä b.!* (v. батож|óк, -кá.)

baťušk (Sn), B Pk *buaťuška*, N *buoťušk, bàťùško, bàťuško*, V TP Ph *buaťuškę*, TP *bāťuška*, Ph *buaťùška*, Lm *boaťuška* appi, miehen isä vaimolle; papin puhuttelunimi: Sn *влahosлovi* (siunaa) *mindai, b.!* N *kunna* (minne), *bàťùško, ajàd?* (v. бáтюшка.)

beda (N) vahinko: *eìka b.* sellainen v.! (v. бѣдá.)

beľet (B) lomalippu. (v. билéтъ.)

beľm (Sn B), Td *biľm*, N *böľm*, Lm *belm|ę*; p., pl.n. Sn B Td Lm *-ad*, N *-ãd*; pl.p. Sn B *-oid* kaihi (silmätauti): Sn *b. oǫ šilmäz valged.* (v. бѣльмó.)

belogrifkę (Td) liinaharja (hevonen). (v. бѣлогри́вка.)

belutk (B) munanvalkuainen. (v. бѣлут|óкъ, -ká.)

bembe|ľ (Sn—N Kj), B TP SP Ph Lm *-л*, N *bömbö|l*, *bömbö|ľ*, V *bembe|ľi*; p. Sn Pl—V *-ľid*, SP *-лдü*; pl.n. Sn Pl—V *-ľid*, SP Ph *-led*; pl.p. Sn Pl—V *-ľīd*, SP *-lī* luokka, vemmel: N *oiged kui bömböľ* (leikinlasku) suora kuin v. *ďumaлàn bömböl: ďuo^u veì, suou vihmumai; vihmàn edęu hüö oudai šemmoižęd* sateenkaari: juo vettä, rupeaa satamaan; sateen edellä ne semmoiset ovat.

**berdanǐk* (Td); pl.n. *-àd* berďaani-kivääri: *лaŋgeťī* (*-ďī*) *viruďi ambŭmā^i końďìàd b-às-piǎ^i* heittäytyivät maahan pitkälleen ampumaan karhua b.-k-llä. (v. берда́нка.)

beśod (Sn B Td SP), N *beššod*, *bešod*; p. Sn B Td *beśod|ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn B Td SP *-ad*; pl.p. Sn *-oid*, SP *-oi* illatsut, iltatanssit; iltavierailu yl., seurustelu: Sn *brihad mäńďī b-ā*. B *tuлę b-aлę* (seurustelemaan)! *läht' külā b-atę*. Td *ťeil mi·ťe b-às (b-ai) kä·uďau, vieg‿i·štuìau ne·ištšiďeŋke vai e·i* miten teillä illatsuissa käydään, istutaanko myös tyttöjen kanssa [sylikkäin ja kaulakkain] vai ei? N *etki ťüöndäiž mindai bešodài* etkö antaisi minulle lupaa lähteä i-ihin? *mieź* (mieheni) *om männu toižęž talоihei bešodălę*. Ph *b-ah käüdäh*. (Av бесёда.)

**beśodoi|ta* (B); pr. B Td N *-ťšen*; impf. B Td *-ťšin* seurustella, viettää aikaa keskustelemalla: N *ištuzuttai bešodoimai* istuutuvat keskustelemaan. (Av бесёдовать.)

beśotk (Sn B Td), Ph Lm *-ę*; p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kuskin istuinlauta (rattaissa, kirkkoreessä): Sn *kabrľetkaz b. mureń* kaksipyöräisissä kärryissä i. särkyi. (Av бесёдка.)

bezmeń (Sn B Td), Lm *-i*; p., pl.n. Sn B Td *-id*; pl.p. *-īd* puntari. (v. безме́нъ.)

bezmeńviškond (Td) kiven heittäminen hihnalla.lingoten.

beťšàg (Ph) muhkuraköysi (kalanpyydyksessä). (v. бечева́.)

-bi (Sn Pl) -pa, -pä: Sn *a mibi oli šillei minus pahuī* no, mitäpä pahaa minä olen sinulle tehnyt? Pl *kembi tuou* kenpä tuopi?

-bi (N) -isi- (kond:n tunnus): *mina sille äijąmbi leibàd puižìmbi* minä sinulle paljon viljaa puisin. (v. бы.)

bib|u (Sn—Kj Pk Sg); p. Sn—TP Ph Kj Sg *-ud*, SP *-ū*; pl.n. Sn—Kj Sg *-ud*, V PK *-ùd*; pl.p. Sn—V Ph Kj Sg *-uid*, SP *-uлoi* vipu (kätkyen); Td Sg kaaripyssyn kaari: B Lm kaivon vintti: Sn *kätküdem b. katkeń*. Pk *kätküd on bibùs*.

biburihm (B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* vipuansa (linnunpyydys).

bìbuveräi (Lm) yksiosainen peltoveräjä (ei ole vipua).

bied (B N); p. N *-ad*; g. *-àn* onnettomuus, vahinko: N *mina kuuлęę što šīd on b.. katkou hän millai kai лuud* tunnen, että tässä tulee o., hän katkoo kaikki luuni. (v. бѣда́.)

biegл|ii (Sn), B *-oi*; p., pl.n. Sn *-iad*; pl.p. *-ijöid* sotilaskarkuri: Sn *hän on b-iann‿elänü*. (v. бѣглый.)

bie|łduda (Pl); pr. *-łdub*, Kn *-лduu*; impf. Pl *-łdui* vaaleta, valjeta: Pl *mäne levitä paltin haŋgełę biełdumā*! Kn *paлťin bieлduu, valgenòu*. (v. бѣли́ться.)

bielegiлę (Kn) valkenemaan: *paлťinàn panęmme ďiälę* (jäälle) *b*. (vrt. v. бѣлево.)

bieli|dä (Pl Td); pr. *-n* valkaista (uuni: palttinaa levittämällä keväällä hankiaiselle tai lumen peittämälle jäälle): Pl *mäne bieli päťš* mene valkaise uuni (kalkkiliuoksella)! (v. бѣли́ть.)

bieл|oi (Td), N *-òĭ* valkoisen lehmän nimi. (v. бѣлый.)

bie|s (Sn B Td), B *-s*; p. Sn B Td *-ssad*; pl.n. Sn B *-sad*, B Td *-ssad*; pl.p. Sn *-soid*, B Td *-ssoid* piru: Sn *biess‿oŋ karu* (paholainen) *meťšäs*. (v. бѣсъ.)

bi̯k (Td) sillanarkku. (v. быкъ.)

bilke (Td) Valko, valkoisen hevosen puhuttelunimi. (v. бѣлка.)

bi|ŕb (Sn—Kš Kj), N V *-ŕbi*, SP Ph Lm *-rbi*; p. Sn—Kš V *-ŕbid*, SP *-rbī*, Ph *-rbid*; pl.n. Sn—Kš V *-ŕbid*, B *-rbìd*, Td *-rbi̯d*, Kš SP Ph *-rbid*; pl.p. Sn—Kš V *-ŕbīd*, SP *-rbilöi*, Ph *-rbīd* pikilanka: Sn *biŕbiлл‿ombeľī* (suutari) *ombелou*. B Td *biŕbiл ombeлtau tšabattod* (saapasta). Td *b. on peлvahižès kezräìüs лaŋgàs* p. on tehty kehrätystä pellavalangasta. (Av вербá.)

birboi (Sn B Td Kš SP), Kn *biŕboi*, N *birbòi*; p. Sn B Kn Td Kš *-d*, SP *-du* Sn Kn N SP palmusunnuntai; B Td pajunvarpu, virpa; Kn Td Kš pajunnorkko, -kissa: Sn *birboinn‿oľii̯ šigäл*. Kn *mina oľim biŕboin šiga* (siellä) *tserkovas* (kirkossa). *oľin biŕbois* olin hakemassa pajunvarpuja norkkoineen. *valged piähud raidas om biŕboi* valkea pää pajussa on norkko. *kuorut kui küńďź biŕbois* kuori on kuin kynsi pajunnorkossa. Td *b. pūs kazvau keväžiл*. (v. вéрба.)

birboi-pŕoazńīk (B Td) palmusunnuntai. (v. верба ja прáздникъ.)

birboi-pühäpäi (B Td), Kj *biŕbuompühäpäiv*; p. B Td *-väd* ed.: B Td *b. on ńedäľid* (viikkoa) *ende äiĵätpäiväd* (pääsiäistä).

birboipäiv (B Td), Ph *birbuoipäiv*; p. B Td Ph *-äd* ed.

birboivi|īš (Sn B Kš), Pl *biŕboivi|īš*, Td *birboivi|īs*, V *birbuoivi|īš*, SP *birboivi|ťťšu*, Ph *birbuoivi|ťťšę*; p. Sn B Pl Kš V Ph *-ťťšad*, Td *-ttsad*, SP *-ťťšoa*; pl.n. Sn B Pl Kš V Ph *-(ťšad*, Td *-(tsad*; pl.p. Sn B Pl Kš *-(ťšoid*, Td *-(tsoid*, V Ph *-(ťšuoid*, SP *-ťťšoi* pajunoksa norkkoineen. (v. вéрба.)

bird (Sn—N Kj), V Ph Lm *-ę*, TP *p-ę*, SP *p-u*; p. Sn—N V Ph Kj *-ad*, SP *p-oa*; pl.n. Sn—V Ph Kj *-ad*, Td N Pk *-àd*, SP *p-ad*; pl.p. Sn B Td *-oid*, SP *p-oi* pirta, kaide (kangaspuissa): N *b-au kudottai*.

birdampiäl|ižed (Sn B Td), Kn *-īžed* luha, johon pirta on kiinnitetty: Sn *b. riputau edes kaŋgaspuis*.

birďi|n (Td); p. *-nd*; pl.n. *-med*; pl.p. *-mid* ed.

bi̯stro (B) nopeasti, vuolaasti: *ďogi pagenou* (virtaa) *b.* (v. бы́стро.)

bīb|aл (B), V *-aло*, *-aлęh*, SP Ph *-oi*; pl.n. B *-aлod* viipale (leipä-).

блaďeńťš (Sn), N *влaďeńťš*; p., pl.n. Sn *-ad*; pl.p. *-oid* pieni, kastamaton lapsi: Sn *бл. oo̯ rišťimätöiŕe лapš, ńimed ńi mid eилę vie лapseл*. (Av бладéнецъ.)

**bľa̯dui|da* (N); pr. *-ťšou* harjoittaa haureutta: *sinùn ak b-ťšou: drūgu kävüi tämàn akànnustę puoksui b-mai̯* rakastaja kävi tämän vaimon luona usein haureutta harjoittamassa. (v. блядовáть.)

блahosлove|nď (Td), N *-ńď*; p. Td *-nďad*, N *-ńďad* siunaus: Td *andanette kui* (kun) *b-nďan, ka* (niin) *minä rubedan naimai*. N *lähťin mina ižàs, emàs ottamài b-ńďad. lähťìn ťeis küźümai* (pyytämään teiltä) *b-ńďad*. (v. благословеніе.)

блahosлov|ida (Sn B Td TP Lm); pr. *-in*; impf. Sn Td *-īn* siunata: Sn *paþ b-iu hoť kedä* pappi siunaa ketä vain. B *obrazaл b-ìttu* pyhimyksenkuvalla siunattu. *obrazaл b-itau: pandau obraz leibmäküškätę piätę i šiл piän piäл žeńihołę da kńaginałę talutau колme kierad* pyhimyksenkuvalla siunataan: p-kuva pannaan leivän päälle ja se kolmasti viedään sulhasen ja morsiamen pään päälle. Td *ďumał šìndai b-iu*. N *ema, iža kńägin i žeńixo leibäu, ďumaлau, suolau b-ittai* äiti ja isä siunaavat morsiamen sekä sulhasen leivällä, pyhimyksenkuvalla ja suolalla. (v. благослови́ть.)

блahvešťšeńď (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* Marian ilmestyspäivä (maaliskuun 25 p.). (v. благовѣщеніе.)

**блants|i* (Sn) eräs tanssi: *b-ī viättau* (tanssitaan). (Av лaнцé.)

блaž|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* puhua jou-

tavia, turhia: *b-itau, tühjäb pagištau.* (v. блажи́ть.)

bлatuŕ|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* ed.: *b-iu pagizou midä piä kandau* puhuu joutavia, mitä sylki suuhun tuo.

bľednoi (B) kalpea. (v. бле́дный.)

bliešši (N); p. *-d* kalju, paljas paikka päälaessa; peniksen pää: *oìèttài* (ryhtyvät) *kürbàs b-t purємài.* (v. плѣшь.)

bliešši pie (N); pl.n. *-d* kaljupää: *b-d muzikàd* (miehet). (v. ed.)

bliäd (Sn B Td), Kn Kš *bľiäd*, N *bľied*, V *bľiäd'|i*, SP *bliäd'|i*; p. Sn B Kn—V *-id*, SP *-ī*; pl.n. Sn B Kn—V SP *-id*, N *-ìd*; pl.p. Sn Kn—V *-īd*, SP *-ilöi* huora. (v. блядь.)

bliäh (B) laatta, levy. (v. бля́ха.)

bлo|χe (Sn Kš), Pl Kn *-χa*, Td N *-χ*; p. Sn Pl Kš *-χad*, Kn Td N *-χχad*; pl.n. Sn Pl—N *-χad*; pl.p. Sn Pl Td Kš *-χid*, Kn *-χχīd*, N *-χχid* kirppu. (v. блоха́.)

bлo|k (Sn N), Ph *-kkę*; p. Sn *-kkad*; pl.n. *-kad*, N *-kàd*; pl.p. Sn *-kkid* väkipyörä: Sn *bлokaл nostetau ülähäkš.* (v. блокъ.)

bлud'|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* harjoittaa haureutta. (vrt. Av блуди́ть.)

bľuod (Sn B Lh), Kn *blüöd*, N *bľüöd*, *blüod*; p., pl.n. Sn Lh *-ad*, Kn *-ąd*; pl.p. Sn Lh *-id*, Kn *-īd* syvä lautanen; vati, malja (puinen sekä fajanssinen): Sn *paŋgad b-ā rokkab* (lihakeittoa)! N *panou žeńiχo ruʿtšinaą paiǩkaižen bľüödälę* sulhanen panee nenäliinan lautaselle. Lh *aǩ saąvaran stoлalę, pīragad bľuodan* vaimo [tuo] pöydälle teekeittimen ja lautasellisen piirakoita. (v. блю́до.)

**bľuts* (B); all. *-ałę*, N *blütsaлę* teevati: B *kńagin kuadau tšaijud bľutsałę iʿtšełłę varᵘoin* morsian kaataa teetä teevadille itseään varten. N *valàu stoǩanàs-piei blütsaлę* kaataa lasista teevadille. (v. блю́дце.)

bлuuł(ę) (N) veijari. (v. плутъ.)

bľūdetškę (Ph) teevati. (v. блю́дечко.)

-bo (TP Lh), Kn *-bö* -pa, -pä: TP *kuzbo oлnou minun uroi kaľľiz armoizeni* (itk.) missäpä lienee minun miehinen kallis omaiseni. *kuibo minä rubennen eroskendelemäh* (itk.) mitenpä minä ruvennen erottautumaan? Kn *mizbö tüö pūtuittę tänne ištumàe* mistäpä syystä te olette joutuneet tänne [vankilaan] istumaan. Lh *midäbo hän sanū šille* (sinulle)? *kembo oŋ kisaš* kukapa on pussissa?

bob|a (Sn—Kš SP Lm); p. Sn—Kš *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kš SP *-ad*; pl.p. Sn B Pl Td *-id* lasten leikkikalu; B Kn Lm myös kukka, kukinto: Sn *bobiл лapsed bobaštettau.* Pl *лapšidem boba.* Kn *īvanàn b.* niittyleinikki. (v. бо́ба.)

boba|ine (Kn SP), Td V *-ińe*; p. Kn Td V *-št*, SP *-stu*; pl.n. Kn Td V *-ižed*, SP *-ized*; pl.p. Kn *-ižīd*, Td V *-ižid*, SP *-izī* lasten leikkikalu; V kukka, kukinto: V. *svetam b-ińe* kukan k. (v. бо́ба.)

bobaš|tada (Sn B); pr. *-tan*; impf. Sn *-tin* leikkiä leikkikaluilla: Sn *bobiл лapsed b-tettau.*

bobòińik ks. *poboińik.*

bobr (Sn N); p. pl.n. Sn *-ad*; pl.p. *-id* majava: Sn *šiga bobrad ei sua, a kaži kuńiťtšad* (san.) sika ei synnytä majavaa eikä kissa näätää (ei omena putoa kauas puusta). (v. бобръ.)

bobuľ (Sn N); p., pl.n. Sn *-id*; pl.p. *-īd* maaton, loinen. (v. бобы́ль.)

bobušk (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* niisipyörä, väkipyörä, joka kannattaa niittä kangaspuissa; sen sisässä on *krūgaińe* (pieni ratas), jota myöten *remeń* (hihna) *kävelou* (kulkee): *реллahìžes kaŋgahas on kakš ńīt, kakš b-ad, ükš on ńoǩas, toińe toižes* pellavakangasta kudottaessa kangaspuissa on kahdet niidet, kaksi väkipyörää, toinen toisessa päässä, toinen toisessa.

bodor|k (N); pl.n. *-kèd* kiuru.

bodr (Td Sg), Td *-ī*; p., pl.n. *-iʿad*; pl.p. *-iʿoid* virkeä, reipas. (v. бодрый.)

bohastv (Sn); p. *-ad* rikkaus: *миллаі b-ad еилę* minulla ei ole rikkautta. (v. богатство.)

boh|aì (Sn Pl—N Lh), B Td *-aī*, N *-àt*, V Ph *-attę*, SP *-attu*; p. Sn—V Ph Lh *-attad*, SP *-attoa*; pl.n. Sn—V SP Ph Lh *-atad*, N *-àìàd*; pl.p. Sn—N Lh *-atoid*, SP *-attoi*, Ph *-atuoid*; komp. Sn Td *-atemb*, B *-atem* rikas: Sn *ťäs küläss‿еилę b-attad tobjad* (suurta rikasta). B *hän om b-atem‿mindai* (minua). *oľi b-atembid žeńihoid häłłę* oli rikkaampia sulhasia hänellä. N *mina en оле b-àt. i lienèm müö b-àìàd* ja me tulemme rikkaiksi. *ei-олę śīd mugomìd b-atoid eläjìd* ei täällä ole semmoisia rikkaita asukkaita. *b-atau ďeńgad äij* rikkaalla on paljon rahaa. (v. богáтый.)

bohatemba|iń̆e (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* hiukan rikkaampi.

**bohaìęrsk|ī* (N) sankarin-: *b-ijàd sobàd* sankarinvaatteet. (v. богатырский.)

bohattaľi (Sn Kn Ph) rikkaasti: Sn *piäž elämā b.* Kn *hüö elettai b.* (v. богáто.)

boh|attiŕ (Sn), B *-atťeŕ*, N *-àťťiŕ*; p. Sn *-attiŕid*; pl.n. *-attiŕid*, N *-àttęŕìd*; pl.p. Sn *-attiŕīd*, N *-àttęŕīd* väkevä sankari: Sn *b. oń ďalo* (hyvin) *vägęu mužīk* (mies).
N *hän kazvoi bohàttęŕīkš.* (v. богатырь.)

bòha|ttuda (Sn B Kn Td N); pr. Sn B Td *-tun*; impf. Sn B Td N *-tuin*, Kn *-ìuĭ*, N *-ìuin* rikastua, tulla rikkaaksi: Sn *kui mina b-tuižin?* B *eńämban aigad mänetť dūmaites, kui häłłę b.* enemmän aikaa kulutti ajatellessaan, kuinka hän rikastuisi. (v. богатѣть.)

bohorodi‹ťšaṇheiń (Pl); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* kangasajuruoho (thymus serpyllum) [siitä keitetään teetä]. (v. богородица.)

boi|ťš (Sn B), B Td *-ťš*, N *-īš*, V *-‹ťšę*; p. Sn *-ťťšad*, B *-‹ťšad*; pl.n. Sn B *-‹ťšad*; pl.p. Sn *-‹ťšid*, B *-‹ťšid*; komp. Sn *-‹ťšembi*, N *-‹ťšemb* taitava, terhakka, sukkela, ketterä: B *kagž boi‹ťšad mu‹ťšoid* kaksi ketterää nuorikkoa. *rišťikanz* (ihminen) *on b. b. hebo.* (v. боéцъ.)

boju (V) taistelu. (v. бой.)

bo|ī̆k (Sn—Kš Lh Pk), V Ph *-kkę*, SP Kj *-kku*; p. Sn—Kš V Ph Lh *-kkad*, SP *-kkoa*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Kj Lh *-kad*, B *-kàd*, Kn Td N *-ìkàd*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph Lh *-kkid*, Kn Kš *-kkīd*, SP *-kkī* kylki, sivu: Sn *oiged b.*, *hura b.* oikea k., vasen k. *bokaz läbi veži ei mäne* [sanotaan, kun makaa kosteassa paikassa]. *ajaškadou kibedäm bokkā* nostaa pahkan kylkeen. *ńäpištäm bokaš‿šindai* nipistän sinua kyljestä. B *ühtел bokaл on veneh* vene on kallellaan, syrjällään. Td *bokkài püštäш. алаhàn on kündûs, boìkàs on pielèd* alhaalla on kynnys, sivulla on pihtipielet. *panòv tserkkovā¹ raiski‹oiďęn ukšīďęn bokkā* asettaa kirkkoon alttarin pääoven viereen. *veŕi vu·odau boìkīs häллā* veri vuotaa hänen kyljistään. *pidetäu merežīt šüvis randois kaľľoiden bokīs* pidetään rysiä syvissä rannoissa kallioiden kyljissä. N *mu‹ťšoi kaťťšuu bokàs-piєi* nuorikko katsoo syrjästä. Lh *häлłäi piä rippū bokas* hänellä pää on riipuksissa sivullepäin. Pk *žīvatan bokìs on ūgorad* naudan kyljissä on kyhmyt. (v. бокъ.)

boka|лłaі (Sn), B *-лłā*, *-łłę*, N *boìkàлłeh*, Lb *-лłę* kylje|llään, -lleen: Sn *veneh om b.*‖ *viruda b.*‖ *kiättäu* (käännetään) *b. veneh.* B *лаŋgei, punaлdui b-łłę* kaatui, käännähti k-lleen. *kätküd on b-лłā.* N *kai ŕeged on kuottud boìkàлłęh* kaikki reet ovat käännetyt k-lleen. (v. ed.)

bokhamb|àz (N); pl.n. *-ahad* poskihammas.

bokkęлau‹ťšai|ne (TP); pl.p. *-zid* sivuseinänpenkki.

bokkęлū (Lm); pl.n. *-d* kylkiluu.

bo|kko (Sn Kš); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* pässi: Sn *b. bäigüu* (määkii) *pihaл.*

boìkлaud (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pintalauta. (vrt. v. бокъ.)

bokliha (N); p. *-d* kylkiliha: *kelęę pidàu b-d, silęę müöd b-d* kuka tarvitsee [elukan] k-aa, hänelle myöt k-aa.

bokov|oi (B Kn), B *bo̜kovoi*, Td *bokov|ī*; p. B *-oid*, Td *-i(ad* laita-, sivutuuli: B *ела pida perad bokovoitūлē: vett‿andau* älä ohjaa laitatuuleen: tulee vettä veneeseen! (v. боковóй.)

bokpū (B) kylkiäispuu (yksipuisen onteloidun ruuhen kummallekin puolelle sen suuntaiseksi asetettu uiva sivupuu, joka estää ruuhen kallistumasta liiaksi ja lisää ruuhen kantavuutta). (vrt. v. бокъ.)

bo̜kšīb, *bokšīb* (B); p. *-ed* siipiverkko (nuotan, rysän): *merežìs on oťšīb i kakš bokšībed* rysässä on otsaverkko ja kaksi siipiverkkoa. (v. ed.)

boktūl (Td) laitatuuli. (v. ed.)

bokťšipťšai|ńe (B); pl.n. *-žed* ansan korvakko. (vrt. v. бокъ ja щипчики.)

bòle, *bole* (N) enää, enempää: *mina bòle eę suo paimènmài lehmĭd* minä en rupea enää paimentamaan lehmiä. (v. бóлѣ.)

boľńi|ťš (Td); p. *-ťťšad* sairaala. (v. больни́ца.)

boľnoi (B); p. *-d* sairas. (v. больнóй.)

волобол|k (Td Kš), TP *-k̄*, Td *bŏлŏbolk*; p. Td *-kad*; pl.n. *-kad*, TP *-k̀ad*; pl.p. Td *-kid* lumpeen (nymphaèa sp.) ja upukan (nuphar sp.) kukka; Kš keskeneräinen: Kš *b. ei valmiz hod mi* (jokin).

волозń (Sn Td); p. *-id*; pl.n. *-id*, N *волоuz-ńàd*; pl.p. Sn *-īd* liikavarvas, rakko, känsä: Sn *ühtem b-in ajoi kädē*. (Av бóлозни.)

boľše (N) enää, enempää. (v. больше.)

boľševi|k̄ (B Pl Td N); p. B Pl Td *-kkad*; pl.n. *-kàd*, N *-k̀àt*; pl.p. B Pl Td *-koid* bolševikki. (v. большеви́къ.)

boľšimo (Sn) enimmäkseen: *b. талел püuttäu ďäńišt*. (v. бóльше.)

boŋgę ks. *voŋg*.

boran (Kn N); pl.n. Kn *-ad*, N *-àd*; pl.p. Kn N *-oid* pässi; kuhilas: N *лambàz on b-ois* (kiimoillaan). *panou kümmene snuoppud* (lyhdettä) *ühtèi kogoi i śe lienou* (on) *b*. (Av бора́нъ.)

bordovi|ťš (Sn B Pl Pk); p. Sn Pl *-ťťšad*; pl.n. Sn Pl *-(ťšad*; pl.p. *-(ťšoid* syylä: Sn *b. kädess‿oŋ kui herneh*. (vrt. v. бородáвка.)

borovik̀ (N); pl.n. *-àd̄* syötävä tatti (boletus bovinus). (v. боровикъ.)

bo|rťšā (Sn Lh), B *-ŕťšā*, N *-ŕťšai* painimaan: Sn *rubekkad b.! kižata b.* painia. *müö rubedamme b. kižammā*. B *boŕťšā viändämme* painimme. N *boŕťšai vietta* painia. (v. бор|éцъ, -цá.)

borťšui|da (Sn), B Td *-ta*; pr. Sn B Td *-(ťšen*; impf. *-(ťšin* painia: B *mužikad* (miehet) *b-dau*. (v. vrt. ed.)

**bor* (B); ad. *-ил* kangas(maa). (v. боръ.)

boša (Kj); pl.n. *-d* pässi.

bo|šak̀ (Sn B Pl Td), B *-šak̄*, Td *-šak̄*, *-šak̀*, *-šak*; p. Sn *-šakkad*, B *-šakkad*, Pl Td *-šakkod*, Td *-šakkod*; pl.n. Sn Td *-šakad*, B Pl Td Pk *-šakod*, B *-šakad*, Td *-šakod*; pl.p. Sn B Pl Td *-šakoid*, B Td *-šakoid* pässi: Sn *heилл‿oŋ kakš bošakkad. лambaz on bošakoiл* (B *bošakoiле*) (kiimoillaan). Td *sarĭkàz bošak̀*. B *ďuмaлan bošāk* taivaanvuohi.

bošakoiń̀e (B) pässivuona.

bosovi|k̀ (Pl); pl.n. *-kad* naisten matala kenkä. (Av босовики́.)

bo|šši (V TP SP PH); p. V Ph *-ššid*; pl.n. V SP Ph *-šid*, Ph *-ššid̄* pässi.

boššivuonę (Lm) pässivuona.

**božiìaze* (N) vannoa: *i božiìę i śüľge лavài i mušta oma sana* ja vanno ja sylje lattialle sekä muista sanasi! (v. божи́ться.)

botiŋ|kad (Td), TP *-k̀ad*, Pk *boťiŋkad* patiinit (kengät). (v. боти́нки.)

boťťši ks. *poťš*.

bo(ťšinbuoл (B N); pl.n. *-àd* sianpuola.

bo̜ťšinpoigę (Ph) porsas.

bŕądun (N) kirppu. (vrt. v. пря́дать, пряду́нъ.)

brak (Sn); pl.n. *-ud* kelvoton, hylkytavara: *релvahas piäzöu, ku eęz kier harďatau, b-ud* pellavasta lähtee, kun ensi kertaa harjataan, kelvotonta ainesta: *kuabe on*

samī b., *релvaskили*, *paha* huono rohdin on aivan kelvoton, huono pellava. (v. бракъ.)

brakui|da (Sn); pr. *-ćšen*; impf. *-ćšin* valikoida, hyljeksiä: *b-ćšed äijäŋ ka otat pahimaą* v-t paljon, niin saat huonoimman. (v. брак|ова́ть, -у́ютъ.)

brań|ida (Td); pr. *-iu*; impf. *-ī* torua. (v. брани́ть.)

bra|tan (Sn—Td), Kn N *-ìàn*, N *-ìan*; p. Sn Pl Kn Td *-tanad*; pl.n. *-tanad*, B Td *-tanàd*, Kn *-ìànad*, N *-ìanàd*; pl.p. Sn Pl Kn Td *-tanoid*, N *bràìanoid* miesserkku: B *b. on ďiäďän* (sedän) *poig.* (Av брата́нъ.)

bratanak|sed (Sn—Kš SP Ph), V *-sèd*; pl.p. Sn *-šid* miesserkukset: Sn *b. олдau velʼlekšiden lʼibo* (tahi) *sizärekšiden poigad.* (Av ks. ed.)

**bŕeď|ida* (N); pr. *-iu*; impf. *-ī* maleksia, kulkea vaivoin. (v. бре|сти́, -ду́тъ.)

breno (Pl); pl.n. *-d* mesiangervo (ulmaria pentapetala). (vrt. Av брона́, бро́ня.)

brenoheiń (Pl); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* ed.

brieď|idä (Sn B Td TP); pr. *-in*; impf. *-īn* ajaa partaa: Td *häm mindai b-ī* hän ajeli partani. TP *tämä ńīttu on kaku* (kuin) *b-ittü* (partaveitsellä ajeltu). (v. брить, бре́ютъ.)

**briezgui|ta* (Td); pr. *-ćšen* hylkiä, ylenkatsoa: *spašibo* (kiitoksia), *kuin ette b-ćše.* (v. бре́зг|овать, -уютъ.)

brih|a (Sn—Lm Lh), N *bŕiha*, Kj *priha*; p. Sn—V Ph Lh *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph Lh *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn—Kš TP Lh *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* nuorukainen, naimaton, poikamies: Sn *b-ad mäńďī beśodā* (iltatansseihin). Kš *b-ad kadrelʼlī viättau* (katrillia tanssivat).

brihamie|ž (Sn B Td), N *-ź* naimaton, poikamies.

brih|aťš (Sn—V Lh Pk), N *-àťš*, *-àťťšu*, *-àťšu*, *bŕ-àťš*, TP Lm *-aťťšu*; p. Sn—V Lh *-aťťšud*, N *bŕ-àťťšud*, *bŕ-àťťšŭd*; pl.n. Sn—TP Lh *-ać̣ťšud*, N *bŕ-àć̣ťšùd*, Pk *-ać̣ťšùd*; pl.p. Sn—V Lh *-ać̣ťšuid*, N *bŕ-aťšuid* poika (saks. knabe): Sn *ńiŋgošt* (tällaista) *brihaťťšud eилę міллai.* TP *ühtez* (eräässä) *таlᵘois oli seić̣ťšeivuoďine brihaťťšu.*

bŕihàťšuinę (N) poikanen.

**briljant* (Td); pl.n. *-ad* jalokivi: *łosńiťī* (kiiltivät) *kui b-ad.* (v. брильянтъ.)

**briŋg|ada* (N); pr. *-ettai* heilua: *anupę̀u* (anopilla) *kädę̀d da* (ja) *ďaugad b-ettai.*

briŋgahtuz (Sn) singahdus, heilahdus.

briŋgai|tta (Sn), B Td *-ta*; pr. Sn B Td *-dan*; impf. *-žin* sinkauttaa (jtk keveätä) sormella, kädellä; heilauttaa; Sn viskata (vettä jkn päälle): B *столad ed b-da* pöytää et voi s. Td *päćťšis-piä* (uunista) *hīlen b-ž.*

briŋgić̣ťšu|z (N); g. *-ksę̀ę* heilutteleminen (jalkojen), potkiminen: *leikkadàd kaglàą veić̣ťšeu*, *lähtou veŕi*, *heittau b-ksę̀ę* leikkaat kurkun veitsellä, veri vuotaa, [lehmä] lakkaa potkimasta.

briŋgu|ttada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-tin* heilutella (jalkojaan); viskellä (vettä toisen päälle uidessa).

brizg|uda (B Kn); pr. *-ū* roiskua, räiskyä, pärskyä: Kn *b-ū vezi porogas* (koskessa). B *i veri kai laťťad müö dóga šiähä oli b-unu* ja veri oli aivan räiskynyt kaikkialle pitkin lattiaa. (v. бры́згать.)

**brizgu|ttaďa* (Ph); pr. *-tan* roiskuttaa, pärskyttää. (v. бры́згать.)

**bŕiźń|ida* (N); pr. *-iu*, *brìźńiu*; impf. *-īn* roiskauttaa, pirskauttaa: *brìźńiu vet. b-iu heid vedęu* r. heidän päälleen vettä. (v. бры́знуть.)

britf|ata (SP); pr. *-oan*; impf. *-ain* ajaa partaa: *bardu b-oa iäres* (pois)! (vrt. v. бри́тва.)

britv (Sn Td), Ph *-ę*; p., pl.n. Sn Td Ph *-ad*; pl.p. Sn Td *-oid*, Ph *-uoid* partaveitsi. (v. бри́тва.)

broďag (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* heittiö, lurjus. (v. броди́га.)

broď|ida (Sn Td); pr. *-in*; impf. *-īn* kahlata, kulkea vaivoin vedessä, liassa: Sn *lehmäd ľigaz b-itau*. (v. броди́ть.)

brodńi|ǐk (B Pl); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* hapaasta ja säkkikankaasta tehty, liikkuva kalanpyydys, jolla rannoilla kalastetaan: lasketaan yhdellä veneellä ja vedetään rannalle (s.o. maalle asti). (Av бродни́къ.)

brodu (Sn B); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* 1) pieni kesänuotta: Sn *kakš miest voidau* (jaksaa) *kantta üńńäi* (koko) *b.* — 2) paikka, missä jalkaa kovin vajottaa (esim. suossa): Sn *lehmäd b-z brötketäu* (kahlaavat), *ei pidä лaskeda heid* (niitä) *brodū, aiɒ pidᵢäu лuaďida*. B *b.*: *pehmet koht, kus vajottau ďaлgad: suos, ligas, saves*. (v. бродъ.)

brošk (Sn B N); p., Sn *-ad*; pl.n. Sn *-ad*, B *-ȧd*; pl.p. Sn *-id* naisen rintasolki: Sn *b. piďetäu rindaz ńeišťšet*. (v. бро́шка.)

brossę (Ph) hirssi. (v. про́со.)

brośśi|dą (N); pr. *-u* hylätä, jättää huonoon kuntoon; viskata, heittää: *kumaimatta ŕegi, brośśittud maťiŋǩe, pahȧi touǩui* reki on kääntämättä kyljelleen, jätetty kiroten huonoon kuntoon. *b-u hänèn tuľikoľèsńiťšȧi* (tulirattaisiin). (v. бро́сить.)

brotk (Td); p., pl.n. *-ad* vata (n. 4 syltä, päissä seipäät; nykyään vähän käytetään): *b-ad vedetäu*. (Av брод|о́къ, -ка́.)

bruj|a (Sn Td N Ph Lm); p. Sn Td *-ad*; pl.n. *-ad*, N *-ȧd*; pl.p. Sn Td *-id* työkalu, väline; esine; kalu (penis): Sn *лuaďi mi tahto b.* tee jokin esine! *pane b. eńďiželлai* (entiselleen, paikoilleen). Td *naižлuadud pidetäu hieńoid b-id* naisväki käyttää pieniä työkaluja. (v. сбру́я.)

brująinę (Ph) pieni työkalu, kalu (penis).

bŕukad (B Lh), Ph *bŕūkad* housut. (v. брю́ки.)

bŕu|kvę (V), TP *-kfę*; pl.n. Td *-gvȧd*, V *-kvad*, TP *-kfad* lanttu: V *b-kvad ištutettah grädu*ię (penkkeihin). (v. брюква.)

bruś|ȧkko (N), Ph *-akkę* torakka, russakka. (v. пруса́къ.)

brusľe|t (Pl N); pl.n. Pl *-tad*, N *-ȧt, -tkȧd* rannerengas: N *kuudaižęd* (kultaiset) *b-ȧt kädęs*. (v. бруслéтъ.)

bŕuššin, bŕüššin (N); p. *-ȧd* vatsa. (v. брю́шина.)

**brüdg*; pl.n. B *-ȧd*, N *bŕudgad, bŕudgȧd* morsiusneito: N *neišťęd oudai bŕudgad*. (Av брюдга́.)

bŕüu|ǐ (Sn); p. *-ttüd*; pl.n. *-tüd*; pl.p. *-tüid* (jää)puikko: *ďiäbŕüuǐ rippū potokas* (räystäästä). (vrt. v. брусъ.)

brät (Sn) tuskin: *pordahad b. kirjuťimme* portaat t. olemme kirjoittaneet muistiin. (v. врядъ.)

**brötk|ädä* (Sn); pr. *-etäu* kahlata vajottavassa paikassa (esim. suossa): *lehmäd broduz* (vajottavassa paikassa) *b-etäu*.

buab (Sn B Td Pk), N *buob*, TP *buabo*, Lm *boȧbo*; p. Sn B Td *buabad*, N *buobȧd*; pl.n. Sn B Td *buabad*, N *buobȧd* isoäiti, mummo; lapsenpäästäjävaimo, kätilö. (v. ба́ба.)

buał (Pl) pidot: *b-ussoľin*. (v. балъ.)

buba|rk (B), Td *-ǩ*; pl.n. B *-rǩod* eräs hyönteinen: Td *b-ǩ ľendau ehtäižel* (illalla) *i üol*. (Av буба́къ.)

bubeń (Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* kulkunen. (v. бу́бенъ.)

bube|ńťšik (B), Td *-nťšik*; p. Td *-nťšikkad*; pl.n. B *-ńťšikad* kulkunen (pieniä sellaisia pannaan hevosen kaulaan vyöllinen). (v. бубéнчикъ.)

bubń (Sn); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* ruutu (pelikorteissa). (v. бу́бны.)

bubuľǩ (Kš) lumme.

buďe (Kn N) jos, jospa, ehkä; muka: Kn *b. mina lähtęnęn* jospa minä lähden. N *b. ťämä kľietńik ei nouzęnę лagèi üläzďaugoin, ka šīd mille pidau nostada iťšeлeh ďaugȧd üläȧkš лagèi* jos tämä patvaska ei nousse lakeen (välikattoon) pää alaspäin, niin on minun itseni nos-

tettava jalat ylös lakeen. *lendau kierbäinę kugapieitę b.* lentää kärpänen jostakin muka. (Av бу́де.)

buffet (N); g. *-àn* ravintolan myyntipöytä: *ištuu столàн taga, što hüvän b-àn: oŋgo šüömīšt, oŋgo ďuomīšt* istuu pöydän takana, joka on kuin oivallinen r.m.: on sekä syötävää että juotavaa (runsaasti ja monenlaista). (Av буфе́тъ.)

bugri (B TP) makuukämppä: B *b. лиаďitau олges; meťšsaraiл libo meťšäs on b. habus, heiňäs, tuoht pandau, štobi ťšakad ei тилдаіž, katetau tuohel libo kūzen koskudel* m. tehdään oljista; metsäladossa tahi metsässä m. on havuista, heinistä, tuohia pannaan, jotta hyttyset eivät tulisi, katetaan tuohella tahi kuusenkaarnalla. TP *b. azutah saraitę ťšuppuh олgis; vai ku ďätetäh pieni mänendęsija; sinne pandah end azundàt pòsteli, pielus, ribťoďal, sīd on hüvä magatta, ei süödä ťšakàb ni kiäbräized* m. tehdään navetan ylisille nurkkaan oljista; jätetään vain pieni sisäänkäyntiaukko [jonka eteen ripustetaan niinimatto]; sinne pannaan ennen [kämpän] valmistamista olkipatja, pielus, riepupeite; sitten on hyvä maata, eivät pure hyttyset eivätkä kärpäset. (Av бу́гра.)

buito-kui (Sn), B Kn Td *butto-kui*, B *buło-kui*, TP *butto-ku* ikään kuin, aivan kuin: Sn *b. mužik magadau stuanus* i. k. olisi mies makaamassa metsästäjän havumajassa. B *butto-kui koir ťieššil nuolendal лast* i. k. koira olisi nuolemisella lohduttanut lasta. *eťťšiu mida lienou paidas, buło-kui tiäid* etsii mitä etsinee paidasta, aivan kuin täitä. Kn *ľouχχad butto-kui bohat, baχvaľid* leuhkit a. k. rikas, kerskailet. TP *butto-ku keitämmə* olemme keittävinämme. (v. какъ будто, будто бы.)

buja (B) väkikapula: *bujā viätau* (vedetään). (vrt. v. буй.)

bukimbard (B) poskiparta. (v. бакенбарды.)

bułafkę (Ph) nuppineula. (v. була́вка.)

buľb|oi (Sn Kš); p., pl.n. *-oid*; pl.p. Sn *-agoid* valkea lumme, ulpukka: Sn *b-oilloo valgedad ümbär, piä oŋ kui pień kułak* (nyrkki).

buľbu|k (TP); pl.n. *-ìkàd* upukka ennen puhkeamista.

buľ|ìk (Sn B), B Td *-k*, N Pk *-ìku*, TP *-kku*; p. Sn *-kkud*; pl.n. Sn B *-kud*, N *-kùd*; pl.p. Sn *-kuid* Sn N PK paise, näppylä; B TP uimarakko (särjen): TP *särgin buľkku.*

buľk ks. *puľk.*

buľ|kuiňe (Sn B Pl Td V), Kn SP *-kuine*, Td Kš *-ìkuiňe*; p. Sn—TdV *-kušt*, Td Kš *-ìkušt*, SP *-kustu*; pl.n. Sn—Td V *-kuižed*, B Td Kš *-ìkuižed*, SP *-kuized*; pl.p. Sn B Pl Td V *-kuižid*, Kn *-kuižīd*, Td *-ìkuižid*, Kš *-ìkuižīd*, SP *-kuizī* märkivä näppylä, pieni paise; B pieni kupla: Sn *märgb.* B *buľìkuižed nouzou* [rokossa ihoon]. *pieńed buľìkuižed* (kuplat) *vai ťšubištau* (sirisevät).

buľ|oi (B), Lm *-uoi*; pl.n. B *-oid* ulpukka, lumme ennen kukkimista: B *poťšīžen* (valkean lumpeen) *buľoid.*

**buľska|da* (B); pr. *-u* helskyä, polskahdella (maito).

**buľskahta|da* (B); pr. *-u* polskahtaa (veteen).

buľ|uine (Kn), Td V *-uiňe*, N *-ŭinę*, SP *-oine*; p. Kn Td V *-ušt*; pl.n. *-uižed*; pl.p. Kn *-uižīd*, Td V *-uižid* lumme, ulpukka: SP *buľoine on ťšułoin* (lumpeen) *piäs.*

buľušk (B Pl); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* lumme, ulpukka: B *b. ďärvès kazvau, žołtoi* (keltainen) *i valged.* (vrt. Av бу́льбушки.)

buľuškaiňe (B) voikukka.

bumag (Sn Td N); p., pl.n. Sn Td *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn Td N *-oid* paperi; asiakirja: Sn *ťšajubumagoid kerätäu tabakakš* teekäärönpapereita keräävät tupakka-(sätkä)paperiksi. N *mida žo śina ed лиоďinu b-oid* miksi sinä et tehnyt asia-

kirjoja? *voiki śietta b.* saako tehdä a-n. (v. бумáга.)

bumašk (Lh); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* neulapaperi: *šina b-oid ošťšid* (ostit). (v. бумáжка.)

bumazeinoi (B) pumpulinen, pumpuli-: *b. ďupk* (hame). (v. бумáжный.)

bumažńi|k (Sn B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* lompakko: Sn *pane b. šüdäiŋkormanā* (povitaskuun). B *ottau b-kas vīšsadad rubľad ďeŋgad* (rahaa). (v. бумáжникъ.)

bunu|k, *-k̄* (Td), N *v-k*, V *v-kke*, Pk *v-k̀*, *v-k̄*; pl.n. Td *-kad*, *-k̀àd*, N V *v-k̀àd*, Pk *v-kàd* lapsenlapsi. (v. внýкъ.)

buob ks. *buab*.

buo|л (Sn—N), B *buŏл*, Td *bŭ°л*, V Ph Lm *buo|лę*, TP *-łę*, SP Kj *-лu*; p. Sn—Kš TP V Ph *-лad*, B N V Ph *-àd*, Td *buŏлăd*, SP *buo|лoa*; pl.n. Sn—Kš V—Ph *-лad*, B Td N V Ph *-лàd*; B Td *buŏлàd*; pl.p. Sn *buoлi̯d* puolukka (marja) (vaccinium vitis-idaea): Sn *buoлaa̯ rosoл oo̯ hüvä ďuoda* puolukkamehu on hyvää juomaa.

buoл|muarď (Sn Pl), Td *-ammuarď*, N *-muorď* ed.

buoлrübäz (B) puolanterttu.

bur|ak̀ (Sn B Td Sg), B Td Pk *-ak̄*, B Td *-ak*, N V *-akko*; p. Sn *-akkad*, B Td Sg *-akkod*, Td *-àkkŏd*, N *-àkkod*; pl.n. Sn *-akad*, B *-akòd*, B Td Sg *-akod*, N *-àk̀od*, *-àk̀òd*, N Pk *-ak̀òd*; pl.p. Sn B Td Sg *-akoid* kori, päre-, tuohikoppa, tuohiastia (pyöreä tai pitkulainen): Sn *pane suoлad burakkō* (tuohiseen suola-astiaan)! *ota b. sūrembi, mäne muarďā! b. paŋgaŋ kere* (sangallinen). Td *piästädă koiu̯ùs tuŏht, лuaďĭdă tuohìšt buràkkŏd*. V *tuohīne burakko. лaštegez azuttu tožo burakko* päreistä tehty myös on *b.* (Av бурáкъ.)

burako|iń̀e (Sn B Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni marjakoppa. (Av ed.)

bura|vťšik̀ (Sn), N *-ťšik*; p. Sn *-vťšikkad*; pl.n. *-vťšikad*; pl.p. *-vťšikoid* näveri, pieni pora. (v. бурáвчикъ.)

burbe|ttada (B Td Lh); pr. *-ttau*; impf. *-ť* mutista, jupista.

bur|h (Sn Td), Pl V TP *-ž*, Kš *-he*, SP *-hu*; p. Sn Td Kš *-hud*, Pl V *-žud*, SP *-hū*; pl.n. Sn Td Kš SP *-hud*, Pl V *-žud* kuohu (kosken): Pl *koskes buržun andau*. V *tobję* (suuri) *burž*. Td *koskem b.*, *kus veži punozou* (kiertää). Kš *porogam* (kosken) *burhe*.

**bur|huta*; pr. Sn Td Kš *-hudau*, B *-žuu̯*, V *-žiu*, SP *-huou*, Ph *-hiu*, Lm *-hadau* kuohuu (koski): Sn Td *košk burhudau*. Ph *koski burhiu*. Lm *vezi koskez burhadau*.

buri|šta (Td); pr. *-žou*; impf. *-ž* pöristä (paarma).

burke (Td) rusko, ruskean hevosen puhuttelunimi. (v. бýрка.)

burлa|k̄ (Sn B Td Lh), N *-k*; p. Sn B Td Lh *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* kotiseutunsa ulkopuolella ansiotöissä (uitoissa, kauppa-apulaisena y.m.) oleva mies: Sn *ken oŋ kuga ruadamas, sei om b., toižed eľetäu pīťeris* se, joka on jossakin töissä, onkin *b.*, jotkut asuvat Pietarissa. *b-kat tuoďī* (toivat) *pīťeris-p'äi äij podarkoid* (lahjoja). Lh *oľin ende* (enuen) *mina pīťeriz b-kk̦aň*. (Av бурлáкъ.)

burzàhtazòu (N) roiskahtaa (vesi): *vai ku лaŋgèttài ńieglàd làmbī, b. veži* kun vain neulat putoavat lampeen, r. vesi.

buŕ|ťš (B Pl Pk); p. B Pl *-ťťšad*; pl.n. *-ťšad*; pl.p. *-ťťšid* patti (hevosen jalassa); Pk solmu: B *hebon ďalgass̆om b., kagž buŕťťšad*.

**burťši|da* (B); pr. *-u* porista (vesi kiehuessa). (v. бурчáть.)

buza (B Pl); pl.n. Pl *-d* helmi: Pl *b-t kagлas*. (v. бýсы.)

buzui|da (B), Td *-ta*; pr. B *-tau*, Td *-ťšou*, *-dau* puskea, olla puskusilla: B *härgad, lehmad b-tau*.

bu|ti̯лk (Sn B), Pl Td *-tiłk*, Td Lh *-tiлk*, N *-ìiuk*, Ph *-tiлkę*; p. Sn *-ti̯лkkad*; pl.n. Sn B *-ti̯лkad*, Pl Td *-tiłkad*, Td Lh *-tiлkad*, N *-ìi̯uk̀ad* pullo: Sn *pivad* (olutta) *ďuoin*

butiлkan. butiлkkā void (ruokaöljyä) *лasketa.* B *vīnad tuoi butiлkan.* Pl *butiłkan iškend* pullon lyöminen (seisovan pullon suun päälle halolla) voiman koetuksena (ei onnistu). N *suoi* (sai) *hän buìiukaa vīnàd.* (v. бутылка.)

*butiłkaiń*e (M) pieni pullo.

bu|łk (Sn—Td N), B Td Kš *-tk*, V Kj *-łk(i)*, SP Lm *-tki*; p. Sn Pl Kn Td V Kj *-łked*, Td Kš *-tked*, SP *-tkie*; pl.n. Sn—Td V Kj *-łked*, B Td Kš SP *-tked*; pl.p. Sn Pl Td V *-łkid*, Kn *-łkīd*, Td *-tkid*, Kš *-tkīd*, SP *-tkī* putkikasvit (umbelliferae); suolaheinä: Sn *koirambułk ei katkene. bułked oo hüväd, šüödäväd.* B *ruis bułkełę mänou* (kasvaa). Td *butk kazvau peлdom mežoilę* (pientareille).

bułš (Sn B Td Kš N), Kn V *bułłši*, TP—Lm *pułłši*; p. Sn Td Kš N *bułłšid*, SP *pułłšī*, Ph *pułłšid*; pl.n. Sn Td Kš *bu(łšid*, B *bu(łšìd*, SP Ph *pu(łšid*; pl.p. Sn Td Kš *bu(łšīd*, SP *pułłšilоi*, Ph *pu(łšīd* tynnyri, tiinu, sammio; B Kn N V myös sylinterimäinen tuohesta tehty maitopusu, -pytty, jonka pohjana ja kantena on pyöreä lautapala: Sn *łähä bułłši vie* (vielä) *łihad* [suolattavaksi] *mahtū.* Kn *bułłši oη koivuš лuaďittu* (tehty) *tuohīne, maidod kanta* (kuljettaa) *nurmeлę* (niitylle). (v. бóчка.)

**bu(łšahta|da* (Kn); pr. *-u* polskahtaa: *łšīraì vedē b-u umbipiäi, kaлaa suau* tiira veteen sukeltaa p., kalan saa.

bu(łšī|ne, bułšīne (B), Ph *pu(łšīne*; pl.n. B *-žed* pieni tynnyri; pytty; mehiläispesän kenno: *b-žed on łäuded meł.* (v. бóчка.)

buu|k (N); p. *-ìkad* vehnä-, nisuleipä. (v. булка.)

buvałšłšin (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kertomus omista matkoista ja elämästä sekä tapauksista elämän varrelta. (v. бывáльщина.)

bū|k (Sn B N Pk), B Td Ph *-k̄*, V TP *-kku*; p. Sn B Td Pk *-kkad*; pl.n. *-kad*, Ph *-ìkud*; pl.p. Sn B Td *-kkid* pyykki, vaatteidenpesu; pesutiinu, -soikko: Sn *būkan būłłšida käšköu* pyykin pestä käskee. Pk *pesłau būkkad* pestään pyykkiä. Sn *sobad būkaz łibo bu(łšiz bū(łšitau* vaatteet pesusoikossa tahi tiinussa keitetään lipeässä. Kn *vīhtęd* (lankavyyhdet) *pezèmme, bū(łšimme būkàs.* Ph *sūt* (sitten) *pestàh лaηgàd, būkus keiłetàh.* (Av букъ.)

būkita ks. *būłłšida.*

būki(łšend (Td) vaatteiden keittäminen lipeässä. (vrt. Av букъ.)

būkkułähtę (Lm) pyykinpesuavanto.

būr (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* pora, jolla kalliota, kiveä porataan: Sn *b. oo stałńī* (teräksinen) *batog* (keppi). (v. буръ.)

būr (B N), Kn *buur*, V *būŕe* tummanruskea: Kn *buur mua* (väri). V *būŕe hebo.* (v. бýрый.)

bū|ŕida (Sn), B Td *-rida*; pr. Sn *-ŕin*, B Td *-rin*; impf. Sn *-ŕīn*, B Td *-rīn* porata (kalliota, kiveä). (v. бýрить).

**būr|ī* (B); pl.p. *-ijoid* poraaja: *kiven būrijoid.* (v. бýрить.)

būròĭ (N) ruskea lehmä. (v. бурый.)

bū|łłšida (Sn B Kn), Td *-kita*, Ph *-ìkita*; pr. Sn B Kn *-(łšin*, B *-łšin*, Td *-ki(łšen*; impf. Sn B *-(łšīn*, Td *-ki(łšin* keittää lipeässä: Sn *sobad* (vaatteet) *būkaz* (pesutiinussa) *bū(łšitau.* Ph *sūt* (sitten) *paлłinàd būkitàh būkùs.* (v. бýчить.)

bäig|üdä (Sn B Pl Td Kš), TP Lm *bägüdä*, SP *bäig|üö*; pr. Sn B Pl Td Kš N V *-üu*, Kn *-ū*, TP Lm *bägüu*, SP *bäig|ū*; impf. Sn *-üi* määkiä: Sn *лambahad b-ütäu vihman* (sateen) *edeл.*

bäigöiheiń (Sn); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* päivänkakkara: *b. oo valgedpiä. b-äd haudotau pä(łšis* (uunissa) *padas, va(łšaη kibištüksē ďuodau ńīd heińid.*

**bölkäht|üdä* (Td); pr. *-üu*, N *bölköhtuu* kuolee (kala).

bömböl ks. *bembel'*.

**börböt|ädä* (B); pr. *-äd* mutista, jupista.

börišt|ä (Sn); pr. *-äu* pöristä: *puarmad b-äu*.

börmäkkö (Pk) kovakuoriainen: *b. lendeлou ehtaižiл* (iltaisin), *üoл*.

börä|itä (B); pr. *-idau*; impf. *-i* pöristä: *puarmad b-itau*.

d, d'.

da (Sn—Lh) 1) ja: Sn *bohaì veľ da köuh* rikas veli ja köyhä [veli]. B *rebᵘoi da kuŕg*. Kn *kindahàd da алaižed* rukkaset ja kintaat. Td *лūt‿kogodau kogoižē da ťelegā panou* luut kokoaa läjään ja panee vankkureihin. TP *süö da mäne tuo lehmàd!* — 2) niin: Sn *hoť karun da vedän* vaikka olisi paholainen, niin vedän [ylös luolasta]. N *tuлęttę dai nägèt(tę), kui et uskogòĭ* tulette niin näettekin, kun ette usko. — 3) mutta: Sn *ďuo da eлa oksenda!* B *ajetau, da šīd toš vuoden ei vierìa, i šida sanutau ražìks* jos kaadetaan [kaski], mutta sitten seuraavana vuonna ei vierretä, niin sitä sanotaan rasiksi. Td *ma tahtoim* (aioin) *mändä da häm mäńi*. N *aja da ťeramв* (nopeammin)! Ph *tedri tuлou, ištuheze pualikałę, da pualikan ńokkę painū алah, häin kirbonou pöššik* teeri tulee, istuutuu palikalle, mutta palikan pää painuu alas, se (teeri) putoaa kahaan. (v. да.)

ďabл|uk, -ok (Sn), Td *ďuabлok*, N *jàbлùk*, Pk *ďabл|uk*; p. Sn *-ukkad*; pl.n. Sn Pk *-ukad*, Td *ďuabлokad*, N *jabлùkàd*; pl.p. Sn *ďabлukoid* omena: Sn *ď. ďageťťī puoлekkai*. Pk *ď-ukad on küpsed*. N *ühtęs puus kazvoi jabлùkàd, kuudaižęt kuoręd* eräässä puussa kasvoi kultakuorisia omenia. *pandai kuudaižęs kuoręs jabлùkàd* panna an [pöytään] kultakuorisia omenia. (v. яблоко.)

ďag|ada (Sn Pl—V), B Kj *j-ada*, SP *-oa*, Ph *-ai*; pr. Sn Pl—V SP Ph *-an*; impf. Sn Pl—N SP *-oin*, V Ph *-uoin* jakaa: Sn *лuaskav‿oлed vierast ďagamā* kärkäs olet vierasta [omaisuutta] jakamaan. *ďabлuk* (omena) *ďageťťī puoлekkai*. N *nagręhęd kiškòm i ďagam konďⁱaŋke* nauriit nyhdämme ja jaamme karhun kanssa. TP *kaлan ďagettau liuhę, tuohes azuttu* äyskäri kalojen jakamista varten [kalastajien kesken], tuohesta tehty.

ďagard|uz (Sn B), N V Lm *-o*; p. Sn B *-ust*; pl.n. *-uksed*; pl.p. *-ukšid* jakaus (päässä): Sn *ď-uksen löužiń ťiäin* (täin).

ďagar|ìa (Sn), B *-ta*; pr. Sn B *-dan*; impf. B *-ďin* tehdä tukkaaan jakauksia: Sn *piän eťťšides ďagarìau tukkid veiťšeл* täitä hakiessa päästä tukkaan tehdään veitsellä jakauksia.

ďaga|zetta (Sn), B Td *-zeta*; pr. Sn B Td *-zettau*, N *-zettai*; impf. Sn *-žimme*, Sn B Td *-zeťťī* erota ja jakaa keskenään yhteinen omaisuus: Sn *veľľekset ď-zettau. mi rīdeldä paŕembi ď-zekkat* parempi on teidän (veljesten) erota ja jakaa keskenänne omaisuutenne kuin riidellä!

ďago (Sn); p. *-d* jako: *händäi ď-ss‿on abidoidu, euлę anttu ńi midä* hänelle on jaossa tehty vääryyttä, ei olę annettu mitään.

dai (< *da i*) (Sn B Td Ph) ja, sekä, myös: Sn *piďi ďeŋgad dai kai mi oľi* tuhlasi rahat sekä kaiken muunkin, mitä vain oli. *dai miлlai mugoiń ž(e) oo* minulla myös sellainen on. (v. да и.)

**ďaker* (Td); ad. *-il* ankkuri: *kuiťin* (haapion) *šidou ď-il, štobi* (jotta) *püzüiž ühteł paikał*. (v. якорь.)

ďaks|ada (Sn B Td); pr. *-an*; impf. *-oin*

riisua (jalkineet): Sn *ď-a ďалgad iärē* riisu jalkineesi pois!

ďaks|azetta (Sn Td Kš Lh), B *-azeta*, B Pl *-azeta*, Kn *-adaste*, N *-adaze*, V Ph *-adakseh*, Ph *-adakseheze*, SP *-oakseh*; pr. Sn—N *-azen*, Kn *-amoi*, V SP *-amos*; impf. Sn *-oime*, Pl Td Kš *-ažin*, Kn N *-oimoi*, Td *-oimē*, V *-uoimos*, SP *-oimos* riisuutua: Sn *tuľit perťťī*, *ďaksaze* kun tulit tupaan, niin r-du! Lh *'hüö ď-ašťšī* (riisuutuivat).

ďaksazu|da (N Pk); pr. *-n*; impf. *-in* riisuutua: N *mina ď-in i vieŕin* (panin) *magàtta*.

ďaksa|ttada (Sn N Lh); pr. Sn Lh *-tan*; impf. *-tin* riisua: Sn *šindai aino pidʲäu ra.ımehekš ď.* sinut aina on toisten riisuttava. Lh *tuľďī žeńiχou(ťšat kožilę, heiď ď-tetťī* tuli sulhanen sukulaisineen kosimaan, heidät riisuttiin.

ďa.ıa|i (Sn Pl Kn Sg), N *j-i*; p. B Pl *-jad*; pl.n. *-jad*, Kn *-jàd*; pl.p. B Pl *-joid* jalava (ulmus sp.): B *ď. on лuja pū, bembelīd* (luokkia) *painetau* (taivutetaan [siitä]). Pl *ď. oo лuja bembelikš.*

ďa.ıaj|àńe (puu) (Td), N *j-aině* jalava.

ďa.ıaipuu (Kn), N *ďaларū* jalava.

ďa|.ıg (Sn—Kš Kj M Lh), N *-ug*, V TP Ph *-лgę*, SP *-лgu*; p. Sn—Kš V TP Ph M Lh *-лgad*, N *-ugad*, SP *-лgoa*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Kj M Lh *-лgad*, Kn Td TP Ph *-лgàd*, N *-ugad*, *-ugàd*; pl.p. Sn—Kš M Lh *-лgoid*, Kn V Ph *-лguoid*, N *-ugoid*, SP *-лgoi* 1) jalka: Sn *ďалgaa sataťin* jalkani satutin. *oigenda ükš ďалg* oikaise toinen jalkasi! *anda ďuмal ďалgad norā pagō tagaze* lähti minkä jaloista pääsi luolaan takaisin pakoon! B *końďī hüpńī kahtetę ďалgatę. virzuď ďалgā. stoлan* (pöydän) *ďалgàd*. Td *ďiäin mińä tühď miež, rebitüD tšabatod ďалgai da лoukuŋ kere šuapk piähä* jäin minä tyhjäksi (köyhäksi) mieheksi, rikkinäiset saappaat jalkaan ja reiällinen lakki päähän. *ku ńei(ťšuī tšu·moiìaлdat šе·bädät, to·špäivän ďuoksou ka·htèл ďалgàл beśodai* kun neitosta suutelet, syleilet, hän seuraavana päivänä juoksujalkaa tulee iltatansseihin. N *ei voidùd ńi hebou ajada, ńi ďaugau matkàtta* [tänne] ei ole voitu hevosella ajaa eikä jalan kulkea. *kuмardazou mužik ďägibuobălę ďaugài* mies kumartaa syöjättärelle maahan asti. TP *kumardah muamah ďалgah kuomałę i toizełę* lapsen äiti (äitinsä) kumartaa maahan asti molemmille kummeille. — 2) Td nuotan reiden käsiverkko eli siulahavas.

ďалgai|ne (TP); pl. n. *-zed*; pl.p. *-zid* pieni jalka.

ďалgakšidempaińim (Td); p. *-d*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* jalaksenpaininpuu (yhdestä puusta).

ďa|лgas (Sn Kš SP Ph Lm), B Pl Kn Td V Pk *-лgaz*, B Td V *-лgàz*, Kš *-łgaz*, N *-ugàz*; p. Sn Pl—Kš *-лgast*, B Td *-лgàst*, Kš *-łgast*, SP *-лgastu*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Lm *-лgaksed*, B Td *-лgàksed*, B V *-лgaksèd*, Td Ph *-лgàksęd*, Kš *-łgaksed*, N *-ugàksęd*, Kj *-лgased*; pl.p. Sn Pl Td *-лgakšid*, B Td *-лgàkšid*, Kn Kš *-лgakšīd*, SP *-лgaksī* jalas (reen): Sn *mina ďалgaksen katkaižin reges. ďалgakšiden aл regess on tormazat* (raudat). *regeń ďалgaksed ei painuta* (eivät taivu) *hüviį*. Td *painădă* (taivuttaa) *ďалgàksęd*.

ďalg|atoińe (B), Td *-atuińe*, Ph *-atuᵒi*; p. B *-atošt*; pl.n. *-atoižed*, Ph *-àttomàd*; pl.p. B *-atoižid* jalkapuoli.

ďalga(ťšèd (TP) jalkineet.

ďalga(ťšim (Td TP); p. Td *-d*; pl.n. Td TP *-ed* Td reenjalaksen talla; TP mäystin (suksen).

ďalgeл (B) jälkeenpäin: *ď. mäne!*

ďalgoiłłai (Sn) seisaallaan, pystyssä: *mina ku hoivannen* (lyönen voimakkaasti) *šelgā, et püzü ď.*

ďalg|oitoińe (Sn B), Td *-oituińe*, N *ďaugòitoine*, Ph *ďalg|uoituoi*; p. Sn B *-oitošt*; pl.n. Sn *-oittomad*, B *-oitoižed*, Ph *-uoitto-*

màd; pl.p. Sn *-oittòmid*, B *-oitoižid* jalaton (aivan).

ďалguš|ťim (Sn), B *-tšim*, *-ťšin*; p. Sn *-ťind*, B *-tšint*; pl.n. Sn *-ťimed*, B *-tšimed*, *-ťšimed*; pl.p. Sn *-ťimid*, B *-tšimid* jalustin (satulan): Sn *saduľiz oń ď-ťimed.*

ďалkpohď (Sn Kn), V *ďалganpohďę*, TP *ďалganpohję*, N *ďaugaąpoχť*, Ph *ďалgànpohję* jalkapohja.

ďa|ло (Sn B Pl Td Kš M), N *jало*; komp. Td *-лòmb(i)*, Kš *-лombi* hyvin, kovin, liian: Sn *ď. äijäm малтаą* h. paljon osaan. *ťämä rova* (oja) *oń ď. madaл.* B *a piä ď. ei mäne kukšinā* mutta pää ei mene hyvin ruukkuun. *ď. riŋgū* k. huutaa. Td *ď. lühüd* liian lyhyt. *ď. lässoo* k. lähellä on. *ďuŏskàł ďalomb(i)* juoskaa kovemmin! Kš *ď. vualudau* (aaltoaa järvi). *ďalòmbi lekuttau tūľ* enemmän tuuli keinuttaa. N *jало mina ťiežin.* M *on ď. ei hüvä* ei ole kovin hyvä.

ďaloľi (Sn. Td) kovin, kovasti: Sn *ď. ťerväi ruadau hüviį* k. pian tekee tehdäkseen hyvin. *egläi mina meťšäz ńälgästüiń ď.* eilen minä metsässä nälkiinnyin k. Td *ď. astud* nopeasti astut.

ďalo|s (N), Kj *-ś* ed.: N *ei ď. hüvä.* Kj *ď-ś ruadoin*, *viäzuin* k. tein työtä, väsyin. *vihmū ď.*

ďalžnobuť (Sn) luultavasti, varmaankin: *minū tarttui rügimińe*, *külmin ď.* sain yskän, l. vilustuin. (v. должнó быть.)

ďam|oda (Sn—Td V Ph Pk), SP *-uo*; pr. Sn—Td V SP Ph *-on*; impf. Sn—Td SP *-oin*, V Ph *-uoin* liittää yhteen kaksi havasta tai verkkoa: Sn *kakš verkkod ühtē ďamotau.* Td *nuot pidäu ď.* Pk *nuottad ďamomas·oлdau.*

**ďamo|zeta* (Td); pr. *-zou*; impf. *-ihe* ottaa kiinni (kala koukkuun): *madeh ď-zou ďogen usťas* made o. k. koukkuun joen suussa. *hoť puoľihe ď-zou kaład, ka saged rok tułou* jos edes puoliin [koukkuihin] ottaa kala kiinni, niin sakea keitto tulee.

ďamšťšik ks. *jamšťšik.*

ďandù|z (N); pl.n. *-ksèd* jääunós.

**ďarmaŋ|k* (B); ill. *-kkā* markkinat: *müö ajᵘoimme ď-kkā.* (v. ярмонка.)

darom (Pl Td N), N *dàrom* ilmaiseksi, maksutta, lahjaksi: Td *ain keit kaład ď. tułou*, *hoť pienīd* aina keitto (keitollinen) tulee kaloja ilmaiseksi, vaikka pieniä. *ď. ed madeht sua, on puraštamišt . . .* et vaivatta mateita saa, on jäätä hakattava . . . N *lehmäd en ďietä muga da·rom hälję* lehmää en jätä noin vain ilmaiseksi hänelle. (v. дáромъ.)

darovᵘoi (B); tr. *-kš* maksuton, vapaa. (v. даровóй.)

ďašťši|k (Sn), B Td *ďašťši|k*, Td *ďašťši|k*, Td Sg *ďašťši|k*, N *ďąšťšik*, V *ďaššì|k*, Ph *ďāššì|k*; p. Sn B Td N V Ph Sg *-kkad*; pl.n. Sn B Td Sg *-kad*; pl.p. *-koid* laatikko (pöytä-, pakki-, kaapin-); arkku; Td myös myllyssä lautti, toro, kaha johon jauhatettavat jyvät kaadetaan (nelisivuinen (à 1 ½ m), laidat viistot samannepäin); (rattaiden, kärryjen, reen) kehä, kori, laidat: Td *teľegan* (työrattaiden) *ďašťšik. piďàv лŭăďĭdă korďāⁱ* (kirkkorekeen) *ďašťšik.* N *vaľľastàu heboo odnokoùkai i panou ťähe ďąšťšikkai muod* valjastaa hevosen kaksipyöräisiin kärryihin ja panee niiden koriin multaa. Ph *seppę kârin ďāššìkkad raudoittau* seppä kärryjen kehää raudoittaa. (v. ящикъ.)

ďatаž ks. *jatаž.*

-ďatažaińe (B Td) -kerroksinen: *koďi* (talo) *oŋ koľmď.* (v. этáжъ.)

ďatk|aďa (Sn B Pl Td Kš V), SP *-oa*, Ph *-ai*; pr. Sn B Pl Td Kš V SP Ph *-an*; impf. Sn B Pl Td Kš SP *-oin*, V Ph *-uoin* jatkaa, pidentää: Sn *šep ď-oi vannahad* (vannaat). Td *ď. kirvest* [kulunutta].

ďatkadu|ttada (V); pr. *-tan* antaa jatkaa: *ď. śepäл vadnahat* antaa sepän jatkaa vannaat.

ďatka|ttada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-ťin* antaa jatkaa, pidentää.

**ďatkęлì|a* (Ph); pr. *-àǎ* sitoa toisiinsa (langat): *sìd* (sitten) *лaŋgàt pandàh kaŋgăhàh, ď-àǎ.*

ďauh (Sn—Kš Pk), N TP SP Ph *-o*; p. Sn Pl—N Pk *-od*, Kn *-òd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—N SP Pk *-od*, B *ďaŭhod*, B Kn N TP *-òd* jauho: Sn *kagraižez ď-os keiťetäu huī* (puuro). *padā pandau rugehižď ď-od, šegoitetau.* B *mužiǫk ď-òs keiť huttŭd* mies jauhoista keitti puuroa. *oṗi* (koeta) *šina keittăďä minuń ďaŭhoš!* Td *iďänü ď. iďänüďès rugehès on лòaďittu* mallasjauhot ovat itäneistä rukiista jauhetut.

ďauh|oda (Sn B Kn—V), SP *-uo*; pr. Sn B Kn—V SP *-on*; impf. Sn B Kn—N SP *-oin*. V *-uoin* jauhaa: Kš *ď. talkkunad* (talkkunajauhot). N *regès rugehèd ď-ottùd* reessä ovat jauhetut rukiit.

ďauho|nokivi (Sn B), Td *-ntkivi*, N V *-ttaukivi* käsikivet: Sn *meiďeę saraçiл oń ď.* meidän navetan parvella on k.

ďauh|ottada (Sn B Td Ph), Td *-oìada*, N *-òttada*; pr. Sn B Td Ph *-otan*, Kn *-otàn*, N *-òttàn*, *-òìan*; impf. Sn B Td *-oťin*, N *-òťťìn* jauhattaa: Sn *pidäu rugehed ď. meľliçťšäs* (myllyssä). *suatл* (vie) *rugehed meľliťťšä ď.!* B *tuorez viľ ď-oìades mänou лaštimokš* tuore vilja jauhettaessa menee litteäksi (?). Td *rugĕhèd, ďüvàd ďauhoť* (jauhatti).

ďauhpurn (B Td); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* jauholaari, -hinkalo, -purnu.

ďauke|skei, -śkī (N) jalkojen väliin: *ďägibuob panou goľìkàn ď.* syöjätär panee luudan jalkojensa väliin.

ďaunę (Ph) ääneen. (v. явно.)

daut (N) taltta.

davai (Sn B N Lh) III inf. ill:n, joskus myös I inf:n ohessa osoittaa kehoitusta, ryhtymistä toimeen: Sn *d. papaďďad lüödä* (*lüömä*) ryhtyi papinrouvaa lyömään. *d. muçťšoi ombeлmä kourad* nuorikko ryhtyi ompelemaan rekimattoa. *d. borťšä, mina šinuu sordaa* ruvetkaamme painimaan, minä sinut kaadan. B *d. ďagazmai* jakautukaamme [pelipuolueihin]! *d. ruadamme* ryhtykäämme työhön! N *d. süďimài mindài* ryhtyi pistelemään minua. Lh *kuçťšer d. heit koukuл panda* kuski heitä koukulla pieksemään. Ph *häi d. verid müö ďälgeh mänemäh* hän läksi verisiä jälkiä myöten seuraamaan. (v. дава́й.)

dāže (Sn) jopa, vieläpä: *kokoi* (kotka) *ottau d. лambaham muas-pïäi* (maasta). (v. да́же.)

dei (< *da ei*) (N) mutta ei: *hebo oľi hüvä, dei ounu końušńàn iżàndăлę mieľd müöi* hevonen oli hyvä, mutta ei ollut tallinhaltialle mieluinen. (v. да.)

ďeńeraл (Sn), Kn *jeneraл*, *jèńęräл*, N *jeńerau*; p. Sn *-ad*; pl.n. *-ad*, Kn *jeneraлad*, N *jeńeraлàd*; pl.p. Sn *-oid*, N *jeńeraлoid* kenraali. (v. генера́лъ.)

ďe|ŋg (Sn B Pl Td Kš Lh Pk), Kn N *-ńg*, V *-ńgę*, SP *-ŋgu*, Ph *-ŋgę*, Kj *-ńgu*; p. Sn B Pl Td Kš Ph Lh Pk *-ŋgad*, Kn N V Kj *-ńgad*, Td *-ŋgàd*, N *-ńgăd*, *-ńgàd*, SP *-ŋgoa*; pl.n Sn B Pl Td Kš SP Ph Lh Pk *-ŋgad*, Kn N V Kj *-ńgad*, Td Ph *-ŋgàd*, N *-ńgàd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš Lh *-ŋgoid*, Kn N *-ńgoid*, V *-ńguoid*, SP *-ŋgoi*, Ph *-ŋguoid* raha: Sn *vähā aigā piďi kai ďeŋgad* lyhyessä ajassa tuhlasi kaikki rahansa. Td *ottin mińä ďeŋgat keraлę* (rahaa mukaani). *ďeŋgàĭ tšilıštàv košelìkàs, hobeďàď* rahat kilisevät kukkarossa, hopearahat. N *bohatau ďeńgad äij* rikkaalla on paljon rahaa. *andanęd mille sada rubľăd ďeńgăd* kun antanet minulle sata ruplaa rahaa. *skoppizuťťī ďeńgàd izàndau* kerääntyi isännälle rahaa. V *vaśkīńe i hobeď-ďeńg(ę).* SP *miľďon ďeŋgoa* miljoona rahaa. Ph *vie ńügü ńīd ďeŋguoid kestàŭ* vielä nyt on niitä rahoja jäljellä. (v. де́ньга.)

ďenšťšìk (N); pl.n. *-àd* upseerin sotilaspalvelija. (v. денщи́къ.)

ďerbeń (B) turve. (vrt. v. дерно́.)

đerežvats (Td Sg) riivatun t.m.s. kirosana.

đere|ťńīk (Sn B), Td Sg *-ťńik*; p.—Sn *-ťńikkäd*, B *-ťńikkad*; pl.n. Sn *-ťńikäd*, B *-ťńikad*; pl.p. Sn *-ťńiköid*, B *-ťńikoid* kirosana, haukkumanimi (vihapäissä annetaan jklle): Sn »*oi, šina đ., kävelev!*» *sanū, koǫz tuskeudū* (kun suuttuu). *đ. tилou* (on) *paha sana, ei hüvä.* (Av ерéтикъ.)

**đerńạл|ìa* (Lh); pr. *-dan* kiskaista, vetäistä, kiskoa: *kazakk‿išťui ťüveлę da vai pajođ đ-dau* renki istuutui puun tyvelle ja vain lauleskelee. (vrt. v. дёрнуть.)

đerń|idä (Sn B Td Ph), N *đeŕń|idä*; pr. Sn B Td N *-in*, Ph *-ìn*; impf. Sn B Td N Ph *-īn* temmaista, kiskaista, vetäistä, siepata: N *kľietńik đeŕńiu muʿťšoiл-pieiìę paìkaạ silmiu-pieiìę ierę̆h* patvaska vetäisee nuorikon silmiltä liinan pois [häissä]. (v. дёрнуть.)

đerńind (Sn) tempaiseminen, vetäiseminen.

desjatńik (B), N *deśạtńik*, Lh *đeśätńik*; p. Lh *đeśätńikkad*; pl.n. N *deśạtńìkàd*, Lh *đeśätńikad* kymmenmies, kylänvanhimman apulainen, kymmenhenkisen joukon johtaja. (v. десятникъ.)

đęsľi (Sn B), Ph *jèsľi* jos: Sn *đ. hän tahtonou, ka* (niin) *mina andan.* (v. éсли.)

dia|ī̆k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* diakoni. (v. діáкъ.)

diakon, đuaìkon (B), Td *điäkkon*; p., pl.n. B Td *-ad*; pl.p. Td *-oid* ed. (v. діáконъ.)

điđi (B Kn V Pk) isoisän puhuttelunimi: V *đ., tuлę tännę!* (v. дѣдъ.)

đie|do (Sn N), B *-doi*, B Pk *-d*, Td *điĕd*, N *điĕdo*, V *đie|dę, -da*, Lm *-đo*; p., Sn N *-dad*; pl.n. *-dad*, Td *điĕdäd*; pl.p. Sn *đie|doid* isoisä. (v. дѣдъ.)

đieìkäi|nę (N); p. *-št*; pl.n. *-žęd* virrenlukija, lukkari. (v. діакъ.)

đieл (Sn—Kš Lh), Sn N V SP Ph Kj Lh *-ø*, N *điĕло*; p. Sn—Kš V Ph *đieл|od*, Kn *-òd*, SP *-uo*; pl.n. Sn—Kš V SP *-od*, Kn N Ph *-òd*, pl.p. Sn Pl Kn Td Kš *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-олoi* asia, työ, teko: Sn *миллai đieлod oǫ šinū suai* t. *šinū* minulla on asiaa sinulle. *mina олeń ťäz đieлoz oiged* minä olen syytön tähän asiaan. *ťämä đ. pideľ ei muga ruattл* tätä työtä ei olisi pitänyt niin tehdä. *piđättädä đieлoǫ voi* työn voi keskeyttää. *đieлottai tuľid vouśe* aivan suotta (asiatta) tulit. B *nügü mina en sua eńämb omaлe đieлoлe* nyt minä en saa enää asiaani toimeen. *minä tuľin đieлod* tulin asiaa. *minda ťüöťťī đieлołę* minut lähetettiin asialle. Kn *muʿťśuoi küźüŭ mātuškàл đieлòd* nuorikko pyytää anopiltaan työtä. *đieлod lähteę* asialle lähden. Td *midä tuľid đieлod* mille asialle tulit? *oŋgi đieлod* onko asiaa? *vie đieлoлл‿oľin* vielä asialla olin. N *maksàŭ se miez äijän, kudan đieлòd hüviį vedàŭ* se mies on kallis, joka asiat hyvin hoitaa. *đieлo oli đo müöhäĕ* kun asia oli esillä, silloin oli jo myöhäinen aika. *tuụdai žeńiχoǫ taлoiлę i mieľduttanei, sīd лuođittai đieлo* tulevat [morsiamen vanhemmat] sulhasen taloon ja kun mieltynevät, niin panevat toimeksi (tekevät asian). *tuľim müö hüvàd đieлòd* me tulimme hyvälle asialle (kosimaan). *millai ńeŋgoinę vot đieлo лuʿťšīzei* kas, minulle sattui tällainen asia. *se đĭĕло minùn* se on minun asiani. V *đieлon taga* (asialla) *oлęn. đieлon taga* (asialle) *tuľin.* Ph *pappi kaťťšòŭ đieлòn tuлnudę̆kšę* pappi huomaa asioiden menneen siihen. Lh *oлę vaìkkańe, ei šinuń đieл‿oлę* ole vaiti, ei ole sinun asiasi (ei kuulu sinulle)! (v. дѣло.)

**đieśľ|i, đieźľ|i* (N); pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* seimi (tallissa): *minùụ hebon on ajanu đieźľiš-pieĭtè ierę̆h* (seimeltä pois). *mäne końušńài i viere đieśľīđen aллę* mene talliin ja paneudu seimen alle! *andau* [hevoselle] *heinàd, kagrad i leìbäd đieśľīhei üökš, iʿťše vierou* (paneutuu) *đieśľin aллę.* (v. я́сли.)

đie|šou (Sn Td Lh), B *-šov*, Pl Kn N *-ššou*,

Td Sg *d-ššou*, Kš *-šovo*, N *ďeššou*; p., pl.n. Sn Td Lh *ďie|šovad*, Pl Kn *-ššovad*, Td Sg *d-ššovad*; pl.p. Td Sg *d-ššovid*; komp. Pl *-ššovembàd*, Td Sg *d-ššovembād* huokea: Td *dieššovaл hindàлл‿osťin. dieš(š)ov кала oli riŋkàл* (torilla). Kš *ďiešovo hind.* N *ťäs hindàz lienòŭ ďeššou ruoťta* tämä työpalkka on huokea. (v. дешёвый.)

diezd (B Td); pl.n. *-ad* kyykkäpelissä häviölle joutuneen puolueen rangaistus: voittajat saavat lyödä istuen (ratsastaen) hävinneiden selässä. (v. ѣздъ.)

ďiezd|ad (Sn B Td N); pl.p. *-oid* navetan parven portaat: Sn *d-oid müöi ajau hebol regeŋ kere sara(ілę* (parvelle). B *sarai-d.* (v. ѣздъ.)

ďiezda|л (Sn B), N *-d* ravia: Sn *d. ďuoksou hebo hüvii.* B *eл̇a ńeľľut* (laukkaa) *aja, anda hebo d. mänöu!* N *d-d ajau.* (v. ѣздъ.)

diezd(ikkun (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* navetan parven puolinen kamarin akkuna. (vrt. v. ed.)

diezdittü (Td) kovaksi, sileäksi ajettu. (v. ѣздить.)

**ďietta|da* (N); pr. *-u* jäätää, kylmää: *d-u ďien* (jään).

ďirovatk (Kn) läpilautanen (kangaspuissa pääsyrjän kiinnittämistä varten). (Av дыровáтка.)

ďiťą (N) lapsi. (v. дитя́.)

ďiuza|k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* haukkuma-attribuutti laiskalle hevoselle; raskas (keli): Td *d. on ajada hebo. d-kk‿iлm (pogod) oli, viďin oli pannu* raskas keli oli, vitilumi oli.

ďiä (Sn B Kn Td Kš V TP Ph Pk), N *ďie*; p., pl.n. Sn B Kn Td V TP Ph Pk *ďiäd*, N *ďied*; pl.p. Sn Td V *ďiä|id*, Kš *-löid*, N *ďieid* jää: Sn *talvel da keväžil* (keväisin) *ďärvel ďiäл uhk* (lumisohjo) *roďizou* (muodostuu). *ďiät pidetäu pogrebas* (kellarissa). B *ďiän piäл on uhkud.* Kn *palťinàn panèmme ďiälę bielegilę* (valkenemaan). Td *ďiäd eglāi* (eilen) *läkš ďärves. hän uppož ďiäihe* (jäihin). *oŋgi vedettü ďiäd kezäkš? konz* (kun) *ďogirandad oldau ďiäs. ďiä külmäv* vesi jäätyy. Kš *ďiälöiŋ keskès* (seassa). N *händ tarlunu ďiehei* häntä on tarttunut jäähän kiinni. V *ľibedaлę* (liukkaalle) *ďiälę.* TP *ďiäd müöťi* (myöten) *astuin.*

ďiäbŕüuì (Sn) jääpuikko: *ď. rippū potokas* (räystäästä). (vrt. v. брусъ.)

ďiäďin (V TP) sedän t. enon vaimo. (Av дя́дина.)

ďiäd|üdä (Td); pr. *-üü* jäätyä: *kons* (kun) *tulou pakaińe da laht ď-üü, ka šīd* (sitten) *madeht suadau.*

ďiädä (Sn—Kš V SP Ph M Pk), B *ďiätä*, N *ďieda*, Kj *ďiäda*; pr. Sn—Kš V SP Ph Kj M Pk *ďiän*, N *ďien*; impf. Sn B *ďⁱäin*, Sn—Kš V Ph Kj M Pk *ďiäin*, Kn SP *ďäin*, Td *ďⁱäi*, N *ďiein*, *ďiein* jäädä: Sn *ńämä brihad ďiäďī millei vaťťšā molęmbad, ďiäin ukos va(ťšaŋ kere* nämä pojat jäivät kohtuuni kummatkin, jäin mieheni lähdettyä raskauden tilaan. *kakš ńeńäpaikkad ďⁱäi piärmimättäi* kaksi nenäliinaa jäi pallistamatta. B *rugeheš ku лadvad ottau da ďiädau ühted olgeD* rukiista kun latvat ottaa, niin jäävät vain oljet. *muga hukàл händ ďⁱäi lähtegē kinďi* niin sudelta häntä jäi avantoon kiinni. *mužik* (mies) *ďiäi hebottä. keuhuš mejan zastavī meid muga eroìa i mittę ďiätä miehes* köyhyytemme pakotti meidät näin eroamaan ja minun jäämään miehettä. Td *ďiäin miňä tühď mież* jäin minä tyhjäksi (köyhäksi) mieheksi. *buab ďⁱäi püštüpⁱäiŋ kaivòⁱ* lapsenämmä jäi pää alaspäin kaivoon. *oìettaᵘ leibäd, kudamàd on ďiätü svuaďbös stolaлe* otetaan leivät, jotka ovat jäänèet häistä pöydälle. N *paha jedva karŭs heŋgĭs ďĭei* paholainen tuskin karhun kynsissä henkiin jäi. *kai ďieďī hüvät ťervehed* kaikki jäivät terveiksi. *ďien mina hüvä ťerveh i śida mina sille tahtòn*

minä jään terveenä ja sitä sinulle toivon (kirjeen lopussa). *konďⁱалę ďièi nuoìid süödä* karhun syötäviksi jäivät naatit. *hüö ďiedài heŋgètta virumài* he jäävät hengettöminä makaamaan. Pk *hein on ďiänü kośśimattai* (niittämättä). *šina ďiä karavuлā* (vahtiin)! *rugehed mändäu лoitembakš* (kauemmaksi), *a kuoškud* (ruumenet) *ďiädau lähembakš.*

ďiä|ďö (Sn V TP SP Lm), B—Kš Kj Lh *-ď*, N *ďieď*, V *ďiäďę*, Ph *ďeäďö*; p. Sn—Kš V Lh *ďiä|ďäd*, Sn *-ďöd*; pl.n. Sn—Kš V *-ďäd*, Sn *-ďöd*, B *-ďàd*; pl.p. Sn Pl—Kš *-ďöid* setä, eno: B *ďiäď on emän, ižan veľ*. (v. дя́дя.)

ďiä|k (Sn), B *ďiäk, ďuak*, N *ďie|k*; p. Sn N *-kkäd*; pl.n. *-käd*; pl.p. Sn *-köid* virrenlukija, lukkari. (v. діа́къ, дьякъ.)

ďiäkkeŕ, ďiäkkeŕ (B), Ph *ďiäkkeri* kiviriippa: Ph *ď. nuoraŋ kerä* (nuorineen). (v. я́корь.)

ďiänabeh (B Td); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* jäätynyt suovan (ylin) heinäkerros: B *ď. suabran* (suovan) *piäл, kaikis piälimaine, se rikkozou* (turmeltuu), *kastū* [ja jäätyy]. *ď-ed lehmilę antau* [muut lampaille ja hevosille].

ďiärä|u (Td Kš); p. *-väd*; pl.n. *-vàd* kova (puu kuin patvi): Td *regi kùĭ лŭadĭdă, piďàv me(tšàs tuoda ď-vàd, oigedăd koivùď i painădă ďaлgàksèd* kun on reki tehtävä, pitää metsästä tuoda kovat, suorat koivut ja painaa jalakset. Kš *padvińe ď. ťüvi mändüs, koivus*. (vrt. v. я́рый.)

ďiä(tšīt (B) tihkusade, hieno vihma: *ď. laŋgenou.*

ďiättädä (Sn B Kn Td Kš V M Lh), N *ďiettada, ďiettada*, SP *ďättëä*, Ph *ďiättäi*, Kj *ďiätta*; pr. Sn B Kn Td Kš V Ph Lh *ďiätän*, Kš TP SP Lh *ďätän*, N *ďietan, ďieìan, ďieìän*, Ph *ďiätän*, Kj *ďiätan*; impf. Sn B Td Kš V Ph Lh *ďiäťin*, Sn B Td *ďiätöin*, B TP SP Lh *ďäťin*, Kn *ďiäťīn*, N *ďieìoin, ďieť*, M *ďiäťťin* jättää: Sn *händäi ďiäteťťī koďińikakš* (kotimieheksi). *kartofeiď ďiäťin äijää šiemenekš* perunoita varasin paljon siemeneksi. B *vaлgamō oli veneh ďiätettü huondeksel* (aamulla). *muga i ďäteťťī* niin [asia] jätettiinkin. Td *miлē ďäťeťī kai: vīnad i zakuskàd* minulle jättivät kaikki: viinat sekä viinaleivät. *anda otetau, vai ťeid rauhai ďiätetäu* ottakoot [omaisuuden], kunhan vain teidät jättävät rauhaan. Kš *ťaps iťk ďättädes* (jätettäessä). N *ďietan omad ruhkod* (tavarani). *lehmäd en ďieìä muga da·rom hälę* lehmää en jätä niin vain ilmaiseksi hänelle. *mäne лambìnnustę i ďieìa ühèksa šuoχud лambī suoĭ* mene lammen luo, yhdeksän askeleen päähän lammesta. *suuŕ oŋ кала tàrìum, veda iereĥ* (pois), *ela ďieìa*! TP *lehmàd ďäťin sīhe*. Lh *rīh ďäteťťī avoin* riihi jätettiin auki.

ďiäv|idä (Sn Pl), B *-ida*, N *ďiev|ida*; pr. Sn Pl N *-in*; impf. *-īn* ilmoittaa, näyttää, ilmaista: Sn *ńe(tše* (se) *ďielo* (asia) *pidⁱäu ď. ižandalę*. Pl *koďiss-ei ď. ľūďikš* kotona ei ollenkaan puhuta lyydiä. N *ďievī ieneę* antoi äänensä kuulua, äännähti. (Av яви́ть.)

ďiävi|zettä (Sn Pl); pr. *-zen*; impf. *-žin*, N *ďevīzei* ilmestyä: Pl *oľďī kuлdad, ď-zeťťī dai kadoťťī* oli kultarahoja liikkeessä, ilmestyivät ja saman tien katoosivatkin. N *zaveďiu haugaimai tšurkad, ďevīzei tšīлu nagлàs piei* ryhtyy halkaisemaan pölkkyä, ilmestyi rako kiilasta päin. (v. яви́ться.)

**ďievižu|da* (N); impf. *-ťťī* ed.: *žerkalòs kaksto·šküme saudaitad ď-ťťī* peilistä tuli esiin kaksitoista sotilasta. (v. ed.)

ďiävoro|ī (Td); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* jääkelkka, villikelkka (jota navan ympäri pyöritetään). (v. во́ротъ.)

**ďīvui(tšeze|tta* (B); pr. *-n*, ihmetellä. (v. ди́виться.)

ďo (Sn B Kn Td N V TP Lm Pk) jo; kyllä. -kin; no: Sn *mina ďo лuaďīn* (tein) *sen.*

đogo tuľđī vai ei? N *đo àmu oǫ vaugeD* jo kauan sitten on ollut valoisaa. B *końđī opī*: »*hüvä đo on*» karhu maistoi: »Kyllä on hyvä». Td *kergidäd đo vie šinńä* kyllä ehdit vielä sinne mennä. N *đo kui lienou koumę kierăd vàstaduttanei aino vańka ńimi, ka śīD ližàkš oiă* no, kun tullee kolme kertaa vastaan aina Vańkka niminen, niin sitten olkoon menneeksi, ota! Td *näged, hoť đo meiden đogīž da đärvīš on äi kaład, et sentiäi havadoł sua* näes, vaikka meidän joissa ja järvissä onkin paljon kaloja, et kuitenkaan niitä säkillä saa. N *đo kui tüö andat(tE), kai i mina andan* no, kun te annatte, niin minäkin annan.

**dobr* (Lh); p. *-ad* hyvä: *oľīž äij d-ať ťäs* olisipa tässä paljon hyvää! (v. добро́.)

đoga (Sn B Td N TP SP Ph Kj) joka: Sn *ńärńetät kui đägibuab, đ. đielossˌołet kińđi* nalkutat (nuriset) kuin syöjätär, j. asiaan pistät nenäsi. *muissˌoń đ. kałas suomust, kromi* (paitsi) *haugiz da madehez vai* (vain ei ole). *pošťi đ. pühäDpäiväd łuađitau pīragad* melkein j. sunnuntai tehdään piirakoita. B *đ. ńeľľäs päi* j. neljäs päivä. *đ. miež. veri đ. šiähä oli brizgunu* verta j. paikkaan oli priiskunut. Td *luadiǫ* (tekee) *hüvän suakun* (lipon): *đ. šilm nagrau.* N *śüöu rišťituid đ. kuud* syö ihmisiä j. kuukausi. *i suođī đ. kormańis obiǫšťšimmàĭ* ja ryhtyivät j. taskusta etsimään. TP *đ. päivàd* j. päivä. SP *đ. kohtah* j. paikkaan. Ph *sammałt otetah đ. nuotńikan peřtis* sammalta otetaan j. nuottamiehen pirtistä.

đogaď|ida (Sn B N); pr. *-in*; impf. *-īn* huomata, havaita: Sn *šillei piđeľ đ.* sinun olisi pitänyt h. N *hebo đ-ī końđ'an.* (v. догада́ть.)

đogaďind (Sn); p. *-ad* huomaaminen.

đogaď|izetta (Sn); pr. *-izen*; impf. *-īme*, N *-īzei* hoksata, huomata: Sn *đälges häi faťťizou iľi* (eli) *đ-izou, a ših aigā ei nägünü, midä ruadoi iťťše, omā šilmā, vot i đ-izou đälges* jälkeenpäin hän hoksaa, mutta ajallaan ei nähnyt omin silmin, mitä teki itse, niinpä jälkeenpäin hoksaakin. N *brīha sei đ-īzęi, što ťämä mindai eťťšimài ajàu* nuorimies se hoksasikin, että tämä minua etsimään ajaa. (v. догада́ться.)

đogaďizend (Sn) hoksaaminen, huomaaminen.

đogah|iźe (Sn B Td Kj), Sn *-īźe*, Kn *-inę*, N *-īnę*, *-iǫnę*; p. Sn B Td *-išt*; pl.n Sn B Td *-ižed*, Sn *-īžed*, N *-īžęd* jokainen: Sn *đ-išt koirastad* (haukut). *oma oń đ-ižełłˌarmaz* (rakas). *đ-īžełłˌom mozgut* (aivot) *piäs. đ-ižeŋ kerε rīdeled.* N *đ-īžęłę sanuda omìd ełoid žiεľ om* jokaisen on sääli ilmoittaa omaisuuttaan [neuvostolle].

đog|i (Sn B Kn—Kj Lh); p. Sn B Kn—V Ph Lh *-ed*, SP *-ie*; pl.n. Sn B Kn—Ph Lh *-ed*, N *-èd*; pl.p. Sn B Td N V Ph Lh *-id*, Kn Kš *-īd*, SP *-ī* joki: Sn *ga meiłłˌoń đ. ťäs pīhał. ajada paržid đ-ed müöi* uittaa tukkeja jokea pitkin. B *mäne đogęłę i eťši lähte* (avanto)! Td *erähištši olimme ühtès đogèł* joskus olimme yhdessä tukkijoella. N *łuođiŭ poiki đogès siłdaą* tekee joen yli sillan. Lh *ajaą lähemb đogeD.*

đogimadeh (Td) jokimade.

đogirand (N) joenranta: *ken on đ-às?*

đogud (N) pieni joki, puro.

đoho|ttada (Sn B Td); pr. *-ttau*; impf. Sn *-ťťi*, B Td *-ī* kohista, suhista; lorottaa: Sn *tūłou đ-ttau đałoľi* tuulee kohisee kovin. B Td *kuzou đ-ttau* kusee l. (seisaaltaan alaspäin).

đokť ks. *đoťk.*

doľa (Sn B Td); p., pl.n. *-d* osa: Sn *meiłłˌon eńämbi đ. łaťťšuid kohtid* meillä on suurimmaksi osaksi tasaisia paikkoja. B *lihas, kałas, marđas anda meilę đ.*! Td *kołmaąž đ.* (v. до́ля.)

**долож|ida* (Kn); impf. *-ī* ilmoittaa: *hän d-ī tsarin слигалę* (palvelijalle). (v. положи́ть.)

ďordan (B); in. *-is*; avanto, jossa vesi siunataan loppiaisena. [Reunoille ripotetaan tuhkaa, ettei papin jalka livahda. Jumalankuvia kolmella puolella, neljänneltä mennään veteen. Jotkut isännät pitävät huolen avannon hakkaamisesta.]: *олда ď-ал* olla avannolla katselemassa. (Av ерда́нь, v. иорданъ.)

ďorho|ttaďa (B); pr. *-tan*; impf. *-ťin* (onomat.) laulaa kirkossa tai kotona kirkkolauluja.

ďoro (Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* olas, suksen alla kulkeva uurre.

dorog (Sn—TP Ph—Lh), Pk *dòrog*; p. Sn—TP Ph Kj M Lh *-ad*, B N *-àd*, N *-ăd*; pl.n. Sn—V Kj M Lh *-ad*, B Kn N TP Ph *-àd*; pl.p. Sn—N M Lh *-oid*, V *-uoid* tie (ei valta-, postitie); matka: Sn *eńďišt d-ad müö mända. šillei pidʲäu ohďata d-as tšurā* sinun pitää ohjata tiepuoleen. *d. on oigedā kädē.* B *ńägöu dorogam vieroš virū kuolnu rebᵘoi* näkee, [että] tien vieressä makaa kuollut kettu. *d. лоррīhe* tie päättyi. Td *d. on suŏręd* (tasainen, suora). *ajau d-àd müöi koďī.* N *ńevvogàt mille d.! mäne hurài kädęi i puułu d-ài, seištę d-àd vastę̄* mene vasemmalle ja joudu tielle, seisaudu tien viereen! *ńägi meťšàs meťšperťiį tšuràs d-ăd* näki metsässä metsämökin syrjässä tiestä. Ph *ďärves on d-àd* järvellä on tyyniä paikkoja (muun osan väreillessä). B *sobad on hällä kai azetettu d-ā varᵘoi* kaikki vaatteensa hän on järjestänyt matkaa varten. Kn *dūmaiťš hän d-àл* ajatteli hän matkalla. N *dorŏgaл miňä baibùĭn* matkalla minä väsyin. — B *d-an sordai* (*ľindu*), Kn Td N *d-àn sordài*; pl.n. *d-àn sordajàd* (Td *sŏrdăjàd*), V *d-an katkaidai* B paskaharakka, Td pulmu, N varpunen. (v. доро́га.)

dorog|lehť (B), Pl *-ulehť*; p., pl.n. Pl *-ulehťed*; pl.p. *-ulehťid* piharatamo (plantago major).

doroksu|kš (B); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* tiesuksi (kapeampi kämmentä).

doroksuoňlehť (B) piharatamo (plantago major).

doroksuor (N); pl.n. *-àd* tienhaara.

ďoro|tada (Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* laulaa yksitoikkoisesti yksikseen (esim. ajaessaan).

ďorš (B Pl Td Pk), B Kn N *ďorš*, Kn TP Ph Lm *ďoršši*, Td *ďorš*, N *jorši*; p. B Kn Td N *ďoršid*, Pl Ph *ďoršid*, N *ďoršid*; pl.n. B Kn Td N *ďoršid*, B Pl TP Ph *ďoršid*, Td Pk *ďoršid*, N *joršid*, Ph *ďoršid*; pl.p. B Kn Td *ďoršīd*, B *ďoršid*, Td *ďoršīd* kiiski: N *ďoršit püuttau.* (v. ёршъ.)

ďoršilamb|i (Ph); g. *-in* kiiskilampi.

ďoršī|ńe (B); pl.n. *-žed* pieni kiiski: *hienoižed* (hyvin pienet) *ď-žed*, *maimad.*

**dostal* (Sn Td Pk); p., pl.n. *-id* viimeinen, loput; muu: Sn *piäž elämā igäkš d-ikš bohattali* pääsi loppuiäkseen elämään rikkaasti. Td *dai iža-rukk i d. karuštui* ja isä raukkakin, viimeisenä, huononi. *kodvaŋgi ambuťī vai d-ikš heiteťī* kauanko ampuivat vai lakkasivatko lopulta? *miňä kävùn d-īhe ďeŋgoihe ńeišťiďeŋ koďī* loppurahoilla minä käyn ilotyttöjen talossa. N *d-id kuuś pied leìkadau sabľiu ierę̄h* loput kuusi päätä hakkaa miekalla poikki. Lh *panou d-im pokoi-ńikaŋ kaťťilā* panee lopun ruumiin (kuolleen) kattilaan. Pk *d-id rugehed viedau meľľiìšā* (myllyyn). (v. до́сталь.)

**dostalń|ī* (N); pl.p. *-ioid* viimeinen; jäljellä oleva: *sīd zaveďittai neišťet d-ioid bŕihoid ottamài souďinài* sitten rupeavat neitoset ottamaan jäljellä olevia nuorukaisia tanssiin. (v. достально́й.)

**dostańiz|etta* (Pl Td); pr. *-ou* on runsaasti, riittää, kestää: Pl *d-ougi šillä* riittääkö se? *ei d-e.* (v. доста́|ться, -нутся.)

ďoťk (Sn), B *ďöťk*, Td N *ďokť*; p., pl.n. Sn B Td N *-id* tökötti, tuohenterva: Td *ďöťkil voižin tšabatòd* t-illä voitelin saappaat. (v. дёг|оть, -тя.)

ďou|d (Sn Td N); p. *-dod*, B *-tòd* jouto, vapaa-aika: Sn *eułę ďoudod hälłęi* hän ei jouda. B *eułę miłłę šinuŋke enämb ďoutòd ołda* minä en jouda kauemmin sinun kanssasi olemaan. N *mille ei-ołę tàs eläda ďoudod* minulla ei ole aikaa tässä asua.

ďoudaška|tta (Sn); pr. *-den*; impf. *-žin* alkaa joutaa.

ďou|dau (Sn B Td), Td *-dàŭ*, N *-tau*; p., pl.n. Sn B Td *-davad*; pl.p. *-david* vapaa, joutilas: Sn *ďoudavałł‿aigał ruadod eułę, ruada midä tahto* vapaana aikana ei ole työtä, tee mitä tahansa. B *hän oli ď.* Td *ď. aig* joutoaika, jolloin työ ei pakota. *ď. mužiḳ* (mies).

ďouh (Sn B Td Kš N Pk), Lm *-i*; p. Sn Kš *-t*; pl.n. Sn Kš Pk *-ed*, B Td *-èd*, N *-ęd*; pl.p. Sn *-id*, Kš *-īd* jouhi: Sn *tät heboll‿oń ďouht händäs äij* (paljon). *šīm* (ongensiima) *oǫ łuaďittu ď-es*. Td *šīm pletitäu* (punôtaan) *ď-ès*. N *bardan* (parran) *ď.* Pk *rihmaɒ* (ansat) *ď-es łuaďitau*.

ďouhheiń (Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* vihvilä (juncus sp.).

ďouhi|kaz (B Td); p. *-kast*; pl.n. *-kkahad*; pl.p. *-kkahid* jouhikinnas, jota pidetään talvella nuotanvedossa, sillä siihen ei vesi tartu; lanka on jouhesta kehrätty; neulotaan sukkavartaalla.

ďouhi|ńe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* jouhinen: Sn *oŋgess‿oǫ šīm* (siima) *ď.*

ďouhiťťšu (Lm) jouhimato.

ďouhmado (B Td) jouhimato, vedessä asuva.

ďouhrihm (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* jouhiansa.

ďou|ḳ (Td V); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. Td *-oid* joukko, parvi (esim. poikia).

**doužnośť* (N); p. *-id* virka, toimi: *kełł‿on žieł tädä ď-id* ei kukaan kadehdi tätä virkaa. (v. должность.)

ďouti (B) jouten: *ď. ołen*.

ďou(ťšenheinę (Lm) valkea lumme.

ďou(ťš|ikoi (Td), Lm *-uoi* valkea lehmä.

ďou|tta (Sn), B Td Kš M *-ta*; pr. Sn B Td Kš N M *-dan*; impf. Sn *-žin*, B Td Kš *-ďin* joutaa: Sn *häń ďouš šidä ruadod ruadamā* (työtä tekemään). B *nügü* (nyt) *en ďouda, äi* (paljon) *oǫ ruadod*. N *miłłàĭ ei ďoudàiž sen vastàⁱ ďeńgăd* minulta ei joutaisi (liikenisi) niin paljon rahaa.

ďou|ťťšeń (Sn B), B Lm *-(ťšen*, Pl V *-(ťšeń*, Kn Td *-(ťšim*, Kn *-ťťšim*, Td *ďovťšim*, N *-ťšim*; p. Sn *-ťťšend*, B *-(ťšent*, Kn *-(ťšind*, Td *-(ťšimd*, N *-ťšind*, V *-(ťšend*, Lm *-(ťšentę*; pl.n. Sn *-ťťšeńed*, B Pl *-ťťšened*, Kn *-(ťšimed*, *-ťťšimèd*, Td N *-ťťšimed*, Td *ďovťšimèd*, V *-(ťšenèd*; pl.p. Sn Pl *-ťťšeńid*, B *-ťťšeńid*, Kn *-(ťšimīd*, Td N *-ťťšimid* joutsen: Sn *ka(ťšo vedess‿oŋ kobud* (vaahtoa) *äij, łałgedad kui ďou(ťšend*. Pl *ďouťťšeńid*! tervehdys pesijälle.

ďovoľno (Sn Td) riittää, ei tarvita enempää, tarpeeksi: Td *oľi šüödä da ďuoda ď.* (tarpeeksi). (v. довóльно.)

dragun (B); p., pl.n. *-ad* rakuuna. (v. драгýнъ.)

**dragunskoi* (B); in. *-s* rakuuna- : *słūžī sałdat d-s połkas kümmene vuoī ühtē ralā* sotilas palveli r.-rykmentissä kymmenen vuotta yhteen menoon. (v. драгýнскій.)

dremužik (B) sekalaista metsää kasvava paikka. (vrt. v. дремъ.)

driäń (B) märkä (paiseesta). (v. дрянь.)

drobovi|ḳ (Sn); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* haulikko: *d-kał ľindud ambutau*. (v. дробовикъ.)

drobu (Sn B Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* hauli: Sn *d-ł ambutau*. B *d-tta ed ambu*. (v. дробь.)

drobukukkar (B) haulipussonen (metsästäjän).

drobumošń (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* ed. (v. мошна́.)

droškàD (N) nelipyöräiset ajurinrattaat. (v. дро́жки.)

drozd (B) rastas: *d. räćťšettau* (räkättää). (v. дроздъ.)

drožďi (B Td V Pk); p. *-d* hiiva. (v. дро́жди.)

droćťšindńimi (Sn) hyväilynimi. (v. vrt. seur.)

dro|ťťšida (Sn B Td M); pr. *-ćťšin*; impf. *-ćťšīn* hyväillä: Sn *лаst veď droćťšitau* lastahan h-llään. Td *лаst pidäu d.* (Av дро́чи́ть.)

druaži|ttada (Sn B Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* ärsyttää: B *ела d-ta mejaŋ koirad!* (vrt. v. раздражи́ть.)

druk (Sn N Lh) yhtäkkiä: Sn *d. tarttui rindā* y. tarttui rintamuksiin. Lh *d. лаpš vargasteťťī.* (v. вдругъ.)

drušk (Sn B Td). Lm *-ę*; p. Sn *ad*, B Td *-àd*; pl.n. Sn *-ad*, B Td Lm *-àd*; pl.p. Sn *-id*, B Td *-ìd* sulhasen miessukulainen häissä sulhaspoikana: Sn *naizekast ei panda d-akš, brihamiez vai; d-iлę ńeišťšet pandau bantad rindā, da d. taboittau ńeišťšeę, sūd andau bantam pańijaлę, potom i ďeŋgad andau häллęi* naimisissa olevaa ei oteta sulhaspojaksi, poikamies vain; sulhaspojille neitoset panevat koristenauhat rintaan, ja s. ottaa kiinni neitosen, suutelee nauhan panijaa, sitten antaa rahaakin hänelle. B *d. hebod ohďadau i* (ja) *veńťšā* (vihille) *vedattau* (vie). Td *d-àd pideťtäv̆ heiďęn piän piäл ventsàd ühtęл kädęл* s-t pitävät heidän (morsiusparin) päänsä yläpuolella kruunua yhdellä kädellä (vihittäessä). (Av дру́жка.)

**druškuspaлttin* (Lm); pl.n. *-ad* sulhaspoikien merkkinauha häissä. (ks. *drušk.*)

drūg (Sn B Td Lh), N *-u*; p., pl.n. Sn B Td Lh *-ud*, N *-ùd*; pl.p. Sn B Td Lh *-uid* 1) jalka- l. sivuvaimo, -mies: Sn *ńīd drūguid häллäi šilmäd läht* niitten jalkavaimojensa takia hän silmänsä menetti (taudin johdosta). B *d., kudai vierast akkad (ukkod) ľūbiu, häneŋke eľau, händ šebädau, häneŋke magadau* j. on se, joka toisen vaimoa (miestä) rakastaa, hänen kanssaan asuu yhdessä, häntä syleilee, hänen kanssaan makaa. N *akàu oľi d-u omàs külās ei лoiłoinę sušod* vaimolla oli rakastaja samassa kylässä, läheinen naapuri. — 2) ystävä: N *kus minùu huk* (susi), *enďīnę d-u?* (v. другъ.)

ďuamę (V), N *ďuomę*, TP *ďuamu*, Lm *ďoamę* valtamaantie. (vrt. Av ямъ.)

duav|ida (B Lh); pr. *-in*; impf. *īn* kuristaa (kuoliaaksi), lyödä, pieksää. (v. дави́ть.)

ďub|a (Td Sg); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* viimeiseksi-jääjä leikeissä (joka rangaistukset kärsii): Td *ďubad ďumaл ei ďätä* (hylkää).

dubin (Sn Pl); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* keppi. (v. дуби́на.)

dubov|ī (Sn); p., pl.n. *-iad* tamminen, tammi-: *d-iam pūn aл.* (v. дубо́вый.)

dubro|v (B Td), Td *-u*; p., pl.n. B Td *-vad*; pl.p. *-void* nurmikenttä, paikka, jossa on lyhyt ruoho, puita ei ole: Td *d-valл oŋ kaste.* (Av дубро́ва.)

dudi|šta (Td); pr. *-žou*; impf. *-ž* hytistä, tutista, väristä: *hóaban lehtez* (lehti) *d-žou, lekkū* (heiluu).

dudu (Sn B Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* teekannun nokka; Td myös lapsen tutti (harv.): Sn *puhtastA ťšaińikan* (teekannun) *d.!* (v. дуда́.)

du|ga (V), Ph *-kă*; p. V *-gad*; pl.n. *-gad*, Ph *-kàď*; pl.p. V *-gid* laitareen kaari: V *kresлan d.* leveän l. k. *regeh dugiлę azuttah ďaššik, korďe* rekeen kaarille tehdään kehä (kori), kirkkoreki. (v. дуга́.)

ďuge|d (Sn), B Kn Td N *ďuge|d*, Pl Td Ph Lh *ďüge|d*; p., pl.n. Sn—Td N Lh *-dad*; pl.p. Sn B Pl Td *-did*; komp. Sn B N *-demb*, N *-dęmbę*; sup. Sn *kaikiz d-ďim.* B N *kaikkiz d-demb*, Pl *d-ďim* raskas, painava; vaikea: Td *ištudes on ruad eiďuged* istumatyö ei ole raskasta. B *se heiń on ďuged, veďē upponou. ďuged òn*

nuoręлę ühtęлę елost elädä raskasta on nuoren yksin elää elämäänsä. Kn *on se ďuged tietă* sitä on vaikea tietää. Td *haugi(ťšuid on ďüged suada, ne on vara(ťšuid, ei šeižu paikał* haukia on vaikea saada, ne ovat arkoja, eivät pysy paikallaan. N *ďuged ruodo śiu peudou* r. on työ sillä pellolla. Lh *kandoi, kandoi, häллę roďī ďüged* kantoi, kantoi, hänestä rupesi tuntumaan raskaalta.

ďugedahk (B) raskaanpuoleinen, vaikeahko.

ďugedałi (N) raskaasti: *mida śina kandàd ď.?*

ďuge|ta (Sn); pr. *-nou*; impf. *-ń* tulla raskaammaksi, painavammaksi: *ľižažid dai ď-nou* kun olet lisännyt, niin tuleekin r.

**ďuhkahze|tta* (B); impf. *-ttī* jymähtää (?).

ďuhku|ttada (B Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* lyödä jymyyttää (nyrkillä seinään, pöytään t.m.s.)

ďuhkut|ez (B), Td *-uz*; p. B *-est*, Td *-ust*; pl.n. B *-eksed* jymyytys (lyömällä).

ďuma|л (Sn B Kn Td Lh), Pl Td *-ł*, N *-u*, Ph *ń-л*; p., pl.n. Sn B Td Lh *-лad*, B N *-лàd*; pl.p. Sn B Td Lh *-лoid* Jumala; jumalan-, pyhimyksenkuva: Td *ď-łoihe mäni* matkusti toivioretkelle. *aja ď-лàŋkè* (Jumalan nimeen) *kodī*! N *sille kui ď-лăлę̆ sanùttud* sinulle kuin Jumalalle sanottu (vakuuttaminen). *ď-u meiлę andoi kazàkaa* (rengin). Sn *ď-л-abu*! — *pidʲäu ď-л-abu*! Jumala auttakoon! — Jumalan apua tarvitaan! (tervehdys työntekijälle ja tämän vastaus). Td *ď-л-abu soban peži(aлę* (vaatteiden pesijälle)! N *tuľi miehènnu* (-luo), *andòi ďumàл-abùn* (ja tervehti). Td *terveh tałoi, ď-ł-abu*! — *ka pidäu d-ł-abu*! Ph *ń-лaŋ kerę* Herran huomaan!

ďumaлanbošak (B) taivaanvuohi.

ďumaлànbömböl (N) sateenkaari: *ď. ďuo^{u} veł, suou vihmumài; vihman edęu hüö oudai semmoižęd* s. juo vettä, rupeaa satamaan; sateen edellä ne semmoiset ovat.

ďumaлanľehmä|iźe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* leppäterttu: *ď.: kova šelg, šībed ruskedad, būrattavad* (ruskeahkot), *piä rusked, šībiлon tšokìttu* (pistelty) *muga* (niin) *kirďād* (täplät).

ďumaлkod|a (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* jumalankuvan kehyksen alaosassa oleva laatikko: *oraiźe* (naskali) *pandau ď-ā.*

ďumaлťšu|p̄ (Sn B Td), B *ďumaľťšup̄*, N *ďumau(ťšuppu*; p. Sn B Td *-ppud*; pl.n. *-pud*, N *ďumau(ťšupŭd*; pl.p. Sn B Td *-puid* huoneen peränurkka, jossa pyhimyksenkuvat ovat: Sn *ď., kudamass‿oń ďumaлat tšupus*. B *ď., kuga* (missä) *oлdau obrazad* (pyhimyksenkuvat). N *ištuu ak peŕťis ďumau(ťšupŭs.*

ďumaudovàn-päiv (N) toinen pääsiäispäivä.

ďumo|ttada (Sg); pr. *-ttau*; impf. *-ť* kolottaa, särkee: *hambazď‿ď-ttau.*

ďun|d (Sn B Kn Td), Td *-t*, V *-dę*; p. Sn B Kn Td *-dad*, B *-dàd*, Td *-tad*; pl.n. Sn B Kn Td TP *-dad*, Td *-tàd*, V *-dàd*; pl.p. Sn B Td *-did*, Kn *-dīd*, Td *-tid* jata, verkkojono, rysänaitajono: Sn *kakš verkkod agďakkai* (päittäin yhteen liitettynä), *se tuлou* (on) *ď.* ‖ *šīgaaverkod oń ď.* B *ďundā лaškin verkon, en ükšin verkoin. ďundat šeižaďi* (pystyyn) *panemme madehidem pùutes*. Kn *ühtē ďundài kai* (kaikki) *verkod лaśkīn*. Td. *kakš koлme verkkod agďakkai sanutau: лaškiń ďundan*. TP *ďundad oлdah riäpöin suadavàd* jadat ovat muikkujen pyytämistä varten.

ďuob|uda (Sn B Td N V); pr. *-un*, N *-ùn*; impf. Sn B Td V *-uin* pyörtyä, mennä pyörryksiin: Sn *tā tšihvā voiį ď.* tähän häkään voin p. B *külbeda ei käske, ei ďuobutaiž* (saunassa) vihtomaan ei kehoita, jotteivät pyörtyisi. Td *tšihvàz ďuobui. lüödä pidäu ďałо* (kovasti), *štobį* (jotta) *madeh ďuobuiž.*

ďuobukš|is, -ī (B), Td *-ihe* tainnuks|issa, pyörryks|issä, -iin: B *külbīhe ď-ī suai* vihtoi (saunassa) pyörryksiin asti. Td *madeh on ołnu ď. pohďas.*

ďuobu|tada (B Td); pr. *-ttau*, Td *ďuobuttàv* pyörryttää (häkä), tainnuttaa, huumata (esim. lyömällä päähän). B *ťšihv* (häkä) *ď-ttau*. Td *külüs* (saunassa) *on ťšihv*, *ďuŏbuttàv*. *šügüzel lähtäü briha(ťšud* (pojat) *madeht ď-tammai hamaroł* (kirveen hamaralla jään läpi).

ďuobutamižaig (Td) pyyntiaika tainnuttamalla (hauen, mateen): *ď. on lühüd, näged* (sillä) *ďiä tułou ďäredäkš* (paksuksi).

ďuod (Lh) lautanen, lautasellinen: *олаńďad ď. om·pä(ťšis* pannukakkuja lautasellinen on uunissa. (vrt. v. блюдо.)

ďuoda (Sn B Kn Td N V TP Lm Kj M Pk), Td *ďuŏdă*; pr. Sn B Kn Td N V TP Kj M Pk *ďuon*; impf. Sn *ďᵘoin*, Sn B Kn Td N V M Pk *ďuoin*, Td *ďᵘòin*, Kj *ďuin* juoda: Sn *köuhtüťťi*, *što еилę šüödä ńi ďuoda ńi midä* köyhtyivät, niin ettei ole yhtään syötävää eikä juotavaa. *ďuoda käšk šidä veł*. B *pivad da vīnad stokanał vai ďuotau* olutta ja viinaa juomalasista vain juovat. *ď. kofejad* (kahvia). Td *ďeŋgad mińä kai ďuoin* rahat minä join kaikki (viinaan).

ďuohta|ttada (Sn), Kš N *-tada*; pr. Sn Kš *-tan*; impf. Sn *-ťin* johtaa, muistuttaa jkn mieleen. Sn *häń ď-ť sanaą* hänelle johtui sana mieleen. N *tułę męťťšài i ď-da mindai* tule metsään ja johda mieleesi minut!

ďuohtatełda (Kš) johdatella mieleen: *aino* (aina) *pidäu ď.*

ďuoht|e (B SP), N *-ę*, V *-o*; p. B *-et*, SP *-ettu*; pl.n. B *-eged*, N *-ęged*, V *-òd*, SP *-ied*; pl.p. B *-egid*, SP *-ielоi* johde, järveen ulottuva aidan jatko: SP *ď. on aidu vedeh.*

ďuoht|uda (Sn—V Ph), SP *-uo*; pr. Sn—V SP Ph *-ū*, N *-uu*; impf. Sn—V SP Ph *-ui*, N *-ùi* johtua (mieleen): Sn *hällęi ď-ui sana mielē*. B *arhejerałę* (piispalle) *ď-ui mielē*. N *ď-ùi mielèi köuhàm muži-kàn* (miehen) *kauńìž mu(ťšoi* (nuorikko).

ďuohtu|ttada (Sn B Kn Td Kš); pr. *-tan*; impf. Sn B Td Kš *-ťin*, Kn *-ťťīn* johtaa, muistuttaa jkn mieleen (ettei unohtuisi).

ďuoks|endeлda (Sn Td Kš Lh), B *-endeлta*; pr. Sn B Td Kš Lh *-endeлęn*, N *-ęndęлou*; impf. Sn B Td Kš Lh *-endeľin* juoksennella: B *лapsèd ď-èndeлtau pihàл*.

**ďuŏkšiška|ta* (B); impf. *-ťťī* lähteä juoksemaan.

ďuokši|ťš (B); p. *-ťťšad*; pl.n. *-(ťšad*; pl.p. *-(ťšoid* nopsa, virkku, juoksija: *ď. hebo.*

ďuokš|ī (Td); p., pl.n. *-ijad*; pl.p. *-ijoid* juoksija: *hebo ükš òn milà¹ ďalo ď.* minulla on yksi hevonen kovin hyvä juoksija.

ďuoksuл (Sn B Td) kiimoillaan (eläin); Td juosten: Sn *ľehm oń ď.* Td *se mäńi ko·ďī ďu·oksùл* (juosten).

ďuoksu|ttada (B Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* juoksuttaa; astua (härkä lehmän): B *häk on ťäuž* (täysikasvuinen) *härg*, *kudain* (joka) *lehmìd ď-ttau*, *a* (mutta) *pień ei voi ď.*

**ďuom* (N); pl.p. *-īd* juoma: *stoлďlę̆ roďizui kaìkid süömīd*, *ď-īd* pöydälle tuli kaikenlaisia ruokia, juomia.

ďuom|inę (Lm); p. N Pk *-ìšt*, N *-īšt*, TP *-istę*; pl.n. TP *-izèp*; pl.p. N *-īžid* juoma, juotava: N *śīd lienou kaìkid süömīžid*, *ď-īžid* silloin tulee kaikenlaisia ruokia, juomia. TP *muamah šeimiu ď-izèp* äiti valmistaa juotavaa.

ďuomoi (Sn B Pl Td V TP), B *ďuŏmoi*, B Kn Lm *ďuomuoi*, Td *ďŭŏmòi*, N *ďuomòi*; p., pl.n. Sn B Pl Td *ďuomoid*; pl.p. Sn *ďuomoлoid* juolukka (vaccinium uliginosum): Sn *ota burakoińe ďuomoiŋ kere* ota kori juolukkoineen! B *ď. on tobďemb mušťšoid*, *magedemb*, *must* j. on suurempi mustikkaa, makeampi, musta.

ďuomseлg (N) juomuselkä (lehmä, jolla on leveä valkea juomu pitkin selkää).

ďuond (B N); p. N *-àd* juonti: N *ďälgei* (jälkeen) *ď-àd*.

ďuondaiga (Sn) juonnin aikana: *šigä pūtui kupts trahťeŕiz ď.* siellä ravintolassa sattui olemaan kauppias (teen)j.a.

ďuošk|ata (Pl Lh); impf. Pl *-ain*, *-ai*, Lh *-ažin* alkaa juoda.

ďuo|sta (Sn—V SP Ph Lh), Kj *-ksta*; pr. Sn—V SP Ph Kj Lh *-ksen*; impf. Sn B Pl Td Kš N Lh *-kšin*, Kn *-kśīn*, SP Ph *-ksin* juosta: Sn *ťäut ńeľľut* (täyttä laukkaa) *ďuoksou hebo.* B *koir ďuokš däłgid müöi vīďikkō* (viidakkoon). *äijäл* (kovasti) *ďuoksoù. ďuoksou hörsküttäu* (lönköttää). Td *ku hä·ndäi tśu·moiìлdat‿še·bädät‿to·špäivàn ďuoksou ka·htèл ďaлgàл beśodai* kun häntä (tyttöä) suutelet,· kaulaat, toisena päivänä laukaten tulee iltatansseihin. N *hän oṕą·ť meçťśìkkod müö·tę ďuozmai* hän taas lähti metsikköä pitkin juoksemaan. *ďuośťī hebòd dorogàd* (tietä) *müöi.* Lh *ďuošťśī virstad kümmene* juoksivat noin kymmenen virstaa.

ďuoste (B Kn Td) juosten: B *mäne tèrämbi* (nopeasti) *ď.*! *mina lähťin ď.* Kn *hän tuľi ď.*

ďuo|zetta (Sn), B Td *-zeta*; pr. Sn B *-zen* impf. Sn Td *-žīn*, B *-imoi* juoda itsensä (humalaan): Sn *ďuozettau humaлā šīhi sᵘai, što ei ťiettä iťťśed* juovat itsensä humalaan siinä määrin, että ovat tajuttomia. B *eлa ďuoze humaлā suai* (asti)!

**ďuoìatāšk|ata* (N); impf. *-aą̃ž* alkaa janottaa; *ď-aą̃ž hą̀лlę veì* häntä alkoi j.

ďuo|tattada (Sn); pr. *-tattau*, N *-ìàttàu*; impf. Sn *-taťťi* janottaa: Sn *ťäл kaлaл ei piďäiž d., a ďuotattau* tämän kalan (syötyä) ei pitäisi j., mutta j. *mindai ďuotaď ďaлoľi* minua janotti kovin. *aino ďuot, mi šindai ďuotatannou* yhä vain juot, mikä sinua janottanee.

ďuotau (TP) josta juotetaan: *keskeл tahnā lehmiden ď. karìę* keskellä navettaa on kaukalo (allas) lehmien juottamista varten.

ďuo|ttada (Sn B Td N TP Lh Pk); pr. Sn B Td Lh *-tan*, N *-ìan*; impf. Sn B Td Lh *-ťin*, N *-ìoi*, Pk *ďuəťť* juottaa, antaa juoda; juottaa tinalla: Sn *lehmid ďuotetau viedraл* (sangolla). *ďuottàgad gošťid* (vieraita)! *sľiesäŕ* (mekanikko) *ďuottau ťinaл.* N *śüötôi, ďuoìoi ťämàn kazàkan i paukàn maksòi* syötti, juotti tämän rengin ja palkan maksoi. *heboo ďuottau.* Lh *izvošťśikań* (kuskin) *ďuoľ humaлā suai* (asti). Pk *lehmid ďuoteìau лohańis* (pyöreästä puuastiasta). *händäi šüötť i ďuəťť humaлā.*

ďupk (Sn B Kn Td), V Ph *-ę*, TP *j-ᴇ*; p. Sn *-ad*; pl.n. *-ad*, Kn *-àd*, TP *j-àd*; pl.p. Sn *-id* hame: B *vatnoi* (pumpuli-), *bumazeinoi* (villa-), *koďis kudottu ď.* Td *ď-at połvei suai* (asti). (v. юбка.)

dupľaη|k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* telkkä (clangula). (Av дупля́нка.)

ďuraita ks. *ďurista.*

dur|ak (Sn), B Td V *-ak̄*, N *-àk*, V *-akkę*; p. Sn B Td *-akkad*; pl.n. *-akad*; pl.p. *-akoid* hölmö, pöllö. (v. дура́къ.)

ďuŕińeh (Pl) jyrinä.

ďur|ista (Pl), Td *-aita*; pr. Pl *-ižou*, Td *-aidau*, V *ďürizou*, TP *ďürizöu*; impf. Pl *ďur|iž*; Td *-aiž* jyristä (rattaat, ukkonen): Pl *teleg ďurižou*; Td *ťeľeg ďuraidau* rattaat mennä jyrisevät l. kolajavat.

ďuro (Sn B Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* juova, viiru, jakaus (päässä): Sn *vaлgeď ďuro lehmäлл‿oçťśas šilmiden kauťe* (välitse) *aлas‿sᵘai* ([turpaan] asti). *ďurošeľg lehm.* Td *ďuron ołet suginu* (kammannut).

ďuroikas (Td) juovikas, raitainen: *ď. paid.*

ďuru (Td), V Lm *ďürü* jyry, jyrinä: Td *ku linass‿ajad, ka ükš ď. mänöu* kun kaupungissa ajat, vain j. kuuluu. Lm *ďürütauttę moah kirbońi taivahas* ukonvaaja putosi maahan taivaasta.

ďušk (Sn B Td), V Lm *-ę*; p. Sn B Td V Lm *-ad*; pl.n. *-ad*, Ph *-àd*; pl.p. Sn B Td *-id* uuninpelti, savutorvensulku: Sn *pane ď-at umbē* (kiinni) *paŕembi, anda* (jotta) *lämmäd heittäzöu* (laskeutuisi) *eńämbi. ď-ad oлdau trubas* (savutorvessa). B *truba*

salbatau (suljetaan) *ď-ал.* (v. юшка, вьюшка.)

dušńi|k̄ (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* uunin kyljessä oleva pyöreä reikä, mihin teekeittimen (samovaarin) johtotorvi pistetään keitettäessä. (v. (душни́къ.)

ďuzàk (N) laiska, veltto.

dūb (Sn B N), V *-ę*; p. Sn *-ad*; pl.n. *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn *-id* tammi: N *tuľi ak dūbàŋ kohtài* (luo). (v. дубъ.)

dū|χ (Sn Pl—Kš), B *-h*, V *-χu*; p. Sn Pl—Kš V *-χud*; haju: Sn *risťikaazan* (ihmisen) *dūχ. dūχилę тилдau* haisevat. *ńi dūχud ei ďiänü* ei vähintäkään jäänyt. B *karvaińe dūh* (poltetun villakankaan), *karged dūh* (poltetun palttinan) kitkerä h. *rebᵘoi me(ťšàš lähel dūhùn oľ: kukšin om‿maidòŋke* kettu metsässä läheltä hajun tunsi: ruukku on maidon kera. (v. духъ.)

dūm (Sn Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* ajatus, tuuma: Sn *vie dūmass‿oľi ottada vai ei* vielä päättämättä oli, ottaako vai ei. Td *dūmad hänen nügü* (nyt) *oľďī šigä* (siellä). (v. ду́ма.)

ďūm (Td); p. *-ad* tuuma (mitta): *toińe merežin* (rysän) *kieľ on kakš ďūmad.* (v. дюймъ.)

dūma|itta (Sn Kn N), Sn Td Kš V Kj *-ida*, Pl N Ph M Lh *-ita*, SP *-jie*; pr. Sn B Pl Kn Kš N V Ph Kj M Lh *-i(ťšen*, Sn V SP M *-(in*, Td *-jū*; impf. Sn B Pl Kš N V Ph Lh *-i(ťšin*, Sn V SP *-(īn*, Kn *-i(ťšīn*, Td *-(ìn* ajatella, miettiä, arvella: Kn *andà sutkikš miллę d-ità* anna minulle vuorokausi ajattelemisen aikaa! Td *opi vai sa d-ita* koetapa vain ajatella! *kädèd on pannu ristāⁱ da d-jū šeižaďį* kädet on pannut ristiin (rinnalleen) ja miettii seisaallaan. N *d-iťī akàŋke kodv‿aigad* mietti vaimonsa kanssa pitkän aikaa. (v. ду́мать.)

**dūmittęл|da* (N); pr. *-òŭ* ajatella, tuumailla: *hän d-òŭ, što »minùs ei liěne miest»* hän tuumailee: »Minusta ei tule miestä.» (v. ду́мать.)

ďū|ŕ (Sn—N Lh), B *-r*, V SP *-ŕi*, Ph Lm *-ri*; p. Sn—Kš Lh *-rd*, V Ph *-rdę*, SP *-rdu*, Lm *-rtę*; pl.n. Sn—Kš V SP—Kj Lh *-red*, B Td *-rèd*, Td *-ręd*, N *-rę̀d*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V Ph Lh *-ŕid*, B *-rid*, Kn *-ŕīd*, SP *-ŕī* 1) juuri: Sn *ťäл pūл dūred oń ďäredäd* (paksut). *ďūŕińē ľäkš pū kai* (koko puu). B *pū ďūretta ei voi oлda* juuretonta puuta ei ole. *šīt še kànd ďūŕinē kiändä iärä* sitten se kanto juurineen väännä pois! N *mina oìàn iťťšęллę ďūrę̀d, sille* (sinulle) *andàn лadvàd.* Td *erogaľīžęs ďūręs kazvàŭ vežikürz* eri juuressa kasvaa valkea lumme. — 2) Kn suolaheinä: *läkkäd ďūrd kerammā da šüömme!*

ďūra|k̄ (Sn), Sn *ďūŕi|k*, B V *ďūri|k̄*; p. Sn B V *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* juurakko, juurikko; B itu: Sn *porďimoi* (kärppä) *eläu ďūrakos. ťäz me(ťšäz oń ďūŕikkod kuadunu äij* (paljon). B *mäńďī ďurìkod vaste* (viereen). V *ďūrikoideŋ kere kūzahaine* (näre) *on лavi.* B *kagr on ďūrikoл.*

ďūre|toińe (Sn); p. *-tošt*; pl.n. *-ttomad*; pl.p. *-ttomid* juureton: *ď-tošt pūd me(ťšäss‿eилę.*

ďūri (B TP), B *ďūŕ*, N *ďuuri* juuri, aivan: B *ď. końďan keškkohtas тилou pū, kuhu pidaiž ambuda* j. karhun keskikohdalle, mihin pitäisi ampua, sattuu puu. *ďūŕ must eилę* ei ole aivan musta. N *тилou ťämä mieź ďuuri hänee rindälę* (viereensä).

dūr|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* telmiä, olla vallaton: *лapset piнaл dūritau. mina dūridez ńäukiį šindai bokkā* minä telmiessä nipistelen sinua kyljestä. (v. дури́ть.)

ďūŕi|kaz (Sn); p. *-kast*; pl.n. *-kkahad*; pl.p. *-kkahid* paksu-, runsasjuurinen, juurekas.

ďūrikťšura (B); p., pl.n. *-d* juurikko-, tyvipuoli (kaatuneen puun).

đū|ttuda (Sn B Td), N *đuu̯|ttuda*; pr. Sn B Td N *-tun*; impf. *-tuin* juuttua, läkähtyä (ruodon, ruokapalan kurkkuun tarttumisen johdosta): Sn *leibäd лainažin* (nielaisin) *da đūtuin. muga kurkkū лainadeлęd ga đūtuᴅ* siten (pureksimatta) kurkkuusi nieleksit, niin läkähdyt. N *mänou nagrìškuoppai: süönu mieź nagrišt i đuu̯ttunu nagręhęi i śihe i kuounu.* menee nauriskuoppaan: [siellä on] mies syönyt naurista ja läkähtynyt nauriiseen sekä sen johdosta kuollut.

dvirtsat (Sn), Ph *dvertsàd* uuninsuupellit: Sn *päʿtšin usťas* (suussa) *oлdau d.* (v. двéрцы.)

dvoiźikad (Td) kaksoiset (lapset). (v. двойники.)

dvorźik (N); pl.n. *-ad* talonmies: *küzüŭ d-au.* (v. двóрникъ.)

dvorts (Kn N), N *dvorťś*, *dvòrťš*, *dvorťš(ᴇ)*, N Lh Pk *dvorťš*; p. N *dvòrťšăd*, Lh *dvorťšad*, Pk *dvorťšad*; pl.n. Kn N *dvortsàd*, N *dvorťšad*, Lh *dvorťšad* palatsi, hovi, linna: Kn *mina proiđīn tsarin dvortsàs sīriťši* minä kuljin tsaarin palatsin ohitse. N *siɛkkat miллę hüvä kođi kui tsariden dvorťšàd* rakentakaa minulle niin hyvä talo kuin tsaarien palatsit ovat! (v. дворéцъ, -рцá.)

đugŕiźeńńik (N); pl.n. *-ad* kahdenkymmenen kopeekan raha. (v. другрúвенникъ.)

düged ks. *đu̯ged.*

đügedäi (Td) raskaasti: *hän đ. heŋgiť.*

đürginä|iźe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pyöreä: *žerđ leikatau đ.* hakataan p. riuku.

đürk (Td); pl.p. *-id* jyrkkä: *pidetäu merežīt* (rysiä) *đürkis randois.*

đürütauttę (Lm) ukonvaaja: *đ. moah kirboni* (putosi) *taivahas.*

düttᴇ (N) tavalla, lailla: *kuižę mina en mauła vietta sinuu đ.* kuinkas minä en osaa soittaa niin kuin sinä?

düv|ä (Sn B Td N Pk), TP *-ę*; p. Sn *-äd*; pl.n. Sn Td N Lm Pk *-äd*, B N *-ăd*; pl.p. Sn *-id* jyvä: Sn *ťäs havadoss oń* (säkissä) *düväd hüväd. ei pidä piroittada* (pirotella) *düvid.* N *rugiž puhkenou düvälę.* Td *emme anda ńi üht düväd.*

düväi|źne (Kš Pk); pl.n. *-žed* pieni jyvä.

đäđöi (Sn Pl Td), Kn Td Kš Lh Pk *đäđä*, N *đäđo*, *đàđo*, V *đäđö* sedän, enon puhuttelunimi: Pl *đ. ąrmahemb kui điäđ. đ.* nimitys on rakkaampi kuin *điäđ.* Td *đ. vie* (vielä) *armahembi kui đäđä.* (v. дя́дя.)

đägib|uab (Sn), N *-uob*; p. Sn *-uabad*; pl.n. *-uabad*, N *-uobàd* ilkeä nainen; noitaakka, syöjätär (saduissa): Sn *ńärńetät* (mariset) *kui đ., đoga đieлoss oлet kińđi* (joka asiaan pistät nenäsi). (Av erи́ба́ба; v. яга́-ба́ба.)

đägäl (Sn B Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. Sn Td *-öid*, B Td *-id* jäkälä: Sn *đ-öiᴅ šüödäu pedraᴅ.* B *đ-äd tadehē* (lantaan) *pandau*; *haravaл otetau kaŋgahas. šīhi munitetau sotkad* (*ūmenē*) siihen (jäkälille) munitetaan telkkiä (uuttuun, pönttöön).

đägälheiń (Td) lahnaruoho (isoëtes sp.).

**dähkitä|kseh* (TP); pr. *-hez* työntää; tuuppia toisiaan: *đ-hez seibähäл* sauvotaan (lauttaa).

**đäišńi|ťš* (B); g. *-ťšan* munapaistos. (v. яи́чница.)

đäiťš (Sn—Kn N), Td *đäʿits*, Lm *đąiʿťšę*; p. Sn B Kn *đäiťšäd*, Td *đäʿitsäd*, *đąiťšăd*; pl.n. Sn B N Pk *đäiʿťšäd*, B *đäiʿťšàd*, Td *đäʿitsäd*, *đäiťsàd*, *đäiʿtsäd*; pl.p. Sn B *đäiʿťšöid*, Td *đäʿitsöid*, Lm *đäiʿťšüid* muna (linnun, miehen, eläimen): Td *peлvahàn šiemèndăjăлę ak tuoŭɛ koлme đäiťsäd, šīd peлvąz kazvàŭ pitkàkš i sagedàkš* pellavan kylväjälle vaimo tuo kolme kananmunaa, sitten pellava kasvaa pitkä ja tiheä. *kana đäiʿtsäd лuađiu* (munii). Lm *đąiʿťšąn südäin* (*ruskei*) munan ruskuainen. (v. яйцó.)

đä|ľg (Sn B Td), Ph Lm *-łgi*, M Lh *-lg*; p. Sn *-ľged*, B Td M Lh *-lged*; pl.n. Sn

-ľged, B Td M Lh *-lged*, N *-ľgèt*, TP *-łged*; pl.p. Sn B Td *-ľgid*, B TP *-łgid*, N *-ľgīd*, TP *-łgilöid* jälki (esim. jnk eläimen): Sn *meçťšäz ńägimme końďiań däľged*. B *koir ďuokš (końďan) däłgid müöi*. N *kaťťšuu on däľgèt kodī piei mändùd* (menevät). TP *löütäh däłged hirven, nīlöid däłgilöid müöťi hirvid ajetah*. Ph *tahkon däłgį stvikas pidäu oigeìa kovažimeл, kovaštai* tahkon jälki viikatteessa on oikaistava kovasimella, »kovaistava». — Sn *paр̄ sanū propoveďiį däłgeл obeďńad* pappi saarnaa päiväjumalanpalveluksen jälkeen. Pl *muŕginan däłgeл mänoddoχaлę viere* aamiaisen jälkeen mene paneudu levolle! N *däľgęu külüd küľbezou därves* saunan jälkeen ui järvessä. — Sn *hän tuľi däłgeлę mindai* (jälkeeni). *däłgeлę vīnańďuondad proχmeľď* (kohmelo) *oo*. B *däľgeлę muŕginad. däлgęлe päivän лaskud. vastaл külbetau, šīd däłgełę külbendan pezętau vihkoл* vihdalla vihdotaan (saunassa), sitten vihtomisen jälkeen peseydytään niinivihkolla. N *däľgěлę šidä sanăd· tuľi ńeiçťšùd* kun [mies] oli sanonut sen sanan, tuli neitonen siihen. TP *sutkàd magazi, däłgełę äijäл hämmästelize* vuorokauden makasi, jälkeenpäin oli kovin ihmeissään. — Sn *tuлę däłges* (jälkeenpäin). B *rügindän däłgez лoga* yskimisen jälkeen limaa [tulee suusta]. Kn *minun däłges tuлou. hän tuлou däłges* (jälkeenpäin). N *teiłę däłges ei su leàhtadaze pitkàn aigoid* te ette saa [sen] jälkeen liikahtaa pitkiin aikoihin! *däłges sanuttai vorăłę* jälkeenpäin sanotaan varkaalle. — Sn *hän käveľ millei däłgē* (jäljessäni). B *toiŕe hebo tuľi ďäłgē* (jäljessä). *tüttärele däłgē anďᵘoi koumetuhat pridanᵘoikš(i) ďeŋgad* tyttärelleen antoi myötäjäisiksi kolmetuhatta [ruplaa] rahaa. *otŕad mänöu uçťšeńďałę, hän šinneže däłgē* [ratsuväen] osasto menee harjoitukseen, se (hevonen) myös menee sinne jäljessä. *koiratta en ruohťi* (uskalla) *mändä końďan däłgē. ei lähtenu däлgē toižiłę heboiлę* (toisten hevosten jäljessä). *piä ei piäze, kukšin däłgē tuлou* pää ei lähde pois ruukusta, ruukku seuraa mukana. *vie kakš karťtiđ däлgei lükäi* vielä kaksi korttia lisäksi viskasi. Kn *minun däłgei tuлou*. N *i läht koir edęu, kaži däľgei, hän heiлę dąłgèť* ja lähti, koira edellä, kissa jäljessä, hän niiden jäljessä. TP *astutau, buabo edeл лapseŋketę, muamo däłgeh* astuvat, lapsenämmä edellä lapsen kera (lapsi sylissä), äiti jäljessä. *hirvid ajetah däłgeh* hirviä ajetaan takaa. Lh *diäď andau ńeľľikoo dai içťše lähtöu däлgē* setä antaa nelikon ja itsekin lähtee jäljessä.

däłgekk|ā, däłgekkā (B), Td *-ā̄* jäljekkäin, perätysten: B *hüö ajeťťī ď.: ükš edeл, toiŕe däłgē*.

däłgiллē, däłgillē, däłgīлe (B), Kn *däłgèллę*, Kn Pk *däлgiллęi*, N Lh *däłgiллęi*, N *däľgiллęh, dałgiллęh* takaisin, taas: B *hän däłgīлe tuľi. šīd šeižattau däłgillē šīhi šiähä* sitten seisauttaa taas siihen paikkaan. Kn *läht̄en mina däлgiллęi*. N *sīd ištuzuttai dałgiллęh stoлàn tagàs* sitten istuutuvat taas pöytään. Pk *meçťšan ižand däлgiллęi vai huvāhtazou* metsänhaltia taas vain äännähtää. (vrt. *därgillē*.)

däłgimäi (Sn TP), B *däľgimai*, Kn *däłgimäi*, Td *däľgĭmäĭ*, N *däľgimbai, däłgìmbai*, M *däłgimai* viimein: Sn *vuoťimme, vuoťimme* (odotimme), *ď. tuľi*. TP *ď. ei voinu ńi sanad* (sanaakaan) *sanoda*. N *däľgimbai sanuu kuçťšerăлę* (kuskille).

däłgimä|iŕe (Sn Pl Td Kš), B *däľgima|iŕe, däłgima|iŕe*, Kn V *däłgima|ine*, N *däľgima|ine, däłgima|inę*, SP Ph *däлgimä|ine*, Kj *däľmä|iŕe*; p. Sn—Kš V *-št*, SP *-stü*, Ph *-stę*, Kj *-štü*; pl.n. Sn—V Ph Kj *-ižed*, B *-ižęd*, N *-ižęd, -ižęd*, SP *-ized*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V Ph Kj *-ižid*,

Kn *-ižīd*, SP *-izī* viimeinen, jälkimmäinen: Sn *ď-ižid rahvahid* (viimeksi tulleita ihmisiä) *emme ńähnü. hän tuľi ď-ižekš(i). ď-ižikši* (viimein) *tuľi.* B *ďälgimaižeŋ kieran* (viimeisen kerran) *andan ďauhod. ďałgimaińe neišťšen олdes kier pajatetau* viimeistä kertaa neitona ollessa lauletaan. *ďälgimaižikš tuodau stoлałę ńižuižed pīragad šüödavakš* viimeiseksi tuodaan pöydälle vehnäpiirakoita syötäväksi. *ŕebᵘoin mužìk* (mies) *panou ďälgimaižęлę* (jälkimmäisen) *hebolę ŕeǵē.* Kj *ďäľmäińe ńedaľ* (viikko).

ďälgi|ttädä (Sn), B *ďäľgi|ttada*, Td *ďälgi|tädä*; pr. Sn Td *-tän*, B *-tan*; impf. Sn B Td *-ťin* matkia (toisen sanoja), jäljitellä: Sn *ei pidä ď. vahnembad iťťšed!*

ďämed (Ph); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* paksu.

ďämpišt|uda (B), Td *-üdä*; pr. B *-ū*, Td *-ṻ*; impf. B *-ui*, Td *-üi* jäykistyä, kohmettua (kylmässä kädet): Td *toińe käzi ď-üi.*

ďänikševviллa (Td); p., pl.n. *-d* niittyvilla (eriophorum sp.).

ďänišpei|t (Td); ill. *-ttoi* sokkoleikki: *ď-ttoi viättä* olla sokkosilla.

ďä|ńiž (Sn Pl Td Kš M), B *-ńiš*, *-nᵘöi*, *jänᵘöi*, B Td *-niž*; B Lm *-nüöi*, B N SP *-nöi*, B N *-ńöi*, Kn *-ńoi*, V *-ńüöi*, Ph *-nüᵒi*, Kj *-nüö*; p. Sn Pl Td Kš M *-ńišt*, B Td *-ništ*, Kn *-ńoid*, Td *-ńìšt*, N *-nöid*, V *-ńüöid*, SP *-nöidü*, Ph *-nüᵒid*; pl.n. Sn Pl Td Kš M *-ńikšed*, B *-nikšed*, B Td *-niksed*, Kn *-ńoid*, N *-nöid*, V *-ńüöid*, SP *-nöid*, Ph *-nüᵒid*, Kj *-nüöd*; pl.p. Sn Pl Td Kš M *-ńikšid*, B Td *-nikšid*, Kn *-ńoлoid*, V *-ńölöid*, SP *-nölöi*, Ph *-nölüöid* jänis: Sn *boľšimo* (enimmäkseen) *taлvel püuttäu ďäńišt.* B *ďäniž kundeлou* (kuuntelee). *ďäniž лuлluttau* (ääntelee), *лuapaл* (käpälällä) *lüöü turbā. huabďänüöi* metsäjänis, *kagrďänüöi* rusakkojänis.

ďänöikäp (Td) eräs sokkoleikki (sisällä): lasketaan, ken jää jänikseksi, hänelle liina silmille; ken saadaan kiinni, siitä jänis. Hyppii kuin jänis paikasta toiseen luullen saavansa kiinni.

ďän|öinleib (Pl), Td *-öileib*, *-ikšeṇleib* Pl käenkaali (oxalis acetosella), Td apila (trifolium sp.)

ďä|red (Sn—V Ph), B *-rèd*, Td *-ŕed*, TP SP Lm *-rei*; p. Sn Pl Td Kš Ph *-redäd*, B *-rèdad*, Kn V *-redad*, SP *-riedü*; pl.n. Sn Pl Td Kš Ph *-redäd*, B *-rèdad*, Kn V *-redad*, N *-redàd*, SP *-ried*; pl.p. Sn Pl Td V Ph *-reďid*, B *-reďìd*, Kn Kš *-reďīd*, Td *-redid*, TP *-redīd*, SP *-rielöi*; komp. Sn Pl *-reḍemb*, N *-redembᴇ*, TP *-redembi*; pl.n. Sn *-redembäd*, Kn *-reḍembàd*, N *-rędęmbàd* paksu, järeä, vankka: Sn *hän tᵘoi ďäreďid puid äijäm* (paljon) *pihalę. heiń om piťk, sormeń ď.* (sormen paksuinen). B *ei ď. pū, ťämän ď.*, *ńiŋgoińe* (täłłainen). Kn *piälìštaňme* (hakkaamme) *ďäredęmbàt puut kirvehèл.* Td *ď. ďiä* (jää). *popłafk* (ongen koho) *łuaditau ďäredäs mändüŋkuores* (kaarnasta). N *magadau mieś i muna* (penis) *ďärędęmbᴇ pàrt* (hirttä). *mina koźiťšin* (kosin) *iťšeлę kńäginaa* (morsiamen), *hüvàn, ďäredàn* (pyylevän).

ďäred|uz (B), Td *-üz*; p. B *-uī*, Td *-üt*; pl.n. B *-uded*, Td *-üded* paksuus.

ďäred|ättäu (Sn Td), B *-attau*; p., pl.n. Sn *-ättäväd*, B *-attavad*; pl.p. Sn *-ättävid* paksuhko; liian paksu: Sn *ťämä pū oń ď.* B *pidäiž олda vähäšt vie* (vielä) *hoikemb, ď-attav‿on.* Td *ď-ättäv‿on tòa* (tuo) *parž.*

**ďäreńišk|ätä* (Ph); impf. *- ääzi* alkoi tulla paksuksi, raskaaksi: *tüłär ď-ääzi.*

ďäretsлojaińe (Td) paksusyinen (pärepuu). (vrt. v. слой.)

ďäre|tä (Sn Td); pr Sn *-nöu*, Td *-nöü*; impf. Sn Td *-ń* vahveta, paksuta: Sn *ela tuo hoikašt pūd, anda kazvau ď-nöu.* Td *pū ď-nöü ďoga vuoī ühten слojan* (vuosikeston l. -rənkaan).

ďär|gillē (Sn), Ph *-illeh*, *-iłłęh*, Kj *järiлeh* takaisin; taakseen: Sn *piďä kodvaińe haŋgod da tuo ď.* käytä vähän aikaa tadikkoa ja tuo t.! Ph *pappi hebòn kiändàŭ ďärilleh. ďäriłłęh ei pidä kaćšahtàkse* taaksensa ei saa katsahtaa. (vrt. *ďälgiлlē*).

ďärite|z (Sn B Td V); p. Sn B Td *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* silpukset; silppu: Sn *ď-ksed pane burakkō* (koriin), *pidʲäu лuaďída heboлę ď-st!* B *ď-kset pandau ligō, kastetau, ďauh nostetau iäre, šīt* (sitten) *pandau лoχanī* (soikkoon), *ďauhod siplitau* (ripotellaan) *piąлę, segoitetau* (hämmennetään) *käžiл pualikaл* (kepillä) *libo* (tahi) *kädeл. rugehen, kagran i* (ja) *ozran olgis лuaďittau ď.*; *ozran olged parembi šüou hebo.*

ďäri|ttada (B), Pl Lh *-ttädä*, Td *-tädä*; pr. B *-tan*, Pl Td Lh *-tän* hakata hienoksi (havuja, olkia): B *ď-tetau rugehen oлged, ozran oлged i kagran oлged.* Pl *mäne ď-tä habud!* Lh *šihe panou puľtšukaą havuń däritettävän* siihen panee havutukin.

ďärtšihäińe (B) paksuhko.

ďärtšä|k (B Td); p. *-kkäd*; pl.n. *-käd*; pl.p. *-köid* paksuhko ja painava: *ď-köid pardenńokkid* (hirrenpäitä).

ďä|ŕv (Sn B Pl Td Lh), Td N *-rv*, V TP SP Lm *-rvi*, V *-ŕvi*; p. Sn Pl Td *-ŕved*, B N V Lh *-rved*, SP *-rvie*; pl.n. Sn Pl Td *-ŕved*, B V TP SP Lh *-rved*, Td N V *-rvèd*, Ph *-rvęd*; pl.p. Sn Pl Td *-ŕvid*, SP *-rvī* järvi: Sn *meiл täss‿euлę merd, ďäŕved oą* meillä täällä ei ole merta, järviä on. *mäne ďärvembi лaške verkod* mene järvemmälle (selälle kauemmas) laske verkot! B *toižeл tšuraл ďärved* järven toisella puolella. *mina venehē ďuokšin i* (ja) *ähkäižin* (työnnälsin) *ďärvetę. mäńi ďärveл, ďärveñ randaлe, kuaлᵘoi* (kahlasi) *vedē.* Td *šid ďärvès-pⁱäⁱ on ďogi ońegàĭ* siitä järvestä laskee joki Äänisjärveen. N *ištułęťťī mieź venehei perài i tüöndułeťťī ďärvèi. ďärvei mänòu vedęi ďäľgęu külüd* (saunan jälkeen), *küľbezou ďärvès.* Lh *ďuošťšī ďärveę randā suai* (asti). *hüö davai šida ďärved müöi uivada* he lähtivät sitä järveä pitkin uimaan.

ďärvikeskī (V) salmi.

ďärvipoťťši (Lm) kukkinut keltalumme.

ďärvirand|ę (TP) järvenranta: *mänin ď-ah.*

ďäŕvmerež (Td); p., pl.n. *-id* järvirysä: *ď-id kudotau tobďad* (suuret).

ďäŕvšīb (Td); p., pl.n. *-ed* rysän järven puoleinen siipiverkko: *ď-es läbi haug tahtou piästä, ďiäü šīhe.*

ďärähtöitta|da (Lh); pr. *-u* pistää: *veićšeл ď-u.*

**ďätŕi|dä* (Td Sg); pr. *-u* kivistää (kovasti, mutta epätasaisesti): Td *hambazd ď-u.*

ďättädä ks. *ďiättädä.*

ďānhaлgeлmu|s (Lm); pl.n. *-ksed* railo (jäässä).

ďöťk ks. *ďoťk.*

e.

ebävoimai|ne, -ńe (B) sairas.

edaha|n, -kśi (Kj) kaukana, kauas.

eдeл (Sn B TP Lm), N *edeu, eďeu, edęu* edellä, ennen: Sn *лambahad bäigütäu* (määkivät) *vihman e.* B *akaińe e., ńeićšud* (tyttö) *mänöu akaižetę ďäłgē* (jällessä). N *oľi eďeu mužik, poľesńik* (sad.) oli kerran mies, metsästäjä. *edev‿äijăd päiväd* pääsiäisen edellä. *edev‿ei ounu šiudad* ennen ei ollut siltaa. Lm *korvàd kubištah* (syyhyvät) *vihman e.*

edeллęi (Sn), B *edellē, edeллē*, Td *ędęллei*,

N *edęллę'*, *edęллęh*, *edęlęh*, SP *ielleh*, Ph *edelleh*, Kj *ieллęh*, edelleen, eteenpäin: Sn *mužik mäńi e.* B *hebo aino punozou šīt kohtas ümbäri, ei lähte edellē koďī* hevonen aina kiertää sen paikan ympäri, ei lähde eteenpäin kotiin. Td *ńe(tšis mińä piäžin ędęллęi matkadaňmmà*[i] niin pääsin eteenpäin kulkemaan. N *proiďiu edęлле' komnàttài* astuu edelleen [tuvan läpi] kamariin. *konďī ištuu edęллęh* (edelleen). *dūmaitšou: edęлл-ajada ał tagàz lähtä* ajattelee: »ajaako edelleen vai lähteäkö takaisin?» Kj *ieллęh lähti.*

edeлp[i]*äi* (Sn) etukäteen: *paлk pid*[i]*äu riäďizettä e.* palkasta on sovittava e.

edèmba (Kn) lähemmäksi: *rugehèd viškaidàňme seinā, sid rugehèd лaŋgeìàŭ tagèmba a kuoškùd e.* rukiit viskaamme seinään, silloin rukiit (jyvät) putoavat kauemmaksi, ruumenet taas lähemmäksi.

eďenüöi, *eďeńoi* (B), V *eden*[u]*öi*, Lm *edenüöi* etana: B *šina oлęd kui eďeńoi* (sanotaan laiskalle ja tyhmälle).

edes (Sn TP Lh) edessä: Sn *birdampiäľižed riputau e. kaŋgaspuis* kaidepuut riippuvat [kutojan] e. kangaspuissa.

edestag|aižin (B), N *-uižin* edestakaisin: B *e. kävелou.* N *tsaŕin sana e-uižin ei kä reлę* tsaari ei syö sanaansa.

edē (B), N *edęi*, Ph *edeh* eteen: B *kons* (kun) *tuлou e., ka šīd* (sitten) *ńägen.* N *konďi(ăлę andau rugišt havadòn* (säkillisen) *edęi. ištuzuttai ühtęлę hebŏлę: üks edęi, toinę tagàs* istuutuvat saman hevosen selkään: toinen eteen, toinen taakse. *iža kàšk kazakoiлę tuodă pordahin edęi hebon* isä käski renkien tuoda portaitten eteen hevosen.

eďiŕe (Sn B Td), B *eďiŕe*, *eďiŕę*, N *eďīnę*; p. Sn B Td *eďišt*, Td *eďišt*, N *eďīšt*; pl.n. Sn B Td *eďižed*, B *eďižed*, N *eďīžed*, *eďīžed*; pl.p. Sn B Td *eďižid*, N *eďīžīd* etu-, etumainen: Sn B Td *e. tšura* etupuoli. B Td. *e. ďaлg.* B *eďiŕe ńok* etupää. *panou tagaižē kaлaregē seŋ-koлnuden reb*[u]*oin, da i(tše eďižeлe heboлe tuлou tagaze* panee takaiseen kalakuormaan sen kuolleen ketun, ja itse tulee etumaisen hevosen rekeen takaisin. Td *hebo nosteлou eďišt ďaлgad.* N *eďīžed ďaugàd, hambahàd.*

eďipuo|ľ (B) etupuoli: *oppiu* (koettaa) *ambuda heŋgē* (hengenpaikkaan), *e-łę.*

edust (B), N *edus* uuninsuun edusta: N *mužik* (mies). *tuou edukseлę suлammai* [jäätyneet] *tšabałod* (saappaat).

eez (Sn), B Kn *enďź*, Td *eñ*[d']*źi*, Pk *eńš* ensi, ensimmäinen: Sn *ruohťim peлvahas piäzōu, ku eez kier harďatau* rohdin pellavasta lähtee, kun ensi kertaa harjataan. B *enďź ruohťin.* Kn *enďzimaizikš oìàňmmę enďź ruohťimèn.* Td *eñ*[d']*źi kiĕrdàn kandazennu* ensi kerran poikinut (lehmä). Pk *eńš kieŕ vuonàd* (karitsa) *keritau, se on ľiemeno* (liemen, villa).

ega, eka (Td) (< *eiga*) tahi (jos ei sitä, niin): *piďàv piästădă koivùs tuŏht, лuaďida virzuď ega kaššałid ega tuohìšt buràkkŏd ega tšabat*[a]*òid ombęлtęs sťeľkàn piälę pandà*[u] *paлàiŕę tuoht* pitää kiskoa koivusta tuohta, tehdä virsuja t. kontteja t. tuohikoppia t. saappaita ommeltaessa pannaan sisäpohjan päälle palanen tuohta. *miŕä ńukùn* (torkun) *ega ńukeлzùin* (torkahdin). *šīd pandàŭ moлoďiòĭлę pŏdnŏsălę ďeŋgàd eka podarkàd* sitten pannaan nuorelleparille tarjottimelle rahaa tahi lahjoja. *miŕä aлęnzoiťtin лagèn, eka oľi ďaлo korgĕd, ńügü lień hüvä* minä laskin alemmaksi välikaton, koska se oli kovin korkealla, nyt tuli hyvä.

eg|läi (Sn—V SP Ph), Td *-lài*, Lm *-ľäi* eilen: Sn *mina ruadoin e. sen.* Td *e. miŕä ruadănuižìn* (olisin tehnyt) *äijàn* (paljon), *ku oлnuiž aigăd.* Td *endegläi* toissapäivänä.

eglä|iŕe (Td), N *-inĕ*; p. Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* eilinen: Td *e. šiä* (ilma); N *e-inĕ päiv.*

chdzoŕ|a (Pl Td N); p., pl.n. Pl Td *-ad* iltarusko. (v. зоря.)

eht (Sn—N Kj Lh), Kš V Ph Lm *-ę*, N TP *-ᴇ*, SP *-ü*; ad. Sn Pl Td Kš SP Ph Lm Kj *-äл*, B Kn N V Lh *-ал*, Kš *-ał*, TP *-äł*, TP Ph *-ȁл* ilta, ehtoo: B *zavoďī pimita ďo ehtad* alkoi tulla jo iltapimeä. N *proiďiu* (menee) *päiv*, *тилou eht. lähtèn mina me·reę-randài tämän ehtaą* (iltana). *pimiižùškaąž ehtad* alkoi tulla iltapimeä.

eht|aińe (B Pl Kn N V Lh Pk), Pl Td *-äińe*, N *-ainę*; ad. B N V *-aižeл*, B *-aižęл*, Td *-äižeл*; pl. ad. Pl Td *-äižiл*, Pl *-aižįł*, Kn N Lh Pk *-aižiл*, Td *-äižil*, N *-aižiu*, *-aižuu* ilta: Td *ehtäižiл müöhä tuľin kodī*. N *тилou* (*lienou*) *ehtainę*.

ehtatustuľi (Pl) järven t. joen takana sytytetty tuli, jonka savu on merkkinä, että halutaan hakijaa veden toiselle puoleľle.

ehtępäivę (Lm) iltapäivä.

ehtęťiähti (V) iltatähti.

ehthämär (Kš); p., pl.n. *-öd* iltahämärä.

ehť|idä (Sn B Pl Kš Lh); pr. *-in*; impf. Sn Pl Lh *-īn* ehtiä, keritä: B *mina ehťin täńäpä oberida* (korjata pois) *ńü(ťšàt kai* (kaikki tyvet). Lh *vai ehťī sanuda*, *kazak perťī* tuskin ehti [sen] sanoa, renki [ilmestyi] tupaan.

ehtmaid (B); p.pl.n. *-od* iltamaito.

ehtzoŕąi|ńe (Td); pl.n. *-žed* iltarusko: *ehtzoŕąižet i kała kävelöu hüvin* iltaruskon aikana kalojakin liikkuu paljon. (vrt. v. зоря́.)

ehtüskeski (Ph) väliaika, jona lehmä ei lypsä, on ehtynyt.

eht(üö (Td) iltayö.

ehtäižruad (Td); p., pl.n. *-od* iltapuhdetyö: *e-okš tałvet rubedad i(ťše kudomai* [verkkoja].

ehtälǐ|ńe (Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* ilta-: *tämä on egläšt* (eilistä) *e-št maidod*.

eht|ättädä (Sn Kn), B Pl *-attada*; pr. Sn Kn *-ätän*, B Pl *-atan*; impf. Sn *-äťin*, B Pl *-aťin*, Kn *-äťīn* viedä veden yli veneellä, lautalla: B *ehtattada*: *venehel piäľi(ťši ďärves suattada*.

eka (N) semmoinen, mikä: *e. beda·*, *hän oą rikkozunnu* mikä vahinko, hän on saanut surmansa. (Av эка.)

elegadou (B) elää: *ďouhmado vedes e.*

**eleg|uda* (N); impf. *-ùin* päästä elämään hyvin: *mis śina bohàtuid i mis elegùid i stroīd hüvȁŋ koďin* miten (mistä) sinä olet rikastunut ja miten päässyt elämään hyvin ja olet rakentanut hyvän talon?

elgeda (B), N *elgettA*; pr. Kn *elgèndàmmę*, Td *eľgèndän*, N *elgendan* ymmärtää: B *en vᵘoi e.* N *poig on vie ižan tagut*, *nuoŕ*, *ei elgenda ńi mida* poika on vielä isän turvissa (takana), nuori, ei ymmärrä (elämästä) mitään.

ел|o (Sn B Td N Lh Pk Ph); p., pl.n. *-od*, N *-òd*; pl.p. Sn N *-oid* tavara, omaisuus; N myös elämä: B *sobad*, *leïbäd*, *brujad*, *лovuškad on елod* vaatteet, viljat, työvälineet, pyydykset ovat tavarat. Td *häл-лäi on äi* (paljon) *елod*. N *lähtem mina lidnài елoą suondai* minä lähden kaupunkiin ansaitsemaan. *ďogahīžęлę omìd елoid žieľ on* kukaan ei mielellään luovuta omia tavaroitaan. *bŕiha lähtou tobďaň елòŋke* nuorukainen lähtee suuri omaisuus mukanaan. *minun ťüťťäręлę ело* (elämä) *hüvä*. *ďieť hüvälę елолę elämai* jätti hyvää elämää elämään.

елoaig (N), Ph *елaigę* elinaika, elämä: N *sanuu häą̄*, *miťťe* »*миллai e. oľi*» hän sanoo, millainen hänen elämänsä oli ollut. Ph *paŕįлę елaigę tuhmeńiškaązi* papin elämä tuli huonommaksi.

елoz (Sn B), Td *ełoz*, Kn *елòs*; p. Sn B *елost*, Td *ełost*; pl.n. Sn *елoksed*; pl.p. *елokšid* elämä: Sn *ńügü vast олem müö елokšis* nytpä vasta meillä on (kurja) elämä. B *ďuged òn nuoręлę ühtęлę елost elädä* raskasta on nuoren yksin elää elämäänsä. Kn *lind олnou me(ťšàs kirďàu*, *minùn елòs on vie kirďavęm* lintu lienee metsässä kirjava, minun elämäni on vielä kirjavampi. Td *roskažitau omad ełost* kertovat omasta elämästään. *paŕemb ełoz*

lienöu (tulee). *tuaste* (taas) *eloz azettū* (järjestyy).

ело|stada (B), Ph *-štai*; pr. B *-stan*, Ph *-štan* leikkiä. B *лapsed елostetau. minä rubedan елoštammah.*

**ело|ť* (Sn); p. *-ťťid* elämä: *еулę міллаі елоťťid, ak lüöu* en voi elää, eukko lyö.

елоvägi (N) (suuri) omaisuus: *oŋgi se pravd siллаі, što ńeŋgoinę oŋgi ḥaллаі e.* puhutko totta, (että) onko hänellä sellainen (suuri) omaisuus?

el'ädä (Sn B Td), Sn B Kn—V Ph M Lh *elädä*, N TP *eläda*, N *elada*; pr. Sn Td *el'än*, Sn B Kn—V M Lh *elän*, Kn Td N Ph *elàn*; impf. Sn B Td M Lh *el'in*, B Kš N V *elin*, Kn *el'īn*, N *elìn* elää, asua: Sn *hän el'äu täs koďis* (talossa). *hän el'i bohattal'i* (ylellisesti). *pahan akaŋ kere ol'i elädä paha.* B *šilla* (sinulla) *iga* (ikäsi) *on el'ämättä.* Kn *terveheŋg‿elàd?* Td *kuga šinä oled elämäs ńügüďe* missä sinä nykyisin asut? N *kui ńügöi müö suom häneŋke elämài* kuinka me nyt rupeamme hänen kanssaan (yhdessä) elämään? *elàtte köühäl'i, ka tuoin lehmäą̄* olette köyhiä, niin toin lehmän (lahjaksi). Ph *minä rubedàn papìs* (papin luona) *elämäh*; *elän sigä* (siellä) *kuud kaks, kolmę.*

el'äi (Sn), Ph *eläi*; p., pl.n. Sn *el'äjäd*; pl.p. Sn *el'äjid*, N *eläid, eläjoid* eläjä, asukas: Sn *täs koďiss‿on el'äjid äij* tässä talossa on paljon asukkaita.

el'ämi|ńe (Sn); p. *-št* eläminen, elämiseen tarpeellinen, se, millä elää: *bohatal vel'l'el ol'i äij kaikked el'ämišt: hebod, žīvattad, ďeŋgad i kaikked* rikkaalla veljellä oli paljon kaikenlaista, millä elää: hevosia, nautoja, rahaa ja kaikkea.

elą̄nd (N); p. *-ad, el'ą̄ndat* elämä, eläminen, asuinpaikka: *muťšoilę lień paha e.* nuorikon elämä tuli huonoksi. *müö ol'im elą̄ndoila ńeŋgomàs kohtas* me asuimme sellaisessa paikassa. *ku ęilę siллài el'ą̄ndat, ka süö da ďuo da ела meiďiŋke* kun sinulla ei ole asuinpaikkaa, niin syö ja juo ja elä meidän kanssamme! *täs міллę ei l'ĭěne e-ad, pidàu міллę lähtä koďispiei ierä'* tässä (kotona) minä en voi asua, täytyy lähteä kotoa pois. *suodai hüö kal'akoimài omīz ďielois, omīs e-ois* he rupeavat juttelemaan omista asioistaan, omista elämyksistään. *mina olin pitkan aigą̄ pīťeŕis eländau* minä olen kauan aikaa asunut Pietarissa.

**eländęh* (N); pl.n. *-èd* elämys: *hänen e-èd oudài pahàď.*

eländę|s (N); g. *-ksęn* elämä: *händäi süöttàu, ďuottau i kai küzüu ḥaллài e-ksęn* häntä syöttää, juottaa ja vieläpä ottaa selville häneltä hänen elämänsä vaiheet.

elànisi|e (N); p. *-ĕd* asuinsija: *oppĭda ku lähtä l'ǫuìa eńďiinę e.* kunpa olisi koettaa lähteä ja löytää entinen a.

el'äškä|ttä (Sn); pr. *-den*; impf. *-žin* alkaa elää, ruveta asumaan: *mina e-den täs. hüö e-ťťī hüvii.* he alkoivat elää hyvin. *šüödä midä eulę, midä ńügü e-demme* ei ole mitään syötävää, miten nyt rupeamme elämään.

**el'àtteu|da* (N) elättää itseään, asuskella: *e-nu pīťĕris* on asuskellut Pietarissa.

el'ä|u (Sn—Kn), Td Kš N SP Ph Lh *elä|u*, V *el'a|u*, Kj *el'a|b*; p. Sn—Kš Ph Lh *-väd*, N *-vàd, -ą̄ad*, V *-vad*, SP *-viä*, Kj *-bad*; pl.n. Sn—Kš SP Ph Lh *-väd*, V *-vad*, Kj *-bad*; pl.p. Sn Pl Td V Ph Lh *-vid*, Kn Kš *-vīd*, SP *-vī* elävä, elossa oleva: Sn *tämä kala el'äv‿oǫ. e. hobed* elohopea. B *el'äväd hīled* kuumat hiilet. N *tulizbi eläu l'ibo kuol'ī* tulisipa elävänä tai kuolleena. *taboìtàn mina hänęn elą̄vą̄* minä otan kiinni sen (linnun) elävänä. *tuonèttę mille puźiŕìn elavàd vèt* tuonette minulle pullosen eläväksi tekevää vettä. *en ambu, eŋki voi taboìtada elävaлlęĕ* en ammu, enkö voisi saada kiinni elävänä.

**el'äuzu|da* (N); pr. *-n*; impf. *-in* herätä henkiin: *häm millai leìkàž pien i mina e-in ūdęssaĕ* hän minulta hakkasi pään poikki, mutta minä heräsin henkiin uudestaan.

eľäuzu|ttada (Sn), B N *eläuzoi|ttada*, Td *eläuzöi|ttädä*; pr. Sn B *-tan*, Td *-tän*; impf. Sn B Td *-ťin*, N *-ťìn* herättää, virvoitella henkiin, Td (koettaa) elvyttää jkn voimia: N *eläuzoiťìn mina iva·škaa* (Ivaškan), *tuľi-tsaŕiu* (tulitsaarin) *rikòttud* (surmaaman).

**emandai|ne* (N); pl.n. *-žed* emäntä kulta: *ižandaižed, e-žed, лaskegàt mindai üökš* (antakaa minulle yösija), *ougàt hüvàd!*

emińďim (Sn), B *eḿindam*, B V Pk *emindam*, Kn *emìndam*, Td *emindäm*, *emìnďim*, *emìnďim*, N *emìndàm*; p., pl.n. Sn *emińďimäd*, B *eḿindamad*, Td *emindämäd*; pl.p. Sn *emińďimid*, B *eḿindamoid*, Td *emindämid* emintimä, äitipuoli: Sn *em‿min‿олę emińďimän лapš* ei minulle saa tehdä vääryyttä (jaossa)! Td *kui ižàл on oìętu toińę ak miehělę̆, se tuлòv̆ milē kuʿtsùìtăvàks emìnďim.*

emust (Sn B Td), N *emùst*, Lm *emmustę*; p. Sn B Td *-ad*; pl.n. *-ad*, N *emùstàd*; pl.p. Sn B Td *-oid* naisen paidan alaosa: Sn *e-as helmad ombeлdud* (kirjaillut) *oǫ*. B *e. räťťšinass‿on, akkoiden sobaš* (naisten paidassa). *e. on kui ďupk* (hame). N *häü vīлou* (leikkaa) *iʿťšęлę emùstaa*.

emä (Sn B Kn—V SP—Lm Lh Pk); p. Sn B Kn Kš N Lh Pk *emäd*, SP *emiä*, Td *emăd*; pl.n. Sn B Kn Kš N SP Lh Pk *emäd*, Kn Td N *emàd*; pl.p. Sn B Kš Lh *emid*, Kn *emīd*, SP *emī* 1) äiti, emo: Sn *anopp‿on naižen* (vaimon) *emä*. N *lähtęn ierę̆h emànnu* lähden pois äidin luo. — 2) V Ph Lm (veneen) emäpuu, köli. — 3) naaras-: B Td *emä|hiŕv*; Lm *-kaži* (-kissa); *-koirę*; B N *-лambaz*; B Lm *-poťťši* (-sika), Ph *-boťťši*, Td *-šiga*; B *-meʿťšoi* (koppelo); Pl *-ťedŕ* (-teeri).

emäg (B Td N); p. *-äd* Neitsyt Maaria: B *-änpäiv*, Td *-ämpäiv*, N *-ànpäiv* N. M:n kuolinpäivä (elok. 15 p.).

emälaud (B N Pk); pl.n. B *-àd* nuotan perän laudus, koho: Pk *nuotas on e.*

emämua (B Td Sg) saveton tumma multamaa, hyvin kasvaa: Td *šättäd* (onkimatoja) *eʿťšitäu pehmedäs e-s.*

em|änd (Sn B Td Kš), Kn N *-ànd*, TP Lm *-ändę*, Lh *-and*; p. Sn B Td Kš *-ändäd*; pl.n. *-ändäd*, B *-ändad*, N *-àndàd*, Lm *-ändàd*; pl.p. Sn B Td Kš *-ändöid*, Sn *-ändid*, N *-àndid* emäntä; haltiatar: Sn *euлę emändäd koďis. ižandad mäńďī emändöiďeŋ kere kaikin.* B *e. on ižandam‿muʿťšoi* (vaimo). Kn *rikkahembainę* (rikkaanpuoleinen) *omàd akkàd sanuu: minùn emànd.* Td *opīn emändäл taŕiʿťšezetta üökš* koetin emännältä pyytää yösijaa. N *taŕiťťšehoizę emàndaлę üökš* pyytävät emännältä yösijaa. *puuìunou hebo końušńàn ižàndàn, emàndàn tabad müöi* sattunee hevonen tallin haltian ja haltiattaren mielen mukainen. TP *külün emändę* saunan haltiatar.

emänd|öidä (Sn), B *-ǫitä*; pr. Sn B Td Kš *-öiʿťšen*, B *-ǫiʿťšen*; impf. Sn *-öiʿťšin*, B *-ǫiʿťšin*, emännöidä, suorittaa emännän askareita.

emändöiʿťšü|z (Sn); p. *-st* emännöiminen.

emäp|ū (Sn B Td N), N *-uu*; p., pl.n. Sn B Td *-ūd*; pl.p. *-uid* veneen emäpuu, köli: Sn *e-ūhu venehen лaidad on iškedü.*

emä|ťš (Sn B), B Td *emà|ťš*, N *emàťťšu*; p. Sn B Td *-ťťšüd*; pl.n. *-ʿťšüd*; pl.p. *-ʿťšüid* naaras, imisä; B N myös: lehmän, tamman synnytinreikä: B Td *emàťš kaži, koir, poťťši* (sika), *лambaz.*

emävö (Lm) lehmän synnytinreikä.

en, ed, ei (Sn—Ph Kj—Pk Pv); Sn—V Ph M Lh Pv *emme, ette*, TP SP *emmo, etto*, Kj *em, et*; pl. 3 p. Sn—V SP Ph Kj M Lh Pv *ei*; imperat. s. 2 p. Sn—N M Lh *ela*, Td *eła̧*, Kš *eła*, V Kj Pv *àla*, TP SP Ph *älä*; imperat. s. 3 p. Sn—Kš *elgai*, V *algah*, SP *älgäh*, Ph *älgäh*; imperat. pl. 1 p. Kj *algam*; imperat. pl. 2 p. Sn—N *elgad*; Kš *eła̧gàd*, V Pv *algad*, SP *älgiä*, Ph *älgäd*, Kj *alguo*; imperat. pl. 3 p.

Ph *älgädäh* (*süödägäh*): Sn *mina šindai ńevoľida eę voi* minä en voi sinua pakottaa. *štobį verkk‿ei mäńiš kogö* jottei verkko menisi kokoon. *ела iškE* älä lyö! Kš *ełgàd lähtegöi*! Sn B Kn Td Kš N M Lh *еилę*, B *еùлε*, *еі олε*, *еі оле*, B Td N *еило*, Td *еи·ло*, *еі олę*, N *еілę*, *ęилę*, *ęілę еілę*, N TP *еі-олę*, V *еолę*, TP SP Ph *іело*, TP *еі ołę*, Kj *i‹oľe*, Pk *еі олε* ei ole.

end|e (Sn B Pl Td M Lh AV), B Kn Td TP *-ę*, Kn *-ę̀*, N Ph *-ę̆* ennen: Sn *hän tuľi e. mindai* (minua). *ńedäľid e. pruazńikkad ľibo kaht* viikkoa tahi kahta e. juhlaa. *end‿ambundad mieťi* e. ampumista tähtää! *e. vahnaz vai oľdī ponomaŕid* e. aikaan (vanhaan) vain oli lukkareita (suntioita). *oľi e. uk da ak*. B *kuit* (kuten) *e. mina eľin*, *muga* (niin) *i ńügü* (nytkin). *kudai* (kumpi) *e. тилоu venehel‿ли*, *vuottada* (odottakoon) *venehes. mina šiemein endę šinda* minä kylvin e. sinua. Td *minä noužin e. veľled. oľin e. mińä nuoŕ mież*. —Sn B *ende-миллоі* toissa vuonna; Sn B Pl Td N *end‹egläi* toissa päivänä: Sn *e. mina oľiį šigä* (siellä).

eńďińe (Sn Lh), B *enďińę*, Td Ph *enďińe*, N *eńďīnę*, *enďiįnę*, *eńďiįnę*; p. Sn Lh *eńďišt*, Td N Ph *enďišt*, Td *enďìšt*, N *endišt*; pl.n. Sn Lh *eńďižed*, Td *enďižed*; pl.p. Sn Lh *eńďižid*, N *endīžid* entinen, vanha: Sn *eńďišt dorogad* (tietä) *müö mända. ńämäd leibäd oлdau eńďižed* (vanhat). B *mužįkàл oľi do enďińę kedo šiemèttu rugĕhel* mies oli jo entiseen peltoon kylvänyt ruista. Td *paŕemb enďišt. enďińe meiďen koďi. šeižattaŭ enďižę̆лę̀ siälę, kuš‿oľ* asettaa seisomaan entiselle paikalle, mistä otti. N *enďiįnę häл emä piĭkkaràižen лapsę̀n sanùksę̀ndęľ häллę* hänen entinen (oma) äitinsä hänen ollessaan pieni lapsi oli kertonut hänelle. *ńet suodai слūžimai endīžid kohtĭd müöi* ne rupeavat palvelemaan entisissä paikoissaan. Ph *enďišt ťšomemb* (kauniimpi).

eńďištši, *endištši*, *endì·štši* (N) ennalleen, entiselleen, entiseen tapaan: *sei tuľi eńďištši* se tulikin ennalleen. *mina eläuzun, lienen endištši* minä virkoan henkiin, tulen ennalleen. *elä endì·štši minùŋke kui elìd* asu entiseen tapaan minun kanssani, niin kuin olet asunut.

eńďiželлai (Sn), B *enďiželлā*, Td *eńďiželлā*, *enďiželläi*, AV *enďiželleh*, M *endiželleі*, enna|lleen, -llaan, entiselleen: Sn *pane brūja* (työkalu) *e.*! B *kai ďiäi enďiželлā*. AV *enďiželleh końušši seižū* talli seisoo ennallaan. M *endiželleі katuoi* ennalleen peitti.

eńďžoi (Sn B), Td *en$^{d'}$žòi*, N *enďžoi*; p., pl.n. Sn B *eńďžoid* maanantaina syntynyt lehmä: Sn *e. on ežmäzargeę suadu lehm.*

endätęttu (Kn) yllättämä: *oлed ku päivàn e. lįndu* (sanotaan myöhään aamulla heränneestä).

eńim (Td N M) enin: Td *enim oza* (enimmäkseen) *kezät oldau žīvatad* (lehmät ja lampaat) *šäwńäG-suaressa*. N *ńuokkiu jàbлùk-puid*, *eńimàą ühtę̀s puus*, *kudamài puuhèi kazvèťťī kuądaižę̀t kuorę̀d jàbluk̀ad* nokkii (lintu) omenapuista omenia, enimmän eräästä puusta, jossa kasvoi kultakuorisia omenia. M *kaikkei eńimaл andoi haugid ťäma keskuťš* kaikkein enimmän antoi haukia tämä (kalastus)väli (ajanjakso).

eńimuttah (V) enimmiten, enimmäkseen.

eńťškando (B), N *enďž-*, *enťš-*, TP *enzikando* kerran poikinut lehmä.

eńämb (Sn B Td Lh), Sn *eńämbi*, B *enämb*, B Lh Pk *eńamb*, Kn N *enamb*; p. Sn B Td Lh *eńämbäd*, Td *eńàmbĕd*, N *enàmbad*, Ph *enàmbäd*, Lh Pk *eńambad* enempi, enää: Sn *eńämb ei ńi ottanu*, *šińńä ďiätöi akan norā* ei enää ottanutkaan (toistamiseen), sinne jätti vaimonsa luolaan. *eńämbäd mill‿ei pidä* enempää en tarvitse. *pane ďuškat umbē paŕembi, anda lämmäd heittäzöu eńämbi* sulje uuninpellit paremmin, jotta lämmintä tulisi enemmän. B *millę šinuŋke eńämb еилę*

ďoutòd олда minulla ei ole enää aikaa olla sinun kanssasi. *kaht eńämb* kaksi vertaa. *et eńamb heboid šüö šina (końďī). nügü eńämbäd en sua tabᵘoiťелmā* nyt enempää en rupea tavoittelemaan (sinua). Td *mińä eę ruohťinu* (uskaltanut) *eńämbäD šihi koďī* (taloon) *mändä. semmoižid hebòid euˑло eńämbäd* (enää) *meiďèn küläs.* N *enàmbad mina en voi anta. manaχau vie enamb hüväd mieud* munkki oli vielä enemmän (kuin toinen) hyvillä mielin. *verdui vie enàmbau* suuttui vielä enemmän. Lh *šiллai eńämb väged* sinulla on enemmän voimaa. Pk *euле eńambat kiržad* ei ole enää kirttä (routaa).

enämbäллeh (Ph) enimmäkseen: *e. тuлou neťših muťńikkah ďoršikaлa* e. tulee siihen mutnikkaan (pyydykseen) kiiskiä.

eŕi (N) eri: *pandai heid eŕi stoлaižei* heidät pannaan eri pöytään.

eriž|e, -i (B) erikseen, erilleen, erillään: *hän e. eläu. pandau e. heiłę pojeźďžanois šüömiŕe* ruoka pannaan heille (vastavihityille) erikseen ja sulhasen saattoväelle erikseen.

eŕogaľi (B Td) ed.: Td *hän viei mindai e. toižis* hän vei minut erilleen muista. *hüö eľetäu e.*

**erogaľi|ńe* (Td) erillinen, eri: *e-žęs ďūręs kazvàŭ vežikürz* eri juuresta kasvaa valkea lumme.

**eroitta|dakseheze* (Ph); pr. *-heze* eroittua.

**eroiteлtta* (TP); pr. *-h* eroitella: *nügöi rubezìd eroittelęmah vierahaizikse* (itk.) nyt rupesit eroittelemaan (äiti tytärtään) aivan vieraiksi. *minū nügöi e-h üksis arìelīzis sinuŋkelę* (itk.) minua nyt eroitellaan pois sinun (sisaren) joukostasi.

ero|ta (B); impf. V *-nimme* erota, hajaantua: B *keuhùš käsköu eroìa* köyhyys käskee eroamaan. V *müö eronimme kaikin ken kunnę* me hajaannuimme kaikki kuka minnekin.

**eruᵒi|ttada* (Ph); pr. *-tetah* eroittaa: *aganòd e-tetah, sīd rodih* (tulee) *puhtas таlkkunďauho.*

erähišť (Sn), B *erahašťš(i), erahišťši*, Td *erähišťši* toisinaan, joskus: Td *erähišťši olimme ühtès ďogèл* j. olimme yhdessä tukkijoella.

eräz (Sn B Td TP Lh), N *eras, eràz*, Lm *eräs*; p. Sn B Td Lh *eräst*; pl.n. Sn B Td Lm Lh *erähäd*, B *eŕahad*, N Ph *erähàd*, N *erahàd*, Lh *erahad*; pl.p. Sn B Td TP *erähid*, Td *erähìd* eräs, joku, muudan, toinen: Sn *on e. miez šigä* (siellä). *eräs kruššiu ďabлukkad rokkā* joku paloittelee omenia liemeen. *erähäD sanotau muga* jotkut sanovat niin. B *erähän koлdunan puheged on vägevàd* jonkun noidan loitsut ovat tehoavat. *sotkad hüpnitťī eŕahad ľendö* sotkista eräät hypähtivät lentoon. Td *erähän päivän häŋ kävüi meiďen-nü* (luonamme). *nägìn šigä* (siellä) *erähìd susodoid* (naapureita). N *tuudai* (tulevat) *erahai küläi. tuлou erahàn ehtàn* (iltana). *toižed oìęttai kaššaľìd, erähàd oìęttai tuohīžęd buraòd* toiset ottavat kontit, jotkut ottavat tuohikopat. *erahàt külùs kuivàttài, erahàt perìs kuivàttài päćťšiu* toiset kuivattavat (pellavia) saunassa, toiset tuvassa uunin päällä. TP *erähiл aigoiл* eräinä aikoina. Ph *erähàn ehtàn* (iltana).

eš (Pl) ah! voi!: *eš, šina miež, neŋga ruadoid* voi, sinua mies parkaa, kun näin teit!

estäďi (Td) huopaamalla: *e. ťuľimme.*

estädä (Td); pr. *estän*; impf. *eštšin, eštˢin* estää; huovata (kahdella airolla): *estä! estä!*

eziлapatk (N) etulapa: *sīd e-oinu leìkadat keskeu* sitten leikataan etulapojen kohdalta keskeltä (lehmää teurastettaessa). (v. лопáтка.)

ežmäi (Sn Td), B *eńᵈžimai, enᵈžimai*, Kn N *enďžimai*, Td *enžimäi, enďžⁱmàⁱ, enᵈ'žimāⁱ*, Td M *eńďžimäi*, N Pk *eńďžimai*, N *eęźimai, eęźimäi, eęzimäi, eźmài*, V *ēźmai*, TP *ezmäi* (nsin: Sn *e. лoukutettau, šīd*

ľipsutettau (lihdataan pellavat). B *eńᵈžĭmai mina kandòd kiškòn iärä* (pois). N *bŕiha eẹźimai hämästui* nuorukainen ensin pelästyi.

ežmäińe (Sn Td), B *eńďžimaine, eńᵈ'žimaińe, eńďžimaińe*, Pl *eńďžimaińe*, Pl Td Kš M *eńďžimäińe*, Kn *eńďzimbaine, enďžimain*, Kn N *eźmäine*, N *eńďžimainę, eẹźimäine, ezimäine*, V Pv *eẹźimaine*, TP *enzimäine*, SP *eⁱzmäine*, Ph *ezmäine*, Kj *ezmaińe*, AV *eizimaine*; p. Sn Td *ežmäšt*, B *eńďžimašt, enᵈžimašt*, Pl Td Kš M *eńďžimäšt*, Kn *eńďžimbašt, eźmäšt*, V *eẹźimašt*, SP *eⁱzmästü*, Ph *ezmäštę*, Kj *ezmaštu*, Pv *eẹźimaštę*; pl.n. Sn Td *ežmäižed*, B *eńďžimaižed, eńᵈ'žimaižed, enᵈźimaižed*, Pl Td Kš M *eńďžimäižed*, Kn *eńďžimbaižed, eźmäižed*, Td *enďžimäižed, enᵈ'žimäižèd*, N V Pv *eẹźimaižed*, SP *eⁱzmäized*, Ph *ezmäižed, enzimäižed*, Kj *ezmaižed*; pl.p. Sn Td *ezmaižid*, B *eńďžimaižid*, Pl Td M *eńďžimäižid*, Kn *eńďžimbaižīd, eźmäižīd*, Kš *eńďžimäižīd*, V Pv *eeźimäižid*, TP *enzimaižid, enzimäizid*, SP *eⁱzmäizī*, Ph *ezmäižid*, Kj *ezmaižid* ensimmäinen: Sn *ežmäšt kierad* (kertaa) *mina oлeń tägä* (täällä). *ežmäš päivän* (päivänä). *ežmäižeẹ ruadajann‿oľi hän* ensimmäisenä työmiehenä oli hän. *pidⁱäu armasteлzetta ežmäš päividen nuoren akaŋ kere* pitää rakastella ensi päivinä nuorta vaimoaan. B *žeńihołę da kńaginałę tuodau ükš stokan tšaijud eńďžimaižekšı* sulhaselle ja morsiamelle tuodaan yksi (yhteinen) lasi teetä ensiksi. *enďžimaińe sorm* etusormi. *enᵈžimašt našt oľi tütär* ensimmäisestä vaimosta oli tytär. Kn *enďžimàžekš ajàmme kaskèn* ensiksi kaadamme kasken. Td *ežmäińe kierd* (kerta). N *tämä koumęküme eẹźimäine vuoź i mille puułui ńeŋgošt hüvüt* tämä on kolmaskymmencsensimmäinen vuosi (minulla) ja (nyt) sain tällaista hyvää. TP *лapsi suadah, enzimäiziksę leikałah ńaba* kun lapsi on syntynyt, ensimmäiseksi leikataan napa. AV *enzimaišš‿üön* (yönä). — Sn *ežmäiń-*, B *enďžimaž-*, Pl Td *ežmäž-*, Kn N *eźmäž-*, Td *ežmež-*, Kš *eńďžimäin-*, N *ežimäžarg, eźmižārik*, V *eẹźimainargi*, SP *ezmäinargi*, Ph *eẹzimäinargi*, Kj *ezmaińarg*, M *eńďžmäžarg*, Pk *eńďžimàžàrg*; ess. Sn *ežmäz-*, B *enďžimaž-*, Pl Td *ežmäž-*, Kn N *eźmäž-*, Kš *enďžimäžargen* maanantai: Sn *ežmäzargeẹ suadu* (syntynyt) *lehm on eńďžoi.*

**e(ťšind* (N) etsintä: *läkkä e-ài tovarišťšakš miлlę* lähde toverikseni etsimään!

**e(ťšiška|ta* (Lh); pr. *-dou* ruveta etsimään.

**eťšiskendeł|ta* (TP); pr. *-en* etsiskellä.

eťťšidä (Sn Td Kš TP Ph Lh), B Pl Kn N V Pk *eťťšida*, SP *eťťšie*, Kj *eťšta*; pr. Sn—Ph Kj Lh Pk *e(ťšin*, N *e(ťšin*; impf. Sn—Ph Kj Lh Pk *e(ťšīn*, Td *eťťšīn* etsiä, hakea: Sn *piän eťťšides ďagarìau tukkid vei(ťšeл* täitä etsiessä päästä tukkaan tehdään jakauksia veitsellä. B *läkkä eťťšimä hebod! mäně ďogělę i e(ťšĭ lähtě* (avanto)! *mina lähtèn tošt miest eťťšimä abū ruadamä huomenekš. eťťšiu mida lienou paidas* etsii mitä etsinee paidasta. Td *e. tiäid* hakea täitä päästä. N *läht' eťťšimài kazàkkad* (renkiä) *küliлoid müöi. tämä eiki mindai e(ťšì'* eikö tämä minua etsi? *anda mina e(ťšìn teiл pied* anna minä etsin päästänne täitä! Ph *lähtìn minä eťťšimàh ruadŏd* (työtä).

**eťťš|ī* (B TP); p. B *-ijad*; pl.n. TP *-ijäd*; pl.p. *-ijöid* etsijä, hakija: B *ťäл ruagaл* (vitsalla) *mina andan ťiäin eťťšijad* (täin etsijälle) *šeľgā rapsun hüvän.*

**ev|ä* (TP); pl.n. *-ȁd*; pl.p. *-id* evä: *кала ujū eviл.*

**evä|z* (TP); pl.p. *-hid* eväs: *me(ťšuites pidäu huavo sełgäh evähideŋkełę* metsästäessä tarvitaan säkki selkään eväineen.

f.

fa|ťer (Sn Pl Lh), B Td *-ťer*; p., pl.n. Sn Pl Td Lh *-ťerad*, B Td *-ťerad*; pl.p. Sn Pl Lh *-ťeroid*, B Td *-ťeroid* asunto, majapaikka: Sn *kus* (missä) *šinun f. on? kess‿олет faťeraл* kenen luona asut? Pl *hüvid f-oid euлę ťäs küläs*. Td *oŋgi suadu faťerad?* Lh *mūga faťeraл oľi* muualla asui. (Av фатéра.)

faťerui|da (Sn); pr. *-ćťšen*; impf. *-ćťšin* asua. (v. ed).

**faťťida* (Sn Ph), N *fuoťťida*; pr. Sn Ph *faťin*, N *fuoťin*; impf. Sn *faťīn*, N *fuoťīn* siepata, temmata, tarttua, ottaa kiinni jhk: Sn *sabľiį faťī, tahtoi лęikaťa brihoiл piäD* tarttui miekkaan, aikoi lyödä nuorukaisilta päät poikki. N *ŕeboi fuoťťiu händäi kainaлòi* kettu sieppaa sen (kukon) kainaloonsa. *fuoťīn händàs* tartuin pyrstöön (linnun). (v. хватúть.)

faťťiz|etta (Sn); pr. *-en* hoksata, äkätä: *ďälges* (jälkeenpäin) *häi f-ou*. (v. ed.)

fere|zi (TP), Ph *-ź̧i* hihaton viilekkeillä varustettu naisen puku: TP *proimiл* (viilekkeillä varustettu) *on f.*

feršaл (Sn B Kn Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* välskäri. (v. фéльдшеръ.)

**fětfěběl* (Td) vääpeli: *popaďīn* (kohosin, jouduin) *f-ìkš*. (v. фельдфéбель.)

figur (Sn B Td Pk); p.,pl.n. *-ad*; pl.p. Sn B Td *-oid*, Pk *-ued* piirretty, maalattu tai veistetty pintakoriste: Sn *f-oid on azetettu валχonā äij* parveke on runsaasti koristeltu leikkauksin. Td *ramkk‿on лôaďittu f-oiďeŋke* ikkunakehä on koristeltu. Pk *podzorлaudàd* (räystäslaudat) *f-uedenke*. (v. фигýра.)

**finànts* (N); ad. *-òŭ* raha-asiat: *tuľi komìssàŕ ďeńgàd* (rahoja) *keràm̆mài, f-òŭ*. (raha-asioissa). (v. финансы.)

fiusk (Td); ad. *-aл* tuisku; vihainen talvisää, joka kuivalla, hienon hiekan tapaisella lumella tukkii raition ja tekee kelin raskaaksi. (Av фiузъ.)

fiuska|ta (Td); pr. *-dau*; impf. *-ž* tuiskuta; käy vihainen talvituuli, joka kuljettaa vähän kuivaa pintalunta. (v. ed.)

fла|k̄ (Sn); p. *-kkud*; pl.n. *-kud*; pl.p. *-kuid* lippu. (v. флагъ.)

fľašk (B Td), Td *fljag|a*; p., pl.n. B Td *-ad*; pl.p. *-oid* metsästys- ja sotamiehen pullo (hihnassa nahkakotelossa kannettava). (v. фля́|жка, -га.)

fľiger (Sn), B Td *fljugark̄*, Td *fljugar*; p. Sn *fľigerad*, B Td *fljugarkkad*, Td *fljugarad*; pl.n. Sn *fľigerad*, B Td *fljugarkad*, Td *fljugarad*; pl.p. Sn *fľigerīd*, B Td *fljugarkoid*, Td *fljugaroid* tuuliviiri: Sn *f. ozuttau tūлen, kuga-pʲäi* (mistäpäin) *tūľ ľienou* (tulee). B *fljugark̄ on tūlen ozuttai* (osoittaja); *kuga-piäi on tūľ, šinne i kiändüu oćťšin* (päin). (v. флю́геръ, флюга́рка.)

foklę (V) punajuurikas. (v. свёкла.)

fonaŕ (Sn B Td), Ph *-i*; p.,pl.n. Sn *-id*, B Td *-ìd*; pl.p. Sn B Td *-īd* lyhty. (v. фонарь.)

foršun (B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* keikari. (v. форсýнъ.)

fŕąŋkàD (N) tippari. (Av фря́нки.)

fronì (B) rintama: *mäńi omā kohtā, kus pidau šeižuda fronìas* meni paikalleen, missä pitää seisoa rintamassa. (v. фронтъ.)

fśo·taki (N) kuiten|kin, -kaan: *f. ďumau ei heiìanu* Jumala ei kuitenkaan jättänyt. (v. всётаки.)

fugank (B) pitkä höylä. (v. фугáнокъ.)

fukń|ida (Sn B Td); pr. *-in*; impf. *-īn* ajaa huristaa (hevosella), laskea hurahduttaa (mäestä), heittää hurahduttaa: Sn *f-iu ajau*. B *ńuлu лunt müö ku f-itau, šīd hän ďuoksou лōittoze* kun *ńulu* heittää hurahdutetaan lunta myöten, niin se menee kauas. Td *f-ī ajoi*. (Av фýкнуть.)

fuksi|da (N); pr. *-n*; impf. *-i̯n* harjoittaa sukupuoliyhteyttä.

fun|ī (Sn B Td Lh); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. Sn *-ttid* naula (painomittana): Lh *mille funtas колmes kirves* minulle noin kolmen naulan painoinen kirves. (v. фунтъ.)

funìahi|ńe (Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* naulanpainoinen: *f. gīr* (punnus), *ďorš* (kiiski), *ahven*. (v. ed.)

funìàmen|t (Ph), Pk *funtāment*; pl.n. Ph *-tàd* rakennuksen kiviperustus, -jalka. (v. фундáментъ.)

furaškę (TP) lippalakki. (v. фурáжка.)

furišt|â (N); pr. *-ai* kahista: *vai šuu̯kut f-ai* silkit vain k-evat.

fuŕńi|da (N); pr. *-u* heittää, lennättää voimakkaasti kauas: *f-u paśkad* (vetelää ulostusta). (Av фýрнуть.)

fursk|ada (B Td); pr. B *-au*, Td *-uu̯*; impf. *-eťī* pärskyä, hirnua (hevonen): B *hebo f-au*.

**furškahta|zetta* (N); pr. *-zou* pärskäyttää (hevonen juodessaan): *hebo f-zou, kui tuľipizarę̄hèd lähtäi ńenähuoguis* kun hevonen p., niin ikään kuin tulikipunat lähtevät sieraimista.

**furskùtta|da* (N); pr. *-u* ruiskuttaa: *f-u vet magadaçìn pielę suu̯spiei* r. vettä suustaan makaajien päälle:

**furśńi|da, furšńi|da* (N); pr. *-u* ruiskauttaa: *ottau ďuou vet i suu̯spiei f-u vet молодiçoilę* (vastavihittyjen) *pielę*.

g.

ga (Sn N Ph M Lh) ka, no, niin; -kä: Sn *ga meiлл‿oń ďogi ťäs piнal. muga kurkkū лainaдeлęd ga ďūtud* siten (pureskelematta) kurkkuusi nieleksit, niin läkähdyt. N *eiga ajèttùd hebou, eiga ruohťùttùd mändä ďaugau* ei ole hevosella ajettu eikä ole uskallettu jalan kulkea. Lh *pidanou, ga viere tuaha suabrā* halunnet, niin paneudu tuohon heinäsuovaan! Ph *kaťťšou: ga veri lähtenüh*. (ks. *ka*).

gadai|da (Sn TP Ph), B Td *-ta*; pr. Sn B Td Ph *-çťšen*; impf. *-çťšin* ennustaa (korteilla), povata: Sn *ťšiganan ak̄ g-ťťšou kartiл* mustalaisakka povaa korteilla. B *ťšigańikad g-tau* mustalaisakat povaavat. TP *häⁱn karttiлoi g-ťšī* hän korteista povasi. (v. гадáть.)

gadaiťšī (B) povari. (v. ed.)

gagar (V) kuikka. (v. гагáра.)

gaī|k (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p *-koid* 1) (rauta)mutteri (esim. kärrynakselin päässä); 2) rautasilinteri pyöränkapan l. -rummun sisässä: Sn *g. kirboń doroгaлę* m. putosi tielle. *šüdämižed gaikat tuлkis* sisäsilinterit pyöränkapoissa. (v. гайка.)

gaj|ag (Sn Pl Kn), B Td—V Kj *k-ag*, Td *k-ăğ*, N V *k-àg*, TP SP *k-oi*, Ph *k-uoi*, Lm *k-u°i*; p. Sn Pl Kn *-agad*; B Td —V *k-agad*, TP *k-oid*, SP *k-oidu*; pl.n. Sn Pl Kn *-agad*, B Td—V Kj *k-agad*, Td *k-ăgàd*, N *k-agàd*, TP SP *k-oid*, Ph *k-uoid*; pl.p. Sn Pl Kn *-agoid*, B Td—V *k-agoid*, SP *k-oлoi*, Ph *k-oлuoid*, kajava: Sn *g. suoлл‿ištū, muńiu suoлę mättähälę*. Pl *soлouhkoiz gajagad, ajeťťī ńeprijaťeľ iäre* (kansantarua) Solovetskista k-t karkoittivat vihollisen pois.

gaлaąskoi (Lh); p. *-d* (*saved*) kaakeli(savea) (?). (vrt. v. голандская печь.)

gaлdarei (V), Ph *gardali* parveke ulkopuolella seinässä. (v. галлерéя.)

gaлušš|ida (Td); pr. *-iu*; impf. *-ī* olla hauskalla tuulella, leikkisänä. (Av галýшить.)

garbaл (Sn—Kš), Pl Kn N—Lm *-o*, Td *gàrbăл*, Ph *gàrbăло*, Kj *garboл*; p. Sn—TP Ph *garbaл|od*, SP *-uo*; pl.n. Sn—Ph *-od*, Td Ph *gàrbălòd*, V *garbaл|òd*; pl.p. Sn—

N *-oid*, SP *-олоі* karpalo: Sn *mättähil oǫ suoл g-od*. B *äij‿on suoл̄ g-od*. Td *äij on suoл g-oid*.

garmoń|ī (Sn B Td V); p. Sn *-iad*, B Td V *-i(ad*; pl.n. Sn *-iad*, B Td *-ijad*, Td *-jad*; pl.p. *-ijoid* hanuri, harmonikka: Sn *tuaл brihaлл‿euлę g-iad* tuolla nuorukaisella ei ole h-a. *äijäŋgi* (paljonko) *maksoid g-iaŋ kohendust* (korjaamisesta)? B *viändä g-i(aл* soita h-a! Td *g-jai vi·ändälz* hanuria soitti. V *viäǫźiŋ g-i(ah*. (Av гармóнь.)

gasńik (B), Td *-nuoraińe* kurenauha (esim. riihipaidan kaulurissa, alushousujen vyötärössä). (Arv гáсникъ.)

gaze|ì (Lh); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* sanomalehti: *herr‿ištuzou g-toid лugemā*. (v. газéта.)

gau|ì̀k (N); pl.n. *-kàd* haahka. (Arv гáвка.)

-gena (B) -kin: *hüö hüpiškatťī burakos ken kunnegena, ken ikkunas pihałę, ken ukses, ken kuitegena* he hyppäsivät korista pois kuka minnekin, kuka ikkunasta pihalle, kuka ovesta, kuka mitenkin.

germants (Td) saksalainen: *voin on objavittu g-aŋke* sota on julistettu Saksan kanssa. (v. гермá|нецъ, -нца.)

-gi (Sn B Kn Td N M Lh), B *-g* (*-ɢ*, *-k*), B Pk *-k*, Td *-ig* 1) -ko, -kö: Sn *eigi tuлdu vie* eivätkö ole tulleet vielä? *äig‿oľi rahvast* paljonko oli kansaa? *äijäŋgi ťämä hebo šeižū* (maksaa)? *äijäŋg‿otat kouraš* (rekimatosta)? *voidgi spravida* (parantaa) *ťüťťäreę*? B *hüviŋgi magažitte*? *lähten, eŋgi sua калad. vieɢ тилou калad*? (onkijalta näin kysytään). *huk küzüu, eiǩ pidä vedada iärä'* (pois). Kn *ńägidgi tsariďd*? Td *piťkigi matk oǫ*? *ka o·mig ďeŋgat* ka onko rahaa? *edig vargastannù midä* ethän vain varastanut mitään? *edgi ďŭmàлăd muańiìannu* etköhän pettänyt Jumalaa (vakuuttanut väärin Jumalan kautta). N *eigi hän lähtīž* eikö hän lähtisi? Lh *pleťťid pidaugi* pitääkö olla ruoskaa? Pk *eik‿ťügä ǩeda òлnu* eikö täällä ole joku ollut? — 2) -kin: Sn *eläu koǫz kuzgi* elää milloin missäkin. B *šīd тилougi se aig, pidau mändä vetť ottamā* sitten tuleekin se aika, jolloin pitää mennä vettä ottamaan. M *kem miťťińegi rodďizou* kenestä minkinlainen tulee. Pk *pandau bapkaižęlę, koǫźgi kūž snuapud, koǫzgi kümmene* pannaan pieniin, kuhilaisiin, milloin kuusi lyhdettä, milloin kymmenen. — 3) -kä: Td *läkš eigi ńi keťłę andanu eńämb ńi midä* lähti eikä kenellekään enää antanut mitään. *unohtunnu olin eŋgi nähnü, kunne händäi panďī* tainnuksiin olin mennyt enkä nähnyt, mihin hänet pantiin.

gīrę (Ph) punnus, painc. (v. гúря.)

гладńoi (B) sileä, särmätön: *g. stokan* (juomalasi). (Av гладнёй.)

глuχeu|duda, -zuda (Sn); pr. *-dun, -zun*; impf. *-duin, -zuin* tulla kuuroksi: *mužiì̀k* (mies) *g-dui, ei kūлę ńi midä* (mitään). (v. seur.)

глu|χī (Sn N), B *-hoi*, Td *-hī*, Kš *gluḫiį*, Pk *глùh*ᵘ*oi*; p. Sn *глu|χiad*; pl.n. *-χiad*, Kš *gluḫjad*; pl.p. *gluḫi(oid* kuuro: Sn *ťäm akk‿ei kūлę, g. oǫ. pagižed глuχiam mužikaŋ‿kerε*. (v. глухóй.)

глū|p̄ (Sn), N *глuuр*, V *глū|p̄ręę*; p. Sn *-ppad*, N *глuuр̀ad*; pl.n. Sn *глū|pad*, N *-p̀ad*; pl.p. Sn *-pid* alaikäinen, kehittymätön järkensä puolesta, tyhmä: Sn *глūpp‿oǫ vie* (vielä). N *hǎn òn глuuр i* (ja) *глūp̀ad mielèd* (kehittymätön järki hänellä on). (v. глýпый.)

**глuuręę|tta* (N); impf. *-ńìn* tulla tyhmäksi, tyhmistyä: *mina ku g-ńìn i mieľ millai läht'* minä aivan kuin tyhmistyin ja minulta järki katosi. (v. глупѣ́ть.)

god|ńī, -nįi (N) kunnollinen, kelvollinen, hyvä: *śe ei (-олę) godńī mieź. häŋǩ‿olīž godnįi mieź, ka e-olīž haugoidęn karavuľī dvorńik* hän kun olisi k. mies, niin ei olisi [vain] halkoja vartioitseva talonmies. (v. годный.)

goľi|k (Td Sg), N *-ǩ*; p. Td Sg *-kkod*; pl.n. *-kod*, N *-ǩàd*; pl.p. Td Sg *-koid* luudan tynkä, jota käytetään lattian y.m.s. pe-

suun; käytetty ja hylätty kylpyvihta (-vasta), tunkiolle t. jokeen nakattu: N *dägibuob panou golikàn ďaukeskei i ajamaī kui lindu lendamai* noita-akka panee luudan tyngän jalkojensa väliin ja [lähtee] ratsastamaan kuin lintu lentämään. (v. голикъ.)

golikmado (Td) saunan kohdalla joessa vanhoihin vastoihin (vihtoihin) kiintyneitä matoja, joita käytetään ongensyötteinä.

голиb (Sn B Td N Lm Lh Pk), Td *голйb*, V *gòлиb*; p. Sn B Td Lm Lh Pk *голиb|ad*; pl.n. *-ad*, NV *-àd*; pl.p. Sn B Td Lh *-oid*, Td *голйboid* kyyhkynen: Sn *iškiį seibähäl g-ad.* (v. го́лубь:)

**голиbai|ne* (Kn); pl.n. *-žęd* pieni kyyhkynen. (v. ed.)

голиb|oi (Kn TP), Td N *-ęi* vaaleansininen; hiirenkarvainen: Td *g-ęi hebo* hiirakko. (v. голубой.)

голирке (Td) hiirakon hevosen puhuttelunimi. (v. голу́бка.)

gomah|tazetta (Sn), B Td Lh *-tazeta*; pr. Sn B Td Lh *-tazou*; impf. *-tīhe* komahtaa: Sn *g-tīhe лаŋgeń.* Td *pū лаŋgež* (kaatui) *g-tīhe.* Lh *tresńiu puľtšukkad vaste, vai puľtšuk g-tazou* lyö havutukkia [kirveellä] niin että tukki k.

gomahtoitta|da (Lh); pr. *-u* komahuttaa: *iškö u g-u händäi* lyödä k. sitä (havutukkia).

gombùštši (N) nelinkontin: *šeištau ńellàu kündęu g. hänee* asettaa hänet neljälle kynnelle nelinkontin.

goŕ|a (Sn Td Ph Kj); p., pl.n. Sn Ph *-ad*; pl.p. Sn *-id* 1) kurja, vaivainen, köyhä: Sn *g. ei voi ruatta, šüödä mid eилę* v. ei voi tehdä työtä eikä ole syötävää. Ph *mikse kylmäžid rugehed goŕaл mužikaл* miksi kylmit rukiit kurjalta mieheltä? — 2) kurjuus, köyhyys, vaiva, tuska: Td *meil üht goŕàd da ńälgàd* meillä on pelkkää kurjuutta ja nälkää. Ph *vie voiv sīd goŕas sanan sanoda* vielä voipi siinä tuskassaan sanan lausua. (v. горе.)

goŕahi|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* kurja, vaivainen, köyhä. (v. ed.)

gorbuľ (Sn B Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* pintalauta, kelles. (v. горбы́ль.)

gordı̯ī (Td); p., pl.n. *-iad* ylpeä: *gordiakš(i) mänöu* on ylpeä. (v. го́рдый.)

goŕeu|duda (Sn), N *-zuda*; pr. Sn *-dun*, N *-zun*; impf. Sn *-duin*, N *-zuin* köyhtyä; tuskastua: Sn *häŋ g-dui omad лuaskavuī* hän köyhtyi anteliaisuuttaan. (vrt. v. го́ре.)

**goŕk|ī* (Td); p. *-i(àd* karvas, kitkerä: *šüöndän keskès kävďà molòďi(oiďęnnu g-i(àd vīnaŕùmkàd ďüömā*[i] syönnin lomassa käydään nuorenparin luona juomassa »karvasta» viinaryyppyä. Tämä tapahtuu hääaterialla. Kun häävieras sanoo viinaa kitkeräksi, on vastavihittyjen suudeltava toisiaan, tehtävä viinä makeaksi. (v. го́рькій.)

gorn (Kn), Kj *-o*; p. pl.n. Kn *-ad*, Kj *-od* ahjo (pajassa). (v. горнъ.)

gorńi|ťš (Sn B Td), B Pl Td *goŕńi|ťš*, Kn *goŕńìťš*, N *goř'ńiťš*; p. Sn B Pl Td *-ťšad*; pl.n. *-(ťšad*; pl.p. *-(ťšoid* kamari, vierashuone: Sn *hän ištū g-(ťšaв*. B *tuлdau perťťī, proiditau goŕńiťšā* tulevat pirttiin, siirtyvät kamariin. N *hüö oudài* (ovat) *gorńi(ťšàs.* (v. го́рница.)

**gorodovı̯|i* (N); pl.p. *-(oid* kaupungin poliisikonstaapeli: *sanui g-oilę.* (v. городовой.)

goŕu|ida (Sn), B Td *-ita*; pr. Sn B Td *-i(ťšen*; impf. Sn *-(īn*, B Td *-i(ťšin* surra, murehtia, olla kurjassa mielialassa, kärsiä kurjuutta; Td olla sairaana, heikkona. (v. гор|ева́ть, -ю́ютъ.)

gossudaŕ, hosudá·ŕ (N); p. *-id* hallitsija. (v. госуда́рь.)

gośť|ida (B N), V *gosťida*; pr. B *-itau*; impf. N *-ìťťī* vierailla: B *anòp da* (ja) *ap gośťitau.* V *gosťe tuľi gosťimā.* (v. гости́ть.)

gosťinnoi (Lh); p., pl.n. *-d* ravintola: *tuлou g-he.* (v. гости́ный.)

gošťińťš|ad (Sn), B *gośťinťš|ad, gośťińťš|ad,*

Td *gošťintťš|ad*, N *gośťintťš|ad*; pl.p. Sn B Td N *-oid*, Td *gošťˢintšoid* tuliaiset (esineet), viemiset: Sn *g. mina tᵘoin šillei* (sinulle). (v. гости́нцы.)

gośťitand (B); p. *-aɒ* kestitseminen: *spa·ssibo hüviŋ g-aɒ* kiitos hyvin k-stä. (v. seur.)

gośťi̧|ttada (B N Ph); pr. *-tan*; impf. B *-tťin* kestitä: B *spasì·bo šiłłęi, mindai hüvin g-tťid* kiitoksia sinulle, minua hyvin kestitsit. Ph *minùd pabaďja da tüťär gośťiìetàh* minua papinrouva ja -tytär kestitsevät. (v. гости́ть.)

go|šťš (Sn Pl Td), Sn *-šť*, B Kn—N Lh *-sť*, N *-śť*, V Ph *-sťe*, SP Kj *-sťu*; p. Sn *-šťad*, B Kn—V Ph Kj Lh *-sťad*, Pl *-šťšad*, SP *-sťoa*; pl.n. Sn *-šťad*, B Kn—V SP Ph Kj Lh *-sťad*, B *-śťad*, Pl *-šťšad*, Td *-šťšàď*, N Ph *-śťàd*; pl.p. Sn *-šťid*, Sn Pl *-šťšid*, B *-sťìd*, Kn Kš *-sťīd*, Td N V Ph Lh *-sťid*, N *-śťīd*, SP *-sťī*, Ph *-śťīd* vieras: Sn *gošťat tuɹdau. gošťałę vastā hüpniťťī kai* kaikki riensivät vierasta vastaan. *ďuottagad gošťid! oťiŋ gošťis* (vieraissa). *vävü tuťi gośťšī* (vieraisiin). B *gosťī kävüdä* käydä vieraissa. *kuŕg kuɹťšui rebᵘoid gośťī.* Td *lähtemme gośťšī.* N *svuoďipłałoin ižànd kandęłou gośťĭłę̆ vīnàd stołăłę̆* häätalon isäntä kanneksii vieraille viinaa (laseissa) pöydälle. V *gosťad om meil* meillä on vieraita. (v. гость.)

grafin (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* karahvi: *pańi g-aą vīnad* pani (pöytään) k-n viinoineen. (v. графи́нъ.)

**grana* (B); pl.n. *-d* särmä juomalasissa. (v. грань.)

greb̆onk (Kn); pl.n. *-ad* naisten pääkampa. (v. гребёнка.)

gre|ťš (Sn B Td); p. *-ťťšud*; pl.n. Sn *-ɹťšud*; pl.p. *-ɹťšuid* tattari (kasvi). — B Td *greɹťšunďauh*; p., pl.n. *-od* tattarijauho: *g-od pandau keskē toižełę ďauhołę* t-ja pannaan toisten jauhojen sekaan. — Sn *greɹťšuŋ-*, *greťškuaš* tattaripuuro. — Sn *greɹťšuu̯-*, B *greɹťšun-*, N *gŕeťšnī sūrim* tattariryyni, -suurima. (v. гре́ча.)

grib|a (Sn B Lm); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* tatti: Sn *g-ad vit kazvetau ende kaikkiɒ šieńiɒ* tatithan kasvavat ennen kaikkia helttasieniä. (v. грибъ.)

**grivenni|k* (Td), N *gŕiveńńi|ì̀k*; p. Td *-kkad*; pl.n. N *-ì̀kàd* kymmenkopeekkainen: Td *mi·łai oŋ ka·gž gr-kkad.* N *panou gŕ-ì̀kàą hobędaižęę* (hopeisen). (v. гри́венникъ.)

griäd (B Td), B *gŕäd*, Kš *gŕiäd*, V *gŕädę*; pl.n. B Td *griäd|äd*; pl.p. B Td *-öid*, V *gŕäduid* kasvilava, -penkki: Td *g-äle ištuťiŋ kartofeład* (perunoita). Kš *kanavoin keskes gŕiäd* vakojen välissä on k. V *bŕukvat ištutettah gŕäduiłę* lanttuja istutetaan k-oihin. (v. гряда́.)

griähk (Sn B), B *riähk*, N *riehk*, *riɛhk*, Lm *riähkę*, Kj *gŕiäh*; p., pl.n. Sn *-äd*; pl.p. *-öid* synti: Sn *ku g-äd miťťašt łuaďiu tobďad, šīd hän kuajizou papile* kun tekee jonkin suuren synnin, niin hän tunnustaa (katuu) papille. (v. грѣхъ.)

griähkähi|ńe (Sn); Lm *riähkäinę*; p. Sn *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* syntinen: *g-žed mändäu uadū* (helvettiin). (v. грѣхъ.)

grob|a (Sn B Td TP Pk); p., pl.n. Sn *-ad*, B Td *-àd*; pl.p. Sn *-id*, B Td *-ìd* ruumisarkku: Sn *pokoińìk* (ruumis) *pańďī g-ā.* B *g. kunne kuolī* (kuollut) *pandau.* (v. гробъ.)

grom|ida (Sn B Td); pr. *-iu*, Td *-juu̯*; impf. B Td *-īn* jyristä, jyristää: Sn B *pühä iľ g-iu* ukkonen (pyhä Elias) jyrisee. Td *taivăhàz g-juu̯ ďăłŏ* (kovin). (Av громѣть.)

**gromìska|tta* (Kn); pr. *-dou* ukkonen alkaa jyristä. (v. ed.)

gromu (Sn B Td N); p. Sn B Td *-d* ukkosjyrinä, ukkonen: Sn *egläi oľi tobď g.* eilen oli ankara u. N *gromùn aiga* (aikana) *tuli hän peŕťī* (pirttiin). (v. громъ.)

gro|ša (Pl), Ph *-šše̯* puolikopeekkainen. (v. грошъ.)

groš(š)anťšumoitand (Td Sg) kopeekan otto suuhun selän takaa maasta selkää taivuttamalla tai tuolista kiinni pidellen ja ruumiinpainoa kannatellen edestäpäin.

gro|žida (Sn B.Td), Ph *-zida*; pr. Sn B Td *-žin*, Ph *-zin*; impf. Sn B Td *-žīn* uhata, uhkailla, peloitella: Sn *vähäižel* (vähän) *g. pidʲäu.* Td *häm mindai* (minua) *grožī.* (v. грози́ть.)

gruab|ida (Td), N *gruob|ida*; pr. Td N *-in*; impf. *-īn* ryöstää. — N *gruobìnd: tūďę kakstošküme mĭĕst ristituin g-ìndàs ńällìuìùd i verdudùd* tuli kaksitoista miestä ihmisiä ryöstämästä nälkiintyneinä ja vihaisina. (v. гра́бить.)

gruďin (N); p. *-àd* rintakappale, -liha: *kelę g-àd pidàu, silę müöd g-àd* kuka haluaa r-n, sillé myödään r. (v. груди́на.)

gruo|guda (N); pr. *-gū*, *-ìkùttai* raakkua (varis, korppi, kuikka): *vuoroid* (varikset) *g-ìkùttai. vuoriš* (korppi) *sùoi* (rupesi) *g-gumai. g-gū guiìk.*

grūz (Sn N), N *gruuz*; pl.n. Sn N *-ad* 1) painoo, lasti: Sn *ku pandau ľigo, šī pandau piälę malgod g-akš* kun tehdään (pellava)liko, siihen pannaan päälle puita (malkoja) painoksi. — 2) N valkorousku (?), valkoinen, limainen helttasieni. *on voigrūz, maidogrūz.* (v. грузъ ja груздь.)

grüuh, gŕüuh, rüuh, ŕüuχ (Td), SP *kŕūkku* Ph *gŕūχę*; p., pl.n. Td *grüuhäd, gŕüuhäd, rüuhhäd*; pl.p. *grüuhid, gŕüuhid, rüuhhid* kyykkä, puukapula, nopo, n. 10 cm korkea kuusisesta seipäästä sahattu, tasakantainen, pyöreä; kyykkäpeli: Td *grüuhī, rüuhhī viättä* (pelata). SP *kŕūkkah iškie* (lyödä). (v. рю́ха.) (ks. *küuk.*)

grüuh-, rüuhbatog (Td) kyykänlyöntitavi: koivuinen, kuivattu, höylätty, noin metrin pituinen, keskeltä paksumpi, päistä niin vahva, että koura hyvin yltää ympäri. (Av бато́гъ.)

guaros (B) villalanka, -kangas: *poboiñik luaďitau sīćtšas, g-as, šulkus* nuorikon päähine tehdään karttuunista, villakankaasta, silkistä. (v. ра́русъ.)

gub|a (Sn—Lm M); p. Sn—V Ph M *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Ph M *-ad*; pl.p. Sn B Pl Td N Ph M *-id*, Kn Kš *-īd*, SP *-ī* lahti: Sn *meiďem merdad oo laskedu gubā.* Td *ďärvez gubad oldau.* SP *ďärven g.* M *lahteη guba* Lahti-nimisen kylän kohdalla oleva lahti. (v. гу́ба.)

gui|ìk (Sn—N), B D' *-ī*, Kn N *-k*, Td *gùĭk*, V Ph *-kkę*, SP *-kku*, Ph *kuikkę*; p. Sn—V Ph *-kkad*, N *-kad*, SP *-kkoa*; pl.n. Sn—V SP Ph *-kad*, Kn Td *-ìkàd*, N *-kàd*; pl.p. Sn B Pl Td *-kkid*, Td *guĭkĭd*, Kš *-kid* 1) kuikka: Sn *guikkid väh ambutau; guikkad ei šüödä.* — 2) D' jalaksessa kiinni oleva rauta, johon aisan tyvessä oleva rauta (*aižraud*) pannaan.

guľu (Td) etsijä piilosilla oltaessa. — *guľupei|ttoižil, -ttoižile, -ìòižīhe: lapsęd vieťtàŭ guľupeiìòižīhe* lapset ovat piilosilla.

**gumai|ta* (B); pr. *-dau* kumajaa: *mua ďalgan al g-dau.*

guomin (Sn Pl—Kš V), N V *-o*; p. Sn Pl—V *-od*, Td *-ad*; pl.n. Sn Pl—V *-od*, Td *-ad*, V *-òd*; pl.p. Sn Pl—N *-oid*, V *-uoid* riihen puintihuone, luuva, 2-ovinen, ovet vastakkain, jotta tuuli pääsee lävitse: Sn *g. oo rīhen edes, šigä* (siellä) *puidau.* (v. гумно́.)

gurb (Sn N AV), Ph *-ę*; p., pl.n. Sn *-ad*; pl.p. *-id* kyttyrä, hartiat: Sn *g. oη kui kaššal* (kontti). *iškeη g-ā* lyön hartioihin. — Sn *g-lahk* pintalankku. Td *g-laud* pintalauta. N *g-ńena* kyömynenä. B Td *gurpšelg* kyttyräselkä, -inen. (v. горбъ.)

gurba|ĭš (AV); p. *-ťťšud* kyttyräselkä, -inen. (v. горба́чъ.)

gurbištu|da (Pl Td); pr. *-n*; impf. *-in* tulla selkä köyryyn, kumaraan asentoon. — Td *gurbìštu|z* kumara asento: *häm matkadau g-kšis* hän kulkee kumarassa, kumarruksissaan. (v. горбъ.)

guŕp-, gurbšībiŕe k^s. *kuŕgšībiŕe.*

*gušl'|i (N); pl.n. -id; pl.p. -īd guslinsoittaja: oudai semmoižęd hälläi g-id: iʿtše pläššìttài, iʿtše vĭĕttài on hänellä semmoiset g-t, itse sekä tanssivat että soittavat. zastavī (määräsi) g-īlę pläššida i vietta. (v. гýсли.)

gušsak (N) 1) elukan sisälmykset: g.: keroi, südämkera i lokkoi, maks(àd), sap̄, bŕüššin ruokatorvi, sydän ja keuhko, maksa, sappi, mahalaukku. (v. гусáкъ.) — 2) vyö, hihna. (v. кушáкъ.) ks. kušak.

gūb (Sn B); p., pl.n. -ad; pl.p. -id kääpä (puun kyljessä), mistä taulaa tehdään, kun se on kuivanut. (v. губá.)

gūla|ida (Sn Kn Td Lh), Sn Kš gula|ida, Pl Kn gūla|ita, N Pk gūla|itta, V gula|ʿida, SP gula|ʿie, Ph gula|ita; pr. Sn Pl—V Ph Lh Pk -iʿtšen; impf. Sn Pl Td—V Ph Lh -iʿtšin, Kn -iʿtšīn kävellä huvikseen; huvitella: Sn hän vai šüöu da (ja) duou da gulaiťťšou. kŕiežad (jokiäyrästä) müö gūlaidau ildal rahvas. N mänou tsaŕi (tsaari) sadùi (puutarhaan) gūlaimai. Kj gūlaimahaskammo lähtekäämme kävelemään! Pk mille on valt gūlaitta minulla on valta huvitella. hän kolmèd sùtkad gūlaiʿtšou pīteris hän kolme vuorokautta huvittelee Pietarissa. (v. гуля́ть.)

h, χ.

habe|n, -ń (B); pl.ń. -ned; pl.p. -ńid haiven, utu-, partakarva: h-ńī ähkäidän šille murťšukan lyön sinua vasten naamaa.

habra|k (Sn B Td), Kš -z, N -k; p. Sn B Td -kkad, Kš -st; pl.n. Sn B Td -kad, Kš -had; pl.p. Sn B Td -koid; komp. Sn -kembi; sup. (kaikiz)h -kim hauras (puu, esim. leppä, lehmus): Sn h. tuoh (tuohi).

habrast|uda (Kš); pr. -uu; impf. -ui haurastua.

ha.bu (Sn B Pl Td N Lh Pk), Ph Lm -vu; p. Sn Pl Td Lh -bud, B Pl Td -bùd, Td -bŭd; pl.n. Sn B Lh -bud, B Pk -bùd; pl.p. Sn Lh -buid 1) havu: Sn mändüü habud, kūzeę habud. B läht habū (havuja hakemaan). Td šīd (sitten) lähtī hüö metsā habù[1]; pańďī šigă (siellä) kakš regĕd (kuormaa) habŭd. Pk kūzès on habùd (oksàd). — 2) uuniluuta, männynhavuista tehty: Sn päťšim pühkittäu h. B habul päťťšid (uunia) pühkitau.

habukoda (Td) havuilla täytetty merranpitoaitaus: seipäiden väliin pantu kuusen havuja.

habupū (Pl) havupuu.

hăbŭrĕgĭ (Td); pl.n. habureged havukuorma.

habuʿtšur|k (Td); p. -kkad hakotukki, oksaisesta puusta sahattu.

habu|k (Sn B Td), Kn N -k, Td -kkaz, hăbŭkàs, Td Kš -kaz, N habùk, V Lm -kkę, SP -kku; p. Sn B Kn Td V -kkad, Td hăbŭkàst, Kš -kast, SP -kkoa; pl.n. Sn B Kn Td SP -kad, Kn -kàd, Td -kkahàd, -kahàd, Kš -kkahad, V -kàd; pl.p. Sn B Kn Td -koid, Td hăbŭkăhĭd, Kš -kkahid, SP -kkoi haukka, Lm myös pöllö: Sn h. ťedren i kanan tappau, šüöu. Td h. oť ťedren pūs (puusta). Kn sūŕ h-k, SP sūŕi h-kku kotka.

habu|z (Td); p. -st; pl.n. -ksed; pl.p. -kšīd havuilla täytetty merranpitoaitaus.

hagar (Lm) härmä: h. pūlois (puissa).

*hagar|ta (Ph); pr. -dau tuulla heikosti: on pikkaraine tūli, vai ku h-dau tuulee heikosti, juuri ja juuri tuulenhenki käy.

hago (Sn B Kn Td N V Lm Lh Pk); p., pl.n. Sn B Kn Td TP Lh -d; pl.p. Sn B Kn Td -id, TP -loid, Pk haguəd 1) vettynyt, lahonnut puu maassa tai vedessä: Sn virunaiŕe pū sanozou h-kš viruvaa (makaa-

vaa) puuta sanotaan haokši. B *h. on ďärves virui* (viruva) *pū*, *suolę лаŋgenu* (kaatunut), *ei happane* (mätäne) *ďärves igänā*. N *vedes virū h.* Lh *poig virū ku* (kuin) *h.* — 2) B likopuu, pellavalion päällä painona oleva puu. — 3) lautan asemesta rannassa oleva lankku: B *mänöu vett ottamā randā hagołę*. Kn *veì kantai* (kannetaan) *h-л* (haolta). — 4) TP pl. kangaspuut: *hagoлois on sürďE*.

hagoine (TP) havun oksa vapana talvella ongittaessa.

hagomadò (Td) »haossa» kiinni oleva mato, jolla on kova kuori ympärillä; käytetään (ilman kuorta) ongensyöttinä.

hagošiłd (Pl Td); p., pl.n. *-ad* Pl mädäntynyt silta; Td (hevosilla ajettava) kapulasilta (puut poikkipuolin tietä).

hagou|zuda (Sn), Td *-duda*; pr. Sn *-zū*, Td *-dū*; impf. Sn *-zui*, Td *-dui* muuttua »haoksi», mädäntyä (puu).

haikost|azeta (Pl), N Lm *-uda*; pr. Pl *-azen*, N Lm *-un*; impf. Pl *-ažin*, Lm *haikostì* haukotella (kerran).

haik|ostelтaze (B), Td *-ustelда*, V *-ostetdakse*; pr. B *-ostęлzen*, *-ostelzou*, Td *-ustelzęn*, *-ustelou*, V *-ostelemos*, Lm *-ostęlęmos*; impf. B *-ostelìhe*, V Lm *-ostelimos*, Lm *-osteli* haukotella (jatkuvasti).

haik|ostoittada (Sn B), Sn Lm *-ostuttaďa*, Td *-ustoittada*; pr. Sn B Pl Td *-ostoittau*, Sn Lm *-ostuttau*, Pk *-ostuettau*; impf. Sn B *-ostoiī* haukotuttaa: Sn Pl *mindai h-ostoittau*. Lm *minud*, *häntę* (häntä) *h-ostuttau*.

hai|p̀ (Pl); p. *-ppud*; pl.n. *-pud*; pl.p. *-puid* askel.

**hairāht|uda* (N); pr. *-uu* erehtyä: *bajaŕ ťämä h-uu sanuda omălę̆ bàriňălę̆* tämä herra erehtyy sanomaan rouvalleen.

**hair|uda* (B); pr. *-un*; impf. *-uin*, *-ᵘoin* erehtyä: *toižèл kieraл ela hairu* seuraavalla kerralla älä erehdy!

haiž (Sn B); p. *-ud* (paha) haju, tuhna: B *ťšuhaidoìtad*, *haižud* tuhnaa lasket. *paha h.*

haiž|uda (Sn B Td N Lm); pr. *-un*; impf. *-uin* haista, lemuta pahalle (esim. mätä muna): Td *mi tägäл* (täällä) *h-ū pahàл?*

hajo|tada (Kj); pr. *-tan*; impf. *-tīn* kadottaa.

ha|л̄ (Sn—N Pk), B Td *-л*, V TP Ph Lm *-лłę*, SP *-лли*; p. Sn—V Ph *-лład*, SP *-лłoa*; pl.n. Sn—V SP Ph *-лład*, Td *-лłod*. *-лłòd*, V Pk *-лłàd* halla: Sn *kooz* (milloin) *vilu* (kylmä) *üö oo*, *šid* (silloin) *oo h.* Td *haлл⌣oη käünü. oľďī haлłòd.* TP *sūred haлłàd*, *kai* (aivan) *oli лumi.* Pk *puaksū oľďī haлłàd* usein oli halloja.

χala|ī (Sn B Td); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* päällysvaate (musta, harmaa), m.m. tattareilla Pietarissa; sairashuoneissa sairaille annetaan sellainen: Sn *χ. om piťk soba* (vaate) *muaha suai* (asti) *mužikàл* (miehellä). (v. халáтъ.)

haлg (Sn B Kn Td Kš Pk), Kš *hałg*, Pl V SP—Kj *haлgo*, N *haugo*; p. Sn—Kš V Ph *haлgod*, B *haлgòd*, Td *haлgŏd*, N *haugod*, *haugŏd*, SP *haлguo*; pl.n. Sn—Kš V SP—Kj *haлgod*, B Ph *haлgòd*, Kš *hałgòd*, N *haugod*, *haugòd*; pl.p. Sn—Kš *haлgoid*, Kš *hałgoid*, N *haugoid*, V Ph *haлguoid*, SP *haлgolоi* halko: Sn *parded käšk kai piľidä haлgokš* hirret kaikki käski sahata haloiksi. *mäne kanda haлgod* mene tuo (kantaen) halkoja! *haлgoлл⌣išk oťťšā.* B *haлgod pandau šiłlę* (*tuľikobraлę*) *piälę*, *ťervàšt haлgod* halkoja pannaan siihen (tuulaskouraan), tervaksisia halkoja. Td *pino haлgŏd.* N *pappi ťüöndàu kazàkaa meťťšài*, *haugòi* pappi lähettää rengin metsään halkoja hakemaan. *tuлou meťťšàs-pieiìE haugòs-piei* tulee metsästä halkoja hakemasta. *kaži käveľ meťťšài haugòη kuorzìndài* kissa kävi metsässä halkoja hakkaamassa (karsimassa). *lähtöu haugŏd leìkammài* lähtee halkoja hakkaamaan.

haлgai|tta (Sn Kn Td), B Td Kš *-ta*; pr. Sn B Kn Td Kš Ph *-dan*, N *haugaidàn*;

impf. Sn B Td *-žin*, Kn Kš *-žīn*, N *haugai* halkaista: B *pūn h-tes kirvehel iškin* (löin) *ďalgā. pūn h-ttau nagl* suude (kiila) puun halkaisemista varten. *halgon h-ttau kuŕīk* halkonuija. Td *ďäred* (paksu) *mänd h-ttaŭ nelľàkš* (neljään kappaleeseen). N *mužik vestau naglaą i zaveďiu haugaimai ťšurkad* mies veistää kiilan ja ryhtyy halkaisemaan pölkkyä. *pieę haugai* pään halkaisi.

**halgedęl|da* (B Pl Kš Pk); pr. B Pl Kš *-ou*, N *haugidęlòu*, Pk *-òv* halkeilla: B Pl *ďiä h-ou*. N *kündęd haugidęlòu* kynnet h-vat.

halgelm|us (B Td), Ph *-as*; pl.n. *-aksed* halkeama (lasissa); railo (jäässä).

halge|ta (Sn V), N *hauge|tta*; pr. Sn N V TP *-nou*, Kš *-dau*; impf. Sn N *-ń*, Kš *-i*, V *-ńi* haljeta: Sn *pū ei h-ne. korvois korv h-ń* korvon korva halkesi. *midä riŋgud h-ned* mitä huudat kohti kurkkua? N *huul oľi haugènnu. vīnàd ańťī stauťťšài haugènnudęi* viinaa annettiin haljenneesta maljasta. *viendo* (väärä) *pū ei haugeně* [hyvin].

haľg|ī (Sn Pl Pk); p., pl.n. Sn Pl *-iad*; pl.p. *-i(oid* haltia: Pl *me(ťšää h. matkai* (kulki), *šumu kù* (koska humina) *kūlui*.

halgoda (V), N *haugoda*; pr. B V TP *halgon*, N *haugon*; impf. N *haugòi* halkoa, särkeä: B *mändüD halgottau hienòkš* männyt halotaan pieniksi. N *haugòi häą žerďīd* (aidaksia). V *ťšurkad* (pölkyt) *h. halgoksE hienoksE*.

halg|oiŕe (B), Kj *-uoiŕe*; p. B *-ošt*, Ph *-oštę* pieni halko: B *ottau kolme h-ošt ünďürginašt* (ympyriäistä).

halgorded (Sn) halko-orret.

halgregi (B Td) halkokuorma.

halkkogo (Td) halkoläjä.

halkpino (Sn B Td), Kš *halapino*, Lm *halgopino* halkopino: Sn *h-iden keskuťšas* (välissä).

halla|k (Sn Pl Td Kš), B *-k*, SP *-kku*; p. Sn Pl Td Kš *-kkod*, SP *-kkoa*; pl.n. Sn Pl Td Kš *-kod*, SP *-kad*: **pl.p. Sn Pl Td Kš** *-koid*, SP *-kkoi* verka (kangas); B kesäpäällystakki (mustaa verkaa): B *h-k: piäli(ťšti) piňďžakos pidettau, sargahiŕe, mustas vatteges* takin päällä käytettävä, villainen, mustasta sarasta.

halm|eh (Sn B TP Pk), B *-e'*, *-ě*, N *haumęh*, V *haľmiš*, Kj *haumeh*; p. Sn *halm|eht*, B *-èht*; pl.n. Sn B Pk *-ehed*, N *haumęhęd*, V *halm|ehèd*; pl.p. Sn *-ehid* halme (ruis-, nauris-): Sn *me(ťšäz ruattu h.* metsään raivattu h. *h-eheę šiemeężin* (kylvin). B *h-e' rugišt, ozrad* (ohraa). *koňďī mänòu h-eheललū oman mužikaŋke ruaìun* karhu menee talonpojan kanssa raivaamalleen halmeelle. *šina* (sinä) *kündä ťämä h-ě! h-ehē ťähä emme paŋgoi rugišt, šiemekkoi* tähän halmeeseen emme pane ruista, kylvä. *h-ehen ďo pańin* (kylvin). *h. pandu*. TP *sīd* (sitten) *kazvau rugis h-eheh*. Pk *mina šiemenžin* (kylvin) *h-ehen ozrad* (ohraa).

ham|ar (Sn—Kš SP—Kj Lh), Td *-ăr*, N Ph *-àr*, N V Pk *-aro*; p. Sn—Kš V Kj Lh *-arod*, SP *-aroa*, Ph *-arad*; pl.n. Sn—Kš V Kj Lh *-arod*, B *-aròd*, SP Ph Lm *-arad*, Ph *-aràd*; pl.p. Sn—Kš Lh *-aroid*, V Ph *-aruoid*, SP *-aroi* hamara (kirveen, veitsen): Sn *iški* (löi) *mindai h-arol* (kirveen-h-lla). Td *kirvěhès on hamăr, h-aron al bardàiŕę* (silmänpielus). *h-arol madeht* (mateita) *suadau* (saadaan), [syksyllä ohuen jään aikana lyömällä jään läpi kala tainnoksiin].

hambahato|ine (B); p. *-št*; pl.n. *-ižed* hampaaton (jolta hammas on poissa): *h.: hambaz om pakkunu* (pudonnut).

hambahi|kaz (Sn); p. *-kast*; pl.n. *-kkahad*; pl.p. *-kkahid* hampaallinen, hampainen.

hambahi|toiŕe (Sn B), Td *-tuiŕe*; p. Sn B *-tošt*; pl.n. Sn *-ttomad*, B *-toižed*; pl.p. Sn *-ttomid*, B *-toižid* hampaaton: B *h., kudamal* (jolla) *hambahid eulę*.

hambaspala (Sn B Td) haukkapala (leipää): Sn *haukid leibäD, kudam ďiäu palaiŕe, se*

oǫ h. [kun] haukot leipää, [niin] se pala, mikä jää, on h.

hamb|aspū (B Pl Pk), B *-àspū*, N *-àspuu̯*; pl.n. *-àspuu̯d* 1) aatran aisoja yhdistävä kurjen edessä oleva poikkipuu; tämän ja kurjen väliin on hanko kiinnitetty: Pl *h. ülähän pieлust da ojid vastɛ poikkipū* ylhäällä kurkea ja aisoja vasten oleva poikkipuu. — 2) N kinttupuu (teurastettaessa): *panęd h-àspuu̯d eďižī i tagažī ďaugoihę*(h) (jalkoihin).

hambas|tada (Sn); pr. *-ťin* teroittaa sirppi tekemällä terä hampaalliseksi.

hambasta|i (Sn); p., pl.n. *-jad* (sirpin) teroittaja: *ťširpiį h-jad.*

hambastu|z (Sn); p. *-st* (sirpin) teroitus.

hamb|az (Sn—V SP Kj), N *-às*, *-àz*, Ph Lm *-as*; p. Sn—V *-ast*, N *-àst*, SP *-astu*, Ph Lm *-astę*; pl.n. Sn—V SP Ph Lm *-ahad*, B N V TP *-ahàd*, Kj *-had*; pl.p. Sn B Pl Td N V Ph *-ahid*, Kn Kš N *-ahīd*, SP *-ahī* hammas (suussa, sahassa, sirpissä): Sn *ku ak̀ suau лapsen, eräz ďeŋgad vieu h-ahikš* kun vaimo synnyttää lapsen, joku vie hammasrahan. Kn *h-as(t) suu̯ ťauš* suu täynnä hampaita. N *eďīžed, tagaižed, bokh-ahàd* etu-, taka-, kulmahampaat. *h-ast kibìštau* (särkee). *ištuu̯ vahn staŕìk, trupk h-ahīs* istuu vanha ukko, piippu hampaissa. *ota veiťš i vedàuda mindai kolmāšťši h-ahīd müöiťę* ota veitsi ja vetäise [sillä] kolmasti minun hampaitani! TP *haugïn h-ahàd.*

hamu|ťin (Sn), B *-ī*; B Td *h̯-ťin*; p. Sn *-ťinad*, B Td *h̯-ťinad*; pl.n. Sn *-ťinad*, B *-ìad*, B Td *h̯-ťinad*; pl.p. Sn *-ťinoid*, B Td *h̯-ťinoid* längissä olevat pehmitteet, nahkaiset, olkia sisässä. (Av хомутина.)

haňďž|ak (Sn B Pl), Td *-ak̄*, N *-àkko*; p. Sn Pl Td *-akkod*; pl.n. *-akod*; pl.p. *-akoid* haarukka, puu, johon kasvanut kaksihaarainen hanko; käytetään m.m. vyyhdinpuun vartena.

ha|nh (Sn Pl—Kš), B *-nн*, Td *-ñh*, N *-ńh*, *-nχ*, V SP Ph Lm *-nhi*; p. Sn—V Ph Lm *-nhed*, SP *-nhie*; pl.n. Sn—V SP Ph *-nhed*, Td *-ñhèd*, N V *-nhèd*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph *-nhid*, Kn Kš *-nhīd*, SP *-nhī* haṇhi: Sn *hanhed ľettäu* (lentävät).

haŋg I (Sn), Ph *-ę*; p. Sn *-ad*; pl.n. *-ad*, Ph *-àď*, Ph Lm *-àd*; pl.p. Sn *-oid* veneen hanka.

haŋg II (Sn B Td N), V—Kj *-i*; p. Sn B Td N V TP Ph Lm Kj *-ed*, SP *-ie*; pl.n. Sn Td N—Kj *-ed*; pl.p. Sn Td N V Ph *-id*, SP *-ī* hanki: Sn *h. oŋ kevädeл* (keväällä). B *h-ed müöi* (myöten). Td *h-елл̆oľin*. N *h-ed müötɛ*. Ph *paлťtinàd būkitàh būkùs, sīd levitetàĥ h-ęлę̆* palttinat keitetään pesutiinussa, sitten levitetään hangelle.

haŋg III (Sn B Kn Td), Pl N V Ph Lm Pk *-o*; p. Sn—Td N V Ph Lm *-od*; pl.n. *-od*, V *-òd*; pl.p. Sn—Td N *-oid*, V *-uoid* (kotitekoinen puu)hanko: Sn *valkitess̆oǫ* (talvinuotan uittosalkoa jään alitse kuljetettaessa on) *haŋg, puińe, kakšťšorpaińe* (-haarainen). B *tadeht лuodau kakšťšorpaižeл pūhaŋgoл* lantaa luodaan kaksihaaraisella puuhangolla. Pl *h-oл tadeht лuodau.* Kn *suabr* (heinäsuova) *лuodàŭ h-òл.* Td *on hein-, tade-, valkiçťšuzhaŋg* (nuotan uittosalon kuljetush.). N *h-ou makseìai* (*лoŋgeìai*) *höšteì* h-lla luodaan lantaa. Ph *valkin ajettau̇ h-o.*

haŋg|aťš (B), Ph *-aťťšu*; pl.n. N *-àçťšut* oksan hanko, haarukka. (vrt. *haňďžak.*)

haŋgi|çaińe (B Pl Td), Kn *-çaine*, Kš *-haińe*; p. B *-çašťš*, Pl Kn Td *-çašt*, Kš *-hašt*; pl.n. B—Td *-çaižed*, Kš *-haižed*; pl.p. B Pl Td *-çaižid*, Kn *-çaižīd*, Kš *-haižīd* hankikanto; hanki: Td *h-çašt müö tulimme. tänäpä h. kandau iťťšed, hebod* tänään h. kantaa ihmisen, hevosen.

**haŋgittada* (Td Ph) Td muodostaa hankia; Ph pitää uusi palttina hangella, jotta vaalenisi: Td *on haŋgiťaňnu.* Ph *paлťtinàd levitetàĥ haŋgę̆лę̆, sid haŋgìttahui* (hangella pitämisen jälkeen) *kuivatàh.*

haŋgìlẹ̀s (Td) hanki.

haŋgvi|ťš (Sn B), B *-ťš*, Td *-ts* hankavitsa.

hapaimmaid|o (Sn Pl SP Ph), B *haṗaimaid|*, B Pk *hapaimaid*, Pl Td Sg *hapamaid|*, Kn *hapaimmaid|*, N *haṗaimaid|o*, N Lm *hapaimaido*, V *hapammaid|o*; p. Sn B Pl Kn N V Ph *-od* viilipiimä.

hapannu (Sn Td Lh Pk), B Kš *haṗannu*, N *haṗànnu*; pl.n. Sn Kš Lh *-ded*; pl.p. Kš *-žīd*, Lh *-žid* mädännyt, mätä, hapannut, lahonnut: Sn *h-det pūd*. Pk *h. peŕť* pirttirottelo.

hapaṇzoi|ttada (B); pr. *-tan*; impf. *-tin* mädännyttää.

ha|pata (Sn B Td); pr. Sn B TP *-ppanou*, Td *-ppadau*; impf. Sn *-ppań*, B *-ppai*, Td *-ppaž* mädätä, hapata, paheta: Sn *pidᵢäu ľihad ahavoita, ei muga hapatʌ* pitää lihat kuivata ulkoilmassa, eivät niin helposti mätäne. B *ľiha, pū happanou*. N *mina hätkèn aigad virùin muos i haṗànnužimbi sihei* minä kauan makasin maassa ja olisin mädäntynyt siihen. *maido on ďo haṗànnu. mida mina panẹ̀n haudài ńeŋgomàt ťšabàlòd happanẹmmai, olàn ťšabàlòd* miksi minä panen tällaiset (hyvät) saappaat kuoppaan mätänemään, otan saappaat [itselleni]. TP *maido happanou, rodih kandatestẹ* kun maito happanee, syntyy paksu hapan kerma.

haṗištoi|ttada (B Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* hapattaa (maitoa).

hapišt|uda (B Td Sg); pr. *-ū*: impf. *-ui* alkaa hapata: *maid h-ui*.

happanešką|tta (Sn): pr. *-dou* ruveta happanemaan.

χaraidoiittada (B Td). N *χaraizoila*; pr. B Td *-tan*: impf. *-ťin* kuorsata. (Arv хара́йдать, Av хо́рандать, ха́рандать.)

χarai|ta (B Td); pr. *-dau*: impf. *-ž* ed.: *magadan χ-dan* kuorsaten nukun. (v. ed.)

har'ak (Sn Pl—N), B Td *-àk*. Kn *-ak*, Kn Td *-ak*, Td *-ăk*, N *-àk*, V TP Ph Lm Pv *-akkẹ*, SP *-akku*, Kj *-ag*; p. Sn Pl—TP Ph Pv *-akkad*, B Td N *-àkkad*, Kn *-àkkad*; Td *-àkăkd*, *-akkad*, SP *-akkoa*. Kj *-agad*, pl.n. Sn Pl—Ph Pv *-akad*. B Td *-àkad*. B Kn *-akàd*, B Td N *-akàd*. Td *-ăkàd*. *hărăkàd*, V *-akad*, Kj *-agad*; pl.p. Sn Pl—N *-akoid*, B Td *-àkoid*, Td *-akᵘòid*, V Ph *-akuoid*, TP *-akkoid*, SP *-akkoi*. Kj *-aguod*, Pv *-akkuod* harakka: Sn *harakk on vaлged ľind*. Kn *harak haťšàttàu: gosť(j)àd tuлou* h. räkättää: vieraita tulee.

haraka|iṅe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*, Td *harăkàižẹ̀d* koristeelliset puuvaarnat eli pulpukat, jotka lautakaton harjakourun kiinnittävät harjahirteen: Td *šomkāⁱ* (harjakouruun) *on ištutettu* (pistetty) *harăkàižẹ̀d*.

harakanďäiťš (B) valkea ukontuhnio. (v. яйцо́.)

haraǩkaṇhein (Pl), Td *harakkaŋkuaď|ad*; pl.p. *-oid* saniaiskasvit (polypodiaceae).

hara|u (Sn B Td Lm), B Td Pk *-v*, N *-vo*; p. Sn B Td *-vod*, B Td *-vad*, pl.n. Sn B Td Pk *-vod*, B Td Lm *-vad*, Kn Pk *-vòd*; pl.p. Sn B Td *-ṭoid* harava: Sn *haravō šelgämē kaivetau лoukuid oraл* haravan päähän (lapaan) kaivetaan reikiä näverillä. B *peлvaz šiemetau, šīd vaľmištetau h-voл* pellava kylvetään, sitten harataan haravalla. Pk *heinìd haravᵘoitau h-voл*.

harav|oida (Sn Td Kš), B Pl Kn Kš N V SP M *-oita*, Ph Lm *-uoita*; pr. Sn—Kš SP M *-oiťšen*, V Ph Lm *-uoiťšen*; impf. Sn Td Kš SP M *-oiťšin*, Pl *-oiťťšin*, Kn Kš *-oiťšīn*, V Ph Lm *-uoiťšin* haravoida: Sn *akad on nurmeл h-oimas*. Kn *kuoìmme net turbehèť kuokàл, sìd* (sitten) *ńed h-ᵘoiťšemme haravoл*. Td *heĭn h-oidàŭ лuŏgoihe kuivamaĭ* heinät h-daan karheille kuivumaan. N *heinàd h-oilai* heinät h-daan. M *ken h-oiťš sei лuou* se, joka haravoi, luokin [heinät suovaan].

harď (Sn—N Pk), Td *haŕď*, V TP Ph Lm *-ẹ*, SP *-u*; p. Sn Pl Kn Td N V Ph *-ad*, Kš *-àd*, SP *-oa*; pl.n. Sn Pl Kn Td N V SP Ph Lm *-ad*, Td *haŕďad*, *hărďàd*; pl.p. Sn

Pl—N *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* harja (pellava-; hevosen, kukon): Sn *ńeńiл* (noilla) *kukkoлoiл harđoid euлę* (ei ole). Pl *hebon, kukoin h.* Td *šīd pivoⁱs pʲàⁱ hărđàtàᵘ hărđàл* sitten pivoina harjataan [pellavat] harjalla. N *sīd' ottau h-aą, śetùd poʿtšīi sugahìs h., sīd harđadau* sitten ottaa sian harjaksista tehdyn harjan, sitten harjaa [pellavat]. *taboiìau harđàs* ottaa [hevosen] harjasta kiinni. *kukoiл h. hüvä.* V *h-ę sugahas, piälⁱtš(i) rugaл valettu* (pellava-)harja [on tehty] harjaksista, päältä on kuusenpihkalla valeltu. Ph *hebon, kukuoin, peлvashardę.*

harđa|ta (Sn B Td V Ph Pk), N *-tta*; Sn B Kn Td V Ph *-dan*; Sn B Td *-žin*, B *-in* harjata (pellavia): B *h. peлvahan, līnan tüöd* (pellavia, hamppuja). *harđatā vie kahtištš* h-taan vielä kahdesti. Ph *peлvastę h-tah* (h-taan).

harđat|oińe (Sn B Td), B Td *-uińe*; p. Sn B Td *-ošt*; pl.n. B Td *-oižed*; pl.p. *-oižid* harjaton (kukko): Sn *kukoid h-ošt euлę.*

harđaudu|da (Sn); pr. *-n*; impf. *-in* harjaantua, tottua: *h-tt‿on ühtē elämā i eletäu kui miež da naińe veńtšattā* ovat tottuneet elämään yhdessä ja elävät kuin mies ja vaimo vihkimättä. — *h-nd* tottumus.

harđod (Sn B Pl Td Kš N), Kn Td *harđòd*, N *hańđod*, Ph *harđuoid*, Lm *harđīd* (sing. n. *harđī*); pl.p. Sn B Pl Td Kš *harđoid* hartiat.

harđuk|ad (Sn); pl.p. *-oid* harjakaiset (kaupan päätyttyä).

harđuz (Sn B Pl Td N), Td N *hańđùz*, V TP *harđus*; p. Sn B Pl Td *harđust*, Td *hańđùst*; pl.n. Sn B Pl Td *harđuksed*, Td *hańđùksę̀d*, N *hańjusàd*; pl.p. Sn B Pl Td *harđukšid* 1) Sn B Pl Td N V TP karjus (kala); 2) Sn B Pl Td paidassa hartioiden, lapain ja ryntäiden kohdalla oleva vuorikangaskappale: Sn *paidaz oo̯ harđuz. ošťin лaukas* (myymälästä) *harđuksem paidā.*

χarkai|ta (B Td); pr. B *-dan*, Td *-ʿtšen*; impf. B *-žin*, Td *-ʿtšin* rykiä (limaa, näljää): B *χ-dan лogad.* (v. хáркать.)

harm|ag (Sn—Kš V Pk), N *-as, -àz*, TP SP *-ai*; p. Sn—Kš *-agad*; pl.n. Sn—Kš *-agad*, TP SP *-aid*, Pk *-agàd*; pl.p. Sn Pl Td Kš *-agoid* harmaa (N vain tukasta ja parrasta puh.): Sn *meītškana kezäлл‿oo̯ h.* Pl *h-ak kaži* (kissa). N *h-àz tuk̀.* V *h. hebo.* TP *nämäd kodid* (asuinrakennukset) *oлdah h-aid.*

harmaga|htau (B), Kń *-ttau* harmahtava.

harmauzu|da (M); pr. *-n*; impf. *-in* harmaantua (tukka, parta).

harmoi (Td); p., pl.n. *-d* harmaan lampaan nimi.

harpàs|tada (N); impf. *-tīmòin* harppailla.

harpida (N) harppailla: *h. tąudeu šuahù* h. pitkin askelin.

χar|ītš (Sn B Td); p., pl.n. *-ītšud*; pl.p. *-ītšuid* ruokatavara, muona: Sn *ošt' äijää χarītšud* osti paljon ruokatavaraa. *χarītšuiлę keskē* ruokatavaroitten sekaan. (v. харчъ.)

χarītš|evī, -ovī (Td); ad. *-eviʿaл* laudoista tehty tukkilaisten maja, jossa työnjohtajat asuvat; myös tukkiponttoolla oleva maja. (vrt. v. харчевóй.)

χarītšouń (Sn), B Td *χańītšouń*, B *harītšouńa*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. Sn *-oid* rahvaan ruokala, ravintola, matkustajakoti (tien varrella). (v. харчéвня.)

harv (Sn B Kn—N), V Lm *-ę*; p. Sn B Kn Td Kš V TP *-ad*, Kš *-àd*; pl.n. Sn B Kn Td Kš V TP *-ad*, B Kš *-àd*; pl.p. Sn B Kn Td Kš *-oid*, V *-uoid*; komp. Sn *-emb* harva (aita, metsä, verkko): Sn *aid oo̯ h. h-oiz verkois kaлa matkadau* (karkaa). *h-ad verkod oлdau nuotas nuoris suai rindantaguižis-pⁱäi* (nuoriin asti rintaverkon takaisista verkoista lähtien). *rindantaguižed oлdau vähäst h-embad verkod nuotas kui rindas* rintaverkon takaiset verkot nuotassa ovat vähän harvemmat kuin rintaverkot. V *h-ę metš* (metsä).

harv|ā (Sn B), Td *-ai* harvaan, harvoin: B *h. kävüd* (käyt). Td *h-ai händ olen nähnü.*

ha|t (N); pl.n. *-ìùd* mökki, tölli: *лuođi karun haìùn i elạŭ sis haìùs* teki huonon mökin ja elää siinä mökissä. (v. хáта.)

ha|ī (B Td); p. *-ttud*; pl.n. *-tud*; pl.p. *-tuid* 1) B olkapäille asti ulottuva palttinainen sääskipäähine; 2) Td kuhilaan hattusidoin, -lyhde; auman keon katto: *h.*: *kegon piäл pidettäu kate.*

**ha(ťš|attada* (Kn), Td *-ettada*; pr. Kn *-àttàu*, Td *-ettau* räkättää: Kn *harak ha(ťšàttàu: gosť(j)àd .tuлou* harakka r.: vieraita tulee. Td *harak ha(ťšettau.*

hattar (Sn B Kn Td V TP Lm), N *-o*; p. Sn B Kn *-od*, Td *-ad*; pl.n. Sn B Kn *-od*, Td *-ad*, N V *-òd*, TP Lm *-àd*; pl.p. Sn B Kn *-oid* jalkariepu: Sn *h-oD pidʲäu đaлgā kiářidä. pane keŋgät hattaroideŋ kerɛ! pe(ťšurkois* (uunin kyljessä olevissa syvennyksissä) *kuivatau h-oid.* B *sukis piäli(ťši pidetäu h-od* sukkien päällä käytetään jalkariepuja.

hattuhoŋg (Td) honka, jossa on oksia vain latvassa.

haud (Sn—N Lh Pk), Td *hàŭd*, V TP Ph Lm *haud|ę*; p., pl.n. Sn—Lm Lh *-ad*; pl.p Sn—N Lh *-oid*, V Ph *-uoid* 1) hauta, kuoppa (maahan kaivettu tai tiehen syntynyt); TP syvä kohta rannassa; Pk oja: Sn *eл aja h-oihe* älä aja kuoppiin! B *hukan h-oid pidetau* sudenkuoppia käytetään. *müö panemme h-ā лūt hänen.* N *tuлou mŏgĭлăлę̆, kaťťšuu, kaivèttùD h.* tulee hautausmaalle, katsoo, on kaivettu h. *лuođiu kesked pudrod h-aą i panou h-ài void* tekee keskelle puuroa syvennyksen (silmän) ja panee siihen (sulaa) voita. — 2) naurishaudikas; haudottu nauris: Sn *nagrišt keitetäu h-akši. anda millei h-ad mujada* anna minun maistaa haudikkaita! B *nagrehes h-ad pehmedad, magedad tuлou* nauriista tulee pehmeitä, makeita haudikkaita. *h-ad лuađīn* tein haudikkaita. Kn *h-ad paštettai.*

hauda|iŋe (Sn B Td Sg); p. *-št*; pl.n. *-ižed*, pl.p. *-ižid* kuoppanen, pieni syvennys, silmä (esim. puurossa): Sn *h-ižed oo rožis* (poskissa). B *šīd anoþ panou void šihi (đäišńi(ťšan) h-ižē* sitten anoppi panee voita siihen (munapaistoksen) silmään. Td *h-ižē viändämäi* rahakuoppaa pelaamaan (rahaa heittämään kuoppaan).

**haudata* (Lm); pr. *-h* kuopata, haudata kuollut eläin.

haude (Td); p. *-ī*; pl.n. *-ged*; pl.p. *-gid* haude.

haudńi|k (B Kn Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* B Td naurishauta l. haudottu nauris; Kn metsässä kuopassa kivien välissä paistettu nauris.

haudo|da (Sn); pr. *-n*; impf. *-in* hautoa uunissa: *va(ťšaŋkibištüksē đuodau heińid, h-tau pä(ťšis padas* kun vatsa on kipeä, juodaan uunissa padassa haudotuista heinistä syntynyttä vettä.

haud|uda (Sn Pl Td Kš V Ph Lm); pr. *-ū*; impf. Sn *-ui* hautoa: Sn *kana h-ū poigid.* Pl. *h-utau kiviл kuaď* vesitiinu haudotaan [kuumilla] kivillä. Kš *käded külüs h.* kädet on saunassa haudottava. V *h-uttah kuađid* (vesitiinua) *kadajaл.* Lm *kana h-ū đai(ťšüid* (munia) *pezäs.* Ph *h-uin vastan* (vihdan saunassa).

haug (Sn B Pl Td Kš M), Kn *-i*, N V TP Ph Lm *-i*, Pk *haùg*; p. Sn B Pl Td—V Ph M *-id*, B Td *-ĭd*, Kn *-ị̆d*; pl.n. Sn B Pl Td—V Ph M *-id*, Kn *-ị̆d̄*, N TP *-ìd*, Pk *haùgìd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš N M *-īd* hauki: Sn *hän püšťi* (pisti) *h-id azragaл* (ahraimella). *mužikk.ajau h-īdeŋ kerɛ* mies ajaa haukikuormaa. *pandau haugiлę maimakš лotoi* pannaan hauelle syötiksi sammakko. B *kevädeл tuľi äi h-ĭd* keväällä tuli paljon haukia.

haug|ìnlipas (V), Lm *-inlipas*; pl.n. *-inlippahad* näkinkenkä, simpukka.

haugi|ťš (Td Sg); p. *-ťťšud*; pl.n. *-(ťšud*; pl.p *-(ťšuid* pieni hauki.

haukahte|лzetta (Sn), B *-лta*, Td *-лda*; pr. Sn

B *-лzou*, B Td *-лou*; impf. Sn *-l̄īhe*, B *-l̄*, Td *-l* haukahdella: Sn B *koir h-лzou*.

hau|kaita (B), Td *-kaida*; pr. B *-kkaidan*, Td *-kaidan*; impf. B *-kkaižin* haukata: B *leibäd haukkai*.

hau|kkida (Sn B Td); pr. *-kin*; impf. *-kīn* haukkoa, useat kerrat haukata: Sn *haukkimattᵥei sua* (voi) *šüödä*. B *koir haukkiu lihad*, *калad*, *leibad*.

hau|kkuda (Sn B Td TP Sg); pr. *-kun*, B *-kùn*; impf. Sn B Td Sg *-kuin* haukkua: Sn B Td TP Sg *koir haukkū*.

haukund (B) haukunta: *koir ihastukšis haukundaŋke hüpńī ižandałę ründähiłę* koira ihastuksissaan haukkuen hypähti isäntänsä ryntäille.

**haukuška|ta* (B N); impf. B *-i*, N *haukūškaaž* (*koir*) alkaa haukkua.

hauru (Lm) huurre, sume ilmassa (talvella pakkasella); höyry; löyly: *hauduin vastan haurun piäl* haudoin vihdan l-ssä (saunan kiukaalla).

havad (Sn—Td SP Lh), N V Kj *-o*, TP Ph *huavo*, Lm *hoavo*; p. Sn—Td N V Lh *-od* SP *-uo*; pl.n. Sn—Td N V SP Lh *-od*, N *-òd*, TP Ph *huavòd*; pl.p. Sn—Td N *-oid*, V *-uoid*, TP *huavoлoid*, Pk *-uəd* säkki: Sn *mina ošťin ďauhod vīž h-od. h-oo sū šido*! B *ozrań* (ohran) *ďüvàł puhtahàł pandau h-oihe*. Kn *rugehèd panęmmę h-uoihe*. N *kümmene h-od mina pieśťin* (päästin) *rugìšt* (rukiita) [puimalla riihessä]. TP *rugehèd tūлdatetah* (tuuletetaan, puhdistetaan tuulella), *pandàh huavoлoih*.

havado|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni säkki, pussi.

havaiťšu|da (B); pr. *-n*; impf. *-in* herätä, havahtua: *h-in magadospiäi* (unesta).

havaiťťše|zetta (Sn); pr. *-zen*, N *havaťšezou*; impf. Sn *-žin* ed.: Sn *h-žin magadospiäi*.

havumeťťšę (Ph) havumetsä.

heb|o (Sn—Lm M Lh Pk), Td *hĕbŏ*; p. Sn—V Ph Lm M Lh *-od*, SP *-uo*; pl.n. Sn—Lm M Lh *-od*, B N V Ph Pk *-òd*, N *-ŏd*; pl.p. Sn—N M Lh *-oid*, B *-ᵘoid*, Td *-òĭd*, N *-òid*, V TP *-oлoid* hevonen: Sn *häллąi еилę hebod* hänellä ei ole hevosta. *omiл heboiл ajau. lähten heboižī* (hevosia hakemaan). B *ižand mäńi hebolлū* isäntä meni hevosensa luo. *mužìk* (mies) *ajᵘòĭ kahtęл hebol. ťelegā hebomᵥvaťłàšťš* vankkureihin hevosen valjasti. *końďī* (karhu) *šüöü hebᵘoid i lehmiн*. N *iťťše ťibui hebònnustę ŕīhei* itse lähti kiireesti hevosensa luo riiheen. *mäńi hebou tuoi heinăd* meni ja toi hevosella heiniä. TP *heboлoid ujuteìah* hevosia uitetaan. Lh *mäŋgät kai minun šeiťťšeme heboid* menkää kaikki minun seitsemän hevostani!

hebo|ińe (B Td V), Kj Lh *-ńe*; p. Kj *-štu* Lh *-st*; pl.n. Kj Lh *-žed*; pl.p. Lh *-žid* hevonen: B *nu, h., слūžīd šina mitłęi vierno* no, hevoseni, sinä olet palvellut minua uskollisesti. Lh *ruadoi* (teki työtä) *hebožiл. mäŋgät kai* (kaikki) *minun šeiťťšeme hebost*!

hebokaspū (Td) sinivatukka (rubus caesius) (?): *h-z om mustad marďad*.

hebokàzmŭărď (Td) ed:n marja (?).

hebo|kkahaińe, *-kkahaine* (V), TP *-kain*, Ls *-kkaine*; pl.n. TP *-kaižed* sinivatukka (?); Ls mesimarja, maamuurain: V *h. on hörťšikäs muguoińe* s. on sellainen monihaarainen.

heboku(ďžuoi (Lm) suuri, ontossa puussa elävä muurahainen.

hebo|mmuarď (Sn Kn Td), B *-mmarď*, *-marď*. Pl *-mmᵘarď*, *-kammarď* 1) Sn B Td variksenmarja (?): Sn *h.: must muarď heińā* (heinän seassa) *kazvau*. — 2) Pl paatsama (rhamnus frangula).

hebomuarď (Td) juolukka (vaccinium uliginosum).

hebòmmüöi (N) hevoskauppias, hevosenmyöjä.

hebonostài (N) hevosenostaja.

hebonpahnę (TP) lapset sanovat syvällä uidessa: *sigä* (siellä) *on h.*

hebontadeh (Td); p. *-t* hevosenlanta.

hebosälgü (Lm) tammavarsa.

hebo|ťš (Sn B Td N), B Td Lh *-ťš*, N V SP Ph Lm Kj *-ťťšu*, V *-ťšu*, Ph *-ťťšę*; p. Sn B N Ph Lh *-ťťšud*; pl.n. Sn B N Lh *-ťťšud*; pl.p. Sn Lh *-ťťšuid* tamma: Sn B *h-ťťš‿on ubehiл* (kiimoillaan). Td *h-ťš suà*ⁱ (synnytti) *hüvàń varzan.*

heboťšvarz (Sn) tammavarsa.

hebo|ťťšę (Ph Lm); pl.n. *-ťťšàd* mesimarja, maamuurain.

hei (Td) hei, hoi.

**heikah|tazeta* (B); impf. *-ťimoi* huudahtaa hei: *hän h-ťihe ńiemes-piäi* (niemestä).

**heikń|idä* (M Pk); pr. *-in*, impf. *-īn* ed.

heilu|tada (Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* häilyttää, huojuttaa: *elä h-ta pūd!*

heimokund (B Td N) suku.

hei|ń (Sn B Pl Kš Kj M), B Pl Kn Td N Pk *-n*, Td *heĭn*, V TP Ph *hei|nę*, Pv *-ńe*; p. Sn B Pl Td Kš M *-ńäd*, B Pl Td Ph *-näd*, Td *-nàd*, N *-nǎd*, N Pk *-nàd*, V *-nad*, Kj *-ńua*, Pv *-ńad*; pl.n. Sn B Pl Td Kš M *-ńäd*, B Pl Td Ph *-näd*, V *-nad*, Pv *-ńad*; pl.p. Sn Pl M *-ńid*, B Pl Kn *-nid* heinä; B rikkaruoho: Sn *ei voi heińid ubeŕida* (korjata). *mäne heińā̄* (heiniä hakemaan)! B *štobi ei kazvaiž ozrǎлę keśkē heińäd* jottei kasvaisi ohran sekaan heinää. *matkadau heińikos, vai heińäd šahištau* kulkee heinikossa, niin että ruoho kahisee. Td *meiďen kai oлdau heinàs nurmèл* meidän väki kaikki on heinänteossa niityllä. *pidäu lähtä heinàt tuomai. müöin regèn heinäd* möin kuorman heiniä. Kj *heińua ruata* tehdä heinää. Pk *äi* (paljon) *on heinàd.* — B *heińàл* heinänteossa.

hei|ńʿarǵ (Sn Pl), B N *-nʿarǵ*, Td *-ńʿärǵ*, *-nʿärg*, TP *-nʿargi*; p. Sn *-ńʿarged*, B *-nʿarǵed*, Td *-ńʿärǵed*, TP *-nʿarged* heinäaika; heinäajan paastoton osa: pietarinpäivän (29/6) ja elokuun 1 p:n välinen aika: Sn *heińarges pogodad hüväd oлďī* heinäaikana ilmat olivat hyvät. B *heinarǵ pedrus* (pietarinpäivästä) *spoasampühā̄ suai* (vapahtajanpaastoon asti). Td *kolmei nedälī mäni heińärǵ* kolmeen viikkoon supistui heinäaika. *nuřmèл kùĭ. heĭn kazvàv ťąŭdekš, šīd heinärgès košìtàv* niityllä kun heinä kasvaa täyteen mittaansa, sitten heinäaikana niitetään.

heinʿargipühälaskunedäli (TP) elokuun ensimmäinen viikko: *h-л kütvetäh rugis.* (v. недѣля.)

heinęsarai (V), Lm *heinsarai* heinälato. (v. сарай.)

heinhaŋg (Pl Td); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* heinähanko (puinen, 3—5-haarainen).

heińi|k (B Td); p. B *-kkod*, Td *-kköd*; pl.n. B *-kod*, Td *-köd*; pl.p. B *-koid*, Td *-köid* heinikko.

heińmadoine (B) vihreä perhostoukka.

heińnuor (Lh); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* nuora (n. 2 cm läpimitaltaan), jolla heinäkuorma nuoritetaan: *šido ďaлg h-ā* sido n. jalkaan!

heinŕeg|i (Td); p., pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* heinäkuorma.

heińsua|ī (Sn); p. *-ttod*; pl.n. *-tod*; pl.p. *-toid* heinäruko.

heinta|k̄ (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* heinätaakka (selässä kannettava).

heińä|ttädä (Sn); pr. *-tän*; impf. *-ťin* tehdä heinää.

heižmad|o (N); pl.n. *-òn* heisimato.

hei|ttüdä (Sn Lh); pr. *-tün*; impf. *-tüin* laskeutua alas: Lh *mužik* (mies) *heittüu karžinā.*

hei|ťťädä (Sn), B Kj Lh *-ttada*, Td Ph M Lh *-ttädä*, N *-tada*, *-tada*; pr. Sn *-ťän*, B Lh *-tan*, Td M Lh *-tän*, N *-tàn*; impf. Sn B Td N M Lh *-ťin* 1) jättää, panna kädestään jhk: Td *eлa лuge, heiťa kńīg iärē*(ⁱ) älä lue, pane kirja pois! N *heitau tšabàtod tšentšoihei* jättää saappaat eteiseen. *tилou staŕik, heitau kotomkàn лauťšǎлę* vanhus tulee, panee repun penkille. Lh *havadot kädess‿ei heita iäre* säkkiä ei jätä kädestään pois. *kindahat heittau лumeлę* rukkaset panee lumelle. — 2) laskea alas, pudottaa: Sn *nuoraл heitťäu akan norā* nuoralla laskee akan alas kal-

lionkoloon. N *hää heiť, heiť kolťšaižęę hiťťäšťši kündei suoi* hän siirsi (alaspäin) vähitellen hitaasti sormuksen kynteen asti. Ph *pappi heittäŭ kuaďaid* (alushousunsa). — 3) riisua: B *ńei(ťšud sobad piäl heiť* tyttö riisui vaatteet yltään. N *käske hälлę heitada sobad* käske hänen riisua vaatteensa! *bajaŕ pövüü heiť ierǫh i(ťšèspiei i šuopkaa i kindahàd* herra riisui turkin yltään ja lakin sekä rukkaset. — 4) lakata: Sn *heiťťägäd lüönd* lakatkaa lyömästä! *heiťä šebädelüs* lakkaa syleilemästä! *heiťťäu vihman* lakkaa satamasta. *emmɛ heiťťägöi ruadod* emme jätä työtä. B *лapš itkun heiť* lapsi lakkasi itkemästä. Td *ne(ťšis* (siinä samassa) *heiť itkun*. Kj *anda šumiu, heittau* humiskoon [teekeittiö kiehuessaan], lakkaa! M *kägeл kurkkū mäń.ogaz, kukundaa heitäü* käen kurkkuun meni oas, lakkaa kukkumasta. Lh *heitä pūu rikond* jätä puiden turmeleminen! *heitä magad* lakkaa nukkumasta! — 5) hylätä, jättää pulaan: N *mina sindai* (sinua) *en heiła*. — 6) huoistaa (hintaa): N *viegi heiłàd sadăs rubľăs, äijàä libo vähää* vieläkö huoistat sadasta ruplasta jonkin verran?

hei|ťťäzettä (Sn), B M *-ttazeta*, B Td *-ttäzetä*, N *-łazuda*, Kj *-ttakse*; pr. Sn *-ťťäzen*, B M *-ttazen*, Td *-ttäzen*, N *-łazuń*, Kj *-tamuo*; impf. Sn *-ťťäžin, -ťťäžime*, B *-ttīmoi*, Td *-ttäžin* 1) laskeutua alas, heittäytyä, teeskennellä: Sn *rastavad vastɛ heittäzöu šünd muaл taivahas-p'äi* jouluaattona Kristus laskeutuu maan päälle taivaasta. *pane ďuškad umbē paŕembi, anda lämmäd heiťťäzöu eńämbi* sulje uuninpellit paremmin, että lämmintä tulisi enemmän! N *sina heiłazu poŋŋuštši* (polvillesi)! *anup sai алahakšpiei heiłazummai* anoppi alkoi laskeutua alaspäin. TP *muamah heittäh poлviziłę i andau ńäńńid kätküdeh лapsęłę* äitinsä laskeutuu polvilleen [lattiallc] ja antaa rintaa kätkyeen lapselle. M *ŕebuoi heittazennu naŕeko kuoľiakš* kettu oli heittäytynyt tahallaan kuolleeksi. — 2) antautua (käsiin): Sn *skлuad* (aarre) *millei* (minulle) *ei heiťťäze käžī*. — 3) Kj riisuutua. — 4) B kielelle *heittäzou* (kirvelee) [väkevä tupakka].

**heitäl|ła* (Lh); pr. *-dau* pudottaa äkkiä, iskeä: *ku h-dau hamaroл, kando bokaлlę* kun iskee kirveenhamaralla [kantoa], kanto [kaatuu] kyljelleen.

helaidoi|ttada (B), Td *heľäidoi|ttada*; pr. B Td *-tan*; impf. *-ťin* helistää, saattaa heläjämään, heläyttää.

heľa|k (B) heleä: *h-ǩk.iäń* (ääni).

helbe (Sn Pl Td Kš V), B *hełbę, helbęh*, Kn SP Lm *helbeh*, N *höľbę*; p. Sn Td Kš V *helbe|ī*, Kn *-ht*, Td *-t*, SP *-htü*, Ph *-htę*; pl.n. Sn Pl Td Kš V *-ged*, B *hełbeged*, Kn SP Ph Lm *helbe|hed*; pl.p. Sn Pl Td Kš V *-gid*, Kn *-hīd*, SP *-hī*, Ph *-hid* kauran helve (irroitettuna jyvästä): Sn *h-tt.oŋ kagrois*.

helbehavad (Pl Td) helvesäkki (kuv): Pl *ka(ťšo łaŋgeńid, h.* Td *aig h. oľīd* kevytpä olitkin (helppo kaataa painissa).

heлd|uda (Lh); pr. *-ū* heltyä, tulla araksi (esim. varpaanvälit kastuttuaan). — *heлdund* heltyminen.

hele(äd (TP) heleät: *keллod on h.*

helińeh (Td); p. *-t* helinä: *keллoiđen h.*

helì|štä (Td); pr. *-žöu*; impf. *-ž* helistä: *kai* (kaikki) *keллod h-štšī* (helisivät).

heľľ|idä (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* saada raha kuoppaan heittämällä rahapelissä.

heľľi|ttädä (Sn); pr. *-tän*; impf. *-ťin* ed.

heлm (Sn Ph Lh), Td *hełm*, Kš *helm*; p., pl.n. Sn Td Kš Lh *-ad*, Ph *-àd* helma (vaatteen): Sn *emustas h-ad ombeлdud oǫ* naisen paidan alaosan helmat ovat kirjaillut. Td *лapš emän hełmaš rippū* lapsi pitää kiinni äitinsä (hameen) helmasta. Ph *nostàu pabàďjàл heлmàn* nostaa papinrouvan helmat.

heł|pota (Td); pr. *-pponou*; impf. *-ppoń*,

-ppož laantua, tyyntyä: *tūl zavoďī* (alkoi) *h.*

**helsku|ttada* (B); pr. *-tan* helisyttää: *h-tad havados sťokład libo ďeŋgad* helisytät säkissä lasipaloja tahi (metalli)rahoja.

heľüheiń (Pl); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* laukku (rhinanthus sp.).

helą̄|itä (B Td); pr. B *-idau*, Td *-idäu*; impf. B *-i*, *-ťťī*, Td *-iťī* helistä: B *sťokł* (lasi) *helą̄i*. Td *keā̄ helą̄idäu, kakš kełłod helą̄ittäu.*

**heľäidaška|ta* (B); pr. *-dau* alkaa helistä: *h-dau porokeł* (aisakello).

heŋg (Sn—N M Lh Pk), V—Lm *-i*; p. Sn—TP M Lh Pk *-ed*, SP *-ie* henki, sielu; sydän: Sn *h-en ahťištau. hän oo vie* (vielä) *h-is. h-ed euległ* on kuollut. *odva* (tuskin) *h-is püzüi. mina otan da riehkiī šindai vähī h-ī* minä otan ja pieksän sinut melkein kuoliaaksi. *kakškümevīž h-ed rahvast. h. ťükkäu ľibo ťükettäu ründähis* sydän sykkii rinnassa. B *vie* (vielä) *on hänès h.* ‖ *h. lähtöu. h-eē höur* (huuru) *nägüu* [kylmässä]. *kogodutau* (kokoontuu) *vīž h-ed. vähäižen* (hiukan) *h-is oli. karu i aňhełł sporitau*; *ükš sanū: se on minun h., a toiňe sanū: se on minun* paholainen ja enkeli kiistelevät; toinen sanoo: se on minulle kuuluva (ihmisen) sielu, toinen taas sanoo: se on minun. *miłłai h-eŋ kibištau* sydäntäni kivistää. *pidaiž ambuda, štobī hätłę pūłuiž h-ē, eďipuołę* pitäisi ampua [niin], jotta sattuisi sen (karhun) sydämeen, etupuoleen. N *ďieła* (jätä) *h-ī mindai* (minut)! *jedva karūs h-īs ďieī* tuskin pääsi hengissä paholaisen kynsistä. *kahèksa h-ed millai perę̄h* minulla on kahdeksanhenkinen perhe. *viruu h-ètta. pieśť mindai h-ī elämai* pelasti minut henkiin, elämään. *oli millai hän hüvä hebo, ľjūbīn, kai pańìn h-èi* se oli minulla hyvä hevonen, pidin siitä sydämeni pohjasta. Lm *h-i lähťi iäreh ristikaazas* ihminen kuoli. M *lüöďī vähī h-ī* löivät melkein kuoliaaksi. Lh *viegooo heŕ h-iš* vieläkö herra on hengissä? *piäž mužikkiäre h-ī* jäi mies henkiin. — Pk *heŋgen koht* sydänala.

heŋgetöiňe (Sn) hengetön, kuollut: *virū ku* (kuin) *h.*

**heŋgi|da* (N); pr. *-u* huoata, huokaista: *pitkaheze* (syvään) *h-u.*

heŋgi|ttada (B), Td *-tädä*; pr. B *-tan*, Td *-tän*; impf. B Td *-ťin* hengittää.

**heŋgìtus* (N) hengitys, hengittäminen: *mänou hàn (hebo) ďuomài merèi, kai łaineheèd lähtiškattai hänèn heŋgìtukseŋs-pieilę* kun se (hevonen) menee merestä juomaan, niin laineet syntyvät sen hengityksestä.

heŋgkurkv (N) henkitorvi.

heŋgłuzik (N) rintalasta.

heŋgähtü|s (Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed* hengähdys: *heŋgàhtüksei ďuoi kogo stokanan* koko lasillisen joi yhdellä hengähdyksellä.

**heŋgäsťeľ|däkseh* (Ph); pr. *-emös* huokailla, hengittää syvään.

heŋgàstü|dä (Td); pr. *-n*; impf. *-in* hengähtää: *anda hebo h-u* (h. seisahtaen).

heŋgä|städä (Sn B); pr. *-stän*; impf. Sn *-šťin*, B *-štin* hengähtää (avoimella suulla puhaltaa ilmaa keuhkoistaan), huokaista: Sn *midä pitkäłi h-šťid* mitä syvään huokaisit?

**heŋgä|stäzetä* (B); pr. *-stäzen*; impf. *-šťšimoi*, *-šťšimoi* huokaista.

heŋgàstöi|ttädä (Td); pr. *-tän*; impf. *-ťin* hengähdyttää, levähdyttää: *pidäu hebòd h.* [ajon jälkeen].

heŕ (Sn Pl Td N Lh Sg), Ph *herrę*; p. Sn Pl Td Lh *herrad*; pl.n. *herrad*, N *herràd*; pl.p Sn Pl Td Lh *herroid* herra, viranomainen: Sn *heŕ triebuī šindai* herra kutsuu (vaatii) sinua luokseen. *et puhtastanne pihad, herrat käskedäu puhtastada* jos et puhdista pihaasi, viranomaiset käskevät puhdistaa.

hera (B Td); p. *-d* esiintyy vain sananpar-

ressa: B *veži šeižuu kui h. tüuń, kui riesk* (nuori) *maid.* Td *veži šeižuu ku h.*

heràndo (Lm) hauen ongen metallinen perustin.

heraštu|da (Sn B Pk), Td *heràštü|dä*, N *herāstu|da, herāštu|da*; pr. Sn B Td N Pk *-n*; impf. *-in* herätä: Td *opi nügüđe đo heràštüdä iärei, rahvàz đo mändī ròadoile* koeta nyt jo h., muut ihmiset ovat jo menneet töihin. N *śe mieź herāstuu magadòs* (unesta). *štobị* (jotta) *hüö herāstuttais magadòs-piei ierẹh. heràstui kui magadòs* heräsi kuin unesta. *hän herāštuu magadòs-pieiìẹ.* Pk *hän h-i huondeksea* (aamulla).

**herāštoi|ttada* (N); impf. *-ł* herättää: *h-ł magadòs-piei* (unesta).

her|k (B Td); p. Td *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkoid* herkkä: B *h. kūлemā* herkkäkuuloinen. Td *лapš oo h. nouzemai: eлgat stuigagoi* lapsi on h. heräämään, älkää jyskäkö! *h-kk‿on līkkeheлẹ hebo* hevonen on kiivas lähtemään. *hebo h-kk‿on ajada* hevonen on h. tottelemaan.

herkkaľi, herkašťši (Td) herkästi: *лapš h-ľi nouzou* (herää). *hebo h-ľi lähtöu. tòa neiťšud h-šťši nagrau* tuo tyttö h. nauraa.

herneh (Sn—Ph Kj Pk), Td N *hernẹh*; p. Sn—N Kj *herneh|t*, V Ph *-tẹ*, SP *-tü*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj *-ed*, TP *-èd*; pl.p. Sn B Pl Td N V Ph *-id*, Kn Kš Kj *-īd*, SP *-ī* herne (pisum arvense): Sn *h-id eиlẹ meil vousо* hernettä ei meillä viljellä ollenkaan. *h-en ľöužin ühteń· đüvää. лapsẹ̀d hernèhmuou* (hernemaasta) *h-t vargàstettai.* Kj *h-t śiemetah* (kylvetään) *vähä.*

hernèhkokoi (Td); p. *-d* hernepiirakka: hernekeitosta ja talkkunaa ruiskuoren sisässä: *šüö h-d!*

hernèhmuo (N) hernemaa.

hernehpaлg (Sn), Kn *-o*; p., pl.n. Sn Kn *-od*; pl.p. *-oid* herneenpalko: Sn *tänä vuoden oo šūreo h-oo.*

hern|èhrok (Td), N *-ehrok* hernekeitto (vettä, herneitä, suolaa, joskus tuoretta tai suolaista lihaa).

herskaht|uda (Sn Td Sg); pr. *-ū* nyrjähtää, mennä sijoiltaan: Sn *oma* (ihmisen) *đaлg h-ū.*

heähkäinẹ (Lm) vesikko l. tuhkuri (?) (ojissa ja joissa elävä eläin, suurempi kärppää, pienempi näätää).

hiam ks. *hiem.*

hib|đ (Sn—N), V *-đe*, SP *-đu*, Ph Lm *-jẹ*; p. Sn—V *-đad*, Kš *-đäd*, N *-đàd*, SP *-đoa*, Ph Lm *-jad* hipiä, iho: Sn *viлu šärü on iťšellei, kui kaži hibđad küńđžiü* kun on ihmisellä kylmän väreitä, niin aivan kuin kissa ihoa kynsii. *hebol läŋgiss‿oo voiлuk hibđad vast* hevosella längissä on huopa ihoa vasten. *hän ei andanu лeikkoda* (leikellä) *omad hibđad* ei antanut tehdä leikkausta. B *kńagin ende veńťšad viedau külū. i šīd hälläi hibđ se kai maidoл pestau* morsian ennen vihkimistä viedään saunaan ja sitten koko hänen ruumiinsa pestään maidolla. Pl *hibđad vastɛ soba* (paita). Td *pane hibđad ühtèi: lämèmb om magata.* N *hipť kai noges* iho kokonaan noessa.

hiem (Sn B Pl Td Kš N), Kn *hiäm*, Kn Kj *hiam*, Td *hìĕm, hiĕm*, V *hiämẹ*, TP SP Lm *hiemai*, Ph *hiťamī, hiamai*; p. Sn Pl Td Kš *hiemad*, Kn *hiämäd*, Td *hìĕmad*, Kš *hiemàd*; pl.n. Sn Pl Td Kš *hiemad*, B Td Kš *hiemàd*, Kn *hiamàd*, Kn V *hiämäd*, Td *hìĕmad*, N *hiemàd*, V *hiämàd*, TP SP Lm *hiemaid*, Ph *hiťamaid*; pl.p. Sn Pl Td Kš *hiemoid*, Td *hìĕmoid* hiha; pl. naisen paidan yläosa hihoineen: Sn *pińđžakan* (takin) *hiem. pane kädet hiemoiлẹ südämē* (hihoihin)! Kn *hiamàn suu.* Td *paidaa hìĕm.* SP *hiemaiz vedā* hihasta vetää. Ph *hiťamain rebiťin* (revin).

hien (Sn B Td), N V Lm *-o*; p., pl.n. Sn B V *-od*, Td *-ud*; pl.p. Sn B Td *-oid*, Td *-uid*, V *-uoid*; komp. N *hienomb* hieno, ohut, hoikka, pieni (vahvuudeltaan): Sn *ei see*

hienod оле калад ei ole niin pientä kalaa. *еилę seę hienoŋ калам moštu* ei ole niin pienen kalan laista. B *vīšsadad markkad hienokš vajehťin. hienod олged* (oljet). *hienòs verkòs käbr on tuohìńe* pienisilmäisessä verkossa kohot ovat tuohiset. *mändüD halgottau hienòkš.* Td *h. sūrìm* (suurimo), *drobu* (hauli), *nagл* (naula), *ďauh* (jauhot). *naižлuadud pidetäu hienoid brujid* naisväki käyttää pieniä työkaluja. N *hieno кала.* V *tšurkad halgoda halgoksE hienoksE* pölkyt pitää halkoa pieniksi haloiksi.

hieńi|k (B); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* nuori metsänalku, missä kuusen, pajun jne. sormen vahvuiset *hienod vi(tšad kazvetau.*

hien|oińe (Sn B), Td *-uińe*, Kj *-oine*; p. Sn *-ošt*, Td *-ušt*; pl.n. Sn B *-oižed*; pl.p. Sn *-oižid* hyvin pieni, ohut, heikko: Sn *h-oižet калад.* B *h-oižed ďorššīžed* (kiisket). Td *h-uińe niegл* (neula). Kj *h-oine ťihi* (hyttynen).

hieno|ižē (Sn B), Pl *-šťši*, Lm *-žeh* hienosti, heikosti, ohuesti: Sn *h. vihmū tšihaiduttau*, B *h. vihmū*, Pl. *h-šťši vihmū*, Lm *h-žeh vihmuu* sataa tihuuttaa (hyvin pienin, tihein pisaroin). B *kuašan veďeľan keitť i toreлkałę h. oigei* vetelän puuron keitti ja lautaselle ohuesti levitti.

hienoka|ińe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* hyvin pieni, ohut, hieno.

hieno|ta (Sn); pr. *-ndan*; impf. *-ńďin*, *-nžin* vaihtaa rahaa pieniksi: *edgi voi h. ďeŋgad* (rahaa)?

hienslojaińe (Td) ohutsyinen (pärepuu). (vrt. v. слой.)

hienoverk (Pl) pienisilmäinen, tiheä verkko.

hier (Sn), Lm Kj *-u*; p., pl.n. Sn *-ud*; pl.p. *-uid* Sn paikka, kohta; Lm Kj kylä: Sn *ťäs küläs kus h-us hän on?*

**hieràu|ta* (N); impf. *-ž(E)* pyyhkäistä (jk kirjoittamansa, piirtämänsä): *ühtèn h-ž(E) ierę rupťšàa* yhden (liidulla tehdyn) piirron p-si pois.

hieŕ|idä (Sn), B *-ida*; pr. Sn B *-in*; impf. *-īn* pyyhkiä (jtk kirjoittamaansa kynällä).

hier|oda (Sn—V Ph), SP *-uo*; pr. Sn—V SP Ph *-on*; impf. Sn—N SP *-oin*, V Ph *-uoin* hieroa (kipeätä ruumiinosaa); hangata (lattiaa pestessä; kenkä jalkaa): B *suolaл hibď* (iho) *h-otau.* Td *elą h-o šilmid! ťšabai* (saapas), *keŋg h-ou ďalgan. läŋgiл h-oi olgapiän* länget hakkasivat (hevosen) olkapään. N *kaikèn minùn h-òu* minut kokonaan hieroo. *kondī śūľgöu käbäľałę i h-ou omad rožad* karhu sylkee käpäläänsä ja hankaa kasvojaan. Ph *paлťtin oigeťàh stolälę, sit pualikàл h-otàh, štobi sileńīž* palttina levitetään pöydälle, sitten kartulla hangataan, jotta siliäisi.

hier|otada, -òťädä (Td), SP *-attoa*; pr. Td *-otan*, SP *-atan*; impf. Td *-oťin*, SP *-atin* hierottaa, hankauttaa: Td *pidäu ďalgad h.* ‖ *mina kodìs* (kotona) *h-oťim pòaksui* (usein). SP *idäresťi ďalgan h-atin* kaikeksi onnettomuudeksi kenkä hankasi jalkani.

hiero|teлta (B); pr. *-tteлęn*; impf. *-tteľin* hierottaa usein, pitää hierottamista tapanaan: *mina kodis* (kotona) *h-tteľin poaksū* (usein).

higest|üdä (Sn Td Lh), B *-uda*, Td *higèstüdä*; pr. Sn Td Lh *-ün*, B *-un*, Td *higèstün*; impf. Sn Td Lh *-üin*, B *-uin* hiota, hiestyä: B *ľöūlüd pandai, štobi hibď h-uis* löylyä lyödään, jotta ruumis hiestyisi. *hebo rubèž higèstümmäi.*

higèstä|dä, higesta|da (B): pr. *-u* hiostaa: *kiven üöл h-u, märg on. kezallei ďalg higesta* kesällä ei jalka hiostu.

higèstöittädä (Td) hiottaa, saattaa hikoilemaan.

hig|i (Sn Td N V TP Ph Lm M Lh); p. *-ed* hiki: Sn *h-essolęę ďaloľi* (kovin). *on üńńäi* (yltä päältä) *h-es.* Td *h. valuu rožad müöi* h. virtaa poskea pitkin. *h. nouž ottsai* h. herahti otsaan. *hän ruadoi* (teki

työtä) *h-èi suai* (asti). *ikkunad oo̯ h-ès.* TP *hebo on h-es.*

**higoz|eta* (Td); pr. *-ou* hikoutua.

hi|l̓ (Sn B Td Kš); p. Sn *-l̓l̓ad* hidas, hiljainen, tyyni (luonteeltaan): B *miež oo̯ h.* (yrittämätön), *ei tahto ruata* (ei halua tehdä työtä). Td *hän oo̯ h. ruadòs* (hidas työssä).

hi|ä (Sn Kš), Pl Kn *-лло*; p., pl.n. Sn Pl Kš *-ллод*; pl.p. *-ллоід* lakka, kypsä suomuurain (rubus chamaemorus): Sn *ťäл suoл hiллод еилę.* — D' *hилломbarb* (kasvi).

hil̓l̓|aiṅe (Sn B Td), B *-ąiṅe*; p. Sn B *-ašt*; pl.n. *-aižed*; pl.p. *-aižid* hiljainen; hidas: Sn *h-aižiden mužikoideη* (miesten) *ker ела lähte ruadō* (työhön). B *h. iäṅ* vieno ääni. Td *hän oo̯ h. ruadòs* (työssä).

hil̓l̓ai|žē (B), TP *-zeh* hiljaa, hitaasti: B *rebᵘoi h. лoukun hurštšī лuaďī* kettu h. reiän hurstiin teki. TP *ajetah randastę müöťi h-zeh* soudetaan rantaa pitkin hiljakseen.

hil̓l̓akašťˢi, hil̓l̓àkàⁱšťši (Td) hiljaa, hitaasti: *pagištàᵘ* (puhuvat) *hil̓l̓àkàⁱšťši. h. lähenöu kravaťťid* (sänkyä).

hil̓l̓|ašťˢi (B Td), N *-ąšťši, -āšťši* hiljaa, hiljoilleen: N *suoŭ h-ąšťši pagižmài* rupeaa h. puhumaan. *tuлou h-ąšťši peŕťī.*

hil̓l̓|ā (Sn. B), Td *-ąi* verkkaan, hitaasti: Sn *h. kävelöu* (kulkee). Td *hän matkadau h-ąi.*

**hil̓l̓e|tä* (Td); impf. *-ťī* hiljetä.

himo (Sn—Ph); p. *-d* himo, halu: B *pap̀ küzüu žeńihoл*: »*himozgi otàd?*» N *pappi küzüu žeńiχou*: »*himougi oìàd?*» pappi kysyy sulhaselta: »mielelläsikö otat?» *aľi ei oлę himo teiлę minun tagàz miehęлę tuuda* vai ettekö halua minun kanssani naimisiin? *himo häл miehęлę lähtă* hän (tyttö) haluaa naimisiin. TP *h. h. miehoiлàh* (miehelään), *kaksi h-d kodoiлàh.* Ph *ńügü, poigę, himoṣ ku suožìᴅ ďorššid rokàksę* nyt, poikaseni, himon ollessa suuri kun saisit pyydystetyksi kiiskiä keitoksi.

himoi|taškatta (Sn); pr. *-taškadou*, N *-tàškandoŭ, -tāškandou*; impf. Sn *-taškaž*, B *-taškai*, N *-ìāškaąž, -ìàškaąž* rupeaa himottamaan, haluttamaan, tekemään mieli: Sn *bohataлę vel̓l̓eлę ďoi h-taškaž kisa ottada iärē* jopa rikkaan veljen mieli rupesi tekemään ottaa pussi pois. B *rebᵘoiлe maidòd h-taškai* ketun rupesi tekemään mieli maitoa. N *h-ìāškaąž hälлę lähtä kodī. h-ìàškaąž heilę hüvīd sobīd* (vaatteita).

him|oittada (Sn B Pl); pr. Sn B Pl N V SP Lh *-oittau*, B *-ᵘoittau*, Kn N *-oitau*, Td *-oìtàv̆*, Td Kš *-ottau*, N *-oìtaŭ*; impf. Sn N *-oìt̓*, Td *-oť* himottaa, haluttaa, tehdä mieli: Sn *miллai oo̯ l̓äul̓eń* (minua raukaisee), *h-oittau magattᴀ.* B *šüö mī šiłłę h-oittau šüödä* syö niin paljon kuin mielesi tekee syödä. Kn *h-oitau heboлл̣ajada.* Td *ńälg on i* (ja) *magaťta h-oìtau* (nukuttaakin). *himoť milèi käudä l̓innai* minun teki mieleni käydä kaupungissa. *anttau mī h-oittau* annetaan niin paljon kuin tekee mieli. N *màìùškălę̆ himoiť händäi лoppida* papinrouva halusi hänet surmata. *mī sille* (*siлlę*) *himoìtau* niin paljon kuin haluat. *voiḍ̌i mugošt oppida kui himoìtanou* voit sellaistakin maistaa, kun tehnee mielesi. Lh *himoittau hälle l̓indud ambumā meťťšā.*

himoṅik (B) halukas, innokas: *h. on tułemā.*

hind (Sn B Pl Td Kš N), V Ph *-ę*, SP *-u*; p. Sn B Pl—V Ph *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph *-ad*; pl.p. Sn B Pl Td Kš N *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* hinta, palkka: Sn *ükš* (sama) *h. kaikilę tavaroilę. каллehęę h-am maksoin.* B *kal̓l̓iž h. ol̓i tänä vuoden oravoil.* Kš *kal̓l̓iž, ďiešovo* (huokea) *h.* N *nogi on h-ois* noesta maksetaan hyviä hintoja. *ťäs hindàz lienòŭ ďeššou ruoťta* tämä työpalkka lienee huokea.

hindrukäpťšöi (Ph) (kan.) vääräkynsi: *ḣ.* (*kotkoi*) *virkeli* v. kotka lausuili.

hirnak|oida (Sn), B Td *-oita*; pr. Sn B *-oiťťšou*, Td N TP Ph *-oi(ťšou*, Pk *-uə(ťšou*;

impf. Sn Td *-oiťš* hirnua (hevonen): TP *hebo h-oiťšou.*

hirnu|da (Sn B Td N Ph Lm Pk); pr. *-n*; impf. *-in* aivastaa: Sn *hän rubedau h-mā*

hirnuškatta (Sn); pr. *-škaden*; impf. *-škažin* ruveta aivastamaan.

hirnutoi|ttada (Sn B Pl Td); pr. *-ttau*; impf. Sn Pl *-ť*, B Td *-ť* aivastuttaa: Sn Pl *mindai h-ttau.*

hirnu|ttada (Sn), Td *-tada*; pr. Sn Td Lm *-ttau*; impf. Sn Td *-ť* ed.: Sn *mindai rubedau h-ttamā.*

hi|řv (Sn—Td N Kj), B *-řv*, Kš *-rv*, V SP *-řvi*, TP Ph Lm *-rvi*, Pk *hìrv*; p. Sn—TP Kj *-rved*, SP *-řvie*; pl.n. Sn—Lm *-rved*, B *-řved*, N *-řved*, Pk *hìrvèd*; pl.p. Sn B Pl Td N V *-řvid*, B TP Ph *-rvid*, Kn *-řvīd*, Kš *-rvīd*, SP *-řvī* hirvi: Sn *h. on tobď* (suuri), *lihad lähtöu pūdad kaheksatošt, kakšküme.* Td *lähtemme hirved ajamai.* TP *hirvid ajetah ďäłgeh, löütäh ďäłged hirven, nīlöid ďäłgilöid müöťi* hirviä ajetaan takaa, kun löydetään hirven jäljet, seurataan niitä jälkiä myöten.

hizak (B) hidas: *ülen šinä h. oled ruadamā.*

hivauzu|da (B); pr. *-n*; impf. *-in* hiveltyä, venähtää.

hiveüdü|dä (Sn); pr. *-u*; impf. *-i* ed.: *suoneлę piäл hüpńiu, šīt h-u barbas* kun (jalan) jänteen päälle hyppää, niin varvas h-yy.

hi|voda (Sn B Pl Td Kš Lm), Kn Kj *-ʲoda*, N V *-ʿoda*, N *hīʿoda*, SP *-vuo*; pr. Sn B Pl Td Kš SP Ph *-von*, Kn Kj *-ʲon*, N V *-ʿon*; impf. Sn B Pl Td Kš SP *-voin*, Kn Kj *-ʲoin*, N *-ʿoin*, hioa: Sn *hivo veiťš sierā!* B Td *h. veiťťšed, vikateht, kirvèst, piлoid* (sahoja). Pl *šieraл* (sieralla) *h.* Kj *kovažimaл* (kovasimella) *hiʲommo.*

hivond (Sn); p. *-ad* hiominen.

hivus (TP) hius.

**hiädü|dä* (M); pr. *-n*; impf. *-in* kadota, hävitä: *hebo h-i.*

hiä|ttä (Sn Td), B M *-tä*, N *hietta*, V *-ta*; pr. Sn B Td M *-dän*, N *hiedan*, V *-dan*; impf. Sn B Td *-döin*, N *hiedoin*, Ph *-ďin*, M *-ďöin* häätää, ajaa pois, hävittää (mitä tahansa irtainta), tappaa: B *minä šinun hiädän* (tapan). V *hiäta luťťid* (lutikat). Ph *pappi hänes kaiken pahan hiäďi.*

hiädänd (B) tappaminen, hävittäminen.

hīhte|лda (Sn), B *-лta*, Td *-lda*, Ph *-ldä*; pr. Sn *-лęn*, B Td Ph *-len*; impf. Sn B Td Ph *-ťin* hiihdellä.

hīh|tädä (Sn Pl Td Kš TP), B N M *-tada*, SP *-tiä*; pr. Sn Pl Td Kš TP SP *-tän*, B N M *-tan*; impf. Sn B Pl Td Kš M *-ťin*, Kš *-ťīn* hiihtää: Sn *maлtadgo* (osaatko) *sukšiл h.?* B *h-tada sukseл. en maлta sukšiл h-tada.* TP *h-tetäh suksiл.*

hīht|äi (Sn Td), B *-ai*; p., pl.n. Sn Td *-äjäd*, B *-ajàd*; pl.p. Sn Td *-äjid*, B *-ajid* hiihtäjä: Sn *en nähnü sukseл h-äjäd.* B *se mież oo h-ai, kem maлttau* (osaa) *hīhtada.*

hī|ľ (Sn—Kš), V SP Ph *-ľi*, TP Lm *-li*; p. Sn *-ľd*, B *-lt*, Pl—Kš *-ld*, N *hiiľì*, V *-лtę*, SP *-ldü*, Ph *-ldę*; pl.n. Sn *-ľed*, B—Kš V SP Ph Lm *-led*, Kš N *-lèd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V Ph *-ľid*, Kn *-ľīd*, Kš *-līd*, SP *-ľī* hiili, sysi, päreen karsta: Sn *hīľed om paлavad* (tuliset). *sarďad pidetäu hīľiden aл, ku päre paлau svieťšas* matalaa koria käytetään karstan alla, kun päre palaa pihdissä. B *eľäväd, hīľavad* (kuumat). tuliset) *hīled.*

hīľa|u (B), Td *hīla|u*, V SP Ph Lm *hīлa|u*; p. B Td Ph *-vad*, SP *-voa*; pl.n. B Td SP Ph *-vad*; pl.p. B Td Ph *-vid*, B *-void*, SP *-vī* kuuma (vesi), tulikuuma, hehkuva (kivi, rauta): B *hīľaviл kiviл* haudotaan tiinussa naatteja, heiniä y.m. karjalle. Td *raud oo hīlau. rokk oo hīlau: ei sòa* (voi) *šüödä.* V *hīлav vezi.*

hīľaud|uda (B), Td *hīlaud|uda*; pr. B Td *-ū*; impf. *-ui* B kipenöidä, Td tulla kuumaksi: Td *kivi h-ui.*

hīľauzoi|ttada (B), Td *hīlauzoi|ttada*; pr. B Td *-tan*; impf. *-ťin* kuumentaa tuliseksi, kipinöiväksi: Td *h. kivid.*

hīľauz|uda (B), Td *hīlauz|uda*; pr. B Td *-ū*; impf. *-ui* kuumeta tuliseksi: B *raud ahďos h-ū*.

hīлd|uda (Sn B), TP *hīłd|uda*; pr. Sn B TP *-ū*; impf. *-ui* kuumeta: Sn *anda kivet hīлdutau päčťšis* kuumetkoot kivet uunissa. B *kivi; raud, ťšugun* (valurauta) *hīлdū ruskedakš, a* (mutta) *haлg paлau hīlekš*.

hīлdu|ttada (Sn Ph); pr. *-tan*; impf. *-ťin* kuumentaa (kiviä).

hīld|üdä (Td); pr. *-ū, -üu*; impf. *-üi* hiiltyä.

hīlihabukkę (Lm) pienin haukka.

**hīnaz* (Sn), N *hīnàz*, Lm *hīhnę*, Pk *hīhn*; pl.n. Sn B Td *hīnahad*, B TP PK *hīhnad*, N *hīnahàd*, Lm *hīhnàd*; pl.p. Sn B Td *hīnahid* kätkyen kannatinhihnat (-nuorat), jotka nousevat kätkyen nurkista; myös suksen mäystin l. varpaallinen ja kannantakaiset; Lm myös puntarissa olevat hihnat: Sn *ota kätküd hīnahis* (hihnoista)! TP *hīhnad oлdah kätküdes*. Pk *kätküdes neľ hīhnad*.

hīŕ (Sn—N), B *hīr*, N *hīŕ*, V SP Ph *hīŕi*, Lm *hīri*; p. Sn Pl—N *hīrd*, B *hīrt*, V *hīrtę*, SP *hīrdü*, Ph *hīrdę*; pl.n. Sn *hīŕed*, B—V SP Ph Lm *hīred*, B *hīŕèd*, Kš N *hīrèd*; pl.p. Sn B Pl Td—V Ph *hīŕid*, B *hīrid*, Kn *hīŕīd*, Kš *hīrīd*, SP *hīŕī* hiiri: Sn *meiďen таlos hīrd еulę. hīŕiden püuttau лovušk* hiirenloukku, -pyydys. N *hīrèn sūrèd* hiiren suuruiset. Lm *hīreлe šittad* (ulostusta), *içťšeлe kuлdàd* sanotaan, kun lapsen irti lähtenyt hammas viskataan uunille, jotta uusi hammas kasvaisi.

hīrakko (Lm) harmahtava, harmaankirjava hevonen.

hīŕempīrag (Td); p., pl.n. *-ad* hiirenherne palkoina.

hīrenńäŕiheiń (Pl), Td *hīŕemńärtte*, V *hīrenńäri* hiirenvirna, -herne (vicia cracca).

hīŕeŋkarva|ľľińe (Sn), B Td *hīreŋkarva|ińe*; p. Sn *-ľľišt*, B Td *-št*; pl.n. Sn *-ľľižed*, B Td *-ižed*; pl.p. Sn *-ľľižid*, B Td *-ižid* Sn Td hiirenvärinen, harmahtava, harmaankirjava; B lyhytkarvainen, lihava ja kylläinen (hevonen): Sn *h. hebo oŋ kaht karvad: еulę hän ńi must, ńi rusked, ńi rīž, a muga häŋ kahteлę karvaлę puhū* h:ssä hevosessa on kahta väriä: ei se ole musta, ei tummanruskea (rautia) eikä vaaleanruskea, muta niin vain kahteen väriin vivahtaa.

hīreŋkarvę (Lm) harmahtava, harmaankirjava (hevosen värinä).

hīroi (B); pl.n. *-d* munuainen.

hīžin (Lm) huono mökki. (v. хи́жина.)

hītroi (B), Kn *χitr|oi*; p., pl.n. Kn *-oid*; pl.p. *-ijoid* viekas. (v. хи́трый,)

hīvo|da (Td); pr. *-n*; impf. *-in* hiipiä (mahallaan, kyyryllään).

hīvoďi (Td) hiipien (mahallaan) hiljaa: *hän h. tuľi perťťī, emme kūłnu*.

χľebosouka (N) pöytäliina; vieraanvarainen. (Arv ja v. хлѣбосо́лка.)

χлoр̀ (N) kops! *ŕeboi ďuoksòu muod müöi, ďänöi ďuoksòu suod müöi, χ.! oçťšàd ühtèi* kettu juoksee maata myöten, jänis juoksee suota myöten, kops! otsat vastakkain. (v. хлопъ.)

χлoрńi|da (N), Lh *χlepńi|da*; pr. N Lh *-u* iskeä voimakkaasti. Lh *χlepńiu hamaroл* (kirveenhamaralla) *kandod vaste* (kantoa). (vrt. v. хло́пнуть.)

hлoptā (B), Td *χлoptā* pallopeli: hirrenpätkän päälle poikittain pannaan laudanpätkä, jonka toiseen päähän pannaan pallo ja toiseen päähän lyödään kepillä; pallo lentää ilmaan ja pelaajat koettavat saada sen käsiinsä; saajalla on oikeus lyödä seuraava kerta: B *лapsed h. viätäu* (leikkivät). Td *χ. viättäu* (leikitään) *miäçťšäл* (pallolla). (Av хлоптá.)

χmeľu (Td); p. *-d* humala (kasvi). (v. хмель.)

hob|ed (Sn—Kš V Kj Lh Pk), N *-èd*, TP Ph Lm *-ję*, SP *-ďu*; p. Sn—Kš V Kj Lh Pk *-edad*, B *-ed*, *-edàd*, N *-ędad*, TP Ph Lm *-jad*, SP *-ďoa*; pl.n. Sn—Kš V Kj Lh *-edad*, B *-edàd*, Td *-eďàď*, TP Ph *-jad*, SP *ďad*; pl.p. Sn Pl—Kš Lh *-edoid*, V *-eduoid*, SP *-ďī*, Ph *-jid* hopea; hopearaha: Sn

staľi (teräs) *oŋ каллęhembi kuлdad i* (ja) *hobedad*. B *vävü ottaa kukkaron kormańis* (taskusta) *i panou hobed šìhi* (siihen), *panou kakš, колт rubľad. on sundugas* (kirstussa) *kuлdàd i hobedàd*. Td *dęŋgàť ťšiлlštàv košeliìkàs hobeďàď* rahat kilisevät kukkarossa, hopearahat. Pk *šigaл oli dęŋgad kaikenjütüšt. kuлdad i hobedad i kai* siellä oli rahaa kaikenlaista. kultaa ja hopeaa ja kaikkea.

hob|edaińe (Sn Pl Td Lh). N *-ędainę*, TP SP *-jaine*, Ph Lm *-jainę*, Kj *-edaine*; p. Sn Pl Td Lh *-edašt*, SP *-jastu*, Ph *-jastę*; pl.n. Sn Pl Td Lh *-edaižed*, N *-ędaižęd*, SP *-jaized*, Ph *-jaižed*; pl.p. Sn Pl Td Lh *-edaižid*, SP *-jaizī*, Ph *-jaižid* hopeainen: N *panou gŕiveńńiìkàą hobędaižęę* panee h-sen kymmenenkopeekan rahan.

hob|ida (Sn B Td); pr. *-in*; impf. *-īn* puida heti puinnin jälkeen uudelleen riihessä ohran jyviä riusalla, jotta okaat irtautuisivat jyvistä: Sn *rīhes hobitau ozrid, лaťťaл puidau*. B *lüöin hobīn* löin pieksin. N *ďüvàt k_on lähtüd ńokìs-piei ogahàd ierę̄h. šīt se lienou valmìštęttud i hobìttùd* jos jyvien päistä okaat ovat lähteneet, niin jyvät ovat valmiit ja puidut.

hobind (N) ohranjyvien puinti: *kai ozr puidau*, (*ougèd*) *kubuiлę sidęuìai*; *ozràŋkogo ruoçìttai ŕīhèn лavälę levìtèttài hüvìn*; *šīd caveďittai puimài*: *śe puind oo ho·bind* kaikki ohrat puidaan, (oljet) kupoihin sidotaan; jyväkasa hajoitetaan riihen lattialle hyvin: sitten aletaan puida: se puinti on *h*.

χod (B); p. *-ud* vauhti: B *ottau χ-un. mina venehē šihi ďuokšin hodus* minä juoksin siihen veneeseen täyttä vauhtia. N *sinna ku karaškoìtàv kaikes hodùs* sinne kun (työntää) karauttaa täyttä vauhtia. *hüö aièťťī semmoižęs tobďäs hodüs* he ajoivat niin kovaa vauhtia. *veďi tobďàs hodùs. ťüöndüttau kaìkei χodùi* kannustaa [ratsunsa] täyteen vauhtiin. (v. ходъ.)

**hoďaçťšoi* (B); pl.n. *-d* siirrettävä, liikkuva: *χ-d brujad* (kangaspuut). (v. ходячій.)

χoď|ida (B); pr. *-in*; impf. *-īn* vääntää (vorokkia). (v. ходить.)

χoχл (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-ęd* karvatupsu: *χ. on akoiл* (naisilla). (v. хохлъ.)

hoi (Td Ph) hoi!: Td *hoi, tuлę abuìàd rěgěd nuorììa* hoi, tule, auta kuormaa nuorittamaan!

hoiho|tada (Sn Td). B *-ttada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. *-ťin* huutaa hoi hoi:ta.

hoi|k̄ (Sn B Td), Td *-k*, N *-k̄*, Lm *-kkę*, p. Sn B Td *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. Sn B Td TP *-kkid* hoikka, ohut, ei paksu, heikko, notkea: Sn *hoikam pūn tᵘoid meçťšäs-pⁱäi koďī*. Td *h. pū, nuor, miež*. TP *akàd* (naiset) *hoikkid pūлoid kasardetàh* (kassaralla katkovat).

hoika|ińe (Sn B Td), B Kn *-ine*, N *hoiìkàinĕ*. p. Sn B Kn Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. Sn B Td *-ižid*, Kn *-ižīd* hoikka, ohut, hoikahko, pieni: Sn *eлa tuo h-št pūd, anda kazvau, ďärenõu* (paksunee). B *germaniças-piäi tuodau h-ižed, ťšomad ťšuašud, toľki ei kestetä hätked* Saksasta tuodaan pieniä, kauniita (tasku)kelloja, mutta ne eivät kestä kauan. B *h-ine oks on barb* (varpu).

hoikaižē, hoiìkaižē (B) ohuesti: *hä·m_maidoku·ašàŋ_keiì, i to·ŕelkaлe ho·iìkaižē pa·ńu* hän maitopuuron keitti ja lautaselle ohuesti pani. *levitetau hoikaižē nurmed müöi* [pellavat].

**hoiketa* (B); pr. pl. 3 p. *-u* hoikentaa, ohentaa.

χoiru|da (Td); pr. *-u*; impf. *-i* harreilla (silmät tajuttomasti sairaalla, hourivalla).

**hoivad* (Sn); g. *-an* voimakas isku, lyönti: *h-an andan šelgā*.

hoivadu|s (Sn); g. *-kšen* ed.: *h-kšen andoi*.

hoiva|ta (Sn); pr. *-dan*; impf. *-žin* lyödä, iskeä voimakkaasti: *mina kui* (kun) *h-nnen šelgā, et püzü ďaлgoiìťťai*.

**holk̄* (B); pl.n. *-àd* perseen puolikas. (v. хóлка.?)

[illegible] V, N *χoukлū*; pl.n. V N *-d* lantiblun. (v. vrt. ed.)

[illegible] (Td); pr. *-štau*; impf. *-šťš* kirveltää.

χолостō (V) poikamies, naimaton. (v. холостой.)

holstin (Pl): p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* eräänlainen raitainen ja ruutuinen puuvillakangas: *h. ei vierdü* (muuta väriä). (v. холсти́на.)

homeh (Sn Pl—Kš V SP Ph); p. Sn Pl—Kš *-t*, V Ph *-tę*, SP *-tu* home, homesieni (leivässä, vaatteissa y.m.): Kn *h-eš leib om.* V *h. on ištunu* on homehtunut.

**homeht|uda* (B Pl Kn V SP Pk); pr. Pl Kn V SP *-ū*; impf. *-ui* homehtua: B *leib on h-uňnu.* Pl *leibäd oη kai* (kaikki) *h-unnuded.* SP *h-unnu leibü.*

χomu|ī (Td); p. *-ttad*; pl.p. *-toid* kuusenvitsasilmukka, jolla tukkiponttoon tukit sidotaan toisiinsa. (v. хому́ть.)

hoŋg (B), Td N Kj M *hoŋg*, V Ph *hoŋgę*; p. Td M *hoŋgad*; pl.n. *hoŋgad*, V *hoŋgàd*; pl. p. Td M *hoŋgid* honka, vahva, vanhanaikainen petäjä: B *h.: mändüiňe ďäred* (paksu) *pū.*

hoŋgain|ę (Ph Lm), Kj *-e* honkainen: Ph Lm *h. puu*, Kj *h-e pū* petäjä, jossa pehmeätä pintaa vähän, paljon kovaa, tervaista, kuivaa, keveää puuta.

hoŋgi|k (B Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* hirsimetsä (paksua mäntyä, kuusta).

hoŋg|oi (TP), N *-òinĕ* haapio, kuutti, yhdestä puusta tehty vene.

ho|p (B Td); p. *-ppud* riita: B *aino hoppud azettau* aina riitaa aikaansaa.

hoppe|vuda, -ududa (Td); impf. *-vuťťī, -uduťťī* riitaantua.

hoppui|лda (Td); pr. *-лou*; impf. *-l* riidellä yleisessä paikassa: *hüö beśodas* (tanssiaisissa) *h-ľďī. midä tüö mänette beśodai h-lemai!*

horho|ttada (Sn B Td TP); pr. *-tan*; impf. *-ťin* hohottaa (nauraa), TP korskua (hevonen): Sn B Td *nagrau h-ttau.* TP *hebo h-ttau.*

horižend (Td) kuorsaaminen: *ťeräväi kūlušk*ž *h. magadajoiďen* pian alkoi kuulua nukkuvien k.

horm (B Td Pk), Pl *hormheiń*; p., pl.n. B Td *-ad*, Pk *-àd* maitohorsma (epilobium angustifolium).

hospoďi (Sn N Lm), N *χospoďi* Herra Jumala: Sn *o h. īsu·s* oi, H. Jeesus! Ph *h. bože* Herra Jumala! (v. го́споди.)

hospo|ďin (N); pl.n. *-dad*; pl.p. *-doid* herra: *h. polìťšmešťor* herra poliisimestari! *keraduu h-doid i kupťšīd i prośťijoid miehīd* kokoontuu herroja ja kauppiaita sekä rahvaanmiehiä. (v. господ|и́нъ, -а́.)

hosuda·ŕ ks. *gossudaŕ.*

hoť(-ď) (Sn B Td—TP Ph Lh), B *hot*, Pk *hoťä* vaikka, edes, tahansa: Sn *hoď nukkuďi da s*ᵘ*aimme ľistaa* vaikka torkkuen niin saimme arkin [kirjoitetuksi]. *poťťšivoiťšE.händäi hoť tšajuл* kestitse häntä vaikka teellä! *aiďńik hebo hüpńiu aidas hoď miťťes* aitimus hevonen hyppää minkälaisen aidan yli tahansa. *paþ влаhoслoviu hoť kedä* pappi siunaa ketä tahansa (kaikkia). *oлe ken taht, vedän iärē, hoť karun da vedän* ole kuka tahansa, vedän pois, vaikka olisit paholainen, niin vedän (ylös). B *hoť ḱeuh, da hän ľūbī händä äijäл* vaikka [mies] oli köyhä, mutta hän (vaimo) rakasti häntä paljon. *anda mille hottükš калaiňe* anna minulle edes yksi kalanen! Td *kirvèz tuлòv hüvä hoď midä piďänov ruatta* kirveestä tulee hyvä mitä tehtävää varten tahansa (tarvinnee tehdä). Kš *ei vaľmiz hoď mi om воловолк* mikä tahansa keskeneräinen on *b.* N *mäne sina minùs hoť meťšälę* mene sinä minun luotani vaikka hiiteen! *ela hoť abidoiťše sina* älä edes sinä loukkaa! Ph *süödä pidäu hoď et tahtone* syötävä on, vaikkei mielesikään tekisi. Pk *šüö hoťä ńämäd лomťìd, ka lie-*

nèd külläińe syö edes nämä leivänpalat, niin tulet kylläiseksi! (v. хоть, хотя́.)

hou|ī̆k (Sn B Td Lh Pk); p. Sn B Td Lh *-kkad*; pl.n. *-kad*, B *-k̀ad*, Pk *-kàd*; pl.p. Sn B Td Lh *-kkid* hullu, mieletön, vähämielinen, houkka: B *еилę šілла* (sinulla) *miełt*, *h.* Lh *enhäi mina houkk⌣оле. houkkid om тиал* kyllä on hulluja maailmassa!

hou|ketа (Sn B Td); pr. *-kkenou*; impf. Sn *-kkeń*, B *-kkei*, Td *-kkež* tulla hulluksi, vähämieliseksi, houkaksi: Sn *hän houkkeń, mielez l̄īkui* (kadotti järkensä). B *milla nuoremb vel̄* (nuorempi veljeni) *houkkei*.

**hovi|šta* (Td); pr. *-žou* kohista: *koskes mite* (miten) *veži h-žou*!

χrap̀ind (N) kuorsaaminen: *kūlū̆ koumę̆lę̆ virstalę* (kolmen virstan päähän) *χ.* (v. seur.)

χra|ppida (Sn B Td N); pr. *-pin*, N *χàṙp̀iu*; impf. *-pīn* kuorsata; Td astua nopeasti: Sn *magates* (nukkuessa) *χrappiu l̄ibo* (eli) *karaiduttau*. Td *ďalol̄i* (kovin) *astū χrappiu* (*hebo*). (v. храпѣть.)

χristaraďi (N) Kristuksen nimessä: *anìa χ.* antaa almu. (v. христá рáди.)

χristos (Ph) Kristus. (v. христóсъ.)

χristo|śśida (Sn); pr. *-śin*; impf. *-śīn* antaa pääsiäissuudelma: *mina χ-śīn ńeištšid* (tyttöjä) *kaikkid. äijämpäivän* (*-pän*) (pääsiäisenä) *ol̄iη gošt̄is* (vieraissa) *χ-śimmas*. (v. христóсовать.)

**hropń|ida* (B); pr. *-in*; impf. *-īn* runnella: *końďī hänen piän puŕi, i ilvegen* (kasvot) *kaiken puŕi, h-ī händäi*.

hrupkī (B) hauras. (v. хрупкій.)

huab (Sn Pl—N Pk), B Td *hŭăb*, N *huob*, V Ph *huabę*, SP Kj *hoabu*, Lm *hoabę*; p. Sn Pl—Kš V Ph Pk *huabad*, N *huobad*, SP *hoaboa*; pl.n. Sn Pl—Kš V Ph Pk *huabad*, Td *hŭăbàd*, N *huobad*, *huobàd*, SP Kj *hoabad*; pl.p. Sn Pl—Kš *huaboid*, V Ph *huabuoid*, SP *hoaboi* haapa: Sn *huabad meil̄ ei vedetä* haapapuuta meillä ei vedetä myötäväksi. *huabaz лиаďittu* (tehty). Td *piďàv̆ олда hüvàs ťervĕhès hŭăbàs лăŭdàd. äi huabad* paljon haapoja. N *huobaη kuodoin* (kaadoin). V *huabaą sorźin* (kaadoin).

huabahaińe (B) pieni haapa.

huabaińe (Sn Td), Kn TP *huabaine*, Td *hŭăbàińe*, N *huobaine*, Kj *hoabaine*; p. Sn Kn Td *huabašt*, TP *huabàstę*, Kj *hoabašt*; pl.n. Sn Kn Td *huabaižed*, N *huobaižę̆d*, Kj *hoabaižed*; pl.p. Sn Td *huabaižid*, Kn *huabaižīd*, Kj *hoąbaižid* haapainen: Sn *huabaižē kandō koivuińe veza ńi koǫz ei kazva* haavan kantoon ei koskaan koivun vesa kasva (san.).

huabal (Sn), Lm *hoabałо*; p., pl.n. Sn *-od*; pl.p. *-oid* haapana (sorsa): Sn *h-ол bokk⌣ oǫ valged* h-n kylki on valkea. Lm *hoabałо hubemb on sorzid, harmai on* h. on pienempi sorsia, harmaa on.

huabu|stada (Sn B), B Td *hu̯abu|stada*; pr. Sn B Td *-stan*; impf. Sn *-šťšin*, B *-šťšin*, Td *-štšin* hahmoittaa: osapuilleen veistää kirveellä myöhemmin hienommilla työkaluilla valmistettavaksi; Sn *h-šťšin airod, kirvezvardeę*.

huăbùz (Td) teelmäs, tekele, ei valmiiksi tehty esine: *huabà¹žę̆s pūz vestèttü kartàn h.* haapapuusta veistetty kaukalon t.

huaďž (Sn—Kš Kj Pk), Td *hu̯aďž*, N *huoďž*, V Ph *hua(ďžę*, SP *hoa(ďžu*, Lm *hoa(ďžę*; p. Sn—Kš V Ph Kj *hua(ďžad*, B Pk *hua(ďžàd*, Td *hu̯a(ďžad*, N *huo(ďžad*, SP *hoa(ďžoa*; pl.n. Sn—Kš V Ph Kj *hua(ďžad*, Td *hu̯a(ďžad*, N *huo(ďžad*, *huo(ďžàd*, SP *hoa(ďžad*; pl.p. Sn—Kš *hua(ďžoid*, Td *hu̯a(ďžoid*, *hua(ďžòid*, N *huo(ďžid*, V Ph Kj *hua(ďžuoid*, SP *hoa(ďžoi* 1) haasia (ohra-, kaura-): Sn *kagrat pandau hua(ďžoihe*. B *ńītełud* (*ozrad*) *hua(ďžā* (*hua(ďžᵘoihe*) *ahtełaŭ kuivàttavakš* leikatut (ohrat) pannaan haasiaan (haasioihin) kuivumaan. Kš *hua(ďžass⌣ozrid da kagroid kuivatau*. N *kagràd i* (ja) *ozràd pandai huo(ďžiį. ahta huo(ďžai* pane

haasiaan! Pk *kagràd ńītetau, šīd vedetau ńärtegē hua(ďźàd vaste, šīd heid hua(ďźā ahtetau* kaurat leikataan, sitten vedetään närtteeseen haasian viereen, sitten ne pannaan haasiaan. — 2) Pk ruskea kasvi, siitä tehdään pesuvihkoja; korte (?).

**huahi|ttada* (B); pr. *-tan* huohottaa (hengästyneenä).

huahk (B Pl Kn Td Lh), B *hoahk*, N *huohk*, V TP *huahkę*, Ph *hòahkę*, Kj *huahkv*; p. Pl Kn Td N V Lh *huahkad*; pl.n. B *hoahkàd*, Pl Kn Td V TP Lh *huahkad*, N *huohkąd*, *huohkàd*, Ph *hòahkad*; pl.p. Pl Kn Td Lh *huahkoid* harmaa (etenkin lammas): Pl *h. лambaz*. Kn *h. pińďźak* (takki). Td *huahkat karvad*. V *huahkę лambaz*, *pińďźakkę* (takki), *soba* (vaate). TP *лambas on huahkę. huahkad viłład*.

huahkoi (Sn B Td), N *huohkoi*, Lm *hoahkuoi*; p., pl.n. Sn B Td *-d* harmaa lammas. Td myös: tyhmeliini: *avaideлet sūt ku* (kuin) *h.*

huahлàd (B TP) hahlat (vanhanaikaisissa kiukaissa keittäessä).

huahmoi (Sn B Pl), B *huahmᵘoi*, *hòahmoi*, Lm *hoahmoi*; p., pl.n. Sn B Pl *-d* ahma: Sn *h. zvieŕ om me(ťšäs, žīvatan šüöu* a. on metsänpeto, elukan syö. B *h. zvier me(ťšäs, kirďau, šelg om muzau* (*ďūŕ must eulę*), *bokìs valapud*; *vazoid*, *лambahid šūöu* a. on metsän peto, kirjava, selkä on tumma (ei ole aivan musta), kyljissä vaaleampaa, [vatsanalus harmaa]; vasikoita, lampaita syö.

huarp (Sn); p., pl.n. *-ud* askel: Sn *valkin om piťuì huarput kolmeküme* talvinuotan uittosalko on noin kolmeakymmentä askelta pitkä.

huavo ks. *havad*.

hub|a (Sn Pl—V SP—Kj); p. Sn Pl—V Ph *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn Pl—V SP—Kj *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn Pl—V Ph *-id*, SP *-ī*; komp. N Lm *-emb* pieni: Td *h. ďüvä*, *h. piäšelg* (tähkä). N *h-àd brujàd millai oudài* pienet minun vehkeeni ovat. *h. havado* (säkki). *hubakazvoine* pienikasvuinen. Kj *h. paikaiňe* (pääliina). *h. kaski*.

hubàhko (Ph) pienehkö.

huba|ine (Kj); p. *-štu*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižīd* pieni.

hubernator (Lh); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kuvernööri. (v. губернáторъ.)

hube|ta (Td N); pr. *-nou*; impf. *-ń* vähetä, pienetä: N *h-ń künàbraksęi suoi* pieneni kyynärvarren suuruiseksi.

**hube|ta* (B); pr. *-ndan* pienentää.

hudr (Sn—Kš), V Ph *-ę*, SP *-u*; p. Sn—Kš V Ph *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph *-ad*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V Ph *-id*, Kn *-īd*, SP *-ī* hauras, katkeileva: Sn *nuor ei kestä ńi midä, h. oǫ*. B *h. pada*. Pl *h. nuor, kudam* (joka) *ei kestä*. Td *h. ďiä, łaŋg, nīł* (rihma). Kš *h. on, ťeräväi* (pian) *katkenou se*.

χuχar|k (Sn), N *-ka*, *χuχarka*, V *huharkę*; pl.n. Sn *-kad* palvelijatar, piika: Sn *mužik palkaž χ-kan i lapseŋkaťťšojan* mies palkkasi palvelijattaren ja lapsenhoitajan. N *baŕńa* (rouva) *sanuu χ-kälę*. (v. кухáрка.)

χuχla|k (Sn B Pl Td), Td *huχla|k*; p. Sn B Pl Td *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. Sn Pl *-koid* naamioittu, valhepukuun pukeutunut: Sn *suoritau χ-kakš: paik šilmil pandau i käveldäu küläd müᵒi talos talō i pläšitäu*; *käveldäu šündümmuas*: *rastavaz da vederistā suai* pukeudutaan valhepukuun: liina pannaan silmille ja kuljetaan kylää pitkin talosta taloon ja tanssitaan; kuljetaan joulun ja loppiaisen välisenä aikana. (Av хухля́къ.)

huigai|tta (Sn N), B Td *-ta*; pr. Sn B Td *-dan*; impf. *-žin*, B *-n* häväistä, saattaa häpeämään: Sn *mina h-žin händäi. ei pidäiž h. oigedad ristikaazad* (syytöntä ihmistä)! B *ela h-da mindai*!

huig|ed (Sn B Pl Td N Ph Lh), N *-èd*, *-ěd*; p., pl.n. Sn Pl Lh *-edad*; pl.p. *-eďid* häpeä;

rivo, säädytön juttu: Sn *h. oǫ šillei* sinua hävettää. *h. ńähtĂ* hävetä. *ed ńi h-edad varaida rahvahas* et edes häpeä ihmisiä. *kudam ei h-edad varaida ńi kes* joka ei häpeä ketään. B *kui šille ei олę h.* kuinka et häpeä[kään]? Pl *bard h-edad ei varaida, kazvau* parta ei häpeä, kasvaa [joka miehelle]. N *tirpada kibęd, a riŋguda h.* kärsiminen tekee kipeää, mutta häpeää huutaa (apua). *lień ťämīлę vierahīлę h-ĕd i abĭd* nämä vieraat häpesivät ja loukkaantuivat. Ph *h. on mändä* häpeän mennä. Lh *h-eďit tarboda* laverrella rivoja juttuja.

huig|edatoiń̆e (Sn), N *-utoinĕ* hävytön, häpeämätön: Sn *h. risťikaaz, kudam ei huigedad varaida ńi kes* h. ihminen, joka ei häpeä ketään. *h. roža* h. ihminen!

huigu|štazetta (Sn), B Td *-ṣtazeta*, N *-stazetta*; pr. Sn *-štazen*, B Td N *-stazen*; impf. Sn *-šťīme*, B Td *-šťšīhe*, N *-sťimoin* hävetä: Su *ed ńi h-štaze rahvahas* et häpeä edes ihmisiä! *hän ei h-štaze ńi kes* hän ei häpeä ketään. B *edgi h-staze* etkö häpeä?

huim (B) mieletön, järjetön, tolkuton.

huimanduskoiv (Td) vaivaiskoivu (betula nana).

hu|k̄ (Sn B Td M), B N *-k̀*, Td N *-k*, Ph Lm *-kkę*; p. Sn B Td Lm M *-kkad*, B *-k̆kàt*; pl.n. Sn B Td M *-kad*, B *-k̀ad*, N Ph *-k̀ad*, Lm *-k̆kad*; pl.p. Sn B Td M *-kkid* susi: Sn *hukaл händ om piťk, ruag* (karvaton). *h. лuaďiu piллad äijän, hukkom paha piллamus* s. tekee paljon vahinkoa, s. on paha vahingontekijä. B *h. koirit šüöů i* (ja) *лambahid. h. uлvau* (ulvoo). *hukan haudoid pidetau* sudenkuoppia käytetään.

hukanmarďad (B) myrkylliset mustat marjat puussa.

hukanviлheiń (Pl), Td *hukkaŋviлla*, M *hukaaviл* kankea ukonparta (nardus stricta); niitetään kasteen aikana t. sateella, etteivät viikatteet tylsyisi. M *hukaaviлloǫ heiń kui sugaz* (sianharjas).

hułva|ita (B); pr. *-idau*; impf. *-iž*, *-i* halvata: *h-idau*: Jumala rankaisee vanhurskaalla tavalla tekemällä jonkin elimen (jalan, käden) toimintakyvyttömäksi. *puołęn iťšeda h-i* puoli ruumista halvaantui.

hułvaidus (B) halvaus.

huma|л (Sn); in. Sn Pk *-лas*, B Td *-łas*, Td V *-лaš*, N *-лàs*; ill. Sn Lh Pk *-лā* humala, juopumus: Sn *pakui h. perzeges, ku vedē лangeń* kyllä selvisi humalasta, kun veteen putosi. *ďuozettau h-лā šihi sᵘai što ei ťiettä iťťšed* juovat itsensä humalaan siinä määrin, että ovat tajuttomia. N *miehèd vesseľàs h-лàs* (iloisella tuulella), Lh *izvošťšikań ďuoť h-лā suai* kuskin juotti h-aan asti.

huma|ľńīk (Sn B Td), Sn Lh *-лńik*, B *-ľńik*; p. Sn B Td *-ľńikkad*; pl.n. *-ľńikad*; pl.p. *-ľńikoid* humalainen, juopunut, juopottelija: Sn *pahembi h-ľńikoid олeр šina iťťše* (sanotaan rähisevälle miehelle). Lh *ižand oľi se h-лńik* (juopottelija).

huma|лzuda (Sn Pl Td Pk), N *-uzuda*, Ph *-лduda*; pr. Sn Pl Td Pk *-лzun*, N *-uzun*, Ph *-лdun*; impf. Sn Pl Td Pk *-лzuin*, N *-uzuin*, Ph *-лduin* humaltua (alkoholista): Sn *vīnad ďᵘoi, ďᵘoi dai h-лzui ďałoľi* viinaa joi, joi ja h-tuikin vahvasti. Pk *hän äijał* (kovin) *h-лzui*.

humba|ŕ (Sn B Pl Td—V), V TP Ph Lm Kj *-r*, SP *umbaŕi*; p. Sn Kš *-rd*, Pl Td *-ŕid*; pl.n. Sn B Kš Ph Lm Pk *-red*, B Pl Td *-ŕid*, N *-rę̀d*, V TP *-rèd*, Kj *humbręd*; pl.p. Sn *-rid*, Pl Td *-ŕīd*, Kš *-rīd* huhmar (puinen): Sn *talkunust rouhitau h-res* talkkunuksia (kuivattuja ohria) survotaan h-ssa. *h-rē survoi kagroid petkeľiл*. Kj *humbręл survommo*. Pk *h. ťšurkas luaďittu* h. [on] pölkystä tehty.

huobavu|s (TP Lm), pl.n. *-ksed* oras: TP *лumessah häin* (*rugis*) *kazvau h-ksennu* lumeen asti se (ruis) kasvaa oraana.

huodr (Sn—N Pk), Td *huŏdr*, V Ph Lm *huodr|ę*, SP *-u*; p. Sn Pl—Kš V Ph *-ad*,

SP *-oa*; pl.n. Sn Pl—Kš V SP Ph Lm *-ad*, B Pk *-àd*; pl.p. Sn Pl Td Kš V Ph *-id*, Kn *-īd* SP *-ī* tuppi, huotra: Sn *h. oǫ vüös. pane veiťš h-ā*!

huŏdrveiťš (Td) tuppipuukko.

huoďž (Sn B Pl Td N), Lm *-ę*; p. Sn B Pl Td *-ad*; pl.n. *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td *-id* 1) kangaskorte (equisetum hiemale): B *h-ad tukuihe kazvetau kui лūk* k-t kasoina kasvavat kuin sipuli [käytetään metalliesineiden (esim. veitsien, haarukoiden, kullan y.m.) puhdistamiseen]. Td *h. oǫ heiń kui korteh, kazvau ľietemuaiл* (hiekkamailla) *i* (ja) *kedomuaiл* (kaskimailla). — 2) B Lm huosiain, niinivihko: *stoлad pestä hüvä häin on* pöytää pestä sillä on hyvä.

huoga|in (Sn); p. *-ind*; pl.n. *-med*; pl.p. *-mid* sierain: *ńeńä(h-met salbauduťtī, uzohťim mi oлnou* s-imet ovat sulkeutuneet, nuha vai mikä lienee.

huogauzu|da (N); pr. *-n*; impf. *-in* levätä: *lähtou h-mmai pihălę̆*.

huog|iš (Td Lm), N *-ìž*; p. Td *-išt*; pl.n. *-ehed*; pl.p. *-ehid*; komp. Td *-ehemb* huokea.

huo|ľ (Sn B Td); p. Sn Td *-лd*, B *-лt*; pl.n. Sn *-лęd*, Td *-led*; pl.p. Sn Td *-ľid* huoli: Sn *euлę ńi miťťąšt huoлd* ei ole minkäänlaista huolta. *piďʲäu h. pidädä ďoga ďieлō* on huolehdittava joka asiasta. *eľäškädöu vouśe huoлettai* alkaa elää aivan ilman huolia. B *äi* (paljon) *huoлt on*.

huoлdu|da (Sn B Td); pr. *-n*; impf. *-in* huolehtia, pitää huolta jstk: Sn *h. ruattA* h. työnteosta.

huoлdund (Sn) huolehtiminen.

huoлe|toińe (Sn); p. *-tošt*; pl.n. *-ttomad*; pl.p. *-ttomid* huoleton, huolimaton, joka ei pidä huolta mistään: *h. mužikk.oǫ se, kudam vai šüöu da ďuou da guľaiťťšou* h. mies on se, joka vain syö ja juo ja joutilaana kuljeksii. *eľäškädöu h-tošt eлost* alkaa elää h-ta elämää.

huoľitand (Sn) kiirehtiminen.

huoľ|ittada (Sn), Td *-itada*, N *-ìttada*, SP *-ittoa*; pr. Sn Td SP *-itan*, N *-ìttau*; impf. Sn Td SP *-iťin* kiirehtiä: Sn *piďʲäu h. ruattA* (työskennellä) *ťerämbi* (nopeammin). N *h-ìttau ajada külài üöťeлài* (yösijaan).

huoľitu|z (Sn) kiirehtiminen: *h-ksez ďeŋgad ei makseta ńi ken* kiirehtimisestä ei kukaan maksa rahaa.

huom|en (Sn B Kn Td N V Lh), Td *-em*, Td N *-èn*, N *-ēn*, Ph Lm *-ei* huomenna: Sn *h. ľähťemme müö heboižī(h)* (hevosia hakemaan). *h-eń ďieлō emme rubekko(i)* h. emme ryhdy työhön. B *mina lähtèn tošt miest eťťšimā abū ruadamā h-enekš* minä lähden etsimään toista miestä avuksi työhön huomiseksi. Kn *h-enèi suai* (asti). Td *h. ehtaл* huomisiltana. Td *tuлò̆ʷ h-enę̆kš pakaińę, äi ťiähtid nägü̆ʷ* huomiseksi tulee pakkanen, paljon tähtiä näkyy. *tułem paremb huomem vie* tulen mieluummin h. vielä. N *h-èn ńevvoižìt kazàkălę̆ tuoda ŕīhę̆лę̆ rugišt* käske rengin tuoda h. riiheen rukiita. *h-ēn huondukseu* huomisaamuna. Ph *midäbo h-ei ruatah* mitäpä huomenna tehdään? *üön aiga edgo voi h-enèks murginàksę̆ suada kaлad* etkö voisi yön aikana saada huomiseksi aamiaiseksi kaloja. — Sn B Td *h-enen taga*, N *h-ēnen taga*, Lm *h-enen tagah* ylihuomenna.

huome|ńińe (Sn M), V *-ńīne*, SP *-ńine*; p. Sn *-ńišt*; pl.n. *-ńižed*; pl.p. *-ńižid* tuleva, seuraava, huomis-(päivä): Sn *h. päiv. h-ńišpäivän* huomispäivänä. *h-ńižem päiväm mina ruadan ünnä ükšin* koko huomispäivän minä työskentelen yksin. M *h. üö* tuleva yö. *h-ńiž-üöhö suai* seuraavaan yöhön asti.

**huòndeksu|t* (TP); pl.ad. *-izil* (dem. itk.) aamu.

huondespäivöi (B) aamuaurinko.

huondezmaido (B Td) aamumaito.

huond|ezzoŕa (Sn B), Sn Pl Td *-uzzoŕa*, N *-ùzzoŕa*, Td *-uzzoŕaiŕe* aamurusko. (v. заря́.)

huond|uspuoli (Td), TP *-espuoli* aamupuoli.

huondusťšura (Sn) ed.

huond|uz (Sn Pl—Kš M Lh), Sn B Pl *-ez*, Td *-èz*, N *-ùz*, Ph Lm *-es*; p. Sn Kn Kš N *-ust*, Sn Pl *-est*, Td *-èst*, N *-ùst*; pl.n. Sn Kn Kš *-uksed*, Pl *-eksed*; pl.p. Sn Kš *-ukšid*, Pl *-ekšid*, Kn *-ukšīd*; ad. Sn Kn M Lh *-uksel*, *-eksèl*, B *-ęksęl*, *-eksèl*, B Pl Lm Kj *-eksel*, Kn Td *-ùksęl*, Td *-èksel*, *-ęksęl*, Kš *-ukseł*, N *-ùksęu*, *-ęksęu*, *-eksęu*, AV *-ekseł*, Ph *-ęksèl* aamu: Sn *h-uksel ľähťemme meťťšā. huomen kümmeneń ťšuasun aiga h-ust tulę* huomenna kello kymmenen aikaan aamulla tule! B *ťänä h-ez* tänä aamuna. Kn *ťäl h-uksel* (tänä aamuna) *ei olnu kastet* (kastetta). Td *h-èksell aigašťši* (varhain). *lehmàn kapŭtălę h-ùksęs kastęgèn panòᵘ, tulōᵘ hüvä päiv* kun aamulla kaste laskeutuu lehmän kaviolle, tulee kaunis päivä. Kš *hän tuľi h-ukseł aigoin* (varhain). N *ťšuoss on ühèksàn aiga h-ùst* kello on yhdeksän aamulla. Ph *magadàn h-ęksęs suai* nukun aamuun asti.

huonduzhämär (Kš) aamuhämärä.

huoneh (Kš); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-īd* asuinrakennus.

huono (V Lh) huono: Lh *oppiu ka vie huono rok* maistaa, niin vieläkin keitto on huono.

huonu|z (Sn Pl Td Kš V SP); p. Sn Pl Td Kš V *-st*, SP *-stu*; pl.n. Sn Pl Td Kš V SP *-ksed*; pl.p. Sn Pl Td Kš V *-kšid*, SP *-ksī* rakennus (yleensä): Sn *alęęzoittada* (mataloittaa) *pidᵗäu h-s*. Kš *hüväd h-ksed stroćī* (rakensi). SP *heiл oo hüvät h-kset*.

huoś|ta (Kj); pr. *-in*; impf. *-īn* hangata, hieroa (esim. ruoste pois).

hura (Sn—V Ph Lm Pk); p. *-d* vasen: Sn *mäne hurā kädē* (vasemmalle)! B *h. käži, ďalg. h-n ďalgan sukś*. Pl *h. bok* (kylki). Td *huᵊral riolel* (*huraï riolei*) *neiśtšen oìatte* vasemmalle puolelle tytön otatte. *pidägät huᵊràs puolès neićťšut*! N *mäne hurài kädęi*! *aŋkàt huràs kädęs* antakaa vasemmalla kädellänne! Ph *pańi hurah kainalah oružan* (pyssyn).

hur|aťš (B Td), N *-àťťši*, Ph *-aťťšu*; p. B Td *-aťťšud*; pl.n. *-aćťšud*; pl.p. *-aćťšuid* vasenkätinen.

hurbilo (B), V Lm *hurbilo* hulpilo: B kengässä se osa päällistä, joka kääntyy alle; V kankaan reuna (päärmäämätön); Lm sauman reunat (esim. housujen sivusaumassa sisäpuolelle jätetyt).

hurg|uda (N TP); pr. N *-ùn* huristaa (laskea mäkeä): TP *lapsèd h-uìah regućťšäl* (kelkalla).

hurgu|ttada (B Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* hurautella, ponnautella: B *lükkiu h-ttau* lykkii, heittelee h-lee. Td *liećďžū h-ttau* keinuu h. *soudau h-ttau* keinuu h. (kätkyessä lapsi).

huripäiväiŕe (Td) hullu, mieletön: *hüpit ku h.* (kaikenlaisia temppuja tekee). *lüōzet ku h.* (sanotaan hevoselle, joka hyttysten käsissä levottomasti telmii).

hurń|ida (Sn Td N Sg); pr. Sn Td Sg *-in*, N *-ìn*; impf. Sn Td Sg *-īn* ajaa hurjaa vauhtia; laskea hurauttaa (jyrkästä mäestä): Sn *opi vai h. ajada* koetahan a. h. v. Td *h. mäges-piäi alahakš sukšil libo* (tahi) *regućťšaižel* (kelkalla) *libo teľegal* (rattailla).

hur|šťš (B Td), B Pk *-šťš*, Pl *-šťš*, N *-šť*, Ph *-sťi*; p. Td *-šťšid*; pl.n. B *-šťid*, Td *-šťšid*; pl.p. Td *-šťšīd*, N *-šťīd* säkeistä ommeltu matto (käytetään lattialla ja viljaa pohdittaessa sekä kalakuormassa kalojen alla ja päällä): Pl *kalоiden al pandau* (pantava) *hurštš*. Pk *rugehed pandau havaduəhe, a kuoškud hurštši* rukiit pannaan säkkeihin, ruumenet taas mattoon.

huškai|ta (B); pr. *-dan* huiskauttaa (viskata, nakata): *h-dau ťšumuttau* h. viskaa (kiven) korkealle ylös ilmaan.

hu|ī (Sn B), B *-t*, Kš TP SP Ph Lm Pk *-ttu*; p. Sn B Ph *-ttud*, B *-ttŭd*, SP *-ttū* jauhopuuro, -huttu: Sn *kagraižez ďauhos keiťetäu huī*. B *h. ďauhos keitettu, rugehiźe*. TP *huttu keitetäh rugehizes ďauhos i ozraizes*. Ph huttu on *ďauhoss‿azuttu* (valmistettu).

**huvai|ta* (B); pr. *-dau* soida: *h-dau korvis*.

**huvàh|tazeta* (Pk); pr. *-tazou*; impf. *-ťīhę* äännähtää: *me(ťšas-piäi h-ťīhę* metsästä kuului äännähdys.

huvišta (B) humista.

hūd|eh (B V TP), B Td *-ęh*, Td *-e*, N *hüudę*, Lm *hūd|ę*; p. Td *-et*, TP *-ehtę*; in. B *-ęges*, Td *-eges*, Td Pk *-ęgès*, N *hüudęges*, Pk *hūdes* huurre, huude: B *pūd олдau hūdęges*. N *hüudęges ǫn puu̯d*. V *hūdeh талвел pūлois istū*. Lm *hūdę*: *koǫz* (milloin) *лumį seizou pūлoiden oksiл, pūd lämbüttäu kai* (taipuvat aivan).

χūχor (B), Td N Sg *χuχor*; p., pl.n. B Td N Sg *-ad* mylläri: N *meľľi(ťšàn χ-алę käskou survoda pahmahàd* (myllyn) mylläri käskee survoa pahmaat (kaurat). (Av хýхорь.)

hūh|t (B), TP *-tę*; p. B *-tad*; pl.n. *-tad*, Kš *-ad* huhta (ruista kasvava): Kš *moižed* (semmoiset laajat) *hūhad ruaveťťī* (perattiin).

hūht|oda (Sn—Kš), N *hūχtoda*, SP *-uo*; pr. Sn—Kš SP *-on*; impf. *-oin* huuhtoa, viruttaa: Sn *aī ľäkš sobid* (vaatteita) *h-omā*. B *h. sobid, ligas mid* (mitkä) *on*. Kš *mäŋgäd sobid h-omā! aštšad* (astiat) *h*.

hū|kkada (Td); pr. *-kkau*; impf. *-k* huutaa (huuhkain): *üoл tūkkai hūkkau*.

hū|ľ (Sn—N Pk), N *huu̯l*, *huu̯лę*, *χūл*, V SP Ph *hū|ľi*; p. Sn Pl—N *-лd*, Td *-ld*, V Ph *-лtę*, SP *-лdu*; pl.n. Sn—V SP Ph *-лęd*, B Kn N *-лęd*, Td *-led*, Ph *huu̯лęď*; pl.p. Sn Pl Kš N V Ph *hū|ľid*, B *-lid*, Kn *-ľīd*, Td *-lid*, N *huu̯lĭd*, SP *hūľī* huuli: Sn *eилę ńi kuda* (kumpaakaan) *hūлd*. B *hūlidęn piäл bard*. Td *aliźe*, *piäliźe h.* ala-, yläh. *tüö ki·elt tšumoitatte, meil ka hū·лt tšumoitettau* te kieltä suutelette, meillä taas huulta suudellaan. N *valoin suu̯hei, huu̯lĭлę puu̯ui, vaťťšai ei männu* kaadoin suuhuni, huulille osui, vatsaan ei mennyt. *üläine, алaine χūл* ylä-, alah.

hūлeto|iźe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* huuleton.

**ḫvastai|da* (Td Sg); pr. *-(ťšen* kerskua. (v. хвáстать.)

**hüketta|da* (B); pr. *-u* nyyhkyttää (itkeä): *h-u iťkou*.

hüľgäi|ttä (Sn), B Td *hülgäi|tä*; pr. Sn B Td *-dän*; impf. *-žin* hylätä, jättää: Sn *mina en h-dä omad лast* (lastani). B *h.* (*mież našt* (mies vaimoaan), *naiźe miest*. Td *h-ttü лaud* hylkylauta. N *hülgàiziṃm iεrą* (*iεrę̀h*) *torgùn* me jätimme kaupan harjoittamisen.

**hüpiška|ta* (B), N *hüpùška|ta*; pr. N *-ndę̀n*; impf. B *-ťťī*, N *-ąž* alkaa hyppiä: B *hüö h-ťťī burakos ken kunnegena* he alkoivat hyppiä korista pois kuka minnekin. N *huk* (susi) *hüpùškaąž ülemp pitkīt puid*.

hüpi|ttädä (Sn), B *-ttada*, Td *-tädä*; pr. Sn Td *-tän*, B *-tan*; impf. Sn B Td *-ťin* hypittää, antaa hyppiä: Sn *hebol šelgäss‿ajades h-ttäu* hevosella ratsastaessa h. B *h-ttada лast üskäs* (sylissä) *käžit*. Td *elä h-tä korgedas aidàs hebod*!

hüpń|idä (Sn Pl Kn Td), B N M Lh Pk *-ida*; pr. Sn—Td N M Lh Pk *-in*; impf. *-īn* hypätä; hypähtää, kavahtaa (pystyyn); laukata: Sn *aiďńik hebo h-iu aidas hoɒ miťťes* aitimus hevonen hyppää millaisen aidan yli tahansa. *suoneлę piäл h-iu, šīt hiveüdüu barbas* jänteelleen kun hyppää, niin varvas venähtää. B *maŕďkaī* (heinäsirkka) *лoittoze* (kauas) *h-iu. tšonďžᵘoi* (kirppu) *h-iu. końďī h-ī kahtełę ďaлgałę. hebo šīri(ťši* (ohitse) *toižis neľľut· h-iu* (laukkaa). Kn *saлdàt h-ī da лuaďį̄ tšešťìn jeńęraлaлę* sotamies kavahti seisoalleen (istualtaan) ja teki kunniaa kenraalille. Td *korgedai* (korkealle) *h-iu. końďī minun piäлę̀ h-ī kahtęлę лuapälę̄* karhu [hyök-

käsi] minun kimppuuni, hypähti kahdelle käpälälleen. *hüö h-üttī pagoĭ* he hypähtivät pakoon. N *h-iu kravaťìs-piei ierg̑h* hyppää sängystä pois. *kūлustettai, što žeńiχo ajau, h-ittài vastài* kun kuulevat sulhasen ajavan, hypähtävät vastaan.

hüppidä (Sn Pl Td Ph), B Kn *hüppida*, N *hüppüda*, AV *hüppüdä*, SP *hüppie*; pr. Sn—Td SP Ph *hüpin*, N *hüppüu*; impf. Sn—Td SP Ph *hüpīn*, N *hüp̓üi* hyppiä, laukata: B *koir hüppiu ümbäri* (*madon*) *tūšas da piäs* koirä hyppii (käärmeen) ruumiin ja pään ympärillä. N *huk hüppüu üťemp pitkūt puid*. AV *hebo lähťi hüppümäh*.

hüpp|ī (Kn); p., pl.n. *-ijäd*; pl.p. *-ijoid* heinäsirkka.

**hüpäi|tä* (Td); pr. *-däu* hypätä: *łohi kebďedäi* (keveästi) *h-däu*.

**hüpäs|täkseh* (Ph); impf. *-timös* hypähtää, vavahtaa.

**hürskäh|tazeta* (B); impf. *-timoi* purskahtaa (nauramaan): *h-timoi nagramä*.

hü(ťšišt|uda (B), Td *-üdä*, N *hüu(ťšištuda*; pr. B *-ū*, Td *-uu̯*, N *hüu(ťšištamoize*; impf. B *-ui*, Td *-üi*, N *hüu(ťšištuin* lyyhistyä kokoon (esim. rakennus, ihminen).

**hü(ťšütta|da* (N); pr. *-u* juosta hölkyttää.

hüub|i (Ph), Lm *-ī* pöllö, huuhkaja, hyypiä.

hüudunu (B) hyytynyt: *h. veri*.

hüu|gädä (Sn), B *-gada*; pr. Sn *-gäu*, B *-gau*; impf. Sn B *-g* huutaa (huuhkaja, pöllö): Sn *tūkkai h-gäu*.

hüvin (Sn B Pl Td—V SP Ph Lh Pv), Td N *hüvìn* hyvin; komp. ks. *paŕemb*: Sn *meiďeη kanad muńitau hüviį. šidä mü⁰i oo̯ hüviį maksettu paлk* siitä päättäen hyvä palkka on maksettu. B *šina h. hebon opašťšid* (opetit). *spaśśibo hüviη gośťitandad* kiitoksia h. kestitsemisestä. Pl *kaikin suorikkoi hüvin* kaikki pukeutukaa h.! Td *šīd vierìäväkš hüvìn kuivàv̆* sitten vierrettäväksi (kaski) h. kuivaa. Kš *kašk hüvim paлoi*. V *kai* (kaikki) *oli hüvin*.

hüv|üz (Sn B Td); p. *-üt*, N *-üt*, *-ùt*; g. Sn B Td *-üden* hyvyys, hyvä, hyöty: Sn *ťäz mužikas hüvütt‿euлę ńi miťťašt* tästä miehestä ei ole minkäänlaista hyvää. B *viłłoiлe äijän hüvùt лuadiu tämä vihm* viljoille tämä sade tekee hyvin hyvää. *eig(i) voiž hän miłłę лuaďida šidä hüvüt, lembed nostada* eikö hän voisi tehdä minulle sitä hyvää, nostaa lempeä. Td *häлlei on лoaďittu äi hüvùt: hän ei mušta enďišt* hänelle on tehty paljon hyvää: hän ei muista menneitä. N *mille puu̯tui ńeηgošt hüvüt* minä sain tällaista hyvää. *eigi keg̑ voiž mille sietta huvùt* voisiko kuka tehdä minulle hyvää? *ei oлę miťès hüvüdès sille anìa* ei ole mitään syytä (mistä hyvästä) antaa sinulle.

hüv|ä (Sn—Td N TP SP Ph Kj M), Td *hŭvĕ*; p. Sn Pl Kn Td N Kj M *hüv|äd*, N *-ȧd*, SP *-eä*; pl.n. Sn Pl Td SP Kj M *-äd*, Td N *-ȧd*; pl.p. Sn Pl Td N M *-id*, Td *-ĭd*, SP *-ī* hyvä; komp. ks. *paŕemb*: Sn *hüväл mieťeл łäkši se* (hän) *koďī. hüväd hebod ťeil ei oлę. šilmäd oη kui hüväD suoлvakaD tobďat* silmät ovat suuret kuin suurenpuoleiset suola-astiat. B *šina h. meťšńik* sinä olet h. metsämies. *ńägöu što hän h. ťeřvèh* näkee, että hän on aivan terve. Kn *midä kūлuu̯? — kai h.* (hyvää). *eń ńi mina hüväd päiväd łägä ištu* en minäkään ilokseni täällä (vankilassa) istu. Td *h. soba* (vaate), *hebo, peлd, koďi, naińe* (vaimo). *oi sa tu·hm‿oled hü·vä nügüde ku ne·i(ťšùtt‿eť‿ťšumoita* oi, sinä olet nyt hyvin tyhmä, kun tyttöä et suutele. *heboťš* (tamma) *suà¹ hüvàn varzàn, varzàs vòĭv̆ tuлda hŭvä̆ hĕbŏ. tuлō^u hüvä* (kaunis) *päìv*. N *ei ďaлos h.* ei kovin h. *h. tuťi muomaлę, ela mäne ďuomaлę* siinä sai äiti, ei pidä mennä maantielle (san. väkisin makaamisesta). *buob i mu(ťšoi sovetoìtai miллę hüvàińäi* mummo ja nuorikko neuvovat minua hyvää tarkoittaen. SP *heìл oo̯ hüvät huonukset* (rakennukset). Lh *kaťťšou emand täz ďieлod*

ei hüväd emännän mielestä tässä asiat eivät ole hyvin.

hüvähkö (V SP) suurenpuoleinen: V *vuon oo h. vuonaine* (karitsa).

hüväižęllah (N) ystävällisesti, hyvällä tavalla: *suoi hänenke p. pagižmai* ryhtyi hänen kanssaan y. keskustelemaan.

hüv|àllah, -älęh (N) hyvin, hyvinpäin; ystävällisesti: *kai dieòd h.* kaikki asiat ovat h. *vastàttài vierahīd rahvahīd šuopkàtta i hüvälęh* vieras väki otetaan vastaan paljain päin (lakitta) ja y.

hüvä|šťši (B), Td *-šťi*, Kš *-šťš* hyvästi, hyvin: B *ülen h. kūлui, papid kui pajaťťī i arťťeliл mogiлalę vieďī* kovin hyvin kuului, kuinka papit veisasivat, ja joukolla hautausmaalle saatettiin. Td *hüväšťi лuaďi* (teki).

hüvä(ťšü|iźe (Sn Td), B *hüvaťšü|iźe*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* hyvänlainen (ei ylen hyvä eikä pahakaan): Sn *h. euлę ďaло* (ylen) *hüvä źi paha, muga šīd* (siltä väliltä). Td *h. lehm, hebo.*

hüö (Sn—Pk Pv), N *hüö̆*; pl.p. Sn—V Lm Pk Pv *heid*, Td *hèid*, SP *heidü*, Ph *heidę* he, ne: B *häη‿kuašat‿heile pavari(ťšal‿andau* hän antaa heille puuroa kapustalla. Kn *talulàŭ heid külü̆i* käytetään heitä saunassa.

häďźv (Td), N *hiďźv, hiďźvε, hīďźv*; p., pl.n. Td *-äd* häkä: N *hiďźvaa laśk* h. laskeutui.

häd|ä (Sn—V SP Ph Pk); p. Sn—V Ph *-äd*, SP *-eä*; pl.n. Sn *-äd*; pl.p. *-öid*, B *-ᵘöid* 1) tauti, sairaus: Sn *mis hädöin virut* missä taudissa makaat? *mi hädöin on* mikä tauti on? B *virū hädäd* makaa sairaana. *mi häd*ᵘ*öin on šinus* mikä tauti sinussa on? Td *hän hädäs (hädàs) virū.* —2) hätä, puute, tarve: Sn *mi hädöin oli ottada vieras* mikä pakotti ottamaan vieraan (esineen). N *ńälgää h.* nälänhätä.

-häi (Sn TP Lh), N *-hän*, N V M Lh *-hän*, N Lh *-han*, TP *-häⁱn* -han, -hän: Sn *sehäi lind (küuhköi) igän itköu, ďäi(ťšäp häviťťī* sehän lintu (kyyhkynen) ikänsä itkee sitä, että munat katosivat. N *ka voihaa sis* no, voihan siitä (hinnasta). *ka eihän puoлęnę śe tavaro* no, eihän vähene se tavara. *ei-hüvä hän‿ounu mille ajada sīŕī(ťši magadajàs storožàs* eihän minun sopinut ajaa nukkuvan vartijan ohitse. *viehän tuлou meiлę kagź zmejàd* vielähän tulee meille kaksi käärmehirviötä. *ťäudūhan meiл śikš* riittäähän meillä sitä varten. V *i(ťšehän nägid* itsehän näit. Lh *magaťťīhän ende meiл rahvas, ka voihan* onhan ihmisiä yöpynyt meille ennen, niin voithan olla yötä. Lh *emmehäi müö tuлnu šinuллu, šina mida tuľid* emmehän me tulleet sinun luoksesi, miksi sinä tulit? *šikšhän šep pīhťet tagou, štob‿ei* (jotteivät) *kädet paлęlaiš.*

häilü|dä (Sn B Td Ph); pr. *-n*; impf. *-in* heilua, horjua, huojua: Sn *humaлas h-u.* B *humaľńik, veneh h-u.* Td *pū h-u.*

häkinďüvä (Lm) härän-, torajyvä.

hä|kīźe (B), Td *-kīźe*, Lm *-kkinę*; p. B *-kīšt* Td *-kìšt*; pl.n. B *-kīžed*, Td *-kīžed*; pl.p. B *-kīžid*, Td *-kīžid* sonnivasikka, joka ei vielä pysty astutukseen: B *h. ei voi lehmìd ďuoksuttada.*

hä|kki (Sn B SP Ph Lm), Sn B Kn Td Kš *-k̄*; p. Sn B Kn Td Kš Ph *-kkid*, SP *-kkī*; pl.n. Sn B Kn Td Kš SP Ph *-kid*, Td *-kìd*, Ph *-kìď*; pl.p. Sn Kn Td Kš Ph *-kīd*, SP *-kkilöi* härkä, Td toiskesäinen härkämulli. B *h.*: *ťäuž härg, kudain* (joka) *lehmid ďuoksuttau* (astuu). Ph *h. iškedä* (teurastaa).

häkkivaza (B) sonnivasikka.

**häküttä|da* (B); pr. *-u* häiritä: *kived i* (ja) *ruoppahàd* (kivikasat) *peлdoл häküťetau.*

häküttä|i (Sn), B *-jäiźe* pienillä lapsilla sisäinen kipu, koskee vatsaan, napaan: Sn *puhu suoлad* (loitsi suoloja), *лapsèлл‿oo h.*

häkä(ťšüiźe (Pl), N *häkàťšü, häkàťš(u)* pieni sonni.

hämmästelize (TP) oli ihmeissään: *dätgetę äijäл h.* jälkeenpäin kovasti o. i.

hämäh|äkki (Su B V Ph Lm), B *-äuk, -auk*, Td *hämärik*, N *-äkko*; p. Su *-äkkid*, B *-äukküd*, Td *hämärikköd*; pl.n. Su Lm *-äkid*, Td *hämärikòd*, N *-äkòd*; pl.p. Su *-äkīd*, Td *hämärikòid* hämähäkki: Su *h. verkkod kudou*. B *h-auk plettiu* (kutoo) *verkkod*. Td *hämärik kudòv verkkŏd, hänen* (sen) *verkkö*ⁱ *popaďī* (joutui) *prusak* (torakka). B *h-äkin verkko*, Td *hämärikòn verk, N h-äkon verkko, h-äkòo verko.*

hämä|r (Su Pl Kn Kš N), Td *-ŕ*, V SP Ph *-ri*; p. Su Pl—Kš *-röd*, Kš *-räd*, V Ph *-rid*, SP *-rī* hämärä (subst.): Su *h-röл tuľi*. Pl *h-röz ďo tuľi*. Td *h-rössehtäižiл* (illalla). Kš *ende h-räd*. Ph *h-ris ištū*.

**hämärd|üdä* (Kš), N *-uda*; pr. Kš *-üu*; impf. *-üi*, N *-ui* hämärtyä.

häm|ästeliį (B), Td *-ästütťš*; p. *-ästütťšäd* pelokas, vauhko (hevonen): B *h. hebo*.

**hämästelz|etä* (Td); pr. *-öu* säikähdellä: *hebo h-öu*.

hämästü|dä (Su Td M Pk), B Td *hämästü|dä*, N *hämästu|da*; pr. Su B Td N M Pk *-n*; impf. *-in* säikähtää, pelästyä: B *huk h-i* (*h-*ⁱ) *äijäл* (kovin). N *pappi hämästuu*.

häm|ästüs (Su Lh); N *-ästùs* pelästys, säikähdys: Su *hämästükšissoлen* olen pelästynyt. N *kuoľ hämästùksis* kuoli pelästyksestä.

hämäst|üttädä (Su), B *-öittada*, Td *-öittädä*; pr. Su *-ütän*, B *-öitan*, Td *-öitän*, Kš *hämästöitän*; impf. Su *-ütin*, B Td *-öitin* säikähdyttää, peloittaa: Su *meťšäz mindai h-ütti* (tunsin pelkoa). *pölgöites* (linnunpelätin) *h-üttäu lindud, varikšed. varikšid h-üttämā hua(ďžoihe* (kaurahaasioihin) *pandau püörähäiń* (väkkärä). Kš *häm mindai hämästöiť*. Td *ü·hten-akaŋ-ka·ivòл h-öiť* (*końďī*). N *eugat hämästoiłagoi händäi!*

hämästöiteлta (B) peloitella: *midä šina ńügü zavoďīd minda h.* mitä sinä nyt rupesit minua p-maan.

hän (Su—V M Lh Pk), B *hän*, Td *hān*, V—Kj *häin*, V TP *häⁱn*, TP Ph *häi*; p. Su Pl—V M Lh *händäi*, B Ph *händä*, Td *händäĭ*, *händāⁱ*, *händā*, *händ*, V SP *händäh*, TP *hänɒ*, *hänte*, Ph *häntę*, *häntäh*, Kj *hänt*; pl. ks. *hüö* hän, se: Su *hälлęi pidäu tsuaŕiń tüťärd ottada miehelę* hän aikoo naida tsaarin tyttären. B *tuli mužik* (mies) *händä kuťšumā*. Kn *kaťšòmme, ďogo hän* (*pelvàs*) *on vaľmis*. Td *hällai hambàst kibištau* hänen hammastaan särkee. Ph *minä hänęл küzùn*.

händ (Su—V Kj M Pk), B *häňd*, V TP Ph Lm *händ|ę* SP, *-ü*; p. Su—V Ph M *-äd*, B N *-ad*, SP *-eä*; pl.n. Su—Lm M *-äd*, B N Ph *-ăd*; pl.p. Su-*öid* häntä, pyrstö: Su *hebo h-äл maiχuttau* (karkoittaa) *ťšakoid* (hyttysiä). *końďiaл* (karhulla) *h. om pikkaraińe kui лambahaл. adamaą h. ozuttau, ďog om puoľüöd* otavan pyrstö osoittaa, onko jo puoliyö. B *koir h-äл viľaiťšou* (heiluttelee). N *tarłu meiлe h-ăi i* (ja) *püzü h-ăs!* Ph *minä ńürvăidän ďoršid händăz* minä nykäisen kiiskeä pyrstöstä.

händsuлg (B) pyrstösulka.

händäi|ne (N), Ph *händăi|ne*; pl.n. N Ph *-žed* Ph pieni häntä, pyrstö; N tähkät, huonot jyvät y.m., jotka viljoja viskaamalla puhdistettaessa jäävät ruumenien ja jyvien väliin.

häpak (B) nahistunut, sitkeä, mehuton (nauris keväällä).

häpištüdä (Td) nahistua, pehmentyä (nauris keväällä).

hä|rg (Su—Td N TP Kj Lh), B Td N *-ŕg*, V *-rgę*; p. Su—Td N V Kj Lh *-rgäd*; pl.n. Su Pl Kn Td N V TP Kj Lh *-rgäd*, B Td *-rgăd*, N *-ŕgăd*; pl.p. Su B Pl Td N V Lh *-rgid*, Kn *-rgīd* härkä, sonni: Su *ľehm oľi härgiл* (härillään, juoksullaan), *ďuoksun oťťi* (juoksu tehosi). B *lehm on härgiť*: *ďuoksou ja händad lükäidau* (huiskuttaa). *häťken ďuoks(e) ei häŕgaл* (*lehm*) kauan ei ole ollut härillään (lehmä). N *lehm on*

härǵu (*härgiu*). V *härgän iškiu* (teurastin). Ph *лambàz*, *boťťši* (sika) *härgilleh* (kiimoillaan). *lehmę härgìs on.*

härgvaza (B); pl.n. Td *härǵvazàd* härkä-, sonnivasikka.

härgä|ińe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni härkä.

härgänďüvä (Pl), Lm *häkinďüvä* härän-, torajyvä.

häŕkin (Sn), B *häŕkkim*, B Td Kš *häŕkim*, Td *härkkim*, *härǩim*, *härǩkim*, Td Pk *härǩim*, V *härkim*, Lm *härkkin*; p. Sn Td Kš *häŕkind*, B *häŕkint*, Td *härkkimd*, *härǩimd*; pl.n. Sn B Td Kš *häŕkimed*, B *häŕkkimed*, B Td *härǩkimed*, B Td Ph *härǩimed*, Td *härǩkimèd*, Td Lm *härkkimed*, Td Pk *härǩimèd*, V *härkimed*; pl.p. Sn B Td *häŕkimid*, Td *härǩimid*, *härkkimid*, Kš *häŕkimīd* härkin, hierin; Td myös: tyvipäästään härkkimen näköinen, pitkävartinen vanko, jota käytetään pellavia likoon pantaessa ja liosta otettaessa: Sn *häŕkimeę varž*. V *härkimeл segoiìeìah taigin*. TP *kandateksèd pieksetäh härǩkimeл padah*, *rodih voi* hapankermat vatkataan hierimellä ruukussa, syntyy voi. Ph *härǩimeл piestäh vᵘoi*.

härǩinheiń (B), Pl *härǩkiṇhein*, Td *härkkimheiń* hatikka (spergula sp.).

härǩimmelliťš (N) jalkamylly.

**härm* (B V TP Pk); in. *-äs* härmä, huurre: B *bard* (parta) *on h-äs*. V *hebo on h-äs* talvella, kun *higi külmäu*. Pk *h-ā on kai išken* huurteeseen on kaikki peittynyt.

häšši (V) härkä.

hätk (Sn Kn Td N M Lh), B Td N V Pk *häťk*, N *hätk*, TP—Lm *hätki*; p. Sn B Kn Td N TP Ph M Lh *hätked*, B Td V Pk *häťked*, N *hätkèd*, SP *hätkie* pitkä aika; kauan: Sn *h. oлďī šigä* (siellä). *šina hätken oľid. ei pidä hätked oлda ďieлottai* (toimettomana). *hätken ńei(tšaštšid, aig om mieheлę mändä* kauan olet ollut neitona, aika on mennä naimisiin. *mina hänen tundušťin, hoť hätken en nähnü* minä hänet tunsin, vaikken pitkään aikaan ole nähnyt. *hätkezgi mina kävün* pianhan minä käyn. Td *hätken eľìd* (*olìd*). *vot on kummaD*, *kui hätkeлę ei nägü* ihmeellistä, kun viipyy kauan. N *muiл meľľiťšoiл lienou hätkèkš ďauhoda* muut myllyt kauan jauhavat [näitä viljoja]. *hän ei ńägünu hätkèn aigad* häntä ei näkynyt pitkään aikaan. *pŕoiďī hätk aigad* kului kauan aikaa. *et hätked viru šīd* et kauan viru siinä. TP *sporittih hätki* riitelivät kauan. M *kiŕďaińe kui hätken ei tuľiškade* kauanpa kirjettä ei kuulu tulevaksi. Lh *hätkegžgi kazakam paлkažiD* pitkäksikö aikaa rengin palkkasit?

hätkestü|dä (Sn Td), B *hätkestu|da*, Pk *häťkestu|da*, pr. Sn B Td Pk *-n*; impf. *-in* viivästyä, viipyä pitkään, jäädä (jhk): N *ku. hätkèstunnęn, en tūnęne sinūnnustę, šīt pida, što oлęn mina kuounu* kun viivästynen, en palanne sinun luoksesi, niin pidä minua kuolleena. Pk *se häťkestū saraiлę* hän viipyy pitkään navetan parvella.

hä(tšišt|uda (B), Td *-üdä*; pr. B *-ū*, Td *-ǖ*; nahistua (nauris): B *nagrìž oṇ h-unnu*; *kevädeл se h-ū*.

hä(tš|äk (B), Td *-ǎk*; p. B *-äkkäd*, Td *-ǎkkäd* nahistunut, sitkeä, mehuton (nauris).

häv|ittädä (Sn), B *-ittada*, Ph *-ìttài*; pr. Sn *-itän*; impf. *-ťin*, N *-iťťìn* hävittää, menettää, tuhota, toimittaa hengiltä: Sn *hävitän akaη kunna taht* (jonnekin). N *kakstoštuhàd häviťťìn kuuḍęs kieràs* kaksitoistatuhatta menetin kuudella kerralla. Ph *pidàü kazàkkę hävìttài iäreh* renki on toimitettava hengiltä.

hävi|tä (Sn Kš); pr. *-dän*; impf. Sn *-žin*, Kš *-žīn* hävitä, kadota, tuhoutua: Sn *sūdottai piä ei h-dä* sallimuksetta henki ei mene. *küuhköi igän itköu, ďäi(tšäD häviťťī* kyyhkynen ikänsä itkee, että munat katosivat. B *se miež hävī* (katosi).

höhö|ttädä (Sn); pr. *-ttäu*; impf. *-ī* hörhöttää

(hevonen): *hebo h-ttäu ńälgäs, šüödä küžüu* (pyytää).

hölmü (Lm); pl.n. *-d* helmi.

höľvä|k, hölvä|ǩ (B); pl.n. *-käd* hölmö: *h. mież.*

**höľv|ōta* (B); pr. *-ödau*; impf. *-ᵘöi* tyyntyä (tuuli): *tūľ h-ödau.* — 2) vavahtaa (säikähdyksestä): *pap. h-ᵘöi.*

**hörkištel|tä* (B); pr. *-en* höröstellä, kuunnella korvat hörössä.

**hörkišt|uda* (B); pr. *-ü*; impf. *-ui* seisahtua pälyillen, alkaa luimistella (hevonen): *hebo ei mäniškannu* (ei ruvennut menemään), *h-ui.*

hörsküttäďi (B) hölkkää: *hebo ďuoksou h.*

**hörskü|ttädä* (B); pr. *-ttäu*, N *-u* hölkyttää (juosta): B *ďuoksou h-ttäu.*

hör|īš (B Td); p. B *-ťťšäd*; pl.n. *-ťšäd*; pl.p. *-ťťšid* oksikas puu, jonka avulla noustaan karhun lavalle tai teeren kuvia koivun latvaan viedessä; astukkaiksi on jätetty lujia oksan tynkiä; alapää nojaa maahan, yläpää puun runkoon tai oksan juureen. Td ruiskuhilaan lyhteet pannaan oksikkaaseen puuhun, jotta kuhilas pysyy pystyssä. Td *hörťšil kävüdä* puujaloilla kävellä (huonnollinen oksanhaarukka kannattaa jalkaa).

hörťšikaz (B) oksikas.

höšt|e (B Kn N V SP), Ph *-ę*, Lm Kj *-ö*; p. Kn N *-eī*, V Ph *-ettę*, SP *-ettü*, Kj *-öī*; pl.n. Kn V Ph *-eged*, N TP Ph *-öged*, SP *-iet*, Pk *-ęged*; pl.p. Kn *-egīd*, V Ph *-egid*, SP *-ielöi* lanta: N *haŋgou maksetai* (*loŋgetai*) *h-eī* tadikolla luodaan lantaa. TP *pedrumpühäs vedetäh h-öged, levitetäh* pietarinpaaston aikana vedetään lanta (pellolle), levitetään. SP *h-ettü loŋgetah* (luodaan).

**höžäh|telzetä* (Td); pr. *-telzöu*; impf. *-ťīhe* vajottaa (jää): *ďiä h-ťīhe.*

hözäh|tädä (B); pr. *-täu*; impf. *-ť* kahahtaa(?): hauras, huono kangas revetessään *h-täu.*

**hö(ťšästü|dä* (TP); pr. *-u* kompastuu, takertuu; *h-u hebo hagolоih* (maassa viruviin lahopuihin).

höťťiaine (B) muikku ensimmäisenä kesänä.

höuďiäińe (Sn), B *höudi(aińe, höuďi(äińe, höuďi(jäińę*, Lm *höüdüöi*; p. Sn *höuďiäšt*, B *höudi(ašt*; pl.n. Sn *höuďiäižed*, B *höudi(äižed, höudᵢäižed, höuďijäižed*; pl.p. Sn *höuďiäižid* suoli-, lapamato; Lm myös etana: B *höudi(aińe va(ťšas-piäi lähtou; milla i(ťšell ol'ďī höudi(aižed. lentoťšńi* (nauha-), *värťťinhöudᵢäižed.*

höüdüöi (Ph Lm); pl.n. *-d* heisipuu.

ǩöuhen (Sn Pl), B *höuhęn*, B Td *höuheń*, Kn N M *ǩöuheń*, Td *höuheń*, Kš *ǩöuhteń*, *höuhteń*, N *heuheń*, V Ph Lm *höühön*, SP *höühen*, Kj *höüheń*; p. Sn Pl Kn N *ǩöuhend*, B *höuhent*, B Td *höuhend*, Td *höuhend*, *höühènd*, Kš *ǩöuhtend*, *höuhtend*, SP *höühendü*; pl.n. Sn *ǩöuheńed*, B Td *höuhened*, Pl Kn N M *ǩöuhened*, Td *höuheńed*, Kš *ǩöuhteńed*, *höuhteńed*, V Ph Lm *höühöned*, SP *höühened*, Kj *höüńehed*; pl.p. Sn N *ǩöuheńid*, B Td *höuheńid*, Td *höuheńīd*, Kš *höuhteńīd*, SP *höüheńī* höyhen: Sn *kanallоo ǩöuheńed piäl.* B *soťkid ei olnu, ńi höuhend ei olnu* sotkia ei ollut, ei höyhentäkään ollut. Td *pielùksęs mugažę* (samoin) *on höuhènd.*

ǩöuheńü|d (Sn); p. *-ī*; pl.n. *-ded*; pl.p. *-žid* pieni höyhen: *ľöužin äijäm pikkaraižid h-žid.*

ǩöuhe|tä (Sn), B *höuhe|ta*, Td *höuhe|tä*; pr. Sn Td *-ndän*, B *-ndan*; impf. Sn *-ežin*, B *-i*, Td *-nžin* höyhentää, nyppiä höyhenet irti linnusta: Td *hän höuhenž kanan.*

**höukäht|äzetä* (B); impf. *-īhe* öhähtää, äännähtää: *h-īhe vastä, iänen andoi.*

höur (B), B N *höurü*, Td *höur*, Ph *höürü*, Lm *höürü*; p. B *höurüd*, Td *höurüd* vesihöyry (esim. koneesta pursuava); huuru (esim. hengitys kylmässä ilmassa): Td *heŋges-piä höur lähtöu* henki näkyy. *külüss on* (saunassa) *äi* (paljon) *höurüd.*

i.

i (Sn—Ph M Lh Pk) ja, -kin: Sn *χuχ'akat käveldäu talos talō i pläšitäu* naamioidut kulkevat talosta taloon ja tanssivat. *palttinaz luaďitau paidad, kuaďďad i räťťšinäd* palttinasta tehdään miehenpaitoja, alushousuja ja naisenpaitoja. *ďauhot pańďī dai taigin sagoi* kun jauhoja pantiin, niin taikinakin sakosi. *meid mᵘöi i muga hüvä olīž* meidän mielestämme niinkin hyvä olisi. *ruaďī* (*ruaďi i*) *šidä olet* ihastut sitäkin. B *mužik* (mies) *i ŕebᵘoi. vähäs aigas i mužik tuľi* vähän ajan kuluttua mieskin tuli. *no hüö muga i ruattī* no, he niin tekivätkin. Td *vot i tuľi miež* siinä samassa tulikin mies. V *tulov i sūri pühä* tulee suuri paastokin. M *midä muil šidäi meil* mitä muilla, sitä meilläkin. *ken haravoitš sei luou* se, joka haravoitsi, luokin [suovan]. (v. и.)

idę (V); pl.n. *-gęd*; pl.p. *-gid* ide: *panda rugehed idęgih* panna rukiit itämään (kokeeksi muutamia jyviä).

ido|ińe (Sn Td), B Pl *iďoińe*, N *iďoine*; p. Sn *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* itämistilassa oleva, itu: Sn *idoižī pandau kagrad ľibo rugišt* itämään pannaan kauroja tahi rukiita (kokeeksi). B *ozrad iďoižī panen. ozr on iďoižis* (itämässä). *ďüväd on iďoižī pandu* jyvät on pantu itämään (maltaiksi).

iďoittada (Pl) idättää: *iďoitet ďauh* mallasjauhot.

iďuďauh (B), Td *idožďauh*; p., pl.n. B Td *-od* mallasjauhot: B *i-os luaďittau imęľ* (mämmi). Td *i*: *idänüdès rugehès on loďittu ďauh* m. ovat itäneistä rukiista tehdyt jauhot.

iď|ädä (Sn Td), B Pl *-äda*, N *-ada*; pr. Sn B Pl *-äu*, Td *-äu*, N *-au*; impf. Sn B Pl Td *-i* itää: Sn *ei iďänü ńi ainag ďüvä* ei itänyt ainoakaan jyvä. Td *šiemen iďi.*

idäresti (SP) onnettomuudeksi: *i. ďalgan hieratin* o. kenkä hankasi jalkani.

iďä|ttada (B), Td *-tädä*; pr. B *-tan*, Td *-tän*; impf. B Td *-ťin* idättää: B *i. rugišt.*

ielleh ks. *edellęi.*

ielo (TP SP Ph), Kj *iʿoľe* ei ole. (ks. *en.*)

iganai (Pl), Td *iginà*ⁱ, N *igàššaĥ*, Lh *igassai* ikinä, koskaan: Pl *i. en nähnü händäi.* Td *en ńäge händ iginà*ⁱ. N *igàššaĥ en pagìžnu tühďàd* i. en ole puhunut valetta. Lh *äsköi laskeę, kˇettˇeńambad igassai tulne* sillä ehdolla päästän, kun luvannette, että ette enää i. tule (tulle).

**iga|tš* (B); pl.n. *-ʿtšuD* ikäinen: *ei ühten igaʿtšuD kai olda* eivät kaikki ole yhdenikäisiä.

igavoi|ta (Pl), Td *igävöi|tä*; pr. Pl *-ťťšou*, Td *-ťťšöy*; impf. Pl *-ťš*, Td *-ťš* ikävöidä, surra.

ig|eń (Sn B V), B *-èn*, B Lm *-en*; pl.n. Sn B Pl Td *-eńed*, B Lm *-ened*, B V *-enèd*; pl.p. Sn B Pl Td *-eńid* ien: Sn *mina iškiį händäi igeńid müö* minä löin häntä vasten suuta. B *üläin, alain i.* Lm *ülembäinę, alembainę igen* ylä-, ala-ien.

igin (Kn) ikänä, koskaan: *vieriį kivi i. ei sammàlzu* vierivä kivi ei i. sammaloidu.

igi|ńe (Sn B), Td *igä|ińe*, Ph *igälli|ne*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. Sn B Ph *-žed*, Td *-ižed*; pl.p. Sn B *-žid*, Td *-ižid* ikuinen, iankaikkinen.

igra|k (Pl Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* mielitietty. (Av и́гральникъ ja vrt. v. игро́къ.)

ig|ä (Sn Td Ph), B Pl Kn N M Lh Pk *-a*; p. Sn Td Ph *-äd*, B Pl Kn N M Lh Pk *-ad*; pl.n. Sn *-äd*; pl.p. *-id* ikä: Sn *äigˇon igäd* paljonko on ikää? *ľähte tšuasukš, a prošťize igäkš* lähde tunniksi, mutta sano jäähyväiset iäksi! *minuŋ ker ükšil igil oo* hän on suunnilleen minun ikäiseni. B *äig hällę on igad? igakš i vihauzui* iäksi vi-

hastuikin. Kn *kaiken igan elīd ťägä* koko ikäsi olet elänyt täällä. N *sinä sogenęd igăkš. bohatui ilmoižękš igàkš* rikastui koko iäkseen. *käskeďī ilmoin(e) iga слūgīлę śüöttäda* käskivät palvelijoiden iän kaiken syöttää [sutta]. *om mille kakstoškümme vuot igad.* M *igan eläd, iga mield otA* oppia ikä kaikki.

igä|u (Td), Td SP *-v* ikävä; suru (vainajan jälkeen): Td *tułdau meiden muga pahois mielis da igävissäi* meikäläiset tulevat [kyläkokouksesta] niin pahoilla mielin ja surullisina. SP *igäv‿oлda* ikävä on olla.

ihast|uda (Sn B Pl Td Ph M); pr. *-un*; impf. *-uin*, Td *ihàstùi*, N *ihàstui* ihastua, tulla iloiseksi (jstk hyvästä, mieluisesta): Sn *kōuh vähäd* (vähästä) *i-ū*. Td *akk‿on ihàstuňnù. koďī tulìn, ak mindàĭ ihàstùi, kùĭ* (kun) *miňä tᵘòin häллęⱼ sūręn tobďàn paiìkàn* (hartialiinan). N *koir da kaži i-uttài, što* (että) *lǫulī omàd ižàndad; ižànd ihàstui heid.*

ihastu|z (Sn B), B N *ihàstuz*; p. Sn *-st*; g. *-ksen* ihastus, ilo: B *koir hüpńī* (hypähti) *лaťťaл-piäi i-kšis ižandałę vastā.* N *mužik* (mies) *tuľi koďī ihàstuksĭs* (*ihàstùksĭs*).

ihastu|ttada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-ťin* ihastuttaa, saattaa iloiseksi: *hän mindai i-ťti.*

iho (B V Lm); pl.n. B (*rožan*)*ihot* kasvot; V verinahka.

ihopiäd (Kn) poskipäät: *i. on ruskedàd* (punaiset).

ikkumpie|l' (Sn B Pl), Td *ikkunampie|l'*, V Pk *ikkunpie|l'(i)*; p. Sn *-ld*, B Pl *-лt*, Td *-лd*; pl.n. Sn B Pl Td Lm Pk *-led*, B *ikkùnpĭělèd*; pl.p. Sn B Pl *-ľid*, Td *-lid* ikkunanpieli: Sn *ištuin, ištuin i-les.*

ikkun (Sn B Td N V TP Ph Lm Lh); p. Sn B Td *-ad*, Kn *-àd*, Td *ikkŭnăd*; pl.n. Sn B Td N Lh *-ad*, B Kn Td N TP Ph *-àd*; pl.p. Sn B Td Lh *-oid*: Sn *ťäs таloss‿on i-ad vīž* (noin viisi). B *külüss‿om pień i. lähtöu ajamā i-an алaťśi* (alitse). Td *лuaďiìàᵘ* (tehdään) *i-oĭhè ramkàd* (kehykset, puitteet). N *kaťťšuu emìndàm i-às-piєi* äitipuoli katsoo ikkunasta (ulos). Lh *muťťšoi* (nuorikko) *i-as kaťťšou.*

ikkunhago (Lm) ikkunakynnys, -lauta.

ikkuлaud (Sn), B Pl *ikkuлłaud*; p., pl.n. Sn B Pl *-ad*; pl.p. *-oid* ikkunaluukku, jolla ikkuna ulkoapäin peitetään: Sn *i-ad ku* (kun) *pandau таlvел, ei külmä* (eivät jäädy) *ikkunad.*

**ikon* (Td); g. *-àn* pyhimyksenkuva. (v. икóна.)

iлd (Sn), N *iud*; p., pl.n. Sn N *-ad*; pl.p. Sn *-oid* ilta: Sn *hän ei ńäge i-ad, karu on* hän kuolee ennen iltaa, huono on. *i-as adamaą händ лuodehē-pⱼäi ozuttau* illalla otavan pyrstö osoittaa länteen. *zoŕaťiäht paštau i-aл i huonduksел* kointähti loistaa illalla sekä aamulla.

iлd|aiňe (Sn B Pl Td Kš), Kn N V SP Ph *-aine*, N *iudainę, iudąinĕ*, Ph *iлd|àinę*, Lm *-ainę*, Kj *-àine*; p. Sn—V Kj *-ašt*, SP *-astu*, Ph *-aštę*; pl.n. Sn—V Ph Kj *-aižed*, SP *-aized*, Ph *-àižęd*; pl.p. Sn B Pl Td—V Ph Kj *-aižid*, Kn *-aižīd*, SP *-aizī* illallinen, ilta-ateria (n. klo 9 ill.): Sn *hüö šüödī iлdašt.* N *ehtaižiu* (illalla) *iudainę.* Ph *midäbo kaлᵘoin iлdaižęksE suaňme* mitäpä kaloja illalliseksi pyydystämme? *roďīgo iлdàinę* riittivätkö [kalat] illalliseksi? *keitetàĥ verèstę madehtę, iлdàižęn süömmö* keitetään tuoreita mateita, illallisen syömme.

iлd|aštada (Sn B Pl Td N), Td *-àštădă*, SP *-astoa*; pr. Sn B Pl Td N *-aštan*, N *iudàštàŭ*, SP *-astan*; impf. Sn *-ašťin*, B Pl Td *-ašťšin*, N Lm *-ašťšin*, SP *-asťin* syödä illallista (talvisin jo 19:n aikaan, kesällä 21:n ajoissa). B *ruadoл-piäi tuľďī kodī i iлdaštetťī ehtaižел* työstä tulivat kotiin ja söivät illallisen illalla. *ĭлdaštetau da* (ja) *magatta viertau* (panevat maata).

iлdažaig (Sn) illallisaika.

iлdzoŕ|a (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* iltarusko: *i. ruskottau* (punoittaa). (v. заря́.)

iľi (N), Ph *ili* eli, tahi, vai: N *neišťeŋgi olęttE i. tüö miehev‿olęttę kenen taga* nei-

toko (neitonako) olette vai oletteko te jonkun kanssa naimisissa. (v. или.)

il (B) Elias: *pühä i. gromiu* ukkonen jyrisee. (v. илья́.)

illampäiv (Sn Pl Td), N *illànpäiv* Eliaan päivä (elok. 2 p.): Sn *i. om pruazńik meiđeŋ külā* E. p. on meidän kylän juhlapäivä.

ille|ń (B Pl Td V), Ph *-n*; p. Td *-nd* liukas (jää), iljanko, iljanne: B *i. on libed* (liukas) *điä*. Pl *i-nел điäл*. Td *i-nđ điäd müöi*.

ilm (Sn B Kn M), Pl *ilm*, N *ium*, *iym*, V TP Ph *ilmę*; p. Sn B Kn M *ilmad*, N *iumăd*, V *ilmad*; pl.n. Sn Kn M *ilmad*, Td *ilmàd*, N *iumàd* 1) B Pl Kn N V Ph ilma, sää: B *i. oŋ hüvä. ilm‿oli äjjäл pakaińe* i. oli kovin kylmä. Kn *hüväлл‿ilmaл*. N *nügöi* (nyt) *om vilud iumàd. nügöi om iumàd hüvàđ. iym aleuzui* i. tyyntyi. *iym oo paha*. — 2) Sn B TP M maailma: Sn *ťäлл‿ilmaл, šilл‿ilmaл*, tässä, toisessa (haudantakaisessa) maailmassa. *hän on ilman igińe moińe paha* hän on ikuisesti niin paha. B *šiłłę ilmałę* haudantakaiseen maailmaan. M *ńügüiń‿ilm maлttau* (osaa) *veńakš* (venäjää).

ilmai (Sn B Pl), Td *ilmai*, Ph AV *ilmai* ilman, ilmankin, muutoinkin: Sn *i. milлai vähä oli, i šīd oliD* i. minulla vähän oli, ja sittenkin (siitä huolimatta) otit. B *i. hänettai mina spróavin đielon* ilman häntä toimitin asian. AV *ei ilmai kävü peldoh* ei ilman aikojaan (suotta) käy pellossa.

ilma|ińe (Sn B Pk) N *iĭmoinę, iumoinę*; p. Sn *-št* maailman; ilmoinen: Sn *ťämän ilmašt elost on elädä prost* tämän maailman elämää on helppo (yksinkertaista) elää. B (*końđī*) *šüöü hebᵘoid‿i lehmiD, mužikan, peitokkaľi, ilmaižekš igakš* (karhu) syö miehen hevosia ja lehmiä salaa ilmoisen iän. N *bohatui iĭmoižękš igàkš* rikastui ikipäiviksi. *i lienèt iumoižekš igakš ozałoižęd* ja tulette ikipäiviksi onnettomiksi. *käskeđī iĭmoin(ę) iga šüöttäda* käskettiin koko elinaika ruokkia.

**ilmoità|da* (N); pr. *-u* ilmoittaa: *bajaŕ i-u što kadoi koza* herra i., että vuohi katosi. (suom.)

ilo (N) ilo, riemu.

ilve (B); g. *-gen* kasvojen etupuoli: *końđī* (karhu) *hänen i-gen kaiken puŕi. i. on eđińe ťšura rožas* (kasvojen etupuoli). *mitte* (millainen) *šilla* (sinulla) *on ilve*.

ilvez (B Pl N), B Td N *ilvèz*, B *ilveź*, Ph *iľves*, Lm *ilves*, Pk *iľvez*; p. Pl *ilvest*; pl.n. B Pl Lm *ilveksed*, B *ilveksèd*, Td *ilvèksèd*, N *ilveksęd*, Pk *iľveksèd* ilves: B *ilveź kui kaži* (kissa), *tobđemb* (suurempi) *on*. Td *miňä ambùĭn ilvèksèn puus*.

im|edä (Sn Td Lm), B Pl *-eda*; pr. Sn B Pl Td Lm *-en*; impf. *-in* imeä: Sn *ľöužin mežihäižen pezän, meī suaimme imemā, mež oľi maged* löysin mehiläisen pesän, mettä (hunajaa) rupesimme imemään, mesi oli makeaa. B *łapš, varz, vaza imou* lapsi, varsa, vasikka imee. *łapš imou sarved* (tuttia). Lm *vuonad* (karitsat) *lambast imedäh*.

**imehtu|da* (B); impf. *-in* ilahtua: *midä šinä i-id nagramā* mitä sinä ilahduit nauramaan?

im|el (Sn N Sg), B Pl Td *-ęľ*, B TP *-eл*; p. Sn TP *-eläd*, B Pl *-ęľid*, Td *-ęľäd* mämmi: Sn *padā pandau rugehižđ đauhod, šegoitettau, päťšis paštetau padas, sei ľienou* (se onkin) *i*. B *iduđauhos лuađittau, imitettau - - - suoлad vai ei pidetä imeľis* mallasjauhoista valmistetaan, imelletään - - - suolaa vain ei käytetä mämmissä. *imeľiл pühälaskud ei oлę, ńi pròazńikkad* mämmillä ei ole laskiaista eikä juhlapäivää (mämmiä syödään aina, sekä paastottomana että paastoaikana, niin pyhänä kuin arkena). TP *sīd azutah imeläd vedes i rugehizes đauhos, soлodat pandah pühkittüh päťťših, sīd rodih imeл ehtäл* sitten tehdään mämmiä vedestä ja ruisjau-

hoista, maltaat pannaan lakaistuun uuniin, sitten syntyy mämmi illalla.

**imèńď* (N); p. *-àd* omaisuus: *andau puoľ i-àd.* (v. имѣніе.)

immeńinàd, imeńinàD (N), Lh *imeńinad*; pl.p. N *immeńinoid, imeńinoid* nimipäivä: N *lieťťī tsaŕīlę i., i kuťťšuu kaikīd immeńinoilę gośťī* tuli tsaarin n. ja [hän] kutsuu kaikkia nimipäiville vieraisiin. Lh *huomen* (huomenna) *oldau imeńinad.* (v. именины.)

imenišťšik (B) nimipäiväsankari: *i. hän on tänäpäi* hän on tänään (n. vrt. v. ed.)

ime|ttädä, imeťťädä (Su); pr. *-tän*; impf. *-ťin* imettää: *лast sarvell⌒imeťettäu* (tutilla).

imìŋkummin (Lm) huonosti, kehnosti.

**imi|ttada* (B); pr. *-tettau* imeltää: *imeľ iďuďauhos лuaďittau, imitettau* mämmi maltaista tehdään, imelletään.

inahmoi (Su B Pl Td); p., pl.n. *-d* (naisihminen: B *naiži.*; *mužikkad* (miestä) *ei i-kš sanuta.*

inaťše (N) muutoin: *inaťše· et hänès piezu* (pääse). (v. и́наче.)

ińehm|ińe (B Td Kš), V *-īne*, SP *-ine*, Lm *-inę* naisihminen, nainen.

irainę (Lm) ulkopuolinen: *i. silmänťšuppu* (silmäkulma).

iral, -e (Ph), Kj *irdaľe* ulkopuolella, ulkona, ulos: Ph *jalgad vie iral perťťid, a piä südämes* jalat ovat vielä ulkopuolella pirttiä, mutta pää on sisällä. *ülen äij gośťid pageńi perťťis šuapkata i-e* hyvin paljon vieraita pakeni paljainpäin pirtistä ulos. Kj *ľäht irdaľe* mene ulos!

irďa·ńī (Td) puskevainen: *i. ľehm.*

iŕvišta|da (N); pr. *-u* irvistää: *uivau koľmpieinę zmeja, hambahàd iŕvìštettud* ui kolmipäinen lohikäärme hampaat irvissä.

-iš (Ph) -si: *otetah i sinudaiš* ottavat sinutkin. *i sinulleiš roďih külläl süömišt* sinullekin riitti kylliksi ruokaa.

išk|edā (Su B Pl Td Kš V TP Ph Lm Lh), B Kn N Pk *-eda*, SP *-ie*; pr. Su—Lm Lh *-en*, Kn *-èn*; impf. Su B Pl Td Kš N V SP Ph Lh Pk *-in*, Kn *-īn* 1) lyödä, iskeä: Su *butilk mureťťī, šeinäd vast iškeďī* pullo särjettiin, seinään lyötiin. *halgoll⌒išk oťťšā* (otsaan). *mina iškii händäi igeńid müö* (vasten suuta). *iške naglоil puaľťš* lyö rautanauloilla hyllylauta kiinni [seinään]! *emäpūhu* (köliin) *veneheę лaidad on iškedü. svuaďboiz iškedäu käži: žeńiχön da kńäginän emä ľibo iža iškedäu, a ťšuralaižed rahvaz riŋgutau kohtkidad, šīd vīnad suadau* häissä lyödään kättä: sulhasen ja morsiamen äiti tahi isä lyövät, mutta syrjäinen väki huutaa täyttä kurkkua, sitten se saa viinaa. *i. kihлad* (vetoa). *paraľiťšall⌒išk(i) mužikaa* mies sai halvauksen. *pane päťšлaud, anda iškö pīragad* pane uuninsuupelti, jotta piiraat ruskettuisivat (ruskettakoon piiraat)! B *birdaл* (kaiteella) *iškетau. iškedau kihлad* lyödään vetoa. *tūťšas tuлt išk* ukkospilvestä salamoi. *iškòu paha iлm* iskee ukkonen. Pl *korvalł⌒iškou* lyö korvalle. *kihлad iškedäu.* Kn *sìd iškèmme seinā snuàpùd* sitten lyömme lyhteet (sitoimet) seinään (rukiita puitaessa). Td *i. kuлakoл* (nyrkillä), *batogaл* (kepillä). N *iškou kunùlau* (piiskalla). *iškeda pietnàd* (hevosenkengät) *heboлę. kui sina ruohťīd iškeda mindai pied vastę* kuinka sinä uskalsit lyödä minua päähän. *tuut iškou* salamoi. TP *iškeu koľťšan* lyö renkaan kiinni [kattoon]. *sīd lämmitetäh rīhi, huondeksel aigoi iškedäh da puidah* sitten lämmitetään riihi, aamulla varhain lyödään [ruislyhteet seinään] ja puidaan. SP *iškie poaľikaл* (kepillä) *tostu* (toista). *kihлad iškimmö.* Ph *лoukkuoih on iškedü лujasťi seibähàd i naglittu naglu°iл* [kiikun selkäpuun] reikiin on isketty lujasti seipäät ja kiilattu kiiloilla. Lm *iške kihлad!* — 2) teurastaa: B *härg iškedä.* Kn *išken žīvatan* (elukan). N *iškou kozàn* (vuohen). *iškin lehmäą i* (ja) *ńülgin nahkaą.* SP *iškie lehmü.* Ph *iškin poťšin* (sian). —

3) peittää: Pk *härmā on kai išken* huurteeseen on kaikki peittynyt.

**išk|ezetta* (N); impf. *-īzei* tulla: *iškīzei pahài mielèi mužik* mies tuli pahoille mielin.

iški|m (Sn—Td V), Td SP Lm *-n*; Sn Td V *-nd*, B Pl *-nt*, Kn Td *-md*, SP *-ndü*; pl.n. Sn—Td V SP Lm *-med*; pl.p. Sn B Pl Td V *-mid*, Kn *-mīd*, SP *-mī* tulusrauta: Sn *i-meŋ kaimažin* (kadotin), *edgi ľöudänü i-nd*. Pl *i-мел iškö̆u олад vastɛ* (piikiveä), *ših* (siihen) *panon tagлaa* (taulan), *tagл i viridäu* (syttyykin).

išku (B) isku, lyönti: *tuлen i.* salama.

iškukagràd (TP) iskukaurat: riihessä seinään lyömällä irroitetut kaurat.

ispľotk (Td Sg); g. *-an* nyrjähdys (hevosen, olkapään). (Av исплёка.)

**ispľoťť|ida* (Td Sg); impf. *-ī* nyrjähtää (jalka). (Av исплечи́ться.)

ispra·vńi|k (N); pl.n. *-kàd* kihlakunnan poliisipäällikkö, ruununvouti. (v. испра́вникъ.)

**isťa·nn|ī* (N); g. *-ī(àn* totinen, vilpitön: *sanuu i-ī(àn praudaa* (toden). (v. и́стинный.)

istiχonnī (N) aivan näköinen: *on i., kui sina on brihàťťšu* poika on aivan sinun näköisesi. (Av истихо́нный.)

ištu|da (Sn—TP Ph M Lh Ls), SP *-o*; pr. Sn—Ph M Lh Ls *-n*; impf. *-in* istua: Sn *ľindud i-tau puis. puľťšukaлл‿i-dez lükkiü düvät pienel лabidaižel laťťad müöi, šīd erodau düvä osobi, rūmened osobi* pölkyllä istuen [riihessä] viskelee jyviä pienellä lapiolla lattiaa pitkin, niin eroavat jyvät erilleen ja ruumenet erilleen. B *i-tau лau(ťšal* (seinäpenkillä). *üön ištū лavas* (lavalla), *końďad ei kūлu tuлdes* (tulevaksi). Kn *eń ńi mina hüväd päiväd ťägä ištu* en minäkään huvikseni täällä [vankilassa] istu. *mizbö tüö pūtuittę ťänne i-màe* mistäpä syystä te olette joutuneet tänne istumaan? Td *ťeil mi·ťe beśodàs kä·uďau? vieg‿i·štuìaun e·iśťšiďeŋ‿ke vai e·i* [*ištuìa*] teillä miten illatsuissa käydään, istutaanko myös tyttöjen kanssa vai ei? *me·il vedeìau i-deś лau(ťšàs neiťšud‿oigedai puoлei* meillä vedetään penkillä istuessa tyttö oikeaan puoleen. M *ištu kuvaлlē* (kunnolleen)! Lh *ižand* (isäntä) *i-i ťšajuď* (teetä) *ďuomā*. Ls *i-tte χńīgaл* olette valokuvassa.

ištuď|i (Sn B Pl Td N), Kn *-ī* istuen, istuallaan: Sn *i. pajaťťi* (lauloi). B *i. pagižen* (puhun), *лugen, ombeлęn, vīlen* (leikkaan pukua). Kn *kütkìmme peлvàžmuan i-ī*. N *i. magàttai* (makaavat).

**ištu|i* (B TP); p., pl.n. *-jad*; pl.p. B *-jid* istuja: B *burakos* (korissa) *i-jiłę tuľi kīre*.

**ištund* (TP); pl.g. *-oin* istuminen: *ieлo minuл i-oin (n)aigaizìd* ei ole minulla istumisen aikaa.

**ištundлaud* (Ph); pl.n. *-àd* istuinlauta, teljo, tuhto (veneessä).

ištundšiä (Td) istumapaikka, -sija, istuin.

**ištuskendeл|ta* (TP); pr. *-ou* istuskella.

ištu|zetta (Sn Td), B Pl Td M Lh *-zeta*, Kn *-daste*, Kš *iśtęzętta*, N *-daze*, V *-dakseh*, SP *-okseh*, Ph *-dakseheze*, Kj *ištakseh*, M *ištezetta*; pr. Sn B Pl Td M Lh *-zen*, Kn N *-moi*, Td *išten*, Kš *iśtęzęn*, V SP *-mos*, Ph *-mokseheze*, Kj *-muože*, M *ištezen*; impf. Sn Pl Td M *-žīn*, Sn *-īme*, B *-zimoi*, B Kn N M *-imoi*, Pl *-imoize*, Td *-imē*, Kš *iśtęžīn*, N *-imoižę*, V SP *-imos*, Ph *-imokseheze*, Kj *-imuo* istuutua; painua alas: Sn *mön i-ze peräťeľľuл, pidä peräd* mene i-du perätuhdolle, pidä perää (ohjaa venettä)! *eлa ištuze šī* (siihen) *pardeлę* (hirrelle), *pihkauzut*! *i-ihe stoлan* (pöydän) *tagaze* (taakse) *šüömā*. B *šeľgā nouž, saduľī* (satulaan) *i-ihe. nu ištťe* no, istuhan! *omałę hebołę* (oman hevosens arekeen) *i-zou*. Pl *i-zenn‿oń tšuþ* [rakennuksen] nurkka on painunut. Td *ďäľgělę külüd tuлdàᵘ ištèstàᵘ šᵘòmàᵘ* saunan jälkeen tullaan, istuudutaan syömään. *ištęzękkàt лau(ťšälę* (penkille), *elgàt šeižugoi*! N *i-hoizę stoлàn tàga* istuutuvat pöytään. *i-ihoize ťeľegpi*

istuutuivat vankkureihin. *i‹tše i-zòŭ ďälgimbaižęлę hebŏлę̆* (viimeiseen hevoseen). *i-zuttai kaikin stoлàï* (pöytään). *hän i-zou üskäi* (syliin). *mina i-imoizę hälле śel'gäi* minä istuuduin sen [sudęn] selkään. *käsköu i-dazę stoлàn tagàs kaikęлę perehę̆лę̆* käskee koko perheen i. pöytään. Ph *i-iheze (i-ih) sepuoi* (seppä) *korďan peräh.* Kj *ruozme i-ihe raudale* rauta on ruostunut.

ištu|tada (Td), N V M Lh *-ttada*; pr. V M Lh *-tan*; impf. Td *-ťin*, M *-ťťin* asettaa istumaan, sijoittaa, panna, istuttaa (kasveja): Td *huŏndę̆ksę̆л keittäv̆ kofejàd, paštäv̆ ol'ànďäd, i-ttàv ďuŏmä̆ ku(i) gošťšäď* aamulla [vaimoni] keittää kahvia, paistaa pannukakkuja, panee [minut] juomaan kuin vieraan. *rubetau verk̆ (merež) i-tammai vandehīdem piäle* aletaan panna verkkoa (rysää) vanteiden päälle. *šomkä̆ on i-tettu harăkàižę̆d* lautakaton harjahirteen on pistetty koristeelliset puuvaarnat. *piďäv̆ i-tada kabлähàd* pitää panna kaplaat (ketarat) [reen jalaksiin]. *griädäle i-ťiη kartofel'ad* penkkiin panin perunoita. N *händäi i-tettäï stoлàï* (pöytään). *śina händäi i-ìa üskäi* (syliin). *mille hi-moitaiž i-ttada händäi ťemńi‹tšäi* minun tekisi mieli panna hänet tyrmään. *śīd i-tętai seibähäd* sitten pistetään seipäät [maahan aitaa pantaessa]. *sadŭs ol'ďī kaikīd raznijoit puid i-tettud* puutarhaan oli istutettu kaikenlaisia puita. V *pidau vikattehed i-ttada* pitää viikatteet panna varsiin. *brukvat i-tettah gräduilę* lantut istutetaan penkkeihin. Lh *emää̆* (äidin) *regē i-ttau.*

ištutamine (Td) istuttaminen.

iž|a (Sn—N M Lh Pk), Kn Td V *-ą*, B Td Kš V SP Lm *-ä*; p. Sn B Pl Td Kš N M Lh Pk. *-ad*, Kn Td V *-ąd*, Td Kš V *-äd*, SP *-eä*; pl.n. Sn B Pl Kš M Lh Pk *-ad*, Kn N *-àd* Kn Td V *-ąd*, Td Kš SP *-äd*; pl.p. Sn Td *-oid*, B Pl *-id* 1) isä (ei puhuttelunimi). Sn *sirotaлл‿eилę̆ iżad ń‿emäp* orvolla ei ole isää eikä äitiä. *iżoid on äij* (paljon), *a* (mutta) *emid* (äitejä) *on ükš.* Td *pòig riηgŭu* (huutaa) *iżäлę̆.* 2) urosa: B Lm *iżäpoťťši* (karju). Lm *iżäkaži* (kissa), *iżäkoirę.*

iž|and (Sn—N Kj—Pk), Td *-änd*, N *-ànd*, V *-andę*, TP Ph *-ändę*, SP *-ändü*; p. Sn—N M Lh Pk *-andad*, SP *-ändeä*; pl.n. Sn—N M Lh *-andad*, Td SP Ph Pk *-ändäd*, N *-àndàd*, Lm *-ändäd*; pl.p. Sn—Kš M Lh *-andoid* 1) isäntä, omistaja: Sn *iżandad euлę koďis. ťälл‿iżandaлл‿on ottopoig.* N *eli pitkàn aigaą pīťeŕìs ühtę̆ą iżàndau* palveli (eli) kauan aikaa Pietarissa samaa isäntää. N *ťämä on ťämän koďìn* (talon) *iżànd.* Pk *koiran iżandaлe käšk poлgeda huraлe ďaлgaлe* koiran omistajaa käski polkaisemaan vasenta jalkaansa [oikealla]. — 2) aviomies: Kn *rikkahembainę* rikkaanpuoleinen) *omàd ukkòd* (miestään) *sanuą »minùn iżand».* — 3) haltia (myt.): Sn *me‹tšän, veden iżand.* B *peŕťin, tahnan, külün iżand* tuvan, navetan, saunan h. N *ku puuìunou [hebo] koňušňàn iżàndàn tabad müöi* kun sattunee [hevonen] tallin haltian mielen mukainen. Pk *koлdun* (noita) *i sanū* (sanookin) *me‹tšan iżàndàлę.*

**iżandai|ne* (N); pl.n. *-žed* isäntä kulta (puhuttelu).

iżandmies (Sn) isäntämies.

**iżàndoita* (N); pr. Lm *iżändöiťťšöu* isännöidä: N *ďiettau händäi iżàndoiťšemai ťähe tsarsvài* jättää hänet isännöimään tähän valtakuntaan.

iżated|r (Sn), B Pl Td *-ŕ*; p., pl.n. Sn Pl *-red*, B Pl Td *-ŕed*; pl.p. Sn Pl *-rid*, B Pl Td *-ŕid* koirasteeri.

iżatš, iżätš (B) urosa, koiras: *i. poťťši* (sika).

izbušk (Td); pl.n. *-ad* pikkutalo kylän laidassa; metsäsauna, -maja. (v. избу́шка.)

iżińďim (Sn), B Pl *iżindam*, Kn *iżìndam*, Td *iżęndĭ·m*, Td TP *iżindäm*; p., pl.n. Sn *iżińďimäd*, B Pl *iżindamad*, Td *iżindämäd*; pl.p. Sn *iżińďimöid*, B Pl *iżinda-*

moid, Td *ižindämöid* isäpuoli: Sn *šil* (sillä) *лapselл‿on i.*

**izmenäi|ne* (TP); pl.p. *-zid* (itkuv.) petos, pettymys: *viego voinen ďūri i-zittä tulelлtta sinun sūri(ťšuppu(ťšuraizilę* voinenko aivan pettymättä tulla sinun peränurkkiisi. (v. измѣна.)

iznesidä (Td) kestää, kärsiä, sietää: *ei sua* (ęn voi) *i.*, *kuołen.* (Av изнести́.)

izr|ę (V Lm); p. Lm *-ad* ihra, silava: V *po(ťšin* (sian) *i.*

**izùnmuarď* (Kn) mesimarja (?): *i-àd kazvàu heinàh* (heinän seassa). (v. изю́мъ ?)

izvošťši|k (Sn B Lh), B Pl Td *-k*; p. Sn B Pl Td Lh *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* ajuri (kaupungissa). (v. извóщикъ.)

itk (Sn), B Lh *iťk*, N *iťku*, V TP Ph *itku*; p., pl.n. Sn V TP Ph *itkud*, B Lh *iťkud*; pl.p. Sn *itkuid* itku, itkuvirsi: Sn *itkuid viržikš sanutau* (sanotaan). B *лapš itkun heiťť i uinoi magaťta* lapsi lakkasi itkemästä ja vaipui uneen. *iťk heiťłę ei abutannu ńi mida* itku ei auttanut heitä vähääkään.

iťkedä (Sn Pl Td Kš), Sn Kš TP Ph Lm *itkedä*, B Pl Kn N V Kj M *iťkeda*, N *itkeda*, SP *itkie*; pr. Sn—V Kj M *iťken*, Sn Kš TP—Lm *itken*, N *itkèn*; impf. Sn B Pl Td—V M *iťkin*, Kn *iťkīn*, Kš V SP Ph Lm *itkin* itkeä: Sn *iťkedäu itkuid* itketään itkuvirsiä. *mu(ťšoi häлläi suai iťkemā* hänen vaimonsa rupesi itkemään. *sehäi ľind* (*küuhköi*) *igän itköu*, *ďäi(ťšäD häviťťī* sehän lintu (kyyhkynen) ikuisesti itkee [sitä, että] munat katosivat. B *kńagin otetau stoлan taga iärę prosťitammā da viržid iťkemā* morsian otetaan [häissä] pöydän takaa pois hyvästelemään ja virsiä itkemään. Pl *лapsed iťkeďī* (itkivät). N *śida hän iťk* sitä hän itki. *mida sina itkèd?* *ak śe itkou siл kńaginau, muga лugoitteлou* akka se itkee sille morsiamelle, niin lausuilee. TP *sīd rubettih моллei itkemäh ülen äijät* sitten rupesivat molemmat itkemään hyvin kovasti.

iťkendvir|ž (B); p. *-ī*; pl.n. *-ded*; pl.p. *-žid* itkuvirsi: *i-ded koṇz miehèлę lähtöu, muga i kuolijaлę*; *veńakš iťketau boľše* itkuvirret kun [tyttö] menee naimisiin, samoin vainajallekin; venäjäksi enimmäkseen itketään. Kn *ku(ťšuìàŭ külù^i itkuvirziṇìke* [morsianta] pyydetään saunaan itkuvirsin.

iťke|ttädä (Sn); pr. *-tän*, B *-tan* itkettää, saada itkemään: Sn *vaškiťš*: *kui miллai šilmäd oлdaiž, mina monen emän iťketäižim päiväs, ka šilmid euлę* vaskikäärme: kun minulla silmät olisi, minä monta äitiä itkettäisin päivässä, mutta valitettavasti silmiä ei ole. *ei pidä i. лast!* B *šīd kńagin i-tetau* sitten morsianta itketetään (häissä). N *on śe vedęhīnę itkettanu* kyllä se vetehinen on itkettänyt [paljon ihmisiä].

iťki|i (B Pl Td); p., pl.n. B Pl *-jad*, Td *-jäd*; pl.p. B Pl *-joid*, Td *-jöid* itkevä: B *i-jan лapsen nägim‿pihaл.*

**itk|iškata* (B); impf. *-iškai*, Td *-eškäž*, N *-īškaąž* alkaa itkeä: B *лapš iťkiškai лaťťaл* (lattialla). Td *tämän sanudes hän itkeškäž* tätä sanoessaan hän alkoi itkeä.

iťku|ťš (B Pl Td); p. *-ťťšad*; pl.n. *-(ťšad*; pl.p. *-(ťšoid* itkeskeleväinen, itkusuu, poraaja (lapsi).

i(ťše (Sn—Pk); p. Sn Td *iťťšed*, Td *i(ťšed*, N *iťťšeda*, SP *iťťšie*, Ph *iťťšedä(h)* itse; ihminen: Sn *i(ťšen ižandan* itse isännän. *iťťšed ižandad* itseään isäntää. *i(ťšem piťkäą* itsensä pituisen, mittaisen. *ďuozettau humaлä šihi s^u ai, što ei ťiettä iťťšeD* juovat itsensä humalaan siinä määrin, etteivät ole tajuissaan. *ei pidä ďälgittädä* (matkia) *vahnembad iťťšeD. лoitombakš šierdäu i(ťšes-p^i äi* siirtää kauemmaksi luotaan. B *en^d'zimaižęл hebol aj^u òĭ i(ťše* [*mužik*], *a toiṅe hebo tuľi ďälgē i(ťšettā* ensimmäistä hevosta ajoi itse [mies], mutta toinen hevonen tuli jäljessä ilman ajajaa. *koďìs lähteš kukšinā pańi i(ťšeлe keraлe maidod* kotoa lähtiessään pani ruukkuun itsel-

leen mukaan maitoa. Kn *hällę ďäi колmę ďäiťťšäd* (munaa) *iʿťšęллę*. Td *ďeŋgad ńüht, iʿťšеллęi ńälɢ tuľi* rahaa ei ollut yhtään ja minun tuli nälkä. N *pappi lähtou iʿťše külài, tüöndàu kazàkaa meťťšài, haugòi* pappi itse lähtee kylään, rengin lähettää metsään, halkoja hakemaan. *minùn panòŭ iʿťšen аллę* minut panee alleen. *mina kozìʿťšin iʿťšělę kńäginaa* minä kosin itselleni morsiamen. *hurài kädęi ajanęd, ka iťťšeda e·i-lieně heŋgis, a toižęi kädęi ajanęd, ka hebod e·i-liene* vasemmalle ajanet, niin itse et tule olemaan hengissä, mutta toiseen suuntaan ajanet, niin hevosta ei tule olemaan. SP *iťťšeh poťťši* hänen oma sikansa. Ph *eľi iťťšeh naižen ker* eli vaimonsa kanssa. *gośťid lüöškäťťih ülen äijäl, iťťšedäh ižändäd vie enämbäl* vieraita alkoivat lyödä hyvin kovasti, itseään isäntää vielä enemmän. Lm *min iʿťše* minä itse. Kj *ťihi poлttau iʿťšen* hyttysen purema kirvelee (polttaa) ihmistä.

iʿťšeʿigäine (TP) omaikäisensä.

iʿťše|ksē (Sn), Td *-ksèĭ*, N *-лęh*, Ph *-kseh*, itsestään, itsekseen: Sn *ukš* (ovi) *i. ei 'salbaudu* (sulkeudu). Td *hän i-ksèĭ pagižoŭ* (puhuu). N *duumaiťťšou* (ajattelee) *i-лęh*. Ph *ukš aveń* (avautui) *i-kseh*.

iʿťšepiässäh (TP) ed.: *i. vana* (railo) *halgenòu ďiäs*.

iʿťšinťšiʿťši (Pl); p., pl.n., pl.p. *-d* musta variksenmarja, sianmustikka (empetrum nigrum).

iťťšenäi (Td) itsenään: *ra·štavan⌴i·ťťšenäi se oľi* itse joulupäivänä se tapahtui.

**iändä|dä* (Sn); pr. *-u* ääntää, puhuu: *ďalo i-u, röŋgüu* kovin kovalla äänellä puhuu, huutaa.

iäńi (Sn V—Ph), B—Kš Kj *iäń*, N *ień*, *ieńi*, TP *iäni*; p. Sn B Kn Td Kš *iänd*, Pl Td *iänt*, N *iend*, SP *iändü*, Ph *iändę*; pl.n. Sn Td *iäńed*, B—Kš SP Ph *iäned*, Kš *iänèd*, N *iened*, *ieńed*; pl.p. Sn Pl Td Kš Ph *iäńid*, Kn *iänīd*, SP *iäńī* ääni: Sn *iäń⌴oŋ kahištunnu* ääni on tullut käheäksi. *monē iäńē voŋguškattau* moneen eri ääneen rupeavat huutamaan. *iäńелл⌴itkedä* itkeä itkuvirsiä. B *iänen⌴andoi* äännähti. *ei anda vastā iänd ńi mida* ei äännähdä vastaan ollenkaan. Td *minä iänen kūľin*. N *ďievī ieneę* äännähti. *sanuu kaiĺei ieńei* sanoo kovalla äänellä. *suoi* (*ŕeboi*) *ristiĺùn ieńeu pagižmai* (repo) rupesi ihmisäänellä puhumaan. *kaiĺei ienei kirgùttai* kaikin voimin huutavat. *ień kajaidau* (kajahtaa). TP *iäń(i) on sammunu. käräk* (käreä) *iäń(i)*.

iär|ē (Sn Td), Sn Td Pk *-ei*, B Pl Kn Td Lh *-e*, Kn *-eh*, Td *-ē*ⁱ, N *ieręh*, *ieręh*, *ierę*ʿ, *ierăʿ*, *ierà*, V TP Ph *iär|eh*, Ph *-ĕh*, *-es* pois: Sn *ďaksa ďalgad i.* riisu jalkineet p.! *ota käži kormanass⌴i.* (taskusta p.)! *keräkkäd murud лaťťaл i.* kerätkää (leivän) murut lattialta p.! *kaššaľ pakui ťelegäss⌴i.* kontti putosi rattailta. *tora roďinnou, šīt pagekkad i.* kun tappelu tullee, niin paetkaa p.! B *šīd hän* (*ŕebᵘoi*) *лoukùs-pⁱäĭ läht iärăʿ* sitten se (repo) reiän kautta poistui. Kn *sit sügüzęл kiškòmme pelvahàn iäreh* sitten syksyllä nyhdämme pellavan. Td *piäšťš poigàn regèn алpⁱàⁱ iärēⁱ* pelasti poikansa kuorman alta. *uberʿ⌴iär⌴ašťšad* korjaa p. astiat! N *hülgàizęńm ierä* (*ieręh*?) *torgùn* jätimme (lopetimme) kaupan harjoittamisen. *läht ieręh ajamài dorogàd* (tietä) *müöi. siu miehęu oìàm ďeńgàd ierăʿ* siltä mieheltä otamme rahat. *et pieze hänès ieręh* ei voi päästä vapaaksi hänestä. *lähte ierę*ʿ *minùs piei* poistu luotani! Ph *lähtìn iärĕh kuhńälĕ* poistuin keittiöön. Lh *ottau omad hebod tüöndäu iäre, häneę hebon iäre tappau* ottaa omat hevosensa ja lähettää pois, hänen hevosensa tappaa. Pk *mänę saraiлę i tapa heid iärei* mene navetan parvelle ja tapa heidät!

īvanamboba (Kn Lm) niittyleinikki (ranunculus acer). (v. иванъ, бóба.)

īvan|ampäiv (Sn B Pl Td), Kn N *-ànpäiv*, TP *-anpäiv* juhannus: Kn *īvanànpäivàd vastę nostętàh lembèd: oìętah semmoińę vast kelдàizęs bobàs*) juhannusyönä lempeä nostetaan: kerätään sellainen kimppu (vihta) keltaisia kukkia.

j.

ja (B Td) ja: B *lähtī pa·rdèm vedoi ja šigä popaďī ko·ńďī pezäs* lähtivät hirrenvetoon ja siellä sattui karhu tulemaan pesästä.

jàвлùkp|ū (N); pl.p. *-uid* omenapuu. (vrt. v. я́блоко.)

jaija·i (Td) ai, ai!

jaišńiťš (B) munapaistos. (v. яи́чница.)

jaлaine (N) jalava.

jamšťši|k (Sn), B Td *ďamšťši|k*, N *jaḿšťšik*; p. Sn B Td *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid*. majatalossa pidettävän kyyti(posti)hevosen omistaja, kestikievarin isäntä. (v. ямщи́къ.)

jataž (Sn), B Td *ďataž*; p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn *-oid* kerros (rakennuksessa): Sn *äigi* (montako) *j-ad oo hänen koďis* (asuinrakennuksessaan). (v. эта́жъ.)

jedva (N) tuskin: *paha j. karŭs heŋgĭs ďĭeĭ* paholainen t. karhun kynsissä jäi henkiin. *j. iʿťše ďiein heŋgī.* (v. едва́.)

ježeľ, jèžeľ (N) jos, kun: *j. tuunęnou kaži* jos kissa tulee. *j. millai ounęnuiš sidottud šuukuine paik* jos minä olisin sitonut silkkisen liinan. (v. е́жели.)

**jeurę|i* (N); pl.p. *-joid* juutalainen: *kui j-joiлę iškenèd, oìàd kaiken nahkan ierę* jos j-sille teurastetaan (lehmä), niin nyljetään koko nahka pois. (v. евре́й.)

k.

ka (Sn B Pl Td N TP SP Ph M Pk) niin; mutta, vaan, ka, no: Sn *ed usko ka kūлę* jos et usko, niin kuule! *ďesľi* (jos) *hän tahtonou, ka mina andan. ela лохanad лovaidoita, ei ka murendat pohďan* älä kolahduta [jhk] lehmänjuottoastiaa, muuten särjet pohjan. *vaškiťš sanū: kui miллai šilmäd oлďaiž, mina monen emän itketäižim päiväs, ka šilmid eиlę* vaskikäärme sanoo: jos minulla olisi silmät, minä monta äitiä itkettäisin päivässä, mutta [valitettavasti] silmiä ei ole (kansan käsitys vaskikäärmeen myrkyllisyydestä). *dumaiʿťšin ked oлďau, ažno ka ťüö* ajattelin ketkä ovat [siinä]. mutta tehän olettekin [ei tuntenut heti], B *rebᵘoi oppiu ka piä ei mahtu šüdämē* kettu koettaa, mutta pää ei mahdu sisään [ruukkuun]. Pl *kaʿťšo vihmui, ka kaste oo* katsos kun on satanut, niin maanpinta on märkä. Td *ka kui hän iťkenöu* jospa hän itkee. *kaʿtsun: ka hän. ďärĕd mänd ka neľľàkš haлgaittaŭ* kun on paksu mänty, niin neljään osaan halkaistaan. N *kaťťšuu: ka seižuu mužik* huomaa miehen seisovan. *akki sanuu: ka mäne* vaimo sanookin: no mene! TP *elänöu* [vasikka] *ka liävę* (lääva) *lämmembi, kuoлnou ka liävę väľľembi.* SP *müö süönemmö, kai* (*ka i*) *häiį süöü* kun me syönemme, niin hänkin syö. Ph *kon meiл omàs koďęs madèhлàmbi, ka siįd toiťši voiňme oŋgìttài madęhtę* kun meillä on kotona madelampi, niin siitä toiste

voimme onkia mateita. M *ďuoŋ ka tulem panen* kun olen juonut, niin viritän tulen. *ei suane kai* (*ka i*) *miľle paŕemb* kun ei saane, niin minullekin siitä on etua.

kaafe|t (Sn N), Pl Td *kamfe|t*; p. Sn Pl Td *-ttad*; pl.n. *-tad*, B *kanfetàd*, N *-ťàd*; pl.p. Sn Pl Td *-toid* konvehti (paperipäällinen): Sn *magedaD k-tad oo*. (v. конфе́та.)

kabàa (N) halkeama jäässä. (vrt. v. кабáнъ.)

kabahtada I (Sn) kopista (jalka yökylmän kovettamalla maalla); kovettua (maa yökylmän vaikutuksesta): *kevädeл ľibo* (tahi) *šügüzeл kabahtann⌣oŋ külmänü vähäižeл* [niin että kulkiessa jalka *kabahtau*].

kabah|tada II (B); pr. *-tan*; impf. *-ťin* kavahtaa pystyyn, ylös.

kabah|tazeta (B Td); pr. *-tazen*; impf. B *-ťimoi*, Td *-tīhin*, *-tažin* ed.: Ph *pappi nouzòu* (kohoaa) *kabàhtähäzę̆* [nelinkontin-asennosta].

kaba|k̄ (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* kapakka, viinamyymälä: Sn *meill⌣oŋ kaźonniaD* (valtion) *k-kaD*. B *k.*, *vīnat kus* (missä) *müödäu* (myydään). *ende vahnas oľdī k-kad* ennen vanhaan oli kapakoita, [joista sai ostaa, mutta ei juoda paikalla]. (v. кабáкъ.)

kabaл (Sn B Td); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* kapalo (lapsen): B *k-os pidettau лapš* kapalolapsi.

kabaлoi|da (Sn Td), B *-ta*; pr. Sn B Td *-ćtšen*; impf. *-ćtšin* kapaloida, kääriä kapaloon: Sn *pidᵗäu лapš k.* N *kabaлòiťuD lapś*. TP *sīd* (sitten) *лapsi k-ťtah*.

kaba|лrihm (B), N *-urihm*; p. B *-лrihmad*; pl.n. B *-лrihmad*, N *-urihmàd*, TP *-лorihmad*; pl.p. B *-лrihmoid* kapalovyö (n. kämmenen levyinen): TP *sīd* (sitten) *лapsi kabaлoiťtah*, *k-лorihmaл sidoťah*.

kabaлvüö (Sn), Td *kabàлvüö*; p., pl.n. Sn Td *-d*; pl.p. *-id* ed.

kabď|e (TP), SP *kabj|u*, Ph *kabj|e*, Lm *kabʲ|e*, Kj *kabď|*; p. SP *-oa*, Ph Kj *-ad*; pl.n. TP *-àd*, SP Ph Lm Kj *-ad*; pl.p. SP *-oi*, Ph *-uoid* kavio.

kabe (Sn B Td); p. Sn *-ì*, Td *-t*; pl.n. Sn Td *-ged* (jalan) kopina (yökylmän kovettamalla maalla): Sn *ťänä huonduz* (tänä aamuna) *oŋ k.* (jalka kopisee astuessa). *k.*: *se oŋ külmähtännü vähäižeл* (maa on kovettunut vähän). B *ролgou ďaлgaŋke*: *kraćďžaidau*, *kraćďžižou ďaлgan aл̄*, *krabižou äijäл pihaл*: *se oŋ k.*: *külmäiŕe huondes* kun polkee jalalla: ratisee jalan alla, ratisee kovasti ulkona: se on *k.*: kylmähkö aamu.

kabiŕeh (Td); p. *-t* kopina (astunnan).

kabi|šta (B Td); pr. *-žou*; impf. *-ž* kahista: B *mećťšäs huondeksen lehted k-žou* metsässä aamulla lehdet kahisevat.

kab|лaz (Sn—Kn Kš N V SP Kj), Td Ph Lm *-лas*, Kš *-łaz*, N *-лàz*; p. Sn Pl Kn—V Kj *-лast*, Kš *-łast*, SP *-лastu*, Ph *-лastę*; pl.n. Sn—V SP—Kj *-лahad*, B N V Pk *-лahàd*, Td *-лähàd*, Kš *-łahad*, N *-лàhàd*, Ph *-лahàď*; pl.p. Sn B Pl Td—V Ph Pk *-лahid*, Kn Kj *-лahīd*, SP *-лahī* reen ketara, kaulain, kaplas: Sn *regē šidotau pajud kabлahī*. Td *kaivädä kabлahiďęn šťäD*; *šīd piďäv ištutada kabлähàd koivùᵗžę̆d* tehdä ketaroita varten reiät (jalakseen); sitten on pantava koivuiset ketarat. Pk *kabлahiden piäл kaustad*.

kabлu|k̄ (Kn N); p. Kn *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* jalkineen kanta: N *ťšabatoŋ* (saappaan) *k.* (v. каблу́къ.)

kabòi (N); pl.n. *-D* nauris-, perunajauho (tuore, kuivumaton).

kabr|astada (B), SP *-astoa*, Ph *-àstài*; pr. SP *-astan*; impf. *-astin* raivata pois, korjata talteen: Ph *k-àstài aiťtaď*.

kab|rľetk (Sn), B *-erletk*, N *-ęrľetk*; p. Sn *-rľetkad*; pl.n. Sn *-rľetkad*, N *-ęrľetkàd*; pl.p. Sn *-rľetkoid* 2-pyöräiset kärryt,

kääsit: Sn *kabrľetkaz beśotk* (istuinlauta) *mureń* (särkyi). (Av кабарлéтка.)

kabu (Sn B Td N Ph); p., pl.n. Sn B Td *-d*; pl.p. *-id* kokkelista ja happamesta kermasta valmistettu makea pallonpyöreä kakkara, jossa maustimina on munia, rusinoita, sokerijauhoja ja voita; Ph lumipallo: Sn *pedrun aigä лuaďitau ďoga talos k-d ruahtoz da kandatekses* pietarinpäivän aikaan tehdään joka talossa kakkaroita kokkelista ja happamesta kermasta. B *k. ruahtos лuaditau, kandatest pandau keskē* (sekaan).

kabudaze|tta (Sn), B *-ta*; pr. Sn *-ttau*; impf. Sn B *-ťťī* syleillä toisiaan: Sn *k-ttu magaťťī* makasivat syleillen, syleilyksessä. B *k-ta ükš üht, toiń̆e tošt* syleillä toinen toistaan. *müö egläi ehtan* (eilen illalla) *kabudažimme.*

**kabude|лzetta* (N); impf. *-ľihòize*: *mina ńägin hüö k-ľihòize* minä näin heidän syleilevän toisiaan.

kabudukšiz (Sn) syleillen, syleilyksessä, *mužìk da ak k-z magaťťī* mies ja vaimo makasivat s.

kabukagлas (Sn B) kaulakkain: Sn *k. matkatau* (kulkevat). B *k. ištuda* (istua).

kabu|ta (Sn B), N *-da*; pr. Sn B N *-dan*; impf. *-žin* syleillä: Sn *mina šindai* (sinua) *k-dan.* B *egläi ehtan emäd k-žin* eilisiltana äitiäni s-lin.

kad|ai (Sn—V SP Ph), B Lm *-ài*, TP *-à*[i], Kj *-ag*; p. Sn—V *-ajad*, SP *-aidu*, Kj *-att(u)*; pl.n. Sn—V *-ajad*, B TP *-ajàd*, SP Ph *-aid*, Ph *-ăjàd*, Kj *-aged*; pl.p. Sn Pl Td *-ajoid*, B *-aid* kataja: Sn *k-ajaл haudutau lüpšviedrad da ragendoid* katajilla haudotaan lypsinkiulut ja raintoja. B *podoiń̆ik, šeibäź, ložad oružďoihe, trubat paimoijen лòaďitau kadajas* lypsinkiulu, seiväs, pyssynperät, paimentorvet tehdään katajasta. Kš *lähten, tuoŋ kadajad* lähden ja tuon katajoita. V *hauduttah kuaďid kadajaл* vesitiinut haudotaan katajilla. Ph *nuottę kuaćitah kadàiл* nuotta suitsutetaan katajansavulla.

kadaimä|täz (Pl); p. *-täst*; pl.n. *-ttähäd*; pl.p. *-ttähid* katajapensas.

kadaipuu (Td), N *kadàipuu*, V *kadaipū* kataja.

kadaja|iń̆e (Sn B Td V), Kn *-ine*, Kj *kadagahine*; p. Sn B Kn Td V *-št*, pl.n. *-ižed*; pl.p. Sn B Td V *-ižid*, Kn *-ižīd* katajainen: Sn *k. lüpšviedr* (lypsinkiulu). B *k. viedraiń̆e, vandeh. maidon лaskettau podoiń̆ik* k. pieni sanko, vanne, lypsinkiulu.

kadajammuarď (Td) katajanmarja.

kadaji|k (B Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* katajikko.

kado|da (Sn B Td Lh); pr. *-u*; impf. Sn B Td N TP Lh *-i*, Pk *kaduə* kadota: Sn *häллai kukkar k-i* häneltä kukkaro katosi. B *k-u kui žīvat meťťšä* kun kotieläin katoaa metsään. Td *miлai košeľik k-i* kukkaroni katosi. N *tsaŕiл k-i ťüľär* tsaarin tytär katosi. *stoлàs-pieìlę kai k-ťťī* pöydältä kaikki [ruoat] katosi. TP *kaлan suaju* (kalastaja) *on k-ńu.*

**kado|z* (B Td); in. B *-kšis*; ill. B *-kšī*, Td *-kšīhe* kadoksissa, kateissa.

kado|ttada (Sn—Td), Td Kš *-tada*; pr. Sn—Kš *-tan*; impf. Sn B Td Kš *-ťin*, Pl *-ťťin*, Kn *-ťťīn* kadottaa: B *k-ťiŋ kukkaron ďeŋgoiďeŋke* (rahoineen).

kadoićťšu|p̄ (Td); p. *-ppud*; pl.n. *-pud*; pl.p. *-puid* kohta, missä rakennuksen päädyn täysimittaiset hirret loppuvat ja viilo alkaa.

kadreľ (Sn B Td), N *kaďreľ*; p. Sn B Td *-id* katrilli (tanssi): Sn *k-ī käüdäu, viättäu*, B Td *k-ī viättäu*, Td *ka·ďreľit pläšitäu* katrillia tanssitaan. N *lähtöu pľäššimai kaďreľī.* (v. кадрúль.)

kaćďžarpuaľik (Pl) aatran aisojen välinen poikkipuu, joka pitää ne tarpeeksi etäällä toisistaan.

kaehte (Lm); tr. *-gekse* kaihi.

kaftan ks. *kauhtan.*

kag|л (Sn—N Kj), Td Kš *-ł*, N V TP Ph Lm *-лę*, N Pk *kàгл*, V *kàглę*, SP *-лu*, p. Sn—TP Ph Kj *-лad*, Td Kš *-ład*, SP *-лoa*; pl.n. Sn—Kj *-лad*, B N *-лàd*, Td Kš *-ład*, Pk *kàглàd*; pl.p. Sn—N TP *-лoid*, Td Kš *-łoid*, V Ph *-лuoid*, SP *-лoi* kaula: Sn *rist oη kaглaz rišťikaгzaл* (kristityllä, ihmisellä). *pane kàглaл šarf ľibo paiĺk* pane kaulaasi kaulaliina tahi pääliina! B *tämä кeллoiňe šido kaглā* tämä pieni kellonen sido kaulaasi! *hebod kaглad müöi šilıĺ kädeл* hevosta kaulaa pitkin silitti kädellä. N *veŕi läht kaглàspiei* (kaulasta). *viruu leiĺkàttud kaгл* makaa kaula katkaistuna.

kaглakkai (Td) kaulatusten: *k. ištuda.*

kaглęnīťťi (Lm) kaulanauha.

kaгл|uz (Sn), N *-ùz*, V Sp Ph Lm *-us*; p. Sn *-ust*; pl.n. *-ksed*, N *-ùksèd*; pl.p. Sn *-ukšid* kaulus, kauluri: Sn *k-uksem paidaz rebiťin* paidan kaulurin revin.

kagr (Sn—N Kj Pk), Kš *-e*, N *-ə*, *kàgr* V TP Ph Lm *kagrę*, SP *-u*, Kj *-(ŭ)*; p. Sn—TP Ph Kj *-ad*, N *-ăd*, SP *-oa*, Pk *-àd*; pl.n. Sn—Ph Kj *-ad*, N TP Lm *-àd*; pl.p. Sn—Kš *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* kaura: Sn *k-ad meiл euлę šiemettu* me emme ole kylväneet kauraa. *heľbett oη k-ois.* B *k-ad om purnùs* kaurat ovat hinkalossa. N *meiл rahnou kagràa* meillä »rahnotaan» (leikataan) kaura. Ph *kagran künvin.*

kagr|aiňe (Sn B Td Pk), Kn *-àĭnę*, Td *-àĭńę*, N *-aine*, TP *-ain(ę)*; p. Sn *-ašt*, B Td *-ašťš*; pl.n. Sn B Td Pk *-aižed*, N *-aižèd*; pl.p. Sn B Td *-aižid* kaura-, kaurainen: Sn *k-ašt kokoid лuaďitau talkuńďauhos* kaurakakkuja tehdään talkkunajauhoista. *k-aižez ďauhos keiťetäu huĺ* (jauhopuuro). B Td *k. ďauh.* Kn *rīĺ raudàinę, kaìę* (katto) *k-àĭnę?* (arv.) N *pudrŏd* (puuroa) *keiìettai* (keitetään) *k-aižèz ďauhòs.*

kagrànviĺľă (Td) kaura.

ka·grke·go (Td); p. *-d* kaura-auma.

kagrkońďī (Td Sg) kauran syöntiin tottunut karhu; on vähemmän julma kuin *metskońďī.*

**kagr(orahai|ńe* (B); pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* kauranoras: *ďänüöi* (jänis) *toižed poigad suau k-žiłę.*

kagrpurn (B Td); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* kauralaari, -hinkalo, -purnu.

kagrsnuap (B) kauralyhde, -sidoin. (v. снопъ.)

kagřšäηg, kagřšäηg (Td); p., pl.n. *-ed* kauransänki.

kagžńokaiňe (B) kaksinokkainen l. -keulainen (ruuhi, knutti).

kah|a (B TP Ph); p., pl.n. *-ad*; pl.p. B *-uoid* 1) B laite, jossa sysiä (hiiliä) kuljetetaan: *k.: vandehed, vandehiłę keskē pandau лašťšikod*; *k. nostetau regełę i šidotau* »kahassa» on kaaret, niiden väliin pannaan säleet; *k.* nostetaan rekeen ja sidotaan siihen kiinni. — 2) TP Ph merran kehä: Ph *pöššį: azutah pūhine k., i pūhižeh kahah vedetäh ümbäŕi pūлois verkko* merta: tehdään puinen kehä, ja puiseen kehään vedetään puiden ympäri verkko.

kah|aĭš (B Pk); p. *-aťťšud*; pl.n. B V Pk *-a(ťšud*, N *-à(ťšùd* tuulivitsa heinäpieleksen päällä.

kah|eksa (Sn—Kn N V SP Ph M Lh Pk, Pv), Kn N *-èksa*, Td *-teksan*, *-tèksa*, *-ęksà*, Td Kš *-teksa*, Kj *-eša*; p. Sn—Kn V Ph M Lh Pk Pv *-eksad*, Td Kš *-teksad*, SP *-eksoa*, Kj *-ešad* kahdeksan: B *k. rubľad* (ruplaa). Td *ko·ńďī ruojī ka·hteksa ka·grke·god iärei* karhu hajoitti k. kaura-aumaa. *ošťšin* (ostin) *sobid* (vaatteita) *kahteksaлe mieheлe.* Ph *piduttę sībi on kaheksat sült* (kalan pyydyksen) siipiverkko on kahdeksaa syltä pitkä.

kaheksaküme (Sn B) kahdeksankymmentä.

kah|eksaz (Sn), B Pl N M *-eksaž*, Kn *-eksańďž*, *-èksàs*, Td *-teksanž*, *-teksańďž*, *-teksaaž*, Kš *-teksaiž*, V *-eksaažī*, SP

-eksas, Ph *-eksaiž*, Kj *-esańďž*, Pv *-eksaź*; p. Sn *-eksat*, Pl Kn N V M Pv *-eksaī*, B *-eksaī*, Td Kš *-teksaī*, SP *-eksattu*, Ph *-eksattę*, Kj *-esaī*; pl.n. Sn—Kn N V SP Ph Pv *-eksanded*, Td Kš *-teksanded*, Kj *-esanded*; pl.p. Sn *-eksaažid*, Kn *-eksańďžīd*, Kš *-teksaažīd* kahdeksas: B *kaheksandeлę saлdataлę* (sotilaalle) *kaheksanden päivän* (päivänä) *maksa ďeŋgad* (rahat)! Td *ende kahteksat päiväd* ennen kahdeksatta päivää. *kahteksandèn päivän* (päivänä) *minä šilei* (sinulle) *veлgam maksan*.

kaheksatošt (Sn) kahdeksantoista.

kahekssadad (B) kahdeksansataa.

kahišt|uda (Sn Td Sg); pr. Sn *-ū*, Td Sg *-uu*; impf. Sn *-ui* tulla käheäksi (ääni): Sn *iäń oŋ k-unnu*.

kahmaлo ks. *kamahл*.

kahna (N) jalkamyllyn alakiveä ympäröivä laatikko.

kahtăлlę̆ĥ (N) ammollaan: *hebòu* (hevosella) *kida* (kita) *k*.

kaht|en (Sn—Kš V SP Ph), Kn N *-ę̀n*, N *-ę̆n*, *-èn* kahden: B *müö olemme k. k. müö pagižimme* (juttelimme). Kn *k-ę̀n seižoìàu* (seisovat). N *oľi endę̆ miez da nainę k-ę̆n* olivat ennen mies ja vaimo k. *veľľet k-èn kuoлtài* molemmat veljeni kuolevat.

kahtę̀ŋkeske, *-ę* (N) kahdenkesken: *lähtäi ajamài k.* ‖ *elettai kukòi i kaži k-ę* elävät kukko ja kissa k.

kaht|eškümmenež (Sn Pl N M), B *-èškümmenèž*, Kn *-eńďžkümmeneńďž*, Td *kakškümmenenž*, Kš *kakškümmeneiž*, V *-eęźkümmeneęź(i)*, SP *-eskümen*, Ph *-eiškümen*, Kj *-eńďžkümeńeńďž*, Pv *-eskümmenes*; p. Sn Pl *-etkümmenet*, Td *-kümmenet*, SP *-eťkümen*, pl.n. Sn Pl Kn Ph *-endetkümmenended*; pl.p. Sn *-eęžiɒkümmeneęžid*, Kn *-eńďžīdkümmeneńďžīd* kahdeskymmenes.

kaht|eštošt (Sn), Kn *-ę̀štošt*, V *-eęźtoštę*, SP *-estostu*, Ph *-eištoštę*, Kj *-eńďštošt*, Pv *-ęstoš*; p. Sn *-ettošt*, SP *-ettutostu*; pl.n. Sn *-endettošt*, SP *-endettostu*; pl.p. Sn *-eęžittošt* kahdestoista: Td *ka·hteententošt vu·odeñ⌣se· oľ* kahdentenatoista vuonna se oli.

kah|ťišťši (Sn), B *-tišťš*, *-tišťši*, B Td *-tišťši*, N *-tīšťši*, Lh *-ťišťš* kahdesti.

kahv (Sn); p., pl.n. *-ąd*; pl.p. *-oid* kahva, hirsiä ajettaessa reessä käytettävä poikkipuu: *k. pandau poikki reges keškimäižī kabлahī kīńďi, sem piälę pandau parī* k. pannaan poikittain rekeen keskimmäisiin ketaroihin kiinni, sen päälle pannaan hirsiä.

kai (Sn—Pk); p. Sn B Td Ph Lh Pk *-kked*, N *-ked*, Ph *-kkĕd*; g. Sn Td Lh *-ken*, Kn Td N *-ke̗n*, N *-kèn*; pl.p. Sn B Td Lh Pk *-kkid*, N *-ke̗id*, *-ke̗īd*, *-kīd*, Ph *-ke̗kid* 1) kaikki: Sn *kaikked oo heiл* kaikkea heillä on (he ovat rikkaita). *piďi kai mi oľi* tuhlasi kaikki mitä vain oli. *ükš* (sama) *hind kaikiлę tavaroiлę. gribad vit kazvetau ende kaikkid šieńid* tatithan kasvavat ennen kaikkia [muita] sieniä. B *nīhe külī kaikkī en oлę kävünü* kaikissa niissä kylissä en ole käynyt. *kai üńńā ründaz* kaikki (rinnat ja niiden ympäristö) yhteensä ovat rynnäs. Kn *midä kūлuu?* — *kai hüvä* (tervehdyksissä). Td *anda milei* (minulle) *kai ďeŋgad* (rahat)! *kaikkid ďeŋgoid en anda. hebo oŋ šüönü kai heinäd. kaži* (kissa) *ďuoi kai maidod* (kaiken maidon). *ko·ńďī* (karhu) *läkš ka·ikked mu·açiлmad müöi ku·лgemai*. N *no vot, šīd i kai* no niin, siinä onkin kaikki [sadun lopetettuaan kertoja sanoo näin]. *лuoďin ťervuhudę̆n kaikiлę̆* tervehdin kaikkia. *meiл kaikiu* meillä kaikilla. *meçťšadgi sina лasked kaikid miehīd* piruako sinä päästät [taloon] kaikenlaisia miehiä? Ph *minùл oľi šaлgùz ostèttu lidnas kaikkĕd sorītăd kaлăd* repussa minulla oli kaikenlaisia kaupungista ostamiani kaloja. *älä kaikkĭd oŋgĭtă* älä kaikkia [kaloja] ongi! *seppę*

azū raudas kaikked лuadud raudębrujad seppä tekee raudasta kaikenlaatuisia rautaesineitä. Lh *mäŋgät* (menkää) *kai minun šeiťťšeme* (seitsemän) *heboid*! Pk *heiľ kaikiл kaheksaл piäd otťiärei* heiltä kaikilta kahdeksalta katkaisi pään. — 2) koko, kokonainen: Sn *akam peži kaikeę* (kokonaan). *ďūŕińē* (*ďūŕiťši*) *ľäkš pū kai* juurineen nousi maasta koko puu. *kaiken aigan oľi dai ńügude oǫ* aina on ollut ja nytkin on. B *kaikken aigan* koko aikana. *kaikès külässeuлę parembad hebod*. Kn *mina kaiken muaiлmän ümbäŕi proidīn* (kuljin). Td *olen elänü kaiken igän tiudias* (Tiudiassa). *kńīg on kiŕute:ttu kai* kirja (vihko) on kirjoitettu täyteen. *ko·ńďī ka·ikèŋke·goñruojī* karhu koko auman hajoitti. N *om-millai mugoinę kńīg i sanuu kaiken praudàą* on minulla eräänlainen (sellainen) kirja, ja [se] sanoo koko totuuden. *oľi hän päivää kaiken* hän oli koko päivän [metsässä]. TP *kai külä kerävütťih heilę* koko kylä kokoontui heille. — 3) aivan, niin että: Pl *kai vuahtegē suai hebon ajoi* ajoi niin, että hevonen oli a. vaahdossa. N *mänou hän (hebo) ďuomài merèi, kai лainehèd lähtiškattai hänèn heŋgìtuksęs-pieilę* kun se (hevonen) menee juomaan merestä, aivan laineita syntyy sen hengittämisestä. TP *sūred haллàd, kai oli лumi* niin suuria halloja oli, että aivan oli lunta [maassa]. *kai higes olin*. Lm *koǫz лumi seizou pūлoiden oksiл, pūd lämbüttäu kai* kun lunta on puiden oksilla, puut aivan taipuvat. Lh *meťťšähiń ajoi kai kui таlkunakš kiven* paholainen pusersi kiven aivan kuin talkkunaksi. *ku χlepńiu hamaroл kandod vaste, kai meťťšähižeлę paлat piähä ľetau* kun iskee hamaralla kantoa, niin tämän kappaleet sinkoavat paholaisen päähän. — 4) vieläpä, -pä: N *händài süöttau, ďuoťtau i kai küzüu haллài eländęksęn* häntä syöttää, juottaa ja vieläpä kyselee hänen elämänvaiheitaan. — 5) loppu: Td *i* (ja) *kai* (sanoilla kertoja päättää esityksensä). — 6) pl.p. ja elat. komparatiivin ohella osoittamaan superlatiivia: B *kaikkid vahnèmв*, Kj *kaikiž vahnemb*, Lh *kaikiz vahnemb*.

kaid (Sn B Td), Ph Lm *-ę*; p., pl.n. Sn B Td *-àd*; pl.p. *-oid*; komp. B Td *-emb* kaita, kapea: Sn *kaiD koht ďärvez oǫ saлm. seŋ k-ad skamńďad euлę* niin k-aa penkkiä ei ole. B *doroksukset* (tiesukset ovat) *k-embad* (kuin *kämmeń*). Td *k. dorog* (tie), *veneh, лaud, kait kaust* (reen kausta), *k-ad ďaлgàksed*. Ph *lindun pūdettäu pōšši алaťši on k-ę* linnunpyyntikaha alhaalta on k.

kaid|aińe (Sn B Td); p. *-ašt*; pl.n. *-aižed*, Td *-àižęd*; pl.p. Sn *-aižid* ed.: B *piäliťši oli kukšinas sū k.* ylhäällä ruukun suu oli k.

kaikeллai (Sn) kaikin tavoin: *k. do hän oppiu küžüďä, a mužikkei soglaśśize andamā* kyllä hän k. t. koettaa pyytää, mutta mies ei suostu antamaan.

kaikenai (N) kokonaan, täysin: *hebo k. varùsťīzęi, mī hällài oľi väged* hevonen täysin valmistautui [yritykseen], mikäli sillä vain voimaa oli.

kaiken|ďüťťšäińe, -ďüťťäińe (B Td), Pk *-jütüińe*; p. B Td *-ďüťťšäšt, -ďüťťäšťs, kaikènďüťťàšť*, B *-ďüťťšäšt*, Pk *-jütüšt, -jütûšt*; pl.n. B Td *-ďüťťäižed*; pl.p. *-ďüťťäižid* kaikenlainen: B *k. tavar. kaikènďüťťàšť heińàd* (ruohoa). Pk *šigaл oli ďeŋgad k-jütûšt* siellä oli rahaa k-ta.

kaikènлòaduińe (Td) ed.: *k. tavar milei pädöu* k. tavara minulle kelpaa.

kai|kin (Sn Pl Td V Lh Pk), N *-kin, -kin, -kìn* kaikki (yhdessä): Sn *ižändäd mäńďī emändöideŋ kere k.* isännät menivät emäntineen k. *kaikiį suaďī händäi tšakkadammā* k. rupesivat häntä torumaan. Pl *k. suorikkoi* (pukeutukaa)! Td *k. ei kiehtetä* (eivät viitsi, halua). N *ištuzuťtai kaikin stolàï* istuutuvat k. pöytään. *ihàstuttai kaikìn rahvàs* kaikki

ihmiset ihastuvat. Lh *hüö pagò* (pakoon) *k.*

kaikki (Td) loppu: *i* (ja) *k.* (sanoilla päättää kertoja esityksensä).

kaikkigaľi (B) kaikin puolin [hyvä].

kaikkimaśťši (B) ed. (vrt. v. масть).

kaikkineh (AV) täysi, aivan: *hän oli k. durak* (hölmö).

kaim (B), V *-ę*; pl.n. B *-àd*; pl.p. *-oid* päärme, palle, reunus: B *k. saraffanas, peredńikoiš, štobi rand olīž лujemb* p. on hameessa ja esiliinoissa, jotta reuna olisi lujempi. (v. каймá.)

kaimadu|da (Ph); pr. *-n*; impf. *-in* kadota: *kaidah korďah k-i* (kan.) kapeaan kirkkorekeen katosi.

kaima|ta (Sn B), N *-da, -tta*; pr. Sn B N *-dan*; impf. Sn B *-žin* seurata, saattaa; kadottaa: Sn *iškimeη k-žin, edgi ľöudänü* tulusraudan kadotin, etkö ole löytänyt [sitä].

kaimťesm (Td); p., pl.n. *-ad* päärme, palle (hihan suussa t. reunuksessa. (vrt. v. каймá ja тесьмá.)

kain|ал (Sn B Pl Td Pk), N TP Ph Lm *-ало*; p. Sn B Pl Td *-алод*; pl.n. Sn B Pl Td TP *-алод*, Ph *-ăлòḍ*, Pk *-алòd*; pl.p. Sn B Pl Td N *-алоid* kainalo: Sn *voidgi kantta* (kantaa) *k-алos havadon* (säkin)? N *panòu ťervad robęhei, robęhee seη k-алòi* panee tervaa tuohiseen ja sen tuohisen k-oonsa. Ph *oružan pańi hurah k-алoh i tagakspiä ambui* pyssyn pani vasempaan kainaloonsa ja ampui taaksepäin.

kainaлhaudaiń̆e (Td) kainalokuoppa.

kaiń̆eh (Td); p. *-t* kaiku: *k. kūлū meʀtsàs.*

**kaʀi|šta* (Ph); pr. *-žou* kajahdella: *rusked korďe karižov, kuldukablaz k-žou* (kan.) punainen kirkkoreki karisee (kulkee), kultakaplas k-telee.

kaiv (Sn B Td), B N *-o*, Lm *kaėvo*; p. Sn B Td N *kaivod*; pl.n. *-od*, N *-òd, kaivŏd*; pl.p. Sn B Td *kaivoid* kaivo: Sn *ťäs küläss‿ende* (ennen) *oľi k.*, *ńügü* (nyt) *euлę* (ei ole) *k-od.* Td *buap‿painui k-òi vett‿ammuлdaṁà*[i] lapsenpäästäjävaimo kumartui kaivoon vettä ammentamaan. *ko·ńďī ü·hten‿akaη‿kà·ivòл hämästöiť* karhu erään akan kaivolla säikähdytti. N *südäidàu süvài kaivòi* pistää syvään kaivoon.

kaivòmbibu (B Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* kaivonvipu.

kaivoηkaiò|z (B Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* kaivonkansi.

kaiv|ada (Sn B Pl N TP Ph Lh), Td *-ăďă*; pr. Sn B Pl N Ph Lh *-an*; impf. Sn Pl Lh *-oin*, B Ph *-ᵘoin* kaivaa: Sn *k-etau rovad* (ojaa), *haudad* (hautaa). *rovat suoлę k-ettu oo. sverлaл* (poralla), *таlтаl k-etau лoukuid* (reikiä). B *лoukkud k-an. sammaлod kai k-ᵘoi końďī a šīd hänen tüpī, katᵘoi* sammaleet kaikki kaivoi karhu ja sitten hänet tunki [sammaliin], peitti. Td *piďàv k-ăďă kabлahiďęn sĭăp* pitää k. [jalaksiin] reiät kaplaita varten (kaplaitten sijat). N *k-agàt süvä haud! ken ťeiлę käśk k. heiл siľmàd* kuka käski teitä kaivamaan heiltä silmät. TP *k-etah каlтę* (hauta). Ph *k-ᵘoiη kandon.*

kajag ks. *gajag.*

kaja|htada (Td); pr. *-htau*, N *-idau* kajahtaa (ääni).: Td *mets k-htau kevädeл* (selkeällä ilmalla).

kajahtoi|ttada (Td); pr. *-ttau*; impf. *-ť* kajauttaa: *ambui k-ť.*

kaja|k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad* tyynen kirkas, kuulakka (ilma): *päivännouzemas nägüu k-kàл: voib lietta hüvä pogod* päivännousu näyttää kuulakkaalta: voi tulla kaunis ilma.

kaj|okšiń̆e (B), Td *-òkšiń̆e* pilvipoutainen, vielä parempaa lupaava: Td *kajòkšiń̆e pogod voi tänäpä lietta* p. sää voi tänään tulla.

kajostaz|eta (B), pr. *-ou* kajastaa, kirkastua (sää): *päi* (päivä) *k-ou.*

kajostuda (B) ed.

kajo|z (B Td), Lm *-s*; p. Td *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* kirkas, kuulakka (sää): B *iлm on k.* Td *k. iлm: poud, päipašt* (päivänpaiste). Lm *k-s taivas.*

kakàr|ī̆k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* lampaanpapana.

kak|attada (Sn B), B *-ettada*, Td *-etada*; pr. Sn B *-attau*, B Td *-ettau*; impf. Sn B *-aī̆*, B Td *-eī̆* kaakottaa (kana, teeri, koppelo, kuikka): Sn *kana k-ttau.* B *kana, ťedŕ, koppaл, guī̆k k-ttau.*

kakaťťš(v) (Kj) kuikka.

kakš (*kagž*) (Sn B Pl Td Kš M Lh), Kn N Kj *kakś*, Kn N V Ph Kj *kaks*, V SP Pv *kakśi*, TP *kaksi*; p. Sn—Kš M Kj Lh *kaht*, V Ph Pv *kahtę*, SP *kahtu*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Kj M Lh Pv *kahted*, B *kahtęd*, Kn *kahtęd*; pl.p. Sn B *kakšid*, Kš *kakšīd* kaksi: Sn *ńedäľid ende pruazńikkad ľibo kaht* viikkoa tahi kahta ennen juhlapäivää. *kahtet tuлuksed. kahtet. sutkad* kaksi vuorokautta. B *šīd kahted sutkad hän šeižou ľämmäs perťis* sitten kaksi vuorokautta se (kaljanimelä) saa liikuttamatta olla (seisoa) lämpimässä pirtissä. *kui lämbitau päťťšit kakš* kun on lämmitetty [riihtä] pari uunillista. Td *kagž bibud, kahd bibud* (vipua). *hoik mänd kàhtèkš* (kahtia) *haлgaittaŭ* (halkaistaan). *ko·ńdī kakš va·rzàt⌣šüöi ko·ńušnaš* (tallissa). *mi·лai oη ka·gž⌣grivennikkad* minulla on kaksi kymmenkopeekkaista. *lähtī šintsoi kakš kahtele* lähtivät eteiseen kahden. Kš *kahtet pīhtimod, milei eule kakšīd pīhtimīd* minulla ei ole kaksia pihtejä. N *kaks ťüťàrd. kakś puźiŕid* (pikku pulloa). Ph *a jèsli kudàĭn perävünnòv, kaksìn ozìn vastaĥ* mutta jos jompikumpi kaupan purkaa, se kaksin verroin maksaa takaisin. *elàn sigä kuud kaks, kolmę* asun siellä noin kaksi, kolme kuukautta.

kaks(agj)ainę birbi (Lm) pikilanka, jonka kummassakin päässä on harjas.

kak|šinaižed (Sn B), N *-sinaižed*, Sg *-šnaižed* kaksoset, kaksoislapset: B *hän roďī* (synnytti) *k.*

kakśkarvai|ne (N); pl.n. *-žęd* kaksivärinen: *ostaiž k-žeę ruskedaą da vaugedaą pęganaą heboą* ostaisi k-sen, ruskean ja valkean, kailavan hevosen.

kakśkezainę (N) kaksikesäinen, -vuotinen (eläin): *vaza ükskezainę, lähtäm k.* vasikka on yksikesäinen, hieho k.

kakškiera|ińe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kaksinkertainen, kaksisäinen (lanka): Sn *k-št лaηgad pidäu millei* (minulle) *oлda.*

kakskrūgai|nę (N); pl.n. *-žęd* kaksipyöräinen (ajoneuvo): *ostau ťeľekkulùη k-žęę* ostaa kaksipyöräiset kärrikulut.

kakšküme (Sn B Pl Td M), B *kakškümme*, B Td *kakškümmend*, B Td Kš *kakškümend*, Kn N V *kakśküme*, N *kakskümme*, SP *kakskümmen*, Ph *kakskümen*, Kj *kaksküment*, Pv *kakśkümen*; p. Sn Kn Td Kš M *kahtkümend*, Pl *kahtküme*, Kš *kakškümend*, SP *kahtukümmen*, Ph *kahtękümentę, kahtkümmend*, Kj *kahtküment*; g. Sn Pl Kn Td M *kahteηkümmenen*, Kš *kakškümmenen*, V SP Ph *kahtenkümmenen*, Kj *kahtenkümńen* kaksikymmentä: B *kakškümend rubľad makseťtī. ńeišťšeл* (neidolla) *on igad do kakškümme vuoī.* Td *kakšìηkümmeńin rubľìn* 20 ruplaa mieheen. Kš *kahettai kümmenettäi minutattai kakš* kello on 13,40. Ph *olìn vuodęs kahtęskümmenès* olin kaksissakymmenissä (iältäni).

kakšküme|enďžimaiźe (B), Td *-(ežmäiźe* kahdeskymmenesensimmäinen: B *k. päiv.*

kakškümetoiźe (B Td) kahdeskymmenestoinen: Td *ende* (ennen) *kahtkümenttošt päiväd.*

kakškümevīdenž (Td) kahdeskymmenesviides: *kahtèηkümmenemvīdèndèm⌣päivàñ* (päivänä).

kakškümmenenž (Td); p. *kahtkümmenet* kahdeskymmenes: *k. mież. ende* (*ďälgeлę*) (ennen, jälkeen) *kahtkümmenet⌣päiväd.*

kakškäžińe (Td) kahden: *k. strūg* kahdenhöylä.

kakšpuoľińe (D') kaksipuolinen (ovi).

kakssad|ad (Sn—N Ph), Ph *-ăd*; p. Sn Pl—Kš *kahtsadad* kaksisataa: B *vot ťäs k. rubľad deŋgad* kas tässä rahat k. ruplaa! N *kahtẹssadàs rubľàs* (ruplasta) *kūdiťš* (kultasi) [esineen].

kakssadahi|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* kaksisataa maksava.

kakssòaraińe (Td) kaksihaarainen: *k. koiv*.

kakssvolaińe (B Td) kaksipiippuinen: B *k. oruž* (pyssy).

kakššägä|ińe (Td); p. *-šťš*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kaksisäkäinen (hevonen): niska leveä, käden voi painaa keskeltä sisään.

kakštiĕĭ (Td) kaksi kertaa: *k. kandazẹnnu* (poikinut) *lehm*.

kakštošt (Sn B Td Kš M), Pl *kakštoštküme*, Kn *kakśtošküme*, *kahstošküme*, Kn Td N Kj *kakstošt*, N *kakstošküme*, *kakstošküme*, *kakśtošküme*, *kakśtòšt*, V *kakśitoš*, SP *kakstostu*, Ph *kakstoštę*, M *kakštoštkümen*, Pv *kakśtošt*; p. Sn Pl—Kš Kj Pv *kahttošt*, SP *kahtutostu*, Ph *kahtętoštę*; g. Sn Kj Pv *kahtentošt*, V *kahtentoš*, SP *kahtentostu*, Ph *kahtentoštę* kaksitoista: N *om mille kakstošküme vuot igad* olen kaksitoistavuotias. *kakśtòštvuodiāšt brihàťš-kulud* kaksitoistavuotiasta poika-rääsyä.

kakšťšorpa|ińe (Sn), B *kakšťšorppa|ińe*, Td *kakšťšorppa|ińe*, *kakšorpa|iṇe*; p. Sn *-št*, Td *-šťš*; pl.n. Sn B Td *-ižed*; pl.p. *-ižid* kaksihaarainen: B *k-ižel pūhaŋgol luodau tadeht* (lantaa).

kakstuhad (Pl Kn), Td Kš *kakštuhad*; p. Pl—Kš *kahttuhad* kaksituhatta.

kakžďatažàiṅe (Td) kaksikerroksinen: *k. koďi* (asuinrakennus).

kaku (TP) kuin: *tämä ńittu on k. briedittü* (partaveitsellä ajeltu).

ka|ľ (Sn Pl Td Kš), Sn B Td *-ľľī*, B Kn N *-ľľo*, B Td Kš V—Ph Pk *-ľľivo*; p. Sn Pl—N *-ľľod*, Kš V Ph *-ľľivod*; pl.n. SN—N *-ľľod*, Kš V SP Ph *-ľľivod*; pl.p. Sn—Kš *-ľľoid*, SP *-ľľivolol* kallio; B TP kivikasa (metsässä): Sn *mäne šeižatu kaľľol* mene seisomaan k-lle. *ľöuž kaľľož noran* (luolan). Ph *kaľľivol seižotah* (seisovat).

ka|la (Sn—Pk), Td *-ła*; p. Sn—TP Ph—Pk *-lad*, Td *-ład*, B Td N Ph *-làd*, SP *-loa*; pl.n. Sn—Kj Pk *-lad*, Td *-łàd*, Td Ph *-làd*; pl.p. Sn—TP *-loid*, V Ph *-luoid*, SP *-loi* kala: Sn *häm mäńi kalat suamā* (*püudämā*). *ťäl kalal ei piďäiž ďuotattada*, *a ďuotattau* tämän kalan ei pitäisi janottaa, mutta janottaa. B *mužik* (mies) *aj^{u}ọ̄ĭ kahtęl hebol kalaŋke* (kalan kera). Td *hüväs kalas*, *lohes*, *kurńik* (kalakukko). *luadìtàu taľvnŭõłàd kalàn suadăvàkš* tehdään talvinuotat kalanpyyntiä varten. *sandalàs on sūrẹ̀d kalàd*: *lahnàd*, *loht*, *haugĭd* Santalan järvessä on suuria kaloja: lahnoja, lohia, haukia. *lähtemme kałàt püudämäi*, *suamai*. N *suodai* (saadaan) *kalad verkoil*, *nuotal*. Ph *midäbo kal^{u}oin ildàižẹ̀ksg suaṁme* mitäpä kaloja illalliseksi pyydämme? *anda tuazę kal^{u}oidẹn panda* anna vati kaloja varten (panna)!

kalaińe (B), Td *kała|iṅe*; p. *-št* pikku kala.

kala|kaz (Sn—Kš V SP Ph); p. Sn—Kš V *-kast*, SP *-kastu*, Ph *-kastę*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph *-kkahad*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V Ph *-kkahid*, Kn *-kkahīd*, SP *-kkahī* kalainen: B Td *k. ďārv*. Pl *tämä ďärv oŋ k-kkahaa slluavas* (kalaisen maineessa).

**kaľakoi|da* (N) lörpötellä: *suodai hüö k-mài omīz ďielois* he rupeavat l-mään omista asioistaan. (v. каля́кать.)

kalammaid (Sn) kalanmäti, maiti.

kalampü|ud (B), Td *-ud*, *-und*, *-udänd*; p. B *-udod*, Td *-udod* kalanpyynti: Td *meiďem paikàll eläu kalàmpüudändäl* meidän paikkakunnalla voi elää k-llä.

kalampü|udäi (Sn), B *-udai*, Td *-udäi*; p., pl.n. Sn *-udäjäd*; pl.p. *-udäjid* kalas-

taja: *k-udäjät magatau ü°id meľšperťīžes* (metsäsaunassa).

калаńi|īk (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* kalakauppias: *ťänäpä ei олnu k-kkad ńi kedä* tänään ei ollut yhtään k-ta [kylässä].

kalankudeлmo (B) kalankutu.

каlansuaju (TP) kalastaja.

каlaparv (TP), Lm *-i* kalaparvi.

каlaregi (B) kalareki, - kuorma.

каlaro|īk (Sn B Td), N *-k*, *-ì̀k*; p. Sn B Td *-kkad*; pl.n. *-kad* kalakeitto (tuoretta kalaa, perunoita, vettä ja sipulia).

kaľask (B Td Lh); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kääsit (kaksi- sekä nelipyöräiset), vaunut. (v. коля́ска.)

каlata|īk (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*, pl.p. *-koid* kalataakka, kantamus kaloja (selässä).

каlat|uiń̀e (Kš), SP *-°oi* kalaton.

**каlдaudu|da* (B); impf. *-i* kallistua, mennä kallelleen.

kalendaŕ (Td); p. *-id* almanakka. (v. календа́рь.)

kaľ|ida (Td); pr. *-in*; impf. *-īn* karkaista (sulkakynä): *k. rieskas maidos, keiťetüs.* (v. кали́ть.)

kalin (B N), Td *kaľin*; p. B Td *-ad*; pl.n. *-ad*, N *-àd* koiranheisipuu. (v. кали́на.)

kalinam-, *kaľinàmmarď* (B), Kn *kalinàn-*, Td *kaľinam-*, TP *kalinanmuarď*; p. B *-ad*; pl.n. B Td *-ad*, Kn *-àď*, TP *-àd*; pl.p. B *-oid* koiranheisipuun marja: B *k. tobďembī* (suurempiin) *puihe kazvau.*

kalinàm- (B), N *kalim-*, Ph *kalinampū* koiranheisipuu. (v. кали́на.)

kaľi|ī (Sn Td), B Td *kali|ī*, Kš *kali|ì*, N *kaľi|ì*, V *kali|ttę*; p. Sn B Td—V *-ttad*; pl.n. Sn B Td Kš *-tad*, N *-ìàd*; pl.p. Sn B Td Kš *-toid*, N *-ìoid* piirakka, muodoltaan pyöreä tai soikea, alus ohuesta ruisjauhotaikinasta, päällä ohra-, kaura-, riisipuuroa tai perunamuhennosta, reunat rypytetyt; paistamisen jälkeen voidellaan voisulalla käyttämällä metson pyrstöä; syödään sekä lämpimänä että kylmänä: Sn *ozraasūrim k.* (ohraryynip.) N *ak panou päťšìn lämmàì i zaveďiu kaľiìoid śŕieìpimai, pīragoid ajęumàì* vaimo panee uunin lämpiämään ja ryhtyy piiraita tekemään. (Av кали́тка).

kalita|da (Td); pr. *-n* rannalla tiheällä verkolla tai säkkikankaalla saartaa kalaparvi ja ajaa tätä siihen. (Av ка́лежить.)

kalitai|ńe (Td); pl.n. *-žed* pieni piirakka: *k-žed on striäpittü* (tehty). (ks. *kaľiť*).

ka|лk (Sn B Td), N *-uk̀u*; p. Sn B Td *-лkkud*; pl.n. *-лkud*, B Pk *-лk̀ud*, N *-uk̀ùd*; pl.p. Sn B Td *-лkuid* mulkku, muna (miehen, pässin, härän, oriin): Sn *bokoŋ* (pässin) *каlkuD paštetau i* (ja) *šüödäu.* N *kauk̀ùD ŕiputtai* (riippuvat).

kaľľa|īk (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* kovapohjainen kivikkoranta.

kaľľiž (Sn B Pl Td Kš N Lh), Td N *kalliž*, N *kàľľìž*, TP *kaľľiz*, Lm *kaľľiš*; p. Sn B Td Kš Lh *kaľľišt*; pl.n. *каlleheď*, Pl Td *kaťťehed*, N *kalęhed*, TP *kalleheď*; pl.p. Sn B Td Kš Lh *каlleheid*; komp. Sn Td *каlleheмbi*, N *каlęhęmb*, *kalleheмb*, Lh *каlleheмb* kallis; rakas: Sn *каlleheę hindam maksoin. ńügüde müödäu ďauhod каlleheē* nyt myödään jauhoja kalliiseen hintaan. *staľi* (teräs) *oŋ каlleheмbi kuлdad i* (ja) *hobedad.* B *kaľľìžd ďauhod* kallista jauhoa. Pl *kaľľižgi on?* Td *oľďīgi hebot kaťťehed?* N *heŋg oŋ каlęhęmb ďeńgàď* (rahaa). *ei kalęhei ruodanu* ei ottanut kallista työpalkkaa.

kaľľīsammaл (B) kalliosammal.

kaľľomägr (B) mäyrä.

каlm (B V), TP Ph *-ę*; p. B V Ph *-ad*; pl.n. *-ad*, TP *-àd*; pl.p. B *-oid*, V Ph *-uoid* hauta (vainajalle kaivettu): V *mäńimme k-uoiлę* (haudoille). TP *k-ę kaivetah.* Ph *akat* (naiset) *kävütäh k-uoiлę, oлdah k-uoiл.*

kaľmižom (V), TP SP *каlmužem*, Ph *каlmižmua*, Lm *каlmižem*, *каlmižmoa*, Kj

kəumožom; p. V SP Kj *-ad*; pl.n. *-ad*, TP *-àd* kalmisto, hautausmaa.

kaľpohť|paik, *-šiä* (Td) kalliopohjainen paikka.

kaľž (Sn B); pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* säkkikankaiset säärykset, joita naiset käyttävät sääriensä suojana (palamista ja kuumuutta vastaan) kaskea viertäessään: Sn *k-uid pidetäu* (käyttävät) *akad* (naiset) *viertes*.

калu (Sn B Td V TP); p., pl.n. *-d*; pl.p. Sn B *-id* kaskenpoltosta jäänyt, puoleksi palanut puukappale, kalikka; yleensä hoikahko, katkennut, kuivunut puukappale (käytetään polttopuuna, riuvun pätkiä aumojen aluspuina): Sn *mäne ралол kerädä k-t kai* (kaikki) *iärē* (pois)! B *k-d rižuaidois otetau*, *koďī tuodau*, *pilkotau*; *keittades*, *külün lämbittades*, *i* (ja) *pätťšī* (uuniin) *pandau viŕiteksekš* (sytykkeeksi). *k. on kuiv pū meťšas löuttu* (löydetty). TP *k-d kerätäh ралahui* (kasken palamisen jälkeen).

калuďi|m (Sn B Kn Td N V TP), B V Lm *-n*; p. Sn N *-nd*, B *-nt*, Kn Td *-md*, V *-mdę*; pl.n. Sn B Kn Td N V *-med*, Lm *-męd*; pl.p. Sn B Td N *-mid*, Kn *-moid* kalvoin, verkonkudontalasta: Sn *ota k. da* (ja) *kudo verkkod*! B *k-мел i* (ja) *käbül verk kudotau*. TP *k.*, *kudamah sitmę azutah* k., johon (verkon) silmä tehdään.

kam|a (Sn B Td N Lh), Td *kămă*, V TP Ph *kam|ai*; p. Sn B Lh *-ad*; pl.n. *-ad*, N *-àd*, V Ph *-aid*, TP *-ajàd*; pl.p. Sn B Lh *-oid* kamana (oven, ikkunan): Sn *piťk mužikk_iški* (mies löi) *piän uksen* (oven) *k- ā*. B *pieliďem* (ovenpielien) *piäл k.* Td *uksèm piäl libo ikkunam piäл on k.* TP *k-ai on ukses*.

kamah|л (Sn—Kš), B *-ł*, Td *-l*, N *-ло*, V SP Ph *kahma|ло*; p. Sn—V Ph *-лод*, Td *-lod*, SP *-лuo*; pl.n. Sn—V SP Ph *-лод*, Td *-lod*; pl.p. Sn—N *-лоid* kahmalo, kahmalollinen: Sn *anda millei k-лод kakš ľibó коlme* anna minulle pari kolme k-llista! B *kakš k-лod marďad*.

kamanď|er (B), Td *-ir*; p. *-irad* päällikkö, komentaja. (v. командиръ.)

**kamandoi|ta* (B); impf. *-ťš* komentaa. (v. кома́ндовать.)

**kamandai|ne* (TP) ;pl.ill. *-zih* joukko: *ku kerävünnettę tüö üksih k-zih*, *mušteлkàt minùd* (itk.) kun keräytynette yksiin joukkoihin, muistelkaat minua! (v. кома́нда.)

kamišar (Td), N *komissàr* komissaari. (v. комиссáръ.)

kam|òn (N) lipasto: *baŕiŕa* (rouva) *mänou k-odài*, *ottau ďeńgad* (rahaa). (v. комóдъ.)

kan|a (Sn B Kn Td N V Ph); p. Sn B Kn Td *-ad*; pl.n. *-ad*, V *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid*, Td *-олоid* kana: Sn *habuk* (haukka) *kanan tappau*, *šüöu*. *meiďen kanad muńitau hüvii*. B *kanad ńuokitau*.

kan|abr (Sn B Td), B N *-àbro*, Pl V TP Ph *-abro*; p. Sn B Pl Td Ph *-abrod*; pl.n. *-abrod*, B *-àbrod*, *-abròd*; pl.p. Sn Pl *-abroid* kanerva; suopursu: Sn *on kaŋgaskanabrod*, *oo suokanabrod*. B *k.* [kasvaa] *meťšas kaŋgahil kui barbad* (varvut).

kana|iŕe (Pl); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* tuore, uusi (kuusen, männyn) käpy: *k. oo veres* (tuore) *kiäbr*.

kanampoigainę (Lm) kananpoika.

kanaŋkod|a (Sn—Td V); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* kanakoppi, -häkki (talvella pirtissä, kesällä navetanparvella; usein pöydän korkuinen, niin että pöytälevy on päällyksenä; sinne kanat yöksi): Sn *k. kus kanaн piďetäu*. Pl *aja kodā kanad*!

kana|ī (Sn B), Td *-ì*, TP *konattę*; p. Sn B Td *kana|ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* touvi, paksu köysi: Sn *parden ajajilл_on k-taн* tukinajajilla on t-t. (v. кана́ть.)

kan|au (B), B Td Kš *-av*, Td *-àu*; p., pl.n. B Td Kš *-avad*; pl.p. *-void* kaivettu oja

(pellon, maantien y.m.); Td myllyn kanava, josta vesi ruuheen menee; vesiväylä, jota voi veneellä kulkea; Kš vako: B *kanav poštan ďūres* oja valtamaantien vieressä. Kš *kanavoin keskes gŕiäd* vakojen välissä on kasvilava. (v. кана́ва.)

kand I (Sn—N), Kn *-o*, N Pk *kànd*, V TP Ph Lm *-ę*, V *kàndę*, SP *-u*; p. Sn—TP Ph *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Ph *-ad*, B Kn *-àd*; pl.p. Sn B Td Kš *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* kantapää; jalkineen kanta, korko; Sn N värttinän paksumpi (alä)pää; V kasvin umppu, nuppu: Sn *keŋgis k-ad korgedad*. B *ďалган k.* Kn *salďàt nouži stūлas-ṕiäi da pùnàлzui ühtęл k-àл* sotamies nousi tuolilta ja pyörähti toisella kantapäällään. Td *ťšabatoŋ* (saappaan) *k.*

kand II (Sn B Pl Td Kš). B Kn N V SP Ph Lh *-o*; p. Sn—V Ph Lh *-od*, SP *-uo*; pl.n. Sn—V SP Ph Lh *-od*, B N *-òd*; pl.p. Sn—N Lh *-oid*, Td *-òid*, V Ph *-uoid*, SP *-олоі* kanto (puun): Sn *huabaižē k-ö koivuiṅe veza ṅi koǫz* (koskaan) *ei kazva* (san.) omena ei putoa kauas puusta. B *šīt še kànd ďūŕ·inē kiändä iärä* sitten se k. juurineen väännä pois! Kn *iške kirves k-oi*! Td *kūžiṅe k.* kuusen kanto. N *ištuzou* (istuutuu) *k-ŏлę̆*.

kandajaizeni (TP) (itk.) synnyttäjäiseni.

kanďa|k̄ (B Td); p. *-kkad* konjakki. (v. коньякъ.)

kandaл|ad (Td); pl.p. *-oid* kahleet. (v. кандалы́.)

kand|aлęh (B), Lm *-ęlęh*; p. B *-aлęht*; pl.n. *-aлęhed*, Lm *-ęlęhęd*; pl.p. B *-aлęhid* kantele, n. 8-kielinen (suoniset kielet), verraten harvinainen puusoitin. Osat: B *peraťši* n. 2 1/2 korttelia leveä, *ńok̄* kapeampi.

kandaлnu|z (Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* kantamus: *k. heinäd, pūd.*

kandaлoi|ta (Td); pr. *-ťšen*; impf. *-ťšin* kahlehtia, panna kahleisiin: Td *hebon k-oiťšen* sidon hevosen etujalat toisiinsa. (v. кандалы́.)

kandama|toiṅe (Sn); p. *-tošt*; pl.n. *-ttomad*; pl.p. *-ttomid* poikimaton (lehmä): *k. lehm oǫ lähtäm* (hieho).

kandand (B Td); p. *-ad* kantaminen, kannanta.

kandantag|uiṅe (B Td); p. *-ùšt*; pl.n. *-uižed*; pl.p. *-uižid* kannantakainen (nahka kengässä).

**kandaška|ta* (N); impf. *-aź* alkaa kantaa.

**kand|azeta* (Td); pr. *-azou*; impf. *-oihe* poikia (lehmä): *lehm k-oihe, sŭà*[i] *vazàn* (vasikan).

kan|datez (Sn B Kn Td Kš V Kj M), B *-ìez*, *-ìes*, B V—Lm *-dates*, Pl *-tes*, N *-dàìęs*, Pk *-ìèz*; p. Sn B Kn Td Kš V Kj M *-datest*, B *-ìest*, *-ttest*, Pl *-test*, N *-dàìęst*, V TP Ph Lm *-datestę*, SP *-datestu*; pl.n. Sn B Kn Td Kš V SP Ph Lm M *-dateksed*, B *-ìeksed*, Pl *-teksed*, N *-daìęksęd*, TP *-dateksèd*; pl.p. Sn Td Kš V M *-datekšid*, Pl *-tekšid*, Kn *-datekšīd* paksu hapan kerma, viilin kermakerros: Sn *колаiduttada* (pyöhtää l. piestä) *kandateksed voikš* (voiksi). B *kanttekses voi лuaďitau* (tehdään). V *kandatestę колаìlettah* (pyöhdetään) *padas* (ruukussa). TP *kandateksèd pieksetäh härkkimeл* (hierimellä) *padah, rodih* (syntyy) *voi*. Kj *k. pidab pieksta.*

kandàťšim (Td); p. *-d*; pl.n. *-ed* kesäreen jalaksen talla.

kandà|ttada (N); pr. *-ttau*; impf. *-ť* viedä, kuljettaa: *i zaveďī k-ttammai müödäižęi ďärved müöi* ja myötäinen tuuli alkoi viedä [venettä] järveä pitkin. *χaŕṕiu, kai liettegèn k-ttau ńenàs-piei, tuǫлou* kuorsaa, niin että hiekkaa lentelee nenän luota.

kand|eлda (Sn M), N *-euìa*; pr. Sn TP *-eлou*, B N *-ęlęn*, N *-dęlęn*, *-dęлou*; impf. Sn M *-eľin*, B *-ęľin*, TP *-elìn* kantaa, kanneksia, ajella (tunli): Sn *laškaлoǫ vai omaн piäd k. küľľäл*

laiska tuskin vain oman päänsä jaksaa kantaa. *талел лумеη k-елou* (*tūl*) talvella lunta ajelee (tuuli). B *kandęl kai kogō nuaťīd* kanneksi kaikki naatit kasaan. *kandòł kiättūd k-ę̆лę randaksē* väännetyt kannot kanneksi syrjään! Kn *pandàŭ piälę pūhùd̆, štobį ei tūлęл k-ęlīž heinid* [pieleksen] päälle pannaan puu, ettei tuuli lennättäisi heiniä. N *svuoďiptaлoin ižànd k-ęлou gośťīлę̆ vīnàd stoлăлę̆ i poťšivoiťšou* häätalon isäntä kantaa vieraille viinaa pöytään ja tarjoaa. *mi oľi rugišt, ńed kandęuťī rīhei* mikäli oli rukiita, ne vietiin riiheen. *k-euìa kerau* pitää mukana. *kormańis k-ęudàŭ zerkaлoinę* pieni taskupeili. TP *pandud лundę k-елou* [*tūl*] (äsken) satanutta lunta ajelee [tuuli].

kandл|ū (B Td); p., pl.n. *-ūd*; pl.p. *-uid* kantapäänluu.

kandoin (B) kanta, silmukka napissa.

kandoži|k (Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* kannokko.

kantes ks. *kandatez*.

kan|ìèz (B), D' *-tes*; p. B *-ìèst*; pl.n. *-ìèksed*, D' *-teksed*; pl.p. B *-ìèkšid* (reen anturan alle puunauloilla liitetty) talla (toisen reen heikonneesta jalaksesta tehty).

kantofk (Kn) puukanki, jonka toisessa päässä on kaareva tukirauta saranoilla kiinni. (Av кантъ, v. кантóвка?)

kantsuo|ń (B Td); p. B *-nt*, Td *-nd*; pl.n. B Td *-ned*; pl.p. *-ńid* nilkkajänne.

kan|tta (Sn B Td), B N Kj Lh Pk *-ì,a* Kn *-ta*, N V Ph *-dada*, SP *-doa*; pr. Sn B Kn Td N V SP Ph Kj Lh *-dan*, N *-dàn*; impf. Sn B Kn Td N SP Lh *-doin*, B V Ph *-dᵘoin*, Kj *-duon* 1) kantaa; lennättää: Sn *kakš miest voidau k. mäne kanda haлgod! bлatuŕiu pagižou midä piä kandau* lörpöttelee mitä sylki suuhun tuo. B *händä nosiлkoiłę pańďī, külā kańtťī* hänet pantiin paareille, kannettiin kylään. Kn *suatto kanttàu suabrseähä sabľahłл* ruko kannetaan pielekseen paikalle sapilailla. Td *emä* (äiti) *kandau üskäs* (sylissä) *лast*. N *ďumav andau* (*ka*) *mies kandau* kun Jumala antaa, (niin) mies kantaa. *ajamai, kunna pie kandàu* [lähtee] ajamaan ilman tiettyä päämäärää. V *tuhu: ku лumen tūлeл kandau* pyry [on], kun tuuli lunta lennättää. Ph *täudęn tuazàn sīgàd kandᵘoi perťťih* täyden vadillisen siikoja toi tupaan. — 2) poikia (lehmä): B *ľehm kandoi. lehm, kakš kierat kandanu* kahdesti poikinut lehmä. N *paþìu oli ľehm kandanu* papin lehmä oli poikinut.

kaηg (Sn—N), V SP Ph Kj *-i*; p. Sn—V Ph Kj *-ed*, SP *-ie*; pl.n. Sn—V SP—Kj *-ed*, B Td *-èd*; pl.p. Sn Pl Td Kš V Ph *-id*, B *-ìd*, Kn *-īd*, SP *-ī* kanki (vierto-, tukinnosto-): Sn *k-eл ľükitäu vierìes* (kaskea vierrettäessä). B *k-iл vierttau*. Td *k-eл part* (hirttä) *kiändöin* (väänsin).

kaηga|shagod (V), Lm *-zhagod* kangaspuut; osia: V *piälī|ne, -žed* (kaidepuut), *ńīdèd, suksed* (polkuset), *sürďę* (kangastukki), *koлod* (loimitukki), *suvaлko*.

kaηgaskanabr (Sn), Td *kaηkaskanàbr*; p., pl.n. Sn Td *-od*; pl.p. *-oid* kangaskanerva (calluna vulgaris).

kaηg|aspūd (Sn B Td V SP), N *-àzpūD* 1) kangaspuut: Sn *kaηgaspuiл kaηgast kudotau*. — 2) Td loinpuut (kangasta luotaessa, korkeat, lakeen ulottuvat).

kaηg|az (Sn B Td TP SP Lm), B Td *-àz*, N V Pk *-as*; p. Sn *-ast*, B Td N *-àst*, SP *-astu*; pl.n. Sn B TP SP Pk *-ahad*, B Td *-àhad*, Kn Ph *-ăhàd*, Td *-ahàd*; pl.p. Sn AV *-ahid*, B Td *-àhid*, SP *-ahī* 1) (kudottava) kangas, kutoma: Sn *k-aham pańin* asetin l. panin kankaan kuteille (loimet kangaspuihin kudottaviksi). B *реллahìžes k-ahas on kakš ńīt, kakš þobuškad* pellavaista kudottaessa on kahdet niidet, kaksi niisipyörää. *šīd k. лuodau šüdämižes лaηgas kezratus* sitten kangas luodaan kehrätyistä aivinalangoista. Kn *sìd k-ăhàn kiärìmme*

sid k-ahàŋ kudòmmę sitten käärimme loimet loimitukkiin, sitten kankaan kudomme. Td *tuo k. perťťī* tuo kangaspuut kankaineen ja loimineen pirttiin! *ťäs šeižū k.* tässä seisovat kangaspuut loimineen ja kankaineen. N *ak kudou k-àst.* V *ku k-as лоppū, sīd ńed agďad on tutkamèd* kun kutominen päättyy, niin ne (lointen) päät ovat *tutkamed.* TP *k-ahan лoppides on poigęnuorę* kudonnan päättyessä on *poigenuorę* — 2) kangaspuut: B *šīt keritau, šīt k-ahaл luŏdau, šīt k-ahaš kudotau* sitten keritään loimet, sitten kangas- puihin luodaan, sitten kangaspuissa kudotaan. Td *šīd pandàᵘ k-ahàⁱ i kudòlàᵘ mikš pĭďàᵘ* sitten pannaan [loimet] kangaspuihin (asetetaan kangas) ja kudotaan sitä, mitä tarvitaan. — 3) kangasmaa: Sn *лageɒ* (lakea) *k.*

kaŋgazbruj|ad (Sn B Td), TP Pk *-àd*; pl.p. Sn B Td *-id* kangaspuut. Osia: B *лauťš* (penkki), *bird* (pirta, kaide), *birdampiäližed* (luha), *šurďad* (syrjät, loimija kangastukki), *ťšurk(uiń̀e)* (loimitukki, vieru), *suvaлk* (loimiorsi, suvalkko), *läbiлaudaiń̀e* (läpilautanen), (*šurďam-, ťšurkàm*)*peigaлod, nīded, suksèd* (polkuset), *birdam pidettau pòaľik, bobuškad* (niisipyörät), *лopuškàd moižed, konz лoppimā kaŋgaz suadau* lopinpuut (sellaiset), kun kutominen rupeaa päättymään.

kaŋgazm|ua (B Td); p. pl.n. *-uad*; pl.p. *-aid* kangasmaa.

kaŋkaskortteh (Td) kangaskorte (equisetum hiemale).

**kapitaŋ* (Td); pl.n. *-àd* kapteeni. (v. капитáнъ.)

kapľ (B Pl Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* tippa, tilkka, pisara (nestettä). (v. кáпля.)

kapo|ī (Sn Pl); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* väljä naisenpuku: Sn *akoiлl‿oŋ k-tad.* Pl *kapott‿on piťkiл poliл* (pitkät helmat). (v. капóтъ.)

kappę (Ph) kappa (mitta).

ka|pust (Sn—Kš), B N *-pùst*, V TP *-pustę*, SP *-pustu*; p. Sn Pl—Kš V TP *-pustad*, B Td *-pùstad*; SP *-pustoa*; pl.n. Sn Pl—Kš V TP SP *-pustad*, B *-pustàd*, B Td *-pùstad*, Td *-pùstàd*, N *-pùstàd* kaali: Sn *ťägä kapustad ei piďetä* täällä kaalia ei viljellä. Td *k. kerilę ei mäne* k. ei tee kerää. (v. капýста.)

kapustke|rä (Sn), V *-rą*; p., pl.n. Sn *-räd*; pl.p. *-ŕid* kaalinkerä.

kapu|t (Sn B Pl Td Kš N), B Kn Kš *-ì*, B Td *-ī*, B *kaṗŭì*, V *-ttę*; p. Sn B Kn—V *-ttad*, B *kaṗùìăd*, N *kaṗùìad*; pl.n. Sn—V *-tad*, B *-tàd*, N *kaṗùìàd*; pl.p. Sn—V *-toid*, B *kaṗuìòid* kavio; sorkka (lehmän, lampaan, sian): Sn *hebol k-toid puhtašťin* hevosen kavioita puhdistin. B *lehmaл on haлgennu k-ī, hebolл‿on ünnäľľiń̀e* (eheä). *poťšin* (sian) *k-tad. lehmàn kaṗŭtălę̆ huŏndùksę̀s kastęgèn panòᵘ, tuлòᵘ hüvä päìv* kun aamulla kaste laskee lehmän sorkalle, niin tulee kaunis päivä. Pl *koloťi hebol k-tad* lyö lumitierat irti hevosen kavioista! (vrt. v. копы́то.)

kar|a (Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* oksaisesta koivusta tehty, hyvin tervattu pallo (läpimitta n. 12 cm), jota heitetään mailalla; on suosittu pallourheilun muoto: Pl *karā viättäu* (pelaavat). (Av кáра.)

karabľ (Sn); p. pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* laiva: *veńaлazel voinal kai k-id mäńďī* venäläisiltä sodassa kaikki laivat tuhoutuivat. *oteťťī kuлdad kakš k-iɒ ťäuì* ottivat kultaa kaksi täyttä laivanlastia. (v. корáбль.)

kara‿brihaťš (Td) karapoika (pääsee *karapelissä* lyömään, jos *kara* (pallo) koskettaa riukua; jos maila ei satu riukuun, niin heittäjä »on karassa».

karahtaz|eta (Lh); pr. *-en* karahduttaa (ajaa): *ižand k-ou pihaлę tuлda hebol* isäntä tulla k. hevosella pihaan.

karaidus (N) kuorsaaminen: *лоiłozęh* (kauas) *k. kuцлиц.*

karaidu|ttada, karaidoi|ttada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-ťin* kuorsata: *magates k-ttau ľibo* (eli) *χrappiu.*

karai|tta (Sn); pr. *-dau* korista: *heŋg k-dau.*

karanda|š (Sn B Td), N *karàndiš*; p. Sn Td *-ššad*, B Td *-šad*; pl.n. Sn B Td *-šad*, B *-šàd*; pl.p. Sn B Td *-šoid* lyijykynä: Sn *pīrdä k-šaл pīrdos*! (v.каран дашъ.)

karańi|k (Td); p. *-kkad* karamies, pallonvartija eräässä pallopelissä. (ks. *kara.*)

karaŋgahaińe (B) kuivunut kuusi: *kūzen k.*

kar|aš (Sn), B *-aťš*, N *-à·š*, *-assi*; p. Sn *-assad*; pl.n. *-asad*, N *-assid*; pl.p. Sn *-asoid* ruutana (kala). (v. карáсь.)

**karàškoi|ttada* (N); pr. *-łàŭ*, *-łau* karahduttaa (ajaa, työntää): *k-łau ajau hebòu* (hevosella) *zmejàn* (käärmehirviön) *pieлę. k-łàŭ kaikes hodùs* (täyttä vauhtia).

**karàššin* (N); p. *-ad* petroli: *valagàt* (valelkaa) *k-au puut*!

karavu|л (Sn N Pk), Td *-ł*; p. Sn *-лad*, Td *-ład* vahti: Td *meile* (meidän) *pidäu ľähtä k-łai.* N *oudai saudàlàɒ k-лàs* sotilaat ovat vahdissa. Pk *šina ďiä k-лā* sinä jää vahtiin! (v. караýлъ.)

kara|vuľida (Sn B Kn Td N Lh), B *-ʿùľida*, N *-vulida*, V *-vūľida*; pr. Sn B Kn Td N Lh *-vuľin*, B *-ʿùľin*, V *-vūľin*; impf. Sn B Kn Td N Lh *-vuľīn*, V *-ūľīn* vartioida, olla vahdissa: Sn *pańi k-vuľimā ńižud.* B *šina k-ʿùľi лavas* vahdi sinä lavalta [karhua]! (v. караýлить.)

karavuľ|ńī (Td), N *-ī*; p., pl.n. Td *-ńiʿad* vartija, vahtimies: Td *k-ńiʿan taboiť* (yllätti) *uńi.* (v. караýльный.)

kar|bę, -в (N); p. *-bęt*; pl.n. *-bęgęd*; pl.p. Pk *-begiđ* (kuusen) naava, (koivun) sammal: Pk *k-begiđ tràsitau iärei viďimeл* naavoja pudistellaan vitimellä.

karď (Sn B Td), Lm *-e*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. *-oid* karja, lauma: Sn *лambahid oľi k. oivaľlińe, tobď* (suuri). B *lehmiďen, лambahiďen k.* Td *lehm-, hebo-, lambask.*

karďaл (Kn); in. *-às* Karjala.

karďaлai|nę (Lm); pl.n. *-žed* karjalainen: *k-žed pohjainę porarvi, rebola, himoľa, kui se on lappi ľibo lapin ťšura* karjalaisia ovat pohjoiset Porajärvi, Repola, Himola, koska ne ovat Lappia eli Lapin puolta.

karďàллa(ĥ) (N) parvessa: *lettai* (lentävät) *k.*

karę (N) kari (jota vesi huuhtoo).

**karega|ta* (Sn); pr. *-dou* alkaa korista: *ei kävüškäde ründähis heŋg, k-dou* hengitys ei ala hyvin käydä rinnassa, alkaa k.

kargai|ta (Sn B Td Kš); pr. Sn Td Kš *-dau*, B *-ʿťšou*; impf. Sn Td Kš *-ž*, Sn B *-ťš* kirmata, kirmaten juosta l. juoksennella (hevonen): Sn *ľihavad hebod k-ttau kevädeл i* (ja) *šügüzeл.*

karged (Sn B Pl Td Kš Ph); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn B Td Kš *-did* karvas, kitkerä (maultaan, hajultaan): Sn *kägemmuarď* (näsiä) *oŋ k.* ‖ *sapem puhkaidad, rok ľienou k.* jos kalan sappirakon puhkaiset, niin liemi tulee k. B saunassa on *k. i ťšihv* (kitkerää ja häkää). *k. dūh* (haju, esim. poltetun palttinan). *se koht on šüödä k.* se osa on karvasta syötäväksi.

kaŕi (Sn), V *kàri*, Ph *kare* kare, väre, väreily, karehtiminen (veden): Sn *ďogez veži šeižou лaimoiťťai vihman edeл: toizes kohtaz on tūлeŋ k., toizes ťüuńi* joessa vesi on laimillaan sateen edellä: toisin paikoin käy tuulen väre, toisin paikoin on tyyntä. Ph *kare: on pikkaraine tūli, vai ku hagardau* väre: kun on aivan mieto tuuli, [vesi] vain karehtii.

kari (TP) koskessa syvempi kohta, johon vesi putoaa: *koskes burž on, алahpäi on k.* koskessa on kuohupää kohta ja sen alla on *k.*

kari|šta (Sn); pr. *-žou* korista: *heŋg k-žou.*

kaŕi|łš; p. *-ťťšad*; pl.n. *-ʿťšad*; pl.p. *-ʿťšoid* karitsa.

kaŕiʿťša|iŕe (B Td), B *kariʿťšaiŕe*, *karitšaine*, Lm *karitťšę*; p. B *-štš*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* 1) B jauhinkivien päällyskiven vanteeseen liittyvä karitsalauta. — 2) Td toiskesäinen karkkonen.

ka|rī (Td), Td Kš *-ŕī*; p., pl.n. *-riʿad*; pl.p. *-riʿoid* ruskea (hevonen): Td *vuaлар k. muzau k.* vaalean-, tummanruskea hevonen. (v. кáрый, кáрій.)

kaŕ|k (Sn), Td *-ke*, Td N *-ke*; p., pl.n. Sn Td *-ked* ruskean hevosen puhuttelunimi. (Av карькé.)

kar|k̄ (Sn B), B *-ku*, *-k*, TP Lm *-kku*; p. Sn *-kkud*; pl.n. Sn *-kud*, B *-kkud*, *-kùd*; pl.p. Sn *-kuid* 1) karitsoimaton emälammas: Sn *k. oo лambaz*, *kudam* (joka) *euлę suanu vuońid vie* (ei ole karitsoinut vielä). B *k-ku euлę poigizennu*.

karklamba|z (B) ed. *k-had on tīnehed, ei kantta vie* (eivät ole kantaneet l. karitsoineet vielä).

**karkottada* (N); pr. *karkòtàn* karkoittaa: *karkòtàt sina meiл каlàd nuotàs-piei ierę̄h* sinä k-t meiltä kalat nuotasta.

karkuine (B) emävuona.

karma|k̄ (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* hieman pilautunut: *k. voi, leib, ďauh*.

ka|rńiz (Sn B Td), Ph *-rnìz*; p. Sn B *-rńizad*; pl.n. *-rńizad*, Ph *-nizàd*, Pk *-ŕńizad*; pl.p. Sn B *-rńizoid* 1) Sn ulkoneva reunus, särväs, karniisi: Sn *päʿťšiss‿oη karńizad лuaďittu* uuniin on tehty ulkonevat reunukset, särpäät (koristuksiksi). — 2) B (oven, ikkunan höylällä »kruusattu» sisävuorilauta; myös ulkovuorilauta, ellei ole leikkauksin koristettuja vuorilautoja. (v. карни́зъ.)

karstę (V) villakartta.

karž|ida (Sn B Lh Pk Sg), Td *kòaržida*, *kuaržida*; pr. Sn B Td Lh Pk Sg *-in*; impf. *-īn* karsia, hakata (puuta, havuja): Sn *pūd oń ďo kai* (kaikki) *k-itud. pid'äu. k. oksaɒ*. B *k. habud*. Td *kòaržida žerďid* (aidaksia), *habùd*, *koivud*. Lh *mäńi regeę habuɒ karžī* meni ja hakkasi kuorman havuja. Pk *k-itau oksìd*.

karžin (Sn B Lh Pk), Kn *kuarzin*, Kn V *kuaržin*, Td *kuaržin*, *kòaržin*, N *kuoržin*, V TP *kuarzin*, Lm *koarzin*; p. Sn B Kn Td V Lh *-ad*; pl.n. Sn B Kn Td V Lm Lh Pk *-ad*, N TP *-àd*; pl.p. Sn B Kn Td Lh *-oid* karsina, pirtin lattian alla oleva juurikasvisäiliö: Sn *k. om perťiį лaťťan aл*.

karžinporda|z (B); pl.n. *-had* karsinanporras: *šeižattada k-hałę koлmandełę* asettaa seisomaan kolmannelle k-taalle.

kar|ī (B Td Sg), B *-t*, V *-ttε*, V TP Lm *-ttę*, TP *-ię*; p. B Td Sg *-ttad*; pl.n. B Td Sg *-tad*, B Td *-tàd*, V *-ttad*, *-ĭtàd*; pl.p. B Td *-toid*, Td Sg *-ttoid* puinen kaukalo, purtilo; B myllyn ruuhi, kouru; Td Sg kaaripyssyssä nuolen lähtökoro; V villakartta, raasi: B *каlan suoлattau kart* k. kalojen suolaamista varten. TP *lehmiden ďuotau karię* k. lehmien juottamista varten. Lm *sobidem pestäv karttę* vaatteidenpesukaukalo.

kar|ī (Sn), B *-t*, Pl Td N *-ť*, Lm *-ťi*; p. Sn *-ttid*, B *-ĭtid*, Pl Td *-ťťid*; pl.n. Sn B *-tid*, B *-ĭtid*, Pl Td M *-ťid*, N *-ťid*, Lm *-ĭťid* pl.p. Sn *-tīd*, B *-tīd*, Pl Td *-ťťīd*, TP *-ttiлoid*, *-tiлoid* pelikortti; Sn vaatteidenpesukaukalo; N TP Lm M villakartta, raasi: Sn *ťägä kižatau karttī* täällä lyödään korttia. *ťšigananak gadaiťťšou kartiл* mustalaisakka povaa korteista. *sobidempezendk*. vaatteidenpesukaukalo. TP *karttiлoi gadaiìši* korteista povasi. *kartetah kartiлoiл* [villa] kartataan kartoilla. (v. кáрта.)

kar|ìaine, *-ttaine* (TP) pieni kaukalo: *pestäh лastę karìaizes ďoga päivàd lieminöл i релvahaл* lasta pestään [syntymisen jälkeen] pienessä kaukalossa joka päivä vuonan ensimmäisillä villoilla ja pellavilla.

kartingadaiìšī (B) korteistapovaaja. (v. гадáть.)

kar|tita (M); pr. *-tiʿťšen*, TP *-tetah*, Lm

-ittitah kartata (villoja): TP *kartetah kartiлoiл* (kartoilla). Lm *karittitah viллuoid.*

kart|ofelkuop (N), Lm *-ofeikuoppe* perunakuoppa.

kar|tofei (Sn Ph Lh), B *-tofk*, Pl Kn Td Sg *-tofel*, Td N *-tošk*, Kš *-tohk*, V *-tofeli*, TP *-tofke*, Lm *-tofei*, Kj *-tofk*; p., pl.n. Sn Lh *-tofeid*, Pl Kn Td *-tofelad*, Td *-toškad*, Kš *-tohkad*, N *-toškad*, *-toškad*, *kartoškad*, Kj *-tofkua* peruna: Sn *kartofeid diätin äijää šiemeńekš* perunoita jätin paljon siemeneksi. Pl *kartofel muaha pandu* perunat on pantu maahan. Td *griädäle ištutin kartofelad* penkkiin olen pannut perunoita. N *žuorittai kartoškad* paistetaan perunoita. *kartošk äńikoitšou* (kukkii). V *kartofeli svettiu* (kukkii). Kj *kartofkua dogahińe lūbiu* perunoista jokainen pitää. (v. картóфель, картóшка, Av картóфка.)

karlofk|hein, *-leht* (B), Td *kartoškambarb*, Lm *kartofeihein* perunanvarsi.

kartottšk (N); g. *-an* valokuva: *mina kaćtšuižimbi k-ai pieite* katsoisin valokuvaa. *i tuodai hallę k. tsarin kaunehes tüttärès* ja hänelle tuodaan tsaarin kauniin tyttären v. (v. кáрточка.)

kartimatoi (B) karttaamaton: *k. vil* k-ttomat villat.

kar|u (Sn—N SP), Pk *karu*; p. Sn—N *-ud*; pl.n. Sn—N SP *-ud*, N *-ud*; pl.p. Sn—Kš *-uid*; komp. B Td *-umb*, N *-umb* 1) paholainen: Sn *k. mećtšäs kävelöu. k. vodiu šindai* p. riivaa sinua. B *k. i ańhel sporitau* p. ja enkeli kiistelevät keskenään. — 2) Sn B Td N SP huono, kelvoton, paha; sairas: Sn *karut sobad* (vaatteet), *kengät. hän ei ńäge iлdad, k. on* hän ei näe iltaa (kuolee ennen iltaa), kovin sairas on. B *karumbad tšoassud: nīd ei vargasteta* huonompi kello: sitä ei varasteta. *k. regi, veneh.* N *k. kodi* (asuinrakennus), *k. perti. ńügöi vastadui karui akkài, dägibuobai* nyt kohtasi pahan akan, syöjättären. *лaih i k. hebokuлu* laiha ja huono hevoskaakki. *andoin karud heinad. karumbàs ŕīhes-piei lähtou kakšküme ńelikkod kagràd* huonommasta riihestä (jossa kaurat ovat huonompia) lähtee kaksikymmentä nelikkoa kauroja. *ed hänès karus piezu* et hänestä pahasta pääse (vapaaksi).

karui|n (Kn) huonosti: *k-ń ńägū лugeda* h. (teksti) näkyy lukea.

karustu|da (B Td); pr. *-n*; impf. *-in* huonota, huonontua: B *hambahad k-tau, koos ićtše ruavastud* (kun ihminen vanhenee). Td *dalo oη k-nnu* kovin on huonontunut [sairas]. *ižä k-i šidä tuskad* (sen tuskan johdosta).

kar|ućtšura (B), Lm *-većtšura* (nahan) karvapuoli.

karv (Sn—N Lh Pk), N *kàrv*, SP *-u*, Ph *-e*; p. Sn—N Ph Lh Pk *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—N Ph Lh Pk *-ad*, B N *-ad*; pl.p. Sn—N Lh *-oid*, SP *-oi*, Ph *-uoid* 1) karva (ihmisen, eläimen): Sn *tät koiraллoη k-ad ga keŕitä voib* tällä koiralla on [niin [pitkä] karva, että keritä voi. B *hebòn, lehmàn, šigàn, koiràn k.* N *ićtše k-às, vai perzę paltàs* (arv.) muuten on karvainen, vain perse on paljas [hevonen ja lehmä]. — 2) väri: Sn *hīŕeηkarvaltiŕe hebo oη kaht k-ad: euлę hän ńi must, ńi rusked, ńi rīž, a muga häη kahteлę k-aлę puhū* hiirenvärisessä hevosessa on kahta väriä: ei se ole musta, ei tummanruskea eikä punaruskea, mutta niin vain kahteen väriin vivahtaa. Kn *rataš oη kui harak k-aл* rastas(?) on väriltään kuin harakka.

karva|iŕe (Sn B Lh), N *-inę*, SP *-ine*; p. Sn Lh *-št*, SP *-stu*; pl.n. Sn Lh *-ižed*, SP *-ized*; pl.p. Sn Lh *-ižid*, SP *-izī* karvainen; B myös kitkerä (haju); N *k-inę kui kondiaa talte* k. kuin karhun talja. B *k. dūh* kitkerä haju (esim. poltetun villaisen haju).

karvalti|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* värinen: *hīŕeηk. hebo* hiirakko.

karva|toiń̆e (Sn); p. *-tošt*; pl.n. *-ttomad*; pl.p. *-ttomid* karvaton.

ka|s̄ (Sn—N Kj), B *-s̀*, V TP Lm *-ssę*, SP *-ssu*; p. Sn—TP *-ssad*, N *-ssăd*, SP *-ssoa*; pl.n. Sn Pl—V SP Kj *-sad*, B Td *-ssàd*, B *-s̀ad*, TP *-ssad*; pl.p. Sn Pl—N *-soid*, V *-suoid*, SP *-ssoi* (hius)palmikko: Sn *tuaл* (tuolla) *ńeišťšeл kass‿on tobď* (suuri, pitkä ja paksu). *ńeišťšeлл‿oŋ kas̄ pleťittü* (palmikoitu). B *neišťšen on ükš kas̀* neidolla on yksi p. Td *ńevesťäl kas̄ rīćťšitäu* morsiamen p. hajoitetaan. N *pleťťiu* (palmikoi) *tuk̀ad* (hiukset) *kahtęлę kassăлę̆*. (v. косá.)

kasar|tta (Sn), B Td *kas̀ar|ta*, Pl V SP Ph *kasar|ta*; pr. Sn B Pl Td V—Ph *-dan*, Kn *kas̀ardan*; impf. Sn B Pl Td *-žin* kassaroita, vesurilla katkoa vesoja: Sn *hüö k-kkai vezad* he katkokoot vesurilla vesat! Kn *kas̀ardaňme kassarl̥л*. V *kassaŕiл k-tah*. Ph *kassaŕiл k-detah vezuoid*. TP *akàd hoikkid pūлoid k-detàh*.

kases (Sn) hoikkia varpuja kasvava kaskimaa: *nuoŕi̇k̀ k. oŋ ku hienod barbad oo̧ vai* kaskimaa on nuori, kun siinä kasvaa vain hoikkia varpuja.

ka|šk (Sn—Kš Pk), B *-šk*, Kn N *-śk*, V *-śki*, TP—Lm *-ski*, Kj *-sk(i)*; p. Sn—TP Ph Kj Pk *-sked*, N *-skęd*, SP Kj *-skie*; pl.n. Sn—Ph Pk *-sked*, Kn N *-skèd*, *-skęd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *-škid*, Kn *-śkīd*, N *-śkid*, SP *-skī*, Ph *-skid* kaski (hakattaessa tai hakattuna, ennen polttoa): Sn *ajetau kasked nagreheлę*, *ajetau ozraлę i ajetau rugeheлę* hakataan kaski naurista, ohraa ja ruistakin varten. *rižud āij‿oŋ kaskeл* risuja on paljon kaskessa. B *šīt kui kašk̀ kai vierìau*, *šit šiemeìau ozr šihi·paлõ* sitten kun koko kaski on vierretty, sitten kylvetään ohra siihen paloon. *meiden* (meikäläiset) *mändī kasked ajamā*. Td *kasken ajand* (hakkuu). *kašk en$^{d'}$žimà^{i}* (ensin) *ajetà^{u} hüvăлę̆ muăлę*. V *kasken ajuoin*. TP *kevädeł lähtedàh* (lähdetään) *kasked poлttamah*. SP *kask‿ajett‿on*, *a poлtett ie^{u}лo vie* k. on hakattu, mutta ei vielä poltettu. Kj *om vśākoi kaskie* on monenlaisia kaskia.

kasnuor|aiń̆e (Sn), N *-àině*; p. Sn *-ašt*; pl.n. *-aižed*; pl.p. *-aižid* (hius)palmikkonauha.

kašš|aľ (Sn B Td Lh), V SP *-aľi*, TP *-ali*, Pk *-àľ*; p. Sn B Td V *-aľid*, SP *-aľī*; pl.n. Sn B Td V SP *-aľid*, N *-aľìd*, TP *-alid* pl.p. Sn B Td *-aľīd* tuohikontti: Sn *leibäd oлdau k-aľis. gurb oŋ kui k.* kyttyrä on kuin t. B *mužl̥k oľ k-aľis leibäd* mies otti t-sta leipää. TP *papaď andau k-alin selgàh kazakałę* papinrouva antaa t-n rengille selkään. (Av кóшель.)

**kaššalī|ńe* (Td); in. *-žes* pieni tuohikontti.

kassa|ŕ (Sn Pl—N Sg), Kn *-r*, V SP Ph Lm *-ŕi*, TP *-ri*; p. Sn Pl—Kš V Ph Sg *-ŕid*, SP *-ŕī*; pl.n. Sn Pl—Kš V SP Ph Sg *-ŕid*, Kn *-rl̥d*; pl.p. Sn Pl—Kš V Ph Sg *-ŕīd*, TP *-riлoid*, SP *-ŕiлoi* kassara, vesuri: Sn *mina k-ŕiл leikoin vezoid* minä k-lla katkoin vesoja. Kn *kas̀ardaňme k-rl̥л*. Td *hienod barbad leikatau k-ŕiл* hoikat varvut katkotaan k-lla. Lm *kasken kasartau k-ŕi* kaskikassara.

kaššoi (M); p. *-d* (lasten kieltä) puuro: *ota kaššoid*, *baba andau*, *ala itke* ota p-a, mummo antaa, älä itke! (v. кáша.)

kast|ada (Sn B Td TP Lh); pr. *-an*; impf. *-oin* kastaa: Sn *sobat kai oń do kastetud dai pestüD* vaatteet ovat jo kaikki kastetut ja pestytkin. TP *kouz pappi k-amah rubedau лastę* kun pappi rupeaa k-maan lasta. Lh *goлubań* (kyyhkysen) *ńuokaŋ kastau kaťťiлā*.

kast|e (Sn B Pl Td Kš V TP SP Ph Pv), B Kn N Kj *-ę*; p. Sn Pl Td Kš *-eł*, B Td Kš *-et*, Kn N Kj *-ęl̀*, V TP Ph Pv *-ettę*, SP *-ettu*; g. Sn B Pl Td Kš V TP Ph Pv *-egen*, Kn N *-ęgęn*, Td *-ęgèn*, N *-ęgę̀n*, SP *-ien*, Kj *kasken* kaste (maassa, ruohossa): Sn *k-egen aiga voi koššida* k-n aikana voi niittää. Td *k-ęgèn pańi* kaste laskeutui. *lehmàn kaṗŭtăлę̆ hu^{o}ndùksę̀s*

*k-ęgèn panò*ᵘ, *tuлò*ᵘ *hüvä pàiv* kun aamulla kaste laskee lehmän sorkalle, niin tulee kaunis päivä. SP *kastien aiga ńītteä hüvä on.* Kj *kasken aiga ńītta* (niittää) *hüvä.*

kastehei|n (B), Td *-ń* pihatähtimö (stellaria media) (käytetään pöhöttymän kääreenä).

kastu|da (B Td); pr. *-n*; impf. *-in* kastua: B *spiťškad ku vedē kastuťťī, külmenet meçťšäs* kun tulitikut ovat (veteen) kastuneet, [voi sattua, ,että] vilustut metsässä, [kun et saa tulta, ellei ole tuluksia].

kaz|a (Sn B Td N Ph Lm); p. Sn B Td *-ad*, Td *-ăd*; pl.n. Sn B Td *-ad*, Td *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid* 1) Sn B Td putki; pitkä, vahva ja onsivartinen heinäkasvi, heinän värinen, kukka hieman kellervä. — 2) Sn putkesta tehty huilu: *казалл.on üleę hüvä viheltä* (soittaa). — 3) kirveen terän sisänurkka l. nirkko; Td myös ulkonurkka: Td *kirvěhès ťeràs on kazàd* (*kakš kazăd*).

kaz|ā̀k (Sn B Kn Td Lh), N Ph *-àk*, V *-akkᴇ*, TP Ph Lm *-akkę*, TP *-ak̀*; p. Sn B Kn Td Lh *-akkad*, N *-àkkad*, *-ak̀kăd*, *-àk̀ăd*; pl.n. Sn B Kn Td TP Lh *-akad*, N *-àk̀ad*, Ph *-ak̀àd*; pl.p. Sn B Kn Td Lh *-akoid*, N *-ak̀oid* renki (vuosipalvelija): Sn *palkatau k. ľibo ruadai* palkataan renki tahi päivätyöläinen. Kn *mina oľiη kazakkan* (renkinä). N *läht' eťťšimài kazàkkad külilоid müöi* (pitkin kyliä). (Av казáкъ.)

kazakoi|da (Sn Td Kš SP), Pl V *-ta*; pr. Sn Pl Td Kš SP *-çťšen*; impf. Sn Td Kš V SP *-çťšin*; Pl *-ťťšin* palvella renkinä: Kš *miňä k-çťšin hällei* minä palvelin hänellä renkinä. (v. ᴇd.)

**kazarm|o* (B); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-ᵘoid* kasarmi: *içťše tuľi k-ō, dragun* (rakuuna) *se.* (v. козáрма.)

kaza|ī (Sn B Kn Td Kš Pk); p. Sn B Kn *-ttud*; pl.n. Sn B Td *-tud*; pl.p. *-tuid* kova, kauan paistettuna ollut, kovettunut (leipä): Sn *andoiᴅ k-ttud leibäd.* Pk *lęib oη k., homęhtunnu.*

kazaçťš|iχ (Sn Pl N), B Td *-iχ̄*, B *-ìh*, V *-īhę*; p. Sn B Td *-iχχad*; pl.n. *-iχad*, B *-iĥhad*; pl.p. Sn B Td *-iχoid* piika, naispalvelija: Sn *lehm pušk* (puski) *k-iχχad.* (Av казачиха.)

kaza|ttuda (Sn B Td); pr. Sn *-ttū*, B Td *-ttuu̯*; impf. Sn *-tui*, B Td *-ttui* kovettua, kuivua: Sn *leib k-tui do ďalоľi* (kovin). Td *k-ttuu̯ leib, ďalgaz* (reen jalas), *bembeľ* (luokka, vemmel). *vałmehekš pidäu painada k-tummai* valmiiksi pitää painaa [vemmel] k-umaan (jäykistymään).

kazaťšk (Pl), Td *kazàťšk*; p., pl.n. Pl Td *-ad*; pl.p. *-oid* ruumiin mukainen naisen pusero: Pl *k. on iťťšed müöi лuaďittu soba k.* on ruumiin mukaiseksi tehty vaate. (v. казáчка.)

kaž|i (Sn—Td N V Lm Pk), B *kàži*, N *kažį*; p. Sn—Td N V Lm Pk *-id*; pl.n. *-id*, Td *-ìd*, N V Pk *-ìd*; pl.p. Sn—Td *-īd* kissa: Sn *kudamas* (missä) *talos k. on, hīŕid vähä on. šiga bobrad ei sua, a k. kuńiťťšad* (san.) sika ei synnytä majavaa eikä k. näätää. Td *k-ìd andàᵛ potkàл* kissaa potkaisee. N *k-į poigad suoi* (poiki). V *on azuttu лouḳko, štobį k-ìd kävüttäś pelдoaittah* on tehty [oveen] läpi, jotta kissat kävisivät piha-aitassa. Pk *k-in tobď* kissan suuruinen.

kažiłou|k̄ (Td Sg); p. *-kkod*; pl.n. *-kod* kissanläpi aitan ovessa.

kažimpoig (Sn B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* kissanpentu: Sn *лapset k-at pedvatau* (rääkkäävät).

kažiηkał|k̄ (Pl Td); p. *-kkud*; pl.n. *-kud* perunanmummu.

kažľ (Sn B Pl Td), B *kažʟ*, Pl *gazľ*, Kn *gažл*, N *kažlᴇ*, *kažл*, Pk *kàžʟ*; p. Sn Pl Td *kažľad*, Pl *gazľad*, Kn *gažлad*, N *kažлad*; pl.n. Sn B Pl Td *kažľad*, Pl *gazľad*, Kn *gažлad*, N *kažлad*, *kaž-*

ľàd, Pk *kàžľàd*; pl.p. Sn Pl Td *kažľoid*, Pl *gazľoid*, Kn *gažлoid* järvikaisla (scirpus lacuster): Td *k. heiń oǫ, vedes kazvau.*

kaž|ľiǐk (Td Sg), N *-lažikko*; p. Td Sg *-ľikkod*; pl.n. *-ľikod* kaislikko.

**kazn* (Td); g. *-àn* valtio, kruunu: *k-àm me(tsàd.* (v. казна́.)

**kazna(tšeistv* (N); p. *-ad* valtionrahasto: *suottagàt k-ài kakśtošküme tuhàd* viekää v-oon kaksitoista tuhatta [ruplaa]! (v. казначейство.)

kazń|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* mestata: *k-itau vai piäńiköid* mestataan vain murhaajia. (v. казнить.)

kaźonn|ī (Sn Td); p. Sn *-iad*, Td *-ijad*; pl.n. Sn *-iad*, Td *-ijad*, N *-ijàd*; pl.p. Sn *-i(oid* valtion: Sn *meill_oη k-iaɒ kabakaɒ* (viinamyymälät). Td *k: u(tšask*(a) (metsälohko). N *m̓änou üöu śen koďinnu, kus pidèttai k-ijad deńgad* menee yöllä sen talon luo, jossa säilytetään valtion rahat. *lähtèn mina k-ijai banǐkai* (pankkiin). (v. казённый.)

kaźoη|k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* valtion viinamyymälä. (v. казённка.)

kazv (B Td N); p. *-ud*, kasvu: B *hän on tobď k-ułę* hän on suuri kasvultaan.

kazv|ada (Sn B Td N TP Ph Pv), SP *-oa*; pr. Sn B Td N TP SP Ph Pv *-an*, Td *-àŭ*, Ph *-àu*, Kj *-ab*; impf. Sn B Td N SP Pv *-oin*, B *-ᵘoi*, N *-òin*, Ph *-uoin*, Pk *-uə*, *-ue* kasvaa: Sn *gribad vit k-etau ende kaikkid šieńid* tatithan kasvavat ennen muita sieniä. *huabaižē kandō koivuiźe veza ńi koǫz ei kazva* (san.) haavan kantoon ei koskaan koivun vesa kasva. B Td *herneht hüväd k-au* [hiekkamaa] kasvaa hyvää hernettä. *pū, vaza* (vasikka), *лapš, ḳartofeľ* (peruna) *k-au, rugehed, velgad k-etau. ťähä halmehē viľ k-ąu tuľian kezàn ńūtèttavakš* tähän halmeeseen kasvaa vilja tulevana kesänä leikattavaksi. *k-ᵘoi rugiž* (ruis) *ülen hüvä.* N *puis k-èttai jabлuǐkàd* (omenat). *ťüľàr k-oi sūrękš ńeišťękš* (tytöksi). *k-au seiťťšemę·лę virstăлę̆* k. seitsemän virstan pituiseksi. *nagrębèd k-eťťī. rak̄ k-au* rakko nousee [käteen]. Kj *lehtez* (lehti) *pūh k-ab.* Pk *ūdessai* (uudestaan) *k-au meľš. pelvahā k-etau tšülǐkŭd* (sylkyt).

kazvain (Lm) syylä.

kazvandahi|ńe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* kasvantaväärä, tarkoituksensa mukaiseksi kasvanut (jalakseksi, luokaksi, veneen kaareksi jne): Sn *ďalgaz лuaďitau k.* jalas tehdään k. B *läηkpūd oη k-žed* länkipuut ovat k: *k. dałgaz, bembeľ, paiźim* (jalaksen paininpuu).

**kazvaška|ta* (N); pr. *-ndou* alkaa kasvaa: *sīd ozm̓* (oras) *k-ndou trupkăлę̆* (torvelle).

kazva|ttada (B), Td *-tada*; pr. B Td *-tan*; impf. N *-kazvàť* kasvattaa: B *ńed* [*poťšin*] *poigaižed miźa šüötan, k-tan tobďakši* ne porsaat minä syötän, kasvatan isoiksi. N *kazvàť koumę vuot tobďàkž brihà(tšukš* kasvatti [poikaansa] kolme vuotta suureksi pojaksi.

**kazvattel|da* (TP); impf. *-ìn* kasvattaa, kasvatella.

kazvehtunu (N) arpeutunut: *k. koht* arpi.

kazvoiźe (Td) kasvuinen: *pień-, tobďk.* pieni-, suurik.

kazv|uľikaz (Sn), B *-oľikaz*, Td *-alǐkàz*; p. Sn *-uľikast*, B *-oľikast*; pl.n. Sn *-uľikkahad*, B *-oľikkahad* nopeasti kasvava; isokasvuinen (ikäisekseen): Sn *nuoŕ oη k., ťeräväi* (nopeasti) *kazvau.* Td *tòa briha on k-alǐkàz* tuo nuorukainen on i. *k-alǐkàz varz* (varsa).

katai|da (Sn), Td *kaìai|ta*; pr. Sn Td *-(tšen*; impf. *-(tšin* kaulata vaatteita: Sn *mäne sobaɒ* (vaatteet) *k-(tšɛ*! (v. ката́ть)

kataipuaľi|k (Sn), B Td *kataindpuaľi|k*, *kaìai(tšuspuali|k*, Lm *katàлkę*; p. Sn B Td *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* (hampaallinen) kaulauskapula: Sn *k. oη kädes kataides* (kaulatessa). B *sobideη kataindpuaľik* vaatteidenkaulauskapula.

kataiʿťšuzbaл|k (Sn); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* kaulaustukki, -tela: *k-kaz ümbär sobaɒ kiärítäu* k-kin ympäri vaatteet kiedotaan. (v. катáть ja бáлка.)

ka|tańťš (Sn); p. *-tańťšad*; pl.n. Sn B *-tańťšad*, B *-tàńťšad*, Td *-tàn(tsad*, Pk *-tańťšad*; pl.p. Sn *-tańťšoid*, B *-tàńťšoid* huopajalkine. (Av кáтанцы.)

kataťš, *-in* (B); g. *-un* tuohiluta, nyljin, jolla tuohi irroitetaan koivusta. (vrt. v. коточúкъ.)

ka|te (Sn B Td Kš), Kn *-ţę*; p. Sn Kš *-teł* B Td *-tèt*; pl.n. Sn B Td Kš *-tteged*, N *-ttęgèd*; pl.p. Sn B Td *-ttegid* peite; kansi: Sn *ota odďaл kattegikši* ota peite peitteeksi! *ďašťšik kattegeŋ kere* kannellinen laatikko. N *hüö uńimielès kattęgèt potkiťťī* he unissaan potkivat peitteet [päältään].

kateł|àz (Td); p. *-àst*; pl.n. *-ahàd*; pl.p. *-ahìd* kannellinen, katollinen: *k-ahàd pordahàd* katolliset portaat.

kat|epaлttin (Sn B Td TP), N *-ępauţin*, Lm *-ępaлttin*; p., pl.n. Sn B Td *-epaлttinad*; pl.p. *-epaлttinoid* kuolleen valkea peite.

katepö|vü (B N), Td *-u*; p., pl.n. B *-vüd*, Td *-ud*; pl.p. B *-vüid*, *-udid* vuodevällyt: B *k. лambaznahkaiń*e, *puhtaz лambaznahk*, *kakškieraiń*e *kukkeł*, *kahteлę-varoin ombeлtu*; *ombeлukset oŋ karuťšuras*; *randad müö om pandu mustat vatet kaunokš libo harmagad* v. ovat lammasnahkainen, päältä valkea (kangaspäällistä vailla) makuupeite, [jossa on] kaksinkertainen pussi (jalkain ympäri taivutettaya jalkopää), ommeltu kahta henkeä varten; ompeleet ovat karvapuolella; [vällyjen] reunoissa on koristuksena musta tai harmaa kangaskaistale.

katkai|tta (Sn Kn Kš), B Kn Td *-ta*, N *-da*; pr. Sn B Kn Td Kš N *-dan*; impf. *-žin*, Kn *-žīn*, *-žìn* katkaista; kärsiä: Sn *mina ďaлgaksen k-žin reges* (reen jalaksen). B *huk händäŋ katkai i uiďī meťťšā händätä* susi katkaisi häntänsä ja pakeni metsään hännättömänä. Kn *ďogahinę k-dàv-ahidad* jokainen saa kärsiä mielihaikeata. N *sinùn poig minùn лapsęu katkàiž kädęę* sinun poikasi katkaisi minun lapseltani käden.

katkę (Lm) tela (veneen alle pantava.) (v.кат|óкъ, -кá.)

**katke|deлda* (Kš); impf. *-deł*, TP *-jeлtih* katkeilla: TP *laťęлahkoizèd k-jeлtìh* (itk.) lattiapalkit katkeilivat.

katke|лmuz (Sn B Td), N *-umùz*; p. Sn B Td *-лmust*; pl.n. *-лmuksed*; pl.p. *-лmukšid* katkeama, halkeama, halkion, pykimä (ihossa, hihnassa, kalliossa) Sn *kaľłoŋ* (kallion), *nuoraŋ k.* B *k. ďaлgaz*, *kädes*, *nahkas*, *remeńis* (hihnassa).

katke|ta (Sn B Pl Td Kš N); pr. *-nou*, Kj *kattob*; impf. Sn B N *-ń* B Pl *-i*, Td Kš *-š*, Kj *katteń* katketa, mennä poikki: Sn *kätküdem bibu k-ń* kätkyen vipu k-si. *nuoraď ďesľi k-tannou*, *mänet šelgälläi* jos nuorat katkeavat (katkennevat), menet selällesi. B *puaľik* (kapula) *k-i*. *pīt k-tud* katkenneet (haravan) piikit. *huk kiškalz händät lähteges-p'äi*, *händ k-i* susi kiskaisi häntäänsä avannosta, häntä k-si. Pl *nuor k-i*. Kš *hudr ťeräväi k-nou* hauras helposti (pian) k-aa. N *k-ttai hälłai regès kabлahàd* k-avat hänen rekensä kaplaat (ketarat). *hàŋ küźùi koumę ńieglad katkènnùt aàu* hän pyysi vaimoltaan kolme katkennutta neulaa. Kj *rahkiš katteń* rahje k-si..

katk|oda (Sn B N); pr. *-on*; impf. *-oin* katkoa: Sn *k-o päreī ľibo лastuì pane šińńe viriteksekš päťťšī* katko päreitä tahi pane lastuja sinne uuniin sytykkeiksi! B *ńokàd katkoĭtud* [veitsien] katkotut kärjet. N *pidäu hüviŋ koлoťťida kai puhtahàkš*, *kai ougèd k.* pitää hyvin puida kaikki [lyhteet] puhtaiksi [jyvistä], kaikki oljet k. *k-oi -o(ťšàs sarvèd* katkaisi otsasta sarvet.

ka|toz (Sn B) B, Td *-tòz*, *-tòs*; p. Sn B *-tost*,

B Td *-tòst*; pl.n. Sn B Td *-toksed*, Td *-tòksed*, *-ṭòksèd*; pl.p. Sn B *-tokšid*, B Td *-òkšid* ulkokatto; B myös kansi: Sn *katoksē panda pid'äu лaudad* u-oon on pantava laudat. Td *ťšuràл i toižęл on kaìòs koďìš* asuinrakennuksen kummallakin puolella on u. *kaìòksęлę tòžę piľťšiìkàd piľìlàᵘ kaìòzлauďàď* kattoa varten myös sahurit sahaavat kattolaudat. B *òttau ašťšā vetť, kattau libo peredńikaл, ku katost euлę; katoz kui on, šīd katokseл kattau* ottaa astiaan vettä, peittää vaikkapa esiliinalla, jos kantta ei ole; jos on kansi, niin kannella peittää.

kaìòzлau|d (Td); pl.n. *-ďàď* kattolauta.

ka(ťšah|tada (Sn N Lh); pr. *-tan*; impf. Sn *-ťīn* katsahtaa: Lh *šinū piäi k-tetau, šin‿ota šiлmaлл‿iške* kun sinuun katsahtavat, sinä ota ja iske silmää (silmällä)!

ka(ťšah|tazetta (Sn), B *-tazeta*, Td *ka(tsàhtadaze*, Ph *-tàkse*; pr. Sn N *-tazen*, Td *ka(tsàhtadazen*; impf. Sn *-tažin*, B *-ťimoi*, Td *ka(tsàhtadažin*, N *-ťīzei*, *-tīhezei* katsahtaa: B *vähäižen astuin nurmed müöi, k-timoi tagaze-piäi* kun vähäisen olin astunut niittyä pitkin, katsahdin taakseni. N *k-ťīzei žerkaлòi* (peiliin). *ka(ťšàhtate ikkunàs* katsahda ikkunasta! Ph *nuottę kandetah venehęh i ďäriłłęh ei pidä k-tàkse nuotńikᵘoiłę* nuotta kannetaan veneeseen ja taaksensa ei tule nuottamiesten katsahtaa.

ka(ťšaht|uda (N); pr. *-ùn* katsahtaa: *sįs zerkaлoižęs ku k-ùt* siihen peiliin kun k-dat.

ka(ťša|ita (B), Td *-ida*; pr. B *-iťťšou*, Td *-i*; impf. B Td *-iťš* häilyttää, keinuttaa (venettä tuuli): B *veneht k-iťťšou. meid ülen äijęл* (kovasti) *k-iťš*. Td *elä k-iji veneht*! (v. качáть.)

ka(ťšai(ťšīhe (Td) häilyi, läikkyi: *maid* (maito) *k.* (v. качáться.)

katšk (B Td); p. *-ad* häilyntä, keinunta (veneen): B *egläi oľi tobď k.* eilen kovasti heilutti [vesillä]. *venehess‿on k.*: *ka(ťšaiťťšou*. Td *ďaлo tūł*: *tobď k. oli venehełł*, *veneh oli tobďas k-as* kovasti tuuli: venę kovasti keinui. (v. кáчка.)

katšmer (Pl); p., pl.n. *-ad* kårvas (voi, maito, kala, liha).

katšomus (TP) iris (silmässä).

ka(ťšoìez (B) nuorikon esittely sukulaisille häissä. *ka(ťšotes-rodovoi-vīnad* edellisen yhteydessä sulhasen isän nuorenparin välityksellä tarjoama viina. (Ks. LK siv. 255 ja 259).

**ka(ťšo|ttada* (Kn); pr. *-teìàŭ* esitellä nuorikko häissä sukulaisille erikoisin menoin: *pappi veńťťšaiťťšòŭ, tuлdàu ukòn koďī, süödàŭ da ďuodàŭ da mu(ťšuoi k-teìàŭ* pappi vihkii, tullaan miehen kotiin, syödään ja juodaan ja nuorikko esitellään.

katsta ks. *kaťťšoda*.

ka|ttada (Sn B Td V Ph M Pk); pr. *-tan*, B *-ìan*, N *ìàn*; impf. Sn B Td M *-toin*, B *-tᵘoin*, N *-ìoin*, V Ph *-tuoin* kattaa, peittää: Sn *лast ei pidä* (ei saa) *k. umbipiähä* (umpipeittoon), *tupehtū* (tukehtuu). *katuχaл* (vällyillä) *katetau hebo*. B *leibäd katetau sobaл štobi pehmidaiž kuoŕ* [uunista otetut, kuumat] leivät peitetään vaatteella, jotta kuori pehmiäisi. *kattau ašťšan* (astian). Td *kata leibäd, hebo! koďi on kaìettu лaŭdàл* asuinrakennus on katettu laudoilla. *рloìńikàd kaìęìàŭ* kirvesmiehet kattavat [talon]. *tobďaл paikaл katettu burak* hartialiinalla peitetty pärekori. N *pappi mänou buràkkoi, mu(ťšoi kŕiškàu kattàu* pappi menee pärekoriin, nuorikko [sen] kannen sulkee. *pokoinikàn kaìoi* vainajan hautasi. V *päregeл kūžīzeл koďit k.* kuusipäreillä k. asuinrakennus. TP *kego kateìàh oлgišoломaл* auma katetaan olkikatoksella.

ka|ttazeta (B); pr. *-ttazen*; impf. *-tᵘoihe* (s. 3 p.) peittää itsensä, peittäytyä: *šiga on sūŕ burak, šihi mäne da kattaze* siellä on suuri pärekori, mene siihen ja

peitä itsesi! *arhjerei šinne kat^{u}oihe* piispa peittäytyi sinne.

ka|ťťida (Sn B Td TP); pr. *-ťin*; impf. *-ťīn* vierittää, kierittää; kiitää: Sn *mina kaťim parī* (hirttä). B *minä kaťīm parźid* (hirsiä) *vedei* (veteen). TP *müödäizeh kaťitah venehęл* myötätuuleen kiidetään veneellä. (Av катить.)

kaťťi|л (Sn B Td V TP Lh Pk), N *-u*; p. Sn B Td Lh *-лad*; pl.n. *-лad*. B N V TP *-лàd*; pl.p. Sn B Td N Lh *-лoid* kattila, sangallinen tasaleveä pata, saunan pata: Sn *paŋgat калat k-лā, keiťämme калаD*! B *vaškiṅe, raudaiṅe, ťšugunnoi* (valurauta-) *k.* || *k. om vaškiṅe ünńā, paŋg om vai raudaiṅe* k. on kokonaan vaskea, sanka vain on rautainen. Td *k-лam paṅiŋ kiehumā tuľihaudaлę* (liedelle). Lh *колme k-лat kiehū ľihaD* kolme kattilallista on lihaa kiehumassa.

kaťťimarď (B); pl.p. *-^{u}oid* heinäsirkka.

kaťťiupie (N) kattilapää (haukkumanimi).

**ka|tto* (N); all. *-ťŏлę̆* ulkokatto.

kaťťše|лda (Sn N); pr. *-лęn*; impf. *-ľin* katsella: N *k-лou ťšurai i toižei* (ympärilleen).

ka|ťťšoda (Sn B Pl V Ph M Lh), Kn Kš N Lh *-ťťšuda*, Td *-ttsuda*, SP *-ťťšuo*, Kj *-tsta*; pr. Sn B Pl V SP Ph M Lh *-ćťšon*, Kn Kš N Lh *-ćťšun*, Kn N *-ćťšòn*, Td Kj *-ćtsun*, Td *-ćtsùn*, N *-ćťšùn*, TP *-ťšon*; impf. Sn B Pl SP M *-ćťšoin*, Kn Kš N Lh *-ćťšuin*, Td Kj *-ćtsuin*, V Ph *-ćťšuoin* katsoa; kaita, hoitaa; kokea (verkkoja): Sn *kaťťšou ikkunas* (ikkunasta). B *k. hebod, лast, lehmad, лambahid. kaťťšō ŕeb^{u}oĭd* katsoo kettua. *mužiḳ tuлòu i kaťťš^{u}òŭ, što końdī on kai ruadanu* mies tulee ja huomaa, että karhu on kaikki tehnyt. *hän kaťšou koirā piäi.* Td *kaćtsu tagasepiä* (*tagakš*)! *mäne kaćtsu verkoid*! *kaćtsu i löùžin* löysinpäs! N *kaťťšuu, ka seižuu mužik* [kun] katsoo, niin huomaa miehen seisomassa. *lähtèn mina, kaťšùn, midä hää pagižou* lähden, otan selvän, mitä hän puhuu. *tuлou pappi ŕīhei, kaťťšuu: havadòd ťäuzìkoižèd* pappi tulee riiheen, katsoo: säkit oyatùaivan täynnä [jyviä]. *tsaŕi kaťťšuu sadus kai puuD* tsaari tarkastaa puutarhassa kaikki puut. *kaťťšui mī pidau anìa ďeńgàd* katsoi [kirjoista], kuinka paljon on annettava rahaa. *toinę toižęi kaćťšùttai* toisiinsa katsovat. V *mäŋgeäd kunne kaćťšottę* menkää minne tahansa! TP *kaćťšo muamas kuťťšū* huomaa, äitisi kutsuu! Ph *pappi kaťťšòŭ ďieлòn tuлnudęks: tämä kazàkkę meiл ei hüvä* pappi huomaa asian tulleeksi [selville]: tämä meidän renkimme ei ole hyvä. Lh *mućťšoi kaťťšou piťkaižē mužikkā piäi* nuorikko katsoo pitkään miestä (mieheen päin).

kat|ùχ (Sn B Td), Lm *-uhkę*; p. Sn B Td *-ùχχad*; pl.n. *-ùχad*; pl.p. *-ùχoid* leveä nahkapeite längissä, n. 1 $^{1}/_{2}$ kortt.; vällyt: Sn *läŋgideŋ katùχ ńiškam piäл nahk rahkehī suai* länkien peite on [hevosen] niskan päällä nahka, rahkeisiin saakka ulottuva. *katùχaл katetau* (peitetään) *hebo.*

kauh (Sn B Td Kš N), Lm *-ę*, Pk *kàuh*; p. Sn B Td *kauh|ad*; pl.n. *-ad*, B Kš N *-àd*, Pk *kàuhàd*; pl.p. Sn B Td Kš *-oid* kauha (varrellinen; puinen t. metallinen), (kaljan, veden t.m.s. nesteen) ammennusastia; Sn myös (kala)haavi: Sn *k-aл vett amuлttau bućťšis-p^{i}äi* kauhalla vettä ammennetaan tiinusta. *kaлan nostettav k. satkas-p^{i}äi* kalahaavi, [jolla eläviä kaloja nostetaan] säiliöstä.

kauhaiṅe (Sn) kapusta.

kauhed (B) väristys, hiestymisen jälkeen vilustumisesta johtuva: *k. tuлou viлus* v. johtuu kylmästä.

kauhtan (Sn B Pl Td Kš), Kn *kauftan*, Td *kaftan*; p., pl.n. Sn—Kš *-ad*; pl.p. *-oid* (sarka)kauhtana, pitkä päällysvaate: Sn *k. oę лuaďittu viллaz da ťüolaŋgas* k. on tehty villa- ja pellavalangoista. B *k. moiṅe oŋ kui paľtto.* (v. кафтáнъ.)

kauhtanaińe (Td) lyhyt kauhtana: *k. habut kòaržides, enim oza šügüzeл* lyhyttä kauhtanaa käytetään havûja hakatessa, enimmäkseen syksyllä.

kaun|ehešťši (Kš), N *-ęheľi* kauniisti.

kau|ńiž (Sn B Td Kš N Lh), B Pl *-ńiš*, Td Kš N *-ńìž*, N *-ńis*, *-ńìš*; p. Sn Pl Td Kš N Lh *-ńišt*; pl.n. Sn Pl Td Kš Lh *-nehed*, N *-nęhèd*; pl.p. Sn Pl Td Kš Lh *-nehid*; komp. N *-nehemb* kaunis: Sn *mina en ńähnü tägä kaunehid ńeišťšid* minä en ole nähnyt täällä kauniita tyttöjä. *täs käžipaikass‿oη kirďaɒ kauneheɒ* tässä pyyhinliinassa on kauniit »kirjat». B *nouzòu kauńiš päivüińi* (aurinkoinen). *k. iäń* (ääni). *k. oη kaťťšoda hän* k. hän on ulkonäöltään. Td *hebo*, *mież*, *koďi* (asuinrakennus) *k.* Kš *kauńìž neiťšud* (tyttö). N *oli nuoŕ ak hällai kauńìš* oli hänellä nuori, kaunis vaimo. *tuodài hąллę kartòťška tsarin kaunehes ťüťtärès* tuodaan hänelle tsaarin kauniin tyttären valokuva. *i kaunehemb ei-kunna* ja kauniimpaa ei voi olla. Lh *hän mänöu kauneheлę šelgäлę* (harjulle).

kauńika|ińe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kaunokainen.

**kau|p̄* (Sn); pl.in. *-pois* pula: *lähttä pidäiž, a hebod ei tuodu, kaupois käžin i oлeɒ* lähteä pitäisi, mutta hevosta ei tuotu, pulassa oletkin.

kaurug (Kj); p., pl.n. *-ad* leipämöykky (pyöreä), limppu. (v. коврига.)

kaust (Sn B Pl Td Pk), N *-àz*, Ph Lm *-ę*; p. Sn B Pl Td *-ad*; pl.n. Sn B Pl Td Lm Pk *-ad*, B Td V Ph *-àd*, N *-ahàď*, D' *-ahad*; pl.p. Sn B Pl Td *-oid* kausta (reessä): Sn *ťähä regē pid'äu panda k-ad*. Pk *k-ad kaвлahiden piäл* k-t ovat kaplaitten (ketaroitten) päällä.

kauťoi (N) kalttoon, vinoon: *k. vedanu on лauťšaą* (penkin).

kavaťi (Sn B N V Ph Ls), Sn *kauťe*, B *kavaťši*, Td Kš *kauťi*, Td *kauti*, N *kavàťi* kautta, lävitse, ohitse; asti, saakka; Td myös tähden, johdosta: Sn *aja tämäη k.! vaлgeď ďuro lehmälл‿oťšas šilmiden kauťe алas‿suai* valkea viiru on lehmällä otsassa, se ulottuu silmien välitse alas [turpaan] asti. B *häm matkadau meťšäη k., lähikkäli* hän kulkee sivuten metsää läheltä. *küläižen randad müöi oli dorog, ľähtegiden kavaťši* pienen kylän rantaa myöten oli tie, avantojen ohitse. Td *häm matkàž metsäη kauťi* hän kulki metsän läpi. *maťsìη kauti tuľi koďī* Matjun (talon) ohitse tuli kotiin. *vett oli vüötťšimeη kauti* vettä oli vyötäisiin asti. *лund oli poлveη kauti. vahnudeη kauťi eę voi* vanhuuteni tähden en voi [tehdä jtkin]. N *meiďeη k. tuľīd. leìkadau ťšabaìoin k. ďaugàd* hakkaa poikki [vainajan] jalat siitä kohdasta, mihin saappaiden varret ulottuvat. Ph *miη k. tuľid* mitä tietä tulit? Ls *midä k.* mitä tietä?

keb|ď (Sn Kn Td Kš Kj), Sn—Td N V Ph M *-ďed*, Sn Pl Ph *-jed*, Kš *-ď(e)*, N *-ďěd*, *-ďèd*, SP *-jei*; p. Sn Kn Kš Kj *-ďäd*, Sn Ph *-jedäd*, B Kn M Lh *-ďedad*, Pl Td Kš V Ph *-ďedäd*, SP *-ďiedü*; pl.n. Sn Kn Kš Kj *-ďäd*, Sn Ph *-jedäd*, B Kn M Lh *-ďedad*, Pl Td Kš V Ph *-ďedäd*, SP *-ďied*; pl.p. Sn B Pl Td Ph M Lh *-ďedid*, B *-ďedoid*, Kn Kš *-ďedīd*, Ph *-jedid*; komp. Kn *keďemb*, Td Kš Lh *keb|ďemb*, N *-ęmbę*, V *-ďedembi*, SP *-jiembi*; sup. Td *kebďemb kaikkid* kevyt, kepeä, helppo: Sn *kebďedis sobis käveлďäu* keveät (ohuet) vaatteet päällä kulkevat. Kn *kuńi kaste om, śińi keďemb kośśida* niin kauan kuin kaste on maassa, on kevyempi niittää. Td *kebďed veneh, regi, harav, haη. hällei oľi k. suoda muťšoi* hänen oli helppo saada vaimo. Kš *elädä on kebďe* on helppo elää. N *kebďěd käźi sĭěmęndajàл* onnea kylväjälle! M *kebďedad tuлdah mille ńed koлošid* [liian] kevyet tulevat olemaan minulle ne kalossit.

kebďedäľi (Sn Td), B *kebďedaľi*, *kebedaštši*, Kn *kebďai*, Kj *kebjäs*; komp. Pl *kebďe-*

dembäľi keveästi, helposti: Td *ďuoksou, kävelõu, vedau k.* Kj *nämä kandan kebjäs.*

kebďuka|iźe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kevykäinen, hyvin kevyt: Td *k. лapš.*

kebďukāštši (N) hyvin keveästi.

kedo (B Td N); p., pl.n. B Td *-d*; pl.p. *-id* palo ensimmäisen viljan korjaamisen jälkeen. Td N myös aho: B *mužiką̀л oľi ďo enďiźę k. šiemèttu rugĕhel* mies oli jo entiseen paloon kylvänyt ruista.

kedoka|šk (Td); p., pl.n. *-sked* rasi.

kedokoiv (Td) rauduskoivu (betula verrucosa).

kedorugi|ž (Td); p. *-št* kaskiruis (kaskessa kasvanut).

kedoviźźi|k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* kaskenviljelijä.

kegcaid (V); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-uoid* auman ympäri pantu aita.

keg|o (Sn B Td N V TP Lm Pk), B Pk *ḱego*; p. Sn B Td Pk *-od*; pl.n. Sn B Td N V Pk *-od*, N TP *-òd*; pl.p. Sn B Td *-oid* viljakeko, auma (pyöreä, suippopäinen; alustana on kaksi paksua puuta (aidasta), jotka on oljilla peitetty; sen alitse tuuli pääsee): Sn *aźďīruagal* (teräväkärkisellä seipäällä) *nostetau snuapuid* (lyhteitä) *kegō. hatud* (olkikatokset) *oη kegoil piäl.* B *šolom oľges* (olkikatos) *pandau kegom piälę. sadoim bapkoim, vīžiη kūžiη kümmeźim pandau kegod* kekoihin (keot) pannaan kuhunkin sata, viisi-, kuusikymmentä kuhilasta. *hua(ďźàs kuivetau kui ozràd, šìt pandau heit kegō* kun ohrat ovat haasiassa kuivuneet, sitten pannaan ne aumaan. *źītetťī* (leikattiin) *pало, ḱego panďī* (tehtiin). Td *sada ba·pkad_oľi ru·ǵiškego* sata kuhilasta [suuri] oli ruisauma. *kùi hän (rugìž) kùivàv̆, šīd piďäv̆ laskeda kegòĭ, šīt kegòspĭäĭ puĭdă* sitten kun ne (rukiit) ovat kuivuneet, sitten pitää panna kekoon, sitten keosta puida. N *mužik rugehed rahnoi, kegòi ubeŕī* mies rukiin leikkasi, aumaan korjasi. Pk *kegon al on šiä* auman alla on alusta (sija). *püštetau źiegląd i źiegluihe pandau korva(ťšùd i šīd pandau ḱego i ḱego katetau šolomal* pistetään maahan pystypuut ja näihin pannaan tukipuut ja sitten tehdään auma ja tämä katetaan olkikatteella.

ḱego|ta (Td TP); pr. *-dan*; impf. Td *-žin* panna kekoon (rukiita), tehdä aumaa: Td *mina k-dan kai rugehed* (kaikki rukiit).

key|äľeh (Sn Pl Kn), B Td N V TP SP *-äleh*, Kš *-eleh, -aleh*, N *-älęχ*; p. Sn Pl Kn *-äľeht*, B Td V *-äleht*, Kš *-eleht, -aleht*, SP *-älehtü*; pl.n. Sn Pl Kn *-äľehed*, B Td V TP SP *-älehed*, Td N *-älehèd*, Kš *-lehed, -alehed*; pl.p. Sn Pl *-äľehid*, B Td V *-älehid*, Kn *-äľehīd*, Kš *-lehīd, -alehid*, SP *-älehī* kekäle: Sn *kai* (kaikki) *kegäľehet paleťťī.* Td *kùi kašk vierìàŭ, šīdə kegälehèd kogòìàŭ kogō*[i] kun kaski on vierretty, sitten kekäleet kootaan kasaan.

kegälehďüv|ä (B); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* härkä-, torajyvä (musta).

kegälehpiä (Pl); p., pl.n. *-d* nokisienten tuhoama tähkä.

kehn|o (Sn N AV), B Td *kehn*; p., pl.n. Sn B Td *-od*; pl.p. *-oid* paholainen: B *k-od miźą nähnü en.* N *muoźiť mindai kehno mužik* petti minut talonpoika paholainen.

kehnolainą (N) paholainen (kirosana): *i k. ei-andanu źi leibäd; źi kagrad üökš hebŏlę̆* eikä, paholainen, antanut leipää eikä kauroja yöksi hevoselle.

keh|ä (Td N); p., pl.n. Td *-äd*; pl.p. *-id* (kankaanluomis)kehä, jolle loimilangat kehitään kerinlaudoilta ennen kankaanluontia; (tuohi)kerä.

kehä|iźe (Sn B), Td *-ine*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. *-ižed*, B N *-ižęd*; pl.p. Sn B Td *-ižid* (kankaanluomis)kehä; kela: Sn *laηgaη kerittäväd k-ižed.* B *laηgad keritäu kaηgahan k-ižel* langat kehitään kangasta luodessa kehälle.

kei|jäz (Sn SP), B Pl *-häz*, B Kn Td Kš *-h*, V Kj *-jäs*, Ph Lm *-gäs*; p. Sn *-jäst*, B Kn Td Kš V *-häd*, Pl *-häst*, SP *-jästü*, Ph *-gäst*; pl.n. Sn SP *-jähäd*, B Kn Td Kš V Kj *-häd*, B *-hǎd*, Pl *-häksed*, Ph Lm *-gähäd*; pl.p. Sn *-jähid*, B Td *-hid*, Pl *-häkšid*, Kn *-hoid*, Kš *-hīd*, SP *-jähī*, Ph *-gähid* (karhun)keihäs. Osat: B *ťeŕa*, Td *ťerä*; B Td *varž* (*kūžiń*e, *koivuiń*e, *pihťaiń*e, *tuomiń*e): Sn *keijäst piďeťťī* (käytettiin) *końďian tappades*.

keiл|uda (Td); pr. *-uu*, *-ū*; impf. *-ui* heilua, keinua: *tämä veneh vuaлuiл* (aalloilla) *ďaлo* (kovin) *k-ū*. *tšuasuiďeŋ kieľ k-ū* kellon heiluri h.

*keiń*e (B) kenen kanssa: *k. šinä kohtustuid* kuka saattoi sinut (naisen) raskauden tilaan?

kei|ì (Sn), Td *-t*, N *-ì*; p. Sn *-ttod* keitto; keitollinen: Sn *hän sᵘai kakš keittoD kaлad*. N *andau hälle kaлad keiìòn vastài* antaa hänelle keitollisen kaloja korvaukseksi.

kei|ťeлdä (Sn); B *-teлta*; pr. Sn *-ťťeлęn*, B *-ttelen*; impf. Sn *-ťťeľin*: Sn *keiťipīragad keiťeлdäu riehťiläл vois* keitinpiiraat paistetaan pannussa voissa. B *muťšᵘoi zavoďī oлanďoid keiteлta* nuorikko alkoi paistaa pannukakkuja. *mina seiťťša·s* (heti) *oлanďad keittelen*.

keiťipīrag (Sn B Pl Td), Td *keiťepīrag*; p. Sn B Pl Td *-ad*; pl.n. *-ad*, Td *keiťepīrăgàď*; pl.p. Sn B Pl Td *-oid* keitinpiirakka (puoliympyrän muotoinen,ohutkuorinen, suurimoilla t. talkkunalla täytetty): Sn *k-aD keiťeлdäu riehťiläл vois* k-kat paistetaan pannussa voissa. B *k.*: *kuoŕ ajeлtau stoлaл, šonad ľibo taлkkunad pandau šüdämē, riehťiлaл keitetau* k.: kuori kaulitaan pöydällä, hirssipuuroa tahi talkkunaa pannaan sisään, [käännetään kaksinkerroin reunat, lautasella tasoitetaan,] pannussa paistetaan. Td *лuaďitàŭ* (tehdään) *keiťepīrăgàď*.

keito|z (Sn); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšiď* keitto: Sn *tänäpä* (tänään) *heiл ei oлnu k-st*.

keiťťimarď (B) puolukoista t. mustikoista (mehusta) ja talkkunajauhoista valmistettu keittoruoka.

kei|ťťädä (Sn Td), B *-ttăda*, *-ttădä*, B Pl *-ttada*, Td TP *-ttädä*, N *-ìada*; pr. Sn Td *-tän*, B *-ìan*, B Pl *-tan*, Td *-tǎn*, N *ìǎn*, TP *-tän*; impf. Sn B Pl Td Pk *-ťin*, Td *-tìn*, N *-ìoi*, TP *-tin* keittää: Sn *mäne keiťä zauhtroī* (aamiainen)! *k. vuarad* (pikeä). *kagraižez ďauhos keiťetäu huī* (jauhopuuro). *nagrišt keiťetäu haudakšı* nauriita keitetään haudikkaiksi. B *šep̄* (seppä) *keittau raudan ahďos, tuлęs. totkud keitetau лambahiлę, lehmiлę, ďuomižē* (juomaan) *pandau. ďauhòs keiť huttŭd* jauhoista keitti puuroa. *huī keitettu ďauhos* huttu on keitetty jauhoista. *kuŕG pańı stoлalę kukšinā maidos keitetun kuašan* kurki pani pöydälle suipposuiseen ruukkuun maidossa keitetyn puuron. Pl *tuorehen keiťid rokaa* raa'an liemen keitit. N *keiťàn pivod* (olutta). *keiìau poròd* (lipeää) *kuoďiš* (tiinussa). *oìeťťī päťťšìspieìE keiìeìtud lihad* ottivat uunista keitettyä lihaa. *edgi midagi keiìaiž* etkö jotakin keittäisi? *kirvehès keiìoi rokkad* kirveestä keitti lientä. TP *huttu keitetäh rugehizes ďauhos i ozraizes* huttu keitetään ruis- sekä ohrajauhoista.

**keittäi* (B); p. *-d* keittäjä: *końďī käveľ, käveľ, k-d eťťšiu* karhu kuljeksi, kuljeksi, keittäjää etsii.

keiťťämi|ńe (Sn), B *keittami|ńe*, B Td *keittämi|ńe*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. *-žed* keittoaine; keittäminen: Sn *ťänäpä* (tänään) *heiл ei oлnu k-št*. B *anda mille mida keittamišt* (*sūrint, lihad, kaлad*) anna minulle jotakin k-ta (suurimoita, lihaa, kaloja). *keittämižekši tuлou kaлad* keittämistä varten on tarpeeksi kaloja. Td *pidäu suada k-št. meil k-žed лoppišťšī* meiltä k-t loppuivat.

keitänd (Sn); p., pl.n. *-äd* keitäntä, keittäminen: *ende k-äd puhkaites suomustettau калад* ennen keittämistä peratessa kalat suomustetaan.

ke|л̄ (Sn B Td), B N Lm *-лло*; p., pl.n. Sn B Td TP *-ллод*; pl.p. Sn B Td *-ллоід* kello (kirkon, lehmän, hevosen): Sn *tšeŕkovaz* (kirkossa) *oŋ келлод і* (ja) *ľehmілл‿oŋ келлод. lehmideŋ келлоідеę romiŕeh oo* lehmänkellojen romina on. N *ajau келло bömbölis* ajaa aisakello luokassa.

келд|а (Pl); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* keltalieko (lycopodium complanatum).

келда|iŕe (Sn Td Pk), Td *-(i)ŕe*, N *keudaine*, TP *-inе*; p. Sn Td *-ašt*; pl.n. *-ižed*, TP *-ized* keltainen: Sn *vesnuχas virū, poťšťi k-ižekš rišťikaaz mänou* vilutaudissa makaa, melkein k-ksi ihminen käy. Kn *īvanànpäivàd vastę oìętah semmoiŕę vast келдàizęs bobàs* juhannusyönä otetaan semmoinen vihko keltaisia (niitty)kukkia. N *keudaine mies* keltatautia sairastava mies. TP *k-ized лаŋgad.*

келврū (B); p., pl.n. *-d* teltapuu (kangaspuissa).

keľi (Lm Pk) Lm kelo(puu); Pk keli: *hüvä k.*

келло|iŕe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*, N *-ižęd*; pl.p. Sn B Td N *-ižid* pikku kello: B *vazалл‿oŋ k.* vasikalla on p. k. (kaulassa). *hīреле kaglä келлᵘoižeñ šiďᵘoi* hiiren kaulaan sitoi pikku kellon. N *ajau k-ižis ke·nlieno* ajaa joku pikku kelloja valjaissa. *vaľlàstau heboo odnokoukai i śidou k-ižęn bömböľī* valjastaa hevosen kääsien eteen ja sitoo pikku kellon luokkaan. *k-ižei zvońī* pikku kelloa soittaa.

келлоŋkandoi|m (B), Td *-n*; p. B *-ńt*; pl.n. *-med*; pl.p. *-mid* kellonkannin (tuohinen, hihnainen): B *k. tuohiŕe, remeńihiŕe.*

келлоŋkieľ (B Td) kellonkieli.

кело (B Pl Td Lh), Td *keło*, Lm *keľi*, Pk *ḱело*; p., pl.n. B Pl Td Lh *кело|d*; pl.p. *-id* kelo(puu): Td *kūžiŕe k.* kelokuusi. *лаŋgennu k.* maahan kaatunut k. *keło parded* kelotukit. Pk *ḱело on kuiv mänd ľibo* (tahi) *kūž.*

келrihm (Sn), Th *келŕihm*; p., pl.n. Sn Td *-ad*; pl.p. *-oid* kellonkannin (tuohinen, hihnainen).

ke|n (Sn B Kn Td N V TP Lm M Lh); p. Sn Td *-dä*, B N *-da*, Kn *-dą*, Pk *ḱeda*; pl.n. Sn Kn Td *-d* kuka, ken, se joka: Sn *paþ влahoslovіu hoť ḱedä* pappi siunaa ketä tahansa (jokaista). *ked ńämäd олдau šіллаі* keitä ovat nämät sinun luonasi [olevat pojat]? *олę ken taht* ole kuka tahansa! *kess‿олęt faťeraл* kenen luona asut? *ken-lienou tuľi perťťī* joku tuli pirttiin. *aŕheľīd on äij, nähnü ńi ken ei* enkeleitä on paljon, [mutta] kukaan ei ole nähnyt. B *ken midagina* kuka mitäkin. *kūлou, meťšas raťškahťīhe ken-lienou* kuulee, että metsässä risahti joku. *keiŕe šinä kohtustuid* kuka on saattanut sinut raskauden tilaan? Td *kedä eťšid* (etsit)? *keiŕe siną sūdized* kenen kanssa käräjöit? *üökš mindai ńi kehe лaskeda ei* yösijaa minulle ei anneta kenenkään luona. *ei ole ni kedä ni kuš* ei ole ketään missään. *nagretau da lüödäu kedä-lienou* naurat ja lyövät jotakuta. N *ела ozuìa ńi келлę* älä näytä kenellekään! *tuľi kenlieno* (joku) *ikkunan аллę. ei келлę keratta олę* ei ole ketään kerääjää. *küzeľem, keu on ďeńgàd* kyselemme, kenellä on rahaa. V *ken kunne* kuka minnekin. TP *štobį ei nähtäs ni ken* jottei kukaan näkisi. M *kem miťťiŕegi roďizou* kuka minkinlainen tulee. *ken haravoiťš, sei лuou* kuka haravoitsi [heinät], se luokin [suovan]. Lh *euлę žīvattad ńi kedä* ei ole yhtään nautaa. Pk *ommik muid ḱeda vai ei олe* onko ketään muita vai eikö ole? *štobį ńi mida ei sanuda ńi ḱеллę* niin älköön kukaan sanoko mitään.

keŋg (Sn TP), Lm *-ä*; p. Sn *-äd*; pl.n. Sn Lm *-äd*, TP *-ad*; pl.p. Sn *-id* saapas: Sn *pane k-ät hattaroideŋ kere* [jalkaan]! *k-is kandad* (korot) *korgedaD.*

keŋg|ida (B), Td Ph *-idä*; pr. B Td Ph *-in*; impf. *-īn* kenkiä, panna kengät jalkaansa: B *k-in ťšabatoid ďалgā* vedän saappaita jalkaani. *k-īn ďалgad.*

**keŋg|izeta* (Td); pr. *-izöw*; impf. *-īhe* panna kengät jalkaansa.

keŋgos-kuŋgos (Ph) kukapas: *k. regez ajau?*

keŋgänombelī (Lm) suutari.

**ke|p̄* (Pk); p. *-ppid* keppi.

kepk|ę (TP); pl.n. *-ȁd* matala lippalakki. (v. кéпка.)

ker (Sn Pl Kj Lh), Sn Td SP Ph *kerɛ*, Sn *kerą*, B Kn Td V Kj Lh Pk *ke*, B *ke*, *kera*, Pl Kš *kere*, Kn N *ke*, Td *kĕrĕ*, Td N *kera*, TP *kelę*, Ph *kerä* kanssa, kera: Sn *hiľlaižiden mužikoiden ker ела lähtɛ ruadō* hitaiden miesten kera älä lähde työhön! *леikkadad oksaŋ ker pūn* hakkaat puun oksineen. *karabľid tavaroideŋ kerɛ* laivat tavaroineen. *kiškižideŋ kerɛ tuľi hȁug* pikku kiiskien kera tuli hauki [pyydykseen]. B *mužiȉk* (mies) *aj*ᵘ*ȍĭ kahtęл hebol калаŋke. końďī mänȍu halmeheллū oman mužiĵkaŋke ruatun* karhu menee halmeelleen, miehen kanssa raivaamalleen. Pl *hänеŋ kerolin.* Kn *tuľi tsarį hänèŋȉke păgĭnălę̆* tsaari tuli hänen kanssaan juttelemaan. Td *ťeil viegi·štuȉau ne·iśťśideŋke vai e·i* [*ištuȉa*] istutaanko myös [sylitysten] teillä tyttöjen kanssa vai ei [istuta]? *šīd tuлȍv žeńĭh omàn rodńàn kĕrĕ ńevesťàn talȍ*ⁱ sitten tulee sulhanen sukulaistensa (sukunsa) kanssa morsiamensa kotiin. *tūďī meiďĭnnustɛ kahtęntošt poigàŋke, iťše koumaąštošt* tuli(vat) meidän luoksemme [isä] kahdentoista poikansa kanssa, itse oli kolmastoista. TP *zasekkę kriškan kelę* kannellinen purnu. Ph *müö paȉn kerä päivȁn ruadȁmme. ďiäkkeri nuoraŋ kerä* ankkuri nuorineen. Lh *hüö ižandaŋ ke mäńďī молembin perȉī* he isännän kanssa kumpikin menivät tupaan. *kirďaižeŋker kunne ťüȍȉau* [*koir*] *i spruaviu* kirjeen kera minne lähetetään [koira], [asian] toimittaa. Pk *podzorлaudad figurueden ke* ulkokaton päätylaudat koristeleikkauksineen.

ker|ал (Sn), N *-au*; B *-але*, Td *-ąлę*, *-ąłe*, N *-ăлę̆*, Lh *-алę* mukana; mukaan: Sn *akkotA k.* vaimosi ota mukaasi! B *koďiȉ lähteȉ kukšinā pańi iťšеле kerале maidod* kotoa lähtiessään pani suipposuiseen ruukkuun itselleen mukaan maitoa. Td *ottĭn mińä ďeŋgat kerąлę* otin minä rahaa mukaani. *midä piďäu kerąłe* (evääksi)? N *millai oli sada rubľăd ďeŋgăd kerau* minulla oli sata ruplaa rahaa mukanani. *ottàŭ koȉomȉkàn seľgàȉ i leibȁd kerăлę̆* ottaa repun selkäänsä ja leipää mukaan.

**kerada|i* (N); pl.p. *-ȉd* kerääjä: *oť ďeńgan k-ȉd abumiehȉd* otti apumiehiä rahankerääjiksi.

ker|duda (Sn B Td), Td *-äüdüdä*, N *-aduda*, Ph *-düdä*; pr. Sn B Td *-dū*, N *-aduu*, *-adū*; impf. Sn B Td *-dui* keräytyä, kokoontua: Sn *suimū kerdutau rahvas* kyläkokoukseen rahvas kokoontuu. *piďäs k. nuotńikoiл* nuottaväen pitäisi k. Td *rahvȁst kerdui äi* (paljon). *müö kerduimme heile. keräüdünnü miest kakškümmend* oli kokoontunut noin kaksikymmentä miestä. N *keraduu hospodoid i kupťšīd i prośťijoid miehīd* kokoontuu herroja ja kauppiaitá sekä rahvaanmiehiä. *keradū kai ťämäą̆ žeńixoo rodoviĵ* kokoontuu tämän sulhasen koko sukulaispiiri. Ph *kerdüťťih kai hänen rodoveh* kokoontui koko hänen sukulaispiirinsä.

**kerged* (TP); pl.tr. *-iksę̆* kerkeä, kiireinen: *edgo nąmiksę k-iksę̆ kezäpäiväiziksę hoť paлkkoikazakkaiziksę paлkkaiеле* (itk.) etkö näiksi kerkeiksi kesäpäiviksi vaikka palkolliseksi palkkaele.

kergi|tä (Sn Td), B N *-ta*; pr. Sn Td *-dän*, B *-dan*, N *-dàn*; impf. Sn B Td N *-žin* keritä, ehtiä: Td *ei k-ttü šilmid avaita* eivät kerinneet silmiään aukaisemaan. N *mina eŋ k-ňnu stokanàd ťšajud ďuoda* minä en ehtinyt lasillista teetä juomaan.

mī ńügöi keŕgiž i keñ лuoďī mikä [sairaus] nyt tuli ja kuka [sen] sai aikaan [loitsimalla]? *ďoga ťšurai k-dàD* kaikkialle kerkiät (olet liian kärkäs kaikkeen).

keŕi(a|k (B Td), B *keri(ā̆k*, TP *kerin(akkę*; p. B Td *keŕi(a|kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* kerinlautain jalka, kolmijalkainen, puinen: B *keŕi(akk‿oŋ kazvandahińe*; *raudaižen nagлan iškeŋme ülähäkš* k.j. on tarkoituksensa mukaiseksi kasvanut; sen yläpäähän lyömme rautanaulan.

ke|ŕidä (Sn Td), B *-ŕida*, *-rida*, TP Ph *-ridä*, SP *-rie*; pr. Sn B Td *-ŕin*, Kn *-rìmme*, V *-rittäh*, TP *-ritäh*, SP PH *-rin*; impf. Sn B Td *-ŕīn*, SP *-rīn* 1) keriä, kehiä (lankaa), kelata: Sn *k. keŕilaudoiл kehäižilę* k. kerinlaudoilta kehille. *keŕí лaŋgat keräлę*! Kn *vīhtẹ̀d sūrèspühäs kerìmmę* (lanka)vyyhdet isonpaaston aikana kehimme. SP *keriilaudoiл keritäh*. Ph *sìd лaŋgàt keritàh touk̆ŭлę̆* sitten langat kehitään kehälle. — 2) kääriä: N *sīt häneę* (*pauìinaa*) *kai keriu semmoižęлę trubaлę* sitten sen (palttinan) kokonaan käärii semmoiselle torvelle.

kerikand (B) kerinlautain jalka.

kerilaud (Sn B Td), Kš SP *keriilaud*, TP *kerinлaud*; p. Sn B Td *-ad*; pl.n. Sn Kš SP *-ad*, B Td TP *-ȧd*; pl.p. Sn B Td Kš *-oid*, SP *-oi* kerinlaudat: Sn *k-ad oлdau лaŋgaŋ kerittäväd* k. ovat langan kerimistä varten.

keri|(ťšaińe, *-(ťšʲain*, *-ťťši(aińe*, *-ťťšijaińe* (B), Kn N *-ťťšem*; p. B *-(ťšaštˢ*, Kn *-ťťšemd*; pl.n. B *-(ťšaižed*, Kn *-ťťšemed*; pl.p. B *-(ťšaižid*, Kn *-ťťšemīd* sudenkorento: Kn *k-ťťšemīл oŋ kakśiį śībin* (*kakś śībed bokas*, *kakś toižeš*), *turbass‿on usat*, *keriťťšemed*, *ńeńiл li(ťšaidau ühtē*; *taboittau ťšakan i śüöu* s-illa on kahdet siivet (kaksi siipeä kyljessä, kaksi toisessa), turvassa on viikset, keritsimet, niillä puristaa yhteen, ottaa hyttysen kiinni ja syö.

keŕi(ťšend (B Td); p., pl.n. B *-ad*, Td *-äd* (lampaiden) keritseminen.

keriťťšem|ed (Sn B Lm), B *keŕiťťšem|ed*, Td *keri(ťšim|ed*, N *keriťťšemèd*, V *keri(ťšemed*, TP *keriťšem|ed*; pl.p. Sn B Td TP *-id* keritsimet: Sn *лambast keri(ťšimme k-iл*. B *staľni(ad* (teräksiset) *keŕiťťšemed*. Td *anda k-ed milei* (minulle) *lambahit keritä*! TP *лapsi suadah* (synnytetään), *enzimäiziksę leikaìah ńaba*, *se sidoìah peлvahaл*, *leikaìah keriťšemiл*.

**keri|ttädä* (TP); impf. *-ťťi* päästää irti, auki (side), irroittaa (siteestä): *kazakkę oťťi vikattehen i k-ťťi virzaimen iäreh* renki otti viikatteen ja irroitti siteen (niteen) pois.

keri|tä (Sn Kš TP Ph Lm Kj), B N *keŕi|ta*, Td *keŕi|tä*; pr. Sn B Td Kš N TP Ph *-(ťšen*; impf. Sn B Td *-(ťšin*, Kj *-(ťšīn* keritä (lammas), leikata (parta, tukka): Sn *läkkä ühtes k-(ťšemme лambahad*! *mužik bardad ei k-(ťšE* mies ei leikkaa partaansa. B *müö huomen лambahad k-(ťšemme. koŋs teill‿on лambahad k-tud* milloin te olette lampaanne kerinneet? *k-tau viлlàd*, *лambahad*. Td *eglāi* (eilen) *minä лambahid k-(ťšin. pidàu tukàt* (tukka) *k*. N *nuŕm kośśittud*, *kui bàrd keŕittud* niitty on niitetty kuin parta leikattu. TP *tämä on ńittu ńitettü ku k-ittü* tämä niitty on niitetty kuin keritty. Lm *lambastę k-täh* lammasta keritään. Kj *bardan k-(ťšīn* partani leikkasin (saksilla).

ker|k̄ (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* hiihtäjän porkan alapää; se tehdään koivun pahkasta, n. 2 vaaksaa korkea, nauloilla kiinnitetään varteen, on koverrettu alta. (Av кéрка.)

keroi, *kerᵘoi*, *kerᵘoi* (B), Td *kero*, N V *keroi*, Ph *keruoi*, Lm *keruᵒi*; p., pl.n. B *keroid*, Td *kerod*; pl.p. Td *keroid* ruokatorvi, -kurkku: Td *ruot* (ruoto) *tartui keroi*. N *püštäu štįkàu keroihe* pistää pistimellä kurkkuun.

keroi (B); p., pl.n. *-d* kerä, pieni, kädessä pysyvä.

keru|z (Sn), Ph *-s*; p. Sn *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* nielu (pyydyksen): Sn *kusp'äi mänöu кала merežī, šīd oŋ k.* siinä, mistä kala menee rysään, on n. Ph *muťńikas on k-s, kahtkümmendneťťät sütt ümbäŕi* mutnikassa (pyydyksessä) on n. kaksikymmentäneljä syltä ympäri.

ke|rä (Sn Td Kš), B N *-ra*, B *keŕä*, TP *ḱerä*; p. Sn Td Kš *ke|räd*, B *-rad*; pl.n. Sn Kš *-räd*, B *-rad*, Td *-rȁd*; pl.p. Sn *-ŕid*, B Td Kš *-rid*, Td *-rȉd* kerä: Sn *keŕi лаŋgaɒ keräлę*! Td *лаŋg‿oŋ kerìs* (kerillä). *kapust keriлę ei mäne* kaalit eivät mene kerille.

kerädä|zettä (Sn); pr. *-zettäu*; impf. *-zeťťī* kokoontua, keräytyä.

kerähmö (TP) kokous (kunnan).

keräinę (Lm) pieni kerä.

ker|ätä (Sn Pl Td Kš V TP SP Ph Lh), B Kj *-ata*, Kn *-ątta*, N *-àtta*, V M *-ąta*, Pk *ḱerata*; pr. Sn Pl Td Kš TP Ph Lh *-ädän*, B N Kj *-adan*, Kn V M *-ądan*, N *-adàn*, SP *-iän*; impf. Sn Pl Td Kš Ph Lh *-äžin*, B N *-ažin*, Kn *-ążīn*, Kš *-äžīn*, V M *-ążin*, SP *-äin*, Kj *-ažīn* kerätä, koota, poimia: Sn *keräkkäd murud лaťťaл iärē* poimikaa leivänmurut lattialta pois! *hän käšk ńet tuhkat k. havadoihe kai* hän käski ne tuhkat kaikki koota säkkeihin. *kaikeę pravizi(an karabľī keräž* kaikki muonavarat kokosi laivaan. B *kerata marďad, kartofeľad, калad*, poimia marjoja, perunoita, kerätä (ostaa) kaloja, Kš *keräžīn muarďad.* N *tuľi kamìssàŕ ďeńgàd keràmmài* komissaari tuli rahoja keräämään. *keràttai sada rubľad ďeńgad* keräävät kokoon sata ruplaa rahaa. *mina käveľìn kojokuga külilоid müö'*, *keražin träpìťšoid da ribud da pilaďauhod* minä kuljeksin siellä täällä kylissä, kokosin (ostin) rättejä ja riepuja sekä sahajauhoja. *hän keraž sobàd uzлaižęi* hän kokosi vaatteensa nyyttiin. *ei kelę keràtta oлe* ei ole ketään kerääjää. *keràttai kädę̀d, лuoďìttai mugoinę pŕigovor* kerätään [läsnäolijoitten] nimikirjoitukset (kädet) ja tehdään sellainen päätös. TP *piendariлoiл* (pientareille) *kivèd keràlàh.* Ph *minä tuлęn kerädämmàh.* Kj *keradamah rugišt, kagrad* korjaamaan rukiita, kauroja. Lh *köuh veľľ‿ottau regeŋ kūzeŋkäbrüt kerädäu* köyhä veli ottaa ja kerää kuorman kuusenkäpyjä. Pk *on üskàn ḱerannu miťťän tobďan* millaisen suuren sylyksen on kerännyt! *peлvaz levitetau muaлę, ḱeratau iärei* pellavat levitetään maanpinnalle, kootaan pois.

**kerävü|dä* (TP); impf. *-tťih* keräytyä, kokoontua: *ku k-nnettę tüö üksih kamandaizih, mušteлkàt minùd* (itk.) kun kokoontunette yksiin joukkoihin, muistelkaat minua! *kai külä k-üttťih heilę* koko kylä kokoontui heille.

kešk (Sn) keskus, sydänosa: *šüdäimpū oo samī k. pūs* sydänpuu on aivan sydänosa puussa.

kesked (N Lh) keskellä, keskelle: N *k. pľieššid ištuu kierbäinę* keskellä kaljua (päässä) istuu kärpänen. *ajau k. nuottad müöi* kulkee (veneessä virran viemänä) keskelle nuottaa. *лuoďiu k. pudrod haudaą i panou haudài void* tekee keskelle puuroa silmän ja panee silmään voita. Lh *regeę seižattau k-ɒ pīťerī* kuorman seisauttaa keskelle Pietarin kaupunkia.

keskekk|ā (B), Td *-ȁi*, *-ā̀* sekaisin, toistensa keskellä, välissä: Td *šigä eletàu kaikiŋ k-ȁi* siellä elävät kaikki s. *segoita taigin k-ā̀ rugehižen dai ozraižen ďauhon* sekoita taikina s. ruis- ja ohrajauhoista!

keske|л (Sn TP Lh), Td N *-l*; Td *-le*, Lh *-лę* keske|llä, -ltä; -lle: Sn *pŕestoл on stoлa ťšerkovass‿oлttaŕis k-лл‿oлttaŕīd* pyhäpöytä on pöytä kirkossa k. alttaria. *leikakkat k.* hakatkaa k-ltä! Td *tulen koďī k-l päiväd. k-le šidoiŋ kiveksen.* N *ištū*

žeńiχo k-l лavad sulhanen istuu k. lattiaa. TP *kūrę on k. tahnā* lehmien juontiallas on k. navettaa. Lh *mina· šindai ajaη k-ллüöd iäre* minä ˚ajan k. yötä pois. *suata mindai k-лę ďoged* vie minut k-lle jokea!

keskè|n (N Ph), Ph *-ę* kesken: N *lähtī vīdeη k.* lähtivät yhdessä kaikki viisi. *ištuttai koumęη k. ühtès tukùs* istuvat kolmisin yhdessä kasassa. Ph *kui k-ę srokkad tüöndàď, minä en lähtę k. лīttŏd* kuinka k. määräaikaa lähetät [minut] pois, minä ęn lähde k. määräaikaa.

kesken|ā (Sn), B *-ā*, Td *-äi*, N *-ài*, AV *-ah* keskenä|än, -mme, -nne: Sn *pagištī* (puhuivat) *k. mužikaD* (miehet). *veľleksed k. rīdeлdäu, ei sobitA* (eivät sovi). B *müö pagižimme k-ā. mida pagižitte tüö k-ā?* Td *hüö toraťī* (tappelivat) *k-äi.* N *dūmaitai k-ài koir da kaži* miettivät k. koira ja kissa. AV *k-ah pagištah.*

kesk|es (Sn B Kn Kš Lh), Td N *-ès*, N *-ĕs*; — B *-ē*, Td N *-ei*, *-èi*, TP *-eh*, Ph *-ih* keskessä, keskellä, välissä, joukossa, seassa, lomassa; — keskeen, keskelle, väliin, joukkoon, sekaan: Sn *hän ištui meil k.* (välissämme). *tuohen da* (ja) *pūη k.* (välissä) *koivuz oo roug.* B *mua, äi hienod kived k., on ťšauriηg* maa, jossa on paljon pieniä kiviä seassa, on *ťš. šinne (kuadī) pandau hīлavad kived nagreheлę k-ē* sinne (tiinuun) pannaan hehkuvat kivet nauriiden joukkoon. *kabu ruahtos лuaditau, kandatest pandau k-ē* kakkara kokkelista tehdään, hapanta kermaa pannaan sekaan. Kn *ľīnas k.* hampun joukossa. Td *šüöndàn k-ès kävďà^v vīnaŕùmìkàd ďŭŏmā^i* syönnin lomassa käydään viinaryyppyjä juomassa. *merd svajoideη k-ei; merdai kivi k-ei* merta [pannaan] paalujen väliin; merran keskelle kivi. Kš *kanavoiη k. gŕiäd* vakojen (ojien) välissä on perunapenkki. N *kera k-ĕs, keriťťšemèd ďälgès, ora edęs? — haràk* (arv.) kerä keskellä, keritsimet perässä, ora edessä? — harakka. *pouuùšťši seižuu reižiη keskès* polvillaan on reisien välissä. *kandòn i kivèn k-èi tarìui hebou ďaug* kannon ja kiven väliin tarttui hevosen jalka. *mina oľìn ubeŕinnuzę snuoòùη k-ei* minä olin tunkeutunut lyhteen sisään. TP *pandah lämmäd vettę k-eh* (sekaan). Ph *kai ľindud panďih jaлguoin k-ih* kaikki linnut pantiin jalkojen väliin. Lh *šīd oη karvoiA k.* siinä on karvojen seassa.

keski (Ph) (veneen) keskiosa.

**keskikask|i* (TP); ill. *-eh* keskikaski, kasken keskikohta: *kevädeł lähtedàh kasked poлttamah, tuli pandah k-eh.*

keskiлaudę (Ph) keskiteljo, -tuhto (veneessä).

keškimä|iŕe (Sn Pl Td Kš), B *keškima|iŕe*, Kn *keśkima|ine, keskimain*, N *keskima|inę, keśkimbaine*, V *keskima|ine*, SP Ph *keskimä|ine*, Kj *keśma|iŕe*, AV *keskimiline*; p. Sn—Kš V *-št*, SP *-stü*, Ph *-štę*, Kj *-št(u)*; pl.n. Sn—Kš V Ph Kj *-ižed*, N *-ižęd*, SP *-ized*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V Ph Kj *-ižid*, Kn *-ižīd*, SP *-izī* keskimmäinen: Sn *k. sorm.* B *k. barbaz* (varvas). N *k-ižed tugèd suobras* (heinäsuovassa).

**keskipõššì* (Ph); ill. *-h* keskikaha, linnunpyyntikahan keskikohta: *k-h püštetäh seibäs.*

**keskisełg|ę* (Ph); p., pl.n. *-äd* patsaskiikun orren keskiosa.

**keskiväli* (Ph); all. *-łę* keskiväli: *viťšah on sidottu pualikkę k-łę* vitsaan on sidottu palikka k-iin.

**keškkazvoi|ŕe* (B); pl.n. *-žed* keskenkasvuinen: *k-žed лahnad.*

**keskkiĕrdahi|ŕe* (B); pl.n. *-žęD* keskinkertainen, keski-ikäinen: *ei ühten igaťšuD kai oлda: on vahnęmbàd i nuorębàd i k-žęD* eivät kaikki ole samanikäisiä: on vanhempia ja nuorempia sekä keskiikäisiä.

**keškkoď|i* (Td); ad. *-ĺл* rakennuksen keskikohta: *k-ĺл on koňaparž ľibo* (eli) *šomk* keskellä rakennusta on harjahirsi.

keškkoht (B), N *keśkkoht* keskikohta: B *ďūri koňďan k-as тилou pū, kuhu pidaiž ambuda* juuri karhun k-lle, mihin pitäisi ampua, sattuu puu. N *ruskedau ńeišťeu palau keśkkohtau* (arv.) — *koos samuvaràs keilèttài veźi, ruskedàd hīlèd keskès palèttài* punakalla neidolla palaa k-ssa — kun samovaarissa keitetään vettä, niin punaiset hiilet hehkuvat sen keskiosassa.

keškpaik (Td) keskikohta, keskus.

keškpäiv (B Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* keskipäivä: B *suami(ал k-äл* aivan keskellä päivää. Td *tulen koďī k-än aiga* (k-n aikaan).

keškruoh|tin, -ťin (B), Td *-tim*; p. B *-tint*; Td *-timd*; pl.n. B Td *-timed*, Kn *keskruohťimèď*; pl.p. B Td *-timid* keskirohdin, rohtimet, jotka pellavista eroavat, kun ne toiseen kertaan harjataan: B *šīd* (sitten) *toiňe kiėr* (kerta) *harďatau, šīd k-ťin ľienou* (tulee).

keškšīb (Td) keskisiipiverkko: *merež ku on łaskedu, šīhi luaďitau šībed; šībed om pitkäd: pandau kaht ťšurad merežid, kołmaš keskele, k.* kun rysä on laskettu [veteen], tehdään siihen siivet (verkot), siivet ovat pitkät: [kaksi] pannaan rysän kahden puolen, kolmas keskelle, k.

**keśktserkko|u* (Td); all. *-valę* kirkon keskikohta: *šīd ńevesť i žeńih тилdàu k-valę* sitten morsian ja sulhanen tulevat keskelle kirkkoa.

**kesḳùstoi|ttada* (N); impf. *-t* keskeyttää, häiritä, estää (puhelu).

keskuzaid (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* väliaita.

kesku|tš (Sn B Td N M Lh), Pl Kš *-st*, SP *-ťťšu*, Ph *-ťťšę, -ťšę*; p. Sn B Td M Lh *-ťťšad*, Pl Kš *-stad*, SP *-ťťšoa*; pl.n. **Sn** B Td SP M Lh *-(ťšad*. Pl Kš *-stad*, **Ph** *-ťšàd*; pl.p. Sn B Td N M Lh *-(ťšoid*, Pl Kš *-stoid*, SP *-ťťšoi* väli, (tien)risteys, (verkkojen) liitoskohta: Sn *kujo oŋ kahten aidaŋ k-(ťšas* »kuja on kahden aidan» välissä. *kahtem peлdoŋ k-(ťšas piendäŕ* (piennar) *oǫ. ku kakš verkkod šidotau ühtē, šīt* (niin) *se k-ťťš‿oŋ kahteę verkoǫ vajeh* (liitoskohta). B *kahten peлdon k-(ťšaл* (välillä). *sormèn k-ťťšàd* sormenvälit. *ŕebᵘoi ajandaigas sidä k-ťťšad rogozā puŕi лoukùn* kettu ajettaessa sillä välin niinimattoon puri reiän. Kš *kahteę verkoŋ k-st.* N *тилou kagź dorogàd i dorogàŋ k-(ťšois seižui rist(ę)* tulee kaksi tietä ja tienristeyksessä seisoi risti. Ph *kuaŕidęŋ k-ťťšę on tehtàz* [veneen] kaarien väli on tehdas. *lie(ďžuŋ keskisełgäh on kaivettu лouǩkod, k-ťšę лoukkuoiden on aršinad* (patsas)kiikun orren keskiosaan on kaivettu kaksi reikää, reikien väliä on noin arssina. *sełgęлaŋgah* (pitkäänsiimaan) *on sidottu oŋgèd, neľ sülttę* (syltä) *k-ťšàd oŋges oŋgeh* (onkien väliä). M *kaikkei eńimaл andoi haugid ťämä k-ťš* enimmän antoi haukia tämä [saarien] väli. Lh *pikoi paлaiń‿oŋ k-ťťšad* aivan pikkuisen vain on välimatkaa.

kesku(ťši (Sn) välitse: *män eproiďi* (kulje) *kahten тилoŋ k.*!

keskverkko (N) nuotan keskiverkko.

keśküö (N) keskiyö: *тилou k.*

kesлad (Ph) leveälaitainen reki. (Av кре́сла.)

kestau (N) kestävä.

kest|ädä (Sn Pl Td Ph), Kn *-ądą*, N *-ada*, Kj *-ua*; pr. Sn Pl Td Ph *-än*, Kn *-ąn* Ph *-ǎn* kestää, sietää, kärsiä: Sn *nuor ei k-ä ńi miďä, hudr oǫ* nuora ei kestä yhtään, hauras on. Pl *hudr nuor, kudam* (joka) *ei k-ä*. Td *maman šüdämeł kai piďi k.* äidin sydämen oli kaikki kestettävä. N *ei su kakstoš kierad sille k-ada* et sinä voi kahtatoista kertaa k. Ph *vie ńügü ńīd ďeŋguoid kestàŭ vähàińę pagòs oлdèz* vielä nyt niitä rahoja on (riittää) vähän paossa ollessani. Kj *ei sua k-ua* en voi kestää (kärsiä).

kez|ando (B), Td *-ànd*; p; pl.n. Td *-àndöd* kesanto: Td *k-àndöd eule ·künttü, täs küläss‿oη k-ändöd kündämättai* k-oja ei ole kynnetty, tässä kylässä k-t ovat kyntämättä.

kezaoďďaл (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kesäpeite, kudottu kuin riepumatto, yhdenkertainen. (v. одѣяло.)

**kez|oi* (TP) uinti: *kouz лapsèd lähtedäh k-oiлe* kun lapset lähtevät uimaan. Ph *minä oten k-u°il* olen uimassa. Lm *k-uoid külbemäs, külbemäh* uimassa, uimaan.

kezr (Sn—Kš), Kj *-(ŭ)*; p., pl.n. Sn Pl Td Kš *-äd*, B Kn Kj *-ad*; pl.p. Sn Pl Td *-id*, B Td *-oid*, Kn Kš *-īd* värttinän kehrä, vauhtipyörä (tinainen, vaskinen, koivuinen): Sn *k. pandau värťťimē kezrätes* (kehrätessä). Td *k. pandau алahakš värťinā лaηgat kiertates* (kierrettäessä). (ks. *keťťšuoi*).

kezrainę (N) pieni värttinän kehrä.

kezr|ätä (Sn Pl Td Kš V—Lm M), B Pk *-ata*, Kn *-ättä*, N *-ątta, -atta*, V *-ąta*, Kj *-ᵃ̆ta*; pr. Sn Pl—Kš V TP Ph M *-ädän*, B Pk *-adan*, Kn N *-adàn*, N *-ädan*, N V *-ądan*, SP *-iän*, Kj *-ŭdan*; impf. Sn Pl Td Kš Ph M *-äžin*, B *-ai*, Kn Kš *-äžīn*, N V *-ąžin*, SP *-äin* kehrätä: Sn *таlvел akàd* (naiset) *kezrätäu релvast лaηgakši kaηgahā*. Pl *ńämä kuabeget pidäiš k.* nämä rohtimet pitäisi k. Kn *k-adàmme keskruohťimèď*. Td *k. ťüöd, виллad* k. pelvia, villoja. Td *šīd pandàᵘ kuošàľpĭăhà, šīd aĺkàď k-ätàᵘ лaηgàkš* sitten pannaan [pellavat] kehräpuuhun, sitten naisväki kehrää langaksi. *biŕb релvahižès k-ätüs лaηgàs* pikilanka on kehrätystä pellavalangasta. Ph *лaηgàd k-ätäh līnàs*.

ke|zä (Sn Pl Td N TP Lm), B N *-za*, Kš *-zą*; p. Sn Pl Td N TP *-zäd*, Kš *-zą̆d* pl.n. Sn Pl Td N TP *-zäd*, B N *-zad*, B *-zàd*, Kš *-zą̆d*; pl.p. Sn Pl *-źid*, Td *-zìd*: Sn *meťškana kezäлл‿oo harmag. akat piďetäu piäл kurttid keźiл i таľviл* naiset käyttävät lyhyitä takkeja kesäisin sekä talvisin. B *kezaл brihad uiveлtau* kesällä nuorukaiset uiskentelevat. *kezaлл‿ei ďaлg higesta* (hiesty). *merespiäi tuлdau kezakš meŕisotkad. ťähä haлmehē viľ kazvàu tuľian kezàn ńītèttavakš* (leikattavaksi). *kazvoi rugiž‿hüvä toš kezan* kasvoi hyvä ruis toisena kesänä. Td *kezìl ďoged ajetàu* kesäisin puutavaraa uitetaan. *vigľud tuľďī, ťerăvā kezä tuлòŭ* viklat tulivat, pian kesä tulee. N *tuľijan kezan suon mina händäi kädèi* tulevana kesänä minä saan hänet käsiini. *kezäni aiga ūt kazvau* kesän aikana uutta kasvaa. *kuga olid kezau* missä olit kesällä? *ťširkku aino kezaη kaikee pľaššuu da pajattau sügüzei suęi* heinäsirkka aina koko kesän tanssii ja laulaa syksyyn asti. — Td *kezä|kirvèz; -läηged; -regi*; N *-sobad* (-vaatteet), pl.p. *-sobīd, -sobĭd; -üö*; Td *-ťšabatod* (-saapaat).

kezäiŕe (Td) kesänen: *sutau łumi da* (ja) *tułou vałget* (valoisa) *k.*

ke|ì (B), N TP *-ttu*; pl.n. B N *-ìud* nahka (käärmeen, mateen): N *siettud madoo keìus* tehty käärmeen nahasta. TP *madehen kettu*.

ke|ťšuoi (V Ph Lm), V *-ťšᵘoi*, SP *-ťšᵘoi*; p. V Ph *-ťšuoid*, SP *-ťšᵘoidu*; pl.n. V Ph *-ťšuoid*, SP *-ťšᵘoid*; pl.p. V Ph *-ťťšoлuoid* värttinän kehrä, vauhtipyörä. (ks. *kezr.*)

keuh, keühe ks. *köuh*.

keuh|ùš (B), Ph Lm *-üs* köyhyys: B *k. käsköu eroìa* (eroamaan).

kev|äd (Sn Td Kš TP Ph M), Sn B Pl *-äž*, B *-àž*, Kn N V Kj *-äź*, Td *-ad*, N *-àz*, SP Lm *-ät*; p. Sn Pl—Kš *-ät*, B *-àt*, Td *-àt*, Kš *-ät*, V *-ätt(ę)*, SP *-ättü*, Ph *-ättę*; ad. Sn—M *-ädeл*, B *-adeл, -ädęл*, Kn *-ädęл*, Td *-àdeл, -ădęл*, N V *-ädeu*; pl.p. Sn Pl *-äžid*, B *-àžìd*, Kn *-äžīd*, Td *-àžid* kevät: Sn *kaťšo miťťaŕe keväž ľäkš paha* huomaa, millainen huono kevät on! *kevädeл ahvoiťťšou rožad ľibo*

hūлеD keväällä tuuli sieretyttää kasvot tahi huulet. *talvel da keväžil ďärvel ďiäл uhk roďizou* talvella ja keväisin järven jäälle muodostuu lumisohjoa. *kirž oη kevädel muas.* B *kakš kevätt‿oľi vilud. kevädel tuľi äi* (paljon) *haugĭd. toš kevaden hüö vierťī kašk* seuraavana keväänä he viersivät kasken. Lm *kevädeh ďело* (asia) *ďo mäńiškände* kevääksi jo kääntyi.

keväzaŕg (N) paastoton aika keväällä.

keühn|ę (Ph Lm); pl.n. *-äd* hilse; Lm lampaan villan ihvi.

-ki (Kn N), N *-ki* -kin; -ko, -kö: Kn *keηki kuite sanū* kuka mitenkin sanoo. *tuľďiki* tulivatko? *eiki* eivätkö? N *äijäηki śina oìaižid* paljonko sinä ottaisit? *etki ťüöndäiž mindai bešodài* sallitko minun lähteä illatsuihin? *oηki hällai praud, mida hän pagižou* puhuuko hän totta? *oηki ťeil vägevemb mieź* onko teillä väkevämpi mies? *hüvàki rippuda oo sille* onko sinun hyvä riippua?

ki(a|ińe (B Pl); p. B *-šťš*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* tiainen (?) (oleskelee B:ssä kesät talvet; sillä on pitkä häntä).

kib|ed (Sn—V Ph Kj), TP SP Ph Lm *-ei*; p. Sn Pl Td Kš N TP Ph *-edäd*, Kn V *-edad*, SP *-iedü*, Kj *-edad*; pl.n. Sn Pl Td Kš N TP Ph *-edäd*, B *-edàd*, Kn V *-edad*, SP *-ied*, Kj *-edad*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph *-eďid*, B *-eďìd*, Kn Kš *-eďīd*, Td Lm *-edid*, SP *-ielöi* kipeä; kipeä kohta (pahka, rupi, haava y.m.s.): Sn *kibet käźi. kämmeńed oη kibedäd. kädess‿oη kibedäd äij* kädessä on paljon rupia ja haavoja. *ajaškadou kibedäm bokkā* nostaa pahkan kylkeen. B *kibedàd sormèd.* Td *k. piä, sońm, barbaz* (varvas). Kš *kibedälę ďalgalę* kipeälle jalalle [tallasi]. N *ottagàt ťäs suolāšt kĭbĕdălę̆ va(ťšalę* ottakaa tästä suolaista kipeään vatsaanne! *millai oη k. vaľš. kibeďiss‿on hän* hän on sairaana (kivuissa). *sekľe-ìaŕĭлę̆ lień kibed* sihteeri tunsi kipua. Kj *k. sońm om* sormeni on kipeä.

kibed|ähińe (Sn Td), B *-ahińe*; p. Sn Td *-ähišt*, B *-ahišt*; pl.n. Sn Td *-ähižed*, B *-ahižed* kivulloinen, sairas: Sn *k-ähišt mužikkad* (miestä) *ei pidä koskeda* (liikuttaa). B *k-ahińe ei vuoi iľše tulda.*

kibedäli (B) kipeästi.

kibištüz (Sn), B *kibištuz* kivistys, särky: Sn *va(ťšaηkibištüksē ďuodau bäigöiheińid, haudotau pä(ťšis padas* kun vatsaa kivistää, juodaan uunissa padassa haudotuista päivänkakkaroista saatua vettä. B *piän kibištuz on monē maśťī* päänkivistystä on monenlaista.

kib|ištädä (Sn Td), B Kn *-ištada*, SP *-istädä*; pr. Sn Td *-ištäu*, B Kn *-ištau*, Td *-ištäu*, N *-ìštau*, *-ištàu*, SP *-istäü*; impf. Sn Td *-išť*, B Td *-išťš*, Kn Td *-išťš*, N *-ìšťš(E)*, *-išťš*, SP *-isťi* kivistää: Sn *sońmiz ńiveľid kibištäu. va(ťšaη, piäη kibišť.* B *va(ťšan, ďalgad, piäd, hambas kibištau.* Kn *vaťťšat kibištau.* Td *piäd, šivuid, ďalgoid, käžid kibištäu. va(ťšaη kibištäu. pautoil va(tsaińe kibištäu* Paavalin vatsaa kivistää. N *hällai hambàst* (*hambahid*) *kibìštau* (*kibìštàu*). *millai pieη kibišťš* päätäni kivisti.

kibitk ks. *kipitk.*

kibos ks. *kivoz.*

ki|bu (Kn N); pl.n. Kn *-bud*, TP *-vud* kipu, tuska: Kn *ottau kibukš* tuntee kipua. N *baŕińa ei ruohťi sanuda, »miťťès kibudęs mina olęn»* rouva ei uskaltanut sanoa, millaisia tuskia hän kärsi.

kida (B N Lm); p. Lm *-d* kita, suu: N *hebou k. kahtăllę̆h* hevosella kita ammollaan. Lm *täuttę k-d* täyttä kurkkua.

kida|ta (Sn); pr. *-dan*; impf. *-žin* huutaa täyttä kurkkua: *midä k-dad aino, riηgud halgenеD* mitä huudat aina, kiljut?

kide (Lm) iljanko (?): *kide moah laηgeni* [kun syksyllä sateella maahan muodostuu iljanko].

ki(ďžer, *ki^{n}ďžer*, *kiňďžer* (B), Td *ki(ďžèr*; p., pl.n. B *-ad*, Td *-äd*; pl.p. B *-oid*, Td *-id* äkkimutkainen (koukku); kihara: B *kiňďžerad sarved* koukkusarvet. Td *k. kouk* (koukku), *tuk* (tukka), *hebol harď*, *händ*.

ki(ďžu (Sn B Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* uunissa kuivattu naurishauta: Sn *k. oŋ kuiv nagŕiž*. B. *k. kuiv näivöi*.

ki(ďžuva|s (Td); p. *-ssad* uunissa kuivatuista naurishaudikkaista valmistettu makea kalja.

kidui|ta (B); pr. *-(ťšen*; impf. *-(ťšin* kitua, pitkällisesti sairastaa: *hätken šina k-(ťšed* kauanpa sinä olet sairastanut.

kieh|àštoittada (B Td), Kš *-aštoittada*, N *-àštoitàda* kiehauttaa (esim. vettä).

kiehašt|uda (B), Td *kiehàšt|uda*; pr. B Td *-ū*; impf. *-ui* kiehahtaa: B *koŋz* (milloin) *raud ahďos k-ū*.

kieha|u (B Td), B *-v*, Pk *kiehav*; p., pl.n. B Td *-vad*; pl.p. *-vid* kiehuva: B *k-vā vedē ťšokaitau* (pistetään) *tuoh* (tuohi). Pk *k-v veži*. Td *k-vad veī* (vettä).

kiehkuoi (Lm) kiehkura (esim. nuorak).

kieh|tädä (Sn Td Kš), B *-tada*, SP *-tata*; pr. Sn Td Kš *-tän*, B *-tan*, SP *-toan*; impf. Sn Td *-ťin*, Td *-tin*, SP *-tain* viitsiä, olla halua jhk: Sn *mina eŋ k-tänü kävüdä* (käydä jssk). B *eŋ k-ta mina ruata* (tehdä työtä): *laškuz* (laiskuus) *on. ei k-tanu*, *laškištelīhe* (laiskoitteli). Td *ku kaikin ei k-tetä* kun kaikki eivät viitsi. SP *eigo k-toa pidiä* eikö viitsi pidellä?

kieh|uda (Sn—Kš V Ph Lh), SP *-uo*; pr. Sn—Kš V SP Ph Lh *-ū*, TP *kiuhū*; impf. Sn—Kš V SP Ph Lh *-ui* kiehua: Sn *rokk‿oŋ kiehunu*, *küpš oo* liemi on kiehunut, kypsä on. *kalad do k-utau kai* kaloja jo aivan kuhisee (on paljon). B *veži*, *ťerv*, *kòaš*, *samovar k-ū* vesi, terva, puuro, teekeittiö kiehuu. *mūrahaižet k-utàu* [auringonpaisteessa]. *tūľviehoŕ* (tuulenpuuska): *veži k-ū muga* (niin). TP *vezi kiuhū*. Ph *saavuarę* (teekeittiö) *k-ū*. *lumi k-ū ku* (kun) *tūlou äijäl* (kovin). Lh *kolme kaťťilat k-ū ľihad* kolme kattilallista lihaa kiehumassa.

kie|ī (Sn); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* (ajoneuvon) pyörä: *šep pańi šinat pahoiŋ kiekoihe* seppä pani kiskot huonosti pyöriin. *kiekos spi(ťšat katkeťťī* pyörän puolat katkesivat.

kie|ľ (Sn B Kn Td M), B *kiěľ*, B N *kie|l*, V TP Ph *-li*; p. Sn *-ľd*, B *-ll*, Td *-ld*, *-lt*, V *-lę*; pl.n. Sn B Td TP Lm *-led*, N *-lèd*; pl. p. Sn B Td M *-ľid* 1) kieli (suussa, kellossa, clitoris): Sn *meiďeŋ kielē ťšiuruiňe tulou* meidän kielellämme se on varpunen. B *rebuoi ümbäri toŕelkad müö kielel vai ńibliu* kettu lautaselta ympäriinsä kielellä vain latkii. M *mi mieles sei kieles* mikä mielessä se kielessäkin. Td *kellon k.* — 2) (puintivarstan) terä l. klupu: B *priuzaŋ kiel*. N *privuzaŋ kiel*. — 3) B (loukun, lihdan) kansi. — 4) (rysän) nielu: B *merežiŋ k.* Td *sūrīs merežīs* (rysissä) *oŋ kolme kield*. TP *kieles mändäh kalàd pšših* nielusta menevät kalat mertaan. Ph *i azetetah häneh (pšših) kieli*, *kudamas mänöu kala pšših* ja asetetaan siihen (mertaaan) nielu, josta kala menee mertaan.

kielasta|da (Ph); pr. *-n* valehdella.

kielākko (N) clitoris.

**kielde|tdä* (Td); pr. *-tęn*; impf. *-lin* kiellellä, kieltää: *minä poigid* (poikiani) *k-tęn*.

kielènńok (N) kielenkärki.

kiele|töiňe (Sn), B *-toiňe*, Td *-tüiňe*, Ph Lm *-tüöi*; p. Sn *-tošt*, B *-tošt*, Td *-tüišt*; pl.n. Sn *-ttömäd*, B *-toižed*, Td *-tüižed*; pl.p. Sn *-ttömid*, B *-toižid* mykkä, kieletön.

kieľitez (Pl) valitus, kantelu.

kie|ľittädä (Sn Pl), B *-littada*, Td *-ľitädä*, SP *-ľittiä*; pr. Sn Pl SP *-ľitän*, B *-littau*, Td *-ľittäu*; impf. Sn *-ľiťin*, B *-liť*, Pl. *-ľiťťin*, Td *-ľiť* kielitellä, kannella, juoruta, valittaa: Sn *kieľiťettäu minum piäl* Pl *häą šinum piäl kieliť*.

kie|ľttä (Sn), B *-lta*, Pl Td Kš *-ľtä*, Kn V *-лta*, Td Kš *-lttä*, N *-uła*, SP *-лtä*, Ph *-лtä*; pr. Sn Pl Td Kš Ph *-ľdän*, B Kn V *-лdan*, Td Kš *-ldän*, N *-udàn*, SP Ph *-лdän*; impf. Sn Pl Td Kš *-ľžin*, B *-ldin*, Kn *-лďžīn*, Td *-lžin*, N *-užin* V SP Ph, *-лźin*, kieltää: B *ei оле kieлttu*. N *kieuda sina omad velled* kiellä sinä veljeäsi! *hän tuli kieuž konďi(àn* hän tuli ja kielsi karhua. *iža, emä kieuli* isä ja äiti kielsivät.

kienduda ks. *kiändüdä*.

kier I. (Sn—V Lm Lh Pk), Kn Td Kj *-d*, TP Ph *-ę*, SP *-u*; p. Sn—V SP Ph Kj Lh Pk *-ad*, Kn N Ph *-àd*, Td *-dad*, N *-ăd*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj Lh *-ad*, B Td N Ph Lm *-àd*; pl.p. Sn—N Lh *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* kerta: Sn *ežmäšt kierad mina олеń tägä* ensimmäistä kertaa olen täällä. *kieraл kandau ühten takaą* kerralla kantaa yhden taakan. *šiл kieraл* sillä kertaa. *kieraл kai ruadoin* yhdellä kertaa kaikki tein. B *äjan kieroid олen pīrdanu* monta kertaa olen piirtänyt. *nagriž otetau kuopàs i ďälgile kuop saлbatau, toižē kierā suai* nauris otetaan kuopasta ja kuoppa jälleen suljetaan seuraavaan kertaan asti. *kierass‿ambuiη kakš ďou(tšent* kerralla ammuin kaksi joutsenta. *kakš kierat kandanu* (poikinut). [*końďī*] *vie ei tappazennu kieras* [karhu] vielä ei tullut tapetuksi kerralla (yhdellä laukauksella). *mina vīnad andan kieras kai teilę* minä annan kaikki viinat yhdellä kertaa teille. *ühten kieran hän ďuoihe* kerran hän joi itsensä humalaan. *mužik* (mies) *toižeη‿kieran nai*. Kn *hüö mäńďī kieràs kahtęn ťemńitsài dūmaiměmài* he menivät kahden yhdessä vankilaan miettimään. *sīt künitäŭ paлŏadràл kahtei kierai ristakkai: kierd tšuràì-piäi, kierd toine toižę-piäi* sitten kynnetään paloaatralla kahdesti ristiin: kerta suuntaan, toinen kerta toiseen. Td *šido ükš kierd, kakš kierdad* (*umbisolmè*[i]) sido yhdenkertainen solmu, kaksi kertaa (umpisolmuun). *ambu kolmànž* (kolmas) *k.! en ambu kolmàt kierdad. ďätämme toižei kierai ambundan* jätämme toiseen kertaan ammunnan. *toižeη kierdan ugoďiu äi kaład* toisinaan sattuu [menemään rysään] paljon kaloja. *astù*[i]*n miňä kieràn linàs-piä*[i] kuljin minä kerran kaupungista. N *kui koumę kierăd vàstaduttanei* kun kolme kertaa tullevat vastaan. *a koumàndęη kieraą, kudamàη kieràn ďälgimaižęę mina saďìn, sina sordùd ďaugois* mutta kun kolmannen kerran, joka on viimeinen kerta, minä lyön, sinä kaadut (jaloiltasi). *ďo ku kieràì läht* no kun kerrasta vain on kysymys. *sina usko toinę kier* sinä usko [minua] toinen kerta! TP *kündetäh kahtełę kieraтę* kynnetään kahdesti. Ph *ďiälä vię toižèks kieràkš* jätä vielä toiseksi kertaa. *pełvahàď harďatàh kolmĕлę kieràл* pellavat harjataan kolmesti. *sieglotah kahtełę kieraлę* seulotaan kahdesti. Lh *mu(tšoi ottau kieras hebo(tšukš roďizou* nuorikko (ottaa ja) äkkiä tammaksi muuttuu. Pk *hän kieras лaskou piähä* hän heti iskee päähän.

kier II. (Pk); p., pl.n. *-od* se kohta kylvetyssä sarassa, johon kylvettäessä ei ole pudonnut jyviä: *kierod ďäi šiemettes* kylväessä).

kier III. (Sn B Td); pl. p. *-oid* kierä (kovin kierretty lanka; Sn myös jää): Sn *miллai* (minulla) *vähä oη kieroid лaηgoid. ńügüd‿oη k., ajada hüvä ďärviл* nyt on k. jää, on hyvä ajaa järvillä. B *k. лaηg.*

**kierai|ne* (TP); pl.ad. *-ziл* kerta: *nąmiл astundoiл k-ziл* (itk.) näinä astuntakertoina.

kierbäine ks. *kiärbähäiňe*.

kierd|e (Kš), Lm *-ę*; pl.n. Kš Lm *-eged* Kš kierrenuotta; Lm kierretty olkiside, jolla esim. kupo sidotaan.

kiĕrdùstädä (Td), SP *kierata* kyntää toistamiseen: Td *šīd šügùžęл piďàv k. rugehèn*

аллę sitten syksyllä pitää k.t. rukiille.

kier|ta (B), Pl *-tä*, Td *-ttä*; pr. B *-dan*, Pl Td *-dän*; impf. B *-ďin*, Pl Td *-žin* kiertää (ympäri): B *k. kondiad* (karhu). *šīžmaл se līg miež k-dau ümbäŕi arŕteľis* riehtilän irtovarrella se pariton mies kiertää (piirtää maahan ympyrän) joukon (ympäri).

kier|tata (Sn B Pl Td), B *-data*, Kn *-tatta*, N-*tàtta*; pr. Sn—Td *-tadan*, B *-dadan*, Td *-ttadan*, TP Ph *-atah*; impf. Sn Pl *-tažin*, B *-dažin*, Kn *-tažīn*, Td *-ttažin* kerrata (lankaa): B *лаŋg oŋ kierakš kierdattu i kierakš i kezratau* lanka on kieräksi kerrattu ja kieräksi kehrätäänkin. Pl *kui лаŋgat k-tatau, šīt pandau kezr värŕinā* kun lankaa kerrataan, niin pannaan kehrä värttinään. TP *oteìah muamah piäs tukkad i peлvahàd ühteh k-atah, siл sidotah ńaba* otetaan hänen (vastasyntyneen lapsen) äitinsä päästä hiuksia ja ne pellavakuitujen kanssa kierretään yhteen, sillä sidotaan [lapsen] napa. *nītìd k-atah* rihmaa kerrataan. Ph *лаŋgàd kezrätäh līnàs, ned k-atah, kudotàh verŕkkod* langat kehrätään liinasta, ne kerrataan, kudotaan verkkoja.

kih|л (Sn—V), Td Sg *-ł*, SP *-лu*, Ph Lm *-лę*; p., pl.n. Sn—Kš V SP Ph Lm *-лad*, Td Sg *-ład*, N *-àd*; pl.p. Sn Pl—Kš *-лoid* veto: Sn *iškedä* (lyödä) *kihлad*. B *kihлad iškimmę, kudaman praud tuлou* vetoa löimme, kumpi on oikeassa. Td Sg *lüö kihład*! *emmegö lüögöi kihлad*? emmekö lyö vetoa? *iškegämme kihлad*! Kš *panemme kihлois* lyömme vetoa! N *iške kihлàd*! V *kihлad iškedah* (lyödään). SP *kihлad iškimmö*. Ph *kihлad iškemme*. Lm *iške kihлad*!

kihлàd (B) kihlat: *k. pandau*, kun sulhanen ja morsian suostuvat ottamaan toisensa, antavat he kumpikin jollekin yhteiselle tuttavalleen (ei sukulaiselle) yhtä paljon rahaa tai tavaraa (vaatetta y.m.); jos avioliitosta tulee tosi, antaa tuttava kihlat avioparille, mutta jos sulhanen ottaakin toisen, saa morsian kummankin rahat, tahi päinvastoin.

ki|kota (Sn B Td), N *-kkoda*; pr. Sn B Td N *-kkodan*; impf. Sn *-kkoń*, B Td *-kkožin* kaatua tasapainostaan taaksepäin: B *tagaze-piäi kikkodad*.

**kili|štä* (Td), pr. *-žöu* kilistä, kalista: *kaššalīžes kałašt k-žöu* [kyllä silloin] pienessä kontissa pikku kaloja kilisee.

kind|az (Sn—Kš V SP Ph Lh Pk Sg), N Ph *-àz*, TP Lm *-as*; p. Sn Pl—Kš V Lh *-ast*, SP *-astu*, Ph *-astę*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Lm Lh Sg *-ahad*, B Kn Td N TP Pk *-ahàd*; pl.p. Sn Pl Td V Ph Lh *-ahid*, Kn Kš *-ahīd*, SP *-ahī* (nahka)rukkanen: Sn *panę aлaižet* (kintaat) *k-ahī*! B *k-ahàd kädē*! Td *k-ahat suau* rukkaset saa [tytöltä tansseissa, kun tämä ei lähde tanssiin]. Lh *k-ahat heittau лumeлe. k-ahid eďšiškadou* (alkaa hakea), *k-ahid euлę* (ei ole).

ki|ńďed (Sn B), B Td N Ph *-nďed*; p. Sn *-ńďedäd*, B *-nďedad*, Td *-nďedäd*; pl.n. Sn *-ńďedäd*, B *-nďedad*, Td *-nďedäd*, N *-nďedàd*; pl.p. Sn *-ńďeďid*, B Td *-nďedid*; komp. Sn *-ńďedemb* ahdas, liian tiukka: Sn *ťšabatod* (saappaat) *oŋ kińďedäd*. B *ukš oŋ kinďed, pidau randoid vestada*; *äski umbē mäniškadou, ku väľľenou* ovi on liian tiukka, pitää reunoista veistää; vasta sitten rupeaa kiinni menemään, kun väljenee. N *suou pidamài händàì koďis i kinďedàs sies* rupeaa pitämään häntä kotona ja ahtaassa paikassa.

kinďedäľi (Td) kiinteästi, tiukkaan: *nagл* (kiila) *mänöu k.*

kinďerkou|k, *-kk(u)*, *-kku* (B); pl.n. Pk *-ìkud* kinnerkoukku, polventaive, Pk kyynärkoukku, -taive.

kińďi (Sn—Kš V SP Ph), Sn *kìńďi*, *kīńďi*, B *kińďį*, *kinďi*, Kn *kińďį* kiinni: Sn *käded adrampieлukses kìńďi* kädet aurankurjessa k. *kahv pandau poikki reges keškimäižī kabлahī kìńďi* kahva pannaan poi-

kittain rekeen keskimmäisiin kaplaisiin k. *ďoga ďielossˌолet k.* joka asiaan pistät nenäsi. B *pane ukš* (ovi) *k.*! *ottau k.* [liima]. *nügü kaлᵘoidęŋke sŭăɒ ištuda lähteges kinďi* nyt saat kaloinesi istua avannossa k. *näihe pandau rahkehenńokat kińdi* näihin pannaan rahkeitten päät k.

kińďi|ttädä, kīńďittädä (Sn), B *-ttada*, Td *-tädä, kiŋgitädä*; pr. Sn Td *-tän*, B *-tan*; impf. Sn B Td *-ťin* kiinnittää (nuoralla, nahalla, kiilalla y.m.), puristaa, tiivistää: Sn *laťťā pandau ťilgaɒ, koǫz laťťī kīńďitettäu* lattiaan pannaan puulistat, kun lattiaa tiivistetään. N *ku hänˌištuzou üskài sillĕ, no sina kinďiìa лujèmb* kun hän istuutuu syliisi, niin sinä purista [häntä] lujasti. Pk *edeл лūdaл kinďitetťī* [*vikateh*] ennen ludalla (tuominiteellä) kiinnitettiin [viikate varteen].

kinovarn|oi (Sn Kn); p. Sn *-i̯ad* tummanruskeaksi laserrettu (saviruukku): Sn *k-i̯ad padad.*

ki|nťšɛrüs (B), Kn *-nďžerus*, V *-ʿťšerus*, TP *-ʿťšerüs*, *-ťšerüs*, Ph *-ťťšerüs*, Lm *-ťťšerüs*; pl.n. B *-nťšɛrüksèd*, V *-ʿťšeruksèd*, TP *-ʿťšerüksed*, Ph *-ťťšerüksęď* polventaive; TP myös jalkarinta.

ki|pitk (Sn), B *-p̀itk*, Td N *-bitk*; p., pl.n. Sn *-pitkäd*, B *-p̀itkad*, Td *-bitkäd*; pl.p. Sn *-pitköid*, B *-p̀itkoid*, Td *-bitköid* kuomu (rekeen pantava): B *korďā* (kirkkorekeen) *pandau kip̀itk*. N *kaťťšuu̯: koumę hebod hüväd i vaťťàste:ttud kibitkài* katsoo: kolme hyvää hevosta ja valjastetut kuomureen eteen. (v. киби́тка.)

kipsah|tada (Sn B Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* vavahtaa (säikähdyksestä): Sn *anttau hebod pleťiл ga häp i k-tau* kun hevosta lyödään ruoskalla, niin se v-kin. B *k-tau hebo, ku viʿťšaл išketau̯* v. hevonen, kun vitsalla lyödään.

kipsah|tazeta (Td); pr. *-tazou*; impf. *-ťīhe* ed.

kipsahte|лda (Sn); pr. *-лęn*; impf. *-ťin* vavahdella (säikähdyksestä).

kipsahte|лzetta (Sn); pr. *-лzen*; impf. *-ťīme* ed.

kipsahteлuz (Sn) vavahteleminen.

kip̀ätk (B Td); p. B *-ad*, Td *-äd* kiehuva vesi. (v. кипят|о́къ, -ка́.)

kirbo|ta (Sn B Td Kš SP Ph), N *-da*; pr. Sn B Td Kš SP Ph *-nou*, B Td N *-dau*; impf. Sn Td Kš N *-ž*, Sn *-ń*, B *-i*, SP Ph Lm *-ńi* pudota: Sn *gaiǐk k-ń dorogaлę* ajoneuvojen akselin mutteri putosi tielle. Td *pakàⁱžęл adamàntiähtèd k-ĭtaᵛ taivăhàspⁱäⁱ* pakkasella otavan tähdet putoavat taivaalta. *tšašk* (kuppi) *kädes k-ž. k-nnu aлahakš.* N *koľťšaižęę varaidau što ei kìrbońīž i ottau sierdau kaiǐkei sormei* pelkää sormuksen putoavan, ottaa ja sen siirtää sormen [päästä] juureen. *ťieχt* (tähti) *k-dau.* TP *pahàd pàkukkàd, kivud k-kkad* (loits.) pahat kaikotkaa, kivut kirvotkaa! SP *lehted k-ťťih pūлois* (puista). Ph *tedri k-nou pöšših* teeri p. kahaan.

kirb|ottada (Sn B Pl), Td *-otada*; pr. Sn B Pl Td *-otan*; impf. Sn B Td *-oťin*, Pl *-oťťin*, N *-òťťin* pudottaa (vahingossa), päästää putoamaan: N *kaлàa̯ k-òťťid lähtegèi* (avantoon).

kir|ď (Sn B Td Kj), Lm *ďę*; p., pl.n. Sn B Td Lm *-ďad*, Kj *-jad*; pl.p. Sn B Td *-ďoid*, Kj *-juod* »kirja», ompelu-, kudontakoriste (vaatteessa), koristepiirros (puuesineessä); kirjain; Lm myös kämmenen viiva: Sn *ťäs käžipaikassˌoŋ kirďaɒ kaunehɒ* tässä pyyhinliinassa on kauniit »kirjat». *mustiǐ ľibo ruskeďideŋ kirďoideŋ ker lentoťšk* mustan- tahi ruskeankirjava nauha. *kirďā opastettau* lukemaan opetetaan. B *kirďad ombeлtau i* (ja) *kudotau.* Td *puahtada tuлeл batogā kirďaɒ* polttaa tulella keppiin »kirjat». Kj *kirjuoŋ ker* kirjailtu [keppi].

ki|ŕďaiŕe (Sn Td Kš M Lh), B Pl Td *-rďaiŕe*, Kn *-rďaine*, N *-ŕďaine*, *-rďainĕ*, V SP Ph *-rjaine*, Lm *-rďainę*, Kj *-rjàine*; p. Sn Td Kš N M Lh *-ŕďašt*, B—Td *-rďašt*, N *-rďàšt*, V Ph *-rjaštę*, SP *-rjastu*, Kj

-rjàšt; pl.n. Sn Td Kš N M Lh *-ŕďaižed*, B—Td *-rďaižed*, Td *-rďàižed*, N *-rďaižed*, V Ph *-rjaižed*, SP *-rjaized*, Kj *-rjàižed*; pl.p. Sn Td Kš N M Lh *-ŕďaižid*, B Pl Td *-rďaižid*, Kn *-rďaižīd*, V Ph *-rjaižid*, SP *-rjaizī*, Kj *-rjàižid* kirje: Sn *kiŕďaižem‿polu(ťšīm‿poštal* kirjeen sain postista. *ei tüöndänü ńi kiŕďašt ńi midä viešťšid* ei lähettänyt kirjettä eikä mitään viestiä. Td *mińä kiŕulàn kirďàižen koďī tüŏtăvàkš* minä kirjoitan kirjeen kotiin lähetettäväksi. N *suou häŋ kirďaižęn tsaŕìs-pieile* saa hän tsaarilta kirjeen. Kj *kirjàine tuli. kirjàine tüötä* (lähettää). M *kiŕďaiŕe kui hätken ei tuľiškade* pitkään aikaanpa ei tule kirjettä.

ki|rďau (Sn—Kš V Ph), Sn Pl SP Kj *-rjau*, B TP *-ŕďau*, Kn *-rďàu*, *-rďàu*; p. Sn—Kš V Ph *-rďavad*, Sn Pl Kj *-rjavad*, SP *-rjavoa*; pl.n. Sn—Kš V Ph *-rďavad*, Sn Pl SP Kj *-rjavad*, TP *-ŕďavàd*; pl.p. Sn *-rďavoid*, *-rjavoid*, B Td *-rďavid*, SP *-rjavī*; komp. Kn *-rďavęm* kirjava: Pl *ruskeďiŋ-*, *valgeďiŋ-*, *mustiŋkirďau* punaisen-, valkoisen-, mustankirjava. Kn *lindu olnòu me(ťšàs kirďàu, minùn elòs* (*oza*) *on vie kirďavęm* lintu metsässä lienee kirjava, minun elämäni (osani) on vielä kirjavampi. Kš *kirďau lehm.* Kj *kirjavan ľehmän* [ostin].

kirď|oi (Td), N *-òĭ* kirjava lehmä.

**kirďute|z* (B); g. *-ksen* kirjoittaminen, kirjoitus: *häą́ lorią́ k-ksen* hän päätti kirjoittamisen.

**kirga|lìa* (Lh); pr. *-ldau*, N *-idau*; impf. B *-lzin* huudahtaa: B *saldat k-ld*: »*tulę ťerambi iäre!*» sotamies h-ti: »tule pikemmin!» *mina k-lzin ūdessā tovarišťšad* minä h-din uudestaan toverilleni. N *baŕińą k-idau bŕihălę́* rouva h-taa nuorukaiselle.

kirg|uda (Sn B Pl Td N TP Ph Lm Lh); pr. *-un*; impf. *-uin* 1) huutaa, kirkua: B *huk händàn lähtegē pańĭ i kirguu*: »*püudazę kala tobď!*» susi häntänsä pani avantoon ja huutaa: »tartu suuri kala!» *kirgutau ignatašt ńimel* huudetaan Ignataista nimeltä. N *toižęd vuoŕìkšęd lendeulai hukàn pieu i kirgùttai*: »*grā, grā, anda meiďen ďiťa ierę́h!*» muut varikset lentelevät suden yläpuolella ja kirkuvat: »kraa, kraa, anna meidän lapsi pois!» TP *ak ühtenmoine kirgui* akka yhtenään huusi. — 2) nimittää, kutsua, nimitellä, haukkua: Pl *keŋ kuiťe kirgū* kuka mitenkin nimittää. N *mindai kirgùttai zaugoľńiìkàkš* minua haukutaan äpäräksi. Lm *nuorembi veľľi vahnembad kirguu parembis kohtis*: *veikki* nuorempi veli kutsuu vanhempaa paremmissa paikoissa (piireissä): veikko.

kirgund (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* huutaminen: *k-ad iäń katkeń* h-sesta ääni sammui.

kirguška|ta (Sn); pr. *-den*; impf. *-žin*, B *-ťťī*, N *-ťťī* ruveta huutamaan: B *veźińìkàn k-ťťī mužik^u^oid* vedenhakijat (naiset) rupesivat huutamaan miehiä (avuksi).

**kirjutoitta|da* (B); pr. *-u* kirjoituttaa, antaa kirjoittaa: *žeńihon iža mäneu pappī edelpiäi*, *k-u obuskad veńťšaites* sulhasen isä menee papin luo edeltäpäin, k. esteettömyystodistuksen vihkimistä varten.

ki|rjuttada (Sn N), B Pl N *-rďuttada*, Td Kš *-rďutada*, Td *-ŕutada*, N *-ŕuttada*; pr. Sn N *-rjutan*, B Pl Td Kš N *-rďutan*, Td *-ŕulàn*, N *-ŕutan*; impf. Sn *-rjuťin*, B *-rďutin*, Pl *-rďuťťin*, Td Kš *-rďuťin* kirjoittaa: Sn *pordahad brät kirjuťimme* portaat (sanan) tuskin kirjoitimme. B *polkovńik hałłei kirďuťť raportan* eversti kirjoitti hänelle raportin. Td *ťămă kńīg on kiŕùte:ttu kai* tämä vihko (kirja) on [jo] täyteen kirjoitettu. *mińä kiŕulàn kirďàižen koďī tüŏtăvàkš* minä kirjoitan kirjeen kotiin lähetettäväksi. *kiŕuť ńimen* kirjoitti nimen. N *tulou dorogau kagź rostańìd i rostańìs kirďulìettud laudălę́* tulee matkalla kaksi tienhaaraa (tienristeys) ja risteyksessä on lautaan kir-

joitettuna . . . *riśťižàd kirďutęttai kńägi-nan ńimi, žeńiχon ńimi* kummi-isät kirjoittavat morsiamen ja sulhasen nimen. *poľi(ťšeiski(àd kiŕ(ď)uìeťťī bumagăлę* poliisit kirjoittivat paperiin. *sekľeìaŕ kirďùť bumagaą* sihteeri kirjoitti asiakirjan.

**kirjuttaze|ta* (B); pr. pl. 3 p. *-tau*, Td *kirďuttazettau*, N *kirďuttahoizę*; impf. *kirďuťťīhoizę* kirjoittaa nimensä, vahvistaa nimikirjoituksellaan, allekirjoittaa (asiakirja): B *iža kirjutoittau obuskad veńťšaites, i šīd žeńih k-tau obuskoiťę* isä kirjoituttaa esteettömyystodistuksen vihkimistä varten, ja sitten sulhanen kirjoitetaan esteettömyystodistukseen. N *puś toižęt kirďuttahoizę ťälлę bumăgăлę̆* toiset vahvistakoot tämän asiakirjan nimikirjoituksellaan! *kai jeńeraлàd kirďuťťīhoizę i tsaŕ kirďuťťīzęi tälлę bumagăлę̆* kaikki kenraalit allekirjoittivat ja tsaari allekirjoitti tämän asiakirjan.

kir|ī̆k (Td Sg); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* hakku, teräase, jolla esim. myllynkiveä taotaan: molemmat päät terävät, puuvarsi. (v. кирка́.)

kir|ko (N), Ph *-ikö*, Lm *-ikkö*; pl.n. Ph *-iköd*, Lm *-ikköd* kirkko; N vain vierasuskoisten kirkko.

kirńikkę (Ph) luku- ja kirjoitustaitoinen.

kiro|ta (Sn B), N *-tta*; pr. Sn B N *-dan*, N *-dàn*; impf. Sn B N *-žin* haukkua, torua, moittia, sättiä: Sn *pahoiį ruadoiɒ, šīt k-tau* kun olet pahasti tehnyt, niin sitten torutaan. B *häm mindai* (minua) *k-i*. N *mužik suoi händäi kirŏmmai* mies rupesi häntä haukkumaan. *üks kirodau üht, toinę tošt* toruvat toisiaan. AV *veľľed, iža k-ttah händäi.*

kir|p̄ (Sn); p. *-ppud*; pl.n. *-pud*; pl.p. *-puid* kirppu: *kirput purdau ďaлoľi* k-t purevat kovin. *ťäläiľe keskē oą šegottu kirput* täiden sekaan on kirppuja tullut (sanotaan, kun kovin syyhyy jokin kohta).

kir|piťš (Sn), B Td *-pìťš*; p. Sn *-piťťšäd*, B *-pìťťšąd*, Td *-pìťťšäd*; pln. Sn *-pi(ťšäd*, B *-pì(ťšąd*, Td *-pì(ťšäd*; pl.p. Sn *-pi(ťšöid*. B *-pì(ťšoid*, Td *-pì(ťšöid* tiili: Sn *käšk rahvahaлę лuaďida kirpiťťšäd ńeńis kuлdis* käski väen tehdä tiiliä siitä kullasta. (v. кирпи́чъ.)

kir|piťťšähiń̆e (Sn Td), B *-pìťťšahiń̆e* tiilinen: Sn *k. päťťš‿oą* t. uuni on. B *k. päťš, postroik* t. uuni, rakennus. (v. кирпи́чный.)

kir|ž (Sn Td Pk), B N *-z*, V TP Lm *-zi*; p. Sn Td Pk *-žad*, B *-zad* kirsi (maassa): Sn *k. oη kevädeл muas*. B *kirz: külm mòa, ďiä mòas. kirz om‿mòaл*. Td *aigàštš om šiemetä, vie on äi kiržad muas libo* (tahi) *vie oη k. muas* aikaista on kylvää, vielä on vahva kirsi maassa. TP *päivę suлadau kirden* aurinko sulattaa kirren. *kirzi do muas lähťi* kirsi on jo lähtenyt maasta. Lm *moaz oη kirzi*. Pk *euлe eńambat kiržad* ei ole enää kirttä.

kirv|ez (Sn—SP Kj M Lh, B Kn Td *-èz*, N *-ès*, Ph Lm *-es*, Kj *-ęz*, Pk *kirvez*; p. Sn Pl—V Kj M Lh *-est*, B Td N *-ěšt*, SP *-estü*, Ph *-estę*; pl.n. Sn—Pk *-ehed*, B Td *-èhed*, Kn *-ehèd*, Td *-ěhèd*; pl.p. Sn B Pl Td N V TP Ph Lh *-ehid*, B Td *-èhid*, Kn Kš Kj *-ehīd*, SP *-ehī* kirves. Osat: B Td *ham|ar*, Td *-ăr*, N Ph *-àr*; B N *ťera*, Td Ph *terä*; B Td *ńok̄*, N *ńok̄*, Ph *nenä*; B Td N Ph *kaza* (nirkko); B Td *šilm*, Ph *лoukko*; B Td N *bard*, Ph *bardę* (silmänpielus); B Td *varž*, N *vaŕź*, Ph *vaŕźi*. B *mužikàt kirvehideηke ďuŏkšiškaťťī jogeлę hukkat tappamā* miehet lähtivät kirves kädessä juoksemaan joelle sutta tappamaan. Td *k-ěhèл pūd leittă* (hakata) *piďàv̆*. N *häą k-eheu riehkī žerďīd vastę* hän kirveellä hakkaa riukua. *e·iлę k-èst mužikàu* ei ole kirvestä miehellä.

kirv|ezvarž (Sn B), Td *-èzvařš*, N *-ezvaŕź*, SP *-ezvarzi*, Ph *-èzvaŕźi*, *-ehenvarzi* kirvesvarsi: Sn *huabušťšin* (osapuilleen veistin) *kirvezvardeę*.

kiš (NSP) peloitushuudahdus (linnuille, jäniksille:) *k. kodah* (häkkiin [kanat])!

ki|sa (Sn B Td Lh), V *-ssa*; pl.n. Sn B Td Lh *-sad*; pl.p. *-soid* nahkalaukku, -reppu, selässä kannettava (pohjasta leveämpi, suusta suippenee, kun kurehihnoilla suljetaan): Sn *k. ombелtu nahkas, šelgäs kanttau, алаťš‿om paлìiı̯* || *k.* on ommeltu nähasta, selässä kannetaan, vuori on palttinaa. Lh *hebon nahkas ombелou kisan, velĺem panou kisā, ottau šelgā i lähtöu suattamā* (viemään) *ďogē*. (v. кисá.)

kisè|t (Td); p. *-ttäd*; pl.n. *-täd*; pl.p. *-töid* tupakkakukkaro (tavall. kangasta, joskus nahkaa). (v. кисéтъ.)

**kiška|лta* (B); impf. *-lz, -ľd'* kiskaista: *huk, mī vai väged‿on k-lz (k-ľD') händät lähtegesp'äi* susi kaikin voimin k-si häntänsä avannosta.

kiški|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* kiiski: *k-žideη kerε* (kera) *tuľi hàug*.

kišk|oda (Sn—V Lh), N *-ŏda*, SP *-uo*; pr. Sn—Kš SP *-on*, B Kn N Lh *-òn*; impf. Sn—N SP *-oin*, V *-uoin* kiskoa (päreitä, tuohta), nyhtää (nauriita, pellavia); ryöstää, riistää, anastaa: B *piä paľľas, kai nahkad piäs k-onu* [*końďī*] pää paljas, kaiken nahkan [oli] päästä kiskonut [karhu]. *pelvast k-ou. eńdžĭmai mina kandòd k-òn iärä* ensin minä kannot kiskon maasta. Pl Kn *k. tuoht*. Kn *k-òmme pelvahàn*. Kš *k. päreì*. N *läkkäm nügöi, nagrębęd k-òm* lähtekäämme nyt, nauriit nyhdämme [maasta]! *k-ŏda peuvaz* (pellava). *hän oη kuudàd k-onu i hebòd k-onu* hän on ryöstänyt kullat sekä hevoset. V *k. tuohtę. k-ottah pelvas*. SP *k-ommo tuohtu*. Lh *ottau šiлmad kaikiл žīvätoiл k-ou piäs* ottaa ja silmät kaikilta lehmiltä kaivaa päästä. *vai mäńiı̯ ľinnā, käžis k-oďī hebon nahk* tuskin olin saapunut kaupunkiin, [niin] käsistäni riistettiin hevosen nahka (niin suuri oli sen kysyntä). *sua лast k-omā starikaл* rupeaa lasta anastamaan vanhukselta. Pk *päret k-otau*.

kiškoi (N) kiskoja: *ühtès külàs om mužik maťìn pańiı̯, pahàn k.* eräässä kylässä on kiroilija mies, suuri kiroilija.

kiškond (B Td); g. *-an* kiskominen, nyhtääminen, ryöstäminen.

**kı̯šńi|da* (N); pr. *-u* peloittaa karkuun huudahtamalla *kiš*: *k-u ďäńöin* (jäniksen) *meťťšai*.

ki|śti (B TP), Td *-sť*, N *-sti*, V *-sťi*, Pk *kìsť*; p. Td *-sťid*; pl.n. *-sťid*, Lm Pk *-stìd*; pl.p. Td *-sťīd* ranne; Lm tupsu. (v. кисть,)

kisťл|ū (B Td); p., pl.n. *-ūd*; pl.p. *-uid* ranne: Td *k-ūn sataťin* (loukkasin). (v. ed.)

kiśťniveľ (B) rannenivel. (v. ed.)

kisurda|da (B); pr. *-u* nakertaa, jyrsiä (hiiri).

kiža|ta (Sn); pr. *-tau*, B *kizatau*; impf. Sn *-ťťī* leikkiä, kisata, kisailla: Sn *müö rubedamme borťšā k-mmā* me rupeamme painimaan. *hüö küukkī k-tau* he kyykkää lyövät. *lehmäD puskuižī k-tau* (ovat puskusilla). *häm pürgiť mindai kartī k-ammā* hän pyysi minua korttia lyömään. *küukkī k-tess‿oo rajaD* kyykkäpelissä on rajat (piirit).

ki(ťša|k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad* kireä (keli talvella kovalla pakkasella): *k-kk‿on ďuged heboiлę, tormaz voηguu* kireä keli on hevosille raskas, jalaksen pohjarauta ulvoo.

ki(ťšertuomed (Ph) kiharat tuomet.

ki(ťšerus ks. *kinťšεrüs*.

kiťškode|лda (Sn Td), B *-лta*; pr. Sn B Td *-лęn*; impf. *-ľin* kiskotella, oikoa jäseniään nukkumisen jälkeen.

kiťškòhtuňnù (Td) kikka(nenä).

kiťško|zeta (B); pr. *-zen*; impf. *-imoi* kiskotella.

kiťško|ta (Td); pr. *-nen*; impf. *-ńin* ed.

kiťškotoi|ttada (Sn B), Td *kiťškonzoi|ttada*; pr. Sn B Td *-ttau*, Td *kiťškoňzòittau*; impf. Sn *-ťťi*, B *-ť*, Td *-ť* kiskotuttaa

(nukkumisen jälkeen): B *mindai* (minua) *k-ttau.*

kiťškottaz|eta (B); pr. *-ou* kiskotella.

kiťšku (B) häkä.

ki(ťšuga (B Pk) oljista tehty oventäyte; olkinuora, joka lyödään oveen kiinni estämään talvella kylmän ilman tuloa tupaan.

kiudug (Kš); in. *-aš* kiuas.

kiur (Sn), B *-oi*, Lm *kiuru*; p., pl.n. Sn *-ud*, B *-oid*; pl.p. Sn *-uid* kiuru, leivo: Sn *kiurlinď.ďo kiurudau* (laulaa). B *k-oi nouzou ülähäkš-piäi i pajattau* k. kohoaa ylös ja laulaa.

kiuru (V) kiisken näköinen kala, kivennuoliainen(?).

kiuru|ińe (B); p. *-šťš*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* leivonen, kiuru.

kiuru|ta (Sn), B *-ttada*; pr. Sn *-dau*, B *-ttau*; impf. B *-l* leivon lailla laulaa: Sn *linď.ďo k-dau.* B *ńügü ei k-ta šügüzeл* nyt ei laula syksyllä (leivo).

kivekseŋkandoi|m (B); p. *-nt*; pl.n. *-med*; pl.p. *-mid* kiveksenkannin.

kiveŋkariťťšę (Lm) jauhinkivien välissä keskikohdalla oleva puu- tai rautakappale, jotta kivet pysyvät kohdallaan.

kivèstuoh (Td); p. *-t* kivestuohi (jolla kivi kiinnitetään verkkoon).

kiv|ez (Sn B Td), N *-èz*, SP *-es*; p. Sn B Td *-est*; pl.n. Sn B Td N SP Lm Pk *-eksed*, B Td *-eksèd*, N *-èksèd*, Ph *kiveksed*; pl.p. Sn B Td *-ekšid* kives (verkon): Sn *pane kiveksed verkkō*! B *kiveksed nuoťťiverkois* (nuottaverkoissa). Ph *seťguežih sidotàh kiveksed atembaižeh ťšurah* (nuotan) pauloihin sidotaan kivekset alempaan puoleen.

kiv|i (Sn B Td N V TP Ph Lh), B *kivi*; p. Sn B Td N V TP Lh *-ed*; pl.n. Sn B Td N V Lh *-ed*, Kn Td N TP *-èd*; pl.p. Sn B Td V Lh *-id* kivi; käsikivi myllynkivi: Sn *anda kivet hīлdutau pä(ťšis* kuumentukoot kivet uunissa! *kivikorendos punotau kived* kivenpuulla pyöritetään käsikiveä. B *kiveť kogodàn iärä randaksē* kivet kerään pois [pellon saralta] syrjään. *piän tobďàл kiveл* pään suuruisella kivellä. *kivèл ďauhotau.* Td *miňä ťšuňmùłàn kiven лoťtozę* minä nakkaan kiven kauas. N *ištuu hàn kiveu pahòis mielīs* (pahoilla mielin). *meľľi(ťšàs kuuž kived püöriŭ, kuudęл kivęл ďauhòŭ* myllyssä kuusi kiveä pyörii, kuudella kivellä jauhaa. TP *vedehine ďärves erähiл aigoiл nouzettelou kiveлę pitkis tukis, ku neidinę on* vetehinen järvestä joskus nousee kivelle pitkine hiuksineen, on kuin neitonen.

kivikaľľivo (Lm) kiviraunio.

kivikaššaľ (Kn) kivikontti.

kivikkö (TP) kivikko.

kivìkłuod (Td) kiviluoto.

kivikoлo (TP) kivipato (luonnon muodostama).

kivikorend (Sn); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* käsikivenpuu, korento: *k-os punotau kived* korennosta pyöritetään kiveä.

kivìkrand (Td) kovapohjainen kivinen ranta.

kiviлaud (Sn B Td V); p. *-ad*; pl.n. Sn B Td *-ad*, V *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid* laudat, joille käsikivet on asetettu.

kiviлauda|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* ed.

kivilindu (Lm) kivitasku.

kiviлouhikko (Pk) louhikko.

kiv|iлu(ďžu (Sn), B *-iлuťš*, B Pk *-iлuťš*, Td *-uлuťš*, *-ułuťš*, *-iлu(ťšak*, *-uлuťťš(u)*, Td Sg *-ułuďž*, N *-iлuťťšu*, N Ph *-iruťťšu*, TP *-iru(ďžu*; p. Sn *-iлu(ďžud*, B *-iлuťťšud*, Td *-uлuťťšud*, *-iłuťťšad*, Td Sg *-ułu(ďžud* pl.n. Sn *-iлu(ďžud*, B *-iлuťšud*, B Pk *-iлu(ťšud*, Td *-uлu(ťšud*; pl.p. Sn *-iлuďžuid* sormen pituinen, isopäinen, musta tahi harmaa kiven alla oleskeleva mateen näköinen kala, kivikala, kivennuoliainen(?): Sn *k. kividen aл eľäu.* Td *oŋgitetau šügüspuolei šätäl, kivułu(ťšał da pieńel lotoil* ongitaan syksypuolella

onkimadolla, kivennuoliaisella(?) ja pienellä sammakolla.

kivi|ńe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* kivinen, kivi-: Sn *ľinnass‿on äij k-žid koďīd* kaupungissa on paljon kivitaloja.

kivirоŋg (Kj); tr. *-uksɛ* kallio.

kiviruo|paz (B), TP *-pas*; pl.n. B *-ppahàd*, TP *-ppahad* kivikasa (pellolla).

kivirupťš (Td); pl.n. *-ad* teroitusuurre myllynkivessä. (v. руб|éцъ, -цá.)

kiv|išammaл (Pl), Td *-isammaл*, *-eŋsammaл*; p., pl.n. Pl *-išammeлod*, Td *-eŋsammaлod* eräs jäkälälaji (parmelia saxatilis): Td *kiveŋsammaлoл mujuťin äijäkšpäiväkš ďäi‹ťšöid* j:llä värjäsin pääsiäiseksi munia.

kivi‹ťšauriŋg (Sn); p., pl.n. *-od* karkea hiekka: *k-od pandau poštdorogoiлę* (valtateille).

kivi‹ťšauruiń̆e (Td) karkeahiekkainen.

kivivežimado (Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* vesimatosyötti: *k-id e‹ťšitäu ďogenrandas madałał paikał kiviďen ał* v-ttejä haetaan joenrannasta matalasta kohdasta kivien alta. *oŋgitetau šätäl da k-ł* ongitaan onkimadolla ja v-llä. *k-ł šubak da šäŕg ottau hüvin* v-ttiin kuha ja särki tarttuu hyvin.

ki|vos (Sn Pl Pk), B *-voz*, N *-bòz*, V Ph Lm *-bos*; p. Sn B Pl *-vost*; pl.n. Sn B Pl *-voksed*, B Pk *-voksèd*, V TP *-boksèd*, Ph Lm *-boksed*; pl.p. Sn B Pl *-vokšid* kinos: Sn *kivoksed om pihaл. ei voi ajada hebol.* B *tūлęл ajoi kivoksen* tuuli muodosti kinoksen. Pl *лumem püöhtäu ühtē tukkū, se k.* lumen lennättää yhteen kasaan, se on k. N *лumd* (lunta) *kibòz.* TP *kiboksèd ajau* (muodostaa tuuli). Pk *tuas on tobď* (suuri) *k.*

kivosta|da (Pl); pr. *-u* kinostaa, muodostaa kinoksia.

kivu|d (B), Td *-ž*; p. B *-ī*, Td *-t*; pl.n. B Td *-ded*; pl.p. *-žid* pieni kivi; noppakivi: B *suaga minuŋke k-žī viändämā* Td *rubeka minuŋke k-žī viändämäi* ruvetkaa minun kanssani noppaa heittämään (noppakivillä leikkimään)! *лapsèd vieìàv̆* (leikkivät) *k-žīhe. sergàižed* (korvarenkaat) *oŋ k-žiďeŋke.*

kivu|īš (B); p. *-ťťšad*; pl.n. *-‹ťšad*; pl.p. *-‹ťšoid* pieni kivi: *k-ťťšad on äi i peskud* pieniä kiviä on paljon sekä hiekkaa [maaperässä].

kivu‹ťšaiń̆e (B) ed.

kiäbr ks. *käbr.*

kiäbri|īk (Sn), Td *käbri|k*, *käbŕi|īk*; p. Sn Td *-kköd*; pl.n. *-köd*; pl.p. *-köid* tuohikoho, käpry (verkossa): Sn *verkkō pidäiž лuaďida* (tehdä) *k-köid ūžid* (uusia). Td *käbŕiīk tuohiń̆e verkon šelgoižes* (paulassa) *kiňňi.* (ks. *käbr.*)

kiäg (B Td Pk), Ph Lm *-ę*; p. B Td *-äd*; pl.n. *-ȁd*, Ph *-ȁḑ*; pl.p. B Td *-öid*, Pk *-ŭe¹d* ovenripa, oven kädensija: B *uksès* (ovessa) *k. om. k-ȁn on puižed sadan vīž vuot̀.*

kiägzašťšo|īk (Td); p. *-kkad* eräänlainen kädensija ja oven sulkulaite. (v. защёлка.)

kiäm (Sn B Kn Td Pk), V TP Ph Lm *-i*; p. Sn B Td Pk *-üd*, Kn *-ud*; pl.n. Sn B Td Pk *-üd*, Kn *-ud*, V TP Lm *-id*, Ph *-ìd*; pl.p. Sn B Td *-üid*, Kn *-uid* käämi, puola: Sn *pane k. sukkuлaižē* (sukkulaan)! *sukkuлpuiìk pandau kiämiлę šüdämē* sukkulan-kara pannaan käämin sisään.

kiämipuikko (V) käämikodan värttinä, jolla kudelanka käämitään.

kiäm|koda (Sn B Td Pk), Kn *-ukoda*, V *-ikoda*, TP Lm *-iŋkoda*; p., pl.n. Sn B Td Pk *-kodad*, Kn *-ukodad*; pl.p. Sn B Td Pk *-kodid*, Kn *-ukodīd* käämikota, -kela, käämintekolaitos: Sn *k-kodaл kiämütettäu лaŋgad kiämükš.* B *k.*, *kudamaл* (jolla) *kiämütetau kiämüid.* Kn *k-ukodaл kiämuid kiämutettai.*

kiäm|ütä (Sn), B *-üttädä*, Kn *-uttada*, Td *-ütädä*; pr. Sn B Td *-ütän*, Kn *-utan*; impf. Sn B Td *-ütin*, Kn *-uťťīn* käämiä, puolata (kudelankaa): Sn *mäne k-ütä kiämüd!* B *ken šille* (sinulle) *k-üť?*

**kiändęл|ta* (Kn); pr. *-ęm̆mę* käännellä, kääntää: *sid vie k-ęm̆mę ńed snuapùd, ūdęssa¹ puim̆me toižèd bokàd* sitten vielä käännämme ne lyhteet, uudestaan puimme toiset kyljet.

kiäńďimbatog (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pitkänpuoleinen keppi, jolla kutoja istuimeltaan kääntää loimitukkia. (v. батóгъ.)

kiänďimpuaľi|k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*: jalaksenpainimen »rullan» palikka (n. 1 m pitkä).

kiänďinpū (Ph) kaareva puu, jolla talvinuotan uittosalko vedetään jään alta avantoon, jos se lykätessä on poikennut oikeasta suunnasta.

kiändipuaľi|k̄ (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* jokin rautapäinen palikka, jota vastaan naulat lyödään kengänkorkoon.

kiändü|dä (Sn B Td TP Ph), N *kiendu|da*; pr. Sn B Td N Ph *-n*; impf. *-in* kääntyä, Sn myös kaatua: Sn *magadaľ‿ťäл bokaл, k-t toižeлę bokaлę ľibo šelgäллäi* kun olet maannut toisella kyljellä, käännyt toiselle kyljelle tahi selälleen. *koššiu, ka heińäd k-u лuogod oivaľľižed* niittää, niin heinää kaatuu oivalliset luo'ot. B *kiändü kohťin minū piäi* käänny minuun päin! *veť mieš k-i minun mida lienou tagaze* se minun mieheni mistä syystä lienee kääntynyt takaisin. *šelgäłłē ku k-i, kaťťšou* selälleen kun kääntyi, katsoo. Td *tūľ* (tuuli), *hebo k-ū*. N *kuťťšer tuľi kiendui tagàs* kuski palasi takaisin.

kiändü|ttäi (Ph); pr. *-tän*; impf. *-ťin* saada kääntymään.

kiärb|äh̆äiń̆e (Sn Kš), B Pl Td M Pk *-äiń̆e*, B *-äiń̆e*, B Td *-äiń̆ę*, Kn *-äinę*, Kn V *-äine*, N *kierbäinę, kierbäinĕ, kiєrbäinę*, TP SP Ph *kiäbräine*, Ph *-äinę*, Lm *käbräinę*, Kj *kärbäine*; p. Sn Kš *-ähäšt*, B *-äšťš*, Pl Kn Td M *-äšt*, Td *-äšt*, V Ph *-äštę*, SP *kiäbrästü*, Ph *kiäbrästę*; pl.n. Sn B Kš *-ähäižed*, Pl Kn Td V M *-äižed*, Td *-äižed*, N *kierbäižed, kierbäižęd, kiєrbäižęd*, TP SP *kiäbräized*, Ph *kiäbräižed*, Lm *käbräižed*; pl.p. Sn B *-ähäižid*, Pl Td V M *-äižid*, Kn *-äižīd*, Td *-äižiɒ*, Kš *-ähäižīd*, SP *kiäbräizī*, Ph *kiäbräižid* kärpänen.

kiä|ŕidä (Sn); pr. *-ŕin*, B *-ritau*, B Td *-ritäu*, Kn *-rìmme*, N *-riu*, V *-rittäh*, TP *-ritäh*; impf. Sn *-ŕīn* kääriä: Sn *hattaroɒ pidʲäu ďaлgā k. paлttin kiäŕitäu ümbäŕi šurďas* syrjän ympäri kangaspuissa). B *vie oη koлod* (syrjä), *kudamaл* (jolle) *kiäritäu kaηgaz. paлtin, konz kudotau, šurďaлę kiäritau* palttina kudottaessa syrjälle kääritään. N *mužik ottau koumę ńieglad peraìoižid, kieriu tŕäpìťšai* mies ottaa kolme silmätöntä neulaa, käärii riepuun. TP *kiäritäh laηgàd suvaлkoлę* (loimitukille).

kiär|izettä (Td); pr. *-izöu*; impf. *-īhe* tulla kääritykseksi: *šurďaлę paлtiη k-izöu* syrjän ympäri (kangaspuissa) palttina kääritään.

kiärmeh (Sn); p. *-t*; in. Sn B Td V Lm Pv *-ez(s)*, B Td Pk *-èz(s)*, N *kiєrmehęz*, V *kiärmehes* kukinta, heilimöinti (rukiin, veden): Sn *k-t on äij* (paljon) *rugehiš. rugiž oń‿ďo meil k-ez* ruis meillä jo heilimöi. B *k-ess‿on rugiž parahiťťe* ruis parhaillaan heilimöi. Td *rugiž oη k-eл* (N *kiєrmehèz*) ruis heilimöi. V *vezi on kiärmehes*. Pk *veži on k-ès*.

kiärmeh|ťidä (Sn Pl Td), B Td *-tida*; pr. Sn B Pl Td TP *-ťiu*, B Td V Ph Lm *-tiu*, N *kiermehtiu*, TP *kiärmehťiv*, Pk *kiärmehťiu*; impf. Sn Pl Td *-ťī*, B Td *-tī* heilimöidä, kukkia (ruis, vesi): Sn *rugiž ďo k-ťiu*. B *leib nügü k-tiu* leipävilja (ruis) nyt h. *vèži k-ťiu*. TP *kevädeл pedrumpühäs rugis k-ťiv, sīd rodìh tähkäh ďüvę* keväällä pietarinpaaston aikana ruis heilimöi, sitten tulee tähkään jyvä. Pk *ōźim* (laiho) *k-ťiu, šìd äsken* (sitten vasta) *ďüvä kazvau*.

kiärmehťind (Sn); p. *-äd* heilimöinti (rukiin).

kiär|äťš (B), Lm *-ü*; pl.n. *-üd* kimppu:

10—20 pivollista harjattuja pellavia: Lm *pelvas-ľibo līnaŋk-üd.*

kiä|ttä (Sn Kn Td Kš Lh), B *-ta*, Pl V SP Ph *-tä*, N *kietta*, Kj *kiątą*; pr. Sn—Kš V SP Ph Lh *-ndän*, B *-ndan*, N *kiendan*, *kiendàn*, Kj *kiąndąn*; impf. Sn Td *-ndöin*, B *-nďin*, *-ndᵘöin*, Kn *-ndoin*, Td *-nžin*, Kš Kj *-ńďźīn*, V Ph *-ą́źin*, N *kieńďin* kääntää, vääntää: Sn *kiättäu bokaллai veneh* käännetään kyljelleen vene. *vaľežńäg om meʿťšäs sorìu pū ľibo tūлeл kiändänü* maassa viruva puu on metsässä kaadettu tahi tuulen kaatama puu. B *še kànd ďūŕinē kiändä iärä* se kanto juurineen väännä pois! *i kandòť kiättūd kandĕлę randaksē haлmeheл iärä* väännetyt kannot kanneksi syrjään, halmeelta pois! *šīd* (sitten) *kiändᵘöi hänen šeлgätłē. hebon kiändäu.* Pl *kiätä regi ľibo mi* kääntää (kyljelleen) reki tahi jokin muu. *poťťši kärzäл kiändäu kai* sika kärsällään kääntää (nurin) kaikki. Td *kaŋgeл parì kiändöin* kangella tukkia väänsin. *kiättü nagл* koukkunaula. *końďī šī·t tuľi mo·giлaлe ka·i ri·stàt‿ki·ändöi iärei* karhu sitten tuli hautausmaalle, kaikki ristit väänsi irti (kaatoi). N *murę̀ndau лuľkùd, kiendàu raudàd* särkee (vankilan) lukot, vääntää raudat. Ph *hebòn kiändàu ďärilleh* (takaisin).

kīʿďź|ìn (B), Lm *-in*; tr. *-imekse* B järvisammal, jota käytetään tilkkeinä rakennuksissa; Lm poronjäkälä.

kīл (N); p. *-ad* kohju, tyrä. (v. килá.)

kīm (Sn—V), Ph Lm *-ę*; ad. Sn B Kn Td *-ал*, N *-àu*, *-au* kiima, soidin: Sn *ťedred oлdau ńügüde k-ал* teeret ovat nyt kiimoillaan (soitimella). B *meťšuoin k. koir, kaži* (kissa) *oŋ k-ал.* Pl *k-ā pidäu lähtä* [lintujen] soitimelle pitää lähteä. Kn *ťedrid k-ал.* N *boťťši, kažit, koir oudau k-àu* sika, kissat, koira ovat kiimoillaan. Lm *kažid, zverid* (petoeläimet) *k-as oлdah.*

kīmi|dä (Sn); pr. Sn Pl Td *-täu*, B *-tau*, Kn N *-ttai*, V *-ttah*, SP Lm *-täh*; impf. Sn *-ťťī* kiimailla, olla kiimoillaan; Sn myös olla vallaton: B *ľindud k-tau.* Td *koirad, kažid* (kissat) *k-täu.* V *jogo ťedŕi k-u* (*ťedret k-ttah*)? SP *k-täh ťedred, mužikad* (miehet) *akkoiŋ ker.* Lm *meʿťšuoid, tedrèd k-täh.*

kī|reh (Sn B Pl Td), B *-rèh, -re*, Td *-ŕèh*, N *-ŕєh, -ŕeχ*; p. Sn B Pl Td *-reht*, Kn *-rę̀ht*; Td *-ŕèht*; pl.n. Sn B Pl Td *-rehed*, Kn *-rę̀hę̀d* kiire: Sn *kīrehg‿oo šillei* onko k. sinulla? B *miлla oŋ kīrèh mända. mäńi kīreheл* meni kiireesti. *burakos* (korissa) *ištujiłę tuľi kīre.* Pl *kīrehess‿oлed* kiirehdit. Td *elą pidä kīreht! ńeʿťšiz mińä kīreheл matkadaŋmàⁱ* siitä minä kiireesti [lähdin] matkaan. *kīrehissäi* kiireissään.

kīreh|tädä (Sn Pl Td Kš V), B N *-tada*, Kn *kīŕehtądą*, SP *-ťie*; pr. Sn Pl Td Kš V SP *-tän*, B *-tan*, Kn *kīŕehtąn*; impf. Sn B Pl Td V *-ťin*, Kš *-ťìn* kiirehtiä, kiiruhtaa: Sn *millei pidⁱäu mändä k., ďieлō k-teťťī* minun on kiireesti mentävä, työhön kiirehdittiin. B *kunne šiną muga k-tad* mihin sinä niin kiiruhdat? *müö k-ťimme tuлda* tulimme kiireesti.

kīreh|ušťši (B), N *-ištši* kiireesti: B *k. kaikin oлdau* kaikilla on kiire. N *ottàŭ k-ištši žerkaлòn* (peilin).

**kīšeľ* (N); p. *-id* kiisseli: *ak zaveďī* (rupesi) *k-it keìtamài.* (v. кисéль.)

**kīselbľüöd* (N); p. *-ad* kiisselilautanen, -vati: *pańi k-aą stoлälę̀* (pöydälle). (v. блюдо.)

kīšk (Sn B Td N Lh); pl.n. Sn B Td Lh *-ad*, Td N *-àd*; pl.p. Sn B Td Lh *-oid* suoli, sisälmykset (ihmisen, eläimen): B *kaлan, žīvatan* (elukan) *k-ad.* N *tagaine k.* peräsuoli. (v. кишкá.)

kīšt (Sn Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kiista, kina; kilpa: Sn *meiлл‿oŋ k., emme sobigoi ďeŋgaď ďagamä* (emme voi sovinnossa rahoja jakaa). *ľäkkä k-ā ďuoksemā,*

kudam ďалombi ďuoksou lähde kilpaa juoksemaan, kumpi [meistä] nopeammin juoksee! Td *k.-uivand* kilvanuinti. *läkkät uivamai k-ai* lähtekää uimaan kilpaa! *nügü viändämme k-ai rūhī* nyt lyömme kilpaa kyykkää. *k-ai ajetau, ďuostau.*

kīš|tädä (Sn), B *-tada*; pr. Sn *-tän*, B *-tan*; impf. Sn *-ťin*, B *-ťšin* kiistää, kinata.

**kīzo|ta* (Ph); impf. *-ńi* laajeta, levitä: *minä händàs rubedàn vedämàh vastkavaižin, ďoršši k-ńi (ruodàd levìťťi)* minä pyrstöstä alan vetää vastaruotoon, kiiski laajeni (evät levitti).

kī|ìos (B), Ph *-tos* kiitos, ylistys.

kīttelz|että (Td); pr. *-öu* kiitellä, ylistellä, kehuskella itseään.

kī|ťťädä (Sn), B V *-ttada*, Td *-ttädä*; pr. Sn Td *-ťän*, B V *-tan*, N *-ìau*; impf. Sn *-ťin*, B *-tin*, Td *-ťťin*, N *-ìoi* kiittää, kehua, ylistää: B *ižand händä kīttau.* N *тилou pappi koďī, kīìau kazàkăd* (renkiä) *màìùškălę* (rouvalleen). *mindai hän kīìoi.*

клaku|ińe (Sn B Td), B Td *клoka|ińe*; p. Sn B Td *-št* pieni käärö, kimppu, tukko (heiniä, villoja): Sn *anda k. виллad!* B *pień oη kui k.* (elukka, vasikka, kissa, ihminen). *heiηклokaińe: heińäd oη kirbonnu* (pudonnut) *клokaińe pihaл* (pihalle). Td *łambaškлakuińe* pieni, huonovillainen, huonohoitoinen lammas. (v. клокъ.)

kle|idä (Sn Td), B *-ida*; pr. Sn B *-in*, Td *-ijiu*; impf. B *-(in*, Td *-jī* liimata: Sn *klejaл kleitäu.* B *ken oлnou bumagad ühtē ši(aha kleinu* kuka lienee paperit yhteen (paikkaan) liimannut? (v. клеить.)

kleja (Sn B Td); p. *-d* liima: Sn *k-л kleitäu.* (v. кле|й, -я́.)

**kľietk* (N); p. *-ad* (linnun)häkki: *panęm mina kuudaižęi k-ai omai kòmnàttài* panen minä [linnun] kultaiseen häkkiin omaan huoneeseeni. (v. клѣтка.)

klietńik (B), N *kľietńi|k, -k*; p. *-kkad*; pl.n. *-ìkàd* patvaska, ohjemies (häissä): B *k.: ku(ťšuttu ťiedaimiež svuaďbďieлois, žeńihon da kńaginan varďoiťšou* p.: kutsuttu, häissä tietäjä, sulhasen ja morsiamen suojelee [noitakeinoilta]. N *mänöu kaži i ei voi sporľida ťädä kľietńikkad i тилou tagažin* kissa menee eikä voi turmella (noitumalla) tätä patvaskaa ja tulee takaisin. *kľietńìk ajau edęu, žeńiχo kľietńìkaлę ďälgèi, toižęt kaìkìn žeńiχoлę ďälgèi* p. ajaa edellä, sulhanen patvaskan jäljessä, toiset kaikki (muu häävä̈ki) sulhasen jäljessä. (v. клѣтникъ.)

klikkara (Td) eräs potkintapallo-laji.

kli|kkida (Pl Td), Td *-ηkkida*; pr. Pl Td *-kin* konkota, kulkea yhdellä jalalla hyppien: Pl *mäne kliki!*

**kľiäpťš* (Td); ill. *-ā* käpälys (pyydys): *miлę̀ⁱ popadī k-ā tobď ŕebᵘòĭ* minun k-kseeni osui suuri kettu. (Av кляпцы.)

клoťšk (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* pieni mätäs, lipsunta-alusta: juurekas mätäs (suosta leikattu). (v. клоч|óкъ, -ká.)

**клuad|id* (B); pl.p. *-īd* kampeet, tavarat: *izvošťšik* (ajuri) *regē panou hänen k-īd.* (v. кладь.)

клukatoi|ttada (Td); pr. *-ttau*; impf. *-ť* nikottaa. (v. клу́кать.)

клuka|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B *-ttau*, Td *клuìkàttau*; impf. Sn *-ťťi*, B *-ťin*, Td *клuìkàť* nikottaa: Sn *ken tahto maińiťťšou, mindai k-ttau* joku [jossakin] puhuu (mainitsee) [minusta, koskapa] minua n. (v. ed.)

клukkada (B) nikotella. (v. ed.)

kłupk ks. *лupk.*

kľū|k (Sn B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkid* oven saranakoukku (seinään lyöty). (v. клюка́, крюкъ.)

kľūš, kľjūš, kľjùššE (N) pitkä koukkusauva: *ištuu vahn staŕik, bàrd vüöhèššuoi, kľjùššE kädęs, trupk hambahīs* istuu [pirtissä] vanha ukko, parta vyötäisiin asti, k. kädessä, piippu hampaissa. (v. клюша.)

kl'ä|pa (Td); p. *-ppad*; pl.n. *-pàd*; pl.p. *-ppid* n. 1 $^1/_2$ m pitkä, pyöreä, kuiva koivupalikka, jolla kuusenvitsasilmukka väännetään tukkiponttuun poikkipuun ympärille; kärpäslätkä (nahkainen, reiällinen). (v. кляпъ.)

kl'äćt'šä (N) hevoskaakki, koni. (v. кля́ча.)

kńīg (Sn Td Kš N TP), B *kńig*, Ph *χńīgę*, Lm *χnīgę*; p. Sn Td Kš TP *kńīg|ad*; pl.n. *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn Td Kš TP *-oid* kirja: Sn *t'ämä k. müözöu* (on myytävänä). B *meil' ńügü ei ole ńi mit'tid veńąη kńigoid* meillä nyt ei ole minkäänlaisia venäläisiä kirjoja. N *ottàu vahnàn k-àn i* (ja) *kat'tšuu k-as*. Ph *ištutte χńīgaл* olette valokuvatut. (v. кни́га.)

kńòa|k kńuak (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* naakka.

kńägin (Sn B Pl Td N V Pk), B *kńagin*, B Td *knägin*; p., pl.n. Sn Pl *kńäginäd*, B *knäginad*, Td *knäginäd*, N *kńäginàd*; pl.p. Sn Pl *kńäginöid*, B *knäginoid*, Td *knäginöid* morsian: Kn *sid lämbitetàŭ kńäginaлę külü* sitten lämmitetään morsiamelle sauna (häämenojen yhteydessä). Td *knägin külüi mänöu*. N *mina lähten et'tšimài ićt'šelлęh k-àd*. (Arv. княги́ня.)

kńäzövöi (Kn) morsiusateria (häiden yhteydessä): *sit pideìàu k. stoлa* sitten [häiden toisena päivänä] syödään morsiusateria. (Av княжой столъ.)

koa-, *kòa-* ks. *kua-*.

kòarž- ks. *karž-*.

koaž|ę (SP Lm); pl.n. SP *-ied*, Lm *-ęged* naava (kuusen): SP *k-ied harmaid kūzez i* (ja) *pedäis rippū*. Lm *kūzenkoažęgen kerainę* (tukko).

**kobaręh* (N); ill. *-ei* kourallinen, kasa: *mužik da kondī kiškottai nagrišt da kandęudai k-ei* mies ja kontio nyhtävät nauriita ja kantavat (vähitellen) kasaan.

kobiłk (Td Sg) myllyssä porsasta (*kivikarī*), jonka kautta jyvät valuvat torosta (lautista) kiven silmään, lekuttaa puinen *kobiłk*. (vrt. v. кобы́лка, копыло́къ. -лка́.)

kob|r (Sn—N Lh Pk), V TP Ph Lm *-rę*, SP Kj *-u*; p. Sn—Kš Ph Lm Kj Lh Pk *-rad*, SP *-roa*; pl.n. Sn—Kš SP—Lh Pk *-ad*, N TP *-ràd*; pl.p. Sn N *-ŕid*, B Pl Td Lm Lh *-rid*, Kn Kš *-rīd*, SP *-rī* 1) koura (ihmisen): Sn *ota kobraл ďauhod! ku лoukuttau kobraą hüvää, šīd l'ienou kobras pivo* kun loukuttaa [pellavia] suurenpuoleisen kourallisen, niin sitä kourallista sanotaan pioksi. N *opìn karavul'ida, eηki voiž suoda händäi kobŕī* koetan vartioida, enkö voisi saada häntä käsiini. *kobràą vastai* kourallisen verran. Ph *kädeη kobrę*. Lh *met'tšähiń ottau kiveη kobrā* paholainen ottaa kiven kouraansa. — 2) tuulaskoura (Kš 4-haarainen, hankovarrellinen, rautainen; varsi sidotaan kahdella vitsarenkaalla ja puunaulalla veneen perään): V *kobrę tūl'astades* (tuulastettaessa). TP *otetah terväksèd i* (ja) *tervaksiden pidettäu on kobrę; se pandah venehen ńokkah, viritetàh*. Ph *venehen ńokàs on raudaine kobrę, sih* (siihen) *pandah tervaštę haлgoštę*. Pk *tūl'ast'ettavad kobrad* tuulaskourat. — 3) Lm kolmihaarainen maakuokka.

kobri|štada (Sn—Kš V Lh), Td *-śtada*, SP *-stoa*; pr. Sn—Kš V Lh *-štan*, Td *-śtan*, SP *-stan*; impf. Sn Pl Td Kš Lh *-št'šin*, B *-št'šin*, Pl *-št'šin*, Kn *-št'šīn*, V *-št'in*, SP *-st'in* kouristaa, pusertaa kouraansa, ottaa kourin kiinni jstk; siepata; varastaa: Sn *peigaл lämbüu, voi k. midä tahto* peukalo taipuu, [joten] voi k. mitä vain. Lh *suamme kivet k-štammā, kudamaл lähtöu kivez veži* ruvetkaamme kiveä pusertamaan kourassamme, kumpi saa kivestä lähtemään vettä. *tuлou havadoη k-štau da akaη ke pagō* tulee säkin sieppaa ja eukkonsa kanssa pakoon.

kob|u (Sn—TP), SP *-e*; p. Sn—Kš V *-ud* vaahto (saippuan, hevosen, koskessa,

kiehuvassa vedessä): Sn *kaćťšo vedess‿oη k-ud äij, valgedad kui ďoućťšend* katso, vedessä on vaahtoa paljon, valkeata kuin joutsen. B *k. nouzou piälę rokas* (kalakeitossa). Pl *k-uss‿oo šilmäd.* Kn *muilaη kobu* (saippuavaahto). *heb‿on ajettu kobùi suai* (asti). Td *kosken all‿ omutàss‿oη k-ud* putouksen (kosken) alla syvänteessä on vaahtoa. *hebo oη k-ùš. koskès on valgěd k.* Kš *muilaη* (saippua-) *k.*, *porogaη* (kosken) *k.* TP *k. on koskes.* (Vrt. *vuahti.*)

kobusü (Pk) vaahtosuu, tyhmyyksiä puhuva, räyhääjä (humalainen).

kobu|ta (B Td); pr. *-dau*; impf. Td *-ž* vaahdota: B *košk* (koski), *veži k-dau.* Td *hebo k-ž. veži k-dau kattilas.* N *i suoi kai meri k-mmai* ja koko meri rupesi vaahtoamaan.

koď|a (Sn—V SP Ph); p. Sn—Kš V Ph *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph *-ad*; pl.p. Sn B Pl Td Kš Ph *-id*, Kn *-īd*, SP *-ī* kanain yöhäkki; Td vaajoitettu merranpitopaikka: *talvel kanat kodass‿ om perťis.* B *kanoiďeη k. laućťšan* (penkin) *al.* Pl *kanoideη k-ad.* N *kaži* (kissa) *hänee (kuìkoin) saubadau* (sulkee) *k-ài.*

kodai|ńe (Pl); pl.n. *-žed* tyttöjen »pesä»-leikki: *k.* on n. 1 knr²:n laajuinen neliömäinen »pesä», jonka sivuna on halko ja jota yksi leikkijä *labid* (lapio)-nimisellä mailalla puoltaa ulkopuolella olevia hyökkääjiä vastaan, jotka koettavat saada hänen heille lyömänsä pallon heitetyksi takaisin »pesään» siten karkoittaakseen hänet sieltä. *läkkä k-žī* ruvetaanpas »pesäsille»!

kodavä|vü (Sn B N), Td *-w*; p. Sn B *-vüd*, Td *-vvüd*; pl.n. Sn B *-vüd*, Td *-vvüd*, N *-vüd*; pl.p. Sn B Td *-vüid* kotivävy: Sn *k. on otettu* [taloon]. N *lähten mina k-vükš.*

koď|i (Sn—Pk Pv); p. Sn—V Ph Kj M Lh Pv *-id*, N *-ìd*, SP *-ī*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj M Lh Pv *-id*, Td N *-ìd*; pl.p. Sn—V Ph M Lh Pv *-īd*, B *-ilᵘoid*, SP *-ilοi* koti; asuinrakennus: Sn *läkkä k-ī! äigi last oη k-is* montako lasta on kotona? *hän eläu täs k-is. kakš kivišt k-id oη kauńišt.* B *mužik ajau edellē dorogad müöi k-ī* mies ajaa eteenpäin tietä myöten kotiinsa. *końďī olged oť, mužįk ďüvād‿oť i viědī k-ilᵘoid mᵘöi* karhu oljet otti, mies jyvät otti ja kumpikin vei kotiinsa. *k-iš lähteš kukšinā pańi ićťšele kerale maidod* kotoa lähtiessään pani ruukkuun itselleen mukaan maitoa. *k-izgi ižand* onko isäntä kotona? Pl *k-iss‿on.* Td *läkšin miňä k-is-pᵗäi* (kotoa). *miňä ee‿ruohťinu eńämbäᴅ šihi k-ī mändä* minä en uskaltanut enää siihen taloon mennä. *ťšural i toižęl on kaìòs koďìš; keškkoďęl on końaparž* asuinrakennuksen kummallakin puolella on katto; keskirakennuksessa on kurkihirsi. Kš *koďišš‿oo hän* kotona hän on. N *tahtonęttę hüväη k-ìn stroćida* kun halunnette hyvän a-n rakentaa. *pūìuu halle mećťšàs k. vastàĭ* sattuu hänelle vastaan metsässä a. *ťäs meiďèη k.* tässä on meidän kotimme. Kj *koiž oľem* kotona olemme. Lh *eule ukkot k-is* ei ole mieheni kotona.

koďiďänöi (B) kesy jänis.

koďihīŕi (Ph) kotihiiri.

koďikülä (Td) kotikylä.

koďilĭnd (Td) kesy lintu.

koďiňi|k (Sn); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* kotona oleva, kotimies: *sano ťervehùl k-koilę! händäi ďiäteťťī k-kakš* hänet jätettiin kotimieheksi.

koďićńižu (B Td) kotivehnä, kotopellossa kasvanut vehnä.

koďipai|k (Td); g. *-kan* kotiseutu, -paikka.

koďilähtend (B) kotiin lähteminen: *hüväg lienou minun ťämä matk, k.* tuleeko tämä minun matkani, k.l. olemaan hyvä?

**kodoil* (TP SP); in. SP *-as*; ill. TP-*ah* kotola, (nuorikon entinen) kotitalo: TP *himo, himo miehoilàh, kaksi himod k-àh*

suuri himo on [tytöllä] miehelään (naimisiin), kaksi himoa k-oon. SP *olin k-as* (nuorikon sanat).

kod|òsta (Td); pr. *-ozou*; impf. *-oihe* laskea (aurinko): *päiv k-ozou łuodehèi* aurinko laskee länteen.

kodozend (Td); p. *-ad* (päivän)lasku: *ende* (ennen) *päivän k-ad.*

kodv (Sn—V M), TP Ph *-ę*, SP *-u*; p. Sn Pl Kn Td Kš V Lh *-ad*; g. Sn—Kš V SP Lm Lh *-an*, B N *-àn*; komp. Sn *-embi* kotva, pikä aika, hetki: Sn *iťk k-am mužik* mies itki pitkän aikaa (kauan). *hüō k. олдau* he viipyvät kauan. B *k-àn minạ vuoťin* minä odotin pitkän aikaa. Td *k-àn oľid gośťšis* kauan olit vieraisilla. *k. aigad* kauan aikaa. N *ďäľges teilę ei su līkuda kodvaлę aigoid* sen jälkeen te ette voi liikkua pitkän aikaa. *magadau kodvàn‿aigad. mina lähtèn‿aiłai sịkš k-àkš* minä lähden aittaan siksi ajaksi. *dūmaiłī akàŋke kodv‿aigad* mies ja vaimo miettivät kauan aikaa.

kodv|aińe (Sn B), N *-àine*, TP *-ain*; p. Sn *-ašt*;, g. Sn B N *-aižen*, N Lm *-aižęn* N *-àižęn*, *-aižęn* hetkinen: Sn *pidᵢäu nojeuzuda k-aižekš šeińäd vazтe* täytyy nojautua h-ksi seinää vastaan (väsyttää). *piďä k. haŋgod da tuo ďärgillē* käytä vähän aikaa hankoa ja tuo takaisin! *narovi k-aiń* keskeytä h-ksi! B *k-aižen oлęn ťągä* (täällä). *stoлaл oлdau k. i poto·m päťťšī pandau* pöydällä ovat h-sen [leivät] ja sitten pannaan uuniin. Td *k-aižen viruin* (olin pitkälläni). N *k-àin aigad, tuлòu bajaŕ* h-sen kuluttua tulee herra. *mäne k-aižękš buràkkoi* (koriin)! *kaťťšuu* (katsoo) *k-àižęn aigad.* TP *k-ain vuota* (odota)!

kodv|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* kokea verkkoja: *mäne k-i verkod*; *kaлad oлnou, piästäd iäre* (pois), *verg ďiäu vedē.*

kodvind (Sn) verkkojen kokeminen.

kofei|ńik (Sn), B *-nik*, Ph *-ńikkę* kahvipannu. (v. кофе́йникъ.)

kof|ī (N); p. B *-ejad*, Pl N Kj *-iad*, Td N *koffijàd*, *kofiàd*, TP *koufeid*, *-ejàd*, kahvi: B *šīd* (sitten) *heiл kofejad ďuotetau.* N *ďuodai* (juodaan) *kofiàd.* TP *sińi papaďę keittäu koufein* siihen mennessä papinrouva keittää kahvin. (v. кóфе.)

koft ks. *koht* II.

kog|o (Sn B Td N); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* kasa, läjä: Sn *kakš k-od vᵢeimme tadeht* (lantaa) *peлdolę. pidᵢäu narovida, štobi verkk‿ei mäńiš k-ō* täytyy keskeyttää soutu (odottaa) (verkkoja laskettaessa), ettei verkko menisi kasaan. B *ŕebᵘoi kaлàd dorogàd mᵘōĭ kai kogoi ühtē k-ō nořkkā* kettu kokosi pitkin tietä kaikki kalat yhteen kasaan luolaansa. *końďī kandęł kai k-ō nuaťīd*; *k. roďīhe kaht k-od tobďemb mužịkàn* karhu kantoi kaikki naatit kasaan; kasa tuli kahta suurempi miehen kasaa. *sammaлod on k. üńńā* sammaleita on kokonainen läjä. *oлget šidou k-oihe* oljet sitoo läjiin. Td *pandàŭ kogòᵢ* pannaan läjiin [pellavat]. *hałk-, oľk-, tadèhkogo* halko-, olki-, lantakasa. *suomäłàst* (suomättäitä) *on nostettu k-oi* (*k-oihe*).

**kogo|duda* (B Pl), Td *-zuda*; pr. B *-dutau*, Pl *-dū*; impf. B *-dui*, kokoontua: B *rahvaz k-duťtī i mändī meťťšā* väki kokoontui ja meni metsään. *kai k-dui* kaikki kokoontuivat. *rostańiłę k-dutau vīž heŋged* tienristeykseen kokoontuu viisi henkilöä. Pl *heit k-dū* heitä kokoontuu. Td *kai oľďī minuss‿ümbäŕi k-zuttu* kaikki olivat kokoontuneet minun ympärilleni.

kogoi|ńe (B) pieni kasa, läjä: *лūt‿kogodau* (kokoaa) *k-žē.*

kog|ota (Sn B Pl Td); pr. *-odan*, B *-odàn*; impf. Sn B Td *-ožin*, Pl *-oin*, B *-ᵘoi* koota: Sn *k. heińäd libo* (tahi) *лastud libo midä taht* (tahansa). B *kana šībiden aлle kogodau poigad. ŕebᵘoi kaлàd dorogàd mᵘöĭ kogoi ühtē kogō nořkkā* kettu kokosi pitkin tietä kaikki kalat yhteen kasaan luolaansa.

kohend (B Td); p. *-od* korjaaminen (esim. verkon).

kohendami|ńe (Sn); p. *-št* ed.: *ťäл kohtaлл‿oη k-št äij haudoid* tällä [tien] kohtaa on paljon korjattavia kuoppia.

kohendu|z (Sn B Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* korjaaminen, korjaus parannus: Sn *äijäηgi maksoid garmońiaη k-st* paljonko maksoit käsiharmonikan (haitarin) korjaamisesta? B Td *verkoη k.*

**koheńiška|ta* (Ph); impf. *-ạzi* ruveta korjautumaan, paranemaan: *pabaďę* (papinrouva) *k-ạzi.*

kohenzoi|ttada (B), Pl *koheẹzoi|ttada*; pr. B Pl *-tan* korjauttaa: B *mina sovetui(tšižin šittę paŕemb kävüdä šeppā i k. hüväksi oružď* minä neuvoisin sinua mieluummin menemään sepän luo ja korjauttamaan hyväksi haulikon.

koh|eta (Sn B Pl Td V), B Td *-eta*, N *-etta*, *-èndada*; pr. Sn B Pl Td V *-endan*, N *-èndàn*, *-endàạ*; impf. Sn Pl *-eẹžin*, B Td *-enďin*, N *-eẹzin*, V *-eẹźin* korjata, parantaa; paikata: Sn *kohenda se koht, paha on*! B *kohenďidgi oružďan* (pyssyn)? N *eiki mille suoiš huondukseu kohetta reged* enkö voisi aamulla korjata rekeäni. V *k. dorog* (tie).

kohe|ta (B Td); pr. *-nou*; impf. *-ń* korjautua, parata: B *nižu voib k. vie* vehnä (kasvava) voi vielä parantua [kun vain sateiden jälkeen tulee poutaa]. *möžet hän (oružď) ńi skoľki ei kohennu* kenties se (pyssy) ei ole ollenkaan parantunut [sepän käsissä].

kohińeh (B Td Kš); p. *-t*; g. *-en* kohina (tuulen, kosken y.m.)

kohi|šta (B Td); pr. *-žou*; impf. *-ž* kohista: B *meťš tūлeл k-žou.* Td *veži k-ž vastùsrandàл* (vastakkaisella rannalla). *košk* (koski) *k-ž.*

kohmo|ta (B Td); pr. *-dau*; impf. B *-i*, Td *-ž* kohmettua (kylmästä): B *käded k-tau.*

koht I (Sn—V), TP *-ᴇ*, SP *-u*; p. Sn—Kš *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kš SP *-ad*, N V TP *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td Lm *-id*, Kn *-īd* paikka, kohta: Sn *ťäл k-алл‿oη kohendamišt äij haudoid* tällä [tien] kohtaa on paljon korjattavia kuoppia. *алau k. oọ suo. maлd k. oọ virdatoińe k., kuss‿euлę kosked ďoges* suvanto on virraton k., missä ei ole koskea joessa. B *se k. on šüödä karged* se kohta on karvasta syötäväksi. *rahvaz mändī meťťšā, šihi k-ā, kus tabᵘoiť końďī meťšńikan* väki meni metsään siihen paikkaan, missä karhu oli tavoittanut metsästäjän. Pl *алau* (alava) *k.* Td *tuaga om miťťuińe лageᴅ k.* millainen lakea p. tuolla onkaan! Kš *ühtès k-às äjj‿om muarďàd* samassa (eräässä) p-ssa on paljon marjoja. N *śīt pidäu händäi ťüöttä neηgomài k-ài meľľi(tšälę* sitten pitää hänet lähettää sellaiseen ja sellaiseen paikkaan myllyyn (jauhattamaan viljoja). *тuлou huk hänèη k-ài* tulee susi hänen luokseen. *mužik* (mies) *ottau buràkòọ* (korin) *kandau toižęlę k-ălę* (paikkaan). *mina oηgiťťin neηgomàs k-às, külàη k-às lähtegès* minä ongin sellaisesta ja sellaisesta paikasta, kylän kohdalta avannosta. *ńeišťed tuụdai stoлàn k-àĭ* neitoset tulevat pöydän luo. SP *trevoužimmah ďoga k-ah mužikkoa* [tulet] vaivaamaan miestä joka paikkaan.

ko|ht II (Sn Pl Td), Td *-ft*, TP *-uftę*; p. Sn Pl Td *-htad*, Td *-ftad*; pl.n. Sn Pl Td *-htad*, Td *-ftad*, TP *-uftàd*; pl.p. Sn Pl Td *-htid*, Td *-ftid* naisen suora, väljä pusero: Pl *k.*: *ei iťťšed müöi* (ruumiinmukainen). Td *koft*: *алa(tši leved* (alhaalta leveä). (v. кóфта.)

kohtăллęh (N) suoraa päätä: *ajoi pappi ülèn äijäu i k. saraiлę* ajoi pappi hyvin kovaa vauhtia ja s.p. navetan parvelle.

kohti (Sn) kohti, täyttä: *riηgutau k. kidad* huutavat kohti (täyttä) kurkkua.

koh|ťin, -tin (B) kohti, suoraan: *ľīdegē piäi*

kohtin. *šeižattada* suoraan itään päin panna seisomaan. *kiändü k. minū piäi!*

kohtoťšk (Kn); pl.n. *-ad* naisen suora pusero. (v. кóфточка.)

kohtu|ińe (Sn B), B *-ińę*, Kn V SP *-inę*; N *-inę*, TP *-ine*; p. Sn *-št*; pl.n. *-ižed*, pl.p. *-ižid* raskas (nainen): Sn *akk‿oŋ k.* B *muťšoi k-ińę* nuorikko on raskaana. *naińe on miллai k-ine* vaimoni on raskaana. V *akkę k-ine*, *vaťšaŋ kere* vaimo on raskaana. SP *k-ine akku* raskaana oleva nainen.

koht|uštuda (Sn B N), Td *-ištuda*, N *-ustuda*; pr. Sn B N *uštū*; impf. *-uštui*, N *-ùstuin* tulla raskaaksi (nainen): B *keińe šinä k-uštuid* kuka on saattanut sinut raskauden tilaan?

kohu (Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* pieni koski: *merdoid pidetäu kevädel k-iš.*

ko|ḫv (Pk); p. *-ḫvàd* kohva, vaahto: *randuəl on kohvàd* rannoilla on vaahtoa.

koib (B); pl.n. *-ed* koipinahka (karhulla, hirvellä, lehmällä j.n.e.).

**koik* (B); ad. *-ал* makuulava: *saлdat* (sotamies) *k-ал magadau.* (v. койка.)

**koina|da* (B); pr. *-u* koinata.

koi|r (Sn—Td N Lh), B *kᵘoir*, V TP Ph Lm *-rę*, Ph *-ŕe*; p. Sn—Td N V Ph Lh *-rad*; pl.n. Sn—Kn N V Ph Lh *-rad*, B Td N *-ràd*, Td *koĭràd*; pl.p. Sn *-ŕid*, B Td *-rìd*, Pl Td V Lh *-rid*, Kn *-rīd*, N *-rịd* koira: Sn *k-rad oŋ kärbäл* (kiimoillaan). B *k. haukkū. k-rad tartutau kińďi.* Ph *koiŕe nutaškanďi* (alkoi haukkua).

koir|aińe (B); p. *-àšt* pieni koira: *k. haukkū, häŋ‿k-àšt lüöu puaľikaл* (palikalla).

koirambuťk (Sn Td); p., pl.n. *-ed* koiranputki (anthriscus silvester): Sn *k. ei katkene* (katkea).

koirammuarď (Td) sianpuola (arctostaphylus uva-ursi).

koirampoig (B) isonpuoleinen koiranpentu.

koirańńä|ńńi (Sn), B Td *koiràннä|ñ*, Lm *koeranńäńńi*, Pk *koiranńäń*; p., pl.n. Sn B Td *-ńńid*; pl.p. *-ńńīd* naarannappi silmäluomessa: Sn *k. pidᵗäu painada lämmäл* (lämpimällä) *leibäл i* (ja) *se leib antta koiraлę, koir leibää šüöu i k. lähtöu ďälgē* (perästä) *šinne.* B *k.* [*on*] *kibed, rusked* (punainen). *k. šilmā kazvau.*

koir|ànšień (B Td), N *-asień*, *-àisień*; p. B *-ànšient*, Td *-ànšiend*; pl.n. B *-ànšiened*, Td *-ànšieńed*; pl.p. B Td *-ànšieńid* eräs sienilaji.

koiraŋgriba (Lm) eräs helttasienilaji (eiole syötävä). (v. грибъ.)

ḫoiraŋkuťdžu (B Lm) pieni koiranpentu.

koir|astada (Sn Td), Td *-àstada*; pr. Sn Td *-astan*, Td *-àstan*; impf. Td *-àšťšin* haukkua (sanoin): Td *koirašťš heid.*

koirast|and (Sn), Td *-us* haukkuminen (sanoin).

koirasteлze|tta (Sn); pr. *-n* haukuskella (sanoin).

koir|àz (B Td), Kn N *-az*; p. B Td *-àst*, Kn *-ast*; pl.n. B Td *-àksed*, Kn *-asteksed*, N *-ahad*; pl.p. B Td *-àkšid* koirashamppu: Kn *k-az*: *ľīnas keskes kuiv*; *ende kui ľīn sualištū, otettai iäre* k. on hampun seassa kuiva yksilö; ennen kuin hamppu valmistuu, otetaan ne pois.

koirazťüö (B); pl.n. *koirakšižęd ťüöd* ed.

koitta|da (Sn); pr. *-u* koittaa: *äńińe k-u, лund andau* Äänisjärven puolelta koittaa (on kirkasta), lunta ennustaa.

koiv (Sn—Kš), B N—Lm *-u*, B *kᵘoiv*, Kn *-ŭ*, Td *kòiv*; p. Sn—TP Ph Pk *-ud*, SP *-ū*; pl.n. Sn—Ph *-ud*, Kn Td *-ùd*, Kn Ph *-ụd*; pl.p. Sn—V Ph *-uid*, SP *-лoi* koivu: Sn *k-ud oo regi üńńäi* koivuja on kuorma täynnä. B *kuďŕau k.* visakoivu. *prosťī k.* tavallinen k.

kòivahai|ne (B), N *-nę*; pl.g. B *-židen* pieni koivu.

koivi|k (Sn B Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* koivikko: Sn *koivut kazvau äij täлlę koivikoлę* koivuja kasvaa paljon tähän koivikkoon.

koivoi (Td N); pl.n. *-d* valkea, syötävä sieni.

koivoišie|ń (B Td); p. B *-nt*, Td *-nd*; pl. n. B *-ned*, Td *-ńed*; pl.p. B Td *-ńid*·ęd.

koivtuhď (B) koivupensas, tiheä ryhmä pieniä koivuja.

koivu|iźe (Sn B Td Lh), Ph *-ine*; p. Sn B Td Lh *-št*; pl.n. *-ižed*, Td *koivùᵢžęd*, *kòïvùᵢžęd*; pl.p. Sn B Td Lh *-ižid* koivuinen, koivusta tehty: Sn *k-iń‿aiž* (aisa) *oǫ reges i* (ja) *viᵢťšat k-ižed oǫ. huabaižē kandō k. veza ńi koǫz* (koskaan) *ei kazva* (san.) omena ei putoa kauas puusta.

koivuŋgrib|a (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kääpä (koivun kyljessä). (v. грибъ.)

koivuŋkand (Pl); p., pl.n. *-ad* koivun hiirenkorvalehti.

koivunso|k (B Td); p. *-kkad* (koivun)mahla. (v. сокъ.)

koj|a (Sn B Td N Lm); p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. Sn *-id* 1) koi (hyönteinen): *kojat šüödī sobat kai puhtahakši* koit söivät vaatteet aivan kokonaan. B *k. rikkou sobad* k. turmelee vaatteet. Lm *sobiden süöjü k.* vaatteiden syöjä k. — 2) puun kuori: *k. ďuoksou pūs* k. lähtee helposti puusta.

**kojai|ta* (N); pr. *-dau* kajahtaa, vastaa kaikuna: *k-dau meīš.*

kojo-: Sn *eľäu k-kuiťegi* elää jotenkuten. Td *k-miťeńigi piäžìn miňä külā* jotenkuten pääsin kylään. N *häŋ k-ke·лę siež hüvüt* hän joillekuille teki hyvää. *mina käveľìn k-kuga külilоid müöᵢ* minä kuljeksin siellä täällä kyliä pitkin. *k-ku·i hiľľāšťši* jotenkuten hiljakseen. *vedau k-ku·iťe seŋ koďinnu regeę* vetää jotenkuten reen sen talon luo. *mina oľìn k-ku·s* (siellä täällä). *k-mi·da ruodau* milloin mitäkin tekee. (v. коё-.)

ko|k (Sn B), Ph *-kkę*; p. Sn B *-kkad*; pl.n. *-kad*, Ph *-ǩàd*, *-ǩàď*; pl.p. Sn B *-kkid* 1) koukku (m.m. oven sarranakoukku): Ph *venęhèn лaidoiš on koǩàď* (hangat?). — 2) B kaksi puuta, joiden kannatuksella aatra nurinkäännettynä kuljetetaan hevosella pellolle. — 3) penis: Sn *kokk‿i* (ja) *kakš ďäiťťšäd* (munaa).

koǩeл|ta (Kn); pr. *-dau*; impf. *-ďž* ontua: *ramb k-dau.*

kok|ettada (B), B *-òttada*, Td *-otada*; pr. B *-ettau*; impf. *-eť* kotkottaa (koppelo); kokottaa: B *końa ďo kokòttau*. harjahirsi jo kokottaa (ylhäällä valmiina).

kokoi (Sn Pl Td N), B Td N *koǩoi*, B Td V *kokᵘoi*, Td *kŏǩòï*, Ph Lm *kokuoi*, Pk *kokuə*; p. Sn B Td *koǩoid*, Sn Pl Td *kokoid*, TP *koǩkᵘoid*; pl.n. Sn Pl Td *kokoid*, B Td *koǩoid*, Td *kŏǩòïd*, Ph Lm *kokuoid*; pl.p. Sn Pl *kokkoлoid*, B Td *koǩoлoid*, Td *kokoлoid*, *kŏǩŏлòïd* 1) Sn B Pl Td N kotka: Sn *k. òttau dāže* (jopa) *лambahan muas-pᵢäi* (maasta). B *koǩoi on tobď* (suuri) *lind*, *linduiden tsòaŕ* (tsaari). *koǩoi taboittau лambahid*, *kanoid*, *vuońid* (karitsoita), *meᵢťšoid* (metsoja), *ďouᵢťšent* (joutsenia) *tappau*, *ištuzou* (istuutuu) *šelgā*, *nostau*. — 2) Sn B Td V soikea piirakka (sisässä suurimo-, herne-, naurispuuroa): Sn *k. on pitkuľiťš pīrag.* B *herneh-*, *šona-* (hirssi-), *nagriškokᵘoi*. — 3) V TP Ph Lm Pk soikea kaura-, ohraleipä.

kokoiľind (Sn); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* kotka.

kokor (Td); g. *-an* keinun pystypatsas; kaksi puuta, joiden kannatuksella aatra nurinkäännettynä kuljetetaan hevosella pellolle. (v. кокóра.)

koǩòšńik (Td) vanhan vaimon päähine. (v. кокóшникъ.)

kokš (Sn B); p., pl.n. Sn *-ad*; pl.p. *-id*. Sn oksainen verkonkuivauspuu; B tukipuu halkopinon päässä: Sn *лeikkadad* (hakkaat) *oksaŋ ker pūn*, *ei ďäredän* (paksun), *sem püštäd muaha*, *ahtad verkod šī k-ā. verkk‿on oigettu* (levitetty) *k-ī kuivā* (kuivumaan). (Av кóкша.)

**kokšaht|azeta* (B); impf. *-imoi* istahtaa.

koł|a (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-ęd* koiran,

hevosen iso kulmahammas: N *колаhambàz*. (v. колъ.)

**колаhtoi|ttada* (B); impf. *-t* kolahduttaa, kopauttaa: *k-t ikkunan ал.*

колаі|doittada (Sn B Kn Td), Sn *-duttada*; pr. Sn B Kn Td *-doitan*, Sn *-dutan*, V *-ìettah*, Pk *-due(ⁱ)tetau*; impf. Sn B Td *-doiťin*, Sn *-duťin*, Kn *-doiťīn* pyöhtää, hämmentää, pieksää härkkimellä kermaa voiksi: Sn *k. kandatekset* (hapankerma) *vᵘoikš.* B *k-doitetau void ragendos* (kiulussa). *aī̄k k-doittau.* V *k-ìettah kandatestę.* Pk *k-due(ⁱ)tetau padas* (ruukussa) *void.*

**колàškoiť|ada* (N); pr. *-au* kolahduttaa: *mänöu mu(ťšoi kravaťťī, k-au ďaugoiл kravàťťid vastę* nuorikko menee sänkyyn, k. jaloillaan sänkyä.

кола|ťš (B Td); p. *-ťťšud*; pl.n. *-(ťšud*; pl.p. *-(ťšuid* ruisrinkeli: *rugehižes tahtahas лиаďittau k.* ruisjauhotaikinasta tehdään r. (v. кала́чъ.)

ko|лb (Sn B Td), N *-uβ*; p. Sn B Td *-лbad*; pl.n. *-лbad*, B *-лbàd*, N *-ubàv*; pl.p. Sn *-лbid* rieska (ruis- t. ohrajauhoista), ohut pyöreä paistoleipä; joskus päällä voi olla esim. suurimoita. (v. ко́лобъ.)

колba|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* ed. pieni. — Sn *soba kooz ďaло ľigastū da ľigaŋ kerɛ kuivau, roďizou kui k.* kun vaate tulee kovin likaiseksi ja likoineen kuivaa, siitä tulee [kovahko] kuin rieska.

колduind (B Td); p. *-ad* taikominen. (v. колдуютъ.)

колdui|ta (B), Td *-da*; pr. B Td *-(ťšen*; impf. *-(ťšin* taikoa, noitua, loitsia: B *hän малtau* (osaa) *k.* (v. колдова́ть.)

колdun (B V), Pk *kòldun*; p., pl.n. B V *-ad* tietäjä, noita: *erähän k-an puheged on vägevàd* jonkun tietäjän loitsut ovat tehoavia. (v. колду́нъ.)

колę (Sn); p. *-ī*; pl.n. Sn B *-ged*; pl.p. Sn *-gid* kela, loinpuut: Sn *k-giл punotau nuorad, лaškedau* (lasketaan).

колęgoi|ttada (B), Td *-tada*; pr. B Td *-tan*; impf. *-ťin* alkaa kolistaa, kolata.

**koľen* (N); pl.p. *-oid* polvi, mutka: *ďogi mänou k-oiлa* joki virtaa mutkikkaana. (v. колѣно.)

koľe|noikaz (B), Td *-ńikaz*; p. B *-noikast*; pl.n. *-noikkahad*; pl.p. *-noikkahid* mutkikas: B *k. dorog* (tie). Td *k-ńikaz ďogi, dorog.* (vrt. v. колѣно.)

ko|ľes (B Td), V *-lesu*; p. B *-ľesad*, Td *-ľessud*; pl.n. B *-ľesad*, *-ľesad*, Td *-ľesud*; pl.p. B *-ľesoid*, Td *-ľesuid* pyörä, ratas. (v. колесо.)

koľesni|ťš (Td), N *kolesńiťš*; g. Td *-(ťšan* se vesimyllyn huone eli koppi, jossa vesiratas sijaitsee. (v. коле́сница.)

kolįńeh (Td), p. *-t* kolke, kolina.

kolį|šta (Sn), TP *kolista*; pr. Sn *-žen*; impf. *-žin* kolista, kolata: Sn *ела k-že venehes!* TP *ajetah randastę müöti hiłłaizeh, štobį ei airòd kolistaz* ajetaan [veneellä tuulastettaessa] rantaa pitkin hiljakseen, jotta airot eivät kolisisi.

колketta|da (Sn); pr. *-u* kolista: *ku püörähäiń punozou, ďaloľi k-u* kun tuuliväkkärä pyörii, niin kovasti k-see.

kołła|k (Sn B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* paljas, esim. heinätön, ruohoton ranta, järvi, lampi, parraton leuka: Sn *k. rand, kudamaл еилę heińäd ńi midä, pałłaz ľietɛ* p. on ranta, missä ei ole ruohoa ollenkaan, pelkkä hiekka. *k-кaл randaл калad еилę.*

kòłłu (Pk) (varstan) klupu, pää: *priuzan k.*

колmaškümmeneš(-ž) (Sn), Ph *колmaiškümen* kolmaskymmenes.

колm|ašpäiv (Sn B Pl Kš M), B *-àšpäiv*, Kn *-ampäiv*, Td *-anšpäiv*, *-aňťšpàiv*, *-aašpäiv*, N *koumašpäiv*, *koumaašpäiv*, V *-àšpäi*, SP *-aspäivü*, Lm Pk *-ašpäi*, Kj *-aňďžpäiv*; ess. Sn *-andempäivän*, Sn Pl Kn *-ampäivän*, B *-anpäivän*, Td *-ànpäivàn*, Lm *-andenpäivän* keskiviikko: B *ende* (ennen) *колmàtpäiväd on tožńarg* (tiistai). Td *tule колmànpäivàm meile!*

колм|аштошт (Sn M), Kn *-àstošt*, Td *-aňštošt-kümmenen(ť)š*, N *koumaaštošt* kolmastoista.

kolmašťši (Sn B), N *koumāšťši*, *koumàšťši* kolmasti: B *andoi häłłęi akaiňe k. sūhu veī rüöpsäitä* (ryypätä).

колмаž (Sn Td M), B *колмàž*, Pl *колмаš*, Kn Td Kj *колмаňďž*, Kn *колмàs*, Td *kolmanž*, *колманťš*, Kš *kołmaaź*, Kš Ph *колмаiž*, N *koumaaž*, *koumaž*, V *колмаáźi*, TP SP *колмas*, Pv AV *колмaź*; p. Sn Kn Td Kš *колмaì*, B *колмaī*, Td *kolmat*, Kš *kołmat*, N *koumaì*, *koumàt*, SP *колмattu*, Ph AV *колмattę*; g. Sn—Kš V SP Ph M AV *колманden*, Kn Ph *колмàndęn*, Kš *kołmanden*, N *koumàndęn* pl.p. Sn Pl M *колмaažid*, Kn *колмaňďźīd*. Kš *колмaažīd* kolmas: B *hoť колман päivän svuaďbon лuaďimmę* vaikkapa ylihuomisen jälkeisenä päivänä häät pidämme. Kn *sìt* (sitten) *küzüu колмàndęn arvànduksęn* (arvoituksen). Td *šīd künìäŭ колманťš tie* sitten kynnetään kolmas kerta. *kołmandeł nedäłit raštavam pühäd hüö kodī tułdī* joulupaaston kolmannella viikolla he tulivat kotiin. N *i koumàndęn üön koumàndęn rikoin zmejaa* ja kolmantena yönä tapoin kolmannen käärmehirviön.

колме (Sn Pl—Kš V SP Ph M Lh Pv), B Kj *колм*, Kn Ph *колмę*, Td *kołme*, N *koume*, *koumę*, *koumę̄*; p. Sn Pl—Kš V Ph Kj M Lh Pv *колмed*, SP *колмie*; pl.n. Sn Pl—Kš V SP Ph Kj M Lh Pv *колмed*, N *koumęd*, Pk *колмèd* kolme: Sn *колм аршinad* (arssinaa). *колмet paŕemв šidä oo* kolmea (vertaa) parempi sitä on. *колмed ramaid oo zavodas* kolme raamia on sahassa. Kn *tsarı andᵘoi häллę колмę arvaitust*. Td *paþ vedättäv̆ hèid колме tiěd ümbäri naлęjàs* pappi kuljettaa heitä (vihittäviä) kolme kertaa lukupulpetin ympäri. N *magàž koumęd sutkàd* makasi kolme vuorokautta. Ph *harďatàh колmę̄лę̄ kieràл* harjataan [pellavat] kolmeen kertaan (kolmasti). Pk *hän колmèd sùtkad gūłai(ťšou* hän kolme vuorokautta huvittelee.

**колмeġorsko|i* (Lh); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-лoid* holmogorilainen: *олnuž k-лoid härgid* olisi ollut h-sia härkiä (suuria). (v. холмогорскій.)

колmekaвлahaiňe (Td) kolmekaplainen, -ketarainen (reki, jossa on kolme paria kaplaita).

колmeküme (Sn Td Pv), B *колmekümmen*, N *koumęküme*, Ph *колmekümen*; p. Sn *колmeвkümend* kolmekymmentä: B *minun ďiäď* (setä) *taþᵘoi колmekümmen üheksa końďad* (karhua). N *küźüi koumęikümmenęi kieràì suoi* kysyi kolmeenkymmeneen kertaan asti. *mina müöin lehmää koumę̄skümmenę̄s rubłās* (ruplasta).

колmen (Sn—Kš TP), N *koumen*, SP Ph *колmei* kolmen, kolmisin: Sn *müö ołimme k. muarďas*. B *šiga ištulau burakos k.* siellä istuvat korissa k. Kš *müö ołīm šiga* (siellä) *k.* N *painuťłī merèi uivamài kaikiı koumęę* laskeutuivat mereen uimaan kaikki kolme yhdessä. SP *колmei ńītimmö* kolmisin niitimme.

колmepiäi|ńe (Sn), N *kołmpiei|nę*; pl.n. Sn *-žed*, N *-žęd*; pl.p. Sn *-žid* kolmipäinen: Sn *šigä suares-piäi łäkš lendämä madoid k-žid* sieltä saaresta lähti lentämään k-iä käärmeitä. N *uivau* (ui) *k. zmeja* (lohikäärme).

колme|sadad (Sn); p. *-вsadad* kolmesataa.

колmetošt (Sn Td) kolmetoista.

колmetuhad (Sn B) kolmetuhatta.

kołmkeraiňe (B) kolminkertainen, kolmisäikeinen: *k. лaŋg*.

kołmkez|aiňe (B), Td *-äiňe* kolmivuotias (hevonen).

колm|oi (Sn B Td) B *-ᵘoi*, Td *-òi*; p., pl.n. Sn B Td *-oid* keskiviikkona syntyneen lehmän nimi; Td myös sarvettoman lehmän puhuttelunimi: Sn *k. oŋ колmandempäiväą* (keskiviikkona) *suadu lehm.*

koľmsadahińe (Sn) kolmassadas.

колт|ťšuppuińe (Sn), V *-eťšupuine* kolmikulmainen, -nurkkainen: Sn *pövū*, *kauhtanā pandau bokkā levendüspala*, *verg*, *k.* turkkiin, kauhtanaan pannaan kylkeen levennyskappale, lisätilkku (kiila), k.

koľmvuoďaińe (Td) kolmivuotias (hevonen).

кол|od (Sn B Kn Td V), N *-òd*; p., pl.n. Sn B Kn Td V *-odad*; pl.p. Sn Kn *-odoid* Sn Td N korttipakka; B Kn V loimitukki (kangaspuissa); Td tukkireen kantturi, jossa on kolme syvennystä (pykälää): B *k.*, *kudamal kiäritäu kaŋgaz* tukki, jonka ympäri kääritään loimet. *kaŋgas kiäŕitäu k-odalę*. Kn *ťšokaidan batogan k-odài* pistän kepin loimitukin reikään (pyöräyttääkseni sitä). *k-odass‿ümbäri laŋgad verťittai* (kääritään). Td *strūgaŋkolod* höyläntukki. (v. колóда.)

колоко|ľńa (B), Td *-ľn*; p., pl.n. B *-ľńad*, Td *-ľnad*; pl.p. B *-ľńid*, Td *-ľnid* kellotorni. (v. колокóльня.)

коло|š (Sn B Pl Td N M); p. Sn N M *-ššid*; pl.n. Sn B Pl Td N M *-šid*, TP *-oššàd*; pl.p. Sn B Pl Td M *-šīd* kalossi, päällyskenkä. (v. калóша.)

колоťind (B); g. *-an* kolkutus, koputus, hakkaaminen.

колотk (Sn B Pl Td N), B *kòлotk*, Td Sg *kołotk*; p., pl.n. Sn B Pl Td N *колотk|ad*; pl.p. *-oid* Sn B Td höyläntukki; Pl Td N Sg onkimatoastia (tav. lepästä tehty, siinä vedettävä kansi; pituus 20 cm, leveys 6—7 cm. syvyys 6 cm; B haravan lapa: Td *kołotk luaďitau lepäs da kriškaŋker* matoastia tehdään lepästä ja kannen kera. N *täuden колотkan nabiu* täyteen matoastian tunkee (matoja). (v. кóлóдка.)

kołotkaińe (Td) pieni matoastia. (v. ed.)

коло|ťťida (Sn B Pl N), Td *-ťida*, *koľõťīdă*; pr. Sn B Pl *-ťin*, Td *-ttiu*, N AV *-ťťiu*, Kj *-timmo*; impf. Sn B Pl *-ťīn*, B *-ťī*, Td *-īī* kolkuttaa, lyödä, hakata, puida: Sn *k-ťi verälī*, *štobị avaittaiž* kolkuta ulko-oveen, jotta avattaisiin! B *rīhē suałoi* [*rugehep*], *ladvàt‿kołoťī* riiheen vei [rukiit], latvat pui. Pl *k-ťi hebol kaputad* puhdista (kolkuttamalla kirveen hamaralla) hevosen kaviot (lumitieroista). Td *koľõťīdă naglòil kudam làŭd kuhu sobiv* on lyötävä kiinni nauloilla mikä lauta mihin sopii. N *mužik колоťťiu nagląàn‿ierę* mies lyö kiilan pois. *suoi puimai*, *ďiekäišt suoi колоťťimmai šiga* rupesi puimaan [lyhteitä], lukkaria [lyhteeseen piiloutunutta] rupesi pieksämään siinä. *pidäu hüviŋ k.* (puida viljat). Kj *paľľažel колotimmo stoikan* vasaralla (lyömällä) teroitamme viikatteen. (v. колотúть.)

**колоťiška|ta* (N); pr. *-ndou* alkaa kolistaa: *muťšoi mänou vierou kravàťtī*, *k-ndou ďaugoil* nuorikko menee paneutuu sänkyyn, a.k. jaloillaan. (v. ed.)

коло|ťťizetta (Sn); pr. *-ťťizou*; impf. *-ťťižin*, Td *-ťižin* kolkuttaa (oveen): *hän mänöu колоťťizou*, *piäžöu šińńä* (sinne) *perťī*. Td *talоihe колоťižin üŏl*. (v. колотúться.)

колотušk (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* yövartijan kolistin (puukappale hihnan päässä): Sn *k-al üöl колоťťiu üöstorož*, *štobi vorid ei oľīž küläs* k-lla yöllä (pimeinä syysöinä) yövartija kolistaa, ettei olisi varkaita kylässä. (v. колотýшка.)

колра|k (Sn B Td), B *-k*, N *koupakko*, Lm *-kko*; p. Sn *-kkad*, B Td *-kkod*; pl.n. Sn *-kad*, B Td *-kod*; pl.p. Sn *-koid* uunin edustan päällys; lampun kupu: Sn *k-kal voi kuivata sobad* (vaatteita), *lastup ľibo* (tahi) *midä tahto* (tahansa). (v. кол) пáкъ.)

колраťšk (B Pl Kn N), V *-ę*; p., pl.n. Pl Kn N *-ad*; pl.p. *-oid* nuoren vaimon matala päähine. (v. колпачóкъ, -чкá.)

koľťš (Sn B Td N TP Pk AV); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn B Td *-id* rengas (rauta-, vitsarengas esim. veneen kokkapuussa ja airon hangassa). (v. кольцó.)

koľtša|iṅę (Sn B Pl Td Kš V), Kn N TP SP Ph Pv *-ine*, N *koľtšainę*, Lm *-inę*; p. Sn—V *-ašt*, N *koľtšàšt*, Ph Pv *-štę*, TP *-st*, SP *-stu*; pl.n. Sn—V Ph Pv *-ižed*, N *-ižęd*, TP SP *-ized*; pl.p. Sn B Pl Td—V Ph Pv *-ižid*, Kn *-ižīd*, TP *-izid*, SP *-izī* sormus: Sn *tuaл* (tuolla) *ńeištšeлл‿oη k-ižid äij* (paljon) *sormes*. (v. кольцó.)

koľtšikaz (V) kaksikorvainen: *kahteл kandettau burakko oη k.* kahden kannettava kori on k. (v. кольцó.)

koľu|χ̄ (B), B Kn N *-χ*; p. B Kn *-χχad*, N *-χχàd*; pl.n. B Kn *-χad*; pl.p. *-χoid* rautakala (pieni, n. 4—10 cm pitkä): B *ďoga ďärvess‿oη k-χχad*. (v. колюха.)

koľušńīk (N) ohdake. (v. колю́чникъ.)

koma|iṅe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* ohutpintainen (sydänpuuta paljon): B *k. pū, mänd, kūž*.

kombuл (B) -kontin, -ryömin: *ńeľľàл k-лл‿astū* nelink. ryömii.

**komisari(a|t* (Td); ill. *-ttai* komisariaatti. (v. комиссариáтъ.)

komnà|t (N); pl.p. *-ìoid* huone, kamari: *läkkäm* (lähtekäämme) *k-ttài*! (v. кóмната.)

komšainę (Lm) pieni tuohikopsa. (Av комшá.)

komšę (Lm) tuohivakka: *k. on tuohez azuttu* (tehty). (Av комшá.)

kona (Td Sg); g. *-n* 1) pelissä esa (jonka kopeekka putoaa kuoppaseen; jos kaksi sattuu siihen, uusi yritys, »teikkuu»). — 2) pelivuoro kyykän lyönnissä: *enᵈžimäižeη k-n tšura* se puolue, joka saa aloittaa kyykkäpelin. — 3) kyykkäpelissä kyykkärivin takana oleva rajain välinen alue. (Av конъ.)

koń|a (B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* harjahirsi (pirtin y.m. rakennuksen.): Td *k-ad ei sòa lüödä hamaroл* (taikaluulo). (Av конь.)

końapar|ž (Sn B Td); p. Sn *-t*, B Td *-t*; pl.n. Sn B Td *-ded*; pl.p. *-žid* harja- l. kurkihirsi: Sn *k. oń ďoga taлos, samī üľimäiṅe* (ylin) *parž* (hirsi). Td *keškkoďęл* (keskellä rakennusta) *on k.* (Av конь.)

końasaлv (Td); p., pl.n. *-od* päätyviilo, se osa päädyn seinää, missä hirsi yhä lyhenee ylöspäin. (Av конь.)

końava|л (Sn B), B *konovaлa*, Td *końeva|л*, N *końova|u*; p., pl.n. Sn B Td *-лad*, N *-лàd*; pl.p. Sn B Td *-лoid* kuohari, salvuri: Sn *k. heboo̯ saлvoi* (kuohitsi, leikkasi). B *k. kaлkkuiden leikkadai mież: ubehid, koirid, härgid saлvau* k. munien leikkaaja mies: oriita. koiria, härkiä leikkaa. (v. коновáлъ.)

kond (Td Ph Sg), N Lm *-u* kontu, maatila: Lm *koďid kondud*.

konďainpoigę (Ph) karhunpentu.

konďammarď (B), Pl *kondiammᵘarď*, Kn *końďi(ànmuarď*; pl.n. Pl *-ad*, Kn *-àď* sudenmarja (paris quadrifolia).

końďiaa̯лava (Sn) lava, jolta karhua ammutaan.

kondienviллu (B) niittyvilla (eriophorum sp.).

ko|ńďī (Sn B Kn Td N), B N Lm *-ndī*, B TP *-ńdī*, B *-ńďiį*, N *-ndį̄*, Ph *-ndį̄*; p. Sn Kn *-ńďiad*, B *-ńdi(ad*, *-ńďi(àd*, *-ńďad*, B Td *-ńdijad*; pl.n. Sn Kn *-ńďiad*, B *-ńdi(ad*, *-ńďijad*, *-ńďijad*, *-ńďijàd*, *-ńďad*, Td *-ńďjàd*, *-ńďjad*, N *-ńďijàd*, *-ńdi(ad*, *-ndijàd*, *-ndᵢad*, *-ndi(àd*, Ph *-ndaid*; pl.p. Sn B Kn *-ńdi(oid*, B *-ńdi(oid*, *-ńďoid*, B Td *-ndijoid* kontio, karhu: Sn *me(tšäz ńägimme końďiań ďälgeD*. B *końďī on me(tšäs käveлuksel* k. kuljeskelee metsässä. *końďoiden tappai metšńik* karhuntappája. N *vaľľàšťìm mina końďi(àa̯ i* (ja) *ajeľin mina końďi(àu* (karhulla).

końętšk (Kn) (uunin) patsas: *karďaлàs on k. pä(tšìs kińďi̯ da sit on voronťšàd k-às kińďi̯* Karjalassa on patsas uunissa kiinni ja sitten ovat orsilaudat patsaassa kiinni. (vrt. v. конецъ.)

koń|k̄ (Pl Td); pl.p. *-kid* luistin: Pl *läkkä*

końkil ajełmā ďiaл lähde luistelemaan jäälle! (v. конёкъ.)

kȯńkkäidau (B) tökkii: *kuŕg ńokaл k. toreлkkā* (lautaseen), *a* (mutta) *sūhu ńi mida* (mitään) *tułę ei.*

kontom|eл (Sn), Td *-aл* -kontin, -ryömin: Sn *лapset käveldäu opastudes ńeľľäл k.* lapset liikkuvat nelinkontin opetellessaan (kävelemään). Td *neľľàl k-aл astū.*

kontožī|k (Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* rytö, missä on paljon ristiin rastiin kaatuneita puita metsässä: *šīd om paha proidida, pidäv‿ümbärttä, tobď oη k.* siinä on paha kulkea, pitää kiertää, suuri rytö on.

końu|χ (Sn B Td); p. *-χχad*; pl.n. *-χad*; pl.p. *-χoid* tallirenki. (v. кóнюхъ.)

końu|šń (Sn N), B Td *-šn*, TP *-š̄*, Lm *-š̄i*, AV *-šši*; p. Sn *-šńad*, B Td *-šnad*; pl.n. Sn *-šńad*, B Td *-šnad*, N *-šńàd*, TP *-šid*; pl.p. Sn *-šńoid*, B Td *-šnoid* talli: Sn *hebod oлdau k-šńas.* B *saлdat* (sotamies) *se läht iäre* (pois) *k-šnas.* Td *hebo pidettäŭ* (pidetään) *końŭšńàs.* N *kondi‹àn* (karhun) *pańi końùšńài.* (v. конюшня.)

koǫz (Sn B Pl Td Kš N SP—Lh), B Td *konz*, *koṇz*, Kn Td Pk *koñz*, V TP Pv *kouz*, Ph *koǫzę* milloin, konsa; kun: Sn *k. on ahav, šīt* (silloin) *tūлou ďaлo* (kovin). *koǫs tahto* m. tahansa. B *kons ku tämän ruadòn лoṛìt, šīd mina tuлęn ägestammā hebòл* kun tämän työn lopetat, sitten minä tulen äestämään hevosella. *kons tuлou edē, ka šīd ńägen* kun tulee eteen, sittenpähän näen. *meitę euлę konz spuorida* meillä ei ole aikaa väitellä. Kn *koñz kui on tiähtèd taivăhàs, ei sua ńi teiлę̄ tšoṭiл pandă* silloin kun tähdet ovat taivaalla, ette tekään voi laskea [matkaa taivaaseen]. Td *ei konz oлę* ei ole aikaa. *pòig ńi koñz ei kuṭsunu tatakši* poika ei koskaan kutsunut isäksi. *viť ukk‿oľi ďo mäne tiedä konzas-suai ei-voinaiŕe* ukkohan on ollut jo ties mistä asti sairaana. Kš *koǫzgi ruadaǫ seǫ* joskus toiste teen sen. N *mil ei koǫz ťäs ouda* minulla ei ole aikaa tässä olla. V *kouz ǫľit śiga* (siellä)? Pk *pandau bapkaižiлę, koǫźgi kūž snuapud, koǫźgi kümmene* pannaan pieniin kuhilaisiin, milloin kuusi lyhdettä, milloin kymmenen.

kopei|k (Sn Lh); p. *-kkad*, Td *koṛeikkad*, N *koṛeiḱàd, koṛeiḱad* kopeekka: Sn *miлlai euлę ń‿ainagoɒ̣ kopeikkad ďeηgaɒ̣* minulla ei ole yhtään kopeekkaa rahaa. Td *vīš koṛeikkad.* N *en ota ńi koṛeiḱad* (kopeekkaakaan). Lh *šiga häлл‿ostetťī ńet käbrüt k. рaлa* siellä häneltä ostettiin ne kävyt kopeekka kappale. (v. копéйка.)

kopo|ť (Sn), B Td *koṛo|ť*; p. Sn B Td *-ťťid*; pl.n. *-ťid*; pl.p. *-ťīd* lumipyry, -tuisku: B *koṛoť: tobď i viлu tūľ i purg, kudai лumeη kandau ďoga kohtā* l.: kova ja kylmä tuuli ja pyry, mikä lunta lennättää joka paikkaan. (Av кóпоть.)

kop|oťťida (Sn B), Td *-oťida*; pr. Sn B *-oťťiu*, Td *-òťťiu*; impf. Sn B Td *-oť* pyrytä; Td kaivaa kuoputtaa: Sn *k-oťťiu, ďaлoľi tūлou* pyryää, kovin tuulee. B *k-oťťiu ku* (kuin) *savu.* Td *hebo kaputaл* (kaviolla) *k-òťťiu.* (Av копотúть.)

kopp|aл (Sn—Td N), Td *-ăл*, N *-au*, *-àu*, V *-aľ*, Ph *-aло*, Lm *-ali*; p. Sn B Pl Td N *-aлad*; pl.n. *-aлad*, B Kn N *-aлàd*, Kn Ph *-aлod*, Td *-ăлàd*, V *-aľid*; pl.p. Sn—Td N *-aлoid*, Td *-ăлòid* koppelo, naarasmetso: Sn *tuлdez mina ńägin koppaлaǫ.* B *k. on emäme‹ťšoi. k-aлas meťšuoi roďizou* (syntyy).

kopťš (B Td); p., pl.n. *-ad*, B *-àd*; pl.p. B Td *-id* linnun jalka: B *lind ištuzou* (istuutuu) *pūhu, k-iл tarttū oksā.*

ko|ŕb (Sn B Td N M), V *-ŕbi*, V TP Ph *-rbi*; p. Sn B Td V M *-rbed*; pl.n. *-rbed*, V TP *-rbèd*; pl.p. Sn *-ŕbid*, Td *-rbid* korpi, vesiperäinen kuusimetsä: Sn *suo kuss‿on da šelg, šīd oǫ suon da šelgäη keskes*

tobď k. missä on suo ja harju, siinä on suon ja harjun välissä suuri k.

korbe|ndada (Sn), B *-ta*, Td *-ĩa*; pr. Sn B Td *-nďan*; impf. Sn *-ęžin*, B *-nďin*, Td *-nžin* polttaa, korveta (tulikuumalla vedellä): B *k-nďin puhtahàkš* (paljaaksi).

korbenduz (B) korventaminen.

korbe|ta (Sn Td); pr. *-nou*; impf. *-ń* korventua, tulla korvennetuksi, poltetuksi (kuumalla vedellä): Sn *k. palada.*

korbij|aine (V), TP *-o*; p. V *-ašt*; pl.n. *-aižed*; pl.p. *-aižid* korpiainen, seipi (leuci cus grislagine): V *k. jogiz on.*

kořbkoiv (Td) korpikoivu (betula nana).

kořbm|ua (B Td); p., pl.n. *-uad*; pl.p. *-oaid* korpimaa.

kořbsammal (Td) karhunsammal (polytrichum commune).

kořď (Sn B Td N), Td N M Pk Sg *korď*, V Ph Lm *korďę*, V *kòrďę*; p. Sn *kořďad*, B Td *kořďàd*, Td V M *korďad*; pl.n. Sn *kořďad*, B Td *kořďàd*, Td V M *korďad*, Td N V Ph Pk Sg *korďàd*; pl.p. Sn *kořďid*, B Td *kořďìd*, M *korďid* korja, juhla-l. kirkkoreki. Osat: B *ďalgaksed*, *tormazad* (rauta-anturat), *zaverkad* (saverikot), *kavlahad*, *stoikad* (kaplaitten tukiraudat), *kaustad*, Td *šebävitsad*, B *poikpuoližed*, *laidad*, *vandehed* (kaaret), *lehtes* (Td *šebä*) (etuosa), *kozuřok* (etuosan suojustin), *beśotk* (ajajan istuin), *peralaud* (Td *perätaud*): N *ištuihoizę kořďài i ajèttai bařiňąnnustę* istuutuvat rekeen ja ajavat rouvan luo.

korďaine (V) pieni korja.

korďivo (B Lm) (karhun)korju, -pesä (maan päällä, ei juurakossa): B *k-l magadau.* Lm *zveři* (peto) *k-l magaži.*

kore (B), ad. *-gel* naru, jolla palttina on pingoitettu ompelukehykseen.

kor|end (Sn B Td M Sg), N *-ęndo*, V TP SP Lm *-endo*; p. Sn B Td V TP M Sg *-endod*, SP *-enduo*; pl.n. Sn B Td V TP SP M Sg *-endod*, B *-endòd*; pl.p. Sn B Td M Sg *-endoid*, V *-enduoid*, SP *-endolоi* korento (poikkipuulla ja välivitjalla varustettu; koivua, höylätty, päät latteat, ettei puserra olkapäätä): Sn *korendol vežikorvoiv kanttau* (kannetaan). B *vedeŋ kantau k.* korento, jolla vettä kannetaan.

kore(n)dhänd (B) sudenkorento.

**kořе|t* (N); g. *-ìan* umpinaiset vaunut (ajoneuvot): *kaťšu, ajau k-ìau bǎriňa* kas, vaunuissa ajaa rouva. (v. карéта.)

korg|ed (Sn—V Ph Lm Kj), TP SP *-ei*; p. Sn—TP Ph *-edad*, SP *-iedu*; pl.n. Sn—TP Ph *-edad*, SP *-ied*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph *-eďid*, B Td Lm *-eďid*, Kn Kš *-eďīd*, SP *-ielоi*; komp. Sn Ph *-edemb*, N *-ehemb*, TP *-edembi*; sup. Sn *kaikis k-eďim* korkea: Sn *tämä buťťš on toižeŋ k.* tämä tynnyri on yhtä korkea kuin toinen. *keŋgis kandad* (korot) *k-edad.* B *k. iäń* voimakas, kuuluva ääni. *kukšin* (ruukku) *oľi k.* N. *k-ehemb heboǫ ründähid* hevosen rintaa korkeammalle ulottuva. SP *k-iel on, aleta pidäü* liian korkealla on, on alennettava.

korgedu|z (B Td Ph); p. B Td *-ĩ*, Ph *-ttę* korkeus: B *k-tt on ni·ŋga* korkeutta on näin (paljon). Ph *mutńikas sĩbiverkkod k-ttę on seiťšent süłt* mutnikassa (kalanpyydyksessä) siipiverkot ovat seitsemää syltä korkeat.

**korhìšt|ada* (Td) heristää (hevonen korvat): *hebòl òn korvàď k-ęttùd.*

korma|n (Sn), B Td N Lh Pk *-ń*, SP Ph, Lm *-ńi*; p. Sn *-nad*, B Td N Lh Pk *-ńid*, SP *-ńī*; pl.n. Sn *-nad*, B Td N SP Lh Pk *-ńid*, N Ph *-ńìd*; pl.p. Sn *-noid*, B Td Lh Pk *-ńīd*, SP *-ńilоi* tasku: Sn *ota käži k-nass iärē* (pois)! N *panou avaďimèŋ* (avaimen) *k-ńī. om millai šaugùs k-ńìs-kandęudau veiťš* on minulla repussa linkkuveitsi (taskuv.). *k-ńiskandęudàü zerkalоińę* pieni taskupeili. SP *ähkiä k-ńih* työnnä taskuun! (v. кормáнъ.)

kořmil (Sn); el. *-as(-pⁱäi)* luode: *k-as-pⁱäi tūlou.*

koro|da (Sn); pr. *-n*; impf. *-in* kyhätä, tehdä jotenkuten, sinnepäin vain: *aidaɔ k.*, *koheta miťegi* aitaa k., korjata jotenkuten.

koroľ (Td) kuningas. (v. коро́ль.)

koromus|tę (TP), Lm *-lę* korento (jolla vesikorvoa kannetaan). (v. коромы́сло.)

koropk (Td); p. *-ad* rasia, laatikko: *žestīńe* (rautapeltinen) *k. spiťškk.* tulitikkulaatikko. (v. коро́бка.)

koropka|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* rasia. (v. коро́бка.)

korppū (Td) heinäsuovan päissä sivuviistoon päätepuita vastaan asetettu tukiainen, tuki.

kor|ž (B), N *-ze*, Lm *-zi*; pl.n. B N Lm *-ded* (viljan) korsi, kasvava olki.

kor|teh (Sn—Kš V TP SP Pk), Pl Td *-ťteh*, N *-ťęh*, Lm *-ťte(heinę)*; p. Sn—Kš V *-teht*, B *-tèht*, *-ťeht*, Pl Td *-ťteht*, SP *-tehtu*; pl.n. Sn Pl Kn—Kš V SP *-tehed*, B Td Lm *-ttehed*, Pl Td *-ťtehed*, TP *-ttehèd*; pl.p. Sn Pl V *-tehid*, B Td *-ttehid*, Pl Td *-ťtehid*, Kn Kš *-tehīd*, SP *-tehī* korte (equisetum sp.): Sn *korteht šüötetäu lehmiл(ĕ) i* (ja) *heboiлę*. B *k. vedès kazvau. kortèht šüou žīvaī* (elukka); *koššitau* (niitetään) [ja kuivataan talveksi]. V *k. on heinę* (ruoho). SP *k. oη krugлoi* (pyöreä) *heinü*.

kortežiik (Pl); p. *-kkod* korteikko: *k-koss elau lehm ľibo hebo* k-ssa oleilęe (mielellään) lehmä tahi hevonen.

korv (Sn B Kn Td N Pk), V *kòrvę*, TP Lm *korv|ę*; p. Sn B Td *-ad*; pl.n. Sn B TP Lm *-ad*, B Kn N *-àd*, Ph *-àd̆*; pl.p. Sn B Td *-id* 1) korva (ihmisen, eläimen, astian): Sn *andaη k-алę räigüü* (iskun). *korvois k. halgeń* (halkesi). B *k. лohańis* (lehmänjuottoastiassa), *korvois*. N *laskòu uńinĭĕgлàd kořvī muťšoiлę* pistää unineulat nuorikon korviin. Pk *kòrvan лadvaižèd* (nipukat). — 2) Td N heinäsuovan päässä oleva pysty tukiaispuu: N *pies toižęs panou k-àd*; *k-àd do pidau panda*, *kui лuod eęź(i)mäižī tugīhei* [suovan] kumpaankin päähän pannaan pystyt tukiaispuut; ne on pantava jo, kun luodaan ensimmäisille tukipuille.

korvateszerd (Td); p. *-id* heinäsuovan päässä oleva pysty tukiaispuu.

korva|toińe (Sn), Ph *-tuoi*; p. Sn *-tošt*; pl.n. *-ttomad*; pl.p. *-ttomid* korvaton (ihminen, eläin, astia).

korva|ťš (B Pk D); pl.n. *-ťšud* heinäsuovan päissä tai auman ympäri pystyssä olevia puita vastaan vinosti asetetut tukiaiset: Pk *püštetau ńiegлàd i ńiegлuiĭhe pandau k-ťšud i šīd pandau kego* pistetään pystyt tukipuut ja niihin pannaan tukiaiset ja sitten tehdään auma.

korvęmaikku (Lm) korvavaikku.

korvkešk (Td) seiväsväli (heinäsuovassa).

korv|oi (Sn—Kš V TP M Lh), V Ph Lm *-uoi*, SP *-ᵘoi*; p. Sn—Kš V TP M Lh *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-ᵘoidu*; pl.n. Sn—Kš V TP M Lh *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-ᵘoid*; pl.p. Sn—Kš M Lh *-олoid*, V Ph *-олuoid*, SP *-олoi* korvo, saavi: Sn *ota k.*, *mäne vedeлę*! B *k. oη kakškorvaińe*. Kš *k-oim pohďałł om veī*. TP *tuodah k-oiл vettę*.

kośa|ī̄k (Sn B Td), Lm *-kkę*; p. Sn B Td *-kkad*; pl.n. *-kad*, B Lm *-ìkad*; pl.p. Sn B Td *-koid* pyörän kehän lohko, kehäpuu: Sn *k-koiss ümbär oo raud*. B *krūgan k. teľegas* p. k. l. kärryissä. *kahekša ľibo* (tahi) *kūš k-kkad* [pitää olla pyörän kehässä]. (v. коса́къ.)

kosa|ťš (Kn Td), Td *kośàťš*; p. Kn Td *-ťšud*; pl.n. *-ťšud*; pl.p. *-ťšuid* urosteeri. (Av коса́чъ.)

košeľ (Td Kš); p., pl.n. *-id* 1) Td (tukki-, halko)lautta: *k. hałgod, part.* — 2) Kš kontti. (Av коше́нь.)

košeľ|ī̄k (Sn B), Td *-iī̄k*; p. Sn B *-kkad*, Td *-ikkad*; pl.n. Sn B *-kad*, Td *-ikad*; pl.p. Sn B *-koid*, Td *-ikoid* rahakukkaro (nahkainen): Td *ďeηgàī ťšiлęštàv̆ k-iìkàs*, *hobeďàd̆* rahat kilisevät k-ssa, hopearahat. (v. кошелёкъ.)

kośind (M); p. *-ad* niitäntä, niittäminen: *üht k-ad vīž rubľad* vain niittämisestä [maksoin] viisi ruplaa. (v. косить.)

kośiŋk (Td) kolmikulmainen liina: *otamme griškaŋ kudotun suakuižen, se oŋ kui sulkuińe k.* otamme Griškan kutoman lipon (haavin), se on kuin silkkinen k. l. (Av косынка.)

ko|śiīš, -saīš (B), Kn *-šsiīš*, Td *-šśiīš*, N *-siīš*, V *-siīš*; pl.n. B *-śi(īšad, -sa(īšud*, Td *-ši(īšad*, V *-si(īšad* ohimo. (Av косица.)

kośīpīrag (Td), N *kosovīk*; p., pl.n. Td *-ad*; pl.p. *-oid* puoliympyrän muotoinen piirakka, sisällä hirssisuurimoita, uunissa paistettu. (Av косой пирогъ, косовикъ.)

ko|šk (Sn B Pl Td), N V *-śki*, TP—Lm *-ski*; p. Sn B Pl Td V TP Ph *-sked*, SP *-skie*; pl.n. Sn B Pl Td N—Ph *-sked*, Td V *-skèd*; pl.p. Sn B Pl Td *-škid*, N *-śkid*, SP *-skī*, Ph *-skid* koski, vesiputous: Sn *k. burhudau* (kuôhun). *hirvahaŋ, kiva(īšuŋ k.* Hirvas-koski, Kivatsun putous. Td *koskès on valgĕd kobu* (vaahto).

ko|skeda (Sn—Kš V Ph), SP *-skie*, Kj *-skta, -sīa*; pr. Sn—V SP. Kj *-sken*; impf. Sn B *-škin*, N *-śk*, Kj *-śkīn* koskea, kajota jhnkin, koskettaa: Sn *kibedähišt mužikkad ei pidä k.* sairasta miestä ei saa k. B *ela koske minda* (minua)! *mina en koskenu hebòd. hüviŋgi ńügü koskou oružd* hyvinkö nyt osuu (sattuu) pyssy? Td *elä koske mindai* (minua)! N *met ďuoin, huulīd müöi kośk i vaťťšai ei puulunu* simaa join, huuliin kosketti, mutta vatsaan ei joutunut. *ak kreuľan⌣au rippuu, śeľg koskou kreuľai* akka katon alla riippuu, selkä koskettaa kattoon. *ęugat varaikoi, ei hän koske teid* älkäę pelätkö, ei hän koske teihin!

koske|л (Sn B Td), Lm *-ło*; p., pl.n. Sn B Td *-лод*; pl.p. *-лоid* koskelo: Sn *k. oŋ kalanajai sorz* k. on kalaa pyydystävä sorsa.

koskenńiškę (Lm) koskenniska.

**koske|ttada* (Sn B Lh); pr. *-tan*; impf. Sn Lh *-ťin*, B *-ttin* koskettaa: Sn *šindai* (sinua) *kädeл k-tan.* B *hebod pletiл* (ruoskalla) *k-ttin.* Lh *hän ottau ďalgaл k-ttau havadod* (säkkiä).

**koskišk|ata* (N); impf. *-aaš* alkaa koskettaa: *śeľg k-aaš kreuľai* selkä jo rupesi koskettamaan kattoa.

koškī (M) koskettaja, koskija: *nastoiss⌣oŋ k.* ei Nastoista ole koskettajaksi.

kośkkanàiŋę (Kn), Td *koškerahaiŋe, koškkorăhàiŋe, koškorahaiŋe*, N *kośkaraine*, Lm *koskeŋ-karaŋgo*; p. Td *koškerahašt*; pl.n. Td *koškerahaižed, koškkorăhàižęd*, N *kośkaraižęd* koskikara, pieni karilla elävä koskilintu, väriltään pääskysen kaltainen, mutta pyrstö lyhyempi, ruumis vahvempi; koskelo(?).

koskud (Sn B) koskut: Sn *nahk rodizou ku kūzeŋkoskuɒ* iho tulee kuin kuusenkoskut (kun on savipuoli). B *kūźen k.*

kosogor (B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* vieru. kalteva maa, vieru rinne, jota tie kulkee. B *k-paлtte* rinne. (v. косогóръ.)

kosopľetk (Kj) palmikkonauha. (Av косоплётка.)

ko|śśida (Sn Td), B Pl Kn N M Lh Pk *-śśida*; pr. Sn Td *-šin*, B Pl *-śśin*, B N *-śin*, Kn *-šin*, Td *-śśin*; impf. Sn Td *-šīn*, B *-śśīn*, Kn N *-śīn*, Td *-śśīn* niittää: Sn *koššiu, ka heńäd kiändüu, лuogod oivalľižed* kun niittää, niin heinää kaatuu, luo'ot oivalliset. *kastegen aiga on ülee hüvä k.* kasteen aikana on hyvin hyvä n. Td *k. kažlikkod, ròagikkod, kartofęľbarboid* n. kaislikkoa, ruoikkoa, perunanvarsia. *nuřmèл kùĭ heĭn kazvàv ťàŭdekš, šīd heinärgès košiìàv* kun niityllä heinä on kasvanut täyteen pituuteensa, sitten heinänteon aikana niitetään. N *nùřm kośśittud kui bàrd* (parta) *keřittud* (leikattu). Pk *hein on ďiänü kośśimattai* heinä on jäänyt niittämättä. (v. косить.)

koššind (Td); p. *-ad* niitäntä, niittäminen: *müö łopīmme* (päätimme) *k-an*. (v. ed.)

**kośś|ī* (Pl); p., pl.n. *-ijad* niittäjä. (v. ed.)

kosteľi (Lm) (kainalo)sauva. (v. кóстель.)

kosterand (Pl); p., pl.n. *-ad* tuulen päällä oleva järven ranta: *k.*, *kugapiäi* (mistäpäin) *tūłou*.

kostràd (B) päistäret (?), rikkaruohot (?), ruiskattarat (?), hiirenrukiit (?). (v. костéрь.)

koz|a (B Td N); p., pl.n. B Td *-ad*, N *-àd*; pl.p. B Td *-id* vuohi. (v. козá.)

koźąťška (B) hapsenkakkiainen. (vrt. v. козя́в|а, -очка.)

ko|žilę (Sn Lh), B N *-žįlę*, Td N *-žįlę̆*, N *-źįlę* kosimaan: Sn *mina lähten k.* B *kožįlę mändäu* (mennään). Td *en$^{d'}$źimā^{i} tuлdà^{u} tariťšezęmmà^{i} kožįlę̆* ensin tullaan pyytämään kosimislupaa (tarjoutumaan k.). N *mina tulìn ťeit* (teitä) *kozįlę. tuľin sindai* (sinua) *kožįlę̆. sīt kuťšùttài kožįlę* sitten kutsutaan k.

kožino (TP Ph); p., pl.n. *-d* kanahäkki.

ko|žita (Sn B Pl Td Kš), Kn *-źitta*, N *-źìtta*, V *-źita*, SP *-zįta*; pr. Sn B Pl Td Kš *-žiťšen*, Kn N V *-źiťšen*, SP *-zįťšen*; impf. Sn B Td *-žiťšin*, Pl *-žiťťšin*, Kn *-źiťťšìn*, Kš *-žiťšīn*, N *-źìťšin*, V *-źiťšin*, SP *-zįťšin* kosia: Sn *häŋ kožiťš händäi.* B *ei kožita ńi ken šida ńeiťšut* kukaan ei kosi sitä tyttöä. N *mina kozìťšin iťšelę̆ kńäginaą* (morsiamen). *mina tahtòn teid kozìtta.*

kožiťšu|z (B Td Lh); p. *-st* kosinta: Lh *k. se proiďī* se k. oli ohi.

kozл (Sn B Td Lh); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn Lh *-id*, B Td *-ęd* kuskinistuin, kuskipenkki, -pukki (reessä, vaunuissa); B Td reenkorit, joilla vedetään malmia, hiekkaa, kiviä, nauriita; Td pukki, hepo, sahapukki: B *ištuzę* (istuudu) *k-ал! raudmuad* (malmia), *peskud* (hiekkaa) *vedetau k-ал.* Lh *kuťšer ištuihe k-алę* kuski istuutui kuskipukille. (v. козлы́.)

kožouń (Sn Kš); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid*. nahkurintehdas: Sn *k-az nahkat pieksetäu* (muokataan). (v. кожéвня.)

kožouńi|k (Sn); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* nahkuri. (v. кожéвникъ.)

kozuŕ (B Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* reennokkasuojustin; lakin, neitojen pääkoristeen lippa: B *k.*, *štobi лunt ei lükīž piäle hebon kaputaš-piäi* r., jottei lunta lentäisi [ajajan] päälle hevosen kavioista. *furaškas* (lippalakissa) *oŋ k.* ‖ *podńezin* (n. pääkoristeen) *k.* [jouhiverkko, jossa] *žemťšugad* (jalokivet) [ovat kiinni]. (v. кóзырь.)

kozuŕok (B) reennokkasuojustin. (v. козырёкъ.)

ko|ī (Sn B Td Lh); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*, Pk *kòtad*; pl.p. Sn B Td Lh *-ttid* varreton kenkä (varsi jo leikattu pois, käytetään karjan haussa, kasken vierrossa y.m.s.): Sn *pane kotaď ďalgā*! Lh *tuľiŋ kodī kotis* (ryysyisenä). (Av коты.)

koìa (N) kissa, katti. (v. котъ.)

kotk|ę (V Ph Lm); p., pl.n. V Ph *-ad* kotka.

kotkotta|da (Pl); pr *-u* kotkottaa: *koppal* (koppelo) *k-u*.

ko|łomk (B Td), Td *-tm*, Td N *-łòmk*; p. B Td *-łomkkad*; pl.n. *-łomkad*, Td *-łòmkad*, N *-łòmkàd*; pl.p. B Td *-łomkoid* selkäreppu (kankainen): N *ottàŭ koìomkà(n) seľgài. hän ottàu koìòmkàą śeľgàs-piei* (selästä). (v. котóмка.)

koťšk (Td), Lm *-ę* Td puinen uuninperustus; Lm koukku (välikatossa lamppua varten).

kouftę ks. *koht* II.

kouha|kkā (B), B Td *-kkai*, Td *-kašťši* pöyheellään, kuohkeellaan: B *hein oŋ k.* heinät ovat p. (joka korsi erillään). *haravoiťše heinàd k.*!

kou|hkoi (Sn B Kn), B *-hk^{u}oi*, SP *-fkoi*, Ph *-hkuoi*, Pk *-hkue*; pl.n. Sn B Kn *-hkoid*, B *-hk^{u}oid*, SP *-fkoid*, Ph *-hkuoid*, Lm *-hku^{i}d*, Pk *-hkued* keuhko. (ks. *łokkā*).

kouhkuekeraižęd (Pk) munuaiset (?).

kou|k (B Td Lh), B *-k*, N *-ku*, TP Ph Lm *-kku*; p. B Td *-kkud*; pl.n. B Td Lh *-kud*, N *-kùd*; pl.p. B Td *-kuid* 1) uuni-, hiilikoukku (rautainen): B *k. raudaiṅe, kudāmaл* (jolla) *hīled vedetau päćtšispiäi* (uunista). — 2) Td Ph käsälä: Ph *täs lähteges ajetah valkkid, a toižeh lähtegeh pandah koukku, kudain vardjoićtšou valkin tułendan* tästä avannosta työnnetään uittosalkoa, mutta toiseen avantoon pannaan käsälä, joka ohjaa uittosalon kulkua. — 3) B keksi (tukinuitossa).

**kouku̇daug* (N) koukkujalka.

koukui|ṅe (Pl Td), N *-nę*; pl.n. Pl Td *-žed*; pl.p. Td *-žid* Pl Td (mateen)koukku; N hakanen (ovessa).

**koukuta* (Lm); pr. *-h* peitota (ripustettua lammasnahkaa koukulla, joka on kiinni kepissä, jonka toisessa päässä on jalkaa varten silmu).

kour (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn *-id*, B Td *-id* rekiryijy, -matto, -talja (kirkkoreen perässä pidettävä): Sn *k-iss‿ajau korđaл* ajaa ryijy reen perässä. *davai mućtšoi ombeлmā k-ad* nuorikko ryhtyi ompelemaan rekiryijyä. (v. ков|ёръ, -pá.)

kov|a (B Kn Td Ls); p., pl.n. Kn Ls *-ad*; komp. Td *-emb* kova: Kn *kovaD kuakuD* (multakokkareet) *peлđoл*. Td *kivi oη k. koiv* (koivu) *oη k.*, *đaло* (kovin) *oη kazatunnu* (kovettunut). *heboлл‿oη kaputat* (kaviot) *k-ad*.

kovaľi (Td) kovalle, kovasti.

kova|ś, -s (Kj) kovasti, rankasti: *vihmū* (sataa vettä) *k*.

kovasier (B) karkea siera.

kovaštai (Ph) kovastaa, kovasimella hioa (esim. viikatetta): *tahkon dāłgi stoikas pidäu oigeta kovažimeл, k.* tahkon jälki viikatteessa on oikaistava kovasimella, kovastettava.

kováži|n (Ph Lm), Kj *-m*; pl.n. Ph Lm *-med*, Kj *-mad* kovasin: Kj *k-maл hiʲommo*.

ko·vèmbaštši (Td) kovemmin, lujemmin: *ku k. še·bädäiž* kunpa k. syleilisi.

koverda|zetta (Sn Td), B *-zeta*; pr. Sn Td *-zen*, B *-moi*; impf. Sn Td *-žin*, B *koverzihe* (?) kyyristyä, kumartua.

koverdu|da (B Td); pr. *-n*; impf. *-in* kumartua syvään: B *mintiä* (minkätähden) *tüö ette k-kkoi*? Td *kovèrzuňnù* kumarassa.

**koveru|z*: Sn *-kšis*, B Td *-žis* kyyrysissään, selkä·kumarassa: Sn *k-kšis tuлou koššida* (niittää). B *astū, ištū k-žis*.

kove|ta (Sn B Td TP); pr. *-nou*; impf. *-ń* koveta: B Td *iäń k-ń*. TP *sīd* (sitten) *valgonou rugis, đüvä k-nou*.

kraćdž|aita, -išta (B); pr. *-aidau, -ižou* ratisee, ritisee (jalan alla kuivat lehdet, varvut, yökylmän kovettama maanpinta): *k-ižou đaлgan aл*.

kra|k (Td); p. *-kkud*; pl.n. *-kud*; pl.p. *-kuid* luunappi (sormella otsaan).

kŕakлàd (B), Pk *kriäkлàd* tukipuut, kepit, jotka pistetään pystyyn reen kylkiin, etteivät hirret tai halot vierisi pois kuormasta. (Av кря́квы.)

krakui|ṅe (Td); pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* luunappi (sormella otsaan): *k-žī viätä* (pelata) [rahan puutteessa].

krąsk (Td), TP *-ę*; p. *-ad* maali, väri: Td *đäľgĭmäĭ mustàл kraskaл kraśśĭdä* viimeksi on mustalla maalilla maalattava. (v. кра́ска.)

kraškai|ta (Td); pr. *-dan*; impf. *-žin* iskeä ruoskalla, kepillä, vitsalla tai muulla kevyellä esineellä.

kra|śśida (Sn B Td), Td *-śśĭdă*; pr. Sn *-śin*, B Td *-śśin*, Td *-śiĭàŭ*; impf. Sn *-śīn*, B Td *-śśīn*, TP *-sin* maalata: Sn *mina oťin podŕadaл* (urakalla) *k. kođin* (asuinrakennuksen). TP *minä krasin лaťťegen* (lattian). (v. кра́сить.)

krav|aĭ (Sn B Td), Td *-ăĭ*, Lm *-aťťi*; p. Sn B Td N *-aťťid*; pl.n. *-aťid*, N *-aťìd*, N Ph *-aťid*; pl.p. Sn B Td *-atīd* sänky- Sn *meiđem briha* (nuorukainen) *maga*:

dau k-aťis. N *viere seľgällę* (selällesi) *k-àťťī! vierou k-aťiłę.* (v. кровáть.)

**krešťšanin* (N); pl.n. *-àd* talonpoika: *tūdài k-аллustę* tulevat talonpojan luo. (v. крестьянинъ.)

**kri(dźàht|ada* (Kn); pr. *-ęłàu* narahtaa: *petľàd* (oven saranat) *k-ęłàu.*

**kri(dźah|tazetta* (Td); impf. *-ťīhe* narahtaa, risahtaa: *tsuṗùs* (nurkassa) *k-ťīhe.*

kri(dźai|toittada, -doittada (B), Td *križai|toittada*; B Td pr. *-toitan*, B *-doittau*, Td *kriďźaidòiłàn*; impf. B *-toiťin* kiristää (hampaitaan), narisuttaa: Td *elä hambahiл križaitoita! hambăhìл kri(dźaidòiłàn.*

kri(dźi|šta (B), Td *-štä*; pr. Td *-žöw*; impf. *-ž* narista, kiristä (hampaat): Td *ukš* (ovi). *pū k-žöw.*

kriepoſt (Sn), B Td *kriepoſt*; p., pl.n. Sn B Td *-id*; pl.p. *-īd* linnoitus. (v. крѣпость.)

krie|ppidä (Sn Ph), B Td *-ppida*; pr. Sn B Td Ph *-pin*; impf. *-pīn* sitoa lujasti, vahvasti (nuoralla): Sn *ajamā lähtes omad ruhkad pidäu k. regē ťibo ťelegā, štobi ei hüö kirbotaiž dorogaл* ajamaan lähtiessä pitää tavaransa s.l. (nuoralla) rekeen tahi vankkureihin, jotteivät ne putoaisi matkalla. N *kŕiepi лujèmb!* (v. крѣпи́ть.)

kriesp|ū (Td); p., pl.n. *-ūd*; pl.p. *-uid* leveän matkareen taivutettu, kaareva laitapuu. (Av кре́сла.)

kŕiež (Sn), B Kn Td Kj Pk *kriež*, V *krež|a*; p., pl.n. Sn B Kn Td V Kj *-ad*, Pk *-àd*; pl.p. Sn B Kn Td *-oid*, V *-uoid* mäki, harju, vuori (rinteineen, lakineen), joen töyräs: Sn *k-ad müö gūťaidau iлdaл rahvas* joen töyräällä kansa illalla kävelee. B *liete-, mòakriež* hiekka-, maaharju. V *đogen kreža.* Pk *tämä kođi* (talo) *on kriežaл.* (Av крежъ.)

krieža|iŕe (B); p. *-št* pieni harju: *k-št müöi* (myöten) *đuoksen.* (Av крежъ.)

kriezł (Td), Sg *krezł*, D' *kŕesлad* heinä-, matka-, kuormakorit (perästä liki 2 m leveä, edestä n. 1 m:n levyinen, n. 1 m korkea) työreessä; osat: *perä-, šebäviťš, sarđad, kriespū, vandehed* perä-, sepivitsa, liisteet, laitapuu (taivutettu), kaaret. (Av кре́сла.)

**kriлos* (B); ad. *-aл* kuorolaya kirkossa: *malitvod kai лugou paṗ, a peu(tsad k-aл pajatetau* rukoukset kaikki lukee pappi, mutta laulajat kuorolavalla laulavat. (v. клиросъ.)

kriŋge|ł (Sn B Td), Lm *-li*; p. Sn B Td *-łid*, B *-lid*; pl.n. Sn B Td *-łid*, B *-lid*, N *-lìd*; pl.p. Sn B Td *-łīd* rinkilä: Sn *k-łid ei pid_aino šüödä* rinkilöitä ei saa aina syödä. (Av кре́нгель, кры́нгаль.)

kriŋgeľinnostand (Td) rinkilännosto (voimankoetus: mies nostetaan hartian yli yhtenä »kantturana»).

kriŋgeliťš (B) koukero: *k. oks* (oksa).

kriŋgelivīhti (Lm) rinkilänippu, -vyyhti (40 rinkilää).

kriŋgeľpätk (Sn); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-öid* rinkiläkimppu: *k-äz oǫ vīž vīhted* (200 rinkilää). (v. пят|о́къ, -ка́.)

krišk (Sn B Kš TP), B Td V *kriśk*, N *kŕišk*; p. Sn B Kš TP *kriškad*, B Td *kriśkad*; pl.n. Sn B Kš TP *kriškad*, B Td *kriśkad*, N *kŕiškàd*; pl.p. Sn B Kš *kriškoid*, B Td *kriśkoid* kansi (astian, kaivon): Sn *samavaraŋ, tšaiŕikaŋ, kofeiŕikaŋ k.* teekeittiön, teekannun, kahvipannun k. B *muťšoi burakon kriškan avai* nuorikko vakan kannen avasi. N *ottau pľeťťiu tobďaą burà̀koǫ i pieлę kŕiškaą* ottaa ja palmikoi suuren korin ja siihen kannen. N *pappi mänou burà̀kkoi* (koriin), *muťšoi* (nuorikko) *kŕiškàu* (kannella) *kattàu* (sulkee). TP *zasekkę kriškan kelę* kannellinen purnu. (v. кры́шка.)

kriťšk (B) ongen väkä. (v. крюч|о́къ, -ка́.)

kriťš|kuttada (B), Td *-kutada, -utada*; pr. B *-kuttau*; impf. *-kuť* syödä nakertaa: B *hīŕ šüou k-kuttau.*

**kriäťškü|dä* (Td); pr. *-ŭ* rääkyä: *lind k-ŭ.*

krī|kkuda (Sn B Td); pr. *-kun*; impf. *-kuin* huutaa, kirkua, torailla: Sn *kurgeɒ suoл k-kutau*. Td *häm‿mägèn ал k-kkū* hän ylämäessä torailee [hevoselleen]. (v. крикнуть, крикъ.)

krjū|k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkid* saranakoukku. (v. крюкъ.)

kroľik (B) kaniini. (v. кроликъ.)

krom|a (Sn B Pl Td AV); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* (leivän)pala, kannikka: Sn *ťämä tobď* (suuri) *k. oǫ*. Pl. *k. leibäd on*. AV *häin oťťi k-an leibäd*. (v. кромá.)

kromaińe (B Td Lh), Kn SP Ph *-aine*, Kj *-àine*; p. B Td Lh *-ašt*; pl.n. *-aižed*; pl.p. *-aižid* pieni leivänpala, kannikka. (v. кромá.)

kromi (Sn) paitsi: *muiss‿oń ďoga калas suomust, k. haugiz da madehez vai* kaikissa muissa kaloissa on suomuksia, paitsi hauessa ja mateessa vain [ei ole]. (v. кромѣ.)

kromušk (Pl) kannikka, leivän syrjäpala: *eńďžimäińe krugлī̧ oη k.* ensimmäinen pyöreä [leivänpala] on k. (v. кромушка.)

krońko|i (Kn), N *kruońikòĭ*; p., pl.n. Kn *-id*; pl.p. *-лoid* korppi.

kro|ī (Sn B Td), B Kn N *-ì*, Pl *-t*; p. Sn—Td N *-ttad*; pl.n. Sn B Pl Td N *-tad*, B *-ìàd*, *-tàd*, Kn *-ìad*; pl.p. Sn B Pl Td N *-ttid*, Kn *-ttīd* rotta: Sn *krotaɒ šüödäu ďauhoɒ kai*. (v. кротъ.)

krouľ (Sn B Td), Kn *kröuń*, N *kröuлę*, *krę̣uл*, *kreuľę̣*, V *kroule*; p. Sn B Td *-ad*, Kn *-ąd*; pl.n. Sn B Td *-ad*, Kn *-ąd*, N *kreuľàd*; pl.p. Sn B Td *-id*, Kn *-īd* ulkokatto: N *ak ďo kreuľan au rippuu* akka jo katon alla (rajassa) riippuu. (v. кровля.)

krugлī̧, *krūglī̧* (Sn), B Td *krugлi̧i*, B *kruglī*; p., pl.n. Sn *krūgľiad*, B Td *krugлi̧ad* pl.p. Sn *krūgľijoid*, B Td *krugлi̧oid* pyöreä. (v. круглый.)

krupńemb (B Td); p. pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* järeämpi, karkeampi: *k. on si̧gam mädähn kui riäpuksen* siian mäti on k. kuin muikun. (v. крупный.)

kru|ššida (Sn N); pr. *-šin*; impf. *-šīn* hakata hienoksi, paloitella: Sn *seťškaл šiend krušitau* hakkuuraudalla sieniä hakataan hienoksi. N *krušī karìoškàd* paloitteli perunoita [keittoon]. (v. крушить.)

kru|tī (Sn B), B Td *-ìī*, V *-ti̧i*; p., pl.n. B Td *-ìi̧ad*; pl.p. *-ìi̧oid* jyrkkä: Sn *mäg‿on üleη k.* B *k-ìī mägi, rand*. (v. крутóй.)

**kruťťšinai|ne* (TP); pl.n. *-zed*; pl.p. *-zid* (itk.) suru: *sūris k-zis*. (v. кручина.)

krūg (Sn B Pl Td N), V *-e*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. *-id* 1) Sn Td kerin-, loinpuut: Sn *k-ad oη kaηgahaą лuodavad* (luomista varten). Td *kaηgàsk-ad*. — 2) B Td N ajoneuvojen pyörä. — 3) Sn B Pl piiri; ympyrä: Sn *šuškeη külä kūлū ühtē k-ā sunuusūη kere* Šušken kylä kuuluu samaan metsäpiiriin (on yhteiset metsät) Sununsuun kanssa. *meťškrūg* metsäpiiri. B *veiťšeл ümbäŕi krūžiu veďen i šīd krūgan šüdämes ottau ašťšā vetť* veitsellä piirtää veteen ympyrän (veden ympäri) ja sen ympyrän sisästä ottaa astiaan vettä. Pl. *k-ā viättä* leikkiä piirileikkiä. (v. кругъ.)

krūga|ińe (B Td); p. B *-šťš*, Td *-šť*; pl.n. B Td *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni pyörä, ratas niisiä kannattelevassa »lukipyörässä», jota myöten hihna kulkee. (v. кругъ.)

**kŕū|kku* ks. *grüuh*.

krūšk|ę (TP); pl.n. *-ad* tuoppi, kolpakko: *veden pidettäu k.* vesituoppi. (v. крýжка.)

krūži|da (B); pr. *-n* piirtää ympyrä: *veiťšeл колmašťši ümbäŕi k-u veďen* veitsellä kolmasti piirtää ympyrän veteen. (v. кружить.)

krū|ī (Sn Td); p. *-ttad* vaatteet: Sn *ťäл ńeišťšeлл‿oη k-ttad äij* tällä tytöllä on vaatteita paljon. (v. крутъ.)

krūťťida (B) vaatettaa, pukea. (Av крутить.)

krūťťi|zetta (Sn), B *-zeta*, Td *kruťťizetta*; pr. Sn *krūťťi|zen*, B *-moi*, Td *kruťťi-*

zen; impf. Sn *krūťťižin*, B *krūťīmoi*, Td *kruťťižin* pukeutua hyviin vaatteisiin: Sn *aino k-zet*, *ūž ūdeл azetteleɒ sobid* aina pukeudut hyviin vaatteisiin, aina vain uusia vaatteita hankit. B *k-zeta*: *suorittazeta* (pukeutua) *hüvī sobī* (vaatteisiin). *müö proidiɿaл nedälil* (viime viikolla) *krūťīmoiɿťše*. (Av крути́ться).

krüťšk (B Td), B *kŕuťšk*, Ph *kŕüuťškę*; p. B Td *-ȁd*; pl.n. *-ȁd*, Ph *kŕüuťškȁḑ*; pl.p. B Td *-id* haka (oven y.m.s.): B *pane ukš* (ovi) *k-ā*! (v. крючо́къ, -чка́.)

krüťškä|ine (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni hakanen (oven). (v. ed.)

krüuk̄ (Td), N *kŕūk̄*; pl.p. *kŕūk̄īd* koukku (Td painissa): Td *pane krüuukkā*! N *ďeŕńittai śinna kŕūk̄īl mieś* kiskaisevat sinne koukuilla miehen. (v. ed.)

**kŕäkovoi* (Kn); pl.n. *-d* sotka. (Av. кря́ква.)

kŕäkuŋgui|k̄ (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkid* eräs kuikkalaji (munii kolme munaa; sen lihaa ei syödä, koska maistuu kalalle). (v. крякýнъ.)

kräkün (Sn Lm), B Td *kŕäkun*, Kn *kräk̀ün*, Td *kŕäk̀un*, N *kŕàkun*; p. Sn *kräkünäd*, B Td *kŕäkunad*; pl.n. Sn *kräkünäd*, B Td *kŕäkunad*, Kn *kräk̀ünȁd*, Td *kräk̀ŭnȁd*, N *kŕàkunàd*; pl.p. Sn *kräkünöid*, B Td *kŕäkunoid*, Td *kräk̀ŭnȍid* eräs sorsalaji: Sn *kagraa* (kauroja) *süöu k.* (*sorz*). (v. крякýнъ.)

**kröŋgöi* (Td) korppi.

ku (Sn—Pk), B *kun*, N *gu* kun, kuin, niinkuin, koska: Sn *pogod aлeuzū*, *ku ťüuńištüu* ilma paranee, kun [tuuli] tyyntyy. *stŕeлa aлendau aiлahad*, *ku painetau šiл aiлahid* ukkosenvaaja parantaa pistokset (kyljessä), kun painellaan sillä pistospaikkoja. *šindai suadau eťťšimā*, *ku tämän spravīd* sinua ryhdytään etsimään, koska tämän paransit. *virū ku heŋgetöiŕe* makaa kuin kuollut. B *лosńiu* (loistaa) *ku kuлd. kun kai nuorad valkitau šinne ďiän ałłę*, *šīd otetau* . . . kun kaikki nuorat on valkittu sinne jään alle, sitten otetaan . . . Kn *mina ku proiďīn tsarīn dvortsàs sīrīťši* minä kun kuljin tsaarin palatsin ohitse. Td *äi лund on kuhū ku ajanu*, *se kuɿtsuȉàv šiďä šiäd üubùs* kun mihin on ajanut paljon lunta, niin sitä paikkaa sanotaan »lumikinos.» Kš *oлet ku suokurg* (suokurki). N *k‿andàižit sinȁ oppida* kun antaisit maistaa. *oľīžittę‿gu hüvȁd*, *kuudiižitte‿gu millài* kun olisitte hyvä [ja] kun kultaisitte minun [esineeni]. *tüö‿gu baŕiŋgu kuudiit*, *ongat hüväd kūdigattę millai* te kun rouvan [esineen] kultasitte, olkaa hyvä, kullatkȁa minunkin. TP *tułę ťiedustełemaħ*, *ei ku rodiłę minułę sūᵛrī atkaлaizī* tule tiedustelemaan, eikö tule minulle suuria suruja. Ph *voiu tarťtuda kazàkàksę*, *ku pädnèn* voin ruveta rengiksi, kun kelvannen. *k‿on meiл omàs koďīs madęhлàmbi*, *ka siid toiťš voiňme oŋgìttài madęhtę* kun meillä on kotona madelampi, niin siitä toiste voimme onkia mateita. Lm *vaлgei ku maido rounu* valkea kuin maito. Lh *suada k‿ed voiškanne* . . . kun et voine saada . . . *papiл tukad лaskedu ku meťťšähi·žeл* papilla tukka hajallaan kuin paholaisella. Pk *ku ruavastutau moлęmbìn*, *šīd sanū*: *minun ak̄* kun molemmat (mies ja vaimo) ovat vanhentuneet, sitten (mies) sanoo: minun akkani. (ks. *kui*.).

kuab|e (Sn—Kš V SP), N *kuobe*, *kuobęg*, Lm *kuab|ę*; p. Sn Pl—Kš *-eī*, B Td *-et*, N *kuobèī*, *kuobeī*, V *kuab|ettę*, SP *-ettu*; pl.n. Sn—Kš V *-eged*, N *kuobeged*, *kuobęgęd*, *kuobĕgęd*, SP *kuab|ied*; pl.p. Sn Pl Td Kš V *-egid*, Kn *-egīd*, N *kuobegid*, SP *kuabieлoi* kaave, rohdin: Sn *k. oo samī brak релvas kuлi*, *paha* r. on huonoin hylkypellava. *k-eget kezrätäu* (kehrätään) *лaŋgakši i* (ja) *kudotau merdakši*. *viďimeл puďištetau k-egid*. B *hurštīd*, *havadoid kudotau k-egeл* hursteja, säkkejä kudotaan rohtimella. *k. ďipsun*

алаiне; *k. piäzou lipsus* r. irtaantuu lihdatessa. Pl *k. kaikes pahembi лоukin алаiне ťüö* r. on huonoin loukuttamisen jälkeinen pellava. Kš *k. ťüös* (pellavasta) *piäzöu* (irtaantuu). N *sīd harďadau*; *sìď eezimai hälлai lieniškandou, lähtòu kuobèì, sīd lieniškandou ruohťim* sitten harjaa; sitten eusin hänelle tulee, irtaantuu kaavetta; sitten tulee rohdin. V *k-egeл ťüöd mäńďī* pellavista (huonoista) tuli enimmäkseen kaapeita. Lm *k-ę piäzöu vidotes* kaapeet irtaantuvat vidottaessa.

kuabegi|ńe (Pl); p. *-št*; p.n. *-žed*; pl.p. *-žid* rohtiminen.

kuabez|uda (Kš); pr. *-ū*; impf. *-ui* tulla nöhtäiseksi, nukkaiseksi: *nuor* (nuora) *k-ū*.

kuabetüö (B Td); p., pl.n. *-d* rohdin(pellava): *k. kudegekš* (kudelangoiksi) *kezratau* [loimeksi ei ole kyllin vahva].

kuabi|ta (Sn B Td); pr. *-ťšen*; impf. *-ťšin* kaapia (esim. veitsellä naurista), kuopia: Sn *nagŕišt k-ťťī veiťšeл. kukoi ďaлgaл muadu k-ťťšou*. B *nagŕišt, kartofeľad* (perunaa), *taiginat* (taikinakaukalon laitoja) *k-tau*.

kuabiťšuz (Sn) kaapiminen, kuopiminen.

kuaď (B Pl Kn M Lh Pk), B Kj *koaď*, N *kuoď, kuoďi*, V *kuaďi*; p. B Pl Kn V M Lh *kuaďid*, N *kuoďid*; pl.n. B Pl Kn V M Lh *kuaďid*, B *kòaďid*, Pk *kuaďìd*; pl.p. B Pl Kn V M Lh *kuaďīd*, N *kuoďīd* (vesi)sammio, tiinu: B *kuaďis vet pidetau, i muigedad maidod* (piimää), *vuassad* (kaljaa); *neľ korvoid mänöu vet kuaďī*. N *ottau stauťšau* (kulholla) *vet kuoďispiei*. V *vajagan* (vaillinaisen) *kuaďin paňīn*.

kua|ďďad (Sn—Td), B *-ďad, kòaďàd*, N *kuoďàd, kuoďďàd*. TP *kuaďàd*, Ph *-ďaid*, Lm *koadjad*; pl.p. Sn—Td *kuaďďoid*, N *kuoďďoid* miehen alushousut: Sn *akoiл* (naisilla) *kuaďďoid eиlę* (ei ole). *paлttinaz лuaďitau k. briha|ťšилл_eиlę štanoid, kuaďďois kävelöu* pojalla ei ole housuja, alushousuisillaan kulkee. Pl *kuaďďois vüö läbi kagлuksen* alushousuissa kulkee vyö läpi vyötärön. Kn *mužik* (mies) *kävelou kuaďďois*. N *muttu* (penis) *läht kuoďďois-piei. hällai kuoďďàd лaskedud* hänellä oli alushousut kintuissa. *papp_ei ťieda kuoďďoid nostada aľ paľťahìn muťuin mändä* pappi ei tiedä, nostaako alushousut ylös vai mennäkö penis näkyvissä (paljaana).

kuadelniťš (Ph), N *kuoďeľńiťš* suitsutusastia. (Av кадильничка.)

kua|ďīvüö (Sn B), B *-ďīvüö*, B Td *-ďďīvüö*; p., pl.n. Sn B *-ďīvüöd*, B Td *-ďďīvüöd*; pl.p. Sn B *-ďīvüöid*, Sn *-ďīvüöid*, Td *-ďďīvüöid* alushousujen vyötärön läpi pujotettu kurenauha: Sn *ende pideťťī kuaďďad aino kuaďīvüöiл, a ńügü pidetäu prälköil* ennen alushousuissa aina oli kurevyö, mutta nyt on napit.

kuadu|da (Sn B Td); pr. *-n*; impf. *-in* kaatua: Sn *ťäz meťšäz oń ďūŕikkod* (puita juurineen) *k-nu äij* (paljon). *heińät kuadutau, pidäu tugeтa* heinät (ruko, pieles) kaatuvat, pitää tukea. B *regi, pū, teľeg* (kärryt), *aid k-i. vīďikos* (kuusikossa) *on k-nu pū*. Td *poigàл kŭădùi hăbŭregĭ* pojan havukuorma kaatui.

**kuaťi|da* (Ph); pr. *-tah*; impf. *-ttih* suitsuttaa: *sīd nuottę k-tah kadaiл, лuadanaл i sammaлt otetah ďoga nuotńikan peŕitis i pandah tukkad k-tes kuadelniťšah* sitten nuotta suitsutetaan katajalla, pyhällä-savulla ja sammalia otetaan jokaisen nuottamiehen pirtistä ja suitsutettaessa pannaan hiuksia suitsutusastiaan. (v. кадить.)

kuaji|zetta (Sn). N *kuəťi|zuda*; pr. Sn *-zen*, N *-zuttai*; impf. Sn *-žin* tunnustaa syntinsä, katua; vannoa: Sn *ku griähkäd miťťašt лuaďiu tobďad, šīd hän k-zou papile* kun [joku] tekee jonkin suuren synnin, niin (sitten) hän tunnustaa syntinsä papille. *k-zou: hoď vargasti da sanou što eę vargastannu* vannoo: vaikka varasti, niin sanoo, ettei varastanut. Kn *eлą k-žę*

aiguoin noznu, k-žę aiguoin nainu älä kadu, varhain noussut, kadu, varhain nainut! (v. кáяться.)

kua|k (Sn B Kn Td); p. *-kkud*; pl.n. *-kud*; pl.p. *-kuid* hevosen, ihmisen jäätynyt tai muuten kovettunut ulostekokkare, kova multakokkare: Sn *kuakud: hebon tadehet* (lannat).

kuaл|ada (Sn B Td Ph); pr. *-an*, V *-ettah*; impf. Sn B Td *-oin*, B *-ᵘoi* kahlata; tallata: Sn *madaлaz ďoges piäľi(ťši voi k.* B *k. suos ролvē suai* k. suossa polvia myöten. *k. uhkùs* (lumisohjossa), *vedès, лumès. k-ᵘoi vedē.* V *k-ettah rugehed* [lehmät] tallaavat [kasvavan] rukiin.

kuaлand (B Td); g. *-an* kahlaaminen, kahluu.

kuaлę|лda (Sn Ph); pr. *-лęn*; impf. *-ľin* kahlailla: *лumes k-лdau таlvел.*

**kualik* (B); pl.n. *-ad* hengellisiä lauluja laulava kerjäläinen: *k-ad stīhuid* (hengellisiä lauluja) *pajatetah* (laulavat). (Av кáлика.)

**kuapai|ne* (Ph); pl.n. *-žed* rohtiminen: *k-žed kuadjaitt* (alushousut) (kan.).

kua|r (Sn B Td N Pk), B *kòar*, V TP Ph *kua|ri*, Ph *-ŕi*, Lm *koari*; p. Sn B Td *kua|rad*; pl.n. *-rad*, B *kòarad*, Td Pk *kuarud*, N *kuăràd*, V Ph *kua|rìd*, TP *-rid*, Ph *-ŕid*, Lm *koarid*; pl.p. Sn B Td *kua|roid* veneen kaari: Sn *ťehtod oŋ kuaroideŋ kesku(ťšat* tehtaat ovat kaarien välit. B *k. on kūžińe, mändüińe, kadajaińe.* [veneissä pidetään] *kūžiŋ kuaroin* (kuusi kaarta kussakin), *šeiťťšemin, tobďembis* (suuremmissa) *kümmeńin, neľľintošt.* Ph *kuaŕidęn keskuťťšę* (väli) *on tehtàz.*

kua|ŕ (Sn—Kn), V *-ŕe*, SP *goaŕu*, Ph *goaŕe*, Kj *koaŕ*; p. Sn—Kn V *kuaŕad*, SP *goaŕoa*, Ph *goaŕad*; pl.n. Sn—Kn V *kuaŕad*, SP Ph *goaŕad*; pl.p. Sn—Kn *kuaŕoid*, V *kuaŕuoid*, SP *goaŕoi*, Ph *goaŕuoid* ruskea (hevonen): Sn *k. hebo. šit* (siinä) *таlossˌeuлę kuaŕad hebod.* (v. кáрій.)

kuar|źin, -žin ks. *karžin.*

kuarzin(us (TP), Ph *koarzin(uksi* karsinaan vievä ovi, luukku.

kuaržida ks. *karžida.*

kuaš (Sn B Td Pk), B *kòaš*, V TP Ph *kuaššę*, SP *koaššu*, Lm *koaššę*, AV *kuoššę*; p. Sn Td V Ph Pk *kuaššad*, B *kuašad*, N *kuoššad*, SP *koaššoa*, Lm *koaššad*; pl.n. Sn Td V Ph Pk *kuašad*, SP *koašad* puuro (suurimoista): Sn *muŕginakš kuaššaᴅ keiťťägät!* B *ku·ŕkˌpańi ka·idā'a·śťjā ku·ašaᴅ* kurki pani ahtaaseen (kaitaan) astiaan puuroa. Td *k. sūrimes keiťettü.* V *kuaššę sūrimas, pudro ďauhos.* SP *koaššu sūŕìmez azuttu* (tehty), *keitettü.* Ph *sīd* (sitten) *voiv azuda* (valmistaa) *таlkkunad i* (ja) *kuaššad.* Lm *sūrimęs koaššę keitetäh.* (v. кáша.)

kuaššępada (V), AV *kuoššępada* puuropata.

**kuatańťš* (TP); pl.n. *-àd* huopasaappaat. (Av кáтанци.)

kua|tta (Sn B Kn Td Kš Lh), Pl V Ph *-ta*, N *kuotta*, SP *koata*; pr. Sn—Kš V Ph Lh *kuadan*, Td *kŭădàn*, N *kuodan*, TP *kuaìah*, *-ìàh*, SP *koadan*; impf. Sn—Kš Lh *kuadoin*, N *kuodoin*, V Ph *kuaduoin*, SP *koadoin* kaataa (vettä, puu, astia): Sn *kuadau ťšurā* (syrjään). B *korvoi oŋ kuattu. šīd kńagin kuadau ťšaijud bľutsalę i(ťšeťťę varᵘoin* sitten morsian kaataa teetä teevadille itseään varten. Pl *šiл ei sua kuata, mina kuadan* sinä et voi kaataa [puuta], minä kaadan. Td *puun kŭădàn ra(ďžahtoitan* (rusahdutan). N *huoban* (haavan) *kuodoin. kai reged on kuottud maľìtvoŋke boìàлęh* kaikki reet ovat käännetyt kyljelleen rukousta lausuen. V *kuadan veded iäreh* (pois). TP *tuodah korvoiл vettę, kuaìah kupelih* (kasteastiaan). *iškukagràd viedäh ambarìh, kuaìàh purnuh* iskukaurat viedään aittaan, kaadetaan purnuun.

**kuavehťi|da* (B); pr. *-u* häämöttää: *k-u šilmīš.*

kuavi (TP Ph); pl.n. *-d* maahan isketty

vaaja, johon nuotan nenänuorat kiinnitetään: TP *k-d on randęnuotis.*

kubai|doittada (Sn B Td), Sn *-duttada*, N *-zoittada*; pr. Sn B Td *-doitan*, Sn *-dutan*, Td *-dòitàn*, N *-zoitan*; impf. Sn *-doiťin*, *-duťin*, B Td *-doitin* syyhyttää, hangata (kutiavaa ihoa): Sn *pidⁱäu k. perzeī*. B *hebo k-doittau* [ihoaan hankaamalla jhk].

**kubai|tta* (N); pr. *-dau* syyhyä.

kub|as (Sn B TP Ph), B Td *-àz*, TP *-assu*; p. Sn *-ast*, B Td *-àst*; pl.n. Sn Ph *-ahad*, B *-ahàd*, B Td *-àhad*; pl.p. Sn *-ahid*, B Td *-àhid* kuvas, kalanpyydyksen olinpaikan merkki: Sn *verkon, merdaŋ kubahad. kubahat kūžižet* (kuusiset) *pidetäu.* TP *k. on лaskinverkkoлois* (itseottavissa verkoissa). *k. on ristahez лaudaine, i лoukk(o) on ühtez ńokas, sīh sidotah nuorę, toine ńokkę verkkoh, seлgoimeh* k. on kaksi laudankappaletta ristiin pantuna ja reikä on toisessa kärjessä, siihen sidotaan nuora, [tämän] toinen pää verkkoon, paulaan. Ph *selgän ńokas on veden piäл k., kubahas otettu selgęлaŋgę* pitkänsiiman päässä on veden pinnalla k., kupaasta lähteä selkälanka (pitkäsiima). TP *kubassu: pöšših nuorę sidotah, nuorah viťťšę punotah, sīd on лaštę, keskeл azutah ogaлaizèd, sih sidotah viťťšę* kuvas: mertaan sidotaan nuora, nuoraan punotaan vitsa, sitten on lasta, [jonka] keskelle tehdään pienet syvennykset, siihen sidotaan vitsa. (Arv кубасъ.)

kub|ińeh (B Td Kš Sg), B *-ina*, Td *-ińęh*, Ph *-ineh*; p. B Td Kš Sg *-ińeht*, Ph *-inehtę*; g. B Td *-ińehen*, Ph *-inehen* syyhy, kutku (ihmisessä, hevosessa): B *k. on hibďas* (ihossa). *hebol on kubina.*

kubi|šta (Sn B Td N Ph Lm Pk), pr. *-žou*; impf. Sn B Td *-ž* syyhyä, kutista, kutkuta: Sn *miллai piä k-žou ľibo šelg* pääni syyhyy tahi selkä. B *miлla hibď k-ž* ihoni syyhyi. *oiged käži k-žou: poлu(ťšida* (saada) *ďeŋgad* (rahaa), *hura* (vasen) *käži k-žou: antta* (antaa). Lm *korvàd k-štah vihman edeл* korvat syyhyvät vesisateen edellä.

kubištoi|ttada (Sn B Td); pr. *-tan*; B *-ťtan*; impf. Sn *-ťin* B Td *-ī* syyhyttää; syyhyä: B *k-ťtan tagaraivud. en minä küńďźīš ka mindai k-ttau* en minä kynsisi (ihoani), mutta minua syyhyttää.

kubл (Td); p., pl.n. *-ad* kalan uimarakko.

kub|лada (Td); pr. *-лau*; impf. *-л* kellua veden pinnalla: *buťš kubлau vualuiл* tynnyri kelluu aalloilla.

kubлàst|uda (Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* nousta veden pintaan (uimaan) (esim. tukkipuu koskessa).

kubлastuttelī (TP) kuplahuttelija: *on häⁱn minuл vie täs ristoivedüizis k.* (*risť(imä*) (itk.) onhan minulla vielä tässä kastevesissä k. (kummitäti).

kubл|àz (Td); p. *-ast*; pl.n. *-ahad* pallomainen (kuusesta veistetty) ankkurin nuoran kannatin; ongensiiman korkkinen koho.

kubлa|u (Td); p., pl.n. *-vad*; pl.p. *-vid* kelluva, veden pinnalla helposti pysyvä: *vali(ťše k-vat pūd* (*poddoŋkakš*) valitse k-t puut (tukkiponttooksi).

kubлu (N Ph) nuotan pullo, ongen koho.

kub|o (B V TP); pl.n. V *-òd*; pl.p. B *-ᵘoid*, TP *-oлoid* (olki)kupo: TP *oлgèd pandah kuboлoiл, kubołę.*

kubu (Sn B Kn Td N Ph Sg Pk); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* (olki)kupo; (linnun)kupu, struuma: Sn *oľkk-ss‿oŋ kümmene snuappud* (lyhdettä). *paŋgat‿oлgempehut kubū! tožo oлettelou i rišťikaazaл k.* on joskus ihmiselläkin str. B *snòapud koos* (kun) *puidau rīhes, šīt* (sitten) *k-ile* (Td *k-ihe*) *šidotau. oлgeī šidoìau k-ihe.* Kn *snuapùd sidòmme kŭbŭлę.* Td *k. oŋ kurkkui kazvanu.* N *kai ozr puidai, k-iлę sidęuìai* kaikki ohrat puidaan, [oljet] kupoihin sidotaan.

**kŭbui|nę* (N); pl.n. *-žęd* pieni (pellava) kupo.

kud|am (Sn Pl Kn Td N M Lh), Sn B TP *-ai*, Sn B TP Ph Lm *-ain*, Ph *-àĭn*; p. Sn *-a*, Ph *-aintę*; pl.n. Sn—Kn TP Ph Lm M Lh *-amad*, B Td N Pk *-amàd*; pl.p. Sn B Pl TP Ph M Lh *-amid*, Kn *-amīd* mikä, kumpi; joka: Sn *еилę ńi kuda hūлd* ei ole kumpaakaan huulta. *voť‿ťäz mužīk, kudamaŋ kerɛ voit pagišta* kas tässä mies, jonka kanssa voit jutella. *hebo, kudai pilлalę kävüu, on aiďńik* hevonen, joka käy vahinkoa tekemässä, on aituri. B *kudain ťšu·aš* mitä kello on? *mužik ṁänöu ozuìammā šīhi ŕegē, kudamā oľi pandu ŕebᵘoi* mies menee näyttämään sen reen luo, johon oli pantu kettu. *kudain* (kumpi) *on paremв, ńüťš* (tyvi) *vai лadv̆? kudamàĭ šina oìad i kudamàd mina suan* kummat sinä otat ja kummat minä saan? *kudain ende тилou venehel‿лu, vuottada venehes* kumpi ennen tulee veneen luo, odottakoon veneessä. Pl *hudr nuor, kudam ei kestä.* hauras [on] nuora, joka ei kestä. Td *kudam ťšuass‿on* mitä kello on? *sanuìàᵘ, kudăman päivàn tŭлdă* sanotaan, minä päivänä on tultava. N *ei maksa se miez äijäd, kudam äijäą̆ ruodàŭ, maksàŭ se miez äijän, kudam ďielòd hüviñ vedàŭ* ei sillä miehellä ole paljon arvoa, joka paljon tekee työtä; sillä miehellä on arvoa, joka asiat hyvin toimittaa. TP *kuₒťšui briha₍ťšun muamah vüön, kudai kadoi* pyysi kadonneen pojan äidin vyön. Ph *jèsli kudàĭn perävünnòv̆* jos (jompi) kumpi peruuttaa (kaupan). Lh *suamme kivet kobrištammā, kudamaл lähtöu kivez veži* rupeamme kiveä kouristamaan, kumpi saa kivestä lähtemään vettä.

kudamaiŋę (Kn) kumpi, kumpainen.

kud|e (Sn—Kš V SP Ph Pk), Kj *-ę*; p. Sn Pl—Kš *-eī*, B Td Kš *-et*, V Ph *-ettę*, SP *-ettu*, Kj *-eì*; pl.n. Sn—Kš V Ph *-eged*, V TP Pk *-egèd*, SP *-ied*, Lm Kj *-ęgęd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V Ph *-egid*, Kn Kj *-egīd*, SP *-ieлoi* kude (kankaan): Sn *poikki kaŋgahaz mid oлdau pandud, ńed oŋ kudeged* poikki kankaan mitkä on pantu [langat], ne ovat kuteet. B *pai₍ťšeksed kezratau kudegekš* kolmasti harjatut pellavat kehrätään kuteiksi. SP *kudied i* (ja) *лoimeD kaŋgahas.* Lm *kaŋgahaŋ kudęgęd.*

kudeлaŋg (B Td), Lm *kudęлaŋg*; p., pl.n. B Td Lm *-ad*; pl.p. B Td *-oid* kudelanka.

kudeлm (Sn B Td), V Ph Lm *-o*; p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn *-oid* kutu, mäti (sammakon): Sn *лotoin* (sammakon) *k.* B *лotoi k-an лaskou vedē.* Lm *lötüöin k-o.*

kud|oda (Sn B Pl Td N V), SP *-uo*; pr. Sn B Pl Td N V SP *-on*, Kn *-òmmę*, TP *-oìah*, SP Lm Kj *-otah*, Ph *-otàh*; impf. Sn B Pl Td N SP *-oin* kutoa (kangasta), neuloa (sukkaa); Sn B Td kutea: Sn *akat kaŋgast k-otau. hämähäkki verkkod k-ou. k-o verkkod! лotoid* (sammakot) *i* (ja) *kaлaD k-otau.* B *kaŋgahaš k-otau. šīd* (sitteń) *kaŋgaz лuodau, šīd pandau birdā, šīd k-otau, šīd paлttin тилou. kala, лotoi k-ou.* Pl *kudoin sukan.* Kn *sid kaŋgahàŋ k-òmmę.* Td *aìàď kezräìàᵘ лaŋgàkš, šīd pandàᵘ kaŋgahàⁱ i kudòìàᵘ mikš pĭďàᵘ* naiset kehräävät [pellavat] langaksi, sitten panevat kangaspuihin ja kutovat mitä tarvitsevat. *kudou merežin* (rysän). *viлlàs kudoìàŭ aìàď suìàď i* (ja) *alàⁱžęd* (kintaat). *kevädeł haug nouzou kudomai vežinurmełe* (vedenalaiselle niitylle). N *ak kudou kaŋgàst. birdau kudottai* pirralla kudotaan. TP *sīd kudoìah veńan‿алastę ühtel niegлal* sitten neulotaan venäläistä (paksua) kinnasta yhdellä vartaalla. Ph *kudotàh verìkkod.*

kudo|i (Td); g. *-jan* kutoja: *merežiŋ* (rysän) *k.*

kudŕa|v (B Td), B Lh *-u*; p., pl.n. B Td Lh *-vad*; pl.p. *-void* kihara; niverä, visa (koivu): B *k-u pū* visakoivu. Lh *ťäss‿oŋ k-u kando* (visakanto). (v. кудря́вый.)

ku₍ďžèr ks. *kuńďžer.*

*ku(ďžist|a (TP); impf. -ìh kuhista: ku(ďžoid (muurahaiset) k-ìh.

ku(ďžoimätäs (V TP), Lm ku(ďžuoinmättö muurahaiskeko.

ku(ďžu (Sn B Pl Td Kš N Ph); p., pl.n. -d; pl.p. -id koiranpentu: Sn äijäŋgi s^u^ai koir k-id montako pentua koira synnytti?

ku(ďž|uoi (V Ph Lm), TP SP -oi; p. V Ph -uoid, TP -oid, SP -oidu; pl.n. V Ph -uoid, TP SP -oid; pl.p. V Ph -олиoid, SP -олòi muurahainen.

kudu (Sn B Td TP Lm); p. -d kalan kutu: Sn еилę vie (vielä) лahnaŋ k-n aig. B кала oŋ kudùs. iža (isä) läht' калаŋ kudū. ahvened mändau merdā k-s. Td läht' калаŋ k-i. TP madehen k. Lm калad k-z олdah (kutevat).

kuduaigę (Lm) kutuaika.

kuďvaht|ada (Sn B Td); pr. -an; impf. -in liikahtaa: Sn magada, ела ńi k-ʌ makaa, älä liikahdakaan!

kuďvahta|zetta (Sn); pr. -zen; impf. -žin ed.: magada, ела ńi k-ze!

*kuďvoittел|taze (B); pr. -zen, -zou kihnutella itseään, liikehtiä rauhattomasti.

kuga (Sn B Kn Td N M Lh Pk) missä; mistä: Sn k. hän oľi? suada ńi k. (mistään) ei voi. B šina k. püuďid калàd sinä mistä pyydystit kalat? arvadeлtau, k. mittę тилou žeńih arvuutellaan, mistä minulle tulee sulhanen. Td k. oľid? k. tuľid? ei k. олę magata ei ole nukkumispaikkaa. N kug⌣on? k.-piei mistä? Pk k. hüö олdau?

kugaл (Sn Lh) missä, mistä: Lh k. neŋga ďeŋgat suait mistä näin paljon rahaa olet saanut?

kugaла|ińe (Sn B Td), N -inę, Ph -ine; p. Sn B Td -št; pl.n. -ižed; pl.p. -ižid mistä kotoisin? Td k. tämä rišťšikanz (ihminen) on?

kugaľi (Sn Pl Td Kš V SP Ph Kj) minkä (paikan) kautta: Kš k. mäńīd? k. tuľīd?

kuga|piäi (Sn B Td), N -piei, -pī mistä, mistäpäin: Sn hän tuľi koďī, k. i ľäkš (mistä oli lähtenytkin). k. tūľ ľienou m. tuuli lienee? B k. tūľ? k. ajad? Td k. tūлou? N i sanuin, kunna mänèn, k-pī tulin ja sanoin minne menen. m. tulin.

kuh|a (Sn B Kn Td Kš N TP Ph); p. -ad; pl.n. -ad, Kš N TP -àd; pl.p. Sn B Td Ph -id, Kn Kš -īd kuha: Sn meiďeń ďogess⌣еилę kuhad. Td k. oŋ ka(tsuda kui лohi, on ońegas i лadoskois k. on lohen näköinen, on Äänisjärvessä ja Laatokassa.

kuhm (B Td Pk); p. B Td -ud; pl.n. -ud, Td -ùd, Pk -ad; pl.p. B Td -uid kuhmu: B k. nouž. k. nouzou puhaлdau (kolahduksesta). Td o(tsàss⌣oŋ k. om pūs k-ùd.

kuhmukas (Td) kuhmuinen: k. pū.

*ku|χń (N), N Ph -hń; all. N -χńălę, Ph -hńălę keittiö: N bŕiha tuлòu kuχńălę nuorukainen tulee keittiöön. muunaĥ ei олę śied, ka maganęnęd kuhńàu ťäu muualla ei ole sijaa, mutta kun maannet tässä keittiössä. Ph lähtìn iärēh kuhńălę poistuin keittiöön. (v. кýхня.)

kuh|u (B Td), N -ę, -èi, -e mihin, johon: B ďūri końďan keškkohtas тилou pū, k. pidaiž ambuda puu sattuu olemaan juuri karhun keskiruumiin kohdalla, johon pitäisi ampua. Td kudam лaud k. sobiv mikä lauta mihinkin sopii. N hän suoi karavuľimài ťädä lindud, k-ę häą lendau hän rupesi vahtimaan tätä lintua, mihin se lentää. ozùť mille kravaľìn, k-èi mille vierìa näytti minulle sängyn, johon minun tuli panna maata.

kui (Sn—V Ph M), Td kùi, kùĭ, kù^i^ kuin, kun, kuinka, koska: Sn hän tuľi aigembi kui mina. mina voin spravida šinun ťüťťären, kui kümmenetuhad andaneď ďeŋgad minä voin parantaa sinun tyttäresi, kun antanet kymmenentuhatta [ruplaa] rahaa. B piä oŋ kui kàžiл (kissalla). kui sinä dūmai(tšed kuinka sinä

arvelet? *ńügü kui mᵘö jagamā suamme* kuinka me nyt rupeamme jakamaan? Pl *andaneŋ kui potkaл ga* . . . kun antanen potkun, niin . . . Kn *ende kui* ennen kuin. Td *tobďemb* (suurempi) *kui šinä. miňä kui paлaťīďen aл räŋgähtäzeę heiłɛ, hüö hüpńütťī pagoĭ* minä kun lavon (lauteiden) alta karjaisen heille, he hypähtivät karkuun. *vot on kummaɒ, kui hätkeлę ei nägü* · ihmeellistä, kun viipyy kauan. *miňä oìàŋ kui muʿtšoin* minä kun otan vaimon. *regi kùĭ piďäv̆ ·лŭaďĭdă* kuinka reki on tehtävä? Kš *roďi kui ďüväižed oлdau hänes* (*muamūrois*) aivan kuin jyväsiä on siinä (mesimarjassa). N *suoi dūmaimai, kui mille piezuda* rupesi ajattelemaan, kuinka olisi voinut päästä. *kui sindài kuʿtšuttài* mikä on nimesi? *kaʿtšuin kui hüö pľäššìttai da viettai* katselin, kuinka he tanssivat ja soittivat (soittavat). *tüöndä kui sille pidau* lähetä, koska sinä niin tahdot! V *humaлass‿oŋ kui sťeľke* on sikahumalassa. Ph *vie paremb ihàstùi kui pappi* vielä enemmän ihastui kuin pappi. *kui keskèę srokkad tüöndàď* kuinka kesken määräaikaa lähetät pois? M *kiŕďaiŕe kui hätkèn ei tuľiškade* pitkään aikaanpa kirjettä ei tule [pojalta]! *kui tahto* kuinka tahansa.

kuid (Sn B Td), N Lm *-u*; p., pl.n. Sn B Td Lm *-ud*, B *-ùd*; pl.p. *-uid* kuitu (pellavan, liinan): Sn *peлvaš šiemetäu* (kylvetään) *muaha, kazvau k-ud.* B *aňikos proiďiu, tšülkū mänou, i šīd peлvahan k. se zavoďiu žoʌtoikši mändä* kukasta pääsee, sylkkyyn menee, sitten · pellavan k. alkaa keltaiseksi tulla.

kuikkę ks. *guìk.*

kui|ťe (Sn—Td M), B *-ťe*, N *-ťɛ* kuinka, miten: Sn *k. void oлda? ei ńi k.* ei mitenkään. B *k. šinun ťervehuz? k. tüö elätte? k. ši·nun tšôassud* paljonko kellosi on? *ńi k. ei sua* ei mitenkään voi. *k. šina ťänne pūtuid* (jouduit). *minä ńevvon kuiłe suadă* minä neuvon, k. voit saada. *k. havad ďauhod* paljonko säkki jauhoja maksaa? *hüö hüpiškatťī ken kunnegena, ken ikkunas, ken ukses, ken kuiłegena* he hyppäsivät kuka minnekin, kuka ikkunasta, kuka ovesta, kuka mitenkin [pakeni]. Pl *keŋ k. kirgū* kuka mitenkin nimittää. Kn *keŋki k. sanū* kuka mitenkin sanoo. Td *kuiłeže ed oлnu* kuinkas et ollut [olithan]. N *ed hänes karùs piɛzu ŋi kuiłɛ* et hänestä pahasta pääse mitenkään. M *k. tahto* k. tahansa.

kuiťeľin (Pl) kuinka.

kuiv (Sn B Kn Td N Lh), Ph Lm *-ę*; p., pl.n. Sn B Kn Td N Lh *-ad*; pl.p. Sn B Td N Lh *-id*, B Kn *-īd*; komp. Sn *-ɛmbi*; sup. *kaikis k-embi* kuiva; Sn *kuivid muaid* kuivia maita. *sobad oę vuiškaл k-as* vaatteet ovat ullakolla kuivumassa. *sobad om märgät, pidʿäu panda vuiškaлę k-ā. verkk‿on oigettu kokšī k-ā* verkko on levitetty oksaisiin kuivauspuihin kuivumaan. B *k. soba* (vaate). *kui keväž on k.* kun kevät on k. *nīt k-īt puiɒ poлtetau. k-ad mäged müöi* maitse. *ďuoksen k-ad dorogad* (tietä) *müöi.* Kn *pane päreget k-ai päʿtšiлę.* Td *azetettaŭ kandòiлę piäлę k-āʿ.* Lh *nouš k-ā keлö meťťšähiŕe* (paholainen). *lükäidau* (viskaa) *k-ad leibät kromaižen* (pienen palan).

kuiv|ada (Sn B Td Pk); pr. Sn B Td N Pk *-au*, Td *-àv̆*, *kùĭvàv̆*, N *-àu*, TP *-etàh, -etàh*; impf. Sn *-i*, B Td *-eťī* kuivua: Sn *ńeŋgomaл* (tällaisella) *šiäл* (ilmalla) *k-etau heiňäd hüviį. k-etau tšabatod ahťištuttau, ei mändä ďalgā* saappaat kuivuvat, tulevat ahtaiksi, eivät mene jalkaan. B *sobad vie euлę k-ettu* vaatteet eivät ole vielä kuivuneet. Td *šīd лŭŏgòd kuĭvèìàŭ* sitten (heinä)luo'ot kuivuvat. *päreged* (päreet) *valmehed, nostin päʿtšile* (uunille) *k-amai.* N *i* (ja) *suou* (rupeaa) *k-amài puu.* TP *k-etàh kühlähàd* (kuhilaat). Pk *nuoìaɒ on k-amas àrdos* (orrella).

kuivaллai (Pl) kuiviltaan: *šärbind еилę, k. pidäu üht* (pelkkää) *leibäd šüödä.*

kuivaлmuz (Pl) hiukan kuivunut puu: *k. ei ťerveh олę.*

kuivandeh (Td) harjanne, selänne: *k. matkadau meťsäs, se* [*on*] *šelg.*

kuiv|ata (Sn B Td V Ph Lm Lh), N *-atta*; pr. Sn B Td N Ph Lh *-adan*, Kn *-ăddàm̆me*, V Ph *-atàh*; impf. Sn B Td Lh *-ažin* kuivata: Sn *ard лuaďittoo sobiD k.* orsi (riuku) on asetettu vaatteiden k-mista varten. *peťšurkois k-atau алaižid, sukkid i hattaroid* uuninkomeroissa k-taan kintaita, sukkia ja jalkariepuja. B *k-atau kaikked калad* (kaikenlaisia kaloja): *ahvent, kuoreht* (norsseja), *ďoršid* (kiiskiä). *ńīťeťud ozrad huąďžā ahteťaŭ k-àttavakš* leikatut ohrat ahdetaan haasiaan kuivumaan. Kn *sīď* (sitten) *k-ăddàm̆me pelvăhàd.* N *erahàt külûs k-àttài, erahàt perťìs k-àttài päťšiu* toiset k-vat [pellavat] saunassa, toiset tuvan uunilla. Ph *pelvahàd k-atàh̆ päťšiл* (uunilla) *libo* (tahi) *rīhès.* Lh *hän ottau omaл hebol nahkan iäre* (pois), *sen nahkaŋ k-adau.*

kuiveht|uda (Sn B), Td *kuivàht|uda*; pr. Sn B Td *-ū*; impf. *-ui* kuivahtaa; kuivua; Sn *leib vouśe kuivakš еилę kuivanu, a k-unnu vähäižeлloo* leipä ei ole aivan kuivaksi kuivunut, mutta on vähän kuivahtanut. Td *калad zavoďiťī* (alkoivat) *k. pū, veži* [joessa] *zavoďī* (alkoi) *k.*

kuiviko|iźe (Lh); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* aivan kuiva: *meťťšähiźe* (paholainen) *higes, kazak* (renki) *k.*

kuiv-īvan (Td N); ad. *kuivaл-īvanaл*; juhlapäivä (elokuun 29 p.).

kuivkata (Td); p., pl.n. *kuivaDkaťad* uunissa kuivattu pikkukala, jota paastoaikana talvisin käytetään keittokalana.

kujo (Sn B Td Kš V TP Lm Sg); p., pl.n. Sn B Td Kš V Sg *-d*; pl.p. Sn B Td Kš Sg *-id* kuja (kahden yhdensuuntaisen aidan rajoittama tie): Sn *k. oŋ kahten aidan keskuťšas* (välissä). B *k. kahten aidaŋ keskuťš.*

kujo|iźe (Sn Td Sg); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kapeahko kuja.

kuker|k (Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* seipään päästä sahattu ohut kiekko (leikkikalu), jota lapset heittävät kuoppaseen.

kuk|èrtta (B Td); pr. *-èrdau*; impf. *-eŕž* kuhertaa: *ťedŕ kukèrdau.*

kukkar (Sn B Td Pk), N TP *-o*; p., pl.n. Sn B Td Pk *-od*, N *òd*; pl.p. Sn B Td *-oid* Sn tupakkapussia muistuttava (raha)-kukkaro, B Td Pk muunkinlainen rahakukkaro: Sn *häллai k. kadoi* häneltä k. katosi. B *vävü ottau k-on kormańis* (taskusta). Pk *k. on kormańis.*

kukkel (B) kuolleen päähän pantava lakki. (Av кýкель.)

kukkoiťťšu (Pl) orjanruusun (rosa glauca) marja.

kukkombarb (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* orjanruusu (rosa glauca).

ku|kkuda (Sn B Td); pr. *-kun*; impf. *-kuin* kukkua: Sn *kägi kukkū.* Td *do proidijaл nedälil* (kuluneella viikolla) *kägi kukkui.*

kukkuraiźe (Pl) käpy: *mändüŋ k.*

ku|koi (Sn—SP), Kn *-kuòi*, Td Kš *-kᵘoi*, Td N *-kòi*, *-ko̍i*, V Ph Lm *-kuoi*, Kj *-kuo*; p. Sn—N TP *-koid*, Td *-ko̍id*, V Ph Lm *-kuoid*, Kj *-kuod*; pl.n. Sn—N TP SP *-koid*, N *-kòid*, N V *-ko̍id*, V Ph Lm *-kuoid*, Kj *-kuod*; pl.p. Sn Pl—N TP *-kkoлoid*, Td *-koлòid*, V Ph *-kkoлuoid*, SP *-kkoлoi*, Kj *-kᵘoлoid* kukko: Sn *kukoid harďatošt* (harjatonta) *еилę. huondukseл* (aamulla) *k. лaилau рuoлenüön aiga.* B *k. do лaùлoi. kukoin лaилu. kukᵘoin harď.* Lm *kukuoin harďę. kukᵘoin šagлàd* (heltta). Lm *kukuoin peigaлo* (kannus).

kukoimaŕď (B Td), V *kukᵘoinmuarď*; p. B Td *-ad*; pl.n. *-ad*, V *-àd*; pl.p. B Td *-oid* orjantappuran näköinen pieni ruusu.

kukᵘoin-karaŋgahaine (V), TP *kukoin-ka-*

raŋgaine, Lm *kukoiŋ-karaŋkainę* orjantappura.

kuk|oinkuari (TP), Ph *-uoinkuaŕi*, Lm *-oinkoarį* sateenkaari.

kukoi|pī‹ďžahaińe (Sn Td), B *-pīďahaińe*, *-npīskalniťš*, *-npīďahaińe*, Pl *-mpīďahaiń*, Td *-pižahaińe*, N *-mpīлahainę*, *-nepūskahaině*; p. Sn *-pī‹ďžahašt*, B *-pīďahašt*; pl.n. Sn *-pī‹ďžahaižed*, B *-pīďahaižed*; pl.n. Sn *-pī‹ďžahaižid*, B *-pīďahaižid* orjanruusu, orjantappura: B *k-pīďahaižen mard rusked i' äńik* o-n marja sekä kukka ovat punaiset. Td *k-pižahaińe kiviruoppahiл kazvau.*

kukš|in, *-in* (B); p., pl.n. *-inad* kapeasuinen ruukku: *k. oli korged*, *piäli‹ťši* (ylhäällä) *oli k-inas sū kaidaińe* (kapea), *rebᵘoin piä ei mahtunu.* (Av кукши́нъ.)

kukš|oi (Sn B Td), Kn *-uoi*; p., pl.n. Sn B Td *-oid*; pl.p. Sn *-олоid* Sn eräs metsälintu; B Td kukon hyväilynimi: Sn *k. oo rusked ľind*, *me‹ťšäss‿eläu.* (Av, Arv ку́кша.)

kukund (Lh); p. *-ad* kukunta (käen): *mina kazakam* (rengin) *paлkažin kägeŋ k-az da* (ja) *kägeŋ k-ā suai* (asti).

kukur|ta (B); pr. *-dau*, Td *kukèrdau*; impf. B *-d'* kukertaa, kuhertaa: B *ťedŕ k-dau.*

kukušk (Td Kš); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* käpy (kuusen, männyn): Td *kūzen*, *mändün k-ad.* (v. куку́шка.)

kuľ|a (Sn B Td N); p. Sn B Td *-ad*; pl.n. *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn B Td *-id* kuli, niinisäkki, jauhomatto: Sn *ńügü vähä oŋ k-id*, *kai oo havadois ďauhod* nyt on vähän kuleja, kaikki jauhot ovat säkeissä. *soim kandau k-ad vīšküme ďauhod* iso vene kantaa noin viisikymmentä kulia jauhoja. Td *k. ďauhod*, *suoлad*, *hīld.* N *oľīš ťäs vedęs kuudad i hobędad ťäuś k. panda* olisi tässä vedessä kultaa ja hopeaa, voisi kulin täyteen panna! (v. куль.)

kuл|ak (Sn B Td), B Td *-àk*, TP *-akko*, Ph Lm *-akkę*; p. Sn *-akkad*, Sn Td *-akkod*, B Td *-àkkod*; pl.n. Sn *-akad*, Sn Td *-akod*, B Td *-àkod*; pl.p. Sn Td *-akoid*, B Td *-àkoid* nyrkki: Sn *piä oŋ kui pień k. anda ńiškā k-akoл stuik* anna nyrkillä isku niskaan! B *hän heid hīrit‿pavari‹ťšaл kuлakoл piäd vast* hän [lyö] heitä hiiriä kapustalla [ja] nyrkillä päähän. (v. кулáкъ.)

kuлakkai|ne (Ph); pl.n. *-žed* pieni nyrkki.

kuлd (Sn Pl—Kš Lh Pk), N *kūd*, *kuudę*, V — Ph Lm *-ę*, SP Kj *-u*; p. Sn Pl—Kš V Ph Lm Lh Pk *-ad*, B *-àd*, N *kūdad*, *kuudad*, *kūdàd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Lh *-ad*; pl.p. Sn Pl Td Ph Lh *-id*, Kn *-īd*, SP *-ī* kulta; kultaraha: Sn *staľi* (teräs) *oŋ kaлlęhembi k-ad i* (ja) *hobedad. käšk лuaďida kirpiťťšäd ńeńis k-is* käski valmistaa tiiliä niistä kultamääristä. Pl *oľďī k-ad*, *ďiävizeťťī dai kadoťťī* oli kultarahoja (käytännössä), ilmestyivät ja [heti] katosivatkin. Pk *šigaл oli ďeŋgad kaikenjütüšt*, *k-ad i hobedad i kai* siellä oli rahaa kaikenlaista, kultaa ja hopeaa ja kaikkea.

kuлdain ks. *kūdam.*

kuлda|ińe (Sn Pl Td Kš V Kj Lh), Kn V—Ph Kj Pv *-ine*, N *kuudainę*, *kūdàině*, Lm *-inę*; p. Sn Pl—Kš V Lh *-št*, N *kuudàšt*, TP *-st*, SP *-stu*, Ph Kj Pv *-štę*; pl.n. Sn Pl—Kš V Ph Kj Lh Pv *-ižed*, N *kuudaižęt*, TP SP *-ized*; pl.p. Sn Pl Td Kš V Ph Kj Lh Pv *-ižid*, Kn *-ižīd*, TP *-izid*, SP *-izī* kultainen: Sn *k. ďeŋ* (raha), *koľťšaińe* (sormus).

kułdam|‹ehtäińe, *-‹üö* (Td) kuutamoilta, -yö.

kuлdamuru (Td) kultamuru (rakas).

kuлdęnīt (Ph); pl.n. *-id* kultarihma. (v. нить.)

kuлdi|ta (Td), N *kuudi|da*, *kūdida*; pr. Td *-‹ťšen*, N *-n*; impf. Td *-‹ťšin*, N *-in* kullata: Ph *kuldęnītil k-tul vüöl häin vüöstiheze* (kan.) kultarihmalla koristellulla (kullatulla) vyöllä vyötti itsensä.

kuлdoi I (Td TP) kultani, kultaseni (rakas): TP *vedoiń k-ń kuńńiŋgas* (loits.) veden kultainen kuningas (vetoseni k. kuningas).

kuлdoi II ks. *kūdoi*.

ku·лge|da (Td) kulkea: *ko·ńďī läkš ka·ikked mu·a(iлmad müöi k-mai*.

ku|ľīk (Sn Td), B *-ľik*, Td *-lik*, N *-lik*, V *-likkę*; p. Sn Td *-ľikkad*; pl.n. *-ľikad*; pl.p. *-ľikoid* suokurppa, kuovi: N *suo-*, *peudokuliк* (pelto-). (v. кулйкъ.)

kuľľoi (Td) sarveton: *k. ľèhm*.

kuлm (Sn B Td); p. Sn *-ad*; pl.n. *-ad*, B Kn Td Pk *-àd*, Ph *-àď*; pl.p. Sn *-id*, B Td *-ìd* silmäkulma; kulmakarvat: Sn *k-iss‿ала(ťši kaťťšou* kulmainsa alta katsoo. *häллäi k-ad om mustad*. B Td *hebaìл, lehmìl, koiràл, medzzvierìll* (metsänpedolla) *on k-àd. puľk tuľi k-ai* luoti sattui s-aan.

kuлma|iń̀e (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kulmainen: *mustk. ńei(ťšukaiń̀e* mustakulmainen tyttö.

kuлmaka|z (Td); p. *-st*; pl.n. *-had*; pl.p. *-hid* sarveton, nutipää (lehmä).

kuлmaŋkarvàd (Lm) kulmakarvat.

kuľmaťī, *колma·tii* (Td); g. *колma·tii(an* sarveton, nutipää (lehmä).

kuлmoi, *колmoi* (Td) sarvettoman lehmän puhuttelunimi.

ku|lo (B), Pl Td *-ło*; p., pl.n. *-łod* kuloheinä, jota soilta ja rannoilta ensi jään päältä niitetään kuivikkeeksi karjalle.

kuлohein (B Td), Lm *-ę* kuloheinä, edelliseltä vuodelta tekemättä jäänyt heinä: B *k. on ďäлgełę*. Td *k.*, *kudam* (jota) ei *oлę košittu* (niitetty).

kułohi|ńe (Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* viimevuotinen (ruis): *k. rugìž. minä šiemenžiŋ* (kylvin) *k-žeл rugeheл, hüö šiemeťī ūdižeл*.

kuлoja|iń̀e (B); p. *-šťš*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* viimevuotinen (siemenruis): *k. rugiž. k-ižeл šiemenďin* (kylvin).

kuлu (Sn B Td Kš N Lh); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* 1) kulunut, huono: Sn *ťšabatod* (saappaat) *oŋ k-d*. B *ťämä koďi* (asuinrakennus) *on äijäл* (kovin) *k. k-kši mänöu*. Td *k. soba* (vaate), *regi*, *veneh. k-d läŋged. ajau k-l regeл k-t šildad müöi. kułùs koďìš*. Kš *k. kū* loppukuu (taivaankappale). — 2) raukka, poloinen, räästy: Sn *лotoi-k-d* sammakkoraukat. Td *soba-k.* paita-räästy. *šihi tailui se końďī-k* siihen vaipui se karhupoloinen. *hüvin oľi topť* (suuri) *końďī-k*. (-ruoja). N *ńoušto mina ka ťädä kakśtòštvuodi(āšt brihàťš-k-d en udoľi* näinköhän minä en tätä 12-vuotiasta poika-pahaista pysty surmaamaan. *ostau hebo-k-u* (hevoskaakin), *ťeľek-kuлùŋ kakskrūgaižęę* (kaksipyöräiset kärri-pahaset). Lh *šiemeŋ-k-d* huonot siemenet.

**kuл|uda* (N); pr. *-ū* kulua.

kuлu|iń̀e (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* rähjä, pahainen: *paha oŋ külä k.* huono on kylä-rähjä.

kuлumuo (N); ill. *kuлuimuohe* palo, josta jo otettu ensin ruis, sitten kaura.

kuлuoissai (Pk) kulona: *heiń on ďiänü kośśimattai* (niittämättä), *nügüi* (nyt) *hän* (se) *on k.*, *ťämä nuŕm*.

**ku|m̄* (Td N Lh); pl.n. Td Lh *-mmad*, N *-m̄màd*; pl.p. Td Lh *-mmid*, N *-mmīd* kumma, ihme: Td *ńügü miń̀ä oлeŋ kummis käžin: ńälg on i magaťta himoťtau, ei kuga oлę magata* nytpä minä olen ihmeissä (pulassa): nälkä on ja nukuttaa, mutta ei ole missä nukkua. *vot on kummaD, kui hätkeлę ei nägü* ihmeellistä, kuinka kauan viipyy. N *ťämä mī ťeiл kummīd* mitä kummaa teillä on (tapahtunut)? Lh *kindahid e(ťšiškadou, kindahid euлę*; »*ťäss‿oŋ*», *sanū*, »*kummad*» rukkasia rupeaa etsimään, rukkasia ei löydä (ole); »tämäpä on», sanoo, »ihme».

kumaďi (Sn B Td V) kumossa, kumoon, alassuin: Sn *azeta k.*! B *korvoi oŋ k.*

kiänd korvoin k. || *kai k. vierdau* kaikki suulleen (mahalleen) paneutuvat. Td *viedr* (sanko), *stauťš* (kulho) *oη k. miež virū k.* (mahallaan). *kiändä veneh k.*!

**kumaiduda* (B) mennä kumoon: [jotta kuutti l. ruuhi] *ei kumaidu*, [on sivupuu kummallakin puolella].

kum|aitta (Sn N), B Td M *-aita*, Kj *-āta*; pr. Sn B Td M *-aidan*, Kj *-ādan*; impf. Sn B Td M *-aižin*, Kj *-āžin* panna, kääntää kumolleen, kaataa: Sn *kumaida veded buťšiz iärē* kaada vedet tiinusta pois (kääntämällä tiinu alassuin)! B *ken oη korvoiη kumainnu*? Td *häη kumaiž korvoin*. N *ŕegi on kumaimatta* (kääntämättä kyljelleen). M *kumaiž padan*.

kum|ak (Sn Td), B Td *-àk*; p. Sn *-akkad*, B Td N *-àkkad*, N *-ąkàd*; pl.n. Sn *-akad*; pl.p. *-akoid* punainen pumpulikangas: Sn *hällą̈i om paiᴅ kumakąss‿ombeлdu*. N *kumàkkaᴅ* (*kumąkàᴅ*) *paidàkš*. (Av кумáкъ.)

kuma|kkahiŕe (Sn), B Td *-kaiŕe*; p. Sn *-kkahišt*, B Td *-kašt*; pl.n. Sn *-kkahižed*, B Td *-kaižed*; pl.p. Sn *-kkahižid*, B Td *-kaižid* punaisesta pumpulikankaasta tehty: Sn *hällą̈i oη k. paiᴅ*. B Td *k-kaiŕe paid*, *kazaťšk* (pusero); *k-kaižed hiemad* (naisten paidan yläosa hihoineen). (v. ed.)

ku|martazę (N); pr. B *-mardazou*, N *-m̀ardazou*, *-m̆m̀ardazòu*, TP *-mardah*; impf. B *-maržimoi*, N *-m̆maržīmoizę*, *-m̀aržīzęi*, *-m̆m̀arzīzęi*, *-m̆m̀arzīžęi* kumartaa: B *minťäi* (minkätähden) *šina et kumardazennu*? N *pidau kumartazę*! *sina heitazu pouu̯ušťši i kum̆m̀ardaìę hälle muohę suoĭ* sinä laskeudu polvillesi ja kumarra hänelle maahan asti! *prośťīzęi ižàs*, *emàs*, *kum̆m̀arzīzęi ďaugài*, *andoi suu̯d i kät* sanoi jäähyväiset isälleen, äidilleen, kumarsi maahan asti (jalkaan), suuteli ja antoi kättä. TP *end лapsen andandat kumardah muamah ďaлgah kuomałę i toižełę* [ristiäisissä] ennen kuin kummit antavat kastamisen jälkeen lapsen tämän äidille, kumartaa äiti maahan asti (jalkaan) kummallekin kummille.

kum|ardeлzetta (Sn), B Td *-ardeлtaze*; pr. Sn B *-ardeлzou*, Td *-àrdelzou*, N *-ardęлęzou*; impf. Sn *-ardeľižin*, Td *-àrdelžīhe* kumarrella; kallistaita (esim. puistonpenkki kallisteleikse eteenpäin sillä istuttaessa): N *žeńiχo* (sulhanen) *kumardęлęzou* [väkijoukolle].

kum|arduda (Td), N *-àrzuda*; pr. *-àrzuttai*, *-àrzùttài*; impf. Td *-arduťťī*, N *-àrzuťťī* kumartaa: Td *mołembat milei ďałgai kumarduťťī* molemmat kumarsivat minulle maahan asti (jalkaan). N *kum̀àrzuttai toinę toižę̆лę̆* kumartavat toisilleen (tervehdykseksi).

**kumārdęлu|s* (N); tr. *-ksekš* kumartelu, kumarteleminen: *śe ozuťťīzęi* (osoittautui) *k-ksekš*.

kumbušk (Td Kš); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oiď* tuohikoppa: Kš *k.*: *šeinäd panou i käperdüttäu randaižed pohjas piälitši i kriškas* t.: seinät panee [tuohesta] ja reunat taivuttaa pohjan ja kannen (reunojen) yli.

kummakas (Ph) huvittava, naurettava, hauska.

**kum̆m̀ardęuzu|da* (N); pr. *-ttai* kumarrella: *молоďijàd k-ttai ďumaлoiďęn edęs* vastanaineet kumartelevat pyhimyksenkuvien edessä (häissä).

kum̆m̀ìťťšezou (N) ihmettelee, kummastelee.

kum|paš (Sn), B Td *-pàš*; p. Sn *-passad*; pl.n. *-pasad*, B Td *-pàšad*; pl.p. Sn *-pasoiď* B Td *-pàšoid* kompassi: Sn *kumpassad müöi i paraχodaлл‿ajeлdau aino*; *kumpass‿ozuttau suveę*, *pohďazeę*, *kai tūлeᴅ* kompassin mukaan laivallakin kuljetaan aina; k. osoittaa etelän, pohjoisen, kaikki ilmansuunnat. (v. компáсъ.)

kumu (B Pl); p., pl.n. *-d* kulmu, siemenkota: B *līnas k-d*, *реlvahas ťšülküd* hampussa on kulmut, pellavassa sylkyt. *k-n šüda-*

mes (sisässä) *on līnan šiemen*. Pl (*līnaŋ*) *kumu*.

kuna ks. *kunna*.

kund|елда (Sn B Td Kš), B Pl Kn N V M Lh *-елта*, Td *-elda*, N *-ęula*, SP Ph *kūndелта*, Kj *kūndelta*; pr. Sn—V M Lh *-елęn*, Td *-elen*, *-ę̆лęn*, N *-ęлòu*, SP Ph *kūndелęn*, Kj *kūndlen*; impf. Sn B Pl Td—V M Lh *-elin*, Kn *-elīn*, N *-ęŭtī*, SP Ph *kūndelin*, Kj *kūndlīn* kuunnella; totella: Sn *pid'äu lähttä viržiD* (itkuvirsiä) *k-елmā*. B *k-елou*, *ka matkadau heiñikos*, *vai heiñäd šahištau* kuuntelee, niin joku liikkuu heinikossa, niin että ruoho kahisee. *brihatš ei k-елę* poika ei tottele. *nu*, *heboiñe*, *k-elid mindai hüvin* no, hevoseni, olet totellut minua hyvin. *lähtes šündüd k-елmā perťis-piäi ottau šižman* lähtiessään [syntyä] kuuntelemaan ottaa pirtistä riehtilän irtovarren. Td *k-ele*: *zvoñitau* (kirkon kelloja soitetaan)! *hebo ei k-ele* (ei tottele). *miñä k-ę̆лęn*, *miďä on kiŕutettu* (kirjoitettu), *лugegàt*. N *k-ęлou miďa hüö pagìštài* (puhuvat). *miллę himoitaškandoŭ k-ęula*, *što midä hän pagižòu* minun tekee mieleni kuunnella, (että) mitä hän puhuu. *ťüö k-ęugàt mindai* te totelkaa minua!

kundeli|tš (Sn B Pl Td Kš M), V *-ťťšŭ*, SP *kùndeli|tš*, Ph *kūndeli|ťťšŭ*; p. Sn B Pl Td Kš V M *-ťťšad*, SP *-ťťšū*; pl.n. Sn B Pl Td Kš V M *-ćťšad*, SP *-ćťšud*; pl.p. Sn B Pl Td Kš M *-ćťšoid*, V *-ćťšuoid* kuuliainen, tottelevainen: Sn *k.*, *kudam ďaлo kundeлou* k., joka hyvin tottelee. Ph *kūndeliťťšŭ brihaťťšŭ* (poika).

kun|ďelī (B); Pl Kn N *-ďelī*; pl.n. B *-ďelĭad*, Pl Kn N *-ďelijad*, V *kùndelićàd* B kuuntelija, Pl Kn N V kuuliainen, tottelevainen: B *šīd do šündün kunďelĭad dūmaitau* siitä jo »synnyn» kuuntelijat arvelevat. V *лapsèd oлdah* (*ei oлda*) *kùndelićàd*.

kuńďžer (Sn B), Td *kućďžèr*, *kićďžèr*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. Sn B *-oid*, Td *-id* kihara, kähärä: Sn *tukat k-ad oo häлläi* hänellä on k. tukka. B *tuk̄ oŋ k. k-ad tukàd*.

kuńi (Sn—Ph M Lh) kunnes, kun, niin kauan kuin: Sn *šeižu šiñi*, *k. mina tuлęn*! *šiлл‿aiga k. hän oli kuńiŋgahàллu* sillä aikaa kun hän oli kuninkaan luona. B *miлla oń do šiemèttu*, *k. šina tulĭt* minä olen jo kylvänyt, ennen kuin sinä tulit. *ištu šina ťäs kätküden лu* (luona), *k. лapš magadau* (nukkuu)! Kn *k. kaste om*, *šiñi kebemb* (kevyempi) *koššida* (niittää). *k. vai ťauďüu puimìšt*, *muga kai puimme* n.k.k. vain riittää puitavaa, niin kaikki puimme. Td *k. milai ťäuďüi ńäid ozakkahid šüömižiD*, *ka hüväi oli* niin kauan kuin minulle riitti näitä onnekkaita ruokia, niin hyvä olikin. N *k. pappi vańkàŋke ŕihès*, *ďiekäinę mänou maŭškànnu* sillä aikaa kun pappi on Vańkan kanssa riihessä, lukkari menee papinrouvan luo. *лaske händ vedęi i vuoła*, *k. ei nürväidä* laske häntäsi veteen ja odota, k. näppää. *mina en-voi ťeid лaskeda*, *k. mina en sanu* minä en voi teitä päästää [sisään], ennenkuin ilmoitan [isännälle]. TP *tuлe minùd ťiedustęłęmah*, *k.* (niin kauan kuin) *oлed sinä omiл valgeiloiл valdaizil* (omassa ihanassa vapaudessasi)! Ph *kuń‿ei rahvas tuliškata* k. väki ei tule. *k. heŋgis oli*. M *k. akad oldī vedel*, *šiñi tuli* sillä aikaa kun naiset olivat vettä hakemassa, tuli.

kuńiŋga|z (Sn Pl Td), Td *kuńìŋgaz*, TP *kuńńiŋgas*; p. Sn Pl Td *-st*; pl.n. *-had*; pl.p. *-hid* keisari, tsaari, kuningas: Sn *veńaŋ k. zakonaa voi лuaďida ūdeę* Venänäjän k. voi laatia uuden lain. Td *k-han naiñe* keisarinna. TP *vedoiń kuлdoiń kuńńiŋgas* vetoseni kultainen kuningas (sanotaan aina kun saunassa kaadetaan vettä päälle).

kuńi|ī̆š (Sn B Pl), B Td N Pk *-tš*, Ph Lm *-ťťšu*; p. Sn B Pl Td Pk *-ťťšad*; pl.n. *-ćťšad*, N *-ćťšàd*, Ph *-ćťšùd*; pl.p. Sn B Pl Td *-ćťšoid* näätä: Sn *end* (ennen) *oli* (maksoi) *puolitošt rubĭad k.*, *a ńügüde*

(mutta nyt) *oľi do kümmene rubľad. šiga bobrad ei sua, a kaži k-ťťšad* (san.) sika ei synnytä majavaa eikä kissa näätää. (v. куни́ца.)

ku|nna (Sn—V Ph Lh Pk Pv), Sn Pl V Ph Pv *-nnę*, Sn B Td SP Lh *-nne*, B V Ph *-nnę*, Td *-na*, Kj *-nę* minne, mihin: Sn *sanunu ei, k. ľäkš. kunnę lähtettε?* B *en mäńe ńi k.* (mihinkään). *kaťťšou, kunne miňą mäńen. hävittada händä kunne taht* (tahansa). *ken kunnegena* kuka minnekin. Td *kuna ľäkšìɒ? no ku·na že lä·htemme* no, mihinkäs lähdemme? N *i ozuťittę dorogaą, kunna mändä* ja näytitte tien, minne mennä. *k. tahto minun silmìs pagęńīžid* jonnekin näkyvistäni poistuisit! *mina lähtęn kunnagi* (jonnekin) *toižī külīhei.*

**kun|ùt* (N); pl.n. *-uìàt* piiska, ruoska: *iškou hebòd kunùìau.* (v. кнутъ.)

kuo- ks. *kua-*.

kuo|k (S—Td N Pk), V Lm *-kkę*; p. Sn—Td *-kkad*; pl.n. Sn—Td Lm Pk *-kad*, Kn *-kàd*, V *-ìkàd*, Pk *-ìkad*; pl.p. Sn B Pl Td *-kkid*, Kn *-kkīd* kuokka; B myös puunuija, jolla paakut pellossa nuijitaan hienoksi mullaksi, Td n. kahta sormea leveä, puuvarteen kiinnitettävä rautakuokka: Sn *k-кал kuokitau реядоd ľībo* (tahi) *рялоd.* Kn *siť* (sitten) *kuokìmme net turbehèt kai, murębndaňme k-kàл.*

kuoka|iźe (Sn), Td *-ine*; p. Sn Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* (oven)haka.

kuo|kkida (Sn B Td Pk); pr. *-kin*, Kn *-ìkìmme*, Td *kŭŏkìv*; impf. Sn B Td *-kīn* kuokkia; nuijia (turpeita, paakkuja) hienoksi (kynnön jälkeen): B *šìt künìau i ägesteìau i ližąkši kuokiìau, turbehèd mureìau* sitten kynnetään ja äestetään ja vielä kuokitaan, turpeet murennetaan. Td *ťik kŭŏkìv* tikka hakkaa [puuta]. *реядоil kòakuid* (paakkuja) *k.*

kuo|лda (Sn—V Kj M Lh), N V SP Ph Ls *-лta*; pr. Sn—V SP Ph M Lh *-лęn*, N *-лęn*, Kj *-ľen*; impf. Sn B Pl Td—V SP M Lh *-ľin*, Kn *-ľīn*, Ph *-lin* kuolla: Sn *paр kuoлou ńügü* (nyt) *ťerväi* (pian). *häŋ kuoľ umbaiduksē* (umpitautiin). B *dorogam vieroš virū kuolnu rebᵘoi* tien vieressä makaa kuollut repo. *panou hurśťšiďen алле seŋ kolnuden rebᵘoin* panee hurstien alle sen kuolleen revon. Td *kuⁱ miлà kuoлnòv iža* kun minulta kuollee isä. N *tилou ťämä kuounu* (kuollut) *briha* (nuorukainen) *hebou.* M *uкoл kuoлduhutt on ükštoštküme vuoì* mieheni kuolemasta on yksitoista vuotta. Lh *smieťiťťī što om paimoi i lehmäď do kuoлnuded* arveltiin, että sekä paimen että lehmät jo ovat kuolleet. Ls *kuoлta kier* (kerta) *pidäu.*

kuoлend (Sn); p. *-ad* kuolema: *ende k-ad* (kuollessa) *heŋg karaidau* (korisee).

kuoлentpäi (B Pl); p., pl.n. *-väd* kuolinpäivä.

kuo|лettada (B), Td *-letada*, N *-лęttada*; pr. B *-лetan*, Td *-letan*; impf. B *-лetin*, Td *-leťin* surmata, tappaa, aiheuttaa kuolema (huolimattomuudella): B *ńälg-surmiŋ k.* nälkään tappaa. Td *kuolèť oman lapsen* aiheutti kuoleman lapselleen (ei vienyt lääkärille). N *tahtoit sina mindài kuoлęttada* sinä aioit minut surmata.

kuo|liąmòa (B), Td *-ľižmua*; all. *-ľižmuaлę* hautausmaa: Td *ende sanuťī kuoľižmua, ńügü* (nyt) *mogiл.*

kuo|lijammarď (B Pl), B *-liammarď, -ľi(ammarď, -ljanmarď*, Td *-lijammòarď, -ljànmŭärď*, N *-ľi(ànmuoŕď, -lijammuorď, kuəľijanmūròi*; p., pl.n. B *-lijammarďad*, Td *-lijammòarďad*; pl.p. B *-lijammarďoid*, Td *-lijammòarďoid* sudenmarja (paris quadrifolia), paatsaman marja; N juolukka: B *k-ad*: *mustàd marďàd ku tuomem marďad, kuoŕ must; nāhè marďoihe kuolďī ende vahnas.*

kuo|lī (Sn N Ph M), B Td Lm *-liį*; p. Sn M Lh *-ľiad*, Sn *-ľi(ad*, Td *-lijad*, N *-lijàd*; pl.n. Sn B N M Lh *-ľiad*, Sn *-ľijad*,

B Td N *-lijad*, Kn *-lĭ(àd*, Td *kùŏlĭ(àd*, N *-lĭ(àd*; pl.p. Sn *-lijoid*, Kn *-lĭᵘoid*, Td *-lijoid*, N *-lĭ(oid* kuollut (ennen hautaustaan), ruumis, vainaja: Sn *kuolian viešt tuлou* kuolemanviesti tulee. *uńiz ńägin ižat kuolĭ(aɒ* (isä vainajan). B *mina löuďin dorogàn* (tien) *vieròs* (vieressä) *kuolian ŕebᵘoin. kuolijan sobàd* kuolleen ruumiin verhot. Kn *kui kuolĭ(àd panèd* kun kuolleen hautaat. *kui peiłàt kuolĭ(ᵘoid* kun hautaat kuolleita. Td *kuŏlĭ(àn hàŭd mogĭлàл* (hautausmaalla). N *tuлīzbi eläu lĭbo k.* tulisipa elävänä tahi kuolleena. *tuлou peŕłī kuolĭ(oidęn sobis* (kuolleen vaatteissa). *tuonèttę mille puźiŕìn kuolijàd vet, toižèn elavàd vèt* [kun] tuonette minulle pullôsen kuolemanvettä, toisen elämänvettä. *kuga on eläu vęźi i k. veźi* missä on elämänvesi ja kuolemanvesi?

kuom (Sn B Td N M Lh), V TP Lm *-ę*; p. Sn B Td Lm M Lh *-ad*; pl.n. *-ad*, N TP *-àd*; pl.p. Sn B Td M Lh *-id* ristivanhempi (mies ja nainen), kummi, kuoma. (Näin nimittävät saman lapsen kummit, kummit ja lapsen vanhemmat toisiaan): Sn *k-ikš ku(łšułłī* kummiksi pyydettiin. *kuominn‿olin.* (v. кумъ, кумá.)

kuomaiŕe (B) kuomaseni.

kuondu|da (Sn B Td N); pr. *-n*; impf. *-in* herätä unesta; virota, tulla tajuihinsa: Sn *kuondekselл‿opi aigembi k.* aamulla koeta aikaisemmin h.! B Td *huondekseл kūš łšôassud k-in* aamulla heräsin kello kuudelta. N *mina oṕa·ł k-n i eläuzun, lienen endišłši* minä taas herään ja virkoan, tulen entiselleen.

kuondu|tada (B Td); pr. *-tan*; impf. *-łin* herätellä (nukkuvaa); virvoitella (tointunutta).

kuo|p̄ (Sn B Td N), V Ph *-ppę*; p. Sn B Td N V Ph *-ppad*; pl.n. *-pad*, N *-pàd*; pl.p. *-ppid* kuoppa (juurikasvien säilytyspaikka): Sn *päštärd* (päistärtä) *pandau kuoppidem piälę.* B *kuopàs pidetau nagrĭž da kartofeljad, rötkid, bŕukvad* k-ssa säilytetään nauriita ja perunoita, retikoita, lanttuja. N *mužik ubeŕiu nagrę-hèd kuoppai* mies korjaa nauriit k-aan.

kuo|ŕ (Sn B Td Kš N), N *-ŕi*, V *-ri*; p. Sn Td Kš *-rd*, B *-rt*; pl.n. Sn B Td *-red*, B N *-rę̀d*, Kš *-rèd*; pl.p. Sn B Td *-ŕid*, Kš *-rīd* kuori (puun, leivän): Sn *parded oli kuoreη kere* hirret olivat kuorimattomat (kuorineen). B *prŏkkàɒ mändùižen kuorę̀s azutā* ongenkohot tehdään mäntysen kaarnasta.

kuo|reh (Sn—Kš V Pk), B N *-rę̀h*, Kn *-rę̀h*, N *kuorę̀χ*, SP *-ŕoi*, Ph *-ŕuoi*, Kj *-rĭž*; p. Sn—N *-reht*, B *kuᵒreht*, Td N *-rę̀ht*, V *-rehtę*, SP *-ŕoidu*, Ph *-ŕuoid*, Kj *-rĭšt*; pl.n. Sn—Kš V Kj *-rehed*, B N *-rę̀hęd*, SP *-ŕoid*, Ph *-ŕuoid*, Pk *-rehęd*; pl.p. Sn B Pl Td V *-rehid*, Kn Kš Kj *-rehīd*, SP *-ŕołoi*, Ph *-ŕołuoid* kuore (kala), norssi: Sn *keiłłägäd muŕginakš kuoreht.*

kuo|ŕida (Sn B), Ph *-rida*; pr. Sn B *-ŕin*, Ph *-rin*; impf. Sn B *-ŕīn*, Ph *-rīn* kuoria (maito): Sn *kuoŕitau maidos kandatest* (paksua kermaa). *kuoŕigat kandatest ragendos* (kiulusta). B *egläi* (eilen) *maidon kuoŕīn.*

kuorĭž ks. *kuoreh.*

kuo|ŕittada (Sn B), Td *-ŕitada*, TP *-rittada*; pr. Sn B Td *-ŕitan*, TP *-ritan*; impf. Sn B Td *-ŕiłin* kuoria (puu, peruna, nauris j.n.e.): Sn *mina lähten hoł* (vaikka) *paržit* (hirsiä) *kuoŕitan* (kuorimaan). B *kuoŕitettau tuorest mändüɒ* kuoritaan tuoreita mäntyjä (tuoretta mäntyä). Td *kuoŕitada kartofeł* (peruna), *nagrĭž* (nauris). *parded oη kuoŕitamattai* (kuorimatta.)

kuoŕittama|toiŕe (Sn B); p. *-tošt*; pl.n. Sn *-ttomad*, B *-toižed*; pl.p. Sn *-ttomid*, B *-toižid* kuorimaton (puu).

kuoŕoi ks. *kuoreh.*

kuorska|ta (Td); pr. *-dau*; impf. *-ž* kuorsua (hevonen).

kuoŕźida ks. *karźida*.

**kuorzìnd* (N); ill. *-ài* karsinta, hakkuu: *hän käveľ meťťšài haugòŋ k-ài* hän kävi metsässä halkoja hakkaamassa.

kuorz|uda (B Td Ph); pr. *-ū*; impf. *-ui* kuorsua (hevonen); kuorsata (nukkuessa): B. Td *hebo k-ū*: *varaidau* (pelkää), *ei mäne*.

kuoru|t (Kn); p. *-t*; pl.n. *-dęd*; pl.p. *-žīd* pieni, ohut kuori: *k. kui küńďž biŕbois* kuori on kuin kynsi pajunkissassa.

kuo|šk (B Kn Pk), N V *-šku*; p. Kn *-škud*, N *-škŭd*; pl.n. B Kn N V Pk *-škud*, Kn *-skùd*, V *-škùd*; pl.p. B Kn *-škuid* ruumen: B *ďüvàť kuoškuideŋke i aganoideŋke šierìau ühtē ťšuppū* jyvät ruumenien ja akanoiden kanssa työnnetään (siirretään) samaan nurkkaan (riihessä puimisen jälkeen). N *andoi hebŏлę́ śüödà kuoškŭd*. V *kagrę-*, *rugiž-*, *ozrękuošku*.

kuoža|ľ (Sn B Td V Pk), TP *-li*, Ph Lm *-ľi*; p., pl.n. Sn B Td *-ľid*; pl.p. *-ľīd* kuoseli, kehräpuu. Osat: Sn B Td *лаba* (istuinlauta); Sn B Td. Pk *kuožaľpiä*, N *kuožàľpie* (kuontalo, tutti); Sn B Td *kuožaľpuiī* (*raudaiŋe*), TP *kuožalipuikko* (kuontalopuikko: metallinen neula, jolla kuontalo kiinnitetään kuoseliin); Sn B Td *kuožaľrihm*, TP *kuožalirihmę* (paria sormea leveä nauha, jolla kuontalo sidotaan kuoseliin).

kuotto (B) kuotto (scrotum) (oriilla).

kupe|ľ (Sn), TP *-li*; p., pl.n. Sn *-ľid*; pl.p. *-ľīd* kasteastia: Sn *pāp̄ k-ľis-pʲäi nostau лapseę rišťižaлę üskā* pappi nostaa k-sta lapsen mieskummin syliin. (v. купе́ль.)

kup|ts (Sn B Td); p., pl.n. *-tsad*; pl.p. *-tsid*, N *-ťšīd* kauppias. (v. куп|е́цъ, -ца́.)

kura|ita (B), Td *-itta*; pr. B Td N *-idau*; impf. B *-i*, Td *-iž* kurista: B *vaťš k-idau*, mutta kun *paned sagedembad murud vaťťšā*, niin jopa *heittau* (lakkaa) *kuriženda*n (kurajamasta). N *лoìoi* (sammakko) *k-idau*. (v. кура́житься.)

kuraž|izetta (Td); pr. *-izou*; impf. *-īhe* kiukutella: *лapš k-izou*. (v. кура́житься.)

kurďai|ne (TP); pl.n. *-zed* (itk.) kurja, poloinen: *kuzbo peiteлnetös minus*, *k-zes лapses* missäpä piileskelet minulta, kurjalta lapselta.

ku|ŕg (Sn—N), Kn V Kj *-ŕgi*, SP Ph Lm *-rgi*; p. Sn—V Ph Kj *-rged*, SP *-rgie*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj *-rged*, Kn Td *-rgèd*, Lm *-rgęd*; pl.p. Sn B Pl Td N V *-ŕgid*, Kn *-ŕgīd*, Kš *-rgīd*, SP *-rgī*, Ph *-rgid* kurki: Sn *kevödeл tuлdau kurgeD*, *suoл krīkutau* (huutavat). B *kurged лauletau*. V *kuŕgi piťkę ďaлg*.

kurgeŋkaťťiл (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* eräs kukaton rukiin seassa kasvava heinä.

kuŕgšībiŋe (Sn), B *kurgšībinę*, *kuŕgšībiŋe*, *kurbšībiŋę*, Pl Td *guŕpšībiŋe*, Td *gurbšībiŋe*, N *kuŕšībīne*, V *kursībiline*, TP *kurgensībine*, Lm *kurgelinę*, Pk *kuŕbšībiŋe*; p. Sn *kuŕgšībišt*, Td *guŕpšībišt*, N *kuŕšībišt*; pl.n. Sn *kuŕgšībižed*, Td *guŕpšībižed*; pl.p. Sn *kuŕgšībižid* viisto, vinoaidaksellinen (aita): Sn *k. aid*: *žerďid hoso pandau*, *virugā* v. aita: aidakset pannaan vinoon, pitkälleen. Pl *guŕpšībiŋe aid peldois i nituis ümbäri łuaďitau*.

ku|ŕīk (Sn B Td Pk Sg), B *-ŕik*, TP Lm *-rikkę*; p. Sn B Td *-ŕikkad*; pl.n. *-ŕikad*; pl.p. *-ŕikoid* yhdestä puusta tehty halkonuija: Pk *haлgon haлgaittau k.*

kuŕika|iŋe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni puunuija.

kurikoita (Td) kurikoida: *ehtäižet vaste sуau k. madeht* illalla vasta saattaa k. mateita [jään läpi].

kurikpiä(ťširvoi (B) sammakon nuijapää poikanen.

kur|išta (B Td Pk); pr. *-ižou*, N *-ižou*; impf. B Td *-iž* kurista, hurista, kuhertaa: B *vaťš k-ižou*. *лotoi* (sammakko),

ťedŕ k-ižou. N *ťedri k-ižou.* Pk *līp* (väkkärä) *šeibähän piäs k-ižou.*

kurižend (B Td); p. *-ad* kuriseminen, kurina: *vaťš heittau k-an* vatsa lakkaa kurisemastä.

ku|rīk (Sn B Td Kš M Pk), B *-řk, -rk,* Kn *-rku,* N *-rku*; p. Sn B Td Kš M *-rkkud,* Kn *-rkud*; pl.n. Sn B Kn Td Kš M *-rkud,* N *-rkud*; pl.p. Sn B Kn Td Kš M *-rkuid,* N *-rkuid* 1) kurkku (henki- ja ruokatorvi): Sn *kurkk‿oŋ kus heŋgi kävüu. muga kurkkū лainadeлęd ga ďūtuɒ* [jos] noin kurkkuusi nieleksit, niin läkähdyt. B *šüömiŋe* (ruoka) *kurkus mänöu läbi.* Kš *лainažin* (nielaisin) *kurkkū.* N *kurkun ńok* aataminomena. *kurkun kibištannou veri voi saubatta* kun kurkku lienee kipeä, voi veren sulkea [sillä paranee]. M *kägeл kurkkū mäńⁱ‿ogaz* käen kurkkuun on mennyt oas (käki on lakannut kukkumasta). — 2) pyssyn hana: Sn *k. lekahťīhe dai oruž lībiťťīhe* h. liikahti ja pyssykin laukesi. N *tuoi ak oružďžaa, śen nostau kurkuu* toi eukko pyssyn ja sen hanan kohottaa. (v. куp|óкъ, -ká.)

kurkл|ū (B Td); p., pl.n. *-ūd*; pl.p. *-uid* aataminomena.

kurīknuora|iŋe (Td Sg); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* päitsien leukahihna.

kurkun(алu|iŋe (B Td); p. *-šťš, -šť*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* leuan alla oleva, leuka-: *k. remeń* leukahihna (riimussa).

kurkunałustę (Lm) kurkunalusta, kurkku ulkoapäin.

kurmi|ťťšu (Lm); in. *-(ťšus* teerenpisama.

kurnę (Lm) myllyn vesiruuhi, jota myöten vesi menee rattaaseen.

ku|rńīk (Sn), B Pk *-rńik,* B Td *-řńīk,* Td N *-rńik,* V Ph *-rńikkę,* TP *-rnikkę*; p. Sn Td N Ph *-rńikkad,* B Td *-řńikkad,* Td *-rńikkad,* Pk *-rńikad*; pl.n. Sn Td N Ph *-rńikad,* B Td *-řńikad,* N *-rńikad,* TP *-rnikad*; pl.p. Sn Td N *-rńikoid,* B Td *-řńikoid,* Ph *-rńikuoid* kalakukko: Sn *müö paštoimme ťänäpä kurńikaa. лuaďi* (tee) *miłłei* (minulle) *kakš kurńikkad kerał varoi* (evääksi). Td *hüväs калas, лohes kurńik.* N *mužik leikadàu kurńikaa* mies avaa kalakukon. TP *kurńikaŋ kuori ajeлiah* (kaulataan) *värttinäizeл* (kaulimella) Ph *riäpüöis kurńikkę* muikkukukko. Pk *калas лuaďitau kurńikad.* (Av кýрникъ.)

kurńikai|ńe (Td); pl.n. *-žed* pieni kalakukko: *k. verekses* (tuoreesta) *kałàš.* (Av кýрникъ.)

kuŕńikkaлa (Td) kalakukkoon sopiva kala: *šīg om paras k.*

kur|ī (Sn B Td); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. Sn *-tid,* B Td *-ttid* lyhyt naisen takki, jokapäiväinen (vanua vuorin ja päällisen välissä): Sn *k. oo soba* (vaatekappale) *lühükäiŋe, hiemat* (hihat) *pitkät; akat* (naiset) *piďetäu piäл keźiл i* (ja) *taľwiл.* (v. кýртка.)

kurťša|u (N); pl.n. *-vàd* kihara. (v. курчáвый.)

kurťšišt|uda (B Td); pr. *-ū, -uu*; impf. *-ui* kurtistua, mennä kurttuun kuivuessaan (esim. märkä rukkanen t. kenkä): B Td *kindaz* (rukkanen), *ťšabat* (saapas) *k-unnu on.* Td *k-unnù ťšabăt.*

kuru (Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* loimitukki kangaspuissa: *stavinoiďeŋ* (kangaspuiden) *k.*

kurude|лda (Sn Td), B V *-лta,* Td *-łda*; pr. Sn B Td V *-лęn*; impf. Sn B V *-łin,* Td *-lin* vieriellä, kieriellä: Sn *лapsed muad müöi k-лdau.* AV *mina ďiän tsarih kazakaks, rubedan ruskedis paidois kävelemmah, kui ruohto-vois kurudelemah* minä jään tsaarin luo rengiksi, rupean kulkemaan punainen paita yllä, kuin kokkeli voissa kierielemään (elämään täydellisessä yltäkylläisyydessä). (vrt. v.: катáться какъ сыръ въ мáслѣ.)

kuruďi (Td) vierien, kierien.

kurušk (B) kiekko, leikkipyörä, -vanne, suksisauvan sompa: *ńi rīhes snuapp̆ud, ńi purnus ďüväd, a tahnaл kui heińäd müöi k. vierou* ei riihessä lyhdettä eikä purnussa viljaa, pihassakin kiekko pyörii kuin nurmikkoa pitkin (t.s. ei ole mitään).

kuru|ta (B Td N); pr. *-dau*; impf. B *-i*, Td *-ž* vieriä, kieriä: Td *ťelegän krūg k-dau* kärryjen pyörä vierii.

kuru|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. *-ťin* vierittää, kierittää, heittää kiekkoa pitkin maanpintaa (leikki): Sn *läkkä buʿťšiη* (tynnyrin) *k-tamme.*

ku|s(-z) (Sn B Td N V TP Kj Lh), Td *-s̄* missä, mistä: Sn *kus šinun faťer* (asuntosi) *oǫ? mäne ťiedä kuss‿oǫ. kus pūttū eläu* siellä täällä (milloin missäkin) elää. *šüödäu rahvas šīdže stoлas, kuss‿ańťī häллęi skuaťťeŕ* väki syö siinä samassa pöydässä, mistä hänelle annettiin pöytäliina. B *kuz vedada ed voi* missä et voi vetää [auraa]. *ei voittu löuta ńi kus* ei voitu löytää mistään. Td *šeižattaŭ endĭžę̆лę̆ siälę kuš‿oť* asettaa seisomaan entiselle paikalle, mistä otti. *ei oťe ni kedä ni kuš̄* ei ole ketään missään. N *miллę ei kus ottäda seiʿťšemttuhàt deńgad* minä en voi saada mistään seitsemäätuhatta [ruplaa] rahoja. *kus hän ounęnòu* (lienee)? *kuss‿om buob* (mummo)? *kuz buob oǫ?* V *tüťär mäń kodĭh kaťťšomah, midä kuz on* tytär meni kotiin katsomaan, mitä missä on (onko siellä mitään). TP *kuzbo oлnou minun uroi kaľľiz armoizeni* missäpä lienee minun miehinen kallis omaiseni? Ph *kuss‿oлęn?* Lh *kuss‿iʿťše magai? kazak kaťťšou, kuz oǫ hapannudeD kandod* renki katsoo, missä on mädänneitä kantoja.

ku|šak̄ (Sn B), B Td *-šak̄*, V *-ššakko*, TP Lm *-šakko*; p. Sn *-šakkod*, B Td *-šakkod*; pl.n. Sn *-šakod*, B Td *-šakod*, B *-šakkod*, V *-šakòd*; pl.p. Sn *-šakoid*, B Td *-šakoid* leveä, pitkä kudottu (neulottu) vyö, päällysvaatteiden yllä pidettävä. (v. кушáкъ.) (ks. *gušsak̄.*)

kušakkopirdę (Lm) vyöpirta.

kusp|ī, -iei (N) mistä(päin): *ťädä muʿťšoid k. tuoiłE i sinna suoťtagat* tämä nuorikko viekää sinne, mistä toitte! *k-iei tuoi iža* (isä), *e·n-ťieda.*

ku|sta (Sn B Td); pr. *-zen*, N *-zòŭ*; impf. Sn B Td *-žin* kusta, urinare.

**kusťik̄* (B); p. *-àd* pieni pensas. (v. кýстикъ.)

**kuze|ttada* (N); impf. *-t* kusettaa: *k-t mille* minua kusetti.

ku|ži (Sn B Td), N Lm *-zi*, Kj *-źi*; p. Sn B Td *-st*; pl.n. *-zed* kusi: Sn *läkkä ühtes kuzeлę!* B *kuzeлл‿oľim* (olin) *piнaл. kuzeлę mänen.* N *ku suo^u kuzęлę* kun rupeaa kusemaan. *olin kuzęu* kävin kusemassa.

kuźi|haine (N), Kj *-ʿaiźe*; p. N *-hašt*, Kj *-ʿašt*; pl.n. N *-haižed*, Kj *-ʿaižed, kuźjaižęd*; pl.p. N *-haižid*, Kj *-ʿaižīd* muurahainen, kusiainen.

kuzikoťťšu^oi (Lm) käpylintu (mahan alusta ruskeahko, selkä harmaa).

kuzilūž (N) kusilätäkkö. (v. лýжа.)

kuźimä|ťtàz (N); ill. *-ttähäi* muurahaispesä.

kužipuzuŕ (B Td), Lm *kuzipuzuri*; pl.n. B Td *-id* virtsarakko: *k., hänes* (siitä) *kuži ľähtou.* (v. пузы́рь.)

kužiťš (B) usein ja paljon kuseva.

kuť, kuť (Td) se, se (koiran houkuttelusana).

kuťerm (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* lumimyrsky: *ülem paha pogot* (sää) *talvel oη k.* (v. кутерма́.)

kutk|ę (Ph); in. *-as* kanahäkki. (Av ку́тка.)

kutketta|da (Sn); pr. *-u* kurnuttaa: *лotoi* (sammakko) *k-u.*

kuťkute|z (Sn); p. *-st* kutkutus, kutittaminen: *mina varaidan* (pelkään) *k-st* kutian.

kuťku|ttada (Sn B Td), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. Sn *-ťin*, B Td *-tin* kutittaa, kutkuttaa.

ku|ʿťšer (Sn B Td Lh), N *-ʿťšer*; p. Sn B Td Lh *-ʿťšerad*; pl.n. *-ʿťšerad*, N *-ʿťšeràd*: pl.p. Sn B Td Lh *-ʿťšeroid* ajaja, kuski;

Sn *k. oo vai herraл, kudam* (joka) *omiл heboiл ajau.* (v. **кýчеръ.**)

kuʿťšìšt|uda (B Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* kutistua (märkä jalkine tai vaate kuivuessaan).

kuʿťšu|tada (Td Ph); pr. *-tan*; impf. Td *-ťin* Td kutittaa; Ph pyytää, vaatia.

ku|ťťšuda (Sn—Kn N TP Lh), B *-ťšuda'* Td *-ttsuda*; pr. Sn—Kn N TP Ph Lh *-ʿťšun*, Kn *-ťťšū*, Td *-ʿtsun*, *-ʿtsùn*, Ph *-ʿťšùn*; impf. Sn—Kn N TP Ph Lh *-ʿťšuin*, Td *-ʿtsuin* kutsua, nimittää, pyytää: Sn *meid kuʿťšuťťī rišťiʿäižiлę* (ristiäisiin). B *kuťťšumattā tuľin, ajamattā lähten. kuŕg kuʿťšui rebᵘoid gośťī* (vieraisiin). *kui šindä (šinun ižad) kuʿťšutau* mikä on sinun (sinun isäsi) nimi? *tuľi mužìk* (mies) *händä kuťšumā.* Kn *kuʿťšuťàŭ külûⁱ itkuvirziŋ̀ke; kuťťšū toinę ńeiʿťšùť* [morsian] pyydetään saunaan itkuvirsin; pyytää toinen neito. Td *kuʿtsui mindai* (minua) *gośťšī* (vieraisiin). *mindai kuʿtsuťī vańakš* (Vańaksi). *emänd rubež mindai ťüöndämàⁱ buabaɒ kuìsumàⁱ* emäntä aikoi lähettää minut lapsenpäästäjävaimoa hakemaan. *poig ńi koñz* (milloinkaan) *ei kuìsunu tataksi* (isäksi). *miňä hèid kuʿtsùn bratanàkš* (serkuksi). TP *kuʿťšui briha'ťšun muamah vüön, kudai kadoi* pyysi kadonneen pojan äidin vyön.

kuv|a (Sn B Td N V Ph Lm Pk); p. Sn B Td *-ad*; pl.n. *-ad*, V *-àd*; pl.p. Sn B Td *-id* lesti; (teeren)kuva: Sn *kuvat pidⁱäu panda keŋgī.* Lm *tedreŋ k.*

kuvah|aiňe (Sn B Td), N Ph *-aine*, Lm *-ainę*, Pk *-äiňe*; p. Sn B Td *-ašt*; pl.n. *-aižed*; pl.p. *-aižid* varjo(kuva): Sn *muad müᵒi päivpaštoл matkadat ka k. ńägū* kun maata myöten auringonpaisteella kuljet, niin v. näkyy. B *pūn, mužikaŋ* (miehen) *k.* Pk *šiлmän k-äiňe* silmään heijastuva kuva.

kuvaлlē (M) kunnollisesti: *išìu k.*!

kuva|ta (Sn B Td); pr. *-dan*; impf. *-žin* panna lesti kenkään ja tämä korjata naulaamalla pohjat kiinni: Sn *k-žin ťšabatod* (saappaat). B *k-dan ťšabaìon.*

kuvi|ttada (B), Td *-tada*; pr. B Td *-tan*; impf. *-ťin* B panna kenkä lestille (?); Td rypyttää hame vyötäröltä (neulomalla).

kū (B Td N Lm Lh); p., pl.n. Td Lh *kūd*, N Ph *kuud*; pl.p. Td Lh *kuid* kuukausi: N *elàu sigä* (siellä) *kaks koлmę kuud. zmeja* (lohikäärme) *śüöu riśťiìuid* (ihmisiä) *ďoga kuud.* Lh *tuhad rubľad kūkš poлuʿťšīn* (ansaitsin).

kūda|m (Sn B N Ph), Kš *-in*, Lm *koлdain*; p. Kš *-ind*; g. Sn B Kš *-men*, N Ph *-mèn* kuutamo: Sn *kūdoi* (kuu) *paštoi* (loisti) *taivahaл, oľi k-meę vaлged* (valo). N *k-mèę vauged.* Ph *k-mèn vaлged, vaлgei.* Lm *koлdain paštau,*

kūd|ež (Sn Pl N M), B *-èž*, Kn Td Kj *-eńďž*, Kn *-ę̀s*, Td *-ènž*, Kš Ph *-eiž*, V *-eęži*, SP *-es*, Pv *-eś*; p. Sn M *-et*, B *-èt*, Kn Td Kš *-eì*, Td *-èt*, SP *-ettu*, Ph *-ettę*; g. Sn Pl—V SP Ph M *-enden*, B *-ènden*, N *kuudèndèn*; pl.p. Sn Pl M *-eęžid*, Kn *-eńďžīd*, Td *-ènžid*, *-eńďžid*, Kš *-ęežīd* kuudes: Td *k-ènžid sutkid* kuudetta vuorokautta.

kūd|ēstošt (B), Td *-eństošt*; g. *-endentošt* kuudestoista: B *k. doľa listad* k. osa paperiarkkia.

**kūdìnd* (N); p. *-ad* kultaaminen: *k-ad oť puoľtoštsadad rubľàd* kultaamìsesta otti puolitoista sataa ruplaa.

kūdoi (Sn B Td N), B Kn Td V *koлdoi*, Pl *kuudoi*, V *koлdᵘoi*; p. Sn B N *kūdoid*, Kn Td *koлdoid*, Pl *kuudoid* kuu, kuutamo (taivaalla): Sn k. *paštoi* (loisti) *taivahaл.* B *kūdoin edē ku piľv mänöu, hän riŋgahtau* (huudahtaa). B *üöл k. paštoi. nügü* (nyt) *on ťäus k.* Pl *kuudoi, kaʿťšo, nouž. vaлged üö oľi: kuudoi paštoi.* Kn *koлdoi nouzou.* Td *täuden koлdoin aigan* täyden kuun aikana.

kūʿďžа|in (Ph Lm); pl.n. *-mèd* kuusama.

kūhi|ńe (B Td); p. B *-šťš*, Td *-št*; pl.n. B Td *-žed*; pl.p. *-žid* kuukautinen, kuu-

kauden kestävä, kuukausi-: B *k. kazak* (renki). — Td *k-žed* kuukautiset (naisilla).

**kūhud* (TP); pl.n. *-èd* kuu(hut): *kudain kandelìd üheksàd k-èd* (itk.) joka kannoit (kohdussa) yhdeksän kuukautta.

kūлda (Sn Kn Kš M Lh), N *kūta*; pr. Sn B Kn Kš N TP Lm M Lh *kūlęn*, N *kuuлęn*; impf. Sn B Kš M Lh *kūl'in*, Kn *kūl'īn*, N *kūlin*, *kuul'in* kuulla; totella; tuntea: Sn *mužìk глuχeudui, ei kūlę ńi midä* mies on tullut kuuroksi, ei kuule mitään. *et kūlę kui ga dälgimäi mäne hoť kunne* kun et tottele, niin mene viimein minne tahansa! B *kūлou, meťšas raťškahťīhe ken lienou* kuulee, metsässä risahti joku. *šina et kūлnu minùn ńevvòndad* sinä et noudattanut (totellut) minun neuvoani. N *moлodiťoid magaťťī, ei kuulud ńi mida* nuoripari makasi, ei kuullut mitään. *uinožìn äijäu, en kuunu, mī mille śietťī* vaivuin sikeään uneen, en tuntenut, mitä minulle tehtiin.

kūlettel|da (Pl); pr. *-en* kuulla: *eŋ k-nu* en ole kuullut [sitä sanaa].

**kūl'iška|ta* (N V); pr. *-ndęn*; impf. *-ąź* ruveta kuulemaan, tuntemaan: N *k-ndęd kui, što pivobuťš suou pihkamài* kun kuulet, että oluttynnyri rupeaa puhkamaan. V *akk-ei k-nnu ńi mida* eukko menetti kuulonsa.

kūлo (N) kuulo.

**kūл|uda* (B Pl N TP); pr. *-ū*; impf. *-ui* kuulua: Kn *midä k-uu?* N *k-ū koumęлę virstaлę χraìnd* (kuuluu) kolmen virstan päähän kuorsaus. TP *štobi ei k-uz itku* jottei kuuluisi itku.

kūлui ks. *kūлuž*.

**kūлuma|toi* (Lm); tr. *-ttomaksę* tuntumaton, kivuton.

**kūлuška|ta* (B Td); pr. B *-dau*; impf. *-ž* alkaa kuulua: Td *ťeräväi* (pian) *k-ž korižend* (kuorsaus).

kūлu|štada (Sn); pr. *-štan*, N *-štàŭ*, *-stau*; impf. Sn *-šťšin*, B *-št*, N *-šťin* saada kuulla, tuntea: Sn *häŋ kui k-šťš seę voŋgi-nehen* (vonkumisen). N *k-sťin ieńeę* (äänen). *üks baŕńa kūлùstàŭ, što mies hüväd tahtòŭ* eräs rouva saa kuulla, että mies tahtoo hyvää [tehdä]. *häŋ kui k-štàŭ, što mina piєn nosťin* hän kun tuntee, että minä pääni kohotin.

kūлu|ž (Sn V), Kn Ph *-i*, Td *-žu*, Kš *-žī*; pl.n. Sn Td V *-žad*, Kn Ph *-jad*, Kš *-žiad*; pl.p. Sn *-žoid*, Kš *-žiťoid* kuuluisa: Kn Ph *k-i vora* (varas). Td *k-žu miež*.

kūńi|k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* kuukausipalkkalainen.

kūpaid (B N), TP Lm *-ę* varsan syntymäpussi, kalvo, joka varsan syntyessä on sen ympärillä.

kūpaida|iźe (Sn B Td); p. *-št* ed.: Sn *k. oo heboo varzaz ümbäŕi*.

kūŕa|u (Sn B Td N Pk); p., pl.n. Sn B Td *-vad*: pl.p. Sn *-void* luminyrsky, -tuisku, -pyry: Sn *k. on znāťšit talvel, лumeŋ kandeлou* l. on nimittäin talvella, lunta lennättelee. B *k. pogod* pyrysää. Td *ende* (ennen) *k-vad*. (Av кýрева.)

kūr|ę (TP); pl.n. *-àd* lehmien juontiallas: *k. on keskeл tahnā* (navettaa) *lehmiden ďuotau karìę* (juontiallas).

kūŕ|ida (Sn B Td N); pr. *-in*; impf. *-īn* polttaa tupakkaa: Sn *tabakkad pidⁱäu k.* N *ďiei kui trupkas k-imai* jäi ikäänkuin piippua polttamaan. (v. курить.)

kū|ŕiťš (Sn B Td); B Lm *-riťš*; p. Sn B Td *-ŕiťťšad*; pl.n. *-ŕiťšad*, B *-riťšàd*, Lm *-riťšad*; pl.p. Sn B Td *-ŕiťšoid* räystäskokka, lautakaton räystään koukkupäinen kannatin: B *k. лaudad pidau*: [alapäässä] *kŕūk* (koukku), *rova* (uurna) *on potokas* (räystäässä), *лaudoiden ńokad* (päät) *šīhe*. Td *k. pidetäu soimès* (seimessä myös). *koďi on kaìettu kūŕiťšoiл; kūŕiťšoiлę on ripuìettu potogàd ťšurāⁱ i toižēⁱ, šīd on kaìettu лaŭdàл* asuinrakennuksen katossa on räystäskokat; kokille on asetettu (ripustettu) räystäspuut rakennuksen kummallekin puolelle, sitten on katettu laudoilla. (Arv кýрица.)

kūriťšńena (N) pystynenä. (Arv кýрица.)
kūr|ńiz (SP), Lm *-niš*; pl.n. SP Lm *-nehed* kuuro; SP myös synkkä (metsä): SP *k. meťťšü* (v. глухой лѣсъ.)
kūškez|aińe (B), Td *-äińe*; p. B *-ašt*, Td *-äšt*; pl.n. B *-aižed*, Td *-äižed*; pl.p. B *-aižid*, Td *-äižid* kuusitalvias (hevonen).
kūšküme (Sn B), Td *-nd*, N *kuuśküme* kuusikymmentä.
kūšküme kūdēz (B) kuudeskymmeneskuudes.
kūšpiäi|ńe (Sn), N *kuuśpiei|nę*; pl.n. Sn N *-žed*; pl.p. Sn *-žid* kuusipäinen: Sn *šigä* (sieltä) *ľäkš lendämā k-žid madoid* (käärmeitä). N *uivau* (ui) *kuuśpieinę zmeja* (lohikäärme).
kūssadad (Sn), Ph *kuuśsadad* kuusisataa.
kūštuhad (Sn). N *kuustuhàt* kuusituhatta.
kūž (Sn B Pl Td Kš N Pk), B M Lh *kūš*, Kn N Kj *kūź*, Td N *kuuź*, N *kuuz*, *kuuś*, V Pv *kūźi*, TP SP *kūzi*, Ph *kūzę*, *kuuz*; p. Sn Kn *kūt*, B Pl Td Kš N Kj M Lh *kūť*, V Ph Pv *kūttę*, SP *kūttu*; g. Sn—Ph Kj M Lh Pv *kūden*, N *kūdęn*, *kuudęn*, kuusi: N *kuudęл kivęл ďauhòŭ meľľi(ťšàs* (myllyssä). *kuuś kondĭ(àd* (karhua). *mies haugòŭ kuus süllüt pardęn* mies halkaisee kuutta syltä pitkää hirttä. Ph *vīškümen-kuuz vuottę*.
kūž (Sn B Td Kš Pk), B *kuuž*, *kūž*, Pl *kūži*, Kn *kuuź*, N *kūzę*, *kūz*, V *kūz(i)*, TP SP Lm *kūzi*, Ph *kuuzi*; p. Sn B Td Kš Pk *kūst*, Pl *kūšt*, SP *kūstu*; pl.n. Sn B Td Kš SP Pk *kūzed*, Pl *kūžed*, Kn *kūzęď*, N *kūzàd*, *kūzad*, V TP *kūzèd*, Ph *kuuzęd*; pl.p. Sn B Pl Td *kūžid*, Kš *kūžīd*, SP *kūzī* kuusi(puu): Sn *ťäs kūzess‿on oksad äij* (paljon). B *kūzes ľähtöu ruga* (pihka). SP *koažied* (naavat) *harmaid kūzez rippū*.
kūzaha|ińe (Sn B Pl Td), Kn V SP *-ine*, N *-inę*; p. Sn—Td V *-št*, SP *-stu*; pl.n. Sn—Td V *-ižed*, SP *-ized*; pl.p. Sn—Td V *-ižid*, SP *-izī* pieni kuusi, näre: Sn *kakš k-št om pikkarašt*.
kūzaimińe (B) kuusain: *k. pū*: [kova puu, josta vain] *pletim‿varžid loaďitau* (piiskanvarsia tehdään).
kūžellehte|z (Td); p. *-st*; g. *-ksen* keuhkojäkälä, kuusenlehti (sticta pulmonaria).
kūzempihk (Sn); p. *-ad* kuusenpihka: *k. oo ruga*.
kūzeŋkosku|d (Sn), B *kūzèŋkosku|d*; p. Sn B *-ī*; g. *-den* kuusen koskut l. kuori, sisästä valkea: Sn *ťiäintarh: nahk roďizou ku k.* savipuoli: nahka (iho) tulee kuusen koskuen kaltaiseksi. B *kūzèŋkoskudeл katetau bugŕi* (oljista tehty makuusuoja), *stòanu* (metsäkämppä).
kūži|k (Sn B Pl Td Kš); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* kuusikko, kuusimetsä; Pl myös hautausmaa.
kūži|ńe. (Sn B Td), Td *kuuži|ńe*, *kūžīńe*, V *kūžīne*; p. Sn B Td *-št*, B *-šťš*; pl.n. Sn B Td *-žed*, N *kūźīžęd*, V *kūžīžed*; pl.p. Sn B *-žid* kuusinen, kuusi-: Sn *ńämä airod oлdau k-žed*. Td *k-žed·žerdid* (aidakset), *šeibähäd*. N *kakś seibàst vi(ťšàttai kūźīžęu vi(ťšàu* kakši seivästä (aidassa) vitsastetaan kuusivitsalla.
**kūťš* (B); pl.n. *-ad* sysimiilu. (v. кýча.)
**kū(ťši|ta* (Pl); pr. *-dau* lentelee (lumi): *kuiv łumi k-dau*. (vrt. Av кýчить.)
kū|ťťi (Sn Td), B Td Sg *-ī*, B-*ť*, Td *kuiť*, N *-ťi*; p. Sn B Td *-ťťid*; pl.n. *-ťid*, Td *kuiťid*; pl.p. Sn B Td *-ťīd*. Td *kuiťťīd* kuutti, yhdestä puusta koverrettu ruuhi; osat: B *pera*, *ńok*, *лaid*, *pohď*, *nišk(aińe)* (halkeamisen estämiseksi uurteeseen sekä perän että keulan poikki upotettu puu), *bokpūd* (kylkipuut). Sn *ťäs küläss‿oo venehen*, *kūťťid ei piďetä* (käytetä). B *kūť ťervā punaлdū* (*kumaidū*) k. pian pyörähtää nurin (kaatuu kumolleen). Td *kuiť łuaditau* (tehdään) *mändüižes pūs*; *keškpaik taltatau* (koverretaan taltalla) [1/2 m] *šüväkš*, *bokkīhe* (kylkiin) *łuaditau* (kiinnitetään) *kełoparded* (kelohirret).
kvasť (Sn B Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* aluna, valkea, sokerin näköinen kivi:

Sn *k-iл voittau hūľid i rožid, koǫz ahvoiťťšou kevädeл rožad ľibo hūлeп* alunalla sivellään (voidellaan) huulia ja poskia, milloin ne keväällä ahavoituvat.

kübe|n (Sn N TP Lm), B Pl Td *-ń*; p. Sn Td *-nd*. B Pl *-nt*; pl.n. Sn B Pl N Lm *-ned*, B TP *-nèd*, Td *-ńed*; pl.p. Sn B Pl Td *-ńid* kipinä, kipuna: Sn *trubaz* (savutorvesta) *ľähttäu k-ned*. B *koǫz* (kun) *raud ahďos kiehaštū* (rupeaa kiehumaan), *sīt* (silloin) *k-ńid lähtöu. k-ń praťškahtau* (räiskähtää) *pakkū* (lentää) *лaťťaťę* (ennustaa vieraita taloon). Pl *k-ned leťťī* (lensivät). N *k-ned lettai*. TP *k-nèd lükkiu* kipunoita viskelee.

kübe|nttä (Sn), B *-ta*; pr. Sn *-ndäu*, B *-ndau*; impf. Sn *-ęž* syöstä kipinöitä ilmaan, kipinöidä: Sn *trubá k-ndäu, noged paлętau* savutorvi syöksee k., noet palavat. B *k-ndau trubaś-piäi* (savutorvesta).

küdeüzü|dä (Sn); pr. *-u*; impf. *-i* ruveta kytemään.

küd|ü (Sn B Kn Td N V TP Lm Pk); p. Sn B Td Lm *-üd*; pl.n. *-üd*, B *-ùd*; pl.p. Sn B Td *-üid* (avio)miehen veli (vaimolle).

küd|ödä (Sn B Pl Td); pr. Sn B Td *-öu*, Pl *-ou*, Td *-öu*, N *-òu*; impf. Sn B Pl Td *-öi* kyteä: B *hīled, soba* (vaate), *kegäleh, tuhk, suo k-öu. kai* (koko) *suo k-öi*. Td *miłai südäŋ k-öu* sydäntäni kirvelee.

kühlähäi|ńe (TP); pl.p. *-zid* pieni kuhilas: *kagrę rahnotah* (leikataan) *tširpiл liᵘfteheiłę* (lyhteille), *pandah k-zitę*.

kühl|äs (TP), Lm *-as*; pl.n. TP *-ähàd* kuhilas: TP *liᵘftehèd* (lyhteet) *pandah k-ähitę*.

**küküš|täzetta* (N); impf. *-tšīzei* kyykistyä.

külb|edä (Sn Td V Ph), B Lh *-eda*; pr. Sn B Td V Ph Lh *-en*; impf. *-in* kylpeä, vihtoa; uida: Sn *k. külüs, ďoges. häŋ k-edes uppoń vedē* hän uidessaan hukkui. B *vastaл* (vihdalla) *k-etau*. Td *lämbiłàn külün* (saunan), *piästàn koivùs vastàn, šīd* (sitten) *lähten k-emà*ⁱ *külū*. Ph *kävüi külüh k-emäh* kävi saunassa kylpemässä. Lh *ďuoštšī* (juoksivat) *ďärveę randā suai* (asti), *higestüťťī, »suamme* (rupeamme)», *sanū, »k-emā* (uimaan)».

kütbend (B); g. *-an* kylpeminen, kylventä: *ďälgeťę k-an pezętau vihkoл* kylpemisen jälkeen peseydytään niinivihkolla (-sudilla).

külbezęnd (Td); p. *-äd* kylpeminen, kylventä: *ďäłgĕлę̆ k-ät hüvìn pezĕzèn paлăvàл vedèл* kylpemiseni jälkeen peseydyn hyvin kuumalla vedellä.

külb|ezettä (Sn Td), B *-ezetä*; pr. Sn *-ezen*, Td *-ezöu*, N *küłbezou*, TP *kütbemös*; impf. Sn *-īme*, B *-īmoi*, Td *-ež* kylpeä, vihdalla l. vastalla kylvettää ruumistaan, uida: Sn *vastaл k-ezettäu külüs* (saunassa). N *küłbezou ďärvès*. TP *mänen лaudoiл* (lavolle) *kütbemös*.

külbe|ttada (B), Td *-tädä*; pr. B *-tan*; impf. *-tin* kylvettää; uittaa (hevosta): B *лast k-tetau vastaл* (vihdalla).

kü|łg (B Pl Td), Kn *-lg*, Ph *-łgi*; p., pl.n. B Pl *-łged*, Kn Td *-lged*, Ph *-łged*; pl.p. Pl Td *-łgid*, Kn *-lgīd*, Ph *-łgid* patvi, koivun kylki: B *küłges лuaďittu* (tehty) *haŋg*.

küłgi|ńe (B), Kn *kütgeksihīne*; p. B *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* patvinen, koivunkyljestä tehty: B *k. tadehhaŋg*. Kn *kütgeksihīne pū*.

külgruod (B Pl); pl.n. B *-ad, küłgrŭŏdàп*, Pl *-ad* kylkiluu.

küllä|ińe (Sn B Td Pk), N Ph Lm *-inę*, N *-inĕ*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. Sn B Td N *-ižed*, N *-ižed, -ižęd*; pl.p. Sn B Td *-ižid* kylläinen, tarpeeksi syönyt, lihava: B *k-in‿oлęn. ńügü miлla vaťš oŋ k.* nyt vatsani on täysi. N *k-inę ńäłgähīžęлę ei-usko* k. nälkäistä ei usko (ymmärrä). *ei-k-inę* (laiha) *hebo*.

kü|łłäл (Sn), B N Ph *-llàл*, Pl *-łłąл*, Td *-lląл, -llą̄ł*, N *-llàu, -lläu* kylliksi, kyllälti: Sn *laškaлл‿oǫ vai omaп piäп kandeлda k.*

laiska ei jaksa muuta kuin oman päänsä kantaa. B *šüöďī küllàл*. Td *kaikked oli küllạл*. N *tuлòŭ miллę küllàл sida* riittää minulle (on tarpeeksi) sitä (lajia). *šüöi saudàt* (sotamies) *külläu*. *i siллę oli ďieлòd sekťeìąŕīлę̆ külläu* ja sillä sihteerillä oli työtä kylliksi. Pk *miллai on ńügü* (nyt) *ďeŋgat* (rahaa) *küľaл*.

külläиdi (Td) kyllälti, kylliksi: *kaikked oli k.*: *šüömišt i ďuomišt* (ruokaa sekä juomaa).

küllä|stöittada (B), Td *-štöittädä*; pr. B *-stöittau*, Td *-štöittäu*; impf. *-štöiť*, N *küllàstoitèťťī* saattaa kylläiseksi, lihottaa: *küllàstoitèťťī hebo pieľi(ťši ńedălis parębmakš pida ei* lihottivat hevosen viikon kuluessa (kuluttua) ettei paremmasta apua.

külläžesti (Ph) kyllältäsi: *külbe, poigę̆, k.*!

kü|ľm (Sn Pl Kn), Td Kš N *-lm*, SP *-lmü* kylmä, jäätynyt (maa): Pl *läkkät külmiłe, külmätämme prusakad* jättäkäämme asuinpirtti kylmille, palellutamme kuoliaiksi torakat! SP *koozu po(ťšiл oŋ kärzü kibei, koozu moa külmü* (san. laiskasta) milloin on sialla kärsä kipeä, milloin maa jäätynyt.

külm|aťťšim (Sn), B *-ä(ťšim, -äťšin*; p. Sn *-aťťšind*, B *-ä(ťšint*; pl.n. Sn *-aťťšimed*, B *-äťťšimed*; pl.p. Sn *-aťťšimid*, B *-äťťšimid* - eräs sotkalaji.

külm|ädä (Sn—Td TP), SP *-iä*; pr. Sn—Td *-äu*, B Td *-äu*, Td *-ăŭ*, SP *-äü*, Kj *-äb*; impf. Sn *-in*, B Pl *-ľm*, B Td *-lm*, Kn *-eťťī*, N *-ìD* kylmettyä, vilustua, palella; jäätyä: Sn *minū tarttui rügimiŕe, külmin dalžnobuť* minä sain yskän, nähtävästi vilustuin. *šügüzeл oo ľibed, kui küľmäu* syksyllä on liukasta, kun [märkä maanpinta] jäätyy. *kai oo šilmiz ripšut külmettü pakaižeл* ovatpa aivan silmäripset jäätyneet pakkasella. *ikkuuлaudad ku pandau talveл, ei külmä ikkunad* kun ikkunaluukut pannaan talvella, ikkunat eivät jäädy. B *minạ külmin* minun tuli kylmä. *händ_ďo külmäu lähtegē лujašťši* (lujasti). *pakaizeл egläi* (eilen) *veži küľm*. Kn *kăded külmeťťī* (paleltuivat). Td *ďiă külmăŭ* jäätyy (vesi). TP *ůuhtàd külmettü* lätäköt ovat jäätyneet. Kj *ďalgaŋ külmäb* jalkaa palelee.

külmäh|tädä (Sn); pr. *-täu*; impf. *-ť* kylmää, jäätyä vähän: *oŋ k-tännü vähäižeл* [maa] on vähän jäätynyt.

külm|ätä (Sn B Pl Td Ph M); pr. Sn Pl Ph M *-ädän, -ädäu*, B *-ädau*, Td *-ädäu*; impf. Sn Pl Td M *-äžin, -äž*, B *-äi*, N *-ăž, -ăź*, Ph *-äži*, jäähdyttää, kylmittää, jäädyttää: Sn *k. prusakaD talveл* hävittää torakat talvella pitämällä pirtti kylmillä. *kaлaD k-ätäu talveл*. B *k-ä teràmbi hukan händ lähtegē* jäädytä pian suden häntä avantoon! Pl *prušakoit k-äťťī*. N *nügöi om viлud iлmàd i k-ăž, šeištoi ďärven* nyt on kylmät ilmat ja jäädytti, (asetti) järven. Ph *tuľi pakaine, rugehen k-i. mikse k-äžid rugehed goŕal mužikal* (miesraukalta)? M *käded, ďalgad k-äž* (palellutti).

külmätä|dä (Pl Td); pr. *-n* pitää kylmillä (asuinpirttiä, jotta torakat kuolisivat): Pl *läkkät külmiłe, k-mme prusakad* jättäkäämme asuinpirtti kylmille, palellutamme kuoliaiksi torakat!

külvädä (TP), SP *külviä*, Pn *küлvädä*; pr. TP *külväu*, SP, Ph *külvän*, Ph *küлveìăh*; impf. SP *külvin* kylvää: TP *külvetäh rugis*. Ph *peлvàst küлveìăh*.

kü|lü (Sn—N TP—Lm M Pk), Td *kŭlŭ*; p. Sn—N TP Ph M *-üd*, Td *-ŭd*; pl.n. Sn—N TP—Lm M Pk *-üd*, N *-ŭd*; pl.p. Sn—Kš Ph M *-üid* sauna. Osat: B Td *paлať* (lavo), *stupeńid* (astukkaat), B *лau(ťšad*, Td *łau(ťšad* (penkit), B Td *päťš* (kiuas), *laťťī* (maalattia), *ikkun*, B *ukś*, Td *ukš* (ovi), B *šinťšoi*, Td *sienťšoi* (eteinen), B Td *ťšup̄* (nurkka): Sn *külüs külbedäu*. B *kńagin on ďo külū taлuttu* morsian on jo käytetty sau-

nassa. Kn *sid* (sitten) *lämbitetàŭ kńāginaлę* (morsiamelle) *k.* Td *ďäľgĕлę̆ külŭd tuлdàŭ ištèstàŭ šŭòmàĭ* saunan jälkeen tulevat ja istuutuvat syömään. N *ďärvei mänòu vedę̀i ďäľgę̀u* (jälkeen) *külüd.*

külüi|ne (Ph); pl.n. *-žed* pieni sauna.

külüvihk (B); pl.n. *-òd* saunavihko, -suti (niininen).

kü|lä (Sn B Pl Td—Lm Lh Pk), Kn *-ľä*; p. Sn B Pl Td—V Ph Lh *-läd*, Kn *-ľäd*, SP *-ľiä*; pl.n. Sn B Pl Td—V SP.Ph Lh *-läd*, Kn *-ľäd*, Td N *-lȁd*; pl.p Sn Pl, Td V Ph Lh *-ľid*, B Td *-lid*, Kn Td Kš *-ľīd*, N *-lìd*, *-līd*, *-ľiлoid*, SP *-ľī* kylä: Sn *külän iлo koďiŋ końďī* (karhu): *mužìk* (mies) *küläss‿oo̯ hüvä, a* (mutta) *koďiss‿ei šobi* (on riitainen). *ťäz lähiŋ küläd euлę* tässä lähellä ei ole kylää. N *lähť eťťšimài kazàkkad* (renkiä) *küliлoid müöi* (pitkin). *küźüu bajaŕiu, mittušt voлòsťid i midä külīd‿še om mieź* kysyy herralta, mistä pitäjästä ja mistä kylästä kotoisin se mies on. *küźüttài, mida külìs kūлuu̯ mida elèttai* kysyvät, mitä kyliin kuuluu, miten eletään. V *ďiedan löüzi omas küläss‿istumas* isoisän löysi omasta kylästä seurustelemasta (talossa). Pk *mejan* (meidän) *k.*

küläi|ńe (B); pl.n. *-žed* pieni kylä: *k-žen randad müöi* (myöten) *oli dorog* (tie).

kül|äläińe (Sn), B *-ąлaińe*, Td *-äłąińe*, N *-лaiaiŋę*; p. Sn *-äläšt*; pl.n. *-äläižed*, Td *-äłąižed*; pl.p. Sn *-äläižid*, B *-ąлaižid*, Td *-äłąižid*, N *-лaiaižid*, *-лaiaižīd* kyläläinen: Sn *ťämäŋ k.* tämän kylän asukas. B *mužìk* (mies) *ďuokš külā, külą̀лaižiłę kaikiłę sanū.* Td *meiďen küläłąižed otetau* (valtaavat) *külä.* N *mužik küzüu külaлaižīt. küzŭttài külaлaižiu̯, келл‿on ďeńgàd* (rahaa).

kümeęvuoďa|ińe (M); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kymmenvuotias.

kü|mmene (Sn—V SP Ph M Pk Pv), Td *-me*, Kj *-mńe*; p. Sn Pl—Kš M *-mend-* B *-mènt*, Td *-mènt*, *-mmènd*, Td Kj *-ment*, N *-mènt*, V *-mmendę*, SP *-mmendü*, Ph *-mentę*; g. Sn Pl—Kš V SP Ph M *-mmenen*, N *-mmenèn*, Kj *-mńen* kymmenen: B *końďī on kai ruaďanu, kandòd kiškonu i kümènt paremb kündàndad* karhu on kaiken tehnyt, kannot kiskonut ja kymmentä paremmin kyntämistä. Kn *pideľ kümmeńin sībìn katkaita* olisi pitänyt kymmenen sulkaa kultakin [joutsenelta] katkaista. Td *k.* (*mont kümènt taлod oŋ küläš. kümmènd vajag ühtèksà tšuassū* kello on kymmentä vailla yhdeksän. *piďàv panda bapkoihe* (kuhilaisiin) *kümměńìn snuapùin* (lyhtein). N *k. havadod* (säkkiä) *mina pieśťìn* (päästin, puin) *rugìšt. suodai* (rupeavat) *elämài kümment kierad parèmb veľľed.*

kümme|nez (Sn), Pl N M *-nez*, Kn Td *-neńďź*, Kš Ph *-neiž*, V *-neęźi*, SP Ph *-nes*, Kj *kümeńeńďź*, Pv *-nez*; p. Sn *-net*(D), Pl—N M *-neī*, V Ph Pv *-nettę*, SP *-nettü*; g. Sn Pl—V SP Ph M Pv *-nenden*, Kj *kümeńenden* kymmenes.

kümmeńi|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* kymmenkunta: *hüväs* (varakkaassa) *taлoss‿oŋ k-žet peŕinäd* (höyhenpatjaa).

küńďź (Sn—N Kj M Pk), B N *künďź*, B *künóź*, *künž*, Td *kŭn$^{d'}$ź*, Kš *küńóź*, N *künďź*, V SP Pv *küźźi*, V Ph Lm *küźzi*, V *kŭ^{i}ńźi*, TP *künzi*; p. Sn—N *künī*, Kš *küńī*; pl.n. Sn—M *künded*, B *künďed*, B Kn Pk *kündèd*, Kš *küńded*, N *kündę̀d*, *kündęd*; pl.p. Sn B Td *küńďžid*, Kš *küńďžīd* kynsi: Sn *hällai oŋ kündet pitkät* hän on varas. N *ńellàu kündęu šeištuda* asettua nelinkontin. — B *künďen aлuine* nahkatäyte rukkasen peukalossa, ettei tämä kuluisi. — Td *kündèndū|ŕ*; p. *-rd*; pl.n. *-red*; pl.p. *-ŕid* kynnenjuuri. — N *künden ńok* kynnen kärki. — B M Lh *kündemper|a*, Lm *-ä*; p., pl.n. B M *-ad*; pl.p. *-id* kynnenjuuri. — Ph *kündę̀n piälüst* (päällystä).

küńďź|idä (Sn B Pl Td), B Kn Td N Ph *künďź|idä*; pr. Sn—Td N Ph *-in*; impf. *-īn* kynsiä: Sn *ken šillai rožat k-ī egläi*

kuka sinun kasvosi kynsi eilen? *piä kubižou* (syyhyy), *k-i*! B *ела k-i hibďad* (ihoa)! N *k-ī hällai siĭmȁd.*

küńďźind (Sn); p. *-äd* kynsiminen, kynsintä.

künd|üz (Sn B Td Kš), Td N Ph *-ȕs*, N *-ȕz*, *-uz*, TP Lm *-üs*; p. Sn B Td Kš *-üst*; pl.n. Sn B Td TP *-üksed*, Td *-ȕksẹ̀d*, Kš *-ükšed*, N Lm *-ükseḑ*, *-uksed*; pl.p. Sn B Td *-ükšid*, Kš *-ükšīd* kynnys: Sn *astudez ainos роѧgou k-ükseлẹ* kulkiessaan [ovesta] aina astuu kynnykselle. B *k-ükses piälić ťši* (yli).

kündä|i (Td Ph); p., pl.n. *-jäd*; pl.p. *-jid* kyntäjä.

künd|ȁnd (B), Ph *-änd*; p. B *-ȁndad*, Ph *-ändäd* kyntäminen: B *kümènĭ* (kymmentä) *paremb k-ȁndad.* Ph *lopī sepuoi* (seppä) *k-ändän.*

kü|nttä (Sn Kš), B Td *-nĭtä*, *-ntä*, N *-ndäda*, Lm *-ndǟ* (?); pr. Sn B Kn Td Kš *-ndän*, N *-dàu*, V TP *-däu*, Pk *-nìäu*; impf. Sn Kš N *-ńďin*, B Td *-nďin*, Kn *-ńďīn*, Td *-nďīn*; N *-ȕzìn*, *-ńď*, *küńďź* kyntää: Sn *dògo kaikem реѧdoη küńďitte? künìes vago roďizou* (syntyy), *adrań ďälg.* B *šina künda ťämä haѧmē! kuiťe künìau* kuinka kynnetään? Kn *künìäi adraѧ.* Td *künďīn реѧdòn. šīd(ε)* (sitten) *piďȁv tadẹ̄h* (lanta) *kŭnĭtĭä ükšťiĕ* (kerran). N *peuvahaa siemèezìn i peuvahaa minä küȕzìn* pellavan kylvin ja sen kynnin.

küń|ä (Td Lm), V *-a* kynä, sulka: Td *k. šībes piästetäu* (irroitetaan). V *ťinduη k a.*

küńäbrüs ks. *küuńäspiä.*

kü|pš (Sn B Pl Td Kš), Kn N *-pś*, N *-ps*, V Ph *-psi*, SP *-pśi*, Lm *-psi*; p. Sn B Pl Td Kš *-st*, Kn *-pśäd*, V Ph *-stẹ*, SP *-stü*; pl.n. Sn Pl Td Kš V SP Ph Lm *-psed*, B Td *-psèd*, B *-pšẹd*, Kn *-pśäd*, N *-sȁd*; pl.p. Sn B Pl Td *-pšid*, Kn *-śīd*, Kš *-pšīd*, V Ph *-pśid*, SP *-pśī* kypsä: Sn *rokk‿oη kiehunu*, *k. oo.* B *leib oη k. rokk‿oη k.* Kn *küpśīd еиѧẹ ń‿üht muarďat* ei ole yhtään kystä marjaa.

küps|etä (Sn Td), B *-eta*; pr. Sn *-enöu*, B *-enou* Td *-enöu* N *-ĕnou*; impf. Sn B Td *-eń* kypsyä (leipä, keitto, marja, mutta ei vilja): Sn *muarďad ei vie* (vielä) *k-ettü.* B *leib k-enou.* Td *roĭk k-enöu.* N *sìt panda* [*peuvaz*] *ligòi vedèi nedäĭ ťibo kaks kui hän k-ĕnou* sitten on pantava [pellavat] likoamaan veteen, [menee] viikko tahi kaksi, ennenkuin ne valmistuvat.

kürb (N); p., pl.n. *-ȁd* miehen penis.

kü|rz (Sn—N Kj Pk), V Ph Lm *-rzẹ*, SP *-rzü*; p. Sn—V Ph Lm Kj Pk *-rzäd*, N *-rzȁd*, SP *-rziä*; pl.n. Sn—V SP—Kj Pk *-rzäd*, B Td N *-rzȁd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V Ph *-rzid*, B *-ržid*, Kn *-rzīd*, N *-ŕźid*, *-ŕźid*, SP *-rzī* 1) ohut pannukakku: Sn *kürzäd riehtiläѧ paštetau. paštagad ozrašt kürzäd* (pannukakkuja)! B *paštetau kagrašt*, *nižùšt*, *ozràšt kürzäd. kui kürži̇d paštau plītaižeѧ*, *veĭ müö* . . . kuin pannukakkuja paistaa hellalla, vettä myöten [niin hyvin heittää voileipiä]. N *k. on kagraizẹ̀s ďauhòs paštẹ̀ttu.* Pk *kürzäd paštetau kagraižes ďauhos riehťiлаѧ.* — 2) Pl Kn Td lumpeen lehti: Td *ďärvèss‿oη kürzȁd.*

kürzä|ińe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* lumpeen lehti.

kü|žeлdä (Sn); pr. *-žeлẹn*, N *-zeлou*, *-zeлòŭ*, *-zẹлou*; impf. Sn *-žeĭin*, TP *-zeлťih* kysellä, tiedustella: N *küzeлou*, *ettag neηgošt miest ńähtud* kyselee, ettekö ole tällaista miestä nähneet.

kü|žüdä (Sn), B—N TP Ph Lm Lh *-züdä*, N *-źüda*, V *-zu̯da*, SP *-züö*; pr. Sn *-žün*, B—N TP—Lm Lh *-zün*, B N *-źün*, Td N Ph *-zȕn*, V *-zu̯n*, Ph *-zŭn*, impf. Sn *-žüin*, B—N TP—Lm Lh *-züin*, N *-źüin*, V *-zu̯in* kysyä; pyytää; vaatia: Sn *vańkàѧ šiѧ küžüĭäu* siltä Vańkalta kysytään. *hebo höhöttäu* (hörhöttää) *ńälgäs*, *šüödä küžüu* (pyytää). B *ела küzü miллai šida* älä vaadi minulta sitä! *äijäη küzüu šīd* paljonko pyytää (hintaa) siitä? *äijän*

hän minus küzüu paljon hän minulta vaatii. *ńi kel ei küzünü* ei keltään kysynyt. *hīŕèt‿küzütäu* (pyytävät) *hällä* (*hällah*) (häneltä) *šüödä*. Kn *midä ťeilę on minùs küzüttä:väd* mitä te tahdotte minulta kysyä? Td *äijäŋgi küzüu hän ťäs hebòs* paljonko hän pyytää (hintaa) tästä hevosesta? Kš *läkš küzümättäi* lähti lupaa pyytämättä. N *miń‿unohťìn ďeńgăd* (rahaa) *küzüda* (pyytää). Lm *kallehen küzüd* paljon (hintaa) pyydät. Lh *velgā küzüťťī* velaksi pyysivät. *lužikaą heil küzüu* lusikan heiltä pyytää.

küzüjämužik (B) puhemies.

küzüteł|da (Td) kysellä: *en äijäl ńi k-nu* en kovin kysellytkään.

kü|tkidä (Sn Td Lm), B N V Pk *-ťkida*, Pl Kš *-ťkidä*, Kn *-ťkidą*, N *-tkĭda*, SP *-tkie*, Ph *-tkedä*, Kj *-ttä*; pr. Sn Td SP Kj *-tkin*, B Pl Kn Kš N V Pk *-ťkin*, Kn *-tkìňme*, N *-tkin*, Ph *-tken*; impf. Sn Td SP Kj *-tkīn*, Pl Kn Kš N V *-ťkīn*, Ph *-tkin* kitkeä: Sn *pelvahad oą vie meil kütkimättäi*. Kn *kütkìňme pelvazmuan ištuďį* (istuallamme). SP *kütkie pelvastu*, [sillä] *heiniä* (rikkaruohoa) *om*.

kü|tküd (Sn B Pl Td—V SP Ph Pk), Kn N *-ťküd*, V TP *-tküt*, Kj *-ttüd*; p. Sn B Pl Td Kš *-tkŭt*, Kn N *-ťkŭt*, Td *-tküt*, V Ph *-tküttę*, SP *-tküttü*, Kj *-ttüt*; pl.n. Sn B Pl Td—V SP Ph Pk *-tküded*, Kn *-ťküdęd*, V TP *-tküdèd*, SP *-tküöd*, Kj *-ttüded*; pl.p. Sn B Pl Td *-tküžid*, Kn *-ťküžīd*, Td *-tküžìd*, Kš *-tküžīd*, N *-ťküžid*, V Ph *-tküźid*, SP *-tküźī*, Kj *-ttüźīd* kytkyt (nuorasta): Sn *ťüö piďättegi lehmät kütküžis?* B *nuoŕahińe k., pandau sarvī. ota lehm regē libo* (tahi) *kütküdes vedata* (taluta)! Td *lehm oŋ kütküdes*. N *küťküd sarvìs*. Kj *kütkeę lehmaťe saŕvih* [panen]. Pk *lehm on kütküdes liäväs*.

küuhk|öi (Sn), B *küuhk|öi*, Kn *küuhkụöi*; p., pl.n. Sn B *-öid*; pl.p. Sn *-ölöid* metsäkyyhkynen: Sn *sehäi* (sehän) *ťind igän itköu ďäiťšäd* (munat) *hävit* (kadotti), *vajehteťťī ṕüuŋ kere ďäiťšäd*; *itköu: küu, küu kümmene ďäiťšäd kadoi*; *edel* (ennen) *muńi kolmetošt, a* (mutta) *ńügü* (nyt) *ńapsahti* (supistui) *kolmē, a ṕüu muńiu ńügü kolmetošt*. B *k. meťšäs muniu i* (ja) *eläu*.

küu|k (Sn), B *küu|k̄*, Pl Td *küu|k̄*, Td *kū|k̄*; p. Sn B Pl Td *-kkäd*; pl.n. *-käd*; pl.p. Sn *-kkid*, B Td *-kid* kyykkä, nopo (n. 10 cm korkea kuusisesta seipäästä sahattu, tasakantainen, pyöreä); kyykkäpeli (jossa kyykkiä lyödään koivu- t. kuusikepakoilla): Sn *küukkī kižatau* (lyövät, pelaavat). B *viäta* (pelata) *küukkā*. M *lähtä* (pitääpä lähteä) *kiukkā*!

küukistü|dä (Sn), Td *küukìštü|dä*; pr. Sn Td *-n*; impf. *-in* kyykistyä: Sn *küukistü polvuži* (polvilleṣi)! Td *küukìštüňnù* (kyykistyneenä).

küuńäl (Sn B), B *küuńäl*, B Lm *küuńäl*, Td *küunäl*, N *küuńäl*, Ph *küuńäl*, Pk *küuńąl*, p. Sn *küuńäld*, B *küuńäl*, Td *küunäld*; pl.n. Sn B *küuńäled*, B *küuńeťèt*, *küuńäled*, B Lm *küuńälęd*, Td *küunäled*, Ph *küuńälèd*, Pk *küuńąlęd*; pl.p. Sn B *küuńäťid*, Td *küunäťid* kyynel: Sn *küuńäled šilmiz valutau*.

küuńäl|dada (B), Td *küunäl|dädä*; pr. B *-dau*, Td *-däu*; impf. B *-d*, Td *-ž* vuodattaa kyyneliä, itkeä.

küuńäldämä|töińe (Sn); p *-tošt*; pl.n. *-ttömäd*; pl.p. *-ttömid* itkemätön, kyyneletön: *k-tošt ei ďiänü*.

küuńäspiä (Sn B Pl), B *küuńazpiä*, *kūńazpiä*, *kūńąspĭä*, Kn *kūńäspiä*, Td *küunäspiä*, Td Sg *küunäspiä*, N *künäbraz*, *künäbrāz*, V Ph Lm *küńäbrüs*, TP *künäbrüs*; p. Sn B Pl *küuńäspiäd*; pl.n. *küuńäspiäd*, N *künäbrakseḍ*; pl.p. Sn B Pl *küuńäspiäid* kyynärpää, N myös kyynärvarsi: Sn *küuńäspiäą sataťiį* (loukkasin). N *nouzou künäbrakseę suurèkš* paisui kyynärvarren suuruiseksi.

küur (Sn B), B *küur*, Lm *küurę*; p., pl.n. Sn B *-äd*, Sn *-ad*; pl.p. Sn *-id* kyynärä,

kyynärpään ja keskisormen kärjen väli; Lm 90 lankaa käsittävä vyyhden osa: Sn *ńel̄ k-ad šülüss‿on* (sylessä). *verkkod kudoin k-an.*

küuroi-ťšir|k (Td); p. *-kkud*; pl.n. *-kùd*; pl.p. *-kuid* leivonen, kiuru.

küurö|tädä (Td); pr. *-tän*; impf. *-ťin* istua kyyröttää kyykyllään, säärilihaksien, polvien varassa.

küöbę (Lm) pohjaliippi (kalanpyydys).

käbr (Sn B Td Kš), B *kiäbrü*, Pl Kn *kiäbr*, N V SP Ph Lm Lh *käbrü*; p. Sn B Td Kš N Ph Lh *käbrüd*, Pl *kiäbrüd*, Kn *kiäbrud*, SP *käbrū*; pl.n. Sn B Td Kš N V SP Ph Lh *käbrüd*, B Pl *kiäbrüd*, Kn *kiäbrud*, Pk *käbrüd*; pl.p. Sn B Td Kš N Ph Lh *käbrüid*, Pl *kiäbrüid*, Kn *kiäbruid*, SP *käbrülöi* 1) Sn—Kn V SP Ph Lm Lh käpy (kuusen, männyn): Sn *kūzeŋ käbr.* Pl *kūzen, mändüŋ kiäbr.* — 2) B Kn Kš N V SP Pk tuohikoho verkon yläpaulassa: B *verkòss‿oŋ tuohińe käbr. hienòs verkòs käbr on tuohìńe.* Pk *laškiverkos* (itseottavassa verkossa) *on käbrüd.* (ks. *kiäbrīk, käbrüz, kukušk.*)

käbrik ks. *kiäbrīk.*

käbrišt|uda (B); pr. *-ū* käpristyä, mennä käppyrään (tuohi).

käbrü|z (Td); pl.n. *-ksed* tuohikoho verkossa. (ks. *käbr, kiäbrīk.*)

käbrüöisieni (Lm) kärpässieni.

käb|ü (Sn B Pl Td—TP Ph Kj), Kn *-u*; p., pl.n. Sn B Pl Td—TP Ph Kj *-üd*, Kn *-ud*; pl.p. Sn B Pl Td—V Ph *-üid*, Kn *-uid* (verkonkutojan) käpy: Sn *käbüл verkkod kudotau.* B *verkoŋ kudottau k.*

käb|äl (Sn B Td N V), Lm *-ȁl*; p. Sn B Td V *-äläd*; pl.n. *-äläd*, N Lm *-älȁd*; pl.p. Sn B Td *-älõid*, V *-älüöid* käpälä (jäniksen, karhun, koiran, kissan, linnun, sammakon): N *kondī šülgöu käbälạлę i hierou omad rožad* karhu sylkee käpälään sä ja hieroo kasvojaan. *kondī ďuoksou miŋ k. voi ottăda* (minkä käpälästä pääsee). Lm *lötüöin* (sammakon) *käbäläd.*

kädenлuap (Kn); pl.n. *-ad* kämmen. (v. лáпа.)

kädẹnpidèttȁŭ (Ph) (airon) kädensija.

kädenselgä^{i}n (Lm) kädenselkä.

kädeŋkatťšo|i (B), Td *kädèŋkạtsu|i*; p., pl.n. B Td *-jad* kädestä-ennustaja.

kädet|öińe (Sn), B *-oine*, Td *-uińe*, N *kädętoinę*, Ph *-ü^{ö}i*, Lm *-üöi*; p. Sn *-öšt*, B *-ošt*, Td *-ušt*; pl.n. Sn *-öižed*, B *-oižed*, Td *-uižed*, Ph *-tömȁd*; pl.p. Sn *-öižid*, B *-oižid*, Td *-uižid* käsipuoli: Sn *k. mužikk‿ei voi ruattл* (tehdä työtä). (ks. *käžitoińę.*)

kädü|t (Ph); pl.n. *-öt* kätönen.

käg|emmuarď (Sn Td), B Pl *-emmarď*, Kn *-ènmuarď*, Td *-inmŭářď*, Lm *-üöimmoarďę*; p. Sn Td *-emmuarďad*, B Pl *-emmarďad*; pl.n. Sn Td *-emmuarďad*, B Pl *-emmarďad*, Kn *-ènmuarďàd*; pl.p. Sn Td *-emmuarďoid*, B Pl *-emmarďoid* näsiän (daphne mezereum) marja: Sn *k. om barbas, rusked, karged* n. m. on pensaassa, punainen, karvas.

kägẹntiäi (B); p., pl.n., pl.p. *-d* puutiainen (hyvin pieni, imeytyy ihoon).

kägeŋkott|a (Pl); p. *-ad*; pl.p. *-id* tikankontti (cypripedium calceolus).

käg|i (Sn—N Kj M Lh), N *kăgi*, V *-^{ü}öi*, V Ph *-üöi*, SP *-öi*, Lm *-ü^{ö}i*; p. Sn—N M Lh *-ed*, V Ph *-üöid*, SP *-öidü*; pl.n. SN—N M Lh *-ed*, V Ph *-üöid*, SP *-öid*; pl.p. Sn B Pl Td N M Lh *-id*, Kn Td Kš *-īd*, V Ph *-ölüöid*, SP *-ölöi* käki: Sn *kägeр kukutau.* Td *k. kukkuu.* N *mina ńägìn kägìn kukkudęs* minä näin kukkuvan käen. M *kägeл kurkkū mäń(ĭ) ogaz, kukundaạ heitäu* käen kurkkuun meni oas, lakkaa kukkumasta.

kägìnťjȁinpòig (Td) pieni kovakuoriainen.

kälü (B Kn Lm) miehen veljen vaimo: Kn *minùŋ k.*

kälüks|ed (B Lm), V *-èd* veljesten vaimot keskenään.

kämm|eń (Sn B Td), B N *-äń*, N TP Ph Lm *-en*, V *-εn*; p. Sn Td *-end*, B *-eńt*; pl.n. Sn B Td *-eńed*, B *-ened*, *-äned*, N *-enęd*; pl.p. Sn B *-eńid*, Td *-eńīd* kämmen: Sn *k-eńed oŋ kibedäd*. N *emäu kaṭẹ̀ttud k-enęu ťüťťäŕen tăvăro* äiti on peittänyt tyttärensä vehkeen kämmenellään.

käntšišk (Td); pl.n. *-öd* kömpelö (?).

kän|ťšü (N), Lm *-ťťšü* marjaterttu.

käpèrd|uda (B), Td *käpèrd|üdä*; pr. B *-uu*, Td *-üu*; impf. B *-ui*, Td *-üi* käpertyä, kovertua: Td *tuoh k-üu*.

käperdüttä|dä (Kš); pr. *-u* käpristää: *šeiṇäd panou i k-u randaižed pohjas piäliťši i kriškas* [tuohirasiaa tehdessään] seinät panee ja [niiden] reunat käpristää pohjan sekä kannen yli.

käpš (N) 1) koivun urpu (?): *k. on ťedrin leiв*. — 2) linnun jalka.

käpťš (B Td), Ph *-ę*; pl.n. B *-äd*, Td *-ȁd* B täplä (?); B Td räpylä, linnun jalka; Ph käpälä.

käpä|ṭ (Sn), B *käpä|ṭ*; p. Sn B *-ttäd*; pl.n. *-täd*; pl.p. *-töid* käpälä (jäniksen, kissan): Sn *kažiл* (kissalla) *k-täd oo valgedad*.

**kärbę* (Lm) kiima: *koirad kärbis käveltäh* (kiimoillaan laumoissa kulkevat).

kä|ŕg (Sn B Td N), Td *-ŕǵ*, V Lm *-rgi*; p. Sn B Td *-rged*; pl.n. *-rged*, Td *-rgèd*, Lm *-rgid*; pl.p. Sn B Td *-ŕgid*, Td *-ŕgĭd* palokärki; Lm myös päällimmäisen nuotiopuun halkaistu ja alempaan puuhun lyödyn naulan päähän pistetty pää: B *k. on tobď* (suuri) *kui variž, piä rusked* (punainen), *pitk ńok. pień k.* pikku tikka. Td *kärk‿kärăjȁv* (kärisee).

käri (B Ph Lm), V *käŕi*; pl.n. B V Ph Lm *-d* kaksipyöräiset kärryt: B *tadehen vedettavaл k-л* lannanvetokärryillä. Ph *seppę k-n dăššikkad* (kehää, laatikkoa) *raudoittau*. Lm *kudai* (mikä) *on kaksrattahainę* (kaksipyöräinen), *se k.*

kärz (Sn B Pl Td Pk), V Ph Lm *-ę*, SP *-ü*; p. Sn Pl Td V Ph *-äd*, B *-ad*; SP *-iä*; pl.n. Sn Pl Td V SP Ph *-äd*, B *-ad* kärsä (sian): SP *koozu* (milloin) *poťšiл* (sialla) *oŋ k-ü kibei*, *koozu moa külmü* (jäätynyt) (san. laiskasta).

**käräi|ta* (B); pr. *-dau*, Td *kärăjȁv* kähistä, käristä (ääni): B *iäń k-dau*. Td *kärk‿kärăjȁv* palokärki ääntelee.

kärä|k (B TP) käreä, käheä: B *k-ǩk‿iäń*.

kä|skedä (Sn B Pl N Ph), Kn V M Lh *-skeda*; pr. SN—Kn N V Ph M Lh Pk *-sken*, N Ph *-skèn*; impf. Sn B Pl M Lh Pk *-škin*, N *-śkin*, Ph *-skin* käskeä: Sn *herrat* (viranomaiset) *käskedäu puhtastada pihad*. B *eлgat käskigoi! mužiḳ* (mies) *käšk koń-ďiалę. ižaлe käsköu* [*emindam*] *vieda meťťšä* [emintimä] käskee isän viedä [tyttären] metsään. N *olaižin śindai, hüvä mieź, k‿ei käskenu maluška* ottaişin sinut [rengiksi], hyvä mies, mutta vaimoni (papinrouva) kielsi. *huomen käskem mina tuoda rīhęлę rugišt. bŕiha ośť kolťšaižęę, mitťẽę häллę staŕik käšk ostada* nuorukainen osti sormuksen, millaisen vanhus käski hänen ostaa. *ette käskettü torguiťa* kielsitte harjoittamasta kauppaa. V *käskedih valťlastada* käskettiin valjastaa. Lh *ižandaлę käsköu suattada ďuoda* käskee isännän viedä juotavaa. Pk *ei käskenü hebod šida koskeda* kielsi koskemasta sitä hevosta.

käskendę (Ph) käskeminen, käskentä.

käskül|äinę (Ph Lm); pl.n. Ph *-äižęd*, *-äižẹ̀d* palvelijatar: Ph *andàn tuazàn* (vadin) *k-äižęлę. pappi küzüu k-äižẹ̀л* (palvelijattarelta).

kä|ži (Sn B Pl Td Kš M Lh Pk), Kn N V TP SP Ph Kj *-ži*, TP SP *-zi*; p. Sn—N M Lh Pk *-ī*, N *-t*, V Ph *-ttę*, SP Kj *-ttü*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj M Lh Pk *-ded*, Kn *-dęd*, Td V TP *-dèd*, N *-dẹ̀d*; pl.p. Sn B Pl Td M Lh Pk *-žid*, Kn Kj *-zīd*, Kš *-žīd*, N V Ph *-źid*, N *-zęd*, TP Ph *-zid*, SP *-zī* käsi; puumerkki, nimikirjoitus: Sn *kažiл punotau ťägä* (täällä) *nuorad. ńeišťšed* (tytöt) *astutau käži kädes* (käsikkäin). *kažid kerätäu küläs.*

B *kudaman šepän kätt‿on* minkä sepän käsialaa (tekemä) on? *minä олęn ďo käden ал* (lupautunut naimisiin, kosittu). *pidau huondeksел ŏpăť händä kädē* huomenna taas tarvitsen sitä (hevosta). *ťšuru·ižen‿andau šille kädē* tiuvun antaa sinulle käteen. Kn *käzìd ńi ďалguoid, seinălę̆ nouzòu* (*arvàndus*) kädetön jalaton seinälle nousee (arvoitus). *koir ärdüu haukkumā da käžī тулемā, šinda puremā* koira ärtyy haukkumaan ja kimppuusi käymään, sinua puremaan. Td *ńügü mińä олеη kummis käžin* nytpä minä olen pulassa. *ükš hän käžī otettau* yksin hän on huomioon otettava (kelvollinen työhön). N *mäne hurài kädę̀i* (vasempaan). *mina ḥändài suoižimbi kädę̀i* minä saisin hänet kiinni! *bajaŕ tuoi i(ťše hebòn i andoi omiu käziu* herra toi itse hevosen ja luovutti omin käsin. *tuli pappi peŕťī, riśťī siľmàd, andoi käť miu(ťšoilę* (nuorikolle). *sülgöu tagàskät, sanuu: »mäne sina śida käť»* sylkee taaksensa, sanoo: mene sinä hiiteen (siihen suuntaan)! *iškedài käźi kädę̀i* lyövät kättä (kaupan päättämisen merkiksi). Ph *verkkod* (verkot) *käzil vedetäh* [vedestä rannalle]. Lh *havadot kädess‿ei heita iäre* säkkiä ei jätä kädestä pois. *iža mänou akkā käžin* isä käy vaimoonsa käsiksi. Pk *käži kubizou* (syyhyy).

käźikego (N); p., pl.n. *-d* väliaikainen kaura-auma: *śīt mužik kandęлou ńed boranàd i panou k-i, śīt k-s-pieitę vedau huo(ďźài i ahtau huo(ďźài* sitten talonpoika kantaa (vähitellen) ne kaurakuhilaat ja panee väliaikaiseen aumaan, sitten siitä vetää haasian luo ja ahtaa haasiaan.

käžikiv|i (Sn B Td); p., pl. n. *-ed*; pl.p. *-id* käsikivi (kotijauhatuksessa): Sn *k. sara(illo‿oo* k. navetan parvella on. *k-ел sūrtau sūrind ozrašt* k-llä tehdään ohrasuurimoita.

käzikuožali (TP) kehräpuu.

käžikuvaha|iźe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* lyöntiase (seiväs, kalikka): *k-ižeę hüväη ku suan da andaa šelgā šindai* . . . kun saan hyvän aseen ja annan sinulle selkään [, niin . . .].

käzilū (Lm) käsivarrenluu.

käžimujegil (Sn) kädellä koetellen: *kävelęt kui soged k.*

käžipai|k (Sn B Td), N *käzipai|k*, Lm *käzipaikkę*; p. Sn B Td *-kkad*; pl.n. *-kad*, N *-kàd*; pl.p. Sn B Td *-koid* pyyhinliina, pyyhe: Sn *pühki k-kkā šilmäd, k. on naglas* kuivaa kasvosi p-lla, p. on naulassa.

käzirüustu (N) käsirystö, rystönen.

käži|šiä (B Td); p. *-šiäd*; pl.n. *-šiäd*, B *-sijàd*; pl.p. *-ši(öid*, Td *-ši(oid* kädensija (airossa, aatrassa).

käž(iškedu (B) naimisiin lupautunut, morsian: *minä олęn k., obrazal* (pyhimyksenkuvalla) *влahoslovìttu* (siunattu).

kä|žitoiźę (B), N *-źitoinę*, Ph *-źitüöi*, Lm *-zitüöi*; pl.n. Ph *-źittömàd* kädetön (molemmat kädet puuttuvat).

kä|živarž (B Td), Kn *-zivaŕz*, Ph *-zivaŕzi*, Lm AV *-zivarzi*; p. B Td *-živarť*; pl.n. *-živarded*, B *-živardęd*, Lm AV *-zivarded*; pl.p. B Td *-živaržid* käsivarsi: B *halgoižed ńed kolme ottau käživardetę*. Td *tuľi šihi ńei(ťšud burak käživardel* tuli siihen tyttö kori käsivarrella.

käźiver|k (V); pl.n. *-kod* pieni verkko.

kä|zn (B), Lm *-znę*, *-snę*; p., pl.n. B *-znäd*, *-zńäd*, Lm *-sńäd* kääpä puussa; Lm *käznę* paise (kuppataudissa esiintyvä):

kä|zäšťše (Sn), B Td *-ži(ašťši*, B *-žäšťš*, Ph Lm *-zäsťī*; p., pl.n. Sn *-zäšťšäd*, B Td *-ži(ašťšad*, B *-žäšťšàd*; pl.p. Sn *-zäšťšöid*, B Td *-ži(ašťšoid* silmäin- ja kättenpesuastia (riippuu pirtin oviseinällä): Sn *muahiźe tarttū külüs ľibo käzäšťšäs* ihottuma tarttuu saunan tahi pesuastian välityksellä. B Td *käži(ašťšī oη kiviźe* (savesta), *vaškiźe, ťšugunnoi* (valurautainen), *tuohiźe*.

kä|tküd (Sn—Kš TP—Lm Pk), Kn *-tkud*, N *-ťkùd*, N V Pv *-ťküd*, Kj *-ttüd*; p. Sn B Pl Td *-tküī*, Kn *-tkuī*, Kš *-tküì*, N *-ťküī*, V Pv *-ťküttę*, SP *-tküttü*, Ph *-tküttę*, Kj *-ttüì*; pl.n. Sn—Kš TP—Lm Pk *-tküded*, Kn *-tkudęd*, N V Pv *-ťküded*, SP *-tküöd*, Kj *-ttüded*; pl.p. Sn B Pl Td *-tküžid*, Kn *-tkužīd*, Kš *-tküžīd*, N *-ťküžid*, V Pv *-ťküźid*, SP *-tküźī*, Ph *-tküźid*, Kj *-ttüźīd* kätkyt, kehto: Sn *kätküdem bibu katkeń. otA k. hīnahis* (kannatinhihnoista)! Kj *kättęhę panemmo лapsen.* Pk *k. on bibus, лàst līkutetau* (liekutetaan) *kätküdes.*

kätküdbibu (Lm) vipu (aisa), josta kätkyt riippuu.

kätküdrihm (B); p. *-ad* kätkyen kyljessä oleva soudatushihna t. -nuora, jolla vivun nenästä riippuvaa kätkyttä soudatetaan (tavall. jalalla).

käťš (B) sieni lahonneessa puussa: *k. huabas i* (ja) *kūžes.*

käve|лdä (Sn), B M Lh *-лta*, Td *-ldä*, *-lttä*; pr. Sn M Lh *-лęn*, B Td *-len*, Kn *-лòu*, N *-лę̀n*; impf. Sn B Td N M Lh *-ľin* kävellä, kuljeksia: Sn *алašť* (alastomana) *k-лöu, ribus* (ryysyt yllä). *häŋ k-ľ millei đälgē* (jäljessäni). *kebđedis sobis k-лdäu* kevyesti pukeutuneina kuljeksivat. B *ken tahnaл* (pihassa) *k-лou? końđī k-ľ, k-ľ, keittäid* (keittäjää) *eťťšiu. k-löu üöd i* (ja) *päväd aino* (aina vain) *meťťšā.* N *suoi merès-piei лainehèd k-ľmai* mereltä alkoivat laineet käydä. *hän üöstüi; k-ľ edestaguižin, ei voi ńi-kunna puuṭuda* hän eksyi; kuljeksi edestakaisin, ei voi päästä mihinkään [tuttuun paikkaan]. *mida tŭŏ k-лęttE* millä asioilla liikutte? *hän läht̆ küliлoid müöi k-ľmai. ižànd kävęлou peŕľid müöi i dūmaiťšou* isäntä kävelee pirtissä edestakaisin ja miettii. *tsaŕin sana edęstaguižin ei k-лę* tsaari pysyy sanassaan.

käveleskendeлttä (itk.) (TP) kävellä, kuljeksia.

kävelzoi|ttada (B), Td *kävèlzoi|ttada*; pr. B Td *-tan*, Kn *kävèлzᵘoittàu*; impf. B *-ťin*, Td *-tin* kävelyttää, opettaa kävelemään: B *лast pidäu k.*

kävęлù|s (N); pl.n. *-ksę̀d* vaellus, matka: *roskažiu häллę omàd k-ksę̀d* selostaa hänelle omat vaelluksensa.

käv|üdä (Sn B Td Kš TP V Ph M), B N *-üda*, Td *-dä*, Td Ls *käudä*, SP *käv|üö*; pr. Sn B Td N—Ph M *-ün*, N *-ùn*; impf. Sn B Kn Td N—PhM *-üin* käydä jsskin: Sn *mina kävüiį händäi kaťťšomā, ei voinu* minä kävin häntä katsomassa, hän oli sairas. *mina kävüiį ľinnā* (kaupungissa). *hebo, kudai piллaлę kävüu, on aiđńìk* hevonen, joka käy vahinkoa tekemässä, on aituri. *kadrelī käüdäu* katrillia tanssivat. B *ken perťťī kävüi* kuka pirtissä kävi? *koлdunad kävütäu kuťťšumā toižē külā* tietäjää käydään kutsumassa toiseen kylään. *mina sovetuiťťšīžin šiłłę paŕemb k. šeppā* minä neuvoisin sinua mieluummin käymään sepän luona. Td *himoť milèi käudä ľinnai* minun mieleni teki käydä kaupungissa. *haлл‿oŋ käünü* halla on käynyt. *šüöndàn keskès kävđäᵛ đŭŏmāⁱ* syönnin lomassa käydään juomassa. *miлē himoťtàᵛ kävdä külū* minun mieleni tekee käydä saunassa. V *se on azuttu лoukko, štobį kažìd kävüttäś peлdoaittaḥ* [oveen] se on tehty aukko, jotta kissat kävisivät ulkoaitassa. TP *kävüimmö üksiłę ruadoizilę* kävimme samoissa töissä. SP *kävütäh sündū* (»syntyä») *kùndeлmah.* Ph *akat kävütäh каlmoiлę* naiset käyvät hautausmaalla muistelemassa vainajia. M *kävū hänel‿лuo* käy hänen luonaan. Lh *paimoi päiväŋ kävüi meťťšā* paimen oli päivän metsässä.

kävü|i (Sn); p., pl.n. *-jäd* kävijä: *eťťšitäu miešt pohđā k-jäd* haetaan miestä, joka kävisi meren pohjassa.

kävüjäinę (Lm) sormikoi, -mätä.

kävünd (Td); p. *-äd*; pl.p. V *-uoid* käynti:

Td *ľinnà'-k.* kaupungissa-käynti. V *vävü tuľi k-uoiлę* vävy tuli käymään.

kävüškä|tä (Sn); pr. *-den*; impf. *-žin* alkaa käydä, kulkea: *ende kuoлendad ei k-de ründähis heŋg, karaidau* kuollessa hengitys lakkaa rinnasta, korisee.

**kävüt|ada* (N); pr. *-àn* käyttää, saattaa ja palauttaa: *mina k-àą seiťťšemèn virstàn peràì* minä käytän [sinut] seitsemän virstan päässä.

**kävütel|dä* (Td); pr. *-öu* käydä joskus jsskin: *i minun starik-se shotkile k-öu* minunkin ukkoni käy joskus kyläkokouksissa.

kököttä|dä (B); pr. *-u* kököttää: *ištū k-u.*

köuh (Sn Pl Td Kš N M Lh), B Kš *keuh*, B N *köuh*, Kn Kš *keuh*, Td *köuh*, N *köüh*, V Ph *keühe*, SP *köühü*; p., pl.n. Sn Pl Td Kš N M Lh *köuhäd*, B *keuhàd*, B Kš *keuhäd*, Kn Kš *keuhäd*, Td *köuhäd*, N *köuhàd*, V Ph *keühäd*, SP p. *köühiä*, pl.n. *köühäd*; pl.p. Sn Pl Td N M Lh *köuhid*, B *keuhìd*, Kn Kš *keuhīd*, Td *köuhid*, Kš *köuhīd*, V Ph *keühid*, SP *köühī*; komp. Sn *köuhemb*; sup. *kaikis köuhim* köyhä: Sn *k. vähäd ihastū* k. vähästä tulee iloiseksi.

köuhtü|dä (Sn), B *keuhtu|da*, Td *köuhtü|dä*. N *köuhtu|da*; pr. Sn B Td N *-n*; impf. *-in* köyhtyä: Sn *häŋ k-i omad лuaskavu*, (anteliaisuuttaan). N *ďälgìmbai* (viimein) *ďo suoi* (rupesi) *mieś k-mąi.*

köuhäľi (Td N), V *keühäľi* köyhästi, köyhänä: Td *eläu k.*

l, л, ł, ľ.

лab|a (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* lapa (hevosen, airon, lusikan, ongenkoukun), uistimen lusikka, kehräpuun istuinlauta: Sn *aiross‿oo л.*, *лuzikas tožo* (myös) *oo л.*, *oŋgee л.* B *ištuižin kuožalin* (kehräpuun) *лabaл eńämbän, olīž paremb* kehräisit ahkerammin, niin olisi parempi. Td *ušteges* (uistimessa) *on л.*

лabańena (N) lättänenä.

лabàtk (B); pl.n. *-àD* lapaluu. (v. лопáтка.)

łabaudu|da (Td Sg); pr. *-u*; impf. *-i* lapautua.

лabedo (Ph) airon lapa.

лab|eh (Sn B N), TP *-o*, Lm *-oh*; p. Sn *-eht*; pl.n. *-ehed*, Lm *-ohod*; pl.p. Sn *-ehid* lape, lapo, levy, litteä (villa-, hahtuva-, heinä-) kasa: Sn *релvaz-*, *рaлttiiлabehed.* B *diälabeh suabrán piäл* heinäkasa katoksena suovan päällä.

лab|ehťizetta (Sn), B Td *-èhtuda*, N *-ehtuda*; pr. Sn *-ehťizou*, B Td *-èhtū*; impf. Sn *-ehťīhe*, B Td *-èhtui*, N *-ehtui* painua liki toisiaan, kokoon (heinät) (eivät levitettäessä jää kouhkeiksi): Sn *heińäd л-ehťizeťťī suatoл* (ru'oissa). B *heińàd л-èhtuttu, heittazettu* (ovat painuneet). Td *kogòs* (kasassa) *hein л-èhtū.*

лab|id (Sn—Kš Kj Pk), N V *-ido*, TP *-ďe*, SP *-ďu*, Ph Lm *-ję*; p. Sn B Pl Td Kš *-idad*, Kn N V *-idod*, SP *-ďoa*, Ph *-jad*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *-idad*, Kn N V Kj Pk *-idod*, TP SP *-ďad*, Ph *-jad*; pl.p. Sn—N *-idoid*, V *-iduoid*, SP *-ďoi*, Ph *-joid* lapio (puu-, rauta-, leipä-); osat: Td *ťerä, varž, ruťšk* (kädensija), *pleťšk* (terän olkapää, jolle poljetaan): Sn *mäne лund lüki лabidaл!* Pl *raud-*, *pūлabid.* Kj *pidab azuda* (tehdä) *лabid.*

лab|idaińe (Sn), B *-idoińe*, Kn *-iduòińe*, N *-idoinę*, Ph *-jaine*; p. Sn *-idašt*, Ph *-jaštę*; pl.n. Sn *-idaižed*, B *-idoižed*, Ph *-jaižed*; pl.p. Sn *-idaižid*, Ph *-jaižid* pieni lapio, viskin (riihessä); B myös airon lapa: Sn *puťťšukaлл‿ištudez lükkiu ďüvät pienel*

лабidaižел лаťťad müᵒi, šīd erodau ďüvä osobi, rūmened osobi pölkyllä istuen viskelee jyvät viskimellä lattiaa pitkin, silloin jyvät eroavat erikseen, ruumenet erikseen. B *šīd ottau лабidoižen i suau viškaimmā (ďüvät kuoškuideŋke i aganoideŋke)* sitten ottaa viskimen ja ryhtyy viskaamaan (jyviä ruumenineen ja akanoineen). Kn *лабidụòiне, siл lükìmme, viškaidàmme seinā, sid rugehèd лаŋgeìàŭ tagemba, a kuoskùd edẹ̀mba* viskin, sillä viskelemme [puidut rukiit] seinään, silloin jyvät putoavat kauemmaksi, ruumenet lähemmäksi.

лаďďand (B), Td *łaďďaduz*; p. B *лаďďandod*, Td *łaďďadust*; g. *łaďďaduksen* latominen (esineiden).

лаďď|ata (Sn B Pl Td TP SP); pr. Sn B Pl Td *-adan*, SP *-oan*; impf. Sn B Pl Td *-ažin*, SP *-ain* latoa, mättää: Sn *mäne налgod л-ada pinõ!* B *л. налgod, kived, bumagad* (paperit). TP *sobàd būkkuh л-atah* vaatteet pesusoikkoon mätetään.

лadu (TP) suksenlatu.

лadv (Sn—N M), V TP Ph Lm *-ę*, SP *-u*; p. Sn—TP Ph Kj M *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kj, M *-ad*, B N TP *-àd*; pl.p. Sn—N M *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* latva: Sn *poikki леikatau* (hakataan) *л. pūs.* B *koňďī rugeheš ku л-ad ottau da ďiädäu [ühted] олgeD* karhu kun rukiista latvat ottaa, niin jäävät [pelkät] oljet.

лadvai|ne (Pk); pl.n. *-žèd* (korvan) nipukka: *kòrvan л-žèd.*

лadv|az (Td Sg), SP *-us*; p. Td Sg *-ast*, SP *-ustu*; pl.n. Td Sg *-aksed*, SP *-uksed*; pl.p. Td Sg *-akšīd*, SP *-uksī* puun latvus, latvapuoli.

лadv|ata (Sn B Td M), Pl *-ittada*, Kš *-ita*; pr. Sn B Td M *-adan*, Pl *-itan*, Td Kš *-iʿťšen*; impf. Sn B Td M *-ažin*, Pl *-iťťin*, Kš *-iʿťšin* latvata, katkaista latva erilleen puusta: Pl *pū pidäu л-ittada pardekš* (hirreksi) *ťibo mikš* (tahi miksi tahansa).

лadvťšura (B M); p., pl.n. *-d* latvapuoli.

лag|ed (Sn Pl—V Kj Pk), Td *-ěd*, SP *-ei*; p. Sn Pl—Kš V Kj *-edad*, SP *-iedu*; pl.n. Sn Pl—V Kj *-edad*, Td *-ědàd*, N *-edàd*, SP *-ied*; pl.p. Sn Pl Td V *-eďid*, Kn Kš *-eďīd*, SP *-ieлoi* lakea, aukea, aava, metsätön: Sn *л. kaŋgaz. лagedad nurmed.* N *läht' ajamài лagedài nurmèi.* SP *лagei ńīttu, kangaz.*

ла|gi (Sn—Td N Ph Lm Pk); p. Sn Pl *-ged*, B Td *-ǵed*, Td *-gěd*; pl.n. Sn Pl *-ged*, B Td *-ǵed*, Td N Ph *-gèd*; pl.p. Sn Pl *-gid* laki, sisä- l. välikatto, B Td N myös (kita)-laki: Sn *лamp лagez rippū.* Td *miňä алęnzoiťťin* (laskin alemmaksi) *лagèn алahakšpⁱäⁱ. лagès on sęлgäǧ* (kannatuspalkit).

лag|o (Sn B Td); in. Sn B *-os*, Td *-òs* lako: Sn *rugiž oo л-os. rugiž om männü л-õ.* B *rugiž on л-õ viernu* (mennyt). Td *hein, kagr, rugiž on łagòs, on łagoi viernü.*

лagoʿaidę (Lm) aita, jossa aidakset ovat vaakasuorassa, lape- l. lama-aita.

лagoitta|da (B); pr. *-u* panna lakoon.

лagona|iне (Sn), N *-ine*; p. Sn *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* lako-, lakoinen, laossa oleva: Sn *л. rugiž* lakoruis.

лag|oťš (B Td); p. B *-oťťšud*, Td *-òťťšud*; pl.n. B *-oʿťšud*; pl.p. *-oʿťšuid* ed.: B *лagòʿťšus rugehes vähä lähtõu* [jyviä].

лah|ď (Sn B Td), N *-ďo*; p. Sn B *-ďod*, B Td *-ďad*; pl.n. Sn B N *-ďod*, B *-ďad*, Td N *-ďòd*, Lm *-jad*; pl.p. Sn B Td *-ďoid* lahja, jonka morsiamen vanhemmat antavat häissä sulhaselle ja hänen sukulaisilleen: Sn *suaďboiz* (häissä) *lahďod anttau.* Td *žeńiχen rodńälě anttàŭ lahďòd* sulhasen sukulaisille annetaan lahjoja. N *sīt tuodai lahďòd kńäginaa tšuràs-pieitę i lahďottai žeńiχolę paid* sitten tuodaan lahjat morsiamen puolelta ja sulhaselle lahjoitetaan paita.

lahďo|da (Sn N); pr. *-n*; impf. *-oin* antaa lahjoja (häissä) (ks. ed.): N *žeńih л-u kaṗolan kńäginaлę, kńäginaa tšuràs-pieitę л-ttai žeńiχolę paid i šuukuinę paikainę kaglälę* sulhanen lahjoittaa morsiamelle

viitan, morsiamen puolelta lahjoitetaan sulhaselle paita ja silkkinen kaulaliina.

łahďo|tada (Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* lahjoittaa (häissä, nimipäiviksi).

лahk (Sn B Td), N TP Ph Lm *-o*; p. Sn B Td *-od*; pl.n. Sn B Ph Lm *-od*, B TP *-òd*; pl.p. Sn B Td *-oid* palkki, lankku (laessa, lattiassa).

лahklàŭd (Td); pl.n. *-àd* ed.: *šīd plotńiĭkàd piľiłàŭ л-àd лaťťàkš* sitten kirvesmiehet sahaavat lattialankut.

лahn (Sn—N Kj), V TP Ph Lm *-ę*, SP *-u*; p. Sn—Kš V Ph *-ad*, Td N *-àd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph *-ad*, B Td N V TP *-àd*, Ph *-àď*; pl.p. Sn—Kš *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* lahna (kala): Sn *eułę vie л-aŋ kudun aig.*

łahnamparuľi (Lm), Ph *лahnanparulīne* pieni lahna.

лah|o (Sn—V SP Ph); p. Sn—Kš V Ph *-od*, SP *-uo*; pl.n. Sn—Kš *-oid*, B *-ᵘoid*, V Ph *-uoid*, SP *-олoi* kaatunut, maassa viruva lahonnut puu, laho: Sn *hapannu pū, se oǫ л.* B *л., kudain* (joka) *on лaŋgennu* (kaatunut) *pū, viruu móad vastę. vedē pandau ligō, piätę pandau лahod, šīd pandau kived лahᵘoitę piätę* [pellavat] pannaan veteen likoon, päälle pannaan lahonneita pölkkyjä, sitten pannaan kiviä pölkkyjen päälle. Kn *л. pū muaš virū.* Td *łahoiďen puiďen tagan on kaššal* (kontti).

лahouz|uda (B Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* lahota.

лah|t (B Kš), Kš *-ť*, V *-ťi*; pl.n. B Kš V *-ted*, Kš *-tèd* lahti.

лahto|ińe (B Td), B *лašta|ińe*; p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* lahto, eräs linnunpyydys: Td *л. om pūn ładvai łòaďittu* (tehty), *koivun.* (ks. SKOK I, siv. 101, t. V, k. 1, 3.)

łahtuk (Td); g. *-an* lahdelma: *ł-an rand.*

лai|d (Sn B Kn Td N Pk), N *-ď*, Ph *-dę*; p. Sn B Kn Td *-dad*; pl.n. *-dad*, N *лaďdàď*, N Ph Pk *-dàd*; pl.p. Sn B Kn Td *-doid* (veneen, kätkyen, laatikon, reen y.m.) laita: Sn *emäpūhu* (köliin) *veneheę л-dad on iškedü* (lyöty). B *ľipsun* (lihdan) *лai-dad libo* (eli) *bokad* (kyljet). Td *ťelegäs* (kärryissä) *л-dad.* N *panou što suurę̀ę soboràŋ келлòi, ńi л-dài ei koske* panee kuin suuren tuomiokirkon kelloon, ei laitoihin (laidasta laitaan) kosketa. (ks. *rand.*)

лaih (Sn—N), V Ph Lm *-ę*, SP *-u*, Pk *лaìh*; p. Sn—V Ph *лaih|ad*, Kš *-àd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph *-ad*, Kš Pk *-àd*; pl.p. Sn—N *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-hoi* laiha: Sn *ülęę л. hebo, odva* (tuskin) *ďaлgoiл püzüu. hebon oлed лaihtutannu л-akši.* B Td *л. hebo, lehm, лapš.*

лaih|ina (TP Lm); ill. TP *-inah*, SP *-nah* (vilja-, työ)laina (ei rahalaina): TP *л-inah tułe ruadamah* (työtä tekemään) [minulle, minä tulen sitten sinulle työhön]. SP *л-nah andoa.* Lm *л-ⁱnuois minä mänen vastah hänel* lainat minä suoritan hänelle [samanlaisina].

лaiht|uda (Sn B Td Lm); pr. *-un*, N *-ùttài*; impf. Sn B Td *-uin* laihtua: Sn *ďaло* (kovin) *л-unu šina oлęd ńügü* (nyt). B Td *hebo on л-unu.*

лaihtu|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. *-ťin* laihduttaa: Sn *łebon oлęd kui л-tannu ďaло лaihàkši* kylläpä olet laihduttanut hevosesi kovin laihaksi. Td *pidäu koir л-tada: paremb oravad haukkū da* (ja) *eťťšiu.*

**лaiĭkk|ada* (Kn); pr. *-àu* liikkua vikkelästi (?); äännellä (?): *arvàndus: лuiĭkkàŭ л-àu лuižèn meťťšän taga? — kieľ suus.*

лaim (Sn B), Pl Td *łaim*, N *лaim|o*; p., pl.n. Sn B Pl Td *-ad*; pl.p. *-oid* Sn B Td tyyni kohta joessa; Pl ruohikon sisässä ruohoton kohta, josta voi onkia; Td myös vesilammikko, lätäkkö; N jään reunassa jäätymätön kohta järvessä, joessa: Sn *paŕemb oǫ šeižoda ťüuńes л-as venehel* parempi on veneen seisoa tyynessä kohdassa. *ďogez veži šeižᵘou л-oiľľai vihman* (sateen) *edel: toizes kohtaz oŋ tūлeŋ kaŕi* (viri, väre), *toizes ťüuńi.* B *ďogi oŋ л-oiллā külmänu: siä oŋ külm, toiŕe sula* joki on

paikoittain, sieltä täältä, jäähän mennyt: toinen kohta on jäätynyt, toinen on sula.

лainadęл|da (Sn), V *-ta*; pr. Sn V *-ęn* nieleskellä, tehdä nielemisliikkeitä: Sn *muga kurkkū л-ęd ga dūtud* [kun] niin (pureskelematta hyvin) kurkkuusi nieleskelet, niin läkähdyt.

лain|ata (Sn B Pl Td Kš V SP Ph Kj), Kn N *-atta*, N *-ada*, Lm *-ęta*; pr. Sn—V Ph Kj *-adan*, SP *-oan*, Lm *-ędan*; impf. Sn B Pl Td—V Ph *-ažin*, B SP *-ain*, Kn *-ažīn*, Kj *лaiźīn* niellä: Sn *leibäd л-ažin da* (ja) *dūtuin* (läkähdyin). Pl *л-ai hambahaa*.

лai|ńiž (Sn B Pl N V Pk), Sn *-neh*, B N *-niž*, N *-niš*, Lm *-niš*; p. Sn B Pl N V *-ńišt*, Sn *-neht*; pl.n. Sn B Pl N V Lm *-nehed*, B N V Pk *-nehèd*, N *-nęhęd*; pl.p. Sn B Pl N V Pk *-nehid*, N *nęhīd* 1) aalto, laine (järvessä, meressä): Sn *ťäz ďärvess‿oo лainehet sūreD*. N *mänou hàn ďuomài merèi, kai лainehèd lähtiškattai hänèn heŋgìtukspieitę* kun se (hevonen) menee mereen juomaan, niin aivan laineet syntyvät sen hengityksestä. — 2) heinäkarhe: V *hein oo лainehiл*. Lm *лainehed nītuл*.

лa|k (M); p. *-kkud* (kiilloitus)lakka: *лakkud butiľkaiźe* (pullollinen). (v. лакъ.)

łakè|tada (Td); pr. *-ttau*; impf. *-ť* latkia (koira, kissa).

лa|kkida (Sn B Pl Td Kš), Kn *-kitta*; pr. Sn B Pl Td Kš *-kkiu*, B *likkiu*, Kn *лakiťťšou* ed.: Sn *kaži* (kissa) *лakkiu, šüöu*. Pl *koir, kaži лakkiu*. Kn *kaži i koir лakiťťšou, ďuoda ei voi*.

лama (Td); ad. *-л* kalteva katto: *stuan* (metsästäjän maja) *on лamaл katettu*.

**лama|k* (B); komp. *-kemb* loiva.

лam|b (Sn B Pl), B *-b*, N V TP Ph Lm Pk *-bi*; p. Sn Pl Ph *-bid*; pl.n. Sn B Pl Ph Lm *-bid*, N V Pk *-id* lampi: Sn *oja* (puro) *pagenou* (laskee) *л-bī. лautaл лambiss‿oŋgitettau калаD*. Pl *лambinoja лaŋgenou* (laskee) *лambī*. N *ištuu лambìi randàs hätken aigad* (pitkän aikaa).

лambaha|iźe (B Td), Ph *-ine*; p. Td Ph *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pajunkissa, -urpu: Ph *л-ižed bŏrboivi(ťšaz* (pajussa) *valgedad*.

лamb|az (Sn B Pl Td Lm), B *-às*, Kn N V TP Lh *-as*, Td N V Ph *-àz*; p. Sn—Td V Ph Lh *-ast*; pl.n. Sn—Td N V Lh *-ahad*, N V Ph *-ahàd*, N *làmbăhàd*; pl.p. Sn B Pl Td V Lh *-ahid*, Kn *-ahīd*, Td *-ăhĭd* lammas: Sn *л-as sᵘai* (synnytti) *vuonaD*. *л-ahad bäigütäu vihman* (sateen) *edeл*. B *л-ahan lihat tütönďin* (lähetin) *ľinnā* (kaupunkiin). Lm *л. boššid* (pässiä) *tahtou*.

лambaznahk (Sn B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* lampaannahka: Sn *л-az лuaďitau* (valmistetaan) *pövüd* (turkkeja). B *pövü л-az ombeлzoitettu* (ompelutettu).

łambi|k (Td); pl. in. *-kois* lammikko.

лambīne (Ph) pieni lampi.

лamo|da (TP); pr. *-u* kaatuilla: *л-u hebo, hagoлoih hö(ťšästüu* (maassa viruviin puihin takertuu).

лam|p (Sn B Td), B *-p*, Ph Lm *-pę*; p. Sn B Td *-ppad*; pl.n. *-pad*; pl.p. *-poid* lamppu: Sn *л. лagez rippū. kai* (kakki) *л-pat sambuťťī, pimed on*.

лand|eh (Sn B Td Kš V SP), Ph Lm *-iš*; p. Sn Kš *-eht*, V *-ehtę*, Ph *-ištę*; pl.n. Sn B Td Kš V SP Ph Lm *-ehed*; pl.p. Sn B V Ph *-ehid*, Kš *-ehīd*, SP *-ehī* lanne, lantio (eläimen): Sn *л-eheл* (lanteiltaan) *oo hebo hüvä*. B *л-ehiлę* (Td *łandehiłę*) *pańi käded*.

landehikaz (Pl) lanteva, leveälanteinen: *leved, л. oo hebo*.

laŋg (Sn—N Pk), V Ph Lm *-ę*, SP *-u*; p. Sn—V Ph Pk *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph Pk *-ad*, Td TP Ph *-àd*; pl.p. Sn—N *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* lanka: Sn *л. pandau verkkō, kaŋgahā. л. on ükškieraiźe. ńīl* (rihma) *kakškieraiźe*. B Td *kezrätä л-ad*. B *kaŋgaz лuodau šüdämižes laŋgas kezratus* kangas luodaan parhaasta pellavasta kehrätystä langasta. Td *biŕb* (pikilanka) [on] *peлvahižès kezrätüs laŋgàs. värtťinäs on л-ad*.

лаŋga|ińe (Td); p. *-ašt*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* langanpätkä.

лаŋgedaška|ta (Sn); pr. *-den*; impf. *-žin* ruveta lankeamaan.

лаŋgenzoi|ttada (B); pr. *-tan*; impf. *-tin* langettaa, saada lankeamaan.

лаŋg|eta (Sn B Pl Td V SP—M), Kn N *-etta*, N *-ètta*; pr. Sn—V SP Ph M *-enen*, Td *-edan*, *-edàn*, N *-enèn*, Kj *лаŋkten*; impf. Sn B Pl Td—V SP Ph M *-eńin*, Kn *-eńīn*, Td *-ežin*, N *-eńìn*, Kj *лаŋkšīn* 1) langeta, kaatua, heittäytyä: Sn *лuogonä rahvast л-eńĭ voinaл* kuin heinää (luokoa) väkeä kaatui sodassa. *gomahťīhe* (komahti) *л-eń*. B *л-eńin ľibedaл* (liukkaalla) *dorogaл* (tiellä). *harakàd haлgoižełę šeižatetułę ištuzetau, se haлg л-enou* [kun] harakat istuutuvat pystyyn pannulle halolle, niin se halko kaatuu. Td *äi* (paljon) *puid on łangennu meʿtsàs. лapš л-eń mäťškähťīhe* (mäiskähti). *л-eťī* (*-eďī*) *viruďi ambŭmāⁱ końďĭʿàd berdanìkàs-pi̯àⁱ* heittäytyivät pitkälleen (maahan) ampumaan karhua berdaani-kiväärillä. N *libestuin* (liukahdin) *i* (ja) *л-eńin. i л-ennu žerebei što mändä maŕja prekrasnaлę* ja arpa on langennut, että Maria kaunottaren on mentävä. — 2) pudota, sataa: Sn *ülähäm-pⁱäi л-eńit. ragehet tobďad л-etau* sataa suuria rakeita. B *ťąлл üoл л-ei äi* (paljon) *лunt. tavarod л-eťľī kai muaha. алahakši л-ei. hebol šełgäs ei voinu püžüdä, л-ei.* N *voi kormaą* (tasku) *rebitta i žerìkaло* (peili) *л-ètta meťťšài. trupk* (piippu) *л-enou hambahīspieitę. л-enou vezi* vettä sataa. Kj *lehtez* (lehti) *лaŋktob pūs.* — 3) laskea (joki, puro): Sn *tämä ďogi л-enou ďärvē. suńďäŕv* (Sunujärvi) *л-enou ďogē.* Pl *oja* (puro) *л-enou лambī.* — 4) vähentyä, vähetä: Td *vettʿon ł-ennu ďärves.*

лaŋguvīhťi (SP) lankavyyhti.

лaŋkke|rä (Td); p., pl.n. *-räd*; pl.p. *-ŕid* lankakerä.

**лap* (B); pl.n. *-ad* käpälä: *koir vieŕ лaťťałę* (lattialle), *л-at pańi vaʿtšan aťłę.* (v. лáпа.)

лa|p̄ (Sn B Td), V Ph Lm *-ppę*; p. Sn B *-ppad*, B Td *-ppăd*; pl.n. Sn B Ph *-pad*, B Td *-pàd*, V *-p̀ad*; pl.p. Sn *-poid*, B Td *-p̆oid* solki (vyössä, päitsissä); V Ph myös silmu, silmukka (nuoran, langan päässä): Sn *ombeлę л. päiťťšī!*

лap̄ (B), Pl *łap̄*; p. *łappid*; g. B N *лapin*, N *лap̀in* Lappi: entisen Poventsan kihlakunnan karjalainen alue, joka on lyydiläisasutuksen pohjois- ja länsipuolella: B *лapin rahvàz.* Pl *łap̄*: *pohďaińe tšura* (puoli), *pagištau łap̆pìkš.* N *лapin bokkai* (puoleen). *лap̀in* (*-iı̯*) *vaza* (vasikka) haukkumanimi henkilölle, joka ei osaa hyvin lyydiä eikä venättä.

лapa|ińe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni solki.

лapaš|tada (Sn), B Td *лapàš|tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. Sn *-ťin*, B Td *-tšin* sitoa solmuun: Sn *л-ta nuor pūhu ľibo* (tahi) *žerďī* (riukuun)!

лa|pàtk (B Td N), B *-bàtk*, Kn *-patk*; p. B Td *-pàtkad*; pl. n. *-pàtkad*, B *-bàtkàd*, Kn *-patkad*, N *-pàtkàd*; pl.p. B Td *-pàtkoid* lapa (anat.), -luu. (v. лопáтка.)

лapàtkлū (B Td) lapaluu.

łap̀otńik (Td); g. *-an* tallukkajalka: tiudialaisten niinitallukat jalassa esiintyville Muurmannin-radan venäläisille työläisille antama haukkumanimi. (v. лáпотникъ.)

лapo|ttada (Ph) varustaa soljilla: *sadaл лapaл* (soljella) *л-tetun turkin.*

лapраlaině (N) vienankarjalainen.

лappoakseh (SP) tarttua kiinni: *pīhted лapotaheze śih* hohtimet tarttuvat siihen kiinni.

лa|pš (Sn B Pl Td Kš M Lh Pk), Kn N Kj *-pś*, V Ph *-pśi*, TP SP *-psi*; p. Sn—N Kj M Lh *-st*, B *-št*, V TP Ph *-stę*, SP *-stu*, Pk *лàšt*; pl.n. Sn B Pl Td Kš V—Ph Kj M Lh *-psed*, B Kn Td N TP *-psèd*, Kn *-psęd*, Td N *-psę̀d*; pl.p. Sn Pl Td M Lh *-pšid*, B Td *-pšìd*, Kn N Kj *-pśīd*, Td *-pšĭd*, Kš *-pšīd*, N *-pśīd*, V TP *-psid*, V

Ph *-pśid*, SP *-psī* lapsi: Sn *šil mužikалл‿on äij* (paljon) *лapšid*. Td *лapsẹ̀d viettäᵘ̆ guľupeiłoizīhe* lapset leikkivät piilosilla. *kùⁱ miṅä suän šinùn kerä̆ лapsẹ̀n, kenze rubedàᵛ̆ šᵘ̆ȯ̀ttämäⁱ* jospa minä synnytän sinulle lapsen, kukapa rupeaa elättämään? N *mänou лapsīnustę, suou лapśīdęŋ̀ke viendamai* menee lasten luo, rupeaa lasten kanssa leikkimään. V *лapsin telešk* lastenvaunut. Pk *làšt līkutetau* (keinutetaan) *kätküdes*.

лapseŋkaťťšo|i (Sn B), Td *łapseŋkattsu|i*, Lm *лapsęnkaťťšoiju*; p., pl.n. Sn B Td *-jad*; pl.p. *-jid* lapsenhoitaja: Sn *łeiлл‿eилę л-jad*. B *mina лapsenkaťšojakši en sua* (rupea).

лapsesta|da (N); pr. *-n* olla lapsena, lapsellinen.

лapsestusaig (B) lapsuus: *minun л-as* lapsuudessani, lapsuuteni aikana.

**лapt* (Kj); ill. *-ah* syrjään: *turbehed л-ah lükkimmö* (viskelemme).

лapuŕ, -i (B); p., pl.n. *-id* sorva (lahnan näköinen kala, mutta pienempi sitä). (v. лопáрь.)

łask (Td), Lm Pk *лask*; p. Td Pk *-ud* lasku: Td *ďälgele päivän ł-ud* (päivänlaskun jälkeen). Lm *päi л-uh mäniškändöu* päivä rupeaa laskemaan. Pk *hüö lähťī ďälgęлε päivän л-ud*.

лašk (Sn—N M Pk), V TP Ph *-ę*, SP *-u*, Kj *-(u)*; p. Sn—V Ph Kj M Pk *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Ph Kj M Pk *-ad*, V *-àd*; pl.p. Sn—N M Pk *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi*; komp. Sn Kš *-embi*; sup. *kaikiz -embi* laiska: Sn *л-алл‿oo vai omaᴅ piäᴅ kandeлda külľäл* laiska ei jaksa muuta kuin oman päänsä kantaa. *л. aigotteľďi ruadau* l. ajoittain tekee työtä. B *л. hebo, mužīk* (mies).

łaškaďi (B), Kš *łaškašťši* laiskasti: Kš *ł. ruadau*.

łaskau ks. *лuaskau*.

лask|eda (Sn—TP Ph Lh Pk), SP *-ie*; pr. Sn—Ph Lh Pk *-en*, N Ph *-èn*; impf. Sn B Pl Td Kš Lh *laškin*, Kn *laśkīn*, Kš *lašk̄īn*, N *laśk*, *lašk*, SP Ph *laskin* laskea, panna, päästää, antaa lupa: Sn *läkkä verkoid лaskemä ühtes*! *meiďem merdad oo лaskedu gubä* (lahteen). *lašk nuoraa šiṅṅe norä* (luolaan). *ei pidä л. heid* (*lehmid*) *brodū* (suureen likakohtaan), *aiᴅ pidⁱäu лuaďida* (panna). *voroŋkas* (suppilon) *läbi pidⁱäu л. butiлkkä* (pulloon) *void* (öljyä). *лapsed лaskedau reguťšoiл* (kelkoilla) *mäged*. B *päivän ünṅǟ* (koko päivän) *лaskou merdoid, verkoid. nuor vaľkitau ďiän attę, šīd* (sitten) *nuoràd лasketau šinne vaľkkimetę ďätgē. löuda lähte* (avanto) *i* (ja) *лaske händ* (häntäsi) *vedē*! *лaske mindai iärē* (pois, irti)! *hää lašk koiran* [ulos]. *лaske лapšiᴅ sadū* (puutarhaan)! *koir лaskeďī väľľatę* (vapaaksi). *vaṅ̀ka kieras лaskou piähä* Vaṅka iskee heti suoraan päähän. Kn *ühtē ďundài kai verkod laśkīn* yhteen jonoon kaikki verkot laskin. *лaski tsaŕ jeṅeraлàd väľľäлę* tsaari vapautti kenraalit [vankilasta]. Td *elä łaske łapšìd vedèn randałe* (rantaan). *enᵈ'žimäⁱ tuлdàᵘ̆ tariťšezęmmàⁱ kožiлę, šīď kùⁱ лaskedàᵘ̆, šīd tuлòᵛ̆ žeṅ̀ih* ensin tullaan [sulhasen puolelta] tarjoutumaan kosimaan, sitten kun annetaan lupa, tulee sulhanen. *šügùžẹ̀л лaskědàᵘ̆ sūrẹ̀d merěžiď* (rysät). *л. lehmäd tahnas-piäi* (navetasta). *en miṅä ruohťi л. ṅi kedä üökš* en minä uskalla päästää ketään yöksi (yövieraaksi). *rugìž kùi kùïvàᵛ̆, šīd piďàᵛ̆ л. kegòï* rukiit kun ovat kuivuneet, sitten pitää panna aumaan. *mäged л. sukšiл. łaskou ṅułun* vauhtia ottamalla (2—3 kertaa ympäri ilmassa) päästää *ṅułun* kädestään liikkeeseen. N *hällai kuoďďàd лaskedud* hänellä alushousut kintuissa. *sīd häm mindai лaśk ierẹ̀h* sitten hän päästi minut irti. *hiďžvàa лaśk* häkää antoi (uuni). TP *madeh лaškou mähändän* (mätiä). *kived лaskedah* [saunassa veden kuumentamiseksi] lasketaan kuumat kivet [pihdeillä vesiastiaan]. *kiven лaske-*

davàd pīhted pihdit kivien laskemista varten. SP *лаskie lehmät tahnah* (navettaan). Ph *oŋgèn лaskèn лambĭh. лaskedah abai* (apaja). *ūdehen лaski me(ťšälę* huurre laskeutui metsään. *tumanan лaski* sumu laskeutui. Lh *taŕiťťšezou akaлę perťī üökš, akk‿ei лaske* pyytää akalta yösijaa tuvassa, akka ei anna.

**лaskem* (Sn B Td); p. *-ad*; all. *-aлę* lasku, laskeminen: Sn B *päiv ďo mänöu (mäńi) л-aлę* (mailleen). Td *ende* (ennen) *päivàn ł-ad.*

łaškemizaig (Td) (rysien) laskemisaika: *ł. oŋ kevädel.*

лaskendęlähtę (TP) nuotanlaskuavanto.

łaskezend (Td); p. *-ad* lasku: *ďälgele päivàn ł-at* päivänlaskun jälkeen.

лaske|zeta (B N), Td-*daze*; pr. B N Td *-zou*, Ph Lm *-h*; impf. B Td *лaškīhe*, Ph Lm *лaskih* laskeutua, laskea: B *päiv лaškīhe. hän pidaìui, ei л-zennu лavas-piäi muatę iäre* hän pysähtyi; ei laskeutunut (karhunammunta)lavalta alas maahan. Td *päiv л-zou. л-ze' ťerämbi* (nopeasti) *koivuss‿iärei* (pois)!

лaške|ta (Sn); pr. *-nen*; impf. *-ńin* laiskistua.

лaske|ttada (B TP), Td *-tada*; pr. B Td *-tan*, N *-ttau*, TP *-tetah*; impf. B *-tin*, B Td *-ťin*, N *-ťìn* 1) riisua valjaista (hevonen): B *mužįk* (mies) *л-ť iär(ä) hebòn.* — 2) N kaataa (maito lypsinkiulusta pienempiin astioihin): *akàu oĭďī maidòd padoihei* (ruukkuihin) *л-ťèttùd i* (ja) *ragendoihei* (kehloihin) *л-ťèttùd.* TP *maido л-tetah padah* (ruukkuun) *lüpsïnreŋgis-piäi* (kiulusta). — 3) N laskea alas (hajalleen hiukset): *ištuu peŕťìs ďägibuob* (syöjätär), *pitkàt tuìkàd* (hiukset) *л-ťettud štó* (kuin) *vedęhīzeu* (vetehisellä) *väĭťäu* (valloilleen).

лaškište|лzeta (B Td); pr. *-лzou*; impf. *-ťihe*, Td *-līhe*, *-lžīhe* laiskoitella.

лaškištu|da (Sn B Td); pr. *-n*; impf. *-in* laiskistua: Sn *žuaras л-ť ťerämbi* kuumassa l-tut nopeammin. B *ruadai oŋ л-nnu. ruadajad oŋ л-tud.* Td *hüö oлdau л-nnu.*

лaškiver|ìk (B Pl Pk), Lm *лaskinver|kko*; pl.n. B Pl Pk *-kod*, Lm *-kkod* verkko, joka itse vangitsee kalan: Pk *л-kos on käbrüd* (tuohikohot).

лašku|z (Sn), Ph *-s*; p. Sn *-ł* laiskuus: Sn *л-tt‿om muga ḱöuh* laiskuuttaan on niin köyhä.

лast (Sn B Td), Lm *-u*; p. Sn B Td *-ud*; pl.n. *-ud*, Lm *-ùd*; pl.p. Sn B Td *-uid* lastu: Sn *saлvetau ka л-uD pakkū äij* [kun] salvetaan, niin lastuja lähtee paljon.

лaštai|ńe (B), V *лastai|ne*; pl.n. B *-žęd*, V *-žèd* tiuhtalasta, -varpa (loimitukin edessä järjestämässä lankoja).

лa|štę I (TP); SP *-štu*, Ph Lm *-stę*; p. TP *-štad*, SP *-štoa*, Ph *-stad*; pl.n. TP SP *-štad*, Ph *-stad*; pl.p. TP *-štoid*, SP *-štoi*, Ph *-stoid* aatran luotin. (ks. *лuoťťim.*)

лašt|ę II (V TP Lm); pl.n. V *-eged*, *-àd*, Lm *-ad* V liiste, leveä päre, lastu; TP lasta merran olinpaikan merkkinä; Lm lasta (kangastukkiin loimien alle pantava): V *л-egez azuttu tožo burakko* leveistä pareistä on tehty myös kori. TP *pöšših* (mertaan) *nuorę sidotah, nuorah viťťšę* (vitsa) *punotah, sīd* (sitten) *on лaštę*, [tämän] *keskeл azutah* (tehdään) *ogaлaizèd* (lovet), *sih sidotah viťťšę.*

лastępoalikkę (Lm) aatran västäräkki: auran aisoja yhdistävä välipuu, johon luotin kiinnitetään.

лaštęvirši (SP) pärekori.

лašťi|ī̄k (Sn B), B *лašťši|ìk*, Td *łašťši|ī̄k*; p. Sn B Td *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* leveä päre, säle, liiste, lasta; tiuhtalasta, -varpa (loimitukin edessä järjestämässä lankoja): Sn *л-koiz лuaďitau* (tehdään) *burakoid* (koreja). *л-koiš šidotau regeę sarď* (liistepohja). *л-kot kaŋgahas.*

лašťimo (B); tr. *-kš* litteä (?): *tuorez viĭ ďauhoìades mănou л-kš* tuore vilja jauhettaessa menee l-ksi.

**лашťšežnị|i* (N); g. *-an* päreistä tehty, päre-: *pľeťťiu л-aą tobďan buràkoǫ i pieлę* (päälle) *kŕiškaą* tekee suuren pärekorin ja siihen kannen. (vrt. Av ла́стежникъ mänty-, kuusipäre.)

łašťši|k (Pl); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* piirakanpaistopäre.

лашťšiìkoiŕe (B) päreistä tehty, päre-: *л. burak* pärekori.

лаłę ks. *лаťťī*.

лаťęлahkoi|ne (TP); pl.n. *-zèd* (itk.) pieni lattialankku.

лаťi|kko (N), Kj *-kuine*; pl.n. *-kuižed* pieni lahna.

ла|ťš (Sn B Td), B Td *-łťš*, B Pk *-ťťšu*, Td V Ph Pk *-ťťšu*; p. Sn B Td *-ťťšud*; pl.n. *-ťťšud*, Td *-ťťšùd*; pl.p. Sn B Td *-ťťšuid* tasainen: Sn *meiл on eńämbi doľa лаťťšuid kohtid* meillä on enimmäkseen tasaista seutua. *dorog* (tie) *oǫ л.*, *mäged eулę*. B *piha on л. лаłťš*, *лаťťšu aid*, Td Pk *лаťťšu aid* lape- l. lama-aita (aidakset vaakasuorassa). V Ph *лаťťšu mua*.

лаťť|ī (Sn B Pl Td Lh), Kn *-iị*, Td *лаłę*; p. Sn B Pl Td Lh *лаťť|ad*; pl.n. Sn Pl Lh *-ad*, B Td *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td Lh *-oid* lattia: Sn *muru pakui* (putosi) *л-алę leibäs*, *ota iärē* (pois)! *л-an алл‿oη karžin*. B *ozràd ülähämppiäi orďižiл(-pⁱäi) sorìau алahakš(i) л-алę i ľevitetau л-ad mᵘöi puidavakš* [riihessä] ohrat pudotetaan ylhäältä parsilta alas lattialle ja levitetään pitkin lattiaa puitaviksi. Kn *sordàmme rugehèd л-ā* pudotamme rukiit lattialle [riihessä]. Td *šīd piľiìàv лahkлàŭdàd л-àkš*, *šīd plołńìkad pandàᵘ лałę* sitten sahataan lankut lattiaa varten, sitten kirvesmiehet tekevät lattian. (ks. *лava*.)

лаťťīлahk (B); p., pl.n. *-od* lattialankku.

лаťťīvihk (B); p., pl.n. *-od* niininen lattianpesuhuosiain.

лaud (Sn B Pk), Td *лàŭd*, Ph Lm *лaud|ę*; p. Sn *-ad*, N *-ăd*; pl.n. Sn B Pk *-ad*, B V Ph *-àd*, Td *лăŭdàd*, Kj *-at*; pl.p. Sn B V TP *-oid* lauta; V TP pl. myös saunan lavo, lauteet; Ph Lm myös veneen tuhto, istuinlauta: Sn *katoksē panda pidⁱäu л-ad. л-ad piľidä* (sahata). Td *koďi* (asuinrakennus) *on kaìettu лaŭdàл*. N *rostańīs kirďuìettud л-ăлę̆* tienristeyksessä on lautaan kirjoitettu. TP *mänen л-oiл külbemös* menen lavolle kylpemään.

лauda|iŕe (Sn), TP Ph *-ine*; p. Sn *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni lauta, laudanpätkä.

лauht|uda (B Td) B *лouht|uda*; pr. B Td *-ū*, *-uu*, impf. *-ui* lauhtua, leppyä; lieventyä (sää): B *šiändüi*, *ei л-u*, *pidäu vihan* suuttui, ei lepy, on vihainen. B *pakaiŕe лouhtū*. Td *hoť paha taba on*, *ťerävāi ł-ū* vaikka on kiivas luonto, pian leppyy. *om pogòd ł-unu* sää on lämmennyt.

лau|k (Sn); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*, N-*ìkàd*; pl.p. Sn *-koid*, N *-ìkoid* myymälä, puoti. Sn *ošťin лaukas zahaŕid* (sokeria). N *mureǫ̆žittᴇ лauìkàn ľidnàs* tuhósitte myymäläni kaupungissa. *käveľ hän vaŋgàstęumai bohaìoin kupťšīnu лauìkoihę̆ī* hän kävi varastelemassa rikkaitten kauppiaitten myymälöissä. (Av ла́ука, v. ла́вка.)

лau|kkę (Ph Lm); pl.n. *-ǩkad* sipuli. (v. лукъ.)

лaul|ada (Sn N Lm); pr. *-au*; impf. *-oi* laulaa (kukko): Sn *huondukseл* (aamulla) *kukoi л-au puolen üön aiga*. N *suoi* (rupesi) *kukoi л-ámài*.

лau|ī (Sn B Td Pk), B *-t*, N *-ì*, TP Ph Lm *-ttę*; p. Sn B Td *-ttad*; pl.n. Sn Td Pk *-tad*, B Td N *-tàd*, TP *-ìtàd*, *-ǐtàd*; pl.p. Sn B Td *-toid* lautta, tukkilautta: Sn *лautaл лambiss‿oηgitettau калaᴅ*.

лautaiŕe (B) pieni lautta: *л.: neľ parī pandau rindakkā*, [sillä] *калad tarbotau verkkö:*

лau|ťš (Sn B Td), N *-ťťšᴇ*, Lm *-łťšę*; p. Sn B Td *-ťťšad*; pl.n. Sn N *-ťťšad*, B Td N V *-ťťšàd*, B *-łťšad*, Td *лàuťťšàd*, *лavťťšàd*; pl.p. Sn B Td *-ťťšoid* liikuttelematon leveä, pitkä seinäpenkki, lavitsa: Sn *л-ťťš‿om piťuᴅ* (pitkin) *šeiŕā. män(e) ištùze л-ťťšалę!*

B *л-ćšaл istutau, kudotau.* Td *ištęzękkàt л-ćšălę̆, elgàt šeižugoi! on ńeišťšen tobď paiť лavťšàл* tytön hartialiina on penkillä. *ištuihe* (istuutui) *лàvťšălę̆. neićťšud vedetäu л-ťšai* tyttö vedetään penkille [istumaan parina illatsuissa]. *me·il vedeìau ištudeš л-ćťšàš neićťšud‿oigedai puoлei* meillä tyttö vedetään parittain penkillä istuessa oikealle puolelle. N *kauìoi vedanu on л-ćťšaa* penkki on tullut kaltoksi (viistoksi). (vrt. *skamńď.*)

лav|a (Sn B Td N—SP Lm Kj); p. Sn B Td N V *-ad*, N *-àd*, SP *-oa*; pl.n. Sn B Td N—SP Kj *-ad*; N *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid*, V *-uoid*, SP *-oi* Sn B Td TP Lm 1) lava (karhun ampumista varten, Sn myös naattien kuivaamista varten): Sn *лavaл ambutau końďiad* (*końďiaa‿лava*). *azetettau ńuatid лavaл kuivamā* (*nagŕižлava*). B *läkkä лuaďiňmę лavan, šina karaćùli лavas; nouzou лavałę końďad karaćùlimā* lähde, teemme lavan; vahdi sinä lavalta; nousee lavalle karhua vartioimaan. TP *peлdon randaлę azutah л., ehtät ižändäd oružoideŋkelę noustah лavałę* pellon reunaan tehdään lava, illalla isännät pyssyineen nousevat lavalle. Lm *zvierin varďoìttau л.* l. pedon vartioimista varten. — 2) N V SP Lm Kj lattia, permanto: N *vierę лavăлę̆* paneudu maata lattialle! *ühtěn лa·àn müö vastę levìťim i zaveďìm puim i* vasta yhden [riihen] lattiallisen me levitimme [lyhteitä] ja aloimme puida. *en hüvin vie* (vielä) *puinu лavad* (lattiallista lyhteitä).

лavi (V) pieni kuusi juurineen, jota käytetään puomirenkaana (lenkkinä) tukkilautassa: *л. on ďūŕikoideŋ kere kūzahaine.*

ľebastr (B); g. *-an* muurilaasti.

lebeh (V TP Lm); pl.n. V Lm *-ed*, TP *-èd* villaleve, -hahtuva:

**lebeť* (Kn); p. *-ìd* joutsen: *tuľi kolmę l-ìd.* (v. лéбедь.)

ľebu (Sn), B *lebu* (tuohi)levy, kaistale: Sn *tuohľebuz voi лuaďida robeht* (tuokkosia).

ľebäüdü|dä, ľebäüzü|dä (Sn), Kš *lebäüdü|dä*; pr. Sn Kš *-n*; impf. *-in* levätä, nukkua päivällä aterian jälkeen: Sn *mina muŕginan šüödū ľ-in.*

ledńi|k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* jääkellari. (v. лéдникъ.)

lefked (Sn Td); p., pl.n. *-äd*; komp. *-emb* leveähkö, leveänpuoleinen: Sn *l-äd stoлad* (pöydät) *euлę üleę levedäd ńi* (eivätkä) *kaidad.*

lehm (Sn—N Lh Pk), Td *lèhm*, TP V Ph Lm *lehm|ę*, SP *-ü*; p. Sn—V Ph Lh *-äd*, B Td *-ăd*, SP *-iä*; pl.n. Sn—V SP Ph Lm Lh *-äd*, B Td N TP Ph *-ăd*; pl.p. Sn B Pl Td —TP Ph Lh *-id*, B Td *-ìd*, Kn Kš N *-īd*, N *-ĭd*, SP *-ī* lehmä: Sn *mändä l-ī. hän on l-is. kūлę, l-ideŋ keлloideę romińęh* (räminä)! B *l., kudam* (joka) *oŋ kandanu* (poikinut) [edes kerran]. *l. möllüu* (ammuu). *końďī šüöü hebᵘoid‿i* (ja) *l-iᴅ.* Td *l. sŭàᵗ vazàn* (vasikan), *kandoihe* (poiki). *äijässig vazàz on lèhm? — ńeľľăz vazàs, ńeľtieď kàndazęnnu* montako vasikkaa lehmä on synnyttänyt? — neljä vasikkaa, neljä kertaa poikinut. N *kūdęn virstàn peràs paimèndàŭ l-īd veľ minùn, nuoremb* kuuden virstan päässä minun nuorempi veljeni paimentaa lehmiä. *minä bòľe eę suo paimènmài l-ĭd* minä en enää rupea paimentamaan lehmiä. *leh matkadau meťťšài* l. menee metsään.

lehm|ižvaza (Sn B), Td *-ĭzvaza*; p. Sn *-ižvazad*; pl.n. *-ižvazad*, Td *-ĭzvazàd*; pl.p. Sn *-ižvazoid* lehmävasikka.

lehm|uz (Sn B Kn Td Sg), B Td N *-ùz*, Pl Td N *-us*; p. Sn B Pl Td Sg *-ust*, B Td *-ùst*; pl.n. Sn Pl Td Sg *-uksed*, B Td *-ùksed*, Kn *-ùksęd*, Td *-ùksèd*, N *-ukseď*; pl.p. Sn Pl Td *-ukšid*, B Td *-ùkšid*, Td Sg *-ukšīd* lehmus, niinipuu: Sn *rogozad лuaďitau l-uspūs* niintä valmistetaan l-sta.

lehmä|iźe (Td V); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni lehmä.

lehmäŋke|ī (Td); p., pl.n. *-Ħŧŧŧŧŧod* lehmänkello

(melkein joka lehmälle pannaan kellonsa, isolle härälle ei).

leh|ť (B N D), V *-t(i)*, SP *-ťi*, Ph Lm *-ti*; p. SP *-ťie*; pl.n. B *-ťed*, V *-tèd*, TP SP Lm *-ted*; pl.p. B *-tid*, SP *-ťī* 1) B N V Ph D reen etuosa, sepi: B *regen eďiťšura* (etuosa) *on l.* — 2) B TP SP Lm lehti (puun, nauriin): B *końďī oppiu* (yrittää) *šüödä l-tid* (*nagrehen*). TP *vastan* (vihdan) *l-ted*. SP *l-ted kirboťťih* (putosivat) *pūлois*. (ks. *lehtez*.)

leh|tez (Sn Kn—N SP Ph Kj), B Td Kš *-tèz*, Pl *-ťez*, Kš *-tes*, V *ľehtes*; p. Sn Kn—N Ph Kj *leh|test*, B Td Kš *-tèst*, Pl *-ťest*, V *ľehtest*; pl.n. Sn Kn—N SP Ph Kj *leh|teksed*, B Td *-tèksed*, Pl *-ťeksed*, Kš *-těksed*, V *ľehteksed*; pl.p. Sn Td *leh|tekšid*, B Td *-tèkšid*, Pl *-ťekšid*, Kš *-tekšīd* lehti, lehdes: Sn *ťäs koivuz lehtest äij* (paljon) *oǫ. mina oľiį lehtekses* (lehdentaitossa). Kš *lähtemme lehteksē*. V *koivun ľehtes*. SP *lehteksed vastoiksE* (vihdoiksi). Kj *l. pūh kazvab. l. лaŋktob* (putoaa) *pūs*. (ks. *lehť*.)

lehtipaju (Ph), Lm *lehťipaiju* sepipaju, -vitsa, jukona oleva paju (reessä).

lehťiviťťšę (Lm), D *lehťviīťš* ed.

leib (Sn—N Lh Pk), B Kj *ľeib*, V Ph Lm *leib|ę*, SP *-ü*; p. Sn—V Ph Lh *-äd*, B N *-ȁd*, N *-ǎd*, SP *-iä*, Kj *ľeibad*; pl.n. Sn Pl Kn Kš N V SP Lh *leib|äd*; pl.p. Sn Pl Td Kš N V Ph Lh *-id*, Kn *-īd*, SP *-ī* leipä, leipävilja: Sn *l-äd ńi ďeŋgad euлę* ei ole leipää eikä rahaa. B *mužik oť kaššaľis l-ȁd* mies otti kontista leipää. *релdoiл šinun ľeib euлę ńītettu* sinun pelloillasi vilja on leikkaamatta. Td *rīhez leibäd* (viljaa) *puidau. leibȁn leiťȁv veiťš* leivänleikkuuveitsi. *zavoďittau leibid ottamai* alkavat takavarikoida viljoja. N *лoppizuťťī leibȁd* leipä on lopussa. Kj *ľeibad ię̄ľe* ei ole leipää.

leiсbībaл (Kn); p. *-òd* leipäviipale: *kaks l-òd suus*.

leibлabid (B); pl.n. *-od* leipälapio.

leibmäküšk (B) leipä(möykky, -kakku): *pandau obraz l-ätę piätę* pyhimyksenkuva pannaan l-n päälle. (Av мякýшка.)

leibäi|ńe (Td); pl.n. *-žed* leipä, vilja: *šīhi meil l-žed i oteťī* niin meiltä viljamme takavarikoitiin.

**leiȉad|uda* (N); pr. kond. *-ùiš* haavoittua: *ozàida kieràs štobį häą l-ùiš surmaлę* osu yhdellä kertaa niin, että hän h-uisi kuolettavasti.

лęikaȉa (Sn), B Pl Td TP Ph Lm *leikata*, Kn *лeikatta*, Td Kš V Lh *лeikata*, Td *leittă*, *leitä*, N *leiȉaȉa*, *leikatta*, Kj *ľeikata*; pr. Sn *лęikkadan*, B Pl Td N TP Ph *leikkadan*, Td *leidän*, Kn Kš V *лeikkadan*, N *leiȉadàn*, Lm *leikatah*; impf. Sn *лęikkažin*, Kš B Pl Td *leikkažin*, B Ph *leikkai*, Kn *лeikkažīn*, Td *leižīn*, V *лeikkažin*, N *leiȉažìn*, Kj *ľeikšīn* hakata, katkaista (teräaseella), leikata (N Lm myös viljaa), haavoittaa: Sn *лęikkadan oksaŋ ker pūn. haлgod oǫ šülüt kümmene лęikattu* halkoja on hakattu noin kymmenen syltä. *tahtoi* (aikoi) *лęikaȉa brihoiл* (nuorukaisilta) *piäD. лęikakkat keskeл* (keskeltä)! *pīrdost müö лęikaȉa pid¹äu* piirtoa myöten on leikattava [kangas]. *suoneę лęikkažid, veŕi lähtöu. mužiȉ* (mies) *kirvehел роlveę лęikkaž*. B *kümmene kierad miäriсťše* (mittaa), *a* (mutta) *ükš leikkada* [ettei tule erehdystä]! *meťšńik leikkai tuomižen ruagaižen* metsämies leikkasi tuomisen vitsan. *oлgapiän лeikkadau nuorahińe lämťš* [repun] nuoraviileke hankaa olkapään. Td *raud leikatau pajȁš. kirvěhèл kù¹ pūd leittă, piďȁv panda kirvèzvařš* kun kirveellä tahtoo puuta hakata, pitää kirveeseen panna varsi. *leikata pūd, nuor* (nuora). *hienod barbad лeikatau kassaŕiл* (vesurilla). *лeikkada leibäd! leittäu šärges pień palaińe da pandau oŋgei* särjestä leikataan pieni pala ja pannaan onkeen (syötiksi). *leižīn arššinam pitkīd laŋkpałoid* leikkasin arssinan pituisia langanpätkiä. *leibȁn leiťȁv veiťš* leivänleik-

kuuveitsi. *ďiäd* (jäätä) *leikatau*. N *haugŏd* (halkoja) *leikammài lähtöu*. *iškou kirveheu sormīd müöiìe i leikadau sormèd* lyö kirveellä sormia ja katkaisee sormet. *leikàž millai pien sabľil* (sad.) katkaisi minulta pään miekalla. *leikadàu kurńikaa* avaa kalakukon (veitsellä). *vahn ak leikadau rugišt*. TP *лapsi suadah, enzimaiziksę leikaìah ńaba keriťšemiл* kun lapsi syntyy, ensimmäiseksi leikataan napa keritsimillä. Ph *ťšurkkan koivuz leikkai iťťšeh piduman* koivusta hakkasi itsensä pituisen pölkyn. Kj *pihľan* (pihlajan) *ľeikśīn*. Lh *лeikkada piä iäre* hakkaa pää irti ruumiista!

лeikkaлmas (Lm) haava (veitsen, kirveen).

лei|kkoda (Sn Lh); pr. *-kon*, Kn *leikòmme*, N *leikòd*; impf. Sn Lh *-koin* katkoa, paloitella, pilkkoa, leikellä: Sn *pūn suoned* (syyt) *л. kirvehel pidʲäu. hän ei andanu л. omad hibďad* (ihoaan) ei alistunut leikattavaksi (operoitavaksi). Kn *leikòmme sidęgèd snuàpùis* (lyhteistä). N *leikòttai paлoilęh* (kappaleiksi). Lh *kuťšer pokoińikaa лeikoi koлmekš paлakš* kuski paloitteli kuolleen kolmeen kappaleeseen.

**leimahteł|da* (Td); pr. *-ou* leimahdella.

лekah|tada (Lh), pr. *-tan*; impf. *-ťin* lekahtaa, liikahtaa: *eлa л-ta ńi kunna* (mihinkään)!

lekah|tazetta (Sn), N *lekàhtadazę*; pr. Sn *-tazou*; impf. *-ťihe* lekahtaa, liikahtaa: Sn *kurk lekahťihe dai oruž ľibiťťihe* hana liikahti ja pyssykin laukesi. N *ťeilę ei su lekàhtadazę* te ette saa l.

lekahtoi|tta (B); pr. *-ttau*; impf. Td *le·kàhtoiì*, N *lekàškòiť* lekahduttaa, liikahduttaa, koskettaa: B *ďaлg mūrehtui* (puutui), *ńi kädeл* (kädellään) *l. ei voi. l-ttau ku haлgod, se haлg laŋgenou* kun liikahduttaa halkoa, se [pystyssä oleva] halko kaatuu. Td *šīd nuoràs vähäžel le·kàhtoiì ründähäл* [*końďī*] sitä nuoraa liikahdutti hiukan ryntäällä [karhu]. N *se pieu lekàškòiť*: *ťämä mi ťeiл kummĭd* hän päätään heilautti: mitä ihmettä teille on tapahtunut?

lekàrstv (B Td); p., pl.n. *-ad* lääke: *feršaл* (välskäri) *andau l-ad*. (v. лѣкáрство.)

lekkehiu (N) liikkeellä (on).

le|kkuda (B Td); pr. *-kun*, N *-ǩkuu*; impf. B Td *-ǩuin* heilua, liikahdella, vavahdella, kuljeksia B *pū lekkū* [tuulessa]. Td *pūs ładv lekui. külàd müöi lekkū mužīk* mies kuljeksii (joutilaana) pitkin kylää. *tämä hebo külàs aino* (aina) *lekkū, ei mäne mettsäi*. N *χaŕpiu, hänèn kai koďi lekkuu* kuorsaa niin että koko hänen asuinrakennuksensa vavahtelee. *ajèttai kahtęu hebou bohàttęŕid kai muo lekkuu* sankarit ratsastavat kahdella hevosella niin että maa vavahtelee.

**lekùškatta* (N); pr. *-i* alkaa liikahdella, käydä, kuljeksia: *suou ďuomai kai лaineèd merĕs l-i* kun rupeaa juomaan, niin laineet meressä alkavat käydä.

**lekutaška|tta* (Td); impf. *-ž* alkaa liikutella, heiluttaa: *tūl l-ž lehteksed* tuuli sai lehdet lepattamaan.

leku|ttada (B), Td *leku|tada*, N *lekù|ttada*; pr. B N *-ttau*, Td *-tan*; impf. B *-ī*, Td *-ťin* liikutella, heiluttaa, häilyttää: N *viruu mieś*; *opì lekùttada miest* mies viruu [tiellä]; yritä l. miestä.

leľľoi (Td); p. *-d* eräs leikki: *davai, brihaťšud, l-d viändämäi* ruvetkaamme, pojat, *leľľoi'ta* leikkimään!

lemb (B Pl Kn), V *-i*; p. B *-ed*, Kn *-èd* lempi, rakkaus, naimaonni: B *lemben nostand*, Pl *lembennost* lemmennosto. B *ńevvoťťī neišťšetę rišťikanz, što °kudain maлttau l-ed nostada* tytölle neuvottiin ihminen, (että) joka osaa lempeä nostaa (naimaonnea hankkia).

lembe|kaz (Pl), Td *-käz*; p. Pl *-kast*; pl.n. *-kkahad*; pl.p. *-kkahid* lemmekäs (helposti saa morsiamen, sulhasen): Td *l-käz briha, neiťšud*.

lembo|i (Sn B Td), Td *ľemboi*, Pk *lembue*; p., pl.n. Sn *-id*; pl.p. *-лoid* lempo, piru, hitto (kiroussana): Sn *mäne l-iлę* (hiiteen)! Td *l. šindàⁱ voďiv̆* piru sinua riivaa. Pk *lembue šindai ottagai* (piru sinut periköön!

lem|i (Sn B Td N V TP Sg), B Td Pk *ľem|i*, Td *ľemu*; p., pl.n. Sn B Td Sg *-ed*; pl.p. Sn *-id* lieju, muta, heteikkö, Td myös sammalikko veden päällä (soissa): Sn *l. oń ďärves, pohďas.* B *ďaлg uppoi ľ-ē, ľemirandā. ľ. suo, ďäŕv, лamb, kus* (jossa) *pohď vedeľ on.* Td *l. on nouznu vedèm piąl.*

**lemik* (B); ad. *-oл* liejuinen, mutainen: *vežišiľmad* (lumpeen hedelmät?) *kazvetau l-oл pohďaл.*

ľemi|kaz (B), Td *lemi|kàz*; p. B Td *-kast*, Td *-kàst*; pl.n. B *-kkahad*, Td *-kkähäd*; pl.p. B *-kkahid*, Td *-kkähid* mutainen, muta-, lettopohjainen: Td *ďäŕv on l.*

ľemirand (B), Td *lemirand*; p., pl.n. B Td *-ad*; pl.p. *-oid* pehmeäpohjainen ranta.

lemisuo (B Lm) lieju-, lettosuo, vetelä, kantamaton suo.

lem|ižīk, -užīk (Td); p. *-ižikköd, -užikkod* suossa veden päällinen sammalkerros, joka painuu paljon kävelijän alla, säären puoliväliin, estämättä kuitenkaan kävelyä; sellainen kohta aidataan keväällä lehmiltä: *elä aja hebod lemižikköi! lehm on vajonnu lemižikköi.*

ľend (B); ill. *-ō* lento: *sotkad hüpniťťī eŕahad ľ-ō* muutamat sotkat hypähtivät lentoon.

lendadi (N) lentäen, lentämällä: *śei* (< *śe ei*) *voidùd ńi hebou ajada, ńi ďaugau matkàtta, ńi l. letta* niinpä [sinne] ei ole voitu hevosella ajaa, ei jalan kulkea eikä l. päästä.

lende|ldä (Sn Td), B Kn N V *-лta*, SP *-ltä*; pr. Sn *-löu*, B Kn Td N V Pk *-лou*, SP *-löü*; impf. Sn B Kn Td N *-ľ*, V SP *-ľi* lennellä: Td *puarmad l-лdau.* V *ľīpakod* (perhoset) *l-лtah.* SP *kiärbäižed l-ltäh.*

lendeľ|ī (Sn); p., pl.n. *-ⁱjäd*; pl.p. *-ⁱjöid* lentelijä, lentävä: *l. orau* siipiorava.

lend‹ora|u (Td); p., pl.n. *-vad* siipiorava.

lendžu|i (Td); p. *-jad* hyllyvä: *eл aja hebod l-jai savikkoi!*

lendä|i (Td); p., pl.n. *-jäd* lentävä: *l. orau* siipiorava.

ľen|toťšk (Sn Td), B Td *-ìoťšk*, TP *lenìoťškę*; p., pl.n. Sn Td *-toťškad*, B Td *-ìoťškad*, TP *lenìoťškad*; pl.p. Sn Td *-toťškoid*, B Td *-ìoťškoid* nauha, tytön palmikkonauha: Sn *lämťšöin piďetäu ľentoťškoid* (hameen) viilekkeinä käytetään nauhoja. (v. лéнточка.)

лenttę (Lm) nauha: *kassęл.* palmikkon. (v. лéнта.)

leŋgo|iń̆e (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* ansan selkoin, orsi: *ŕihm šidotau л-ižē, pandau händäi tšiboihe, bokkī pandau vihteksep* ansa sidotaan selkoimeen, tämä pannaan korvakkojen varaan, molemmin puolin tehdään vihit (risuista tai kuusenoksista). (ks. SKOK I s. 96, k. 66.)

leр̄ (Sn B Pl Td V Pk), Kn N *löр̄*, Kn TP *leppä*, Kš N *ľeр̄*, V Ph Lm *leppę*, SP *leppü*, Kj *löpp(ʊ)*; p. Sn B Pl Td V TP Ph *leppäd*, Kn N *löppäd*, Kš N *ľeppäd*, SP *leppiä*; pl.n. Sn Pl Td V SP Ph *lepäd*, B Td Pk *lepàd*, Kn K *löpäd*, *leрàď*, Kš N *ľepäd*, N *löpàd*, V *leрàd*, Ph *lepàď*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph *leppid*, Kn *löppīd*, Kš N *ľeppid*, SP *leppī* leppä: Sn *lepäz лuaďitau ragendoid* (kehloja).

lepesk (V) lumpeen lehti. (vrt. Av лéпесъ.)

le|pīk (Sn Td), B Td *-рìk*, Td *-pik*; p. Sn Td *-pikköd*, B *-рìkkod*, Td *-рìkköd*; pl.n. Sn Td *-piköd*, B *-рìkod*, Td *-рìkòd*; pl.p. Sn Td *-piköid*, B *-рìkoid*, Td *-рìköid* lepikko: Sn *tuaл lepiköлл‿oo‿leppäď ďäredäd* tuossa lepikossa on paksuja leppiä.

leрìkm|ua (B Pl); p., pl.n. *-uad*; pl.p. *-aidl* lepikkoa kasvava maa: Pl *l. vägöu mua.*

leрpän‹urb (Td); pl.p. *-uid* lepän urpu.

leрäiń̆e (B Td), Kj *löpäiń̆e*; p. B Td *leрäšt*, TP *leрàstę*, Kj *löpäštü*; pl.n. B Td *le|päižed*, Kj *lö|päižed*; pl.p. B Td *lepäižid*, Kj

löpäižid leppäinen; pikku leppä: TP *leṗàstę barbad* (varpua).

le|šk (Sn B Td), N *-śk*, *-śk*; p. Sn B Td Kn *-sked*; pl.n. *-sked*, N *-skèd*; pl.p. Sn B Td *-škid* leski: Sn *mäńīž l. miehelę, g‿eulę žeńiχχäd, ottajad* menisi leski naimisiin, mutta ei ole sulhasta, ottajaa. B *nuoriл päiviл ďiäid* (jäit) *ńügü* (nyt) *leskekš*. Kn *lesken oлda* leskenä olla. N *leśk(ak* leskivaimo.

leske|städä (Sn Pl Td Kš), V *-stada*, SP *-stiä*; pr. Sn Pl Td Kš SP *-stän*, V *-stan*; impf. Sn Pl Td Kš *-šťšin*, V *-šťin*, SP *-sťin* olla, elää leskenä: Pl *terveheę* (terveenäkö) *leskestäd?*

leskevünnü (*kaski*) (TP) kolmanneksi vuodeksi polttamatta jäänyt kaadettu kaski.

leš]ťidä (Sn), B N *-ťšida*; pr. Sn *-ťin*, B N *-ťšin*; impf. Sn *-ťīn*, B N *-ťšīn* listiä: Sn *nuaťid pidᵢäu l.* B *kai* (kaikki) *nagrĕhed iärä lešťšī. końďī kandᵘoi omā pezā nuaťìd lešťšiťud.*

ležaŋk (Sn B Td), Td *ležank*, N *ležank*; p. Sn B Td *ležaŋkkad*; pl.n. *ležaŋkad*, Td *ležankàd*; pl.p. Sn B Td *ležaŋkoid* uuninpankko: Sn *viere ležaŋkkalę magattл*! Td *pä(ťšìn pańī muastęŕ panòŭ pä(ťšìn i kuᵢ olnòv̆ gońńiťš, gońńi(ťšàᵢ panòv̆ ležankàn* muurarimestari tekee uunin ja jos on kamari, kamariin tekee pankon. (v. лежáнка.)

ľetńoi (Lh) kesä-: *ľ. pińďžak* kesätakki. (v. лѣтній.)

lettä, *ľettä* (Sn), Pl Td *letä*, Kn N *ľetta*, Kš *ľetä*, N *letta*, V *ľendada*, SP *lendiä*, Ph *lendäi*, Kj *ľeta*; pr. Sn Pl Td SP Ph *lendän*, B *letau*, Kn *ľendan*, *ľendau*, Td N *lendau*, Kš *ľendän*, N V *ľendan*, Kj *ľendab*, Lh *ľetau*; impf. Sn Pl Td *leńď* (*-in*), Kn Kj *ľeńďž* (*-īn*), Td *lenńž*, Kš N *ľeńď*(*-in*), N *lendž*, Ph *leńďi* lentää: Sn *ľind ľendäu alahakkaľi* (alhaalla). *ľindud lettäu*. N *lettai karďàлla*(*ĥ*) (parvessa). *kübened lettai*. SP *ülähä(ťši* (ylhäällä) *ľindud letäh*. Ph *leńďi tiähteks taivahah*. Lh *ku χlepńiu hamaroл kandod vaste, kai meťťšähiželę paлat piähä ľetau* kun iskee kirveen hamaralla kantoa, niin tämän kappaleet sinkoavat paholaisen päähän.

leu-, *ľeu-*, *ľeü-* ks. *ľöu-*.

lev|ed (Sn B Td Kš Ph), N *-èd*, Lm *-ei*; p. Sn Td Kš Ph *-edäd*, B *-edad*; pl.n. Sn Td Kš Ph *-edäd*, B *-edad*, N *-edàd*; pl.p. Sn Td Kš Ph *-eďid*, B *-edid*; komp. Sn B *-edemb*, N *-edèmb*; sup. Sn *kaikiz leveďim* leveä, levyinen: Sn *ťämä ďogi oo seń ďogeę l.* (levyinen). Td *l. ďogi*, *łaud. dorog oŋ kümmenen aršinan l.* tie on kymmentä arssinaa leveä. Kš *leveďiš tuohiš лuaďittu virz* (virsu). N *levīž levedèmb suurt maлaidust* leveni laajemmaksi suurta nuotta-avantoa. Ph *levedoťťšę* (*konďī*) karhun toisintonimi.

levedatta|u (Kn); p. pl.n. *-vad* leveähkö.

levedembähkö|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* hiukan leveämpi.

leve|diл (B), Kn *-gìл*, *-gìlę* leväll|ään, -een: B *kakš ńedalid pidetau l.* kaksi viikkoa pidetään l. [pellavat nurmella]. Kn *nostàmmę ligòn iäreĥ i levitàmmę nurmęlę l-gìlę sìt pidàmme muaл peлvahìd kaks ńeďalìd l-gìл* nostamme (pellava)lion pois ja levitämme nurmelle levälleen, sitten pidämme pellavia maanpinnalla levällään kaksi viikkoa.

leved|üz (Sn Td), B *-us*, Kn *ľeveduz*; p. Sn Td *-üī*, B *-uì*, Kn *ľeveduī* leveys: Sn *ťämäń ďogeę l-üď ďoged euлę ńi kuga* tämän joen levyistä jokea ei ole missään. *vīž virstad ümbäreheze l-üī* viisi virstaa ympäriinsä. B *l-utt‿oŋ kämmeń* [suksi] on kämmenen levyinen. Kn *virst piduī*, *puoľ virstad ľ-uī* virstan pituinen, puolen virstan levyinen. Td *tuo tämämmoińe l. łaud* tuo tämänlevyinen lauta!

leved|ähk (Sn B Td), B *-ahk*; p., pl.n. Sn *-ähköd*, B Td *-ähkod*; pl.p. Sn *-ähköid*, B Td *-ähkoid* leveähkö, hieman liian leveä: Td *tämä on l. łaud: ei sobi, tuo kaidemb.* — Td *l-ähkoińe.*

levendü|z (Sn); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* levennys: *pövū, kauhtanā pandau bokkā l-spała, колмťšuppuińe* turkkiin, kauhtanaan pannaan sivuun levennyskappale, kolmikulmainen.

levite|z (B); pl.n. *-ksed* sillan kansi; pehkut, pahnat (eläinten alla): *valkᵘoiłę piäłe pandau l., łahkod* (silta)palkkien päälle pannaan kansi, lankut. .
oлged l-ksekš olkia pahnoiksi [sialle].

lev|ittädä (Sn Pl), B *-ittada*, Td *-itädä, -ìtädä*; pr. Sn Ph Td *-itän*, B *-itan*, Kn *-itàn*, N *-ìttau, -ittau*, V *-itettäh*, TP *-itełäh*, Ph *-ìtełàh, -itetäh*, Pk *-itetau*; impf. Sn B Td *-iťin*, Pl *-iťťin*, N *-ìťin* levittää: Sn *ďogo kai leviťitte tadehep* joko kaikki lannat levititte [pellolla]? B *ozràd ľevitetau łaťťad mᵘöi piidavakš* ohrat levitetään [riihen] lattialle puitaviksi. Pl *tadeht levittägät pełdołę*! Kn *ligòn levitàmmę nurmę̆łę̆ levegiłę* pellavalion levitämme nurmelle levälleen. Td *levitädä dorogad* (tietä), *šiäd* (sijaa), *heinäd* (*kuivamai*), *habud*. N *mänòu ŕīhei, levìttau snuoṗùd* (lyhteet). *ühtĕn łavàn müö vastę ľevìťim* yhden lattiallisen me vasta levitimme (lyhteitä puitaviksi). *ľeviťettai šafferàt postelìd* sulhaspojat levittävät patjat [nuorelleparille hääyöksi]. Pk *pełvaz levitetau muałę* pellavat levitetään maanpinnalle.

**lev|itä* (N); impf. *-iž* levetä, tulla leveäksi: *levīž levedemb suurt małaidust* leveni laajemmaksi suurta nuotta-avantoa. .

lev|o (SP Lm), Ph *łevo*; p. SP *lev|uo*; pl.n. SP Lm *-od*; pl.p. SP *-oлoi* ulkokatto.

levo|ľver (Td), N *-rver*; p., pl.n. Td *-ľverad*, N *-rverad*; pl.p. Td *-ľveroid* revolveri. (v. ревóльверъ.)

levzvieŕ (Sn); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* leijona: *l. oη kaikiłę zvieŕīle* (pedoille) *zvieŕ*. (Av лёвъ-звѣрь.)

ľibed (Sn—V Ph), B Td *libed*, N *libèd*, SP *ľibei*; p. Sn Pl Td Kš Ph *ľibedäd*, B Kn N *ľibedad*, Td *libedàd*, V *ľibedạd*, SP *ľibiedü*; pl.n. Sn Pl Td Kš Ph *ľibedäd*, B Kn N *ľibedad*, Td *libedàd*, V *ľibedạd*, SP *ľibied*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph *ľibeďid*, B *ľibedid*, Kn Kš *ľibeďīd*, Td *libeďid*, N *libędiḍ*, SP *ľibielöi* liukas, niljakas: Sn *ľibedäł ďiäł* (jäällä). *šügüzeł oọ ľ., kui* (kun) *küľmäu*. B *dorog* (tie) *on ľ., ei voi ďałgoił šeižuda. łaŋgeńin ľibedał dorogał*. V *ľibedạłę ďiäłę*.

ľibeste|łzettä (Sn); pr. *-łzen*; impf. *-ľīme* luiskahdella: *ľ.: äiiiη kieroid ľibestüdä* l.: monta kertaa luiskahtaa.

ľibestü|dä (Sn), B *ľibestu|da, ľibìstu|da*, Td *libèstü|dä*, N *libèstu|da*; pr. Sn B Td N *-n*; impf. *-in* livetä, liukahtaa, luistaa, luiskahtaa: Td *libedäł ďiäł ďałg libèstüi*. N *libèstuin i łaŋgeńin*.

ľibo (Sn B Pl Td Kš N Ph Lm Kj Lh), B Td N V Ph *libo* tahi, vai, eli: Sn *aďvoihe tuodau ńeiťšud ľ. muťšoi ńedäľid ende pruazńikkad ľ. kaht* sukulaisiin tuodaan tyttö t. nuorikko viikkoa t. kahta ennen juhlapäivää. *adamaạ händ ozuttau, ďog om·puoľ üöd ľ. huondusťšuŕa ľ. mi·oọ* Otavan pyrstö osoittaa, onko jo puoliyö vai aamupuoli vai mikä [aika] on. B *šīd hän kałam primettiu — madehen ńägọu l. haugin l. ahvenen l. šīgan, miťťen kałan ńägọu — azragał püštạu i nostau venehē* sitten hän (tuulastaja) tarkkaa kalaa — näkee mateen t. hauen t. ahvenen t. siian, minkä kalan näkee — atraimella pistää ja nostaa veneeseen. *ťełoˈon kuiv mänd l. kūž. magados-piäi* (makuulta) *nouž ľ.* (eli) *ľibui*. Td *keškkodịł on koňaparž ľ. šomk* rakennuksen (katoksen) keskikohdassa on harja- eli kurkihirsi. (v. лйбо.)

ľibu|da (Sn B N), Td N *libu|da*; pr. Sn B Td N *-n*; impf. *-in* lähteä liikkeelle, työntyä, nousta, päästä; alkaa, ruveta; rientää, yltyä (tekemään jtk), kiihtyä: Sn *tuhkhavadoihe ambuškaťťī, šīd ľ-i tuhkam pöľineh* kun tuhkasäkkeihin ruvettiin ampumaan, niin alkoi nousta tavaton tuhkanpöly. B *magados-piäi* (makaamasta) *nouž ľibo* (eli) *ľ-i. ľibu, ľibu iäre*

nouse, nouse pois (makaamasta)! *odva. odva l-in vastaižē* töin tuskin pääsin eteenpäin vastatuulessa. *hebo l-i ďuoksemā müödmägē* hevonen lähti juoksemaan myötämäessä. Td *paha oli tūlès l-da tänne: vastaiňe oli* vaikea oli tuulella lähteä tänne: vastatuuli oli. *vie šinä vahnoiл päiviл l-it tänne meit tiedustammai* vielä vanhoilla päivilläsi sinä tulit lähteneeksi (vaivauduit) tänne meitä katsomaan. *ambund libū* (kiihtyy). N *hän pūnaudui me(ťšikkòi i l-u̯ paṗiлę̆ vastài* hän pyörähti metsikköön ja rientää pappia vastaan. *i(ťše l-i hebònnustę ŕīhei* itse lähti kiireesti hevosensa luo riihelle. *l-u̯ me(ťšìkkoi pagòi* lähtee kiireesti metsikköön pakoon. *l-i taboiłammai* lähti kiireesti saavuttamaan.

libu|tada (Td). N *ľibu|ttada*; pr. Td N *-tan*; impf. Td *-tin* hoputtaa liikkeelle, kiihdyttää, saada alkuun: Td *kazvatimme da kojo-mi·te ďałgòile l-timme* kasvatimme [lapsia] ja jotenkuten saimme [heidät] jaloilleen (elämisen alkuun). *ühten huonduksen ambund l-tiettī* eräänä aamuna alettiin kiihkeä ammunta. N *l-ttau enàmbàu heboo̯ müödmägèi* hoputtaa hevosensa parempaan juoksuun myötämäessä.

lidn ks. *liñ*.

**liebe* (N); pl.n. *-gèd, lĭĕbęgęd* helma, lieve: *pahan* (paholaisen) *ak nostau l-gèd i* (ja) *kükûštšīzei* (kyykistyi).

lieďž (Sn B Td), SP Ph Lm *-u*; p. Sn B Td *-ud*, SP *-ū*; pl.n. Sn B Td SP *-ud*; pl.p. Sn B Td *-uid*, SP *-uлoi* keinu, kiikku: Sn *läkkä l-uл lie(ďžumā!* B *mäne l-ū!* SP *l-uл lie(ďžutah.*

lie(ďž|uda (Sn B Kn Td Ph Lm), SP *-uo*; pr. Sn B Kn Td SP Ph Lm *-un*, Td *-ùn*; impf. Sn B Kn Td SP *-uin* keinua, kiikkua: Lm *l-umas oлdah. l-umah mändäh.*

lie(ďžu|i (Sn); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-joid* keinuja, kiikkuja.

lie(ďžu|ttada (Sn B Sg), Td *-tadà*; pr. Sn B Td Sg *-tan*; impf. *-tin* keinuttaa, kiikuttaa: Sn *l-ď ďaлoľi paraχodaл* höyrylaivassa keinutti kovin.

liekittada (N) läähättää.

ľiema|k (Sn), B *šl-χ̄*; p. Sn *-kkod*, B *šl-χχad*; pl.n. Sn *-kod*, B *šl-χad*; pl.p. Sn *-koid*, B *šl-χoid* repale, risa, riekale: Sn *sobad oo̯ rebittü kai l-koihe* vaatteet ovat kaikki repeytyneet riekaleiksi. *astū ka vai l-kod viuχetäü* astuu, niin riekaleet vain liehuvat. (vrt. v. шлепáкъ.)

lie|mi (TP); p. *-ndę* kalakeitto, -liemi: *lienou l-ndę, rodih rokkàd* (san.) jos tulee lientä, niin tulee rokkaakin.

liemenökandàd (Lm) vuonan toiset villat.

**ľiemino* (B), Pk *ľiemeno*; pl.n. B *ľiĕminòd*, N *lieminod*, TP *lieminöd*, Lm *liemenöd* liemen, vuonan ensimmäiset villat: TP *pestäh лastę karłaizes ďoga päivàd liemi-nöл i pelvahaл* lasta pestään joka päivä kaukalossa vuonan villoilla ja pellavilla. Pk *eńš kieŕ* (kerta) *vuonàd keritau, se on ľiemeno.*

lieminoiňe (B) karttaamaton (villa): *l. on karťťimatoi viā.*

**lieniška|ta* (N); pr. *-ndou* alkaa tulla: *l-ndou loppu.*

ľiepestuda (B) lääpästyä, hengästyä (esim. hevonen ajosta).

ľiespi(ťš|äd (Sn); pl.p. *-öid* tikapuut: *nouze l-öid mü^{ö}i katokseлę!* (v. лѣстница.)

**liest|uda* (B); pr. *-ū* liestyä, kiertyä, kehittyä auki (langan säikeet).

лiežm, лiešm (N), V Lm *liežmę*; p. V *liežmad* N liekki (esim. palavassa päreessä); V Lm uunin suun yläpuoli.

ľiete (Sn—Td V Ph Kj), B Td TP *liete*, B *lietęh*, N *lieţę̆*; p. Sn—Td Kj *ľietet*, Td *lietèt*, N *lieţèt*, V Ph *ľietettę*; pl.n. Sn—Td V Ph *ľietteged*, B *lieţeged*, *liettęgęd*, N *liettegèd*, TP *lieťtegèd*, Kj *ľietked*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph *ľiettegid*. Kn *ľiettegīd* hiekka: Sn *hien ľ. i ďäred ľ.* hieno h. ja karkea h. *tūлou muga, što ľ. punozou* tuulee niin, että h. kiertelee (ilmassa). Pl *ľiettegeллei*

kazva. Td *hienod lietèt, krupniʿad* (karkeaa) *lietèt*. N *pouvei suoi liettegei vajou* polvia myöten hiekkaan vajoaa.

lietekriež (B Td) hiekkaharju. (Av крежъ.)

ľietemua (Pl Td) hiekkamaa.

lie|ťťšoda (Sn B Pl V TP Lm), B Td Kš Ph *ľie|ťťšoda*, Td *лie|ťťšoda*, SP *lie|ťťšuo*; pr. Sn B Pl Td Kš V—Lm *-ʿťšon, -ťťšou*, B *-ťšou*, Kj *lieťťšou*; impf. Sn Pl Td Kš SP *-ʿťšoin*, B *-ťťšoi*, V Ph *-ʿťšuoin*, Sn Pl SP *-ʿťšoi*, B Td Kš *-ťťšoi*, V Ph *-ʿťšuoi* lietsoa; läähättää: Sn *pajas рaлgeнeл lieʿťšotau*. B *рaлgeнeл ľ. hebo lieťšou, hebol on odiška* (hengenahdistus). TP *lieʿťšotah hīlłę* (sysiä).

ľiettä (Sn), B Td *liettä*; pr. Sn B Kš N M *ľienou*, B N TP *lienou* (*liened*), B *ľienō*, *liened*, Kn *liennov* (*lieťtàu*), Td *ľienov*, *lienòv* (*liěttàv*), *lienǫu*, *ľienǫu*, N *lienen*, Kj *ľienob*, M *ľienou* (*ľietau*), Pk *lienèd*; impf. N *lień* (*lieťťī*), *ľieńi*, V *lieńi*, M *ľień* 1) riittää, on tarpeeksi, kyllin. (v. бýдeть.): Sn *ľienou šinukše* sinun laisellesi riittää. B *pane ľöulüd*! — *lienou*! lyö löylyä! — riittää [jo]! *ľienou iťkeda* riittää jo itku! *lienou šūťťida šiллei minuss ümbäri* tarpeeksi olet tehnyt pilaa minusta. *kogo vuodekš lienöu leibäd*. Kš *ťeikš ľienou* teille riittää. N *ühtès rīhès lienīž leibàd vuodękš śüödä* yhdestä riihellisestä (viljoja) tulisi leipää vuodeksi syödä. *haugŏd* (halkoja) *lieńīžbi* (riittäisi) *kümmenèkš vuodękš*. — 2) tulla, saapua; tapahtua: Sn *huomeę vihm vai poud ľienou*? B *tänäpä vihm ľienou: sagedas piлvess oṇ. roľk lienou hüvä* [ahvenista]. *hilłembi ajàd, лoitèmbi liened* (san.) hätiköimättä pitemmälle joutuu. *täs ŕebᵘoin nahkàs ľienō minun naižęлę* (vaimolleni) *paľlō hüvä voroťńiľk* (kaulus). *tuľiʿàn vuodęn en ľiene muańitettu* tulevana vuonna ei minua petetä (en tule petetyksi). *tämä* (*haлmèh*) *nügü lienou tuľjàks vuoł* tämä (halme) nyt tulee tulevaksi vuotta. Kn *a kui koñz pilvèd lieťtau gromiskadou* mutta kun pilvet tulevat, silloin ukkonen alkaa jyristä. Td *łumèmpano lienöu* lumisade tulee. *svóaďb lienöu* häät ovat tulossa. *päivännouzemas nägüu kajakaл: voib lietta hüvä pogod* päivännousu näyttää kuulakkaalta: voi tulla kaunis ilma. *koлme da* (ynnä) *kakš—äijägi ľienov* (paljonko on)? *ramkoihe panòv stoлaŕ sťokлàd i ikkun lienòv vaľmìž* kehyksiin puuseppä panee lasit ja ikkuna on valmis. *liěttàv paĭnèłùd* tulevat painetuiksi. N *lień pimĕd do. mina sille lieneę hüvä ruodai* minusta tulee sinulle hyvä työmies. *ľieńi häллę ďuged* hänen tuli vaikea [kulkea]. *liekkai mi i liekkai, ajada pidau* sattukoon mitä tahansa, ajettava on. *lieńi staŕìkăлę händài žieľ* vanhuksen tuli häntä sääli. *lieťťī tsaŕęлę immeńinàd* tuli tsaarin nimipäivä. *liettai jeńeraлàd gośťìs* kenraalit tulevat olemaan vieraina. *vuaχtegele suei ajoid, što ľēťťī läskàD vuaχtegeu* vaahtoon asti ajoit [hevosen], niin että reidet tulivat vaahtoon. *sīD lienou mužik* hänestä tulee mies. *peuvaz do äńiìkoiłšou i lienou tšülkü* pellava jo kukkii ja tulevat sylkyt. V *voinę ku tuľi, sīd ambundę lieńi* sota kun tuli, niin ammunta tuli (alkoi). M *ottanet ka šid ľienou surematoiŕe* kun ottanet [sen hevosen], niin tulee olemaan huoletonta. Lh *lähten panen tšerkovā tuohuksen, eig ľiene mille kebďemb* lähden kirkkoon, [ostan] kynttilän [ja] panen [sen palamaan pyhimyksenkuvan eteen], eiköhän tulle minun keveämpi [kantaa]. *lehmäd ľietau koďis* lehmät tulevat olemaan kotona. *ižaлę ľień žiaľ* isän tuli sääli. Pk *šüö hoťä ńämäd лomťìd, ka lienèd külläiŕe* syö edes nämät leivänpalat, niin tulet kylläiseksi. — 3) (jo)ku, -kin (v. нибýдь): Sn *ken-ľienou tuľi pertťī* joku tuli tupaan. B *meʿťšas raťškahťīhe kenľienou* metsässä risahti joku. *eťťšiu midalienou paidas* etsii jotakin paidasta.

ľiev (Sn B Pl Lh), B Td *liev*; p. Sn B Pl Lh *ľ-ad*; pl.n. *ľ-ad*, B Td *l-àd*; pl.p. Sn B Pl

Td Lh *l-oid*; komp. Pl. *l-emb* lievä, löyhä; mieto, heikko: Sn *l. лаŋg* löyhästi kierretty lanka. B *l-ad лаŋgad. l. tūl* vieno tuuli. *l. kofei*, *ťšai* m. kahvi, tee. *l. rok* vähälihainen, -kalainen keitto. Lh *üleę l. oǫ rok.*

lifťšik (Kn); pl.n. *-àd* (naisten) liivi. (v. лифчикъ.)

lig|a (Sn B Td), B Lm *liga*; p. Sn B Td *-ad*; pl.n. Sn Td *-ad*; pl.p. *-oid* lika: Sn *meiđem pihoil l-ad еилę. lehmäd l-az brođitau* (kahlaavat). *soba* (vaate) *l-aŋ kerε kuivau.* B *dorogалл* (tiellä) *on l-ad* (kosteaa likaa). *pertiss on l-ad* (kuivaa likaa). *sobad on l-as* vaatteet ovat likaiset.

ligadu|da (Td); pr. *-n*; impf. *-in* likaantua, tahraantua: *lať* (lattia) *l-i.*

**ligai|ńe* (Td); pl.n. *-žed* likainen.

liga|kaz (Sn), Lm *лigakas*; p. Sn *-kast*; pl.n. *-kkahad*; pl.p. *-kkahid* likainen; kurainen: Sn *l-kkahaɒ sobaɒ* (vaatteet).

лigaluhtę (Lm) lika-, kuralätäkkö.

ligàsta|da (Td); pr. *-n*; impf. *ligašťš* liata, tahria.

ligàstoi|ttada (Td); pr. *-tan* ed.

ligast|uda (Sn), Td *ligàst|uda*; pr. Sn Td *-ū*; impf. *-ui* likaantua, tahriutua: Sn *soba đaло l-ū* vaate kovin l-uu.

liga|ta (Td); pr. *-dan*; impf. *-žin* liata, tahria.

ligo (Sn B Kn Td), B Kn Td N Ph Pk *ligo*; p. Sn B Kn Td N Ph Pk *-d* liko: Sn *релvast šügüžeл ligõ pandau. ku pandau l., šī pandau piälę малgod grūzakš* kun tehdään (pellava)liko, siihen pannaan malkoja (puita) painoksi. B *релvaz vedē pandau ligõ.* Kn *релvahad ligos. nostàmmę ligòn iäreh.* Td *ägèz, adr oǫ ligos. pełvàs pandau ligòi. sobaɒ* (vaatteet), *релvahad ligos.* N *sìt pidäu panda ligòi vedèi roivähàd* sitten on pantava roivaat likoon veteen. Ph *sīd* (sitten) *релvàs pandàh ligòh vedèh, sid nostętàh ligo.* Pk *релvaz on ligos.*

ligokivi (Td Sg) pellavalikokivi (nurmella aina valmiina rannassa).

ligopū (Td) pellavalikopuu (näiden päällä on kiviä painona).

ligošeibä|z (Td); p. *-st*; pl.n. *-häd*; pl.p. *-hid* pellavalikoseiväs (on rannassa pohjaan lyötynä pystyssä vakinaisesti; ei kiskota irti talveksi).

ligo|ta (Sn B Td); pr. *-dau*; impf. *-ž*, B myös *-i* liota (pellavat, astiat, vaatteet): B *релvaz l-dau.*

ligo|ttada (Sn B), Td *-tada, ligòtădă*; pr. Sn B Td *ligotan*, Kn *ligotàmme*, V *ligotettah*, TP *ligotetah*; impf. Sn B Td *ligoťin* liottaa (pellavia, työkaluja), turvottaa (astioita): Sn *l. ägesì.* B *đo релvahad oǫ ligotetud.* Kn *kaks ńeđałìd ligotàmme* kaksi viikkoa liotamme [pellavia]. Td *l-tada pełvàst, ägèst, ťełegad* (rattaita), *nīnd* (niiniä), *hurštìd* (hurstia). *šīd* (sitten) *piđàv ligòtădă vedèⁱ* (vedessä) *релvàz). l-tada релvahad, sobad* (vaatteet), *kałitoikš sūrimed* (piiraita varten (hirssi) suurimot). TP *ezmäi ligotetah sobàd, sīd sułťšatàh* ensin liotetaan vaatteet, sitten hierotaan.

lih|a (Sn—V M Lh), B N Ph Lm *lih|a*; p., pl.n. Sn—V Ph M Lh *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn—N M Lh *-oid*, V Ph *-uoid* liha: Sn *pidⁱäu lihad ahavoita, ei muga hapata* lihat on auringossa kuivattava, eivät niin (helposti) mätäne. *lihat šüöt kui, ka šīt paranet* kun lihaa syöt, niin sitten paranet (lihot). B *müön poťšin poigaižed lihakši* myön porsaat lihaksi (teurastettaviksi). *kons* (milloin) *тилou końđšüömā hebon lihoid.* V *pedraą l.* poronliha. Lh *коłme kałilat* (kattilallista) *kiehū lihad.*

lihakułba|k (B); pl.n. *-ǩkad* lihapiirakka. (v. кулебяка.)

lihaлtorgui(ťši|ę (*-ťťši|ę*) (B Td); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-joid* lihakauppias. (vrt. v. торгóв|ецъ, -ца.)

lihapaл|a (N); pl.p. *-oid* lihapala.

liharo|k (*-ǩ*) (N); p. Pk *-kkad* lihakeitto, -rokka.

lihasuoń (N) jänne.
lihaćšura (Lm) vuodan lihapuoli.
**lihatuk* (N); pl.p. *-uid* lihakasa.
ľiha|u (Sn), B Td Kš *liha|u*; p., pl.n. Sn B Td Kš *-vad*; pl.p. B *-vìd* lihava; B myös viljava (maa); Td vehmas: Sn *ľ-vad hebod kargaittau* (kirmaavat) *kevädeл i* (sekä) *šügüzeл*. B *l-vìd лambahìd*. Td *l. koivīk*. Kš *l. mužik* (mies) [ajaa] *l-vał heboł*.
ľiho|da (Sn B Td); pr. *-n*; impf. *-in* lihoa, tulla lihavaksi: Sn *šina oлęd ńügü* (nyt) *ľ-nu ďaло* (kovin).
lího|tada (Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* lihottaa: *l. šigàd* (sikaa), *hebòd*, *lehmàd*.
limai|ta (Td); pr. *-dau*; impf. *-š* tutista, väristä: *лotoin mädähn*, *kīšeľ l-dau* sammakonkutu, kiisseli tutajaa; (ei muusta sanota).
ľi|ñ (Sn Pl—Kš Lh), B Td Kš *li|ñ*, Td *li|ń*, N *li|dn*, *ľi|dn(ē)*, V Ph *ľi|dnę*, V Lm *li|dnę*, SP *ľi|dnu*, Ph *li|dnę*, Kj *li|dnu*; p. Sn—Kš Lh *-nnad*, N V Ph *-dnad*, SP *-dnoa*; pl.n. Sn—Kš Lh *-nnad*, Td *linàd*, Kš *ľinad*, N V SP Kj *-dnad*, N *-dnàd*; pl.p. Sn—Kš Lh *-nnoid*, N *-dnoid*, V Ph *-dnuoid*, SP *-dnoi* kaupunki: Sn *mina kävüiį ľinnā* minä kävin kaupungissa. Td *ľinnàⁱ kävünd* kaupungissa käynti. *petroskī liń on ońegàn samiaл randàл* Petroskoin kaupunki on ihan Äänisjärven rannalla. *astùⁱn mińä kieràn linàspⁱàì petroskiaл koďī* astuin minä kerran Petroskoin kaupungista kotiin. *kaлàd suaţèţaᵘ* (viedään) *linnàⁱ müödăvàkš*. N *mina oľin tūnu lidnàs-piεi i oľin koďiş* minä olin saapunut kaupungista ja olin kotona. *lähtem mina lidnài eлoo suondài* (ansaitsemaan). *anuksen lidn* Aunuksen k.
ľind (Sn V Lh), B Kn Td N V Ph *lind*, Kn *lįndu*, Td *lind*, N *lindu*; p., Sn V Lh *ľ-ud*, B Td N Ph *l-ud*; pl.n. Sn V Lh *ľ-ud*, B Td N Ph *l-ud*, Td N V *l-ùd*; pl.p. Sn Lh *ľ-uid*, Td N Ph *l-uid* lintu: Sn *ľ-ud leťtī merē* (merelle päin). *ľ. ľendäu aлahakkaľi* (alhaalla). B *mina ühtes meťšńikaŋke toiżen l-ud püudìmmę* minä yhdessä toisen metsämiehen kanssa linnustin. Kn *oлed ku päivän endätętu lįndu* olet kuin päivän yllättämä lintu (sanotaan myöhään nousseesta). Td *l-ud püüttä rihmoiť*, *l-ud ambuda* linnustaa ansoilla, ampumalla. *dorŏgàn sŏrdăjàd l-ùď* keltasirkut (?). *l-ùt tšivťšetettaŭ* (visertävät). N *ošśip*, *l-un suoi* Ossippa, linnustaja. *ambui l-uid i suoi häą l-uid* ampui lintuja ja hän sai lintuja. *lähť ajamài kui l. lendamài* lähti ratsastamaan kuin lintu lentämään (vinhaa vauhtia). Ph *l-un pūdettäu pōšši* linnunpyyntikaha, teerentarha.
lin|dᵘoi, *-doimarď*, *-dunmarď* (B), Pl *-ď(ź)oi*, Kn *-duoi*, Td *-dukàzmŭărď*, *ľ-dummuarď*, N *-dummuorď*, *-dummūròi*, V *-dukkahaine*, TP *-ďźoi*, SP *ľińďźoi*, Ph Lm *-ďźuoi*; pl.n. B *-dᵘoid*, V *-dukkahaizèd* lillukka (rubus saxatilis).
lindui|ńe (B), Kn *-nę*; pl.n. B *-žèd* pikkulintu, lintunen: B *tūľ ďüvàd sipľiu i l-žèd ńoukitau heid* tuuli jyvät karistaa ja lintuset nokkivat niitä. *mäšeŋka l.*, *anda šina meile šüödä kuašad* Maššenkainen lintunen, anna sinä meille syödä puuroa! Kn *aigainę l-nę ńokàn puhtàstàŭ* varhainen lintunen nokkansa puhdistaa.
ľinduńńeńä (Sn Pl Kš) lounainen (ilmansuunta): Sn *ľ. tūлou* on lounaistuuli.
lintta|ī (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* lintutaakka, kantamus lintuja (selässä kannettava).
lipahtoittada (B) räpäyttää kerran silmää.
**ľipai|tta* (B); pr. *-dau* peittää lumella: *ľ-dau dorogan* (tien) [tuuli].
ľipaz (Sn B), B *ľipàz*, V TP *lipas*; p. Sn *ľipast*, B *ľipàsť*; pl.n. Sn *ľippahad*, B *lippahad*, V *lippahàd*; pl.p. Sn *ľippahid*, B *lippahid* kannellinen arkkunen: Sn *ende vahnas sanoťtī ľ.*, *a ńügüde pień sun-*

dug ennen vanhaan sanottiin lipas, mutta nyt pieni kirstu.

ľipe|ttädä (Sn), B *-ttada*, Td *lipe|tädä*; pr. Sn Td *-tän*, B *-ttau*; impf. Sn Td *-ťin*, B *-ī* Sn B räpyttää silmiään; B Td lepattaa (tuulessa): Sn *ľ. šiľmiл.* B *ľ-ttada siľmil. lehtekset* (lehdet) *pūs ľ-tetau tūлęл.* Td *tūłou l-ttäu.*

lip|iťš (Sn), B Td *-ìťš*, B *-iťš*, Lm *-iťťšę*; p. Sn *-iťťšüd*, B *-ìťťšad*, Td *-ìťťšäd*; pl.n. Sn *-iʿťšüd*, B *-ìʿťšad*, Td *-ĭʿťšäd*; pl.p. Sn *-iʿťšüid*, B *-ìʿťšoid*, Td *-iʿťšöid* tuohilippi: Sn *lipiʿťšüл ďuodau veī kaivos, ojas.*

lippo|da (Td); pr. *-u*; impf. *lipoi* lipoa (kissa maitoa kielellään).

ľips (Sn B Td), B N V Ph Lm *l-u*; p., pl.n. Sn B Td N Ph *-ud*; pl.p. *-uid* lihta, lipsu. Osat: B Td *pohď* (alusta, emäpuu), *stoikad* (jalat), *bokad libo* (tahi) *лaidad*, *kieľ* (kansi), *nagлad* (naulat, tapit): B *kuabe piäzou l-us* rohtimet lähtevät lipsutessa.

**lipsùlę|z* (Td); p. *-st* lihtaaminen: *ďäľgělę l-st tröbaлkàл tröbàďdàᵘ* lihtaamisen jälkeen vitimellä vidotaan (pellavat).

ľipsu|ttada (Sn B), B *l-ttada*, Td *l-ta*, *l-tada*, N *l-tta*; pr. Sn *ľ-tan*, B *ľ-ttau*, Kn *l-ìamme*, *l-tàmme*, Td *l-tan*, Td Ph *l-dan*, N *l-dau*, V *l-ttah*, Ph *l-tàh*, Lm *l-tah*, Pk *l-tetau*; impf. Sn *ľ-ťin*, B *ľ-ť*, Td *l-žin*, *l-ťin* lihdata (pellavia): Sn *ľ. реlvahad pidʿäu. ežmäi* (ensin) *лoukutettau*, *šīd* (sitten) *ľ-tettau.* Td *l-ta pełvâst* (pellavia). *ďäľgělę лoukutęst lipsùtettàᵘ* loukuttamisen jälkeen lihdataan.

ľist (Sn B Td), Td *list*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. *-oid* arkki, lehti, levy, B Td pl. paistinpelti (jolla piirakoita paistetaan); Td myös lapamato: Sn *om bumag-*, *žešť- i raudľ-ad* on paperiarkkeja, pelti- ja rautalevyjä. *hoď nukkuďi da sᵘaimme ľistaą* vaikka torkkuen niin saimme arkin (kirjoitetuksi). (v. листъ ja глистъ.)

ľiža (Sn), B Kn *liža*, Pl Kn Kš Lh *ľiža*, Td *ľižä*, SP *ližä*; p. Sn *ľižąd*, B *ližad*, Pl Kn Kš *ľižad*, Td *ľižäd*; tr. Sn *ľižąkš*, B *ližąkši*, Kn *ližakš*, Kn Kš Lh *ľižakš*, N *ližàkš*, *ližąkš*, SP *ližäksᴇ*; pl.n. Sn *ľižąd*; pl.p. *ľižoid* lisä: Sn *vähä ľižąd oo šīᴅ* ei siitä ole apua. B *šìt paлo künìąu i ägestelau i ližąkši kuokitau* sitten palo kynnetään ja äestetään ja (lisäksi) vielä kuokitaan. B *vähä šinus on ližad* ei sinusta ole apua. Kn *anduoi tsaŕ häллę koлmę sadàd rubľàd ližakš.* Kš *ľižakš*, *pidʿäu ruattᴀ.* olkoon menneeksi, teen työtä. N *ďo kui lienou koлmę kierăd vàstaduttanei, ka šīd ližàkš oìà* no jos [hän] kolme kertaa tullee vastaan, niin sitten, olkoon menneeksi, ota [hänet rengiksi]. *andam' müö hąллę kažin* (kissan) *i* (ja) *koiraą ližąkš. paha duumaiťšou: лoppiu koľťšaą; ližăkš andau, anda oppiu saďida* paholainen arvelee: hävittää renkaan; kumminkin antaa [sen], koettakoon viskata.

ližaduda (B) lisääntyä, enetä.

ľižata (Sn B V), Sn Td *ľižätä*, B *ľižaìa*, Td *ližata*, N *ližątta*, SP *ližätä*; pr. Sn B V N *ľižadan*, Sn Td *ľižädän*, Td N *ližadan*, N *ližądàn*, SP *ližiän*; impf. Sn B *ľižažin*, Sn Td *ľižäžin*, B *ľižain*, Td N *ližažin*, V *ľižaźin*, SP *ližäin* lisätä: Sn *ľižädä* (*ľižada*) *veī kattilā!* B *pidąu kauhaл veī ľ. korvoihe. ľöulùd ľižaìa pidav.* N *mina sillę viįšküme rubľad ližadàą* (annan lisää). *ľižada toine kier* lyö toinen kerta! *mina oťin, ližažiį toižęn kieràn* minä otin ja löin toisen kerran.

ližatoiŕe (B) kelvoton, hyödytön.

ľiže|tä (Sn), B *-ta*, Td *l-tä*; pr. Sn *ľ-nöu*, B *ľ-nou*, Td *l-nöu*; impf. Sn B *ľ-ń*, Td *l-ń*, *l-i* enetä, lisääntyä: Sn *rahvast ľ-ń vähäiŕe* kansaa tuli lisää vähän. Td *ďogē veī l-i* joessa vesi kohosi. *heinàd nurmile l-nöu* heinää niityille kasvaa lisää [sateen jälkeen]. *rahvàst pròaznikałe l-nöu* kansaa tulee lisää kyläjuhliin.

ľiź|ida (N); pr. *-in*; impf. *-īn* nuolla. (v. лизáть.)

лi̯t|a (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* asiain ja välien väärentelijä, sotkija. (v. лыть.)

лi̯tar|ida (Td); pr. *-iu*; impf. *-ī* sotkea, vääristellä asiat. (vrt. Av лы́тарь, лыта́ть.)

litkàd (B N), N *l'itkàD* harjakaiset: N *ďuodai hüö l'-D. oṭ̀ettai, l-d ďuodai: ťšajud, koʃi(àd* ottavat ja juovat harjakaiset: teetä, kahvia. (Av литки.)

l'itouhk (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* teräsviikate: *l'. on üńńäi staľńī, vikateh oo̯ raudaiń(ē)* t. on kokonaan teräksinen, lyhytvarsiviikate on rautainen. (Av лито́вка.)

li(ťšaida|zetta (Sn); pr. *-zen*; impf. *-žin* tunkeutua: *ела l-ze, rahvast on äij iлmai* älä tunkeudu [sinne], kansaa on muutenkin paljon.

li(ťšaidu|z (Sn); p. *-st* tunkeminen, ahdistaminen.

li(ťšai|tta (Sn), B Td *-ta*, Kn Lh *l'-tta*; pr. Sn B Td *l-dan*, B *liťšaidan*, Kn Lh *l'-dan*; impf. Sn B Td *l-žin*, Kn *l'-žīn*, Ph *liťťšai*, Lh *l'-žin* tunkea, puristaa, pusertaa, litistää, painaa jtkin vastaan: Sn *ei pidä l. ńi kedä* ei saa ahdistaa ketään. *raunahī l-dau, ku rügī ďaлo* rauhaset (nystyrät) tulevat kainaloihin, kun yskii kovin. B *harďod l-dau* hartioitani pakottaa, painaa. Lh *ku l'-tau, paimoiл veži lähtöu kives-piäi* kun pusertavat [kiveä kourassaan], paimen saa veden lähtemään kivestä.

li(ťšau|zuda, -duda (Sn); pr. *-zun, -dun*; impf. *-zuin, -duin* tunkeutua.

**liťťšoda* (B); impf. *li(ťšᵘoi* tunkea (jatkuvasti, monta kertaa): *rebᵘoi täuì väget piän šinne li(ťšᵘoi kukšinaлe šüdämē* kettu tunki täyttä voimaa päänsä sinne ruukun sisään.

li(ťšoze (Kj) tunkeudu.

**liudu|da* (Td); impf. *-i* liitää pitkin hankea, maata.

liudui (Td) liitämällä pitkin maata: *łaskeďī l. ńułu* heitettiin liitämään *ń*. — *liudus* liitäessään.

l'iuh (Sn), B Td N Pk *liuh*, V TP Ph Lm *l-ę*, Ph *л-ę*; p. Sn *l'-ad* B Td *l-ad*; pl.n. Sn *l'-ad*, B Td *l-ad*, B N TP Pk *l'-àd*, Ph *л-àd*; pl.p. Sn *l'-oid*, B Td *l-oid* auskari, äyskäri, vedenviskain (enimmäkseen tuohinen): Sn *l'iuhaл valetau vei venehes-pⁱäi* ä-llä ajetaan vettä veneestä. TP *liuhę on kaлan ďagettau, tuohes azuttu* ä. on kalojen jakamista varten, tuohesta tehty. Ph Lm *veziden viškottau liuhę* vedenviskain.

l'iuhtes (Ph), TP *liᵘfteh*, Lm *liühteh*; pl.n. Ph *l'iuhtehed*, TP *liᵘftehèd*; pl.p. Ph *l'iuhtehid*, TP *liᵘftehid* lyhde, sidoin: TP *sīd valgonou rugis, ďüvä kovenou, sīd rahnotàh liᵘftehiłę* sitten vaalenee ruis, jyvä kovenee, sitten leikataan lyhteille.

liäďž (Sn); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-öid* lätäkkö, lammikko: *vežiliä(ďžäz лotoid on* vesilammikossa on sammakoita.

l'iäń|idä (Pl); pr. *-in*; impf. *-īn* hemmotella: *ei pidä l'. лast!*

l'iäv (Sn Pl Lh), B Td Pk *liäv*, N *liev*, V TP *liävę*, Lm *leävę*; p. Sn Pl Lh *l'iäväd*, B Td Pk *liäväd*; pl.n. Sn Pl Lh *l'iäväd*, B Td Pk *liäväd*, N *lievàd*, TP *liävàd*; pl.p. Sn Pl Lh *l'iäväid*, B Td *liäväid*, B *liävᵘöid* läävä, navetta, ometta: Sn *vazad* (vasikat) *oлdau l'iäväs*. Td *taлvẹ̀л pideittäŭ lehmid liäväs*. Lh *kakš l'iäväd avoin, koлmaž umbez* kaksi navettaa on auki, kolmas on suljettu. Pk *lehm on kütküdes liäväs*. (v. хлѣвъ.)

lib|idä (Ph); pr. *-in*; impf. *-īn* liipaista, laukaista: *l-ī lipaťťšimes* l-si liipaisimesta.

l'ibi|ttäzettä (Sn); pr. *-ttäzöu*; impf. *-ťťihe, -ťťihe*, B *libiťťī* laueta: Sn *kurk lekahťťihe dai oruž l'-ťťihe* hana liikahti ja pyssykin l-si. *vedälž lipaťťšimes, l'-ťťihe i ambui* vetäisi liipaisimesta, [pyssy] laukesi ja ampui. B *puińe pišťšaľ libiťťī* kaaripyssy l-si.

lide (Sn B Td N), B Pl Kš N *l'idę*, B N *lidęʰ*, *lidę*; p. Sn *l-i*, B Td *l-t*, Pl Kš N *l'-i*; elat. Sn B Td *l-ges*, Pl Kš N *l'idęges*, N *lidęges*

itä: Sn *l-ges-p'äi tūлou* idästä tuulee. *huondukses adamaa händ l-gē-p'äi ozuttau* aamulla otavan pyrstö osoittaa itäänpäin. B *šīd neľľā ťšurā-piäi moľiu: eńdžimai ľīdęgē* sitten neljään suuntaan päin rukoilee: ensin itään. Td *tūłou* (*tūлou*) *l-ges-piäi. päiv* (aurinko) *nouzou l-ges.* N *pohďlīdę* koillinen, *suvilīdę* kaakko.

līdepohďaińe (Td), Kš *ľ-e* koillinen.

līdesuvińe (Sn Td) kaakko: *l. tūľ.*

līdeťšura (Pk) itäpuoli.

līdetū|ľ (Sn B Td); p. Sn *-лd*, B *-лt*, Td *-łd*; pl.n. Sn *-лed*, B *-лęd*, Td *-lèd*; pl.p. Sn B Td *-ľid* itätuuli.

ľīg (Sn), B Td TP Ph Pk *līg*; p. Sn *ľ-ad*, Kn Td *l-ad*, Td *l-àd*; komp. N *l-emb* liika, tarpeeton, ylimääräinen; pariton, epätasainen (luku): Sn *piäťi hebod, ľ-akš(i) mäńi* peruuta hevosta, liiaksi meni. B *kogodutau vīž heŋged: l. heŋg pidau oлda, ei rounoid puarad* kokoontuu viis henkeä: pariton luku pitää olla, ei tasainen pari. Kn *midä kūлuu? — kai hüvä, ei l-ad muud ńi midä* mitä kuuluu? — kaikki on hyvin, ei mitään liikoja. Td *andoid mille l-aa rubľan. eлa ota l-ad! elä küzü l-àd hindàd* älä pyydä liikaa hintaa! *hän milei andoi l-àd ďeŋgàd* (rahaa). TP *l. on līkkujaľę, tühję on ištujaлę* (san.) liikkuva saa, istuja ei saa. N *l-emb kier aja* useampi kerta aja (käy)! Ph *ľöuzi sepuoi l-an tiähten* (kans.) löysi seppä ylimääräisen tähden.

ľīgan (Sn) liian: *ľ. sūreę regem* (kuorman) *pańiD. tämä leib oo ľīgam pehmed.*

līgliha (B N) perna.

ľīkkuda (Sn), B *līkkuda*, Td N *lī̀kuda*; pr. Sn *ľīkun*, B N *līkun*, N TP *lī̀kun*; impf. Sn *ľīkuin*, B *līkuin* liikkua; nyrjähtää, mennä sijoiltaan; tulla hulluksi: Sn *ďaлg ľīkui. hän mielez ľīkui* (tuli hulluksi). B *hebo šeižū, ńi kunnę* (mihinkään) *euлę līkkunu šil kohtaл* (siltä kohtaa). *miлla ďaлg līkui* jalkani nyrjähti. *šinä vähäižel mieles līkuid* sinä olet hieman hassahtanut. Td *łašk hebo ei līkkunu* laiska hevonen ei hievahtanut [vaikka lyötiin]. *käži on lī̀kunu* (on sijoiltaan). N *ńügöi puoлęi päivài suo'(tę) eugat līkugoi* (*eлa lī̀ku*) *ńi kunna* nyt puoleenpäivään asti älkää liikkuko (älä liiku) mihinkään! TP *älä lī̀ku, ole sīt kohtàs!*

**līkku|i* (TP); all. *-jaľę* liikkuja, liikkuva: *līg on l-jaľę, tühję on ištujaлę* (san.) liikkuva saa, istuja ei saa.

ľīkuttada (Sn B), Td *līkutada*, N *lī̀kùlada*, Ph M *līkuttada*; pr. Sn B *ľīkutan*, Td Pk *līkutan*, N *lī̀kulan*, Ph *līkuttau*, M *līkutetah*; impf. Sn B *ľīkuťin*, B *līkuťťin* Td *līkuťin*, liikuttaa; keinuttaa, soudattaa (lasta kehdossa); sekoittaa (muta): Sn *virunaižid* (makaavia sairaita) *ei pidä ľ., anda hüö virutau* (maatkoot)! *mäne ľīkuta лast, лapš itkōu!* N *ei voinu minùn pied* (päätäni) *lī̀kùlada.* Ph *līkuttau mudan* sekoittaa pohjamudan. M *hoľ kaлad līkutetah händäs, šina händäd ela otą* vaikka kalat liikuttavat hännästä, sinä häntääsi älä ota [avannosta]! Pk *лašt līkutetau kätküdes:*

ľīkutu|z (Sn); p. *-st* keinuttaminen, soudattaminen (lapsen).

līm-, līvhein (Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* vihreä vedenpohjakasvi (Sandalan järvessä), josta voidaan valmistaa *sandaлk*-nimistä verkkoväriä.

ľīn (Sn B Kn), B Pl Td N V Ph Lm Pk *lī̀n*, TP *l-ę*; p. Sn Kn *ľ-ad*, Pl Td *l-ad*; pl.n. Sn Kn *ľ-ad*, B Pl Td V Lm Pk *l-ad*, B N TP Ph *l-àd*; pl.p. Sn Kn *ľ-oid*, Pl Td *l-oid* hamppu (cannabis sativa): Sn *ľīnaz лuaďitau* (tehdään) *лaŋgad verkkō i* (ja) *kaŋgahā.* Pl *līnaŋ kumu* (siemenkota). Td *līnàs łōaditau nuoràd, łaŋgàd.* V *paлttin on līnan tüös azuttu* palttina on hampuista valmistettu. Ph *лaŋgàd kezrätäh līnàs.*

līnaaroiva|z (B); p. *-st*; pl.n. *-hàd*; pl.p. *-hìd* hamppuroivas, vespio, useita kou-

ruksia sisältävä, olkikierteellä sidottu hamppukimppu.

līn|aińe (B Pl Td); p. B Td *-ašt*, Pl *-ȧšt*; pl.n. B Pl Td *-aižed*; pl.p. *-aižid* hamppuinen, hamppu-: B *l. nuor* hampppuköysi (nuotanköytenä).

līnanšiemeęvoi (B) hampunsiemenöljy.

lī|p̄ (Pk); g. *-p̀an* väkkärä: *l. šeibähän piäs kurižou* (hurisee).

l̄īpa|kko (V); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-kuoid* perhonen: *l̄-kod lendeлtah.*

l̄īpako|ińe (Sn Td), B Td *līpako|ińe*, Kn *l̄īpako|ine*; p. Sn B Kn Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. Sn B Td *-ižid*, Kn *-ižīd* perhonen, Kn vesihyönteinen: Kn *sotkad śüödai l̄īpakoižid, da śīgad* sotkat ja siiat syövät v-siä.

l̄īpa|ťťšim (Sn), B *-ťšin*, *l-ťšin*, Td Sg *l-ťťšim*, Lm *l-ťťšin*; p. Sn *l-ťťšind*, Td Sg *l-ťťšimd*; pl.n. Sn B *l̄-ťťšimed*, Td Sg Lm *l-ťťšimed*; pl.p. Sn *l̄-ťťšimid*, Td Sg *l-ťťšimid* (pyssyn) liipaisin: Sn *vedälž l̄īpaťťšimes, l̄ībiťťihe i ambui* vetäisi l-sta, [pyssy] laukesi ja ampui. B *l̄īpaťťšimes ku painaлdau* kun l-ta painaltaa. Td *häm painałž līpaťťšimès.*

l̄īpoi (B Kn Td), B Td N SP *līpoi*, B Pk *līpᵘoi*, Kn Ph Lm *līpuoi*, Td *līpòi*, Pk *līpuę*; p. B Kn Td *l̄īpoid*, SP *līpoidu*, Ph *līpuoid*; pl.n. B Kn Td *l̄īpoid*, B *līpᵘoid*, Td N SP *līpoid*, Ph *līpuoid*, Pk *līpᵘɔid*, *līpᵘɔ̈id*; pl.p. B Kn Td *l̄īpoлoid*, B *līpoлᵘoid*, SP *līpoлoi*, Ph *līpoлuoid* perhonen: B *kiŕďau līpᵘoi, vaлgedad līpᵘoid*

l̄īpoibabo|i (Sn); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-лoid* kovakuoriainen.

lī|ppi (V); pl.n. *-p̀id* liippi, kalahaavi.

лī̧sa|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* valkea otsapiirto (eläimillä), laukki: *lehmälл.oę л. oťťšas, vaлgeď ďuro šilmideŋ kauťe aлas sᵘai* lehmällä on piirto otsassa, valkea viiru silmien välitse alas [turpaan] asti. (v. лысина.)

лī̧soťťšu (Sn) piirto-, laukkipää: *л. lehm.*

lītoz (B) jalakseen pantu paikka, liiste.

lī|ttada (B), Td *-ttädä*; pr. B *-tan*, Td *-tän*; impf. B *-ťin*, Td *-ťìn* liittää yhteen (esim. reen talla anturaan): B *l. puižiл libo* (tahi) *raudaižiл naglоiл*; *лoukud* (reiät) *kaivetau orȧл* (poralla).

**лītt|o* (Ph); p. *-ŏd* määräaika: *minä en lähtę keskèn л-ŏd* minä en lähde [palveluksesta] kesken [sovittua] määräaikaa.

līv (B Td) V TP Ph Lm *-ę*; p. pl.n. B Td Ph *-ad*, TP *-ȧd* B vesiheinä, rantaheinä (kuin hiukset); Td venyvä kerros hapahkon maidon pinnalla; Td V TP Ph Lm vihreä lima järviveden pinnalla: V *l. on veden piäл.*

līvaksine (Ph Lm) limainen: Ph *vezi on l.* (ks. *līv.*)

ло, lo ks. *лu.*

лoa- ks. *лua-*

loahańainę (Lm) pienehkö kaksikorvainen soikko. (v. лохáнь.)

лodm (Sn B Td N), TP *-o*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. *-id* lotma, alho, kallioiden välinen notko: Sn *šelgän da korbeŋ keskęz oę vežińe suo, л.* harjun ja korven välissä on vetinen suo, alho. B *ühted* (toiset) *oŋ kuivȧd л-ȧd, toižed on vežiл-ȧd.* Td *ďaлo* (kovin) *vedõu* (vetinen) *л. on suo.*

лodmandeh (Sn); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* notkelma.

**лoťďž|uda* (Pk); pr. *-uən* hutkia, lyödä; rusahdutella.

**lofk|o* (N); komp. *-iemb* taitavasti, ovelasti *mužik лuodiu vie l-iemb* mies tekee vielä ovelammin. (v. ловко.)

лoga (Sn B Td V), p. *-d* lima, räkä (ysköksissä): Sn *л. nouzou kurkkū.* B *rügindän ďälgez л.* Td *šülgöu ł-d* sylkee räkää.

лoga|ta (Sn B Td Ph); pr. *-dan*; impf. Sn *-žin*, B *-i*, Td *-ž* sylkeä ysköksissä limaa, rykiä näljää: Sn *л-dat kai* (aivan) *vereŋ kerε.*

лogo (B N Td), Pk *лȯgo*; p., pl.n. B *-d*; pl.p. *-id* kallioiden tai kangasmaiden välinen notko, alanne; Pk suuri kuoppa. (Av логъ.)

лоguęńe (Pk) kuoppa.

ло|χan (Sn), B Td N V -*χań*, B V Pk -*hań*, TP *лuahańńe*, Ph *лаχańi*; p. Sn *лоχanad*, B Td -*χańid*; pl.n. Sn -*χanad*, B Td -*χańid*, N -*χańìd*, Pk -*hańid*; pl.p. Sn -*χanoid*, B Td -*χańīd* pyöreä, matalahko, kaksikorvainen lehmänjuottoastia, kaukalo: N *andau mužik kuoškud tobďàa лоχańìn* mies antaa [hevoselle] ruumenta (silppua) suuren kaukalollisen. Pk *lehmid ďuotelau лohańis*. (v. лохáнь.)

лoh|i (Sn—Ph Kj Pk), Kš *łohi*; p. Sn—N Kj -*t*, V Ph -*tę*, SP -*tu*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj -*ed*, B Td -*èd*, Kš *łohtèd*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph -*id*, B Td -*ìd*, Kn Kš Kj -*īd*, Kš *łohtīd*. SP -*ī* lohi: Sn *ťäz ďogez еuлę лoht*. Td *hüväs kaлas*, *лohes*, *kurńik* hyvästä kalasta, lohesta, kalakukko. Kš *łohten suomuz*. *łohtess‿on äī razvad*. *łohtell‿on tobď* (suuri) *piä*.

лohka|itta (Sn Kn Kš), B Pl Td V -*ita*, SP -*ta*; pr. Sn—Kš V -*idan*, SP *лohkoan*; impf. Sn Pl Td Kš -*ižin*, B SP -*in*, Kn Kš -*ižīn*, V -*iźin* lohkaista, taittaa, murtaa (esim. leipää): Sn *anda mina л-idan leibäd*!

лohke|ta (Sn Td Kš V SP); pr. -*nou*; impf. Sn Td Kš -*ń*, V SP -*ńi* lohjeta, murtua.

ло|hkoi (Sn B TP), N -*χkoi*, Pk -*hkue*; p. Sn B -*hkoid* nauriskeitto, -łohko: Sn *nagrišt ku keitetäu haudakši*, *se survotau*, *šit pandau ńīdeŋ kere ţahtast kattilā*, *šit ku päćťšis kiehū*, *ťienou л*. kun nauriita on keitetty haudikkaiksi, ne survotaan, sitten pannaan niiden kanssa taikinaa kattilaan, sitten kun uunissa kiehuu, tulee n. *nagrehez лuaďitau лohkoid*, *haudad* (haudikkaita). B *nagrišt kruššitau*, *keitetau vedeŋke*, *veži valutetau iärē*; *šīd survotau nagrehed kui tahţahakš*, *šīt pandau šinne razmićťšad*, *tahtast*; *šīd veded ūdessā kuałau kaťťilā*; *šīd keitetau hüvin*, *otetau kaťťil*, *bťuodilę pandau лohkoid*; *šüödau ťeibaŋke* nauriita paloitellaan, keitetään vedessä, vesi valutetaan pois; sitten nauriit survotaan taikinaksi, sitten pannaan sinne taikinan juurta, taikinaa; sitten vesi uudestaan kaadetaan kattilaan; sitten keitetään hyvin, otetaan kattila, pannaan lautasille keittoa; syödään leivän kera [syksyllä ja talvella niin kauan kuin nauriita riittää]. TP *nagristę* (nauriita) *keitetäh*, *survołah*, *pàndah ńäivöid* (kuivattuja nauriita), *muarďàd*, *rugehistę ďauhoD*, *pieksetäh äijäл* (kovasti), *pandah päťťših* (uuniin) *i* (ja) *rodih* syntyy) *imeл* (mämmi), *лohkoi*.

łohkoirok (Td) nauriskeitto.

лoiko|ttada (Sn); pr. -*ttau*; impf. -*ť* kaakattaa: *kana л-ttau*.

лoi|m (Sn B), Td *ł-m*, Kš *l-m*, SP Lm Kj *л-mi*; p. Sn *л-nd*, B *л-nt*, Td *ł-md*, SP *л-ndu*; pl.n. Sn B SP Lm *л-med*, Td *ł-mèd*, Kš *l-mèd*, V TP Pk *л-mèd*; pl.p. Sn *л-mid* Td *ł-mid*, Kš *l-mīd*, SP *л-mī* loimi (kankaassa): Sn *л-med kaŋgahā pandau*. B *paraz tüö* (pellava) *kaŋgahā kezratau* (kehrätään) *л-mekš*. SP *kudied i* (ja) *лoimed kaŋgahas*. Pk *л-mèd i kudegèd*.

лoimлaŋg (Pl Td); p., pl.n. Pl Td -*ad*; pl.p. -*oid* loimilanka.

łoimłaud (Td); p., pl.n. -*ad*; pl.p. -*oid* lopinpuu, joka pannaan loimilankojen pohjukkoihin, jotta loimet voitaisiin loppuun asti kutoa.

лoimu|ttada (Sn B Td); pr. -*tan*; impf. Sn B -*ťin*, Td -*tin* jyskyttää (esim. kirveellä veistäessä pirtissä, väkivasaralla lyödessä), paukuttaa: Sn *елa ust л-ta ďaлoťi* älä paukuta ovea kovin [kulkiessasi]!

лoi|toińe (B Pl Td), B -*łoińe*, N -*łoinę*, TP -*ttoine*, Ph -*toine*; p. B Pl Td -*tošt*; pl.n. -*toižed*, TP -*ttoized*; pl.p. B Pl Td -*toižid* kaukainen, etäinen: B *л. mua. uiďī* (meni) *л-toižē meťťšā*. Pl *saлo* [on] *л-toižes mećťšäs*. Td *л. matk*. N *ei л-łoinę sušod* läheinen naapuri. TP *л-ttoized keллod on helećäd*, *lähiksE tułdui rämssähtetäheze* (tulevat rämiseviksi). (san.)

лоі|tton (Sn—Lm), N *-ìon*, *-ĭtòn*, Kj *-ton*; komp. Td *-tomb* kaukana, etäällä. — Sn *лоі|ttom-pⁱäi*, B *-ttom-piäi*, Td *-ttòm-piäi* kaukaa, etäältä. — Sn B Pl Td Kš *лоі|ttoze*, Kn *-ĭtoze*, Td *лòiìozę̆*, Kš *loittoze*, N *лоі|ìos*, *-ìozęh*, V *-toze*, SP Ph Pv *-toksɛ*; komp. Sn *-tombakš*, B Td *-tèmbi*, Pk *-tembakš* kauas, etäälle: Sn *kui л. on* kuinka kaukana on? *zavodī* (alkoi) *meťš ńägüdä лoittom-pⁱäi. лoittoze vai lähilę šińńä merd müöi ajoi* jonkin matkaa sinne merta myöten purjehti. *лoitombakš šierdäu iťšes-pⁱäi* siirtää syrjään. B *mina lä·ss‿em voi nähtä, a л. ńägen* minä läheltä en voi nähdä, mutta kaukaa näen. *hän ńägöu лoittom-piäi лavas-piäi* hän näkee kaukaa lavalta. *ťedŕed leťťī лoittoze. maidòŋke kukšinam pańi реldòñ‿randaлe, ei лoittoze meťšaš* maitoruukun asetti pellon laitaan, lähelle metsää. *hilĭembi ajàd, лoitèmbi liened* (san.) hätiköimättä pitemmälle joutuu. Td *šigä łoitomb on nurmed* siellä kauempana ovat niityt. *toižed oľďī łoitomb. łoittòm-piäi nägen. mińä tsuňmùtàn* (heitän) *kiven лòiìozę. łoittoze halvèmb* paljon huokeampi. N *oli pappi, ei лoiìon elänu heis-piei* oli pappi, asui lähellä heitä. *mille tuľi pahuž dorogau ęi лoiìtòn sinùn perĭis-piei* minulle sattui onnettomuus matkalla lähellä pirttiäsi. *χaŕpiu i лoiìozęh ťämä karaidus kuuлuu* kuorsaa ja kauas kuuluu tämä korina. TP *kūлui eťťšijöiлę ülen лoitton* etsijöiden mielestä [ääni] kuului hyvin kaukaa. SP *ajoi лoitoksɛ vihman* [tuuli] karkoitti sateen kauas. Pk *viškaitau, a rugehed mändäu лoitembakš, a kuoškud ďiädau lähembakš* viskataan [riihessä], jolloin rukiit (jyvät) menevät loitommaksi, mutta ruumenet jäävät lähemmäksi.

**лoke|ttada* (B); impf. *-ť* kolista (esim. väkkärä pyöriessään).

łokk|ī (Td), N *-oi*; p., pl.n. Td *-ijad*, N *-oid*; pl.p. Td *-ijoid* keuhko: N *kelę pidau ł-oid* kuka tarvitsee [lehmän] keuhkoa? (v. лёгкія.)

лoт|a (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* rautakanki. (v. ломъ.)

лomť|i (Kn N), Kj *-e*; p., pl.n. Kn N *-id*, Pk *-ìd*; pl.p. Kn N *-īd* leipäviipale. Pk *šüö hoťä* (edes) *ńämäd л-ìd, ka* (niin) *lienèd külläińe*. (v. лом|óть, -тя́.)

лomu (Sn B Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* hylkytavara, joutava roska: B *tuas °pĭhaлл‿on kaĭkked л-d* [tyhjiä laatikoita, hirrenpäitä, halkoja, rimoja y.m.].

**лontastu|da* (B); pr. *-tau* irrota, irtaantua, kimmota (pois): *pakutau iäre, л-tau* irtoavat pois, kimmoavat.

лoŋg|ada (N V Ph Lm), SP *-oa*; pr. N V SP Ph *-an*, Lm *-etah* luoda lantaa: N *haŋgou л-eìai hõšteī* tadikolla luodaan lantaa. Lm *höštöttę л-etah haŋгoл.* (ks. *лuoda* 3.; *maksada.*)

**лoŋgai|ńe* (B); elat. *-žes(-piäi)* (oven)rako: *pitkaĭš tungezou л-žes-piäi ᵖerťťī* käärme tunkeutuu ovenraosta pirttiin.

лoŋgaллah (B) raollaan, raolleen: *ižand л. ďiätöi uksen* isäntä jätti oven r.

лo|p̄ (Sn B), N TP Ph *-ppu*; p. Sn B Ph *-ppud*; pl.n. *-pud* loppu, TP kuontalo: Sn *kai ďauhod oo лopuz miллai. ku лoppū kaŋgaz mänöu, šid ńed лopuškat pandau suvaлkkō i kudotau лopitau suvaлkoл* kun kangas (loimet) rupeaa loppumaan, niin ne loput (loimet) pannaan lopinpuuhun ja kudotaan lopinpuusta. B *ägèš(ť) kaĭkèn haлmehen лoppū sua*ⁱ äesti koko halmeen loppuun asti. N *sīd i лoppu* siinä [sadun] loppukin. TP *kuožalih pandah лoppu, tüöd* kehräpuuhun pannaan kuontalo, pellavat. Ph *oŋgiìùz läheniškäązi лoppŭh* onkiminen läheni loppuaan. *лopuks igäks i piäzin елoh* loppuiäkseni pääsinkin elämään (hyvin).

лopatkę (TP) pieni lapio: *hīlen sammutettau л.* hiilensammutuslapio. (v. лопáтка.)

**лopńi|da* (N); pr. *-u* haljeta: *maha л-u.* (v. лóпнуть.)

*лоpoń|ida (N); impf. -īn ahmia (syödä): *tüö л-īìę śüöìę da vīnad ďuoìę* te söitte ahmitte ja viinaa joitte. (Av лóп|ать, -нуть.)

ло|ppida (Sn B Td N TP Ph), Kj -pta; pr. Sn B Td N TP Ph Kj -pin, B -pìt; impf. Sn B Td Ph Kj -pīn, N -pìn lopettaa, päättää; tuhota, hävittää: Sn *pid'äu oppida л. ruado* täytyy koettaa p. työ. *ďogo лopītte nurmen* joko niititte nurmen ja korjasitte heinät? *kaŋgaz лopitau suvалкoл* kangas (kutominen) päätetään łopinpuulla. B *häą лopiį kirďuteksen* (kirjoittamisen). *ńīton* (elonleikkuun) *лopīme. ńügü on ďo лopittu ruad* nyt on jo työ päättynyt. *kons ku tämäą ruadòn лopìt, šīd mina tuлęn ägestammā hebòл* sitten kun tämän työn lopetat, minä tulen äestämään hevosella. *u(ťšeńď se kai лopiťťī* se opetus (sotilasharjoitus) kokonaan lopetettiin. Td *hän łopī kirďutada. müö łopīmme koššindan* (niiton). *hän łopī ruadon kahten ťšuassun aigai* hän lopetti työn(teon) kello kahden aikaan. N *sīd лopittai tämä ajeлùs* sitten lopettavat tämän ajelun. *meiл rahnomīnę лopìttai* meillä elonleikkuu lopetetaan. *màtùškălę himoiť händäi л.* papinrouvan teki mieli tuhota(surmata) hänet. *paha duumaiťšou: лoppiu koľťšaą* paholainen arvelee: hävittää renkaan. *mužìkălę lień žieľ, što лoppiu hän валaлaìkàą* miehen tuli sääli [balalaikkaansa], [pelkäsi] että hän (paholainen) särkee hänen balalaikkansa. *oľi iža(u_anìùd paràs hebo i śen лopīn* isäni antoi parhaan hevosensa ja sen minä menetin. TP *sīt_ku лopitah risťindę* sitten kun [lapsen] kastaminen lopetetaan.

łoppi|sta (Td); impf. -šťšī loppua, päättyä: *ńügü tuaste ł-šťšī šüömižed* nyt taas loppuivat syötävät.

лoppizend (B); p. -ad loppuminen, loppu: *ende л-ad* ennen [maailman] loppua.

лoppi|zetta (Sn Td), M -zeta; pr. Sn Td M -zou; impf. *лopīhe*, B *лoppīhe*, Kn *łopī*, V *лoppideh, лoppī*, Ph *лopìhezę, лoppihezę* loppua, päättyä: Sn *ših лopīhe staŕin* siihen päättyi satu. B *kraśśind, nītand лoppīhe* maalaaminen, elonleikkuu päättyi. Kn *svoaďbo on ďo лoppizęn* häät ovat jo loppuneet. *łopī hänęn слūžb(a)* hänen sotapalveluksensa päättyi. V *leibę лoppideh va(ťšaš. ku kaŋgas лoppī, sīd ńed agďad on tutkamèd* kun kangas (kutominen) on loppumassa, niin ne (lointen) päät ovat tutkaimet. Ph *minùл siлл_aiga oŋgìùz лoppihezę (лopìhezę)* minun onkimiseni sillä välin päättyi.

лoppizu|da (N); pr. -ttài; impf. -ťťī loppua: *ťšuossut ťeravai л-ttài* tunnit pian kuluvat. *л-ťťī ougèd* oljet loppuivat. *ďäľgìmbai ďo suoi mieś köuhtumai, ďeńgàd л-mmai* viimein jo mies rupesi köyhtymään, rahat loppumaan.

лoppuma|ine (Ph); p. -štę; pl.n. -ižed; pl.p. -ižid viimeinen: *pöššin ťšuapainnuoraine on vedettü läbi siłmis л-ižis* merran sapainnuora on vedetty viimeisistä silmistä läpi.

лopušk (Sn B), Ph *lopusk*; p., pl.n. Sn -ad; pl.p. -oid viimeinen, loppukappale, -pää: Sn *ku лoppū kaŋgaz mänöu šīď ńed л-at pandau suvалkkō i kudotau лopitau suvалкoл* kun kangas (kutominen) on loppumassa, niin ne (lointen) loppupäät pannaan lopinpuuhun ja kudotaan loppuun lopinpuusta. Ph *lopuskal* lopulta, vihdoin.

лoškah|tazetta (B); impf. -ťihe, -tīhe paukahtaa, läjähtää (esim., kun luu katkeaa): *kūлou: л-ťihe; šīd dūmaiťťšou: nave·rno on hebo händä potkainnu oťťšā* kuulee: paukahti; sitten arvelee: varmaan hevonen on potkaissut häntä otsaan.

*лoskan (B); pl.n. -àd naisen hameen viilekkeet.

лośń|ida (Sn B), B Td N лosń|ida, Ph лošń|ida; pr. Sn B Td N Ph -iu; impf. -ī loistaa, kiiltää: Sn *laťťī, šeiń, sobad лośńitau* lattia, seinä, vaatteet kiiltävät. *лośńiu kui šťokл* (lasi). N *paþiu*

ühtèt hambahàd лосńittài papilla vain hampaat loistavat (muuten oli noessa). *pie paĺĺàs ku žerkало лосńī* pää oli paljas, kuin peili kiilsi. (Av лоснýть.)

лож|a (B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* pyssynperä, -tukki: B *pišťšaĺin lükäi końďī meťšikkō, ложad kai puŕi, katkoi* pyssyn karhu heitti metsikköön, perän kaiken puri, katkoi. (v. лóжа.)

ло|toi (Sn B Td N), N *-ìoi*, V *-ìᵘoi*, Ph *lötüᵒi*, Lm *lötüöi*; p. Sn B *лотоid*; pl.n. *лотоid*, Lm *lötüöid*; pl.p. Sn B Td *лоттолоid* sammakko: B *лотоin kudeлmo* (kutu), *лотᵘoin poig*. Lm *lötüöin kudeлma. lötüöin käbäläd. lötüöin ťšiuruoid* (nuijapäät).

лотоinhein (N) sanajalka.

лоuhi|k̄ (B), Pk *-kko* louhikko.

лоu|k̄ (Sn B Td Lh), B *-k̀*, N *-k*, *-k̀u*, V TP Ph Lm *-kko*; p. Sn B Td Lh *-kkud*, B *-kkod*, N *-k̀ud*, Ph *-k̆kod*; pl.n. Sn B Td Lh *-kud*, B *-kùd*, *-kod*, *-k̀od*, Td *-k̀ud*, N *-k̀ùd*, Ph *-kòd*; pl.p. Sn Td N Lh *-kuid*, B *-koid*, Ph *-kkuoid* reikä, loukko: Sn *äij лоukkud oη kauhtanas* kauhtanassa on paljon reikiä. *haravö šelgämē kaivetau лоukuid oraл* haravan lapaan kaivetaan reikiä näverillä. B *ŕebᵘoi rogozä puŕi лоukùn, a каlàd лоukùs-pⁱäi lükī dorogàd mᵘöĭ* kettu puri niinimattoon reiän ja viskoi kalat reiästä pitkin tietä. *лоukuŧę pańin paikan* reiän paikkasin. *лоukkud kaivan. rebᵘoi hiĺĺaižē* (hiljaa) *лоukun hurštši лuaďī* (teki) *i* (ja) *iťše лоukuš läht̄_iäre* (pois). Td *ďiäin mińä tühď mież: лоukuη kere šuapk piähä* jäin minä aivan köyhäksi mieheksi: reiällinen lakki päähäni. N *końďiťàn taboìtau, huuлèi лоukuu лuoďiu* ottaa karhun kiinni, huuleen reiän tekee. *päiväu rippuu, üöu лоukut küzüu?* (arv.) — *koukuinę uksęu* päivällä riippuu, yöllä reikää pyytää? — hakanen ovessa. Ph *лоukko kirvehès* kirveensilmä. *paťšahiden ńokas on püörüžäd лоukòd* patsaiden päässä on pyöreät reiät.

лоu|kin (Sn Pl V Lm), B *-k̀im*, *-kkim*, B N *-kim*, Td *-kkim*; p. Sn *-kind*, B *-k̀int*, Td *-kkimd*; pl.n. Sn B Td Pk *-kkimed*, Td *-k̀imèd*, N *-k̆kimed*; pl.p. Sn B Td Lm *-kkimid* pellavaloukku: Sn *mäne лоukkimeл лоukuta реlvahad*! B *päštär piäzou лоukkimes* päistäret irtaantuvat loukutettaessa. Pl *лоukinaлaińe ťüö* loukutetut pellavat. Td *лоuk̀iṃèл лоuk̀ute:ttàᵘ pehmedàkš*.

лоu|kita (Td), N *-kitta*; pr. Td *-kiťšen*, N *-k̀iťťšou*, V *-kittah* loukuttaa: N *sìd лоuk̀iťťšou pijoiлad pijoлę* sitten loukuttaa [pellavat] pio piolta (?). (ks. *лоukùttada*.)

лоuku|ińe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni reikä, lovi: Sn *euлę ńi pikkarašt лоukušt* ei ole pikkuistakaan reikää.

**лоukuìę|z* (Td); p. *-st* loukutus, loukuttaminen: *ďäĺgělę̆ л-st lipsùtettàᵘ* loukuttamisen jälkeen lihdataan.

лоuku|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*, Kn *-tàmme*, Ph *-ìeìah*, Pk *-tetau*; impf. Sn B Td *-ťin* loukuttaa (pellavia): Sn *ku л-ttau kobraa hüvää, šīd ĺienou kobras pivo* kun l. hyvän kourallisen, siitä kourallisesta tulee pio. Td *л-tada реlvàst. šīd* (sitten) *лоuk̀imèл лоuk̀ute:ttàᵘ pehmedàkš*. Pk *eńďžimai л-tetau лоukkimeл* [pellavat]. (ks. *лоukita*.)

лоunainę (Lm) lounas (ilmansuunta).

лоvàh|tada (B); pr. *-tau*; impf. *-ť* kolahtaa.

łovàht|adaze (Td); pr. *-azou*; impf. *-īhe* kolahtaa (painava esine pudotessaan permannolle).

лоvaid|oittada (Sn B Td), Sn *-uttada*; pr. Sn B Td *-oitan*, Sn *-utan*; impf. Sn B Td *-oiťin*, Sn *-uťin* kolistella, pidellä esinettä niin että kolajaa: Sn *ела лохanad л-oita, ei ka. murendat pohďan* älä k-le kaukaloa, muuten särjet pohjan.

лоvai|ta (B Td); pr. *-dau* kolista, tehdä jtkn niin että syntyy kolinaa: Td *vańa venehes лоvàidau* Vańa veneessä kolajaa (airoilla kolistelee).

лови|šta (B Td); pr. *-žou*; impf. *-ž* kolista: B *teľeg л-žou* vankkurit kolisevat (kivetyllä kadulla t. kivikossa). *лūd ńed л-štau ťelegàš* (vankkureissa).

ловušk (Sn Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pyydys, ansa: Sn *hīŕidem püuttau л.* hiirenloukku. (v. ловýшка.)

-ли (Sn B Pl TP Lh Pk), Sn *-ľu*, Sn Pl *-лü*, B *-лù*, B Pk *-лū*, Pl *-lü*, Kn *-лui*, SP M *-лuo*, SP *-lüö*, Ph *-ло*, *-lö*, Lh *-лuste* luona, luo: Sn *koďилли*, *столалли*, asuinrakennuksen, pöydän, luona (luo). *muťšoiľľu* (vaimonsa luo) *tuľi koďī. häneллü oľin, lähten*. B *ŕebᵘoi tuľi lähtegeлę hukаллù* repo tuli avannolle suden luo. *tuлę huomèn minuллū! hīŕèt tuľďī mašаллū* (Mašan luo).Pl *heiďellü, häneллü* heidän, hänen luonaan. Kn *sit kutťšui tsaŕ ńed jeńęraлàd iťšèллui* sitten tsaari kutsui ne kenraalit luokseen. TP *mäńi aidaлли* (aitauksen luo). SP *oľin toataллuo, ižällüö* (isäni luona). Ph *olin voimattomaлло* (sairaan luona), *hänellö* (hänen luonaan). *mäńin hänellö* (hänen luokseen). M *kävū häneллuo* käy hänen luonaan. Lh *mänöu ižandaлли piнaлę. mänöu veľľeллuste* menee veljensä luo. Pk *mäni koлdunaaлu* (tietäjän luo). *tuлou ťiedustammā meťšńikan-лū* tulee metsästäjän luo tiedustamaan. (ks. *-nu*.)

лuad (B Td Ph); p. *-ud* laatu: B *toižē лuadū* toisin, toisella tavalla. *ńi mihi л-ū šinuŋke ei sua sobida* millään tavalla ei voi sinun kanssasi tulla toimeen. Td *šidä on kaht л-ud* sitä on kahta laatua. Ph *seppę azū raudas kaikked л-ud raudębrujad* seppä tekee raudasta kaikenlaisia rautaesineitä.

лuadan (Ph); ad. *-aл* suitsutuspihka: *nuottę kuaťitah kadaiл, л-aл* nuotta suitsutetaan katajalla [ja] s-lla. (v. лáданъ.)

лua|ďida (Sn—Kš V TP M Lh), B *-dida*, Td *-ďidă*, N *лuoďida* (*-dida*); pr. Sn—Kš V M Lh *-ďin*, B *-din*, N *лuoďin*, *лuoďìn*; impf. Sn—Kš V M Lh *-ďīn*, N *лuoďīn* laatia, tehdä, valmistaa, »katsoa» (lääke): Sn *hän лuaďī hüväšťš* (hyvin). *piďᵢäu л. aid* (aita). *ard лua·ďitt‿oo sobī kuivatʌ* riuku (vave) on asetettu vaatteiden kuivaamista varten. *virg лuaďitau žerďī* pitkin riukua veistetään kapealti kuorta pois. *veńaŋ kuńiŋgaz zakonaa voi л. ūdeę* Venäjän keisari voi laatia uuden lain. *ku griähkäd miťťašt лuaďiu tobďad, šīd häŋ kuajizou papiлę* kun tekee jonkin suuren synnin, niin (sitten) hän tunnustaa sen papille. *mužiľkk‿oľ veì лuaďī stauťťšā vähäižen, šilmät peži ťüťťäreл da ďuoda käšk šidä veì* mies otti [ja pani] vettä vähän kulhoon [sekä] loitsi (katsoi) [sen veden], pesi [sillä] tyttären kasvot ja käski [hänen] juoda sitä vettä. B *šid лuaditau vierďipuuᴅ* sitten tehdään kaskenviertopuut. *läkkä, veľ, лuaďiňmę лavan* lähde, veli, teemme lavan (karhun ampumista varten)! *hän min лuaďinou, štobi ńi mida ei sanuda ńi keллe* mitä tahansa hän tehneekin, niin kukaan älköön mitään sanoko. *kudaman päivän svuaďbon лuaďimmę* minä päivänä häät vietämme. *końďī oppiu oľgiš л. midańi* karhu koettaa oljista valmistaa jotakin (ruokaa). *ku·ŕg‿i rebᵘoi лu·aďittī tu·ndoz: toińe to·ižèллū kä·vüda go·šťī* kurki ja repo tekivät tuttavuuden: toinen toisensa luona käydä vieraisissa. Pl *päreì лuaďitau* päreitä kiskotaan. Kn *лuaďimàttài roďižòu?* (arv.) — *sťīлu* tekemättä syntyy? — seinänrako. *saлdàt лuaďī ťšešťìn jeńęraлaлę* sotamies teki kunniaa kenraalille. Td *lehmùksès лuaďiìàᵘ rogožàď* (niintä). *лuaďìàᵘ oлańďàď* (kakkaroita). N *tuлou mieź vastài, лuoďiu ťervuhudęn ükš ühtęлę toinę toižęлę* tulee mies vastaan, he tervehtivät toisiaan. *mina teiлę лuoďižin hüvüt, ka лuoďinęttak tüö mille vastài* minä tekisin teille hyvää, mutta tehnettekö te minulle vuorostanne (vastaan). *mieľduttanei, sīd лuoďittai dieлo*

kun mieltynevät [morsiamen vanhemmat sulhasen taloon], niin panevat toimeksi [häät]. TP *en do sū^{v}rī pahuizī лuaďinu* enhän suuria pahoja ole tehnyt. Lh *šina олęd лuaďittu mužikas koir* sinä olet miehestä loitsittu koira. (v. ла́дить.)

лuaďi|zetta (Sn); pr. *-zemme*; impf. *-žimme* sopia, tehdä sopimus (kaupasta y.m.): *л. keskenā.* (v. ла́диться.)

лuaduizih (TP) (itk.) laadullisesti: *viego voinen tuleèлtta sinun azetettuлoi л. sūri(ťšuppu(ťšuraizitę* voinenko tulla pistäytymään sinun l. asettamiisi peränurkkiin.

лuaduľľi|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* laatuinen, -lainen: *ńügüd‿on toižeę‿л-žed naľiťšńikad, ei олę kui ende vahnaz олďī* nyt ovat ulkoiset ikkunankehyslaudat toisenlaiset, eivät ole [sellaiset] kuin ennen vanhaan olivat.

лuа|p̀ (B Td), N *лuoр̀*; pl.n. B Td *-pad*, *-pàd*, N *лuoр̀ad*; pl.p. B *-p̆p^{u}oid* käpälä: B *лuapàs on barbahàn. końďī oť snuap̀ùn* (lyhteen) *лuăp̆p^{u}oihe. koir лuapad pańi kätküdē randā* (reunalle). *ďäniž лuлluttau, лuapaл lüöü turbā* jänis lulluttaa (ääntelee), käpälällään lyö kuonoonsa. Td *końďī hüpńī kahtęlę лuapălę̆ i lükī milèī šülgĕd kahtèл лuapàл* karhu hypähti kahdelle jalalle ja viskeli päälleni sylkeä kahdella käpälällään. N *лuoр̀àt tagàspiei perźegeę au* [karhulla] käpälät taaksepäin perseen alla. (v. ла́па.)

лuapo|ť (Sn B), Sn Kš *-ť*, B Td *лòapoť*, V *лuapo|ťťi*; p. Sn B Kš *-ťťid*; pl.n. *-ťid*; pl.p. *-ťīd* umpinainen matala tuohi-, nuorakenkä, -tallukka: Sn *л. tuohez лuaďittu bašmak̄* (matala kenkä). Kš *л-ť on umbinańe.* (v. ла́поть.)

лuа|ŕ (Sn Td Pk Sg), V Ph *-ri*, Lm *лoari*; p. Sn *лuа|ŕid*; pl.n. Sn Td Pk Sg *-ŕid*, V Ph *-rìd*; pl.p. Sn *-ŕīd* laari, purnu, siemenjyvä- ja jauhohinkalo; Lm Sg lautti l. toro, myllynkaha, jóhon jauhatettavat jyvät kaadetaan: Sn *mäne tuo лuaŕiz ďauhod!* (v. ларь.)

лuaska|u (Sn B TP), Td *łaska|u*; p. pl.n. Sn B Td TP *-vad*; pl.p. Sn *-void* B Td *-vid*; komp. Sn *-vembi*; sup. *kaikiz л-vembi* antelias, ystävällinen, lempeä: Sn *л-v олęd vierast ďagamā.* Td *łaskav on ižä łapšīhe suai* lempeä on isä lapsiaan kohtaan. TP *л-van perze on onzi* (san.) antelias ei rikastu. (v. ла́сковый.)

лuaskavu|z (Sn); p. *-ī* anteliaisuus: *häŋ köuhťüi* (*gǫŕeudui*) *omad л-ī* (anteliaisuuttaan). (v. ed.)

łubate|z (Td Sg); p. *-st*; pl.n. *-ksed* lumisohjo; keväällä sulaneesta jään päällisestä lumesta jäätynyt liukas jään-pinta. (Av луба́нда.)

ľubesn^{u}oi (B); p. *-d* rakas, armahainen: *ďuged òn nuoręлę ühtęлę eлost elädä, ľ-ttā* raskasta on nuoren yksin elää elämäänsä, ilman armahaista. (v. любезный.)

ľub^{u}oi (B); pl.n. *-d* mieleinen: *ľ-d oìa, ńüťš ľibo лadv̆, kudain šiллę him^{u}oittau* ota m-sesi, tyvet tahi latvat, kummat sinä haluat! (Av любой.)

ľubuìlazę (N) rakastella, ihailla toisiansa: *ei suoškandę meilę sinuŋke peŕťìs ľ.* emme me voi pirtissä (sinun kanssasi) r. (v. люб|оваться, -у́ются.)

лud|a (B Td V Sg), Td *łude*; p. B Td Sg *-ad*, Td *łudet*; pl.n. B Td Sg *-ad*, Td *łudeged*; pl.p. B Td Sg *-id* tuohisen, haavasta tehdyn lippaan säylä, luta (tuominen, hoikka); reenpajun päitä toisiinsa kiinnittävä poikittainen side, joka tehtiin tuomen pinnasta (kuorimatta), myöhemmin leikattiin rautapellistä; Td V myös viikatteen nie: B *robeĥen л. tuomahaižes* (pikku tuomesta) *лuaditau.* Td *tuomińe vits, pitk, keskel halgaitau, šüdän vuołdav‿iärei, pind kuoreŋke pehmidau: robehed ombełdau ł-geł, vikateh polvèi kiäritäu ł-geł, korďàm pajut šidotau ł-geł* tuomivitsa, pitkä, keskeltä hal-

kaistaan, sisus vuollaan pois, pinta kuorineen pehmiää: tuokkoset ommellaan säylällä, viikate kiinnitetään varteen niteellä, reenpajut sidotaan sillä.

лudę (Kj); p. *-t*; pl.n. *-gęd* lude: *л-ttom* luteita on.

лuďžu (Sn); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* pieni, alle vuoden vanha kalá: *калаą л.*: *hienoińe* (pikkarainen) *maimaińe* (kala), *ťämää vuoďińe, soged.*

лug|eda (Sn—TP Ph—Lh), SP *-ie*; pr. Sn—Lh *-en*; impf. Sn B Pl Td—Lh *-in*, B Kn *-īn* lukea, laskea (esim. rahoja); hokea; Sn myös pitää jonakin: Sn *škoлaz лugedau asoit* koulussa luetaan aakkosia. *mалtadgi л.* osaatko l.? *vahnakš лugedau* vanhana pidetään. B *em mалta л. lähtegē лaskĕ oma händ i лugĕ muga kuiťe mina ńevvon, mugă* laske avantoon häntäsi ja hoe niin kuin minä neuvon, näin! Td *ела лuge, heiťä kńīg iärē*(ᵗ) älä lue, pane kirja pois! N *ottau, лugou ďeńgàd* ottaa ja laskee rahat. *ďuoksou tabùn* (lauma) *heboid i* (ja) *лugou* (laskee): *ńeľküměme ühèksă oo*. TP *лugedes rügiu* lukiessaan yskii. Lh *iťše* (*heŕ*) *ištuzòu gazetoid лugemā* itse (herra) istuutuu sanomalehtiä lukemaan.

лugeksende|лta (B), Td *-łda*; pr. B *-лęn*, Td *-łou*; impf. B Td, *-ľin* lueskella: B *л. gazetoid* (sanomalehtiä).

**лugiška|ta* (B); pr. *-dau* ruveta lukemaan: *ed л-nnu* et ruvennut lukemaan.

лug|ī (Ph); p., pl.n. *-ijad*; pl.p. *-ijuoid* lukija.

**лugoittęл|ta* (N); pr. *-ou* hokea, lausuilla: *ak śe itkou siл kńaginau, muga л-ou, što proiďiu vaud siллai* se akka (itkijänainen) itkee sille morsiamelle, näin lausuilee, että menee sinulta valta.

лugu (Sn B Td); p., pl.n. *-d* tili; määrä: Sn *anda millei л.* anna minulle tili! *aňťī mäńe ťiedä mi tuhid, se л-ttai* annettiin tiesi miten paljon tuhansia, aivan määrättä (laskematta). B *tuлę, pidămme л-n* (tilin)! Td *pidäu л. pidädä.*

лuht (Sn B Td Kš N), V TP Ph *-ę*, Pk *лūht*; p. Sn B Td Kš *лuht|ad*; pl.n. Sn B Td Kš *-ad*, V TP *-àd*, Pk *лūhtàd*; pl.p. Sn B Td *лuht|id*, Kš *-īd* lätäkkö, rapakko; luhtaniitty; luhtaheinä, luhta (heinikkö): B *veži-, redu-, suoлuht* vesilätäkkö, -lammikko, likarapakko, suoniitty. Td *vežiл-àss eletäu sorzad. łuhtìt koššitau šügüzel* luhtia niitetään syksyllä [heikon jään päältä].

**лui|kata* (Kn); pr. *-ĕkkàŭ* luihkata (ääntää): *лuiĕkkàŭ лaiĕkkàu лuižèn meťšän taga?* (*arvàndus*) — *kieľ suus.*

**лuimi|štada* (B); impf. *-šťš* luimistaa: *korvad л-šťš hebo.*

лui|ńe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*, Kn *-žèd*; pl.p. B Td *-žid* luinen: B *л. suga* (kampa), *ńegл* (neula), [kynäveitsen] *varž.*

лuj|a (Sn B Pl Td N), Td *лŭjă*; p., pl.n. Sn B Pl Td *лuj|ad*; pl.p. *-id*; komp. Sn *-embi*, Td *-emb*, N *-èmb*, *-em*; sup. Sn *kaikiz л-im* luja, vahva; eheä; sikeä (uni): B *л. regi, korď, veneh, kirvez, pinďžak* (takki). Td *šīd tuлòŭ лŭjă i hŭvă korď* sitten tulee vahva ja hyvä juhlareki. N *uinòž magàtta л-ai unęi* nukahti sikeään uneen.

лuj|aľi (Sn B Td), B *-àľi* lujasti, vahvasti (sidottu, tehty, naulattu); varmasti: B *ŕebᵘoi ńägōu što лujàľi händän huĕan küľm lähtegē* kettu näkee, että l. suden häntä jäätyi avantoon. *en vᵘoi sanuda л.* (varmasti). Td *ombełe л.! šido regi л.* köytä kuorma l.

лuja|šťši (B), Ph *-sťi*, Kj *-ś*, Kj AV *-s* ed.: B *händ.do külmäu lähtegē л.* häntä [suden] jo jäätyy avantoon lujasti. Ph *püstetäh kaks paťšastę muah л-sťi.* Kj *vihmū л-ś* (*-s*) vettä sataa rankasti. AV *mida muga л-s stuťšid* miksi niin kovasti kolkutat?

лuj|ä (Sn B); komp. Sn *-embi*, N *-èmb*, *-em* lujasti, vahvasti: Sn *л. pidäze šelgäs*

l. pysyttele selässä! *šidoda pidʲäu л-embi*! B *küzüťťī äijäл л. händäi* kovin häntä kyseltiin (tiedusteltiin). N *ku hän ištuzou üskài sillĕ, sina kinďila лujèmb* kun hän (tyttö) istuutuu syliisi, sinä purista (syleile) lujasti. *kŕieṗi лujèmb* sido lujemmin! *lindu kui лujem tŕepeχńiu sībīl* . . . lintu kun voimakkaasti lyö siivillään . . . *ńügöi püzügàt vie лujemp* nyt pysytelkää [selässä] vielä lujemmin.

лuje|ta (B Td Ph); pr. *-ndan*; impf. B *-nďin*, Td *-nžin*, Ph *-ńďin* vahvistaa, lujentaa: B *lekarstv л-nď kibedahižen* lääke vahvisti sairaan.

лuje|ta (B Td); pr. *-nou*; impf. *-ń*, B *-i* vahvistua, lujeta: B *väged bolʲnoiл л-tau* sairaan voimat vahvistuvat. Td *ďiä-* (jää) *л-nou, ďiäd л-ťī*.

лujis (N), AV *lujin* lujasti, kovaa: N *aja л.*! AV *lujin püzü selgäs*!

лu|ī̆k (Sn B Td), N Ph Lm *-kku*; p. Sn B Td *-kkud*, Td *-kkŭd*; pl.n. Sn *-kud*, B Td *-kùd*, N Ph *-ḱùd*; pl.p. Sn B Td *-kuid* lukko (oven, pyssyn): Sn *pane perī лukkū*! B *rippui л.* etulukko. N *baťùško* (pappi) *tüöǫžE* (lähetti) *лuḱùn i* (ja) *käśk лuḱùtta ŕīheę. murẹndau* (särkee) *лuḱùd*.

лukošk|ę (Ph); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-uoid* niinikoppa.

лu|kuta (Sn B Td Ph), N *-ḱutta, -ḱùtta*; pr. Sn B Td N Ph *-kkudan*, B *-kkodau*; impf. Sn B Td N Ph *-kkužin*, B *-kkui* lukita: Sn *лukkuda perī, ambaŕ* (aitta)! B *лukkuda ukš* (ovi)! *muťšoi роlu(ťšī ďeŋgad i sundugaižē pań(i), лukkui* vaimo sai rahat ja pani pieneen kirstuun; lukitsi. *škatuлk on лukuttu, umbes* lipas on lukittu, kiinni. N *käske hälę* (hänen) *лuḱùtta ŕīh*!

лuллu|iń̆e (Sn Pk), Sg *łułłuiń̆e*; p. Sn *л-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* savikukko (soitin): Sn *лapšed vihelttäu л-ižeл*.

лuллutta|da (B); pr. *-u* lulluttaa (jänis): *ďänič л-u, лuapaл* (käpälällään) *lüöü turbā*.

лu|mi (Sn—Lh); p. Sn B Pl Td Kš M Lh *-nd*, B Kn *-nt*, N *-md*, V TP *-ndę*, TP Ph *-ntę*, SP *-ndu*, Kj *-nt(v)*; pl.n. Sn—Ph M Lh *-med*, Td *-mèd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš N V Ph M Lh *-mid*, Kn *-mīd*, SP *-mī* lumi: Sn *лunp panou* lunta sataa. *talveлл‿oǫ лumez ajeлda paha. mäne лund lüki* (luo) *лabidaл* (lapiolla)! B *ťąлл‿üoл laŋgei äi лunt, äijäm pańi лunt* tänä yönä satoi paljon lunta. *laŋgenou лunt äi. лund do vähäižen panou, лùmi regen ďaлgaksen aл skrippiu* lunta jo hiukan sataa, lumi reen jalaksen alla kitisee. *лumi laŋgenou* lunta sataa. N *лumd kibòz* lumikinos. *лump‿panou* lunta sataa. TP *kevädeл лumen lähtedüi* (lähdettyä) *peлdod kuivelàh. лumen šipšus* lumisohjossa (?). SP *лundu*, Kj *лunt(ŭ) vähä*, lunta on vähän.

лumi|kaz (Sn), B Td *-kàz*; p. Sn *-kast*, B Td *-kàst*; pl.n. Sn *-kkahad*, B Td *-kkahàd*; pl.p. Sn B Td *-kkahid* luminen, runsasluminen, lumi-: Sn *л-kkahap halgot kandoit perťtī*. B *л-kàz taľv*.

лumiľīpakko (N) lumihiutale.

лumituk (B Ph) lumipallo, -kasa.

лuod (Sn B Td), B N V TP Ph Lm Pk *-o*; p., pl.n. Sn B Td *-od*; pl.p. *-oid* luoto (veden alla t. hiukan näkyvissä): Sn *ďärveл kivid vedess‿oǫ, se oǫ л.* B *л. ďärves, pohď oŋ kivik:* Td *nägöväiń̆e л., kivìкл., peskл.* (hiekkal.)

лuoda (Sn—TP Ph Lm M); pr. Sn—TP Ph Lm M *лuon*; impf. Sn *лᵘoin*, B Pl Td Kš M *лuoin* 1) Sn B Kn Td N V TP Ph Lm luoda (kangasta): Sn *krūgad oŋ kaŋgahaą лuodavad* loinpuut ovat kankaan luomista varten. B *kaŋgaz лuodau südämẗžes laŋgas kezratus* kangas luodaan kehrätystä sydänlangasta. Kn *vīhtẹd kerìmmę, sìd лuoṁme* lankavyyhdet kerimme, sitten luomme [kankaan]. N *südämīs лuou kaŋgahaą* sydänlangasta luo kankaan. V *лuodah laŋgat*. TP *лuodàh łaŋgàd*. Lm *sit seinid müö*

kaŋgaz luodah. — 2) B—N M tehdä suova, nostella puuhangolla heiniä suovaan ja johtaa suovan tekoa: B *suabran* (suovan) *luoin i* (ja) *tugežin. hein luodau suabrā.* Pl *suabrad luoda.* Kn *suabr luodàŭ haŋgòl.* Td *suaìòd* (ru'ot) *luodàŭ suab'ràĭ* N *suodai luomai heinàd, šīd lienou kai suabr ťämä luodùd* rupeavat luomaan heiniä, sitten on koko tämä suova luotu. M *suabr verno luodav oo* suova on varmaankin [jo] luotava. *ken haṛavoiťš sei luou* kuka haravoitsi se luokin [heinät]. — 3) B Pl Td Kš M luoda, ajaa (läntaa kuormaan): B *tadeht haŋgol luodau regē.* (ks. *maksada* 2; *loŋgada*; *suomida.*) — 4) B Td nostaa (nauriita maasta): B *nagrehìd luomass olìn.*

luod|eh (Sn Pl Td Kš Pk), B *-èh*, B N *-ęh*, N *-ęh*, V Lm *-e^h*; p. Sn Pl Td Kš *-eht*, B *-èht*; elat. Sn Td Kš V *-ehes*, Td Kš *-ehès(-piäi)* länsi: Sn *ildas adamaa händ l-ehē-p^iäi ozuttau* illalla otavan pyrstö on luoteeseen päin. Td *päiv kodozòu l-ehèi* aurinko laskee länteen. V *l-ehes tūlou.*

luodehi|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* läntinen, länsi-: *l. tūl'.*

luodeh|pohďaińe (Td Kš) luode; Td *-suvińe* louna.

luod|ehtūl' (Sn), B *-èhtūl'* länsituuli.

luog (Sn B Td Kš), N V SP Lm *-o*; p. Sn B Td Kš *-od*, SP *-uo*; pl.n. Sn B Td Kš SP *-od*, Td *-òd*; pl.p. Sn B Td Kš *-oid*, SP *-olol* Sn B N V SP Lm luoko, heinä niitettynä, paikalleen kaatuneena, haravoimatta; Sn Td Kš karhe: Sn *koššiu ka heińäp kiändüu l-od oivaľľižed* kun niittää niin heinää kaatuu (kääntyy) luo'ot oivalliset. *heińät kuivatau' l-oil.* B *hein oo l-on* (luokona). Td *hein on luogoil* (karheilla, hajoitettuna kedolle). *hein haravoidàŭ luŏgoihe kuivamai, šīd lŭŏgòd kuĭvèìàŭ* heinät haravoidaan karheille kuivumaan, sitten karheet kuivuvat. SP *l-ol olda* olla luokoja haravoimassa karheille tai rukoihin. *l-olę mändä.* (ks. *laińiž*).

luogonā (Sn) kuin luokoa, heinää: *l. rahvast laŋgeńĭ voinal* sodassa väkeä kaatui kuin heinää.

luom (B Kn Td), V TP *-i*; p. B Td *-àd*; pl.n. *-àd*, B V *-èd*, TP *-ed*; pl.p. B Td *-ìd* silmäluomi: B *l. šilmàŋ kattau.*

luošto (Lm) huono, kelvoton.

luoťi|iviťš (Sn), B *-ṇviťš*, Pk *-nviťš*; p. Sn *-iviťšad*, B *-ṇviťšad*; pl.n. Sn *-iviťšad*, B *-ṇviťšad*; pl.p. Sn *-iviťšoid*, B *-ṇviťšoid* luotinvitsa aatrassa, väännetty vitsa, jossa luotin on kiinni.

luoťimbal|k (Sn); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* luotinpalikka aatrassa: *luoťiiviťšass oo l.*; *viťšan da balkaŋ keskess oo luoťťimee varž* luotinvitsassa on palikka; vitsan ja palikan välissä on luottimen varsi. (vrt. v. пáлка.)

luoťimpual'i|k (*-k*) (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* ed.

luo|ťin (Sn B Pk), Sn B Pl Kš *-ťťim*, B *-ťìn*, Pl *-ťim*; p. Sn Pl *-ťind*, B *-ťint*, Kš *-ťťind*; pl.n. Sn B Pl Kš *-ťťimed*; pl.p. *-ťťimid* aatran luotin: Sn *kiändä l. toižele vannahale* (vantaalle)! *ľāhtem pajā ďatkataa l-ťťimee.* B *l-ťťimen al pügäläižed, ei šierduiži* luottimen alla on pienet lovet, ettei siirtyisi [paikaltaan]. (ks. *adrlužik.*).

lupk, klupk (Td); p., pl.n. *-ad* niinipuinen kehä langan kerinlaudoilta kehimistä varten.: *l-ale keriu.* (ks. SKOK II, s. 101, k. 119.) (vrt. Av лубóкъ.)

lupp|ipuarm (B), N *-upuarm* pieni paarma.

-luste (Lh) ks. *-lu.*

ľustr (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn *-id*; B Td *-oid* kynttiläkruunu: Sn *ťšerkovaz ľ-as tuohukset paleťťi* kirkossa k-ssa paloivat kynttilät. (v. люстра.)

lu|žik (Sn B Lh), B Td *-žik*, N *-žik*, V TP Ph *-zikkę*; p. Sn Lh *-žikkad*, B Td *-žikkad*, B *-žikkad*, *-žikkad*; pl.n. Sn Lh

-žikad, B Td *-žikad*, B *-žiḳàd*, *-žikàd*, N *-žikad*, V *-zikad*, TP *-zikkàd*; pl.p. Sn Lh *-žikoid*, B Td *-žikoid* lusikka; Td myös aatran luotin: Sn *лužikoiл šüödäu. лužikas tožo* (myös) *oo лаba. šärbä rokkad лužikaл*! B *mužiḳ oppī i лužiḳkad‿ei. šüònü huttud* mies maistoi eikä lusikallistakaan syönyt jauhopuuroa. N *kńägin i žeńiχ ühteu лužikau šärbèttai* morsian ja sulhanen [hääaterialla] syövät samalla lusikalla. Lh *лužikaa heiл küzüu* lusikan heiltä pyytää.

лužika|ińe (Sn B Td), N *лuzikàine*, TP *лuzikkaine*, Pk *лužiḳaine*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* teelusikka; uistimen lusikka: Sn *ťšainī л.* teelusikka. B *kńagin saharid stokanā panou, žeńih šegoittau л-ižeл* morsian panee sokeria teelasiin, sulhanen sekoittaa teelusikalla. N *korvàa puhtāstettau лuzikàine* korvanpuhdistamislusikka, jolla vahaa otetaan korvista (vaskinen, kannetaan ristin kanssa samassa nauhassa kaulassa). TP *maidod pandah vardeŋkeräizeh padaizeh pieńi лuzikkaine* maitoa pannaan pieneen varrelliseen ruukkuun pieni lusikallinen. Pk *ùštegen* (uistimen) *лužiḳaine*.

лu|ťīk (Sn—Kš Pk), Td *-ťīk*, Kš *-tik*, N *-ťikko*; p. Sn—Kš Pk *-ťikkad*, Td *-ťikkad*, Kš *-tikkad*; pl.n. Sn—Kš *-ťikad*, Td *-ťikàd*, Kš *-tikad*, Pk *-ťikàd*; pl.p. Sn—Kš *-ťikoid*, Td *-ťikoid*, Kš *-tikoid* lutikka, lude: Sn *perťiz лuťikat šüödī, ee voinu magattA* tuvassa l-t purivat, en voinut maata. (ks. *лuťti*.)

лuťoi-kaťoi (Sn) heinäsirkka: *л.: ďалgad vägi* (aika) *piťkäd, i(ťš‿on* (ruumis on) *ei tobďaińe* (pienehkö), *hüppiu heińid müi°i*.

лu|ťš (B); p. *-ťťšud*; pl.n. *-(ťšud*; pl.p. *-(ťšuid* kivikala (?), kivennuoliainen (?): *л. kiven алл‿eläi кала; piä on hällä kui madeheл*, [muuten kuin] *ďorš* (kiiski).

лu(ťše (B) mieluummin: *л. šinuŋke suamme ruadamā leibäd* m. rupean sinun kanssasi viljelemään viljaa. (v. лучше.)

tu(ťšist|uda (Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* lyyhistäytyä pienempään kokoon (esim. piiloutuessaan jänis, ihminen).

лu|ťťi (V SP Ph Lm Pv); p. V Ph Pv *-ťťid*, SP *-ťťī*; pl.n. V SP Ph Lm Pv *-ťid*; pl.p. V Ph Pv *-ťīd*, SP *-ťťилoi*. lude, lutikka: V *лuťin rikuoin* (tapoin). (ks. *лuťīk*.)

лū (Sn B Td N V); p., pl.n. *-d*, N *лuu̯d*; pl.p. Sn B Td N V *лuid* luu; ruoto: Sn *ťäл калалл‿oo лūd pehmedäd*. B *ka лū·d e·t puŕe: ko·va on. mäne mašan tuo лūt‿šiga koďī* mene tuo Maššan luut sieltä kotiin. N *katkou лuu̯d kai* (kaikki). *ei olīž sinùn лuid ťäu muou* [muuten] ei olisi sinun luitasi [olemassa] tällä maalla. V *лuihe suoe* luihin asti.

ľūb|ida (Sn B Td N Kj), N *ľuu̯bida*; pr. Sn B Td N Kj *-in*; impf. *-īn* rakastaa, pitää (jstkin): Sn *tua briha tuada ńeišťšüī ľ-iu* tuo nuorukainen r. tuota tyttöä. *meīš ľ-iu praudan* (san.) metsä pitää rehellisyydestä [jos ansoilla käydessäsi otat vieraista ansoista lintuja, niin sen jälkeen et saa enää koskaan omiisi mitään riistaa]. B *hän ľ-ī händä äijäл* (paljon). N *ľuu̯bī mindai ižand hüvìn* isäntä piti minusta paljon. N *sina ľ-i našt* rakasta vaimoasi! Kj *kartofkua ďogahińe ľ-iu* perunasta jokainen pitää. (v. любить.)

лūd (B Pk), B *лuu̯d*, Ph Lm *лūd|ę*; p., pl.n. B Ph Lm Pk *-ad*; pl.p. B *-id* varpuluuta; osat: B *varž, šideged* (siteet), *barbaižed* (varvut).

лūďind (B) tinaaminen, tinaus. (v. лудить.)

лūhud (B) pieni luu.

лū|ḳ (Sn B Pl Td), Td N *лuu̯k*, N *лū|ḳ*, TP *-kkę*; p. Sn B Pl Td *-kkad*, N *лuu̯kad*; pl.n. Sn Pl TP *лū|kad*, B Td *-kàd*, *-kad*, Td *лuu̯kàd*, N *лūkàD*, *лuu̯kàd*; pl.p. Sn B Pl Td *лūkkid* sipuli, laukka (allium cepa): Sn *лūkkad on äij šiemettü* sipulia on paljon kylvetty. (v. лукъ.)

lūkhein (Pl Td), N *лuukhein*; p., pl.n. Pl Td *-äd*, N *-àd* sipuli-, laukkaruoho, s.o. kasvavan sipulin kukintovana vihantana, pystyssä ollessaan kesällä: Pl *mäne tuo lūkheinäd*! (v. ed.)

-лü, *-lü* ks. *-лu*.

lüdi|šta (B Td); pr. B *-štau*, Td *-žöu* tutista, väristä: Td *лotoin mädähn i kīšeľ l-žöu* sammakon kutu ja kiisseli tutisee.

**lüdäi|ta* (B); pr. *-dau*. ed.: *vežimadoińe ünnäi l-dau* puunkuoritoukka (?) kokonaan t.

lühæ|ta (B); pr. *-ndan* lyhentää: *lühenda tukad mittai* leikkaa hiukseni!

lühü|d (Sn Pl—N Ph Kj M Lh), B *ľ-d*, Td Kš *lühüd*, V TP SP *-t*; p. Sn—V Ph Kj M Lh *-däd*, SP *-dät*; pl.n. Sn—V Ph Kj M Lh *-däd*, Sn Kš *-ded*, Kn *-dạ̀d*, SP *-dät*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph M Lh *-ďid*, B *-döid*, Kn Kš *-ďīd*; komp. Sn *-dembi*, *lühembi*, B *ľühemb*, Kn *-ďembi*, Td *lühemb*, *l-demb*; sup. Sn *kaikiz l-dembi* lyhyt: Sn *l. om pöröz* (teräskynässä) *varž. ńügü* (nyt) *üöd valgedad l-däd*. B *ľ-d karandaš* (lyijykynä). Td *lühüd nuor* (nuora), *parž* (tukki), *hebo*. Kš *l. uk̄* (vanhus), *lühüb poig*, *sorm*, *käži*. TP *akal hivus pitkę*, *miel lühüt* (san.) naisella tukka pitkä, järki lyhyt.

lühüdahk (Pn) lyhyehkö, hieman liian lyhyt.

lühüdäľi (Pl) lyhyesti: *l. roskažiťtī* (kertoivat).

lühüdättau (Kn) lyhyehkö.

lühükä|ińe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* lyhyt, lyhykäinen: Sn *ďalgad l-ižed*.

lü|kkidä (Sn B Pk), B Td *-kkida*; pr. Sn B Pk *-kin*, Sn B N TP *-kkiu*, B Td *-kìn*, Kn *-ìkìn*, N *-ìkün*, *-küttai*, TP *-kkiv*, *likkiv*, Kj *-kkimmö*; impf. Sn B Td *-kīn*, B Pk *-ìkīn*, N *-ìküi* heitellä, nakella; lykkiä, työnnellä, sysiä: Sn *kivet reldol lükitt‿oń ďo iärē* (pois). *kuptsad lükiťtī merē kakš karabľid kirpiťtšäd* kauppiaat heittelivät mereen kahden laivan tiilet. *mäne lund lüki labidal* (lapiolla)! *kangel lükitäu vierìes* puukangella lykitään [palavia puita kaskea] vierrettäessä. B *häl‿lükkiu* hän heittelee. *štobi* (että) *lunt ei lükīž piäle hebon kaputas-piäi* (kavioista) [on juhlareessä nokkasuojustin]. *ŕebᵘoi kalàd lüìkī dorogàd mᵘöĭ* kettu kalat nakkeli tielle. *ŕebᵘoi šīd ńeńe ľükitùn regès-pⁱäi kalàd dorogàd mᵘöĭ kai kogoi ühtē kogō nořkkā* repo sitten ne kuormasta pitkin tietä nakkelemansa kalat kaikki kokosi yhteen kasaan luolaansa. *minä lükīn händä* minä sysin häntä. *talvel lähtegen avaidau i ďiäd puhtastau*, *iäre lükkiu* talvella avannon avaa ja sen jäistä puhdistaa mättämällä ne pois [lapiolla]. Td *końďī lükī milèĭ šülgĕd kahtèl luaràl* karhu heitteli minun päälleni sylkeään kahdella käpälällä. *tulitsaŕ kaìkid riśťìtuid rìkòksendęl i tulikoľesńi(tšai lükü i pouť* tulitsaarin oli tapana surmata kaikki ihmiset ja viskata tulirattaisiin ja polttaa. TP *toine lükkiv* (*likkiv*) *liᵘftehid kegòh* toinen heittelee lyhteitä aumaan. *kübenèd lükkiu* kipunoita viskoo. Kj *turbehed laptah lükkimmö* turpeet syrjään nakkelemme.

lükäi|ttä (Sn), B *ľ-tä*, B Td V Ph M Lh *-tä*, Ph *lükätä*; pr. Sn B Td V M Lh *-dän*, N *lükäidan*, TP. *-täh*, Ph *lükäĭdän*, *lükätäh*; impf. Sn B Td Ph M Lh *-žin*, B *lükäi*, *lükäi*, N *lükäižìn*, V *lükäižin*, Ph *lükäižìn* heittää, nakata, viskata; lykätä, työntää: Sn *l-dä kivi vedē*! *vandeh* (vanne) *lükäťtī dorogad* (tietä) *mü⁰i*, *punozou* (*püōŕiu*). *murdoo l-ž ak̄* keskoset vaimo sai. B *ľ-tau ťäut väged* (kaikin voimin). *końďī kai lükäi olged mužikalę* karhu jätti (ja viskasi) kaikki oljet miehelle. *lauťšan al l-ttü sundug kumadi virū* penkin alle työnnetty arkku kumoon käännettynä viruu. *gadaìťšī lükäi kartin stolalę* povari viskasi kortin pöydälle. Td *tule abuta*

l-tä venèht vedèi! parded (tukit) *regès l-täu.* N *olìt sina lükùttùd tälлę peudölę* sinut oli viskattu (jätetty) tälle pellolle. *mina lükäidan kolťšan* (renkaan) *piľvei suoitę. lükäidau stolälę ďeńgàd* viskaa pöydälle rahat. *ťämīt saudaìoid lükäidau muoď vastę* nämä sotamiehet paiskaa (viskaa) maahan. Ph *minä oìàn šalgùz toižęn madęhižęn sūrębmbàn i paṗlę lükäïdàn tuazàh* otan repusta toisen suuremman mateen ja viskaan sen papille vatiin. Lh *oľīžid l-nü šüvembalę olnuž härgid tobďembid* olisit viskannut [minut] syvemmälle [järveen], olisi ollut (olisin saanut) suurempia härkiä.

lülü (Sn B Td Sg); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* Sn puun pahka; B Td kaaripyssyn kaari, tehty vahvasta kuivanpuolisesta kalliokatajasta, jota välillä pidettiin vedessä; ettei kuivunut ja menettänyt jäntevyyttään); Td myös mustannäköinen osa kuusta, mäntyä: Sn *pūn on vedänü lülū* puuhun on tullut pahka.

lül|ükšińe (Sn B Pk), Td *-ùkšińe* lylyinen, kova: Sn *l. pū oǫ vai mänd da kūž* l. puu on vain mänty ja kuusi. Pk. *l. mändü ťervaińe* [sitä ei voi sahata].

lülüspū (B), Td Sg *lülüpū*, lylypuu, janhus.

lülü|z (Sn Td Sg); p. *-st*; g. *-ksen* ed.: Sn *l-ksès pūs poikki pila* (saha) *ei mäne.*

lüpsinreŋgi (TP); pl.n. *-d* lypsinkiulu: *maido lasketetah padah l-s-päi* maito kaadetaan ruukkuun l-sta.

lüp|šviedr (Sn B), V *-sinviedrę*; p., pl.n. Sn *-šviedrad*; pl.p. *-šviedroid* ed.: Sn *kadajal haudutau l-šviedrap da* (ja) *ragendoid* (raintoja). (v. ведро́.)

lüpšviedra|ińe (Sn B Pk); p. Sn *-št*, B *-štš*; pl.n. Sn B *-ižed*; pl.p. *-ižid* ed.

lüp|sädä (Sn—V), Kš *-ṣädä*, SP *-śiä*, Ph *-säi*, Kj *-stä*; pr. Sn—V SP Ph Kj *-sän*, Kš *-ṣän*; impf. Sn B Pl Td Kš *-šin*, Kn *-śīn*, Kš *-šīn*, N V SP Ph Kj *-śin* lypsää; antaa maitoa: Sn *maho lehm ei l-sä*. B *ďog olęd l-sänü? lehm l-säu.* Kš *l-ṣägäd lehmàd!*

lü(ťšükä|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* lyhykäinen.

lüu- ks. *lü-*.

lüö ks. *-lu.*

lüödä (Sn B Td N V TP M Lh); pr. *lüöu*, B Td *lüou*, Td *lüǒ*; impf. Sn B Td N V TP M Lh *lüöi* lyödä: Sn *ela lüö last ďalo* (kovin)! *kodv pergeťťī lüöďī* kauan pieksivät löivät. B *l. kulakol* (nyrkillä), *pleťil* (ruoskalla), *vi(ťšal. häŋ koiràšt lüöu pualikal* (kepillä). Td *lapšīd remeńìl lüǒ* lapsia lyö vyöhihnalla. *emmegö lüögöi kihlad* emmekö lyö vetoa? *lüödäu svajad* (paalut [maahan]). N *kunuìoil* (piiskoilla) *lüödī hebod.* TP *sīd rubezi mužikkę akkàd lüömäh* sitten mies rupesi akkaansa lyömään. *muga lüöi akan* niin pieksi akkansa.

**lüömaìo|inę* (N); p. *-št* lyömätön (jota ei ole lyöty): *opàstumaìošt da l-št igassah hüväd miest ei-olę* opettamatonta ja lyömätöntä hyvää miestä ei ole olemassa.

**lüöškä|tä* (Ph); impf. *-ťťih* alkaa lyödä: *l-ťťih pualikuoil hänìäh* alkoivat lyödä häntä kepeillä.

lüönd (Sn); p. *-äd* lyöminen: *heittägäd l.* lakatkaa lyömästä!

**ľūďi* (Sn M); tr. *ľūďikš*, B *lüudikš*, Pl Kš N *ľūďikš*, Td *ľūďikš*, V *ľūdikse*, SP *ľūďikse*, Lm *lüdiksę*, Pk *ľūdikš* lyydin kieli: Sn *mina malтaa* (osaan) *ľūďikš pagištA* (puhua). B *müö pagižemme lüudikš.* Ph *lüuďin kieľi.* Lm *lūdiksę pagištah.* M *nareko šaŋgurdau pagižou ľūďikš* piloillaan puhuu mongertaa lyydin kieltä.

ľūďiköi (Sn), B *ľūdikoi*, *lüudikoi*, V *ľūdikuoi*, Ph *lüuďiküöi*; pl.n. Sn B V Ph *-d* lyydiläinen, ihminen, jonka äidinkieli on lyydin kieli tai aunuksen karjala.

lūlim (Td); p. *-d*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* lapsen kätkyt, vivusta riippuva: *pane łapš l-ei!*

lūlitädä (Td) soudattaa lasta kätkyessä (jalalla): *l. łast.*

läbi (Sn B Td V Ph), B *ľäbi*, N *läbü* läpi, lävitse: Sn *bokaz* (kyljestä) *l. veži ei mäne* [sanotaan, kun joudutaan makaamaan kostealla maalla]. *voroŋkaz l. pidʲäu лаsкeda butiлkkā void* suppilon l. on laskettava pulloon öljyä. B *tūлou l. šeinäs. koir puŕi madoл kaglas l. piän iäre* koira puri käärmeeltä kaulan kohdalta pään pois. *koiras l. veiłš mäni.* Td *tūłou l. šeinìs, ikkunas. l.* (kautta) *meʿtsàs ajoi. kahteksa puľkàd l. końďjass‿oľi proiďinu* kahdeksan luotia oli mennyt karhun l. N *kärgi* (palokärki) *sanuu: miлlę pidàŭ päivàd läbü* (läpeensä) *ńuokkida puid.* AV *l. kindahas kaťťšou* rukkasen l. katsoo.

läbiлauda|iźe (Sn B), B TP *-ine*; p. Sn *-št*, B *-štš*; pl.n. Sn B *-ižed*; pl.p. *-ižid* läpilautanen (kangaspuissa): Sn *l-št piďeťäu kaŋgahas kudodes.* B *kaŋgahaŋ kudodes sarďā* (?) *pandau kinďi l.*

**lähen|eškätä* (Td); impf. *-eškäi*, Ph *-iškäägzi* ruveta lähenemään, lähestymään: Td *l-eškäi šügüz* (syksy). Ph *oŋgiłùz l-iškäägzi лoppŭh* onkiminen rupesi lähenemään loppuaan.

**lähe|tä* (Td); pr. *-nöu* lähetä, lähestyä: *ďo iłłampäiv l-nöu* jo Eliaan päivä l-yy.

läh|iksE (TP); komp. Pk *-embakš* lähelle: TP *l. tułdui* l. tultuaan. Pk *viškaitau: rugehed mändäu лoitembakš, a kuoškud ďiädau lähembakš* viskataan [riihessä rukiit]: rukiit menevät kauemmaksi, mutta ruumenet jäävät lähemmäksi.

läh|iл (B Pl Td Lh V), B *-eл, ľähìл* lähe|llä, -ltä: B *mina em voi l. nähtä, a lo·itton nägen* minä en voi nähdä läheltä, mutta kaukaa näen. *rebᵘoi meʿtšàs lähel dūhùn oł: kukšin om‿maidòŋke* repo metsässä läheltä hajun tunsi (otti): ruukku on maidon kera. *müö elämme ľähiл linnad* me asumme lähellä kaupunkia. Td *lähiлл‿oo.* Lh *lähiлл‿oń ďogi.*

läh|iлę (Sn B), B *-itę, -ętę*, Td *-ile*, N *-ęлę̆*, *-iлę*; komp. Sn B *-embi*, Kn Lh *-emb*, N *-em*, Lh *-embä* lähelle: Sn *лoittoze vai l. šińńä merd müöi ajoi* jonkin matkaa (kauasko vai lähelle) purjehti merta myöten sinne. B *šīd l. venehel šierdutau hiłłašťši kahteŋ kesken* sitten [tuulasmiehet] siirtyvät kahden veneellä hiljaa [kalan] lähelle. *podoidī lähiłę meťšńik* metsämies meni lähelle. *końďī tuľi štširvìštšan lähętę* karhu tuli lähelle haaskaa. *końďī tuлòu lähembi hebòt‿tagànpʲäi* karhu lähestyy hevosta takaapäin. *mina mänen lähembi ďäništ* minä menen lähemmäksi jänistä. Td *elą tule lähile!* N *paha lükäiž koľťšaą lähiлę̆ piľvid* paholainen nakkasi renkaan lähelle pilviä. *tuľi lähem dvorťšăd* lähestyi palatsia. *mī lähemp se parèmb* mitä lähempänä, sitä parempi. Lh *tuľďī lähembä koďid* lähestyivät kotia.

lähin (Sn N V SP Ph Lm), Sn *ľähin*, N *lähèn*, Kj *läken* lähellä: Sn *se taлo l. on ťäspʲäi* (täältä). *ťäz* (tässä) *l-ŋ küläd euлę.* N *on lähèn moskvăd ühtès külàs* on lähellä Moskovaa eräässä kylässä.

lähižel (B) lähellä.

**läht* (N); p. *-ŏd* lähtö (rukiista), jyväsato: *śen ťeraàs rugìž äì l-ŏd* niin teräisestä rukiista on hyvä lähtö.

läht|e (Sn B Pl Td Kš N TP SP Ph M), B *-ĕ*, B Kn V Ph Lm Kj *-ę*; p. Sn Pl—Kš TP Kj M *-eī*, B Td Kš *-et*, V Ph *-ettę*, SP *-ettü*; pl.n. Sn B Pl Td Kš V TP Ph Lm M *-eged*, B Kn *-ęgęd*, N Ph *-egèd*, SP *-ied*, Kj *-ked*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V TP Ph M *-egid*, Kn *-ęgīd*, N *-egęd*, SP *-ielöi* avanto; Td Kš myös lähde: Sn *mäne avaida l.!* B *ŕebᵘoi sanuu hukàлę: »mänĕ ďogĕлę̆ i* (ja) *eʿtšĭ l-ĕ i l-egē laskĕ oma häňd* (häntäsi)! *akaiźe* (akkanen) *kirvehel avaiž kolme l-et i kolmes l-eges oī padal* (ruukulla) *veī.* Pl *avaida l. vahn* (entinen)! Kn *l-ęgęs vett‿otettai.* Td *l. ďiähä purastetau* (tuuralla hakataan). N *tuľi ŕeboi i kondī külàŋ kohtài l-egęlę* tulivat kettu ja karhu kylän kohdalle avannoille.

V *l-egess‿ottada vettę*. Lm *veden-otàndę-l-ę* vedenottoavanto.

lähtend (Td) lähtö: *vuož proiďī hänen lähtendäs* vuosi on kulunut hänen lähdöstään.

**lähti|ỉ* (N); pl.p. *-joid* lähtijä: *äjj‿on ťännä tulijoid, vähä on l-joid* paljon on tänne tulijoita, [mutta] vähän on l-öitä, s.o. kukaan tänne tullut ei ole elävänä päässyt täältä pois.

**lähtiška|ta* (B); pr. N *-ttai*, Lh *lähťiškadou*; impf. B *lähtiškatťī*, Td *lähteškäžin*, N *lähtiškaąž* tehdä lähtöä, ruveta lähtemään, lähteä: B *uçťšeńď se kai лopitťī, l-tťī kazarmᵘoihe tagaze* se [sotamiesten] koko harjoitus lopetettiin, alettiin lähteä kasarmeihin takaisin. N *baŕińąu do himo l-ąž* rouvalta jo himo rupesi lähtemään. Lh *regen nuoriťťšou, lähťiškadou koďī* kuorman köyttää, tekee lähtöä kotiin.

läh|tä (Sn—N Kj M Lh), Sn B Td *ľähtä*, Sn B *läh|ta*, Sn Kš *-tä*, N *-tă*, V TP Ph *-tedä*, SP *-tie*, Ph *-tàï*; pr. Sn—Kš V—Ph M Lh *-ten*, Sn B Td *ľähten*, B Td N *lähtèn*, Kn *ľähťen*; impf. Sn Td *läkšin*, Sn *ľäkšin*, B *läht'*, B N *lähťīn*, Kn *ľähťin*, Td *läkšìn*, Kš *läkšīn*, N *läh|tìn*, N—Ph Kj M Lh *-tin*, Ph *-tìn*, Kj *läkśin* lähteä, mennä, erottua, irtaantua: Sn *ľähtε tšuasukš, a prošťize igäkš* lähde tunniksi, mutta jäähyväiset sano iäksi! *ľäkš uk, ei tiettä kunna* ukko lähti, ei tiedetä minne. *huomen ľähťemme müö heboižī*(ʰ) (hevosia hakemaan). *mändüz ľähtöu part hüväd* männystä tulee hyviä tukkeja. *maimaz lähtöu rok hüvä* pienistä ahvenenpoikasista tulee hyvä keitto. *ozŕat* (*sūrimat*) *puohtau* (*träššiu robehel*), *štob‿ąganad lähtäiž iärē* ohrat (suurimot) pohtaa (huljuttaa tuohisessa), jotta akanat erkanisivat. *ńet karabľid lähťī ozattomalę vańkalę* ne laivat joutuivat onnettomalle Vańkalle. B *läkkät minuŋke, elgat häneŋke läkköi* lähtekää minun kanssani, älkää hänen kanssaan menkö! *emmeg läkköi huomen linnā* emmekö lähde huomenna kaupunkiin? *pidau izvošťšikalę lähta* ajurin on lähdettävä. *läkkä tuonnę ďūrikťšurā, ladvťšurā emme läkkö* menkäämme tuonne juurikkopuoleen, latvapuoleen emme mene. *emä koďìš sanui ižale lähttes* (~*lähteš*) äiti kotona sanoi isälle lähtiessään. Td *ettegi läkköi huomen linnàⁱ* ettekö lähde huomenna kaupunkiin? *läkšin miňä koďis-pⁱäi* (kotoa) *ľinnai. ľäkäd ďuomā pīvad* lähtekää olutta juomaan! *pajon kerä* (laulellen) *läkšìn astumāⁱ koďī. lähtī pardèm vedoi* lähdettiin tukinajoon. Kš *lähìä miehel* mennä naimisiin (naisesta). N *läht'in mina eťťšimài kazàkkad* (renkiä). *himo häl miehęlę lähtă* hänen (naisen) teki mieli naimisiin. *eigi hän lähtīž ťüťťärę̆lę̆ miehèkš* eikö hän lähtisi tyttärelleni aviomieheksi. *sihe suoĭ süďiŭ mindai tšüť ei heŋg lähtę* siihen asti sysii minua, että vähällä olen henkeni menettää. *noužę̆ ťeľegài i läkkämžo ajàm* nouse vankkureihin ja ajakaamme! *eilę sillai ižad, mugoinę sinai lähťid vaudaľľīnę* sinulla ei ole isää, siksi sinusta onkin tullut mokoma vallaton. *śīd mieriťšou ńeľľìkou, äijig ńeľľikkod lähtou ŕīhes-piei kagrad* sitten mittaa nelikolla, montako nelikkoa [jyviä] tulee riihellisestä kauroja. TP *kevädel lumen lähtedüi peldòd kuivetàh* keväällä lumen lähdettyä pellot kuivuvat. *läkkä, poigę, ńītämmə! lähtedäh ńītulę* lähdetään niitylle. *sīd lähtedih rahvas kai* sitten läksi kaikki väki. *mina lähten lehmid tuomah* (hakemaan metsästä). Ph *lähtìn minä eťťšimàh ruadŏd* (työtä). Kj *lähtem miehęlę* menen naimisiin (nainen). *metshä läkś* metsään läksi. M *tahtoiĭ lähtä randā* aioin lähteä rantaan. Lh *läkkä mille kazakakš* (rengiksi)! Pk *läkäd ďuomā pivàd* lähtekäämme olutta juomaan. *lähtemmä küzümā. lähtou päštärt* [pellavista] erkanee päistärtä.

läht|äm (Sn B Pl Td N Ph), Td *-ăm*, N *läχtàm*, Lm *läht|em*; p. Sn B Pl Td Ph

-*ämäd*, pl.n. -*ämäd*, B Td N -*ämäd*; pl.p. Sn -*ämöid*, B Td -*ämid* hieho: Sn *kandamatoiňe* (poikimaton) *lehm oǫ l.* N *kakskezaine l.*

lähtämliäv (Td); p., pl.n. -*äd* hieholäävä.

läht|ämäiňe (Td), Ph -*emäinę* pikku hieho.

läi|kküdä (Sn B Td); pr. -*kküu*, Td -*kküu*; impf. Sn -*küi*, B Td -*kküi* läikkyä, karehtia (vesi), liekehtiä (tuli): Sn B Td *veži läikküu* [järvessä]. B *maido läikküu* [astiassa, kun kannat, heilutat, liikutat jne.]. B *tuli läikküu.*

**läiküška|ta* (N); impf. -*ttī* alkaa läikkyä, karehtia: *merès лainehèd* (laineet) *l-ttī.*

läimähte|łda (Pl); pr. -*łou*; impf. -*ł* leimahdella, välähdellä: *tuli l-łou.*

läimähtädä (Td) leimahtaa, välähtää (tuli, salama, kala vedessä liikahdellessaan).

**läim|ähtäzetä* (Td); impf. -*ähtīhe*, N -*ähtīzei* leimahtaa: Td *hänen šilmis l-ähtīhe.* N *l-ähtīzei hänęn dvòrtš* hänen palatsinsa l-ti (valoisaksi).

läm̄ (Sn B Kn Td N TP M), B Kn Td N Kj *läm̀*, B Pl Td *läm*, Kš *läm*, N *läm̀*, V *lämmε*, SP *lämmü*, Ph *lämmę*, Ph Lm *lämmę*; p. Sn—Td V TP Ph M *lämmäd*, Sn Kš N SP Ph *lämmäd*; pl.n. Sn—Td V M *lämmäd*, Td *lämäd*, Kš N *lämäd*, SP *lämmäd*; pl.p. Sn B Pl Td *lämmid*; komp. Sn TP *lämmembi*, B Pl Td *lämmemb*, Td *lämèmb*, Kš N *lämemb*, V SP *lämmembi*, Kj *lämmemb* lämmin: Sn *pane duškad umbē parembi, anda lämmäd heittäzöu eňämbi* pane pellit paremmin kiinni, jotta lämmintä laskeutuisi enemmän. *pane päīš lämmā* pane uuni lämpiämään! *talvella oǫ häi* (*roďňikaz veži*) *läm̄* talvella on se (lähteessä vesi) lämmin. B *pogòď rodīhe lämmemb* ilma lämpeni. *šaлbatau rīh umbē, ikkunàd i uksèd, štobi ei lähtīš läm̀ iäre* suljetaan riihi täydellisesti, ikkunat ja ovet, ettei lämpö haihtuisi. *läm veži. pihaл oli ülen läm̄ šiä* ulkona oli hyvin lämmin sää. *lämmäd veī keskē* (sekaan) *panda voi.* Kn *lämmät pokojat* (suojat, huoneet). Td *läm m̆aiī* lämmin aitta. *veži lämm̆on. läm-m̆oǫ. pane hibďad* (ihot) *ühtèi: lämèmb om magata.* N *ak panou päčtšìn lämmài* (uunin lämpiämään). *läm̀ ium* (ilma) *oǫ.* SP *lämmü perti.* Ph *lämmę päivę. panes külü lämmäh* pane sauna lämpiämään! M *lähtä panda külü lämmā.*

**lämai|tta* (B); pr. -*dau* liekehtiä (tuli).

läm|bittädä (Sn B Lh), B -*bittada*, *lämbittada*, Kn N *läm|bittada*, Td -*bitädä*, -*bitädä*; pr. Sn Td Lh -*bitän*, B Kn -*bitan*, Td -*bitàn*, N -*bittàu*, V -*mitettäh*, TP -*mittäu*, -*mitetäu*, TP Lm -*mitetäh*; impf. Sn B Td Lh -*bitin*, Kn -*bittīn*, N -*bìt*, Ph-*mitin*, -*itti* lämmittää: B *müödäižitę käsköu külün l. molodičoitę* käskee morsiamen saattoväen lämmittää saunan vastavihityille. *rīhē tuodau halgòł hebòл, pättši* (uuniin) *pandau lämbitettavakš. ňämä veďed avaita ei pida, ňi lämbittada ei pida* näitä vesiä ei saa avata (ottaa peitettä astian päältä) eikä saa lämmittää. Kn *sid lämbitetàŭ* (*lämbitetàŭ*) *kňäginaлę külü* sitten morsiamelle lämmitetään sauna. *päivoi* (aurinko) *lämbittau.* N *suom mina lämbìttammai rīht* minä rupean lämmittämään riihtä. *mužik* (mies) *lämbìt vet* (vettä). TP *ďuomistę lämmitetäu lehmitę* juomaa lämmitetään lehmille.

lämbi|tä (Sn Td Kš N), B N -*ta*; pr. Sn N -*däu*, B Kš N -*dau*, Td -*däu*; impf. Sn Td -*ž*, B Kš -*i*, N -*ttī* lämmitä, on tuli uunissa; lämmetä, tulla lämpimäksi: Sn *päīš* (uuni) *l-däu.* B *pandau tuli pättši i suau l-mmā* tuli viritetään uuniin ja [tämä] rupeaa lämpiämään. Td *külü* (sauna) *l-däu.* N *oŋgo hüvìn l-ìnnu ríh? tšabàtòd l-ttī* saappaat lämpenivät. *l-dad itšε hoď* tulee edes itsesi lämpimämpi olla.

lämbü|dä (Sn B Td), B Lm -*tä*; pr. Sn B Td Lm -*üu*; impf. -*i* taipua: Sn *aižad regez l-ttī.* B *l. ei suanu* en voinut taivuttaa vartaloani. Td *bembel* (vemmel, luokka), *aiž l-u* [kestäen taittumatta]. *lemi l-u* lelluva

savi painuu, antaa perää, mutta ei upota. Lm *koǫz лumį seizou pūлoiden oksiл, pūd l-ttäu kai* milloin on paksulti lunta puiden oksilla, puut aivan taipuvat.

lämbüi (B) taipuva, notkea: *l. pū.*

**lämbüskendeлì|a* (TP); impf. *-ih* taipuilla: *kai seлgäimèd l-ih* (itk.) aivan lattian selkäimet (aluspalkit) t-ivat.

lämbü|ttädä (Sn B), Td *-tädä*; pr. Sn B Td Lm *-tän*; impf. Sn Td *-ťin*, B *-tin* taivuttaa. Sn *adran ojad* (aatran aisat) *l. pidⁱäu.* B *l-tin pūn.*

lämpaid (Kn) villapaita.

läm|ťš (Sn B Pl N Pk), B Td *-ťš*, V *-ťšę*; p. Sn Pl *-ťšäd*, B Td *-ťťšäd*; pl.n. Sn B Pl Td Pk *-ťšäd*, N V *-ťšàd*; pl.p. Sn B Pl Td *-ťšöid* viileke, kannike (kontin, nahkalaukun, hameen): Sn *lämťšöin piďetäu ľentoťškad* [hameen] viilekkeinä käytetään nauhoja. B *l. oη kaššaľis* (kontissa [tuohinen]. (v. лямка.)

lämäińe (Td) lämpöinen, hyvin lämmin: *l. päiv.*

läηg|ed (Sn B Td Lm), Td N TP *-èd*; pl.p. Sn B Td *-id* länget: Sn *pane l. heboлę piähä. rahkehep pidⁱäu panda l-ī.* Td *ühted l.* N *panòu l-èt piehei* (päähän [hevoselle], *vaľľàstau regèi.*

läηkp|ū (Sn B Td), Kn *läηgp|ū*; p., pl.n. Sn B Kn Td *-ūd*; pl.p. *-uid* länkipuu, länki: Kn *rahkehed läηgpuis* rahkeet ovat länkipuissa.

läp|ąk (Kn), V *-äkk(ö)*; p. Kn *-ąkkod*; pl.n. Kn *-ąkod*, V *-äkòd*; pl.p. Kn *-ąkoid* Kn lehti (heinän, lumpeen), V lumme t. upukka. (Av ляпáкъ.)

läpè|tädä (Td); pr. *-ttäu*; impf. *-ť* lepattaa (haavan lehti tuulessa).

läš (B Td), B Kn Td N *läs*, B *läš*, *ľäs*, Kš *läz*; komp. Kn *lähemb* lähellä, lähelle: B *mina lässem voi nähtä, a* (mutta) *łoitton* (kaukaa) *nägen. ei ńi keda oлnu läš* ei ketään ollut l. *eлa mäne tuлen läš. meťťšäd läs* lähellä metsää. *minul läš* lähelläni. *veži oľi ei ľäs, puoľ virstad* vesi(paikka) oli kaukana, puolen virstan päässä. Kn *tuлę lähemb*! Td *müö elämme läš linnad* (kaupunkia). *ďaлo* (kovin) *läss.oǫ.* N *podoiďi hänèl läs* lähesty häntä!

läškàp (N) reidet, lonkat. (v. ляжки.)

lätä|kk(o) (Td); pl.n. *-kòd* (vesi)lätäkkö, lammikko.

läuľeń (Sn), B *läulęń*, *läulen*, *läuleń*, Pl *läüleń*, Td *läuleń*, N *läuľeń*: väsyttää, raukaisee, raskas, tuskallinen olo: Sn *miллai oǫ ľ.*: *himoittau magattл* minua raukaisee: nukuttaa. B *läulęń om*: *magata himoittau.* Td *milei on läuleń*: *pidäu ńukkuda* (torkkua).

-lö ks. *-лu.*

löksᵘöi (V) sammakko.

löp̄ ks. *lep̄.*

löpüöi (Ph Lm) vanha virsu, jolla lattiaa pestään.

**löudü|dä* (B); pr. *-u*; impf. N *ľǫudùi* löytyä: B *žīvat l-u* eläin (lehmä) löytyy [metsästä].

ľöug (Sn Pl Kn Td N M), B Kn Td Kš *leug*, B *löug*, Kš *ľeug*, N *лęǫg*, V *ľöugę*, V Ph *леugę*, SP *leugu*, Ph Lm *leugę*, Kj *ľeig*, Pk *lõug*, *лęùg*; p. Sn Pl N V *ľöugäd*, B Td Ph *leugad*, Kn Td M *ľöugad*, Kš *ľeugad*, SP *leugoa*; pl.n. Sn Pl N V *ľöugäd*, B Td SP Ph Lm *leugad*, B *löugäd*, Kn Td M *ľöugad*, Kš *leugàd*, *ľeugad*, Kj *ľeigad*; pl.p. Sn *ľöugid*, B Td *leugoid*, SP *leugoi* leuka: Sn *pane käzi ľöugā*! Kj *ľeigan aл* (alla).[1]

ľöuχχädä (Sn B Pl Kš), B *ľǫuχχädä*, Kn *ľǫuχada*, V *ľeₒuhkada*, SP *löᵘfkïä*, Ph *ľöüfkäi*; pr. Sn Pl *ľöuχän*, B *ľeuhän*, *ľǫuχχäu*, Kn *ľǫuχan*, Td *löuχχäu*, V *ľeₒuhkan*, SP *löᵘfkän*, Ph *ľöüfkän*; impf. Sn Pl *ľöuχin*, Kn *ľǫuχīn*, V *ľeₒuhkin*, SP *löᵘfkin*, Ph *ľöüfkin* kerskua, kerskailla, kehua itseään, kerskuvin elein liikkua: Sn *hää*

[1] Sn Pl Td N V kokoonpanija kuuli *e*:n ja *ö*:n välisen äänteen, ei aivan selvää *e*:tä eikä selvää *ö*:tä.

ľöuχχäu miл tahto (millä tahansa). B *midä šinä ľeuhäd?* Kn *ľo̯uχad butto kui bohaì baχvaľid* kerskut, aivan kuin rikas ylpeilet.

ľöuľ (Sn B Pl Td Kš M), B *ľöuл*, Kn *ľo̯uľ*, Td *löuľ*, Kš *löul*, N *ľöuľü*, V *ľöülü*, TP Lm *löulü*, SP Ph *löülü*; p. Sn B Pl Td N M *ľöuľüd*, B Kš Pk *ľöulüd*, Kn *ľo̯uľüd*, Td Kš *löulüd*, Td *lövnüì*, V *ľöülüd*, TP Ph *löulüd*, SP *löülǖ* löyly: Sn *pane ľöulüd!* B *ľöuľ nouzou. äijäm* (paljon) *pańi ľöulüd. äijäs* (suuressa) *ľöulüs voi paлada libo* (tahi) *ďuobuda* (pyörtyä). Td *löulüd on äi külüš* (saunassa). *lövnüì külüs on äi.* SP *pane löülǖ!*

ľöušü|ttädä (Sn), B *ľöuχü|ttädä*, Td *ľo̯uχü|tädä*; pr. Sn B Td *-tän*; impf. *-ťin* löyhyttää (esim. paperilla): Sn *midä ľ-täd, vai higess‿oleď daло* miksi l-t, vai oletko kovin hikinen?

ľöuttä (Sn Td Kš N), B Pl M Lh *ľöutä*, B *ľöutta, löuta*, Kn *ľo̯uta*, Td *ľöuttä*, N *ľöuìa, ľo̯uìa*, V *ľöüta*, SP Ph *löütä*, Ph Kj *ľöütä*, Kj *ľöitä*; pr. Sn B Pl Td Kš N Kj M Lh *ľöudän*, B Kš *löudan*, Kn *ľo̯udan*, Td *ľöudän*, N *ľöudan*, V Ph *ľöüdän*, TP SP Ph *löüdän*; impf. Sn Pl Td M Lh *ľöužin*, B Pl Kš *ľöuďin*, B *ľeuď, löuď*, Td *ľöužin, ľöužìn*, Kš *löužīn*, N *löužin*, V *ľöüžin, löüzin*, SP Ph *löüďin*: Ph *ľöüďin*, Kj *ľöizīn, ľöižīn, lövvīn* löytää, Sn *ľöuž kaľľož noran* löysi kalliosta luolan. *ďagardukseл ľöužiń ťiäin* jakaukselta löysin täin. *eʿťšīn, eʿťšīn, ee̯ voinu ľ. ńi midä* (mitään). *viärähišt ei sua l. ťäs* syyllistä ei voida löytää täältä. B *vie* (vielä) *eŋ kaikkid ľöudänu. ďog* (joko) *hüö ľöuťťī kai? mina ľöuďin dorogàn* (tien) *vieròs kuoľian* (kuolleen) *ŕebᵘoin. końďī ľeudanu ei. kätküden aл ľeuď piän* kätkyen alta löysi [käärmeen] pään. *miłłę pidau keda tahto ľöutta hüväd rišťikanzad* minun on löydettävä joku hyvä ihminen. Kš *löuž ďeŋgad* (rahaa). *löüdadgo mida* (jotakin)? N *ľo̯uttài ďeńgàd* löytävät rahat. *agďad* (päätä) *eivoinu ľöuìa. löuź mindai mužik* mies löysi minut. *ľöudau śem miehee̯*. TP *löütäh* (löydetään) *ďäłged hirven.*

m

ma ks. *mina.*

mada|л (Sn B Pl Td Lh), N *-u*; p., pl.n. Sn B Pl Td N *-лad*; pl.p. *-лoid*; komp. Sn *-лembi*; sup. *kaikiz m-ľim* matala: Sn *ďäŕv, rova* (oja) *oń daло* (kovin) *m. ikkunad oлdau m-лad* (matalalla). B *m. koht, rand, ďäŕv, kaiv, ďogi.* Pl *m. iäń.* N *m-u koht* matalikko. *m-v‿oo̯*. Lh *lükäižid veľ mindai randaлę, m-лaлę* viskasit, veli, minut rantaan, m-aan.

madałzoi|ttada (Pl Td); pr. *-tan* tehdä matalammaksi: *pidäu verkod m.: korgedad ołdau. m-ta regès kabłahàd!* Td *m-ta adrvits* pane matalammalle (alemmaksi) aatran reisivitsa!

madaлz|uda (Sn B Pl Td); pr. Sn *-ū*, B Pl Td *-uu̯*; impf. Sn B Pl Td *-ui* mataloitua: Sn *ďogi kai* (kokonaan) *m-ui.* Td *ďogi madàłzuu̯.*

mada|лta (B Pl); pr. *-лdan*; impf. *-ľdin* mataloittaa, tehdä matalammaksi: Pl *m. pidäu, korged on.*

madaro (Hj) eräs lehtijäkälä (parmelia saxatilis).

mad|eh (Sn—Ph Pk), B N Ph Lm Kj *-ęh*, Kn *-ę̀h*; p. Sn—N *-eht*, N Kj *-ęht*, V Ph *-ehtę*, SP *-ehtu*, Ph *-ę̀htę*; pl.n. Sn—Ph *-ehed*, B Pk *-ehèd*, B N Lm Kj *-ęhęd*, Ph *-ęhę̀d*; pl.p. Sn B Pl Td N V Ph *-ehid*, Kn Kš *-ehīd*, SP *-ehī*, Kj *-ęhīd* made: Sn *madeht pūttū taлvel, kevädeл* mateita saadaan talvella sekä kesällä. *madehiл*

талвел piďetäu pištoid mateita pyydettäessä talvella käytetään säleaitoja [joiden kumpaankin päähän pannaan rysä tahi merta]. Ph *voiměme oŋgittài madę̀htę.*

**madęhi̯|nę* (Ph); g. *-žęn, -žę̀n* made: *šалgùz* (repusta) *vedàлzi̯n m-žęn.*

madęhлambi, madę̀hлàmbi (Ph) madelampi: *sigä* (siellä) *on m.*

mad|o (Sn B Pl Td N Ph Lm Pk); p. Sn B Pl Td Ph *-od*; pl.n. *-od*, N Pk *-òd*; pl.p. Sn B Pl Td *-oid*, Ph *-uoid* käärme: Sn *ролge* (tallaa) *madom piälę, tapa*! B *m. perťťī tuľi i* (ja) *kätküden лu uiv* (matelee). Pl *m. ńuokaidau* (pistää). N *madòŋ kettu* (kesi).

mado|iźe (Sn B Pl Td), Ph *-ine*; p. Sn B Pl Td *-št*, Ph *-štę*; pl.n. Sn B Pl Td Ph *-ižed*; pl.p. *-ižid* mato, toukka: Sn *šätt‿oo̯ rusked m.* onkimato on ruskea m.

magad (Lh); elat. Sn B Pl Td *-os(-piäi)*, Td *-us*, N *-òs(-pieiłę)* makuu, makaaminen: Sn *m-os-pʲäi nošťšī* (noustiin). Td *huondùksèл ku nostà*ᵘ *m-us* aamulla kun nousevat makaamasta. N *śe mieź herāstuu̯* (herää) *m-òs* (unesta). *nostài лapsę̀d m-òs-pieiłε.* Lh *heitä m.* jätä makuu!

magada|i (Kš); p., pl.n. Kš Kj *-jad*, N *-jàd*; pl.p. Td Kš *-jid* nukkuja, makaaja: N *ďuo vet stau(ťšàs-piei i furskùttau tämìn m-(ìn pieлę* juo vettä kulhosta ja roiskuttaa [suustaan] näiden makaajien päälle. *oìeťťī m-jàd mu(ťšoid i suoìettài tsaŕìnnu* ottivat nukkuvan nuorikon ja veivät tsaarin luo.

magadùsšiä (B); g. *-n* makuusija, vuode: *klieťńik azettau m-n* patvaska laittaa m-n [vastavihityille].

magadusťiл|a (B) makuupaikka: *drušk vedättäu žeńihon da kńaginan šinnę aittā m-ā* sulhaspoika kuljettaa sulhasen ja morsiamen sinne aittaan m-aan.

magaduzaig (N) nukkumisaika: *sīd mina m-aa̯, e·n-tiedä kui, mina tuľin tagažę* sitten minä, en tiedä kuinka, n-na (nukkuessani) tulin takaisin.

magazin (B Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* makasiini, varastohuone (kunnan, kauppiaan). (v. магази́нъ.)

mag|atta (Sn B Kn—N TP), B Pl Td V TP SP Ph M *-ata*, B Td Lh *-aïta*, Td Ph *-ăttă*, N Pk *-àtta*, TP Lh *-aìa*, Pk *-aitta*; pr. Sn—TP Ph M Lh *-adan*, SP *-oan*, Ph *-adàn*; impf. Sn B Pl Td Kš N Ph M Lh Pk *-ažin*, B Pl SP Lh *-ain*, Kn Kš *-ažīn*, V *-aźin*, TP *-azin* maata, nukkua: Sn *hän om magàmas. magates χrappiu* kuorsaa). *koir aidaa̯vieroz magaš. m. vierďī* (paneutuivat). B *moni üö om miлla magattu* monta monituista yötä olen maannut [karhua vahtien lavalla]. *magai üön. m. vieŕin.* Td *ü·öss‿em magannu* koko yönä en nukkunut. *šīd vièrdàŭ молоďiad magăttă* sitten vastavihityt paneutuvat nukkumaan. *magaïta himoïtau, ei kuga олę magata* nukuttaa, [mutta] ei ole missä nukkua. N *тилou eht* (ilta), *vierou mu(ťšoiŋke* (nuorikkonsa kanssa) *m. uinòttai magàtta* vaipuvat uneen. TP *sih* (siihen) *minä vierin magata. sīd* (sitten) *magaìa pańďih hänìę.* Ph *magadammas tabažin* makaamasta tapasin. *iлdàižęn süömmö, rubędàměme vieremàh magăttă* illallisen syömme, teemme makuulle menoa. Lh *voigi üöd magaïta? magaťťīhän ende meiл rahvas, ka voihan* saako [talossa] yötä maata? — onhan ennen meillä makaillut ihmisiä, niin voithan. Pk *mina lähtęn saraiлę* (navetan parvelle) *magaitta.*

ma|ged (Sn B Td Kš Ph), B *-ǵed, -ge*, SP Ph *-gei*; p. Sn B Td Kš Ph *-gedad*, B *-ǵedad*, SP *magiedu*; pl.n. Sn B Td Kš Ph *-gedad*, B *-ǵedad*, SP *-gied*; pl.p. Sn Td Ph *-geďid*, B *-ǵedid*, Kš *-geďīd*, SP *-giełoi*; komp. B Td *-gedemb*; sup. B *-gedemb kaikkēd* makea, maukas, hyvänmakuinen: Sn *magedaᴅ kaa̯fetad oo̯* makeat ovat konvehdit. *mežihäižem mež‿oli m.* mehiläisen mesi oli m. B *püun ľiha om maǵed* (hyvänmakuinen). *ma-*

ǵed nagriž. uńi om magedemb kaikkēd (makein). *ńüťš häллę pahakš ei magedakš* [rukiin] tyvi (olki) hänestä [maistui] pahalta, ei hyvänmakuiselta. *hüvä on, mage, jaišńiťš* (munapaistos). Ph *rokk on magei süödä* [kiiski]keitto on maukasta syötävää.

magedattau (Ph) makeahko, makeanpuoleinen.

magu (B Pl Td); p. *-d* maku: B *nagriž andau m-n, ďauh andau vägen* (voiman) [nauriskaljalle]. Pl Td *еулę m-d* [keitossa].

maguž (Sn V), SP *-u*, Ph *-ę*; p. Sn V Ph *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn V SP Ph *-ad*; pl.p. Sn *-oid*; maukas: Ph *tämä pīrai m. süödä* tämä piiras on maukasta syötävää.

mah|a (N Lh); p. *-ad*; pl.n. N *-àd*, Lh *-ad*; pl.p. Lh *-oid* maha, vatsa: N *лорńiu m., propaďiu veďęhīnę* m. halkeaa, vetehinen kuolee. Lh *лapsел mahan avaidau, kīškad lükäidau kai iäre* lapsen mahan avaa, suolet kaikki viskaa pois.

mahaź|ei (Sn); p., pl.n. *-eid*; pl.p. *-inoid* viljamakasiini, varastohuone; kauppa, myymälä: *mahaźeiz müödäu ďauhod каллehē* (kalliiseen hintaan) *ńügüde* (nykyään). (Av магазéя.)

maľńi|da, maχńi|da (N); pr. *-u* heilauttaa, huiskauttaa, loiskahtaa, hypätä äkkiä: *pidau koumāšťši kädęu m.* pitää kolmasti kädellä huiskauttaa [rengasta heittäessä ottaa vauhtia]. *aid ülemb ründähid heboiлę, ei su maχńida heboiлę* ylemmä hevosten ryntäitä kohoava aita [on edessä], hevoset eivät voi hypätä sen yli. *huk ku maχńiu pieľiťši hänèn tīinàs* susi kun loiskahtaa (hyppää) hänen pystyaitansa ylitse. *ottau sabľìn, maχńiu sabľiť i leikadau koumę pied zmejau* ottaa miekan, heilauttaa miekkaa ja hakkaa lohikäärmeen kolme päätä poikki. *maχńiu skuoťeŕďiu* huiskauttaa pöytäliinaa. (v. махнýть).

maho (Sn B Pl Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* maho (lehmä): Sn *umbi m. lehm ei lüpsä*. B *lehm on m.*

maχovii (*süllü*) (N) käsivarsin mitattu (syli): *seibàs seibähàs m. süllü* seipäitten väliä on k. m. syli. (v. маховáя сáжень.)

maht|uda (Sn—N); pr. *-un*; impf.: *-uin* mahtua: Sn *ťähä. buťťšī vie ľihad m-ū* tähän tiinuun vielä lihaa m-uu. B *ahtaz o·n, a vie m-uin.* N *osta koľťšainę, kudam, opì, m-uu ńimèloizęi sormei* osta sormus, joka, koeta, sopii nimettömään sormeen. *piťk, ei m-u* liian pitkä on, ei mahdu (sovi).

maid (Sn B Td Lh), N V TP Lm *-o*; p. Sn B Td N V TP Lh *-od*; pl.n. Sn *-od*, N *-òd*; pl.p. *-oid* maito: Sn *pühäz m-od ei šüödä* paaston aikana ei syödä maitoa. *kuoŕitau m-os kandatest* (hapankermaa). B *kuŕg pańi stoлałę kukšinä m-os keitetun kuašan* kurki pani pöydälle suipposuiseen ruukkuun m-ssa keitetyn puuron. *m-òŋke kukšin* suipposuinen maitoruukku. N *akàu oľďī m-òd padoihei лaskeèttùd* eukko oli maidon kaatanut ruukkuihin. V *ei m-od andeta.* TP *rieskad m-od* nuortamaitoa.

maidńedäľ (Sn B Pl Td); p., pl.n. *-id* laskiaisviikko, suuren paaston edellinen viikko, jona kreikkal.-katoliset eivät syö lihaa: Sn *m-iл ľihad ei šüödä.* B *sūrēpühā лaskezetes libo heittazetes om m.* suureen paastoon jouduttaessa on l.

maidogrūz (N) eräs valkoinen helttasieni. (v. грýздь)

maidohamba|s (Lm); pl.n. *-had* (lapsen) maitohammas.

**maidokuaš* (B); g. *-àn* maitopuuro, maidossa keitetty puuro: *häm m-àη keiľ* (keitti).

maidoćstauťš (B) maitokulho.

maidvarz (Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* maitovarsa.

maiχu|ttada (Sn B Pl), Td *-tada*; pr. Sn B Pl Td *-tan*; impf. *-ťin* liehuttaa, huis-

kuttaa (kädellään liinaa, paperia y.m.s.): Sn *hebo händäл m-ttau tšakoid* hevonen hännällään huiskuttaa hyttysiä pois. (v. махáть.)

mai|kku (B V TP Lm), N *-ku*, Pk *-ǩku*; p. Pk *-ǩkud*; pl.n. *-ǩud* (kalan) maiti, (mateen) maukku: Lm *m. on valgei ku maido rounu* maiti on valkoinen aivan kuin maito. Pk *iža-калал on m-ǩku.*

maim (Sn B Pl Td), V TP Lm *-ę*; p. Sn B Pl Td *-ad*; pl.n. *-ad*, B Td *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td *-oid* pieni kalanpoika (sekä elävänä että kuivattuna); syötti, maima: Sn *ahveńm-az lähtöu roǩ hüvä* pienistä ahvenenpoikasista tulee hyvä liemi. *pandau haugiлę m-akš* (syötiksi) *лotoi* (sammakko). B Pl *лahn-*, *kuoreh* (norssi)-, *riäpuz* (muikku)-, *šäŕg-*, *haugiťšm.* *hienoižed ďoršši̇žed*, *ahveńižed m-ad* pienet kiisket, ahvenet ovat maimat.

maima|iźe (Sn Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pienen pieni kalanpoika.

maima|ta (B Td); pr. *-dan*; impf. *-žin*, Td *-zīn* panna syöttikaloja (kuoreita) koukkuihin: Td *m-zīn koukuižed.*

maiźi|ta (Sn B); pr. Sn *-ťťšou*, B *-ťšou* mainita, puhua: Sn *ken tahto m-ťťšou*, *mindai клukattau* joku puhuu minusta, [koska] minussa on hikka. B *boľnoin* (sairaan) *ńimen m-ťšou.*

maiźitta|u, *-vu* (V) kuuluisa: *m. mies.*

maitpühälask (Sn B Pl Td); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* laskiainen: Sn *m. oǫ sūrtpühäd vastE* (suurenpaaston edellä).

maj|a (Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* Pl majakka; Td metsämaja, tilapäinen suoja, jossa on kaksilappeinen katto ja nuotio keskellä, katettu kuusenkuorella ja havuilla, laudoilla tai tuohilla, seinät kuusen oksista havuineen. Pl *maja oźegał* m. on Äänisjärvessä. (ks. *majaǩ*)

majaipaiž|ę (Ph); p., pl.n. *-ad* ajos: *m. on sūri rusked* (punainen) *pahkę. m-as puzerďin märgäd.*

maja|ǩ (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* majakka; B myös seipääseen pantu olkilyhde: Sn *m-kad олdau oźegał* (Äänisjärvessä). B *žeńiholę roлteťťī äi m-koid veńťšalpiäi tuлdes* sulhasen kunniaksi poltettiin paljon lyhteitä hänen tullessaan vihiltä. (v. маякъ.)

maks (Sn B Kn Td N), B Pk *maǩs*, V TP Ph Lm *maks|ę*, SP *-u*; p. Sn B Kn Td V Ph *-ad*, B N *-ăd*; SP *-oa*; pl.n. Sn B Kn Td V SP Ph *-ad*, B N *-àd*; pl.p. Sn B Kn Td *-oid*, SP *-oi* maksa (elin): Sn *m. oǫ vaťšas.*

maks|ada (Sn—V Lh), Td *-ădă*, SP *-oa*, Ph *-ai*, Kj *-ta*; pr. Sn—V SP—Kj *-an*, Td N Ph *-àn*; impf. Sn—N SP Lh *-oin*, V Ph *-uoin*, Kj *-uon* 1) maksaa (velka, palkka), kostaa; olla hintana, kannattaa: Sn *m. velgad. šidä mü⁰i oǫ hüvii m-ettu palǩ* sen mukaan on maksettu hyvä palkka. *äijäŋgi m-oid garmońiaŋ kohendust* paljonko maksoit hanurin korjaamisesta? *äijäŋgi ťämä m-au? ťämä hebo m-au rubľad vīšküme* (noin viisikymmentä ruplaa). *каллehęę hindam m-oiį. kuńiŋgaz ei voinu miärätä, mi* (minkä verran) *m-eťťī kakš karabľid* (laivallista) *kirpiťťšäd* (tiiliä). B *egläi* (eilen) *velgad m-oin. midä m-àŭ* paljonko maksaa? *ei m-a pient* [*ďoršši̇d*] *püstädä* ei kannata pistää [ahraimella tuulastettaessa] pientä kiiskeä. *mina šillei m-an* (kostan) *ťämän. nīš mužiǩaлe vih^u oiš końďī m-au velgoiD: šüöü heb^u oid-i lehmiD* niistä vihoista karhu miehelle maksaa velkoja (kostaa): syö hevosia ja lehmiä. *mina šiłłę* (sinulle) *m-an hüvin.* Kn *mina m-oiį velgan.* Kš *m. vedo* (vero). *m-an vełgàd.* N *mina m-oin* (suoritin) *ťeiłę kuustuhàt* [ruplaa]. *tuha ühèksäsadàd oli m-ęttùd hebòs. m-agad ďeńgàd* (rahat)! *üks se ruodo, vai ken ďeńgàd m-agai* sama työ on, kuka vain rahat maksaa [sille teenkin]. *puś m-ęttai ďeńgăd i ńähtäi tšorìad* maksakoot rahat, niin saavat nähdä pirun. *m. paukad* (palkkaa). *se kallehemb*

m-au se on kalliimpi. *ei m-a se miez äijäd, kudam äijäą̆ ruodàŭ, m-àŭ se miez äijän, kudam ďielòd hüvię vedàŭ* ei ole paljon arvoinen se mies, joka paljon tekee työtä, se mies on kallis, joka asiat hyvin johtaa. SP *m-a velgu*! Lh *hebod m-eťťī kūš kūssadad rubľad* kuusi hevosta maksoi (oli hintana) kuusisataa ruplaa. — 2) Sn Pl Kn N Kj luoda, ajaa (lantaa kuormaan): Sn Pl *m. tadeht*. Kn *m. höšteł*. N *haŋgou m-ełai höšteł*. Kj *m-ta höšteoł regeh talvel*. (ks. *loŋgada*; *luoda* 3.)

maksandę (Ph) maksaminen.

malaidu|s (N V); p. N *-st*; pl.n. V *-ksèd* nuotta-avanto: N *levīž levedèmb suurt m-st* leveni leveämmäksi suurta n-a. (Av **малáйдýкса.**)

maľaŕ (B Pl Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* maalari. (v. маля́ръ.)

mald (Sn B Pl Td), V TP Lm Pk *-o*; p., pl.n. Sn B Pl Td *-od*; pl.p. *-oid*; komp. Pl *-omb* 1) tyyni, liikkumaton (vedestä, tuulesta puhuen): Sn *virdatoiŕe koht, kuss‿eulę kosked̆ ďoges, om m. koht*. B *m-ol kohtal: kus ďogi pagene ei* (ei virtaa), *veži šeižuu, veži om mald*. Pl *tūľ* (tuuli) *nügü* (nyt) *on m-omb*. — 2) melto, pehmeä, teräksetön (rauta): B *m-okš mäńi veiťš, kirvez* teräs kului pois veitsestä, kirveestä, pehmeä rauta jäi jäljelle. Pl Td *m. raud. m-okši kirvez mäni; pidäu ďatkattada* (antaa panna uutta terästä).

malda|u (Pl Td); pl.n. *-vad* hiljainen, hiljaa virtaava: Pl *m. tūľ*. Td *m. veži*.

maľd|ouzuda (Pl), Td *-auzuda*; pr. Pl *-ouzū*, Td *-auzū*; impf. Pl *-ouzui*, Td *-auzui* tyyntyä: Pl *tūľ maľdouzui*.

malg (Sn), Sg *malg*; p., pl.n. Sn *-od*, Sg *-ad*; pl.p. Sn *-oid* pellavalikopuu: Sn *ku pandau ľigo, šī* (siihen) *pandau piälę m-od grūzakš* (painokši).

maľinovoi (Kn) vadelmanpunainen. (v. мали́новый.)

****ma|litv*** (B); p. *-litvod*, N *-ľitvod, -ľìtvod, -lìtvòd*; pl.n. B *-litvod*, N *-ľitvòd, -ľìtvòd* rukous: B *paŕ malitvod suau lugemä* pappi rupeaa rukousta lukemaan. N *uksę̀d oľďī maľitvotta ďiełettud avoin* ovet oli rukousta lausumatta jätetty auki. *mužik suoi panęmài maľitvod* mies rupesi lausumaan rukousta. *pappi maľìtvòn pajàť* pappi virren veisasi. (v. молитва.)

maľľùšk (Kn); pl.n. *-àd* polvenlumpio.

maľoŋk (Td Kš); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* nelikko (vetää vähän toista puutaa viljaa [puuta on 16,38 kg]; oli myllytullin maksuperusteena). (Av малёнка.)

****maľťši|k*** (N); p. *-kkad* poikanen: *oigènda skuoťèŕď i hüpńiu kakśto·šküme m-kkad* levitä pöytäliina, niin hyppää esille kaksitoista poikasta. (v. ма́льчикъ.)

ma|lttada (Sn—Kš V M Lh), N *-ulada, -utada*, SP *-ltoa*, Ph *-ľitai*; pr. Sn—Kš V SP M Lh *-ltan*, Kn Ph *-ltan*, N *-ulan, -ulàn, -utan*; impf. Sn—Kš SP M Lh *-ltoin*; N *-utoin*, V Ph *-ltuoin*, AV *-lttoin* osata; ymmärtää, käsittää: Sn *maltadgi lugeda? maltoid veľ tämäŋ kieraą ruattA* osasitpa, veli, tämän kerran toimia [hyvin]. *maltadgo sukšil hīhtädä? mina maltaą lūďikš pagištA* (puhua). *sanugat staŕinad, malttanettE* kertokaa satuja, kun osannette! B *miną maltoin garmonial viätä* minä osasin hanuria soittaa. *em‿malta uivada* (uida). *min‿em‿malta ťšukèlduda* (sukeltaa). *muasteŕiksi* (mestariksi) [sanotaan] *ken malttau mida luadida brujid* (esineitä). *šina ed malta keittăda hüväd huttud* (jauhopuuroa). *hän maltau kolduita* (loitsia). *kńagin* (morsian) *ei malta iťkeda vīržid*. Kn *ďogo maltàttę arvàndukseď* joko käsitätte arvoitukset? N *mina en voi mauìada* (ymmärtää). *aja kunna mauìàd* aja minne osaat (mihin tahansa)! SP *maltan lūďiksE*. M *ńügüiń‿ilm malttau veńakš* nykyinen maailma osaa venäjää.

mam|a (Sn Kn V Lh Pk), B *màma*, Td

mam|à, Kš *-oi*, N V *-o*, *màmo*, TP *mam|i*; p. Sn *-ad*; pl.n. *-ad*, Kn Td *-àd*; pl.p. Sn *-oid* äiti (puhuttelunimi): Td *minùn emäd mu‹ťšöĭ minùn kuìsū m-àkš* äitiäni vaimoni kutsuu äidiksi. N *ńügöi* (nyt) *mina lähtèn, m-o, anda mille hebo. oŋgo màmo kodiš?* (v. ма́ма.)

mana|χ (Sn N), B Pl Td *-χ̄*; p. Sn B Pl Td *-χχad*; pl.n. *-χad*, N *-χàd*; pl.p. Sn B Pl Td *-χoid* munkki: Sn *se mužikk‿oľi m-χχan* se mies oli munkkina. (v. мана́хъ.)

manast|eŕ (Sn B Pl), Td *-ęŕ*; p., pl.n. Sn B Pl *-eŕid*, Td *-ęŕad*; pl.p. Sn B Pl *-eŕīd* luostari. (v. монасты́рь.)

mander (B) maa, joka määrättyjen väliaikojen jälkeen jaettiin uudestaan talonpoikien kesken.

mańďž|ikko (B), B Pl *-oižik*, Pl *-ižīk*; p. B Pl *-oižikkod*, Pl *-ižikkod*; pl.n. B *-ìkod*, Pl *-ižikod* mansikkapaikka: Pl *oma mua om m-ižīk, a* (mutta) *vieraz mua om mušťožīk.*

ma|ńďžoi (Sn—N TP SP M), B *-ńďž̆ᵘoi*, Pl V *-nďžoi*, Td *-ńᵈ'žòi*, Kš *-ńɒzoi*, V Ph *-ńďžuoi*, Ph Lm *-nďžuoi*, Kj Pv *-ńďžuo*; p. Sn—N M *-ńďžoid*, Pl *-nďžoid*, Kš *-ńɒzoid*, V Ph *-ńďžuoid*, SP *-ńďžoidu*, Kj Pv *-ńďžuod*; pl.n. Sn—N SP M *-ńďžoid*, Pl *-nďžoid*, Td *-ńᵈ'žòid*, Kš *-ńɒzoid*, V Ph *-ńďžuoid*, Kj Pv *-ńďžuod*; pl.p. Sn Pl—N Kj M Pv *-ńďžолoid*, V Ph *-ńďžолuoid*, SP *-ńďžолoi* mansikka: Sn *anda robehińe* (tuohinen) *mańďžолoideŋ kere! poime mańďžoid* poimi mansikoita! B *лapsed lähťťī mańďžoihe.*

mańďžoipezi|k (Pl); p. *-kkod* hyvä mansikkapaikka.

mań|er (Kj), Pk *-ėŕ*; p. Kj *-erua*, Pk *-ėrìd* tapa, tyyli: Kj *tost mańerua oľī parahod*(ᵘ) (höyrylaiva). (v. мане́ръ.)

mańifest (N); g. *-an* manifesti: *tsaŕ лuoďī m-aa.* (v. манифе́стъ.)

marai|da (Sn), B Td *-ta*; pr. Sn B Td *-‹ťšen*; impf. *-‹ťšin* liata, tuhria: B *ела minda m-‹ťše! m-‹ťšid ligaл minda.* (v. мара́ть.)

marď ks. *muarď.*

mardàznahk (B Pl) marraskesi.

maŕď-, *muaŕď-* (B Pl), Td *muarďburako|ińe*; p. B Pl Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* marjavasu (tuohta). (v. бура́къ.)

marďrosoл (B) marjamehu. (Av росо́лъ.)

marjus (Kn TP) marjaslohi, emälohi. (Av ма́рьюсъ.)

mar|k (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kàd*; pl.p. *-koid* markka: *miňą tahtom vajehtada veńąn ďeŋgad* (rahat) *suomèm‿markkoihe.*

markitan (Td Sg); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* tuoreen kalan ostelija, kalakauppias. (Av маркита́нъ.)

mar|ī (B Pl); p. *-ttad*; ad. *-tàл* maaliskuu: B *ťervakset‿pilkotau hienoižekš kevädeл, m-taл i apreťaл.* (v. мартъ.)

marťka|ť (B Pl), B *marďkaťťi*, Kn *muaŕťkaťťi*; p. B Pl *marťka|ťťid*; pl.n. *-ťid*; pl.p. *-ťīd* heinäsirkka: *m. ťši‹ťšettau* (sirittää).

ma|šin (Sn), B Pl Td *-šin*, N *-šiŋ*; p., pl.n. Sn *-šinad*, B Pl Td *-šinad*; pl.p. Sn *-šinoid*, B Pl Td *-šinoid* kone, juna: Sn *oлgeńďärittäi m.* oljenleikkuukone. *sobanombeлdau m.* ompelukone. *mašinaл tuľim pīťeŕī* junassa tulin Pietariin. B *ombeлuzmašin* ompelukone. (v. маши́на.)

masľ|ak (N); pl.n. *-àkàd*, *-akàd* eräs sieni (boletus granulatus (?). (Av масля́къ.)

ma|sť (B Pl), B *-šťš*, N *-śťi*; p., pl.n. B Pl *-sťid*; pl.p. *-sťīd* tapa, laatu: B *kaht masťid om vasked* vaskea on kahta laatua. *mina toižę̄ mašťšī ruadàn* minä toisella tavalla teen. *piän ťibištuz on monē maśťī* päänkivistys on monenlaatuisa. Pl *meiďem masťī* meidän tavalla. N *opaštu nuomoiлam maśťī* opi Nuomoilan(kylän) tapaan. (v. масть.)

mašt (Sn B Pl Td), Ph Lm *-ę*; p., pl.n. Sn B Pl Td *-ad*; pl.p. *-oid* masto: Sn *venehes pidetäu m., koǫz tūлeл puarosuss‿ajau venehen* veneessä käytetään m-a, milloin tuulella purjehditaan. (v. ма́чта.)

maźi (Sn), B Pl Td *maź*; p., pl.n. Sn B Pl Td *maźid* voide, rasva (kipeään, hiuksiin, kärryn pyörään): Sn *mäne, osta maźiť ťelegäd* (kärryä) *voittɪ*. (v. мазь.)

mazuŕi|k̄ (Sn B Pl Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* varas, rosvo: Sn *kävelet kui m.* kuljeksit kuin varas (hiipien). (v. мазýрикъ.)

matk (Sn—N Kj), SP *-u*, Ph *-ę*; p. Sn—Kš Ph Kj *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kš SP Ph Kj *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn—Kš *-oid*, SP *-oi*, Ph *-uoid* matka: Sn *oľim piťkäz m-as* olin pitkällä matkalla (kaukana). *lähtem piťkā m-ä* lähden pitkälle matkalle (kauas). B *meiɪ lienou* (tulee) *pitk m.* Kn *äi on taivahàe m-àd* paljon on taivaaseen matkaa. Td *piťk, lühùd m.* N *no mieź i lähtòŭ dorogàd müö^{i} m-àĭ* no, mies lähteekin tietä pitkin m-aan (kulkemaan). *i oľi ajada hälɪę pitk m.* ja hänen oli ajettava pitkä m. SP *lähťid m-ah.*

matkăddă|i (N); all. *-jălę̆* matkalainen: *ougàt hüvàd, ettag aŋkoi m-jălę̆ süödä* olkaa hyvä ja antakaa (ettekö anna) m-lle syötävää.

matkaɪa|iŕe (Sn B Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* matkalainen, matkamies.

matk|ata (Sn B Pl Td Kš TP Pk), Kn N *-atta*, N *-àtta*; pr. Sn—N Pk *-adan*, N *-adàn*; impf. Sn Td Kš N *-ažin*, B *-ain*, Kn *-ažīn* kulkea, matkata: Sn *saɪdat prišpehtäd müöi m-adau* sotamies kulkee katua pitkin. *narodad arťeľ ma-ž* kansaa joukko kulki. *harvoiz verkois kaɪa m-adau* harvoista (suurisilmäisistä) verkoista kala menee pois. B *ďaɪgampohďad oŋ kibedad, ei voi m. do tobďan palan m-ai* jo kulki sievoisen matkan. *mina lähťin nurmed müöi matkàmmā toižē vaɪgamō* (valkamaan). Pl *kezaɪ tägäpiäi kaɪa m-adau šinnä* kesällä täältä kuljetetaan kalaa sinne. Td *kuivandeh m-adau meɾtsäs, se šelg* kuiva harjanne kulkee metsässä, se on selänne. *ńeɾťšis miňä piäžin ędęɪɪęi m-adaňmà^{i}* niin sitten pääsin jatkamaan matkaani. N *koǫz meťš m-adau koskes* milloin puut kulkevat (uitettaessa) koskessa. *m-až dorogàd müö^{i} virstăd viiž* kulki tietä myöten noin viisi virstaa. *mispiɛi sina m-adàd? ei voidùd ńi ďaugau matkàtta* [*siu kohtau*] ei voitu jalankaan kulkea [sillä kohtaa]. TP *sīd voi vie hirvi m. ambuhui* sitten hirvi voi vielä kulkea ammuttuna. Pk *troppad* (polkua) *müö mina m-adan.*

matťi (Sn B Td N); p. *-d* kirosana: Sn *ɛɪgad m-d paŋgoi* älkää kiroilko! B Td *m-d panou* (*pań*) kiroilee (kiroili). B *mida šina maťiɪ paned tošt* miksi sinä haukut toista. N *maťìn pańiį mužik* kiroilija mies. (vrt. Av матюхаться.)

maťu|kkę (Ph); pl.n. *-kàd* sammakon nuijapäät poikaset.

maťùška (N), Ph *mātuška* papinrouvan puhuttelunimi: N *se ei hüvä màťùškàs liene* se ei liene papinrouvan mielestä hyvä. *màtùškau oŋ gośť* papinrouvalla on vieras. (v. мáтушка.)

maur|oi (TP), Lm *-uoi* pieni ruskea muurahainen.

mauruoimätäs (Lm) muurahaiskeko.

māselgę (V) pitkäsiima (?) (Av мáсельга.)

me ks. *müö.*

medzzvieŕ (B Pl), Pl *medzvieŕ*, Td *mets-zvieŕ*; p., pl.n. B Pl Td *-id*; pl.p. *-īd* metsäeläin, metsänpeto. (v. звѣрь.)

meh|eu (B Pl), Td *-ò^{v}*; komp. B *-evemb* nihkeä, märkä, mehevä (maa): Td *m-ò^{v} da sammaliďkàz koht, se on org* mehevä ja sammaleinen paikka, se on orko (alanko).

mehi (B Pl) kosteus; kostea: B *kivi üǫɪ higestuu* (hiestyy) [kaskessa], *märg on, andau mehen* (kosteuden). Pl *mua om m.* (kostea).

meh|iɾaine, -iɾäine, -äine ks. *mežihäiŕe.*

meǩ ks. *mieǩ.*

mekkeli (Lm) kirosana (lievä).

meɪ|a (Sn B Pl Td Ph Lm); p. Sn B Pl Td *-ad*; pl.n. *-ad*, Ph *-ad̆*; pl.p. Sn Pl Td *-oid*

mela: Sn *venehes peräm pidettäv‿air om m.* B *perad pidetau мелàл.*

мела|ta (Pl Td); pr. *-dan*; impf. *-žin*, Pl *-i* meloa.

mell|idä (Td); pr. *-iu*; impf. *-īn* jauhaa kahvia. (v. моло́ть, ме́лють.)

me|llitš (Sn V M Lh), B Td Kš *-llitš*, Td *-lnitš*, N *-llìtš*; p. Sn Td Kš V *-llittšäd*, B *-llittšad*, Td *-lnittšad*; pl.n. Sn Td Kš V TP Ph *-lli‹tšäd*, B *-lli‹tšad*, Td *-llì‹tšàd*, *-lni‹tšad*, N *-lli‹tšàd*, N M Lh Pk *-lli‹tšad*; pl.p. Sn Td Kš *-lli‹tšöid*, B *-lli‹tšoid*, N *-llitšoid* mylly: Sn *suata* (vie) *rugehed mellittšā ďauhottada*! B *mellì‹tšałę mänę* mene myllyyn (jauhattamaan)! Kn *rugehèd viemme mellittšàė, ďauhotàmme.* N *pidäu händäi tüöttä* (lähettää) *mellì‹tšälę. muiл mellìtšoiл lienou hätkèkš ďauhoda* muut myllyt tarvitsevat [niiden jauhamiseen] pitkän ajan. *tolko vai mille pidau vedada rugehèd mellittšài* mutta minun rukiini [sinun] on vedettävä myllyyn. *kakstošküme pahmàst mellì‹tšàs survòŭ i* (ja) *kuudęл kivęл ďauhòŭ.* V *i oŋ kaksim petkelin mellì‹tšäs* on myllyjä, joissa on kaksikin petkeltä (pahmasta). (v. ме́льница.)

mellitš^e^pertti (V) myllyn yhteydessä oleva olohuone: *sīd müö tüttäreŋke m-h* sitten me tyttären kera [menimme] myllyhuoneeseen.

mellì‹tšu|s (N); elat. *-ksę̀s* jauhatus: *śinna pidaŭ äi ďeńgäd m-ksę̀s* sinne pitää olla paljon rahaa j-sta.

mel'o|nk (Pl), Ph *-nkę*; p., pl.n. Pl *-ŋkad*; pl.p. *-ŋkoid* kahvimylly. (v. ме́ленка.)

merd (Sn—Kš V); p. *-ad*; pl.n. *-ad*, B *-àd*; pl.p. Sn—Kš *-oid*, V *-uoid* merta. Osat: Td *verk*, *kiel* (nielu), *vandehed* (3), 4 *kingitüzvittsad pihilďäs* (pihlajaista kiinnitysvitsaa). Sn *m-oiл ahvend suadau*, *haugid. meiďem m-ad oo лaskedu gubā* (lahteen).

merdaig (Td) merroillapyyntiaika: *m. on heinärgen* (heinänteon) *aig.*

merdaińe (V) pikku merta: *m.* [on] *ďärveh лaskedu.*

merenem|ä (Sn); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* leppäterttu: *m. muaл kävelöu, rusked oo, mustaŭ tiput* (täplät) *šelgäs.*

merešpai|k (Td); pl.n. *-kad* rysilläpyyntipaikka.

mer|ež (Sn B Td Kš N Lm Pk), N *-èž*; p. Sn B Td Kš Pk *-ežid*; pl.n. *-ežid*, Td Pk *-ežīd*, N *-ežad*; pl.p. Sn B Td Kš *-ežīd* rysä. Osat: B Td *vandeh* (kaari), *šīb* (aita), *kiel* (nielu), *tšup̄* (kärki, perä): Sn *tänä vuodem merežīhe kaлad ei tuлnu.* B *kolme kieлī* (*kolmin nellin kielin*) *om merežis. merežìs on šīb, oŭššīb* (päätyaita) *i* (ja) *kakš bokšībed* (kylkiaitaa). Td *merežīl tože püudetäu madeht talvel vederistan aig ďogīs* rysillä myös pyydetään mateita talvella loppiaisen aikaan joista. V *saduoin merežin oli* satoja rysiä oli [heillä kerrallaan vedessä]. (Av мерёжа.)

merežlovušk (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* rysäpyydys.

merežnuor (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* rysännuora.

merežvandeh (Td); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* rysänkaari: *m-ed łuaditau pihilďąs* (pihlajasta).

merežver|k (Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* rysänverkko.

me|ŕi (Sn—V Ph Kj M), Td N SP Pk *-ri*; p. Sn Pl—V M *-rd*, B *-rt*, V Ph *-rdę*, SP *-rdü*; pl.n. Sn—V SP Ph M Pk *-red*; pl.p. Sn B Pl Td N V Ph M *-ŕid*, Kn Kš *-ŕīd*, SP *-rī* meri, etelä; N järvi: Sn *meiл tässeuлę merd, ďärved oo* meillä tässä (lähellä) ei ole merta, järvet ovat. *meres-piäi lettäu allid* etelästä lentävät allit. *mäne merembi* (kauemmas merelle) *лaskE verkoD*! *ku piä‹tšüöid meres-piäi tuлdau* kun pääskyset etelästä tulevat. Pl *ońega* (Äänisjärvi) *on m.* Td *olin meren randaл.* N *ottagāt tädä merei suorełę i sinnä ďiättagàt* viekää (ottakaa) tämä meren saareen ja sinne jättäkää!

merd vastę (meren ääressä) *on ďogi. siämärvess‿om m.* Säämäjärvessä on m. M *mereлę lähtäu.*

merikoṡaťš (B Td); pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* merimetso (suuri, hyvin rasvainen). (Av косáчъ.)

meŕimerež (B) isorysä: *m. piťutt‿on kakšküme vīž šülüd* i. on kahtakymmentä viittä syltä pitkä, [sitä käytetään pyyntivälineenä Äänisessä syvissä paikoissa].

merime(ťšu°i (Lm) merimetso (?).

meriťedŕ (B Pl), N *meŕiťedri*; p., pl.n. B Pl *-ed* merimetso: B *m. tobďemb* (suurempi) *ťedŕed on.*

mertkaл|a (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* merralla saatu kala.

mertp|ū (B Td); p., pl.n. *-ūd*; pl.p. *-uid* merran(puu)kehys.

mež|a (Td Kš N); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* piennar, pientare: Td *butk* (suolaheinä) *kazvau peлdom mežoiлę.* (v. межá.)

me|ži (Sn B Pl Td Kš Pk), N Lm *-zi*, V *-źi*; p. Sn B Pl Td Kš Pk *-ī*, Td *-ttä*, N *-t*, Lm *-ttę*; g. Sn B Pl Td V *-den*, Kš *-dèn* mesi, hunaja, sima (mesijuoma): Sn *ľöužin mežihäižen* (mehiläisen) *pezän, meī suaimme* (aloimme) *imemā̄, mež‿oli maged.* B *oлędgi meī šüönü?* Kš *hūťèd medèṡ. mežiäiŕe meī ťoaďiu* (valmistaa). N *met* (simaa) *ďuoin.* AV *ďuota minud vaлgedaл medeл.*

me|žihäiŕe (Sn), B Pl *-žiaiŕe*, B *-žijäiŕę*, *-žjain(e)*, Pl Td *-ži(h)äiŕe*, Kn *-źiaine*, *-ziaiŕę*, Td Kš *-žiäiŕe*, Kš *-žijäiŕe*, N *-źihaine*, *-zihainę*, V *-hiaine*, TP SP *-hiäine*, Ph *-häine*, *-hàine*, Lm *-hiäinę*, Kj *-źjaine*, Pk *-žahaiŕe*, *-žihaiŕe*; p. Sn *-žihäšt*, B Pl *-žiašt*, Pl Td *-ži(h)äšt*, Kn *-źiašt*, Td Kš *-žiäšt*, Kš *-žijäšt*, N *-źihašt*, V *-hiašt*, SP *-hiästü*, Ph *-häštę*, Kj *-źjaštu*; pl.n. Sn *-žihäižed*, B Pl *-žiaižed*, Pl Td *-ži(h)äižed*, Kn *-źiaižed*, Td Kš *-žiäižed*, Kš *-žijäižed*, N *-źihaižed*, V *-hiaižed*, TP SP *-hiäized*, Ph *-häižed*, *-hàižęd*, Lm *-hiäižed*, Kj *-źjaižed*; pl.p. Sn *-žihäižid*, B Pl *-žiaižid*, Pl Td *-ži(h)äižid*, Kn *-źiaižīd*, Td *-žiäižid*, Kš *-žijäižīd*, N *-źihaižid*, V *-hiaižid*, SP *-hiäizī*, Ph *-häižid*, Kj *-źjaižīd* mehiläinen, kimalainen: Sn *ľöužin mežihäižen pezän, meī suaimme* (rupesimme) *imemā̄.* B *mežiaiŕe* (ampiainen) *mindai ambui.* Td *mežiäižem pezä.* Kš *mežiäiŕe meī ťoaďiu* (valmistaa). TP *mehiäizen pezä.*

mezinę (Lm) metinen.

meźipez|ä (V); pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* mehiläispesä.

mezipu|ťťši (Lm); pl.n. *-ťšid* mehiläisen mesikenno.

metł (Td) varrellinen piha- ja talliluuta. (v. метлá.)

**metri* (N); p. *-d* metri: *śīt pandai toinę žerďi kahtęm m-n pitk* sitten pannaan [aitaan] toinen aidas, kahta metriä pitkä. *eńďžimài pandai lühüd, ńeŋga kui puoltošt metrid piďuì* ensin pannaan lyhyt, noin puoltatoista metriä pitkä [aidas].

meťš ks. *miek.*

me|ťš (Sn—Kn Kš Kj M Pk), Td *-īs*, *-ìs*, N Lh *-ìš*, V Ph *-ťťšę*, SP *-ťťšü*; p. Sn B Pl Kš Ph Lh *-ťťšäd*, B Kn N V M *-ťťšad*, Td *-ttsäd*, *-tsăd*, *-ìsäd*, *-ttsàd*, SP *-ťťšiä*, Kj *-ťťšua*; pl.n. Sn Pl Kš TP SP Ph Lh *-(ťšäd*, B Kn V M Pk *-(ťšad*, B Pl N *-(ťšàd*, Kn *-(ťšàd*, Td *-(tsäd*, *-(ìsàd*, Kj *-(tsad*; pl. p. Sn B Pl V Ph M Lh *-ťťšid*, Kn *-ťťšīd*, Td *-ttsid*, Kš *-(ťšīd*, SP *-ťťši*, metsä; tukkipuut; hiisi, paholainen (kirosana): Sn *lehmäd om me(ťšäs. meīš ľūbiu praudan* metsä rakastaa totuutta (jos otat ansoilla pyytäessä vieraista ansoista lintuja, niin sen jälkeen ei omiisi enää koskaan tule riistaa). *häллäi oľi abuńīk me(ťšäs* hänellä oli apumies metsätöissä. B *meťťšäd läs* lähellä metsää. *ižaлe käsköu vieda meťťšā* isän käskee viedä [hänet] metsään. Td *šīd lähťī hüö meìsā habù*[i] sitten he lähtivät metsään havuja hakemaan. *końďī lekkū* (kuljeksii) *mettsàd müöi. zavod*

meìsäd piĭiu saha tukkeja sahaa. *šinńä hänem meìs otti püštüp^{i}äiŋ kaivò^{i}* sinne hänet paholainen vei pää edellä kaivoon. Kš *meťťšäd on* tukkeja on [paljon]. N *tüöndàu* [*kazàkaa*] *meťťšài, haugòi* lähettää [rengin] metsään, halkoja hakemaan. *kazak tuлou me(ťšàs-pieiìę haugospiei* renki tulee metsästä halkoja hakemasta. *koǫz meìš matkadau koskes* kun tukit kulkevat koskessa. *mäne sina minùs hoť me(ťšälę* mene sinä minun luotani vaikka hiiteen! *sanuu bajaŕiлę, što, meťš tiedau, što pàŕź viruu kaiìed meťťšad müöi* sanoo herralle, että, hiisi tietää [mikä on], kuin tukki viruu poikki koko metsän. *me(ťšadgi sina лasked kaiìid miehīd* piruako siňä päästät [taloon] kaikenlaisia miehiä! *vie om tuonu koumę hebod i koumęz regèz mida lienòŭ meťťšad* vielä on tuonut kolme hevosta ja kolmessa kuormassa mitä pahusta lienee. *kugapiei hänèn meťš tuoi* mistä piru hänet toi? Lh *ajau paimoi lehmid meťťšä. kui meťťš‿ostaa, sanū, deŋgad vähä* kuinka, hiisi vie, ostan, [kun] rahaa on vähän. *oh meìš, sanū, olīž äij dobrať täs* oh pahus, sanoo, olisipa tässä paljon hyvää!

me(ťšeńoko (Lm) metsäpolku.

meìšharaìk (B); pl.n. *-àd* metsäharakka, varis (?): *hua(dźàs-p^{i}äi m-àd ozrp^{i}äid kandęлtau meťťšä ükšī tukkuihe (š^{i}äihe)* haasiasta m-t vievät (kantaen) ohrantähkiä metsään yksiin kasoihin (paikkoihin).

me|ìšīk (B N), Td *-(ťśik*, N *-(ťšìkko*; p. B N *-ìšikkod*, Td *-(ťśikköd*, N *-(ťšìkkod* metsikkö: B *pištšaĭin lükäi końďī meìšikkö* pyssyn karhu viskasi m-öön. N *hän punaudui* (pyörähti) *me(ťšìkkòi. ďuoksęndęлòu meìšikkod müö^{i}ťe. miest nägü ei ńe(ťšìkŏs* miestä ei näy m-ssä. *mina üöstùin* (eksyin) *me(ťšìkkòi.*

meťš- (Sn Pl Kn N), Td *mets-*, V *me(ťšę-*, Lm *meťťš(ä)kan|a*; p., pl.n. Sn Pl *-ad*, Td *-àď*; pl.p. Sn Pl *-oid* metsäkana: Sn *таlвел m. on aivaa valged, kezälл‿oo harmag.* Pl *m. таlвел valged, kezal kirďau.*

metskońďī (Td) metsäkarhu (elää lehmillä, hevosilla y.m.s., muurahaispesät hajoittelee ja syö muurahaiset suuhunsa, ei tule yleensä laihoihin; on julmempi kuin *kagrkońďī*).

metskukoi Td palokärki.

meťškutada (Td) maiskuttaa suullaan.

me|ťšńik (Sn B), B *-ťšnīk*, Td *-īsńīk*, Ph *-ťšnikkę*; p. Sn *-ťšńikkäd*, B *-ťšnikkad*, Td *-īsnikkad*; pl.n. Sn *-ťšńikäd*, B *-ťšnikad*, Td *-īsnikad*, *-ìsniìkäd*, *-tsniìkàd*; pl.p. Sn *-tšńiköid*, B *-ťšnikoid*, Td *-īsnikoid* metsästäjä, metsämies: Sn *m. tapoi lindud äijää. meťšńikk‿ambū oravoid.*

me|(ťšoi (Sn—Kn Kš N SP), B *-ìšuoi*, Kn *-ťťšuoi*, Td *-(tsòi*, *-ìsoi*, *-(ts^{u}oi*, *-(tsoi*, N *-(ťšòi*, V Ph *-(ťšuoi*, V *-ťťš^{u}oi*, Lm *-(ťšu^{o}i*, Kj *-(tsuo*; p. Sn—Kn Kš N *-(ťšoid*, Td *-(tsoid*, V Ph *-(ťšuoid*, SP *-(ťšoidu*, Kj *-(tsuod*; pl.n. Sn—Kn Kš N SP *-(ťšoid*, Td *-(tsoid*, *-(tsòĭd*, V Ph *-(ťšuoid*, Kj *-(tsuod*; pl.p. Sn Pl Kn Kš N *-ťťšoлoid*, B Pl *-(ťšoлoid*, Td *-(tsoloid*, *-ìsŏлòĭd*, V Ph *-ťťšoлuoid*, SP *-ťťšoлoi*, Kj *-(tsoлoid* metso (uros): Sn *aida* (aika) *sūrem me(ťšoin ambuin.*

mets- (Td), N Sg *meťšperť|ī*; p. Td Sg *-ťťid*; pl.n. Td N Sg *-ťid* metsäpirtti, -sauna: N *ńägi me(ťšàs meťšperťiię tšuràs dorogăd* (syrjässä tiestä).

meīšperť|īńe (Sn); p. *-išt*; pl.n. *-īžed*; pl.p. *-īžid* ed.: *meťšńikäd da каlampüuďäjäd magatau ü^{ö}id m-īžes* metsästäjät ja kalastajat makaavat öitä metsäsaunassa.

meīšpiäťšk^{u}öi (B), Lm *meťťšäpiäskü^{ö}i* tervapääskynen.

meìš-, *meìsšiga* (Td) mäyrä, metsäsika.

me|(ťšän(ižand (Sn), B Pl M *-(ťšan(ižand*, Kn *-(ťšan(ižand*, Td *-(tsän(ižänd*, N *-(ťšàn(ižànd*, *-(ťšàn(ižànd*, V *-(ťšan(ižandę*, Ph *-(ťšän(ižändę* metsänhaltia.

me(ťšänkävüi (B TP) metsästäjä: B *m-n*

brujat (välineet). TP *m. on männü, калансuaju kadoȵu* (san.).

me(ťšä|ńńeńä (Sn), B *-nńenä* eräs tauti (metsänhaltian loukkaamisesta tullut): Sn *hänē tarttui m.* B *m-nńenäs on tuлnu šille hädä* (tauti).

**meťťšäto|ińe* (Pl); p. *-št* metsätön: *šelgäd* (harjua) *pälärves* (Päljärvessä) *m-št ei oŧe.*

meťťšęhäkki (Ph) sarvijaakko (?).

meťťšęküuhkü^{o}i (Lm) metsäkyyhkynen.

me|ťťšuida (Sn B), Td *-ttsuida*, TP Pk *-ťšuita*; pr. Sn *-ťťšui(ťšen*; impf. *-ťťšui(ťšin*, B *-(ťšuin*, Td *-(tsuin*, *-(tsui(ťšin* metsästää: Sn *pruazdńikkoiden* (pyhinä) *ei pidä m.*! TP *me(ťšuites pidäu suksed, oruš, huavo selgäh evähideŋkeŧe* metsästäessä tarvitaan sukset, pyssy, säkki selkään eväineen. Pk *hän oli me(ťšuimàs. hüö me(ťšuitti.*

me|ťťšähińe (Sn B Pl Kš Lh), Td *-ttsähińe*, *-ìsähińe*, *mĕìsähĭńę*, Pk *-ťťšäińe*; p. Sn B Lh Kš *-ťťšähist*, Td *-ttsähišt*, *-ìsähišt* metsänhaltia; paholainen: B *oлęd ku* (kuin) *m.* (sanotaan suutuksissa toiselle). Pl *m. otaiž*! (kiroussana). Td *meìsähińe on me(tsänižänd.* Lh *papiл tukad лaskedu ku meťťšähižeл* papilla hiukset hajallaan (alas lasketut) kuin paholaisella.

mi (Sn—V SP Ph Lm M Lh Pk), B N Lh Pk *mī*; p. Sn—V SP Ph M *mi|dä*, B Kn N Lh Pk *-da*, Td *-dä*, TP *-dę*; pl.n. Sn—V SP Ph M Lh *-d* mikä; paljonko, niin paljon kuin, kuinka: Sn *miŋ kere oľid* mitä kaupalla olit? *midä šiллai* (sinulla) *oľi kädes*? *a mibi oľi šillei minus pàhuì* mutta mitäpä pahaa minä olen tehnyt sinulle? *mi rīdeldä paŕembi ďagazekkat* parempi on teidän (veljesten) erota [ja jakaa keskenään omaisuutenne] kuin riidellä! *piďi kai mi oľi* käytti (tuhlasi) kaikki, mitä vain oli. *euлę ńi midä šüödä* ei ole mitään syötävää. *miŋ каллęhed oлdau kirpi(ťšät* kuinka kalliita ovat tiilet? B *mi ńimi* mikä on nimesi? *mida šina šüöd*? *midäs šiemendat* (kylvät), *šida nītàn* (leikkaat). *void iťkeda min tahtod* voit itkeä niin paljon kuin haluat! *ei voi ńi mida лuaďida oľgiš* ei voi mitään tehdä oljista. *pane sundug^{u}oihe mim vai void* pane arkkuihin niin paljon kuin vain voit. *ŕeb^{u}oi каlàd lükī mī häллę piďi* kettu viskoi kaloja niin paljon kuin se tarvitsi. *šüö mī šittę himoittau šüödä* syö niin paljon kuin haluat! *huk, mī vai väged on, kiškalz händät lähteges-p^{i}äi* susi kaikin voimin kiskaisi häntäänsä avannosta. Kn *midä kūлuu*? — *kai hüvä, ei līgad muud ńi midä* mitä kuuluu? — vain hyvää, ei muuta erikoista (liikaa) mitään. *mizbö tüö pūtuittę ťänne ištumàe* mistäpä [syystä] te jouduitte tänne (vankilaan) istumaan? *ńägü ńi mida ei* ei näy mitään. Td *ohďaksed, miл hebod ohďatau. eń ťiedä miďäi ruatta* en tiedä, mitä tehdä. *vai ve·reŋke mänöv⌣ei mi·ďä kundeлe* [haavoitettu karhu] vain verisenä menee, ei mitään huoli. N *mida kandàd* (kannat) *i* (ja) *midä oo*? *mina küzün: midä ďieлòd* (asiaa on)? *mi oľi rugĭšt i ńed andoin kai* mikäli oli rukiita, nekin (viimeiset) annoin kaikki. *min pidau, ka mina sille andàn* niin paljon kuin tarvitset, niin minä sinulle annan. *min mina voin sinûs ottada, min šina void anìa mille* kuinka paljon minä voin sinulta ottaa, paljonko sinä voit antaa minulle [palkkaa]? *uinožin äijäu, en kuunu, mī mille šieťťī* vaivuin sikeään uneen, en tuntenut mitä minulle tehtiin. *mī sille pidau* mitä asiaa sinulla on [tänne]? *mī sinun silmĭлę rodizęnnou, ka mina eę vier* mitä [vahinkoa] sinun silmillesi sattunee, niin en minä ole syyllinen. *meiл oŋ kuudàd hoť . . . mäntĭĕda mī regīd om* meillä on kultaa vaikka . . . kuinka paljon kuormia lieneekään. V *mi tahto* mikä tahansa. TP *midę ruadàd* mitä teet? Ph *tüťär mäń kaťťšomah, midä kuz* (missä) *on. mibo on-ťšigä* mikäpä tuolla on? *sīd azutah midä tahto sobin* sitten tehdään [palttinasta] kaikenlaisia (mitä

tahansa) vaatteita. *kodiz ei олnu ńi midä* kotona ei ollut mitään. *midäbo калвin ілdaižęksɛ suaмme* mitäpä kaloja illalliseksi pyydystämme? *mi miehid oled* mikä olet miehiäsi? *oła mi vai pidänõŭ* ota niin paljon kuin tarvinnet. M *mi mieles sei kieles* (san.) mitä on mielessä, se kielessäkin. *midä muiл šidäi meil* mitä on muilla, sitä on meilläkin. *min abutad* minkäs teet? Lh *mī ďiešou pīťeriz, mī kaľľiž* mikä on huokeaa Pietarissa, mikä kallista. *mida pidau* (tarvitset)? Pk *ommig mida šüödä* onko mitään syötävää? *ota ńügü küllaл min šina tàhtod* ota nyt kyllälti, niin paljon kuin sinä tahdot! *šiga miehid tapetuid mänę ťiedą mī* siellä oli tapettuja miehiä, miten paljon lieneekään ollut.

mida (B V) (partit. causae) mitä varten, miksi: B *nügü m. tuľid* miksi nyt tulit [Suomeen]? V *m. oľid? m. tuľid?*

midagina (B) mitäkin: *ken m.* kuka m.

midańi (B) jotakin: *końďī oppiu oľgiš лuaďida m.* karhu koettaa oljista valmistaa j.

midägi (SP) jotakin: *andagoa m. süödä!*

mie(ďžoi (Ph) pieni mies: *nouzou m. meres* (kan.).

mie|χ (Sn Td N Kj), B Pl Kn Td -χ̄, Td -h̄, *mĭěχ*; p. Sn—Td N -χχ*ad*, Td -*hhàd*; pl.n. Sn—Td N Kj -χ*ad*, V -*hàd*; pl.p. Sn—Td N -χ*oid* 1) turkisnahka, -vuori, turkikset: Sn *paľtoss⌣алuz nahkaińe ľibo тилupas on m.* päällystakissa tahi viitassa turkisvuori on *m.* B *лambaham m-χ̄, reboin-, hukan-, końďijan-, oravannahkaińe m-χ̄.* — 2) palje (pajassa, haitarissa): Kn *mieχaл puhū šep̄* palkeella seppä lietsoo. Td *garmoni(ass⌣om m.* haitarissa on palkeet. N *m-χau puhū.* (v. мѣхъ.)

**miehoiл* (TP); ill. -*àh* miehelä: *himo, himo m-àh, kaksi himod doiлàh.*

**mieǩ, *meǩ, *meiš*); g. *mieǩan, meǩon, me(ťšàn* miekka: *nośť* (kohotti) *tämàm mieǩaą i* (ja) *tahtou hällai pien* (pään) *leiǩaìa. oť semmoižen me(ťšàn kädęi.* (v. мечъ.)

mie|ľ (Sn—N Kj M), B Td N -*l*, V SP Ph -*ľi*, TP -*л*; p. Sn N -*ľd*, Sn B Pl Td Kš M -*ld*, B Pl Pk -*лt*, Kn -*лd*, Td -*łd*, N -*ud*, -*ľd*, V Ph -*лtę*, SP -*лdü*, Kj -*ľt*; pl.n. Sn B Pl Td N M -*led*, Kn Td -*èd*; pl.p. B Pl -*ľid* mieli, äly, järki: Sn *mieleη ker eľädä hüvä* kun on järkeä, on hyvä elää. *ďuohtui sana mielē. midä hüväd mield oη ku veśelzüiD* (tulit iloiseksi)? *hüväл mieľeл ľäkši se koďī* hyvillä mielin hän lähti kotiinsa. *mieles panou sūhu, a i(ťše kuadau ťšurā (ťšuraťši)* on panevinaan suuhunsa, mutta kaataakin syrjään. B *miel on šillai līkkunu* järkesi on hämmentynyt. *ńei(ťšudeл on paha mieľ* tyttö on pahoilla mielin. *en vᵘoi ńi mida azettada pahois mielis* en voi mitään tehdä pahan mielen johdosta. *mieľ vieŕ* teki mieli. *hänen mielD vaste ei олdu kai* kaikki eivät olleet hänen mielensä mukaisia. *mieles pidan* rakastan. Pl *ed anda häллę mield piähä* ei voi antaa hänelle järkeä päähän. Kn *mieлd pidada* olla järkevä. *лapsèd sūrèmbàd da pahàd mieľèd sūrèmbàd* kun lapset suuremmat, niin murheetkin suuremmat. Td *mielès püŏrìᵛ* kielelläni pyörii [asia, sana]. *ainòs mä·ni se mi·elei* aina se tuli mieleen. *midä-že tüö pahoiľ mielin oľette? tuľdau muga* (niin) *pahois mielis. on-se šinun mamałę hüväd mield* kylläpä on äidillesi hyvää mieltä [siitä]. N *pagìštài, nagrętai, hüvàs mielès* puhuvat, nauravat, ovat hyvällä tuulella. *maìùška hüväu om mieleu* papinrouva on hyvällä tuulella. *màìùškălę tämä ei-mielei* papinrouvalle tämä ei ole mieleen. *lähtòŭ mies koďī hüvęл mieľęл (hüviu mieľìu). manaχau vie enamb hüväd mieud* munkki [oli] vielä enemmän hyvillään. *hebòn ťiehte ela pidä pahat mieud* hevosen tähden älä ole pahoillasi. *tsaŕęlę hüvä miel* tsaari tuli

hyville mielin. *ištuin kodvàn* (kauan) *aigad pahois mielīs* (pahoilla mielin). *meiďèn mieľd müöi ei ostanu ńi üht* meidän mieltämme myöten ei ostanut yhtään [hevosta]. TP *акал* (naisella) *hivus pitkę, миел lühüt* (san.). Kj *äij* (paljon) *mieľt om piäs*. M *mi mieles sei kieles* mikä mielessä se kielessäkin (puhuu kaikki ajatuksensa toisille). *igan elȩd, iga mield otл* oppia ikä kaikki. Lh *bohaì veľ ńetš̆ottau ńe(tšen ďielom mieľekš* se rikas veli panee sen asian mieleensä. Pk *mieлt on äi* järkevä [ihminen].

**миел* (N); p. *-ad* liitu: *kudam kier oìȩttai, i m-au śeinălȩ pīrìai* joka kerran kun suorittavat työn, liidulla seinään piirtävät merkin. (v. мѣлъ.)

mie|ľduda (Sn Pl N V), Pl *-лduda*, Td. Kš *-ľdüdä*, SP *-лdüö*, Ph *-лdüdä*; pr. Sn Pl N V *-ľdun*, Pl *-лdun*, Td Kš *-ľdün*, SP Ph *-лdün*; impf. Sn Pl N V *-ľduin*, Pl *-лduin*, Td Kš *-ľdüin*, SP Ph *-лdüin* mieltyä, rakastua; Sn myös viisastua, tulla järkeväksi: Sn *tsuaŕiń ťüťär hänē mieľdui*. Pl *hüö kaikin* (kaikki) *minū mieлduťtī*. N *tuȩdai žeńiχoȩ талоілę i mieľduttanei, sīd лuoďittai ďielo* [morsiamen vanhemmat] tulevat sulhasen kotiin ja kun mieltynevät siihen, niin järjestävät [häät]. *bŕiha mieudui baŕińài* nuorukainen rakastui rouvaan.

mieleh|īne (Kn); p. *-išt*; pl.p. *-īžed*; pl.p. *-īžīd* mieluinen, mieleinen.

miele|töiń̆e (Sn), V *-tᵘöi*, Ph *-tüöi*; p. Sn *-töšt*; pl.n. *-ttömäd*; pl.p. *-ttömid* mieletön, järjetön, hullu.

mieli|kaz (B); pl.n. *-kkahad* mielevä, viisas.

mieľmänöd (B) umpimähkään: *m. ambū šinne*.

mie|ľou (Sn Pl Kn V), B Pl Td Kš *-löu*, B Kš TP Ph *-leu*, Td *-ľeu*, SP *-лęv*, Lm *-лeu*, Kj AV *-lev*; p., pl.n. Sn Pl Kn V *-ľovad*, B Pl Td *-löväd*, Kš Ph *-leväd*, Td *-ľeväd*, SP *-лęviä*; *-лęväd*; pl.p. Sn *-ľovoid*, B Pl Td *-löviď*, SP *-лęvī*; komp. Sn *m-ľovembi*; sup. *kaikiz m-ľovembi* mielevä, järkevä, älykäs, viisas: SP *mieлęv ülen on* kovin on järkevä. Kj *mielęv mies*.

mier (Sn B Pl Td Lh); p. *-od* miero, maailma (kodin ulkopuolella): Sn *sūr m. oȩ vaivaiń̆e* (huono, epämiellyttävä) *vara* (tuki). *sūr m. šüöttäu* (elättää). B Pl *m-ō kävüu* käy kerjäämässä. Lh *lähtöu m-ö* (maailmalle). (Av мѣръ, v. міръ.)

mie|ž (Sn B Pl Td Kš M), B Pl N V SP Ph Kj Lh *-z*, Kn N *-ź*; p. Sn M *-št*, B Pl Kn Td N Pk *-st*, Kj *-sť*; pl.n. SN—Kš SP Ph Kj M Lh *-hed*, Td N Pk *-hèd*; pl.p. Sn B Pl M Pk *-hid*, Td *-hìd*, Kn N *-hīd* mies; aviomies, puoliso: Sn *oľi šigä miešt kümmene* siellä oli noin kymmenen miestä. *алastoiń̆e se m. on, paľlas* se mies on vallan köyhä (alaston, paljas). *mäńīž lešk mieheлę, gȩeилę žeńiχχäd, ottajad* menisi leski naimisiin, mutta ei ole sulhasta, ottajaa. *antta mieheлę* naittaa (tytär). *ottada mieheлę* naida, ottaa vaimoksi. *mieheл on* naimisissa on (nainen). B *mina lähtèn tošt* (toista) *miest eťťšimā*. *калan püudai m.* kalastaja. *minun mieš* (avio)mieheni. Kn *mändä mieheлę*. Kš *lähtä hänen taga mieheлę* mennä hänen kanssaan naimisiin (nainen). N *ńed on kai ruodajàd miehèd* ne kaikki ovat työteliäät miehet. *kävùn miehènnu, mi on miehīd hän* käyn miehen luona [katsomassa], mikä hän on miehiään. *kaìkìn tühďìn miehìn paginàη kundęлęd i uskòd* kaikkien tyhjänpäiväisten miesten puheita kuuntelet ja uskot. *himo häл mieheлę lähtă* hänellä (naisella) on halu naimisiin. *edgi miллę suoiž miest kus tahto, en voi mina mänèttădă aigoid miehètta* etkö voisi hankkia minulle puolisoa jostakin, en voi saada aikaani kulumaan puolisotta. *eigi hän lähtīž ťüťärĕл(ę) miehèkš* eikö hän lähtisi tyttärelleni puolisoksi?

tahtoi miehęл‿ottada aikoi ottaa vaimokseen (naida). *kui sina mindai suoid miehęлę i‹ťšen tagaž* kuinka sinä sait minut naimisiin kanssasi? *oľìn miehęu īvanan taga* olin naimisissa Iivanan kanssa. *lähtīžimbį hänen tagàs miehełę* menisin hänen kanssaan naimisiin. Kj *miehęлę lähten* naimisiin menen (nainen). *otań ťütťärem miehел* otan tyttäresi vaimokseni. Pk *šiga miehid tapetuid mänę ťiedą mī* siellä oli tapettuja miehiä, miten paljon lieneekään ollut.

mietko (Sn) tarkasti: *m. ambū.* (v. мѣтко.)

mie|ťťidä (Sn Td), B Pl N *-ťťida*; pr. Sn B Pl Td N *-ťin*; impf. *-ťīn* tähdätä: Sn *end‿ambundad mieťi*! B Pl *m-ťťida ambudes oružal* (pyssyllä), *pištšaľiл* (kaaripyssyllä). (v. мѣтить.)

**miguta|da* (B); pr. *-n* räpyttää, vilkuttaa silmiään. (v. мигáть.)

mik|ši (Sn), B *-š(i)*, Pl Td Lh Kj *-š*, V *-šE*, Ph *-sE* miksi, minkätähden: Sn *m· muga ruadoid* m. niin teit? Td *mikš kädei ne·i‹ťšuī* (tyttöä) *ťšu·moiłettau* (suudellaan)? V *mikšE muga azuid* (teit)? Lh *mikš pidäu ńeľľikkod* mihin tarvitset nelikkoa? Kj *mikš‿ed annu mīlòsťinad* miksi et antanut almua?

mi|ľďon (Sn Td SP), Kš *-lďon*, Ph *-ljon*; p. Sn *-ľďonad*, Kš *-lďonad*, SP *-ľďonoa*, Ph *-ljonad*; pl.n. Sn SP *-ľďonoa*, Kš *-lďonad*, Ph *-ljonad* miljoona. (v. милліóнъ.)

miľďoǫšie|kku (SP); p. *-kkoa*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkoi* miljonääri: *m-кал on miľďon* [ruplaa] *ďeŋgoa* (rahaa). (v. милліóнщикъ.)

miľiťšeńer (N); ess. *-àn* miliisisotilas: *šuojun pravľeńďàs oľi m-àn* Šuojun kunnanhallituksessa oli m-na. (vrt. v. милиція.)

miľjàrttahīnę (N) miljaardin suuruinen: *tuľi meilę kümmene m. налог* (vero).

miллoi (B Pl) milloin, koska: *miллai калad oľi hoť m.* minulla kaloja oli milloin tahansa [sumpussani].

**mimm|oine* (Kn); p. *-òšt* minkälainen: *e‿олę sigapiäi ńi m-òšt vieśťiď* ei ole sieltä minkäänlaista tietoa (viestiä).

mi|na (Sn—Kn N M Lh Pk Pv), B Pl V-*nạ*, B *-nạ* Td—Lm *-nä*, Td *ma*, Td Kš *mi|ńä*, Kj *-iạ*; p. Sn—N M Lh *-ndai*, B *-nda*, Td *-ndài*, V TP Ph Pv *-nud*, TP Ph *-nùd*, SP *-nū*, Kj *-ndäi*; g. Sn—Lh Pv *-nun*, Kn Td *-nùn*; ad. Sn Kn Td N M Pk AV *-ллai*, B Pl N *-лла*, Td *-łai*, *-лài*, *-ллäi*, Td Kj *-лai*, Kš *-łei*, N *-ллài*, V—Ph Pv *-нил*, Ph *-nùл* minä: Sn *miллai abidad on äij* minulla on paljon murheita. *šinuz millei abud ńi miťťašt eułę* sinusta ei ole minulle minkäänlaista apua. *millei oń ďало ńälg* minun on kovin nälkä. *minus tagaťši* minun puolestani. B *midä šina ńügü zavoďīd minda muťťida* mitä sinä nyt rupesit minua pettämään? *anda miłłę kirveź*! *miлла końďī hebon sorď* minulta karhu kaatoi hevosen. Td *ka ďo· ma šiłei sanuin* johan minä sinulle sanoin. *miлē himoťtàv kävdä külū* minun tekee mieleni käydä saunassa. *himoť miłèi käudä łinnai* (kaupungissa). N *millai oŋ kibed vaľš* vatsani on kipeä. TP *nügöi влaboслovi minud* nyt siunaa minut! *mušteлkàt minùd* muistelkaa minua! Ph *tилòŭ minŭлę pappi vastàh, küzüu minùл. minùd gośťiłetàh* minua kestitään. Pk *miлле on valд gūlaitta* minulla on oikeus kuljeksia. *millę ei pidä* minä en tarvitse. (Ks. *müö.*)

mi|ńťäi (Sn Pl Kš Lh), B *-ńťiäi*, *-nťä*, *-nťäi*, *-ndäi*, Pl *-ńťä*, Td *-nťäi*, N *-nťäi*, *-nťäi*, V *-ńťah*, TP *-ntäh*, *-nťäh*, SP Ph *-ńďäh* minkätähden: B *minťäi et šuònü лužikkad huttud* m. et syönyt edes lusikallista jauhopuuroa? *mińťä ed ostanu*?

minu|ī (B Td Kš), N *-ì*; p. B Td *-ttad*; pl.n. B Td Kš N TP *-tad* minuutti: B *kūī minùttad vajàg* (vailla) *oŋ kakš. ühttošt* (yhdettätoista) *on neľtošt m-ttad.*

Kš *kahettaikümmenettäi m-tattai kakš* (13, 40). TP *täл m-тал.*

mi|s̄ (Td), V Lm *-s* missä.

misk|ę (TP); pl.n. *-àd* liemimalja. (v. миска.)

mi|ťe (Sn Td), Td *-ťe* miten, kuinka: Sn *dūmaiťš, m. piästä akass‿iärē* mietti, m. päästä vaimostaan eroon. Td *m. šinun ťervehüz on nügüde* (nyt)? *m. tüö elätte nügüde? m. šinä ˚tänne popaďīd* (jouduit)? *koskes m. veži hovižou* (kohisee)! *šīd ·m. ľieno¹ лašk* sitten, kuinka ollakaan, antoi yösijan. *ei so·biľu ńi mi·ťe ńed me·ľsniľàd mü·öndàл šid* eivät sopineet mitenkään ne metsämiehet [karhun] myynnistä sitten. *elämme m.-tahto šügüzei suai* elämme jotenkuten syksyyn asti.

miťť|aiń(e) (Sn), B Pl *-ąińe*, Td *-šaińe*; p. Sn *-ašt*, B Pl *-ąšťš*; pl.n. Sn *-aižed*, B Pl *-ąižed*; pl.p. Sn *-aižid*, B Pl *-ąižid* minkälainen, jonkinlainen: Sn *ku griähkäd m-ašt лuaďiu tobďad, šīd hän kuajizou papile* kun tekee jonkin suuren synnin, niin sitten hän tunnustaa (katuu) papille. B *m-ąińe haŋg* (tadehanko)? *m-ąšťš void* (voita)?

miťť|e (Sn—Kn Lh), B *-ε*, N *-ɛ*; g. Sn—Kn Lh *-en*, N *-èn*, Pk *-än*; pl.n. B *-šed*; pl.p. B *-id*, Kn *-īd* millainen, mikä: Sn *m-eę šina ozaą ľöužiɒ* m-sen onnen sinä löysit? *aiďńik hebo hüpńiu aidas hoď m-es* aituri hevonen hyppää millaisen aidan yli tahansa. B *m. om mieź? m-ed on hüö ˚miehed? meiľ ńügü ei оле ńi m-id veńąŋ kńigoid* meillä nyt ei ole minkäänlaisia venäläisiä kirjoja. *vot om miťťšed rahvahad* kas millaista väkeä ovat? *m-ès školàs* (koulussa)? *ka(tšo m-ε leib tuлou лadvàs, m-ε šᵘödä hüvä* katso, millaista leipää tulee [rukiin] latvoista (tähkistä), kuinka hyvältä se maistuu. *m. ńimi?* Pl *m-en akan* (vaimon) *suaid?* N *oià m-ɛ tahto* (tahansa)! *kunnagi olīž miлlę stro(ida koďi m-eľegi ďogèę randaлę* jonnekin minun pitäisi rakentaa talo, johonkin joen rannalle. *seižui m.-lieno kaťťiupie* seisoi jonkinlainen kattilapää. *ei oлę miťès hüvüdès sille anta* ei ole mistä hyvästä sinulle antaa (et ole tehnyt mitään hyvää). Pk *on üskàn kerannu m-än tobďan* m-sen suuren sylyksen on kerännyt!

mi|ttuine, -ťuińę (Kn), Td *-ťťuiźne, müttüźne, müťťüźne*, Ph *mītuine*, Lm *mi|ťuinę*, M *-ťťiźne*; p. Pl *-ťťumad*, Kn *-ťùšt, -ttušt*, Ph *mītùstę*, AV *mītuttę*; pl.n. Pl *mi|ťťumad*, Kn *-ttuižed*, Kn Lm *-ttumad*, Td *-ťťümäd, -ťťüižed, -ťťšümäd*, V *mīttumad*, Ph *mīttumàd*, Lh *mi|ťťužed*; pl.p. Kn *-ttuižīd*, N *-ttumīd*, AV *mīttomid* millainen: Pl *miťťumas parahodas* (höyrylaivassa) *tuľid? miťťumad ďauhod oštšid* (ostit): *vałgedad libo* (tahi) *mustad?* Kn *ei оlę ńi miťùšt viesťiď* ei ole minkäänlaista tietoa [sieltä]. Td *miťťümäd šigä* (siellä) *oľďi* [ihmiset]? *tuaga* (tuolla) *om miťťuiźne лageɒ koht!* *müttüžèn vazàn* (vasikan) *lehm sŭà¹? oi ťüö tuhmad‿ оlètte miťťšümäd* oi, millaiset tyhmät te olette! N *küźüu, mittušt voлòsťid i midä külīd śe om mieź* kysyy, mistä pitäjästä ja mistä kylästä kotoisin se mies on. *mittumīd vai pidau hälę* millaisia [vaatteita] hän vain tarvitsee. Ph *mītùstę pidàŭ* mitä [kaloja] tarvitset? M *kem miťťińegi roďizou* kenestä minkinlainen tulee. Lh *toľko mina miťťužeę vägeväŋ kazakam paлkažin* mutta millaisen voimakkaan rengin minä palkkasinkaan.

miťťünä|iźne (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* ed.

miär (Sn B Pl Td Ph); p., pl.n. *-äd*, B Pl *-ad*; pl.p. Sn Td *-öid*, B *-id* mitta: B *m-aл müödäu šiemenvoid* (astia)mitalla myödään öljyä. *m-än ottau.* Pl *m. oŋ ku miäritäu* (mitataan) *midä šülüл* (syllellä). Ph *oťťi i(tšessäh* (itsestään) *m-än.*

miä|rita (B Pl), Td *-ŕitä*, N *mierita*, V Lh *miä|ritä*; pr. B Pl *-ri(tšen*, B *-riťšen*, Kn *-ri(tšen*, Td *-ŕi(tšen*, N *mieriťšou*,

TP *miä|ritàh*; impf. B Pl *-riʿtšin*, Td *-řiʿtšin*, V *-rittih* mitata (astialla, Pl myös pituudenmitalla): B *ozrań ďüvàĭ šīd* (sitten) *ńelʼlikoл miäriłau*. Pl *miär* (mitta) *oŋ ku miäritäu midä* (jotakin) *šülül* (sylellä). Kn *rugehèd nelʼlikòл miäriʿtšèm̃me*. (v. мѣрить.)

miärä|tä (Sn Td); pr. *-dän*; impf. *-žin* määrätä; arvostella; Td mitata: Sn *kuńiŋgaz ei voinu šidä hindad m.*, *miŋ* (kuinka) *каллęhed олдau kirpiʿtšät* (tiilet). Td *pū om miäràttü* (mitattu). *miťe om‿vailiše mi·äràttü se tšu·moiìus‿se* miten on vain määrätty se suuteleminen [tapahtuvaksi].

miä|ī̃š (Sn B Pl Td), Lm *meätťšü*; p. Sn B Pl Td *-ťťšüd*; pl.n. *-ʿtšüd*; pl.p. *-ʿtšüid* pallo (nahkasta, tuohesta, kumista): Sn *лapset taboitteлdau* (ottavat kiinni) *m-ťťšüd*. Td *χлoрtä viättäu* (leikitään) *m-ʿtšüл. viändäш m-ťťšüi* on pallosilla. (v. мячъ.)

miлosťin (Kj); p. *-ad* almu: *mikš‿ed annu* (antanut) *m-ad*? (v. ми́лостыня.)

**mлadeńťš* (TP); g. *-an* lapsi: *pezen, релvastan oigedan heŋgen, m-an ondrīn* (loits.) pesen, pelastan synnittömän hengen, lapsen Andrein. (v. младе́н|ецъ, -ца.)

moa, moa- ks. *mua, mua-*.

móakriež (B Td) maaharju (ei hiekkaa).

moamügrę (Lm) maamyyrä.

mobilisatsī (Td) liikekannallepano: *objaviťťī* (julistettiin) *m.* (v. мобилиза́ція.)

mod|a (Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* naidun naisen päähine (tummanpunainen), kuuluu juhlapukuun, kansallispukuun; peittää tukan kokonaan. (Av мо́да.)

mog|iл (Sn B Pl Td Kš Pk), N *-iu*; p. Sn B Pl Td Kš *-iлad*; pl.n. *-iлad*, Td *-ĭлàd*, N Pk *-iлàd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *-iлoid* hautausmaa: Sn *lähtemme käümā̃ mogiлoiлę*. Td *kùŏłiʿàn hàŭd mogĭлàл. muaha panda* (haudata) *mogiлaлę*. Kš *mogiлoiл viedäu łibo* (eli) *suatetau*. N *briha* (nuorukainen) *punaudau* (kääntää äkkiä) *hebòn mogiлài. tuлou okśoi* (Okśoi) *mŏgĭлăлę̆*. (v. моги́ла.)

mogiлńik (Kn) hautausmaa. (Av моги́льникъ.)

**mogom* (Ph); pl.n. *-àd* sellainen, mokoma: *tšihmìd̆ viʿtšad m-àd ďäredàd* kainalovitsat (?) [reessä] ovat s-t paksut vitsat.

mo|ińe (Sn B Pl Td Kš Lh), N V SP *-ine*, TP Lm *-inę*; p. Sn B Pl Td Kš Lh *-št*, Sn *-štu*, Sn Td N *-išt*, V *-ista*, SP *-stu*; pl.n. Sn B Pl Td Kš Ph Lh *-ižed*, B Td *-ižèd*, N *-ižęd*, TP SP *-ized*, Lm *-ižęd*; pl.p. Sn B Pl Td Lh *-ižid*, Kš *-ižīd*, SP *-imī* sellainen, moinen: Sn *mi šindai om pahendannu moižekši, vai ed voinu* mikä sinut on huonontanut s-ksi, vai oletko sairastanut? *ota kakš moišt ďeŋgad* ota kaksinkertainen määrä rahaa! *mošt brihaťťšud* (poikaa) *euлę meiл. euлę seę hienoŋ kaлam moštu* ei ole niin pientä kalaa. B *mošt et ťervä łöuda tošt miest* sellaista et äkkiä löydä toista miestä. *nügü kaлᵘoid moižit tobďid vedada e·i sua* nyt moisia suuria kaloja et voi vetää ylös. N *küźüu: mida sillai on ďieлod moišt* kysyy: mitä asiaa sinulla on? V *moista лandeht hebol en ńähnu* sellaisia hevosen lautasia en ole nähnyt. Lh *miťteę regeę vei käbrüd, moižeę regen tuoi ďeŋgat kodī* millaisen kuorman vei käpyjä, sellaisen kuorman toi rahaa kotiin.

moi|ťťida (Sn B Pl Td); pr. *-ťin*; impf. *-ťīn* moittia: Sn *ńügüižid rúadajid ei pidä ďaло m., ei ka ei ruata, vousо pagetau* nykyajan työmiehiä ei saa kovin moittia, muuten eivät tee työtä, karkaavat kokonaan [työstä].

moleben (B), Td *moľeben*; p. B *-ad*; g. Td *-àn* rukoushetki, lyhyt kiitos-t. rukousjumalanpalvelus: B *paþ слūžiu heiłę m-an; ďäłgełę m-ad paþ andau heiłę ristad mukaiła* pappi pitää heille (vastavihityille) r-n; r-n jälkeen pappi antaa heidän suudella ristiä. Td *ďäłgimàĭžekš*

слūživ m-àn молоďiʿòilè viimeksi [pappi] pitää r-n vastavihityille. (v. моле́бенъ.)

mo|лembad (Sn B Kn N V Ph), B Pl *-lèmbad*, Pl Pk *-lęmba*, Td *-łembad*, N *-lęmbàd*, SP Ph *-ллęťid*, Ph *-ллęťìd*, Kj *-ľembad*; pl.p. Sn B Pl N V Ph *-лembid*, B Pl *-lèmbid*, Kn *-лembīd*, Td *-łłembid*, N *-lę̀mbid*, SP *-ллęťťilоi* molemmat, kumpikin: Sn *ńämä brihad ďiäďī millei vaťťšä молembad* nämä nuorukaiset jäivät kohtuuni molemmat [sinun lähtiessäsi kotoa]. *молembiл käžiл*. B *ombèлtu molèmbad kindahàd* molemmat rukkaset on ommeltu. Pl *molęmba käded*. N *no, mī lienou, molęmbi̯лę̆ ühtę̆s* no, mitä tullee, tulkoon kummallekin. *sobittud hüvīs sobīs molę̀mbis puolę̀s* pukeutuneina hyviin vaatteisiin kummallakin puolen (häissä sulhasen sekä morsiamen sukulaiset). *molęmbàD silmàD*. TP *hīhtetäh suksiл, molłembis käzis savakòt* (sauva). SP *äl‿ota molłęťťilоi hebolоi*! Kj *moľembad oma* (ovat) *hüväd*. Pk *molemba олdau tühďäd*.

mo|лembin (Sn B Td Kš Lh), TP SP *-ллei*, Pk *-lęmbìn* molemmin, kumpikin, molemmat. B *molembin ľähťī* (lähtivät). TP *sīd* (sitten) *rubettih molлei itkemäh*. Lh *hüö ižandaŋke mäńďī molembin perťī* hän ja isäntä molemmat menivät pirttiin. Pk *ku ruavastutau molęmbìn* kun molemmat vanhenevat.

moľi|da (B Td); pr. *-n* rukoilla: B *šīd m-tau obrazā piäi kaikin* sitten kaikki rukoilevat (ristivät silmiään) jumalankuviin päin. Td *m-n ďumaład*. (v. моли́ть.)

moľizeška|ta (Sn); pr. *-den*; impf. *-žin* ruveta rukoilemaan, pyytämään armoa: *karu häллei m-ž* paholainen rupesi pyytämään häneltä armoa. (v. моли́ться.)

moľi|zeta (B), N *-daze*; pr. B N *-zou*, Td *-žou* rukoilla, pyytää armoa: B *rebᵘoi m-zou kukšinaлe: лaske minum‿piä iäre* kettu rukoilee ruukkua: päästä minun pääni pois! N *ak suoi uŕąďńìkalę̆ m-zummai* eukko rupesi poliisilta pyytämään armoa. *mäńīžid, moľi̯žītoidbi̯, štobi̯ spruovizuiž millai śìľm* menisit ja rukoilisit [pyhää Nikolausta], että silmäni paranisi. (v. моли́ться.)

moľja (V) pieni, kuivattu kala. (Av моль.)

molle|i ks. *molembin*.

mollęťid ks. *molembad*.

molo|ďiad (Sn Td), B Pl Td *-di̯ʿad*, B *-doid*, N *-di̯ʿàd*, *-ďijàd*; pl.p. Sn Td *-ďiʿoid*, B Pl Td *-di̯ʿoid*, N *-di̯ʿoid*, *-ďijoid* nuoripari, vastanaineet: Sn *m. tuľďī püördükšilę* (ensivierailulle häitten jälkeen morsiamen vanhempien kotiin). B *käsköu külün lämbittädä m-diʿoilę* käskee lämmittää saunan vastanaineille. N *tuľďī do m-di̯ʿàd veńťšäs-piei* n. tuli jo vihiltä. (v. молоды́е.)

molodu|h (B), Kn N *-χ*; pl.n. B *-had*, Kn *-χad* nuorikko, nuori vaimo: N *m-χχau žeńiχon emä sugiu pien sugau* sulhasen äiti kampaa nuorikon pään kammalla. (v. молоду́ха.)

molo|ťš (N Lh), Pk *-dets* reipas, uljas, kelpo, taitava mies, aika poika: Lh *tsuaŕ sanū kuʿťšeralę: m., ku eläd zakonad müöi* tsaari sanoo kuskille: kelpo mies, kun noudatat lakia. (v. моло|де́цъ, -дца́.)

mo|ńi (Sn B Pl Td); p. B Pl *-nd*; pl.n. Sn B Pl Td *-ned* moni: Sn *monē iäńē ťelegäd voŋguškaťťī* vankkurit rupesivat vonkumaan moneen eri ääneen. *mina monen emän itketäižin* minä monta äitiä saisin itkemään. B *mont‿tappanu олen* [karhua]. *piän ḱibištuz on monē maśťī* pääkivistys on monenlaatuista. Td *opiťī händ‿ajeлda monei tabai* sitä (karhua) koetettiin ajella takaa monella tavoin.

morhad (Pk) ripsut, tupsut, heltut: *akuəľ* (naisilla) *олdau ńed* (ne) *m.* (v. морхи́.)

mor|ḱofk (B Pl Td); p. *-ḱofkad*; pl. n. *-ḱofkad*, Td *-ḱòfkàd*, TP *-kofkad*; pl.p B Pl Td *-ḱofkoid* porkkana. (v. морковка.).

moru (B) ruttotauti, surma: *aiga šinä oled akuoiden m.* sinäpä olet tavaton naisten surma (sanotaan sille, jolta monta vaimoa on kuollut). (v. моръ.)

mošń (N) hierakka (?) (kasvi).

mošśeńńi|k̀, -k (N); p. *-k̀kad, -kkăd* veijari, varas: *vot kui mindai nügöi opleťiị m.* kas, miten minua puijasi nyt, v. (v. мошéнникъ.)

mośťiŋkàd (B) pitkospuut suolla. (v. мостúнки.)

mozg|ud (Sn B Pl Td Lm), B Kn N V Ph Pk *-ùd*; pl.p. Sn B Pl Td *-uid* aivot; B Lm Pk myös ydin luun sisässä: Sn *ďogahiželл‿om m-ut piäs. калалл‿om m.* (v. мозгъ.)

moťškaida (N) maiskuttaa. (v. мóчкать.)

möž|ęd, -et (B), N *možet* ehkä, kenties: B *m-ęd minùn hut* (jauhopuuro) *paremb ľienöu* (tulee) *šinun huttud.* N *možet häm meiл* (meitä) *abùttàu.* (v. мóжетъ.)

mrāmor (B); p., pl.n. *-ad* marmori. (v. мрáморъ.)

mua (Sn—Kš V TP Ph M Lh Pk Pv), B Td *mŭă*, Kš *mòa*, N AV *muo*, SP Lm Kj *moa*; p. Sn—Kš V M Lh Pv *muad*, Kš *mòad*, N *muod*, SP Kj *moadu*, Ph *muadę*; pl.n. Sn—Kš V TP Ph M Lh Pk Pv *muad*, Kš *mòad*, N AV *muod*, SP Lm Kj *moad*; pl.p. Sn—Kš V M Lh *muaid*, Kš *mòaid*, N *muoid*, SP *моалоі*, Ph Pv *муалоід*, Kj *moaid* 1) maa, multa; maapallo, maailma: Sn *омал муал* (kotimaassa) *on elädä hüvä. kokoi* (kotka) *ottau лámbahan muas-p'äi* (maasta). *šeiťťšeme* (seitsemän) *pappid oľi meiďem pappid muaha panemas* (hautaamassa). B *ťšetverī metrid muad nostetau tadeheлę piąлę; še mua hüvin haravoitau, rouńaitau, taputetau* neljännes metriä luodaan maata lannan päälle; se maa haravoidaan hyvin, tasoitetaan, taputetaan. *eńämbäd ťädä viľľad en muahà šiemenda* tätä viljaa en enää kylvä maahan. *ťavarod лаŋgeťťī kai muaha* tavarat kaikki putosivat maahan. *heŋged eулę häťťä ńi муал* henkeä hänessä ei ole ollenkaan. Kn *oŋgo äi virstuoid ümbäŕi муав* montako virstaa on maapallo ympäriinsä? Td *lähte venehès muale!* N *läht' омалę муолę koďī* (kotiseudulleen). *kävüťťī toižìs muois-piєiìє* käytiin toisista maista. *kuměmàrdaìę hälle muohę suoĭ* kumarra hänen edessään maahan asti! *sina лаŋgenèd muohei. muga millai proiďī kai iga kävelìęs i muot topťšidęs* niin on kulunut minun koko ikäni kuljeskelemalla ja maata tallaamalla. Ph *püstetäh kaks paťšastę muah лujasťi* pistetään kaksi patsasta maahan lujasti. Lm *moah pandah* haudataan (ihminen). Lh *houkkid om муал* onhan hulluja maailmassa. *panou muaha* hautaa. Pk *pelvaz* (pellavat) *levitetau муалę.* AV *mugomad hebod suoi, mīttomid муол e‿олпud* sellaiset hevoset sai, jollaisia ei ollut maailmassa. — 2) Kn väri: *rusked* (punainen), *must, valged, zeľonainę* (vihreä), *taivahàŋkarvaľľińę* (vaaleansininen) *mua.*

muaťem|ä (Sn); p. *-äd* maa, maaemo: *m. oę ťšīronnu* (haljennut). Kn *süvägi on m-àì* kuinka syvä on maa? *oŋgo äi virstad m-àn süvùì* montako virstaa syvä on maa?

muahapanend|päiv, -virded (B) hautajais|-päivä, -(itku)virret: *m-virded iťkedau.*

mua- (Ph), Lm *moahardī* maanhaltia: Lm *m. panou* [kun lehmän utaret tulevat kipeiksi].

muahi|ńe (Sn B Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* maahinen, jokin ihottuma, rohtuma, tarttuma: Sn *m. tarttū külüs ľibo käzäšťäs; se oŋ kibed, kudain tarttū kädē ľibo ďalgā, äij oŋ kibeďid; spravitau muga što opitau* m. tarttuu saunasta tahi käsienpesuastiasta; se on ihottuma, joka tarttuu käteen tahi jalkaan, paljon on rupia; parannetaan siten että taiotaan ja loitsitaan.

muahīŕi (Ph) peltohiiri.

mua(ілм (Kn Td Lh Pk), N AV *muo(iĺm*; p. Td Lh Pk *-ad*, N *-àd* maailma: Kn *mina kaiḱèn* (koko) *m-àn ümbäri proiďīn* (kuljin). Td *końďī läkš kaikked m-ad müöi кулgemai*. N *aŋḱat mille hebo i tüökkàt mindai muo(ілмàd müöi ajęumài* antakaa minulle hevonen ja sallikaa minun lähteä (lähettäkää) pitkin maailmaa ratsastamaan. Lh *kaikes praudaą sanū, midä m-аллоą* totuuden sanoo kaikesta, mitä maailmassa on?

muamindam (TP), Lm *moamindam* äitipuoli.

muam|o (TP Ph), SP Lm *moam|o*; p. TP *-ad*, SP *-oa*, Ph *-od*; pl.n. TP SP *-ad*, Ph *-od* äiti: TP *m-ah* (äitinsä) *sanou hänełę*. N *hüvä tuĺi muomaлę, ela* (älä) *mäne ďuomaлę* (maantielle) (san. väkisin makaamisesta).

muamūr|oi (Sn B Pl Td Kš), B *-ᵘoi*, N *muomūroi*; p., pl.n., pl.p. Sn B Pl Td *-oid* maamuurain, mesimarja (rubus arcticus): Kš *m. oą rusked, rodi kui ďüväižed oлdau hänes* m. on ruskea, siinä on ikäänkuin jyväsiä.

muańišku|koi (Sn); p., pl.n. *-koid*; pl.p. *-kkoлoid* valehtelija, lörpöttelijä: *m. käveлęd aino muańittelmā, puťim paginad eť ťiedä sanoda* v. käyt aina valehtelemassa, kunnon asioista et osaa puhua.

muańi|ttada (Sn—Kn V Ph Lh), Td Kš *-tada*, N *muońìťtada*; pr. Sn—Kš V Ph Lh *-tan*; impf. Sn Td Kš V Ph Lh *-ťin*, B Pl *-ť*, Pl *-ťťin*, Kn *-ťťīn*, N *muońìťìd, muońìťťìd* pettää, valehdella, houkutella, puijata: Sn *bohataлę veĺĺeлę piďäu hänes-piäi se skuaťťeŕ m. iärē* rikas veli tahtoi puijata häneltä sen pöytäliinan. B *šina minda vai m-tàd* sinä vain puijaat minua. *šina m-ìid minun ťüťťären šüödäväks końďījaлe* sinä houkuttelit tyttäreni karhun syötäväksi. Kn *ťedri häллäi muańìťťi ühèksà däiťťšäd* teeri puijasi häneltä (kyyhkyseltä) yhdeksän munaa. N *šina mindai muońìťìd ŕīhei* sinä houkuttelit minut riiheen. Lh *mikši häm m-ť* (petti)? (Av манить.)

muańitte|лda (Sn Pl), N *muońittę|лda*; pr. Sn Pl N *-лęn*; impf. Sn Pl *-ťin* ed.

muańitus (V) pettäminen, puijaaminen.

muapeza (B) (karhun) maapesä.

muarand (B) tyyni, tuulenpäällinen ranta.

muarď (Sn Pl—Kš Lh), B Pl Td *marď*, Td *mŭärď*, N *muorď*, V TP Ls *muarďe*, SP *moarďu*, Ph Lm *moarďe*; p. Sn Pl—Kš V Lh *muarďad*, Pl Td *marďad*, Td *mŭärďăd*, N *muorďad*, SP *moarďoa*, Ph *moarďad*; pl.n. Sn Pl—Kš Lh *muarďad*, Pl Td *marďad*, N *muorďad, muorďàd*, V TP *muarďàd*, SP Ph Lm *moarďad*; pl.p. Sn Pl—Kš Lh *muarďoid*, Pl Td *marďoid*, V *muarďuoid*, SP *moarďoi*, Ph *moarďuoid* marja: Sn *mäŋgäd лapšed muarďā! müö oĺimme muarďas*.

muarďànküpsèndäi (Ph) heinäsirkka.

muarďežikko (Ph) marjikko, marjapaikka.

muas|ťeŕ (Sn), B Pl Td *-teŕ*, Td *-tęŕ*; p., pl.n. Sn *-ťeŕid*, B Pl Td *-teŕid*; pl.p. Sn *-ťeŕīd*, B Pl Td *-teŕīd* mestari, ammattimies, käsityöammatin harjoittaja: B *m-teŕ: ken maлttau mida лuadida brujid* m. on se, joka osaa tehdä jotain esineitä (esim. seppä, suutari, vaatturi). Pl *läŋg-m-teŕ* (länkiseppä), *kirvèzm-teŕ, peťšńik-m-teŕ* (muurari, uunintekijä). Td *šīd pä(ťšìn pańī m-tęŕ panòŭ pä(ťšìn* sitten muurari tekee uunin. (v. мáстеръ.)

muasťer|tta (Sn); pr. *-dan*; impf. *-žin* tehdä puusepäntyöt uudisrakennuksessa: *muasťeŕ perťim m-ž* rakennustyöläinen valmisti pirtin (seinät sisäpuolelta veisti, höyläsi, teki lattian, välikaton, ikkunankehykset y.m. (v. мастерить.)

muatńiťš (B), Lm *moatniťťšę* ullakko. (vrt. Av мáтница.)

muat|oiń̆e (Pl), Td *-uiń̆e* maaton.

mua|ttada (B Ph); pr. *-tan* mullata, peittää mullalla (esim. perunanvarret).

muatu|k (Sn B Pl Td); p. *-kkud*; pl.n. *-kud*; pl.p. *-kuid* multakokkare: Sn *m-kuid oń ťäл релдол äij* (paljon).

muatušk (B Lh), B Pk *-a*, Kn *mātušk*, N *muoťùšk*, *muotušk(a)*, *muotùškA*, V *muatušk|(E)*, TP *-ę*, Lm *moatuška* miehen äiti, anoppi: Kn *muʿťšuoi küźüŭ mātuškàл ďielòd* nuorikko pyytää anopiltaan työtä. N *ńevesk kuměmàrdazou ďaugai muoťùškălę* miniä kumartaa anopilleen maahan asti. (v. матушка.)

mud|a (B Pl Td N Ph); p. *-ad*, Ph *-àd* muta, lieju (järven pohjassa, rannassa), multa: B *m. randoiл, kudamat* (jota) *tūl ajau.*

muda|kaz (Sn), B Pl Td *-kàz*; p. Sn *-kast*, B Pl Td *-kàst*; pl.n. Sn B Pl Td *-kkahad*; pl.p. Sn *-kkahid* mutainen, likainen: B Pl Td *m-kàz veži.*

mudarand (Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* mutapohjainen ranta.

muda|uzuda (Sn B Pl Td), B *-лzuda*; pr. Sn *-uzū*, B Pl Td *-uzuu*; impf. Sn B Pl Td *-uzui* tulla mutaiseksi, sekaiseksi (vesi): Sn *nuottaD ku vedeťťī, veži m-uzui.* B *m-лzunnu veži.*

**muʿdzài|tta* (Kn); pr. *-dàd* ahertaa: *sina m-dàd kui mūrahaińę.*

muga (Sn—Lm M Pk) niin, silleen, ilmaiseksi, ilman: Sn *mindai mü^{ö}i m. pidäiž oлda* minun mielestäni n. pitäisi olla. *pid^{i}äu lihad ahavoita, ei m. hapatA* lihat pitää ahavoida (auringon paisteessa kuivata), eivät h. [helposti] mätäne. *hüväťšüińe еилę ďало hüvä ńi paha, m. šīd* hyvänlainen ei ole kovin hyvä eikä pahakaan, siltä väliltä. *ruadoid* (teit.) *m. pahoin. m-i ruaťťī* n. tehtiinkin. B *se ďieл oľi ei-muga* se asia ei ollut ollenkaan niin. *лugĕ m. kuiľe mina ńevvon* hoe n. kuin minä neuvon. N *ei ruohťìttud ambuda, ďieląťťī m.* eivät rohjenneet ampua [lintua], jättivät silleen (ampumatta). *mina en ostanu, aňťī mille m.* (ilmaiseksi, maksutta). TP *m. lüöi akan, ďälgimäi ei voinu ńi sanad sanoda* n. pieksi akkansa, [että tämä] viimein ei voinut sanaakaan sanoa. Ph *ei pidä ńi pühkind, m. süömme* emme tarvitse pöytäliinaakaan, ilman [sitä] syömme.

mugaž|ę (B Td Pk), M *-e*, Pk *-o* samoin: B *līn m.* hamppu samoin [valmistetaan kuin pellava]. (v. -же.)

mug|oiń̆e (Sn B Pl Td Kš), B *-oińę*, Kn Ph *-oine*, Kn *-uoińę*, N *-oinę*, Ph *-uoine*; p. Sn—N *-ošt*, Sn *-omašt*, Ph *-oštę*, *-òštę*; pl.n. Sn B Kn Ph AV *-omad*, B Pl Td Kš *-oižed*, N Ph *-omàd*; pl.p. Sn AV *-omid*, B Pl Td Kš AV *-oižid*, Kn *-omīd*, Td *-oižīd*, N *-omìd* sellainen, kaltainen, niin: Sn *dai miллai mugoiń‿oo* minullakin s. on. *mugomaŋ kindahaą löuž* s-sen rukkasen löysi. B *лogo m. kui karī* [kallioiden välinen] notko on (sellainen) kuin kaukalo. *oлę šina mugoińę hüvä, sano miллę pravd* ole sinä niin hyvä, sano minulle totuus! *hän otvetan andoi mugoman* hän antoi sellaisen vastauksen. N *miťťe oľi, mugoinę i oo* millainen oli, s. on vieläkin. *voiď‿i mugošt oppida, kui himoiłanou* voit sellaistakin maistaa, jos mielesi tehnee. Ph *sem‿muguoine* sen kaltainen. *ďiäi keühäks mugomaks, mītuine* (millainen) *edel oľi.* AV *nägi hebon mugoman, mītuttę muoʿilmas e‿ole. mugoižid heboid* (*mugomid heboлoid*) *ńi ken* (kukaan) ei *nähnüd muoʿilman piel* (maailmassa).

**muhah|tazeta* (Td); impf. Td *-ťīhe*, *-ťīzęi* myhähtää.

muhaiduz (Td) myhäily.

muhai|ta (Pl Td); pr. *-dau*; impf. *-ž* myhäillä: Pl *nagrau m-dau.*

muhaiťi(n) (Td) myhäillen: *ližas* (jatkoi) *m.*

**muhi|šta* (Td); pr. *-žen* myhäillä.

**muhk|ada* (Ph); pr. *-àŭ* myhäillä (ihastuksesta): *pabaďję vai m-àu* papinrouva vain m-lee.

muige|d (Sn B Kn—V), Ph Lm *-i*; p., pl.n. Sn B Kn—V *-dad*; pl.p. Sn N V *-ďid*,

B Td *-did*, Kn Kš *-dīd*; komp. Sn *-dembi*; sup. *kaikiz m-dim* hapan, muikea: Kn *maid om m.* Td *šüö m-dad maidod!*

muigedahk (Sn B Td); p., pl.n. *-od* hapahko, hieman hapan: Sn *m-od leibäd.*

muigedattau (B) ed.: *suoлhein om m.*

muigoitez (B) hapate (pannaan taikinaan).

muigo|ittada (B Pl), Td *-tada*; pr. B Pl *-itan*, Td *-tan*, N *-itàn*; impf. B Pl *-iťin*, Td *-ťin* hapattaa (esim. taikinaa).

muigo|ta (Sn—Td Ph); pr. Sn Td Ph *-nou*, B—Td *-dau*; impf. Sn Kn *-ń*, Sn Td *-ž*, B Pl *-i*, Ph *-ńi* hapata: Sn *maid om m-nnu, ei voi šüödä.* B *maid m-i.* Kn *žuaraл* (kuumalla) *maid m-dau.*

muiл (Sn—Td), V *-ę*, SP *-u*; p. Sn—Td *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Td SP *-ad*, V *-àd*; pl.p. Sn *-ęd* saippua: Sn *peze šilmäd m-aŋ kere* (saippualla)! B *m-aŋke pežīmoi* (peseydyin). Kn *m-aŋ kobu* saippuavaahto. (v. мы́ло.)

muińeŋg (Sn) kuin ainakin: *suoridukšiss‿oŋ kui pīťerťš m.* pukeutunut on kuin pietarilainen (Pietarissa asuva) ainakin.

mui|ťe (Sn Td), B Td Lh *-te*, Td *-ťen* toisin, muuten, muutoin: Sn *šina eläd m. muis* (eri tavalla kuin muut). Td *ištuze hoť m-ťen* istuudu vaikka muuten [kun et halua teetä juoda]. Lh *šido ďaлg heińnuorā, k‿ed m-te лaske, varaidad uiďindan* sido jalkaani nuora, kun et muuten päästä [ulos], pelkäät pakenevani.

muj|ada (Sn B Pl Td Ph); pr. Sn Pl Td Ph *-an*, B Td *-àn*; impf. Sn Pl Td Ph *-in*, B Td *-ìn* maistaa, koetella jnk makua: Sn *anda millei haudad hoď m.* anna minun edes m. naurishaudikasta!

muju (Sn B Pl Td TP); p. *-d* värjäysaine, väri (kuivana jauheena): B *m-kš sanutau sobid, laŋgad kruasitau koďis* v-ksi sanotaan [ostoväriä], jolla vaatteita, lankoja värjätään kotona.

muj|uda (Td); pr. *-uu* maistua: *oma suadu* [*kała*] *m-uu magedał.*

mujudusheiń (Td) keltalieko (lycopodium complanatum).

muju|tada (Sn Td), B Pl *-ttada*; pr. Sn B Pl Td *-tan*; impf. *-ťin* värjätä (lankoja, palttinaa): Sn *paлttinat pidʲäu m.*

mukai|ta, -ìa (B); pr. *-dan*; impf. *-žin* suudella: *muťšoi arhejeraŧę kätť andoi, käden arhjerei mukai* nuorikko antoi piispalle kättä, piispa suuteli kättä.

mukèł|tta (Td); pr. *-dan*; impf. *-žin* sukeltaa: *sorz m-ž.*

****mukkeл*** (Td); in. *-os*; ill. *-oi* sukellus: *sorz mäńi m-oi. läkät m-os uivamai kīstai!*

****mukku*** (B); p. *-d* kuperkeikka: *m-d лaskou* heittää, menee k-aa.

muл|a (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-ęd* muuli; englantilaisen haukkumanimi pohj.-Venäjän sodan aikana (v. 1920): *m-ad madod vargasteťťī obrazad* englantilaiset peijakkaat (käärmeet) varastivat pyhimyksenkuvat.

muлd (Td); p., pl.n. *-ad* multa: *ńäpiл opid, m. on hienokaińe* hyppysillä [kun] tunnustelet, m. on hyvin hienoa.

mu|лloi (Sn B Pl N M), Td *-łoi* viime vuonna: Sn *m. oľi vie* (vielä) *aigembi keväd. m. kezäл oľ äij* (paljon) *tūľvieχχuŕīd* (tuulispäitä). *ende m. suaďī kakš ugrad mereżī* toissa vuonna saatiin kaksi ankeriasta rysään. Td *mułoi oľi meil hüvä rugiž* (ruis).

mu|лloiń (Sn), B Pl *-łłoińe*, Td *-łoińe*; p. Sn *-лlošt*, Pl *-łłošť*, Td *-łošt*; pl.n. Sn *-лloižed*, Td *-łoižed*; pl.p. Sn *-лloižid*, Td *-łoižid* viimevuotinen, viime, tämän edellinen: Sn *m. vuož. miлlošt vuoľ pidʲäu mušteлda* viime vuosi on muistamisen arvoinen. Pl *ďieššovembàd mułłošť* huokeammat kuin viime vuonna [ovat hevoset]. Td *mułoižiďen vuožiďen* viime vuosina.

****miлložvuo|ž*** (B Pl), Td *mułòzvuo|ž*; ess. B Pl. *-den*, Td *-dèn* viime vuosi.

muľoińe (Pl) nupopää, sarveton: *m. lehm.*

muľ|u (Sn B Pl Td N Pk), Pl N *-oi*, Lm *mülü*; p., pl.n. Sn B Pl Td *muľud*; pl.p. *-uid* nupopää, sarveton; Pl Td myös sileä, pyöreä: Sn *m. oǫ sarvetoińe lehm, häk* (härkä). B *m. ľehm.* Pl Td *m. kivi. m. piä* (hiukset tarkoin leikattu). Pk *m. lèhm.* Td *muľŭd лаskĕdă* selällään kellua vedenpinnalla.

mu|na (Sn B Pl Td N); p., pl.n. *-nad*; pl.p. Sn *-ńid*, B Pl Td *-nid* penis (miehen, oriin, härän): Td *m. mužikaл* (miehellä), *hebol.*

**munai|ne* (Lm); pl.n. *-žed* munat (pässin, sonnin).

muń|ida (Sn B Pl Td); pr. *-iu*; impf. Sn *-i*, B Pl Td *-ī* munia: Sn *meiđeŋ kanad muńitau hüviį.*

muńind (Sn); p. *-ad* muniminen, muninta.

**muni|ttada* (B); pr. *-tetau* munittaa: *šīhi m-tetau sotkad* (*ūmenē*) siihen [jäkälille] munitetaan sotkia (telkkiä?) (uuttuun, pönttöön).

muo ks. *mua.*

muo|kita (Sn B Pl Td), Lm *-kata*; pr. Sn B Pl Td *-ki(tšen*, Lm *-kkadan*; impf. Sn B Pl Td *-ki(tšin* vaivata, kiusata, kiduttaa: Sn *mina muoki(tšeę hebod: ajeлęn đaлo* (kovin), *paнaл pogodaл* (säällä). B *rügind* (yskä) *muoki(tšou.* Td *minťäi hebòd muoki(tšed* [suurella kuormalla, lyömisellä]?

muoki|ťťšezetta (Sn B), Ls *-takseh*; pr. Sn *-ťťšezen*, B *-ťťšezou*; impf. Sn *-ťťšežin*, *-(tšīme* kärsiä, nähdä vaivaa, vaivautua: B *hebo m-ťťšezou* (kaikin voimin ponnistellen yrittää) [kun ei jaksa vetää kuormaa]. Ls *opim m-takseh* koetamme nähdä vaivaa (yrittää).

muo|kkę (Ph Lm); pl.n. *-kad* vaiva, tuska, kidutus.

**muoń|itaze* (N); impf. *-ītoid* pettyä, erehtyä, tulla petetyksi: *śina миллоі m-ītoid* sinä viime vuonna petyit. (Av маниť.)

muopeŕťīnę (N) metsäsauna (maahan kaivettu): *tuli m. dorogàu* (tiellä).

mura|ī̄k (Sn); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* murakka, murea.

murd (Sn Td); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* 1) Sn keskoinen: *akk‿oŋ kohtuińe* (raskaana), *va(tšaą satattau* (satuttaa), *šid* (sitten) *лapš m-okš mäni. murdoǫ lükäiž aī̄k* keskosen synnytti vaimo. — 2) Td puun latvus.

mur|đi (Sn B Pl Td); B *-đe*, Ph *-ńi* nurin- (päin): Sn *paid om m. piäл.* B *kiändüi m.*

murđina|ińe (Sn), B Pl Td V *-ine*, Ph *mūrńaine*, Lm *murńinainę*; p. Sn B Pl Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* nurja: Sn *räťťšinäz m-iń ťšura* naisenpaidan nurja puoli. B Pl Td *m-ine puoľ.* B *m-in ťšura.*

murđiníšk^{u}oin (B) nurinniskoin.

murđipövü (B) nurinkäännetty turkki: *emäл* (äidillä) *m. on piäл.*

mure|d (Sn B Pl Td); p., pl.n. *-dad*; pl.p. Sn *-did*, B Pl Td *-did*; komp. B Pl *-demb* murea: Sn *pällärveę* (Pällärven) *šīg* (siika) *on üleę hüvä, m. muredaв kartofeľad* (perunat). B *kazat* (kuivunut) *leib* [on] *muredemb kui verez* (tuore). Td *kartofeľ, kała om m.*

murede|лda (Sn); pr. *-лou*; impf. *-ľ* mureta, hajota (kala, peruna keitettäessä): *keiťät kui ka m-лou кaлa, ei sua vedettäi šüödä* kun keität niin kala h-aa, ei voi vedettä syödä.

**murendeła* (Td); pr. *-u* särkeä.

mur|eta (Sn B Pl Td Kš V SP—M Pv), Kn N *-etta*, N *-ètta*; pr. Sn—V SP—M Pv *-endan*, N *-ęndau*; impf. Sn Pl Td Kš N *-eęžin*, B *-enđin*, *-enźin*, Kn *-eńđžīn*, Td *-enžin*, N Kj *-eńđžin*, N V Pv *-eęźin*, SP Ph M *-eńđin* särkeä, murentaa, rusentaa, tuhota: Sn *butiлk mureťťī, šeinäd vast iškeđī* pullo särjettiin, seinään lyötiin. *haлgoлл‿išk oťťšä, o(tšam mureęž.* B *kuokiìtau turbehèd, mureìau* turpeet kuokitaan, hienonnetaan. *końđī лūd murei kai* karhu [miehen] luut rusensi kaikki. N *pidau puida hüvìn, kai murętta ouget puhtahàkš* pitää puida hyvin, kaikki

oljet täysin rusentaa. *mureężittɛ лauk̀àn lidnàs* tuhositte myymäläni kaupungissa.

mur|eta (Sn B Pl Td); pr. *-enou*, N *-ęnou*; impf. Sn B Pl Td *-eń*, N *-ęń*, B Pl *-ei* särkyä, mennä rikki; kulua rikki: Sn *kai sťokл mureń рaлaižikši* koko ikkuna särkyi sirpaleiksi. *ikkunaz ramkad* (kehykset) *mureťťī*. B *sťokл* (ikkuna) *murei*. *leib murenou* (murentuu), *soba murenou* vaate kuluu rikki. *oťťš‿on kai murennu* otsa on aivan halki. Pl *bird*, *ašťše* (astia) *murei*. Td *kirvez*, *korď* (laitareki), *adr mureń*. N *mužik nostau murǫnudęs ŕegès kai* mies nostaa pois särkyneestä reestä kaikki [tavarat].

mu|ŕgin (Sn B Pl Td Kš N Lh), B N Ph Lm *-rgin*; p., pl.n. Sn B Pl Td Kš Lh *-ŕginad*, N Ph *-rginàd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš Lh *-ŕginoid* puolipäivä-ateria, päivällinen (klo 12 aikaan): Sn *muŕginakš kuaššad* (suurimopuuroa) *keiťťägät*! *mina muŕginaa šüödū ľebäüzüin* (nukahdin). B *zauhtrokàл muŕginā sòai oлdau ruadamàs* aamiaisen varassa ollaan p.-ateriaan asti työssä. N *hän om murginàu* (p-lla). Ph *üön‿aiga edgo voi murginàksɛ sòada kaлad* etkö yön aikana voi pyytää kaloja p-ksi.

muŕginaig (Td), N *murginănaig*; p., pl.n. Td *muŕginaig|ad*; pl.p. *-oid* puolipäivä; puolipäivä-aterian aika (syönti ja ruokalepo) (klo 12—13).

muŕginoi|da (Sn), Sn B Pl Td *-ta*, Td *muřgĭnoida*; pr. Sn B Pl Td *-ťšen*; impf. *-ťšin*, Lm *murginuoiťšin* syödä puolipäivä-ateriaa: Sn *ťüö müöhä m-ťšettɛ*.

muroi|ttada (Sn B Pl), Td *-tada*; pr. Sn B Pl Td *-tan*; impf. *-ťin* murentaa (leipää): Sn *mikši šina m-ťid leibäd äijää* (paljon)?

**murťšišt|uda* (Td); impf. *-ù*[i] vääntyä, koukistua, mennä ruttuun, kurttuun: *ťšabăt m-ù*[i], *piďäŭ ľändà*[i] *koheìa* saapas on mennyt ruttuun, se pitää korjata.

murťšu|ī̄k (Sn Pl); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* peukalo pistettynä etu- ja keskisormen väliin, viimeksi mainitut taivutettuina kämmeneen; ojennetaan pilkattavaa kohti.

muru (Sn B Pl Td N); p., pl.n. *-d*; pl.p *-id* 1) muru (leivän): Sn *muru pakui лaťťaлę leibäs*, *ota iärē* leivän m. putosi lattialle, ota pois! — 2) Td N pienen pojan penis.

muru|iŕe (Sn B Td), Ph *-ine*; p. Sn B Td *-št*, Ph *-štę*; pl.n. Sn B Td Ph *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni muru.

**mus|òr* (Td); pl.n. *-ŏràd* rikka: *šīd haravòidàŭ kivèd i musŏràd рeлvàzmŭăл iărē* sitten haravoidaan kivet ja rikat pellavamaalta pois. (v. мýсоръ.)

must (Sn—N Kj), V TP Ph Lm *-ę*, SP *-u*; p. Sn—V Ph Kj *-ad*, Td *-ăď*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj *-ad*, B Td N TP *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td N V Ph Kj *-id*, Kn Kš *-īd*, SP *-ī*; komp. Sn *-embi*, N *-emb*; sup. Sn *kaikiz m-embi* musta: Sn *hebommuarď* (variksenmarja) *on m. muarď*. *m-iŋ kirďoideŋ ker lentoťšk* mustalla kirjailtu nauha. *minun akaлл‿oŋ kaikiz m-embat kuлmaв*. B *nogi on m. meŕisotk* (merimetso) *on m.* Kn *m. hebo*. Td *m-àл kraskaл kraśśīdă* m-lla maalilla maalata. N *m-aл(ę)‿andau* miltei m. *m-emp päťšìn oťťšăd* (uuninsuuta). Kj *m-iŋ kirjuoŋ ker* mustalla kirjailtu.

mušt (Sn Kš), Pl Kn Td V SP Ph *-o(O)*; p. Sn Pl—Kš V Ph *-od*, SP *-uo* muisti: Pl *miлл‿oľi m-O hüvä nuoreťi* (nuorena). Kn *m-od euлę* m. on huono.

muš|tada (Sn—V M), SP *-toa*, Ph *-tai*, Kj *-tta*; pr. Sn Pl—V SP—M *-tan*, B Td *-tàn*; impf. Sn V *-ťin*, B Td *-ťšìn*, Pl Td Kš SP Ph M *-ťšin*, Kn *ťšīn*, Kj *-ťīn* muistaa: Sn *em mušta mina šidä ďieлod* (asiaa). N *m-ta oma sana* (sanasi)! SP *m-tan äijäл* (hyvin).

must|attau (B); Kn *-àttàu*; pl.n. B *-attavad* mustahko.

mu|štełda (Td), Kš *-śťeлda*, N *-stęлta*, Ph *-štełta*; pr. Td *-štelèn*, Kš *-śťeлen*,

N *-стелęn*, Ph *-štелęn* muistella: Td *ei hoť i sušodad pahał muštełda* eivätpähän edes naapurit pahalla muistele. N *pahau eugat mustęukoi* älkää pitäkö vihaa minulle. TP *muštелkàt minùd*!

**muštелm* (Kš); tr. *-okš* muistoksi.

muste|ta (Sn B Td); pr. *-ndan*; impf. Sn *-ęžin*, B *-nďin*, Td *-nžin* mustata: Sn *ťšabatod* (saappaat) *pidᵢäu vaksaл* (kenkämusteella) *m.*

muste|ta (Sn B Pl Td); pr. *-nou*; impf. Sn B Td *-ń*, B Pl *-i* mustua: B *valged m-nou noges* (noessa).

mus|ťìkoi (Td), N *-tòĭ* musta lehmä.

mustiŋkirďau (N) mustankirjava (lehmä).

mustkulma|iṅe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* mustakulmainen (henkilö).

mu|šťoi (Sn Pl), B Pl *-šťᵘoi*, B Td *-šťšoi*, *-šťšoi*, Kn Ph *-šťuoi*, N V TP *-sťoi*, N-*šťòi*, Ph Lm *-sťuoi*; p., pl.n. Sn Pl *-šťoid*, B Td *-šťšoid*, Pl *-šťᵘoid*, Td *-šťšoid*, *-šťšᵘoid*, Ph *-šťuoid*; pl.p. Sn *-šťołoid*, B Td *šťšołoid* mustikka (vaccinium myrtillus): Sn *mušťoid oo vie ruohkaD* mustikat ovat vielä raakoja.

mušt|oittada (B), Td *-utada*; pr. B *-oitan*, Td *-utan*; impf. B *-oiťin*, Td *-uťin* johtaa mieleen.

muštoitu|z (B), Td *muštutu|z*; p. B Td *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* mieleen johtaminen.

mušťožiĭk (Pl) mustikkapaikka: *oma mua om mańďžižiĭk, a* (mutta) *vieraz mua om m.*

**mustotta|da* (B); pr. *-u* mustana häämöttää: *valgamos on, ńägen, m-u veneh* valkamassa on, näen m.h. vene.

mušťšisuobat (B) vainajien sielunmessulauantai. (v. суббóта.)

muštukkę (Lm) paperossin irtonainen imuke. (v. муштýкъ.)

muza|v (Sn B), B *-u*; p., pl.n. *-vad*; pl.p. Sn *-void*, B *-vid* tumma, tummanruskea, -harmaa: B *m-u mież*.

mužavaiṅe (Td) tummanruskea: *m. siĭs* (karttuunikangas).

muz|ed (Sn), B Pl Td *-èd*; p. Sn *-edad*, B Pl Td *-edàd*; pl.n. Sn B Pl Td *-edad*; pl.p. Sn *-edoid*, B Pl Td *-edìd* mustahko, tumma: Sn *hän om m. risťkaaz* (ihminen). *šīvī hebo: muzedad da valgedat karvaD* tummanharmaa hevonen: tummia ja valkeita karvoja.

muž|iĭk (Sn B Kn—N Lh), B N *-ik*, Kn *-ęk*, Td *-ęk*, V TP Ph Lm *-ikkę*, SP *-ikku*; p. Sn Kn—V Ph Lh *-ikkad*, B *-ikadᴀ*, SP *-ikkoa*; pl.n. Sn B Kn—V SP Ph Lh *-ikad*, N *-iĭkàD*, *-ękàd*, TP *-ikàd*; pl.p. Sn Kn Td Kš Lh *-ikoid*, B *-ikᵘoid*, V Ph *-ikuoid*, SP *-ikkoi* mies; talonpoika: Sn *m. matkadau* (kulkee) *adraŋ kerε. m-iĭkk‿ei ťiedä, midäi ruatta лapšideŋ kerε*. N *kai m-iĭkàD oudī ühtes kogos* kaikki miehet olivat samassa joukossa. SP *m-ikk‿astū keijähäŋ kerε* (keihäineen). (v. мужи́къ.)

**muzękànd* (N); pl.n. *-àd* soittaja. (v. музыка́нтъ.)

**muťī|ne* (TP); pl.n. *-zed* pieni kala.

mu|tńiĭk (B Td), N *-tńik*, TP Ph *-ťńikkę*; p. B Td N *-tńikkad*, TP Ph *-ťńikkad*; pl.n. B Td N *-tńikad*; pl.p. B Td N *-tńikoid* eräs nuottapyydys (järven pohjaan laskettava, pieni, havasta vähän): B *äijin* (paljon) *soadau калad mutńikaл*; *kakš miešt, kahtęл venehel, i* (ja) *neĭĭäŋ kesken i kahtęn* [pyydetään]; N *mutńik: ďoršit püuttau лovuškad* (kiiskipyydykset). (Av мутни́къ.) (ks. LK, s. 287.)

mutńī (B) samea, sekainen: *m. veži: mudaлzunnu* (tullut mutaiseksi) *tūлel*. (v. мутный.)

muťš|ak (Sn B), B Td *-àĭk*, Pl *-aĭk*; p. Sn B Pl *-akkod*, B Td *-àkkod*; pl.n. Sn B Pl *-akod*, B Td *-àkod*, B *-aĭkod*; pl.p. Sn Pl *-akoid*, B Td *-àkoid* nukke: Sn *лarpšiлl‿om m-akoD*.

muťškèhtoi|ttada (B Td); pr. *-tan*; impf. *-ĭ* vääntää mutkalle, mutkistaa (jtkin, se silti ei vielä katkea).

muťšk|ehtuda (Sn Pl Td N), B Td *-èhtuda*; pr. Sn Pl Td N *-ehtū*, B Td *-èhtū*; impf.

Sn Pl Td N *-ehtui*, B Td *-èhtui*, Td *-èhtù*ⁱ Sn B Td mennä mutkalle, mutkautua (ei poikki sentään); Pl Td N nyrjähtää, niukahtua: Sn *ďałgas painadez m-ehtū: vähäižel katkenou, läb‿ei katkene.* Pl *mitłai käži m-ehtui, pidäu hieroda.* Td *ďałgàz* (jalas), *bembel* (luokka) *m-èhtui. käži m-èhtùⁱ.*

muťšńi|k̄ (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* eräs juhlapäiväpiirakka: Sn *m. oǫ rugehińe*; *ajeлdau skańťši, pandau tahtas šüdämē skańťšałę i se ühťištettäu, śe ľienou m. m.* on ruisjauhoista; kaulitaan ohut kuori (*sulťšina*), pannaan sille [ohra-, nisu-, ruisjauho]taikinaa ja sen reunat taivutetaan ylös sekä rypytetään, se on *m.* Td *m.*: *kuoŕ ajełdu* (kaulittu) (*leib*)*tahtahàs, taiginat* (?) *pandu i* (ja) *randàt* (reunat) *kiättäu* (taivutetaan). (Av мучни́къ.)

mu|ťšoi (Sn B Pl Td N V SP Lh), B *-ťšᵘoi*, Kn *-ťśuoi*, *-ťťšuoi*, Td *-ťšòĭ*, N *-ťšoĭ*, *-ťšoⁱ*, Ph Lm *-ťšuoi*, Kj *-ťšuo*, Pk *-ťšuə*; p. Sn B Pl Td N SP Lh *-ťšoid*, Td *-ťťšoid*, N *-ťšoid*, Ph *-ťšuoid*; pl.n. Sn B Pl Td N Lh *-ťšoid*, B *-ťšoid*, Td *-ťšòid*, Ph *-ťšuoid*, Kj *-ťšuod*; pl.p. Sn Pl Td Lh *-ťťšołoid*, SP *-ťťšołoi*, Ph *-ťťšołuoid* nuorikko, nuori vaimo: Sn *muťšoiη kere magažiη*. B *m.*, *kuńi łapšid eułę, ku łapsed liettau* (tulee), *šīd* (sitten) *lienou ak̄.*

muťšurdada (B) pusertaa kokoon.

mu|ťťida (Sn B Pl Td); pr. *-ťin*; impf. *-ťīn* pettää, valehdella: Sn *ela muťi rahvast* (ihmisiä)! (v. мути́ть.)

muťťizend (Sn); p. *-ad* pettäminen, valehteleminen. (v. ed.)

muťťize|tta (Sn); pr. *-n* valehdella: *ela muťťize*: *ela pagiže* (puhu) *ťühjäp, pagiže toī!* (v. ed.)

mu|ttu (N); g. *-ťùn* miehen penis: *muťùn karvàp.*

**muurd|ęłta* (N); pr. *-ęłęn*; impf. *-eľ* väännellä, murtaa, ruhjoa: *m-ęłę hüvìn pahad, katko oťšàs sarvèd* ruhjo hyvin paholaista, katko sarvet otsasta!

mū (Sn B Td Ph M Lh Pk), Kn N *muu*; p. Sn Td M Lh *mūd*; pl.n. Sn Td Ph Lm M Lh *mūd*, Kn N *muud*; pl.p. Sn Td N M Lh Pk *muid* muu, toinen: Sn *šina eläd muiťe muis* (eri tavalla kuin muut). *muiss‿oń ďoga kałas suomust kromi* (paitsi) *haugiz da* (ja) *madehez vai* (vain [ei ole]). *tuohľebuz* (tuohilepeestä) *voi łuaďida robeht ľibo* (tahi) *mūp*. Td *mūs łaηgas łuaďittu*. N *muił meľľiťšoił lienou hätkèkš ďauhoda* muut myllyt tarvitsevat pitkän ajan jauhattamiseen. M *midä muił šidäi meil* (meilläkin).

mūga (Sn—Kš Lh); Sn *-pⁱäi*, B Pl *-piäi* muua|lla; -lta: Sn *hän om m. ruadamas* (työssä). *hän tuľi m-pⁱäi.* Td *m. et sua ku bombàs rugìšt* muualta et saa rukiita kuin Bomban talosta. Lh *m. fałerał oľi* muualla asui.

mūgała|ine (Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* muukalainen.

mūgaľi (Kš) toisen (paikan) kautta.

mūna (Sn), N *muunaĥ* muualle: Sn *hän mäńi m.* N *muunaĥ ei oле śied* (tilaa), *ka* (kun) *maganęnęd kuhńàu* (keittiössä).

mūrah|aińe (Sn B Pl Td Kš M), B *-ainę*, B Kn *-aińę*, Kn *-aine*, Td *-àińę*, N *-àinĕ*; p. Sn—Kš M *-ašt*; pl.n. *-aižed*; pl.p. Sn B Pl Td Kš M *-aižid*, Kn *-aižīd* muurahainen: Sn *m-aižed eľetäu mūrazmättähäs.* B *m-aižen trop̄* (polku). *m-aižęm‿peza.* Kn *sina muťdzàidàd* (aherrat) *kui m-aińę* (sanotaan ahkeralle työntekijälle).

mūr|azmätäz(s) (Sn B Pl Td Kš), B *-azmätàs*, B Td *-àzmätàz*; p. Sn Pl Td Kš *-azmätäst*, B Td *-àzmätàst*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *-azmättähäd*, B Td *-àzmättähäd*, Td *-azmättähàd*; pl.p. Sn Pl Td *-azmättähid*, B Td *-àzmättähid*, Kš *-razmättähīd* muurahaiskeko, -pesä: Td *mūrahàińę on mūrazmättähàz.*

mūreh (Kn); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-īd* kovettunut: *m. leib.*

mūreht|uda (Sn B Td N); pr. *-ū*; impf. *-ui* puutua, kuoleutua, turtua (käsi, jalka): Sn *kooz ďалg m-ū, ei voi роlgeda, kui ńiegлoiл šüďitäu ďалgpohďā* kun jalka puutuu, ei voi astua jalalla, ikäänkuin neuloilla pistellään jalkapohjaan. B *ďалg m-ui, ńi kädeл* (kädelläkään) *lekahtoitta* (koskettaa) *ei voi.*

mūr|oi (B Pl Td V TP SP), B *-ᵘoi*, Kn Ph Lm *-uoi*, N *-òi*, Ph *muuruoi*; p. B Pl Td *-roid*, SP *-oidu*; pl.n. B Pl Td SP *-oid*, B *-ᵘoid*, Ph *muuruoid* suomuurain (rubus chamaemorus): Pl *m-oinťüppü* (suppu).

mūr|ta (B Pl Td), B Td *-tta*; pr. B Pl Td *-dan*; impf. B *-ďin*, Pl Td *-žin*, N *muuržę* taivuttaa l. kääriä torveksi; vääntää poikki, sijoiltaan: B *m. pidäu kiärides. hoikaižem‿pūn i kädeл* (kädelläkin) *m-dau, ďäredad* (paksua) *ed m-da kädeл. šinä omā tabā m-dad* sinä teet omaan tapaasi (et niinkuin käsketään). N *muuržę kai sivud* väänsi sijoiltaan koko lantion.

müg|r (Sn B Pl Td Kš), V Ph *-rę*, SP *-rü*; p. Sn B Pl Td Kš V Ph *-räd*, SP *-riä*; pl.n. Sn B Pl Td Kš V SP Ph *-räd*, Ph *-rädʒ*; pl.p. Sn *-ŕid*, B Pl Td V Ph *-rid*, Kš *-rīd*, SP *-rī* myyrä; Pl rotta: Sn *m. oŋ kui hīŕ, muass‿eľäu.* Pl *m-räd oлdau tobďad* (suuret) *hīred ľinnois* (kaupungeissa). Td *m. norid* (käytäviä, luolia) *kaivau.* Kš *m. kartofeľoiŋ* (perunain) *kandai* (kuljettelija).

müľkiš|tädä (Sn); pr. *-täu*; impf. *-ťin* pyllistää: *m-tän perzegen.*

**müлkistä|däze* (Ph); pr. *-heze* pyllistää takapuolensa: *pappi heittäŭ kuaďaid i m-heze* pappi laskee alas alushousunsa ja p. t.

mürk|(ü) (Kj); pl.n. *-äd* jyrkkä: *m-äd mäged, kriežad* (rinteet).

mürsk (Pl Td); p., pl.n. *-üd* myrsky: *šügüzm.*

müťťšü|näińe (Td); p. *-nàšt*; pl.n. *-mäd, -màd*; pl.p. *-mid* millainen: *m. on šilai haŋg* (hanko)? *m-nàšt void ošťšid? m-màs parahodàs* (höyrylaivassa) *tulìd. m-mäd hüö om miehed?*

müö I. (Sn—Lh Pv), B *mᵘö*, Td *müò*, N *müŏ, me*; p. Sn—TP Lm—Lh Pv *meid*, Ph *meidę*, SP *meidü*; g. Sn—Td N V Kj M Lh *meiďen*, B *mejan, mejàn, mejan, meʿan*, B Td *meiďe*, Td N *meiďèn*, Td *meiďę̆n*, Kš *meijen*, B *meiďìn*, V Ph Pv *meiden*, TP *meijän*, SP M *mėʿän* me: Sn *meiďem briha om parì vedämäs* meidän nuorukainen on tukinajossa. *meiлл‿oń ďogi ťäs pihaл.* B *tule mejaл‿лū* (meille, luoksemme)! *mejàŋ koďiss‿on tobď* (suuri) *rosàdńīk* (vihannestarha). *meʿan dvorńīk* (talonmies). *tule mejaлe* (meille)! *keuhuš mejan zastavī meid muga eroì* köyhyytemme pakotti meitä tällä tavalla eroamaan. *meiďen mändī kasked ajamä* meikäläiset menivät kaskea kaatamaan. N *kem* (kuka) *meis on vägevemb? ei suoškandę meiлę sinuŋke peŕťìs ľubuiťazę* emme me voi toisiamme (sinun kanssasi) pirtissä rakastella. M *meʿäm pap̄.*

müö II. (Sn B Td N V Lm M), Sn *mᵘöi*, Sn Kš *müᵒi*, B N *mᵘöĭ*, B—V Lh *müöi*, Pl N *müöⁱ*, N *müöĭ*, *müöte*, TP SP *müöťi*, Pk *müei*, *müəⁱ* myöten, pitkin; tapaan, mukaan, mielestä; syystä; varten: Sn *šiлdad müö ajada hebol. ajada paržid ďoged müöi* uittaa tukkeja jokea pitkin. *ńeišťšet* (tytöt) *käveldäu küläd müᵒi da* (ja) *pajatettau* (laulavat), *pīrdost* (piirtoa) *müö лęikaťл pidⁱäu. mäne aidaąvierod* (aitoviertä) *müöi! meid mᵘöi i muga hüvä oľīž* meidän mielestämme niinkin olisi hyvä. *šidä müᵒi oą hüviį maksettu paлk* siitä päättäen on maksettu hyvä palkka. *kumpassud müöi i paraχodaлл‿ajeлdau* kompassin mukaan höyrylaivallakin kuljetaan. *kaikiį suaďī händäi müö pagižmä* kaikki alkoivat kannattaa (puheissaan) häntä. B *vagolind ďuoksou*

vagod müöi. randoid müö reunoja myöten. *talved müö primeťin* talven mukaan päättelin (panin merkille). *ďälgid müöi en voinu nouta* en voinut jälkiä seurata. *iťťšeda müöi dūmaitšou* itsekseen ajattelee. Td *mändä mettsäd müö. kaikin mäńďī koďitoid müö* kaikki menivät kotiinsa (kukin). Kš *muad müöi* maitse. N *ťiedad, mida müö tulim sinùn tagàz* tiedät[hän], mistä syystä menin kanssasi naimisiin. *läht eťťšimài kazàkkad külilоid müöi* lähti etsimään kyliä pitkin renkiä. *pappi lähtòu‿ajamài dorogàd* (tietä) *müöitę. śe on tühď ďielo mindai müöi* se on minun mielestäni tarpeeton asia. *müö śiedam śinùn sanad müöi* me teemme käskysi (sanasi) mukaan, SP *dorogoa müöťi*. Lm *seinid müö kaŋgaz luodah.*

müöďin (Ph) myötäsukaisin, -karvaan: *minä ďorššìn piästàn sinne m.* minä lasken kiisken sinne m.

müöďittaj|ad (B); pl.p. *-id* morsiamenpuolinen saattoväki häissä.

müöďitä|dä (Td); pr. *-n* saattaa (sukulaiset morsianta miehelään), auttaa: *tūl m-u venehèll‿ajades.*

müödmäg|i (B Td N); p., pl.n. B Td *-ed*; pl.p. *-id* myötämäki: N *ľibuttau enàmbàu heboo m-èi* hoputtaa hevosen nopeampaan juoksuun myötämäessä.

müö|dä (Sn B Td Kš N Ph Lm Lh Pk AV); pr. *-n*; impf. *-in* myydä: Sn *ńügüde* (nyt) *müödäu ďauhod kallehē. hällài eulę ńi m. ńi šüödä* hänellä ei ole myötävää eikä syötävää (on aivan köyhä). B *müödgi mille hebon? kaheksàs sadàs müöižin.* Td *kalàd suaìęìa*[u] *linnà*[i] *müödäväkš* kalat viedään kaupunkiin myötäväksi. N *ľouttài seiťťšemeküme rubľàd ďeńgàd; ńed akàl müödùd maidòd, ńed akàn ďeńgàd* löytävät seitsemänkymmentä ruplaa rahaa; ne — vaimoni oli myynyt maitoa — (ne) olivat vaimoni rahat. *sanùttài: oo śillài hebo müödäu* sanotaan: sinulla on hevonen myötävänä.

müödä|ińe (Sn B Pl Td Kš), Kn N V SP Ph *-ine*, N *-inę*; p. Sn—N *-št*, V Ph *-štę*, SP *-stü*; pl.n. Sn—V Ph *-ižed*, SP *-ized*, Lm *-hižed*; pl.p. Sn B Pl Td—V Ph *-ižid*, Kn *-ižīd*, SP *-izī* 1) myötäinen, myötä-(tuuli): B *m. tūl'*. N *m-inę tūlou* on m. *oli m-inę i zaveďī kandàttammai m-ižęi ďärved müöi* oli myötätuuli ja alkoi kuljettaa [venettä] myötätuuleen järveä pitkin. — 2) pl. morsiamen saattoväki häissä: B *huondeksel nouzou klieťńik aigoin i m-ižitę käsköu külün lämbittädä molodioitę* aamulla patvaska nousee varhain ja käskee morsiamen saattoväen lämmittää saunan nuorelleparille. Kš *m-ižed svuaďbos* (häissä). Ph *hüö olďih m-žennü* (saattoväkenä).

müödä|ťš (B), Lm *-ťťšü* vieressä, jälkeen oleva: B *vahnemban* (vanhimman), *toižen, kolmanden m.* (jälkeen ensimmäinen). Lm *nenäsormen m-ťťšü* keskisormi.

müöd|ā (Sn M), N *-äi, -ài* suuntaan, pitkin: Sn *rovad* (ojat) *oldau peldoidem‿m.* N *iťťše lähtou ďärveę randam m-äi koďī.* M *dorogam m.* tien suuntaan, tien viertä pitkin.

müödāžńiìkàd (N) morsiamen saattoväki häissä: *kńäginaa tšuràspieitę kudamàd gośťàd oudai, ńed oudai m.* morsiamen puolelta olevat vieraat ovat m. s.

müöhembaštš(i) (B) myöhempään: *ehtaižel* (illalla) *tułę, m.!*

müöhä (Sn B Pl Td Kš V SP Ph Kj), N *-ħ* myöhään: Sn *m. tuľid. ťüö m. muŕginoiťťšettE* (syötte puolipäivä-ateriaa). B *häm vierōu m. ehtaižel* hän panee maata m. illalla. Kš *müöhā suai* (asti). N *ďielo oli ďo m-ħ* oli jo m., kun asia sattui.

müöhä|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* myöhäinen: *ńüg‿on aig ďo m.* nyt on jo m. aika.

müöh|àstüdä (B Td), Kš *-ästüdä*, N *-āstuda*; pr. B Td *-àstün*, Pl Kš *-ästün*, N *-āstuu*;

impf. B Td *-àstüin*, Pl Kš *-ästüin*, N *-ā̆stui* myöhästyä: B *елgat m-àstüköi*! Pl *елgat m-ästükkät*!

**müöksendeл|ta* (Lh); pr. *-ou* myyskennellä, tarjota kaupaksi: *m-ou kaikeę ľinnan nahkoid ńīd* m-lee kaikkialla kaupungissa niitä vuotia.

müönd (Td), Ph *-ę* myynti: Td *ei sobiłu ńi miťe ńed mełsniḱàd m-àл* eivät voineet sopia mitenkään (tulleet yksimielisiksi) ne metsämiehet [karhun] myynnistä.

müös ks. *müöste*.

**müöstaлdaz|eta* (B); pr. *-ou* peräytyä äkkiä vähän, vetäytyä taaksepäin.

muö|ste (Pl N M), Ph Lm *-s*, Ph *-sťin* taas, jälleen: Pl *vie m. tuлou tūłš* vielä tulee taas ukkospilvi. Ph *mužikkę* (mies) *sanuoi müös. m-sťin ūzi ruado* taas uusi työ. M *kazakk‿ehtaižiл m. kundeлou uksen taga* renki illalla taas kuuntelee oven takana.

müöstü|da (B Pl); pr. *-u*; impf. *-i* peräytyä, vetäytyä taaksepäin.

müö|stada (B), B TP M *-städä*; pr. *-stän*; impf. B *-šťšin* peräyttää, huovata: B *venehen müöstän*. M *müöstädä hebod* (hevosta).

müös|täzetä (B); pr. *-täzöu*; impf. *-ťihe* peräytyä.

müö|zettä (Sn); pr. *-zöu*; impf. *-žīhe* on kaupan, myytävänä; myydä: *ťämä kńīg* (kirja) *m-zöu. mełš m-žihe* (myytiin).

müöttū|ł (B Pl); ill. *-łę* myötätuuli.

mä|ďištä (Sn), M *-ďžištä*; pr. Sn *-ďižen*, M *-ďžižen* kylpeä (hiessä): Sn *mäďižen higes: oлęn üńńäi* (kokonaan, yltä päältä) *higes*.

mäďže|ta (B Pl); pr. *-ndan* takoa metallia ohueksi (esim. tinaa ongenpainoksi, naulan kärkeä y.m.).

mäďž|öiłädä, -öiłada (N); pr. Td *-öiłàn*, N *-öittau* rutistaa, rusentaa, pusertaa, hilloa: Td *m-öiłàn bumagan* (paperin). N *m. muorďàd* (marjat), *buoлàd*.

mä|dähn (Sn B Td Pk), B Td *-dàhn*, N *-dahno*, *-dähnə*, V *-dähnö*, TP Ph Lm *-händę*; p., pl.n. Sn B Td *-dähnäd*, B Td *-dàhnäd*, Td *-dàhnäd*, TP Ph Lm *-händäd*; pl.p. Sn *-dähnöid* mäti (kalan): Sn *ašťšat kakš ľibo koлme om mädähnöideη kere* noin kahdessa tahi kolmessa astiassa on mätiä. B *haugiл, madehel, šärgiл, ŕiäpüksel* (muikulla) *mädàhn*. TP *madeh лaskou mähändän*. — B Td *šiärvärťťimem mädàhn* pohje.

mädàhnliha (B) pohje.

mä|dàhnüz (B Td), Pl Td *-dähnüz*, V Ph Lm *-händüs*; p. B Td *-dàhnüst*, Pl Td *-dähnüst*; pl.n. B Td *-dàhnüksed*, B *-dahnuksèd*, B Pl Td *-dähnüksed*, Td *-dähnäksed*, Ph *-hàndùksęd* pohje: B *šiärvärťťimen mädähnüksed* (säären) pohkeet.

mägeno|łš (Sn), Td *-ts*, Sg *-ťš*; p. Sn Sg *-ťťšad*, Td *-ttsad*; in. Sn *-ťťšas*, Td *-ťtsàs*, Sg *-ťťšàs* mäenrinne, kunnas: Sn *m-ťťšaš‿šeižotau rahvaz*.

mäg|i (Sn—Td N V TP Lm Kj); p. Sn—Td Kj *-ed*; pl.n. *-ed*, V *-èd*; pl.p. Sn B Pl Td Lm AV *-id*, Kn *-īd* mäki: Sn *anda mäges hebo astū! лapsed лaskedau reguťšoiл* (kelkoilla) *mäged*. B *лaskou mäged. mägen aл* mäkeä alas, mäen alla. Td *mäged лaskeda sukšiл*. N *nouzou zmeja merès-pieiłę mägęлę* lohikäärme nousee merestä maalle.

mägikas (B) mäkinen.

mägirand (N); pl.n. *-àd* järvestä tai joesta loitolla oleva paikka: *ken on ďärvrandàs, ka ďärvęлę oigèndau, ken ďogirandàs, ďogęлę, a ken on m-às, ka se mägęлę oigèndau paułinaa vaugozummài* ken asuu järven rannalla, niin hän järvelle levittää, ken joen rannalla, niin joelle, mutta ken asuu loitolla näistä, niin hän levittää maalle palttinan valkenemaan [talvella].

mägiťši (V) mäitse, mäen kautta.

mägr (Sn—N Kj), V Ph Lm *-ę*, SP *-ü*;

p. Sn—Kš V Ph Lm Kj *-äd*, SP *-iä*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Lm Kj *-äd*; pl.p. Sn Td *-öid*, B Td *-id*, Kn *-o̯id*, Kš *-īd*, SP *-ī* mäyrä: Sn *m. eľäu me(ťšäs*; *eľäu kui meťšpoťš* (metsäsika); *ďалgad lühükäižed*, *karvat püštüD*, *harmag*.

mägü(ťšä|ińe (B Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* vähäinen mäki.

mägär (B—Td N Pk); p. B Pl Td Pk *-äd*, Kn *-öd*; pl.n. B Pl Td *-äd*, B Pk *-ȁd*, Kn *-öd*; pl.p. B Pl Kn Td *-öid* mäkäräinen: Kn *m. suoлadau* (pistää kirpeästi). Pk *äij* (paljon) *on m-äd*.

mägäräi|ńe (Td); pl.n. *-žed* ed.

mähk (Sn B Pl Td), Pk *mȁhkü*; p. Sn B Pl Td *mähküd* talkkunajauhoista ja survotuista marjoista sekoitettu, puuromainen syötävä: Sn *m.*: *pandau kagrašt ďauhod da* (ja) *muarďad da pieksetäu* (hämmennetään) *dai šüödäu лužikaл*. B *taлkkunďauhmähküd*, *kagraižen ďauhon mähküd*.

mäh|äk (Sn), Td *-ȁk*, Td Pk *-äk̄*; p. Sn *-äkkäd*; pl.n. *-äkäd*; pl.p. *-äköid*; komp. *-äkembi* kostea: Sn *m-äkät sobad* (vaatteet) *oo̯*. Td Pk *m-äk̄ mua*.

mähäkembä|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* hieman kosteampi: *vähäšt m.*

mähänd|ę, *-üs* ks. *mädähn*, *-üz*.

mäkin (Pl Td Kš); p., pl.n. *-äd* ruumenet: Pl *haudu* (keitä) *lehmile m-äd*! Td *mäkiu̯havad* (ruumensäkki); *mȁkìm|burak̄*, *-purn* ruumenvasu,-hinkalo. (v. мякúна.)

mäk|üšk (Sn B Pl Td), Pl Td *-ȕšk*, Kn *-ušk*; p., pl.n. Sn Pl Td *-üšk̄äd*, Pl Td *-ȕšk̄äd*, Kn *-uškad*; pl.p. Sn Pl Td *-üšk̄öid*, Pl Td *-ȕšk̄öid*, Kn *-uškoid* möykky, limppu: Sn *ristleib on pień m. rist piäл. mäküšk̄äš˘ šüdäind oŋgurdau лapselę* leipämöykystä [pehmeää] sisustaa kovertaa (kaivaa) lapselle. B *leibm*. (Av мякýшка.)

mämme|ttada (Pl), Td *-tädä*; pr. Pl *-ttau*, N *mämmèttau* möristä (karhu): Pl *końďī m-ttau*.

mänd (Sn B Pl Td Kš), B Pk *-ü*, Kn *-u*, Lm *-ö*; p. Sn B Pl Td Kš *-üd*, Kn *-ud*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *-üd*, Kn *-ud*, Pk *-ȕd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *-üid*, Kn *-uid* mänty, petäjä: Sn *m-üs lȁhtöu part hüväd* männyistä tulee hyviä tukkeja. *m-üu̯ habud*. B *m-üs pihk mänöu tervaks* männyn pihkasta tulee tervaa. Pl *m-ün лadv. m-üŋ kukkuraińE* (käpy). Td *m-üŋ kuoŕ*.

mändępuu̯ (Ph) petäjä (pintaa paljon).

mäńďi|k̄ (Sn B Pl Td); p. Sn Td *-kköd*, B Pl *-kkod*; pl.n. Sn *-köd*, B Pl *-kod*, Td *-kȍd*; pl.p. Sn *-köid*, B Pl *-koid* männikkö: Sn *ťäss˘oo̯ hüvä m.*

mändme|ťš (Sn B Pl), Td *-ťs*; p. Sn B Pl *-ťťšäd*; pl.n. *-(ťšäd* mäntymetsä: Sn *meiлл˘ ˘oń ťägä m (ťšät*.

mändü|ińe (Sn B Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* mäntyinen, mänty-: Sn *m. parž* (tukki) *oŋ kaллehembi toižid paržid*. B *m. habu* männynhavu. *proḱkȁD m-ižen kuorę̀s azutā* ongenkohot tehdään männyn kaarnasta. Td *m. kand* (kanto), *žerď* (aidas), *haŋg*.

mä|ndä (Sn B Td—TP Ph Kj M Lh Pk); pr. Sn B Td TP M Lh Pk *-nen*, Kn *-nę̀n*, N *-nèn*, Ph *-nöu*, *menèn*; impf. Sn B Td N V Ph M Lh Pk *mä|ńin*, Kn *-ńīn*, Td *-ńìn*, Kš *-nīn* mennä; mahtua: Sn *kai rišťikaa̯zad* (ihmiset) *mäńďī kaťťšomā*. *män˘ahta rīh*! *mäne ťiedä kuss˘oo̯* mene tiedä (ei ole tietoa) missä on. *aig om miehelę m.* aika on m. naimisiin (miehelle)! *ťšabatod* (saappaat) *ei mändä ďalgā*. *rugiž om männü лagō*. *vesnuχas virū*, *poťšťi kelдaižekš rišťikaa̯z mänöu* ihminen vilutaudissa makaa, melkein keltaiseksi menee. B *kunnę hän mäni*? *žeńihon iža mäneu pappī edeлpiäi* sulhasen isä menee papin luo edeltäpäin. *meiďen mändī kasked vierdamā* meidän väki meni käskea viertämään. *ďūrit˘ku oppī*, *końďijaлe hüväkš mäń* juuria kun maistoi, ne karhusta olivat hyviä. *ühtē rīhē mänou kolmkümevīž libo kolmküme bapkad* ker-

rallaan riiheen mahtuu kolmekymmentäviisi tahi kolmekymmentä kuhilasta. Kn *akad mäńďī vedęлę, tavaroim piäл* naiset menivät vettä noutamaan (vedelle), tavaroita hakemaan. N *mäńi hän koŕettài* hän astui vaunuihin. *kuspiei tuлęt, kunna mänèt* mistä tulette, minne menette? *mänťa(da) (mäne ťieda) mī häллę mielei ďuohtuu* mene tiedä mikä hänelle mieleen juolahtaa. *proiďìttai mänťä (mänťädä) mī küľīd* kulkevat, kuinka monta kylää kulkenevatkaan. Ph *vähäižen mendū toižęn sīgäižęn lükäidän* vähän [ajan] kuluttua toisen siian nakkaan. M *stuigineh vai mänöu, ambutau* paukkina vain kuuluu, [kun] ammutaan. *kägeл kurkkū mäń ogaz* [kun ei enää kuku]. Lh *kui mäńďī käbrüd* kuinka kävyt menivät (kaupaksi)? Pk *šiga miehid tapetuid mänę ťieda mī* siellä oli tapettuja miehiä, miten paljon lieneekään ollut.

mändähä|iźe (B Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pienehkö mänty; B myös mäntyinen, männyn-: B *m-ižeл habul‿lüödau, štobi tupèhtuiž, sambuiž* männynhavulla lyödään, jotta [metsässä tuli] tukehtuisi, sammuisi.

mänd|àťš (B Td), Pl Td *-äťš*; p. Pl Td *-äťťšüd*; pl.n. B *-ä̀(ťšud, -äťšüd*, Pl Td *-ä(ťšüd*; pl.p. Td *-ä(ťšüid* petäjä, jossa on pintaa paljon, sydäntä vähän, on raskas ja uppoaa pian vedessä: B *mändä̀(ťšüd (mändä(ťšüd) püd.* (Av мянда́чъ.)

mändä̀(ťšme|ťš (B Pl), Td *-ts* pintapuuta kasvava mäntymetsä. (Av ed..)

mänendęsija (TP) sisäänkäyntiaukko: *bugri azutah oлgis, vai ku ďätetäh pieni m.* makuukämppä tehdään oljista, jätetään vain pieni s.

män|eškätä (Sn), Td *-èškättä*; pr. Sn *-ešкädöu*, Td *-èškädöu*; impf. Sn *-eškäž*, Td *-èškäž* alkaa mennä: Sn *tsuaŕiń ťuťär hänē mieľdui i mäneškäž hänen tagaze mieheлę* tsaarin tytär rakastui häneen ja päätti mennä hänen kanssaan naimisiin.

mäne|teltä (B), Td *-teldä*; pr. B Td *-ttelöu*; impf. *-ttel* aikoa mennä, olla menossa: B *hüö m-teldī (-teľdī) linnai, petroskoihe* he (englantilaiset sotajoukot) olivat menossa Petroskoin kaupunkiin. Td *m-ttelin kieran* olin kerran menossa [kirkkoon].

män|etädä (B Td), Pl N *-ettada*, N *-èttädä, -èttädä*; pr. B Td *-etän*, Pl N *-etan*; impf. B Pl Td *-eťin* menettää, hävitä (peli), kuluttaa (aikaa): B *eńämban aigad mänetť dümaites, kui häłłę bohattuda* enimmän ajan kulutti miettiessään, miten hän rikastuisi. Td *elą vajèhta heboòd, šinä mänetàd* (häviät kaupassa)! *elą lüö vedòd* (vetoa), *šinä mänetàd*!

mäń|ī (Sn N Lh); p., pl.n. *-ijäd*; pl.p. *-ijöid* menijä, menevä: Sn *e(ťšitäu miešt pohďä m-ijäd* etsitään miestä, joka olisi halukas käymään meren pohjassa. N *oli m-ijöid äi, a ottad‿ei voidùd* [halukkaita naimisiin] menijöitä on ollut, mutta eivät ole voineet saada [tsaarintytärtä]. Lh *лаťťä лoukuη kaivau sormem m-ijän* lattiaan kaivaa reiän, johon sormi mahtuu.

**mänö* (Sn) meno: *äij poudid oľi ťähä mänō* paljon on ollut poutaa tähän menoon.

**mäηg|üdä* (N); pr. *-üu* kiljua (karhu).

mä|rehťidä (Sn Ph), B *-ŕèhtida, -rehťida*; pr. Sn B Ph *-rehťiu*, B *-ŕèhtiu*; impf. Sn Ph *-rehťī*, B *-ŕèhtī* märehtiä: Sn B *lehm märehťiu, sü лekkū* (liikkuu).

märg (Sn B Pl Td M), N *mär̀ǵ*, TP Ph Lm *märgę*; p., pl.n. Sn B Pl Td Ph Lm M *märgäd*, N *mär̀ǵäd*; pl.p. Sn B Pl Td Ph M *märgid*; komp. Sn *märgembi*; sup. *kaikiz mär̀ǵim* 1) märkä (adj.): Sn *sobad* (vaatteet) *om märgät, pidʲäu panda kuivā* (kuivumaan). *veźi valü märgis sobis.* TP *märgę siä* kostea sää. M *märgäлę* (märkään kohtaan) *ištuťťin лapsen.* — 2) märkä (subst.): Sn *pahk* (paise) *pidʲäu puhkaitta, anda märgäd* (märkää) *lähtōu iärē* (pois). B *m. vuodau, valū.* Ph *majaipaižas* (ajoksesta) *puzerďin märgäd.*

märgbuľkuińe (Sn) märkäpää, nyppy.

märgembä|iń(e) (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* vähän märempi: *m. vähäšt.*

märgähk (B); p., pl.n. *-od* märähkö, liian kostea: *m-od oǫ heinàd, ei sua heid suabroihe ńi saraihe panda* liian kosteita ovat heinät, ei niitä voi panna suoviin eikä latoon.

märgä(ťšöińe (B) hiukan märkä.

märgättäu (Sn) ed.

**märišt|uda* (B); pr. *-ū* kastua; märätä (märkänee).

mäsńik (B) teurastaja. (v. мясникъ.).

mäzr (Pl Td), Ph *-ę*; p., pl.n. Pl Td Ph *-äd* mäihä l. nilakerros (puun kuoren ja puun välissä; verinahka, vuodan lihapuoli: Td *kūzèŋ kuord m-äŋke.* (Av мяздрá, мя́рза.)

mäťšk (Td); g. *-ün* mätkäys: *ai da m-ün oľ diätiköл, łaŋgèž* kylläpä oli m. kun lankesi jäätiköllä.

mäťšků|tädä (B); pr. *-tän*; impf. *-ťin* mätkiä (lyödä kuuluvasti).

**mäťšk|ädä* (B); pr. *-ȁd* tehdä huonosti. (Av мя́чкать.)

**mäťškäh|täzetä* (B Td); pr. B *-timoi*; impf. *-tihe*, Td *-tīhe*, *-ťīhe* mätkähtää (langeta): B *лapš лaťťaлę лaŋgei m-tihe.* Td *лapš laťťałe laŋgež* (*лaŋgeń*) *m-ťīhe* (*m-tīhe*).

mättähi|k (B Td); p. B *-kkod*, Td *-kköd*; pl.n. B *-kod*, Td *-köd*; pl.p. B *-koid*, Td *-köid* mättäikkö, mättäinen paikka.

mä|täz (Sn—Kš V Ph), B Pl Td N *-łäz*, V *-łäs*, TP SP Lm *-täs*, Kj *-ttäz*; p. Sn Pl—Kš V *-täst*, B Pl Td *-łäst*, SP *-tästü*, Ph *-tästę*, Kj *-ttäst*; pl.n. Sn—V SP—Kj *-ttähäd*, B Pl Td V TP *-ttähȁd*; pl.p. Sn Pl Td V Ph *-ttähid*, B Pl Td *-ttähìd*, Kn Kš Kj *-ttähīd*, SP *-ttähī* mätäs, pensas: Sn *mättähiлл‿oǫ suoл garbaлod. gajag* (kajava) *suoлл‿ištū, muńiu suoлę mättähäлę.* B *mättähän aллe void ištuzeta*, *vierdä* mättään juureen voit istuutua, paneutua pitkäksesi. *mättähän aл* (pensaassa) *virū ďänöi* (jänis). N *ištuizęi* (istuutui) *mȁttähäлę. garbaлòD kazvettai mättähiu.*

mö(ďźüöi (Ph Lm) mäkäräinen.

mög|išta (B), Td *-ištä*; pr. B *-ižen*, Td *-ižen*; impf. B *-ižin*, Td *-ižin* mökistä.

mögäid|uz (B), Td *-üz*; p. B *-ust*, Td *-üst*; g. B *-uksen*, Td *-üksen* mökä, mökötys (mielialan ilmaisuna): B *m-ust burbettada* (torua).

mögäi|tä (Td); pr. *-däu*; impf. *-ž* mökistä.

**möllíš|tada* (B); impf. *-ťšid*, Td *möllišťš* (*šilmäd*) avata silmänsä ammolleen: B *mida m-ťšid šilmäd?*

möľľü|dä (Sn B Td); pr. Sn *-u*, B Td *-u*; impf. Sn B Td *-i* ammua, mylviä: Sn *lehmäd m-täu piнaл, vaza* (vasikka) *m-u.* B *härg, vaza, lehm m-u.*

mölö (Pl Td) itkuri (joka väittää vastaan ja rupeaa itkemään).

**möŋgü|dä* (TP); pr. *-u* ammua (lehmä).

möräi|ta (Pl); pr. *-däu* (*-dau*); impf. *-ž* möristä (lehmä, karhu).

möťšk (Sn); p., pl.n. *-üd*; pl.p. *-üid* isku pehmeään kohtaan ruumista: *pamita gurbā m-üid* anna sataa hartioihin iskuja!

möťškütta|da (N); pr. *-u* lyödä möykyttää (pehmeään kohtaan ruumista, selkään).

möťškäht|ada (B), B Td *-ädä*; pr. B *-au*, Td *-äu*; impf. B Td *-ť* mätkähtää (raskas esine, esim. perunasäkki, kun putoaa lattialle).

möu|k (Sn B), Td Kš *möu|k*, p. Sn B Td Kš *-kküd*; pl.n. Sn B Kš *-küd*, Td *-kȕd*; pl.p. Sn Td Kš *-küid*, B *-kuid* kalan mätipussi: Sn *madeнeлл‿oŋ kakš möukküd.* B *madeнeл, šärgiл, ahveneл on m.*

n, ń

na (Sn B Lh), B *nà*; pl. Sn Pl *nagat* kas tässä! kas tuossa! se! he! Sn *nagat ťäs* kas tässä, ottakaa! B *nà šiłłę hüväkš mielekš* tuossa on sinulle ilahduttajaksi (hyväksi mieleksi) [rahaa]! *na, sanui, tämä šido kaglä* he, sanoi, sido tämä (kellonen) kaulaasi! Pl *nagat ťämä tagase* kas tässä, ottakaa tämä takaisin! Lh *na ďuo* kas tässä, juo! (v. на.)

ńab|a (Sn—Td N TP Ph Lm Pk), B Td *ńăbă*, B *ńàba*; p., pl.n. Sn B Pl Td *ńab|ad*; pl.p. *-oid* napa (ihmisen, eläimen, nauriin, räätikän l. lantun, retikan; Sn myös käsikiven): N *ń-ài suo*^{i}|*ìę*) (asti).

ńabanuoràine (N) napaside, jolla äsken syntyneen lapsen napa sidotaan; se on puoleksi äidin hiuksista, puoleksi pellavista tehty naru.

ńabarihm (N) ed.

**nab|ida* (N); pr. *-iu*; impf. *-ìťī* ahtaa, sulloa, ajaa täyteen: *ribut pańďī i pilaďauhòd keskèi nabìťī* rievut pantiin [säkkeihin] ja sahajauhoja sullottiin sekaan. *ťäuden kolotkan nabiu* onkimatoastian sulloo täyteen [matoja]. (v. набить.)

nabo|i (Sn); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-joid* varpelauta, -laita: *venehen n-jad oŋ kakš.* (v. набой.)

nado (Sn—Td N V TP Ph Lm Pk), B *nàdo*; p., pl.n. Sn B Pl Td Ph Lm *nadod*; pl.p. Sn B Pl Td *-id*, N *-òiɒ* vaimon t. miehen sisar: Sn *äij n-id oo̯ šillai* (sinulla).

naďožd (Td); p. *-ad* tuki, turva: *meil om posłoviťš: oŋgituskałaz da pakiťšuzleibäs n-ad ei ołe* meillä on sananlasku: onkimalla saaduista kaloista ja kerjäämällä saadusta leivästä ei ole turvaa. (v. надéжда.)

nag|л (Sn—N), V Ph Lm *-лę*, TP *-łę*, SP *noaglu*, Pk *nàgл*; p. Sn—V Ph *nag|лad*, SP *noaglua*; pl.n. Sn—V Ph Lm *naglad*, B N *-làd*, SP *noaglad*; pl.p. Sn—Kš *-loid*, B *-л^{u}oid*, Td N *-lòĭd*, V Ph *-luoid*, SP *noaglui*, Ph *naglu^{o}id* naula, Pl N myös vaatenaula; kiila, suude, vaaja; B Td tappi, jolla kansi on lihdassa kiinni: Sn *iške naglоil pualťš* lyö nauloilla hyllylauta [kiinni]. *pühki käžipaikkä* (pyyhinliinaan) *šilmäd, käžipaikk‿on naglas. naglä oli avaďimem* (avaimen) *piälę pandu podnoš* (tarjotin). B *pūn halgaittau n.* kiila puun halkaisemista varten. Pl *n., puińe, raudaińe. sobad* (vaatteet) *ripùtettau naglä.* Kš *pūnagł, raudnagł.* N *kirveheu ajàŭ naglòĭd* kirveellä (hamaralla) lyö kiiloja. *hüvät pövŭd naglàs* hyvät turkit ovat naulassa.

nagla|iń(e) (Sn); p. *-št*, Ph *-štę* pl.n. Sn *-ižed*, N *-ižèd*; pl.p. Sn *-ižid* naula (saappaan, kattonaula y.m. pienenpuoleinen).

nag|lita (Sn), B Td *-ľita*, Ph *-lita*; pr. Sn *-liťšen*, B Td *-ľiťšen*, Ph *-liťšen*; impf. Sn *-liťšin*, B Td *-ľiťšin*, Ph *-liťšin* lyödä kiinni rautanauloilla; suudita: Sn *nagliťše pualťš* (hylly) *naglоil*. B *nagľita: naglad palľaižell‿ajada* naulaa vasaralla lyödä. *ďoga ńok pidau nagľita* [reen] jokainen [kaplaan] pää on suudittava.

nagľiťšu|z (B); p. *-st* kiilaaminen, suuditseminen, suuttiminen.

nagr (B Kn Td); p. *-od* nauru: B *n-okš* leikillään. Kn *ušsàd tšomenduksę̀kš, a bard n-okš* viikset ovat kaunistukseksi, mutta parta herättää naurua.

**nagrad* (Lh); p. *-ad* palkkio, palkinto: *mida šina žaläješ n-ad* mitä sinä haluat palkkiota? (v. награ́да.)

nagr|ada (Sn—TP Lh), SP Kj *-oa*, Ph *-ai*, pr. Sn—Kj Lh *-an*, B Kn Td N V *-àn*; impf. Sn—Kš SP Lh *-oin*, V Ph *-uoin* 1) nauraa, laskea leikkiä, tehdä pilkkaa: Sn *n-etau prostoid rišťikaoz̧ad* tekevät pilkkaa yksinkertaisesta ihmisestä. B

mida šindai n-etau miksi sinulle nauretaan? Pl *hän suai* (rupesi) *n-amā*. Td *se luadiu hüvän suakun: ďoga šilm n-au* hän tekee hyvän lipon (kalanpyydyksen): jokainen silmukka nauraa. N *n-ę̀ttai, hüvàs mielès* n-vat, hyvällä tuulella ovat. *pidau n. валакiŕovàs ümbeŕi* pitääpä laskea leikkiä Balakiŕovin kustannuksella. — 2) Sn Td maata, raiskata (nainen): Sn *n-oi ńeišťšeę*.

**nagraď|ida* (Pk); pr. *-in*; impf. *-īn* palkita. (v. наградить.)

**nagr|ahtadazę* (N); impf. *-ahťīzęi, -àhťīzęi* naurahtaa.

nagraťš (B) herkkä nauramaan, paljon naurava: *n., ken äijän* (paljon) *nagrau*.

nagra|ttada (Sn B Pl), Td *-tada*; pr. Sn B Pl Td *-tan*; impf. *-ťin* naurattaa, saattaa nauramaan: Sn *mindai ďало* (kovin) *n-ttau. ела šina mindai n-tA!*

nag|ŕiž (Sn Td Kš V), B Pl Td *-ŕiž*, B—N SP Kj Lh *-riž*, B Ph Lm *-riš*, Td N *-rìž*, TP SP *-ris*; p. Sn Td Kš V *-ŕišt*, B Td *-ŕìšt*, B—Kš Kj Lh *-rišt*, N *-rìšt*, TP *-ristę*, SP *-ristu*, Ph *-rištę*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Lm Lh *-rehed*, B Td TP *-rehèd*, B *-rĕhed*, N *-rę̀hed*, Kj *-r(ĕ)hed*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph Lh *-rehid*, B Td *-rehìd*, Kn Kš Kj *-rehīd*, SP *-rehī* nauris: Sn *nagrehez лuaďitau лohkoid* (keittoa), *haudad* (haudikkaita). *ajetau kasked nagreheлę. mäne puhu nagŕišt* (kylvä nauriinsiemenet sylkemällä)! B *šīt nagrehèd hīлavìл kivìл hauduzetau, pehmedàkš haudàkš mändau* sitten nauriit kuumilla kivillä hautuvat, pehmeiksi haudikkaiksi tulevat. *nagrehìd лuomass (ńühtimass) oľin* nauriita maasta nostamassa olin. *nagrehèd ńühtetau muas-piäi iäre* (pois). Pl *nagrehen puhund* (kylvö): *sūs-piä puhutau*(puhalletaan).Td *nagreheń ńuaťli*. N *mužik* (talonpoika) *läĥť nagrìšt puhumài*. Kj *nagris śiemetä* (kylvää), *puhuda*.

nagrišhaud (B Td); p., pl.n. *-ad* B nauris-haudikas; Td tulikuumilla kivillä (seinät, pohja ja katto) sisustettu n. 0,5 m leveä, 0,5 m korkea ja 0,5 m pitkä pieni kuoppa, johon pannaan pieniä nauriita hautumaan ilmattomassa tilassa (mullalla luotu umpeen), kattokivi naattikerrosten väliin.

nagriškuo|ṗ (B N M), Lm *-ppę* nauriskuoppa (jossa talven yli säilytetään): B *końďī meńi mužikan* (talonpojan) *n-ppā*. N *i suoìęttài händäi śinna n-ppai, kuga piďi se mieź nagrišt kuoṗàs* ja vievät hänet sinne n-aan, missä se mies säilytti nauriita kuopassa.

nag|ŕižлmeh (Sn B Pl), B *-rišлmeh*, Td *-ŕišлme*, N *-rìšhaumęh*; p. Sn B Pl *ŕižлmeht*, Td *-ŕišлmet*, N *-rìšhaumęht*; pl.n. Sn B Pl *-ŕižлmehed*, Td *-ŕišлmeged*; pl.p. Sn B Pl *-ŕižлmehid*, Td *-ŕišлmegid* nauriskaski: B *brihat* (nuorukaiset) *tuľďī nagŕižлmehes-piäi*.

nagŕižлav|a (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* lava nauriinnaattien kuivaamista varten: *azetettau ńuatid n-aл kuivamā*.

nagrižmua (Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* naurismaa, -kaski.

nagrižvua|ṡ (Td); p. *-ssad* nauriskalja (hyvin makea). (v. квасъ.)

nagroiìę|uda (N); pr. *-лou* naureskella jollekin, laskea leikkiä jonkun kustannuksella: *ŕeboi vai hänes ümbeŕi n-лou* kettu vain laskee leikkiä sen (karhun) kustannuksella.

nagroi|ttелzetta (Sn), N *-teudazę*; pr. Sn *-ttелzen*; impf. *-ttелžin, -ttелžīme* nauraa, pitää pilkkanaan, pilkata: Sn *midä n-ttелzed minuss ümbär?* N *hüvä oľi sille n-teudazę riśťìłuis ümbeŕi* hyvä oli sinun pitää pilkkanasi ihmisiä.

**na|χaik* (Sn), N *-haiĥ*; p. Sn *-χaikkad*; pl.n. *-χaikad*; pl.p. *-χaikoid* (kasakan)pamppu: N *iškou* (lyö) *nahaiĥau šlieppăd* (hattua) *vastę*. (v. нагайка.)

nahk (Sn—N Kj Lh Pk), V TP Ph Lm *-ę*, SP *-u*; p. Sn—V Ph Kj Lh Pk *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj Lh Pk *-ad*,

Td N *-àd*; pl.p. Sn—Kš Lh *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* nahka, vuota, talja, iho, Sn B Td myös räpyläjalassa varpaiden välinen kalvo: Sn *ťämä n. oń ťšabatoikš* (saappaiksi) *hüvä. ťʲäintarh: n. rodizou ku kūzeŋkoskut* savipuoli: iho tulee kuusenkoskuen kaltaiseksi. B *ťäs ŕebᵘoin n-às ľienö paľlö hüvä vorotńiľk* (kaulus). Td *mińä hälläʲ ńülgìn n-àn iärèʲ* minä siltä (karhulta) nyljin nahan pois. N *ristitùn* (ihmisen) *n.* Lh *hän ottau omaл hebol n-an iäre* hän nylkee hevoseltaan nahan.

nahka|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* turkis-: *paľtoss‿aluz n. ľibo tulupas* t.-vuori päällystakissa tahi -viitassa.

nahkampieksä|i (B); p., pl.n. *-jäd* nahkuri.

nahkńi|k (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* nahkakauppias: *n. on nahkaltorguiťšiį* (nahkakauppaa harjoittava) *miež.*

nahkťšīdoi (Sl); p., pl.n. *-d* yölepakko.

**naχoď|ida* (N); kond. *-īš* olla jnkn näköinen, kaltainen: *mužik tŕäśśiu, štobį pappi nogèstuiž hüvìn i n-īš ťšorlăkš* talonpoika ravistelee [nokikoria], jotta [siinä oleva] pappi nokeentuisi oivallisesti ja olisi pirun näköinen. (v. находи́ть.)

nai|da (Sn B Kn Td N Ph Kj); pr;, impf. Sn B Td N *-n* naida, mennä naimisiin (mies): Sn *mina suan* (aion) *naimä.* B *nainudel poigal muťšoi* (nuorikko) *on. nuoŕ briha* (mies) *nai, nuoren mulšoin* (vaimon) *oľ.* Td *minä rubedan naimai. lähtöu naimā.* Ph *keš naid* kenet nait? Kj *veľľed oldah naidud* veljeni ovat naimisissa.

na|ińe (Sn B Pl Td), B *-ińę*, B Kn N TP SP *-ine*, N Lm *-inę*; p. Sn B N *-št*, Pl Td *-išt*, SP *-stu*; pl.n. Sn—Td Lm *-ižed*, N *-ižęd*, TP SP *-ized*; pl.p. Sn B Pl Td *-ižid*, N *-ižìd*, SP *-izī* vaimo, TP Lm myös nainen: Sn *anopp‿on naižen emä* (äiti). B *enᵈžimašt našt oľi tütär* ensimmäisestä v-sta oli tytär. *n. on millai kohtuińe* v-ni on raskaana. *se on häne naine* se on hänen v-nsa.

naize|kaz (Sn); p. *-kast*; pl.n. *-kkahad*; pl.p. *-kkahid* naimisissa oleva mies: *n-kast ei panda druškakš* (sulhaspojaksi), *brihamiez* (poikamies) *vai.*

naizluad (Td); pl.n. *-ud* nainen, naisväki: *n-ud pidetäu hienoid brujid* naisväki käyttää heikkoja välineitä.

nai|ttada (Sn B Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin*, Sn *-toin* naittaa; Sn myös pettää: Sn *mina šindai naiťiį* (petin jsskin asiassa).

nakaž|ida (Sn B); pr. *-in*; impf. *-īn*, N *nakažīd* rangaista; käskeä, antaa käsky t. ohje: N *spaśśibo, kui śina mille sanuid i nakažīd kui luoďida i śietta* kiitoksia, että sinä minulle sanoit ja neuvoit, kuinka tehdä. (v. наказа́ть, нака́жутъ.)

nakažind (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* rankaiseminen, käskeminen. (v. ϵd.)

nakoval (N) alasin (pajassa). (v. на́ковальня.)

naľiťšńi|k (Sn), B *naliťšńi|k*, B Pl Td *nališńi|k*; p. Sn B Pl Td *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* ikkunan ulkopuolinen vuorilauta (leikkauksin koristettu): Sn *ńügüd‿on toižee luadulľižed n-kad, ei ole kui ende vahnaz oldī.* (Av нали́|чники, -шники.)

na·lóg (N) vero: *tuľi meilę kümmenemiľjärttahīnę n.* meille määrättiin kymmenenmiljaardin v. (v. нало́гъ.)

**nal|oi* (B); g. *-oijan*; el. Td *-ęjàs*, N *-ojàs* lukupulpetti (kirkossa): B *žeńih i kńägin mändäu ťšerkovä, šeižatutau nalоijan edē* sulhanen ja morsian menevät kirkkoon, asettuvat seisomaan l-tin eteen. Td *pap ottàᵘ heid ümbäri nalęjàs* pappi taluttaa heitä (morsiusparia) l-tin ympäri. N *pappi heid vedęlou* (taluttaa) *ümbeŕi nalojàs koumę kiĕrăd.* (v. нало́й.)

na|lʲuhk (Sn), Td *-ľifk*, N *-lìfk*; p., pl.n. Sn *-lʲuhkad*, Td *-ľifkad*, N *-lìfkàd*; pl.p. Sn *-lʲuhkoid* eräänlainen piiras: pieni, pyöreä hapantaikinainen ruiskakku, jolla

on päällys suurimopuuroa, vehnäjauholla suurustettua perunahuttua t. maitoon alustettua talkkunaseosta: Sn *n. oŋ krugлī* (pyöreä) *pirag.* (Av нали́вка.)

napard (B Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* näveri. (v. напа́рье.)

na|pìłk (B Pl Td), Lm *-piлkę*; p. B Pl Td *-pìłkkad*; pl.n. *-pìłkad*; pl.p. *-pìłkoid* viila. (v. напи́л|окъ, -ка.)

napràsno (B) turhaan. (v. напра́сно.)

ńapsah|tada (Sn); pr. *-tau*; impf. *-ti* napsahtaa, lipsahtaa: *küuhköi edeл muńi kolmetošt ďäiťťšäd, a ńügü ń-ti kolmē* kyyhkynen ennen muni kolmetoista munaa, mutta nyt lipsahti kolmeen.

na|ŕeko (Sn M), M *-reko* leikillä, piloillaan: M *n. šaŋgurdau pagižou ľūďikš* l. puhuu mongertaa lyydiä. (Av нарёкомъ.)

narod (Sn); p. *-ad* kansa, väki: *n-ad arťeľ matkadau* kansaa joukko kulkee. (v. наро́дъ.)

na|rovida (Sn Pl), Pl *-ŕevida*; pr. Sn Pl *-rovin*, Pl *-ŕevin*; impf. Sn Pl *-rovīn*, Pl *-ŕevīn* odottaa, pitää huolta: Sn *pidᵢäu n.* (keskeyttää vähäksi aikaa) [verkkoja laskettaessa], *štobi* (jottei) *verkk‿ei mäńiš kogō* (kasaan). *verkk‿on oigettu kokšī kuivā, pidᵢäu n. vähäińe* verkko on levitetty kuivauspuille kuivumaan, pitää [sitä] vähän suoristaa [jotta paremmin kuivuisi]. (v. норови́ть.)

**narov|izeta* (B); impf. *-īhe* suunnata: *podoidī lähiłę, kahteл kädeл n-īhe i andau rapsun hüvän šeľgā hätłę* meni lähelle, kahden käden suuntasi ja antaa hyvän rapsun [vitsalla] selkään hänelle. (v. норови́ться.)

naslestv (B) perintö. (v. насле́дство.)

nasmor|k̄ (Pl Td), N Pk *nāsmork*; p. Pl Td *-kkad*; in *-kas* nuha. (v. на́сморкъ.)

nastavnitsa (V) opettajatar. (v. наста́вница.)

nasť|eraľńīk (B Pl), B *-iraľńik*, N *-eľaľńik̄*; p. B Pl *-eraľńikkad*; pl.n. *-eraľńikàd*; pl.p. *-eraľńikoid* lakana. (Av настела́льникъ, Arv настила́льникъ.)

nažᵢinahmoi (B) nainen.

naživi|da (Ph) panna syötti ongenkoukkuun: *sīd on oŋged n-ttu калал, салаťił* sitten [pitkänsiiman] koukkuihin on syötiksi pantu kaloja, salakoita. (v. нажи́вить.)

nazivoiᵢťšęh (TP) on nimeltään: *korgedembi kohtę n. selgę* (selänne). (v. называ́ется.)

naznaᵢťši|da (N); impf. *-ťťī* määrätä: *n-ťťī ťšuossud, što koumę̀i ťšuossùi ťämä ruodo ruotta* m-ttiin tunnit, että kolmessa tunnissa se työ oli suoritettava. (v. назна́чить.)

natpis (N) nimimerkki, -kirjoitus: *kaťťšuu̯ koľťšaižei, ka oma n., kirďuìettud hänèn ńimi i ižànńimi* [kun] katsoo sormusta, niin [siinä on] hänen n-nsä, kirjoitettu hänen [oma] nimensä sekä hänen isännimensä. (v. на́дпись.)

naᵢťšai (Lh) juomaraha: *herr‿andau hälle rubľan n.* (v. на чай.)

naᵢťšiŋ|k̄ (B Pl Td); p. *-kkad* piirakantäyte. (v. начи́нка.)

ńaug|uda (B Pl Td Kš N Ph Lm Pk); pr. B Pl Td N Ph Pk *-ū*, Kš N Lm *-uu̯*; impf. B Pl Td *-ui* naukua: B *kaži* (kissa) *ń-ui*: *ńāu, ńāu.*

**ńàukištęлz|ętta* (Td); pr. *-òv̆* näykkiä: *hebo ń-òv̆.*

nav·erno (B) varmaan: *n. öpäť ďoid* v. taas olet juonut. (v. навѣ́рно.)

naźe|s̄ (B Pl Td); p. *-ssad*; pl.n. *-sad*; pl.p. *-soid* räystäs: Pl *n-ssin aл.* (v. навѣ́съ.

ne (Sn B TP), Sn—V Ph Kj M Pk Pv *ńed*, Kn Lh *ńe*, N *ńèd*, TP SP Ph AV *ned*; p. Sn B Kn—TP Ph Kj M Lh Pv *ńīd*, Pl *ńeńid*, TP *nīlöid*, SP *ńīdü*, Ph *ńīlüöᵢd*; g. Sn N V TP M Pv *ńīden*, Pl *ńeńiden*, Kn Kš *ńīn*, Td Kj *ńīďen*, SP Kj *ńījen*, Ph *ńīlüöᵢden* ne: Sn *ńīkši aigoikši tuľďī. poikki kaŋgahaz mid oлdau pandu, ńed oŋ kudeged. ńīd heińid haudotau päᵢťšis.* (ks. *se.*)

nedaľsob|ad, *-àd* (N); pl.p. *-ĭd*, *-īd* arkivaatteet. (vrt. v. недѣля.)

ńedugàd (N) kuukautiset. (v. нéдугъ.)

ńedäľ (Sn B Pl Td M), B N Kj *ńedaľ*, N *nedäľ*, Lm *ńedäli*; p. Sn B Pl Td M *ńedäľid*, Kn *ńeďалid*, V *nedälìd*; pl.n. Sn B Pl Td M *ńedäľid*, B *nedaľid*, N *ńedaľìd*; pl.p. Sn B Pl Td M *ńedäľīd* viikko: Sn *ńedäľid ende pruazńikkad* viikkoa ennen juhlapäivää. B *šīt kuivetau kagrad ńedäľid kakš libo колme, hüvàl pogoďал* sitten kaurat kuivuvat [haasiassa] noin kaksi t. kolme viikkoa, hyvällä säällä. *sīh külä kävüi papin лu arhjerei ďoga ńedaľi* siihen kylään saapui papin luo piispa joka viikko. Pl *piäľi(tši ńedäľis* viikon perästä, seuraavalla viikolla. N *eľi akàŋke ńedaľìn toižęę*. (v. недѣля.)

nedäľługui (Td) viikoittain, viikkokaupalla: *.n. maksetau* [palkkaa]. (v. ed.)

nedäľńi|k (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* viikkopalkkalainen. (v. недѣльщикъ.)

**neiď* (B); pl.all. *-iлoile* neiti. (< suom.)

neidinę (TP), SP *ńeidińe*, *ńeidine*, Ph *ńeiďine*, *neidine*,, *ńeidoińe*, Lm *ńeiďinę*; pl.n. SP *ńeidižed*, Ph *ńeiďižed* neitonen, täysikasvuinen tyttö.

neidoi (B Pl Td) torstaina syntynyt lammas.

ńeidoi (Pl Ph) neito.

ńei(tšud (Sn—V), Sn *ńeištšüd*, B *neitšut*, B Td *nei(tšud*, Kn *ńei(tšùt̄*, Td *ńei(tšùd* p. Sn B Pl Td Kš N *ńei(tšut*, Td *nei(tšuī*, V *ńei(tšuttę*; pl.n. Sn Pl Td Kš *ńeištšed*, B Td *neištšed*, B V *ńeitťšuded*, Pl *ńei(tšuded*, Kn *ńeištšed*, Td *neištšed*, N *ńeišted*, *ńeištèd*, *ńeisted*, *ńeištęd*; pl.p. Sn Pl Td *ńeištšid*, B *ńeitťšužid*, *neištšid*, Td *neištšid*, Td N *neištid*, Kš *neištšīd*, N *neištīd* neito, tyttö: Sn *ńeištšet käveldäu küläd mü°i da* (ja) *pajatettau* (laulavat). *tuaл ńeištšeл kass⌣on tobď* tuolla tytöllä on suuri palmikko. *akoiл da* (ja) *ńeištšiлл⌣oo rätťšinäd* (naisenpaidat). *ťämäń ńeištšeę tšomad ńeištšid euлę* ei ole muita niin kauniita neitoja kuin tämä on. B *neištšen on ükš kaš* neitona ollessa on yksi palmikko. Td *ńeištšeŋ kera viändöin* (leikin). *vieg ištuìau beśodàs neištšiďeŋke vai ei* istutaanko myös illatsuissa tyttöjen kanssa parittain vai ei? N *ńeišted da brihàt plaššittai* tytöt ja nuorukaiset tanssivat. *ťütàŕ kazvoi sürękš ńeištękš. edęu käveľ bŕiha ühtèn ńeištènnu(stę)* ennen nuorukainen kävi erään tytön luona.

ńei(tšùлapsi (N) tyttölapsi.

ńei(tšukai|ń(e) (Sn Td Kš M), B Pl Td *-ne*, B *neitšukaine*, Kn *ńei(tšukaine*; p. Sn B Pl Td Kš M *ńei(tšukašt*, Kn *ńei(tšukašt*; pl.n. Sn B Pl Td Kš M *ńei(tšukaižed*, Kn *ńei(tšukaižed*; pl.p. Sn B Pl Td M *ńei(tšukaižid*, Kn *ńei(tšukaižīd*, Kš *ńei(tšukaižīd* pieni tyttö, neitonen: M *ń. колmandeлtošt* [ikävuodella].

ńei(tšu|stada (Sn B Td); pr. *-stan*; impf. Sn *-šťšin*, B *-sť*, Td *-sťš* elää neitona: Sn *hätken ń-šťšid*, *aig om mieheлę mändä* kauan olet n. elänyt, on aika mennä naimisiin.

ńei(tšükkęlapsi (Lm) tyttölapsi.

ńei(tš|ükkü (SP), Ph Lm *-ükkę*, Kj *-uk*; p. SP *-ükkiä*, Ph *-ükkäd*, Kj *-ukad*; pl.n. SP Ph *-ükäd*, Kj *-ukad* pieni tyttö, neitonen.

ńeľ̄ (Sn B Td), Sn Pl—V Kj M *ńeľ*, Td N *ńeľ*, Td Ph *neľ̄*, N *neľ*, *ńeľ*, V SP Pv *ńeľľi*, V *neľľi*, Ph *ńeľľe*; p. Sn Pl—V Ph Kj M Pv *ńeľľäd*, B N *ńeľľąd*, SP *ńeľľiä* neljä: Sn *suadī лapšit колme*, *ńeľ*. B *ńeľ̄ hebod. ńeľľąл heboлл⌣ajau. ńeľľąs tšurasрiäi* neljältä taholta. *ńeľľis sutkis* neljässä vuorokaudessa. *šīd tuomižęd ńeľ pajŭd* sitten neljä tuomista pajua [tarvitaan]. N *ńeľ poigăd*. Ph *neľ̄ süłttę* (syltä). — Sn *ńeľľäл kontomeл*, B *ńeľľąл kombuл*, Td *neľľän kombun*, TP *neľľän kombuizil* nelinkontin, -ryömin: Sn *лapš ďo rüömiu*, *ńeľläл kontomeл лaťťad mü°i kävelöu*.

neľďaлga|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* nelijalkainen.

neľkez|aińe (B), Td *-äińe*; p. B *-ašt*, Td *-äšt*; pl.n. B *-aižed*, Td *-äižed*; pl.p. B *-aižid*, Td *-äižid* nelikesäinen (hevonen).

ńeľkrūgainĕ (N) nelipyöräinen. (v. кругъ.)

ńeľküme, -nd (Sn), Td *neľkümmend*, N *neľküme*, *ńeľküm̆me*, *ńelküm̆mènt* neljäkymmentä: N *tüö tuogàt miллę neľküme hebòd!*

neľľ|ąndez (B), Td *-ändez*; g. B *-ąndeksen*, Td *-ändeksen* neljännes: B *kakš aršinad n-ändekseŋke oťin šidä* [kangasta]. Td *rugišt on maľľoŋk n-lländekseŋkerdä* rukiita on n. toista nelikkoa.

**neľľaškümmenež* (B) Td *ńeľľäążkümmeneńďź*; el. B *neľľandeskümmenendes*; all. N *ńeľľàndĕлĕkümmenèndĕлĕ* neljäskymmenes.

ńeľľiǩ (Sn B Pl Td N Lh), B Kn Td Sg *neľľik*, B *ńelliǩ*, Kn *ńeľľiǩ*, V *neľľikko*, SP Ph Lm *ńeľľikkö*, Kj *ńeľľik*; p. Sn Pl Td Ph *ńeľľikköd*, Kn *ńeľľiǩkod*, Td Sg *neľľikköd*, N Lh *ńeľľikkod*, V *neľľikkod*, SP *ńeľľikküö*, Kj *ńeľľikod*; pl.n. Sn Pl Td SP Ph *ńeľľiköd*, B *ńeľľiǩod*, Kn *ńeľľiǩod*, *neľľikòd*, Td TP Sg *neľľiköd*, V *neľľikod*, Kj Lh *ńeľľikod*; pl.p. Sn Pl Td *ńeľľiköid*, Kn *ńeľľiǩoid*, V *neľľikoid*, SP *ńeľľikkölöi*, Ph *ńeľľik^{u}öid*, Lh *ńeľľikoid* nelikko (viljamitta: 1/4 tynnyriä; paino 1 puuta 5 (10) naulaa rukiita): Sn *ńeľľiköл miäritäu* (mitataan) *rugišt*, *kagrad*; *ńeľľikkõ mänöu pūD* (puuta) *kümme funttad* (naulaa) *rugišt*.

ńeľľut (Sn B N), B Pl Td *neľľut* neliä, laukkaa: Sn *ťäut ń. ďuoksou*. B *ťäuī* (Td *ťäut*) *ńeľľutt‿ajoi* (ratsasti). *ела ńeľľut aja*, *anda hebo ďiezdaл* (ravia) *mänöu*. Td *neľľut mänöu*. N *ńeľľuD ďuoksou*.

neľľu|ta (B Td N); pr. *-dau*, B *ńeľľudau*, N *ńeľľüdäu*; impf. B *-i*, Td *-ž* nelistää, laukata: B *däniž n-dau*, *hüpńiu* (hyppii). N *hebo hüpńiu neľľummai dorogàd müöi koďī* hevonen lähtee nelistämään tietä myöten kotiin.

ńeľľ|äšpäiv (Sn Pl Kš M), B N *aš-*, B, *n-ąš-*, Pl *n-ąš-*, Kn *-äm-*, Td *n-ąnš--äňťš-*, Td N *-äążpäiv*, V *-ąśpäi*, SP *-äspäivü*, Lm *n-äišpäi*, Kj *-äńďźpäiv*, Pk *n-ążpäi* torstai: Sn Pl Kn Td *ńeľľämpäivän oľin šigä* torstaina olin siellä. B Pl *neľľąmpäivän huondekseлл‿oľi* torstaiaamuna oli.

ńeľľäšťši (Sn), B *neľľąšťi* neljästi: Sn *ń. oľi meiľ*.

ńeľľ|äž (Sn Pl M), B *n-ąž*, *n-äž*, Kn Td Kj *-äńďź*, Kn *n-ąs*, Kš Ph *-äiž*, Kš *n-äąź*, N *-ąš*, V *-äąźi*, SP Pv *-äs*; p. Sn Pl—Kš M *-ät(ī)*, Kš *n-ät*, N *-ąt*, *-ąt*, SP *-ättü*, Ph *-ättę*; g. Sn—Kš V SP Ph M *-änden*, B *n-ąnden*, B Kš *n-änden*, N *-anden*, Ph *-ąndèn*; pl.p. Sn Pl M *-äążid*, Kn *-äńďźīd*, Td *-äńďźid*, Kš *-äążīd* neljäs: B *neľľąndeл ńedäľìl* (viikolla) [ennen Pietarin päivää] *suomē tuľin. neľľąž vuož. ďän^{u}öi suau neľľänded poigad rugehen oźmiłę* (rukiinlaiholle) *šügüzeл*. Td *neľľändeł päivàł tulìn koďī*.

ńeľsadad (Sn) neljäsataa.

neľšeinäińe (B Td) yhden huoneen sisältävä (rakennus): *n. koďi* (asuinrakennus), *perľ*.

ńeľtošt (Sn), B *(')ńęľ-*, Td N *neľtošt* neljätoista: B *kudain ťšòaš?* — *ühttošt on (')ńęľtošt minuttad* paljonko kello on? — n. minuuttia yhdettätoista.

neľťšupu|ińe (B Td), B Pk *neľťšupuińe*; p. B Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* nelisoppinen, -nurkkainen: B *kuopp‿om‿mòaha kaivettu*, *n. haud* (kuoppa), *niŋga* (noin) *metrin šüvä*. Pk *kätkùd on neľťšupuińe*.

neľťšura|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* nelisivuinen.

ńemi|ą (Kš); g. *-jan* mykkä. (v. нѣмой.)

ńenà$^{(n)}$ńoǩ (N), Ph *nenäńokkę*, Lm *nenańokkę* N nenänpää, Ph Lm veneenkokka, keula.

ńe|ńä (Sn B Td), B Pl Td *-ńą*, B Kn N *-na*, B *-ńa*, Ph Lm *nenä*, Ph *nĕnä*; p. Sn B *-ńäd*, B Pl Td *-ńąd*; pl.n. Sn B

-ńäd, B Pl Td *-ńąd*, N *-nàd*, Ph *nenäd̆*; pl.p. Sn B Pl Td *-ńid*, N *-noid* nenä (ihmisen, eläimen); kirveen ulkokärki; veneen nokka: Sn *upŕam лuaďiu aino omaлę ńeńälę* itsepäinen aina tekee oman tahtonsa mukaan. N *pandai* [vesisanko] *hebŏлę̆ ńenàn edę̆i*.

ńeńähuogain (Sn), B *ńeńąhuogem*, *ńeńahuomeh*, Td *ńeńähuogim*, *ńeńähuog*, N *ńenahuogu*, V *ńeńähuogàm*, Lm *nenähuogam*; p. Sn *ńeńähuogaind*, B *ńeńąhuogent*, Pl *ńeńąhuomeged*, Td *ńeńähuogimd*, *ńeńähuogud*; pl.n. Sn *ńeńähuogamed*, B *ńeńąhuogemed*, *nenahuogemèd*, *ńeńahuomeged*, Pl *ńeńąhuomeged*, Kn *ńenahuogamę̀d*, Td *ńeńähuogimed*, *ńeńähuogud*, N *ńenahuogud*, V *ńeńähuogamèd*, TP Lm *nenähuogamed*, Ph *nĕnäh̆uogamèd*; pl.p. Sn *ńeńähuogamid*, B *ńeńąhuogemid*, Td *ńeńähuoguid*, N *ńenähuoguid* sierain: Sn *ńeńähuogamet saлbauduťťī*, *uzohťim mi oлnou* sieraimet ovat tukkeutuneet, nuha vai mikä lienee. N *ńenahuogùn karvàD*.

ńeńämpiäľi|ńe (B); p. *-šťš*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* kuonohihna (hevosella): *ń. remeń* (hihna).

nenänuorę (Ph) nuora, josta nuotta vedetään vedestä.

ńeńäpai|k̄ (Sn); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* nenäliina: Sn *kakš ń-kkad ďⁱäi piärmimättäi* (pallistamatta).

ńeńäsoŕm (B), Kn *ńenasoŕmi*, V *ńeńäsoŕmi*, Ph *nenäsoŕmi*, Lm *nenäsormi*; p., pl.n. B *ńeńäsormed*; pl.p. *ńeńäsormid* etusormi: Lm *nenäsormem‿müödäťťšü* keskisormi.

neŋ|a, *-oińe* ks. *ńiŋg|a*, *-oińe*.

neokuratnoi (B) epätäsmällinen, likainen (ihminen). (v. неокуратный.)

ńepri|jaťeľ (Pl); p., pl.n. *-jaťeľad*, N *-(ąteľąd* vihollinen: N *mina suon korędou ozùttęumai kui ń-(ąteľąd püštädä* minä rupean korennolla näyttämään, kuinka v-ta pistetään. (v. непріятель.)

ńero (B Td); p. *-d* taito, kyky, keino: B *miлla on ń.* osaan. *mina sain ń-n* (taidon), *opastuin* (opin), *oťin šinus ń-n* opin sinulta taidon. Td *oŋgi šiťtä hakkaduzń.*? onko hänellä tukinhakkuutaitoa.

ńero|kaz (B Pl Td); p. *-kàst*; pl.n. *-kkahàd*; pl.p. *-kkahìd* kyvykäs, taitava: B *ń. hoť* (vaikka) *mihi ruadoihe* (töihin). *äijäл* (hyvin) *on se miež ń.*, *kaikenďü(ťšäšt* (kaikenlaista) *лuaďiu* (valmistaa).

nerot|oińe (B Pl), Td *-uińe*; p. B *-ošt*, Td *-ušt*; pl.n. B *-oižed*, Td *-uižed*; pl.p. B *-oižid*, Td *-uižid* kyvytön, taidoton.

ńetkoi (B Pl Td); p., pl.n. *-d* torstaina syntynyt lehmä t. lammas.

ńeto (N) muuten: *mäńīžid štobį spruovizuiž millai śiľm*, *ń. mina vousо šľeṗìštun* menisit, jotta silmäni paranisi, m. minä tulen aivan sokeaksi. *sano bàťuškälę̆*, *što boľše eugai muga käveľkai*, *ń. heŋgis ei piezu* sano papille, ettei enää niin kävelisi, m. ei pääse hengissä. (Av нетó.)

ńe(ťše (Sn B Pl Kš M), Kn V—Lm Pv *ne(ťše*, Td Kj *ńe(tse*; p. Sn Td Kš *ńeťťšidä*, Pl *ne(ťšidä*, Kn Pv *ne(ťšida*, V—Ph *ne(ťšidä*, Kj *ńe(ťšid(a)*, M *ńe(ťšida*; g. Sn B Pl Kš Kj M *ńe(ťšen*, Kn V—Ph *ne(ťšen*, Td *ńe(tsen*; pl.n. Sn B Pl Td *ńeńe*, Kn *ńed*, Kš M *ńeńed*, TP V *ned*, SP Ph *nenne*; pl.p. Sn Pl Td M *ńeńid*, Kn Kš *ńeńīd*, V TP *ńīd*, SP *ńeńī*, Ph *neńid* tuo, se: Sn *ńe(ťšem briha(ťšuŋ* (pojan) *kere oľďī*. B *mužìk oť ńe(ťšen ŕebŏin kädē* mies otti sen ketun käteensä. *ŕebᵘoi ńeńe ľükitùD regès-pⁱäi kaлàd kai kagoi* kettu ne reestä viskomansa kalat kaikki kokosi.

ńe(ťšig|a (N), Ph *-ä*, Ph Lm *n-ä* tuolla: N *ń. kui ńägüiž suorukainę merę̆u* t. merellä näkyy ikäänkuin pieni saari. Ph *mibo* (mikäpä) *on ń-ä*?

ńe(ťšis, *n-s* (Td) tuossa, niin: *ďiäi milèi kurńik*, *pīragad*; *ń. mińä piäžin ędęллei matkadaṁmàⁱ* jäi minulle kalakukko ja piirakat; niin minä [saatuani ruokaa] pääsin jatkamaan matkaani. *n. heiī iťkun* niinpä lakkasi itkemästä [kun lohduttelin].

neťťšin|ε (Pl), Kn *-a*, N *ń-a*, Ls *ne(ťšine* tuonne: N *mäńīžįdbį ń-a mužìkànnu* menisit t. miehen luo! Ls *ajoi лoitokse vihman ne(ťšine* [tuuli] ajoi sateen kauas tuonne.

ńetuaga (V) tuolla.

ńevesk (Sn B Pl Td N Pk), B *ńèvesk*, Kn *nevèsk*, V TP *neveskę*, Ph Lm *ńevesk|ę*; p. Sn *-äd*, B Pl Td *-ad*, N *-ăd*, *ńevèskad*; pl.n. Sn *ńevesk|äd*, B Pl Td *-ad*, Kn *nevèskàd*, N *ńevesk|àd*; pl.p. Sn *-öid*, B Pl Td *-oid* miniä, pojan vaimo, V Lm yleensä sukulaisen vaimo: B *ń. on poigan naińe* (vaimo), *poigàn muťšoi*(vaimo). Td *minùn iža kuťsū minùn muťťšoid ńevèśkàkš* isäni kutsuu vaimoani m-ksi. (v. невѣстка.)

ńeveskaksèd (V) kälykset, veljesten vaimot keskenään. (v. невѣстка.)

ńev|est (Sn Kš), B Pl Td *-èst*, Td *-esť*, V TP *n-estę* Ph *ń-estę*; p. Sn Kš Ph *-estäd*, B Pl Td *-èstad*, Td *-esťăd*; pl.n. Sn Kš Ph *-estäd*, B Pl Td *-èstad*, Td *-esťàd*, TP *-estàd*; pl.p. Sn Kš Ph *-estöid*, B Pl Td *-èstoid* morsian, naimaikäinen tyttö: Sn *ńei(ťšud*, *kudam miehelę mänöu*, *ende veńťšad*, *se oń ń.* tyttö, joka naimisiin menee, ennen vihkimistä on m. B *ďo on ńei(ťšud ťäuž ńevèst* tyttö on jo täysin naimaikäinen. Td *šīd tилòv̆ žeńīh ómàn rodńàn kĕrā ńevesťàn talò*[i] sitten tulee sulhanen sukulaistensa kanssa morsiamensa kotiin. (v. невѣста.)

ńevoľ|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* pakottaa: *mina šindai* (sinua) *ń. eę voi.* (v. невóлить.)

ńevv|oda (Sn B Kn Td N Ph M); pr. *-on*; impf. Sn B Kn Td N M *-oin*, Ph *-uoin* neuvoa, opastaa, selittää: Sn *vahnemban oлdes void ń. šina* vanhemmaksesi sinä voit n. B *minä ń-on*, *kuiťe suadă kaлàd* minä neuvon, kuinka [voit] saada kaloja. *ń-ou heiłę*, *kuiťe peźeta* neuvoo heitä, kuinka on peseydyttävä. Kn *štobį kui saлdàt heiłę ń-ois arvànduksęd* jotta sotamies selittäisi heille arvoitukset. N *ń-ogàt mille dorog* (tie)! *huomèn ń-oižìt kazakălę̆ tuoda ŕīhę̆лę̆ leiþàd* huomenna käske rengin vetää (tuoda) riiheen rukiita. *šīd häллę ń-ottai*: *ńeŋgomăs*, *ńeŋgomas kohtăs on vahne staŕìk* sitten hänelle selitetään: sellaisessa ja sellaisessa paikassa on vanha ukko.

**ńevvònd* (B); p. *-ad* neuvo: *šina et kūлnu minùn ń-ad* sinä et noudattanut minun neuvoani.

ńi (Sn—Ph Lh Pk) -kaan, -kään, -kä: Sn *nähnü ńi ken ei* kukaan ei nähnyt. *ńi koǫz* koskaan, milloinkaan. *suoda ńi kuga ei voi* saada ei voi mistään. *häą roďīhe hüviń ťühjäkši*, *ei roďinnu ńi midä* hän tuli hyvin köyhäksi, ei ollut mitään. *miллai eилę ń‿ainagoD kopeikkad* minulla ei ole yhtään ainoata kopeekkaa. *ei idänü ńi ainag ďüvä* ei itänyt yksikään jyvä. *reges kabлahid eилę ńi vouśe* reessä ei ole kaplaita ollenkaan (ovat särkyneet). *kevädeлл‿oǫ rospuī*, *ei voi ajada regeл ńi ťelegäл* keväällä on kelirikko, ei voi ajaa reellä eikä kärryillä. B *em varainnu ńi kondijad ńi hirved* en pelännyt karhua enkä hirveä. *saлbatau umbē*, *štobį ei mäńīž kuoppā ńi ken*, *ńi viлu*, *ńi vihm* [vihanneskuopan ovi] suljetaan, jottei kuoppaan menisi kukaan, ei kylmä eikä sade. *vihmad koǫz on*, *šīd ei pida valęлta ńi üökš*, *ńi kuлл‿aiga* milloin on sateita, silloin ei tarvitse kastella [vedellä sipulin taimia], ei yöksi eikä mihinkään aikaan. *ei ńi oлnu* ei ollutkaan. *ei sua šīlle ńi nostada* et sinä jaksa edes nostaakaan. *mõžet hän* (*oružď*) *ńi skoľki ei kohennu* kenties se (pyssy) ei ollenkaan ole korjaantunut. Kn *ńi ńüht eилę* ei ole yhtään. Td *ďeŋgad ńüht* (*ńi üht*) rahaa [ei ole] yhtään. *ńi kehe лaskeda ei* ei kenenkään taloon päästetä. *ńü üht* (*ńi üht*) *akkăd* ei [ole] yhtään vaimoa. N *ei voi ńi kunna puǫìuda* ei voi mihinkään päästä. *en oлę ńi neišten i ńi mieheu* en ole [enää]

tyttönä enkä naimisissakaan. *heinàd haravoiłai hüvìn, štobị ei ďieťž muohe heinad ńüht* heinät haravoidaan hyvin, ettei jäisi maahan yhtään heinää. *sinuz eiлę̆ abud ńi mida* sinusta ei ole minkäänlaista apua. V *kodiz ei oлnu ńi midä* kotona ei ollut mitään. TP *ei oлnu veraid ńi mītustę* ei ollut minkäänlaista veräjää. Pk *ńi keл ei küzünü* keltään ei kysynyt. *eиле ńi keл* ei ole kellään. (v. **ни.**)

-ńi (Ph) -ni: *minďäh sen luaďī, minullaińi rugehen külmäži* miksi sen teki, minun rukiini kylmäsi. *minuleiń‿anda* anna minulle! *ei ole süömišt minuleińi ńi midä* minulla ei ole yhtään ruokaa. *moamońi kandajoińi* äitini synnyttäjäni.

ńibeлakko (Lm) mateen nuljaska, kina, näljä.

ńib|lida (B), Pl *-ľidä*; pr. B *-liu*, Pl *-ľiu*, Td *-leu* nuolla, latkia (koira kissa): B *rebuoi ümbäri toŕeлkad müö kieleл ńibliu* repo lautasta myöten ympäriinsä kielellään latkii. Pl *koir ń-ľiu.*

nido|da (Ph); pr. *-tah* nitoa, kiinnittää: *stoikkę n-tah vardeh remeniл* viikate nidotaan varteen hihnalla.

ńiegл (Sn—N Lh), B Kš N *niegл*, V Ph *ń-ę*, SP *-u*, Kj *-(u)*; p. Sn—V Ph Kj Lh *-ad*, Kš *n-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj Lh *-ad*, B *n-àd*, Kš N TP *n-ad*, N Pk *-àd*; pl.p. Sn—N Lh *-oid*, Kš *n-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi*, Pk *-uid* 1) neula, äimä, (vanhantyylinen, molemmista päistään terävä) sukkavarras (jossa on reikä keskellä): Sn *ń-oiл ombeлdau sobid* (vaatteita). B *ühtèл ń-àл ńiegлòn sukkad* yhdellä vartaalla neulon sukkaa. Td *sukàŋ kudotau ń.* (vanhantyylinen) sukkavarras. *pane łaŋg ń-ai* (neulansilmään)! Kš *ükšilmäiźe n., ałaižīd niegłotau* (vanhantyylinen) sukkavarras, jolla kintaita neulotaan. TP *kudotah aлastę ühteл n-aл* neulotaan kinnasta yhdellä vartaalla. — 2) N Pk heinäsuovan pystypuu: N *suobr: eęźimai pandai ń-àd* suova: ensin pistetään pystypuut. Pk *kego* (suova): *püštetau ń-àd i* (ja) *ń-uihe pandau korva(ťšùd* (tukipuut).

ńiegлamper|a (B), Td *-ä*; p., pl.n. B *-ad*, Td *-äd* neulansilmä.

ńiegлo/da (Sn B Kš); pr. *-n*; impf. *-in* neuloa (sukkaa, kinnasta): Sn *sukkid ń-ťťī.* B *ń. sukkad, aлàšt.* Kš *aлaižīd ń-tau.*

ńie|m (Sn B Pl Td M), B Kš *n-m*, V Lm *ń-mi*; p. Sn *-nd*, B Pl *-nt*, Td *-md*, Kš *n-md*; pl.n. Sn B Pl V M *-med*, Td *-mèd*, Kš *n-mèd*; pl.p. Sn B Pl M *-mid*, Td *-mìd*, Kš *n-mīd* niemi: Sn *veneh oń ńiemes.* B *niemen ńokaл* (nenässä) *ištū miež.*

ńiemuka|iźe (Sn B Td); p. *-ašt*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* niemyt: Td *pikkaraiźe ń.*

ńig|a (Pl Td Lm); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kuivumaisillaan oleva kuusi, petäjä, jossa kuori on vielä päällä ja neulaset, kuivuneet, ovat kiinni; käytetään pärepuuksi.

ńihatta (Lm); pr. *-u* hirnua (hevonen).

**ńikoitta|da* (Lm); pr. *-u* nikottaa.

ńiлa (Pk); ad. *-л* nila: *pū on ń-л kevädęл* puusta lähtee helposti kuori keväällä.

ńiлas (B) paljas: *ń. kaľ* kallio, jolla ei kasva mitään.

ńiлgo|da (B); pr. *-n* viiltää, viillellä (pienin paloin): *mindäi* (miksi) *šinä ń-d leibäd?*

ńiлoite|z (B); p. *-st*; pl.n. *-ksed* puun kuoriminen nilapuhtaaksi.

ńiлoi|ttada (B Pl); pr. *-tan*; impf. *-ťin* kuoria (puu) puhtaaksi kuoren ollessa lähtemässä: *ń. raidad, lehmust, tuoht.*

ńime|lliźe (B), Pl *-ľľiźe*; p. *-ľľišt*; pl.n. *-ľľižed*; pl.p. *-ľľižid* nimellinen: B *sen ń. tuлgā tänäpäi rišťikanz perťťī* sen n. ihminen tulkoon tänään pirttiin!

ńime|töiźe (Sn Pl), B Pl *-toiźe*, B N *-toine*, Kn *-tᵘoine*, Td *-tüiźe*, *n-tüiźe*, V *-toi*, Ph *n-tüöi*, Lm *-töi*; p. Sn Pl *-töšt*, B Pl *-tošt*; pl.n. Sn Pl *-ttömäd*, B Pl *-toižed*, Pl *n-ttomad*; pl.p. Sn Pl *-ttömid*, B Pl *-toižid* nimetön: Sn *mina sataťiń* (loukkasin) *ń-ttömäą sormeę.* B Pl *ń-toiźe sońm.* N *osta koľťšainę* (sormus), *kudam*

(joka), *opì* (koeta), *mahtuu ńimèloizęi sormęi.*

ńim|i (Sn—V SP Ph); p. Sn—V Ph *-ed* SP *-ie*; pl.n. Sn—V SP Ph *-ed*, N *-èd*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph *-id*, Kn Kš N *-īd*, SP *-ī* nimi: Sn *ń-ed еилę vie ларсел.* B *kirgutau ignatašt ń-ел* Ignataista huudetaan nimeltä. N *muid ń-īd oìà miťťe tahto vai vańkàd ela oìă* minkä muun nimellisiä tahansa ota [rengiksi], vain Vańkaa älä ota!

ńiŋga (Sn B Td), B *niŋga*, Pl N Lh *neŋga*, N Lh *ńeŋga* näin, noin: Sn *ruada* (tee) *ń.*! B *kuopp‿om móaha kaivettu, neľťšupuińe*, (nelisoppinen) *ń. metrin šüvä.* Pl *eš, šina miež, neŋga ruadoid* voi, sinua miestä, näin teit! Td *olimme niŋga* (noin) *puolèi päivàì suai* (asti). N *sanuu: ńeŋga i ńeŋga, śina mindai muońìťìd ŕīhei* sanoo: näin ja näin, sinä minut houkuttelit riiheen. *ńeŋga kui puoľtošt metrid piďuì* noin puoltatoista metriä pitkä. Lh *тилоu акаллuste, roskažiu: ńeŋga‿i ńeŋga* tulee vaimonsa luo ja kertoo: näin ja näin [tapahtui].

ńiŋgoińe (Sn B), Sn Lh *neŋgoińe*, B *niŋgoiń, niŋgoińe*, Pl Lh *ńeŋgoińe*, Td *ńiŋgòńe, ńeŋgomaińe*, N *ńeŋgoinę*, N Lm *neŋgoinę*, Ph *neŋguoinę*; p. Sn *ńiŋgošt, neŋgošt*, Pl N *ńeŋgošt*, N *nèŋgòšt*; pl.n. Sn B *ńiŋgomad*, Sn *neŋgomad*, Pl *ńeŋgomad*, Td *ńiŋgòžèd, ńeŋgomaižed*, N *neŋgomàd*; pl.p. Sn *ńiŋgomid*, Sn N *neŋgomid*, Pl *ńeŋgomid* tällainen; sellainen: Sn *ńiŋgošt briha'ťťšud еилę міллаі* tällaista poikaa ei ole minulla. *тилę neŋgomā šiₜā* tule sellaiseen [ja sellaiseen] paikkaan! B *niŋgoińe hüvä muťšoi* miten sievä vaimo! *rabałę ńiŋgomałę oìan vetť* (loits.) orjalle sille ja sille (nimi) otan vettä. Pl *ńeŋgomaл aigaл тилę* siihen aikaan tule! Td *ńiŋgòžèd hebòd* sellaiset hevoset. N *oìaižimbi neŋgomàą hüvàŋ kazàkaą* ottaisin näin hyvän rengin. *mäŋgät tüö neŋgomài kohtài* menkää te sellaiseen [ja sellaiseen] paikkaan! Ph *neŋguoine ďielo* tällainen asia.

nirk (N); p. *-ad*; pl.n. *-àd* koskelo. (v. **нырóкъ.**)

nirksorz (B) ed.

nirz (Ph); g. *-an* turpa, kuono: *varzan n-an verdüttäu* varsan turvan saattaa veriseksi [koira].

ńišk (Sn B Pl Td Pk), B *nišk*, N *ń-e*, Ph *ń-ę*, Lm *n-ę*; p., pl.n. Sn B Pl Td Ph *ń-ad*; pl.p. Sn *-oid* 1) niska (ihmisen, eläimen): Sn *anda ń-ā kuлakoл* (nyrkillä) *stuik* (isku)! *läŋgideŋ katuχ ń-am piäл nahkrahkehī suai* länkien peite on [hevosen] niskan päältä rahkeisiin asti. B *ńaban aл ń., ń-aл kařvàв* navan alla on [siitinten] niska, niskassa karvat. — 2) B Pl poikkipiena (ovessa sekä ruuhen perässä ja nokassa halkeamisen estämiseksi: *ukses* (*ukšis*), *stoлas* (pöydässä) *on ń.*

ńiškaińe (B Pl Td) pieni poikkipiena (ruuhessa, ovessa, pöydässä j.n.e.).

nišk|oi (TP), Lm *-uoih* varten: TP *lehmih n. azutah* (tehdään) *aidę, sordo.* Lm *täh n-uoih* tätä v.

ńiškremeń (B Pl Td Sg); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* harjustin (hevosen längissä).

ńiškrahkiž (Td) ed.

ńiškvi|īš (Sn B Pl); p. *-ťťšad*; pl.n. Sn *-ťťšad*, B Pl *-ťťšàd*; pl.p. Sn B Pl *-ťťšoid* ed.: Sn *ń-ťťšaлл‿oo šidottu läŋвpūd ülähää.*

nižńi|ī (Td); p. *-kkäd* eräs leikki: useat osanottajat panevat toisen kämmenensä toisen toisensa päälle; kukin muuttaa kymmenen kertaa ylimmäksi; ken jää alimmaiseksi, se tulee kaikkien antamain määräysten suorittajaksi: kuka määrää tanssimaan, kuka peiliksi j.n.e.: *n-kkäi viättä* (leikkiä). (vrt. v. **нижникъ.**)

ńižu (Sn B Pl Td N Ph Lm), B *ńizù*, Td N Sg AV *nižu*; p., pl.n. Sn B Pl Td Ph *ńižu|d*; pl.p. *-id* nisu, vehnä (viljana): Sn *ń-d oń do šiemetüd* (kylvetty).

ńižui|ńe (B), B Pl *n-ńe*, N *-ne*, Lm *-nę*; pl.n. B *-žed* vehnä-: B *ń-žed pīragad. nīhe*

maidoihe šegoitetau tahtast ń-žes ďauhos niihin maitoihin sekoitetaan vehnäjauhoja taikinaksi. Pl *n-ńe ďauh, leib.*

ni(ťšaŋk|ad (Td); pl.p. *-oid* niidet. (Av ни-ченка.)

**ńivahtoitta|da* (B); pr. *-u* hangata (kenkä jalan).

niug|uda (TP); pr. *-ū* iukua, ääntää iu: *hebo n-ū* [tahtoo potkia].

ńive|l (Sn B Pl Td N), B *-l*, TP *-л*; p. Sn Td *-ld*, B Pl *-лt*; pl.n. Sn B Pl Td *-led*, B N *-lèd*, TP Pk *-лèd*; pl.p. Sn *-ľid*, B Pl Td *-lid* nivel: Sn *sońmiz ń-ľid kibištäu* sorminiveliäni kivistää. B *kūńazpiä(ń-ľ* kyynärnivel.

niä, niäi (B Pl Td), N *ńäi* nähden, -sta, -stä: B *hän šinū niä* (Td *niäi*) *ńi midä ei sanunu. hätkem pagìž häneŋke omā podrugā niä* kauan keskusteli hänen kanssaan ystävästään. *häŋ kirďuttau diädā niäi* (sedästään), *iťťšē niä ni mida* (mitään) *ei kirďuta. minạ pagižen* (puhun) *iťťšē niäi.* N *mies dūmai(ťšòu, što »buob i mu(ťšoi sovetoitai millę hüvài ńäi»* mies arvelee, että »mummo ja nuorikko neuvovat minua hyvää tarkoittaen».

**ńiärita|da* (Ph); pr. *-n* ärsyttää.

ńiärä|u (Sn), B Td *-v*, B *-vo*, *n-vö*, Kn *n-v*, Lm *-ü*; p. Sn B Td *-vöd*; pl.n. Sn B Td Pk *-vöd*, Pl *ńiäväröd*, Kn *n-vòd*, Ph *-vàď*, Pk *-vòd*; pl.p. Sn *-vöid* reidenjuuri (reiden ja vatsan välissä).

ńī|ń (B); p. *-nt*; el. *-ńès* niini (tuoreena?).

**nīspualik* (TP); pl.n. *-àd* niisikeppi.

ńīsťī (V), Lm *nīsťī* raajarikko, vaivainen: V *ń. miez.* (vrt. v. ни́щій.)

ńīš|tädä (Sn Td Lm), B Pl *-tada*; pr. Sn Td Lm *-tän*, B Pl *-tan*; impf. Sn Lm *-ťin*, B Pl *-ťšin* niistää (nenä): Sn *ń-tä ńeńä, rögä valū!* Td *ń. ńeńäd.*

ńīž (Sn—Kš Pk), B *nīž*, TP *nīzi*, Lm *nīži*; p. Sn *ńīī*, B Pl Td *ńīt*; pl.n. Sn—Td *ńīded*, B *nīžęd*, Kš V Pk *ńīdèd*, N *ńīžèd*, V TP Lm *nīded*; pl.p. Sn B Pl Td Pk *ńīžid*, Kn Kš *ńīžīd* niidet: Sn *ńīded oŋ kaŋgahas* (kangaspuissa). *piäľišpūлoiz riputau ńīded, bird i birdampiäľižeɒ* telttapuilla olevista vartaista (orsista) riippuvat niidet, pirta ja kaidepuut. B *реллаhìžes kaŋgahas on kakš ńīt* pellavakankaassa on kahdet niidet. Pk *ńīžis on suksed* (polkimet).

nīziлaudainę (TP), Lm *nīžilaudę* niisihepo (kangaspuissa).

ńī|ī (Sn), B Td *-ī*, V SP *-ťťi*; p. Sn *-ttid*, B Td V *-ťťid*, B *nīttid*, SP *-ťťi*; pl.n. Sn *-tid*, B Kn Td V SP *-ťid*, TP *nītìd*; pl.p. Sn *-tīd* ompelulanka: Sn *pahad* (huonot) *ńītid, ei kestetä ń.ombeлda* (ommellakaan). *ńīttid* (o-oja) *pidetäu paľmikoл. лuaďi* (tee) *ńīttī soľm* (solmu)! B *ńīťiл ombeлttau* (ommellaan). *релvahas kezrattu* (kehrätty) *ńīī, koлmkieraińe, ükškieraińe* (-säikeinen). *pugoittin* (pujotin) *nīttid, en v^u^oinu perā* (neulan silmään) *suattada* (saada). Kn *ńīťid ombęлtavad* ompelulangat.

ńī|ìand (B Pl), Td *-tänd*; p. B Pl *-ìandad* (viljan)leikkuu.

nīteh (TP) (viikatteen) nie: *n. on ümbäri punottu stoikas vardeh* n. on punottu viikatteen ympäri varteen.

ńītpaľmi|k (Sn); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *koid* lankapalmikko.

ńī(ťšišt|uda (B); pr. *-ū* tulla nahkeaksi, sitkeäksi (esim. nauris liian vähässä lämpimässä).

ńī|ťťädä (Sn Td), B Pl AV *-ttada*, B Pk *nīttada*, Td *ńīìťädä*, Kš *-ttädä*, TP Ph *nīttädä*, SP *ńī|ttiä*, Kj *-tta*, *-ttoa*; pr. Sn Td *-ťän*, B Pl Pk *-tan*, B *nītàn*, B Pk *nītan*, Kš SP *ńītän*, TP *nītàn*, Ph *nītän*, Lm *nītetäh*; impf. Sn *ńīťìn*, B Pl V *-ťin*, Td *-ťin*, TP *nītetťih* 1) Sn B Pl Td Kš Pk AV leikata (viljaa sirpillä): Sn *ku ńīťetäu rugehet ťširpiл, šīd* (sitten) *ďiäu šäŋǵ релdoл.* B *midäs šiemendat* (kylvät), *šida nītàɒ.* AV *suoi ńižud ńīttamah* rupesi vehnää leikkaamaan. — 2) V—Kj niittää

(heinää): V *ńītun ńīťin*. TP *lähtedäh nītuлę, zavoďitàh* (alkavat) *nīttädä*.

ńī|ttu (V—Ph), Lm *nīttu*, Kj *ńī|t*; p. V Ph *-ttud*, SP *-ttū*; pl.n. V—Ph Kj *-tud*; pl.p. V *-tuid*, SP *-ttuлoi* niitty, nurmi: TP *lähtedäh ńītuлę*.

no (Sn B Kn—N Ph) no, mutta: B *no, hüö muga i ruaťťī* no, he niin tekivätkin. Kn *no prošťšai, veľľi* no, hyvästi, veli! N *noi vańka duumaiťťšou* no, Vańka ajatteleekin.

nogèstu|da (B Pl N); pr. *-u*; impf. *-i* nokeentua: N *nogiburàkkod mužik tŕäššiu, štobį pappi n-iž hüvìn* talonpoika pudistelee nokikoria, jotta [siinä oleva] pappi n-isi oivallisesti.

nog|i (Sn B Pl Td N); p., pl.n. *-ed*, B *-èd* noki: Sn *truba kübendäu, n-eD paлetau* savupiippu syöksee kipinöitä (kipinöi), noet palavat. B *äi* (paljon) *n-èd oη kaťťiлàs i* (ja) *trubàs i päćťšin oćťšàs* (uuninsuussa). Td *sorda n.* nuohoa! *ma ďo soržin n-en trubas* minä jo nuohosin savupiipun. N *n-et pühkiu päćťšin‿oćťšàspieilę* nokea pyyhkii uuninsuusta.

noidę (Ph) (harv.) tietäjä: *nećťše* (tuo) *on n. ťieduoiniekkę*.

nojadu|da (B Pl Td); pr. *-n*; impf. *-in* nojautua: B *stoлalę küunäspiällā n-nnu* kyynärpäiden varaan pöytään nojautuneena. Td *pidäu kodvaižekš* (hetkeksi) *n.* (käydä nukkumaan). *n-i mändüd vaste*.

nojeuzu|da (Sn), pr. *-n*; impf. *-in* nojautua: *pidʲäu n. kodvaižekš* (hetkeksi) *šeińäd vasteE*.

ńo|k (Sn B Pl Td N), B N *-k̀, -k*, V TP Ph Lm *-kkę*, SP *-kku*; p. Sn B Pl Td N TP *-kkad*, SP *-kkoa*; pl.n. Sn B Pl Td TP SP Ph Lm *-kad*, B Pl Td *-kàd*, Kn N V Ph *-k̀àd*; pl.p. Sn B Pl Td *-kkid*, SP *-kkī* nokka (linnun); nurkka, kulma (pöydän, liinan, kirveen teränsuun B N ulko-, Pl sisänurkka); kärki, pää (värttinän, aatran, sukan, hännän, ruoskan siiman); kokka (veneen), sepi (reen): Sn *ľinnuń, paikań* (pääliinan), *värťinäń ń. händöideń ńokad vaлgedad. ťähk om pľeľiń ńokas verškat puoлttošt* palmikoitu tupsu on ruoskan siiman päässä noin puoltatoista veršokkia (4,45 sm) pitkä. B *kuŕg ńokaл kòńkkäidau toreлkkā* kurki nokallaan tökkii lautasta. *neľ stoлan ńokkad on stoлas* pöydässä on neljä kulmaa. *ohďaksen ńokiл andoin šelgā hebol* ohjasperillä löin hevosta. *bembel pandau piäľićťši hebos aižoiďeń ńokkī* luokka pannaan hevosen ylitse aisojen päihin [valjastettaessa]. *ńiemen, nuoran ńok̀. parden ńok pilittu on puľťšuk̀* tukin irti sahattu pää on pölkky. *ńog dai* (sekä) *perą korďàs* (juhlareessä). Kn *aigainę* (varhainen) *linduinę ńok̀àn puhtàstàŭ* (puhdistaa) (san.). Td *sukàn ńokàd* sukanpäät. *venehen ńokàd* veneen kokat. N *ištuzou stoлàn ńokkài* istuutuu pöydän kulmaan. *korvàn üläine, aлaine ńok̄* korvan ylä-, alakärki. TP *kütküden ńokas on petľe* (silmukka). *łähtöu lehmih, mänöu aidah, lehmäd oľdih toizeл ńokaл* lähtee lehmiin, menee aitaukseen, lehmät olivat sen toisessa päässä. *kobrę* (tuulaskoura) *pandah venehen ńokkah*. SP *lindul ńokku. nuoran ńokku*. Ph *aéron ńokkę. venęhèn ńok̀àd: ńenä i* (ja) *perä*.

**ńokaid* (B); elat. *-os* pistäminen: *лapsen piästöin madon ń-os* lapsen pelastin käärmeen p-ltä. (ks. *ńuok̄*.)

ńokai|ńe (Sn Td), N *-ne* Sn kärki; Td kirveen teränsuun ulkonurkka; N itu.

ńokaita (B), Pl Td *ńuokaitta*; pr. *ńuokaidau*; impf. *ńuokaiž*, N *ńuok̀aiž* pistää (käärme): B *mado* (käärme) *mänöu лast ńokaimā kätküdē*.

ńokakkā (B) pääkkäin, päät koskettavat toisiaan.

ńokikoiл (N) idulla: *ďo on kai ń.* jo on kaikki [vilja] i.

ńok̀kok̀or, ńokkokor (N) veneen pohjahirren (kölin) keulakaari. (Av кокóра.)

ńokver|k (B Pl); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* kärkiverkko l. -havas, nuotan siulassa äärimmäinen.

ńолah|tazetta (Td); pr. *-tazou*; impf. *-tīhe* valahtaa: *ń-tīhe sūz* (suusta) *veži*.

ńo|лg (Sn B Pl Kn Kš), B *-ľgu*, B Pk Lm *-лgu*, N *-ug*, *-ugu*, V *-лgę*, TP SP *-лgi*; p. Sn—Kn Kš *-лgud*, B *-ľgud*, N *-ugud*, TP *-лged*, SP *-лgie* kina, kuola (suusta), (kalan) lima: B *ńолgud äi* (paljon) *valiu* [suusta]. *ńoľgu oo veďelembi лogàd* (räkää). Pl *ńолgud valutad sūs-piäi*. Kn *ńолgud valuttai* (valuvat). N *лapś on ńougus*.

ńолgsū (Pk) kuolasuu.

ńолg|uda (B Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* vuotaa, valua (lima, kuola, räkä): B *šüľg ń-ū* kuolaa vuotaa [lapsen suusta]. Td *ka(tsu ńeńäs-piä ń-ū* katso, nenästäsi vuotaa (lapselle sanotaan).

ńолgu|ta (B Pl), Kn *-tta*; pr. B Pl Kn *-dau*; impf. B Pl *-i*, Kn *-ž* valuttaa kuolaa suustaan: Kn *ела ń-da*!

nomer (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* numero, (hotelli)huone: Sn *šina n-ois ľinnas magažid* sinä kaupungissa [ollessasi] hotellissa majailit (makasit). (v. номеръ.)

**ńoṛòì|ada* (Td); pr. *-àŭ* kyhjöttää (?): *ištū ń-àŭ*.

nor|a (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*, Td *-àd*; pl.p. Sn Td *-id* luola, luolapesä, kolo, onkalo maanalainen käytävä: Sn *uk ľõuž kaľľož n-an* ukko löysi kallion onkalon. *nuoral heiťťäu šińńä akan n-ā* nuoran avulla laskee akan sinne onkaloon. Td *ŕeboiť*, *puordimoiť* (kärpällä), *metssigał* (mäyrällä) *on n-ad*. *mügr* (myyrä) *n-id kaivau*. (v. нора́.)

**norišt|uda* (B); pr. *-ū* saada märkähaava nahan alle, fisteli: *hebo n-ū*.

noriťš (B) eräs hevostauti: nahan alle tulee märkähaava. (v. нори́ца.) (ks. Lk, 268.5.)

nor|k (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkid* pesäluola, -onkalo, kiides: *reboiллon norkad*, *mägräллon äi norkkid*. *ŕebᵘoi kaлàd kai* (kaikki) *kogoi ühtē kogō nořkkā*. (v. но́рка.)

norm (Td); p., pl.n. *-ad* (ruoka-, vaate-) annos (elintarvepulan aikana). (vrt. v. но́рма.)

ńorṛ̀|ę (V), SP *-u*; p., pl.n. V SP *-ad* hylje. (v. не́рпа.)

nosiл|k (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*, *-kad*; pl.p. *-koid* sapilas (kaksi sileäksi kuorittua kuusiseivästä, joilla heiniä rukoina kannetaan suovaan t. latoon); pl. kantopaarit: *muad*, *hienod kived*, *ďerbeńid* (turpeita), *saved*, *kirpi(ťšad* (tiiliä) *kanttau* (kannetaan) *n-koiť*. *händä nosiлkoiťę pańďī*, *külā kańtťī* (kannettiin). v. (носи́лки.)

no|sta (Sn—N SP—Pk), Td N *-stă*, V TP *-usta*; pr. Sn—Pk *-uzen*; impf. Sn B Pl Td Kš M Lh Pk *-užin*, Kn Kj *-užīn*, Kš *-užīn*, N V Ph *-užīn*, SP Lm *-uzin* nousta, kiivetä, kohota: Sn *n. pordahid mü⁰i*. *magados-pⁱäi* (makaamasta) *nošťšī*. *mužīk nouž samaлod mü⁰i salvoлę* mies kiipesi rakennuksen ulkonurkkaa myöten salvokselle. *vedes-pⁱäi tuman* (sumu) *nouzou*. *šińńe nouzou*, *ku satatat kädeę ľibo ďaлgaa* mustelma tulee, kun loukkaat kätesi tahi jalkasi. B *nouž heboлę šelgā*. *päťťšiťę nostes riŋgahtan* uunille noustessani ärjäisen. *nouz do magàdos*! *kondī nouž kahteлę ďaлgaлę*. *rugiž* (ruis) *nouzou*, *oraha лę puhkenou*, *ńok* (kärki) *nouzou oraha лę*. *buľkuižed* (nypyt) *nouzou* [ihoon rokossa]. *nouzòu kauńiš päivüiń i* (aurinkoinen). Td *nošťšī hüö paлaťīle* he nousivat saunan lavolle. Kš *kivès-piäi löul nouzou*. N *huondùkseu nostai* aamulla nousevat (makaamasta). V *taigin nouzou*. TP *ďärveťę nouzou лumen piäťę vezi*.

no|stada (Sn B Kn N V TP M Lh), Kj *-ustua*; pr. Sn B N V Ph M Lh *-stan*, Kn *-stàn*, Td *-steìàᵘ*, N Ph *-stàu*, V TP *-stetah*, Ph *-stęìàh*; impf. Sn B *-šťin*, B *-śťš*, *-šťš*, Td *-šťšin*, *-śťš*, N *-sťin*, Ph *-śťi*, Lh *-steťťī* nostaa, kohottaa: Sn

abuta reged n. auta [kaatunutta] kuormaa n. *añďīruagaл nostetau snuapuid kegō* teräväkärkisellä seipäällä nostetaan lyhteitä aumaan. *влокал* (väkipyörällä) *nostetau ülähäkš. калан nostettau kauh satkas-p'äi* haavi elävien kalojen säiliöstä nostamista varten. B *lembed* (lempeä) *n. šīd nošťš žeńih kńaginan korďaspiäi iärę* sitten sulhanen nosti morsiamen reestä pois. Kn *nostętàh̆ lembed: īvanàn päivȁd vastę oìętah semmoińę vast келдàizęs bobàs* lempeä nostetaan: juhannusaattona otetaan sellainen kimppu keltaisia kukkia. Td *šīd рлотńìkàd nosteìàᵘ koďi sammălŏлę̆* sitten kirvesmiehet nostavat asuinrakennuksen sammalelle (salvettuaan rakennuksen kehyksen purkavat sen ja asettavat seinät uudelleen määrätylle paikalle nyt panemalla sammalia hirsien väliin). N *nosta kädęd ülähȁkš! nośť sabľin* kohotti miekan (lyödäkseen). TP *vedes nostadui pappi andau risťižäiłę üskäh лapsen* [kaste]vedestä nostettuaan pappi antaa mieskummille syliin lapsen. Kj *opittih noustua probū* koetettiin nostaa malmia. Pk *suon nostettavàd kuokad* kuokat suon nostamista varten.

nosta|in (B), B Pl *-m*, Td *-im*, TP Ph Lm *-mus*; p. Td *-imd*; pl.n. *-imed*; pl.p. *-imid* talvinuotan nostoavanto.

**nost|алта* (Sn); pr. *-алдan*, N *-àudàn*; impf. Sn *-алžin* kohauttaa, nostaa äkkiä: Sn *олгapiäid n-алдau.*

nostand (B) nosto, nostaminen: *lemben n.*

nosta|ttada (Sn B TP Lh); pr. Sn B Td TP Lh *-tan*, N *-ìàn*; impf. Sn *-ťin*, N *-àťìn*, Pk *-tť* herättää: Sn *mu(ťšoin n-ť magados. tošťši n-ttau buľkuu* toisinaan nousee näppy [ihoon].

**nostāška|ta* (N); impf. *-ąž* alkaa nostaa, kohottaa.

noste|лда (Sn Td), B *-лта*; pr. Sn B Td *-лęn*; impf. *-ťin* nostella (esim. tadetta hangolla paikasta toiseen); kohautella (olkapäitä): Sn *олгapiäid n-лou.*

nožńi|ťťšemed (Sn B Pl), B *nöžńi(ťšemed*, Td *nožńi(ťšemed*, N *-(ťšàd*; pl.p. Sn B Pl *-ťťšemid*, Td *-(ťšemid* sakset: Sn *leikatau hüvin n. ńämä* hyvin nämä sakset leikkaavat. ((v. нóжницы.)

nozr (B Td); p. *-ad*; pl.n. *-àd*; pl.p. *-id* sierain (ihmisen ja eläimen). (v. ноздря́.)

notkaidus (B) vetelöittäminen.

notka|ita (B); pr. *-idau*; impf. *-i* tehdä (sakea) veteläksi, vetelöittää: *ku saged on, n. pidau: veī panda libo* (tahi) *maidod. hän maidoл n-i kuaššan* (puuron).

notke|d (V Ph), Lm *-i* vetelä.

**noustaтeл|da* (TP) herätellä: *hoďďo lienne n-nu aigaizil huondeksuizil* (itk.) vaikka lienee [äiti] herätellyt varhain aamuisin.

ńoušto (N) tokko, tokkohan, -ko, -kö, -kohan, -köhän: *kaìkid mina rìkoin, ka ń. mina ťädä brihàťš-kuлud en udoľi* kaikki minä olen surmannut, niin enköhän minä tätä poika-pahaista surmaa. (Av нéужто.)

ńoužeľ (Lh) ed.: *ń. oń ďeŋgat каллęhemb* tokkohan on rahaa kalliimpi. (v. неужéли.)

**nouz|ettelda* (N TP); pr. N *-ęttęлou*, TP *-ettełou* nousta silloin tällöin: N *n-ęttęлou merès-pieìłę zmeja* (lohikäärme).

**noužiška|ta* (B); pr. *-dou*; impf. *-i* alkaa nousta: *ďo huondespäivöi* (aamuaurinko) *n-i.*

nouzīkaivo (TP) lähde.

**nouzu* (B); p. *-d* nousu (auringon): *tułę huondeksel* (aamulla) *enďe* (ennen) *päivän n-d minuллu* (luokseni)!

nouìa (B) seurata, noudattaa: *on proiďinu* (kulkenut) *zvieŕ* (petoeläin), *en voinu n. ďälgid müöi* [lunta oli satanut].

**novoseld'* (Pk); all. *-алę* tupaantuliaiset: *ku(ťšun mina ťeid n-алę.* (v. новосéлье.)

nu (Sn B Td Lh Pk) no; niin (osoittaa myöntymistä, vahvistusta); hevosta hoputetaan tällä sanalla: Sn *mi küľä on*

tua? — *sagaŕvoi.* — *sagaŕvoi?* — *nu* mikä kylä tuo on? — Sagarvoi. — Sagarvoi? — niin. *hebod ajades sanutau nu.*

-nu (Sn Kn Td Kš N), Td *-nü*, N-*nustę* luona, luokse: Sn *šinunnu* luonasi. *koďinnu* talon luona. *hänennu.* Kn *kenennu oľīd?* — *hänennu. piťkam pūnu* (puun luona). *lähteę hänennu.* Td *šüöndàn keskès kävďäᵕ молоďiçoiďęnnu ďüŏmāⁱ* syönnin lomassa käydään nuorenparin luona juomassa. *eń ťiedä kui* (miten) *emändännü mändä.* Kš *tuľiį šinunnu.* N *suoi duumaimai*: »*kui mille piezuda akannu üökš*» rupesi ajattelemaan: »kuinka voisin päästä vaimoni luo yöksi.» *içťše ľibui hebònnustę rīhei* itse kiiruhti hevosensa luo riihelle. *tūďī meiďĭnnustę* tulivat luoksemme. *hän mänou лapsīnustę.*

nua (Sn), B Pl Kš Ph M *nuad*, Td *noa*, *tuad*, SP *noad*; pl.p. Sn *nᵘaid*, B Pl Kš M *nuaid*, B *nȯaid*, Td *noaid*, *tuaid*, SP *noaлoi*, Ph *nuaлoid* nuo. (ks. *tua.*)

ńua|ǩ (Sn B Kn), Td *ńȯaǩ*, V Ph Lm *ńua|kkę*, SP *-kku*; p. Sn Ph *-kkad*, Td *ńȯakkad*, SP *ńua|kkoa*; pl.n. Sn V SP Ph Lm *-kad*, B *-kàd*, Kn *-ǩad*, Td *ńȯakàd*; pl.p. Sn *ńua|koid*, Td *ńȯakoid*, SP *ńua|kkoi*, Ph *-kuoid* naakka: Sn *ń-kk‿on must ľind.* B *ń-kad lendeлtau.*

nuaľ (Sn B Pl Td), B *nŭăľ*, *nȯaľ*, Td *nuaľ*, *nuať*, Lm *ńoaťťi*; p. Sn B Pl Td *nuaťťid*; pl.n. *nuaťid*, B *nŭăťid*, *nuaťīd*, *nuaľìd*, *nȯaťid*, Td *nuaľìd*, N *nuoťìd*; pl.p. Sn B Pl Td *nuaťīd* naatti (nauriin): Sn *nuaťid pidⁱäu lešťidä* (listiä). B *końďī kandęľ* (kantoi) *kai kogō nuaťīd.*

ńuav (Sn B Pl Td Pk); p. Sn Td *-ad*; pl.n. Sn Td Pk *-ad*, B Pl Td *-àd*; pl.p. Sn Td *-oid* naava: Sn *pedraᴅ šüōdäu ń-oit tožo* peurat syövät naavaa myös. B *ń. oη kūzès kui tüō* n. on kuusessa kuin pellava. *koivun ń. oη kovèmb, kūzèn ń. om pehmedemb.* Pk *koivus on ń-ad kui ozran* (ohran) *ďüväižed.*

ńubuŕ (Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* takkiaisen t. ohdakkeen nuppu.

ńubuŕmuarď (Td) takkiaisen t. ohdakkeen (marto paisuneena) marja(ksi).

**ńuhai|ǩa* (Td); pr. *-dàv* nuhistella, mutista, jupista. (Av нюгайдать.)

ńuhateľniį (Td Sg) nuuskattava, nuuska-: *ń. tabak* nuuska(tupakka). (v. нюхательный.)

**ńukeлz|uda* (Td); impf. *-ùin* torkahtaa: *mińä ńukùn ega ń-ùin* minä torkun tahi torkahdin.

**ńuketta|da* (B); pr. *-u* surunvoittoisella äänellä pyytää: *лapš ń-u.*

ńukku (Ph Lm) penis (miehen, oriin, härän).

ńukkuda (Sn B Pl Td), N *nukkuda*; pr. Sn B Pl Td *ńukun*, Td *ńukùn*, N *nukùn*; impf. Sn B Td *ńukuin* torkkua: Sn *ńukkudez лaηgeń romahťīhe* torkkuessaan langeta romahti.

ńukkuďi (Sn) torkkuen: *hoď ń. da sᵘaimme ľistaa* vaikka t. niin saimme arkin [kirjoitetuksi].

ńuk|uškata (B Pl), Td *-ùškata*; pr. B Pl *-uškadou*, Td *-ùškadou*; impf. B Pl *-uškai*, Td *-ùškaž* alkaa torkkua, torkuttaa.

ńu|ǩustuda (B), Pl *-kustuda*; pr. B *-ǩustun*, Pl *-kustun*; impf. B *-ǩustuin*, Pl *-kustuin* alkaa torkuttaa: Pl *ńukustud ištudes* istuessa a. t.

ńuk|uttada (B Pl), Td *-utada*; pr. B Pl *-uttau*, Td *-ùťťau*; impf. B Pl Td *-uť* torkuttaa, nukuttaa, raukaisee: B *häлlę ń-uttau* häntä t. Td *milei üötł‿ei ńukuta* yöllä en saa unta.

ńukutaška|ta (B Pl); impf. *-i* alkaa torkuttaa: *minda ń-i.*

**ńuлiįšt|a* (Td); pr. *-àᵘ* liukua; mennä jonossa: *лapsęd ń-àᵘ vežirandăлę.*

ńuлu (Sn B Pl Td Pk); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* n. metrin pituinen koivuinen heittoleikkiväline: toinen pää on paksumpi, pyöreä, nuijamainen, teräväkärkinen, toi-

nen taas hoikka; hoikemmasta päästä otetaan kiinni, kiepautetaan ilmassa korkealla ja nakataan n. kolmen metrin päähän lumeen (kinokseen), josta se kimmoaa korkealle ilmaan ja tekee n. 20—30 m pitkän kaaren ilmassa, pudoten sitten lumeen, jossa jatkaa matkaansa pinnalla tai pinnan alla; paksu pää usein jäädytetään kastamalla veteen: Sn *лapšiлл‿oлdau ń-d.*

ńилu|ta (Sn B Td); pr. *-dau*; impf. *-žin* nakella *ńилud*: Sn *лapsed oлdau ń-mmas.*

nuoď|iu, -iv (B Td), B N TP *-ivo*, Lm *-uoi*; p., pl.n. B Td *-ivòd*; pl.p. *-ivoid* nuotio, rakovalkea: Lm *n-uoi pidäu paraìa* (korjata, kohentaa). (ks. SKOK I s. 34 k. 9.)

nuoďuoi‹ťšurkkę (Lm) nuotiopuu, -pölkky.

ńuo|k̄ (Sn B Pl Td N Lh), Td *ńŭŏk̀, ńuŏk̀*, Lm *ńuo|kkę*; p. Sn B Pl Td Lh *-kkad*; pl.n. *-kad*, Td *ńŭŏk̀àd*, N *-k̀ad*; pl.p. Sn B Pl Td Lh *-kkid*, Td *ńŭŏk̀ĭd* linnun nokka: Sn *suogurbiťš* (suokurppa) *eläu suoл, piťk ń.* B *ku·ŕg o·ppiu* (koettaa) *ńu·ok̀àл šü·ödä.* (ks. *ńok̄.*)

ńuokaitta ks. *ńokaita.*

ńuokaitta ks. *ńokaita.*

ńuo|kkida (Sn B Pl Td N); pr. *-kkiu*; impf. Sn B Pl Td *-kī* nokkia (lintu), pistellä (käärme): Sn *kana ń-kkiu kagrad. ťīk* (tikka) *pūd ń-kkiu.* B *tūl ďüvàd sipľiu* (karistaa) *i* (ja) *linduižèd ńuokitau heid* (niitä). Td *lüödü ďoga kohtai kui madoil ńuokittu* lyöty joka kohtaan [ruumista], [oli] kuin käärmeiden pistelemä. N *kärg sanòŭ: miлlę pidàŭ päivàd läbü ń. puid* palokärki sanoo: minun pitää päivät läpeensä nokkia puita. *i лaŋgennu žerebei što mändä zmejälę̆ ńuok̀ittavàkš* ja arpa lankesi, että [hänen] oli mentävä lohikäärmeen pisteltäväksi (syötäväksi).

ńuo|лda (Sn B Pl Td Kš Kj), Kn V SP Ph *-лta*; pr. Sn—Kš V SP Ph Kj *-лęn*; impf. Sn B Pl Td Kš V SP Ph *-ľin*, Kn Kj *-ľīn* nuolla: Sn *ńuoлę maidoɒ stoлaл* (pöydältä)! B *koirad nuoľdī lòazaŕin pahkois märgäd* koirat nuolivat Latsaruksen paiseista märkää. *koir suai* (rupesi) *nuoťemā лast.*

ńuoлend (B); p. *-ad* nuoleminen: *butto kui koir ťieššiл n-aл лast* ikäänkuin koira olisi n-llaan lohduttanut lasta.

nuo|ŕ (Sn—N Kj), N V Ph *-ŕi*, SP Ph Lm *-ri*; p. Sn Pl—V *-rd*, B *-rt*, SP *-rdu*; pl.n. Sn—V SP Ph *-red*, B Td *-rèd*, B N *-rę̀d*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph *-ŕid*, B *-ŕìd, -rid*, Kn Kš *-ŕīd*, Td N *-rìd*, SP *-rī*; komp. Sn Lm *-rembi*, B N *-remb, -rę̀mb*, N *-rę̀m* nuori: Sn *лapsed vie oлdau nuoreɒ šiллai* (sinulla). *pidʲäu armasteлzetta ežmäš päividen nuoren akaŋ kere* pitää rakastella ensimmäisinä päivinä nuoren vaimon kera. B *nuoremb oлdes tuo veī* nuoremmaksesi tuo vettä! *ďuged òn nuorę̆лę ühtęлę eлost elädä* raskasta on nuoren yksin elää elämäänsä. *ei ühten iga‹ťšuɒ kai oлda, on vahnę̆mbàd i nuorę̆mbàd i keskkiĕrdahižęɒ* eivät kaikki ole samanikäisiä, on vanhempia ja nuorempia sekä keski-ikäisiä. *n. on, ei veńťšaittu* [liian] nuori on, ei vihitty. *šina ďiäit, rauk̀, nuoriл päiviл ükšin, miehetta* sinä jäit, raukka, nuorena yksin, miehettä. N *mina tüöndàn* (lähetän) *nuorę̆mbàą veľľèn.*

nuor (Sn B Pl Td Kš N Ph Lh), TP *-ę*; p. Sn B Pl Td Kš Ph Lh *-ad*, N *-ăd*; pl.n. Sn B Pl Td Kš Ph Lh *-ad*, B Pl Td N TP *-àd*; pl.p. Sn Pl Lh *-id*, B Pl Td *-ìd*, B Td Kš *-īd* nuora, köysi: Sn *šido n-aл veneh, štob‿ei* (ettei) *uiďīž* (karkaisi). *käžiл punotau ťägä n-ad* käsin täällä punotaan (valmistetaan) nuorat. *hein-, i ohďaznuor* heinäkuorman köyttämistä varten ja ohjaksina käytettävä nuora. *koлme šäigìšt* (säiettä) *on nuoràs.* N *ďuoksòu küzümàì n-ăd* juoksee pyytämään nuoraa.

nuor|aiń (Sn), B Td *-aińe*, TP Ph *-aine*;

p. Sn B Td *-ašt*; pl.n. *-aižed*, N *-àižęd*, TP *-aized*; pl.p. Sn B Td *-aižid* naru, nyöri, nauha, B myös kaaripyssyn jänne: Sn *n-aižeл šidotau havadod* (säkinsuu) *ľibo* (tahi) *midä tahto* (tahansa). N *ťšabaton n-àižęp* kengännauhat.

nuora|iṅe (Sn), Ph *-hine*; p. Sn *-št*, Ph *-hištę*; pl.n. Sn *-ižed*, Ph *-hižed*; pl.p. *-ižid*, Ph *-hižid* nuorainen, nuorasta tehty: Sn *verkoz on n. šeлgus* (yläpaula). Ph *verkod azetetah* (asetetaan), *azettades pandah seťguežed* (paulat) *n-hižed*.

nuor|embaťi (Sn Pl Td), B *-embate*, Ph *-ę̀mbaiìę* nuorempana; Sn myös nuoremmuuttasi, nuoremmaksesi: Sn *n. mäne kävü šina*! B *nuorembate oľin vesseľ* (iloinen). Pl *n-embaťoлdes miллoľi mušto hüvä* nuorempana minulla oli hyvä muisti. Ph *olìn minä endę̄* (ennen) *nuorę̀mbaiìę nuori poigę*.

nuorembūtaṅ (B) nuoremmuuttani, nuoremmakseni.

nuoreťi (Pl) nuorena (ollessa): *miлloľi mušto* (muisti) *hüvä n.*

nuoṙi|ìk (Sn); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* nuori, pieniä varpuja kasvava kaskimaa: *n. kases* (kaskimaa) *oη ku hienod barbad oo vai.*

nuoṙiž|ed (Sn); pl.p. *-id* nuoriso: *ťäs küläss‿on äij* (paljon) *n-id*.

nuoṙ|ita (Sn B Td Lh), Td *-iìa*; pr. Sn B Td Lh *-i(ťšen*; impf. *-i(ťšin*, Td *-ìťťī*, N *-ìťťī* nuorittaa, köyttää: Sn *n-ikkaťťeleg habuη kere* nuorittakaa havukuorma! Td *rubĕťťī regĭd n-iťšemmàⁱ*. N *rugehèt tämȁd regèi n-ìťťī* nämät rukiit (ruissäkit) kuormaan n-ttiin.

nuo|ī (Sn B Pl Td), B N *-t*, Td Pk *-tt(A)*, N *-ì*, TP Ph Lm *-ttę*; p. Sn Pl Td N TP *-ttad*; pl.n. Sn B N Ph *-tad*, B Pl Td *-tàd*, Td Pk *-ìad*, N TP *-ìàd*; pl.p. Sn *-ttid*, Pl Td *-ttĭd* nuotta: Sn *hüö mäṅďī n-taлę. n-ttad püuttäu* kalastavat nuotalla. *n-tam pohď* (povi, perä). Td *n-ìad on kuivamas àrdos* (ahdinpuulla). N *püuìai miehèd n-ìau каlad. suodai каlad n-tau.*

nuoìàmpüud (B); ad. *-oл* nuotanveto.

nuotṅ|iī̄k (Sn B Pl Td), N Ph *-ik*; p. Sn B Pl Td *-ikkad*; pl.n. *-ikad*, N *-iìkàd*, Ph *-ìkàd*; pl.p. Sn B Pl Td *-ikoid*, Ph *-ikᵘoid* nuottamies, nuotalla kalastaja: Sn *piďäs kerduda n-koiл* nuottamiesten pitäisi kokoontua.

nuoťťikanz|àd (B); pl.p. *-oid* nuottue, kaksinelijäseninen nuotan isännistö.

nuo|ťťikund (Pl), Td *-tkund*; p., pl.n. Pl *-ťťikundad*, Td *-tkundad* nuottakunta, nuottue, saman nuotan miehistö.

nuoťťi(savoi|m (B Pl Td); p. B *-nt*; pl.n. *-med* tarvoin.

nuo|ťťiverī̄k (B Pl), Td *-tverī̄k*, V *-ttęverī̄k*; p. B Pl *-ťťiverkkod*, Td *-tverkkod*; pl.n. B Pl *-ťťiverkod*, Td *-tverkod*, V *-ttęverkod*; pl.p. B *-ťťiverkoid* nuotan havas: Pl *n. on ďäred ľīnaiṅe* (paksuista liinalangoista kudottu).

nuottoveh (Kš); p. *-t*; pl.n. *-ed* nuottue.

ṅupùī̄k ks. *ṅäpuk*.

nu|ṙm (Sn—N M Pk), TP *-rm*; p. Sn—N M Pk *-rmed*; pl.n. *-rmed*, N *-rmèd*, *-rmęd*; pl.p. Sn B Pl Td N Pk M *-ṙmid*, Kn Kš *-ṙmīd* niitty, nurmi: Sn *akad* (naiset) *on nurmeл haravoimas. euл‿ainagod suattod nurmeл* ei ole yhtään ainoata rukoa nurmella. B *lähten nurmeлę haravoimā*. N *ümbeṙi nurmes aid om siεiťtùd* (pantu). *lehmȁd oudȁi* (ovat) *nurmès* (niityllä). TP *nurm on peлdos ümbäri*.

nuṙmaid (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* nurmiaitaus: *lehmät piäšťī n-ā*.

-nustę ks. *-nu*.

nužṅi|k (Sn B Pl Td), B *nūžṅik*; p. Sn B Pl Td *nužṅi|kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* käymälä: Sn *n-kkā šitaлę* (ulostamassa) *kävütäu*. (v. нýжникъ.)

**nutaška|tta* (Ph); pr. *-nden*; impf. *-nďi* alkaa haukkua (koira).

nutreťš (B) piettiö, munapuoli (hevonen), (v. нутрéцъ.)

nutta (Ph Lm); pr. *-u* haukkua (koira): Ph *koir n-u sepuoin piäle* (seppää).

ńūh|tada (B Pl Td N), Td Sg *-tta*; pr. B Pl Td N *-tan*; impf. *-ťin* haistella, haistaa, vainuta, nuuskia, nuuskata: B *ń-tan tabakkad* nuuskaan. *hebo ńūhť ižandad* hevonen nuuski isäntäänsä. Pl *hebo, koir ń-tau* (vainuaa). Td *ń-ttau tabak* nuuska. (v. нюхать.)

ńūhte|лta (B Pl), Td Kš *-лda*; pr. B Pl Td Kš *-лou*; impf. *-ľ* nuuskia, haistella: B *koir, kaži* (kissa), *hebo ń-лou, miťťe* (millainen) *dūχ* (haju) *on.* hebo *ń-ľ händä* (häntä) *kierad kakš* (pari kertaa).

ńūppodukšis (B) nyrpeissään, alla päin: *mida* (miksi) *šina oлed ń.*?

nū|ž (Sn B); p. *-žad*, N *-zàd* puute, köyhyys: Sn *n. on tobď* (suuri). B *heil on äi nūžad* heillä on suuri köyhyys. N *no häŋk̯oli köuh, oli nūzàd i ei voinu hän ťirpada* no, hän kun oli köyhä, oli puutteessa, ei hän voinut odottaa (kestää). (Av нýжа.)

nūžahi|ńe (Sn B Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* tarvitseva, puutteenalainen. (Av нýжа.)

nūžau|duda, -zuda (Sn); pr. *-dun*; impf. *-duin* joutua puutteeseen, köyhtyä: *n-dunnu rišťikaaz* puutteessa oleva ihminen. Ph *nūžavunnuh veľľi* köyhä veli. (Av нýжа.)

ńüb|l (Sn—N), V Ph Lm *-lę*, SP *-lü*; p. Sn—V Ph *-läd*, N *-làd*, SP *-liä*; pl.n. Sn—V SP Ph *-läd*, N *-làd*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph *-ľid*, B *-ľìd*, Kn *-ľīd*, SP *-ľī* Sn—N vanhanaikainen pieni, pyöreä vaski- ja tinanappi; V—Lm yleensä nappi: Sn *pūtʌ* (ompele) *ń-läd kauhtanā* !Pl *ń-läd pövüs* (turkissa). Kš *vaškińe ń. kauhtanas.*

ńüblękeŋgàd (V) nappikengät.

nüblite|ttü (Pn) napitettu: *tuhaл nübläl n-tün turkin kanduoi* (kan.) tuhannella napilla napitetun turkin toi.

ńübläi|ne (TP); pl.n. *-zèd* pieni nappi.

ńübläŋkand (Sn B), Lm *-uin*; p., pl.n. Sn B *-ad*; pl.p. *-oid* napinkanta.

ńügü (Sn—Td Ph M Lh Pk), B Kn Lm *nügü*, Td *nügöin*, N *ńügöi, ńügei*, N TP *nügöi*, Ph *ńügüöi*, Kj *nügüö*, Pk *nügüi* nyt: Sn *heińarg ń. on* heinänteonaika nyt on. B Pl *ń. om puoľ ühèksat* nyt on [kello] puoli yhdeksän. *nīttada ń. šivu ei anda* vyötäiset nyt eivät salli [minun] leikata [viljaa]. Kj *eht om nügüö do* nyt on jo ilta.

ńügüde (Sn Td N M Lh), Td *nügüde* nyt: Sn *ń. tuľi hüvä* (kaunis) *päiv.*

ńügüdeľin (Sn Pl Td) nykyisin, nyt.

ńügü|ińe (Sn Td M); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* nykyinen, nykyajan: Sn *ń-ižid ruadajid ei pidä dalo moiťťida, ei ka ei ruata, vousо pagetau* nykyajan työmiehiä ei saa kovin moittia, muuten eivät tee työtä, karkaavat kokonaan [työstä]. Td *ń-ižile herroiťe* (viranomaisille). M *ń-iń̯ілm* nykymaailma.

ńüh|ťidä (Sn Td), B Pl *-ťida*, Pl Td Lm *-tidä*, Td *-tidă*; pr Sn B Pl Td N *-ťin*, Pl Td Lm *-tin*; impf. Sn B Pl Td N *-ťīn*, Pl Td Lm *-tīn* nyhtää, repiä ruohoja, pellavaa maasta: Sn *pелvahaď do ńühťiťťī. mäne ńühťi heińäd vazoiлę* (vasikoille)! *pid'äu ń. sammaлd puazuihe* (seinähirsien väleihin). B *ń-ťida kobraл* (kourin) *heińäd vazoiлę libo* (tahi) *лambahiлę.* Pl *ń-tidä pелvast.* Td *kùi paлvàz kazvàv pitkàkš, šīd* (sitten) *pidăv ń-tidă iărē* (pois). *ń-tiďī nagrìšt, heinàd.* N *vīdęu sormęu ń-ťiu kuožaľpies tüöd* viidellä sormella nyhtää kuontalosta pellavaa. (ks. *ottada.*)

ńüh|ťäittä (Sn Kš), Pl *-täitä*, Kš *n-täitä*, V *-täittä*, SP *-tätä*; pr. Sn Kš *-ťäidän*, Pl V *-täidän*, Kš *n-täidän*, SP *-tiän*; impf. Sn Kš *-ťäižin*, Pl V *-täižin*, Kš *n-täižin*, SP *-täin* kiskaista, repäistä irti (esim. kasvi maasta): Kš *nühtäiž nagrehen.* SP *ńühtiä hambas*!

ńühťäл|tä (Td); pr. *-dän*; impf. *-žin* ed.

nülg|eda (B Pl), B Td *ń-edä*, N *ń-eda*; pr. B Pl *n-en*, B Td N *ń-en*; impf. B Pl *n-in*, B Td N *ń-in*, Td *ńülgìn* nylkeä: B *lehm iškeďī* (teurastettiin), *ďo nahk on ńülgedü* (nyljetty) *kai* (kokonaan). Td *ńülg oravad, ďäništ. ńülgìn nahkàn iärè*ⁱ (pois).

ńüńü (N) penis.

**ńürv|äittä* (N Ph); pr. N *-äidän*, Ph *-äidàn* liikahduttaa, vetäistä hiukan: N *kuńi ei ń-äidä, sińi ela veda* niin kauan kuin [kala] ei näppää, älä vedä! Ph *minä ń-äidàn ďorššid händàz* minä vetäisen hiukan kiiskeä pyrstöstä.

ńü|ī̆š (B Pl Td), B *-ťš*, V *-(ťšę*, Lm *-ťťšę*; p. B Pl Td *-ťťšäd*; pl.n. *-(ťšäd*, B *-(ťšàd*, TP *nü(ťšäd*; pl.p. B Pl Td *-ťťšid* tyvi, juuri, tynkä (esim. sarven): B *snôapun* (lyhteen) *ń.* TP *vastan* (vihdan) *nü(ťšän* (tyngän) *panou kätküdeh.* Lm *sarvenńüťťšę.*

ńäbe|d (Sn B Pl Kš Pk), B Pl Td *n-d*; p., pl.n. Sn Pl Kš *-däd*, B Pl *n-dad*, Td *n-däd*; pl.p. Sn Pl *-ďid*, B *n-dīd*, *n-dìd*, Pl *n-doid*, Td *n-did*, Kš *-ďīd* terävä; B myös vikkelä, nopsa: Sn B Pl *ń. veiī̆š, vikateh, kirvez.* B *hebo on ń.*

ńä(ďžä (B N Lm M), TP *n-*; p., pl.n. *n-d* pihatähtimö (stellaria media). (Av няча.)

ńä(ďžähein (B Pl N), V Ph *-ę*; p., pl.n. B Pl *-äd*; pl.p. *-id* ed.

nägeška|ta (B), Kn *ńägiška|tta*; pr. B *-dou*, Kn *-nden*; impf. B *-i*, *-ž*, Kn *-ńďžīn* alkaa nähdä.

**ńägezu|ta* (Kn); pr. *-ìàŭ* nähdä toisensa: *maša da daši ń-ìàŭ, sĕbăďŭtă ei voida?* (arv.) — *лagi da лaťťī* Maria ja Daria näkevät toisensa, syleillä eivät voi? — välikatto ja lattia.

ńägetseī̆n (Pl) näet (adv.).

**ńägìš|tada* (N); impf. *teťťī* huomata, nähdä: *suoi päidumài, ń-teťťī rahvàs: ištuu̯ kondī ī̆ähťegès* rupesi aamu saras-tamaan, rahvas huomasi: karhu istuu avannossa. *ń-tannenou ka sinùn poutau tuлęu* nähnee niin polttaa sinut tulella.

ńäguška|tta (Kn); pr. *-ndou*; impf. *-ńďž* alkaa näkyä: *eiki ń-nde* eikö ala näkyä.

ńäg|üdä (Sn—Td N M), Kn *-uda*, Td TP *n-üdä*, N *-üda*; pr. Sn—Td N M *-üu*, Kn *-ū*, Td *n-üuu*, *n-ü*ᵇ; impf. Sn—Td M *-üi*, Kn *-ui*, Td *n-üi* näkyä: Sn *zavoďī* (alkoi) *meī̆š ń. лoittompiäi* (kaukaa). *muad mü*ᵒ*i päivpaštoл matkadat ka kuvahaińe ńägüu* kun maata myöten päivänpaisteella kuljet, niin varjo näkyy. Kn *mi perťìs ei ńägü?* (arv.) — *läm̀* (lämpö). *ńägu ńi mida ei* ei näy mitään. Td *äi* (paljon) *ťiähtĭd nägü*ᵇ. N *hän ei ńägünu hätkèn aigad* häntä ei näkynyt kauan aikaa. TP *ülen oli pimei, ei nägünü ni silmäh südäiìä* ylen oli pimeä, ei voinut nähdä edes [omaan] silmäänsä pistää.

**nägümä|tüöi* (Lm); tr. *-ttömäksę* näkymätön.

ńägō (B); p. *-d* näkö.

ńägökoχt (N) silmäterä.

ńägövī (B), Ph *nägüvìĥ* näkyviin: B *tul(i) šiī̆mī* (silmäin eteen) *ń.*

ńähtä (Sn—V Lh), TP SP Ph *nähtä*, Kn *ńähťä*, Kj *ńähìa*; pr. Sn—V Kj Lh *ńägen*, Sn B Pl Td—V *ńägöu*, Kn N *ńägèn*, Kn *ńägou*, SP Ph *nägen*, SP *nägöü*; impf. Sn—V Kj Lh *ńägin*, Kn *ńägīn*, N *ńägìn*, V SP Ph *nägin* nähdä: Sn *deslī mina nähnen, što ruadoid muga pahoin . . .* jos minä nähnen, että teit niin huonosti . . . *me(ťšäz ńägimme końďiań ďäīgeD.* B *mužik* (mies) *ei ńähnü ŕebᵘoid.* N *ettag neŋgošt miest ńähtud* ettekö ole nähneet tällaista miestä? TP *štobį ei nähtäs ni ken* jottei kukaan näkisi.

**näiver|ta* (Kn); pr. *-dau* nipistää: *vaťťšad kibištau, n-dau.*

ńäivištü|dä (Ph); pr. *-u* surkastua, lakastua.

ńäivöi (B N TP); p., pl.n. *-d* uunissa kuivattu nauris: B *nagrìž лuaditau haudakš,*

šīd piлkotau veiʿtšeл paлᵘoikš, päʿtšī pandau, se on ń. nauris keitetään haudikkaaksi, sitten paloitellaan veitsellä, pannaan uuniin, se on k. n.

ńä|lg (Sn—N Kj Lh), Td N *-ľg*, V *-lgę*, TP *-łgę*, SP *-лgü*, Ph Lm *-лgę*; p. Sn—V Lh *-lgäd*, SP *-лgiä*, Ph Lm *-лgäd*, Kj *-lgad*; in. Sn—V Lh *-lgäs*, N *-lgàs*, SP Ph Lm *-лgäs*, Kj *-lgas* nälkä: Sn *millei oń ďaлo ń.* minun on kovin n. *hebo höhöttäu ńälgäs, šüödä küžüu* (pyytää). B *minun ruadajad* (työläiseni) *ńälgäss‿ei oлdu. ďogo on ń. šiлle* (sinun)? *ń. oлnou, void mändä šüömā. hän on ńälgäs.* Pl *ńälk tułou.* N *iʿtše i лapsèd ńäľgàs* itse (vanhemmat) sekä lapset [ovat] nälässä. TP *i meiłę ńäłg‿on* meidänkin on nälkä.

ńälgsurm (B); p. *-ad* nälkäkuolema: *ń-in kuoлettada* tappaa nälkään.

ńälgvuož (B) nälkä-, katovuosi.

ńä|lgähińe (Pl), N *-ľgähīnę*, Kj *-lghīń(e)*; p. Pl *-lgähišt*; pl.n. *-lgähižed*, N *-ľgähīžęd* nälkäinen: N *külläinę ńäľgähīžęлę ei usko* kylläinen nälkäistä ei ymmärrä (usko).

ńälgästü|dä (Sn); pr. *-n*; impf. *-in* tulla nälkäiseksi, nälkäytyä: *egläi* (eilen) *mina meʿtšäz ń-iń ďaloľi* (kovin). (ks. *ńälttüdä.*)

ńä|łmę (TP), Lm *-лmę*; p. TP *-łmàd* TP home vedenpinnalla; Lm jälsi.

ńälttüdä (B Pl), Td *nälstüdä*; pr. B Pl *ńälłün*, Td *nälstüu*; impf. B Pl *ńälłüin*, Td *nälstui* tulla nälkäiseksi, nälkäytyä: Pl *hebo om matkał ńälttünü.* N *tūďę ehtaižuu meʿtšàs-piei ńälłułùd* tulivat illalla metsästä nälkiintyneinä.

ńämä (Sn B Pl V), Sn Td Kj M Pk *ńämäd*, B Kj *nämä*, Ph *nämmä*; p. Sn Pl Td M *ńäid*, Td *ńämid*, Kš *näid*, TP *nąmid*, Kj *ńämīd*; g. Sn Pl M *ńäiden*, Td *ńämiďen*, Kš *näijen*, Kj *ńämīn* nämä: Sn *ńämäd leibäd oлdau eńďižed* (vanhat). *ń. airod oлdau kūžižed* (kuusiset). B *näihe pandau rahkehen ńokat* (päät) *kińdį.* Td *kuńi miлai ťäuďüi ńäid šüömižiп, ka hüväi oľi* niin kauan kuin minulle riitti näitä ruokia, niin hyvä olikin. Ph *nämmä oлdàh täs karnizàd* nämät tässä ovat oven vuorilaudat. (ks. *ťämä*).

ńä|ń (Sn B Pl Td), N Lm *-nni*; p. Sn TP *-ńńid*, B Pl Td *-ńńìd*; pl.n. Sn B Pk *-ńńid*, B—Td Pk *-ńńìd*, N *-nnìd*; pl.p. Sn B Pl Td *-ńńīd* nänni, nisä (ihmisen, eläimen), naisen rinta: Sn *lehmäл ńäńń‿oη kibed.* B *ńäńńīs-piäi ľūpsetau. ńäńńī tupehtuittetau лapsen* rintaan tukehduttavat lapsen. TP *muamah heittäh poлviziłę i andau ńäńńid kätküdeh лapsęłę* äitinsä laskeutuu polvilleen [lattialle] ja antaa rintaa kätkyessä olevalle lapselle. Pk *udarehis on ńäńńìd.*

ńäńńik (B) rintaa imevä (lapsi): *лapš ń.*

ńäńťš|idä (B Pl Td); pr. *-in*; impf. *-īn* hyväillä lasta, armastaa (äiti). (v. няньчить.)

ńä|p (Sn B Pl Td), N Ph *-ppi*; p. Sn B Pl Td Ph *-ppid*; pl.n. Sn B Td N Ph *-pid*, B Pl Td *-pìd*; pl.p. Sn Td Ph *-pīd*, B Pl Td *-pīd* näppi, hyppynen: Sn *pane ńäpiл suoлad!* B *ota ńäpīl! ottau ńäpiл mudad* (multaa).

**ńäpištel|ta* (B); pr. *-en* nipistellä: *ela ń-e mindai!*

ńä|pištädä (Sn Td), B N *-pìštada*, Pl *näppìštada*, Td *näppìštädä*; pr. Sn Td *-pištän*, B *-ištan*, *-ìštan*, *-pìštan*; impf. Sn *-pišťin*, B *-pìšťšin*, *-išťšin*, N *-ìšťšin* nipistää (hyppysillään, käsiä pakkasessa); siepata (salaa, luvatta): Sn *ńäpištäm bokaš‿šindai* nipistän sinua kyljestä.

ńäp|īń(e) (Sn), B *-īne*; p. Sn *-īšt*; g. Sn B *-īžen* pieni hyppynen, hyppysellinen: B *ń-īžen oťťin suoлad.*

ńäppi|da (B); pr. *-u*, N *ńäpittài* näppiä, kosketella sormenpäillä, nykiä, tärppiä (syöttiä): B *kała ń-u šättäd* (syöttiä).

ńäpuk (Pl), Td *ńup|ùk*; p. *-ùkkad*; pl.n. *-ukàd*; pl.p. *-ukoid* käsikivissä »napa».

ńäpuka|ińe (B Pl); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* ed.

näpükäińe (Td) pieni hyppynen.

**ńäpäitä* (Ph); pr. *ei ńäpäidä*; impf. *ńäpäiži*, tärpätä, näpätä (syöttiä): *i(ťše ainoz oŋgitan, ei vie ńäpäinnü* itse yhä ongin, ei vielä tärpännyt [kala].

ńäre (Sn Kš); p. *-ī*; pl.n. *-ged*; pl.p. Sn *-gid*, Kš *-gīd* näre (kuusi).

ńär|kkida (B), Td *-kkidä*; pr. B *-kkiu*, Td *-kkiu*; impf. B *-ì̀kī* näykkiä, nykiä, tärppiä (syöttiä): B *кала ńärkkiu šättäd* (syöttiä), *oŋged*.

**ńärkäi|ta* (Pk); pr. *-dau* näpätä, tärpätä (kala): *кала oŋgen ń-dau*.

ńärńe|ttädä (Sn); pr. *-tän*; impf. *-ťin* nalkuttaa, nurista, torua: *ń-ttäu, aino* (lakkaamatta) *ńevvou ruadamā*.

ńär|ìe, -ìε (B), Pl Td *-te*, Pk *-tę*; p. B *-tèt*, Pl Td *-tet*; pl.n. B Pl Td *-tteged*, Pk *-teged*; pl.p. B Pl Td *-ttegid* närte; B myös kuhilas: B *kagr-, ozrńärìe*. Pk *kagràd ńītetau, šīd vedetau ńärtegē hua(ďžàd vaste, šīd heid hua(ďžā ahtetau* kaurat leikataan, sitten vedetään närtteeseen haasian viereen, sitten ne ahdetaan haasiaan.

ńärüöi (Kn) eräs lintu, närhi (?): *ń. leikkadau viľľàd hua(ďžās i bapkuòiл koñz on* n. katkoo viljat haasiassa ja kun ovat kuhilaissa.

ńärähä|ińe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; l.p.p *-ižid* kuivunut näre, kuusi: *ń. oŋ kuivanu kūž*.

**ńäťškü|ìädä* (Td); pr. *-ìäu*; impf. N- *ttìn* Td maiskuttaa (suutaan), N lätkyttää (jalallaan esim. kurassa): Td *ń-ìäu suuл*. N *ń-ttìd ďaugau*.

näťškä|dä (B Pl Td); pr. *-u*, N *ń-u*; impf. B Pl Td *näťšk*, N *ńäťšk* lätkyä (kun kurassa l. loassa astuu): B *matkades ľigas n-u* kurassa kulkiessa lätkyy. N *ďaug* (jalka) *ń-u*.

ńäukind (Sn); p. *-äd* näykkiminen, nipisteleminen.

ńäu|kkidä (Sn), B Pl *-kkida*, Td *n-kkidä*; pr. Sn B Pl *-kin, -kkiu*, Td *n-kin, n-kkiu*; impf. Sn B Pl *-kīn, -kī*, Td *n-kī* näykkiä, ottaa pieniä palasia näpillään jnk (esim. piirakan) syrjästä; nipistellä toista näpillään: Sn *mina dūridez ńäukiį šindai bokkā* minä leikkiessä nipistelen sinua kyljestä. Pl *кала ńäukkiu* (nykii).

**ńäukäi|tä* (B); impf. *-žin* koskettaa läpätä (ruoskalla): *hebod pletiл ń-žin iškin* hevosta ruoskalla lyödä läppäsin.

O

obe|ďń (Sn), B *-dnī*, Td *-dń*; ad. Sn *-ďńiaл*, B *-dni(aл*, Td *-dńaл* päiväjumalanpalvelus: Sn *tšerkovas paр̄ sanū propoveďiį ďälgeл o-ďńiad* kirkossa pappi saarnaa p-ksen jälkeen. Td *o-dńaлл‿olimme*. (v. обѣдня.)

oberida ks. *ubeŕida*.

**obištši|da* (N); pr. *-ttài* tarkastaa, toimittaa etsintä: *kamìssàŕ sanòŭ: »lähtèm sindài* (sinua) *o-mmài i* (ja) *sinùn koďìd*. (v. об|ыска́ть, -ы́щуть.)

**objavi|da* (Td) julistaa: *voin* (sota) *on o-ttu germantsaŋke* (saksalaisen kanssa). (v. объяви́ть.)

oblezďan (Pl); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* apina. (v. обезья́на.)

obod (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* haka, aidattu metsälaidun: Sn *hebod on o-as*. (Av о́бодъ.)

oboz (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kuormajono, kuormasto: Sn *ku äiį* (paljon) *heboid ajau ühtess‿arťelis* (joukossa),

se on o. B Td *o. on äi heboid ďälgekkā.* (v. обóзъ.)

obraskod|a (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* pyhimyksenkuvan alla sen kehyksessä oleva vetolaatikko: *oraińe* (naskali) *pandau o-ā.* (v. seur.)

obraz (Sn B Td TP); p., pl.n. Sn B Td *-ad*, TP *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid* pyhimyksenkuva: B *molitau o-ā piäi* ristivät silmiään (rukoilevat) p-aan päin. *o-ал влahoslovittu* (siunattu). TP *o-àd tšupùs* (nurkassa). (v. óбразъ.)

obrazai|ńe (B); pl.n. *-žed* pieni pyhimyksenkuva: *žeńihołę andau o-žen mukaita* [pappi] antaa sulhasen suudella p-aa. (v. óбразъ.)

obru|tš (Kn); p. *-ťťšad*; pl.n. *-ťťšad*; pl.p. *-ťťšoid* vanne. (v. óбручъ.)

obšìfk (B) laudoitus (esim. rakennuksen). (v. обши́вка.)

obusk (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* esteettömyystodistus: *žeńihon iža mäneu pappī edeлpiäi, kirjutoittau o-ad veńťšaites, i šīd žeńih kirjuttazetau o-oiłę* sulhasen isä menee papin luo edeltäpäin, kirjoituttaa e-n vihkimistä varten, ja sitten sulhanen kirjoitetaan e-een. (v. óтпускъ.)

oď|ďal (Sn B Td), B *-ал, -ejал*, B Pk *-ijал*, Td *oďi(àл*, N *oďiало, odiало*; p., pl.n. Sn B Td *-ďалad*; pl.p. *-ďалoid* peite: Sn *ota o. kattegikši* (peitteeksi). B *o., miл kattazed* (peität itsesi). *kezä-, vatnoje* (Td *vatnī*) *o.* kesä-, vanulla täytetty p. (v. одѣя́ло.)

oddo|χ (Sn B Pl Td Lh); p. *-χad*, N *-χàd* lepo, päivällisuni, ettone: Sn *o-χал олдau.* B *suan* (rupean) *o-χалę.* Td *lāhten, rubedan o-χалę.* Pl *mänu o-χалę viere* (paneudu)! N *piľiu mužik haugŏd i viendau o-χakš валалаiкai* mies sahaa halkoja ja levähdykseksi soittaa balalaikkaa. Lh *ďuošťšī virstaD kümmene, ištušťšī o-χалę* juoksivat noin kymmenen virstaa, istuutuivat levähtämään. (Av отдóхъ.)

oddoχń|ida (Sn B Pl Td Kš N Lh); pr. *-in*; impf. *-īn* levätä. (v. отдохну́ть.)

odn|ā·ko (B), Td *-ako*, N *onnàkko, annàko, onnakko* nähtävästi, mutta, kuitenkin: Td *odnako pidäu nälgäi kuołda* n. täytyy nälkään kuolla. N *onnà·kko hätkèm mina magažin* n. kauan minä makasin. (v. однáко.)

**odnokouk* (N); ill. *-ai* kaksipyöräiset kärryt: *valľastàu heboo o-ai.* (v. однокóлка.)

odork|ad (Td); pl.p. *-oid* jäännökset voista, joka on sulatettu. (vrt. v. одóръ.).

odoždi|da (Td); pr. *-u* odottaa: *vāhä aigad o-u.* (vrt. v. ожидáть.)

**odub|ida* (N); impf. *-ī* puuduttaa, turruttaa: *ďaugan o-ī* jalkani puutui. (v. одубúть.)

odva (Sn B Td TP Ph M) töin tuskin: Sn *o. oo šilmäd avoin* t. t. silmäni pysyvät auki [niin nukuttaa]. *eľi vai o. heŋgis püzüi* eli [niin köyhänä], että t. t. hengissä pysyi. TP *o. otetťih hänD iäreh* t. t. saatiin hänet pois. (Av одвá.)

ofo|t (Sn); p. *-ttad* halu: *millei euлę ofottad ottada šindai keraлę* minä en halua ottaa sinua mukaani. (Arv охвóта.)

ofotńi|k (Sn), Kj *ohfotńikku*; p. Sn *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* halukas; Kj myös metsästäjä: Sn *ťämää ruadoo ruadajid euлę o-koid* tätä työtä tekemään ei ole halukkaita. (Arv охвóтникъ.)

ofśaŋ|k (Pl Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* (kauransyöjä) sorsa. (v. овсянка.)

ogaл (B Lm); pl.n. Lm *-àd* pykälä, lovi, syvennys: B *tširpin vardes o. on ďiätetī varden ńokkā* sirpin varressa on lovi, jätetty varren päähän.

ogaлai|ne (TP); pl.n. *-zèd* pieni pykälä, lovi (puussa).

og|az (Sn B Td N SP M), B Td *-àz*, N Lm *-as*; p. Sn M *-ast*, B Td *-àst*, SP *-astu*; pl.n. Sn B Td N SP Lm M *-ahad*, N Pk *-ahàd*; pl.p. Sn B Td M *-ahid*, SP *-ahī* oas, oka, vihne: Sn *oŋ kui ogahať ťeräväD* ovat kuin okaat terävät. B

ogàz ozras i (ja) *rugehes*. M *kägeл kurkkū mäń‿ogaz, kukundaa heitäu* (lakkaa kukkumasta).

ogord, ograd (Td Sg) puuaita kirkkomaan ympärillä. (Av огоро́да, v. огра́да.)

ogorod (B); p. *-at* kasvitarha. (v. огоро́дъ.)

oh (Lh) oh, voi: *oh meťš, oľīž äij dobrať ťäs* voi pahus [kun ei ole kirvestä], olisipa tässä paljon hyvää [saatavana].

ohďadai (N) ohjaaja: *o. mieź* kuski.

oh|ďaz (Sn), B Td *-ďàz*; p. B Td *-ďàst*; pl.n. Sn B Kn Td Kš V *-ďaksed*, Pl SP Ph Lm *-jaksed*, TP *-jaksèd*; pl.p. Sn B Td V *-ďakšid*, Kn Kš *-ďakšīd*, SP *-jaksī* ohjat, ohjakset: Sn *ota ohďakset kädē, aja*! Td *ohďaksed, miл hebod ohďatau*.

ohďàznuor (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* ohjasnuora.

ohďàzraud (B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* ohjashihnan päässä jousellinen haka, jolla ohjakset kiinnitetään kuolaimeen.

ohďàzremeń (B Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* ohjashihna (hevosen suupielestä ohjasnuoraan asti).

ohďa|ta (Sn B Td Kš), N *-tta*; pr. Sn B Td Kš *-dan*, N *-dàn*; impf. Sn B Td *-žin*, Kš *-žīn* ohjata ohjaksilla hevosta: Sn *šillei pidᵗäu o. dorogas ťšurä* sinun on ohjattava tieltä syrjään. B *hebod ei pidanu* (ei tarvinnut) *o., hebo tiež kunnę piďi tuлda*. N *mieź o-dàu hebod*.

ohk|ada (Sn B Td); pr. *-an*; impf. *-in* voihkia, sanoa oh, oh.

ohkand (Td); p. *-ad* voihkiminen, huokaileminen.

**ohkaška|ta* (Td); pr. *-den* alkaa voihkia.

ohťika|z (Td); p. *-st*; pl.n. *-had*; pl.p *-hid*. ohdake.

ohťi|kkahaiń̀e (B), Td *-kahaiń̀e, -kkahaiń̀i*, V *-kkahaine*; p. B *-kkahašt*, Td *-kahašt, -kkahaišt*; pl.n. B Td *-kkahaižed*, B *-kkahaižèd*, Td *-kahaižed*, V *-kkahaizèd*; pl.p. B Td *-kkahaižid*, Td *-kahaižid* takkiainen; ohdake; ohdakkeen sekainen: B *o-kkahašt tòass‿on heiń̀äs*. Td *o-kahaiń̀e rugehел keskes kazvau. o-kahaiń̀e ozr* ohdakkeen sekainen ohra.

oht|oi (TP), Lm *-uoi*; pl.n. TP *-oid* ohdake.

oi (Sn Td N Ph Lh), Sn *ōi oi*! hoi! voi! Sn *ľöužin, oi aľ, sklиadun* hoi vaimoni, löysin aarteen! *ōi, tuogad veneh*! Td *oi, taìà, tuлe piăstămā* hoi, isä, tule vapauttamaan! *oi ďo, poigaiń̀e* voi, poikaseni! *oi, hän om mii sūŕ, miťe pagižou* voi, miten suuri hän on, miten hän puhuu. *o·i ťüö tuhmad oлètte miťťümäd* voi, miten tyhmät te olette! N *oi, hüvä bŕiha, лaske mindai ierẓh* oi, hyvä nuorukainen, päästä minut pois! Ph *pappi voŋgegaazi*: »*oi, on kibei*!» *sanòŭ* pappi alkoi valittaa: »Voi, kipeätä tekee!» sanoo.

oige|d (Sn—TP Ph Sg), B ᵘòiged, Td *òigĕd*, SP—Kj *oige|i*; p. Sn—V Ph *-dad*, N *-dăd*, SP *oigiedu*, Kj *oiktad*; pl.n. Sn—TP Ph *oige|dad*, Td *-dăd*, N *-dàd*, SP Kj *oigied*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph *oige|ďid*, B *-did*, Kn Kš *-ďīd*, N *-dịd*, SP *oigieлoi*, Kj *oigīd*; komp. Sn *oigedembi* 1) suora: Sn *pū, parž* (tukki) *on o*. B *o-dä* (suorana) *ištuu*. Td *o. mägi. òigĕd koiv*. V *o. aidę* (aita). — 2) oikea, oikeanpuolinen (vastak. vasen ja nurja): Sn *dorog on o-dä kädē* tie menee oikealle. B *o-dā bokkā* (kylkeen) *veiľšeл koirad püšťš* (pisti). Td *o. šilm* oikeanpuolinen silmä. Ph *oigei ťšura* oikea (ei nurja) puoli (esim. vaatteessa). — 3) syytön: Sn *mina oлeń ťäz ďieлoz* (asiassa) *o*. B *o. mież*. N *mida tüö riehkit aino o-dịd žīvaìoid* miksi te pieksätte (lyötte) aina syyttömiä eläimiä? — Sn *o. suviń̀e* lämmin (oikea) etelätuuli.

oigeẹzoi|ttada (Sn B Td), Sn *oigeẹzu|ttada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. *-ťin* vetää suoraksi, paikoilleen, sijoilleen (esim. nyrjähtänyt käsi, napa, lantiot).

oigèndùs (N); p. *-t* suoraksi, sijoilleen vetäminen.

oig|eta (Sn B Pl Td), N *-ètta*, Ph *-eìa*; pr. Sn B Pl Td *-endan*, N Ph *-èndàn*; impf.

Sn N *-eężin*, B *-enďin*, *-ei*, Pl *-eŋžin*, Td *-endžin*, *-enžin*, *en^{d}žin* ojentaa, suunnata; vetää suoraksi, sijoilleen; levittää: Sn *käden oigendan*. *pid^{i}äu ńabad o.* B *miež oružďan oigei šinne burakkō piäi* mies suuntasi pyssyn sinne koriin päin. *reb^{u}oi kuašan veďeľan toreлkałę hienoižē oigei* kettu levitti vetelän puuron lautaselle ohuesti. N *sillại ńaba vičràs*, *pidaŭ oigetta* sinun napasi on mennyt sijoiltaan, pitää vetää sijoilleen. *ottau sumkàs skuoťerďiį i oigèndàu stoлăлę* ottaa repusta pöytäliinan ja levittää pöydälle. Ph *tahkon ďałgį stoikas pidäu oigeìa kovažimeл*, *kovaštai* tahkon jälki viikatteessa on hiottava kovasimella, »kovaistava».

oige|ta (B Pl Td N); pr. *-nou*; impf. B Td *-ń*, Pl *-i* oieta, suoristua, ojentautua: Pl *sońm o-i*. N *huk vierou lihapaлad vastę i o-nou kui heŋgètta* susi paneutuu pitkälleen lihapalan viereen ja oikaisee itsensä suoraksi (ojentautuu) kuin olisi kuollut.

oigina|ińe (Sn B Td), Lm *-inę*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* oikea (nurjan vastakohta): Sn B Lm *o. tšura* (puoli). B *o. tšura om valged*, *must*, *rusked*, *puhtaz лambaznahk* puhtaan piestyn lammasnahan oikea (ulko)puoli on valkea, musta, ruskea.

oigustada (B) todistaa syyttömäksi (oikeudessa): *sanoiл o.*

oivaľľi|ńe (Sn B); p. Sn *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* oivallinen, oikea: Sn *koššiu ka heińäd kiändüu*, *лuogod o-žed* kuh niittää, niin heinää [paljon] kaatuu (kääntyy), luo'ot o-set. *лambahid oľi karď* (lauma) *o.*, *tobď* (suuri). B *ťämä ei o.* nyt eivät asiat ole oikealla tolalla.

oj|a (Sn B Pl Td N—Lm M Pk); p. Sn B Pl Td N Ph M *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn B Pl Td N TP—Lm M *-ad*, B N Pk *-àd*; pl.p. Sn Pl Td N Ph M Pk *-id*, B Td *-ìd* 1) puro, luonnon tekemä oja, Td myös kaivettu pellon oja: Sn Pl *o. pagenou* (laskee) *лambī. šiлdad ojis poikki*. Td *pienembīd merežīd pidetäu kevädel ojiden suis* pienemmillä rysillä pyydetään keväällä purojen suussa. — 2) (aatran) aisa: Sn *adran ojad lämbüttädä* (taivuttaa) *pid^{i}äu*. Pk *šīd* (sitten) *oлdau ojàd*, *ojis on pieлùz* (aatrankurki).

ojamerež (Td); pl.n. *-id* purorysä: *nämä o-id oŋ kui tobďad* (isot) *merežid*, *vai* (vain) *madaład*.

ojandeh (Sn Pl); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* ojanne, oja: *o. ďuoksou* (virtaa).

oja|puaľik (Pl), Td *-bałkaińe* aatran aisojen välinen palikka, joka pitää aisat määrätyn välimatkan päässä toisistaan.

ojavits (Td) aatran aisojen päitä hevosen rinnan edessä yhdistävä vitsa: *ojiden agďoiš* (päissä) *pidetäu vits*.

ojitada (Td) ojittaa: *peлd pidäu o.*

okľ|u(ťšin (B Pl Td), B *-uťšin*, *-uťťšim*, N *-üťťšęm*; p. B Pl Td *-u(ťšinad*; pl.n. *-u(ťšinad*, V *-u(ťšimèd*; pl.p. B Pl Td *-u(ťšinoid* (veneen) hanka; vitsavaulo, hankavitsa, jolla airo on kiinni hangassa. (Av оклю́чина.)

okľuťťšim|pòalik; *-viīš* (B) hankapuu, -rauta; -vitsa. (v. ks. ed.)

okop (Td); pl.n. *-ad* juoksuhauta. (v. окóпъ.)

okromе (B) paitsi: *hänen mielD vaste ei oлdu kai*, *o. se hänęn miež* hänen mielensä mukainen ei ollut kukaan, paitsi se hänen miehensä. (v. murt. окрóмѣ.)

oks (Sn—N Kj M Pk), V Ph Lm *-ę*, SP *-u*; p. Sn—V Ph—M Pk *-ad*, Kš *-àd*, SP *-ôa*; pl.n. Sn—V SP—M *-ad*, Kš Pk *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td—V Ph—M Pk *-id*, Kn Kš *-īd*, SP *-ī* oksa: Sn *ťäs pūss‿on äij* (paljon) *oksid*, *pid^{i}äu karzida oksaD. ťäs kūzess‿on oksad äij*.

oksa|ińe (B Td Sg); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni oksa: B *o-ižen pūs katkaižin*.

okse|ęzuttada (Sn), B Pl *-ęzoittada*, Td *-nzoittada*, N *-ęzoìtada*, Lm *-nduttada*; pr. Sn *-ęzuttau*, B Pl *-ęzoittau*, Td *-nzoittau*, Lm

-nduttau; impf. B Pl *-ẹzoiī* oksettaa: Sn *mindai o-ẹzuttau*. N *sīd suou mindài kai o-ẹzoiìamài* sitten rupeaa minua aivan oksettamaan. Lm *minud o-nduttau*.

oksendu|z (Sn); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* oksennus: *mužīk virui o-kses* -mies makasi o-ssa.

okse|ta (Sn B Pl Td Ph Lm), N *-ntada*; pr. *-ndan*; impf. Sn B Pl Ph *-nďin*, B Td *-nžin*, Ts *-nᵈžin*, N *-ẹžin*, Lm *-ndin* oksentaa; Td myös märehtiä (lehmä): Sn *humaľńikad o-ťťī ďalolī* (kovin). *ďuo da* (mutta) *ела oksenda*!

ok|sikaz (Sn Pl), B Pl Td *-śikaz*, Kš *-sik*, N *-śikàz*, Ph *-sakas*, Kj *-sīkas*; p. Sn Pl *-sikast*, B Pl *-śikast*; pl.n. Sn Pl *-sikkahad*, B Pl *-śikkahad*, Td *-śikahad*; pl.p. Sn Pl *-sikkahid* oksikas, runsasoksainen: Sn *ťämä pū on o. ďalolī* (kovin). Kš *oksik pū*.

ok|siŋgahaiń (Sn), Pl *-śiŋgahaiń*, *-śikkahaińe*; p. Sn *-siŋgahašt*, Pl *-śiŋgahaišt*; pl.n. Sn *-siŋgahaižed*, Pl *-śiŋgahaižed*; pl.p. Sn *-siŋgahaižīd*, Pl *-śiŋgahaižid* ohdake (rukiissa ja kaurassa) (cirsium sp.): Sn *o. om piťk heiń, sormeń ďäred, kazvau rugehē i kagrā, tšokittau* o. on pitkä ruoho, sormen paksuinen, kasvaa rukiin ja kauran sekaan, pistelee.

okurat (Lh) täsmälleen, juuri: *тилou o. šihe paikkā, kuss‿олдau ńet kummat* (ihmeet). (v. аккурáтно, murt. акурáтъ.)

ол|a (Sn—Td V SP Lm); p. Sn—Td V *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Td V SP *-ad*; pl.p. Sn Pl *-ị̄d*, B Td *-ị̄d*, Kn *-ị̄d* piikivi (tuluksissa): B *олал suad тилен*. Pl *iškimeл iškōu олad vasтe* tulusraudalla iskee piikiveen. Td *o. oŋ kivińe pľītaińe* (pieni kivilaatta).

ола|ńď (Sn B Td N Lh), B Td *-nď*; p. Sn B Lh *-ńďad*, B Td *-nďad*, Td *-ńďàď*; *oľanďăd*, N *ола|ńďàd*; pl.n. Sn B Lh *-ńďad*, B Td *-nďad*; pl.p. Sn Lh- *ńďoid*, B Td *-nďoid*, N *оläńjoid* pannukakku, ohukainen: Sn *riehťiläл paštetau o-ńďoid da kürzid* paistinpannussa paistetaan ohukaisia ja pannukakkuja. B *mina šegoitan оland̆ad tšaijuŋke zakuskakš* minä valmistan (sekoitan) p-ja teen kanssa särpimeksi. Td *pandàŭ samvar, лuaďììàᵘ оläńďàď* pannaan teekeitin kiehumaan, valmistetaan p-ja. N *zaveďiu оläńjoid paštamài* rupeaa p-ja paistamaan. (v. олáдья.)

олda (Sn—Kš V—Pk), N *ouda*; pr. Sn—Ph M Lh *оlẹn*, Td Kš *olen*, Kš *ołen*, N *оlẹ̀n*, Kj *oľen*; impf. Sn B Pl Td—Ph M Lh Pk *oľin*, Kn Kš N Kj *oľīn*, Td TP Pk *olin*, N *oľìn* olla: Sn *ašťšoid олdau buťšid, viedrad* astioita ovat tynnyrit, sangot. *оlедg‿iťše paŕembi? oŋgi armas* (rakas) *se?* B *solдattan‿олdès hän eli moskovàs. hän oľi šillоi vie študenttan* hän oli silloin vielä ylioppilas. *ei ühten igaťšuᴅ kai олda* eivät kaikki ole samanikäisiä. Td *egläi mińä ruadănuižin äijàn, ku олnuĭž aigăd* eilen minä olisin tehnyt työtä paljon, kun olisi ollut aikaa. N *hüö ťägäлл‿oudai* he ovat täällä. *edev‿ei ounu śiudad* ennen ei ollut siltaa. *nügöi om vilud iumàd* nyt on kylmät ilmat. *eugat ougòi pahàu mielèu* älkää olko pahoilla mielin! *ńed ei voittai tutta, kèn òn* ne eivät voi tuntea, kuka on. TP *mänöu aidah, kuz oľdih lehmàd* menee aituukseen, jossa lehmät olivat. SP *tuttavaллuo oľin. en ammui олnu* kauan en ole ollut [siellä]. Ph *nämmä олdàh̆ täs karnizàd* nämä tässä ovat reunukset (karniisit). Kj *ťiähťed oma taivahaл* tähdet ovat taivaalla. *gŕiäh om* synti on. *śom sie* se on siellä.

**ołeksendeл|da* (B) olla silloin tällöin: *ołen o-nu* olen silloin tällöin ollut [siellä].

олette|лda (Sn); pr. *-лou* olla joskus: *tožo o-лou i rišťikaazaл kubu* on joskus ihmiselläkin kupu (struuma) [ei vain kanalla].

oľg (Sn—N M Pk), V *oľgi*, TP—Lm *олgi*; p. Sn Pl—Kš V TP Ph M Pk *олged*, B *olged*, N *ouged*, SP *олgie*; pl.n. Sn—Kš

V—Ph Kj M *олged*, B *olged*, B V TP *олgèd*, B *олgęd*, N *ougèd*, *ougęd*, N Kj *ouged*; pl. p. Sn B Pl Td N V M Pk *oľgid*, Kn Kš N *oľgīd*, TP Ph *олgid*, SP *олgī* olki (leikattu ja puitu): Sn *äij on олged* paljon on olkia. *paŋgatt‿олgempehut kubū* (kupoon)! B *ozran olged parembi šüõu* ohran olkia mieluummin syö [lehmä]. *олged vedetau saraiłę* (navetanparveen). N *ďiekäinę peiłazou ahtùksę̀ⁱ oľgīhei* lukkari piiloutuu ahtuukseen olkiin. TP *vieröu ťšuppuh олgiłę* paneutuu nurkkaan oljille.

олgapiä (Sn—Kš M Lh), Td Sg *olkpiä*, N *ougapie*, V—Lm *олgupiä*, Kj *ougampiä*; p. Sn—V M Lh *-d*, SP *-dü*, Ph *-dę*; pl.n. Sn—Lm M Lh *-d*; pl.p. Sn—V M Lh *-id*, SP *-löi*, Ph *-łöid* olkapää, olka: Sn *mužikk‿o-л kandau havadon* mies kantaa o-llään jauhosäkin. *o-id nostaлdau* (kohauttaa). B *mina oružďan* (pyssyn) *o-s otťin i* (ja) *ambuin*. Td *olkpiä līkui* (meni sijoiltaan). N *kirves ougapieu* (olalla). Ph *otettih nuottę олgupiäłöiłę nuotńìkàd* nuottamiehet ottivat nuotan olkapäilleen.

олgapiäńiveľ (B) olkavarrennivel.

олgehi|ńe (B); p. *-št* olki-, oljista valmistettu: *hälla keitettud o-št huttud* hänellä oli keitettynä olkipuuroa.

олgensaлb|ę (Lm); pl.n. *-ad* oljensolmu.

олgi(ki(ťšakko (TP) olkinuora ovenpielissä (estämässä talvella kylmää ja tuulta pääsemästä tupaan).

oľgi|ńe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* olkinen, olki-, oljista tehty: Sn *o. šľiäp̄* olkihattu. B *o-žed šiäd: šinne havadon šüdämē olged pandau* olkipatjat: sinne säkin sisään pannaan olkia. Td *реlvàz piďäv̆ ńühtĭdä̆ iärē i šidŏdä̆ snŭäp̄ùihe oľgĭžęл šidęgèл* pellava pitää nyhtää maasta ja sitoa lyhteisiin olkisiteellä.

олgišолom (TP); p., pl.n. *-ad* olkikatos: *kego kateìàh o-ал* auma peitetään o-lla. (Av шолóмъ.)

oľgлaihivo (B) lyhde: *олed šinä kui o.* olet tyhmähkö.

олgo|ta (Sn B Td); pr. *-dan*, Sn *-nen*; impf. Sn B Td *-žin* siirtyä kauemmaksi, loitota, erkaantua, poistua: B *o-kkat iäre minus kaikin* siirtykää k. minusta kaikki! Td *o-kat iärei* menkää pois!

олgote|z (B); g. *-ksen* kauemmaksi siirtäminen, poistaminen.

олgo|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. *-ťin* siirtää kauemmaksi, poistaa: Sn *o-ttau*, *лoitombakš šierdäu* (siirtää) *i(ťšes-pⁱäi*. B *o-ťeťťī kodis-piäi* (kotoa) [esim. tyrmään].

oľgregi (Td) olkikuorma.

oľgsnuap (B); pl.n. *-ud* olkilyhde. (v. снопъ.)

oľgut, *ougut* (Kj); pl.n. *oľguded* olki.

oľkkogo (Td) olkiläjä.

oľkkubu (Sn B Pl Td Sg); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* olkikupo: Sn *o-ss‿oŋ kümmene snuappud* (lyhdettä). B *pūdahižed* (puudan painoiset) *o-d šidotau*.

oľktadeh (Pl Td); p. *-t*; pl.n. *-ed* lanta, jossa on paljon olkia joukossa.

олttari (Sn), B *алttari*, N *олłaŕi*, Ph *олtaŕi* alttari (kirkon pyhin osa): Sn *ťšerkovass‿o-s keskелл‿o-d стола om přestoл* kirkossa a-ssa, keskellä alttaria pöytä on ehtoollispöytä. B *paṗ koľťšaižed* (sormukset) *ottau*, *алttarī vie prestoлałę* [vihkiessään]. (v. алтáрь, олтáрь.)

om|a (Sn—Lh); p. *-ad*, Kn *-àd*; pl.n. Sn—Lh *-ad*, Td Ph *-àd*; pl.p. Sn Pl Td V TP Ph M Lh *-id*, Kn Kš *-īd*, N *-ìd*, SP *-ī* oma; omainen, sukulainen; vastaa poss.-suff: Sn *oma* (omainen) *oń ďogahižелл‿armaz* (rakas). *häń ńägi omad veľľeD* (veljensä). *häŋ köuhťüi omad лuaskavuī* (anteliaisuuttaan). *ďaлgas painadez muťškehtū*, *oma ďaлg herskahtū* reen jalas painettaessa taipuu, ihmisen jalka nyrjähtää. B *тилou omā külā* (kotikyläänsä). *omaл vaлdaл olen* olen vapaa (saan tehdä mitä itse tahdon). *lähtegē лaskĕ oma häńd* laske häntäsi avantoon. *hän sanū omałę*

poigałę (pojalleen). *hän on millę oma* (omaiseni, sukulaiseni). Kn *omàл pihàл kana on udăл* (rohkea) (san.). N *mina ńägìn omłл silmłл* minä näin omin silmin. *dogahīžęлę omìd елoid žiєl om* jokainen säälii (ei tahtoisi luovuttaa) omaisuuttaan. *lähtou koďis-pieitę ajeumai omī dielоid müö^{i}ìę* lähtee ajaen kotoaan toimittamaan asioitaan. Ph *kon meiл omàs koďis* kun on meillä kotonamme. Kj *omas hierus* omassa kylässä. M *sanū omaлę akaлę* sanoo vaimolleen.

omb|елda (Sn Td), B Pl Kn TP Ph Kj M Lh *-елta*; pr. Sn—Td Ph M Lh *-елęn*, Kj *-лęn*; impf. Sn B Pl Ph M Lh *-el'in*, Kn *-el'īn*, Td *-elin*, Kj *-l'īn* ommella (vaatturi, suutari): Sn *o-елę millei paid! mu(ťšoi* (nuorikko) *o-el' kouran* (rekipeitteen). *ńiegлoiл o-елdau sobid* (vaatteita). *kisa o-елdu nahkas* reppu on nahasta ommeltu. *biŕ-biлл‿ombel'ī o-елou* pikilangalla suutari ompelee. B *puaraŋ kindahid o-el'in* parin rukkasia ompelin. Kn *ńītid o-елtavad* ompelurihmat. Td *ťšabat^{u}oid o-ęлtęs stel-ìkàn piälę pandà^{u} paлàiŕę tuoht* saappaita ommeltaessa välipohjan päälle pannaan palanen tuohta. Kj *pohuon o-елtud oma* huonosti ommellut ovat. M *ťšabatoiden o-елtau oraiŕe* naskali saappaiden ompelemista varten.

ombel'|ī (Sn), B Td *-iį*; p., pl.n. Sn B Td *-ijad*; pl.p. *-ijoid* ompelija (suutari, vaatturi jne.): Sn *meiďeŋ küläss‿eлę ťšabatono-ijad* (suutaria).

ombeлzoi|ttada (B Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* ompeluttaa, teettää ompelemalla: B *pövü lambaznahkaz o-tettu* lammasnahkaturkki. *ūden troikan o-ťti* uuden puvun teetti.

omb|елuz (B V), Kj *-лuz*; pl.n. B *-елuksèd* sauma: Kj *o-лuz rītštui* (ratkesi).

omberuzmašin (B Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* ompelukone. (v. маши́на.)

om|ut (B), Pl Td *-ut*, N *-òt*; p. Pl Td *-uttad*; pl.n. *-utad*, N *-òtàd*; pl.p. Pl Td *-utoid* pyörre virrassa, kosken alla. (v. о́мутъ.)

oďž (Sn—N Kj M), Td *oďź*, N *oďžE*, V SP *oǫźi*, TP *onzi*, Ph *oǫzi*; p. Sn—N M *onī(-ì)*; pl.n. Sn Pl—V SP Ph Kj M *onded*, B Td *ondèd*, N *oďžed*; pl.p. Sn B Pl Td N V M *oďžid*, Kn Kš *oďžīd*, SP *oǫźī* onsi, ontto; ontelo: Sn *oďž pū*. B *kakš onì pūd. kai pūd on ondèd. hụaban ondē orau ńòavas лòadiu pezan* haavan onteloon orava tekee naavoista pesän. TP *лuaskavan perze on onzi* (san.) antelias ei rikastu. Kj *oďž pūs*.

**oďže|kaz* (N); pl.n. *-kkahàd* onteva.

ondu|s (V), Ph *-z*; p. V Ph *-st*; pl.n. *-ksed* ontelo; luola: V *kuńìťš* (näätä) *pageń o-kseh* (luolaan). Ph *onduz om pūs*.

one· (Td) on (myöntävässä vastauksessa).

oŋg (Sn B Td N Pk), V TP Ph *-i*, Lm *ị*; p. Sn B Td N Pk *-ed*, B Td *-èd*; pl.n. Sn B Td N Pk *-ed*, B Td TP Ph *-èd*, B N *-ęd*; pl.p. Sn *-id*, B Td *-ìd* ongenkoukku, onki; Osat: B Td *oŋg*, *šīm*, *upoťin* (paino), *oŋgruag* (vapa), *poрлafk* (koho). Sn *oŋgeл suaďī kaлad äij* (paljon). *oŋgess‿oǫ šīm ďouhiŕe. oŋgeę лaba* koukun litteä pää. *pūttūgi kaлad oŋgē* tuleeko kaloja onkeen? Td *oŋgē^{i} pandà^{u} šäì* (syötti) *i* (ja) *kaлa ottàv*. N *lähtī oŋgęлę*. Ph *selgęлaŋgah on sidottu oŋgèd* paulaan (pitkäänsiimaan) on kiinnitetty koukut.

oŋgenhambas (Lm) ongenväkä.

oŋgirihmę (Lm) ongensiima.

oŋgitami|ńe (Td); ad. *-žel* onkiminen.

oŋgitantši(a (Td); p., pl.n. *-d* ongintapaikka: *o-d ołdau šüväd łuodod*.

oŋg|ittada (Sn), Td *-itada*, Ph *-ìttài*; pr. Sn Td *-itan*, Ph *-ìtàn*; impf. Sn Td *-iťin*, N M *-iťťin*, Ph *-ìtìn* onkia: Sn *лautaл лambiss‿oŋgitettau kaлaD* lautalta käsin lammilla ongitaan kaloja. Ph *voiňme oŋgìttài madęhttę. älä kaiककīd oŋgìtă* älä kaikkia [kaloja] ongi!

oŋgituskaлa (Td) onkimalla saatu kala: *meil om posłoviťš: o-z da paki(ťšuzleibäs naďoždad ei ołe* meillä on sananlasku:

onkimalla saaduista kaloista ja kerjäämällä saadusta leivästä ei ole turvaa.

oŋgiłùz (Ph) onginta, onkiminen: *o. läheni·škääzi лоррŭh* o. läheni loppuaan. *minùл siлл‿aiga o. лоррiheze* minun ongintani sillä aikaa päättyi.

oŋgituzaig (Td) onkimisaika.

oŋgituzlähtę (Lm) onginta-avanto.

**oŋgiłùzńevvo* (Ph), p., pl.n. *-d* onkimisväline, onki: *калàл süöttài, o-л* kalaa on [rengille] syötettävä, onkimalla saatua.

oŋgivar|ž (B); el. *-dęs* ongenvapa, -pahla.

oŋg|ruag (Sn B Td Pk), B *-ròag, -iruag*, N *-ᵉruog*, V TP *-iruagę*, Lm *-iroagę*; p. Sn B Td *-ruagad*; pl.n. *-ruagad*, V *-iruagàd*; pl.p. Sn B Td *-ruagoid* ed.: Sn *oŋgruagass‿on oŋg šīmaŋ kerε. üöłī-лakoid* (yölepakkoja) *tapetau oŋgruagaл.*

oŋgur|tta (Sn B Pl), B Td *-ła*; pr. Sn B Pl Td *-dan*; impf. Sn Pl Td *-žin*, B *-ďin* kovertaa, kaivaa ontevaksi: Sn *leibäs, mäküškäš südäind o-dau лapseлę* leivästä, möykystä, k. [pehmeää] sisustaa lapselle [syötäväksi].

opastada (Sn B), B Pl Td *opàstada*; pr. Sn B *opastan*, B Pl Td N *opàstan*, B *opàstăn*, Kn *opàstàn*; impf. Sn *opašťin*, B *opàsťin, opašťšin*, Pl Td *opašťšin* opettaa, neuvoa: Sn *mina opastaą šindai veńakši* minä opetan sinulle venäjää. *kirďā opastettau* lukemaan opetetaan. B *šina hüvin hebon opašťšid* sinä olet hyvin opettanut hevosen. Kn *mina opàstàn sanumàė* minä neuvon, miten on sanottava. N *ozùtă, poigainę, kui saudàttàn opàstętai* (*opàstęťłī*) *ťeid* näytä, poikaseni, kuinka sotamiehenä ollessanne opetetaan (opetettiin) teitä! *lüödŭs miehès da opàstełùs koumę opàstamatošt tarìťłī da ei oìèttud* kuritetusta ja opetetusta miehestä kolme opettamatonta tarjottiin, mutta ei otettu.

opasta|i (Sn Ph), B Td *opàsta|i*; p., pl.n. Sn B Td Ph *-jad*; pl.p. Sn B Ph *-jid*, Td *-ʿid* opettaja: Sn *o-jid on äij, a лapsed opastuda ei voida* opettajia on paljon, mutta lapset eivät voi oppia.

**opàstamato|ine* (N); p. *-št* opettamaton: *lüödŭs miehès da opàstełùs koumę o-št tarìťłī da ei oìèttud* kuritetusta ja opetetusta miehestä kolme o-ta tarjottiin, mutta ei otettu.

opastand (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* opettaminen.

opastaška|ta (V); pr. *-nden*; impf. *-ązin* ruveta opettamaan.

opastuda (Sn B Td Lh), B Td *opàstuda*, N *opāstuda, opàstuda*; pr. Sn B Td N Lh *opastun*, B Td *opàstun*; impf. Sn B Td Lh *opastuin*, B Td *opàstuin*, Td *opàstùin* oppia: Sn *ei voida лapsed o. veńakšī* (venäjää). B *šeppuimā opàstui* oppi sepänammatin. *hällä kakš kūd mänöu opastudes* häneltä menee kaksi kuukautta oppimiseen. *ťebo opastui ülen ťeŕvā* (pian). N *ku sille himoiť opāstuda valaлaìkai* koska sinä halusit oppia balalaikkaa soittamaan.

opastu|i (Sn), B *opàstu|i*, Td *opàstu|i*; p., pl.n. Sn B Td *-jad*; pl.p. Sn *-jid*, B *-jìd*, Td *-ʿid* oppilas: Sn *ťäš škoлass‿on äij o-jid* tässä koulussa on paljon oppilaita.

**opàstuma|toine* (N); p. *-łošt* oppimaton: *o-łošt da lüömäłošt igassaĥ hüväd miest ei oлę* ikänä ei ole ollut o-ta ja kurittamatonta hyvää miestä.

opastund (Sn); p. *-ad* oppiminen.

opastuz (B), Td *opàstuz*, N *opàstuz* opetus: B *hebo ťiedau opastuksen* hevonen tuntee opetuksen (osaa, mitä on opetettu). Td *se vie ołi opàstukseš* hän oli vielä asevelvollisuuttaan suorittamassa. N *mina ńägìn šinùn saudatskiʿàn opàstuksęn* minä näin sinun sotilaallisen opetuksesi.

opeťšk (Sn Td), Td *opèťšk*; p., pl.n. Sn Td *opeťškad*; pl.p. Sn *-oid* uuninotsan reuna, n. 7—8 sm leveä: Sn *tošťši spiťškat pandau kuivā o-aлę* toisinaan tulitikut pan-

naan kuivumaan u. r-lle. (v. опéч|екъ, -ка.)

**opi|telda* (B Td); pr. B *-ttelen*, Td *-telęn* tunnustella, koetella, maistella: Td *šinä opitelę* (maistele)!

opitteľdi (B) tunnustelemalla, hapuilemalla: *pimedas mina o. ľöuďin spiťškàd* (tulitikut).

**opiuk* (N); pl.n. *-àd* sahajauho. (v. опилки.)

**opleť|ida* (N); impf. *-iį* petkuttaa, puijata: *vot kui mindai nügöi o-iį mošśeńńik* kas kuinka nyt petkutti minua, veijari. (v. оплетáть.)

oppi(àine (Td) näyte: *kùĭ релvàz vedèz vaľmìštuu, šīd akàd oteàu o.* kun pellava on vedessä tarpeeksi lionnut, sitten naiset ottavat näytteen.

oppida (Sn B Pl Td N M Lh); pr. Sn B Td TP M Lh Ls *opin*, B *opìn*, Pl *oppin*, N *opìn*; impf. Sn Td M Lh *opīn*, B *opī*, *oppī*, *opì*, N *opìn*, Kj *opittih* koettaa, yrittää; maistaa, tunnustella; loitsia: Sn *opin heiťťäzettĭ* yritän laskeutua alas. *huonduksell‿opi aigembi kuonduda* aamulla koeta varemmin herätä. *kaikellai ďo hän oppiu küžüdä, a mužikk‿ei soglaśśize andamā* kaikin tavoin hän kyllä yrittää pyytää, mutta talonpoika ei suostu antamaan. *muahiźe spravitau muga što opitau* maahinen (ihottuma) parannetaan loitsimalla. B *oppiu ńüťťšäĭ šᵃödä* koettaa tyveä syödä. *końďī opī leibàd* karhu maistoi leipää. Pl *anda milei o.*; *anda mina oppin* annas kun koettelen (maistan). Td *opīme kazvatada. ńäpil opid milddad, on hienokaiźe* kun hyppysellä tunnustelet multaa, on se hyvin hienoa. N *pidau o. boŕťťšai vietta* pitää yrittää painia. *mina lähťīn väged oppimài, bohattęŕīŋke vojuimai* minä lähdin voimia koettelemaan, sankarin kanssa taistelemaan. *mina ďo kuuś kierad opìn i enambad mina en voi* minä jo kuusi kertaa olen yrittänyt (tehnyt) enkä enempää jaksa. *oppigamtę ďuosta* yrittäkäämme juosta! *ak oppìu oppipi(òo, kobràa vastài, küps, kai vedàu iereh* vaimo [ottaa pellavaliosta ja] tunnustelee näytepivon, kourallisen, [jos on] kypsä (tarpeeksi lionnut), niin nostaa [koko lion] pois.

oppipi|vo (Kn), N *-(o*; g. Kn *-vòn*, N *-(òn* näytepivo (kourallinen likopellavia): Kn *kaks ńeďalìd ligotàmme, otàmme o-vòn, sen kuivadàmme* kaksi viikkoa liotamme [pellavia], otamme näytepivon, sen kuivatamme. N esim. ks. edellisen sanan kohdalta!

opäť (Sn B TP Lh), B *opäť*, *öpäť*, N *opať*, *opať* taas: Sn *oťť‿opäť sanaa* otti taas sanan. B *ūdessai* (uudelleen) *kazvau meťš i* (ja) *rodizou* (tulee) *öpä·ť kašk.* (v. опять.)

or|a (Sn B N TP); p., pl.n. Sn B *-ad*; pl.p. *-id* iso näveri, ora: Sn *haravö šelgämē* (lapaan) *kaivetau loukuid oral.* TP *loukon kaivettau o.* n. reiän kaivamista varten.

orahai|ńe (B), Lm *-nę*; pl.n. B *-žed* hyvin nuori, punainen oras: B *rugiž šiemettu ďo nouž o-žetę* kylvetty ruis jo on noussut oraalle.

ora|iźe (Sn B Td M), B *-in(E)*, N TP SP Ph *-ine*, Lm *-inę*; p. Sn B Td M *-št*, Ph *-štę*, SP *-stu*; pl.n. Sn B Td Ph Lm M *-ižed*, SP *-ized*; pl.p. Sn B Td Ph M *-ižid*, SP *-izī* naskali: Sn *o. pidᵢäu olda ťšabaton ombeldes* naskali tarvitaan saapasta ommeltaessa. B *špilkan ajettau orain(E)* n. kenkänaulan lyömistä (puisen naulan reiän kaivamista) varten. M *ťšabatoiden ombeltau o.* n. saappaiden ompelemista varten.

or|az (B Td), N *-àz*, *-as*; p. B Td *-ast*; pl.n. B Td N *-ahad*; pl.p. *-ahid* hyvin nuori oras: B *rugiž nouzou orahalę, puhkenou. o. ńokalę nouzou* oraan kärki tulee näkyviin. Td *kagr on orahal.* (ks. *ožm.*)

ora|u (Sn—V SP—Kj); p. Sn—V Ph Kj *-vad*, SP *-voa*; pl.n. Sn—V SP Ph Lm Kj *-vad*, B N Ph *-vàd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *-void*, SP *-vī* orava: Sn *meťšńikk‿ambū oravoid. lendeľī o.* siipiorava. B *oravam peza on sagedas* (tuuheassa) *kūzes, kandos, huaban ondes* (ontelossa). *oravaṇ haukkui koir* oravakoira. *oravaŋkogodai, ken ostau i müöu* oravannahkakauppias, joka ostaa ja myö. *o. puittau* (kiitää).

orav|àahänd (B Pl), Pl *-aṇhändheiń*, Td *-aṇhäńd*; p., pl.n. B Pl *-àahändad* korte (equisetum arvense) kesäversoisena: B *o. kazvau kuivàл kohtàл.*

orďim (Td); p. *-d*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* riihessä parsien päiden kannattajaorsi, päistään seinään kiinnitetty.

orďi|ńe (Sn B Pl), B *-ž*; p. Sn B Pl *-št*; pl.n. *-žed*, B *-žèd*; pl.p. Sn B Pl *-žid* riihen parsi: Sn *rīhez oлdau o-žed.* B *rīhes ozràd ahteìau ülähäkš(i) orďižęлę kuivàttavakš.*

**orduiine* (TP); pl.g. *-ziden* orsi: *vai pideлnou o-ziden tagan seižoteлta* (itk.) vai pitäneekö ovensuussa (orsien takana) seisoskella.

oŕe|h̯(χ) (B Td); p., pl.n. *-h̯h̯ad*; pl.p. *-h̯oid* pähkinä. (v. орѣхъ.)

oŕešk (Kš N); p. *-ad*; pl.n. Kš *-ad*, N *-àd*; pl.p. Kš *-oid* pähkinä, orehka. (v. орѣ|шекъ, -шка.)

org (Td Kj); p. Kj *-od*; pl.n. Td *-òd*, Kj *-od* orko, noro, metsää kasvava vesiperäinen alava kohta: Td *o. on mehòᵛ da sammaliĭkkàz koht, on лať š, šiäл лa(ťšùл; orgòs kazvàv äi muärďäd: buŏлäd da mušťšᵘòid* o. on kostea ja sammaleinen paikka, on tasainen, tasaisella kohdalla; siinä kasvaa paljon marjoja: puolukoita ja mustikoita.

oŕχo|i (SP); p. *-idu*; pl.n. *-id*; pl.p. *-лoi* mesimarja: *o-id‿om, тиaл kazvau.*

oŕih (Sn B Kn Kš N V SP Ph Pk), B *oŕ(i)h*, *oŕ(н)*, B V TP Kj *orih*, Pl Td *oŕh*, Td *oŕh*, *or(ⁱ)h*, Kš *oŕèh*, N *oŕⁱhę*, *oŕih*, *orīh*, *oŕⁱh*, *oŕīh*, Lm *oriʰ*; p. Sn B Kn Kš *oŕiht*, Pl Td *oŕht*, Kš *oŕèht*, N *oŕⁱt*, V Ph *oŕihtę*, SP *oŕihtu*, Lm *orihtę*, Kj *oriht*; pl.n. Sn B Kn Kš N V SP Ph *oŕihed*, B *orihèd*, Pl Td *oŕhed*, Kš *orehed*, N *oŕehed*, *oŕⁱhed*, V *orehèd*, TP Kj *orihed*, Ph *oŕihęd*; pl.p. Sn B V Ph *oŕihid*, Pl Td *oŕhid*, Kn Kš *oŕihīd*. Kš *orehīd*, N *oŕⁱhid*, SP *oŕihī*, Kj *orihīd* valakka l. ruuna: B *oŕih hebo salvettu on* v. on kuohittu hevonen.

orihsälgü (Lm) orivarsa.

oŕihvarz (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* ed.

or|л (B Td), Ph *-лę*; p., pl.n. B Td Ph *-лad*; pl.p. B Td *-ťid* kotka. (v. op|ёлъ, -лá.)

oroi (B Pl Td); p., pl.n. *-d* eräs paksuvartinen, ruskeakuorinen, alta valkea sieni: B *o. on kova griba* (sieni), *piäliťťši rusked, алaťťši valged.* (v. боровикъ.)

or|ž (Sn B Td Kš), TP Ph *-zi*; p. Sn B Td *-t*, B Kš *-ī*; pl.n. Sn B Td Kš Ph *-ded*, TP *-dèd*; pl.p. Sn B Td *-žid*, Kš *-žīd* orsi (pirtissä: hirsimäinen, ylempänä hyllymäistä orsilautaa; navetan parvessa, aitassa, saunan eteisessä); parsi (riihessä): Sn *pane päreged* (päreet) *ordeлę* [kuivumaan]! B *saraiл ordeлę pandau hebom brujid, nuorad* navetan parvessa orrelle pannaan hevosen valjaita, nuoria. *aitas sobad* (vaatteet) *lükäitau* (nakataan) *ordeлę. ďaksetau* (riisutaan), *sobad* (vaatteet) *ordeлę pandau* [saunan eteisessä].

oru|žď (Sn B Kn Td N), N *-žďź*, *-žďźe*, TP Ph *-ž*; p. Sn B Kn Td *-žďad*, TP Ph *-žad*; pl.n. Sn B Kn Td *-žďad*, N *-žďžad*, *oŕužad*, TP Ph *-žad*; pl.p. Sn B Kn Td N *-žďoid*, TP *-žoid* pyssy, haulikko: Sn *mina zabivoi(ťšin* (latasin) *o-žďan. kurk lekahťīhe dai o-ž īibiťťīhe* hana liikahti ja pyssy laukesi. B *mina o-žďan oлgapiäs oťťin i* (ja) *ambuin soťkid.* Kn *puine o.* jousipyssy. N *lähtòu meťťšài oŕužaŋke ambumài lindud.* (Av оружьё.)

oś' (Sn B Pl Td), B SP *oś*, V Ph Lm *ośśę*; p. Sn B Pl Td V Ph *ośśad*, SP *ośśoa*; pl.n. Sn B Pl Td SP *ośad*, V *ośśàd*; pl.p. Sn B Pl Td *ośśid*, S *Pośśī* akseli. (v. ось.)

oškur (B); p. *-ad* alushousujen vyötärö, jonka läpi vyö kulkee. (Arv óшкуръ.)

osobi (Sn) erikseen: *lükkiu* (viskelee) *ďüvät*, *šīd erodau ďüvä o.*, *rūmened o.* (v. особь.)

ośolkę (Lm) puinen viikatteenteroitusliippa. (v. осё|локъ, -лка.)

ošouńi (Pk) suuri ajoreki. (v. óшевни.)

ošpi|ťš (Sn), B Pl *ośpiťš*, B Td *ospiťš*; p. Sn *ošpi|ťťšad*; pl.n. *-ťťšad*; pl.p. *-ťťšoid* rokko: Sn *egläi лapšilę pańďī o.* eilen lapset rokotettiin. B *ośpiťťšas buľkuižed* (näppylät) *nouzou. ospiťťšan ďälged* rokonarvet. Td *must ospiťš* musta rokko, jossa isot, mustapäiset rakot.

osrog ks. *azrag*.

ośśeĕkkaid (N) risuaita. (Av óсѣкъ.)

ostada (Sn—V M Lh), SP *ostoa*, Ph *ostai*, Lm *osta*, Kj *osta*; pr. Sn—V SP Ph Kj M Lh *ostan*; impf. Sn *ošťin*, Sn B Pl Td Kš M Lh *ošťšin*, B Td *ošťšin*, Kn Kj *osťīn*, N *ośťin*, V SP Ph *osťin* ostaa: Sn *mina ošťiń ďauhod vīž havadod* (säkkiä). *hän ošť ūdeę heboo. hän коlme sanad ošťš*. B *mužik* (talonpoika) *тилou ostamä oлged* (olkia). N *bŕiha ośť valìťš koľťšaižęę* nuorukainen valitsi ja osti sormuksen.

osta|i (N); p. *-jad*; pl.n. *-jàd* ostaja: *mäńi edęu o-jad vähäšt* meni vähää ennen ostajaa.

ost|елda (Sn Lh); pr. *-елęn*, N *-ęlęn*; impf. Sn Lh *-eľin*, N *-ęľin* ostaa, ostella, hieroa kauppaa: Sn *ak hälläi kourad остелou* akka häneltä rekipeitettä ostelee (hieroo kauppaa). N *kävęlęn mina külilоid müöiťę, остęлęn mina žīvàttăd* minä kuljeksin pitkin kyliä ja ostan elukoita.

oz|a (Sn—V SP Ph Kj); p. Sn—V Ph Kj *-ad*, N *-àd*, SP *-oa* onni, kohtalo; osa: Sn *ozakš* (onneksi) *eę лaŋgennu. miťteę šina ozaą ľöužiɒ* millaisen onnen sinä löysit? B *anda, ďumaл, ozad! žeńihoę* (sulhasen) *emä viľľad sipľiu* (ripottaa), *rugišt, kagrad i* (ja) *ozrad! štobį* (jotta) *oza paremb ľienou* (tulee). *mina omàлл‿ozàлл‿oľin* minä omin onnin olin. Kn *lindu oлnòu meťťšäs kirďàu, minùn oza vie kirďavęm* lintu metsässä on kirjava, minun kohtaloni on vielä kirjavampi. Td *коlmańďž* (kolmas) *oza*. N *tuli mī tuli, opìm ozàd* tuli mikä tuli, koettelemme onneamme. Ph *kaksìn ozìn* kaksin verroin.

ozabľuod (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* lahja äidille lapsen syntymän johdosta: *ku ak suau лapsen, tuodau häллei o.*: *pīragad, kurńikkad, eräz ďeŋgad vieu hambahikš* kun vaimo synnyttää lapsen, tuodaan hänelle synnyttämislahja: piirakoita, kalakukkoja, joku vie rahaa (lapsen) »hampaiksi». (v. людо.)

**ozai|ne* (TP); pl.n. *-zèd*; pl.p. *-zid* (itk.) onni: *on o-ziden pakiťťšusaigaizèd* on onnenaneluajat.

oz|aitta (Sn Td), B Pl Td N V Ph *-aita*, SP *-ata*, Kj *-äta*; pr. Sn B Pl Td V Ph *-aidan*, N *-àĭdàn*, SP *-oan*, Kj *-ādan*; impf. Sn Pl N Ph Td *-aižin*, Td *-ai*, SP *-ain*, Kj *-āžin* osua, saada osumaan, sattua (maaliin): Sn *šina ed voi ľindū o.* sinä et voi osua lintuun [ampuessa]. Pl *ed voinu ozaita* (osua maaliin, jota kivenheitolla tavoitit). Td *kivell‿ozai piähä* kivellä sai osumaan päähän. *kivi ozaiž piähä* kivi sattui päähän. SP *ozata poaľih* osua maaliin.

oza|kaz (Sn—Td N Kj), B Td *-kàz*, Td *-ĕkkàz*, Td N *-ìkàz*; p. Sn—Td N Kj *-kast*, Td *-kàst*, *-ĕkkàst*; pl.n. Sn—Td N Kj *-kkahad*, Td *-kahàd*, *-ĕkkahàd*; pl.p. Sn B Pl Td N *-kkahid*, Kn Kj *-kkahīd*, Td *-kahid* onnellinen: B *kelle pūttunou brihaлę, se o. on* kenelle nuorukaiselle [puheena oleva neito] joutunee, se on o. N *siu minä ozakàz, kui kaži da koir*

mindai ei heitèttu se minulle oli onneksi, että kissa ja koira eivät minua jättäneet pulaan.

oza|toiń̆e (Sn B Pl), Td Kš *-tuiń̆e*, Kn N *-toine*, N *-ṭoinę*, V *-tuoine*, SP *-toi*, Ph *-tᵘoi*; p. Sn B Pl Kn N *-tošt*; pl.n. Sn Pl Kn V SP Ph *-ttomad*, B Pl N *-toižed*, Td *-ttumad*, Td Kš *-tuižed*, N *-ttomàd*, *-ṭoižęd*; pl.p. Sn Pl V Ph *-ttomid*, B Pl N *-toižid*, Kn *-ttomīd*, Td *-tuižid*, *-ttumid*, Kš *-tumīd*, *-tuižīd*, SP *-ttomī* onneton: Sn *hän on o. rišťikaaz* (ihminen). *šil ozattomal vańkal küžüťäu* siltä onnettomalta Vańkalta kysytään. N *lienem müö ozattomàd igąkš* me tulemme koko ikämme olemaan onnettomia.

ozattomu|z (Sn); p. *-ī*; g. *-den* onnettomuus: *hän o o-ī moiń̆e köuh* hän on onnettomuuttaan niin köyhä. *o-dekš laŋgeńin* (lankesin).

oza|u (V SP Ph); p., pl.n. *-vad* onnellinen.

ožm (Sn), B *oźm*, *oźń*, *ōźim*, N *ozm*, *ozmᴇ*, *oźmə*; p. Sn *ožmad*, B *oźmad*; pl.n. Sn *ožmad*, B *oźmad*, B N *oźmàd*; pl.p. Sn *ožmid*, B *oźmid* (täysin kasvanut) oras, laiho: Sn *rugiž oń do ožmal. rugehen ožmad vihotettau* (vihannoivat). B *kolmsuaraiń̆e* (kolmihaarainen) *oźm. neľľänded poigad dänᵘöi suau rugehen oźmiłę šügüzel* neljännet pojat jänis saa rukiin oraille syksyllä. (ks. *oraz.*)

ozmheiń (Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* eräs palpakkolaji (sparganium sp.).

ozr (Sn—N Pk), N *-ᴇ*, V TP Ph Lm *-ę*, SP Kj *-u*; p. Sn—V Ph Pk *-ad*, N *-ăd*, SP Kj *-oa*; pl.n. Sn—V SP—Kj Pk *-ad*, B N TP *-àd*; pl.p. Sn Pl Kn Td N V Ph *-id*, Kn Kš *-īd*, SP *-ī* ohra: Sn *hīŕ mäńi ozriden al. rīhes hobitau* (toistamiseen puidaan) *ozrid*. B *ozralę pidau vierdipūd eńąmb, mòat pidau eńąmb poltada ozralę* ohra tarvitsee enemmän vierrinpuita, maata pitää ohraa varten enemmän polttaa. *halme ozrad* halmeellinen ohraa. *rouhitau ozrad* ohria rouhitaan.

ozra|iń̆e (Sn B Pl Td), TP *-ine*; p. Sn B Pl Td *-št*; pl.n. *-ižed*, TP *-ized*; pl.p. Sn B Pl Td *-ižid* ohrainen, ohra-: Sn *paštagad o-št kürzäd* paistakaa ohrakakkuja. *sūrtau sūrind o-št käžikivel* ohrasuurimoita rouhitaan käsikivellä. B *o. ďauh, leib.* TP *huttu keitetäh rugehizes ďauhos i ozraizes* (ruis- sekä ohrajauhoista).

ozràŋkogo (N) ohrakasa.

ozrànviľľă (Td) ohravilja.

ozrmòa (B) ohralla oleva kaski.

ozrpalo (B Pl); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* palo, johon aiotaan ohraa kylvää. *o. om puhtàz* (polton jäljeltä siinä ei ole palamattomia puita).

ozrpiä (B); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* ohrantähkä.

ozrrobeh (Td) ohrarove, -tuokkonen.

ozršäŋg (Pl), Td *ozʀšäŋg*, *ozrànšäŋg*; p., pl.n. Pl Td *-ed* ohransänki.

oz|uttada (Sn B Pl Ph Lh), Td *-utada*, N *-ùttada*; pr. Sn B Pl Td Ph Lh *-utan*, N *-uìàn*; impf. Sn Td Lh *-uťin*, B Pl Td *-utin*, N *-uľin*, TP *-uťťi*, Ph *-uttị* näyttää, osoittaa: Sn *laukas* (myymälässä) *sanutau: »ozuta tavaroid!» sormell ozuteťťī mužikkad* (miestä). *adamaą händ ozuttau, ďog om puoľüöd* otavan pyrstö osoittaa, joko on puoliyö. B *uńis ozuttau miłłę* unessa ilmestyy minulle. N *ozuťìttę dorogaą, kunna mändä* näytitte tien, minne mennä.

ozu|ttazetta (Sn), Kš *-tasta*; pr. Sn Kš *-ttazen*; impf. Sn *-ťťīme*, Td *-tīhe*, Kš *-ttažīn*, N *-ťťīzęi* osoittautua, näyttäytyä: Sn *hän millei uńiss ozuťťīhe*. Td *kezä ozutīhe lühüdäkš*. N *ozuťťīzęi tämä ak oma koŕeìàkš* vaimonsa osoittautui (unessa) vaunuiksi.

ozutte|lda (Sn); pr. *-lęn*; impf. *-ľin* näytellä: Sn *mäne o-lę peldod!* N *lähtou konďi(àŋke küliloid müöi konďiad ozùttęumai* lähtee karhu mukana pitkin kyliä karhua näyttelemään.

ozutteľiška|ta (Sn); pr. *-den*; impf. *-žin* alkaa näytellä.

ota|u (B Td V Pk), B *-v*; pl.n. *-vad* odelma: Td *kazvoi o.* (Av отáва.)

otkaz (Td); p. *-ad* kieltävä vastaus (varsink. kosijalle). (v. откáзъ.)

otkaž|ida (Sn B N); pr. *-in*; impf. *-īn* antaa kieltävä vastaus (pyyntöön), eroittaa (toimesta): N *et sina händäi otkažinnę ierę̆h, ka лоppiu häm meid* kun et sinä häntä (renkiä) eroittane toimesta, niin hän tuhoaa meidät. (v. отказáть.)

otkaž|izetta (Pl Td); pr. *-izou*; impf. *-īhe* kieltäytyä tulemasta mihin pyydetään; antaa rukkaset kosijalle. (v. отказáться.)

otлogī (Pk) loiva: *o. mägi.* (v. отлóгій.)

otpusk (B) loma: *tuli salдatałę se vuož, što lähtä o-ā koďī* tuli sotamiehelle se vuosi, jolloin hän sai lähteä lomalle kotiin. (v. óтпускъ.)

otŕad (B) sotaväen osasto. (v. отрядъ.)

oīš (Sn B Pl Kn Kš), Td *oīs*, Td Kj *ots*, N *oťš*, V Ph *oťťšę*, SP *oťťšu*; p. Sn—Kn Kš V Ph *oťťšad*, Td Kj *oīsad*, N *oťťšăd*, SP *oťťšoa*; pl.n. Sn—Kn Kš V SP Ph *o(ťšad*, B N *o(ťšàd*, Td Kj *o(tsad*; pl.p. Sn *oťťšid*, B *o(ťšid*, Td *o(tsid*, Kš *oťťšīd*, *o(ťšīd*, SP *oťťšī* otsa (ihmisen, eläimen, uunin); (mäen)huippu, yläosa; (talon) pääty: Sn *налголл‿išk oťťšā*, *o(ťšam mureęž* (rikkoi). *valдeď ďuro* (viiru) *lehmалл‿o(ťšas. pane pä(ťšin o(ťšalę kuivā алaižeD* (kintaat)! Td *pä(ťšin oīs ülemb pä(ťšin sūd. mägen oīs.* N *ei hänèn oťťšài tūлę* ei hänellä ole edesvastuuta (nuoresta sanotaan). *seižuu̯ peŕłi śinna o(ťšìn* seisoo pirtti, pääty sinnepäin.

o(ťšereď (N) vuoro: *i лaŋgeń minun o. mändä* ja tuli minun vuoroni mennä. (v. óчередь.)

oťšk|ad (Sn B Pl Td), N *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td *-id* silmälasit: Sn *häллäi on o-at šilmiл.* N *staŕik* (vanhus) *panòŭ o-àt siľmī.* (v. очкú.)

oīšremeń (B Pl), Td *ots*; p., pl.n. B Pl Td *-id*; pl.p. *-īd* otsahihna (hevosen päitsissä). (v. ремéнь.)

oīšseinę (Lm) päätyseinä.

oīššīb (B) (rysän) otsaverkko: *merežìs on šīb: o. i kakš bokšībed* rysässä on siipi(verkko): otsaverkko ja kaksi kylkiverkkoa.

oťštukad (B) (hevosen) otsaharja.

ott|ada (Sn—TP M Lh Pk), N *-ăda*, SP *-oa*, Ph *-ai*, Kj *-a*; pr. Sn—Ph Kj—Pk *otan*, B Kn Td Ph *oìàn*, B Td *oìan*; impf. Sn B Td Kš V SP Ph *oťin*, B Td N *ottin*, B Kj *otīn*, Pl N M Lh *oťťin*, Kn *oťťīn*, N *oťťin*, *oťťìn*, *oťin*, *oťìn*, TP *oťťi*, Ph *oťi̯n* ottaa; nyhtää (pellavaa); viedä, vaatia (aikaa): Sn *brakui(ťšed äijäŋ ka otat pahimaa̯* valikoit kovin, niin saat pahimman. *kokoi* (kotka) *ottau лambaham muas-pʲäi. ota kätküd hīnahis* (hihnoista). *kodavävü* (kotivävy) *on otettu. ota oďďaл* (peite) *kattegikši. mina otan da riehkiu̯ šindai vähī heŋgī* minä otan ja pieksän sinut melkein kuoliaaksi. *kńīgan ottahut ľäkš* otettuaan kirjan lähti. B *äijäŋg tahtod hebos ottada* kuinka paljon (hintaa) tahdot hevosestasi? *hän oī mindai kädès* (kädestä). *tämä ruad* (työ) *äijän* (paljon) *aigad ottau.* Pl *peлvast, līnad otetau* [maasta]. Kn *īvanàn päivàd vastę oìętah vast keлdàižęs bobàs* juhannusyönä poimitaan kimppu niittyleinikkejä. Td *eła vai ota pahàkš* älä vain ota pahaksesi! N *ottagàt mindai koŕettài* (vaunuihin)! *edgi oìaiž mindai* etkö ottaisi minua [rengiksi]? *konďi(àd oìèttài plieššit purę̆mai* karhut ryhtyvät kaljua (päätä) puremaan. *ei pidanuiž mindai o. miehęлę* sinun ei olisi pitänyt o. minua vaimoksesi. Ph *äijàŋgo sinä vuodę̆л paлkkăd oìàď* paljonko sinä haluat vuodelta palkkaa? M *igan eläd, iga mield ota* oppia ikä kaikki!

otta|i (Sn N); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-jid* ottaja: Sn *mäńīž lešk miehełę, g‿euлę žeńiχχäd, o-jid* menisi (nais)leski naimisiin, mutta ei ole sulhasta, ottajia.

ottazetta (Td) tulla tiineeksi: *lehm, hebots* (tamma) *oťťīhe.*

ottopoig (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* ottopoika: Sn *ìалл‿ižandалл‿on o.*

ottotütär (Td) ottotytär.

ottoveĩ (B) kasvattiveli.

oťťšękīru (Lm) otsa.

oťťšin (B); ill. *-ā* ympäristön metsä (kyläkunnan perintömaa): *mäńi hän o-ā.* (v. óтчина.)

**otveďi|da* (B); pr. *-n* taluttaa: *läkkä mina andan, o-n hebon povodas šinun käďē* lähde, minä annan, talutan hevosen suitsista sinun käteesi. (v. отве|стú, -дýтъ.)

**otv|et* (B N); p. N *-èttad* vastaus: B *hän raportałę šiłłę otvetan andoi mugoman* hän antoi siihen raporttiin tällaisen vastauksen. N *śe miez ei anda hälле ńi mida otvèttad* se mies ei vastaa hänelle mitään. (v. отвѣ́тъ.)

otvor|ĩk (B Pl Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kàd*; pl.p. *-koid* ruuviavain. (v. отвёртка.)

oun|astada (Sn Ph); B Pl Td *-àstada*; pr. Sn Ph *-astan*; B Pl Td *-àstau*; impf. B *-àsť*, Pl *-aštš* vainuta (vaistomaisesti, esim. että pyydys on vaarallinen): Sn *pilлamus końďī ounastau ďälged, ei tuлe šüömā* vahinkoa tehnyt (lehmän kaatanut) karhu vainuaa [ihmisen] jäljet, ei tule syömään [haaskaa]. Pl *koir ounàstau. konďī ounàšťš: ei tuлnu* (palannut) *paďinałe* (haaskalle).

oun|az (Sn B Kn Ph), B Lm Pk *-as*, N *-àz*; p. Sn B Kn *-ast*; pl.n. Sn B Kn Ph Lm *-ahad*; pl.p. Sn B Ph *-ahid*, Kn *-ahīd*; komp. Sn Kn *-ahemb*; sup. Kn *kaikiss‿ounahemb* helposti vainuava; ovela, viekas, kavala (ihminen, eläin): Sn *mäńiŋ końďiad varďoimā* (odottamaan), *verno* (varmaankin) *ounas końďī, ei tuлnu.* Lm *o-as toižen moańittau* (pettää).

p

pad|a (Sn—Pk); p. Sn—TP Ph—Pk *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP—Pk *-ad*, N TP *-àd*; pl.p. Sn—N M Lh *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* pata (malmia, rautaa, savea), ruukku: Sn *on tšugunašt, savišt, kinovarnịad padad* on malmi- ja savipatoja, tummanruskeaksi laserrettuja saviruukkuja. N *akàu oľďī maidòd padoihei лaskeìèttùd* akka oli kaatanut maidon ruukkuihin. TP *maido лasketetah padah lüpsinreŋgis-päi* (lypsinkiulusta).

padai|ne (TP); pl.n. *-zed*; pl.p. *-zid* pieni pata, ruukku: *maidod pandah vardeŋkeräizeh* (varrelliseen) *padaizeh pieńi лuzikkaine* (pieni lusikallinen).

padałaudaińe (Td Sg) maitoruukun peittona pidettävä ohut koivulauta, joka pestään hiekalla ja varpuluudalla joka lauantai.

paďin (Td); p., pl.n. *-ad* haaska, raato. (Av падúна.)

padon (Td); p., pl.n. *-ad* jyrkkä vesiputous. (Av падýнъ.)

pa(ďža ks. *pä(ďžä.*

pa|ďv (Sn), Td Kš *-dv*; p. Sn *-ďved*, Td Kš *-dved*, Kš *-dvèd* patvi, (koivun) kylkipuu: Kš *padvèd otetau püs* (puusta).

padv|ehińe (Td), Kš *-ińe* patvinen, koivunkyljestä tehty (esim. hanko).

pagan (B Td Sg), Lm *pogànuoi* saastainen; syötäväksi kelpaamaton: B *p. aštšī* (astia) (jos siinä on pesty esim. lapsen riepuja tai siinä on ollut elukkain ruokaa). Td *p. lind on haraĩk, tiĩk* (Sg sitä ei saa metsästyspyssyllä ampua, siitä pyssy turmeltuu). (v. погáный.)

paganaąšie|ń (Pl); p. *-nt*; pl.n. *-ńed* kuu-

kunen l. kuukunanmuna valkeana (lycoperdon bovista).

pageńiška|ta (Sn); impf. *-ž*, Ph *-nďi* lähteä pakoon.

page|ta (Sn B Pl Td Kš V SP—Lh), Kn N *-tta*; pr. Sn—Lm M Lh *-nen*, N *-nęn*; impf. Sn B Pl Td N V SP Ph Lm M Lh *-ńin*, Kn *-ńīn*, Kš *-žìn* paeta; virrata, laskea (joki): Sn *tora roďinnou*, *šīt p-kkad iärē* [kun] tappelu tullee, niin paetkaa pois! *ńügüižid ruadajid ei pidä ďaло moiťťida*, *ei ka ei ruata*, *vouśo p-tau* nykyajan työläisiä ei saa kovin moittia, muuten eivät tee työtä, karkaavat kokonaan [työstä]. *oja* (puro) *p-nou лambī*. B *kondī p-i* karhu pakeni. *ďogi p-nou läbi linnàs* (kaupungin läpi). *veŕi p-nou ďogem masťī* (jokena) *ründähispiäi* (rinnasta). Td *pa·jeťī miehed iärei* (pois). N *p-nou merèi ďogi*.

pagin (Sn B Kn Td N M AV); p., pl.n. *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn M AV *-oid* puhe, pakina, keskustelu: Sn *emme uskonu šinum p-aD*. Kn *tuľi tsarį hänèŋke pägĭnälę̆* tsaari tuli juttelemaan hänen kanssaan. Td *beśotoiďem‿p.* puhetta illatsuista. N *praud sinùn p.* sinä puhut totta. *opat zàveďittai p-àd* taas alkavat keskustella. *voigi mille tūda hänèňnu pagĭnälę̆* saanko tulla hänen puheilleen?

paginai|ne (TP); pl.n. *-zed* pakina, pieni juttu: *veseldelemös* (ilahdutan itseäni) *teijän p-ziл* (itk.).

pagi|šta (Sn—V Ph Lm M Lh), SP *-sta*; pr. Sn—V Ph M Lh *-žen*, N *-žèn*, SP *-zen*; impf. Sn B Pl Td—V Ph M Lh *-žin*, Kn *-žīn*, SP *-zin* puhua, jutella, keskustella: Sn *mina maлtaą ľūďikš p.* minä osaan lyydiä p. *händäi voi vieŕidä*, *aino praudat p-žou* häntä voi uskoa, [hän] aina totta puhuu. *влaturiu p-žou midä piä kandau* puhuu joutavia mitä sylki suuhun tuo. *p-šťī keskenā nužikaD* miehet juttelivat keskenään. *kaikiį suaďī händäi müö p-žmā* kaikki alkoivat kannattaa (puheissaan) häntä. B *keiňe šina p-žid egläi* kenen kanssa sinä keskustelit eilen. *pahembi enďišt p-žou* huonommin puhuu kuin ennen. *müö p-žemme lüudikš* me puhumme lyydiä. Td *p-štà*[u] *hiľľàka*[i]*šťši*, *ťšuhùtaďi* puhuvat hiljaa, kuiskaten. N *suoŭ hiľľąšťši pagìžmài* alkaa hiljaa jutella. M *eń ďaло p-žnu* en paljon (kovin) puhunut. *nareko šaŋgurdau p-žou ľūďikš* tahallaan puhuu mongertaa lyydiä.

pagištoi|ttada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-ťin* puhutella.

pagižiį (B) puhuja: *toden p.* totta puhuva. *tühďän p.* valehtelija.

pagл (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* paula (virsun): Sn *p-at pleťitäu* (palmikoidaan) *virzuis*. B *p-ad virzuiss‿on*. Td *p-ad rogozàs*, *huonos łaŋgàs* p-t [tehdään] niinestä, huonoista langoista.

**pag|o*; in. Kn Ph *-òs*; ill. Sn B Lh *-ō*, Td *-ö*[i], *-oĭ*, *-oi*, N *-òi* pako: Sn *anda ďumaл ďaлgad norā p-ō* riensi minkä jaloista pääsi luolaan pakoon. B *huk händàttā p*[i]*äś p-ō* susi hännättömänä pääsi pakoon. *läht p-ō*. N *libuu* (lähtee) *me‹ťšìkkoi p-òi*.

pah|a (Sn—Lh); p. Sn—TP Ph—Lh *-ad*, N *-àd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP—Lh *-ad*, Kn Td N TP Pk *-àd*; pl.p. Sn—N TP M Lh *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi*; komp. Sn Pl *-embi*, B *-emb*, N *-èmb*; sup. Sn SP *-im*, Sn *kaikis pahembi*, *samī p.*, Pl *kaikes pahembi* paha, huono; paholainen: Sn *eлa mäne p-oidem mužikoideŋ* (miesten) *ker*! *pahan akaŋ kere oľi elädä p.*, *akattai roďīhe* (tuli) *vie* (vielä) *pahembi*. *ťämä huondus* (aamu) *p. paha*л *pogodaл ajeлęD* huonolla säällä olet liikkeellä hevosella. *ďereťńìk tuлou p. sana*, *ei hüvä. ď.* on huono (kiro)sana, ei hyvä. *pahembi humaľńikoid* (humalaisia) *oлeD šina. brakui‹ťšed äijäŋ ka otat p-imaą* valikoit [liian] paljon, niin saat huonoim-

man. B *p. mieľ*, *pogoď* (sää), *šüömiňe* (ruoka), *vᵘoi*, *кала haiž* (haju), *ďieл* (asia). *ńüťš hälle pahakš*, *ei magedakš* tyvi hänestä (karhusta) maistuu pahalta, ei makealta. *ťämä vuož oľi paha*, *a tuľī vuož ľienou vie pahemb* tämä vuosi on ollut huono (sadon, ansion puolesta), mutta tuleva vuosi lienee vielä huonompi. Td *ak on pahàz mielès* vaimoni on pahoilla mielin. *ed ďo viť pahakš pane* ethän kait pahaksesi ota? *p. oľ häneę* paholainen vei hänet. N *muťšoile lień paha elànd* nuorikon elämä tuli huonoksi. *šüötàn i* (ja) *ďuołaą*, *andàn kagrăd*, *andàn leibăd i* (mutta) *hüö* (*hebod*) *aino pahèmb i pahèmb* (yhä vain laihtuvat laihtumistaan). *oľi hälläi ťiedod pahaą vägeu* hänellä oli paholaisen antamat tiedot. *om mužik pahàn kiškoi* mies on kiroilija. SP *pahim oę hein* pahin on heinä[ntekoasia]. Pk *pahàd otetťī koir* paholaiset veivät koiran.

pahaлла (N) pahoin, huonosti: *edgi pannu p.*, *eigi kadoiž* etkö pannut (taskupeiliä] pahoin (huonoon paikkaan), eikö katoa?

pahalai|ne (Ph); pl.n. *-žed* paholainen.

pahamieľ (Sn); p. *pahadmieľd*; mielipaha, murhe, tuska: *millei лuaďīt pahammieľen tobďan* minulle aiheutit suuren mielipahan. *ei pidä pidädä pahadmieľd* ei pidä murehtia.

pahapuoľ (B) paholainen, piru.

pahasлojaiňe (Td) pahasyinen: *p. perähaлg* (pärepuu). (v. слой.)

pahataba|iňe (Sn B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* luonteeltaan paha, kiivas: Sn *p. rišťīkaąz* (ihminen) *oę hän*.

pahe|ta (Sn); pr. *-ndan*; impf. *-ęžin* pahentaa, huonontaa, tehdä huonommaksi: *mi šindai om p-ndannu moižeksi*, *vai ed voinu* mikä sinut on tehnyt niin huonon näköiseksi, vai oletko ollut sairaana?

pahe|ta (Sn); pr. *-nen*; impf. *-ńin* pahentua, huonontua, tulla huonommaksi.

paheuz|uda (Sn N); pr. *-un*; impf. *-uin* pahentua, huonontua; pahastua: Sn *midä šina p-iď ďaлoľi* mistä syystä sinä olet tullut kovin huonon näköiseksi. N *emànd i küлou i p-ū* emäntä kuulee [asian] ja pahastuu.

pa|hk (Sn B Pl Td—V Kj Pk), Kš *-ḣk*, V Ph Lm *-hkę*, SP *-hku*; p. Sn B Pl Td Kš V Ph Kj *-hkąd*, Td *-hkad*, Kš *-ḣkad*, SP *-hkoa*; pl.n. Sn B Pl Td Kš V SP Ph Kj *-hkad*, Kš *-ḣkad*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *-hkoid*, Kš *-ḣkoid*, V Ph *-hkuoid*, SP *-hkoi* paise, ajos; (koivun) pahka; patti (hevosen jalassa): Sn *p. pidⁱäu puhkaitta*, *anda märgäd lähtöu iärē* paise on puhkaistava, jotta märkä lähtisi ulos. B *p. egläi* (eilen) *puhkei. ajᵘoi pahkan šelgā* paise nousi selkään. Pl V *pahkan puhkaižin*.

pahmahus (TP) suuri kauransurvontahuhmar myllyssä: *puindękagràd andetah hebolоiл i pandah pahmahakse*; *pahmashuavo viedäh meľľiťšäh*, *kuatah pahmahukseh*, *i survou i rodih kagrain(ę) ďauho* puintikauroja annetaan hevosille sekä pannaan survottavaksi; survekauroja sisältävä säkki viedään myllyyn, kaadetaan huhmareen ja survotaan ja tulee kaurajauhoja.

pahmashuavo (TP) survottavaksi määrättyjä kauroja sisältävä säkki (esim. ks. ed. sanasta).

pahmàspohď (Td Sg); g. *-an* kauransurvontahuhmaren pohja myllyssä.

pahm|az (B Td), Td *-àz*, N V TP Ph Lm *-as*; p. Td *-ast*, Td N *-àst*; pl.n. B Td V TP *-ahad*, Td N *-ahàd*; pl.p. Td *-ahid* suuri kauransurvontahuhmar myllyssä; huhmarellinen (säkillinen) kauroja myllyyn tuotaessa (paino 3—4 puutaa, jauhoina n. ½ säkkiä, pölyksi menee n. 4 naulaa): Td *kagraižed ďauhod om p. üńńā*, *vast meľľiťšas tuodu* kaurajau-

hoja on kokonainen huhmarellinen, äsken myllystä tuotuja. N *kakstošküme p-àst meľli(ťšàs survòŭ* kahdessatoista huhmaressa myllyssä survotaan. *kudamài havadoi vīž ńeľľikkod mahtuu, śe lienou p-as* säkki, jodon mahtuu viisi nelikkoa [kauroja], sisältää huhmarellisen. V *kakśi petkeľid* [on] *p-ahas*. TP *puindękagràd pandah p-ahakse* puintikaurat pannaan survottaviksi. Ph *p-as on ďauho, kudain* (joka) *survotetah petkełeл meľliťšas* (myllyssä).

pahn (Td); g. *-an* karhun t. mäyrän pesä.

pah|oin (Sn B Kn Kš SP), V Lm *-uoin*, Kj *pohuon* pahasti, huonosti, väärin: Sn *pahoiį ruadoid, šīt kirotau* kun pahasti olet tehnyt, siitä moititaan. *p. oo salvettu, puazuihe mändäu sormet* huonosti on salvettu [rakennus], hirsien väliin sormet mahtuvat. *šep pańi šinat pahoiη kiekoihe* seppä pani väärin vanteet [kärryjen] pyöriin. B *šinä p. лuaďīd* (teit). V *pahuoin azuit* (teit). Kj *ombлuz rīťštui, pohuon ombełtud oma* sauma ratkesi, huonosti on ommeltu.

paχovik (Td) suolityrä, -mulkku. (v. паховикъ.)

pah|us (Sn SP Ph), Td *-uš*, Kš N *-už*; p. Sn Kn Td Kš N *-ut*, N *-ŭt*, *-ùt*, SP *-uttu*, Ph *-uttę*; g. Sn Td Kš Ph *-uden*, SP *-uon*; pl.p. TP *-uizī* pahuus, paha, onnettomuus: Sn *mibi oľi šillei minus pahut* mitäpä pahaa minä olen sinulle tehnyt? N *śīd mille ťämä pahuž roďīzei* siitä minulle tuli tämä onnettomuus. TP *en do sū^{v}rī pahuizī лuaďinu* (itk.) enhän suuria pahoja ole tehnyt.

paid (Sn B Kn Td N), V TP Ph *-ę*; p. Sn B Td V Ph *-ad*; pl.n. *-ad*, N TP *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid* miehen paita: Sn *ošťiį sītsat* (karttuunia) *p-akśi. p-az oo harďuz* (vuori hartioiden ja rinnan kohdalla). *paлttinaz лuaďitau* (tehdään) *p-ad. kagлuksem p-az rebiťin* paidan kaulurin revin. B *ižan paidas лuaditau lapselę, roďinutelę vasta, p.* isän paidasta tehdään vastasyntyneelle lapselle p.

paidai|ne (TP); pl.n. *-zed* lapsen paita.

pai|k (Sn B Pl Td M Lh), B Td Kš N *-k*, Kn Td N *-k*, V TP Ph Lm *-kkę*, SP *-kku*, Kj *-kk(u)*; p. Sn B Pl Td Kš N V Ph M Lh *-kkad*, Td *-kkăd*, N *-kad*, SP *-kkoa*; pl.n. Sn B Pl Td Kš N V SP Ph M Lh *-kad*, B V *-kàd*, Kn Td N *-kàd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš N M Lh *-koid*, Td *-k^{u}òid*, V Ph *-kuoid*, SP *-kkoi* (pää-, kaula) liina, huivi; paikka (vaatteessa); Lh paikka, kohta: Sn *šuлkuižes paikass‿oo ribud* silkkiliinassa on hapsut. *kagлaл pidettäu p.* kaulaliina (pääliinan muotoinen). B *piä-, kagлpaik*. Td *naižinahmoid pidetäu piäs paikkad* naiset käyttävät liinaa päässään. Kš *paikoiš*, V *paikuois* liina päässä [ovat naiset]. Lh *tuлou okurat šihe paikkā* tulee juuri siihen paikkaan.

paika|iṅe (Sn Pl Td Kš Kj), Kn V Ph *-ine*, N *paikainę*; p. Sn Pl—Kš V *paika|št*, Ph *-štę*, Kj *-štu*; pl.n. Sn Pl—Kš V Ph Kj *-ižed*; pl.p. Sn Pl Td V Ph Kj *-ižid*, Kn Kš *-ižīd* pieni liina: N *žeńiχołę лahďottai paid i šuukuinę paikainę kagлăлę* sulhaselle lahjoitetaan [häissä] paita ja silkkinen kaulaliina. *ďeńgàd śidou paikaižęi, panou kormańī* rahat sitoo pieneen liinaan (nenäliinaan ?) ja panee taskuunsa.

pai|kata (Sn B Td); pr. *-kkadan*, N *-kadàu* impf. Sn B Td *-kkažin* paikata (esim. vaatetta): Sn *paikkad‿ak pińďžak* paikkaa, eukko, takkini! B *paikkada minuη kindahad* (rukkaset)!

paim|eń (Sn Td), Sn *-em*, B N TP Lh *-oi*, B *-^{u}oi*, Ph Lm *-uoi*; p. Sn Td *-end*, B Lh *-oid*, B *-^{u}oid*; pl.n. Sn *-ened*, B Lh *-oid*, B *-^{u}oid*, Td *-eńed*; pl.p. Sn *-eńid*, Td *-eńīd* paimen: Sn *p-en trubaл trubiu* p. torvella toitottaa. Pk *p-uəľ on truba*. Lh *pień brihaťš tariťťšezou p-oikš* pieni poikanen tarjoutuu p-ksi.

paim|eta (B Lh), N *-etta*; pr. B Ph Lh

-endan, N *-èndàŭ*; impf. B *-endin*, Ph *-eńdin* paimentaa: B *ken egläi* (eilen) *ľehmìd p-ei?*

pain|ada (Sn B Pl Td N Ph), Td *-ădă*; pr. Sn B Pl Td N Ph *-an*; impf. Sn B Pl Td N *-oin*, B *-ᵘoi*, Ph *-uoin* painaa; taivuttaa; upottaa; painostaa: Sn *vikattehid p-etau tahkotes. stŕela алendau aiлahad, ku p-etau šiл aiлahid* ukkosenvaaja lievittää pistokset, kun sillä painellaan pistoskohtia. *koirańńäńńi* (naarannappi) *pidᵗäu p. lämmäл leïbäл. p. regeń dалgaksеD. vedehiŕe p-au hebon uittades.* B *bembeľ* (luokka) *p-etau; ken ei paina, ka se ostàu.* Pl *vihmaižeл šiäл p-au* sadesäällä painostaa. N *лuoďiu kesked pudrod haudaą i panou haudài void, śihei p-au* tekee keskelle puuroa silmän (kuopan) ja panee silmään voita, siihen kastaa.

painaл|ta (Sn); pr. *-dan*; impf. *-žin* painaltaa; kaataa: *händäi p-ľľī лaťťaлę* hänet kaadettiin lattialle.

paiń|m (B Td); p. B *-nt*, Td *-md*; pl.n. B Td *-med*; pl.p. *-mid* paininpuu (jalaksen, luokan): Td *ďałgàs-*, *bembeľp.*

paińimp|ū (Sn); p., pl.n. *-ūd*; pl.p. *-uid* (jalaksen) paininpuu.

paińin (TP) kastike, kastin: *hutuŋkełE pidäu p., kandateksez azuttu* jauhopuuron kera pitää olla hapankermakastinta.

pain|uda (Sn B Td N Ph); pr. *-ū*; impf. *-ui* painua, taipua, kumartua: Sn *regeń dалgaksed ei p-utA hüviį*. B *dалgaz on hüvim painunu.* Td *buap‿p-ui kaivòⁱ vett‿ammuлdaṁàⁱ* mummo kumartui kaivoon vettä ammentaakseen. N *koir i kaži p-ùťťī merèi* koira ja kissa laskeutuivat mereen. *p-nuu vedęi i suou piellaĥ ďuomai vet* painaa päänsä veteen ja rupeaa juomaan vettä. Ph *tedri ištuheze pualikałę, da pualikan ńokkę p-ū aлah* teiri istuutuu palikalle ja palikan pää painuu alas.

paižę (Lm); el. *-ges* paise.

paiʿťše (Ls) paitsi: *p. śid* (sitä).

paiʿťše|stada (Sn B); pr. *-stan*; impf. Sn *-šťin*, B *-sťin* harjata pellavat toistamiseen.

paiʿťšestüö (B) toisen harjaamisen jälkeen lähtenyt huonompi aines.

paiʿťšez (Sn B Td), N *puoʿťšęs*, Lm *paľťšos*; p. Sn B Td *paiʿťšest*; pl.n. *paiʿťšeksed*, Kn *puaʿťšęksęd*, N *puoʿťšęksęd*; pl.p. Sn *paiʿťšekšid* pellavista toisella harjaamisella lähtevä huonompi aines, rohdin: Sn *ťänä vuodeę roďī äij paiʿťšest, ku ťüöd oľi hüväD* tänä vuonna tuli paljon rohtimia, kun pellavat olivat hyvät. B *mina лoukun tüpīn paiʿťšeksел* minä tukin reiän rohtimilla.

paj|a (Sn—Kj); p. Sn—V Ph *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph *-ad*, Td *-àd*; pl.p. Sn—N *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* paja; kalustus: B *ahď* (Ph *tulehmo*), *алužin* (*-m*), *pīhted* (Td *pīhťemed*, Ph *pīhtèd*), *paľľad* (moukarit), *hīlt* (sysiä), *puľťšuk* (pölkky), *paľgiž* (Ph *paлgiš*), *truba* (savutorvi): Sn *p-as tagotau, paľľatau* (moukaroidaan) *i* (ja) *ľieʿťšotau.*

paj|attada (Sn B Pl N Ph Lm M Lh), Td *-atada*; pr. Sn B Pl Td N Ph Lm M Lh *-atan*, Kn *-àttàŭ*, N *-aìàn*, AV *-attan*; impf. Sn B Td M Lh *-ať'in*, B *-atin*, Pl *-ať'in*, N *-àť* laulaa, veisata: Sn *ńeišťšet* (neitoset) *käveldäu küläd müᵒi da* (ja) *pajatettau. pajatakkat pajo* (laulu)! B *kiuroi, solovei* (satakieli) *pajattau. kualikad stīhuid pajatetau* kerjäläiset hengellisiä lauluja laulavat. *kūлui, papiD kui pajaťeťťī* kuului, kuinka papit veisasivat. N *pappi maľitvòn pajàť* pappi veisasi virren (rukouksen). (v. пѣть, поютъ.)

pajatta|i (Pl); p., pl.n. *-jad* laulaja: *pešši* (Pekka) *oľi p.* (v. ed.)

**pajat|us* (N); el. *-ùksęs* laulaminen, laulanta: *andau ďeŋgàd* (rahaa) *p-ùksęs ńeišťłę* (tytöille). (v. ed.)

paj|o (Sn—V SP Ph Kj Lh); p. Sn—Kš V Ph Lh *-od*, B *-òd*, N *-ŏd*, SP *-uo*; pl.n. Sn—V SP Ph Lh *-od*, Td *pajòd*; pl.p.

Sn Pl—N Lh *paj|oid*, V Ph *-uoid*, SP *-олоі* laulu: Sn *pajatakkat p.*! Td *i voďìà*ᵘ *hèĭd pajòŋkerä külū* ja heidät (vastavihitty pari) saatetaan laulain saunaan. Lh *kazakk‿ištui tüveлę da vai pajoď ďerńaлdau* renki istuutui (puun) tyvelle ja vain lauleskelee (laulua kiskaisee). (v. ed.)

pa|ju (Sn Td N Ph Lm), V TP *-iju*, Lm *-ĭju*; p. Sn *-jud*, Td *-ŭd*; pl.n. Sn *-jud*, Td Ph *-jùd*; pl.p. Sn *-juid* Sn Td reenpaju; N V TP Ph Lm paju (salix): Sn *regē šidotau pajud kabлahī*.

paju|mäłàs (B), Lm *-penzas* pajupensas.

pa|kaiń̀e (Sn B Td M), B *-kàine*, *-kaiń̀e*, B Td *-kaiń̀ę*, N *-kainę*, N Ph M *-kaine*; p. Sn Ph *-kašt* pakkanen, kylmä: Sn *kai oǫ šilmiz ripšut külmettü pakaižeл* aivan silmäripset ovat jäätyneet pakkasella. B *pogòd oľi pakàine* oli pakkassää. *tuliń̀e p. iлm‿oľi äijäл pakaiń̀e* ilma oli kovin kylmä. N *pakainę külmàź lähtegen* (avannon). M *p. tobď* ankara (suuri) pakkanen.

pa|ka(ťšim (B Td TP), Td *-ga(ťšin*, N *-kaťš*, Lm *-ka(ťšin*; p. B *-ka(ťšint*, Td *-ka(ťšimd*, Td *-ga(ťšind*, N *-ka(ťšimd*; pl.n. B Td N *-ka(ťšimed*, Td *-ga(ťšimed*, N *-kàťťšimèd*; pl.p. B Td *-ka(ťšimid* (korpi)paatsama (rhamnus frangula).

paka(ťšim|muarď (Sn), B *-marď*, Pl *paga(ťšummᵘarď*, Td *paka(ťšim|mòarď*, SP *-moarďu* paatsamanmarja.

paka|(ťšimpū (Sn B Td N), B V *-ťšimpū* paatsama: Sn *p.: lehteksed* (lehdet) *oŋ kui raidas, muarďad oǫ hänes* (siinä) *ruskedat kui pihiľdämmuarďaD* (pihlajanmarjat). B *p-ťšimpū on ülen hrupkī* (hauras).

pakeht|uda (B Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* saeta, hyytyä, pilautua (veri): B *p-unnu veri* pilautunut veri (jota iilimato imee).

**paket* (B N); g. B *-an* käärö, paketti: B *andau kanfetàd* (makeisia) *p-an*. N *vaľmìzď ďeńgàd pakèttai* pani rahat valmiiksi pakettiin. (v. пакéтъ.)

pak|ita (Sn Pl Td—V SP Ph Kj M Lh), B Td *-ìta*, Kn *-itta*; pr. Sn Pl—V SP Ph Kj M Lh *-i(ťšen*, B Td *-ì(ťšen*; impf. Sn Td—V SP Ph Kj M Lh *-i(ťšin*, Pl *-iťťšin*, Kn *-i(ťšīn* pyytää, kerjätä: Sn *hänee лapšet käudäu paki(ťšemmā* (kerjäämässä). B *pakimā läht. hīŕèt pakìtau kuašad* (puuroa) *mašaл* (Marialta). Kn *paki(ťšīn paлaižen* pyysin almua. N *vieki lähtèd tavarod pakìmmai* vieläkö lähdet »tavaraa» pyytämään? Lh *hän tuľi pakimmā* (kerjäämään).

paki(ťšend (B Td); p. *-ad* kerjääminen.

paki(ťšusaigai|ne (TP); pl.n. *-zèd* pyytämisaika: *on ozaiziden p-zèd* (itk.) on onnenp-ajat.

paki(ťšuzleib (Td); p., pl.n. *-äd* kerjäämäläl saatu leipä: *meil om posłoviťš: oŋgituskałaz da p-äs naďoždad ei ołe* meillä on sananlasku: onkimalla saaduista kaloista ja kerjäämällä saadusta leivästä ei ole turvaa.

pak|iťťšī (Sn), B Td *-ĭťťšī*, B *-iťšī*; p., pl.n. Sn *-iťťšijad*, B Td *-ĭťťšijad*; pl.p. Sn *-iťťšijoid*, B Td *-ĭťťši(oid* kerjäläinen: Sn *ľinnass‿on äij pakiťťšijoid* kaupungissa on paljon k-siä.

pa|kkuda (Sn B Td Lh), B Td *-kuta*; pr. Sn B Td N Lh *-kun*, B *-kkudau*, N Ph *-kkuu*; impf. Sn B Td Lm Lh *-kuin*, N *-kui* pudota, lähteä irti, irrota: Sn *ka(ťšo, kaššaľ pakui ťelegäss iärē* katsos, kontti putosi rattailta! *saлvetau ka лastuD pakkū äij* kun [rakennusta] salvetaan, niin lastuja tulee paljon. *pińďžakas präšk pakui* takista nappi irtosi. *bu(ťšiz vandeheD pakuťťī* tynnyristä vanteet irtosivat. *pakui humaл perzeges ku vedē лaŋgeń* kyllä humala hävisi, kun [humalainen] veteen putosi. B *šido łujembi: ei ka pakkū* sido lujemmin: muuten putoaa! *nagład pakutau iärei* vaajat sinkoavat irti [reen jalasta painettaessa]. *kübeń praťškahtau pakkū лaťťałę* kipuna singota räiskähtää

lattialle. N *hebo pakui ierẹh omàs soimès* hevonen pääsi irti seimestään. TP *pahàd pakukkàd, kivud kirbokkad* (loits.) pahat (taudit) kaikotkaa, kivut kirvotkaa!

pakku|ľ (B Kn Td Pk), N *-l*, V Ph *-li*; p., pl.n. B Kn *-ľid*, Pk *-ľìd*; pl.p. Kn *-ľīd* koivunpahka; pehmeä sienimuodostus koivun rungossa.

pakli (Td) rohdin, tappura. (v. пáкля.)

pak|òttada (Sg); pr. TP SP *-ottau* särkeä, pakottaa, kirveltää: TP *piäd pakottau.* *-ľ* (Sn—Kš Kj M Lh), Td *-ľ*, V TP Ph Lm *-ľľę*, SP *-ľľu*; p. Sn—Kš V Ph Kj M Lh *-ľľad*, SP *-ľľoa*; pl.n. Sn—Kš V Ph SP Kj M Lh *-ľľad*, Td Pk *-ľľàd*; pl.p. Sn—Kš Kj M Lh *-ľľoid*, V Ph *-ľľuoid*, SP *-ľľoi* moukari, väkivasara: Sn *sūrел paľľaл paľľatau* (taotaan) *pajas.*

рал|a (Sn B Td Lh); p. *-ad*, Td *-ăd̆*; pl.n. Sn B Td Lh *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn B Td N Lh *-oid* kappale, pala: Sn *pū-*, *leippaлa.* B *d̆o tobd̆an p-an matkai* jo kulki sievoisen matkan. *слūžī salдat kümmene vuoī ühtē ралā* sotamies palveli kymmenen vuotta yhteen menoon. Td *лŭăd̆īdă raudàižẹ̀d pajùd i kabлăhàd üht p-ăd̆* tehdä [rekeen] rautaiset pajut ja kaplaat yhtenä kappaleena. N *leikòttai p-oiлęh* hakataan kappaleiksi.

ал|ada (Sn B Td Kš V M Lh); pr. Sn B Kš N V TP Ph M Lh *-au*, Td *-àu*; impf. Sn B Td Kš N M Lh *-oi* palaa: Sn *tuagaл* (tuolla) *metš p-au. viritA tuohus* (kynttilä) *раlamā! truba kübendäu, noged p-etau* savupiipusta tulee kipunoita, noet palavat. *tuľi ńägüu, roikottau p-au* tuli näkyy, loistaen palaa. *tua ńei‹ťšud om paštutettu tuaha brihā, p-au tuskiťťšezou* tuo tyttö on saatu [taikakeinoin] rakastumaan tuohon nuorukaiseen, [hän] tuntee polttavaa tuskaa. B *vierd̆ipūd ku kuivetau, parembi p-etau* vierrinpuut kun kuivuvat, [niin] paremmin palavat. *kai* (koko) *külä p-oi. raud ahd̆òs p-àu. pühkitau kai pebrud раlanudeлę* [kaskea poltettaessa kulovalkean estämiseksi laidalta] lakaistaan kaikki purut palaneelle [alueelle]. Kš *kašk hüvim p-oi.* N *mužik p-oi kīšeľī* mies kuoli [liian] kuuman kiisselin syömisestä. TP *kaлud kerätäi kasken раlahui* kasken palamisen jälkeen telat kerätään. Lh *šikšhän šeẹ̀ pīhťet tagou, štob‿ei kädet раlęìaiš* siksihän seppä pihdit takoo, jotteivät kädet pálaisi.

раlahtu|da (Sn), B Td *раlàhtu|da*; pr. Sn B Td *-n*; impf. *-in* lyöttyä, hiertyä: Sn *hebol olgapiät p-ťťī läŋgiл* länget lyöttivät hevosen olkapäät. *ku p-u̯, tošťši* (toisinaan) *nahk lähtöu, tošťši nostattau buľkuu̯* (rakon).

рал|aińe (Sn B Td Lh), Kn TP Ph *-aine*, Td *-àińę*, N *-ainę*; p. Sn B Kn Td Lh *-ašt*, Ph *-aštę*; pl.n. Sn B Kn Td Ph Lh *-aižed*; pl.p. Sn B Td Ph Lh *-aižid*, Kn *-aižīd* palanen, pieni kappale, sirpale: Sn *p. leibäd, sobad* (vaatetta), *träpiťťšäd* (riepua), *pelдod ľibo* (tahi) *midä tahto* (mitä tahansa). *pień p. pelдod. kai sťokл mureń раlaižikši* koko lasi särkyi sirpaleiksi. B *anda muiлad* (saippuaa) *p.!* Kn *paki‹ťšīn раlaižen* pyysin palasen leipää. *pidau śüödä раlaine* pitää haukata (syödä vähäsen). Lh *kańťī p.* kantoivat vähän matkaa.

рала|ť, -ť (B Td), TP *-ťťi*; pl.n. B V *-ťid*, N *-ťìd*; pl.p. Td *-ťīd* saunan lavo, lauteet; makuulavitsa: Td *minä vieŕìn* (panin maata) *pălăťīd̆ẹ̀n аллę. nošťšī* (nousivat) *hüö p-ťīle.* (v. полати.)

рала|u (Sn—V), Kj *-b*; p. Sn—V *-vad*, Kj *-bad*, *-vua*; pl.n. Sn—V *-vad*, Kj *-bad*; pl.p. Sn *-vid*; komp. *-vembi*; sup. *kaikis p-vim* kuuma, tulinen: Sn *rokk‿oń d̆aлo p.* liemi on kovin k. *p-v‿oń ťämä roḱ. hīľed om p-vad. ела d̆uo p-vať ťšajud* (teetä), *viлustoitA* (jäähdytä). B *p-v‿veži.* Pl *p. leib.* Td *p-vàs vedès* melkein kiehuvan kuumassa vedessä. *pezězèn* (peseydyn) *раlăvàл vedẹ̀л.* Kj *p-vua kartofkua* (perunoita).

palauz|uda (Sn B Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* kuumeta, kuumentua: Sn *rokk.om p-unnu, davai šüödä* (anna syödä)! *raud p-ū. pū p-ū* puu palaa hiileksi.

palauzu|ttada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-ťin* kuumentaa: *rok* (liemi) *pidʲäu p.*

pa|лg (Sn B), N *-ug*; p., pl.n. Sn B *-лgod*, N *-ugud*; pl.p. Sn *-лgoid* (herneen) palko: Sn *ťänä vuoden oo sūreɒ hernehpaлgoɒ.*

**palgehu|t* (Ph); pl. tr. *-žikse* (kans.) pieni palje.

pa|лgiš (Sn Td Kš V Ph Lm), B Sg *-ťgiž*, Td Sg *-łgiž*, Pl *-ťgiš*, V *-łʿiš*, TP *-лgeh*, SP *-лgis*, Pk *-лgiž*; p. Sn Td Kš V *-лgišt*, B Pl Sg *-ťgišt*, Td Sg *-łgišt*, SP *-лgistu*, Ph *-лgištę*; pl.n. Sn B Pl Td Kš V SP Ph Lm Sg *-лgehed*, V *-łʿišad*, TP *-лgehèd*, Pk *-лgehęd*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph *-лgehid*, Kš *-лgehīd*, SP *-лgehī* palje (pajassa, harmonikassa): Sn Pl Td Kš *paлgehel lieʿťšotau.*

pa|лk (Sn—Td Kj), B Td *-лk̄*, Td *-лk*, Kš *-лkke*, N *-uk*, *-uk̀*, V Ph *-лkę*, SP *-лk̀u*; p. Sn B Td Kš *-лkkad*, Pl Kn Td V Ph *-лk̀ad*, Td Ph *-лk̆kăd*, N *-uk̀ad*, SP *-лk̀oa*, Kj *-лkad*; pl.n. Sn Pl—Kš SP Ph Kj *-лkad*, B Td *-лkàd*, N *-ukad*, *-uk̀àd*, V *-лk̀ad*, Ph *-лk̀àd*; pl.p. Sn—Kš *-лkoid*, N *-ukoid*, V *-лk̀uoid*, SP *-лk̀oi* palkka, palkkio: Sn *äijäŋgi paлkkad sᵘaiɒ* paljonko sait palkkaa? *p. pidʲäu riäďizettä edeлpʲäi* palkasta on sovittava etukäteen. N *süõiọi, ďuołoi i pauk̀àn maksòi tsaŕ* tsaari syötti, juotti ja palkan maksoi.

pa|лkata (Sn B Td Lh); pr. *-лkkadan*, N *-uk̀adau*; impf. Sn B Td *-лkkažin*, Lh *-лk̀ažin* palkata, ottaa palkkalaiseksi, vuokralle: Sn *paлkatau kazak̄ ťibo ruadai* palkataan renki tahi päivätyöläinen. B *hebo paлkatau* hevonen otetaan vuokralle. Td *beśot paťkatau* tanssihuoneisto vuokrataan.

**paлkkaʿieл|da* (TP); pr. *-en* (itk.) palkata, palkkaella: *edgo paлkkoikazakkaiziksę p-e* etkö palkolliseksi p-ele?

**paлkkoikazakkai|ne* (TP); pl. tr. *-ziksę* (itk.) palkollinen.

paťťahušťši (N) alasti: *ďaksaię iereh̆ p.* riisuudu a.!

paťťa|iźe (Sn B Td), Kn *-inę*, Kj *-ńe*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. *-ižed*, Kj *-žed*; pl.p. Sn B Td *-ižid* (sepän) vasara: Sn *p-iń oo šepäl kädes.*

paťť|az (Sn B Td), N *-àz*; p. Sn B Td *-ast*; pl.n. *-ahad*; pl.p. Sn B Td N *-ahid* paljas; lumeton, kierä (jää): Sn *nurmed om p-ahad vie, eułę heiźäd. alastoiźe se miez on, p. koťťak̄ rand, kudamał eułę heiźäd ńi midä, p. ťietɒ* paljas on ranta, missä ei ole ruohoa ollenkaan, on pelkkä hiekka. B *p. ďiä* (jää). *p. piä. p-hàt sorkàd* karvattomat sorkat. N *p-hin piein* paljain päin.

paťťa|ta (Sn—Td SP Ph); pr. Sn—Td Ph *-dan*, SP *-tah*; impf. Sn B Pl Td Ph *-žin*, Kn *-žīn* käyttää moukaria, väkivasaraa, takoa sillä: Sn *pajas sūreł paťťał p-tau, tagotau.* B *p-žin mäťškütin* (mätkytin).

pa|ťmik̄ (Sn B), B *-ťmik*, Td *-łmik*; p. Sn B *-ťmikkod*, Td *-łmikkod*; pl.n. Sn B *-ťmikod*, Td *-łmikod*; pl.p. Sn B *-ťmikoid*, Td *-łmikoid* palmikko: Sn *ńītid pidetäu paťmikoł* lankoja pidetään palmikolla. B *paťmik pletitau łaŋgas, kuaďďīvüökš pandau* langoista palmikoidaan palmikko, pannaan alushousujen vyötärönauhaksi.

paлo (Sn—N TP Lm); p., pl.n. Sn—N *-d*; pl.p. *-id* 1) palo, kaski polton ja Sn B Pl kylvön, B Td elonkorjuun välisenä aikana: Sn *p-л pidʲäu šiemetä* (kylvää) *rugišt. kerädä p-л kaлiɒ kai* kokoa p-lta kaikki telat! B *p. künttau adràл. hüö viertťī kašk, лuaďitťī p-kše i* (ja) *šiemetťī rugiž.* Pl *p-d ruatau ühtes* kaskea viljellään yhdessä (kyläkunta). Td *p-o vieržīmme, лuaďīmme* (valmistimme). Kš

p. [on] *ролettu kašk.* N *lähtou mužik* (talonpoika) *śiememmai* (kylvämään) *rugišt ralòi.* — 2) Td eräs vaihe kyykkäpelissä: vahinko koko »puolueelle».

ralŏadr (Kn); ad. *-àл* palosahrat.

ralokali (Td) tela, puoleksi palanut puu äsken poltetussa kaskessa.

ralokä|ŕg (Sn B N), Td *-rg*; p., pl.n. Sn B Td *-rged*; pl.p. Sn B *-ŕgid*, Td *-rgid* palokärki: Sn *ambuidgi šina p-rgen?* (vrt. *käŕg.*).

ralopiä (Lm) ohran nokipää.

ralop|ū (B Pl TP Lm); p., pl.n. B Pl *-ūd*; pl.p. *-uid*, TP *-ūлoid* viertopuu kaskenpoltossa, tela: B Pl *ralon aid lòaďitau p-uis.* TP *azutah àidę ümbäri p-ūлois* tehdään aita [palon] ympäri v-ista.

ral|te (B Td); p. *-tet*; pl.n. *-tteged* rinne.

raлtinvualiī (Td); p. *-kkad* kangastukki (kangaspuissa); kaulinkapula.

paľtš I. ks. *pualtš.*

paľ|tš II. (B N), Td *-ts*; p. Td *-tsad*; pl.n. B *-tšad*, Td *-tsad*, N *-tšàd*; pl.p. B *-tšoid*, Td *-tsoid* myllynrattaan hammas l. peukalo; veneen hanka: B *vualun p-tšad* m. hampaat. (vrt. v. па́лецъ, па́льца.)

raлttiiлabeh (Sn); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* palttinakäärö.

pa|лttin (Sn B Td), B *-лťin*, Kn *-лťin*, Td *-лťin*, *-łtin*, N *-uťin*, V *-лttin*, TP *-лťin*, Ph *-лťin*; p. Sn B Td TP *-лttinad*, Td *-лťinad*, *-łtinad*, N *-uťinad*; pl.n. Sn B Td TP *-лttinad*, Kn *-лťinàd*, Td *-лťinad*, *-łtinad*, N *uťinad*, Ph *-лťinàd*; pl.p. Sn B Td *-лttinoid*, Td *-лťinoid*, *-łtinoid*, N *-uťinoid* palttina, pellavakangas: Sn *raлttinaz luaďitau paidad, kuaďďad i rätťšinäd* palttinasta tehdään miesten paitoja, alushousuja ja naisten paitoja. V *raлttin on relvahan libo līnan tüös azuttu* palttina on pellavista tai hampuista valmistettu.

raлttinahi|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* palttinainen, palttinasta valmistettu: *p. paid.*

paľ|tto (Sn TP), Sn *-ī*, B *-ło*; p. Sn *-ttod*; pl.n. *-tod*; pl.p. *-toid* päällystakki: Sn *paltoss‿aluz* (vuori) *nahkaiŕe* (turkisnahkaa). *otл p-ī kerал* (mukaasi), *ei vihmuškažīš* (kunhan ei rupeaisi satamaan)! (v. пальто́.)

raлtušk (Kn) kotikutoisesta sarasta tehty mekko. (vrt. v. пальти́шко.)

raluďin (Lm) soljen paljin: *p., štobi vüoл pakuiž ei* s.p., jottei [nahkavyö] vyötäisiltä putoaisi.

pamaht|ada (Td); pr. *-azou*; impf. *-īhe* pamahtaa.

pami|ttada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-ťin* lyödä takoa (nyrkillä): *p-ta händäi* (häntä) *gurbā* (hartioihin).

pamitus (Sn) lyöminen.

pa|nda (Sn—Pk), Kn *-ndă*, Td *-ňda*; pr. Sn—Pk *-nen*, Kn Ph *-nę̀n*; impf. Sn—Lm M Lh *-ńin*, B *-nin*, Kn Kj *-ńīn*, *-ńin*, Ph *-ńin* panna: Sn *p. pualtšaižilę padaižed* p. hyllyille ruukut. *snuaput bapkoihe pandau* lyhteet pannaan kuhilaille. *drušklę ńeišťšet pandau bantad rindā* sulhaspojille tytöt kiinnittävät nauhan rintaan: *laŋg pandau verkkō, kaŋgahā. pane läŋged hebolę piähä! pane žeľetk piälę* pue liivit yllesi! *paŋgad bľuodā rokkad* pankaa vatiin lientä! *pap̄ rīzuis pańďī muaha* pappi haudattiin messupuku yllä. *naizekast ei panda druškakš* naimisissa olevaa miestä ei panna sulhaspojaksi. *idoižī pandau kagrad libo rugišt* kokeeksi itämään pannaan kauroja tahi rukiita. *kivi(tšauriŋgod pandau poštdorogoilę* karkeaa hiekkaa levitetään valtateille. *kaŋgaham pańin* kankaan asetin (kudottavaksi). *līgan sūreę regem pańiɒ* liian suuren kuorman teit. *pane perī лukkū* lukitse tupa! *pane ďuškaɒ umbē* sulje pellit! *pane päīš, külü lämmā, sobat kuivā* pane uuni, sauna lämpiämään, vaatteet kuivumaan! *elgad maťťid paŋgoi* älkää kiroilko! *käske panda samavar* käske panna teekeittiö kiehu-

maan! *strok pandau ťänäpäižē ілdā, koǫz kožitau* määräaika määrätään tähän iltaan, kun kositaan. *лapseлę pandau ošpiīťš* lapsi rokotetaan. *ailaham pańi bokkā* sain pistokset kylkeeni. B *nagrìš kuoreŋke pandàu kuaďī* nauriit kuorimattomina pannaan tiinuun. *muaha pandau* haudataan. *kinďi-pandau krana* suljettava hana. *talvèл лunt panòu* talvella sataa lunta. *ńügü m^{u}ö ühtès panemme rugĕhen palö* nyt me yhdessä kylvämme rukiita paloǫn. *halmehen ďo panin* halmeen jo kylvin. *halmehē ťähä emme paŋgo rugišt, šiemekkoi, a panemme nagrišt* tähän halmeeseen emme kylvä rukiita, vaan panemme nauriita. *ďiätä ašťši veī panda* jätä astia vettä panna. *häm‿pańi omam‿piän‿šinun ťiä (tagu(ťši, tagul)* hän pani päänsä (uhrasi itsensä) sinun tähtesi. Kn *pan‿uks umbē^{i}* sulje ovi! *ei sua ńi teilę̆ ťšoìi̯л pandă* ette tekään voi laskea (helmitaululla). Td *oŋgē^{i} pandà^{u} šäl* (mato). *käded on pannu ristā^{i} da dūmajū šeizaďi* kätensä on pannut ristiin ja miettii seisoallaan. *pańďī kakš regĕd habŭd* panivat kaksi kuormā havuja. *pä(ťšìnpańī-muastęŕ panòŭ pä(ťšìn* muurarimestari tekee uunin. *kastęgèn pańi* kaste laskeutui. *ed‿do‿viť pahàkš pane* ethän kait pahaksesi ota? Kš *panemme kihлois* lyömme vetoa! N *kagrad i* (ja) *ozràd pandài huo(džiį* (haasioihin). *panòu hebòn adrài* valjastaa hevosen aatran eteen. *kihлàd pandai* sulhanen ja morsian antavat yhteisen tuttavan säilytettäviksi kihlat (rahaa tai tavaraa kumpikin yhtä paljon) vihkimiseen asti. (ks. *kihлàd.*) *panou ŕīheę lämmài. ˙paŋgam sülüɒ* painikaamme! V *p. pinoh.* TP *magała pańďih hänlę* hänet pantiin nukkumaan. *paŋgad löülüd* lyökää löylyä! Ph *äijàŋgo panęd sinä vuodę̆л palkkăd* paljonko maksat vuodelta palkkaa? Kj *pidab sug ďalgah panda, ďalgaŋ külmäb* pitää sukka panna jalkaan, jalkaa palelee. M *en pane ďalgah* [kenkiä]. *panen* (viritän) *tulen. lähtä p. külü lämmā* pitääpä lähteä panemaan sauna lämpiämään Lh *ku(ťšer davai heit koukuл panda* kuski alkoi heitä koukulla lyödä.

**panezu|da* (Pk); pr. *-tau* tulla pannuksi, asetetuksi: *vannahī p-tau suaràd* aatran vantaisiin pannaan hangon haarat.

pań|ī (Sn); p., pl.n. *-ijad*; pl.p. *-ijoid* panija, asettaja, kiinnittäjä: *drušk taboittau ńeišťšeę, sūd bantam p-ijalę andau* [häissä] sulhaspoika ottaa kiinni neitosen, suutelee nauhan [rintaan] kiinnittäjää.

pa|ŋg (Sn B Td Pk), Td *-ng*, V Lm *-ŋgę*; p. Sn B Td Pk *-ngad*; pl.n. *-ŋgad*, Td *-nged*, V *-ŋgàd*; pl.p. Sn B Td *-ŋgoid* sanka: Sn *burakoińe paŋgaŋ kerε* sangallinen kori. B Td *kaťťilan, viedràm* (sangon), *podoińikan* (lypsinkiulun), *burakoižem* (korin) *p.*

paŋg|aińe (B Td Lh); p. B Td *-àšt*, Lh *-ašt*; pl.n. B Td Lh *-aižed*; pl.p. *-aižid* korvarengas (kivetön).

paŋgaŋkeraiṅę (Lm) sangallinen: *p. komšaiṅę* (kopsa).

pa|p̄ (Sn B Td), Sn Kš *-ppe*, B Pl Td N Kj M Lh *-p̀*, Kn N TP Ph Lm *-ppi*, Kn V SP Ph *-ppi*; p. Sn—V Ph M Lh *-ppid*, N *-ppĭd*, SP *-ppī*, Ph *-p̀ĭd*; pl.n. Sn—Lh *-pid*, B Td *-pìd*, N Ph *-p̀ìd*; pl.p. Sn Pl—Kš Ph M Lh *-pīd*, B Td *-p̀iid*, V *-ppīd*, SP *-ppilоi* pappi: Sn *papid gūľaittau* (kävelevät huvikseen). *šeiťťšeme pappid oľi meiďen pappid muaha panemas* (hautaamassa).

papa (V) isä. (v. пáпа.)

pa|paď (Sn Pl—Kš), B Td *-p̀àď*, V *-paďďa*, TP *-paďę*, SP *-paďďu*, Ph *-baďję*; p. Sn Pl—Kš V *-paďďad*, B Td *-p̀àďad*, SP *-paďďoa*; pl.n. Sn Pl—Kš V SP *-paďďad*, B Td *-p̀àďad*, Ph *-bàďjàd*; pl.p. Sn Pl—Kš *-paďďoid*, B Td *-p̀àďoid*,

V *-paďďuoid*, SP *-paďďoi* papinrouva. (v. попадья́.)

parahiťťe (B), Td *-i* parhaillaan: B *päipašt p. šiemendab rugehen* auringonpaiste p. siemennyttää ruista (kasvattaa ja kypsyttää sen jyvää). *kiärmehess‿on rugiž p.* ruis heilimöi p. *p. olīž vederistan huonduz* p. olisi loppiaisaamu [lemmennostoon]. Td *päiv paštab p.*

para|χod (Sn), Pl Td Kj Pk *-hod*; p., pl.n. Sn *-χodad*, Pl Td Kj Pk *-hodad* höyrylaiva: Sn *kumpassud müöi i p-χодалл аjелдau aino* kompassin mukaan h-llakin liikutaan aina. *lie(ďžuď ďалоľi p-χодал* h-ssa (matkustettaessa) keinutti kovin. (v. парахо́дъ.)

paraľi|ľš (Sn); p. *-ťťšad* halvaus: *p-(ťťšалл‿išk(i) mužikan* mies sai halvauksen. (v. парали́чъ.)

paraneška|ta (Td); impf. *-ťťi* ruveta paranemaan (lihomaan).

par|az (Sn B Pl Td M Lh), B Td N *-àz*; p. Sn Pl M Lh *-ast*, B Td *-àst*; pl.n. Sn Pl M Lh *-ahad*, B Td N *-ahàd*; pl.p. Sn Pl M Lh *-ahid*, B Td *-ahìd* paras: Sn *kaikis paraz miež arťeľis tämä* parhain mies joukossa on tämä. B *paràz nuor on ľīnàntüös luaďìttu* paras nuottiköysi on hampuista tehty. *milla paràst калàd a·in‿oli* minulla aina oli parasta kalaa [syötävänä]. *paraz olīž ühтелл‿aigал kaikiл pidada* parasta olisi kaikkien viettää samaan aikaan [pääsiäistä]. N *aη ìkat* (antakaa) *mille paràs hebo! iža-andòi heboo, suomijàn parahaa* (kaikkein parhaan). (ks. *hüvä*, *paŕemb*.)

para|ta (Sn); pr. *-nen* lihoa, parantua: *ľihat šüöt kui, ka šīt p-net* kun lihaa syöt, niin lihot.

para|ta (B Td), Lm *-ìa*; pr. B Td *-ndan*; impf. B *-nďin*, B Td *-nžin* B Td virittää (pyydys, esim. pyssy kontion itse laukaistavaksi); Lm kohentaa, parantaa: Td *rihman* (ansan), *pasťin* (loukun) *p-nžin*. Lm *nuoďuoi* (nuotio) *pidäu p-ìa*.

**parat|nii* (N); p. *-nijad*; pl.n. *-ńi(àd* pääportaat: *tuľ χuχarka vastài p-ńi(au* palvelijatar tuli vastaan p-issa. *läht' sinne p-nijad müöi.* (v. парадный.)

parda|z (Kn); p.*-st*; pl.n. *-had*; pl.p. *-hīd* parras, syvennys (avannon edessä): *lähtegem* (avannon) *p.*

pardeevedo (B Td); p., pl.n. *-d* tukinveto (talvella).

pardenaja|i (B Td); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-jid* tukinuittomies.

parden(ajo (B Td); p., pl.n. *-d* tukinuitto (joella, keväällä).

pardenvedä|i (B Td); p., pl.n. *-jäd*; pl.p. *-jöid* tukinajaja (talvella).

**pardi|ne* (V Lm); pl.n. V *-zed*, Lm *-žed* riihen parsi.

pa|ŕemb (Sn—Td N M Lh), Sn B SP *-ŕembi*, B Td *-rèmb*, B Kš V Ph *-rembi*, B Lm Kj *-remb*, N Ph *-rẹ̀mb*, N *-rẹm*; p. Sn—Td N M Lh *-ŕembad*, B Td *-rèmad*, N *-rẹ̀mbad*, B Kš V Ph Kj *-rembad*, SP *-ŕemboa*; pl.n. Sn—Td N SP M Lh *-ŕembad*, B Td *-rèmad*, N *-ẹ̀mbad*, B Kš V Ph Kj *-rembad*; pl.p. Sn Pl Td N M Lh *-ŕembid*, B Td *-rèmid*, Kn *-ŕembīd*, V Ph Lm *-rembid*, Kš Kj *-rembīd*, SP *-ŕembī* parempi; paremmin, mieluummin: Sn *ťüťťärel roďīhe p.*, *ei pureškannu* tyttären tuli p. olla, kivut loppuivat. *колmet p. šidä skuaťťeŕid kisa oo* kolmea vertaa p. sitä pöytäliinaa on reppu. *tämä pidäiž ruattл paŕembi* tämä olisi tehtävä paremmin. *mi rīdeldä paŕembi ďagazekkat* parempi on teidän (veljesten) erota ja jakaa keskenänne omaisuutenne kuin riidellä. B *лambahan liha om paremb ľehmàn lihad. kahten sŭtkiďen ďälgeлę vuaš heitetau vilū, štob olīž paremb ďuoda, vilиiŕe* kahden vuorokauden jälkeen kalja viedään kylmään [paikkaan], jotta olisi parempi juotavaksi, kylmähkö. [vilja] *vardahàs kuivau paremb* [kuin kuhilaassa]. *pagižou* (puhuu) *hüvin i* (ja) *kirďuttau parembi.*

mina parembi (mieluummin) *ďuoižim‿maidod.* N *häллę sieťťī koďi semmoinę što parèmbakš pi·da-ei* hänelle tehtiin talo semmoinen, ettei paremmasta apua. *lienèd parèmb enďišt briha* tulet entistä kauniimmaksi (paremmaksi) nuorukaiseksi. *häm muonīť mindai vie parǫm heid* hän petti minut vielä paremmin kuin heidät. *kui parǫ̀mb suoda kädei* kuinka paremmin voisin saada käsiini [hänet]. SP *pařembi händäh* (häntä). Lm *parembis kohtis* (paikoissa). M *oǫ vīt p.* on viittä vertaa p. Lh *emme ťüökkö šindai, müö p. i‹ťše ku‹ťšumme* emme lähetä sinua, me mieluummin itse käymme pyytämässä. (ks. *hüvä, paraz.*)

pařemba|iňe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* vähän parempi.

**parh* (B); g. *-an* äsken satanut ohut lumikerros: *лund pańi parhan, sormen ďäredan* lunta satoi sormen paksuisen kerroksen. (Av пáрха.)

pa|řk (Sn), B Td *-řī̀k*, B *-řk̀*, B TP *-řkki*; p. Sn *-řkid*, B Td *-řkkid*, B *-řk̀id*; pl.n. Sn B Td *-řkid* parkki, pajunkuori: Sn *raidass‿om p. pařkid hüö kerätäu* [myötäväksi nahkureille].

paroťšk|a (Pl); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* mielitietty, kulta: *p-алę kirďuttau kirďašt* (kirjettä). (Av пáрочка.)

parpe|tada (Td); pr. *-ttau*; impf. *-ť* puhua pärpättää (melkein välillä henkäisemättä).

par|ž (Sn B Pl Td Kš M Lh), Kn Kj *-ź*, N *pàřź, pàřźę, pařź, pařz*, N V *par|z*, SP Lm *-zi*; p. Sn Pl—Kš V M Lh *-ì*, B Td *-ī*, N *pàrt*, SP *par|ttu*; pl.n. Sn—V SP Lm—Lh *-ded*, Td *-dǫ̀d*, N *-dę̀d, -dęd*, V *pàrdèd*; pl.p. Sn B Pl Td M Lh *par|žid*, Kn *-źīd*, Kš *-žīd*, SP *-zī* hirsi, tukki (hakattuna): Sn *meiďen briha om parì vedämäs* meidän nuorukainen on tukinajossa. *ajada paržid ďoged müöi* uittaa tukkeja jokea pitkin. Td *kaŋgeл parì kiändöin* (käänsin). N *pàřź ei pàřź* on kuin hirsi, mutta ei ole hirsi. *zmeja što pařź* lohikäärme kuin tukki. Lh *lähťī* (lähtivät) *meťťšā parì леikammā* (kaatamaan).

parìš (N) veneen hanka.

parvi (V) parvi, joukko.

pask (B Td N), Lm *-ę*; p., pl.n. B Td *-ad*, N *-àd* vetelä ulostus: N *proimī hänèn p-àu* hän sai ripulin. Lm *žīvattę on p-ал* eläimellä on ripuli.

pask|ata (B Td); pr. *-andan*, N *-àndàu*; impf. B *-anďin*, Td *-nž*, N *-aǫž* ulostaa vetelää.

paskaťťšim (Kn); pl.n. *-ed*; pl.p. *-īd* viheriä varpunen (?), närhi (?); *p. om pikkaraine ľind, vihandad bokat, kirjavad, rä‹ďžäidǫu me‹ťšäs* n. on pieni lintu, kyljet vihreät, kirjavat, rääkyy metsässä.

paskęńärhi (Lm) närhi.

paskhara|ī̀k (B Td), B *-g*, Kn *-k̀*, Td *pǎškǎharǎk̀*, N *pàskharàk̀, paskharàkko*; p. B Kn Td *paskhara|kkad*; pl.n. *-kad*, N *-k̀òɒ*; pl.p. B Td *-koid* harakka: B Td *p.: šībed valgedad, rind valged.*

paskľind (Sn); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* närhi (?): *p.: pitkuľiťš* (pitkulainen) *händ* (pyrstö), *harmag, eläu me‹ťšäs.*

pasktauď (Pk) ripuli.

paššakoiňe (B) puupalanen, joka on kiinnitetty käsikiven vanteeseen.

paššibo ks. *spasibo.*

paššiboi|ta (Ph); pr. *-‹ťšen* kiittää. (v. спасúбо.)

**paššiboi|takseh(eze)* (Ph); impf. *-ťťšiheze* kiittää: *p-ťťšiheze pakaižele* kiitti pakkasta. (v. ks. ed.)

pa|ššida (B); pr. *-šìn* kyntää: *eńämbäd en pašī* en enää kynnä. (v. пахáть, пáшуть.)

pa|sť (B Td), B *-šť*; p., pl.n. B Td *-sťid*; pl.p. *-sťīd* loukku (pyydys), sadin: B *kondiam p.* karhunloukku (hauta ja tukit). Td *pasťin paranžin* (viritin). (Av пасть.)

paš|tada (Sn—TP Lm M Lh Pk), Td *-tădă*, SP *-toa*, Ph *-tai*, Kj *-ìa*; pr. Sn—Pk *-tan*, B Td *-tàn*, Td *-àv̆*, N *-àu*; impf. Sn—V SP—Lh *-toin*, B Td *-tšin* (harv.) paistaa; loistaa: Sn *ťänäpä akat paštetťī leibäd*, *paćťšoid*, *kurńīk* tänään naiset paistoivat leipää, naurispaistikkaita, kalakukon. *kūdoi* (kuutamo) *paštoi taivahal*. *päiv* (aurinko) *paštau*. *päťťš‿oǫ viendunu*, *ei pašta leibid* uuni on jäähtynyt, ei paista leipiä. B *lind*, *kała*, *kartofeľ* (peruna) *paštetau*. *nagrehem paštoin*. *päi* (aurinko), *kūdoi* (kuutamo) *paštau*. Kn *riehťilal paštętttàŭ kürz* pannussa paistettava kakku.

paštand (B) paistanta, paistaminen: *leibän*, *lihan*, *kalan p*.

paštaška|ta (Lh); pr. *-dou* ruveta paistamaan: *päiv p-dou*.

paš|ťikaz (Sn), B Td Kš *-tšikaz*; p. Sn *-ťikast*, B Td Kš *-tšikast*; pl.n. Sn *-ťikkahad*, B *-šikkahad*, Td *-tšikahad*; pl.p. Sn *-ťikkahid* naurispaistikas, Kš myös lanttupaistikas: Sn *p*. *nagrehes paštettu*.

pašt|uda (Sn B Td TP Lm Pk); pr. *-ū*; impf. *-ui* paistua, kypsyä; syttyä lempeen, rakastua (taikakeinojen avulla): Sn *briha* (nuorukainen) *p-ū tuaha ńeišťšē* (tyttöön). B *leib*, *nagrīž oǫ hüvim paštunu*, *pehmedakš*. *leip päťťšī* (uuniin) *pandau p-umā*.

paštutand (B); p. *-ad* lemmennosto jossakussa toista henkilöä tai asianomaista nostajaa itseään kohtaan.

paštut|ez (B), Td *-uz*; p. Td *-ust* ed.

paštu|ttada (Sn B Pk), pr. Sn *-tan*; impf. *-ťin* nostaa lempi, saada taikakeinoin joku rakastumaan määrättyyn henkilöön: Sn *tua ńeićťšud* (tyttö) *om p-tettu tuaha brihā* (nuorukaiseen), *palau tuskiťťšezou* (tuntee polttavaa tuskaa).

pazi|tada (Td Sg); pr. *-tan*; impf. *-ťin* sukkelaan lyödä nyrkillään jkta miestä, hevosta piiskalla. (v. пазить.)

patŕe|t (Sn); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* valokuva: *sńimidä* p. valokuvata. (v. портретъ.)

pa|ťšaz (Sn—Kn Kš N V SP Ph), Td *-ćtsaz*, *-ćtsàz*, V Lm *-ćťšas*, Kj *-ìsaz*; p. Sn—Kn Kš N V *-ćťšast*, Td *-ćtsast*, *-ćtsàst*, Kš *-ćťšàst*, SP *-ćťšastu*, Ph *-ćťšastę*, Kj *-ìsast*; pl.n. Sn—Kn Kš N V SP Ph Lm *-ťťšahad*, Td *-ttsahad*, *-ttsahàd*, V *-ćťšahàd*, Kj *-ìshad*; pl.p. Sn B Pl N V Ph *-ťťšahid*, Kn Kš *-ťťšahīd*, Td *-ttsahid*, *-ttsahìd*, SP *-ťťšahī*, Ph *-ťšahid*, Kj *-ìshīd* patsas, pylväs: Sn *tahnall‿om paťťšahid* tanhualla on patsaita. *ťelegrampaťťšahap* sähkölennätinpylväät. B *p*. *perťis*, *saraił* (navetanparvessa), *kaivol*, *tahnal* (karjapihassa), *karžinas* (lattian aluisessa kellarissa). N *heboǫ sidou paťťšahai*.

paćťšazlaud (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* patsasorsi.

paćťšazlau|ťťšę (TP); p. *-ťťšad*; pl.n. *-ćťšad* patsaspenkki, uunia tukevan patsaan viereinen penkki.

paćťšazliećďžu (Ph) patsaskeinu.

paťšk (B Td); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* paukku, pamahdus.

paťškah|tada (B Td); pr. *-tau*; impf. *-ť* molskahtaa: *kivi p-tau vedē* kivi m. veteen [pudotessaan].

**paťškaht|azeta* (B Td); pr. *-azou*; impf. B *-ìhe*, Td *-īhe* paiskautua, mätkähtää (pudota): *veďen ižand* (vedenhaltia) *vedē p-ìhe*. Td *ťedŕ koivus-piäi muaha p-īhe*, *łaŋgež* (putosi).

paťškahtoi|ttada (B Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* molskauttaa: B *p-ťiŋ kiveę hagol-piäi vedē* pudotin kiven lauttalankulta veteen että molskahti l. molahti.

paťškai|ta (B Td); pr. *-dan*; impf. *-žin* pamauttaa; työntää, paiskata että molskahtaa (esim. kivi veteen): B *ambui paťškai* (Td *p-ž*).

pa|ťšoi (Sn B Td), B *-tšuoi*, Kn *-šťšoi*; p., pl.n. Sn B Td *-ćťšoid*, B *-tšuoid*, Kn *-šťšoid*; pl.p. Sn *-ťťšolaid*, B Td *-ćťšolaid*, Kn

-šťšолоid (mustakuorinen) nauris-, räätikkä- l. lanttupaistikas: Sn *ťänäpä akat* (naiset) *paštetau paćťšoid*. B *tuлess‿oη paćťšoiη kuoŕ paлanu. pehmet‿paćťšᵘoi tuľi.*

paťťšaha|ińe (B), Td *pattsaha|ińe*; p. B Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni patsas, pylväs, tolppa.

**pauka|duda, -zuda* (N); pr. *-dun, -zun* palkkautua: *vuodẹ̀kš oлẹ̀n p-dunnu* (*p-zunnu*).

pauk|inẹh, -unẹh (N) paukkina: *kūлòu p-inẹheẹ̀ tšuràz dorogàd* kuulee p-n tiepuolesta.

pauń| (B); p., pl.n. *-id* raivatulla aholla heinää kasvava paikka; pieni niitettävä ala metsän sisässä.

paust|ẹ (V Ph); pl.n. *-àd* palsta.

pavaŕ (Sn) ilkeä, huonomaineinen nainen: *oi šina uadun* (helvetin) *p.*! (v. поварь.)

pavar|ńiīš (Sn B Td), B *-iīš*, TP Ph *-iťťšẹ*; p. Sn B Td *-ńiťťšad*; pl.n. *-ńićťšad*, B- *ićťšad*, TP *-iťšad*; pl.p. Sn *-ńićťšoid* kapusta, valin- kauha: Sn *p-ńićťšaл amuлttau tahtast taiginas-pⁱäi, rokkaᴅ kattiлas-pⁱäi* k-lla ammennetaan taikinaa kaukalosta, lientä kattilasta; B *p-iīš pahkas лuaďitau* kauha puunpahkasta tehdään. (Av поварё|нка, -шка.)

pebr (B Td), p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* roska, puru, havut, neulaset: B *hīrem p.* hiiren puru. *pühkitau kai p-ud paлanuдeлẹ* [kaskea poltettaessa kulovalkean estämiseksi] lakaistaan kaikki roskat palaneelle [kohdalle]. *mūrazmättähā on p-ud kogottu* muurahaispesään on havunneulasia koottu.

pebru|tada (B); pr. *-tau*; impf. *-ť* roskata: *hiiŕ p-tau: kuivàt‿kohtàt süöü* hiiri roskaa: kuivat kohdat syö [muu jää syömättä, tähteiksi].

pedahai|ne (N); pl.n. *-žẹd* pieni petäjä.

ped|ai (B Kn N), Td V—Lm *-äi*, V *-ại*, Ph *-ä̀i*; p. Td *-äjäd*, N *-äjà̀d*, V *-ạjạd*, SP *-ạidü*, Ph *-äid*; pl.n. Kn N V TP *-äjà̀d*, Td *-äjäd*, N *-ajad*, V *-ạjạd*, SP Ph *-äid*, Ph *-ä̀jà̀d*; pl.p. Td *-äjöid* petäjä, mänty.

pedaji|ne (V); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* petäjäinen, mäntyinen.

pedr (Sn—N), B Pk *pèdr*, Td *peďr*, V Ph Lm *pedr|ẹ*, SP *-u*, Kj *-(ŭ)*; p. Sn—V Ph Lm *-ad*, SP *-oa*, Kj *-ua*; pl.n. Sn—V SP—Kj *-ad*, Pk *-àd*; pl.p. Sn—N *-oid*, B V Ph *-uoid*, SP *-oi*, Kj *-īd* peura: Sn *таlлeл ťägä* (täällä) *p-oid ajetau* (metsästetään). *ďägälöiᴅ šüödäu p-aᴅ, ńuavoit tožo* (myös). B *arteľ* (lauma) *p-uoid.*

**pedr|u* (Sn TP); g. Sn *-un*, TP *-ùn* pietarinpäivä: Sn *p-un aigā* (*p-ukš*) *kabud* (kokkelipiimäkakkaroita) *лuaďitau.* (v. петрóвъ день.)

pedrumpühä (N TP); p. *-d* pietarinpaasto (ennen pietarinpäivää): TP *p-s vedetàh höštöged* p-n aikana vedetään lanta [pellolle].

pedrùnpäiv (TP); p. *-äd* pietarinpäivä: *p-ässah* p-ään asti. (v. петрóвъ день.)

pedv|ata (Sn B Pl Td Kš V SP), Kn *-atta*; pr. Sn—Kš V *-adan*, SP *-oan*; impf. Sn B Pl Td Kš *-ažin*, Kn *-ažīn*, V *-aźin*, SP *-ain* raahata, riuhtoa, ravistella, pieksää jtkta: Sn *лapset kažimpoigat* (kissanpentua) *pedvatau* (kiusaavat).

peg|an (B), N *-àn*; p. N *-anad*; pl.n. *-anàd* kailava, valkean-, mustan-, ruskeankirjava (hevonen). (v. пѣгáный.)

peganke (Td) kailavan, kellahtavan hevosen puhuttelunimi. (v. пѣгáнка.)

pehk| (Sn); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* lahonnut koivu: *p. oọ hapannu koiv, kudam* (joka) *om püštüz ľibo* (tahi) *kuadunu.*

pehm|ed (Sn B Pl Td—V Ph), B *-èd*, Td *-ěd*, TP SP *-ei*; p. Sn Pl Td Kš TP Ph *-edäd*, B Kn N V *-edad*, SP *-iedü*; pl.n. Sn Pl Td Kš TP Ph *-edäd*, B Kn N V *-edad*, B *-edà̀d*, Td *-ědà̀d*, N *-edàd*, SP *-ied*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph *-eďid*, B Td *-edid*, Kn Kš *-eďīd*, SP *-ielöi*; komp. Sn *-edembi*, B *-edemb*; sup. Sn (*kaikis*) *p -eďim* pehmeä

Sn *ťämä leib oǫ ľīgam p.* tämä leipä on liian pehmeä; B *rugehèn олgèл šidotau snȯapùd* [kaura- ja ohra]lyhteet, *štobi* (jotta) *olìž pehmedèmp‿šidoda. p-èd sier* kovasin. Td *p. mȯa, raud, pū, leib, kartofeľ* (peruna).

pehmeɒkieľi|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* sammalkieli.

pehmi|ttädä (Sn), B *-ttada*, Td *-tädä*; pr. Sn Td *-tän*, B *-tan*; impf. Sn B Td *-ťin* pehmittää: Sn *häллäi šelg p-teťťī toras* hän sai selkäänsä tappelussa.

pehmi|tä (Sn Td), B *-ta*; pr. Sn *-däu*, B *-dau*, Td *-däu*; impf. Sn Td *-ž*, B *-i*, N *pehmìťťī* pehmetä: Sn *leibäɒ p-täu* leivät pehmenevät. Td *kartofeľ* (peruna) *p-ž*.

peh|oi, *-ᵘoi* (B), Td *-u*; p., pl.n. B *-oid*, Td *-ud*; pl.p. *-uid* pieni, samankesäinen ahven, Td yleensä vähäarvoinen, pieni kala: B *p. on ükšvuodi‹aińe ahven, ahvemmaimaińe. nügü spȯasam‿pühäs p. tuliškadou sụakkū dai nuotaл sȯaškatau* nyt vapahtajanpaaston (1—16 elok.) aikana pieni ahven rupeaa tulemaan haaviin ja nuotallakin aletaan saada. Td *ahvem-, šäŕkp-u*.

peh|okubu (B), Pk *-ukubu*; p., pl.n. B *-okubud*, Pk *-ukubud* pehkukupo: B *pehokubū mändäu ťähkäd, kai* (kaikki) *hienod* (hoikat) *oлged*. Pk *pandau ťähkäd da* (ja) *kai* (kaikki) [jätteet] *oľgiden šüdämē* (sisään), *se on pehukubu*.

pehu| (Sn); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* pehku, pahna: *paŋgatt‿oлgempehut kubū* (kupoon)!

peibᵘoi (V) koskikana.

pei|гaл (Sn B Pl Td Kš), Kn *-guoi*, N *-лago*, V Ph Lm *-гaло*, TP *-goi*; p. Sn B Pl Td Kš *-гaлod*; pl.n. *-гaлod*, N *-лagòd*; pl.p. Sn B Pl *-гaлoid* 1) ihmisen peukalo: Sn *p. lämbüu, voi kobrištada midä tahto* p. taipuu, [siten] voi kouristaa mitä tahansa. N *peiлagòn pie* (pää). — 2) B veneen hanka (puinen): *venehem p.* — 3) B kangaspuissa loin- ja kangastukkia kannattava pystypuu: *šurďam, tšurkam peigaлod. peigaлod, mis šurď püzüu*.

peiťeltä| (Pl); pr. *-u* peitellä, piilotella, salailla.

**peiteл|däkseh* (TP); pot. pr. *-netös* piileskellä: *kuzbo p-netös minus* (itk.) missäpä piileskellet minulta?

peiťettä|u (Sn); p., pl.n. *-väd*; pl.p. *-vid* salattava, salainen: *tabak tožo p. ďieл‿on* tupakanpoltto myös on s. asia [nuorilla].

peitokkaľi (B) salaa: *końďī šüöü hebᵘoid i lehmiɒ, mužikan, p.* karhu syö talonpojan hevosia ja lehmiä s.

pei|tos (Sn Td); ill. Sn *-ttō*, Td *-ttoi* piilo|ssa, -on: Sn *adr om‿p.; pane peittō, ota peitoss‿‿iärē* (pois)! Td *kudamad* (mitkä) *oľďī peitos*.

peito‹tši (Sn B Td) salaa: Sn *p. müöu ak* (vaimo) *ďauhod*. Td *häm p. kävüi* (kävi) *koďī* (kotonaan).

pei|ttä (Sn); pr. *-dän*; impf. *-ďin* pingoittaa: *pid'äu końďian nahk p. kuivā* pitää karhuntalja p. kuivumaan.

pei|ťťädä (Sn Td), B *-ttada*, N *-tada*; pr. Sn Td *-ťän*, B *-tan*, N *-tàn*; impf. Sn B *-ťin*, Kn *-ťin*, Td *-ťťin*, N *-ť* piilottaa, kätkeä, haudata: Sn *peiťťägäťť‿iärē* (pois) *vīnat, uŕaďńik* (poliisi) *tuлou*! Kn *lähtes peiťin iżàn da emàn* lähtiessäni hautasin isäni ja äitini. N *ťämàd ďaugàd peiťàm mina muohei* nämät jalat minä kätken maahan.

pei|ttäzettä (Sn), B M *-ttazeta*, Pl *-ťťäzetä*, Td *-ttästä*; pr. Sn *-ttäzen*, B M *-ttazen*, Pl *-ťťäzen*, Td *-ttäzöu*, N *-tazou*; impf. Sn *-ťťīme*, B *-tīmoi*, Pl *-ťťäžīmöis*, Td *-ťťīhe*, M *-ttažin* piiloutua: Sn *bu‹tšin* (tynnyrin) *tagaze mäne peittäze*! N *mäne šina ahtūksęi* (ahtuuseen) *i* (ja) *peiťaťe oľgīhei*!

peлd (Sn—Kš M Lh Pk), N *peud, peudo*, V—Kj *peлd|o*; p. Sn—Kš V Ph Kj M Lh *-od*, Td *-ŏd*, N *peudod*, SP *peлd|uo*; pl.n. Sn—Kš V SP—Lh *-od*, B TP *-òd*, N *peudod, peudòd*; pl.p. Sn—Kš M Lh *peлdoid*, N *peudoid*, V Ph *peлd|uoid*, SP

-олоі, Pk *-uəᵢd*. pelto: Sn *kuokал kuokitau p-od. rovad* (ojat) *олдau p-oidem müödā* (peltojen pituussuuntaan). B *p-ou ńīttau* (leikkaa) *neiᵢťšud rugišt*. Pl *rugiš šit p-oss‿oo* ruis siinä pellossa kasvaa. Td *varàᵢduksèn ťie pandàŭ heilę pölkùď p-ŏлě* peloitukseksi niille (variksille) pannaan pelättimiä pellolle. TP *turbiž* (turve) *on p-uəᵢľ* (pelloilla).

релд|aiī (B), V *-oᵢaittę*, Ph *-aittę* asuinrakennuksesta erillään oleva aitta.

релдо|ińe (B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni pelto.

релдomoa (Lm) multa, peltomaa.

релдomägr (B) peltomyyrä.

рел|tpüu (B Td), Td *-ťpüu*, N *peudopüu*, Lm *peťdopüu*; p., pl.n. B Td *релтpüud*, Td *-ťpüŭď*; pl.p. B Td *-tpüid*, Td *-ťpüŭлəid* peltopyy.

peťdrugiž (Td) pellossa kasvanut ruis.

peľh (Pk); pl.n. *-ad* pohje.

рел|vahińe (B Td), B *-лahìńe*, Ph *-vahine*, Kj *-vahīne*; p. B Td *-vahišt*, Ph *-vahištę*; pl.n. B Td Ph *-vahižed*; pl.p. *-vahižid* pellavainen: B *p. paid*, *раллtin*, *лаŋg. релла-hìžes kaŋgahas on kakš ńīt* pellavakangasta kudottaessa on kahdet niidet. Ph *релvahižed sobad* (vaatteet).

релvaskалаťťšu (Lm) pellavakimppu, jossa on 20 pivoa pienimmässä. (v. калачъ.)

релvaskiärü (Lm) pellavakimppu, jossa on 20—40 pivoa.

релvaskuid (B) pellavakuitu.

релv|àspivo (B), Lm *-aspivo*; p., pl.n. B *-àspivod*; pl.p. *-àspivoid* pellavapio.

релvàššiemeęvoi (B) pellavansiemenöljy.

релvasnòa|p (Td); p. *-ppud*; pl.n. *-pud*; pl.p. *-puid* pellavapio (liotusaikana).

**релvasta|da* (TP); pr. *-n* (loits.) pelastaa: *vedoiń*, *кулдoiń kuńńiŋgas*, *pezen*, *p-n oigedan heŋgen*, *младеńťšan* vetonen kultainen kuningas, pesen, pelastan synnittömän sielun, lapsen [sanotaan, kun saunassa lapsen päälle vettä kaadetaan].

релvàstüö (B); p., pl.n. *-d* pellavarohtimet.

релv|az (Sn B Pl Td Kš Ph), B Td Kš *-àz*, Kn Ph *-às*, N *peuvaz*, V TP SP Lm *релv|as*; p. Sn B Pl Td Kš V *-ast*, B Kš Ph *-àst*, N *peuvast*, TP Ph *релv|astę*, SP *-astu*; pl.n. Sn B Pl Td Kš V Ph SP, *-ahad*, Kn *-ăhàd*, Td TP Ph Pk *-ahàd* Td *-aksed*, N *peuvah|ad*, *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph *релv|ahid*, Kn *-ahìd*, Kš *-ahīd*, N *peuvahid*, SP *релvahī* pellava: Sn *p-aš‿šiemetäu* (kylvetään) *muaha*. B *p-ahad rībitau*. N *murenda peuuahaa siemeńīkš* murenna pellavansiemenen kaltaisiksi (hyvin hienoiksi).

релvazлabeh (Sn); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* pellavakasa.

релvazľigo (Sn); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* pellavaliko.

релvàzmŭă (Kn Td) pellavamaa: Kn *kütkìmme* (kitkemme) *p-n ištuďi* (istuallamme).

релvàzroiv|az (B); p. *-ast*; pl.n. *-ahàd*; pl.p. *-ahìd* pellavapio, vespio likoon vietäväksi tehty.

pendzaha|ińe (Kš); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižīd* pensas.

peŋger (B Td); p. B *-t*, Td *-d* penger, pengermaa.

**peradu|da* (N); impf. *-i* päätyä, joutua, sattua(?).

perato|ińe (B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid*, N *peratòižid* perätön, silmätön (neula): B *hebo händatoińe*, *izvošťšik* (ajuri) *ńeńatoińe*, *korď* (kirkkoreki) *p*. (san.). N *ľöudau koumę ńieglad peratòižid* löytää kolme s-ntä neulaa.

peraᵢťšu|p (B), Td *peräᵢťšu|p*, N *peraᵢťšuppu*; p. B Td *-ppud*; pl.n. *-pud*; pl.p. *-puid* (vasen) peränurkka (pirtissä).

pere|dńīk, *-tńīk* (B), Kn *peředńik*, V *pere|dnikkę*, TP *-ńńikkę*, Ph *-dńikkę*; p. B *-dńikkad*, *-tńikkad*; pl.n. *-dńikad*, *-tńikad*, Kn *peředńìkàd*; pl.p. B *pere|dńikoid*, *-tńikoid* esiliina. (v. перéдникъ.)

per|eh (Sn—Kš V SP Ph Lm M Lh), Sn B Td *-èh*, N Kj *-ęh*; p. Sn Pl—Kš V M Lh *-eht*, B Td *-èht*, N *-ę̀ht*, N Kj *-ęht*, SP *-ehtü*, Ph *-ehtę*; pl.n. Sn Pl—V SP Ph M Lh *-ehed*, B Td *-ehèd*, N Kj *-ęhęd*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph M Lh *-ehid*, B Td *-ehìd*, Kn Kš *-ehīd*, N *-ęhid*, SP *-ehī*, Kj *-ęhīd* perhe: Sn *šil mužikall‿oo̯ sūri perèh* sillä miehellä on suuri perhe; B *adràl pidàu piä šüöttädä da perèh elàttädä* aatralla täytyy itsensä ja perheensä elättää. N *üht perę̀ht* samaa perhettä [ovat].

perehü|z (Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* perhekunta. (isohko): *tobďàs p-ksès* suuressa p-ssä.

peremuťšk (B) maantien rumpu: *p. on kivis pleťittu* (kokoonpantu). (Av перемы́чка.)

perešei|k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* kannas. (v. перешéекъ, -шéйка.)

perev|au (N), Pk *-uałę*; pl.n. N *-aład* (heinä)-karhe. (Av перева́лъ.)

perevoštuli (Td) merkkituli järven takana olijoille tulla hakemaan yli. (vrt. v. перево́зъ.)

perevoz|ida (Td); pr. *-in*; impf. *-īn* kuljettaa veneellä tai lautalla yli järven, joen: *p-i mindäi toižełę ruołę̆łę̆ ďogèd, ďärvèd* kuljeta minut toiselle puolen jokea, järveä. (v. перевозить.)

pe|rgada (Sn—Td V Lm M Pk), SP *-rgoa*; pr. Sn B Pl Td V SP Lm M Pk *-rgan*, Kn N *-rgàn*; impf. Sn B Pl M Pk *-ŕgin*, B Td V SP *-rgin* perata, raivata (palo, niitty); puhdistaa, muokata (pellavia); lyödä, hakata: Sn *ťüöm pergades piäzöu päštärd* pellavia muokatessa lähtee päistäriä. *händäi kodv* (kauan) *pergeťťī lüöďī*. B *nurmed pergau, ūt nurmed łuadiu* (tekee). *p. relvast, līnad* (hamppuja). Kn *relvăhàd pergàm̆me: enďźimaizikš łougutàmme, sid* (sitten) *lipsutàmme* (lihtaamme), *sid vidòm̆me, sid harďadammę, sìd on ďo pergèttü tüöd* (pellavat). N *mužik pergau hamarou i rikkou końďi‹àa* mies hakkaamalla kirveen hamaralla surmaa karhun. V *ńämät turbehet pidäš p.* (hakata pieniksi). SP *pergin nurmen* perkasin niityn. *pergin seibähäl selgäh*. Lm *hamaral pergetäh*.

pergate|z (M Lh); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* perattu, puhdistettu kohta niityllä.

pe|rhoť (Sn B Kn), B Td *-rχoť*, N *-ŕhoť*, *-ŕχoťťi*, V *-rhoťťi*; p. Sn B Kn V *-rhoťťid*, B Td *-rχoťťid* hilse, köhnä (päässä): Sn *perhoťťid ťähtöu piäs*. B *perχoť valged kui suomuz*. (v. пéрхоть.)

peri|ład (Sn), B Td *-ład*, TP *-läd*; pl.p. Sn *-łoid*, B Td *-łoid*, TP *-löid* käsi-, kaidepuut: Sn *pordahiss‿om p.* B Td *šiłdass‿oη p-ład*. (v. пери́ла.)

perimä|iń̆e (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* takimmainen: *reges p. paju*.

pe|ŕin (Sn B Td), B *-rin*; p., pl.n. Sn Td *-ŕinäd*, B *-ŕinad*; pl.p. Sn Td *-ŕinöid*, B *-ŕinoid* höyhenpatja: Sn *hüväs talloss‿oη kümmeńižet peŕinäd* varakkaassa talossa on kymmenkunta h-aa. B *höuheńižed magattavad on perinad*. (v. пери́на.)

perńa|u (Sn B Td), Pk *peŕńau*; p., pl.n. Sn B Td *perńa|vad*; pl.p. *-void* railo (jäässä): Sn *ďärvel perńav‿oo̯. pakaižel ďiä kui ťšīrodau, a lämmäl turbodau, mänöu piälekkäi, ťienöu p.* pakkasella kun jää halkeaa, mutta lämpimällä turpoaa, menee päällekkäin, tulee r. *perńavā voi hebon upottada* (hukuttaa). B *p., konz ďiä oη katkennu* railo [syntyy], kun jää on haljennut. (Av перня́ва.)

pero ks. *pörä*.

peŕod (B) saappaanpäällinen, etuosa. (v. перёдъ.)

per|šśatk (Td), V *-šᵗšatk*, Pk *-štšatk*; pl.n. Td *-šᵗšatkàd*, V *-šᵗšatkàd* hansikas, sormikas. (Av перща́тка.)

perz|e (Sn B Pl Td V TP SP Ph), B N Lm *-ę*; p. Sn Pl V *-eł*, B Td N *-et*, SP *-ettü*; pl.n. Sn B Pl Td N V Lm *-eged*, N *-ęgèd*, SP Ph *-iet*; pl.p. Sn B Pl Td V *-egid*, SP *-ielöi* perse: Sn *pakui* (lähti) *humal p-eges, ku vedē łaηgeń* (putosi). *tagas*

p-egin takaperin. B *perzegellei* perseellensä [lankesi]. Ph *stuanun p-ieh mäńi* metsäsaunan taakse [sen viereen] meni.

perzegüižī (Sn) perseisillä (olla, leikkiä): *mužīk da aī kabudukšis magaťťī, p. kižaťťī* mies ja vaimo sylikkäin makasivat [ja] p. olivat.

perzeholk (Td); pl.n. *-ad* persepuolisko.

perźekīšk (N); p. *-od* peräsuoli. (v. кишка́.)

perzemuk|sed (B Td); pl.p. *-šid* persamukset (housuissa).

perzepuo|ľ (Sn), Lm *-ti*; p. Sn *-лd*; pl.n. Sn B *-лed*, Lm *-ţęd*, Pk *-лęd*; pl.p. Sn *-ľid* pylly, takapuoli, persepuoliskot: Sn *iškɛ p-лd vaste лabidaл* lyö pyllyyn lapiolla!

pe|rť (Sn Kn M Lh), B Td *-rī*, B Pk *-ŕť*, Td *-ŕť*, N *-rťi*, *-ŕťi*, V TP Ph *-rťťi*, TP *-rťťi*, Ph *-ŕťťi*; Lm *-rtti*; p. Sn B Kn Td V Ph M Lh *-rťťid*, Td *-rťťid*, N *-ŕťid*; pl.n. Sn B Td Kn N M Lh *-rťid*, Kn Td *-rťid*, N *-ŕťid*, TP *-rťťid*, Ph *-ŕťid*, *-rťtid*, Pk *-ŕťid*; pl.p. Sn B Kn Td M Lh *-rťīd*, Td N *-rťīd*, V *-rťťiťoid* pirtti, tupa: Sn *ižand om perťis. karžin om perťiį laťťan aл.* Kn *suaťoin kuaďin perťis-piäi ʲiäre* vein tiinun pirtistä pois. N *ižànd kävęлou peŕťid müöi.* Pk *hapannu peŕť* pirttirottelo.

pe|rťīńe, *-rťīńe* (Sn); p. *-rťišt*; pl.n. *-rťīžed*, *-rťīžed*, B *-rtīžed*, *-rťīžed*, Td *-rťižęd*, Pk *-ŕťīžęd*, *-ŕťťīžęd*; pl.p. Sn *-rťīžid*, *-rťīžid* pieni pirtti, mökki: Sn *meťšńikäd* (metsästäjät) *da* (ja) *kaлampüuďäjäd magatau ü°id meťšperťīžes.*

perťťigorńiťš (Td) pirtin viereinen kamari. (v. го́рница.)

per|ä (Sn B Td N TP—Lm), B *-ą*, B N Lh *-a*; p. Sn B Td TP Lm *-äd*, B *-ąd*, B Lh *-ad*, SP *-iä*; pl.n. Sn B Td TP SP *-äd*, B *-ąd*, *-ăd*, N *-ȧd*, *-ȧd*, Ph *-ȧd̆*, Lh *-ad*; pl.p. Sn Td *-ęd*, B Td Lh *-id*, SP *-ī* 1) perä (aluksen, reen y.m.s.), yleensä takaosa: Sn *venehes peräm pidettäv‿air om meлa. ruťaл* (peräsimellä) *perät pidetäu tobďis* (suurissa) *venehis. regess‿o mp.* B *korďam peraąss‿ištuid. künden perăd ruŏbęлzuttau* kynsilihat vikaantuvat. N *buraȧkòn panou päťšin peraąi* kopan panee uunin päälle takaosaan. Ph *pöššin* (merran) *p.* Lh *kündem perā ajā* kynsilihaa ajaa. — 2) (neulan)silmä: Sn *ńieglamperä.* B *pugoittin* (pujotin) *nīttid* (lankaa), *en vᵘoinu perā suattada* (saada). N *koumę ńieglad, peraȧt katkènnudęd.* — 3) nuotan potkinl. laskinavanto: B *ku nuot talvel lasketau vedē, ďiä purastetau: se лouk nazivaiťetsa peraą; ďoga abajaлl‿om peraą* kun nuotta talvella potketaan veteen, jäähän tuuralla tehdään aukko: se aukko on nimeltään *peraą*; joka apajaa (vetokertaa) varten on eri avanto. — 4) puidenuitto: TP SP *peräл oлdes* puidenuitossa ollessa. Lm *peräd ajetah* puita uitetaan (jokea pitkin). — 5) N *om müödäu hebo koumęę virstàn peràs* on hevónen myötävänä kolmen virstan päässä [täältä]. TP *kolmen üön peräs* (perästä).

perä|düs (Ph), Lm *-üs* nuotan potkinl. laskuavanto.

peraąhaлg (Sn Td), B *pera-*, B TP *perähaлg*; p., pl.n. Sn B Td TP *-od*; pl.p. *-oid* pärepuulohko, pärehalko: Sn *p-ois päreì kiškotau.*

perähaлgťšurk (B) pärepuupölkky.

per|äkokor, *-akokor* (N) veneen kölin peräkaari. (v. кокóра.)

peräłaud (Td), B N *peraąlaud*, TP Ph *peräлaud|ę*; p., pl.n. B Td *-ad*; pl.p. *-oid* perälauta (veneen, reen).

perämela, *perămelă* (N), V *perämela* perämela.

peräńokkę (Ph Lm) peräkokka (veneen).

**per|ästüdä*, **-ävüdä* (Ph); pot. pr. *-ȧstùnnöŭ*, *-ävünnòv̆* peruuttaa (kauppa, sopimus): *jèsli kudȧin perȧstùnnòŭ* (*perävünnöv̆*), *kaksįn ozìn vastȧh̆* kumpi peruuttanee kaupan, [sen on suoritettava] kaksi vertaa korvausta.

**perästim|* (B); g. *-en* talvella nuottaa apajoitaessa käytettävän uittosalon pää,

jossa on reikä vitsarengasta varten, johon nuottaköysi kiinnitetään nuotan jään alitse johtamista varten.

per|äťel (Sn), B *-ąteľ*, Td *-äteľ*, N *-äteľľu*; p., pl.n. Sn *-äťeľľud*, B *-ąteľľod*; pl.p. Sn *-äťeľľuid*, B *-ąteľľoid* perätuhto l. -teljo: Sn *mänˌištuze peräťeľľuл*, *pidä peräp*!

perävi|tš (Td), Ph Lm *-ťťšę*; p. Td *-ťťšad*; pl.n. *-ťťšad* perävitsa (reessä, heinä- ja kuormareen koreissa).

pesk (B Td), B Kš *-u*, V SP—Kj *-u*, Kš *-e*; p. B Td Kš V Ph Kj *-ud*, SP *-ū*; pl.n. B Td Kš V SP Ph Kj *-ud*; pl.p. Kš V Ph *-uid*, SP *-uлoi* hiekka. (v. песóкъ, пескá.)

peskkaŋg|àz (B); p. *-àst*; pl.n. *-ahàd*; pl.p. *-ahìd* hiekkakangas. (v. ks. ed.)

peskłuod (Td); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* hiekkakari. (v. ks. *pesk*).

pesk|rand (Td), TP *-urandę* hiekka(pohjainen) ranta. (v. ks. *pesk*.)

pesrī (Pl) kirjava. (v. пёстрый.)

peśťik (B) survin, petkel. (v. пéстикъ.)

pes|treńďad, *-reńďäd* (B), Pl *pästreńďäd*, Pk *pesŕendad* teerenpisamat. (Av пестрйнья.)

pe|stä (Sn Td TP SP Ph M), B N V *-sta*; pr. Sn B Td N V TP SP M *-zen*, Kn *-èn*; impf. Sn B Td M *-žin*, N V *-źin*, SP Ph *-źin* pestä: Sn *poroл sobid pestäu* lipeällä vaatteita pestään. *šilmät peži ťüťťäreл* pesi tyttären kasvot t. Kn *vīhtęd* (lankavyyhdet) *pezèňme*. M *iťše sobat pezöu* itse pesee vaatteensa.

peza|iźe, *ṕeza|iźe* (B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni pesä; kolo maassa siementä varten: *lȯaďitau pualikaižeл loukuižed*, *moižed ṕezaižed* tehdään kalikalla pienet kolot [peltoon], pienet pesät [räätikän (lantun) istunnaisia varten].

pezeлtä (Td) pesaista: *ťeleg p.* vankkurit [pitäisi] p.

pezematoin (B) pesemätön (astia).

pezend (B Td); p. Td *-äd* pesu: Td *toľki p. on riäďittu heiďen* mutta pesu sopimuksen mukaan kuuluu heille.

pezenpkarī (Sn) pesukaukalo.

pezendpualik (B); pl.n. *-ad* pesukarttu.

pe|zezettä (Sn Td); B Pl *-zezetä*, B *-źeta*, Kn *-stazę*, Td *-zèsta*, Kš *-zęzęttä*, N *-stäze*, V *-stakseh*, TP *-stäkseh*, Ph *-stäkseheze*, Kj *-staksęh*, M Lh *-zezeta*; pr. Sn Pl Td M Lh *-zezen*, B *-zezemoi*, Kn *-zęmoi*, Td *-zèzen*, *-zězèn*, Kš *-zęzęn*, N *-zemoi*, V *-zemos*, TP *-zemös*, Ph *-zemökseh*, Kj *-zemuože*; impf. Sn Td *-žīme*, B *-zimoi*, Pl *-zežīmöis*, Kn *-źīmoi*, Td *-zèžin*, Kš *-zęžīn*, N *-źīmoi*, V *-źimos*, TP *-zimös*, Ph *-źimökseh*, Kj *-źīmuože*, M Lh *-zežin* peseytyä: N *kui hüö pezęhoizę* (*pezęhuttai*) kuinka he peseytyvät. B *šīt pezimoi muiлàл* (*muiлaŋke*) sitten peseydyin saippualla.

pež|iį (B), Td *-ī*; p., pl.n. B *-ijad*, Td *-ijäd*, *-iąd*; pl.p. B *-ijoid* pesijä: Td *ďumaлabu soban* (vaatteiden) *p-iąлę*! (terveh-dys)! — *piďäv ďumaлabu*! (vastaus).

pez|ä (Sn Pl Td SP Ph Lm), B Kn Kš N V Kj *-a*, Kš *-ą*; p. Sn Pl Td Ph *-äd*, B Kn Kš N V *-ad*, Kš *-ąd*, SP *-iä*; pl.n. Sn Pl Td SP Ph *-äd*, B Kn Kš N V *-ad*, Kš *-ąd*, N *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td Ph *-id*, Kn *-oid*, SP *-ī* pesä (linnun, karhun, ketun, mäyrän, mehiläisen): Sn *ľöužin mežihäižem pezän*. B *końďī kanďᵘoi omā pezā nuaťìd* (nauriin naatit). N *ľindum peza. vuopsahaižem* (mehiläisen) *peza. ďogahizeu oma peza* jokaisella on oma pesänsä.

pe|ťkeľ (Sn B Td N Pk), Sn B V Kj *-tkeľ*, B *-ťkeл*, Pl Kn Kš *-ťkel*, V *-tkel*, TP *-tkeł*, SP Ph Lm *-tkeл*; p. Sn—V Pk *-ťkeľid*, SP *-tkeлdü*; pl.n. Sn—N Pk *-ťkeľid*, V *-tkeľid*, V Ph *-tkeled*, TP *-tkełèd*, SP *-tkeлęd*, Ph *-tkełed*, Kj *-tľed*; pl.p. Sn—N *-ťkeľīd*, V *-tkeľīd*, SP *-tkelī*, huhmaren petkel: Sn *humbarē survoi kagroid peťkeľiл* huhmaressa survoi kauroja petkelellä. Td *ozrad rouhitau peť-*

keľiл ohrat rouhitaan petkelellä. V *kakši petkeľid pahmahas* kaksi petkeltä pahmaassa (myllyssä). Ph *ďauho survotetah petkeťeл meľľi(ťšas* jauhot survotetaan petkelellä myllyssä. Lm *petkeлeл humbareh survotah* petkelellä huhmaressa survotaan. Kj *peťleл survommo kofiad* petkelellä survomme kahvia (jauhoiksi).

pe(ťšur|ī̀k (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*, B *-kàd*; pl.p. *-koid* uuninkomero, kuutiomainen syvennys uunin kyljessä: Sn *p-kois kuivatau алаižid* (kintaita), *sukkid i* (ja) *hattaroid*. (Av печýрка.)

pett|ies (SP), Ls *-eges* vahingossa, erehdyksestä (ei tahallaan).

peudokuliì̀k (N) kurppa. (v. кулйкъ.)

peu|ī̀š (Sn); p. *-ťťšad*; pl.n. *-(ťšad*, B *-tsad*; pl.p. Sn *-(ťšoid* kirkkolaulaja: Sn *ľinnass‿on aŕχeleiл peu(ťšaɒ* kaupungissa piispalla on (erikoiset) k-t. B *malitvod kai лugou paṛ, a peutsad kriлosaл pajatetau* rukoukset kaikki lukee pappi, mutta laulajat kuorolavalla laulavat. (v. пѣвчій.)

pi(afk (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* iilimato. (v. піявка.)

pidài (N) käyttäjä, säilyttäjä: *lienòŭgi hänès p. sen zerk̀aлoižen* liekö hänestä sen (tasku)peilin säilyttäjää (käyttäjää)?

**pidàška|ta* (N); pr. *-ndou* pitää, täytyy: *sīd p-ndou händäi kiškoda* sitten se (pellava) on nyhdettävä. *ku p-ndou mindai kädẹ̀i* kun alat tarvita minua.

**pida|ttuda* (B); pr. *-ttū*, N *-ìuttai*; impf. B *-ìui* pysähtyä: N *ďuośťī hebòd dorogàd* (tietä) *müöi i* (ja) *p-ìuttai*.

pidegī (Sn) käytettäväksi: *anda millei reged p. kodvaižekš(i)* lainaa minulle rekeä k. vähäksi aikaa!

pidoaig (Td) käyttö-, pyyntiaika: *merdoiďen* (mertojen) *p. on šügüzel*.

pi(ďžušiľm (B) tihrusilmä.

pidustahei (N) pitkinpäin, pituussuuntaan: *oigettai p. eńďžimai ügẹ̀ žerďi* ensin pannaan p. yksi aidas.

pi|duz (Ph); p. Kn *-duì*, N *-ďuì*; pl.n. Ph *-dumad* pituus, pituinen: Kn *virst piduì, puoľ virstad ľeveduì*. N *pandai lühüd, ńeŋga kui puoľtošt metrid piďuì* pannaan lyhyt, noin puolentoista metrin pituinen. Ph *min p. i(ťše 'on* itsensä pituinen. *iťťšeh piduman ťšurk̀an* itsensä pituisen pölkyn [asettaa].

pi|ďädä (Sn Td), Sn B Pl Td N Ph M *-dädä*, B N AV *-dada*, N *-dăďă*, SP *-diä*; pr. Sn Td *-ďän*, *-ďäu*, Sn *-dⁱäu*, Sn B Pl Td N—Lm M Lh *-dän*, *-däu*, B Kn N *-dàn*, B N Kj Lh *-dan*, *-dau*, B *-dàu*, *-dạu*, N *-dàŭ*, Kj *-dab*, *-däb*; impf. Sn B Pl Td N M Lh *-ďin* pitää, säilyttää, käyttää; kuluttaa, tuhlata; tarvita; viettää; täytyy: Sn *ťüö piďättegi lehmät kütküžis? venehes peräm pidettäv‿air om меlа. pidⁱäu huoľ p. ďoga ďieлö* on huolehdittava joka asiasta. *ei piďä p. pahad mieľd* ei pidä olla pahoilla mielin. *tuskam pidⁱäu* tuntee tuskaa. *mina varaạ šinū piďäạ̄* minä sinuun luotan (hädässäni). *hän zamaχan piďi, ei iškenü* hän kohotti [miekkansa] uhaten, [mutta] ei lyönyt. *šina piďäd ižandaл žиaлobaạ̄* sinä valitat isännälle. *ende pideťťī aino kuaďīvüᵒiл, a ńügü pidetäu präškö̈iл* ennen käytettiin aina alushousuissa vyötärönauhaa, mutta nyt käytetään nappeja. *oma omakšī piďetäu* sukulaista sukulaisena pidetäänkin. *kanaŋkoda*, (kanahäkki), *kus kanaɒ piďetäu. akat piďetäu piäл kurttid keźiл i taľviл* naiset käyttävät lyhyitä takkeja kesällä sekä talvella. *piďä kodvaińe haŋgod da tuo ďärgillē* käytä vähän aikaa hankoa ja tuo [sitten] takaisin! *keijäst* (keihästä) *piďeťťī końďian tappades. madehiл talveл pidetäu pištoid* mateita pyydettäessä talvella käytetään mateen-pistoja (merta-aitoja). *ťägä ruo(ťšiị̄ spiťš-*

koid piďetäu täällä suomalaisia tulitikkuja käytetään. *ťägä kapustad ei piďetä* täällä kaalia ei kasvateta. *vähā aigä piďi kaikeę, ďeŋgad dai kai mi oľi* lyhyessä ajassa tuhlasi kaikki, rahat sekä kaiken [muun], mitä vain oli. *vie zakladā ťšuasut, ku ďeŋgat pidänöu* vie pantiksi kello, kun rahaa tarvinnet! *mill‿ei pidä* en tarvitse. *ďumalabu!* — *pid'äu ďumalabu!* Jumalan apua! — Jumalan apua tarvitaan! (tervehdys työntekijälle ja vastaus). *hebo ďuottada pid'äu* hevonen on juotettava. *millai eulę koďis ńi šüödäväd ńi ďuodavad, ńi ajettavad ńi piďettäväd, ńi midä* minulla ei ole kotonani ei syötävää (ruokaa), ei juotavaa; ei millä ajaa eikä mitään kulutettavaa, ei mitään (olen aivan köyhä). *šillei piďeľ dogaďida* sinun olisi pitänyt (oli mahdollisuus) huomata. *ťämä ďielo piďeľ ei muga ruatta, toižin* tämä asia olisi pitänyt toimittaa toisin, ei niin. B *mužįk pidàu adràd, końďī vedàu* talonpoika ohjaa (pitää) aatraa, karhu vetää. *pidagat hebod* pitäkää hevosta [kiinni]! *midä teiľe pidau* mitä te tarvitsette? *millę ei pidą* en tarvitse. *mī hällę piďi* minkä verran hän tarvitsi. *eiǩ pidä vedada iärą* eikö ole vedettävä pois? *ižandatę piďi iťšełłę mändä* isännän itsensä piti mennä. *šülüd veī pidäu olda* syli pitää olla vettä (syvyyttä) [mateenpistoa laskettaessa]. Kn *sìt pidàmme mual pelvahìd kaks ńeďalìd levegìl* sitten pidämme pellavia maanpinnalla kaksi viikkoa levällään. *sit pideìàŭ veťšerinkàǩ* sitten vietetään morsiusilta. *pideľ kümmeńìn katkaita* olisi pitänyt kymmenen [sulkaa] jokaiselta [joutsenelta] katkaista. Td *druškàd pideìtäv heiďęn piǎn piǎl ventsàd ühtęl kädęl* sulhaspojat pitävät heidän (kummankin vihittävän) päänsä yläpuolella kruunua yhdellä käďellä. *se (neiťšud) pidäu oigedal ruolèl piďädä* [illatsuissa parittain istuttaessa]. *ťšabăt piďäŭ koheìa* saapas on korjattava. *svuaďb pidädä sobiťī tožnargen* häät sovittiin pidettäviksi tiistaina. N *ku hätkèstunnęn, en tūnęne sinùnnustę, śīt pida, što olęn mina kuounu* kun viivästynen, en palanne luoksesi, niin pidä minua kuolleena. *käskou huǩàn sadùs pidada* käskee sutta pitää puutarhassa. *kus pidèttai ďeńgad* missä säilytetään rahoja. *vai kodvaižen pidau heboid* vain vähän aikaa pitää hevosia [luonaan]. *pidada ruodajid* pitää työmiehiä. *mikš sille händäi pidau* mitä varten haluat häntä tavata? *pidanuiž halę kazàk* hän olisi tarvinnut rengin. *hüö suoďī pīrŭd pidamai* he ryhtyivät pitoja pitämään. V *vastę pideľ* vihta olisi pitänyt olla. TP *vilun veden pidettäu karttę* kaukalo kylmää vettä varten (saunassa). *tervaksiden pidettäu on kobrę* tervaksien alusta on (tuulas)koura. *vai pideinou orduiziden tagan seižotelìa* (itk.) vai pitäneekö orsien takana seisoskella. SP *eigo kiehtoa pidiä* eikö halua pitää [viikatetta tahkotessa]. Ph *oìa mi vai pidănòŭ* ota minkä verran vain tarvinnet! *viego pidäŭ* vieläkö tarvitset [lisää]? *süödä pidäu hoď et tahtone* syötävä [sinun] on, vaikket tahtonekaan. Kj *pidäb ruata heińua* pitää tehdä heinää. AV *ala ńi kenen piel pida* älä ketään arvele syylliseksi!

pid|äzettä (Sn), Pl *-äzetä*, Sn *-iäkseh*; pr, Sn Pl *-äzen*, SP *-ämös*, Ph *-äheze (häin)*; impf. Sn *-äžin*, Pl *-äžīmöis*, SP *-äimös* pidellä, pysytellä kiinni: Sn *lujā* (lujasti) *pidäze šelgäs!* Td *pidäzekkät lujemb* puolustautukaa lujemmin! (määräys sotilaille). SP *pidäite, äla sordu* pitele kiinni, älä putoa!

pi|ďättädä (Sn), B *-dattada*, Td *-ďätädä*, Lh *-dättädä*; pr. Sn Td *-ďätän*, B *-datan*, N *-dàttàu*, TP *-dättäs* (kond.), Ph *-dättäu*, Lh *-dätän*; impf. Sn Td *-ďäťin*, B *-datin*, N *-dàťìn*, Lh *-dätin* pidättää, pysäyttää, keskeyttää, jättää, kannattaa, pitää:

Sn *p. ďielooo voi* puuhan voi keskeyttää. B *mina en pidata dorogad* minä en jätä matkaani. N *hän pidàttàu koŕeìaa* hän pysäyttää vaunut. *pidàťìn mina hebon popeŕok dorogài* minä pysäytin hevosen poikki tien. Ph *pūhine pläavuškę pidättäu oŋged veden piäл* puinen koho pitää onget veden päällä.

**piehtaroi|takseh* (TP); pr. *-ťšeh* piehtaroida: *koirę p-ťšeh.*

pieks|end (B), Td *-änd*; g. B *-endan*, Td *-ändän* pieksäminen, muokkaaminen (nahan), sotkeminen (saven): B *p-endas, nahkan, otetau kümme markkad.* Td *nahkàn, savèn p-änd.*

piekso (Lm) ed.

pie|ksädä (Sn B Lm), Kj *-ksta*; pr. Sn B *-ksän*, TP *-ksetäh*, Ph Lm *-stäh*; impf. Sn B *-kšin* piestä; vatkata, sotkea (esim. savea paljain jaloin); muokata (parkittua nahkaa): Sn *kožouńaz* (nahkurintehtaassa) *nahkat pieksetäu. pandau kagrašt ďauhod da* (ja) *muarďad da pieksetäu dai šüödäu лužikaл.* TP *kandateksèd pieksetäh härkkimeл padah, rodih voi* hapankermat vatkataan hierimellä ruukussa, syntyy voi. Lm *kandatestę härkkimeл piestäh.* Kj *kandatez pidab pieksta* [voiksi].

pie|ľ (Sn B Td N), B *-l*; p. Sn *-ľd*, B *-лt*, Td *-ld*; pl.n. Sn *-ľed*, B *-led*, Td *-lèd*, Ph *-lèď*; pl.p. Sn B *-ľid*, Td *-lìd* pieli (oven, ikkunan, haasian): Sn *šeižat⌣uksem p-ľē* seisaudu oven pieleen! Td *uksèm, veräjäm, ikkunam, hua(ďžàm* (haasian) *p.*

pieli|ne (TP); pl.n. *-zed* pielinen (ikkunan).

piellah (N) päällään: *painuu vedèi i suou p. ďuomai vet* painaa päänsä vedenpintaan ja rupeaa juomaan vettä (ilman astiaa).

pieл|uz (Sn—V SP (Kj), B N Pk *-ùz*, N V TP Ph Lm *-us*; p. Sn—N Kj *-ust*, V Ph *-ustę*, SP *-ustu*; pl.n. Sn—Kj *-uksed*, B *-ukseď*, Td *-ùkseď*, Kj *-used*; pl.p. Sn B Pl Td *-ukšid*, Kn Kš *-ukšīd*, V TP *-uksid*, SP *-uksī*, Ph *-uksiď* 1) pielus, päänalunen: B *häm painoi piän p-uksē.* Td *p. om, mil* (jolla) *ńukutau. p-ùkseş on hōuhènd.* TP *vastan* (vihdan) *panou p-uksih* (päänaluseksi). Ph *šaлgun* (repun) *panèn p-ùksih.* — 2) aatran kurki: Sn *adras p. mureń* (särkyi). *käded adram p-ukses kińďi.* Td *adràss⌣om p.* Pk *ojis* (aatran aisoissa) *on p-ùz.*

pieлùspiä|ľiźe (B Td), Ph *-line*; p. B Td Ph *-lišt*; pl.n. *-ližed*; pl.p. *-ližid* pieluksen päällinen.

pie|ń (Sn—N Lh), B *pĭěńⁱ*, V—Ph *pie|ńi*; p. Sn—Kš Lh *-nd*, B *-nt*, V Ph *-ndę*, SP *-ndü*; pl.n. Sn Pl Kn Td N Lh *-ńed*, B V SP Ph *-ned*, B Kš N *-nèd*, Td *-ńèd*; pl.p. Sn B Pl Td N TP Ph Lh *-ńid*, Kn Kš *-ńīd*, Td *-ńìd*, SP *-ńī*; komp. Sn *-ńembi*, N *-ńęmb*, Kn Lh *-ńemb*; sup. Sn (*kaikiz*) *p-ńim* pieni: B *kakš pient лast. ťämàn pienèd* näin pienet. Pl *p. paik* tavallinen pääliina. Kn *p. barbahaińę* pikkuvarvas. Kš *pienèn kotàd* (puolikengät), *sormèd, käded.* N *kooz mina oľin pieńeę лapsèn* kun minä olin p. lapsi (pienenä lapsena). TP *pieńi лuzikkaine* teelusikka.

piend|är (Sn), B *pindaŕ*, *pᵗendaŕ*, TP Ph *-ar*, M *-aŕ*; p. Sn *-ärd*, B *pindart*, M *-ard* pl.n. Sn *-äred*, B *pindared*, B M *-ared*; pl.p. Sn *-äŕid*, B *pindaŕid*, TP *-ariлoid*, M *-aŕid* piennar: Sn *kahtem peлdoη keskuťšas* (välissä) *p. oo.* TP *p-ariлoiл* (pientareille) *kivèd keràlàh.*

pieńembä|iźe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* vähän pienempi.

**piene|ta* (N) pienetä, tulla pienemmäksi: *suoi p-mmai vähiì vähäižin* rupesi p-nemään vähin erin.

pieńkazvo|iźe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pienikokoinen, kasvultaan pieni.

pieńkirďa|ine (B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pienikirjainen (vaate).

pier (B Td); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* pieru.

**pierah|a* (N); pl.n. *-àd* pääraha: sulhasen

kosiessaan morsiamen isälle ja muulle suvulle suorittamat lunnaat.

pie|rdä (Sn Td M), B *-rta*; pr. Sn B Td M *-ren*; impf. Sn Td *-ŕin*, B *-rin* pierrä: Sn *perťiss‿ei pidä* (ei saa) *p.*

**pierętàšk|ata* (N); impf. *-aa̯ž* ruveta pierettämään: *akалę* (akkaa) *p-aa̯ž.*

piespienai (N) ilman välirahoja: *vajehtettai hebòd p.*

**piezùnd* (N); p. *-ad* pääseminen, vapautuminen: *ę‿ułę sinùs p-ad* ei sinusta voi päästä vapaaksi.

piet|ľ (Sn Td), B Kn N *petľ*, Td *-l*, TP Ph *petľe*, Lm *petľa*; p. Sn *piet|ľad*, B Ph *petľad*, Td *piet|ľäd*, *-läd*; pl.n. Sn *-ľad*, B Ph Lm *petľad*, Td *piet|ľäd*, *-läd*, Kn N Ph *petľàd*; pl.p. Sn *pietľoid*, B *petľoid*, Td *piet|ľöid*, *-ľöd* sarana (oven, ikkunan); silmukka, vetosolmu; napinreikä: Sn *pane pardē p. ľibo regē* pane (nuoran)-silmukka tukkiin t. rekeen! B *pŕäškän petľ* napinreikä. Td *šido pietläллäi* sido vetosolmuun! Td *panou kaglài hälę petľàa̯* (silmukan). TP *kütküden ńokas* (päässä) *on petľe.* (v. петля́.)

pietn (N); pl.n. *-àd* hevosenkenkä: *iškeda pietnàd heboлę* kengittää hevonen.

pih|a (Sn—Lm Lh); p. Sn—TP Ph Lm Lh *-ad*, N *-àd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Lm Lh *-ad*, Kn N *-àd*; pl.p. Sn—N TP Lh *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* piha: Sn *et puhtastanne pihad, herrat käskedäu puhtastada* jos et puhdista pihaasi, viranomaiset käskevät puhdistaa. *mina tuľiń do pihaл-pʲäi* (ulkoa) *perťťī. meiлл‿oń dogi ìäs pihaл* (pihassa). *meiden pihoiľ ľigad euлę.* N *ajau rīhèm pihälę* (pihaan). *ajau lähemp pihàd kńäginaa̯* lähestyy morsiamen kotipihaa.

pihaiŕe (B) pihan: *oлget lükkiu pihaižei tšurai* oljet nakkelee pihan puolelle [riihen ovesta ulos].

pih(ai|tę (Lm); pl.n. *-tat* pihassa asuinrakennuksesta erillään oleva aitta.

pih|iľd (Sn Td Kš), Kn Td *-ild*, Pk *-ìľd*; p., pl.n. Sn Td Kš *-iľdäd*, Kn Pk *-ildàd*, Td *-ildäd*, *-iľdad*, Kš *-iľdad*, Pk *-ìľdàd*; pl.p. Sn Td Kš *-iľdöid*, Td *-ildöid*, Kš *-iľdoid* pihlaja: Sn *pihiľdöiss‿om pihiľdämmuardad äij* pihlajissa on paljon marjoja. (ks. *pihľ.*)

pihilďaine (N) pieni pihlaja.

pihiľdpuu (Td) pihlajapuu.

pihilďä|iŕe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pihlajainen: *p. aiž* (aisa). *p-ižed pīd* (haravan piikit).

pihiľdämmuard (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pihlajanmarja.

pihk (Sn B Td Kš N Pk), V Ph Lm *-ę*; p., pl.n. Sn B Td Kš N V Ph *-ad*, Pk *-àd*; pl.p. Sn B Td Kš *-oid* pihka (B Td vain männyn pihka): Sn *pihkat tarttū sobī* (vaatteisiin). Pk *kūžis* (kuusissa) *on pihkàd.* (ks. *ruga*).

pihkada (N) pihistä: *kui suoŭ pivobuťš pihkamai, sīd lienòu küps* kun oluttiinu rupeaa pihisemään, niin [olut] on kypsä.

pihkauz|uda (Sn B Td); pr. *-un*; impf. *-uin* pihkautua, tulla pihkaiseksi: Sn *eлa ištuze šī pardeлę, pihkauzut* älä istuudu siihen hirrelle, vaatteesi pihkautuvat! B *kūž* (Td *mänd*) *om pihkauzunnu.*

pih|ľ (B Kj), B *-lä*, V *-ľai*, SP *-ľu*, Ph Lm *-ľę*; p. B Kj *-ľad*, SP *-ľoa*; pl.n. B SP Ph Lm Kj *-ľad*, B *-läd*, Ph *-ľäd*; pl.p. B *-ľoid*, SP *-ľoi* pihlaja. (ks. *pihiľd.*)

pihľ|aiŕe (B V), Pl *-ahaiŕe*, Kj *-aine*; p. B V Kj *-ašt*, B *-àšt*, Pl *-ahašt*; pl.n. B V Kj *-aižed*, Pl *-ahaižed*; pl.p. B V Kj *-aižid*, Pl *-ahaižid* pihlajainen: B *p. pū, aiž* (aisa). V *pihľašt pūd* pihlajapuuta.

**pihľak* (B); p. *-od* pihlajanmarja: *pihľapūn barbàs on pihľakoD* pihlajan varvussa on pihlajanmarjoja.

pihľapū (B) pihlaja.

pih|ľatšmard, *-laťťšu* (Pl) pihlajanmarja.

pikkara|iŕe (Sn B Td), Kn N V Ph *-ine*, N *-inę*; p. Sn B Kn Td N V *-št*; pl.n. *-ižed*, N *-ižęd*; pl.p. Sn B Td N V *-ižid*,

Kn *-ižīd* pikkarainen, ylen pieni: Sn *kakš kūzahašt* (kuusta) *om p-št. еилę ńi p-št лоukušt* ei ole pienoisintakaan (ollenkaan) reikää.

pikoi (Sn Kn Lh) aivan pieni: Sn *p. pikkaraińe hīŕ* aivan pienen pieni hiiri. Kn *p. рaлaine* (kappale).

pikoikeллoińe (B Pl) lampaan-, vasikankello.

pi|л̄ (Sn B Pl Td N), SP *-лли*; p. Sn B Pl Td N *-ллad*, SP *-ллoa*; pl.n. Sn B Pl Td SP *-ллad*, N *-лла̀d*; pl.p. Sn B Td *-ллoid*, vahinko: Sn *huk̄ лuaďiu piллad äijän* susi tekee paljon vahinkoa. *hebo, kudai piллaлę kävüu, on aiďńik* hevonen joka käy [pelloissa] vahinkoa tekemässä, on aituri. B *še* [metsäpalo] *tobďam* (suuren) *piллan tuou.* Pl *лambahad oлdau piллaл* lampaat ovat vahingonteossa. Td *šinun hebo piłłan łòadī: kai kagrat šüöi i topťšī* sinun hevosesi vahingon teki: kaiken kauran söi ja tallasi. SP *piллan azui mužikku* vahingon mies teki.

piл|a (Sn B Td Lm Lh); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* saha: Sn *lülükses pūs poikki p. ei mäne* lylypuuhun saha ei pysty. (v. пилá.)

piлaďauh|o (N); p., pl.n. *-òd* sahajauho. (v. ks. ed.)

piлa(ruťškę (Lm) sahaṇ kädensija, kaari. (v. рýчка.)

piлašťši|m (Sn); p. *-nd*; pl.n. *-med*; pl.p. *-mid* katkenneen puun taittumakohdassa törröttävät sälöt, piikit: *p-med, levedembäd puikot katkennudes pūs* sälöt, katkenneessa puussa leveät puikot. *pū oŋ katkennu, mänd, piлašťšind oń ďiänü* puu, mänty, on katkennut, on jäänyt sälöjä.

pi|ľidä (Sn B Td N Lh), N *-lida*, TP *-lidä*; pr. Sn B Td N Lh *--ľin*, N TP *-lin*; impf. Sn B Td *-ľīn* sahata: Sn *haлgod ľibo* (tahi) *лaudad p.* (v. пили́ть.)

piľind (B) sahuu, sahaaminen. (v. ks. ed.)

pilk̀e|h (N); p. *-t* pilkku, täplä: *on emändau kaži, kai on must, eilę ńi kus vaugedad pilk̀eht* emännällä on kissa, aivan musta, ei ole missään valkeata täplää.

piл|kkoda (Sn B Td Ph); pr. *-kon -kkou*; impf. *-koi* pilkkoa, paloitella (sokeria, halkoja, tervaksia, nauris): Sn *ťšipťšoiл saχaŕid piлkotau* (sokeri)saksilla sokeri paloitellaan. B *haлgod piлkotau kirvehel hienokši rostopkakši* halot pilkotaan kirveellä pieniksi pilkkeiksi. *nagrižpiлkotau veiťšeл paлᵘoikš.*

piллamu|z (Sn B Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* pillomus, vahingon-, pahantekijä: Sn *hukk̀om paha p.* susi on suuri v. B *hüö (kńòakad) om pahad lindud, p-ksed* ne (naakat) ovat pahat linnut, v-t..

piллamuskońď|ī (Sn); p., pl.n. *-iad*; pl.p. *-i(oid* lehmän kaatanut karhu: *p. ounastau* (haistaa) [ihmisen] *ďälged, ei tuлę šüömā̄* [haaskaa].

pi|ллoida (Sn), B-*ллoita*, Td *-łłuita*; pr. Sn B *-ллoi(ťšen*, Td *-łłui(ťšou*; impf. *-ллoi(ťšin*, Td *-łłuiťš* tehdä vahinkoa: Sn *huk̄ piллoiťšou äijää* susi tekee paljon vahinkoa. B *vora* (varas) *piллoi(ťšou.*

piллuińe (B) pieni vahinko.

piлoᵘhk (Sn); p. *-ad* sahuu, sahaaminen: *лaudam p-as oлdau hüö.* (Av пилóвка.)

pilpe|ttada (B); pr. *-ttau*; impf. *-ť* palaa tuikuttaa (tuli tuskin näkyy, joskus sammuu, taas viriää, sammuu, viriää).

piľ|skada (B Td); pr. *-skau*; impf. *-śk* pilkahdella: syttyy — on sammua — viriää — on sammua — viriää uudelleen.

piľťšik̀ (Td); pl.n. *-ȁd* sahuri. (v. пи́льщикъ.)

pilťšo|tada (Td); pr. *-ttau*; impf. *-ť* pilkoittaa: *tòagaл tuľi p-ttau: šigä oŋ külä* tuolla tuli p.: siellä on kylä.

pi|ľv (Sn B Td N), B Td N M *-lv*, Lm *-lvi*; p. Sn B Td N *-ľved*, B Td M *-lved*; pl.n. Sn *-ľved*, B Kn Td *-lvèd*, B Td N *-ľvèd*, N M *-lved*; pl.p. Sn N *-ľvid*, B Td *-ľvìd*, *-lvìd*, M *-lvid* pilvi: Sn *ńügü* (nyt) *taivahaлl̀eилę pilved ń üht* (yhtään), *šelged oo hüvii̯. taivaz oľi piľves.* B *pi·lvès päiv*

om pilvinen päivä on. *vaлged pień p.* pilvenhattara. N *mina lükäidan piłvei suoitę* minä nakkaan pilveen asti. *paha lükäiž lähţлę̆ piłvid* paholainen nakkasi lähelle pilviä.

pilve|duda (B), Td *-züdä*; pr. B *-duu*, Td *-züu*; impf. B *-dui* pilvittyä, mennä pilveen: *taivas p-ui.*

piłvedäz|että (Sn), B *pilvedaz|eta*; pr. Sn *-öu*, B *-ou*; pilvittyä: B *taivas p-ou*; *om p-ennu.*

piłvekši|ńe (B), B Td *pilvekši|ńe*, TP *piłveksine*, Ph *pi̯лvę̆ksi̯nę*, Lm *piлveksinę*; p. B Td *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* pilvinen: B *p. šiä* (sää). Td *p. pogod* (sää).

pilvèst|uda (B), Td *-üdä*; pr. B *-ū*; impf. *-ui* pilvittyä, mennä pilveen: B *taivàs p-ū.*

pi|łvez, -lvez (B Td), N *-łvès*, TP *-лves*; p. B Td *-łvest, -lvest* varjo, varjoisa kohta, siimes, katvi: B *pilveksē tulin päipašteges-piäi.* TP *häin ištū piлvekses.*

**pilve|zetä* (B); impf. *-žīhe* pilvittyä: *päiv p-žīhe.*

pi|łvoi (B Td N), B *-lvoi*, N *-лvoi*; p., pl.n. B Td N *-łvoid* eräs syötävä helttusieni, hienokantainen, leveälakkinen (agaricus violaceus): B *p. on hoikaiźe, hien griba* (ohut sieni).

pim|ed (Sn—V Ph Lh), B N *-èd*, N *-ĕd*, TP SP *-ei*; p. Sn Pl Td Kš TP Ph Lh *-edäd*, B *-ĕdàd*, Kn N V *-edad*, SP *-iedü*; pl.n. Sn Pl Td Kš TP Ph Lh *-edäd*, B *-ĕdàd*, Kn N V *-edad*, N *-edàd*, SP *-ied*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph Lh *-eďid*, B *-ĕdìd*, Kn Kš *-eďīd*, Td *-edid*, SP *-ielöi* pimeä: Sn *ńüg euлę pimedäd üöD.* B *pérī om pimèd. pimedā suai* (asti) *ištumme.* N *lień* (tuli) *piměd ďo. pimedàs me(ťšàs* synkässä korvessa. TP *ülen oli pimei, ei nägünü ni silmäh südäiłä* oli ylen p., ei voinut nähdä edes (omaan) silmäänsä pistää.

**pimèezu|da* (N); impf. *-i* pimetä, tulla pimeäksi: *tul'i ehtE* (ilta), *p-i.*

**pim|iduškatta* (Kn); pr. *-iduškandou*; impf. *-iduškańďž*, N *-i̯izùškaa̯ž* alkaa pimetä, tulla pimeä: N *pimi̯izùškaa̯ž ehtad* alkoi p. illaksi.

pim|ita (B), Td *-itä*; pr. B *-idau*, Td *-idäu*, TP *-enöu*; impf. B *-ī*, Td *-iž*, TP *-eni* pimetä.

pind (B Pl N Pk), Lm *-ę*; p., pl.n. B Pl *-ad*; pl.p. *-oid* pinta (puun, veden), iho (eläimen): Pl *šüdäimpūs ei päreł лuaďita, p-az лuaďitau* sydänpuusta ei kiskota päreitä, pintapuusta kiskotaan.

pinda|iźe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pintapuu-: *p. лaud* p.-lauta (jossa ei ole tervaista puuta).

pi|ńďžak (Sn Pl Kn Td N Lh), B *-nďžak*, Td *-n$^{d'}$žak*, V *-ńďžakkę*, TP *-nďžakkę*, Ph *-ńďžakko*, Lm *-nďžakko*; p. Sn Pl Kn Td N V Lh *-ńďžakkad*, Sn Ph *-ńďžakkod*, B *-nďžakkod*, Td *-n$^{d'}$žakkăd*; pl.n. Sn Pl Kn Td N V Lh *-ńďžakad*, Sn B Pk *-ńďžakod*, B *-nďžakod*, Td *-n$^{d'}$žakàd*; pl.p. Sn Pl Kn Td N Lh *-ńďžakoid*, B *-nďžakoid*, Td *-n$^{d'}$ža(k)oid*, V Ph *-ńďžakuoid* miehen lyhyt takki: Sn *pińďžakas präšk pakui* takista nappi irtosi. *pane poлad umbē pińďžakos* pane takin liepeet kiinni! *paikkad_ak p.* paikkaa, vaimoni, takkini! B *piäli(ťš(i) pińďžakos pidettau hałłak* takin päällä käytettävä päällystakki.

**piźi|sta* (B); pr. *-zou* inistä: *p-zou piłkńena* (sääski).

pin|o (Sn—Td V—Ph); p. Sn—Td V TP Ph *-od*, SP *-uo*; pl.n. Sn—Td V TP SP Ph *-od*; pl.p. Sn—Td *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oлoi* pino: Sn *paŋgat haлgot pinoihe!* Td *p. haлgŏd* p. halkoja.

piń|oi (Kn), Td *-u*, *pĭńŭ*; p., pl.n. Kn *-oid*, Td *-ud*; pl.p. Kn *-oлoid*, Td *-uid* pitkäkärsäinen ja -säärinen inisevä hyttynen.

pino|ta (B); pr. *-dan* pinota, latoa pinoon: *p. haлgoid.*

pippi (Td Ph) pieni vulva.

piri|šta (B), Td *-štä*; pr. B *-žou*, Td *-žöu*; impf. B Td *-ž* piristä, tippua (kuivaa, esim. jyvät säkin reiästä) katkeamatto-

mana virtana: B *sūrint pirižou*, suurimoita tippuu [säkin reiästä].

piroi|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*, *-ttau*; impf. *-ťin*, *-ť* ripottaa, (vahingossa) päästää jtk kuivaa (esim. muruja, suurimoita) tippumaan; Td joskus kuv. kylvää. Sn *ei pidä p. ďüviɒ* ei saa ripottaa jyviä!

pirošk (N); p., pl.n. *-ad* litukka, lautikka, palko. (Av пирожки́.)

pisaŕ (Td) sihteeri, kirjuri. (v. писарь.)

pišt (Sn B Pl Sg), B V TP Lm *-o*, Td *püšt*, Pk *püštö*; p., pl.n. Sn B Pl V Sg *pištod*, Td *püštöd*; pl.p. Sn B Pl Sg *pištoid*, Td *püštöid* kalapato, -aita: 3—4 slt. pitkä, 1—1 $^1/_2$ m. korkea, 3—4 sormea leveistä säleistä tehty aita (vitsoilla yhdistetään säleet toisiinsa), jonka kumpaankin päähän pannaan rysä tai merta: Sn *madehiл talveл pidetäu pištoid*; *lašťikoiš‿šidotau kui regeę sarď* talvella mateita pyydettäessä käytetään säleaitoja; säleistä sidotaan kuten reen liisteet. B *ďiäл pandau ned pištod madehen püutès* jäältä pannaan ne säleaidat mateita pyydettäessä. Td *merdoid tože* (myös) *pidetäu ďoges*, *püštöis*, *łohł suadau*. *püštöd luaďitau kezäl*, *konz* (kun) *veži lämm‿on*. TP *pištod ďäredis päregis*, *viʿťšoiл sidoìàh*, *azutah ku sàrďe* säleaidat paksuista päreistä vitsoilla sidotaan, tehdään kuin reen liisteet. Lm *kaлampüuttäv p.* seiväspato [joessa] kalanpyyntiä varten.

pisto|ńik (B), Td *-ńńik*; p. B *-ńikkad*, Td *-ńńikkad*; pl.n. B *-ńikad*; pl.p. *-ńikoid* nallipussonen. (vrt. v. пистóнъ.)

pi|šťšal' ks. *püššal'*.

pisug (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* katkenneessa puussa hoikin sälö: *p. on samī hoikaińe puikoińe katkennudes pūs*. (vrt. *piлašťšim*.)

piz|ar (B Td), N *-àr*; p., pl.n. Td *-arad*, N *-àred*; pl.p. Td *-aroid*, N *-àrīd* pisara.

**pizer|ta* (N); pr. *-dau* sataa hienosti.

pi|ťeta (B), B Td *-tketä*; pr. B *-ťenou*, B Td *-tkenöu*; impf. B *-ťeń*, B Td *-tkeń* pitketä: B *konz* (kun) *päiväd piťetau*, *ihastud taлveл* [että kevät on tulossa].

pi|ťk (Sn—N), Kn Td N Kj Pk AV *-tk*, V *-ťkę*, TP Ph *-tkę*, SP *-ťkü*; p. Sn Pl Td Kš V *-ťkäd*, B N *-ťkad*, Kn *-ťkąd*, N TP Ph Kj *-tkäd*, SP *-ťkiä*; pl.n. Sn Pl Td Kš V SP *-ťkäd*, B N *-ťkad*, Kn *-tkąd*, Td N *-tkàd*, N *-tkàd*, Ph Kj AV *-tkäd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš N V *-ťkid*, B *-ťkĭd*, Kn *-ťkīd*, Td N Kj *-tkīd*, TP Ph *-tkid*, SP *-ťkī*; komp. Sn *-ťembi*, Sn—Td *-ťemb*, Td *-ďemb*, Kš *-ťkemb*, N *-temp*, V *-ťkembi*, Ph *-dembi*; sup. Sn *piťim* pitkä: Sn *ťämä pū om p. ťämäm pūm piťkäd euлę tošt pūɒ* tämän puun pituista ei ole toista. *iʿťšem piťkäą̄* itsensä pituisen (mittaisen). *häл-лąi oŋ kündet piťkät* hän on varas. Td *leižīn* (leikkasin) *arššinam-pitkīd łaŋkpałoid*. N *briнaлę oigètta pitk aig mänɔ̀ŭ* nuorukaiselta kuluu pitkä aika oikaisemiseen. *teiлę ei su lekàhtadazę pitkàn aigoid* te ette saa liikahtaa pitkään aikaan! *kazvoi künàbraksę̀n pitkàkš* kasvoi kyynärvarren pituiseksi. *vähäšt piťembad tugèd* vähän pitemmät tuet.

pitkaheze (N), Lh *piťkaižē* pitkään, syvään: N *p. heŋgiu* (huokaisee). Lh *muʿťšoi kaťťšou piťkaižē mužikkā piäi* nuorikko katsoo pitkään mieheen päin.

piťk|ahko (B), Td *-àhkö*; p., pl.n. B *-ahkod*; pl.p. *-ahkoid* pitkähkö: Td *nuor* (nuora), *veneh om p-ähkö*.

pitka|ťš, *-ťš* (B); p. *-ťťšud*; pl.n. *-ʿťšud*; pl.p. *-ʿťšuid* käärme: *ugŕ* (ankerias) *ďärves oŋ ku* (kuin) *p. p-ťš pertťī tuľi i* (ja) *kätküden лu uiv* (matelee).

piťkatta|u (Kn); p., pl.n. *-vad*; pl.p. *-vīd* pitkähkö, pitkänlainen.

pi|ťkin (Td Sg), Ph *-tkìn* pitkin, pituussuuntaan: Td *p. dorogàĭ* (*dorogad*) (tietä) *ďärvèĭ*. *vieŕim p. łauʿťšài* paneuduin pitkälleni penkille.

piťkńena, *pitknenä* (B), Kn *pitkńena*, Pk *pìtkńena* hyttynen: B *p. pińizou* (inisee). *piťkńuok* (N) ed.

pitkuľi|ťš (Sn), B Td *-ťš*; p. *-ťťšạd*; pl.n. *-ťšạd*; pl.p. *-ťšoid* pitkulainen: Sn *kokoi on p. pīrag*.

pitkviha|ińe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pitkävihainen.

piťkäľi (Sn) pitkään, pitkälti: *midä p. heŋgäštiᴅ* miksi pitkään huokaisit?

piťškah|tada (B); pr. *ei p-da* vuotaa tipoittain.

piťšum-pikkaraińe (B Td) hyvin pieni (etenkin lasten kielessä).

pi|ťud (Sn), Ph *-tuttę*, *-duttę* pituutta; Sn pitkin, pituussuuntaan: Sn *valkin om p-ᴅ huarput kolmeküme* valkki (uittosalko) on noin kolmenkymmenen askelen pituinen. Ph *muťńikas on pòhďę*, *seiťšent sült pituttę* »mutnikassa» on pohja, seitsemän sylen pituinen. *p. pūhu* puun pituussuuntaan. *p. dorogā* (tien). *lauťťš om p-ᴅ šeińǟ* penkki on pitkin seinää.

pi|ťust (B), TP *-vustę* piusta: B *laŋgan p.* langan p. (kehrätessä).

piťu|ži (B M), B Td M *-žin*, B *-ši*, Kn *-žīn* pitkin, pitkinpäin: B *dorogad müö mänen p. ľibo poiī* tietä myöten kuljen pitkin tai poikin. Kn *p-žīn dorogai*; Td M *p-žin dorogad*; M *p. dorogas* pitkinpäin tietä.

piv|a (Sn B Td N Pk), Td *pīva*; p. Sn B Td N Pk *piv|ad*, N *-od*, Pk *-àd* tehtaan olut: Sn *pivad ďᵘoin butilkan* olutta join pullollisen. Td *ľäkäd ďuomā pīvad* lähtekää olutta juomaan! (v. пи́во.)

piv|o (Sn B Kn Td), N *pio*, *pijo*; p., pl.n. Sn B Kn Td *piv|od*; pl.p. *-oid*, Td *-ȯᵢd* pio, kouruus, kourallinen pellavia, hampppuja, mikä kerrallaan loukutetaan [ja] harjataan: Sn *ku loukuttau kobraạ hüväạ̈*, *šid ľienou kobras pivo* kun loukuttaa runsaan kourallisen, siitä kourallisesta tulee pio. Td *ďäľgělę̆ lipsùlęst tröbalkàл tröbàľdàᵘ*, *šīd pandàᵘ pivòᵢhĕ*, *šīd pivoᵢs-pᵢäᵢ hărďàtàᵘ hărďàл* [pellavat] lihtaamisen jälkeen vitimellä vidotaan, sitten pannaan pioihin, sitten pioina harjataan harjalla.

pivobu|ťš (N); pl.n. *-ťšìd* oluttynnyri. (v. пи́во ja бочка.)

pivo|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni pio, kouruus (kourallinen pellavia): B *kuabe šidotau p-ižilę*, *šīd kuožaľpiähä* rohtimet sidotaan pioihin, sitten kuontaloon [pannaan].

piä (Sn—Kš V—Pk), B *pĭä̆*, N *piε*, *piĕ*, *pie*; p. Sn—Kš V Ph M Lh Pk *piäd*, N *piεd*, *pied*, SP Kj *piädü*; pl.n. Sn—Kš V—Pk *piäd*, N *piεd*, *pied*; pl.p. Sn—Kš V Kj M Lh Pk *piäid*, Kš Ph *piälöid*, N *piεid*, *pieid*, SP *piälöi* pää (ihmisen, eläimen; henki: Sn *p. kubižou*, *küńďži* pää syyhyy, raavi kynsillä! *laškallᵥoo vai omaᴅ piäᴅ kandelda küľľäл* laiska tuskin vain oman päänsä jaksaa kantaa. *blatuŕiu pagižou midä piä kandau* lörpöttelee mitä sylki suuhun tuo. *pane läŋged heboлę piähä!* *sūdottai p. ei hävidä* sallimuksetta henki ei mene. B *piän tobďàл kivel* pään suuruisella kivellä. *milla ťäл promuslal p. ei elä* tämä ammatti ei minua elätä. Td *pani šuapkam* (lakin) *piähä*. N *se pieu lekàškòiť* hän päätä heilautti. *mina eťšìn ťeiл piεd* minä etsin päätänne (täitä päästänne). *oma piε piεstęlaŭ om* oma henki on pelastettava. *šliep̀* (hattu) *oľi pies*.

piädu|da (B); impf. *-i* päätyä, sattua: *p-i ižand kūlemā* isäntä päätyi (sattui paikalle) kuulemaan.

piäh|ud (Kn), Ph *-üd*; pl.n. Kn *-uded*, Ph *-üded* pieni pää, päähyt: Kn *valged p. raidas om biŕboi* (pajunkissa). Ph *peže p-üd pelvazpivoks* (kan.)

piäi (Sn B Td Lh), Kn *pjäi*, Td *pᵢäᵢ*, *piä*, N *piεi*, (*pjei*), *pī*, N AV *piei*, TP *päi* päin; -sta, -stä, -lta, -ltä: Sn *hän tuľi sal-*

dattan-piäi (sotapalveluksesta). *puoлes-süös adamaą händ ozuttau pohďazē-pⁱäi* puolenyön aikaan otavan pyrstö osoittaa pohjoista kohti. B *mägès-piäi* (maalta päin) *tuuľ on, tämä rand on tüuń. tšuras-piäi* syrjästä (päin), *me(tšas-piäi huvàhtīhę* metsästä päin kuului äännähdys. *pohďā-piäi* [astian] pohjaan päin. Kn *saлdàt noužį stūлas-pjäi* sotamies nousi tuolilta. Td *lähtăᵘ tserkkovā svuaďbtaлòs-(koďìš-)pjàⁱ* lähdetään kirkkoon häätalosta (kotoa). *šid ďärvès-pⁱàⁱ on ďogi ońegàĭ* siitä järvestä laskee joki Äänisjärveen. *regèn aлpⁱàⁱ* kuorman alta. N *vańka ruuši paìkàą pahàu-piei* Vańkka irroitti liinan paholaisen silmiltä. *mina oлęn ńeŋgomàs-piei tsarsvăs-piei* minä olen siitä ja siitä valtakunnasta. *mispiεi sina matkadàd* mistäpäin sinä tulet (kuljet)? *mänę hoť me(tšăлę meis-piεi* mene vaikka hiiteen meidän luotamme. *kaťtšuą hänèn hebòi-piei* katsoo hänen hevostaan. *kus-pī* mistäpäin? *tulim me(tšàs-pī.* TP *ottau vastan, mänöu kündukselę, tüven panou peřťitę-päi* ottaa vihdan, menee kynnyksen luo, tyven panee pirttiin päin. Lh *mu(tšoi kaťtšou piťkaižē mužikkā-piäi* vaimo katsoo pitkään miestä. AV *koďis-piei* kotoa. — N *pieìtę, piεiťe, pieìtę, pītę, pīte: vańka tuлou me(tšàs-pieìtę haugòs-piei* Vańkka tulee metsästä halkoja hakemasta. *kui śiga-pieìtę piezui ierę̆h* kun sieltä pääsi pois. *läht' lidnàs-pīte* lähti kaupungista. *koďis-piεiťe* kotoa. *lähtou ierę̆h hukàspieìtę* lähtee pois suden luota. *nostau muos-pieìtę seišťši* nostaa maasta seisoalleen. *nouzou magadòs-pīte* nousee makaamasta. *kuměmàrdęлęzou mužikoihępieìtę* kumartelee miehiin päin kääntyneenä.

-piäiźe (Sn), N *-pìeinę*; pl.n. Sn *-piäižed*, N *-pieižęd* -päinen: Sn *koлmepiäižid madoid* (käärmeitä) *tuľi.* N *rikoi* (tappoi) *koľmpieižęę zmejaą* (lohikäärmeen).

piäkuľľušk (B V), N *piεkuľľikko*, V *piäkuľľuk* pääkallo (halv.).

piäl (B Td Sg); p., pl.n. *-àd*; pl.p. *-öid* B jokin puu kuopan salvoksessa; Td Sg ristikkoalusta, jota käytetään heiniä ja rukiita vedätettäessä.

piäл (Sn B Td Ph), B Td *piąл*, Td *piăл*, N *pieu, piεu*, TP *piął* päällä, päältä, yllä, yltä, yläpuolella: Sn *mäne piäлл‿iärē* mene päältäni pois! *aлužimem* (alaisimen) *piäл tagotau. kudamaлл‿oлę ńi midä ei, ei šüödä, ńi ďuoda ńi piäл panda* jolla ei ole mitään, ei ruokaa, ei juotavaa eikä vaatteita. B *piäл tūлen viŕitetau kašk* tuulen päältä viritetään kaski [palamaan]. *hūliden p. bard* huulissa on parta. Td *drušką̀d pideťtäv heiďęn piăn piăл ventsàd* sulhaspojat pitävät heidän (morsiusparin) päänsä yläpuolella kruunuja [vihittäessä]. *hüväD sobaD hälläi p.* hänellä oli hyvät vaatteet yllään. N *eiлę pieu ńi midä* ei ole mitään yllä (on alaston). *künden piεu bapk, bapkàn piεu лuą* kavion yläpuolella on nilkkaluu, nilkan yläpuolella (sääri)luu. *vuoŕìkšę̆d lendeuìai hukàn pieu* varikset lentelevät suden yläpuolella. TP *häneł sobad piäł otetťih* häneltä riisuttiin vaatteet. — *piäлę* (Sn B Kn Td Lh Pk), B *ṕiäлę, piäле*, B Td *piąлę*, B TP Ph *piäłę*, Td *piälè*, N *piεлę, pieлę*, V *piäлε* päälle, ylle; varten, hakemaan: B *haлgod pandau kobraлę piąлę, ťervàšt haлgod* [tuulastettaessa] halot pannaan [tuulas]kouran päälle, tervaksia. *ken toižem piąлę šiändüu . . .* kuka toiseen suuttuu . . . *pahàt sobàt ṕiäлę* huonot vaatteet ylle! *mužikan ťüönď koiran piäłę* miehen lähetti koiraa hakemaan. *tuskeudui mužikam‿piäле* suuttui mieheen. Td *ďiäi milèi hüvä piňďžak pťąлę* minulle jäi hyvä takki ylleni. *azetettaŭ kandòiлę piäлę kuivāⁱ* asetetaan kantojen päälle kuivumaan. *läkš külā ďauhom piäлę* lähti kylästä jauhoja hakemaan.

piąлę sadan таloin on toista sataa taloa on. N *hebod hänen piєлę tūďī* hevosilla tultiin häntä hakemaan. *panou pövŭn* (turkin) *pieлę*. TP *лumen piälę nouzou vezi*. Ph *mudàd lükätäh nuotałę piälę* mudat heitetään nuotan päälle.

piälagi (Sn B Td Ph), N *pie-*, *piєлagi*; p., pl.n. Sn B *piälaged*; pl.p. Sn *piälagid* päälaki.

piälakk|u (B), V *-o*, Lm *-ę* ed.

piä|лękkäi, *-lekkäi* (Sn), B *piąlękkā*, *piälekkai*, Td *piątekkäi*, N *pieлękkaľi* päällekkäin.

piä|lembäine (TP), Ph *-łembäine* ylempi: TP *pöšših piälembäizeh tšurah sidotah nuorę* mertaan ylempään kylkeen sidotaan nuora.

piäl|idä (B); pr. *-in*; impf. *-īn* pingoittaa ompelukehykseen: *ďo p-ī palťinan*. (v. пялить.)

piäľimä|ińe (Sn), B *piälimaine*; p. Sn *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* päällimmäinen: Sn *sobid būťťšides tuhksoba pandau būkkā kaikis p-ižikši* vaatteita pestäessä tuhkapussi pannaan pesusoikkoon p-iseksi. B *ďiälabeh suabran piäл kaikis piälimaine* jäätynyt ylin heinäkerros on suovan päällä p.

piä|ľińe (Sn B Td), B Td *-lińe*, V *-līne*, *-ľīne*; p. Sn B Td *-ľišt*, B Td *-lišt*; pl.n. Sn B Td *-ľižed*, B Td Lm *-lized*, B *-ližèd*, V *-līžed*, *-ľīžed*, TP *-lizèd*; pl.p. Sn B Td *-ľižid*, B Td *-ližid* 1) luha (kangaspuissa): Sn *birdampiäľižed*. B *birdampiälized kaŋgazbrujis*. Lm *birdę kahten piälizen välih pandah*. — 2) B Td päällinen, päällä oleva, ylempi: Td *piälińe kivi* ylempi käsikivistä (toinen *alińe kivi*). — 3) B Td väliraha: B *em vajehta piälizettā* (Td *em vajèhta piälizettäi*) en vaihda ilman välirahaa. — 4) B pl. kuukautiset naisilla: *piälizèd tuľďī*.

piä|ľipaŋg (B Pl), V *-lispaŋgę*, Ph Lm *-lipaŋkę*; p., pl.n. B Pl *-ľipaŋgàd*; pl.p. *-ľipaŋgoid* puinen, 2-korvainen kannellinen maidonkantoastia; kansi, joka kiinnittyy korviin ja josta kannetaan, on sangallinen.

piälìškiv|i (B); p., pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* (myllyn) yläkivi.

piäľišp|ū (Sn), Pl *piälìšp|ū*; p. pl.n. Sn Pl *-ūd*; pl.p. *-uid*, Sn *-ūлoid* 1) Sn teltapuilla oleva varras (kangaspuissa): *p-ūлoiz riputau ńīded*, *bird i* (ja) *birdampiäľižet* (luhat). — 2) Pl heinäsuovan vaakasuora selkäpuu.

piälìštada (Kn), N *pielištada*, TP *piälistädä*; pr. Kn *piälìštaměme*, N *pielištau*, TP *piälistetäh* halkoa, halkaista: Kn *kaskèn kaśàrdaměme kassarìл*, *sit* (sitten) *p-aměme ďäredęmbàt* (paksummat) *puut kirvehèл*. TP *p-etäh ďäredīd pūлoid*.

piä|ľiťši (Sn B Kn Td Kš V SP Kj M), B Pl Td Kš TP Ph *-liťši*, B *-liťťši*, N *pieľìťši*, *pieľiťši*, *pieľìťši*, *pieľiťši*, *pieľiťši*, V *piä|ľiťš(i)*, TP *-ľťši* yli, ylitse, päällitse, kautta, päältä, perästä: Sn *p. ďogez venehell_ajoi* (souti) *mužīk* (mies). *raži* (rasi) *oŋ kašk*, *p. vuodez ďiänü*. B *ďärvès*, *dorogàs* (tien), *kündüksès p. müö ajoime piäliťši meťšas* (metsän kautta). *haľľak on piäliťš(i) piňďžakos pidettau* verkainen kesäpäällystakki on takin päällä käytettävä. *oroi* (*griba*) *on piäliťťši rusked* lehmänsieni (tatti) on päältä ruskea. Pl *piäliťťši koďis* asuinrakennuksen ylitse. *piäliťťši ńedäľis* viikon perästä; Td *vä·hàss_a·igàs piäliťťši* vähän ajan perästä. N *proiďiťťī perìs pieľìťši gorńìťšài* menivät pirtin kautta kamariin. *heis pieľiťši i elädä meilę oľi hüvä* heidän ansiostaan meidänkin on ollut hyvä elää. *sįs mina pieľiťši bohatuin* sen (peilin) avulla (ansiosta) minä rikastuin. *pieľiťši koumès vuodęs surm lienou* kolmen vuoden perästä kuolet. TP *koňdī tuлou aidas piäľťši*. Ph *sīd on kümmenes oŋges piäliťši sidottu pūhine pлavuškę* sitten on aina kymmentä onkea

kohti sidottu puinen koho [pitkässäsiimassa].

piälpidämižęd (Lm) kuukautiset (naisilla).

piä|ľäd (Pl); pl.p. *-ľid*, B *-loid* ompelukehys: B *piäloiss‿ombelin*. (v. пя́ла.)

piänahk (B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* päänahka.

piäńi|k̄ (Sn B Td); p. Sn Td *-kkäd*, B *-kkad*; pl.n. Sn Td *-käd*, B *-kad*; pl.p. Sn Td *-köid*, B *-koid* murhamies: Sn *kazńitau vai p-köid* mestataan vain murhamiehiä. (vrt. v. уголо́вникъ.)

**piänpohj|ę* (Ph) päänalainen: *itköü muťšuoi p-is* nuorikko itkee [sairaan miehensä] päänalaisen vieressä.

piäpai|k̄ (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kàd*; pl.p. *-koid* pääliina.

piäpoклonai|ne (TP); pl.n. *-zèd* kumarrus polvilleen laskeutuen otsan koskettaessa lattiaan tai toisen jalkaan: *minä andełen sinuлę p-zèd* (itk.) minä kumartelen sinulle (isälle) lattiaan asti. (v. поклóнъ.)

piärm (Pl) alushousujen vyötärö, jonka läpi vyönauha kulkee.

piärm|e (Sn B Td), Lm *-ę*; p. Sn B Td *-met*; pl.n. *-meged*; pl.p. *-megid* päärme, sauma, ommelreunus: Sn *pińďžak rīťťšauzui piärmegis* takki ratkesi saumoista.

piärm|idä (Sn Td), B *-ida*; pr. Sn B Td *-in*; impf. *-īn* päärmätä, pallistaa: Sn *ńeńäpaik̄* (nenäliina) *piärmiťťī*; B *piärmin randan* (reunan).

piäšelg (Sn B Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* tähkä jyvineen, terä: Sn *ťänä vuoden hüvät p-äd oľďī rugehis*. B *p.* [on] *ťähk ďüvideŋke* (*rugehes*, *ozras*, *ńižus*).

piäsnòa|p̄ (B Td); p. *-ppud*; pl.n. *-pud*; pl.p. *-puid* hattulyhde kuhilaassa.

piä|stä (Sn B Td Kš Lm M Lh); pr. *-zen*; impf. *-žin*, *-ž*, B *pⁱäś*, Td *piäžìn*, Ph *piäzin* päästä, irtautua, vapautua, lähteä: Sn *lehmät piäšťī nuŕmaidā* (niittyaitaukseen). *ťüöm pergades piäzöu päštärd* pellavia muokatessa irtautuu päistäriä. *meil tuman* (sumu) *oo šügüzeл i* (ja) *kevädeл vähä üö piäzöu* (harva se yö). *dūmaiťš*, *miťe p. akass‿iärē* mietti miten päästä vaimostaan eroon. B *haravan pī piäzöu*, *kirvèsvarž piäž*. *hän miлла käžis piäž* hän pääsi karkaamaan käsistäni. *et piäze magaìa* ei voi päästä makuulle [melulta, työltä]. *huk pⁱäś pagō*. *лadvᵘois piäznuded ďüvàt* latvoista irtautuneet jyvät. *päštär piäzou лoukkimes*, *kuabe lipsus* päistär irtautuu loukutettaessa (loukusta), rohdin lihdatessa. *piä madoл piäž väľľätę* pää käärmeeltä lähti irti [ruumiista]. M *ette ńi piäznu kazakas* ette päässeetkään rengistänne eroon. Td *hebod piäšťšī rugehē* (ruispeltoon). *piäzemme tuľijā argē* (tulevaan paastottomaan aikaan). Ph *piäzin елoh* (elämään hyvin).

piä|städä (Sn—Kš V Tp M), B *-stada*, Td *-stăďă*, N AV *piestada*, SP *-stiä*, Ph *-stäi*; pr. Sn—Kš V—Ph M *-stän*, Td Ph *-stàn*, N AV *piestan*; impf. Sn V *-štin*, B Pl *-stöin*, Td Kš M *-šťšin*, N *pieśťìn*, *pieśť*, *piestoi*, TP *-stin*, SP Ph *-sťin* päästää, laskea, pelastaa, vapauttaa: Sn *p. lehmät tahnaл iärē* (karjapihasta pois). *p.* (louhia kalliosta) *kuлdad*, *hobedad*. *каlaд oлnou*, *piästäd iäre*, *verg ďiäu vedē* jos kaloja on, päästä ne pois, verkko jää veteen. *ei sua* (ei voi) *p. kaikkid pihkoid* [vaatteista]. B *лapsen piästöin madon ńokaidos* lapsen pelastin käärmeen pistännästä. *müö šindai piästämme suŕmàš* me pelastamme sinut kuolemasta. Td *piästăďă* (kiskoa) *koivùs tuŏht*. *iža piäšťš poigàn regèn алpⁱäⁱ iärēⁱ* isä vapautti poikansa kuorman alta. *piästàn koivùs vastàn* teen koivun lehdeksistä vihdan. N *mina pieśťìn kümmene havadod rugìšt ühtēs rīhès* minä sain (päästin puimalla) kymmenen säkkiä rukiita (jyviä) yhdestä riihellisestä. *piestoi akan drūgùs* eroitti vaimonsa rakastajasta. *pieśť mindai heŋgī*, *elämai* sai minut henkiin, elämään. TP *sū*,

kudamas калàd piästetäh [merran] suu, josta kalat otetaan pois. SP *piästiä parzi, höštettü reges* lykätä hirsi, luoda lantaa reestä. M *händän lähtegei piäšťšin* häntäni laskin avantoon. AV *piesta väľľale* (vapaaksi)!

piäzu|da (Kn), N *piezu|da, piɛzu|da*; pr. Kn N *-n*; impf. *-in* päästä, pelastua: N *kui mille piezuda akannu üökš* kuinka voisin päästä vaimoni luo yöksi. *ńügöi ťäs et piezu, kui śiga-pieitę piezui ierę̆h* nyt tästä (rengistä) ei pääse eroon, kun hän sieltä pelastui.

piätkö|i (Sn B Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. Sn *-lōid* 1) perjantaina syntynyt lehmä: Sn *p. on piätńiťťšäą̆ suadu lehm.* — 2) Td valmiissa vuodassa riippuvat käpälänahkat. (vrt. v. пять, пя́тница, пя́тка.)

piätńi|k (B), Td *pätńi|k̄*; p. B *-kkad*, Td *-kkäd*; pl.n. B *-kad*, Td *-käd*; pl.p. B *-koid*, Td *-köid* rautatappi nuottaveneen kelan akselin kummassakin päässä, myös myllyn rattaan kärjessä. (v. пятни́къ.)

piä|tńiīťš (Sn—Td V Kj), B Pk *-tniīťš*, Td *pĭätńiťš*, Kš M *-tńiīťš*, N *piɛìńiťš*, *piɛtńiīťš*, *pietniťš*, SP *-tńiťťšü*, Ph *-tńiťťšę*, Lm *-tniťťšę*, Pk *-tniīťš*; p. Sn Pl Kn Td *-tńiťťšäd*, B *-tńiťťšad*, *-tniťťšad*; ess. Sn Pl Kn *-tńiťťšän*, B *-tniťťšan*, Td *-tńi‹ťšän*; perjantai: Td *tule piätńi‹ťšän! piätńi‹ťšäs‿suai om vihmunu* perjantaista asti on vettä satanut. (v. пя́тница.)

piätnä|ińe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni täplä, pilkku. (v. пятно́.)

piä‹ťšakkę̆ (TP) nuha: *p. on неволоіл.*

piä‹ťšura (Td) pääpuoli (sängyn): *p., sanù-ìàŭ eďińę ťšŭrä* p. sanotaan [myös] etupuoli.

piä|‹ťšöi (Sn B Pl Td Kš), B *-ťšköi*, Kn *-ťšküöi*, Td *piä‹ťšöi*, N *püösköi* (*-öi*), V Ph Lm *piä|sküöi*, TP SP *-sköi*, Kj *-skūhut*; p. Sn B Pl Td Kš *-‹ťšöid*, B *-ťšköid*, Kn *-ťšküöid*, N *püösköid*, V Ph *piäs|küöid*, SP *-sköidü*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *-‹ťšöid*, B *-ťšköid*, N *püösköid*, V Ph *piäs-küöid*, SP *-sköid*, Kj *-skuhuded*; pl.p. Sn Pl Td Kš *-ťťšölöid*, B *-ťškölöid*, N *püösköлoid*, V Ph *piä|skölüöid*, SP *-skölöi* pääskynen: Sn *piä‹ťšöid kezäl oлdau* [täällä], *a* (mutta) *taлvekš ľettäu* (lentävät) *iärē* (pois). B *ku piä‹ťšüöid meres-piäi* (etelästä) *tuлdau.*

piä|ťťidä (Sn Td), B *-ťťida*, *-ttidä*, Td *-titädä*; pr. Sn B Td *-ťin*, Td *-titän*; impf. Sn B Td *-ťīn*, Td *-titin* peräyttää (hevosta, venettä): Sn *piäťi hebod, ľīgakš(i) mäńi!* Td *piätitä hebo!* (Av пя́тить.)

piä|ťťizettä (Sn Td), B *-ttišta*; pr. Sn Td *-ťťizöu*, B *-ttižen*; impf. Sn Td *-ťīhe* peräytyä: Sn *ka‹ťšo hebo piäťťizöu, šido hebo* katso, hevonen peräytyy, pane se kiinni [suitsista]! (v. пя́титься.)

piä|ttädä (V); pr. *-tetäh* kattaa (heinäsuova panemalla tuulivitsat päälle): *koлmed tuged pandah, suobrę* (heinäsuova) *piätetäh.*

pī (Sn B Td N Lm); p., pl.n. *-d*; pl.p. Sn *-löid*, B *-лoid*, Td *-löid* pii, piikki (haravan, atraimen): Sn *haravos pīt katkeťťī kai* (kaikki). B *azragam pīd.* N *haravom pīd.*

pīh|ťemed (Sn Pl Td Kš), Sn B TP SP Ph Lm *-ted*, B *-ťęd*, Kn N V Kj Lh *-ťed*, Td *-temèd*, Kš *-timod*, N Ph *-tèd*, V *-ťèd*; pl.p. Sn Pl Td Kš *-ťemid*, B *-tīd*, Kn Kj *-ťīd*, Kš *-timīd*, N V Ph Lh *-ťid*, SP *-tī* pihdit (suutarin, sepän y.m.): Kš *kahtet pīhtimod.* TP *kiven лaskedavàd pīhted, kudamiл ďuomistę lämmitetäu lehmiлę* p. [kuumien] kivien laskemista varten, joilla lämmitetään juomaa lehmille. Ph *pajas sepäł on pīhtèd.* Lh *šikšhän šeр pīhťet tagou, štob‿ei* (jotteivät) *kädet paлętaiš.* (san.)

pīhťukaiž|ed (Kn); pl.p. *-īd* Ph *pīhtüižid* suutarin pihdit, hohtimet.

pīpu (N) (tupakka)piippu.

pīr|ag (Sn—V Kj Lh), SP Ph *-ai*; p. Sn—V Ph Lh *-agad*, Td *-ăgăd*, SP *-aidu*, Ph *-aidę*, Kj *-gad*; pl.n. Sn—V Ph Lh *-agad*,

SP *-aid*; pl.p. Sn—N Lh *-agoid*, V- *aguodi*, SP *-a(ī*, Ph *-aguoid*, Kj *-guȯd* piirakka, piiras: Sn *pošťi ďoga pühädpäiväd лиаďitau pīragad* melkein joka sunnuntai tehdään piirakoita. *pīragad paštada* piiraita paistaa. *keiťipīragad keiťeлdäu riehťiläл vois* keitinpiiraat käristetään pannussa voissa. B *p. vaлgedas kuores, keskē pandau ďäi(ťšäd* piirakassa valkea kuori, sisään pannaan munaa. *zaveďiu pīragoid aję̨umài* alkaa piiraita kaulita.

pīrda|da (B); pr. *-n* piirtää: *äjan kieroid oлen p-nu* monta kertaa olen piirtänyt.

pīrde|лdä (Sn); pr. *-лę̨n*; impf. *-ľin* piirrellä, tehdä piirtoja (veitsellä): *ei pidä stoлaD p. vei(ťšeл* ei saa p. pöytää veitsellä.

pīrdo|z (Sn B Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* piirto (esim. veitsen kärjellä puuhun vedetty): Sn *p-st müö лę̨ikaìA pidᵢäu.*

pīr|ttä (Sn Td), B *-tta*; pr. Sn Td *-dän*, B *-dan*, N *-ìai*; impf. Sn Td *-žin*, B *-ďin* piirtää viiva, tehdä piirto: Sn *pīrdä karandašaл pīrdos* tee lyijykynällä piirto! N *ńieлau śeinäлę̨ pīrìai* liidulla seinään tehdään piirto.

pīr|u (N); p. *-ŭd*; pl.n. *-ùd* pidot, kestit: *suoďī pīrŭd pidamai* ryhtyivät pitoja pitämään. *лиoďī pīrùn* pani toimeen pidot. (v. пиръ.)

pīsk (B Td), Lm *-u*; p., pl.n. B Td *-ud*; pl.p. *-uid* pyypilli. (v. пискъ, Av пи́стега.)

pīska|ľńiťš (Sn), B *-ľniťš*, *-лniťš*, V *-ini(ťšę̨*; p. Sn *-ľńiťťšad*; pl.n. *-ľńi(ťšad*, B *-ľni(ťšad*; pl.p. Sn *-ľńi(ťšoid* ohdake, orjantappura: Sn *p-ľńiťťš‿on tšökittäi heiń, ei piťk, äńikköd eиlę̨* o. on pistävä ruoho, lyhyenpuoleinen, kukintoa ei ole.

pīskuheiń (Pl) pillike (galeopsis sp.).

pīsku|ta (B); pr. *-dau* piiskuttaa, piipittää: *pūu p-dau.*

pīťeŕ (Sn B Td); in. *-is*, N *pīťeŕìs*, *pīťeris*, *pīťěris*, Lh Pk *pīťeris* Pietari(kaupunki). (v. Пи́теръ.)

pīťer|ťš (Sn B Td), Td *-ts*; p., pl.n. Sn *-ťšäd*, B Td *-ťšad*, Td *-tsad*; pl.p. Sn *-ťšöid*, B Td *-ťšoid*, Td *-tsoid* pietarilainen, Pietarin kaupungin asukas: Sn *suoriduk-šiss‿oη kui p. muińeη̨g* on pukeutunut kuin p. konsanaan.

pī|ttädä (Sn Td), B *-ttada*; pr. Sn *-tän*, B *-tan*, Td *-ťän*; impf. Sn B *-ťin*, Td *-ťťin* hammastaa (sirppi): B *sugad* (kampaa) *pīttetau.*

pī|töińe (Sn), B *-toińe*, Td *-tüińe*; p. Sn *-töšt*, B *-tošt*, Td *-tüšt*; pl.n. Sn *-ttömäd*, B *-toižed*; pl.p. Sn *-ttömid*, B *-toižid* piitön, piikitön (harava, josta piikit ovat katkenneet): Sn *eлa tuo pītöšt haravod!*

pлakàh|tada (B); pr. *-tau*; impf. *-ť* kolahtaa, kopahtaa.

pлakai|ta (B); pr. *-dan*; impf. *-žin* kopahuttaa, kolahduttaa.

pлaku|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. *-ťin* koputtaa, naputtaa: Sn *midä sońmiл p-tad* miksi sormillasi k-t (pöytään)? B *kolottiu p-ttau uksèn taga* kolkuttaa oven takana.

płašk (Td Sg); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pirkka, puu, johon leikattujen merkkien avulla osoitetaan myllyyn jauhatettavaksi jätetyn viljan paino; toinen puoli säkkiin, toinen kotiin palaavalle viljan omistajalle kuitiksi. (Ks. SKOK II, s. 520, k. 696.) (Av плашка.)

płaškai|ta (Td); pr. *-dan* antaa luunappi (näppäys) päähän toiselle.

płaššin (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* veistetty kattolauta, hiukan kourupintainen.

**pлaťškah|tada* (B); pr. *-tau*; impf. *-ť* läjähtää (esim. kahta lautaa lyötäessä vastakkain).

płaťškahtoi|ttada (Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* läjäyttää.

pлavušk̨ę̨ (Ph) koho (pitkässäsiimassa): *sełgęлaηgah sidottu pūhine p., kudain* (joka) *pidättäu oηged veden piäл, štobi̯ ei* (jotteivät) *upoìaiž pohjah.* (vrt. AV плавъ.)

plem|änńik (B Td), N *-ànnìk*, Ph *-äńńikkę̨*;

p. B Td *-änńikkad*; pl.n. *-änńikad*; pl.p. *-änńikoid* miesserkku, sisaren- t. veljenpoika. (v. племя́нникъ.)

plem|änńiťš (B Td), B *-äniťš*, N *-ànniťš*; p. B *-änńiťťšad*, Td *-änńiťťšäd*; pl.n. B *-änńi(ťšad*, Td *-änńi(ťšäd*; pl.p. B *-änńi(ťšoid*, Td *-änńi(ťšöid* naisserkku, sisaren- t. veljentytär. (v. племя́нница.)

**plen* (B); ill. *-ui* sotavankeus. (v. плѣнъ.)

ple|ī (Sn B Lh), B Td *pľe|ī*, B TP Ph *ple|ťťi*; p. Sn B Td TP Ph Lh *-ťťid*; pl.n. *-ťid*; pl.p. Sn B Td Ph Lh *-ťīd* ruoska, piiska; B Td myös palmikon tapaan tehty nauha: Sn *anttau hebod pleťil ga hän i kipsahtau* kun hevosta lyödään r-lla, niin se vavahtaa. B *hebod pleťil koskeťtin* (sivalsin). (v. плеть.)

ple|ťťidä (Sn Td), B *-ťťida*; pr. Sn B Td TP Ph *-ťin*, *-ťťiu*, Td *-tin*: N *pľeťťiu*; impf. Sn B Td *pleťīn*, B Td *pľeťī* palmikoida (hiuksia, nuoraa), kutoa (virsuja): Sn *ńeišťšелл‿oη kaš pleťittü* neitosella on tukka palmikoitu. *paglat pleťitäu virzuis* virsujen paulat palmikoidaan. B *sarďaińe päregis pľeťitau* liisteet päreistä kudotaan [kuten kopan pohja]. *on pleťittu sumbā* (tiiviisti). Td *šīm pletitäu ďouhes*. N *pľeťťiu tuìkàd kassăлę̆* (palmikolle). TP *pleťittü kassę* palmikoitu tukka. Ph *pößši azutah seibähis, se pleťiìäh ulähä(ťši vi(ťšaл* (linnunpyynti)kaha tehdään seipäistä, nämä sidotaan yläpäästä toisiinsa vitsalla. (v. пле|сти́, -ту́тъ.)

pleťvar|ž (Sn), B Td *pľeťiṇvar|ž*; p. Sn B Td *-ī*; pl.n. *-ded*; pl.p. *-žid* piiskanvarsi. (v. плеть.)

pľie|š̄ (Sn B Td N); p. *-ššid*; pl.n. *-šid*; pl.p. *-šīd* kalju, paljas paikka päälaessa; Sn myös peniksen pää (esinahaton): Sn *tuaл mužikaлл‿om pľieš̄ tobó* tuolla miehellä on suuri kalju. (v. плѣшь.)

pľiešpiä (Sn B Td Pk); p. pl.n. *-d*; pl.p. *-id* kaljupää. (v. ed.)

plītai|ńe (B), Td *pľītai|ńe*; pl.n. B Td *-žed* B pieni arina, hella: Td pieni (kivi) levy: B *kui* (kuin) *kürži̇d* (kakkuja) *paštau p-žeл*. Td *oлa* (tuluksien piikivi) *on kivińe pľītaińe*. (v. плита́.)

pлoa|ťťę (Lm); pl.n. *-ťťed* naisenpuku, leninki. (v. пла́тье.)

pлodokaz (B) runsaasti sikiävä: *äijäл* (kovin) *p. on poťťš(i)* (sika). (vrt. v. плодъ.)

pлodu (Sn); p. *-d* siittämiskyky; sikiö: *euлę verno pлodud hälläi, ku ei sua лapšid* hänellä ei varmaankaan ole siittämiskykyä, kun ei saa lapsia. *kažiлл‿oη kaheksa pлodud* kissalla on kahdeksan sikiötä. (v. плодъ.)

pлoskuχa (N) täi, satikainen. (v. плоску́ха.)

pлoťin (Sn B Td Ph); p., pl., *-ad*; pl.p. *-oid* veden salpa, sulku, toe (puista rakettu), (myllyn) pato: Sn *veži saлbatau p-aл, štob‿ei uiďīž veži i štobi parded matkataiž* vesi salvataan tokeella, ettei se virtaisi pois ja että tukit kulkisivat. Td *płoťinois üli(ťši łohi kebďedäi* (keveästi) *hüpäidäu*. (v. плоти́на.)

pлo|tńìk (Td); pl.n. *-tńìkàd -ìńìkad* salvo-, kirvesmies: *pлotńìkàd saлveìà*ᵘ (salvavat kehyksen). (v. пло́тникъ.)

pлotno (B) tiukkaan, tiiviisti: *ižand p. ei saлbannu, лoηgaллah ďiätöi uksen* isäntä ei sulkenut tiukkaan, jätti raolleen oven. (v. пло́тно.)

pлūg (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* sahrat. (v. плугъ.)

**pläsn* (B); g. *-ȁn* tanssi: *końďī ìhàstukšis pläsnȁηke* karhu ihastuksissaan tanssii. (v. пляся́нь.)

pläššidä (Sn Td Ph), B N *pľäššida*, Td *pľäššidä*, SP *pläššie*; pr. Sn Td SP Ph *pläšin*, B Td *pľäššin*, N *pľäššìn*; impf. Sn Td SP Ph *pläšīn*, B Td *pľäššīn* tanssia: Sn *priśatk pläšitäu* yksi »pikkuryssä» tanssitaan. Td *pläššitäu kadreľid* (katrillia). (v. пляса́ть, пля́шутъ.)

pläťškäh|tädä (B); pr. *-täu*; impf. *-ť* läiskähtää (esim. veteen).

pòarospū (B) masto. (v. па́русъ.)

poboi|ńik (B Td N Lh), B *-nik*, Pl Kn Kš

-ńik̀, Td -ńik̀, bobòińik, N -nik̀, V -nikkę, pobᵘoińik; p. Pl—N -ńikkad; pl.n. -ńikad, N b-ńik̀ad; pl.p. -ńikoid nuorikon, Kn Td myös vanhan naidun naisen päähine: B p. лuaďitau sī(ťšas, guarosas, šuлkus p. tehdään karttuunista, villakankaasta, silkistä. N pľeťľiu tukàd kahtęлę kassăлę, panou b-ńik̀aą piehei palmikoi hiukset kahdelle palmikolle ja panee päähineen päähänsä. (Av повóйникъ.)

podaŕ|ida (Sn B Td Lh); pr. -in; impf. -īn lahjoittaa. (v. подари́ть.)

podar|k̄ (Sn B Td N); p. Sn B Td -kkad, Td -k̀ad; pl.n. Sn B Td -kad; pl.p. Sn B Td -koid, N -k̀oid lahja: Sn burлakat tuoďī pīťeŕis-piäi äij podarkoid ansiotöissä olleet toivat Pietarista paljon lahjoja. (v. подáрокъ.)

podborotk (Td); p., pl.n. -ad ihraleuka. (v. подборóдокъ.)

podbŕušńi|k (B Td); p. -kkad; pl.n. -kad; pl.p. -koid vatsanalushihna (valjaissa, kulkee aisasta aisaan hevosen vatsan alitse). (v. подбрюшникъ.)

poddoη|k (Td); p. -kkad tukkiponttuu. (v. поддó|нокъ-, -нка.)

podmjotk (Pl Td); p., pl.n. -ad kengän puolipohja. (v. подмётка.)

podń|eź (B), Td -iś, -eš, N -eś, -es; p., pl.n. B -eźid, Td -iśid, -essid, N -eźiд päänkoru, johon oleellisena osana kuuluu helmi- ja lasikirjainen, edestä taaksepäin kapeneva pääripa, mistä niskaan riippuu pitkiä sinisiä ja punaisia nauhoja, joilla koru myös sidotaan päähän; kuuluu varakkaiden naisten juhlapukuun: B neišťšed pidetau p-eźid. N kuudainę (kultainen) podńeś‿o(ťšăs. (Av пóднизь.)

podńo|s̄ (Sn B Td), N -s; p. Sn B Td -ssad; pl.n. -sad; pl.p. -soid tarjotin, (v. подносъ.)

podoiď|ida (B N); pr. -ďiu; impf. -ī lähestyä, mennä luo: B rebᵘoi kukšinad (ruukkua) lähembi p-ī. (v. подойти.)

podoi|ńik̀ (B Td), V -nik; p. B Td -ńikkad; pl.n. -ńikad; pl.p. -ńikoid lypsinkiulu. (v. подóйникъ.)

podo|końńik, -koη̣k (Td), Ph -gonk̀ę; p. Td -końńikkad, -koη̣kkad; pl.n. -końńikad, -koη̣kad, Ph -gonkàd ikkunalauta. (v. подокóн|окъ, -ка.)

podorožnī (Td) matkapassi: pidäu heile p. antta pitää ajaa heidät pois. (v. подопóжный.)

podpraporťšik̀ (Td); pl.n. -ad alivänrikki. (v. подпрáпорщикъ.)

podŕad (Sn B Td M); p., pl.n. -ad; pl.p. -oid urakka: Sn mina oťin podŕadaл kraśśida (maalata) koďin (asuinrakennuksen). (v. подрядъ.)

podrugremeń|i (Pl), TP potruk; p., pl.n. Pl -id; pl.p. -īd satulan, setolkan vatsavyö: TP potruk seďolk̀as aлa(ťši va(ťšas pandau potruk s.v. on setolkassa [hevosen] vatsan alitse pantava. (v. подпрýга ja ремéнь.)

podzor|àn (B), Pk -лaudàd katoksen päätylaudat (usein koristellut leikkauksin): Pk p-лaudàd figuruedenke (koristeleikkauksineen.) (v. подзóръ.)

podušk (Pl) ikkunalauta, -pöytä. (v. подýшка.)

poduzbiťš (Td) asuinrakennuksen alimmassa kerroksessa huone, jossa säilytetään talous- y.m. tavaroita. (Av подъи́збица.)

podvaл (Sn B Td); p., pl.n. -ad; pl.p. -oid varastohuone: Sn gorńi(ťšan (kamarin) aлл‿om p.; p-as pidetäu ďauhod. «v. подвéлъ.)

podvod (B Td); p. -ad kyyti: B ižand tüöndäu kazakan libo briha(ťšun p-ā (Td p-ai) isäntä lähettää rengin tahi pojan kyytiin. Td brihaťš om p-as poika on (jkta] kyyditsemässä. (v. подводъ.)

podvosk (Sn B Td Sg); p., pl.n. -ad; pl.p. -oid takareki: Sn parš pane p-aлę tukki pane t-lle! B p., pienèmb regi parden

vedades t., pienempi reki tukkeja ajettaessa. (Av подвóзокъ.)

podvošťši|k (N); p. *-kkad*; pl.n. *-kàd*; pl.p. *-koid* kyytimies. (v. подвóзчикъ.)

pog|od (Sn Td), B Pk *-oď*, B *-òd*; p., pl.n. Sn Td *-odad*, B *-oďad* sää, ilma: Sn *p. алеuzū* (paranee), *ku ťüuńištüu. heiňarges* (heinäntekoaikana) *p-odad hüväd олďī. pahaл p-odaл ajeлeп* (olet liikkeellä). B *niŋgomaл p-òďaл, kaunehel* näin kauniilla säällä. *päivàkš hü·vä po·goď tuľi. p-òd oľi pakàine* oli pakkassää. Pk *p-oď on ťiun* (tyyni). (v. погóда.)

pog|ost (Sn), B Td *-òst*, B N *pagast*, Ph *pog|ostę*; p., pl.n. Sn *-ostad*, B Td *-òstad*; pl.p. Sn *-ostoid*, B Td *-òstoid* kirkonkylä. (v. погóстъ.)

pogŕeb (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* jääkellari: Sn *ďiät pidetäu p-as* jäitä säilytetään j-ssa. (v. пóгребъ.)

poh|ď (Sn—N Pk), V *-ďe*, TP Ph Lm *-ję*, SP Kj *-ďu*, SP *-ju*, Ph *-ďę*, Kj *pohj*; p. Sn—V *poh|ďad*, SP *-ďoa*; pl.n. Sn—SP *-ďad*, B N *-ďàd*, Ph *-jàd*, SP Ph *-jad*; pl.p. Sn—V *-ďid*, Kn *-ďīd*, SP *-ďī*, Ph *-jid* pohja (joen, vaon, astian, kengän, jalan); perä, povi (nuotan); (lihdan) alusta (johon jalat on kiinnitetty); pohjoinen: Sn *ďogem, ťšabatom, ďaлgam, nuotam p.*; B *keŋgīhe pandau pohďad. gŕädöiďem‿pohďaлę* (kasvitarhan lavoihin) *pandau tadęht* (lantaa). Td *šakšàd* (sakat) *on pohďăлě ďiädü. tūлòu pohďàs-piäi* tulee pohjoisesta. Kš *korvoim‿*(korvon) *pohďatt‿om veī*. SP Kj *vagom‿pohďu*.

poh|ďaiŕe (Sn B Pl Td Kš), B V *-ďaine*, N *-ďainę*, *-jaiŕe*, *-jainę*; p. Sn B Pl Td—V *-ďašt* pohjoinen: Sn *kumpass‿ozuttau suveę, pohďaižeę, kai tūлeп* kompassi osoittaa etelän, pohjoisen, kaikki ilmansuunnat. B Td *p. tuuł*.

pohďima|iŕe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pohjimmainen: Sn *ota p. кaлa, suoлažembi* (suolaisempi) [se on]. B *p-ižed nagrehed šüödäu kevadeл. sòamoi p.* kaikista pohjimmaisin.

poh|ďkivi, -ťkivi (Td) nurkkakivi (rakennuksen).

pohďлaud (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* laudus, nuotan poven yläleuassa kaksi puoliympyrän muotoista laudankappaletta, jotka ovat liitetyt toisiinsa halkaisijan kohdalta; ne estävät povea uppoamasta pohjaan: *p. pidäu nuotan pohďan ülähäą* (ylhäällä).

pohďlīd|e (B N), B *-ęʰ*, N *-ę*, Pl *pohďaiŕe ľīde*; p. B *-et*; elat. *-eges, -ęges* koillinen.

pohďлuod|eh (B Td), B N *-ęh*, Pl *pohďaiŕe лuodeh*; p. B Td *-eht* luode: B *p-ehē лaskezou päiv.*

pohďnahk (B Td); p. B *-ad*; pl.n. B *-ad*, Td *-àd*; pl.p. B *-oid* pohjanahka: Td *sapòžńik panòŭ piälę p-àn tuŏhělę̆* suutari panee tuohen päälle p-n.

pohďpuoл (B) nuotan poven osa.

pohďusp|ū (Sn B Td), Td *pohďp|ū*; p., pl.n. Sn B Td *-ūd*; pl.p. *-uid* köli (veneen).

pohkied (TP) pohkeet.

poig (Sn—V SP Kj M Pk), V TP Ph *-ę*, SP *-u*; p. Sn—TP Ph Kj M *-ad*, Td N *-ăd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Ph Kj M *-ad*, B Td N *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td—V Ph M *-id*, Kn Kj *-īd*, N *-ĭd*, SP *-ī* poika (ihmisen, linnun jne.), pentu: Sn *miллai* (minulla) *oŋ koлme poigad. kana haudū p-id. sorz uivau p-ideŋ kerε*. B *oľīž vie poigad abutada* [minun] tulisi vielä poikaani auttaa [opinnoissa]. *kana šībiden aлle kogodau poigàd*. Pl *otetuis poigiss‿ei poigad* ottopojista ei ole pojaksi. N *kazi* (kissa) *poigad suoi*. V *ainago* (ainoa) *p.* Ph *poigańi* poikaseni.

poig|aiŕe (B Td), N *-ainę*, *-àinę*; p. B *-àšt*; pl.n. *-aižed* poikaseni; porsas: B *poľťši* (sika) *suau kakštošt p-àšt*. N *kunna, poigainę, mänèd* minne, poikaseni, olet menossa?

poigęnuorę (TP) ?: *kaŋgahan лoppides on p.* kankaan kudontaa lopetettaessa on *p.*

poig|ińďim (Sn), B Td V TP Lm *-indam*, Kn *-ìndam*, Td *-ìnďim*; p., pl.n. Sn *-ińďimad*, B Td *-indamad*, B pl.n. *-indamàd*; pl.p. Sn *-ińďimoid*, B Td *-indamoid* poikapuoli: Sn *ťämä еилę minun oma poig*, p. *oo*.

**poigize|ta* (B); pr. *-tau* poikia, pesiä (linnuista): *alľid p-tau vilus* allit pesivät kylmässä.

poigov|ē (Sn), B Td Kš *-eh*; p. Sn B Td Kš *-eht*; pl.n. *-ehed*; pl.p. *-ehid* poikue: Sn *püid oľi üńńäi p.* pyitä oli kokonainen p. Td *püum*, *meʿtsoim p-eh*.

poi|kki (Sn B Pl V Lh), Sn *-k*, N *-ki* poikki, yli; poikittain, poikkipäin, -puolin: Sn *p. леikatau лadv pūs* puun latva hakataan p. *šilдad ojis p.* sillat purojen yli. *pane pū poik regē. kahv* (kahva, kantturi) *pandau p. reges*. B *ďoges*, *guban* (lahden) *p.* Pl *tagasaлb om p. ukšē žerď* takasalpa on poikkipäin oven yli oleva riuku. V *saďimme* (heitämme) *kiven p. ďoges*. Lh *lähtöu p. suoz* (suon) *mänemā*.

poikkižin (Ph) poikkipäin, -puolin, poikittain.

poi|kpuoľińe (Sn Pl), B Pk *-kpuolińe*, B *-ìkpuolińe*, Td *-kkipuolińe*, N *-kpuoлīnę*, V *-kkispuolīnę*, Ph Lm *-kkišpuolinę*; p. Sn Pl *-kpuoľišt*, B Pk *-kpuolišt*; pl.n. Sn Pl *-kpuoľižed*, B Pk *-kpuoližed*, N *-kpuoлīžęd*, V *-kkispuolīžęd*, Ph Lm *-kkišpuoližęd*; pl.p. Sn Pl *-kpuoľižid*, B *-kpuoližid* reen paju (pajua, tuonta, rautaa): B *poikpuoližed on kabлahiden šideged* (siteet). N *iʿtš⌣ištuu poikpuolīžęu* itse istuu reen pajulla.

poim|eda (Sn B Td N); pr. *-en*, *-ou*; impf. *-in* poimia; kirjata (ommella kuvia l. kirjoja kankaaseen): Sn *poime mańďžoid* (mansikoita)! B *poimou marďad*, *šient. kaŋgahis poimedau*, *uzoroid лuaďitau* kangaspuissa kirjataan, kuvia ommellaan [kankaaseen]. Td *tòa ak poim skòaťertiŋ kaŋgahas* tuo akka kirjasi pöytäliinan kangaspuissa.

poimite|z (B Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed* hapaan alkukudelma.

pojask (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* hapaan alkureuna. (vrt. v. поя|сóк, -скá.)

poje|zd (Sn B Kn), N *-źď*; p., pl.n. Sn B *-zdad*; pl.p. *-zdoid* sulhasen saattue, noudeväki (häissä); Td juna: Sn *ku žeńih mänöu ottamā muʿtšoid*, *šīd oo žeńiχöŋ ker gošťšaď pojezdas* kun sulhanen menee hakemaan morsianta, niin sulhasen mukana ovat vieraat saattueena. *žeńiχ mäńi pojezdaŋ kere stolā* sulhanen meni saattueinensa pöytään. (vrt. Av пóѣздъ, поѣждя́не.)

pojezdńi|k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* sulhasen saattueeseen, noudeväkeen, kuuluva häävieras. (Av. поѣздникъ.)

pojezdpaлttin (B) noudemiesten morsiamen taholta lahjaksi saama palttinakaistale.

pojeźďžan (B); pl.n. *-ad* sulhasen saattueeseen, noudeväkeen, kuuluva häävieras. (Av поѣждя́не.)

pokoi|ńik (Sn B Td Lh), B *-nīk*, TP *-nikkę*, Lm *-ńikkę*; p. Sn B Td Lm Lh *-ńikkad*; pl.n. *-ńikad*, TP *-nikàd*; pl.p. Sn B Td *-ńikoid* vainaja, kuollut, ruumis: Sn *vel p. ruadoi seę* veli vainaja teki sen. *šīt taлoss⌣om p.* siinä talossa on ruumis. (v. полóникъ.)

**pokò|i* (N); p. *-jad*; pl.p. *-joid* huone, suoja: *sieťťī koďi*, *mänťiěda mī p-joid* rakennettiin talo, [jossa oli] lukematon määrä huoneita. (v. покой.)

pokrom (Sn B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn *-id*, B *-oid* 1) Sn sateenkaari: *p. vett⌣ottau* (imee). — 2) B hapaan kudonnan alkukohta, hapaan alkureuna. (vrt. v. покромá.)

**pokro|u* (Td M); p. *-vad* Pyhän neitsyen esirukouksen juhla (1 p. lokak.): *p-vaл suľīhe koďī* P.n.e. juhlaksi lupasi saapua kotiin. (v. покровъ.)

poл|a (Sn B Pl Td Kš V Ph Pk); p. *-ad*; pl.n. *-ad*, Td *-àd*; pl.p. Sn Pl Td Kš V

-*į̣d*, B Td -*į̣d* takinpieli, -lieve (etupuoli): Sn *pane ролад umbē pińďžakos* pane kiinni takinpielet! (v. полá.)

poľ|ànk, -*aŋ̀k* (N); pl.n. -*ànkad*, -*aŋkàd* pelto, pellonsarka. (v. поля́нка.)

poľesńi|k (Kn N); p. -*kkad*; pl.n. -*kad*; pl.p. -*koid* metsästäjä. (Av полѣ́сникъ.)

po|лgeda (Sn B Td Lh), N -*ugeda*; pr. Sn B Td Lh -*лgen*, N -*ugen*; impf. Sn B Td -*ľgin* polkea, astua, tallata: Sn *ролge madom piälę, tapл!* tallaa käärmeen päälle, tapa! *p. ďалгалę келлę tahto* astua jonkun varpaille. *astudez* [huoneeseen] *aino ролgou kündükselę*. B *ďалgam poľg лаťťалę* jalan polkaisi lattiaan. Td *häm miľei poľg ďалgałę* hän astui varpailleni. Lh *hän ďалгал ролgou havadod vaste* hän jalallaan polkaisee säkkiä.

**ролгелда|da* (Lh); pr. -*n* polkaista: *havadod vaste p-u* säkkiä polkaisee.

poľi|ťš (N Lh); p. N -*ťťšad*, -*ťšad*, Lh -*ťťšad* poliisikamari: N *tuodai vora* (varas) *poľiťšai*, Lh *ťšuť ei otettu p-ťťšā* vähällä oli etteivät vieneet p-iin. (v. полиція.)

poľiťťšeisk|ī (N); pl.n. -*iťàd*, -*iťàd*; pl.p. -*iťöid*, -*iťoid* poliisi. (v. полицейскій.)

poľiťšmešťor (N); p. -*ăd* poliisimestari. (v. полиціймéйстеръ.)

рол|k (Td); p. -*kkad*; pl.n. -*kàd*; pl.p. -*kkid* hylly. (v. пóлка.)

ролk (B); in. -*as* rykmentti. (v. полкъ.)

po|лkovńik (B), N -*ukouńik*; pl.n. N -*ukouńikàd*; pl.p. -*ukouńikoid* eversti. (v. полкóвникъ.)

роло (B); p., pl.n. -*d*; pl.p. -*id* 3—4 tm pitkä palikka, jolla rahkeen pää estetään luistamasta, keskelle tehdään syvennys l. uurre: *ролō pandu rahkiž* palikkaan kiinnitetty rahje.

ролoin (TP) salpa: *p., kudamaл salвatah uksi* s., jolla suljetaan ovi.

ролoi|ńe (B Pl), N -*ně* B turkissa ja kauhtanassa langalla päällystetty puinen nappula, joka pannaan rihmaiseen silmukkaan; on napin asemesta; Pl N (ongen) koho.

połońi|da (Td) vangita: *heid om p-ńittu* he ovat joutuneet sotavangiksi. (Av полони́ть.)

рол|os (B Pk), N -*òs*, V -*ossę*; pl.n. B Pk -*osad*, V -*ossàd* pellon sarka. (v. полосá.)

ролožńi|ťš (Td); p. -*ťťšad*; pl.n. -*ťťšad* raitio (reenjalaksen tekemä): *tänäpä oṇ hüvä hodu: p. лosńiu* tänään on hyvä keli (meno): r. kiiltää. (Av полóзница.)

ролovi|k (B Td), Ph Lm -*kkę*; p. B Td -*kkad*; pl.n. -*kad*; pl.p. -*koid* lattiamatto. (v. половикъ.)

ролsapošk (Sn B Td); p., pl.n. -*ad*; pl.p. -*oid* naisen patiini, puolikenkä. (v. полусапóжки.)

ролst (Sn B); p., pl.n. -*ad*; pl.p. -*id* reen, kärryn peite (huopaa, nahkaa, karhun- t. hirventalja): Sn *ošťin ролstaŋ korďam piälę* (juhlarekeen). (Av полсть.)

poľź (B); p. -*ad* hyöty: *ei tuлnu ruados p-ad ńi mida* ei tullut työstä hyötyä yhtään mitään. (v. пóльза.)

poľzui|zetta (Sn), B Td -*zeta*; pr. Sn -*ťťšezen*, B -*moi*, Td -*ťťšezen*; impf. Sn -*ťťšīme*, B Td -*ťťšīhe* käyttää hyödykseen, hyväkseen: Sn *šina p-ťťšeze meiďen hüvüdeл* sinä käytä hyödyksesi meidän hyvyyttämme! B *häm p-zou šinun hebol*. N *štobị sina et p-žītoidbị veńàmmuou* sinä et saa käyttää hyväksesi Venäjänmaata! (v. пóльзоваться.)

po|ľťiťaińe (Sn), TP -*łttelī*, Ph -*лteľainę*; p. Sn -*ľťiťašt*; pl.n. Sn -*ľťiťaižed*, Ph -*лteľaižęḑ*; pl.p. Sn -*ľťiťaižid* polttiainen, pienen pieni hyttynen: Sn *p. on samī hienoińe ťihu, ťšak* p. on pienin hyttynen.

**ролťiḩoita* (B); pr. -*u* räpistellä vedessä (esim. saukko). (v. болтыхáть.)

po|лttada (Sn B Td Kš TP M Lh), N -*uàda*, SP -*лttoa*; pr. Sn B Td Kš SP Kj M Lh -*лttau*, N -*uàau*; impf. Sn M -*лťin*, B Td -*лťťin*, N -*uť*, SP -*лttị*, Kj -*лťīn* polttaa: Sn *rižut kerätäu verandō* (rovioon) *ролдол*

ľibo (tahi) *nurmeл*, *ролtetau*. *buīš* (tynnyri) *vuodau*, *ролta rugaв* (kuusenpihkaa) *pohďā*! *tšīлahaińe* (viholainen) *ролď-ďалgaa*. B *p*. *kasked*, *puid*, *mòad*. *tuľi poľī* tuli poltti. Kš *рало on ролtettu* (N *poutettud*). Kj *ťihi*, *hienoine*, *ролttau i(tšen* polttiainen (hyttynen) pistää ihmistä niin että kirvelee. *vezažikon* (vesakon) *ролťīn*.

ролub|ielē (Sn), B *-ielоi*, Td *-eлji*; p. Sn B *-ielоid* puolivalkea: Sn B Td *p*. *leib* (siinä vain osaksi on vehnäjauhoja). (v. полубѣлый.)

ролukat|aŋk (Sn), B Td *-àŋk*; p. Sn *-aŋkkad*, B Td *-àŋkkad*; pl.n. Sn *-aŋkad*, B Td *-àŋkad*; pl.p. Sn *-aŋkoid*, B Td *-àŋkoid* lyhytvartinen naisen huopakenkä: Sn *akad* (naiset) *vai piďetäu* (käyttävät) *p-aŋkoid*. (Av полукáтанки.)

ролu|ťťšida' (Sn B Td Kš Lh); pr. *-(tšīn*; impf. *-(tšīn* saada, nauttia, ansaita: Sn *kiŕďaižem* (kirjeen) *p-(tšīm poštaл*. Kn *hüö ролuìsitàu suuŕ žualavenďi* he nauttivat suurta palkkaa. Lh *oľin pīťeriz burлakkaň*, *tuhad rubľad kūkš ролu(tšīn* olin Pietarissa ansiotöissä, tuhat ruplaa ansaitsin kuussa. (v. получить.)

po|ľv (Sn—N Pk), V Ph *-ľvi*, TP —Lm *-лvi*, Kj *-лv*, *-uv*; p. Sn—Kš V Ph Pk *-лved*, SP *-лvie*; pl.n. Sn—Kš V—Kj Pk *-лved*, B Kn *-лvèв*, N *-ŭved*, Kj *-uved*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V Pk *-ľvid*, Kn *-ľvīd*, N *-lvìd*, SP *-лvī*, Ph *-лvid* polvi (ihmisen, eläimen); mutka (esim. viikatteen lyhyessä varressa); viikatteen lyhyt, väärä varsi: Sn *mužik* (mies) *kirvehen ролveē leikkaž* (haavoitti). *vikattehem poľv*. Pl *ролven andoin* tein mutkan [kulkiessani]. N *hebo pouvei suoi* (asti) *liettegei* (hiekkaan) *vajou*. V *vikattehed azettada ролveh* viikatteet on pantava varteen.

ролvenpiä (V) polvenpää.

po|ľvmaľľušk, *-лvemmaľľušk*, *-лvлū* (B), N *-uvęęлū*, TP *-лvikuľľuškę*, Ph Lm *-лvimaľľuškę*, Pk *-лvęnkuľľukaińe*; p. B *-ľvmaľľuškad*; pl.n. *-ľvmaľľuškad*, TP *-лvikuľľuškàd*; pl.p. B *-ľvmaľľuškoid* polvenlumpio.

po|лvuži (Sn B Td), Td *-ľvuži*, *-ľvužiłai*, N *-uuùšťši*, *-uuūšťši*, TP *-лviziłę* polvil-l|aan, -een: Sn *küukistü p*.! Td *hän heittīhe* (*łaŋgeń*) *p*. hän heittäysi p. *oli połvužiłai*. N *heiłazu* (laskeudu) *pouuùšťši*! *hebo лaŋgenou pouuūšťši*. TP *muamah heittäh ролviziłę* äitinsä laskeutuu p-een.

**pominoi|da* (B); impf. *-ťťī* muistella: *p-ťťī šidä koirad häťk* (kauan). (v. поминать.)

**poňą|tį(oi* (N); pl.p. *-ìį(oid* todistaja, uskottu mies. (v. понятóй.)

poňitk (B Pl Kn), Kj *-u*; p., pl.n. B Pl Kn Kj *-ad*; pl.p. *-oid* työkauhtana tehty kotikutoisesta kankaasta, jossa loimet pellavaa, kuteet villaa: B *p*. *on piäli(tši pövüiš таlveл*, *ükškieraińe* t. käytetään turkin päällä talvella, on yksinkertainen (ilman vuoria). Pl *p*. *on rätťšinäižeē лaŋgaŋ kere лuaďittu kauhtan* t. on osaksi pellavalangasta kudottu. — 2) kotikutoinen puolivillainen kangas: Kj *p-ad kudotah*, *лoimi ревvahīne*, *kudę viллaine*. (Av пони́токъ.)

poňitkahī|ne (Kj); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* kotikutoisesta puolivillaisesta kankaasta tehty. (vrt. Av пони́токъ.)

ponomaŕ (Sn B Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* entisajan lukkari: Sn *endevahnaz vai oľďī p-id*, *ďiäkää šijaľľižed* ennen vanhaan vain oli ponomareja, lukkarin sijaiset. (v. пономáрь.)

popaď|ida (Td); pr. *-iu*; impf. *-ī* joutua, sattua, päästä: *poig popaďī haburegèn* (havukuorman) *àллę*. *šigä popaďī koňďī pezäš* siellä sattui karhu olemaan pesässä. *šīd popaďīn fětfěbělìkš* sitten pääsin vääpeliksi. (v. попадáть.]

poperešńi|k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* poikkipuu, joka yhdistää kangaspuiden eri puoliskoita toisiinsa; siinä on reiät päissä ja näissä tapit; poikkipuu

kuopan salvoksen ylitse. (v. поперéчникъ.)

popeřok (Kn N) poikittain, poikkipuolin, poikki: Kn *p-g dorogai* poikki tien. N *pidàťìn mina hebon p. dorogài* (*dorogàd*) minä pysäytin hevosen poikkipuolin tielle. (v. поперёкъ.)

popлafk (B Td), V *-ę*; p., pl.n. B Td V *-ad*; pl.p. *-oid* ongenkoho: Td *p. luaditau ďäredäs mändüŋkuores* o. tehdään paksusta männynkaarnasta. (v. поплáвокъ.)

popon (Kš); p., pl.n. *-ad* hevosloimi. (v. попóна.)

popravizu|da (N); impf. *-ťťī* parantua, toipua, virota. (v. попрáвиться.)

pora (Td) aika: *p. viĕrdä magàtta* on aika panna maata. (v. порá.)

pora|ta (Sn); pr. pl. *-tau* tukea, asettaa jnk varaan: *leŋgoiňe p-tau tšiboihe* ansan selkoin asetetaan korvakkojen varaan. (vrt. Av пóра.)

pord|az (Sn B Pl Td Pk), Ph Lm *-as*; p. Sn B Pl Td Ph Pk *-ast*, Td *-àst*; pl.n. Sn B Pl Td Ph Pk *-ahad*, Td N TP *-ahàd*, Kj *-ahat*; pl.p. Sn B Pl Td N Ph Lm Pk *-ahid*, N *-ahi̯d*, *-ahī*, Kj *-hīd*, *-ahīd* porras, portaat: B Td *žerdīžed p-ahad* tikapuut. *p-ahĭd müöi* (myöten). Kj *pane havado* (säkki) *pordhīľe*!

pordazreiž (B) portaiden sivupuu.

por|ďimoi (Sn—Td Ph), B Ph *-ďimᵘoi*, Td *-ďĭmoi*, *puorďimoi*, N *por|ńimoi*, Lm *-ďimuoi*; p., pl.n. Sn Pl Kn *-ďimoid*, Td *puorďimoid*, N *por|ńimoid*, Ph *-rďimᵘoid*; pl.p. Sn Pl Kn *-ďimoлoid*, Td *puorďimoid* kärppä: Sn *p. eläu ďūrikos*, *ruoppahas da koo̯z kuzgi* k. elää juurakossa, kivirauniossa ja milloin missäkin.

por|e (B V TP Ph), V *-i*; p. B *-et*; pl.n. B *-eged*, V *-ied*, Ph *-egèd*; pl.p. B *-gid* pore, sula aukko, joka keväällä ilmestyy jäähän, kun jää alkaa sulaa: V *do pori ľieni* (tuli) *randàh*. TP *do p. avavui* (avautui).

por|o (Sn B Td N V Lm Pk); p., pl.n. Sn B Td *-od*, N *-òd* live l. lipeä: Sn *poroл sobid* (vaatteita) *pestäu. tuhkas keitetäu poroɒ*. B *sobad keitetau poros* (*porò̀s*).

porod (Lm); g. *-an* suku, laji: *häkki porodan panou moaлę* sonni siittää suvun maalle. (Av порóда.)

porog (Kn Kš N); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* koski. (v. порóгъ.)

poro|χ (Sn), B Td *-h*, B *-h*; p. Sn *-χχad*; pl.n. *-χad*, B Td *-h̯ad*; pl.p. Sn *-χoid* ruuti: Sn *poroχaлл‿ambutau*. (v. пóрохъ.)

porokaťťit (Td Sg); g. *-an* iso pata, jossa keitetään tuhkasta lipeää.

poroke|л̄ (B Td Sg); p., pl.n. *-лloд*; pl.p. *-лloid* poro-, aisakello: B *p.*, *bembeľis pidettau* p., luokassa pidettävä.

porožni‹ťš|ad (B Td); pl.p. *-oid* ruutipahka. (v. порóзница.)

**poro|ttada* (Pk); pr. *-tetau* irroittaa; saada irti, lausua: *sanad p-tetau* sanat lausutaan.

portnoi (Td); p., pl.n. *-d* vaatturi, räätäli, (v. портной.)

**poru‹ťša·te|l̄* (B); p. *-ľľad* todistaja: *pidäu oлda kakš p-ľľad*. (v. поручáтель.)

poŕä|dń (B), Td *-dń*; p. B *-dńad*, Td *-dńäd* tapa; hoito: B *pidä hebod hüväл p-dńaл* hoida hevosta hyvin! (v. порядня.)

posлovi|ťš (Sn Td); p. *-ťťšad*; pl.n. *-‹ťšad*; pl.p. *-‹ťšoid* sananlasku, -parsi. (v. послóвица.)

**posobď* (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* avustus: *p-ad poťu‹ťšimmai* (saamaan). (v. пособіе.)

pošt (Sn B Td Sg); p. *-ad* posti; postimaantie, valtatie: Sn *kiŕďaižem poлu‹ťšīm p-aл* kirjeen sain postista. (v. пóчта.)

poštańikàd (Kn) miehen alushousut. (v. подштáнники.)

poštdorog (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* postimaantie, valtatie: *kivi‹ťšauriŋgod* (karkeata hiekkaa) *pandau p-oiлę*. (v. почтóвая дорóга.)

pos|teľi (N), N TP *-teli*, Lm *-ťeli*; pl.n. N *-telìd* olkipatja. (v. постель.)

pośteľńi|ī̄k, *-k* (Td); p. *-kkad* lakana. (Av постéльникъ.)

poštov|ī (N); p. *-ijad*, *-i̯ᵢàd*; pl.n. *-iᵢàd* valtatie, postimaantie: *bŕiha* (nuorukainen) *matkadau p-ijàd müöiłę*. (v. почтóвый.)

postroi|ī̄k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* rakennus. (v. постройка.)

pośťši ks. *poťšťi*.

posudńi|ī̄k (Td); p. *-kkad* astiahylly. (v. посýдникъ.)

požа·лusta (B) ole hyvä. (v. пожáлуйста.)

požar (B) tulipalo. (v. пожáръ.)

pòźŕavi|da (N); pr. *-ttai* onnitella. (v. поздрáвить.)

potakoi|da (Sn); pr. *-ᵢťšen*; impf. *-ᵢťšin* puoltaa, rukoilla, jättää rankaisematta, hemmoitella: *kaikiį suaďī händäi p-mā, händäi müö pagižmā* kaikki rupesivat häntä puoltamaan, hänen mielensä mukaan puhumaan. (v. потакáть.)

potakoiᵢťšu|z (Sn), p. *-st* puoltaminen, rukoileminen, hemmoittelu. (v. ed.)

potaťšk (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* ed.: *andoit p-aą häллei, hän šidäi ajau ńügüde* kun rankaisematta jätit hänet aina, hän sitä (esim. varastamista) harrastaakin nyt. (v. потáчка.)

potk (Pl Td); p. *-ad* potku: Pl *andaneη kui potkaл ga* . . . . kun antanen potkun, niin . . . Td *kažid andàᵛ potkàл* kissaa potkaisee.

potk|aitta (Sn Kn N), B Pl Td Kš V *-aita*, SP *-ata*; pr. Sn—V *aidan*, Td *-aidàn*, SP *-oan*; impf. Sn B Pl Td—V *-aižin*, B SP *-ain*, Kn *-aižīn* potkaista: Sn *p. koirad ľibo kažid ľibo midä taht* p. koiraa, kissaa tai mitä tahansa. B *hebo on händä potkainnu oťťšā*.

potk|ida (N); pr. *-ìu*; impf. *-iťťī* potkia: *hüö uńimielès kattęgèt potkiťťī* he unimielissään potkivat peitteet [päältään].

poťk|izetta (Sn), B Td *-ista*; pr. Sn *-izou*; impf. *-īhe* potkia, potkia toisiaan: Sn *ťeiďen hebo egläi ďaло poťkīhe* teidän hevosenne eilen kovin potki. Sn B Td *hebot poťkizeťťī* hevoset potkivat toisiaan.

poťki|īš (Sn B Td), B *-ťš*; p. Sn B Td *-ťťšud*; pl.n. *-ᵢťšud*; pl.p. *-ᵢťšuid* potkuri, paha potkimaan (hevonen): Sn *heiľľ‿om p. hebo*.

potk|ou (B Lm), Td *-òu*; p., Td Ph *-ovad*; pl.n. B *-ovàd*, Td TP Lm *-ovad*; pl.p. Td *-ovoid* hevosenkenkä. (v. подкóва.)

potkovoi|ta (B Td); pr. *-ᵢťšen*; impf. *-ᵢťšin* kengittää hevosta. (v. подковáть.)

poťoag|u (SP); p. *-oa*; pl.n. *-ad*; pl.p. *-oi* suutarin polvihihna, (v. потя́гъ.)

po|tok̄ (Sn), B Td *-ìok̄*, B *-tok̄*, Td *-ìok̄*, Lm *-tokkę*; p. Sn *-tokkad*, B Td *-ìokkad*, Td *-ìokkăd*; pl.n. Sn Lm *-tokad*, B Td *-ìokad*, Td *-togàd*, *-tokàd*; pl.p. Sn *-tokoid*, B Td *-ìokoid* räystäässä katon reunapuu (kouru), johon kattolaudat päättyvät: Sn *ďiäbŕüuī* (jääpuikko) *rippū potokas*. Td *kūŕiᵢťšoiлę* (räystäskokille) *on ripuìettu* (pantu) *potogàd*. (Av потóки.)

poto·m (Sn B) sitten. (v. потóмъ.)

potomùšto (B) sen tähden että. (v. потомýчто.)

potsolnišnoi (B Td) auringonkukka-: *p. voi* (öljy). v. подсолнечное.)

po|īš (Sn B Lh), B Pl N V TP Ph Lm Kj *-ťťši*, Kn Td *-ťťśi*, Td N *-ťťš(i)*, Td N Ph *boťťši*; p. Sn B Pl N V TP Ph Lm Lh *-ťťšid*; pl.n. Sn B Pl Td N V TP Ph Kj Lh *-ᵢťšid*, B *-ìťšid*, N *-ᵢťšid*, *-ᵢťšiᴅ*, Lm *-ìťťšid*; pl.p. Sn B Pl N V Ph Lh Pk *-ᵢťšīd* sika; TP myös upukan kukka: Sn *ťäz meiďen ümbăŕ ei piďetä poᵢťšīd* täällä meidän seudullamme ei pidetä sikoja. *poᵢťšiл šelgäss‿oo sugast* (harjasta) *äij* (paljon). B *iža-*, *emąpoīš* uros-, naarassika.

poᵢťšesť|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* kestitä, tarjota. (v. почести́ть.)

poᵢťšimbuo|л (B N Hj), TP *-łę*; pl.n. B *-лad*, TP *-łàd* sianpuola (arctostáphylus úva-úrsi).

po(ťšimmu|šťšoí (B), TP SP Lm *-sťoi*; pl.n. SP Lm *-sťoid* variksenmarja, sianmustikka.

po(ťš|impoig (Sn B), B *-inpᵘòig*, N *-ìnpoig*, Ph *-inpoigę*, Lm *poťťšimpoigę*; p., pl.n. Sn B *-impoigad*, Lm *poťťšimpoigad*; pl.p. Sn B *-impoigid* porsas.

po(ťšìnbuľu̯i|ne (N); pl.n. *-žèd* keltainen lumme.

po(ťšinpahnai|ne (TP); in. *-zes* matalassa (uida): [matalassa uidessa lapset sanovat:] *олgat p-zes.*

**po(ťšitoi|ta* (N); pr. *-(ťšèn* kunnioittaa: *mina oman naižę̀n* (vaimoani) *p-(ťšèn.* (v. почита́ть.)

po(ťš|īńe (Pl); p. *-išt*; pl.n. *-īžed*; pl.p. *-īžid* pieni porsas; valkea lumme.

poťšk (B N Pk), Lm *-ę*; pl.n. B N Lm *-àd*, Pk *-ad*; pl.p. Lm *-id* B sääri (hevosen, lehmän, lampaan, sian); Pk vuohinen (hevosen); N Lm munuainen. (v. по́чка.)

po(ťšopk|e (V); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* sanka: *p-aŋ kere burakko* sangallinen kori. (Av почо́пка.)

po|ťšťi, *-šťi* (Sn), Td *-šťši* melkein: Sn *pošťi ďoga pühäᴅpäiväd лuaďitau pīragaᴅ* m. joka sunnuntai tehdään piirakoita. *poťšťi keлdaižekš rištíkaa̯z mänöu* m. keltaiseksi ihminen tulee [keltataudissa]. (v. почти́.)

poťťaškad (B) viilekkeet, housunkannattimet. (v. подтя́жки.)

po|ťťšivoida (Sn Td), B *-(ťšivoita*, Td *-(ťšivoida*, N *-(ťšivoida*; pr. Sn B Td *-ťťšivoi(ťšen*, B Td *-(ťšivoi(ťšen*, B *-ťšivoiťšou*; impf. Sn Td *-ťťšivoi(ťšin*, B Td *-(ťšivoi(ťšin* kestitä, tarjota: Sn *poťťšivoi(ťše händäi hoť tšajuл* tarjoa hänelle vaikka teetä! N *po(ťšivoiťšou omĭd sušodoid* kestitsee naapureitaan. *suou tämīлę vierahī̯лę̆ po(ťšivoimai* (*poťšivoimai*) *vīnăd* ryhtyy tarjoamaan näille vieraille viinaa. *enďźimai po(ťšivoiťai kńa̯gin, sīd toižīd neištīd* [häissä] ensin tarjotaan morsiamelle, sitten toisille tytöille. (v. по́тчивать.)

poud (Sn B Td Sg), Lm *-ę*; p., pl.n. Sn B Td Sg *-ad*; pl.p. *-id* pouta, sateeton sää: Sn *äij poudid oľi ťähä mänō* paljon on ollut poutaa tähän mennessä. *šina arvadad, huomen vihm vai p. ľienou* voitko arvata [oikein], tuleeko huomenna sade vai p.? B *poudaл* poutailmalla.

poud(iлm (B) poutailma.

pou|ďištuda (Sn Td), B *-dištuda*; pr. Sn *-ďištū*, B *-dištū*; impf. Sn *-ďištui* tulla pouta, muuttua poutaiseksi (sää): Sn *ka(ťšo pouďištui da pogod hüvä roďīhe* katsos, tuli pouta ja sää tuli hyvä. B *taivaz vai šelgidau, šīd poudištū* [kun] taivas vain selkiää, niin sää muuttuu poutaiseksi. Td *pogod om‿pouďištunnu* sää on tullut poutaiseksi.

pou|ᴅpäiv (B), Td *-tpäiv*, *-ᴅpäi*; p., pl.n. B *-ᴅpäiväd*; pl.p. *-ᴅpäivid* poutapäivä: Td *tänäpä pouᴅpäi on, heinäd uberiťau* (korjataan) *saraiлoihe* (latoihin).

pouťińńiì̀k (N); g. *-àa̯* puolenruplan raha. (v. полти́нникъ.)

**pova|dizeta* (B); pr. *-dizou*; impf. N *-ďīzei* tottua jhk. (v. пова́диться.)

pov|i (Sn B Td M Ph); p., pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* povi: Sn *pane povē leibäd* (leivät)! Td *kädem‿pańi povei.*

povikormań (B); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* povitasku. (v. карманъ.)

povod (Sn B Td Kn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* riimunvarsi (hihnainen), marhaminta: B *p. on päi(ťšis hebol* (hevosen suitsissa). (v. по́водъ.)

pŕadun (N) kirppu. (vrt. v. прыгу́нъ.)

prampe|tada (Td); pr. *-ttau*; impf. *-t* koputtaa, naputtaa (heikosti): *sormil p.* toisen käden sormien päillä kosketella toisen sormien päitä, käsien ollessa vastakkain asetettuina; sormenpäillä naputtaa pöytää.

**praporťšìk* (Td); tr. *-àkš* vänrikki. (v. пра́порщикъ.)

prasal (B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* tuoreen kalan tukkuostaja. (v. пра́солъ.)

praťš|kada (B Td); pr. *-kau*; impf. *-k* rätistä, räiskää: *tuľi ралau p-kau.*

praťškahta|da (B); pr. *-u* räiskähtää: *kübeń p-u pakkū лаťťałę* kipuna r. putoaa lattialle.

praťškahta|sta (Td); pr. *-zou* ed.

pra|ud (Sn B Td N Lh), B N *-vd*; p. Sn Td N Lh *-udad*, B *-udàd*, N *-vdàd* totuus, tosi: Sn *händäi voi vieŕidä, aino praudad pagižou* häntä voi uskoa, [hän] aina puhuu totta. *meťš ľūbiu praudan* (san.) metsä pitää rehellisyydestä [jos ansoilla käydessäsi otat vieraista ansoista lintuja, niin sen jälkeen et saa enää koskaan omiisi mitään riistaa]. B *sanu prauda! mužįk* (mies) *sanui pravdàn końďałę. a minun praud tuľi* minäpä olin oikeassa. Td *praudat pagižou* totta puhuu. N *слūžĭ mille praudau* palvele minua uskollisesti! (v. пра́вда.)

praudàkàs (N) rehellinen: *pŕikàšťšik* (kauppapalvelija) *oli p.* (v. ed.)

praude-diedo (N) isoisän isä. (v. пра́дѣдъ.)

pra|uľeń (Sn), N *-vľeńď*; in. Sn *-uľeńńas*, N *-vľeńdàs* hallitus (kunnan): Sn *šaroiл* (*šaroid mü^{ö}i*) *vuiberittau staršinat prauľeńńas* palloilla valitaan kunnanvanhimmat hallituksessa. (v. правле́ніе.)

praviл (*-parž*) B; p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* 2-3-4 katonkannatinten alushirttä katon lappeen alla. (v. прави́ло.)

praviť|ad (Td); pl.p. *-oid* n. 3 korttelia pitkä puu, niitä 3 kpl. saappaan varren levittämistä varten: *tšabatot pidäw panda p-oihe, kooz siär popaďiu ombełdukš kaid* saappaat pitää panna levennyspuihin, kun varsi on sattunut tulemaan ahdas ommeltaessa. (v. прави́ло.)

**praviz|ī* (Sn); g. *-i(an* muonavarat. (v. прови́зія.)

prekra·sna (N) kaunotar: *maŕja pr.* Maria k. (v. прекра́сная.)

pŕestoл (Sn B Td), B *prestoл*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. *-oid* ehtoollispöytä (keskellä kirkon alttaria): Sn *tšerkovass⌣oлttaris keskeлл⌣oлttaŕīd stoлa om pŕ.* kirkossa alttarissa, keskellä alttaria oleva pöytä on e. (v. престолъ.)

pribor (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* (kalastus)välineet, -neuvot. (v. приборъ.)

prida|unī (Sn); p. *-uniad*; pl.n. *-uniad*, B *-unoid*, *-n^{u}oid*, Td *-njad*, Lm *-nuoid*; pl.p. Sn *-uni(oid*, B *-noid* myötäjäiset: Sn *pridauniakš anttau ükš lehm.* B *pridaunoid antau kńäginan roditeľad* morsiamen sukulaiset antavat myötäjäiset. *tüttärele jätgē and^{u}oi koлme tuhaī pridan^{u}oikš(i) ďeŋgad* tyttärelleen jälkeenpäin antoi kolme tuhatta rahaa m-iksi. *tošpäivän vävü tüttäreŋke mänöu anopen da apen koďī pridanoin piätę* toisena päivänä [häitten jälkeen] vävy menee tyttären kera anopin ja apen kotiin myötäjäisiä hakemaan. (v. прида́ное.)

prigar (Pk) palaneen haju. (v. пига́ръ.)

priglas|ida (B); pr. *-in* kutsua, pyytää: *edgi minda pr-i üökš* etkö kutsu minua yöksi [luoksesi]? (v. пригласи́ть.)

pŕigovor (N) päätös: *лuoďìttai pŕ.* tehdään päätös. (v. при́говоръ.)

prijaťeľ (Sn), B Td *-teľ*, N *pŕijàteľ*; p., pl.n. Sn *prija|ťeľad*, B Td *-teľad*; pl.p. Sn *-ťeľoid*, B Td *-teľoid* ystävä. (v. прія́тель.)

prikašťši|k (Sn), N *pŕikàšťši|k*; p. Sn N *-kkad* kauppapalvelija, työnjohtaja, toimeenpanija: Sn *zda(ida pid^{i}äu pardet p-kaлę* tukit pitää luovuttaa työnjohtajalle. (v. прикащикъ.)

prika|z B Kn Td Lh), Td N *prĭkăz*, Lh *prika|žeń*; p., pl.n. B Td *-zad*; pl.p. *-zoid* kihlauksen vahvistajaiset: kihlauksen jälkeen morsiamen puolelta saavutaan sulhasen kotiin ilmoittamaan morsiamen lopullinen suostumus; samalla sovitaan hääpäivästä, myötäjäisistä, lahjoista y.m. häitä koskevista seikoista: B *tuлda prikazaлę* tulla liittoa vahvistamaan. Td *ku(ĭsulà^{ŭ} žeńiχen puŏлē ńevesťàn pŭŏлd*

prĭkăzălę kutsutaan sulhasen kotiin morsiamen väkeä vahvistajaisiin N *kerattai kńąginàą puolès pieitę omaą roduu, iža, ema, sīd lähtàĭ prĭkăzălę; tuudai žeńiχoo talоilę, ďuodai i śüödäi* kootaan morsiamen puolelta sukulaiset, isä, äiti; sitten lähtevät vahvistajaisiin; tulevat sulhasen kotiin, juovat ja syövät. (Av прика́зъ.)

prikaži|da (B Pl Kn); pr. *-tau* vahvistaa kihlaus morsiamen puolelta [kuuluu häämenoihin]: Pl *kńągin prikažittu* morsian on antanut suostumuksensa. (v. прик|аза́ть, -а́жутъ.)

priman|ida (Td); pr. *-in*; impf. *-īn* houkutella: *p-īn kałašt* (pientä kalaa). (v. приманить.)

**prime|ťťida* (B); pr. *-ťin*, N *pŕimèťťiu* tarkata, pitää silmällä, tehdä johtopäätös, päätellä: B *talved müö p-ťin* talven mukaan päättelin. N *häą śida pŕimèťťiu hebod* hän tarkkaa sitä hevosta. (v. примѣтить.)

prim|iet (B), Pl Td *-et*; p. Pl Td *-ettad*; pl.n. B *-ietàd*, Pl Td *-etad*; pl.p. Pl Td *-ettoid* enne, merkki. (v. примѣта.)

pri|muzл (Sn Td Kš), B Kn Pk *-uz*, N *-vuz*; p. Sn Td Kš *-muzлad*, B Pk *-uzad*; pl.n. Sn Td Kš *-muzлad*, B Pk *-uzad*, B Kn *-uzàd*, N *-vuzàd*; pl.p. Sn Td Kš *-muzлoid*, B *-uzoid* (puima)varsta, riusa- Sn *primuzлal* (B *priuzal*) *puidau rīhes*. (Av при́вузъ, пригу́зъ, пріузъ.)

primuzлaąvar|ž (Sn Td), B *priuzaąvar|ž*; p. Sn B Td *-ī*; pl.n. *-ded*; pl.p. *-žid* varstan varsi: Sn *p. otetau kädē puides*. (Av ks. ed.)

primuzлaŋkie|ľ (Sn Td), B *priuzaŋkie|ľ*, *priuzampuaľiĭk*, N *privuzaŋkieл*, Pk *priuzankòľľu*; p. Sn *-ľd*, B *-lt*; pl.n. Sn *-ľed*, B *-led*; pl.p. Sn B *-ľid* varstannuija, -kieli, -terä. (Av. ks. ed.)

**pripon* (N); pl. g. *-oiden* hursti: n. 20 m² laajuinen paksu palttina, jota käytetään reessä alustana lyhteitä vedettäessä, samoin aumasta alas heitettäessä, etteivät irtautuvat jyvät putoaisi maahan. (Av припо́нъ.)

prišatk (Sn B Td); p. *-ad* venäläinen kansallistanssi (kyykistyminen ja ylöskeikahtaminen), prissakka, pikkuryssä: *pr-ā pläšitäu* (tanssitaan). (v. присядка.)

pri|špeht (Sn), N *-speht*; p., pl.n. Sn *-špehtäd*, N *-spehtad*; pl.p. Sn *-špehtöid*, N *-spehtoid* katu: Sn *prišpehtäd müöi matkadau*. N *prispehtoid müöi ajeлòŭ*. (v. проспе́ктъ.)

pri|štań (Sn), Kš N *-stań*, V *-stańi*; p., pl.n. Sn *-štańid*; pl.p. *-štańīd* satama, valkama, laituri: Sn *prištańī ajeťťī karabľid kirpi(ťšäŋ kere* tiililastissa olevat laivat ohjattiin satamaan. (v. при́стань.)

prizorz|uda (Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* pilautua, turmeltua pahan silmäyksen vaikutuksesta: *oruzď p-ū* pyssy p-tuu [hyvälläkään pyssyllä ei osaa silloin; jokin maagillinen vaikutus]. (vrt. Av призо́ръ.)

pri(ťšaś|ť (B Td); g. Td *-ťšin* herranehtoollinen. (v. причастіе.)

pritužalńik (Kn V) kangaspuissa reikälasta, joka työnnetään syrjän (kangastukin) päissä oleviin reikiin syrjän kiinnittämistä varten. (Av притужа́льникъ.)

pri|vafk (B), Td *-лafk*; p. *-лafkad* uunin penkki (isoissa uuneissa, puinen): *p. on pä(ťšim bokas* (kyljessä). (Av прила́|во́к, -вка, прива́локъ.)

prívor|k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* n. 1 knr. pituinen koivu (kuusi-)keppi (n. 3—4 sm läpimitaten), jota käytetään uitossa. (v. привёрт|окъ, -ка.)

**prīmi|da* (N); pr. *-u* ottaa vastaan. (v. приня́ть, при́мутъ.)

prob|u (Kj); p. *-ū* malmi: *p-ū veďi* (ajoi hevosella).

probui|ta (B); pr. *-ťťšou*, *-ťšou* koettaa, yrittää, maistaa: *p-ťťšou nagrišt šᵘòdä*. (v. про́б|овать, -уютъ.)

prodo|ľńik (B), Td Sg *-ľńik*; ad. *-ľńikał* pitkäsiima. (Av продо́льникъ.)

proχmeľď (Sn), B Td *prohmeľď*, B *prohmeľď*|; p, pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. Sn *-oid* pohmelo: Sn *ďälgelę vīnańďuondad p. oǫ.* B *hän magadau prohmeľďas.* (v. похмелье.)

proi|ďida (Sn B Pl Td N V Pk Lh), B Kn N V TP *-ďida*; pr. Sn Pl Td N V Lh *-ďin*, B N TP *-din*; impf. Sn B Pl Td N V Lh *-ďīn*, B Kn *-dīn* mennä ohitse, läpi; päättyä, kulua: Sn *ťägäľi* (tämän kautta) *lehmät p-ďiťťī. mäne p-ďi kahten талоη keskuʿťši* (välitse)! *tahnan* (karjatarhan) *tagaʿťši* (taitse) *p-ďī mužīk* (mies) *šińńε. oľi миллаі sadoid da p-ďiťťī* oli minulla satoja (rahaa), mutta kaikki menivät. B *škoлam‿p-dihut* koulun käytyään. *vähän aigan p-dihut* vähän ajan kuluttua. *ďuond p-diu* juonti päättyy. *ülen ramkkali vihmui da ťervā p-dī* satoi kovin rankasti, mutta pian lakkasi. Pl *šīriʿťši* (ohitse) *p-ďīn.* Kn *mina kaiken muaʿiлmàn ümbäŕi p-dīn.* Td *kahteksa puľkàd läbi końďjass‿oľi p-ďinu* kahdeksan luotia oli karhun läpi mennyt. N *p-ďiťťī perťis piεľiťši gorńiťšài* menivät pirtin kautta kamariin. *hälę p-ďiu päivid* häneltä kuluu päiviä [siihen työhön]. *p-ďittai mänťä mī külīd* käyvät tiesi kuinka monta kylää. *p-diu keza* menee kesä. V *p-ďī meiďeη kavaťi* (meidän kautta). TP *колmen üön p-dihui* kolmen yön kuluttua. (v. прой|ти́, -ду́ть.)

proi|ďī (Sn Kn), B Td *-dī* kulunut, viime: Sn *p-ďiaą* (B *p-dijan*) *vuoden* v. vuonna. B *p-ďan kezän* v. kesänä. Kn *p. päiv* k. päivä. (v. ks. ed.)

proim|àd (TP); pl.p. *-id* hameen viilekkeet, olkahihnat: *ferezi proimiл on* hihattomassa naisten puvussa on olkanauhat. (v. про́ймы.)

**proim|ida* (N); impf. *-ī* tulla (ripulille): *proimī hänèn* (*hebòn*) *paskàu* (*paskăлę*) sille (hevoselle) tuli ripuli. (v. проима́ть.)

**proklen|idä* (Pk); impf. *-īmmä* kirota: *ižandad proklenīťī koir* isännät kirosivat koiran. (v. проклина́ть.)

proľe|χ (Td); p. *-χχad*; pl.n. *-χad*; pl.p. *-χχoid* revennyt kohta vaatteessa. (Av пролѣ́ха.)

prolom (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* sula aukko järven jäässä keväällä. (v. проло́мъ.)

promusл (B); p., pl.n. *-ad* ammatti, elinkeino, toimi: *miлла ťäл p-ал piä ei elä* tämä ammatti ei minua elätä. (v. про́мы|селъ, -сла.)

propaď|ida (Sn B Td N); pr. *-iu*; impf. *-ī* kuolla (eläin), kadota, joutua hukkaan: Sn *p-iu lehm ľibo* (tahi) *hebo.* B *dorogàn vieròs viruu ŕebᵘoĭ p-innu* tien vieressä viruu kuollut repo. N *ku eę voinęnę kestada, śīd puś minùn p-ittai ďeńgàd* kun en voine kestää, niin minun rahani menköot hukkaan. *oľìn mina do p-immas* minä olin jo joutumassa tuhon omaksi. (v. пропада́ть.)

propaďind (B Td) kuolema, loppu (eläimen). (v. ks. ed.)

propaďinnuinę (N) kuollut (eläin): *zmeja p. viruu* kuollut käärme viruu. (v. ks. ed.)

propaš (Sn); p., pl.n. *-ťid*; pl.p. *-ťīd* kuollut eläin, haaska. (v. про́пасть, пропа́щій.)

propk (Sn B Td); p. *-ad*; pl.n. *-ad*, B *proĭkkàd*; pl.p. Sn B Td *propkid* korkki, (pullon) suullinen; B myös ongen koho: B *proĭkkàd mändùižen kuorę̀s azutā* kohot tehdään männyn kaarnasta. (v. про́бка.)

propošńi|ī̆k (B), T *propožńi|ī̆k*; p. B Td *-kĭkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* korkkiruuvi: B *p. propkan vedettau* k. korkin vetämistä varten [pullonsuusta]. (v. про́бочникъ.)

propoveď (Sn B Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* saarna: Sn *ťšerkovas pap̄ sanū p-iį ďälgeл obeďńiad* kirkossa pappi saarnaa päiväjumalanpalveluksen jälkeen. (v. про́повѣдь.)

prośśida (Sn) pyytää, anoa (oikeutta), valittaa: *hän rubež prośśimā kuńiηgahaлę.* (v. проси́ть.)

**prośśi|dazę* (N); pr. *-zou* pyytää (päästä): *ježel̆ tuu̯nęnou kaži i p-zennou minùi* (sad.) kun kissa tullee ja pyytänee päästä minun luokseni. (v. проситься.)

prost (Sn) yksinkertainen, helppo: *ťämänilmašt елost on elädä p.* maallista elämää on helppo elää. (v. просто.)

pro|šťida (Sn B), Td *-šťšida*; pr. Sn B *-šťin*, Td *-šťšin*, N AV *-sťin*; impf. Sn B *-šťīn*, B *-śťī*, Td *-šťšīn* antaa anteeksi: Sn B *prošťigat* hyvästi! B *prošťi mille, pahut лoadīn* anna minulle anteeksi, pahaa tein! N *prosťi mindai! mina prosťin śinùn* minä armahdan sinut. (v. простить.)

pro|šťizetta (Sn); pr. *-šťizen*, B *-sťizou*, N *-śťizòu*; impf. Sn *-šťīme*, *-šťižin*, B *-sťīhe*, N *-śťīzęi* sanoa jäähyväiset l. hyvästi jklle: Sn *ľäkš uk̄, akas prošťīhe. ľähtɛ tšuasukš, a prošťize igäkš* lähde tunniksi, mutta iäksi sano hyvästi! B *ŕebᵘoi huk̀aŋke prosťīhe* kettu sanoi sudelle hyvästi. *kaik̀is tuttavis prosťizou* kaikille tuttavilleen sanoo jäähyväiset. (v. проститься.)

prośťi|zuda (N); pr. *-zuu̯*; impf. *-žui* ed.: *vävü p-zuu̯ apes* (apelleen). *p-žui heispiɛiťɛ* (heille). (v. ks. ed.)

pros|toi (Sn), B *-ťiį*, Td *-tiį*, Lm *-tuoi*; p. Sn *-toid*; pl.n. *-toid*, Td *-ti(àd*; pl.p. Sn *-толoid*, N *prośťijoid* yksinkertainen, tyhmä (ihminen); tavallinen: Sn *nagretau p-toid rišťikaa̯zad* nauretaan yksinkertaiselle ihmiselle. B *p-ťiį kᵘoiv* t. koivu (ei visakoivu). Td *end̆žimàⁱ miňä p-ti(àn salda-ľàn opàstùin* ensin minä palvelin (opin) tavallisena sotamiehenä. N *keraduu̯ hospodoid i kupťšīd i prośťijoid miehīd* kokoontuu herroja ja kauppiaita sekä rahvaanmiehiä. (v. простой.)

prosto|kiš (Td Kš), N *-maido*; p. Td Kš *-kiššad* viili, viilinkuoren (hapankerman) alla oleva piimä. (Av простоки́ша.)

prošťš|ai (B Kn Td), Td *-àiťę* hyvästi! (v. прощай.)

prostuď|izetta (Sn), B *-izeta*; pr. Sn *-izen*, B *-imoi*, Td *-ižou*; impf. Sn *-īme*, Td *-ižin*, *-īhe* vilustua, kylmettyä. (v. простуди́ться.)

prostūd|u (SP) vilutauti: *p-as virū* (makaa). (v. просту́да.)

**prozravi|da* (N); pr. *-ttai* onnitella: *p-ttai händäi imeńinoiŋk̀e, ťšīnuŋk̀e* onnittelevat häntä nimipäivän, [uuden] arvon johdosta. (v. поздра́вить.)

provedi|da (B); pr. *-u* kuljettaa, vetää (veitsellä), piirtää: *veiťšeл p-u ümbäŕi колme kierad* (kertaa) *vetť müöi*. (v. прове|сти, -дуть.)

provolōk (B Pl) rautalanka. (v. про́волока.)

pruazńi|k̄ (Sn—Td M), B Td *pròazdńi|k̄*, N *pruozdńik, pruozńikkę*; p. Sn—Td M *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* pyhä, juhla-(päivä): Sn *p-kkad vastɛ* pyhänaattona. *p-kkoiden ei pidä meťťšuida* pyhinä ei saa metsästää. Td *vahnad ukot tuлeteľďī pròazdńikaлe ärmäköis* vanhat ukot tulivat joskus juhlapäivänä vieraisiin päällyskauhtana yllä. (v. праздникъ.)

pruazńiksob|ad (Td); pl.p. *-id*, N *pruozńiksobĭd* (*-īd*) pyhävaatteet. (v. ks. ed.)

pru̯aznoi|da (Td); pr. *-(ťšen*; impf. *-(ťšin* viettää juhlaa, juhlia jtk. (v. пра́здновать.)

pru|sak̄ (Sn B), B Td *-sàk̄*, Pl *-śak̄*, N *-ssàkko*; p. Sn *-sakkad*, B Td *-sàkkad*, Pl *-śakkad*; pl.n. Sn *-sakad*, B Td *-sàkad*, Pl *-śakad*; pl.p. Sn *-sakoid*, B Td *-sàkoid*, Pl *-śakoid* torakka: Pl *pruśakoit külmäťťī* torakoita surmattiin palelluttamalla (pirtti pidettiin talvella kylmänä ja asumattomana). (v. прусакъ.)

pruška|iňe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kangaspuissa »lukipyörä», joka niisiä kannattaa. (Av пру|жо́къ, -жка́.)

**pŕäńik* (B); pl.n. *-ad*, Td *pränńikäd*, N *pränńikàd* piparkakku, mesileipä, prenikka. (v. пря́никъ.)

pränńikkähi|ńe (Pl); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p.

-žid piparkakku-, piparkakkutaikinasta tehty: *p. koďi* (talo). (v. пря́никъ.)

präšk (Sn—N), B Pl Td *pŕäšk*, B *pŕąšk*, N *pŕąšk(ε)*, V TP Ph *präškę*; p. Sn Pl—N Ph *präškäd*, B Pl *pŕäškäd*; pl.n. Sn Pl—N Ph *präškäd*, B Pl *pŕäškäd*, B *präškàd*, N *pŕąškàd*, V *präškàd*; pl.p. Sn Pl Td Kš N *präšköid*, B *pŕäškoid*, Kn *präškoid* nappi (uudenaikainen; vanhanaikainen on *ńübl*); TP Ph solki (housujen, liivin): Sn *piňďžakas p. pakui* takista nappi irtosi. (v. пря́жка.)

präškä|ińe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni nappi. (v. ks. ed.)

pŕäškäŋkand (Td) napinkanta. (v. пря́жка.)

präťškäh|tädä (B); impf. *-ť* räiskähtää, läiskähtää (kun pehmeä putoaa).

psaломšťšik (B) virrenveisaaja, -lukija. (v. псало́мщикъ.)

**pšeńi|ts* (N); p. *-ʿtsad* vehnä. (v. пшени́ца.)

ptrukńi|da (N); pr. *-u* pysäyttää hevonen sanomalla ptruu: *ptrukńiu heboǫ*.

ptrüsè (Td) vasikkaa houkutellaan näin.

puad|uda (Sn B Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* palaa pohjaan: Sn *ťälle kuašal* (tämän puuron) *ei piďäiš p.* B Td *kīšeľ*, *kuaš p-ū*.

puadu|ťtada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. *-ťin* polttaa pohjaan.

pua|χ̄ (Sn B Td), B Td *-h̄*; p. Sn B Td *-χχad*; pl.n. Sn B Td *-χad*, pl.p. Sn *-χoid* kuve, nivus, reiden ja vatsan rajaseutu: Sn *kudamal heboll‿om* (hevonen, jolla on) *puaχ̄ tobj* (suuri), *se oǫ šüömäŕ hebo*. B *hebol*, *lehmal*, *koiral*, *akal p.* (v. пахъ.)

puahktürą (B Td); p., pl.n. *-d* suolikohju. (v. ks. ed.)

puahtada (Sn Td) paahtaa, polttaa: Td *p. tilel batogä kirďad* polttaa tulel a keppiin kirjat.

puahtand (Td) paahdanta, polttaminen.

puaks (Sn B Td Kš), N *puoks*, V Ph *puoksu*, Lm *poaksu*; p. Sn B Td Kš *poaks|ud*; pl.n. *-ud*, N *puoksùd*; pl.p. Sn B Td Kš *puaks|uid*; komp. Sn *-umbi* tiheä, taaja: Sn Td *p. verī̄k*, *šiegl* (seula), Sn *meī̄š* (Td *mets*). B *p. kaŋgaz* [on asetettu kudottavaksi]. N *puoksùs kohtàs enamb žerďīd pidau* tiheässä kohdassa enemmän tarvitaan aidaksia [aitaan].

puaksušťši (Td) tiheään, tiuhaan: *p. vihmū* sataa hienosti ja tiheään.

puaks|ū (Sn B Td Pk), Td *-ui*, N *puoksùi*, Ph *puaksuh*; komp. N *puoksùmb* usein, tiheään, taajaan: Sn *p. kävū heile* u. käy heillä. N *kus kävüttąi lambahàd*, *šīd panęd žeŕďīt puoksumb* missä lampaat kuljeksivat, siellä pannaan aidaksia tiheämpään. Pk *p. oľďī hallad* t. oli halloja.

pual (Sn B Kn Td), V Ph Kj *-i*, SP *poalī*; p. Sn B Kn V Ph *pual|id*, B *-ìd*, SP *poalī*; pl.n. Sn B Kn V Ph *pual|id*, B *-ìd*, SP *poalid*; pl.p. Sn B Kn Td V Ph *pualīd*, SP *poalilоi* ampumamaali; B myös »paali» (n. 1 m³): Sn *p-ī ambutau*. Kn *ugoďida* (osua) *p-ī*. V Ph *ozaita* (osua) *p-ih*. Kj *ozāta p-ih*.

pualīk (Sn B Pl Td Pk), N *puolik*, SP *poalikku*, Ph *pualikkę*, Lm *poalikkę*; p. Sn B Pl Td Ph *pualikkad*, SP *poalikkoa*; pl.n. Sn B Pl Td *pualikad*, SP *poalikad*, Ph *pualikàd*; pl.p. Sn B Pl Td *pualikoid*, SP *poalikkoi*, Ph *pualikuoid* kapula, kepakko, palikka (m.m. napakairan poikkipuuna ja aatran aisoja yhdistämässä västäräkkinä); pesukarttu, kurikka: Sn *pualikal sobit* (vaatteita) *pestäu*. B *häŋ‿koiràšt lüöu pualikal. kataip.* kaulauskapula. *priuzam p.*, *ďäredemb varī* puintivarstan nuija, pakşumpi vartta. Pl *sobam pualikoittau p.* pesukarttu. Lm *sobiden kataettav poalikkę* vaatteiden kaulauskapula. Pk *rihmàs* (ansassa) *on kakš keppid*, *pualīk* (palikka vaakasuorassa), *surmpetla* (silmukka).

pualikoi|da (Sn), B Pl Td *-ta*; pr. Sn B Pl Td *-ʿtšen*; impf. *-ʿtšin* pestä kartulla vaatteita: Sn *sobad* (vaatteet) *kai* (kaikki) *p-ďī*.

puaľťš (Sn), B Lh *paľťš*, Td *pualiťš*, N *puoľiťš*, *puəľťš*, TP *pualťšę*, Lm *poaľťšę*, Sg *pȯaliťš*; p. Sn *puaľťťšad*, B *paľťšad*, Td *pualiťťšad*, *pualiʿťšad*; pl.n. Sn *puaľťšad*, B *paľťšad*, Td *pualiʿťšad*, N *puəľťšàd*, TP *puaľťšàd*; pl.p. Sn *puaľťšoid*, B *paľťšoid*, Td *pualiʿťšoid* hylly (pitkin seiniä): Sn *puaľťšad oлdau perťiz ľibo* (tahi) *šieńťšis* (eteisessä). N *maidòd padoihei лaskeìèttùd i pandùd puoľiťšälę̆ happanęmmai* maito oli patoihin kaadettuna ja pantu hyllylle happanemaan. (Av поли́|ца, -чка.)

puaľťša|ińe (Sn); B *paľťša|ińe*; p. Sn B *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni hylly. (v. ks. ed.)

puar (Sn B Td Lh); p., pl.n. Sn Lh *-ad*, B Td *-àd*; pl.p. Sn B Td Lh *-oid* pari; puku, vaatekerta (miehen takki ja housut, naisen hame ja pusero): Sn Lh *p. heboid* parivaljakko. *saraffon da koht om puar* (*aкaл*) hame ja pusero on vaatekerta (naisella). B *puaraŋ kindahid ombeľin* parin rukkasia ompelin. *stokanad puaran i ťšaškpuaran* teelasin ja -vadin sekä kuppiparin (kupin ja teevadin) [ottaa]. (v. пáрa.)

puarakkä, *pȯarakkä* (B), Td *pu̯arakkai* parittain: B *p. eletau kurgèd*. (v. ks. ed.)

puaraлл|ai, *-ęi* (Sn) parittain: *p. ištutau briha da ńeištšüt* nuorukainen ja neitonen istuvat p. (jalat ristikkäin toistensa kanssa). (v. пáрa.)

puarm (Sn—Kš Pk), B *pȯarm*, Td *pŭärm*, N *puorm*, V *puarmę*, SP Kj *poarmu*, Ph Lm *poarmę*; p. Sn—Kš V Pk *puarmad*, SP *poarmoa*, Ph *poarmad*; pl.n. Sn—Kš V Pk *puarmad*, B *pȯarmad*, Td *pŭärmad*, N *puormàd*, SP Ph *poarmad*; pl.p. Sn—Kš *puarmoid*, V *puarmuoid*, SP *poarmoi*, Ph *poarmuoid* paarma: Sn *ńügü rodīhe puarmad äij* nyt on ilmestynyt paljon paarmoja. *puarmad börištäu* (pörisevät). Td *puarmad lendeлdau*.

puar|uš (Sn B Td), Sn B Pk *-os*, Td *-us*, Ph *-ossi*, Lm *poarossi*; p. Sn B Td *puar|ussad*; pl.n. *-usad*; pl.p. *-usoid*, Pk *-osᵘoid* purje: Sn *veneh puarusoiz ajau. tūлeл p-osuss‿ajau venehen* tuulella purjehtii. Td *ajetau puarusois* purjehtivat. (v. пáрусъ.)

puaz (Sn B Td Sg), B *pȯaz*, N *puozu*, Lm *poazu*; p., pl.n. Sn B Td Sg *puaz|ud*; pl.p. *-uid*, Lm *poazułoid* liiterako (seinissä, lattiassa, huonekaluissa y.m.s.): Sn *puazuihe mändäu sormet*, *pahoin oo̯ salvettu* seinän liiterakoihin mahtuvat sormet, huonosti on salvettu. *pidⁱäu ńühťidä sammaлD puazuihe*. (v. пазч.)

puazm (Sn B Td), V *-ę*, Lm *poazmę*; p., pl.n. Sn B Td *puazm|ad*, pl.p. *-oid* pasma (suuressa 60, pienessä 30 lankaa): Sn *kūšküme лaŋgad om puazmas*. B Td *лaŋGp. vīhtes* lankap. on vyyhdessä. (Av пáсма.)

**puatok* (B); ad. *-aл* siirappi. (v. пáтока.)

pu|ďištada (Sn Ph), B Td *-dištada*, Td *-ďiištadA*; pr. Sn Ph *-ďištan*; impf. Sn *-ďišťšin*, Td *-dišťš*, *-dìšt* pudistaa, puistaa: Sn *viďimeл puďištetau kuabegid* (rohtimia). Td *puďiištadA sobăd* (vaatetta). *hän pudìšt piäл* (päätään). *pudišťš händäi* ravisteli häntä.

pu|dr (Kn Td N), Td *-ďr*, N V Pk *-dro*; p. Kn Td N V *-drod*, Td *-ďrŏď*, N *-drŏd*, Pk *-dròd* jauhopuuro: N *pudrŏd keiìettai kagraižęz ďauhòs i rugehīžęz ďauhòs*.

pugoi|ttada (B); impf. *-ťtin* pujottaa: *p-ťtin nīttid* (rihmaa), *en vᵘoinu perā̆* (neulansilmään) *suattada*.

puha|лta (B Kn Td); pr. B Kn Td *-лdan*, *-лdau*, N *-udau*; impf. B *-ľďin*, Kn *-лďźīn*, Td *-лž*, N *-uź* puhaltaa; puhalluttaa, turvottaa, pöhöttää: B *häллąi p-ľd vaʿťšan* hänen vatsansa turvottui (pöhöttyi). Td *tulen p-łdau* (puhaltaa) [sammuksiin]. *kovaštši p-łdau*, *tūлou* kovin tuuli puhaltaa. N *ńuokaiž mado i hänèn puhauź* käärme pisti ja hän pöhöttyi.

puhau|ž, -duz (N) pöhötys.

**puhe* (B); pl.n. *-ged* loitsu: *erähän колдunan p-ged on vägevàd* jonkun tietäjän loitsut ovat voimakkaat.

puhkai|tta (Sn), B *-ìa*, Pl Td V *-ta*; pr. Sn B Pl Td V *-dan*; impf. Sn B Pl Td *-žin*, V *-źin* puhkaista, perata (kaloja): Sn *pahk* (paise) *pidᵢäu p. anda märgäd lähtöu iärē* (pois). *p-tes suomustettau калад. sapem p-dad, rok* (liemi) *ľienou* (tulee) *karged* (karvas). B *minťäi šina калоid et p-ćťše? калат kai om p-ìud.*

puhke|ta (Sn—Kš SP); pr. Sn—N SP *-nou*, Kš *-dau*; impf. Sn Kn Td *-ń*, B Pl Kš *-i*, SP *-ńi* puhjeta: B *pahk* (paise) *p-i*. Kn *ei ńi sappi p-nę* ei sappikaan puhkea. Kš *robèh puhkei* rove puhkesi. *korvoi p-dau* korvo rupeaa vuotamaan (tulee reikä). N *p-nou ťähkälę* [ruis] puhkeaa tähkälle.

**puhkedeл|da* (N); pr. *-ou* puhkeilla: *oràz iďoine ńokīл p-ou* oras pistää maasta esiin.

puχov|ī (Sn B Td); p., pl.n. Sn *-iad*, B Td *-ijad* untuvainen, untuva-: Sn *p-iad perᵢnäd* untuvapatja. B *p. pieлuz, peŕin* untuvapielus, -patja. (v. пухóвый.)

puhtahaľi (Td N), Td *pŭhtăhăľĭ* puhtaasti; kokonaan: Td *strūgata* (höylätä) *p. veži kùᵢ valu̯ pŭhtăhăľĭ* vesi kun on valunut kokonaan [pellavista].

puht|astada (Sn B Td), Ph *-astai*; pr. Sn B Td Ph *-astan*, Kn *-àstàŭ*, N *-àstan*; impf. Sn *-šťin*, B Td *-šťšin* puhdistaa: Sn *piha p-asteťťī, tuľďī gošťšan* (vieraat). *hebol kaputoid p-ašťin* hevosen kavioita p-tin. *p-asta ťšaiźikan dudu* p-ta teekannun nokka! B *p. samovarad, kartofeľad* p. teekeitintä, perunoita. *p. košk* perata koski. *p-asťetťī düväd* p-tettiin jyvät [akanoista].

puht|az (Sn B Pl), Kn N *-àz*, TP Ph Lm Kj *-as*; p. Sn B Pl *-ast*; pl.n. Sn B Pl Lm *-ahad*, B N TP *-ahàd*; pl.p. Sn B Pl *-ahid*; komp. Sn *-ahembi*, B *-ahemb* puhdas: Sn *p. perī. kojat šüöďī sobat kai p-ahakš* koit söivät vaatteet kaikki aivan piloille. B *p. veži. кала on do p-ahàkš* (täysin) *suomùstet. kai koďi kiškoťťī p-ahakš* koko koti ryöstettiin puti puhtaaksi. *рало om p-àz* [polton jäljiltä, jos siihen ei ole palamattomia puita jäänyt]. *vedès p-ahàs pestäu. ozrań düvàť p-ahàť pandau havadoihe* puhtaat ohranjyvät (seassa ei ole tähkiä y. m.) pannaan säkkeihin. Pl *vate om p-ahaz viллaz лuaďittu* sarka on valmistettu pelkästä villasta. N *muońìť p-ahàkš* petti täydellisesti.

puh|uda (Sn B Pl Kn Td N Ph Kj); pr. *-un*, N *-ùn*; impf. Sn B Pl Kn Td N *-uin* puhaltaa; lukea loitsuja (parannussanoja) väjillä aina puhaltaen; kylvää naurista puhaltamalla; lietsoa; vivahtaa: Sn *puhu suoлad, лarsell‿oo häküttäi* loitsi suolaa, lapsi tuntee navassaan kipuja! *mäne puhu nagŕišt! hīŕeŋkarvaľľiźe hebo: ńi must, ńi rusked, ńi rīž, a muga kahteлę karvaлę puhū* hiirenvärinen hevonen: ei ole musta, ei tummanruskea, ei vaaleanruskea, vaan niin vain kahteen väriin vivahtaa. B *tuu̯ľ puhuu̯. nagrišši̯emenet puhutàu.* Kn *mieχal* (palkeella) *puhū šep̄.* N *staŕik puhuu̯ koľťšaižęi* vanhus loitsii sormukseen. *puhuu̯ ierę̆h düvàd* puhaltaa jyvistä roskat pois. *ahavo puhū* kova tuuli puhaltaa. Ph *ralgiš puhū tuteh* palje puhaltaa tuleen.

puhund (Pl) kylvö (nauriin): *nagrehen p.*

puhu|ttada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-ťin* antaa loitsia (esim. suolat).

pui|da (Sn B Kn Td N V TP SP Lm Lh); pr., impf. *-n*, Td *pùin* puida: Sn *guomin* (luuva) *oo rīhen edes, šigä* (siellä) *puidau primuzлal* (varstalla). B *puidau düvàd iäre* (pois). *rugĕhed rīhē vedęťťī i* (ja) *puiďī.* Td *rīhez leibäd* (viljaa) *puidau.* N *ďogo ŕīheę puiìę?* Lh *hüö rīht puidau.*

puiχalńiťš (Pl) seikea, paksu piirakka,

jossa sydämenä näkyvissä ohra-, hernet. kaurataikinaa. (Av пыхканикъ, пылкальникъ.)

pui|k (Sn B Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* puikko, tikku: Sn *vesteťťī puikkod. pärepuikod, sukpuikod.*

puiko|iźe (Sn); *p.-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni tikku, puikko: *hoikaiźe p.*

**puim|ine* (Kn); p. *-ìšt* puiminen: *kuńi vai ťauďüu p-ìšt* niin kauan kuin riittää puimista (puitavaa).

puind (Td N Sg); g. *-an* (viljan) puinti.

puindękagràd (TP) puintikaurat: *iškukagràd viedäh ambarìh, kuatàh purnuh, p. andetah неволоіл* iskukaurat viedään aittaan, kaadetaan purnuun, p. syötetään hevosille.

pui|źe (Sn B Pl Td Kš Kj M), Kn N *-ne*; p. Sn—N Kj M *-št*; pl.n. *-žed*, B *-žęd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš N *-žid*, Kn Kš *-žīd* puinen: Sn *häллäi oo savakoiźe* (keppi) *p. zaлošk oo veräćis p., kädeл šiertäv oo* salpa on ulko-ovessa p. käsin työnnettävä. Pl *p. nagл* puukiila. (ks *pūhīne.*)

**puistal|ta* (Td); impf. *-ž* pudistaa, ravistaa: *p-ž piäл* (päätään). *p-ž händäi* ravisti häntä.

**puiťa|da* (B); pr. *-u* puittaa: *orau* (orava) *p-u.*

puklid (Pk) kiharat, kutrit. (v. пýкля.)

pu|л (Sn B Td Sg), B N V TP Ph Pk *-лло*, Kj *pūло, puцло*; p., pl.n. Sn B Td N V TP Ph Lm Pk Sg *pu|лod*; pl.p. Sn B Td N Sg *-лloid* nuotan-, verkonkoho, pullo (puinen, tuohinen), laudus: Sn *nuotaa šeлguksess‿om puллod.* Lm *tuohez azuťtud puллod ľibo kojas, pedäin* tuohesta tahi petäjän kaarnasta tehdyt pullot.

**puľimet* (Td); el. *-as* kuularuisku: *ambuškaťťī p-as* alkoivat ampua k-lla. (v. пулемётъ.)

puľ|k (Sn—N), B Td *-k*, Td N Sg *-k*, Td *buľk*, V *puľkę*, SP *buľkku*, Ph *buľkkę*, Kj *puľ|ku*; p. Sn—N Sg *-kkad*, Td *-kàd*, V *-kad*, SP *buľkkoa*, Ph *buľkkad*; pl.n. Sn—V Kj Sg *puľkad*, Td *buľkàd*, SP Ph *buľkad*; pl.p. Sn B Td N Sg *puľ|kkid*, Pl V *-kid*, Kn *-kkīd*, Td *buľkkid* luoti, nuoli, vasama. (v. пýлька.)

puллoi|źe (B), Lm *-nę* koho (ongen, verkon tuohesta tehty nelinurkkainen).

puľssę (TP) valtimon tykytys. (v. пульсъ.)

puľťšu|k (Sn B Pl Lh), B Td *-k*, Lm *-kkę*; p. Sn B Pl Td Lh *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* hirren päästä erilleen sahattu pölkky (esim. hakotukki, riihessä istuinpölkky: Sn [riihessä] *p-каlę ištuzou, p-каll‿ištudez lükkiu ďüvät pienel лabidaižel* (lapiolla) *laťťad müöi, šid* (niin) *erodau ďüvä osobi* (erikseen), *rūmened osobi.* B *p. on pardèn ńok pilittu,* (*parden ńokas pilittu*) p. on sahattu hirren pää (hirren päästä sahattu). Lh *panou p-kaa havuń‿ďäritettävän* panec hakotukin.

puna|лduda (B), N *-ududa*; pr. B *-лdū*, N *-udùn*; impf. B *-лdui*, Kn *-лzui*, N *-udui*, kääntyä äkkiä, käännähtää: B *ťervā hän* (*kūť*) *p-лdū* äkkiä se (kuutti) kääntyy (ylösalaisin). *końďī šelgäłłę лaŋgei, punaлdui bokałłę* karhu kaatui selälleen, käännähti kyljelleen. Kn *punàлzui ühtęл kandaл* pyörähti ympäriinsä toisella kengänkorolla. N *hän punauduï meťšìkkòi* hän poikkesi (tieltä) metsikköön. *punaudùn hüvägz‿źvieřīkš* (sad.) muutun (pyörähtämällä) oikeaksi pedoksi.

punaлdus (B) äkkikäännös, käännähdys.

pun|aлta (B Kš), Td *-ałtta, -ałła*; pr. B Kš *-aлdan*, Td *-ałdan*, N *-àudàd*, Lm *-aлtah*; impf. B *-aľďin*, Td *-ałžin*, Kš *-aлžin*, N *-auź* kääntää, pyöräyttää ympäri, kiertää, kietaista: Td *punaлda ruťšk ülähäkš-piäi* käännä kädensija ylöspäin! N *pappi punauź pitkàd sobàd, rīzùd, iťšez ümbeři* pappi kietaisi ympärilleen pitkät vaatteensa, pappisviitan. *stařík punaudau koľťšaižęę koumę kie-*

rad ümbeŕi pies vanhus pyöräyttää sormusta kolme kertaa päänsä ympäri. *briha punaudau hebòn mogiлài* nuorukainen ohjaa äkkiä (kääntää) hevosensa hautausmaalle.

pun|aлtaze (N); pr. *-àudazòu*; impf. B *-aľďīhe*, N *-aľžīzei*, *-aužīzęi* kääntyä äkkiä, pyörähtää: B *uksèn tagaze punaľďīhe* oven taakse pyörähti. Kn *punàлdăžę̆ ühtèл kandàл* pyörähdä ympäri toisella kengänkorollasi. N *konďī̧ punaužīzęi meťťšai* karhu pyörähti metsään.

punepū (Sn B) kieropuu: Sn *p.*: *слojad* (lustot) *ümbäŕi punezettau* (kiertävät).

**puneл|taze* (B); pr. *-zen*, *-zou* kääntyillä: *hebo ťšurā toižē p-zou* hevonen kääntyilee puoleen ja toiseen.

puno|da (Sn B Kn Td N TP Ph Sg); pr. *-n*; impf. *-in* punoa, kiertää: Sn *käžiл* (käsin) *p-tau ťägä* (täällä) *nuorad. šäigehiss‿on nuor p-ttu. kivikorendos p-tau kived* (käsikiveä). B *ďouhes p-tau piťkäd ŕihmad.* N *ńiegлàt p-u omìu tuk̀ìu* neulat käärii yhteen omilla hiuksillaan. *vīdęu sormeu p-u väŕťimeę* viidellä sormella kiertää kehrävartta [kehrätessään]. TP *tuattah paidah лaps(i) p-ìah endę vaлaìust* [kastetilaisuudessa] isänsä paitaan lapsi kääritään ennen valelua.

pun|ozetta, *-ezetta* (Sn), B Td *-ozeta*; pr. Sn B Td *-ozou*, Ph *-oheze*, AV *-ozeh*; impf. Sn B Td *-oihe*, B Td *-ozihe* pyöriä, punoutua, kiertyä, kiertää: Sn *vandeh lükäťťī dorogad mü°i, p-ozou, püöŕiu* vanne nakattiin tietä pitkin, pyörii. *torok̄, koǫz tūлou muga što lietE p-ozou* vihuri [on], kun tuulee niin, että hiekka pyörii [ilmassa]. *pū oǫ viänd: слojad ümbäŕi p-ezettau* puu on kiero: lustot kiertävät. B *pūss‿ümbäri häm* (humalakasvi) *p-ozou. koľesad* (pyörät) *p-ozetau. ei hebo mäne koďī, aino p-zou šīt kohtas ümbäri* hevonen ei mene kotiin, aina kiertää sen (saman) paikan ympäri. Td *koskem burh, kus veži p-zou* kosken kuohu, missä vesi kiertää (pyörii) ympäriinsä. AV *p-ozeh ďaлgois* pyörii jaloissa [koira].

puoh|tada (Sn—Kš V Pk); pr. *-tan*; impf. Sn Pl Td Kš V *-ťin*, B Td *-tin*, Kn *-ťīn*, Kš *-ť*, *-toi* pohtaa: Sn *ozrat* (*sūrimat*) *puohtau: träššiu robeheл, štob‿aganad lähtäiž iärē* ohria (suurimoita) pohtaa: pudistelee ropeellą (tuohisella), jotta akanat lähtisivät pois. B *puohtetau robeheл, sūŕint* (suurimoita) *puhtastetau.*

puohť|irobeh (B Td), Kš *-iįrobèh*; p. B Td *-irobeht*, Kš *-iįrobèht*; pl.n. B Td *-irobehed*, Kš *-iįrobèhed*; pl.p. B Td *-irobehid*, Kš *-iįrobehīd* pohdin; tuohinen, n. 0,5 m pitkä, n. 0,25—0,30 m leveä, kahdella kädellä pideltävä.

puo|лekkai (Sn), B *-лekkā*, *-łekkā*, *-лekkah*, Td *-lekkai*, N *-лękkaľi*, *-лę̆kkaľi* kahtia (tasan): Sn *p. jagagad ďaвлok̀* (omena) *лapšiлę, leikakkat keskeл* (keskeltä)! Td *leib leikaťī puolekkai.*

puoлenda|zetta (Sn); pr. *-zou*; impf. *-žīhe* vähetä, puoleta.

puoлęndę|лda (Sn); pr. *-лęn*; impf. *-ľin* vähennellä.

**puoleńiška|tta* (Kn); impf. *-ťťī*, Kj *puoľ^{i}-ńiškańďž̆* ruveta vähenemään, puolenemaan.

puo|лeta (Sn Pl); B Td *-leta*; pr. Sn Pl *-лendan*, B Td *-lendan*, B *-лęndan*; impf. Sn Pl *-лeęžin*, B *-leńďin*, Td *-lenžin* vähentää, puolentaa: Sn *mina eę rubennu muarďoid puoлendammā.* Pl *puoлenda sobid* (vaatteita)! [sanotaan vieraalle tämän tultua taloon].

**puoлę|ta* (N); pr. *ei p-nę* vähentyä, vähetä: *mī šüödài, ďuodai i puoлęnę ei* vaikka minkä verran syövät, juovat, ei vain vähene.

puoľfunttahi|ńe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* puolennaulanpainoinen: B *ďoršid suaim p-št verkoiл* verkoilla saimme n. p-sia kiiskiä. Td *p-žď ďoršid suain* p-sia kiiskiä sain.

puo|ľi (Sn N), B Td N SP Lh *-ľ*, Td *pŭoл*; p. Sn Td *puoлd*, B *-ld*, *-лt*, Td *pŭŏлd*; pl.n. Sn B Td Lh *puo|лed*, Sn N *-лęd*, B *-lèd*, *-łęd*, B Td *-лèd*, Ph *-лęd*, *-łed*, *-led*; pl.p. Sn Td *-ľid* puoli: Sn *häллęi ańťī pridauniakš p. tsarstvad* hänelle annettiin myötäjäisinä puoli valtakuntaa. *ďog om puoľüöd? huonduksen kukoi лauлau puoлęnüön aiga.* B [viljahaasialla on] *tugi puoлès, toińe toižès, štobį ei* (jottei) *kòaduiž ńi puoлē ńi toižē* (puoleen eikä toiseen) *tūлèл. puoľ pūdad* (puutaa) *ďauhod anttau. лuodès* (viskatessa) *ďüvä mänou toižē šeinā suai* (asti), *a* (mutta) *rūmeń ďiäu puoлē matkā лaťťaлę. akᵘoiden puoľ* naissuku. *kudaman puoлen šina otàd näis rugehis* kumman puolen (osan) sinä otat näistä rukiista? *puołęn enďišt pagižou* puolta huonommin puhuu kuin ennen. Td *žeńiχen pŭŏл mäńŏv ńevestàn taлò*ⁱ sulhanen seurueineen (sulhasen puoli) menee morsiamen taloon. *olimme puolèi päivài suai* (asti). N *toižęлę puoлęлę ďärved.* Ph *otįn ďoršid puoлęnkümèn* otin noin puolikymmentä kiiskeä.

puolipäivę (V) etelä.

puolišk (B) puolisko, puoli: *p. ťšurk* pölkyn p.

puoľi|štada (Sn—Kš V Ph), Td *-śtada*, SP *-stoa*; pr. Sn—Kš V Ph *-štan*, Td *-śtan*, SP *-stan*; impf. Sn Pl Td Kš Ph *-šťšin*, B *-šťšin*, Kn *-šťšīn*, V *-šťin*, SP *-sťin* pitää puolta, puoltaa: Sn *mina händäi p-šťšin, kui kaikiį suaďī händäi ťšakkadammā* minä pidin hänen puoltaan, kun kaikki rupesivat häntä torumaan. Td *šidä pidäiš p. häm mindai p-šťš.*

puo|ľitošt (Sn), B N Ph *-ľtošt*; p. Sn *-лttošt* puolitoista: Sn *ende oli p. rubľad kuńiťš* ennen maksoi p. ruplaa näädännahka. B *ťämän ďäred pū, p-ľtošt verškad* tämän paksuinen puu, p. veršokkia (4,5 cm). N *ńeŋga kui p-ľtošt metrid piďuì* noin puoltatoista metriä pitkä. *minä sinùs* (sinulta) *oìàn p-ľtošt sadad* [rahaa]. *survòndăs suoďī kiškomài puoľìnto·š-sadoiį rublin* survomisesta [myllyssä] rupesivat nylkemään p. sataa ruplaa [pahmaalta].

puoľneľľikko, -hińe (M) puolen nelikon mitta.

puoľpohď (N); pl. n. *-àd* puolipohja (kengässä).

puoľ(üö (Sn N); p. *-d* puoliyö: Sn *ďog‿om p.? huonduksen* (aamulla) *kukoi лauлau puoлęnüön aiga.* N *p-d kuuлou mužik avaidui ukš* puolenyön aikaan mies kuulee oven avautuvan.

pura|stada (Sn B Pl Td); pr. *-stan*; impf. Sn Pl *-šťin*, B Td *-sťin* hakata tuuralla jäätä, syteä: Sn *pidⁱäu p. lähtɛ* (avanto).

purastami|ńe (Td); p. *-št* tuuralla hakkaaminen, syteminen.

pur|az (Sn Td), B Td N *-àz*, N V *-às*, TP Ph Lm Pk *-as*; p. Sn *-ast*, B Td *-àst*; pl.n. Sn Td N V Ph Lm Pk *-ahad*, B Td *-ăhàd*; pl.p. Sn *-ahid*, B Td *-ăhìd* tuura: Sn *purahaл ďiäd purastettau* (hakataan, sydetään). B *puràz, ďiäm purastettau* t., jolla jäätä sydetään.

purazniegл (B) hyvin suuri neula paksun vaatteen ompelemista varten.

pu|rda (Sn—V SP Ph Kj); pr. Sn—Ph Kj *-ren*, N *-ręn*; impf. Sn B Pl Td—V SP Ph *-ŕin*, B Td *-rin*, Kn Kj *-ŕīn* purra; vihloa, nipistää, koskea: Sn *pure лaŋg! kirput purdau ďaлoľi* (kovin). *koir puŕi ďaлgaą.* B *miлla vaťťšas purou* vatsaani nipistää. *ŕebᵘoi rogozā puŕi лoukùn* kettu puri niinimattoon reiän. V SP Ph Kj *koir ei purnu.*

purend (Sn); p. *-ad* pureminen, purenta.

pur|eškatta (Sn), Kn *-iškatta*; pr. Sn *-eškaden*, Kn *-iškanden*; impf. Sn *-eškažin*, Kn *-iškańďžīn* alkaa purra, vihloa: Sn *ťüťťäreл rodīhe paŕemb, ei pureškannu* tyttären tuli parempi olla, lakkasi vihlomasta.

purg (Sn B Td), B V TP Pk *-u*; p., pl.n. Sn Td *-ud*, B Td *-ùd*; pl.p. Sn *-uid* lumituisku, -pyry: Sn *ťäл taлveлl‿äij* (paljon)

oľi p-uiɒ. TP *p-u*, *kouz on ülen tūťťšę* l., kun on suuri lumisade.

pu|rgada (Sn B); pr. *-rgan*; impf. *-ŕgin* purkaa: Sn *hän ošťš vahnoid koďīd, puižid i käšk p.* hän osti vanhoja asuinrakennuksia, puisia, ja käski p. B *p. koďid, suabrad* (suovaa), *rugišt ḱegos* (ruisaumaa).

purgand (B) purkaminen käsin.

purguži (Sn) pyry-: *p. pogod* (ilma) *талвел*.

purgu|ta (Sn B Td Lm); pr. *-dau*; impf. Sn Td *-ž*, B *-i* pyrytä, tuiskuta: B *eglä*^{i} (eilen) *p-i äijäл* (kovin). *dorogam p-i* tien pyrytti umpeen.

purgu(ťšiu(ťšu^{o}*i* (Lm) keltasirkku.

puŕi(ťš (B Td); p. *-ťťšad*; pl.n. *-(ťšad*; pl.p. *-(ťšoid* puremaan halukas (koira).

puŕ|ī (Sn B); p., pl.n. *-ijad* kouristukset (vatsassa, lantion kohdalla): Sn *va(ťšaą šüdämes kibištäu* (vatsassa tuntuu kipua), *om p.*||*p. händäi muokiťťšou* (vaivaa). *miłłę puŕijas on ďuged elädä* kouristusten takia minun on vaikea elää.

purn (Sn B Kn Td Pk Sg), B N V TP Lm, *-u*, SP Ph *pūrnu*; p. Sn B Kn Td *purnud*, SP *pūrnū*; pl.n. Sn B Kn Td Lm Pk *purn|ud*, N *-ùd*, SP Ph *pūrnud*; pl.p. Sn B Kn Td *purnuid*, SP *pūrnuлoi*, Ph *pūrnuid* (vilja)purnu: Sn *p. oǫ sūrembi лuaŕid; p-us piďetäu rugišt, kagrad, ozrad, a* (mutta) *лuaŕis piďetäu ďauhod* B *p. oη kui ďašťšik* (laatikko), *лaudaz лòadit* (tehty). *viłład oлdau p-us*. Pk *rugehed, kudamàd* (jotka) *šiemenekš ďiädau, pandau p-ū*.

puroiłel|takse (B) (pr.); impf. *-łiheze* pureskelevat toisiaan: *hebod p.*

puś (N) -koon, -köön: *p. oppiu vełłeηke* koetelkoon veljeni kanssa [voimiaan]! *p. тuлou* tulkoon! (v. пусть.)

pu|sked a (Sn B Td N Ph); pr. *-skou*; impf. Sn *-šk*, B Td *-šk* puskea: Sn *lehm pušk kaza(ťšiχχad* (palvelijatarta). *bokk(o)*(pässi) *puskou*. B *pušk tošt łehmad*.

**puske|sta* (Td); pr. *-stav, -stàv*; impf. *-šťšī* puskea toisiaan: *bošakot* (pässit) *p-šťšī verei suai* (asti).

puskuižī (Sn) puskusilla (olla): *lehmäɒ p. kižatau, toiŕe tošt puskedau*.

puz|ertta (Sn), N *-ęrìa*; pr. Sn *-erdan*; impf. *-eržin*, Ph *-erďin* pusertaa (esim. vaatteista vesi): Ph *majaipaižas* (ajoksesta) *puzerďin märgäd*.

pužiŕ (N); p. *-id*; pl.n. *-ìd* pieni lääkepullonen: *tuonęttę mille p-ìn kuolijàd vet* [kun] tuonette minulle pienen pullollisen kuolemanvettä. (v. пузы́рь.)

pužoita|da (Td); pr. *-u* peloittaa (kalat, linnut, hevoset) pois. (Av пужа́ть.)

puzu (Sn Lm); p., pl.n. Sn *-d*; pl.p. *-id* Sn kukkura; Lm sylinterimäinen tuohiastia; teerenkaha: Sn *kaššałis kanttau šiend łibo muarďad, šīd om puzu, rippū* kontissa [kun] kannetaan sieniä tahi marjoja, niin siinä on (riippuu) kukkura [kontin ulkopuolella säkissä].

puzu|ine (V); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kehä, jolle langat kerinlaudoilta kehitään kankaan luontia varten.

puťšk (Sn B Td V TP), B *pùťšk*; p., pl.n. Sn B Td V TP *puťšk|ad*; pl.p. Sn B Td V *-id* kimppu, (naisten hius)nuttura: Sn *sugast p.* k. harjaksia. Td *nuoram p.* nuorak. TP *tukàd panen p-ałę*. (v. пуч|о́къ, -ка́.)

puťškah|tada (B Td); pr. *-tau*; impf. *-ť* pulahtaa (veteen): *kivi vedē p-ť*.

puťška|iŕe (Sn B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* vähäinen kimppunen. Sn *sugast* (harjaksia) *om p.* (v. пуч|о́къ, -ка́.)

puťťši ks. *buťš*.

pū (Sn—Pk), N *puu*; p. Sn—TP M Lh Pk *pū|d*, SP *-du*, Ph *-dę*; pl.n. Sn—Pk *-d*, N *puud*; pl.p. Sn—V M Lh *puid*, V TP Ph Lm *pū|лoid*, SP *-лoi* puu: Sn *łindud ištutau puis*. B *buťš лòaďittàu kūžižès pūs, vandehid лòaďittau i pihłam⌣pūs i tuomèm⌣pūs: kūzahaiŕe* [*vandeh*] *tuлòu лujemb* tynnyri tehdään kuusipuusta, van-

teita tehdään myös pihlajasta sekä tuomesta: kuusinen [vanne] on vahvempi. *pūs pūh ľendau.* N *pitemp pitkīt puid.*

pūbljuodę (V) puulautanen. (v. блюдо.)

pūd (Sn B Td N Lh); p. Sn B Td *-ad*, N *-àd* puuta (painonmitta): Sn *ńeľľikkō mänöu pūD kümmene funttad* (naulaa) *rugišt. oťiį velgā ďauhot pūdaą.* B *pūdàs makseťťī neľ rubľàd. puoľtošt pūdad ďauhod anttau päiväkš.* Lh *pūdaz vai puoles pūdas kirves pidau šille* puudan vai puolen puudan painoisen kirveen sinä tarvitset? (v. пудъ.)

pūdahi|ńe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* puudan painoinen: *p. gīr* (punnus). (v. ks. ed.)

pūhaŋgo (B); p., pl.n. *-d* puutadikko, -hanko: *tadeht* (lantaa) *luodau kakštšorpaižel* (kaksihaaraisella) *p-l.*

pūh|īne (V Pv), TP *-ińe*, SP Ph *-ine*; p. V *-išt*, SP *-istu*, Ph Pv *-ištę*; pl.n. V *-īžed*, Ph Pv *-ižed*, SP *-ized*; pl.p. V *-īžid*, Ph Pv *-ižid*, SP *-izī* puinen. (Ks *puińe.*)

pūhk (B), Td *puχ*; p., pl.n. B *pūhkad*, Td *puχad* untuva: B *i pūhkad lähtöu hänès* (*ďou(tšenes*) untuviakin lähtee siitä (joutsenesta). (v. пухъ.)

pūhùď (Kn) pieni puu.

pūke|šk (B Pl M Pk), N V *-sk*, Lm *-ski*; pl.n. V Pk *-sked*; pl.p. Pk *-škid* seivässväli heinäsuovassa: Pk *kahaťťšud lükitäu pūkešklę piälę* tuulivitsat heitetään seivässvälien päälle.

pūkešklugū (Pk) seivässvälittäin: *p. müödäu heinàd.*

pūlabid (Pl); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* puulapio.

pūn(aja|i (B); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-jid* tukinvedättäjä, -ajaja.

pūst, -mòa (B) viljelemättä jätetty pelto, kaski. (v. пустошь.)

pūlatez (N) ommel, sauma.

pūťiľľi|ńe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*, pl.p. *-žid* kelvollinen, kunnollinen, kykenevä. (v. путный.)

pūťito|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kelvoton, säädytön, tolkuton. (v. безпутный.)

pū|ttada (Sn); pr. *-tan* ommella kiinni: *pūta ńübläD* (napit) *kauhtanā!*

pū|ttuda (Sn B Td V M Lh Pk), N *-łuda*, *puułuda*, SP *pū|ttuo*; pr. Sn Td TP SP Ph M Lh *-ttū*, B Td *-ttuu*, N *puułun*, *pū|łū*, *-łuu*; impf. Sn B Td SP Ph Lm M Lh AV *-tui*, B *-ttui*, Kn *-łuin*, N *puutuin*, *puułuin*, Ph *pūtùi* sattua (olemaan, tulemaan), osua, päätyä, joutua, saada, tarttua: Sn *pūtui* (sattui) *ďäńiž vastā. millei ďauhod pūtui* minä sain jauhoja. *hän pūtui šińńä vahnan akalu* hän joutui sinne vanhan akan luo. *taigin pūtui šegoittada sagedakš* taikinan tulin alustaneeksi [liian] sakeaksi. *ei pūttunu päiväröidä* en tullut syöneeksi päivällistä. *pūttūgi kalad ongē* tuleeko kaloja onkeen? *madeht pūttū talvel, kevädel* mateita saadaan sekä talvella että keväällä. *kuš pūttū eläu* asuu milloin missäkin (missä sattuu). B *kuiťi šina ťänne pūtuid* kuinka sinä tänne olet joutunut? *mieš pūttui* (sattui olemaan) *koďis. kala pūtui* (tarttui) *oŋgē. štobį hätłę pūłuiž heŋgē, eďipuołę* jotta [kuula] sattuisi sen (karhun) hengenkohtaan, etupuoleen. *heiłę raukoiłę ei pūttunu ńi tšaijud ďuoda* he raukat eivät saaneet edes teetä juodakseen. Kn *ei pūttunu millę ńähťä tsarįd* en saanut nähdä tsaaria. *mizbō tüö pūtuittę ťänne* (*ťemńittsài*) *ištumàe* mistäpä syystä te jouduitte tänne (vankilaan) istumaan? N *kormańìs pūtùťťī sušodan ďeńgàd* taskussani sattuivat olemaan naapurini rahat. *pūtùttài konďi(àd vastàĭ* sattuvat karhut vastaan. *puułui mändä* tulin menneeksi. *üöstüi, ei voi ńi kunna puułuda* eksyi, ei voi mihinkään päästä. *eiki puułuda suoiž ruodòi* enkö voisi päästä työhön. *ńügöi puutuin kazàkkài* nytpä vasta jouduin [pahan] rengin kanssa tekemisiin! *ďaugàt pūłùťťī*

muohei tagaižęd takajalat koskettivat (ulottuivat) maahan. V *ku pūttuis šīh ühteh ďoukkoh* kun joutuisi siihen samaan joukkoon. TP *toiťš ei hätkeɒ ajelta, pūttū hirvi i ambutah* toisinaan ei tarvitse kauan ajaa, sattuu hirvi ja ammutaan. Ph *kazàkkę pūtùi hüvä* rengin sain hyvän. Lh *tsuaŕ šid i pūttū tagan* tsaari siinä sattuukin olemaan takana. Pk *pūtuᵢťťī ühtē peŕtīžę̄* joutuivat erääseen pieneen pirttiin. AV *pūtui tagaperin ištumah selgäh* sattui istuutumaan takaperin [hevosen] selkään.

pūvoi (Sn B Td); p., pl.n. *-d* puuöljy: Sn *voida p-л, šīt* (niin) *spravizou* (paranee)!

**pügäläi|ńe* (B); pl.n. *-žèd* lovi, pykälä: *лuoťťimen ал p-žèd, ei šierduiži* [aatran] luottimen alla on lovet, ettei siirtyisi [paikaltaan].

pühi|ttädä (Ph) paastota.

**pühi|ttädäkseh(ze)* (Ph) ed.: *kūz ńedäľid p-ťťiheze* kuusi viikkoa paastosi.

pühk|idä (Sn Td V TP), B *-ida*, N *-üda*; pr. Sn B Td N Ph *-in*, B Td *-ìn*, N *-ùn*, TP *-iìàh*; impf. Sn B Td *-īn* pyyhkiä, lakaista: Sn *pühki лaťťī, piha*! *pä(ťšim p-ittäu habu* uuniluuta. *p-i käžipaikkā* (pyyhinliinaan) *šilmäd*! *p. kuoľijad: šilmäd rištiu kuoľi(jam piäл, ottau paikan ľibo vastan da p-iu piäľižлaudan haudan piäл* p. vainajaa: tekee ristinmerkin (ristii silmät) vainajan haudalla, ottaa liinan tahi luudan ja pyyhkii haudan päällä olevan päällyslaudan. B *лaťťan pühkiu vastaл* (vihdalla). *habuл päťťšid p-itau. pü^{u}hkiu iäre* (pois) *aganod i* (ja) *rūmenèd.* N *ťämàt (rupťšàd) pühkùm iersh̆ kai* nämät ([liidulla tehdyt] merkit) pyyhimme pois kaikki. *noget p-iu pä(ťšin-o(ťšàs-pieìlę i panou buràkkoi* nokea pyyhkii uuninsuun yläpuolelta ja panee koriin. V *pidäu лava* (lattia) *p.* TP *p. pertťi. aš^{t}šivoi(ťšou, kivèd p-iìàh, piendariлoiл kivèd keräìàh* äestää, kivet [saroilta] korjataan, pientareille kivet kerätään.

pühki|n (TP Ph), Kj *-m*; p. Ph *-nd, -ntę*; pl.n. TP *-mèɒ*, Ph *-med* pöytäliina: Ph *ei pidä ńi p-nd (ei ńi p-ntę pidä) muga süömme* ei tarvita pöytäliinaakaan,ilman sitä (niin) syömme. Kj *puhtas pühkimže tuoda* ehkä on tuotava puhdas p.

pühkizeta (B) pyyhklä itseään.

püh|ä (Sn—Ph); p., pl.n. Sn—Kš V *-äd*, Kn, N pl.n. *-ȧ̀d*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V *-id*, Kn *-īd* paastoaika; pyhä: Sn *p. iľ gromiu* ukkonen (pyhä Elias) jyrisee. B *sūŕ p.* iso paasto (pääsiäisen edellä). N *sūręs pühàs* ison paaston aikana.

pühäďürü (Ph) ukkonen.

pühä(iľľan boràn (N) taivaanvuohi. (v. murt. бора́нъ.)

pühä(illàą̈ gromu (N) ukkonen. (v. громъ.)

pühäkeski (Ph) paastojen välinen aika.

pühäksi|ne (Kn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žīd* paasto-: *p. päiv.*

pühäлask (Sn B Td), N V *-u*; p., pl.n. Sn B Td N V *-ud*; pl.p. Sn B Td *-uid* paaston edellinen päivä, laskiainen: Sn *p-un pihad mü^{o}i ajeлdau* B *neľ p-ud om vuodès meiл. liha-* (lihaton), *maitp.* (maidoton). Td *kezä-, taľv-, šügüzp.*

pühä|päiv (Sn—N Kj M Lh), Td N *-pàĭv*, V Lm Pk *-päi*, SP *-päivü*; ess. Sn Pl Td Lh *-mpäivän*, B Td *pühàmpäivàn*, Kn *pühäpäivän*; p. Td *pühàtpäivàt* sunnuntai: Sn *pühämpäivän oľin šigä* (siellä). B *tułe pühàmpäivàn*! Td *elä tułe ende* (ennen) *pühàtpäivàt*!

pühäšüömi|ńe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* paastoruoka: B *p-žed: kaлad, sūriŋkuaššad, taлkuŋkuaššad, huttud marďaŋke, kiìseľid saχaŕvedeŋke; kuaš pühävoiŋke, šiemèęvoiŋke* p-t: kalaa, suurimopuuroa, talkkunaa, jauhopuuroa marjan kera, kiisseliä sokeriveden kera; puuro paastoöljyn, siemenöljyn kera.

pühävoi (B Td); p., pl.n. *-d* ruokaöljy (paaston aikana syötäväksi luvallinen); kol-

menlaista: *pelvàššiemèn-*, *līnaąšiemen-*, *potsолnišnoi voi* pellavansiemen-, hampunsiemen- ja auringonkukansiemenöljy.

püh|öi (Sn B Td), N *-ȍi*; p., pl.n. Sn B Td *-öid* sunnuntaina syntynyt lehmä: Sn *pühämpäivän suadu lehm om p.*

pürgi|ttädä (Sn); pr. *-tän*; impf. *-ťin* pyytää: *hän p-ť mindai kartī kižammä* hän pyysi minua korttia pelaamaan.

püššal' (Sn), B *pišťšal'*, *piššal'*; p., pl.n. Sn B *-id*; pl.p. *-īd* pyssy: Sn *puiń̆e p.* kaaripyssy. *raudaiń̆e p.* haulikko, kivääri. B *pul'kas ambuttau pišťšal'* luodikko. (v. пищáль.)

püšt (Sn); in. *-üz*; pl.n. *-üd* pysty: *mägrän* (mäyrän) *karvat p-üD. hapannu koiv, kudam* (joka) *om p-üz, om pehk.*

püštvärťťim (Td Sg); g. *-en* myllynkoneiston osa: teräksestä tehty, n. 2 m pitkä, juuresta n. 3 tm. vahva.

püštüďi (B Td N) pyst|yssä, -yyn: B *p. panda. šeištä* (seisoa) *p. ťervaksed лaďatau* (ladotaan) *kogō, p. nosta veiťš p.*! N *лuoďī händäi p. ďaugoin, piein лavài rippumài* loitsi hänet jaloin ylös, päin lattiaan riippumaan.

püštü|pⁱäin (Td), N *-pìein* pää edellä: Td *hänem‿mets otťi pⁱäiη kaivòⁱ* hänet paholainen otti p. e. kaivoon. N *suoin mina ďuomài p-pìein* minä rupesin juomaan suoraan ilman astiaa [lammesta].

püštü|ttada (B); pr. *-tan*; impf. *-ťin* pystyttää.

püš|tädä (Sn B Td N V Lh Pk), Kn *-tada*, SP *-tiä*, Ph *-täi*; pr. Sn B Td N V SP Ph Lh Pk *-tän*, Kn N *-tau*, N *-tàn*, TP *-tetäh*, Pk *-tetäu*, *-tetau*; impf. Sn *-ťin*, B Td *-ťšin*, SP Pk *-ťšin*, Kj *-ťīn* pistää: Sn *aidan лuaďides pidⁱäu šeibähäD p.* aitaa tehdessä tulee p. seipäät [maahan]. *solďal štīkal püšť* sotamies pistimellä pisti. *ailaham püštäu mužikalę bokkä* mies saa pistoksen kylkeensä. B *azragal püšt̄au madehen l'ibo haugin*; *sūred ďoršši̇t püštetau, ei maksa pient p.* atraimella pistää mateen tahi hauen; suuria kiiskiä pistetään [myös], ei kannata pientä p. Kn *ailaz püštau bokkai* pistää kylkeen. N *astragau haugit püštettäi.* Kj *osrogau haugin püšťīmmo.* Lh *mina šinun püštän* [kuoliaaksi].

pü|züdä (Sn N AV) B Td *-žüdä*; pr. Sn N AV *-zün*, B *-žün*, Td *-žüu*; impf. Sn N AV *-züin*, Td *-žüi* pysyä: Sn *odva heŋgis püzüi* tuskin hengissä pysyi. *mina kui hoivannen* (lyönen voimakkaasti) *šelgā̆, et püzü ďalgoiľľai.* B *püžüdgi lämmis* tarkenetko (pidätkö lämpimän)? *hebol šełgäs ei voinu püžüdä.* N *püzü händàs* pidä hännästä kiinni!

püťkönnü (B) kohmettunut, jähmettynyt: *oη kui p.* (*hebo*).

pǘu (Sn B Td Kš N), Pl—N Lm *püu*, Kn *pⁱū*, Kš *pū*, V *püu̯*, V SP Ph Kj *pū̆*; p. Sn B Td *pǘud*, Pl Td Kš N *püud*, Kn *pⁱūd*, Kš *pūd*, V Ph *pū̆d*, SP *pū̆dü*; pl.n. Sn B Td *pǘud*, Pl Td Kš N *püud*, Kn *pⁱūd*, Kš *pūd*, V SP Ph Kj *pū̆d*; pl.p. Sn V Ph *püid*, B Td *pü̆id*, Kš *püulöid*, SP *pū̆löi* pyy: Sn *püid oľi üńńäi* (kokonainen) *poigovē* (poikue). B *ižäpüuл(л)‿on tämä kohtaiń̆e, ńuokan aluiń̆e, must, emäpüuл oη kirďau, harmag.*

pǘud (Sn); p., pl.n. *-öd*; pl.p. *-öid* pyynti: *kalampüudöss‿oldau* kalastamassa ovat.

**pǘudaz|ęta* (B); pr. *-ęn* tulla, tarttua (kala): *p-ę kala tobď* tule suuri kala!

pǘu|ďäi (Sn), B Td *-däi*, B *püudai*; p., pl.n. Sn *-ďäjäd*, B Td *-däjäd*; pl.p. Sn *-ďäjid*, B Td *-däjid* pyydystäjä, pyytäjä: Sn *kalampüuďäjäd magatau ü⁰id meľšperťīžes* kalastajat nukkuvat öitä metsäsaunassa. B *ľindump.* linnustaja.

pǘudänd (Sn); p. *-äd*, pyynti.

pǘuhu|t (N); g. *-den* pieni pyy.

pǘumoarď (Lm); pl.n. *-ad* punainen marja, 6—7 marjaa yhdessä, pienempi lillukkaa.

pǘuttą (Sn N), B Td *pǘutä*, B *püuľä*, Pl *püutä*, Kn *pⁱūta*, Td Kš *pǘuttä*, Kš

püuttä, V *pūdädä*, SP Ph Kj *pūtä*; pr. Sn B Td Kš N *púudän*, Pl Kš *püudän*, Kn Kš *pⁱūdạn*, Kš *püudän*, N *püuṭai*, V SP Ph Kj *pūdän*; impf. Sn B Td N *púuďin*, B Pl *püuďin*, Kn *pⁱūďīn*, SP Ph Kj *pūďin* pyytää (otusta, kalaa): Sn *p. калад*, *ľindud. boľšimo* (enimmäkseen) *талел púuttäu ďäńišt. hīŕiden púuttạu ловушк* hiirenloukku. *nuottad púuttäu* nuottaa vedetään. B *púuďin ma·dèht*, *haugīd*. Ph *lindun pūdettäu pōšši* linnunpyyntikaha.

püöh|ti(maid (B Td), B *-ťimaid*, V *-ťi(m)maido*, TP *-tinmaido*, Ph *-ťi(m)maido*, Lm *-ťiňmaido*; p. B Td *-timaidod* pyöhdin-, kirnumaito: B *p. колaidoittades om piäznu*, *kantekses ďiänu* p. voita pyöhdettäessä on päässyt, hapankermasta jäänyt [elukoille syötetään].

**püöhti|n* (TP); in. *-mes* kirnu: *pühä ďürgi p-mes*, *härgän siłmę härkkimes* (san.) pyhä Yrjö kirnussa, härän silmä härkkimessä.

püöhtä|dä (Pl); pr. *-u* kieputtaa: *лumem p-u ühtē tukkū*, *se kivos* lumen k. yhteen kasaan, se on kinos.

püördük|šiл, *-šiлę* (Sn), B *-šiłę*, Kn *-sịл*, *-sịлę* nuorenparin häitten aikana tai jälkeen ensimmäinen vieraskäynti nuorikon vanhempien kotona; oljaimissa, -miin: Sn *hüö олdau p-šiл. молоďiad* (nuoripari) *tuľďī p-šiлę*. Kn *p-sịл-pjài tuлduhut svoaďbo on ďo лoppizęn* oljaimista tultua häät ovatkin jo päättyneet.

püö|ridä (Sn), B *-rüda*; Pl *-rüdä*; pr. Sn *-ŕin*, B *-rün*, Td *püŏriᵛ*, N *püö|riŭ*; impf. Sn *-ŕīn*, B *-rüin* pyöriä: Sn *vandeh püöŕiu лaťiaл*. B *meľľi(ťšas* (myllyssä) *kivi püorüu*. Td *mielès püŏriᵛ* on mielessä [mutta en nyt juuri muista].

püör|ittädä (Sn), B Pl *-üttädä*, Td *-ütädä*; pr. Sn *-itän*, B Pl *-ütän*; N *-ùttau*; impf. Sn *-iťin*, B Pl *-üťin*, pyörittää: Sn *p-itä buťťšid dorogad müᵒi* pyöritä tynnyriä tietä myöten!

püör|te (TP), Lm *-de*; pl.n. TP *-teged* pyörre (kosken alapuolella).

püörü (TP Lm) TP linkku (ovessa); Lm pyöryläinen päässä.

püörüła|iźne (Pl); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* rahapeliväline; villikelkka (jäällä ympyrän muotoista rataa myöten kiitävä).

püörü|š (Ph Lm); pl.n. Ph *-žäd* pyöreä: Ph *p-žäd лoukòd* (reiät).

**püörähtöittä|dä* (B); pr. *-u* pyöräyttää, viedä ympäri: *колmanden kieran ümbäri налojas p-u* [pappi vihkiessään] kolmannen kerran taluttaa [sulhasen ja morsiamen] lukupulpetin ympäri.

püörähä|iń (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* tuulikela, väkkärä: Sn *лapseď.ďuostes kandeлdau p-št kädes*, *vasttūлē ďuostes punozou*; *pūz лuaďittu*; *i hua(ďźoihe pandau se varikšid hämästüttämā: ku punozou, ďaлoľi колkettau* lapset juostessaan pitävät väkkärää kädessään, vastatuuleen juostessa pyörii; on puusta tehty; haasioihinkin se pannaan variksia pelästyttämään: pyöriessään se kovin kolisee.

püöräk (Pl) nelisivuinen »tarapaappa» (rahaleikkiväline).

püöräkkö (B) tuuliviiri, -kela.

pädemätöi (Lm) kelvoton.

päd|ī (Sn); p., pl.n. *-ijäd*; pl.p. *-ijöid* sopiva, pätevä.

pä(ďźä (N V), Ph Lm *pa(ďźa* rähmä, rääppä (silmässä): Lm *silmäs pa(ďźa lähtöu*. (Av пáжа.)

pä|dödä (Sn B Td); pr. *-dön*, *-öu*, Sn *-den*; impf. Sn *-ďi*, B Td *-döi* kelvata, sopia, olla pätevä: Sn *bruja* (esine) *aino pädöu. hälläi ostetuᴅ sanat pädeťťī* hänelle ostamansa sanat olivat hyödyksi. *ei päde ńi kunne* ei kelpaa mihinkään. B *häm pädöu u(ťšiteľakš* hän on pätevä opettajaksi. *tämä tavar meiľe ei pädö* tätä tavaraa emme tarvitse. Ph *ku pädnen* kun kelvannen. *mih pätäh* mihin kelpaavat?

päg|ed (Sn B Kn Td V Ph Pk), B *-ęd*, *-ĕd*, N *-èd*, TP *-e*, Lm *-ei*; p. Sn Td *-edäd*, B *-ędad*; pl.n. Sn Td Lm *-edäd*, B *-ędad*, *-edàd*; pl.p. Sn Td *-edid*, B *-ędid* jalkapöytä.

**päiduda* (N) sarastaa (päivä): *suoi* (rupesi) *päidumài*.

päid|üdä (Sn B Td); pr. Sn *-ün*, Td *-üu*; impf. Sn N *-üin*, Td *-ui* päivettyä: Sn *p-üu kevädeл*.

päidümi|ńe (Sn); p. *-št* päivettyminen.

päidünd (Sn); p. *-äd* ed.

päi|ťšed (Sn B Pl Td Lh), B *-ťšed*, N *-ťšèd*; pl.p. Sn B Td Lh *-ťťšid* suitset, päitset, riimu: Sn *päiťšiss‿oǫ raudad* (kuolaimet). N *kàšk pandă päiťšèd hüvăn* [hevosen] *piehei* (päähän).

päiťšraudad (B) kuolaimet.

päiv (Sn—N Kj M Lh), B Td Lm *päi*, V TP Ph Lm *päiv|ę*, SP *-ü*; p. Sn—N TP M Lh *-äd*, B Td *-ăd*, N Ph *-ăd*, SP *-eä*; pl.n. Sn—N SP M Lh *-äd*, B Kn Td Ph *-ăd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš N M Lh *-id*, Kn *-īd*, N *-ĭd*, *-ìd*, SP *-ī* päivä; aurinko: Sn *vīš p-äd ruadoin* (tein työtä). *p. on ďo puoлes. huomeńižem päiväm* (huomispäivän) *mina ruadan ünnä* (kokonaan) *ükšin. ežmäš päividen* ensi päivinä. *p. paštau. p. ďo mänöu* (*mäńi*) *лaskemaлę* (on laskemassa). B *kuoľ koлmànden p-än nojabŕad* (marraskuuta). *päi mäńi pilvē. pilv mäńi p-än edē.* Kn *eń ńi mina hüväd p-äd ťägä ištu* en minäkään ilokseni (hyviä päiviäni) täällä [vankilassa] istu. *toš p-än* toissa päivänä. Td *kudămàn păivàn* minä päivänä? Kš *oťen ťägä ďo toižen päivän* olen täällä jo toisena päivänä (toista kertaa). Ph *roďih täks p-ăd küllàл* tuli täksi päivää kylliksi. Lm *päi лaskuh mäniškändöu* aurinko rupeaa laskemaan. M *ruavahiл p-iл* vanhoilla päivillään.

päivilleh (Lm) kajoamatta, koskematta: *oлe p.* lakkaa, jätä rauhaan!

päivi|ttuda (B); pr. *-ttū*; impf. *-tui* päivettyä: *hän on äijęл* (kovin) *p-tunnu*.

päi|vkešk (Sn), B Td *-kešk*; ad. Sn *-vkeskeл*, B *-keskeл* päiväsydän, keskipäivä; päivällislepo: Sn *vieremme päivkeskeлę* paneutukaamme päivällislevolle! *päivkeskeл nošťšī* päivällislevolta nousivat. B *päikeskeл pidäu vähäińe magaìa* päiväsydännä pitää vähän nukkua.

päi|vńik (Sn N), B *-ńik*, Td *-ńik*; p. Sn *-vńikkäd*, B *-ńikkad*, Td *-ńikkäd*; pl.n. Sn *-vńikäd*, B *-ńikad*, Td *-ńikäd*; pl.p. Sn *-vńiköid*, B *-ńikoid*, Td *-ńiköid* päivätyöläinen.

päi|vpašt (Sn), B Td *-pašt*, B *-pašte*, N *-pašto*, TP *-vępašto*, Ph *-pasto*; p. Sn *-vpaštod*, B *-paštòd*, *-paštet* päivänpaiste: Sn *päivpaštoл heińän kuivetau hüviį*. B *müö ištumme päipaštòs. mua lämbidau päipaštòл* (*päipaštegèл*).

päivruad (B Td); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* päivätyö.

päiv|äińe (Sn Td Kš Kj), B *-üińi*; p. Sn Td Kš *-äšt*; pl.n. *-äižed*; pl.p. *-äižid* aurinko, päivönen.

päiväллasku (Lm) luode.

päivännou|zu (Sn V Lm), B Td *-z*; p. Sn B Td *-zud* auringonnousu; itä: B *p-zū piäi* itään päin.

päivär (Sn—Td), N *-o*, Ph *päivero*; p. Sn Pl Kn Td *päivär|öd*, B *-od*; pl.n. Sn Pl Kn Td *-öd*, Td *-ò̀d*, N *-òd*; pl.p. Sn Pl Kn Td *-öid*, päivällisen (n. klo 10) ja illallisen välinen ateria n. klo 16 aikaan, iltapäivän väliateria: Sn *ťänäpä eę šüönü p-öd. muŕginaz da* (ja) *p-ös‿sᵘai* (asti) *oǫ verokešk* (rupeama). B *iлdaižen vuoťťiťaižekš* (illallista odotellessa) *šüödau p.: ďoudoлdes* (jouten ollessa) *ťšajud* (teetä) *ďuodau vai* (vain) *ruados* (työssä ollessa) *šüödau*. Td *pàiv on p-òs*.

**päivär|päiv* (Td), Ph *-öpäivę* Td »päivärön» aika (n. klo 16); Ph ehtoopuoli, suvi, etelä: Td *p-päivis lähtemme*.

päivärršüönd (B) iltapäiväateria.

päivär|öidä (Sn Td), B Pl *-öitä*, Kn *-oita*; pr. Sn B Pl Td *-öi(ťšen*, Kn *-oi(ťšen*; impf. Sn B Pl Td *-öi(ťšin*, Kn *-oi(ťšīn* syödä iltapäiväateriaa (n. klo 16.): Sn *ei pūttunu ťänäpä p.* en tullut tänään i. syönneeksi.

päivä(ťšeľďi (B) päiväseltään: *p. olin gośťis* p. olin vieraisilla (palasin samana päivänä).

päivät|öińe pohďaińe (Sn B), Td *-üińe pohď*; p. Sn B *-öšt pohďašt* koillinen; Td myös luode: Td *p-üińe pohď pohďan da līdegeŋ keskuťš* k. on pohjoisen ja idän väli (auringon noustessa, luode auringon laskiessa).

päiv|öi (Pl N Ph), Kn *-oi*, V *-ᵘöi*, *-üö* aurinko: Pl *p. paštau.*

pä|ľ (B Td Ph), Td N *-ľ̄*, *-ľ̄*; p. B Td Ph *-ľľäd*, B *-ľľàd*, Td *-ľľäd*, *-лläd*; pl.n. B Td Ph *-ľľäd*, Td *-ľľäd*, *-ľläd*, Td N *-лläd*; pl.p. B Td *-ľľöid*, Td *-лläöid* lohensukuinen kala (salmo alpinus?): Td *päллäл piä oo vähäšt lühedemb kui лohel, sū oo lefkedemb* (*levedemb*). (Av пáлья.)

pälpe|tädä, *-tada* (Td); pr. *-ttau*; impf. *-ť* puhua tuhmia.

pä|lv (B Td), B *-ľv*; p., pl.n. B Td *-lved*, *-lvèd*; pl.p. *-lvid* pälvi: B *лumi ku lähtō iärē* (pois), *mua nägüškadou* (alkaa näkyä): *se om p.* (*ned om pälvèd*).

pär|e (Sn—Lm Ls), N *-ę*, *-ę̌*, Pk *-ε*; p. Sn Pl—Kš Ls *-eł*, B Td Kš *-et*, N *-ęł*, V TP Ph *-ettę*, SP *-ettü*; pl.n. Sn—TP Ph Lm Ls *-eged*, N Ph *-egèd*, N *-ęgęd*, SP *-ied*, Pk *-ęgę̀d*; pl.p. Sn B Pl Td V TP Ph *-egid*, Kn Kš *-egīd*, N *-ęgid*, SP *-ielöi* päre: Sn *meiл päreł ńügü* (nyt) *vähä oo* (käytetään). *pane p. svieťťšā* (pihtiin)! V *päregeл kūžīzeл koďit kattada* kuusipäreillä kattaa asuinrakennus. TP *peräнaлgos* (pärepuulohkosta) *kiškotah pärettę.*

pärebura|k (Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* pärekoppa.

päre|łašťšīk (Pl), Lm *-лašťikko*, Pl piirakanpaistopäre; Lm. paksu päre, joka on vielä halkaistava.

pärepui|k (Sn); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* päretikku.

pärepuťšk (Td); pl.n. *-àd* pärekimppu. (v. пучóкъ.)

päri|šta (B); pr. *-žou*; impf. *-ž* päristä, säristä (esim. kirjoituskone sitä käytettäessä, helmitaulun nappulat niillä nopeasti laskettaessa).

pärišťši|n (Sn); p. *-nd*; pl.n. *-med*; pl.p. *-mid* sälö.

pärn|ę (Ph Lm); pl.n. *-äd* perna.

pärpe|ttada (B), Td *parpe|tada*; pr. B *-ttau*, Td *-ttau*; impf. B Td *-ť* pärpättää (puhua), rätistä (kuin esim. kirjoituskone).

pärpäťťšüinę (Lm) pieni kakku.

päštä|ŕ (Sn—Td), B Td—V SP Ph Lm *-r*; p. Sn Pl—Kš *-rd*, B *-rt*, V Ph *-rdę*, SP *rdü*; pl.n. Sn—V Ph *-red*, SP *-ret*; pl.p. Sn Pl Td V Ph *-rid*, B *-ŕid*, Kn Kš *-rīd* päistär: Sn *ťüöm pergades piäzöu p-rd, ńīt pandau ľiävöiden piälę i kuoppiden piälę* pellavia muokatessa lähtee päistäriä, niitä pannaan navettojen ja perunakuoppien päälle [jotta ne pysyisivät lämpiminä]. B *p-r piäzou лoukkimes* (loukusta).

päštäri|kaz (B); p. *-kast*; pl.n. *-kkahad*; pl.p. *-kkahid* päistär|ekäs, -inen: *p-kkahat tüöd* (hamput) [ovat] *koiràksed.*

pätk (Sn Td), B *päťk*; p., pl.n. Sn B Td *-äd*; pl.p. Sn *-öid*, B Td *-id* Sn (rinkeli)kimppu (5 nippua *à* 40 rinkeliä), B viisi kappaletta; Td kynttilänpätkä: Sn *kriŋgeľp-äz oo vīž vīhted* (nippua). (v. пя|тóкъ, -ткá.)

pätńi|k (Td); p. *-kkäd*; pl.n. *-käd*; pl.p. *-köid* (akselin) tappi junkassa l. jyrässä tai muussa pyörivässä pölkyssä, esim. myllyn akselin päissä. (Av пятни́къ.)

pä|ťš (Sn B Kn Td Lh), N *-ťťši*, V TP Lm *-ťťši*, Ph *-ťťši*; p. Sn B Kn Td N Lh Pk

-ťťšid; pl.n. Sn B Kn Td N Ph Kj Lh Pk *-ťšid*, B Kn Td N Ph *-ťšid*, TP *-ťšid*; pl.p. Sn B Kn Td N Lh *-ťšīd* uuni (pirtin, saunan, riihen), kiuas: Sn *mäne viere päťšilę magattʌ* mene pane uunille maata! *päťšin usťas* (suussa) *oлdau dvirtsaɒ* (uuninsuupellit). *päťťš‿oo vienduu* (jäähtynyt), *ei pašta leibid*. Td *päťšin pańī muastęŕ panòŭ päťšin* muurarimestari tekee uunin. N *panou päťšin lämmāi* panee uunin lämpiämään. (v. печь.)

päťšiiišelg (Sn B), B *päťšinšeлg*, Td *päťšiṇšelg*; p., pl.n. Sn *-äd*; pl.p. *-id* uuninpäällys: Sn *p-äл pidetäu päregeɒ* uunilla säilytetään päreitä. Td *päťšiṇšelgät magadau* uunilla makaa.

päťšiišiŭ (Td) uuninperustus.

päťši|mbrujat (B), TP *-nbrujàd* uuninvälineet: TP *p-nbrujàd: koukku, ufatkę* (patahaarukka). (v. зóрýя.)

päťšimpera (B) se osa uunia, joka on seinän ja savupiipun vieressä.

päťšimpohď (Td Sg); g. *-an* uuninarina.

päťšinťalustę (Lm) uunin etupuolella permannon rajassa oleva syvennys.

päťšinťedu|st (Sn B), Td *-z*; p. Sn B *-stad*, Td *-st*; pl.n. Sn *-stad*, Td *-ksed*; pl.p. Sn *-stoid* uuninedusta: Sn *p-staл padad oлdau*.

päťšinťo|ťš (Sn B), Td *-ts* uunin otsa, pääty uunin suun yläpuolella): Sn *pane p-ťšaлę kuivā aлaižeɒ* (kintaat)! B *p., kunne savu nouzou; on must, nogine*.

päťšinpaniį (B), Td *-ťšinpańī* muurari, uunintekijä.

päťšinsordajad (B) »uuninsärkijät» (vieraat): nuorikon vanhemmat, kun he ensi kertaa menevät vierailulle uuden vävynsä kotiin varsinaisten häitten jälkeen: *tošpäivän* (toisena päivänä) *tuлdau p. gośťad* (vieraat).

päťšins|ū (B Td); p., pl.n. *-ūd*; pl.p. *-uid* uuninsuu.

päťšinsüdäin (Lm) leivinuuni.

päťšinťšuppu (N) uuninnurkka, nurkka, jossa on uuni.

päťšinťusť (Sn B Td), B *päťšinťušť*; p. Sn B Td *-ad* uuninsuu. (v. ýстье.)

päťšlaud (Sn), TP *-ťšlaudę*, Lm *-ťťšilaud*; p., pl.n. Sn *-ťšlaudad*; pl.p. *-ťšlaudoid* uuninsuupelti: Sn *pane p., anda iškõu pīragad* pane u., jotta piiraat ruskettuisivat!

põlgästü|dä (Ph); pr. *-täh* pelästyä.

põlgöi|tes (Sn B), B Td *-tez*, N *-tèz*; p. Sn B Td *-test*; pl.n. *-teksed*; pl.p. *-tekšid* (linnun)pelätin: Sn *peлdoл šeižou p., hämästüttäu* (peloittaa) *ľindud* (*varikšed*). B *panetteľin p-tekšid* panin (kokeeksi) pelättimiä [naakoille kaurapeltoon]. *oлed šinä kui p-ez*.

**põlgöi|ttädä* (N); impf. *-ťin* peloittaa.

põľineh (Sn); p. *-t* pölinä, pölisominen: *tuhkhavadoihe ambuškaťťī, šīd libui tuhkam p.* tuhkasäkkeihin kun alettiin ampua, siitä nousi tuhkan p.

pöli|štü (B Td); pr. *-žöu*; impf. *-ž* pölistä: Td *rīh puidès ďaлo* (kovin) *p-žöu*.

**pölk* (Td); pl.n. *-ùď* linnunpelätin: *varàⁱduksèn ťie pandàŭ heiлę p-ùď peлdŏлę̆* niiden (lintujen) peloitukseksi pannaan pelättimet pellolle.

pölkkü (D) kantturi, kahva (reessä tukinvedossa).

**pöllàstu|da* (N); impf. *-i* pelästyä.

pölü (Sn B Td N Ph); p., pl.n. *-d* pöly, tomu: B *rīhèss‿on äi p-d. p. tomižou* (lentää).

pölü|tä (Td); pr. *-däu* pölytä.

**pöläh|tädäze* (N); impf. *-ťīzei* pölähtää, pyrähtää: *śe śidai ńähťī vai p-ťīzei siľmīs* sen verran sitä (jänistä) vain nähtiinkin, kun pyrähti silmien edestä [juoksemaan].

**pöľäidöi|ttada* (B); pr. *-tan* pölyyttää.

pöläi|tä (B Td); pr. B *-däu*, Td *-däu*, N *-dau*; impf. B -, Td *-ž* pölytä: B [ukontuhnio] *p-däu*, [kun] *kädel liťšaidad*

(puserrat), *savu nouzou hänes* (siitä). Td *ajades p-ž.*

pöŋg (N), V *-e* pönkkä, takasalpa: V *p-e pandah veraih* (ulko-oveen.)

pör|ì̀k (Sn), B Td *pǫ̈rk*; p. Sn *pör|ì̀käd*, B Td *-kkäd*; pl.n. Sn *-ìkäd*, B Td *-kàd*; pl.p. Sn *-ìkid*, B Td *-kkid* (*-kid*?) näverin, poran terä, pora: B *oran pǫ̈rk.* (v. пёрка.)

pörä (Td), Td Kš *perä*, V *pero* teräskynä. (v. перó.)

**pöràhta|daze* (N); pr. *-zou* pyrähtää: *lindu tŕeṗeχńiu śībìu i p-zou ierę̄ḫ* lintu lyö siivillään ja p. pois.

pö|ššì (V—Lm), V *-ssü*, Ph *-ššę̄*; p. V TP Ph *-ššid*, SP *-ššī*; pl.n. V SP *-šit*, TP Ph *-ššid*, Ph *-ššìd* merta; linnunpyyntikaha: Ph *linnun pūdettäu p.*

pö|ćťšöi (Sn B Td N), Ph Lm *-ćťšüöi*; p. Sn *-ćťšöid*; pl.n. Sn N *-ćťšöid*; pl.p. Sn *-ťťšölöid* mahalaukku (eläimen), pötsi.

pöćťšöinahk (Sn B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* (lehmän) vatsanahka: *p. pidⁱäu puhtastada* (teurastuksen jälkeen].

pöv|ü (Sn—Kn Kš N Pk), Td *pöu*, *pöǫ̈*; p., pl.n. Sn—Kn Kš N Pk *pöv|üd*, Td *-vüd*, Kš *-üd*; pl.p. Sn—N Pk *-üid* (lammasnahka)turkki, -turkit: Sn *pane p. piäл*, *roďizou* (tulee) *läm̄.* B *p. on lambaznahkaz ombeлzoitettu.*

pövüi|ńe (B); g. *-žen* lyhyt turkki.

r

raba I. (Ph); p., pl.n. *-d* sakka, mäski.

**raba* II. (B); all. *-łę* orja, palvelija (Jumalan). (Av рабъ.)

**rabai|dazeta* (B); pr. *-dazen*, *-zou* hoksata, äkätä (äkkiä), mutta ei olekaan.

**rabai|ta* (B); pr. *-dau*; impf. *-ž* kohdata äkkiä (taudin puuska, esim. alkaa pistää); panna (halla).

raďei|da (Sn), B *-ta*; pr. Sn B *-ćťšen*; impf. *-ťš* haluta, harrastaa: Sn *ei r-ćťše ruatta* ei halua tehdä työtä. (v. радѣть.)

raďeńď (Sn); p. *-ad* halu, harrastus: *eиłę r-ad ruadō-pⁱäi häллäi* ei hänellä ole halua työhön. (v. радѣние.)

raćďžahtoìì|ada (Td); pr. *-àn* rasahduttaa: *puun kŭädàn r-àn.*

**raćďžai|ta* (B); pr. *-dau* rätistä (tuli).

radug (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* sateenkaari. (v. рáдуга.)

rag|end (Sn B Kš), B Td *-ènd*, N *-èndo*, V Ph Lm *-endo*; p. Sn Kš *-endod*, B Td *-èndod*; pl.n. Sn Kš *-endod*, B Td *-èndod*, B *-endòd*, N *-èndòd*; pl.p. Sn Kš *-endoid*, B Td *-èndoid* rainta, kehlo, (puinen, korvaton, sangaton) maitoastia (tavallisesti yhtä puuta, lepästä t. tuomesta koverrettu, harvoin eri laudoista kokoonpantu; siihen maito kaadetaan lypsinkiulusta happanemaan viiliksi); — Ph Lm sangallinen puuämpäri. Sn *lepäz лuaďitau ragendoid.* B *ragendoid haudotau kadajaл* raintoja katajoidaan [puhdistettaessa]. N *aìkàu oìďī maidòd ragendoihei лaskeìèttùd i pandùd puoìićťšälę̄ happanęmmai* akka oli kaatanut maidon raintoihin ja pannut hyllylle happanemaan.

rag|iž (Sn—N Pk), Kš *-iž*, Ph Lm *-iš*; p. Sn—Kš *-išt*, Td Kš *-ìšt*, TP *-istę*; pl.n. Sn—Kš Lm *-ehed*; pl.p. Sn B Pl Td *-ehid*, Kn Kš *-ehīd* rae: Sn *ragehet tobjad лaŋgetau* suuria rakeita sataa. B Pl Td *ragišt panou* rakeita sataa. *r. лaŋgenou ku sūŕint taivahas-piäi* taivaasta sataa rakeita kuin suurimoita.

ragi|štada (Sn B Pl Td Ph); pr. *-štau*; impf. Sn Pl *-šťš*, B Td *-šťš* sataa rakeita: B *eglāi r-šťš sagedai* eilen satoi rakeita rankasti. Td *r-šťki eglāi* satoiko eilen rakeita?

rahk|iž (Sn—V Ph Kj), B V Lm Pk *-iš*, TP SP *-is*; p. Sn—V Kj *-išt*, SP *-istu*, Ph *-ištę*; pl.n. Sn—Kj *-ehed*, B N V Pk *-ehèd*, Sn B Pl Td N V Ph *-ehid*, Kn Kš Kj *-ehīd*, SP *-ehī* rahje: Sn *r-ehed pidʼäu panda läŋgī*. B *r-ehen ńokat* (päät). *r-ehèd on hebon ľäŋgiš*. *r-ehed viʿťšas azuìud* vitsoista tehdyt rahkeet (aatran valjaissa).

rahkižďatk (Td); p., pl.n. *-od* rahkeenjatko (tav. nuoraa; mänttisen rahkeen ja aatran aisan välissä).

rahki|žvīťš (B), Kn *-žvīťš*; p. B *-žviťťšad*; pl.n. B *-žviʿťšad*, Kn *-žviʿťšad*; pl.p. B *-žviʿťšoid* ed. (vitsoista).

rahńikoi|ttu (B D); pl.n. *-tud* palmikoittu kahdesta hihnasta nelitahoiseksi: *jamšťšikoin* (ajureilla) *on r-tud neľtahoižed pleťid* (ruoskat).

rahn|oda (N V Ph); pr. *-on*, TP *-otàh*; impf. N *-oin*, V Ph *-uoin* leikata (sirpillä viljaa).

rahnomīnę (N) (elon)leikkuu.

rahv|az (Sn B Td N), B Td *-àz*, N *-as*, *-às*; p. Sn B Td *-ast*, Kn N *-àst*; pl.n. Sn B Td *-ahad*, N *-ahàd*; pl.p. Sn B Td *-ahid*, N *-ahīd* kansa, väki: Sn *šigä* (siellä) *oľi r-ast äij* (paljon). *šüödäu stoлass‿arteľi r-ast* pöydässä syö joukko kansaa. *ed ńi huigedad varaida r-ahas* et edes häpeä ihmisiä. B *r-àz tuлdau vedęлę* kansaa tulee vettä hakemaan. N *meiďèn muou vastàttài vierahīd r-ahīd šuopkàtta i hüvälлęĥ* meidän maassa vieras väki otetaan vastaan paljain päin ja säädyllisesti. TP *sīd lähtedih r-as kai eťťšimäh* sitten läksi kaikki väki etsimään.

rahvato|ińe (Sn); p. *-št* rahvaaton, kansaa vailla.

raid (Sn B—Td); p. *-ad*; pl.n. *-ad*, B Kn Pk *-àd*; pl.p. B—Td *-oid* raita, paju: Sn *r-ass‿om paŕk* (parkki). *randoiл r-ad kazvetau*.

raid|aińe (B Td); p. B *-àšt*, Td *-ašt*; pl.n. B Td *-aižed*; pl.p. *-aižid* paju-, pajuinen: B *viʿťšàižis om pľeťittu raidàižis* pajuvitsoista on punottu. *r. nuor* [nuottaköytenä] *kädèл pľeťittu* [on].

rain (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* purjeen alin poikkipuu l. -raaka. (Av páйна.)

raipai|tta (Sn), Td *-ta*; pr. Sn Td *-dau*; impf. *-ž*, B *raippaiš* saada lannetauti, noidannuoli (selkä ristiluiden kohdalta tulee äkkiä kipeäksi): Sn *šivud r-ž hälläi, ei voi nosta ńi matkata* hänen selkänsä ristiluiden kohdalta tuli äkkiä kipeäksi, ei voi nousta eikä kulkea. B *raippaiš šivud*. Td *kieras raipaidau kui viʿťšaл iškou* äkkiä tulee kipeäksi kuin vitsalla lyöden. *miлai šivud raipaiž*.

raippaiduz (B) äkkiä tullut kipu selässä ristiluiden kohdalla, noidannuoli (?).

raiživo (V TP Lm) kärrynpyörän, reenjalaksen jälki tiessä.

raiťpū (Td) raitapuu.

raittilähtę (Ph), Lm *raiťťilähtę*; pl.n. Ph *raittilähtegèd* pienet sivuavannot, joiden kautta nuottaa kuljetetaan.

raittuhď (Sn); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* pajupensas.

raj|a (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* raja (valtakunnan, tilan, jssk pelissä): Sn *küukkī kižatess‿oo rajad* kyykkää lyötäessä on rajat.

rajakko (V TP) 2—3 vuotta viljelemättä ollut kaski, johon on alkanut puita kasvaa.

**rajakunnu* (TP); pl.n. *-ded* kulunut, (kenkä)ruoju: *r-ded keŋgät*.

ra|k (Td N); p. Td *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* rakko: N *r. kazvau* rakko nousee.

ra|k (Sn B Td N Ph); p. Sn B Td *-kkad*; pl.n. *-kad*, N *-kad*, Pk *ràkad*; pl.p. Sn B N *ra|koid*, Td *-kkoid* rapu. (v. ракъ.)

ràkovina (B) simpukka: *r. vežiлahois, kivis on kindi* s. on vesihaoissa, kivissä kiinni. (v. ráковина.)

ram|a (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* raami (sahalaitoksessa): *koлmed r-ad oo zavodas* (sahassa).

ramb (Sn—Kš), V Ph Lm *-ę*, SP *-u*; p. Sn—Kš V Ph *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Lm *-ad*; pl.p. Sn—Kš *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* rampa: Sn *r-ad rambitau*. Kn *ramb kokелdau* (ontuu).

rambi|ta (Sn B Pl Td Kš V); pr. Sn Pl Td—V SP Ph *-ťťšou*, B Td Pk *-ćťšou*, Kj *-ćťšob*; impf. Sn Pl Td Kš Ph *-ćťšin*, B Td *-ťš* ontua: Sn *ďалg oŋ kibeď*, *r-tA pidʲäu*. B Td *lehm, hebo r-ćťšou*.

rambi|ćťšī (Td), N SP *-ťťšī*; p. Td *-ćťšijad*, N *-ťťšićad*, SP *-ťťšijoa*; pl.n. Td *-ćťšijad*, N *-ťťšićad*, SP *-ťťšijad*; pl.p. Td *-ćťšijoid*, N *-ťťšićoid*, SP *-ťťšijoi* rampa, ontuva.

ram|k̄ (Sn B Td), Td *-k̀*, Lm *-kę*; p. Sn B Td *-kkad*, Td *-k̀kăd*; pl.n. Sn *-kad*, B Td *-kàd*, B *-àd*, Td *-k̀àd*, V *ruamad*, Pk *ram|ad*; pl.p. Sn B Td *-koid*, B *-kᵘoid* puitteet (ikkunan, taulun). (v. рáмка, рáма.)

ramkkali (B) rankasti: *ülen r. vihmui da ťervā proidī* kovin r. satoi vettä, mutta pian meni ohi.

rand (Sn—N M), V TP Ph Lm *-ę*, SP Kj *-u*; p. Sn—V Ph M *-ad*, N *-ăd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—M *-ad*, Td N V *-àd*; pl.p. Sn—Kn Kš M *-oid*, SP *-oi*, Ph *-ᵘoid* ranta; reuna, syrjä, laita, kankaan hulpilo: Sn *r-oiл raidad kazvetau. kolťakaл* (ruohottomassa) *r-aл kaлad eulę*. B *stoлan* (pöydän) *r. maidòŋke kukšinam pańi реlдòñ r-aлe* maitoruukun pani pellon laidalle. *koir лuapad* (käpälät) *pańi kätküdē randā* (kätkyen reunalle). Td *därven, ďogen, meren r.* (mutta *stoлan reun, bućťšin лaid*). N *poštovijaą r-ăлę ištuiźei* istuutui valtatien reunalle. *kondī kandeлou r-aлę meťťšài nagrębèd* karhu kantelee nauriit syrjään metsään. V *lähtegen r-aл* avannon reunalla. SP *randas* (rannalla) *seizòu*. Ph *abai* (apaja) *vedetäh randah*.

randa|iźe (B Td Kš), TP *-inę*; p. B Td Kš *-št*, TP *-stę*; pl.n. B Td Kš *-ižed*; pl.p. *-ižid* ed. (dem.). Kš *kumbuškan r-ižed* tuohikopan laidat. TP *ajetah r-stę müötli hiłłaizeh* [tuulastettaessa] soudetaan [veneellä] aivan läheltä rantaa hiljakseen.

**randa|s* (B); ill. *-ksē* syrjään, reunaan: *kandòt kiättūd kandęлę r-ksē, halmeheл iärä* väännetyt kannot kantele syrjään, halmeelta pois!

randęлau|ttę (TP); pl.n. *-ttàd* rantalautta (tukinuitossa).

randeh (Sn B Pl Td Kš Pk); p. *-t* pl.n. Sn B Pl Td Kš *-ed*, Pk *-ęd*; pl.p. Sn B Pl Td *-id*, Kš *-īd* viipale (leipä.ä): Sn *leikkada leibäd r. millei* (minulle)! *ühten r-en šᵘöin*.

**randęnuot* (TP); pl.in. *-is* rantanuotta.

randima|iźe (B), Lh *randima|ine*; p. B Lh *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* reunimmainen, viimeinen.

ŕapišt|uda (B); pr. *-ū* nahistua, kuihtua; *ŕ-ū nagriž, kartofeł* (peruna), *heiń*.

**raport* (B); g. *-an* raportti, ilmoitus. (v. рáпортъ.)

rapsàh|tada (B); pr. *-tau*; impf. *-ť* kupsahtaa: *kuoł r-ť. laŋgei* (kaatui) *r-ť*.

rapsàhtoi|ttada (B); pr. *-tan*; impf. *-ťin* kupsahduttaa: *pūn sorďin* (kaadoin) *r-ťin*.

**raps* (B); g. *-un* rapsu: *ruagaл* (vitsalla) *mina andan šełgā r-n*.

rapsu|ttada (B), Fd *-tada*; pr. B Td *-tan*; impf. B *-ťin*, Td *-tin* rapsuttaa (lyödä), hyvin kevyesti lyödä: B *pletiл* (ruoskalla), *vićťšaл lüöu r-ttau*.

rašk (Sn B Pk); pl.n. *-ud*; pl.p. Sn *-uid* Sn Pk (nauriin) kuoret, jätteet; B lyönti, isku (kovaa vastaan): Sn *nagreheę r-ud*.

rašk̄ai|ta (B); pr. *-dan*; impf. *-žin*, *-n* lyödä, iskeä (ruoskalla).

ra|stav (Sn), B Td Kš *-štau*, B *-štav*, Pl *-stau*; p., pl.n. Sn Pl *-stavad*, B Td Kš *-štavad*; pl.p. Sn *-stavoid* joulu: Sn *rastavad vastoą šündümpäiv* (aatto). *rastavad vastE heittäzöu šünd muaл taivahaspʲäi* jouluyönä laskeutuu Kristus maan päälle taivaasta. Td *toš päiväñ raštavaš se (końďī) tapełī* toisena joulupäivänä se

(karhu) tapettiin. N *rāštavàą pühä* joulun edellinen paasto. (v. рождество́.)

raze|d (Sn B); p., pl.n. *-dad*; pl.p. Sn *-ďid*, B *-ďīd*; komp. Sn *-dembi*; sup. *kaikiz r-ďim* pirakka, raikas, veres (nauris): Sn *šügüzелл‿on nagriž r.*

ra|ži (Sn B), N V TP *-zi*; p. Sn B *-žid*; pl.n. Sn B *-žid*, V *-zìd*, Pk *-žìd*; pl.p. Sn B *-žīd* rasi, ensimmäisenä ja toisena kesänä polttamatta ja viertämättä jäänyt kaadettu kaski: Sn *r. oŋ kašk, piäľi(tši vuodeś* (vuoden yli) [polttamatta] *ďiänü*. B *r. on vierdamatta ďiänü kašk; колмànden kezàn r. vierdamaл ролtetau*. Pk *kašk ajetau, da šīd toš vuoden ei vierìa, i šida sanutau ražìkš* jos kaski kaadetaan, mutta sitten seuraavana vuonna ei vierretä, niin sitä (kaskea) sanotaan rasiksi.

ra|zmiťš (Sn), B Td *-žmiťš*, B *-žmiťš*, V *-zmiťťšę*, Lm *-zmui, -zmuoi*; p. Sn *-zmiťťšad*; pl.n. *-zmi(ťšad*; pl.p. *-zmi(ťšoid* taikinanjuuri: Sn *taigin oǫ razmi(ťšoideŋ kere* taikinakaukalossa on taikinanjuurta. B *ražmiťš on vedeľ, pidäu лužikaл šärbätä* (särpiä). *ražmiťš ku soťkitau, šīd äski tahtaz tuлou* kun taikinan juuri on sotkettu, sitten vasta tulee tahdas. (v. размѣсъ.)

razn|ī (Sn N); p. Sn *-ią̨d, -ijad*; pl.n. *-i(ad, -ijad*, N *-ijàd*; pl.p. N *-ijoit, -i(oid* erilainen, monenlainen: Sn *tūkkai* (pöllö) *voi voďida* (huutaa) *r-i(ā iäńē üöл. telegäd r-i(ā iäńē voŋguškaťťī* kaikki vankkurit kitisivät eri ääneen. *mina tuoin ńeľ karabľid tavarod razniąd* minä toin neljä laivallista monenlaista tavaraa. N *panou razniąoid vīnoid stoлälę* panee pöytään monenlaista viinaa. (páзный.)

razv (Sn—N Pk), V Lm *-ę*, SP *-u*; p. Sn—V *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Lm *-ad*, N Pk *-àd*; pl.p. Sn—Kš *-oid*, V *-uoid*, SP *-oi* rasva, tali, ihra: Sn *r-as tuohust* (kynttilöitä) *valetau*. B *r-ad oŋ kaikìs žīvatois* (eläimissä), *kaлass‿on tože* (myös) *i* (ja) *linduis: aľľīs, sotkīs*.

razva|iṅe (B), Ph *-hine*; p. B *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* tali-, rasva-: B *r. tuohuz* talikynttilä.

razvavu|da (Ph); pr. *-n* rasvautua.

razvtuohu|z (B Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* talikynttilä: *r. razvas valetau*.

ra|tas (V Ph Lm); pl.n. *-ttahad*; pl.p. *-ttahid* ratas, pyörä (ajoneuvoissa).

rataš (Kn); pl.n. *-id* eräs lintu (rastas) (?): *r. on tobemb ťšiu(ťšoid, kui harak karvaл* r. on suurempi varpusta, väriltään kuin harakka. (vrt. Av pámoй, pámmoй.)

ratke|ta (Sn B Td); pr. *-nou*; impf. Sn Td *-ń*, B *-i* ratketa: Sn *r-nn‿om pövü* (turkki) *ľibo* (tahi) *paľī*. B *omveлuz* (sauma) *r-i*.

ratki (B) aivan, lopullisesti: *kaik r. sanū* a. kaikki sanoo.

raťńik (N); pl.n. *-tńiìkàd*; pl.p. *-tńikoid* sotilas, asevelvollinen. (v. pátникъ.)

**ratńiìkoi|da* (N); impf. *-ťšin* suorittaa sotapalvelusta, palvella asevelvollisena: *oľim müö слūžbàs i r-(ťšim koumę vuot* olimme sotapalveluksessa ja palvelimme kolme vuotta. (v. pátникъ.)

**raťška|da* (TP); pr. *-u* ritistä, räiskää: *paлau ka r-u* kun palaa, niin r.

**raťšk|ahtazeta* (B); pr. N *-àhtazou*; impf. B *-ahtīhe* risahtaa: B *me(ťšas r-ahtīhe ken lienou* metsässä risahdutti joku. N *katkenou saŕď i r-àhtazou* (reen) liisteet katketessaan r.

raťškai|tta (Sn), B Td *-ta*; pr. Sn B *-dan*; impf. *-žin* reväistä, vetäistä, katkaista rasahuttaa: Sn *r-da nuoraz ďerńi* vetäise nuorasta niin että rasahtaa!

raťškoń|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* ed.

ra(ťšu°i (Lm) rastas.

raťťšah|iz, -ī (Kn N), Td *ratsahis, ratsähis*, TP *raťšahis*, Pk *rä(ťšis*, ratsain: Kn *hän tuľi hebol r. nouze r-ī hebolę* (hevosen selkään)! N *lähtou hebou piei, r-is piei* laskeutuu hevosen selästä. *ištuzòŭ r-ī*. Pk *ajada hebòл rä(ťšis*.

raud (Sn—Td N), V Ph *-ę*; p. Sn—Td N V Ph *-ad*; pl.n. Sn—Td N V Ph Lm *-ad*,

N TP *-àd*; pl.p. Sn—Td N V *-oid* rauta: pl. kuolaimet: Sn *kośakoiss‿ümbär‿oǫ r.* pyörän kehälohkojen ympäri on rauta. *pane r-ad heboлę sūhu. päi(tśiss‿oǫ r-ad.* Pl *r. ruostū.*

raud|aińe (Sn B), Kn *-àinę*, Td *-àińę*, Ph Lm *-aine*; p. Sn B *-ašt*; pl.n. Sn B Ph *-aižed*, Td N *-àižęd*; pl.p. Sn B *-aižid* rautainen, rauta-: Sn *vikateh oǫ r.||r. püššal* kivääri.

raudďiä (B Td Sg); p. *-d* rautajää.

raudębruja (Ph); pl.n. *-d* rautaesine. (v. сбрýя.)

raudheiń (B); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* raudanlehti, siankärsämön (achillea millefolium'in) juurilehti.

raudлabid (Pl); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* rautalapio.

raudleh|t (B); p., pl.n. *-ted*; pl.p. *-tid* siankärsämö (achillea millefolium).

raudľist (Sn); p., pl.n. *-ad* rautalevy, (v. листъ.)

raudmaim (Pk); pl.n. *-àd* rauta-, kivikala (?)

raud|mua (Sn B Td), N *-umuɔ*; p., pl.n. Sn *-muad* rautamalmi, -muta: Sn *ďärvess‿‿oteťtī r-muad da vieďī zavodā* (tehtaaseen).

raudoi|ta (Td); pr. *-(tśen*; impf. *-(tśin* raudalla kiinnittää paikoilleen.

raudoi|ttoa (SP); pr. *-tan*, Ph *-ttau* kengittää (hevonen), raudoittaa: Ph *seppę rattahid r-ttau, kärin ďäššikkad* (kehiä) *r-ttau.*

rau|k̄ (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* raukka, parka, ystäväni, kultaseni (hyväilyä): Sn *vaivašt* (raajarikkoista) *sanotau raukakš. anda, r.* (kultaseni), *miłłei maidod!* B *mida, r., oлed abidahińe? ken šindai, raukkad, abidoiťś* miksi sinä, r., olet surullinen? kuka sinua, raukkaa, loukkasi?

rau|n I. (Sn N), B *-hn*, Td *-naz*; p. Sn *-nad*, B *-hnad*, Td *-nast*; pl.n. Sn Td *-nahad*, B *-hnad*, N Pk *-nàd*; pl.p. Sn Td *-nahid* fyysillisestä rasittumisesta t. vaivautumisesta aiheutunut pistävä paikallinen kipu kyljessä kainalon alla, turvotus, paisunut rauhanen: Sn *raunahī li(tśaidau, ku rügī ďaлolī* rauhaset paisuvat (tulevat mahkurat kainalon alle) kun yskii kovin. B *rauhnam‿panou bokkā, em voi ruata* kyljessä rauhanen on paisunut, en voi työtä tehdä. Td *kai raunahad puhaлďuťťī* kaikki rauhaset ovat paisuneet.

rau|n II. (Sn), Lm *-hnę*; p., pl.n. Sn *-nad*, Lm *-hnad* haaska, raato (karhun t. suden tappaman eläimen): Sn *ku końďī sordau* (kaataa) *heboǫ ľibo* (tahi) *lehmäą̄, se oǫ r.||r-naлę mäńďī varďoimā końďiad.*

rave|d (Sn B Td); p., pl.n. *-dad*; pl.p. Sn *-ďid*, B *-dīd*, Td *-ďid*, ripeä, rivakka ja voimakas, nopea: Sn. *r. ruadamā* (työhön). B *r. mužik* (mies), *hebo, koir.*

rākovin (Lm) yösilmä (tumma, karvaton, soikea pilkku hevosen jalan sisäpuolella). (v. ра́ковина.)

rebìnnuinę (N) revennyt, haljennut: *huuлę* (huuli) *oľi r.*

rebi|tä (Sn Td), B *-ta*, N *-tta*; pr. Sn Td *-däu*, B *-dau*, Td *-däu*; impf. B Td *-ž* revetä: Sn *sobad* (vaatteet) *oǫ r-ttü kai ľiemakoihe* (rääsyiksi). Td *bumagad* (paperit) *ei rebitä. sobad rebinnuded.* N *voi kormaą* (tasku) *r-tta.*

rebi|ttädä (Sn Ph), B *-ttada*; pr. Sn Ph Td *-tän*, B *-tan*; impf. Sn Ph *-ťin* repiä: Sn *kagлuksem paidaz* (paidan kaulurin) *r-ťin.* Td *r-tüɒ tśabatod* rikkinäiset saappaat. Ph *hi(amain* (hihani) *r-ťin.*

**rebìtteud|a* (N); pr. *-ai*, *-ài* repiä: *hukàd r-ai hebo hällai* sudet repivät [kappaleiksi] hänen hevosensa.

reboi (Sn B Pl Td TP SP M), B Td *ŕebᵘòi*, B Td Kš SP *rebᵘoi*, Kn Kš N *ŕeboi*, N *rebòi*, V Ph Lm M *rebuoi*, Ph *ŕebuᵒĭ*, Kj Pv *rebuo*; p. Sn B Pl Td TP M *reboid*, B *ŕebᵘoĭd*, B Td Kš *rebᵘoid*, Kn Kš N *ŕeboid*, V Ph *rebuoid*, SP *reboidu*, Kj Pv *rebuod*; pl.n. Sn B Pl Td TP SP M

reboid, B *ŕebᵘoid*, B Td Kš *rebᵘoid*, Kn Kš N *ŕeboid*, V Ph *rebuoid*, Ph *ŕebuᵒïd*, Kj Pv *rebuod*; pl.p. Sn B Pl Td TP Kj M Pv *revoлoid*, Kn Kš N *ŕeboлoid*, Td *reboid*, V Ph *revoлuoid*, SP *revoлoi* repo, kettu: Sn *r. šüöu ťedren.*

rebr (B Td), V *-ę(лū)*; p., pl.n. B *-àd*, Td *-ad*, Pk *rębràd*; pl.p. B *rebroid*, Td *-id* kylkiluu. (v. ребро́.)

**redisk* (Td); p. *-àd* retiisi. (v. реди́ска.)

red|u (B N Lm); pl.n. B Lm *-ud*, N *-ùd* lika; N jälkeiset (synnytyksessä).

redułuht (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* likalätäkkö.

redumuɔ (N) mutamaa.

redusta|da (Ph); pr. *-n* liata, tahria.

redust|uda (B); pr. *-uu*; impf. *-ui* likaantua.

regi (Sn B Pl Td N V SP—Kj Lh), B Td *ŕegi*, Td *rĕgĭ*, Pk *ręgi*; p. Sn B Pl V Ph Lh *reged*, B Td *ŕeged*, B *regèd*, Td N *regĕd*, SP *regie*; pl.n. Sn B Pl Td N—Kj Lh *reged*, B Td *ŕeged*, B Td N *regèd*, Pk *ręgèd*; pl.p. Sn Pl V Ph Lh *regid*, B Td *ŕegid*, Td *regĭd*, N *regīd*, SP *regī* työreki; kuorma: Sn *ďaлgakšiden aл regess on tormazat* (raudat). *līgan sūreę regem* (kuorman) *paňiɒ. koivud oo r. üňňäi* koivuja on kokonainen kuormallinen. B *regen ďaлgaz.* Ph *tułettelou regin kaksin i koлmin* [kaloja] saattaa tulla kaksi, jopa kolmekin kuormallista.

regipövü (B) rekinahkaset.

reg|uťš (Sn V Pk), B Td *-uťš*, Td *-uťš*, TP *-ü(ťšę*; p. Sn Td *-uťťšad*; pl.n. Sn Td Pk *-u(ťšad*, Td *-uťšad*, V *-uťšàd*, TP *-ü(ťšäd*; pl.p. Sn Td *-u(ťšoid* kelkka: Sn *лapsed лaskedau regu(ťšoiл mäged.* TP *лapsèd hurguìah* (laskevat mäkeä) *regü(ťšäл.*

regu(ťša|iňe (Td), p. *-št*, *-šťš*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* hyvin pieni kelkka.

regä ks. *rögä.*

rehend|uz (B), B Td *-üz*, N *-us*, Lm *-üs*; p. B *-ust*, Td *-üst*; pl.n. B N *-uksed*, B Td Lm *-üksed* uunin säkö, tulehmo, hehkuva hiilikasa uuninsuussa. B *hīlet on vedetud r-üksęлę* (kasaan uuninsuuhun). N *veda r-uksęлę hīled!*

reidentüv|i (B Td); p., pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* reidenjuuri.

**reijāškoiła|da* (N); pr. *-u* riuhtaista, repäistä: *r-u uksèn, avaidau* riuhtaisee oven auki. (v. рѣ́вять.)

rei|ž (Sn—Kn Kš N Pk), Kn *-ź*, Td N *ŕeiž*, V SP *-źi*, Ph Lm *-ži*; p. Sn—Kn Kš V *-ī*, Td N *ŕeiī*, SP *-ttü*; pl.n. Sn—Kn Kš N V SP Lm Pk *-ded*, B *-dèd*, Td N *ŕeided*, Ph *-dęd*; pl.p. Sn Pl Kš N *-žid*, B Kn Kš *-žīd*, Td *ŕeižid*, V *-źid*, SP *-źī* reisi: Sn *šiл ńeišťšeл* (tytöllä) *reided oo ďäredäd* (paksut). Pl *reided pordahis i rištkaazaл* r-t on portaissa ja ihmisellä. N *reides reidèĭ* reidestä reiteen.

reižл|ū (B); p., pl.n. *-ūd*; pl.p. *-uid* reisiluu.

rem|eń (B Kn Td V), B *-èń*, TP Ph *-eni*, Lm *-eńi*; p. Td *-eńĭd*, V *-eńid*; pl.n. B V *-eńid*, Td *-eńĭd*, *-eńìd*, Ph *-enid*; pl.p. Td *-eńīd* nahkahihna, -vyö: B *remeńis on лap̄* (solki). Kn *r. vüöлę i* (ja) *kirvèz vüöntagazeh* (vyön taakse). Td *лapšĭd remeńìл lüôᵛ*. Ph *stoikkę* (viikate) *nidotah vardeh remeniл.* (v. реме́нь.)

remen|ihiňe (B) Td *-īňe*; p. B *-ihišt*, Td *-īšt*; pl.n. B *-ihižed*; pl.p. *-ihižid* hihnainen (esim. kellonkannin). (v. ed.)

reŋgaha|ine (Kj); p. *-štu*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižīd* sormus.

reŋga|s (TP), Lm *-z* rengas: Lm *vastan r-z* vihdan side.

reŋgi (TP Ph Lm Kj); pl.n. *-d* sanko, rainta.

resk (B Td), N *ŕeśk*; p., pl.n. B Td *reskad*, N *ŕeśkad* silppu: B *r-ad ołges seťškatau* (hakataan). N *лuoďiu mužik* (mies) *ŕeśkad.* (v. рѣ́зка.)

rešotk|ę (Lm); pl.n. *-ad* sillan kaidepuut. (v. рѣшётка.)

re|ššida (Sn N); pr. Sn *-šin*, N *-ššiu*; impf. Sn *-šīn* päättää, ratkaista, määrätä. (v. рѣши́ть.)

reun (Sn B Td Kš), Sn B Pl N *ŕeun*, Kn *reₒuń*, N *rüuń*, *röuń*, SP *reun|u*, Ph *-ę*, Kj *röiń*; in. Sn SP *reun|as*, Sn Pl *ŕ-as*, B *-às*, Td *-aš*, N *ŕ-às*; ill. Sn Kš *-ā*, Sn Pl *ŕ-ā*, B *ŕ-ā*, Kn *reₒuńäi*, N *röuńài*, SP Ph *reunah* reuna, laita, syrjä: Sn *hän on millei r-as* (vieressäni, rinnallani). *mäne iäre* (pois) *r-as* (vierestäni)! *hän tuľi millei r-ā*. B *r-às ištuu. iža mäńi лapsen ŕ-ā*. Pl *viere ŕ-ā* paneudu maata viereeni! Kn *ištuze reₒuńäi*! Td *dorogan* (tien), *ďärven*, *ďogen*, *peлdon r-as* (vieressä, varrella). N *stoлaa* (pöydän) *rüuń*. SP *r-as lähte iäres* (pois)! Ph *лaskih tšurkaл reunah* pani maata pölkyn viereen. Kj *stoлaa röińäle* pöydän reunalle.

reunakk|ai (Sn), B *-ā* vierekkäin, rinnakkain: Sn *akaŋ kere vid r. magadat* eukkosi kanssa tietenkin v. makaat.

reunā(tši (B) vieritse, ohitse.

reuńimä|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* reunimmainen.

revontuлèd (Ph Lm) revontulet.

**ŕibàizòiì|ada* (N); pr. *-àu*, *ribęgoìtau*; impf. *ribaidoiťeťtī* raahata, riepottaa: *panou kagлài hälлę petľaa i śidòu sadulī i ŕ-àu* (*ribęgoìtau*) *peudod müöìtę* panee hänen kaulaansa silmukan ja sitoo satulaan sekä raahaa peltoa pitkin.

ribai|ta (B); pr. *-dau*; impf. *-ž* laahata (maata): *ďupk r-dau muad müöi* hame laahaa l. vetää maata.

ribа|k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* eräs sorsalaji (?), isohko, syö kaloja, lokki (?). (v. рыбáкъ.)

ribi|štä (Td); pr. *-žöu*; impf. *-ž* laahata, roikkua: Td *sukī(riziŋk* (sukkanauha) *r-žöu*. N *konďī poikpuolīžęu ištui*, *hebo veďi*, *ďaugad ŕibìšťšī* karhu istui reenpajulla, hevonen veti, [karhun] jalat laahasivat (pitkin maata).

rib(oďaл (TP) riepu-, räsypeite. (v. одѣяло.)

rib|u (Sn B Kn Td N Ph); p. *-ud*; pl.n Sn B Td Ph *-ud*, Kn N *-ùd*; pl.p. Sn *-uid*, N *-uлoid* räsy, ryysy; Sn myös ripsu, hapsu: Sn *ribus kävelet ku tšūD* kuljeksit ryysyt päällä kuin kummitus. *šuлkuizes paikass‿oo ribud* silkkiliinassa on ripsut. N *torgui(tšin ribuлoiл* harjoitin räsykauppaa.

ribusobàd (B) ryysyvaatteet.

rida (B N Lm) sadin, loukkurita: B *mänöu ridā* (sellaiseen paikkaan, mistä ei pääse pois, vaan joutuu kiinni). N *hīrèę r.*

riďil (Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-öid* varvuista tehty liistealusta reessä: *laškaл r.*, *ruadajaл* (ahkeralla) *sarď* (edellinen on helpompi tehdä, mutta on huonompi). (vrt. Arv. рѣдель; v. рéдили, рѣдалú.)

rieh|kidä (Sn Td Pk), B N *-kida*, B *-tida*; pr. Sn B Td N Pk *-kin*, N *-kìn*; impf. Sn B Td N *-kīn* lyödä raskaasti, piestä: Sn *mina otan da* (ja) *r-kiį šindai* (sinut) *vähī heŋgī* (melkein hengettömäksi asti); B *perzet vaste r-kida kämmeneл*, *hebod šeibähäл*, *hamaroл. r-kida kai puhtahakš* lyödä kaikki täydellisesti. Td *viďimeл r-kiü*. N *mida tüö r-kit aino oigedįd žīvaìoid* miksi te lyötte aina syyttömiä eläimiä?

**riehkizeta* (B) heittelehtiä (sinne tänne): *ambuin*, *sotkad hüpnitťī* (hypähtivät) *eŕahad ľendō*, *a* (mutta) *koľme ńeľ ďiäi šìhi* (siihen) *riehkizemmā*.

rieht (Sn B Td), B Pk *-o*, TP Ph Lm *rehto*; p., pl.n. Sn B Td *rieht|od*; pl.p. *-oid* seiväsparien väli aidassa: Sn *äijäŋgi* (montako) *r-od лuaďīd aidad*? B *r.* [on] *šeibahideŋ keskuťš*.

rieh|tiл (Sn B Kn V Pk), B Td TP *-tiл*, N *-tìл*; p. Sn *-tiлäd*, *-tiläd*, B *-tiлad*, Td *-tiläd*; pl.n. Sn *-tiлäd*, B *-tiлad*, Kn Pk *-tiлad*, Td *-tiläd*, V *-tiläd*, TP *-tiлäd*; pl.p. Sn *-tiлöid*, B *-tiлoid*, Td *-tiläid* paistinpannu, ohut, pyöreä, matala, varreton, rautapeltinen: Sn *r-tiлäл pašťetau oлań-*

ďoid da kürzid (kakkuja ja ohukaisia). *keiťipīragad keiťeлdäu r-ťiläл vois.*

riep|oi (Td), Ph *-uoi*; p. Td *-oid* nauriskalja. (v. рѣпа.)

riesk (B Td Kš); p. *-ad* rieska, happamaton, tuore, kuorimaton (maito): B *veži šeižuu kui hera tüuń, kui r. maid* vesi on tyyni kuin hera, kuin r. maito. *r. leib* leipä, joka on paistettaessa osaksi imeltynyt, vain osaksi kypsynyt. Td *r-az maidoz лuaďittu.* N *ottau r-ăd maidŏd stauťťšai* (kulhoon). *ŕieskài maidòi panou keskei* (sekaan) *buoлàd* (puolukoita).

rież (B) sillan jäänsärkijä, teräväkärkinen. (v. рѣжъ.)

rieža (B) raitio. (vrt. v. зарѣзъ.)

ŕigaŕ|ìťťšu (N); p. *-iťťšud* naisen häpy karvoineen.

rihm (Sn B Td N Pk), TP *-ę*; p. Sn B Td N *-ad*; pl.n. Sn B Td N *-ad*, B TP Pk *-àd*; pl.p. Sn B Td N *-oid* 1) ansa, paula: Sn *pidᵗäu käüdä r-oiлę* on käytävä ansat kokemassa. B *r. ďouhìs pľeťitau* (punotaan), *tuhkaŋke kierdatau ďaugad* (*reīt*) *vaste. paraìa* (virittää) *r. lindud püudìmmę: r-oid pidimmę da* (ja) *ambuimmę.* Td *püu on r-as.* — 2) Td TP ongensiima.

ri|k (Sn B Td), Pl N Lm *-kki*; p. *-kkid*; pl.n. *-kid* rikki, tulikivi; N (korva)-vaikku.

rikkahembainę (Kn) vähän rikkaampi.

rikkav|uda (Sn), SP *-uo*; pr. Sn SP *-ū*; impf. *-ui* turmeltua, pilaantua.

rikkimaľľa|iŕe (Sn B Pl Td), Lm *-inę*; p. Sn *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* rikkikuppi tuluksissa: Sn *rikkid pideťťī r-žes; šinne pańďī tagл kübeńeŋ kere, rikid viritäu, šīt tuľi suadau* rikkiä säilytettiin r-ssa; siihen pantiin taula, johon oli isketty kipinä, rikki syttyy, sitten tuli otetaan (esim. päreeseen).

rikkimaľľe (V) ed.

rikkispiťšk (Td); p., pl.n. *-ad* rikkitulitikku.

rikkoda (Sn B N Ph Lh), N V *ŕikkoda*, SP *ŕikkuo*, Kj *rikta*; pr. Sn B N Ph Kj Lh *rikon*, N *rikòn*, N V SP *ŕikon*; impf. Sn B Lh *rikoin*, N *rikoin*, *ŕikoin*, SP *ŕikoin*, V *ŕikuoin*, Ph *rikuoin*, Kj *rikuon* surmata, tappaa; turmella, tärvellä: Sn *ťiedoiŕik rikkou mužikaa* tietäjä t. miehen. B *ombeľiį maťeri(an rikoi* vaatturi kankaan turmeli. *koja rikkou sobad* koi tärvelee vaatteet. N *hän on rikkonu ristituid* (ihmisiä). *ŕikkou minùn* hän surmaa minut. *pidau konďī r.* Lh *eлa minum puid riko!*

rikkoz|eta (B); pr. B *-ou*, N *-òu*; impf. B *rikoihe* tulla surmatuksi; turmeltua: B *ä·i hüvid miehid rikoihe* paljon kelpo miehiä surmattiin [sodassa]. *verno šilla on oružď rikkozennu* varmaan sinun pyssysi on mennyt rikki. *ei rikoiži* ettei [liha] pilaantuisi. N *hän on rikkozunnu* (saanut surmansa).

**rikòksęndę|lda* (N); impf. *-l* oli tapana surmata: *kaikid häą riśťiluid r-l* hänen oli tapana s. kaikki ihmiset.

rikond (B Lh) (noidan aiheuttama) rike, turmeleminen: Lh *heitä pūu r.* lakkaa puuta t-masta.

rind (Sn B Td), TP Lm *-ę*; p. Sn B Td *-ad* 1) rintalastan kohta ruumiissa. — 2) paidan, takin, puseron rintamus: Sn *paidaa, piňďžakaa* (takin) *r.||brošk piďetäu r-az ńeišťšet* solkea tytöt käyttävät rintamuksessaan. *häллäi oo ťšuasud* (kello) *r-aл. uzoroid azeteлdau paidaa r-ā* paidan rintamusta koristellaan (ompeluksin). — 3) nuotan rintaverkko (poven viereinen tiheä; niitä on neljä): Sn *nuotass‿oo r-ad, puaksud* (tiheät) *verkoD.*

rind|akaľi (Td), N *-àkkaľi* rinnakkain, vierekkäin: Td *vierďī hüö r.* panivat maata v.

rindàkašťši (Td) ed.

rindakk|ai (Sn Td), B *ŕ-ā* ed.: Sn *r. šeižotau, ištutau.*

rind|ал, -алę (Sn B Kn Td V SP Ph Kj M), Td *-ал̄, -ale*, N *-àu, -ăлę̆* viere|ssä, -stä, -en: Sn *hän ištui minuu r-ал. ištuze minuu r-алę! lähte r-алл‿iärē* (pois)! B *koir vieŕ* (pani maata) *r-łę лapsen.* N *äijàn* (monta) *üöd magadau r-àu.* Kj *ištę r-ал* istuudu viereeni!

rindantag|uińe (Sn B), Lm *-ainę*; p. Sn *-ušt*; pl.n. *-uižed*; pl.p. *-uižid* nuotan rintaverkon takainen harvempi verkko: Sn *r-uižed, vähäšt harvembad verkod nuotas kui rindas; kūž r-ušt.*

rindazł|ū ks. *ründäzлū.*

rindu|z (Sn) B Td), TP Lm *-s*; p. Sn Td *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* rinnustin (längissä, tav. hihnainen, pyöreä): Sn *mina veďiń ďo r-ksen umbē* (kiinni).

rinduznuora|ińe (Sn B), Kn *-ine*; p. Sn B *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* ed.

rinduzvi|ī̆š (B Pl); p. *-ťťšad*; pl.n. *-ťšad*; pl.p. *-ťšoid* aatran aisain päitä hevosen rinnan edessä yhdistävä vitsa.

rindvi|ī̆š (B), Td *-īs*; p. B *-ťťšad*, Td *-tsad*; pl.n. B *-ťťšad*, Td *-tsad*, pl.p. B *-ťťšoid*, Td *-tsoid* ed.

rindver|ì̆k, -ī̆k (B) nuotan rintaverkko. (ks. *rind.*)

ŕink (Sn), B Td *riŋk*, N *rı̨nì̆k*, V *rink*, Lm *rinkę*; p., pl.n. Sn *ŕin|ì̆kad*; pl.p. *-ì̆koid* kauppatori: Sn *ŕ. oo ľinnas* (kaupungissa). *hüö mäńďī ŕinì̆kалę.* (v. ры|нокъ, -нка.)

**riŋgahta|da* (B Td); pr. B *-n*; impf. Td *-žin* huudahtaa kovasti, ärjäistä.

**riŋgaht|azeta* (B); impf. *-ìhe* ed.

**riŋgahtu|z* (B); g. *-ksen* huudahdus.

riŋgaл|tta (Td); pr. *-dau*; impf. *-ž* huudahtaa.

riŋg|uda (Sn B Kn Td N V M); pr. *-un*; impf. *-uin*, Td *-ùĭ* huutaa: Sn *midä r-ud halgened* mitä huudat kohti kurkkua? *r-utau kohti kidad* huutavat kohti kurkkua.

riŋgund (Sn Td N), V *-ę*; p. Sn *-ad* huutaminen: N *лuoďī riŋgùndaa* rupesi huutamaan. V *heitä r-ę* lakkaa huutamasta!

riŋguška|ta (Sn); pr. *-den*; impf. *-žin* ruveta huutamaan.

ripa|ī̆k (Sn B TP Pk), B Td *ŕ-ī̆k*, N *ŕ-kko*; p. Sn *-kkod*, B Td *ŕ-kkod*; pl.n. Sn *-kod*, B Td *ŕ-kod*, N *ŕ-ì̆koD*, TP Pk *-ì̆kod*; pl.p. Sn *-koid*, B Td *ŕ-koid* (kapalo)riepu: Sn *лapseę r-kod.* B *ŕ-kod kabaлrihmaл* (kapalovyöllä) *kiäŕitau, šidotau лapš ŕ-koile šüdämē* (sisään).

**rı̨po|ttada* (B); impf. *-tettī* ripottaa, sirottaa.

ri|ppuda (Sn B Td N Ph Lh), SP *-ppuo*; pr. Sn B Td N SP Ph Lh *-pun*; impf. *-puin*, B Td N *-ppui* riippua: Sn *ľihad riputau räustähäs* [kuivumassa]. *ďiäbrüuī* (jääpuikko) *rippū potokas* (räystäästä). B *лamp̄ rippū лages stoлàm piı̨л* (katosta pöydän yläpuolella). N *neišťèt ripùttai kńäginàs* neitoset pitelevät kiinni morsiamesta.

rippu|i (B Td); p. *-jad* riippuva, etu(lukko): *r. лuī̆k.*

rip|š (Sn B N TP), B Td N *-s*, Ph Lm *-ši*; pl.n. Sn B N *-šud*, B Td N *-sud*, N *-šùd*, V *räpšùd*, TP *-šı̨d*, Ph *-šìd*; pl.p. Sn B *-šuid*, B Td *-suid* (kauran) ripsi; (silmä)ripsi; Td (liinan) hetale, ripsu, hapsu: Sn *kai oo šilmiz ripšut külmettü pakaižeл* aivan silmäripset ovat jäätyneet pakkasella. B *kagr on ripšuл. kagr mänöu ripšuлę* jyvän sivuille tulee helpeet. Td *osteťī paik ripsuiďeŋ kera* ostettiin hapsuliina. N *kàgr mänou ripšuлę. silmää̆ ripšùD.* TP *kagrę kazvau ripšı̨tę.*

ripsui|nę (Kn); pl.n. *-žęd* silmäripsi.

ripsu|ttada (B Lh), Td *-tada*; pr. B Td Lh *-tan*; impf. *-ťin* heilutella: B *ďaлgoid r-ttau* [istuen orrella].

ripu|stazetta (Sn), B Td *rı̨pustazetta*; pr. Sn *-stazen*; impf. *-šťīhe*, B *-ťťīhe*, Td *-ťīhe* hirttäytyä; nostaa itsensä käsivoimin riipuksiin.

ripustu|da (Sn); pr. *-n*; impf. *-in* cd.: *hän oo ripustunnu.*

ripu|ttada (Sn B Pl Ph), Td *-tada*; pr. Sn B Pl Td Ph *-tan*, N *-ìan*, *riṗùìàn*; impf. Sn B Pl Td Ph *-tin*, N *riṗuìettī* ripustaa; hirttää: Sn *ripuť kisan* (nahkarepun) *nagлā*. B *riputan sobad* (vaatteet) *nuoratę*. Pl *sobad riputettau nagлā*. Td *hebòл òn ďo korvàď riṗutęttùd* hevosen korvat ovat jo painuksissa (on väsynyt). *kūŕi-ćtšoiлę* (räystäskokkiin) *on ripuìettu potogàd* (räystäskourut). N *hällai pie riṗuìe·ttud bŕihau* hänen, nuorukaisen, pää oli painuksissa. *ištuu pahàs mielès, riṗuìettud pie.*

riško|ittada (Sn B), B *-ttada*, Td *-tada*; pr. Sn B *-itan*, Td *-tan*; impf. Sn B *-oiťin*, Td *-oťin* purkaa kangasta, repiä hajalle (sukkia, kangasta) kuteet erilleen: Sn *r. nuoran agj* (pää).

**riškoudu|da* (B); kond. pr. *-iž* kulua (veneen pohja).

ris|t (Sn—N), V TP Ph *-tę*, SP *-tu*, Lm *-tę*; p. Sn—N Ph *-tad*, SP *-toa*; pl.n. Sn—Ph *-tad*, Td N Lm *-tàd*; pl.p. Sn—N Ph *-toid*, SP *-toi* risti, ristinmerkki, ristikko. Sn *r. oη kagлas rišťikaazaл* (kristityllä). *r. om mogiлoiл* (hautuumaalla). *paηgaď ďaлgad r-tā*! B *paṗ andau heiťę ristad mukaiìa* (suudella). *vierďipūɒ pandau ristăлę̆* (ristikolle). *šīd лuadiu ŕistan* sitten tekee ristinmerkin. Td *kädèd on pannu r-tā*[i]. N *andau koumāšťši suud r-tài* suutelee kolmesti r-iin (molemmille poskille). *sīd pidàškandou händäi(peuvaz) kiškŏda i panda ristoiлę* sitten on se (pellava) nyhdettävä maasta ja pantava ristikolle. V *peлvas pandah r-tā* (ristikolle).

ristaī̆k (Td) ristikko: *łòaďi* (tee) r.!

ristakk|ai (Sn Kn Td), B *-ā* ristikkäin: Sn *ďaлgad oлdau r., ićtše vastakkai* (vastatusten). B *r-ā niηga pandau* r. pannaan näin.

ristahez (TP) ristiin, ristikkäin.

ri|šťemä (Sn B Td), B *-štˢemä*, *-šťićemä*, Td *-šťšićemä*, N *-šťemä*, V TP *-sťemä*, TP Ph *-sťimä*, Lm *-stimä*; p., pl.n. Sn *-šťemäd*, B *-štˢemäd*; pl.p. Sn *-šťemid*; B *-štˢemīd* ristiäiti, naiskummi.

ri|šťidä (Sn), B *-šťida*, B Td *-štˢida*, N *-šťida*, *-sťida*, TP Lm *-stidä*, AV *-sťidä*; pr. Sn B *-šťin*, B Td *-štˢiu*, N *-šťiu*, TP *-stiu*; impf. Sn *-šťīn*, B Td *-štˢī*, N *-šťīn*, AV *-sťī* kastaa (lapsi); tehdä ristinmerkki: Sn *paṗ лapseę ťeräväi* (pian) *rišťiu. šilmäd rišťiu. häm mindai vihadau, eń ťiedä šilmid r., oigeďis ťü⁰in* hän minua vihaa, en tiedä syytä ollenkaan, aiheettomasti. Td *rišťši lapš*! [sanotaan papille]. N *ei ťiettai ńi šiľmid rišťida* (san.) eivät tiedä mitään asiasta. *sīd* (sitten) *risťìttai silmàd*. TP *лaps ristitäh.*

ri|šť-, *-šťikaaz* (Sn Lh), B *-štˢikaaz*, *-šťikanz*, Pl *-šť-*, Pl M *-šťši-*, N *-šťi-*, N Kj *-sťikaaz*, Lm *-stikaazę*, AV *-sťikanz*; p., pl.n. Sn *-šťi-*, B *-štˢi-*, Pl *-šť-*, Pl M *-šťšikaazad*, Td *-štˢkanzad*; pl.p. Sn *-šťi-*, B *-štˢi-*, Pl M *-štkaazoid*, Td *-štˢkanzoid* ihminen: Sn *keę, rišťikaaz, oлeɒ? kai rišťkaazad mäńďī kaťťšomā*. Td *roža oη kui rištˢkanzaл, ićtše rauk ruoťš* (san.) kasvoiltaan on ihminen, mutta muuten on raukka suomalainen. Lh *koir тuлou ku* (kuin) *rišťkaaz perťī*.

rišťimätöiŕe (Sn) kastamaton: *bлaďeńťš oo r. лapš.*

risťind|ę (TP), p. *-äd* ristiminen, kastaminen: *ďälgełę* (jälkeen) *r-ät koлmę päiväd ei лastę pestä.*

rišťˢintpaл|k (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* ristimispalkkio.

r|išťiža (Sn), B *-štˢiža*, Td *-štˢižä*, *-šťšiža*, N *-sťižä*, *-šťiža*, V TP Ph *-sťižä*, Lm *-stižä*; p., pl.n. Sn *-šťižad*, B *-štˢižad*, Td *-štˢižäd*, N *-sťižäd*, *-šťižàd*; pl.p. Sn *-šťižoid*, B *-štˢižid*, Td *-štˢižoid* risti-isä, mieskummi: Sn *paṗ kupeľis-pⁱäi* (kasteastiasta) *nostau лapseę rišťižaлę üskä* (syliin).

ri|sťittu, *-šťittu*, *-stittu* (N), V Ph *-sťittü*; Lm *-stittü*; p. N *-sťittud*, V Ph *-sťittüd*;

pl.n. N *-sťitud*, *-śťiìùd*, V Ph *-sťitüd*; pl.p. N *-sťituid*, *-śťiìuid*, V Ph *-sťitüid* ihminen, kristitty: N *tūďī ristituin gruobìndàs* tulivat ihmisiä ryöstämästä. *ŕeboi suoi ristiìùn ieńeu pagižmai* repo rupesi ihmisäänellä puhumaan.

rišťi|ttädä (Sn), B *rišťši|tada*, Td *rišťši|tädä*; pr. Sn Td *-tän*, B *-tan*; impf. Sn *-ťin* antaa kastaa (lapsi): Sn *лapš pidʲäu r.* B *roditeľad* (vanhemmat) *лapš rišťšiteťťī.* Td *rišťšitä lapš, eigo* (muuten) *se kuoлou* [kastamatta)! *ei kergittü rišťšitädä* [ennen kuin lapsi kuoli].

rišťi‹äiž|ed (Sn), B *rišťši‹aiž|ed*, Td *ri·šťši‹ä:iž|ed*; pl.p. Sn B Td *-id* ristiäiset: Sn *meid ku‹ťšuťťī r-иlę.* B *rišťši‹aižed egläi* (eilen) *oľďī.*

ristleib (Sn B) pieni pyöreä ruisleipä, jonka päälle on pantu kaksi taikinapötköä ristiin; se paistetaan piinaviikon torstaina ja säilytetään kevääseen, kylvöpäivään asti, viljapurnussa: Sn *r. om pień mäküšk* (limppu) *rist piäл.*

ristл|ūd (Pl); pl.p. *-uid* risti-, lantioluut (hevosella).

risť|oi (V), Lm *-uoi* ristiäiti, naiskummi.

ristoivedüiz|ed (TP); pl.p. *-id* kastevesi: *on häⁱn minuл vie täs r-is kubлastuttelī* (itk.) onhan minulla vielä tässä k-issä kuplahuttelija (naiskummi).

ristreměń (B Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* hevosen ristiluilta sivuille alaspäin kulkeva mäkivöiden hihna. (v. ремéнь.)

ristrihm (Sn), Ph *-ę*; p., pl.n. Sn Ph *-ad*; pl.p. Sn *-oid*, Ph *-uoid* kaularistin kanninnauha, -ketju.

rišťšiˢizăŕ (Td) äidin sisar (?).

rišťˢiveľ (Td) äidin veli (?).

ristvuaл (Td); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* ristiaalto. (v. валъ.)

riž (Td) puna-: *riž-bard* (-parta), *-tuk* (-tukka). (v. рыжій.)

rizin (Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-ōid* kumi: *meil ka hū·лt‿ťšumoilettau ve·dälеldau ku r.* meillä taas huulta suudellaan, venytellään kuin kumia. (v. ризи́на.)

riz|iŋk (Sn Td), B *-ìŋk*; p., pl.n. Sn Td *-iŋkäd*, B *-ìŋkad*; pl.p. Sn Td *-iŋköid*, B *-ìŋkoid* kumikangas, -nauha: Sn *akoiлл‿om poлsapoškois siäris riziŋkäd* naisten puolikenkien varsissa on kumikankaat. *šľiäpäss‿oǫ r.* hatussa on kuminauha. Td *sukriziŋkäd* sukkanauhat. (v. ризи́нка.)

riz|iŋkähiŕe (Sn), B *-ìŋkahiŕe*, Td *-iŋkäiŕe*; p. Sn *-iŋkähišt*, B *-ìŋkahišt*, Td *-iŋkäšt*; pl.n. Sn *-iŋkähižed*, B *-ìŋkahižed*, Td *-iŋkäižed*; pl.p. Sn *-iŋkähižid*, B *-ìŋkahižid*, Td *-iŋkäižid* kuminen, kumi-: Sn *sľiäpäss‿oǫ r. nuoraiŕe* kuminauha hatussa on. Td *riziŋkäiŕe miätš* kumipallo. (v. ризи́нка.)

rižˇ|u (Sn B Td Pk); p. Sn B Td *-ud*; pl.n. *-ud*, Pk *-ùd*; pl.p. Sn B Td *-uid* risu, pl. kuivat puunoksat, lehdet, havut maassa. Sn *rižud äij* (paljon) *‿oŋ kaskeл. rižut kerätäu verandō* (rovioon), *poлtetaut rižukogo* (Td) risuläjä.

rižuži|k (Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod* risukko: *r-kos eläu madod* (käärmeitä).

**riuhtaл|ta* (Td); pr. *-dau*; impf. *-ž*, *-zeťťī* tempaista äkkiä.

**riuhtaz|eta* (Td); pr. *-ou* puistella päätään: *hebo r-ou* hevonen ei seiso rauhallisesti, vaan puistelee päätään ja kiinnipitimiään.

riuhto|da (Sn B Td); pr. *-n*; impf. *-in* riuhtoa, tempoa (puoleen ja toiseen).

riä|ďidä (Sn Lh), B *-dida*, Td *-didä*; pr. Sn Lh *-ďin*, B Td *-din*, N *ŕieďìttai*; impf. Sn Lh *-ďīn* B Td *-dīn* sopia, tinkiä (hinta): B *riädīn hindan.* N *andàn mina sille ďeńgàd, kudamad oľďī ŕieďittud vuoďèkš, sada rubľăd* minä annan sinulle rahat, jotka olemme sopineet vuodelta, sata ruplaa. *ŕieďìttai лahďod, min vastài tuлòu* sopivat lahjoista, minkä verran [niitä] tulee. Ph *meiл on riädìttü kaks sadad rubľăd vuozipaлkkę* me olemme

sopineet kahdensadan ruplan vuosipalkasta. Lh *paimoi riäďitťī* paimen palkattiin (sovittiin palkasta). *sadaz rubľaz riäďī* sataan ruplaan sopi. (v. рядить.)

riäďind (Sn); p. *-äd* sopiminen, tinkiminen. (v. ed.)

riä|ďizettä (Sn B), Td *-dizettä*; pr. Sn *-ďizen*, Td *-dizen*; impf. Sn *-ďīme*, B (*müö*) *-ďīmoi(tše*, Td (*müö*) *-dizimme* sopia keskenään palkasta, hinnasta t. muista ehdoista: Sn *ralk pidⁱäu r. edelpⁱäi* palkasta on sovittava etukäteen. Td *rubedan riädizemmäi* (tinkimään). (v. рядиться.)

riäďizend (Sn); p. *-äd* tinkiminen, sopiminen. (v. ed.)

riädükkäⁱ (Td) rivittäin: [pellavat] *levite:ttäŭ nurmĕlę r.* (v. рядъ.)

ŕiägüda (B), Td *riägüdä*; pr. B *ŕiägüu*, Td *riägū*; impf. *riägüi* rääkyä, huutaa: Td *riätšköi* (rastas(?)) *riägū. sorzad luhtikos* (lammikossa) *riägüťī.*

riähk ks. *griähk.*

**riähküdü|dä* (B); impf. *-in* tehdä syntiä, langeta syntiin. (v. грѣхъ.)

**riähkä|da* (B); pr. *-u* rääkyä: *rugižlind r-u rugehès.*

riäpuzmaim (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pieni, ensivuot. muikku.

riä|püz (Sn B Pl Td Pk), B *-pùs*, *-pöi*, B Kn *-pᵘöi*, B TP *-pöi*, N *rüöpüs*, Ph Lm *riä|-püöi*, Ph *-pü°i*; p. Sn Pl Td *-püst*, B *-pùst*; pl.n. Sn B Pl Td *-püksed*, B *-pùksed*, N *rüöpükseď*, TP *riäpöid*, Ph *-püöid*, Pk *-püksèd*; pl.p. Sn Pl *-pükšid*, B *-pùkšid* muikku: Ph *riäpüöis kurńikke* muikkukukko.

riä|žme (B Pk), Kn Td *-zme*; p. Td *-zmet*; pl.n. B *-žmeged*, Td *-zmĕgèd*, Pk *-žmegèd* rähmä (silmässä).

riätš|küdä, *-üdä* (Td); pr. *-küu*, *-üu*; impf. *-küi*, *-üi* räkättää (rastas).

riätšköi (Td) isohko lintu (varista vähän pienempi); siivet vaaleansiniset, vatsa ruskea; talvella oleskelee täällä.

riä(tš|öi, *-ᵘöi* (B) rastas.

rīb|idä (Sn B Td V TP Lm), *-ida* (B N); pr. Sn B Td N *-in*, Kn *-ìn*, V *-ittàh*, Pk *-itau*; impf. Sn B Td N *-īn* riipiä (pellayia), raapia, repiä, kynsiä: Sn *rībilaudal* (rohalla) *pelvast rībitäu*, *tšülküd otetau iärē.* B *huaban ľehťid rībin. kaži rībī käden millai* kissa raapi käteni. Kn *sìd* (sitten) *rībìmme tšülkùď.* N *kaži* (kissa) *rībī reboil silmàd.* V *hibďan on rībinü kai* ihon (nahan) on raapinut k konaan. TP *kondī rubedau rībimäh kagrad.*

rībilaud (Sn B N), B Td *ŕībilaud*, V *rībinlaudę* rohka, riivinlauta: Sn *r-al pelvast rībitäu.*

rībind (B); p. *-ad* riipiminen (pellavan): *ďälgetę* (jälkeen) *r-ad ligotetau pelvaz.*

rībite|z (B); pl.n. *-ksed* naarmu (raapimisesta).

rīd (Sn B Td N); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* riita.

rīde|ldä (Sn), B *-lta*, Td *-ldä*; pr. Sn *-lęn*, B Td *-len*; impf. Sn B Td *-ľin*, riidellä: Sn *veľleksed keskenā r-ldäu, ei sobita.*

rīdeliťš (Pk) riitaisa.

rīdelüs (Sn); p.-*t* riiteleminen.

rī|h (Sn B Pl Td Kš Lh Pk), B Kn Td N *-ḥ*, Kn N *ŕīh*, N *rī|hε*, V TP SP Ph Lm *-hi*; p. Sn B Pl Td Kš Lh Pk *-ht*, Kn *ŕīht*; pl.n. Sn B Pl Td Kš V TP SP Lh *rīhed*, B Td N Ph *-hèd*, Kn *ŕīhed*; pl.p. Sn Pl Td Lh *rīhid*, B *-hīd*, Kn *ŕīhīd*, Td *rīhĭd* riihi: Sn *vedä rugehed rīhē, ahta!* Pl *rīhess olдau viľľad.* Kš *rīh on ahtettu.* N *huomen käskem mina tuoda rīhęlę rugišt i ahtada rīḥ.* Lh *rīht puidau.*

rīh(aid (Td) haasia-aita.

rīhempui (B); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-jid* riihentappaja, -puija.

rīhempä|ťš (B Td); p. *-ťťšid*; pl.n. *-(ťšid*; pl.p. *-(ťšīd* riihenuuni.

rīhńiḱ (Td); p. *-kkäd*; pl.n. *-käd*; pl.p. *-kōid* riihimies, -nainen, riihelläolija.

rīhpaid (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* miehen riihipaita.

rīhräťťšin (Td); p. pl.n. *-äd*; pl.p. *-öid* naisen riihipaita (tehty kuin miesten *rīhsoba*, mutta ulottuu sääriin asti; sen alla ei pidetä muuta vaatetta). Sen hiansuut vain sitomalla nauhalla ja kauluri kurenauhalla (*gasńiknuoraižel*) sidotaan tiiviisti kiinni.

rīhsob|a (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* riihivaate; riihimekko (miehillä pitkä, alk. valkoinen, kotipalttinasta tehty, polven yläpuolelle ulottuva paidan tapainen mekko; sen alla on miehillä *rīhštanad* (riihihousut): Sn *pane r-ad piäл ľigakkahaD* pue yllesi riihivaatteet, likaiset. Td *oled ligas kui rīhsobiš*.

rīhštan|ad (B Td); pl.p. *-oid* riihihousut (kurenauhaiset vyötäröltä).

rīhu|ťš (Td), N *ŕīhuťš*. V *rīhaťťš(u)*; p. Td *rīhu|ťťšad*; pl.n. *-ťšad*; pl.p. *-ťšoid* luuvaton riihi (pienissä taloissa). (v. рйгачъ.)

rīž (Sn B Td), V *-ę*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. *-oid* punaruskea hevonen: Sn *ken ajau r-ал hebol?* (v. рыжій.)

rīz|u (Sn B Td N TP); pl.n. Sn B Td TP *-ud*, Td N *-ùd*; pl.p. Sn B Td *-uid* kr. kat. papin messukasukka; pl. messupuku; N papinviitta; TP kastevaate: Sn *paр̄ rīzuis pańďī muaha* (haudattiin). B *r-ud*: *papin sobad*, *koǫz sлūžiu tserkkovas* messupuku: papin vaatteet, kun hän suorittaa jumalanpalvelusta kirkossa. *paр̀ andàv̆ oman rīzùn polàn žeńihöle i ńevesťalę kädē*[i] pappi antaa messukasukkansa liepeen sulhasen ja morsiamen käteen. (v. рйза.)

rīťťšauz|uda (Sn); pr. *-ū*, *Kj rīťštub*; impf. Sn *-ui*, Kj *rīťštui* ratketa: Sn *pińďžak* (takki) *r-ui piärmegis* (saumoista). Kj *ombлuz* (sauma) *rīťštui*.

rī|ťťšidä (Sn Td Ph Lh Pk), B *-ťťšida*; pr. Sn B Td Ph Lh Pk *-ťšin*; impf. *-ťšīn* ratkoa, purkaa, aukoa, päästellä, päästää siteestä: Sn *rīťťšigät pińďžakk iärei*, *ūdessai ombeлette*! *r. nuoran agď* (pää). B *rīťťšida nuorad*, *ombeлust*, *solmed*. Lh *rīťťšiu nuorań ďalgaz* irroittaa nuoran jalastaan. *kaš on rīťťšittu* palmikko on riisuttu.

ro|beh (Sn Pl Kš N V SP Ph), B Td *-bèh*, B N Lm *-bęh* Kn Td *-ƀeh*, p. Sn Pl Kš N *-beht*, B Td *-bèht*, Kn Td *-ƀeht*, SP *-behtu*, V Ph *-behtę*; pl.n. Sn Pl—V SP Ph *-behed*, B Td *-běhèd*, B *-bęhęd*; pl.p. Sn Pl Td Kš N V Ph *-behid*, B *-běhìd*, Kn Kš *-behīd*, Td *-běhĭd*, SP *-behī* tuohinen, rove: Sn *pane ďauhod robehē*! *tuohľebuz* (tuohilevystä) *voi|лuaďida robeht. puohtada robehel ozrad*. N *panòu ťervad* (tervaa) *robęhei*.

robeh|iźe (Sn), B *-īźe*; p. Sn *-išt*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni tuokkonen: Sn *muarďad oлdau r-ižes*.

robehu|ī (Td); p. *-ī*; pl.n. *-ded*; pl.p. *-žid* ed.

roďi (Kš) aivan, ikään (kuin): *r. kui ďüväižed oлdau hänes* (*muamūrois*) i. kuin pienet jyväset on siinä (mesimarjassa). (v. въ родѣ.)

roď|ida (Sn N Lh); impf. *-īn*, *-ī* synnyttää; tulla (jk jksk): Sn *ei roďinnu ńi midä* ei tullut olemaan yhtään mitään. *tora* (tappelu) *roďinnou*, *šīt* (niin) *pagekkad iärē* (pois)! *tānä vuodeę roďī äij* (paljon) *paiťšest* (rohtimia), *ku ťüöd* (pellavat) *oľi hüväD. perťťī roďī tšihv* (häkää). N *šuoi* (rupesi) *ak лast roďimai*. Lh *hälleę roďī ďüged* hänestä rupesi tuntumaan raskaalta. AV *roďin sille* (sinulle) *kolme varzad* (sad.). (v. родить.)

rodindępäivę (TP) syntymäpäivä. (v. ed.)

roďindętukad (Lm) syntymähiukset. (v. ed.)

rodìndkülä (N) syntymäkylä. (v. ed.)

ro|ďizetta (Sn Td), B *-dizeta*. N *-ďizuda*; pr. Sn B M *-ďizou*, B *-dižou*, Kn *-ďiżòu*, Td *-ďižou*, N *-dizou*, *-ďizuttai*, TP Ph *-dih*; impf. Sn B Kn Td Lh *-ďīhe*, B *-dīhe*, B Ph *-ďī*, Td *-ďīme*, N *-ďīzęi*, *-ďīzę*, *-ďizui*, *-ďīzoi*, TP Ph *-diheze*, Ph *-dīheze*, *-ďīh* syntyä; tulla (jksk), tapah-

tua, muodostua; riittää: Sn *do hää̆ roďīhe hüviń ťühjäkši* jo hänestä tuli hyvin köyhä. *pogod* (ilma) *hüvä roďīhe. pane pövü* (turkki) *piäл, roďizou lämm̄. калоihe roďizou* (muodostuu) *rosoлad* (suolavettä). *künttes* (kyntäessä) *vago roďizou, adrańďälg.* B *šīd* (sitten) *tuľi koďī, kibed rodīhe* (tuli sairaaksi) *i* (ja) *kuoľ. лaškuz läht iäre, roďiihe kebďemb* velttous meni, tuli keveämpi olo [kun järvessä uin]. *koppaлas meľšuoi roďizou* koppelosta metso syntyy. *vedē mändä üöл rodīhe strašno* (kammotti). *toižeš naižeš* (vaimosta) *roďī toińe tüťär.* Kn *sťīлu лuaďimàttài roďižòu* seinänrako tekemättä muodostuu. Td *vie ku hu·omèm‿mo·ińe pä·iv roďižìž* kunpa huomennakin semmoinen päivä tulisi. N *mī sinun siľmilę roďizennou, ka mina ee vier* jos silmillesi jotain tapahtuu, niin en minä ole syyllinen. *heilę roďīzę śe huiged* he häpesivät. *bŕiźńiu heid eläuau uedeu i roďizuttai heil siľmàd piehei* roiskauttaa heidän päälleen elämänvettä ja heille tulee silmät päähän. Ph *roďīh meil kaikkĕd kaläd omìs лambìs* tulimme saamaan kaikenlaisia kaloja omista lammista. *roďīgo ildàinę* tuliko [kalaa] illalliseksi asti? *ńügü täz roďih minùn gośťiлę täkš päivăd küllàл* nyt tämä riittää vieraileni täksi päivää. Ph *roďiheze ďiän tšīte* muodostuu jääriite. *roďīheze vie* (vielä) *kaunehemb* (kauniimmaksi). M *kem miťliźnegi roďizou* kuka minkinlaiseksi tulee. Lh *roďiznu ťähä külā* [on] syntyisin tästä kylästä. *kuťšeraл roďīhe ńälg* kuskin tuli nälkä. (v. родиться.)

roďiteľad (Td) vanhemmat. (v. родители.)

ro|ďń (Sn), B Td *-ďń*; p. Sn *-ďńad*, B Td *-ďńad*; pl.n. Sn *-ďńad*, B Td *-ďńad*, Td V *-ďńàd*; pl.p. Sn *-ďńid*, B Td *-ďńid* sukulainen, sukukunta: Sn *r. tuлou, pane samavar* (teekeittiö), *ďuota tšajuл* (teetä), *tuo kriŋgeľid!* Td *šīd tuлòŭ žeńīh omàn rodńàŋ kĕrā̆ nevesťàn taлò*[i] sitten tulee sulhanen sukulaistensa kanssa morsiamensa kotiin. (v. родня́.)

roďńa|stada (Sn); pr. *-stan* pitää, kohdella sukulaisena. (v. ed.)

ro|ďńi|k (Sn), B Td *-ďńik*, B *-ďńik*, Lm *-dnikkę*; p. Sn *-ďńikkad*, B Td *-ďńikkad*; pl.n. Sn *-ďńikad*, B Td *-ďńikad*; pl.p. Sn *-ďńikoid*, B Td *-ďńikoid* lähde: Sn *roďńikass‿on aino viлu veži kezäл, a таlveлл‿oo häi ľämb, ei külmä* lähteessä on aina kylmä vesi kesällä, mutta talvella se on lämmin, ei jäädy. (v. родни́къ.)

rod|nī (Sn B Td), Sn Td *-ńī*; p., pl.n. Sn *-niad*, B Td *-niad*; pl.p. Sn B Td *-niоid* sukulaisena oma, oikea, täysi: Sn *r. veľ. ťütŕindimäл emäd rodńiad ei ľiene* tytärpuolella ei omaa äitiä tule olemaan. B *r-niоid sizaŕīd.* Td *r. ďiäď* (setä). (v. родно́й.)

rodov|iį (N), Ph *-eh*; pl.p. N *-iоid* sukulainen; sukukunta, sukulaiset: N *keradū kai ťämää̆ žeńixoo r.* sulhasen koko sukukunta kerääntyy. (v. родовой.)

roďžah|tada (B Td); pr. *-tau*; impf. *-ť* räjähtää, risahtaa (esim. kun lujaa kangasta repäisee): Td *gromu* (ukkonen) *r-ť.*

**roďži|sta* (TP); pr. *-zou* rätistä: *раlau ka r-zou* kun palaa, niin rätisee.

rodu (Sn B Td N) rotu, suku, sukulaiset; vähä: Sn *et tuonu ďeŋgaď ńi rodud* et tuonut rahaa vähääkään. B *miŋgi šinä oлed heiлe rodu* mitä, oletko sinä heille sukua? *kaikełę omałę rodułę virden iťkou* koko omalle suvulleen (kaikille sukulaisilleen) virren itkee. Pl *ed voi ďuosta ńi roduì* (ollenkaan). N *oŋgo sille rodu* onko sinulle sukua? (v. родъ.)

roďuoine (Ph) armahaiseni. (v. родъ.)

rogoskuľ|a (Lh); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* niinisäkki. (Av рого́за ja v. куль.)

rogoz (Sn B Pl Td Ph); p. *-ad*; pl.n. *-ad*, B Td *-àd*; pl.p. Sn *-oid* niini valmistettuna (liottamalla ja kuivaamalla); niinimatto: Sn *euлę vihkoikš* (pesusudeiksi) *r-ad.*

r-ad лиаďitau lehmuspūs. B *šīt pľeťitau kuľad r-às* sitten palmikoidaan niinisäkkejä niinistä. *ŕebᵘoin mužìk panou ŕeǵē r-an аллę* revon mies panee rekeen niinimaton alle. (Av рогóза.)

rogoz|aińe (B); p. *-àšt*; pl.n. *-aižed*, pl.p. *-aižid* niininen, niini-: *r. nuor om pľeťittu* (palmikoitu käsin). (v. cd.)

rohlį̄ (B) kuohkea, karkea: *r. mua. лumi on rohľ(i)jakš männü* (on karkea kuin suurimo keväällä). (v. рóхлый.)

roiko|ttada (Sn B Td); pr. *-ttau*; impf. *-ť* liehuen, loistaen, kauas näkyen palaa: Sn *tuľi ńägüu, r-ttau рaлau.*

roiv|az (Sn B N Pk); p. Sn B *-ast*; pl.n. Sn *-ahad*, B *-ahàd*, N *-ăhàḑ*; pl.p. Sn B *-ahid*, B *-ahìd* pellavapio, likoon vietäväksi tehty: Sn *ku pелvaz oǫ rībittü, šīt* (sitten) *pandau roivahilę.*

roivo (B N) B suuri tulirovio; N tavallinen tuli ulkona.

ro|ī̄k (Sn B Kn Td Lh Pk N *-ì̄k*, V TP Ph *-kkę*; p. Sn B Kn Td N V Ph Lh *-kkad*, TP *-kkàd*, Ph *-kkăḑ*; pl.n. Sn *-kad*, B Td *-kàd*, Ph *-ìkàd* keitto: Sn *rokk‿oη kiehunu, ìküpš oǫ. šärbä rokkad лužikaл!* B *kuivaη калam‿maimrokkā pandau ďauhod, sūŕint, kartofeľad, nagrìšt i лūkkad, suoлàd, pertsad, лaurōvoiľehť* kuivankalankeittoon pannaan jauhoja, suurimoita, perunoita, nauriita ja sipulia, suolaa, pippuria, laakerilehtiä. Td *кала-, liha-, sūrin-, hernèhroī̄k.*

rokko (Lm) känsä.

**rokoitta|da* (N); pr. *-u* pistää, polttaa: *ťšīľikko* (nokkonen) *r-u.*

rokonarbińe (Td) rokonarpinen.

romah|tada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-ťin* rojahtaa (kaatua): *hüō r-teťťī лaηgeťťī.*

romahta|zetta (Sn); pr. *-zen*; impf. *-žin* ed.: *ńukkudes лaηgeń romahťīhe* torkkuessaan kaatui rojahti.

romaidoi|ttada (B); pr. *-tan*; impf. *-ťin* ropistella, rapistella (esim. paperia, kuivaa tuohta, nahkaa t. muuta ohutta, kankeahkoa ainetta).

roma|itta (Sn), B Td *-ita*; pr. Sn B Td *-idau*; impf. B Td *-iž* Sn rojahdella (kaatuilla); B Td ratista (tuohi, nahka): Sn *r. лaηgedeлda.*

romaī̄k-, romuheiń (B) korkea heinä.

romàšk|a (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pieni valkoinen päivänkakkara (chrysanthemum leucanthemum). (v. ромáшка.)

romaskahein (Pl) valkea päivänkakkara (chrysanthenum leucánthemum); tuoksuton saunio (matricaria inodora); siitä yskään keitetään teetä. (v. cd.)

romińeh (Sn B Td); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* räminä, ratina (B Td m.m. kovahkon paperin ääni, kun sitä rutistelee): Sn *kūлę, lehmideη keллoideę r. oǫ!*

romi|šta (Sn), Td *-sta*; pr. Sn Td *-žou*; impf. *-ž* rämistä, rojahdella; Td moottoriveneen moottorin äänestä: Sn *lehmideη keллod r-štau. ei pidäž* (pitäisi) *r. лaηgeta* (kaatua).

romškund (B) seura, joka paloa laittaa yhdessä. (vrt. Arv рóмша.)

roňďžahtoitta|da (B); pr. *-u* liikahduttaa.

ropa|ī̄k (B Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* epätasainen, ei-sileä pinta (esim. kirjan kannen, käden selän, kivikkomaan).

rosadńi|ī̄k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*, pl.p. *-koid* kasvitarha (marjapensaat siinä myös). (Av росáдникъ.)

rošk (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* nokka (teekannun). (v. рож|óкъ, -кá.)

roskai|ńe (B); pl.n. *-žed* itu. (v. рост|óкъ, -кá.)

roskaž|ida (Sn B Pl N Lh); pr. *-in*; impf. *-īn* kertoa, jutella: B *ižand r-ī muìšᵘoiłę, što kuiłe ďielo oli лapseηke* isäntä kertoi vaimolleen, miten oli lapsen laita. (v. разска|зáть, -жутъ.)

roskod (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* meno, kulunki: *millei tuľi äij r-ad ľinnā* (kaupungissa) *kävüdes* (*käudes*). (v. расхóдъ.)

ro|сол (Sn), B Td *-ѐол*, Ph *rassaľi*; p. Sn *-солад*, B Td *-ѐолад* hera (marjan), liemi, suolavesi (suolakalan, suolatun lihan y.m.): Sn *buолаg r. oo hüvä ďuoda. калоihe roďizou* (muodostuu) *rosолад*. B *on marď-, кала-, liha-, voiroѐол*. Td *šien-, muarďroѐол*. (Av росóлъ.)

rosoma|χ, rozoma|χ (Td); p. *-χχad*; pl.n. *-χad*; pl.p. *-χoid* ahma: *r. rebittelõu lehmiл šelgid*. (v. росомáха.)

rospuskàd (V) leveät vankkurit, retelit, leveä laitareki. (Av рóспуски.)

rospu|ī (Sn B Td), B *-t*; p. Sn B Td *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* kelirikko: Sn *kevädeлл‿oo r., ei voi ajada regeл ńi ťelegäл* (eikä rattailla). (Av распýта.)

**rospu|tizetta* (Td); pr. *-ťizou*; impf. *-ťīhe* tulla kelirikkoiseksi: *teräväi dorogad r-ťizou* pian tiet t. k. (Av ed.)

rospūtta‹ťšiu‹ťšu°i (Lm) pulmunen.

ro|stań (B N), Kn *-ѐtań*; p., pl.n. B *-stańid*, Kn *-ѐtańid*, N *-stańìd* tienristeys, -haara: B *rostańiłę kogodutau šündüd kundeлmā*. N *тилou dorogau* (matkalla) *kagź* (kaksi) *rostańìd*. (Av рóстань.)

rostopk (B Td TP Lm); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pilke, sytyke, virike: B *налgod piлkotau kòašaη, калаη keittadès r-akš*. (v. растóпка.)

rošťš|ot (Sn), B Td *-oī*, N *-òt*; p. Sn B Td *-ottad*; pl.n. *-otad*, N *-oìàd*; pl.p. Sn *-otoid* tili: Sn *anda, pidä hällei r.*! N *ottada r.* (v. росчóтъ.)

rož|a (Sn B Kn Td N V Lm); p., pl.n. *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn *-id* poski; pl. kasvot; Sn ruusu (ihotauti): Sn *haudaižed* (hymykuopat) *oo rožis. r. oń ďalgaz ľibo kädes*. (v. рóжа.)

**rožai|ńe* (Td); pl.n. *-žed* poski: *r-žet-se ruskotettau kui zoŕaižed* posket ne punoittavat kuin (ilta-, aamu)ruskot. (v. ed.)

rožàлū (N) poskiluu. (v. ed.)

**rozànťš* (N); p. *-àd* eräs laji vehnäleipää. (vrt. v. рóзанцы.)

rožaťš(i) (Sn) kasvoiltaan: *r. олette ühtemmoižeD hänen kerε*. (v. рóжа.)

rozbeŕi|da (N) tutkia, ottaa selvää jstk: *i ďieлod et ťüō r-ttud* ettekä asiaa tutkineet. (v. разбирáть.)

rozb|oińik (N Lh), Pk *-ᵘoińik*; p. N Lh *-oińikkad*; pl.n. N *-oińikàd*, Lh *-oińikad*; pl.p. *-oińikoid* rosvo, ryöväri. (v. разбойникъ.)

roženiťťšę (TP) lapsensynnyttäjä. (v. рожени́ца.)

rozg (Sn B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* (rangaistus) raippa. (v. рóзга.)

rozori|da (N); pr. *-n* hävittää, tuhota: *ťämä koďi* (asuinrakennus) *r-ǩkàt*! (v. разори́ть.)

rozov|oi (Kn), N *-ęi* ruusun-, vaaleanpunainen. (v. рóзовый.)

rozveď|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* asettaa (saha, haritella sahanhampaita); sekoittaa, laittaa (taikina), panna sekaan jhk: *r. piлa* (saha). *r. kürzid* panna kaurajauhoja veteen ja hämmentää taikina siitä kakkuja varten. (v. разве|сти́, -дýть.

rozvod (Sn B); p. *-ad* Sn sahan asetus; B avioero: Sn *piлass‿oo hüvä r.* (*vähä r-ad*) sahan hampaat ovat hyvin asetetut riviin (eivät ole aivan hyvin asetetut). (v. развóдъ.)

rozv|odizetta (B), Td *-edizetta*; pr. B *-odizou*; impf. *-odīhe* erota toisistaan (vihityistä aviopuolisoista puhuen). (v. разводиться.)

rozvotk (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* sahanhampaiden haritusrauta: Sn *ota r., rozveďi piлa* (aseta saha)! (v. развóдка.)

roťškah|tada (Td); pr. *-tau*; impf. *-ť* rutkahtaa, rusahtaa.

roťškai|ta (Td); pr *-dau*; impf. *-ž* rutkauttaa, rusahduttaa: *roťškaida milei šelgäd* rutkauta [kipeätä] selkääni!

ro|ttę (Ph Lm); pl.n. Ph *-ìàď*, Lm *-tad* rotta.

roud (B Td); p. B *-od*, Td *-ad* routa, kirsi (maassa keväällä.)

roug (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* ruskea kaarna tuohen alla: Sn *tuohen da* (ja) *pūŋ keskes* (välissä) *koivuz oǫ r. r-ad oǫ lepäs, tuomes.* B *lepää, koivun, tuomen, raidan r.*

rougado (B); p. -d roukaaminen.

rouga|ta (Sn B Td), Td *rouhata*; pr. Sn B Td *-dan*; impf. *-žin*, rouvata, värjätä verkot: Sn *r. verkod.* B *r.: rouk kuivatau, survotau, pandau padä ľibo* (tahi) *kuaďī*; *šiga* (siinä) *händä* (sitä) *keitetau*; *šinne pandau tuhkàd keskē* (sekaan); *kons ka kiehàštū* (kiehahtaa) *hüvin, buŕťšiu* (kuohuu), *šīd* (sitten) *kastetau verkod šinne kuaďī, kiehuvä rougā. šīd nostetau iäre* (pois). *šīd tuhkaл siplitau* (sirotellaan), *verk se märg*; *i* (ja) *kuivamā oigetau. šīd hän* (se) *lienou rusked.*

rougve|ži (B Td); p. *-ī*; pl.n. *-ded* roukavesi (lepän kuorista keitetty).

rouh|ida (Sn B Td N); pr. *-in*; impf. *-īn* rouhia: Sn *ťšülküt* (pellavan nuput) *survotau, šieglotau* (seulotaan), *r-itau*; *šīt* (sitten) *piäzöu šiemend.* B *kodis r-itau ozrad humbares*; *petkeľin ńokass‿on raud*; *kuorèd lähtäu.*

rouhin (V) survin.

ro|unī (Sn B), B *-vnoi*, Td *-uniį*, V *-vnįi*; p., pl.n. Sn *-uniad*, B Td *-unijad*, B *-vnoid*; pl.p. Sn B *-uniʿoid* tasainen: Sn *dorog* (tie) *oǫ r., haudoid* (kuoppia) *eulę.* B *līg heŋg pidau olda, ei rovnoid puarad* epätasainen luku (ihmisiä) pitää olla, ei tasaiset parit. V *ei ole rounįi mua.* (v. ровный.)

rounu (Lm) juuri, ikään, aivan kuin: *valgei ku maido r.* (Av ро́вно.)

rousk (Sn B), B V Lm Pk *-u*, N *rūsku*; p., pl.n. Sn B *-ud*; pl.p. *-uid* rusto:. Sn *ńeńää r.* B *r. lūd om pehmedemb* rusto on pehmeämpi luuta. *r-ud ela šüō!*

rov|a (Sn B Pl Td N); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* oja; B Td kuurna, vako, olas (suksessa): Sn *rovad oldau reldoidem müōdā* (laskusuuntaan). *läkkä rovat kaivamā!* (v. ровъ.)

rova|ińe (B Td); p. B *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* syvänne, notkokohta puussa; kaaripyssyn ura, jota myöten nuoli lähtee lentoon. (v. ed.)

rovit|ez (Sn B), Td *-uz*; p. Sn B *-est*, Td *-ust* ojittaminen, ojitus. Sn *r.: rovat suolę kaivettu on*; B *suon r.* (v. ed.)

rovi|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. *-ťin* ojittaa (suo, pelto): Sn *pidʲäu suo r.* B *suod rovitetau, štobi* (jotta) *veži ei seižuis suol, mānīž rovī* (ojiin). (v. ровъ.)

ro|vńaida (Sn), B Td *-uńaita*, N *-uńaiła*; pr. Sn *-vńaiʿťšen*, B Td N *-uńaiʿťšen*; impf. Sn *-vńaiʿťšin*, B Td N *-uńaiʿťšin* tasoittaa, tasata: Sn *rovńaiʿťše ťüvi* [puun]! B *še mua hüvin haravoitau, rouńaitau.* (v. ровня́ть.)

ruad (Sn—Kš Kj Lh), Sn V Ph *ruado*, N *ruodo*, SP Lm *roado*; p. Sn—Kš V Ph Lh *ruadod*, N *ruodod*, SP *roaduo*, Ph *ruadŏd*; pl.n. Sn—Kš V Ph Lh *ruadod*, N *ruodod*, SP *roadod*; pl.p. Sn—Kš Lh *ruadoid*, N *ruodoid*, V Ph *ruaduoid*, SP *roadolоi*, ruumiillinen työ: Sn *ńügüd* (nyt) *oǫ ruadoid äij* (paljon). *häń ďouš* (jouti) *šidä ruadod ruadamā. pidʲäu oppida* (koettaa) *loppida ruado.* B *ďüged* (raskas) *r. tuľďī ruadol-piäi* (työstä). Pl *ruadod müōi et šeižui leibiď ďalo* työsi puolesta et maksa oikein ruokaasikaan. N *hüvàu ruodou oldau* hyvässä työssä ovat. Lm *sīd on äi roado* siitä on paljon työtä.

ruada|i (Sn B Td), N *ruoda|i*; p. Sn B Td *-jad*; pl.n. *-jad*, N *-jàd*; pl.p. Sn B Td N *-jid* työläinen, päiväläinen, työmies; työteliäs: Sn *ńügüižid r-jid ei pidä ďalo* (kovin) *moiťťida, ei ka* (muuten) *ei ruata, vouśo* (kokonaan) *pagetau* (karkaavat [työstä]). N *mina sille lienę hüvä ruodai* minusta tulee sinulle hyvä työmies. *ńed on kai ruodajàd miehèd* ne kaikki ovat työteliäitä miehiä.

ruadaig (Sn B) työaika (ruumiillisessa työssä).

ruađi (Sn Ph), N *ruođi*, TP *ruadi* iloinen; halukas (jhk): Sn *đälgimäi ruađ‿олет hođ midägi* viimein olet i. mistä vain. *ruađī šidä olet* siitäkin olet iloinen. *mina en оле r. šihi ruadō tarttuda* en ole halukas siihen työhön ryhtymään. N *a mužik sidai ruođi* mutta mies siitä juuri oli i. *ruođigi, gośti teiлę* ovatko vieraat tervetulleita teille? TP *paþ oli ruadi, ku kazakkę* (renki) *lähtī*. Ph *r. ńīlüōid* (niitä) *ottamah oľin*. (v. радъ.)

ruadmaks (Td); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* työpalkka (esim. vaatturille).

ruadoine (TP) pieni työ: *kävüimmō üksiłę ruadoizitę* (itk.) kävimme samoissa töissä.

ruag (Sn B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* ongenpahla, onkivapa, paksu vitsa; Sn teräväkärkinen seiväs, jolla lyhteitä nostetaan kekoon; B seipään paksuinen puu heinäsuovan päällä (niitä pannaan kaksi, jottei tuuli heiniä nostaisi pois; Sn karvaton, ei tuuhea: Sn *andeľī* (antelija) *r-ал andeлou snuapuid* (lyhteitä) *kegō. hukaл händ* (suden häntä) *om piťk, r.*

ruagai|ńe (B), TP *-ne* ongenpahla, onkivapa, vitsa.

ruaht (Sn B Td Kš), N *ruoht*, Ph Pk *ruahto*, Lm *roahto*; p., pl.n. Sn B Td Kš *ruahtod*, N *ruohtod* uunissa paistettu kuorittu hapanmaito, kokkeli: Sn *ruahtoz лuađitau* (tehdään) *kabud* (kakkuja). B *puižis ašťši(ois hapatetau maid, šīt tuлou r. kovemb; enamb* (suurin osa) *taлvekš diää*.

ruaht|maid (Sn B Td), Td *-màid*, N V *-omaido* kokkeli-, rahkamaito: Sn *r. om pä(tšis pidettü*.

**ruajonverai* (B); g. *-n* alttarin pääovi kr.-kat. kirkossa. (v. рай ja верея.)

ruaju (Sn Td Lh); p. *-d* paratiisi: Sn *šigä rahvaz eletäu kui r-s* siellä ihmiset elävät kuin p-ssa. (v. рай.)

ruan (B Td), N *ruon*, Ph *rua|nę*; p. B Td Ph *-ad*; pl.n. *-ad*, N *ruonàd*; pl.p. Td *ruanoid* haava. (v. рана.)

ruand (B); p. *-ad* raataminen.

ruańi|ta (B Td); pr. *-(tšen*; impf. *-(tšin* haavoittaa: B *końđī lehmän r-tš. saлdattad voinaл r-ťťī* sotamiestä sodassa haavoitettiin. Td *kūлui voŋgund ruańituiden*.

ruastada (B), Lm *roastada*, Lh *ruaštada*; pr. B *ruastan*, Lm *roastetah*; impf. B *ruaštš in*, Lh *ruašteťťī* repiä, raastaa, raapia (nahkoja), ottaa väkisin jklta jtk.: B *koirad hambahiл ruastetau, kiškotau*. Lh *ku(tšerad šiga koirad ruašteťťī* kuskit siellä koiraa härnäsivät (repimällä sinne tänne).

ruatpaл|k (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* työpalkka: Sn *r-kaD kai* (kaikki) *oń ťänä vuodeń điešovaD* (halvat).

ruatpäiv (Sn B Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. Sn *-id*, B Td *-īd* arkipäivä.

rua|tta (Sn B Kn Td Kš V TP), B Ph Lh *-ta*, Pl Kj *-ta*, N *ruotta*; pr. Sn—Kš V Ph Lh *rua|dan*, B TP Ph *-dàn*, N *ruodan*; impf. Sn—Kš Lh *ruadoin*, N *ruodoin*, *ruožin* V Ph *ruaduoin* tehdä ruumiillista työtä, tehdä, raataa; raivata ja viljellä (paloa): Sn *aigahk oo ruveta ruadamā* on vähän aikaista ruveta työtä tekemään. *mina ruadoin* (tein) *egläi* (eilen) *śen. đaлoľi ťerväi ruadau hüviį* kovin nopeasti tekee tullakseen hyvää. *me(tšäz ruattu haлmeh* metsään raivattu halme. B *mänòu końđī haлmeheллū, oman mužikaŋke ruatun* karhu menee halmeelleen, miehen kanssa raivaamalleen. *ťämä kedo oľi miлla ühteл zavođittu ruata, mina hänez ozràn ruadoin i oľin ťäs paлos* tätä paloa minä yksin olen alkanut viljellä, minä siihen ohran kylvin ja korjasin sadon tästä palosta. *mina toižę mašťši ruadàn* minä toisella tavalla teen. *šinuŋke suamme ruadamā leibàd* rupeamme sinun kanssasi viljelemään viljaa. Pl *paлod ruatau ühtes*. Kš *moižed hūhad ruaveťťī* sellaiset (suuret) huhdat raivattiin. N *müō i üōđi päivàd ruožym* yötä

päivää teimme työtä. *käśk kui ruotta. muga mina ruožin* miten käski tehdä, niin minä olen tehnyt. *ruonnęd kakstošt kierad* kun tehnet kaksitoista kertaa. Kj *ruata heińua* tehdä heinää.

ruavahuz (B M) vanhuus.

ruavastoi|ttada (B); pr. *-tan*; impf. *-tin* vanhentaa, tekee vanhemman näköiseksi: *bard* (parta) *r-ttau miehen.*

ruavastu|da (B Kn Pk); pr. *-n*; impf. *-in* vanheta, vanhentua.

ruav|az (Sn Pl Kn M Lh), B Td *-àz*, Lm *roavas*; p. Sn—Td M Lh *ruav|ast*; pl.n. *-ahad*; pl.p. Sn Pl M Lh *-ahid*, B Td *-ahĭd*, Kn *-ahīd*; komp. Sn *-ahembi*; sup. (*kaikiz*) *-ahim* vanha (Sn Pl ihminen, B Kn Lm M Lh sekä ihminen että eläin, Td eläin): Sn *r. oǫ samī vahn ak ĺibo mužīk. r.* on hyvin vanha nainen tahi mies. B *r-àz lehm, hebo, ak, rištśikaaz* (ihminen). M *r-ahiл päivил* vanhoilla päivillään.

rube|ta (Sn Td Kš TP Ph Lm); pr. *-dan*, Ph *-dàn*; impf. Sn Td Kš Lm *-žin*, TP *-zìn* ruveta, ryhtyä, alkaa: Sn *huomeń ďieлō* (toimeen) *emme r-kkoi. rubekkad borťśā* (painimaan)! Td *minä rubedan kirvezvarī łuadimai.*

rubeu|zuda (B), Td *-duda*; pr. B *-zuu*, Td *-duu*; impf. B *-zui*, Td *-dui* rupeutua, tulla rupeen.

rub|i (Sn B Td Lm Pk); p., pl.n. Sn Td Pk *-ed*, B *-èd*; pl.p. Sn Td *-id*, B *-id* rupi: Sn *käded oǫ rubes.* B *ku łähtòu nahk libo* (tahi) *pułk* (näppylä) *kazvau, šīt* (niin) *kazvau r. rubess‿om‿piä.* Td *piä on rubeš.*

rubł (Sn B Kn Td N Ph M), N *rùbł*; p. Sn B Td N M *-ad*, Kn N *-àd*, N Ph *-ăd*; pl.n. Sn B *-ad*; pl.p. *-id* rupla: Sn *ťämä hebo maksau r-ad vīšküme* (noin viisikymmentä). B *vīžin rubłin* viisi ruplaa kerrallaan. (v. рубль.)

rubłahiń (B Td) ruplan raha: B *kümè-*, Td *kümmener.* (v. ed.)

ruda (B); p., pl.n. *-d* rautamuta, malmi: *rudas tšugunad* (valurautaa) *лuaďittau.* (v. рудá.)

ru(ďžah|tada (B Td); pr. *-tau*; impf. *-ł* rusahtaa (kun astuu esim. kuivain oksain t.m.s. päälle): *erähäšťši* (joskus) *лūd r-tetau, erähäšťši i sormed.*

ruga (Sn B Td V Ph Lm); p. *-d* kuiva kuusenpihka: Sn *kūzempihk oǫ r. buīš* (tynnyri). *vuodau, poлita r-ɒ pohďā!* B *kūzes łähtōu r.* V *harďę sugahas, piälⁱťši r-л valettu* harja [on] harjaksista, päältä kuusenpihkalla valeltu.

rugeh|iń (Sn B Td), N *-īnę*, TP *-ine*; p. Sn B Td *-išt*; pl.n. *-ižed*, N *-īžęd*, TP *-ized*; pl.p. Sn B Td *-ižid* rukiinen, ruis-: Sn *padā pandau r-ižď‿ďauhod.* B *r. leib, ďauh.*

ru·gìškego (Td); p., pl.n. *-d* ruisauma.

rugiššäŋg (Td); p., pl.n. *-ed* rukiinsänki.

rug|iž (Sn—V Ph Kj Pv), B Ph Lm *-iš*, Td *-iž*, N *-iš*, TP *-is*, SP *-iz*; p. Sn—V Kj *-išt*, SP *-istu*, Ph Pv *-ištę*; pl.n. Sn—V SP—Kj Pv *-ehed*, B Kn Td N TP *-ehèd*; pl.p. Sn B Pl Td N V Ph Pv *-ehid*, Kn Kš Kj *-ehīd*, SP *-ehī* ruis: Sn *idoižī* (itämään kokeeksi) *pandau rugišt. kiärmeht on äij rugehiš* rukiit heilimöivät hyvin. *r. oń ďo meil kiärmehez* (heilimöi). *ku ńītetäu* (leikataan) *rugehet, šīd* (niin) *ďiäu šäŋg релдол. rugehen ožmad* (oraat) *vihotettau.* B *mužįkàл oĺi kedo šiemèłtu rugēheл* talonpoika oli paloon kylvänyt ruista. Pl *rugiš kiärmehťiu* (heilimöi).

rugižheiń (B) korkea kastikainen.

rugiž|lind (B), Lm *-ra(ťšuᵒi* ruisräkkä: B *r. riähkäu, rähkäu* (räkkyy) *rugehès.*

rugìžvilłă (Td) ruisvilja.

rugoileib (Ph) (kan.) ruisleipä.

ruhk|ad (Sn), B Td N M *-od*; pl.p. B *-id*, Td *-oid* tavarat, kampsut; B teurastetun eläimen pää, jalat, keuhkot, maksa, sydän: Sn *ajamā lähtes omad r. piďⁱāu krieppidä* (sitoa) *regē łibo* (tahi) *ťelegā* (vankkureihin). Td *ota, kerādä r-od i* (ja)

mäne iärei (pois)! N *ďietan omad r-ot ťännę.*

**rui|tto* (B Td); p. *-ttod*; pl.n. Td *-tod* romu, tavara, roska, ruitta: B *kaikked ruittod.* Td *ruittod* (roskia) *oǫ viłłas, ne puohtetau* (puhdistetaan) *robehел.*

rujo (Sn B); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* vaivainen; B mikä tahansa maassa viruva, mädännyt esine: lehdet, oksat jne.: Sn *rujod rambad, kai šinn‿oŋ kerdüttü* (kerääntyneet) *šüömā.*

ru|k (Td), V *-kkę*; p. V *-kkad* raukka: V *ukko rukkę rambiťťšou* (ontuu).

ruł|a (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn *-id*, B Td *-īd* peräsin: Sn *rułaл perät pidetäu tobjis* (suurissa) *venehis.* (v. руль.)

rumenťšheiń (Pl) eräs lahnaruohon laji (isoëtes sp.); sen juuren tyviosalla hangataan kasvoja, jotka siten tulevat punaisiksi. (v. румянецъ.)

ŕum|k (B), N *-k*; p., pl.n. B *-kad*, N *-kàd*: ryyppy-, viinilasi: B *ŕumkī valau vīnad.* (v. рюмка.)

rundug (Sn B Td TP Pk); p. *-ad*; pl.n. Sn B Td *-ad*, TP *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid* kolpitsa (n. 0,5 m:n korkuinen, pirtin uunin kylkeen tehty, n. 1 m:n levyinen (uunin pituinen) makuulava, jonka kannen alla pidetään kenkiä y.m.s.; toisissa (ei kaikissa) pirteissä sen kannessa on luukku, jonka kautta pääsee lattian alla olevaan »karsinaan»). Sn *perťis päťťšid vast‿oǫ r., kus mändäu karzinā.* (Av рундукъ.)

rundugлaud (B) kolpitsanlauta. (v. ед.)

ruŋgę (Lm) vyötärö, vartalo.

**ruŏbęlzu|da* (B); pr. *-ttau*; impf. *-i* raapeutua, vikaantua: *künden perăd r-ttau* kynsilihat v-vat.

ruobivo (Lm) puukonruopio, -ruoto.

ruod (Sn B Td N Pk); p., pl.n. Sn B *-ad*, B Td *-àd*; pl.p. Sn *-id*, B Td *-ìd* ruoto (kalan): Sn *šäŕgiss* (särjessä) *on äij ruodad.* B *bokr.* kylkir. *šelgr. hienòd r-àd* [lahnalla pyrstössä].

ruoda|kaz (B); p. *-kast*; pl.n. *-kkahad*; pl.p. *-kkahid* ruotoinen (kala): *лahn, šäunäg, ďorš* (kiiski), *šäŕg oǫ r.*

ruog (Sn B Kš), B Pl Td N—SP Pk *-o*, Kn *ruagoi*; p. Sn B Pl Td N V TP *ruogod*, Kn *ruagoid*, Kš *ruog|òd*, SP *-uo*; pl.n. Sn B Pl Td N—SP *-od*, B Kš V *-òd*, Kn *ruagoid*; pl.p. Sn B Pl Td Kš N *ruogoid*, Kn *ruagoid*, V *ruog|uoid*, SP *-олоі* ruoko (phragmites communis): Sn *r. vedes kazvau, heiń, sormeń ďäred* (paksuinen). Kn *ruagoiл keskes кaлa uiveлou* (uiskentelee); SP *ruoguo on äijü* (paljon) *ďärvis.*

ruogi|k (Sn), B *-k*, Kn Td *ruagik*; p. Sn *ruogi|kkod*; pl.n. Sn B *-kod*; pl.p. Sn *-koid* ruoisto, ruoikko: Sn *r-kk‿oŋ koht, kus ruogot kazvetau.* B *sotk leńď r-kkō.* Kn *кaлa uiveлou* (uiskentelee) *ruagikos.* Td *sorz lenď ž ruagikkoi.*

ruo|hida (B M), Pl Td N V *-jida*, Td *ruajida*; pr. B M *ruo|hin*, Pl Td V *-jin*, Td *ruajin*, N *ruo|jìn*; impf. B M *-hīn*, Pl Td V *-jīn*, Td *ruajīn* purkaa, hajoittaa, viskellä (hajalle): B *koďid, rīhť r. sammaлod on kogo üńńā; otetťī sammaлod, ruohitťī iäre* sammaleita on kokonainen läjä; otettiin sammalet viskeltiin hajalle. Td *końďī ka·ìkèŋ‿ke·goñ‿ruojī* karhu koko auman. hajoitti. N *ruojìttai muou ťämät tuhkàd* hajoittavat maan päältä (näkyvistä) nämät tuhkat. *ozràŋkogo ruoçìttai ťīhèn лavălę levìtèttài hüvìn* ohrakasa (jyvät) hajoitetaan riihen lattialle, levitetään hyvin. V *häšši tuлeę ruojiu* härkä nuotion hajoittaa. *ruojiťťih perťid, saraid* hajoittivat tuvat, navetan parvet. (Av рыть, рóють.) — Td *ruojind.*

ruohk (Sn—Td N), V Ph Lm *-ę*; p. Sn—Kn V Ph *-ad*, B *-àd*, Td *-ăd*; pl.n. Sn—Kn V Ph *-ad*, B Td V *-àd*, Td *-ăd*; pl.p. Sn B Pl V Ph *-id*, B *-ìd*, Kn *-īd*, Td *-ĭd* raaka, kypsymätön (marja, peruna, V Ph myös keitto): Sn *ruohkid muarďoid ei pidä šüōdä.*

ruohť|ida (Sn B Td Kš N Ph Lh); pr. *-in*;

impf. *-īn* uskaltaa, rohjeta, tohtia: Sn *mina eę r-i ižandattai* (ilman isännän lupaa) *antta.*

ruoh|ťim (Sn N), B Td Lm *-ťin*, Td *-tim*; p. Sn *-ťind*, B *-ťint*, Td *-timd*, N *-ťimd*; pl.n. Sn B Td Lm *-ťimed*, Td *-timed*, N *-ťĭmèt*; pl.p. Sn B Td *-ťimid*, Td *-timid* rohdin: Sn *r. релvahas piäzöu* (lähtee), *ku eęz kier* (kerta) *harďatau, brakud* (jätteet). r-*ťimis лuaďitau* (tehdään) *лaŋgad merdakš.* B *r-ťin, релvasharďā kudaiį* (mikä) *ľähťou.* Td *enzruohťin end̆zimaižел kierал lähtou vidodes, keškruohťin toižел kierал.*

ruojida ks. *ruohida.*

ruokkoh (TP) talteen: *sen panou r.*

ruopasťšir|k (Td); p. *-kkud* pieni harmaa lintu, joka asuu kivikasoissa.

ruo|paz (Sn B), B Td *-pàz*, N *-pàs*, V *-pas*; p. Sn V *-past*, B Td *-pàst*; pl.n. Sn B Td V *-ppahad*, B V *-ppahàd*, N *-ppahàd*; pl.p. Sn V *-ppahid*, B Td *-ppahĭd* kivikasa (pellolla): Sn *kerädä kived ruoppahā!* B *r.: kogottu kogo релдоле kivid.*

ruost|e (Td), SP Ph *-ę*; p. Td *-et*, SP *-ettu*, Ph *-ettę*; in. Td *-egeš*, SP *-ies*, Ph *-egeš* ruoste: Td *oružď* (pyssy) *oli ruostegeš.*

ruost|uda (Sn—N Ph Kj), SP *-uo*; pr. Sn Pl—N SP Ph Kj *-ū*, B Td *-uu*; impf. Sn—N SP Ph Kj *-ui* ruostua: Sn *vikattehеď oo ruostuttu kai* (kaikki). Pl Kn *raud ruostū.* — Sn *ruostumi|ńe*, p. *-št.* — *ruostund*, p. *-ad.*

ruoz|me (Sn—SP Kj), Td *-ḿe*; p. Sn Kn Td Kš V *-meī*, Td *-ḿet*, TP *-mettę*, SP *-mettu*; pl.n. Sn B Pl Kn Td Kš V *-meged*, Td *-ḿeged*, SP *-mied*, Kj *-med*; pl.p. Sn Td V *-megid*, Kn Kš *-megīd*, SP *-mielоi* ruskea, ruosteinen vesi, muta suossa; ruoste: Sn *r. oo rusked veži nurmeл, korveл* (korvessa). *r. oo šüönü vikattehеŋ kaikeę.* Td *ruozmeges pidi koałata* (kahlata). *veiʿťšen ťeràss‿oo r-ḿet.* Kš *ruozmegē üńńäi ťöľädüin* ruosteveteen kokonaan tahraannuin. Kj *r. ištuihe raudaľe. raud om ruozmes.*

ruozmemua (Pk) punainen ruostemaa.

ruozmeveźi (V SP) ruostevesi: SP *r. ńūttu-лoiл oo.*

ruo|ťš (Sn B Td), N-*ťš*; p. Sn B Td *-ťťšid*; pl.n. *-ʿťšid*; pl.p. Sn *-ʿťšīd*, B Td *-ťťšīd* suomalainen, luterilainen mies; Suomi, Ruotsi: Sn *ťägä ruoʿťšiį spiťškoiɒ piďetäu* täällä suomalaisia tulitikkuja käytetään. *ruoʿťšiį vier* (uskonto). B *ruoʿťšis* Suomessa. N *mändä* (mennä) *ruoťťšī elämai.*

ruoʿťša|k (Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* suomalainen, luterilainen nainen.

ru(p̀)ìšt|uda (Td); pr. *-uu*; impf. *-ui* rypistyä.

ru|ppi (B V Ph Lm), Td N Pk *-ppu*; p. B V Ph Lm *-ppid*; pl.n. B Lm *-pid*, Td N *-p̀ùd*, V *-p̀id* ryppy: Td *ots on rup̀ùs vahnàл.* Lm *vahn оleд, oťťš(e) on rupis.*

ru|ppu (B N); pl.n. B *-pud*, N *-pùd* pistävä selkäevä (kuhan, ahvenen, kiisken).

rupťš (B Td N); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* lovi eli pykälä, uurre, minkä kirveellä tai veitsellä tekee puuhun; piirto (esim. liidulla tehty); arpi (esim. puukonhaavan): N *ḿieлau* (liidulla) *on pīrìùd seinài kakstošküme r-ad.* (v. руб|éцъ, -цá.)

ru|sap̄ (Sn Kn), B Td *-sàp*, V *-sappę*; p. Sn Kn V *-sappad*, B Td *-sàppad*; pl.n. Sn Kn V *-sapad*, B Td *-sàpad*; pl.p. Sn Kn V *-sapoid*, B Td *-sàpoid*; komp. B *-sapemp* ruskeahtava, vaaleanruskea: Sn *miллai* (minulla) *oŋ kakš škuappad* (kaappia) *rusappaɒ.* B *reboi oo rusàp.*

rusk|ed (Sn—V Ph Lh), N V *-èd*, TP SP Lm *-ei*; p. Sn—V Ph Lh *-edad*, SP *-iedu*; pl.n. *-edad*, Kn N TP *-edàd*, SP *-ied*, Kj *rustad*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph Lh *-ďid*, B Td *-ďĭd*, Kn Kš *-ďīd*, SP *-ieлoi*, Kj *rustid*; komp. Sn *-edembi* punainen, punakka, ruskea: Sn *kägemmuarď* (näsiänmarja) *oo r.* Kn *ihopiäd* (poskipäät) *on ruskedàd.* TP *nämäd kodid* (asuinrakennukset) *oлdah ruskedàd.* Lh *ülee zdoròuvoi rusked rozboińik ištū randimaińe* hyvin vahva

punakka rosvo istuu reunimmaisena. Kj *rustad kirjad* (kuviot), *rustin kirjuoŋ̆ker*.

rusked|attau (B Kn Td), N *-àttàu*; p., pl.n. B Td *-attavad*; pl.p. *-attavoid* punertava.

ruskei(ťšiu(ťšu°i (Lm) leppälintu.

ruske|ta (Td); pr. *-dau*; impf. *-ž* ruskettua (auringonpaisteessa).

ruskiťťšaine (V) ruskeahko.

ru|škiťš (Sn B), Td *-skiťš*, Lm *-skiťťšu*; p. Sn B *-škiťťšad*; pl.n. Sn *-ški(ťšad*; pl.p. *-ški(ťšoid* tuhkarokko: Td *лapš oli ruski(ťšas*.

rusk|ota (Sn B Td N); pr. Sn *-onou*, B Td *-odau*; impf. Sn *-ońin*, B *-oi*, Td *-ož*, N *-òž* punastua, punertua, tulla punaiseksi: Sn *hää̯ r-oń vai ših, ei voinu ńi midä* (mitään) *virkkada*. B *r-otau pilved koo̯z* (kun) *päiv nouzou*. Td *rožad* (posket) *r-oťi. ende gromud* (ukkosta) *päiv r-odau*.

rusko|ttada (Sn B Td), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-ttau*; impf. *-ť* punoittaa, olla punaisena: Sn *iлdzoŕa* (iltarusko) *r-ttau*. Td *päivän zoŕa* (aamurusko) *r-ttau. rožaižet-se r-tettau kui zoŕaižed* posket ne p-ttavat kuin aamu-, (ilta)ruskot.

ruznaz (B) suurikokoinen (hevonen, lehmä).

ru|ťš (Td); p. *-ťťšud*; pl.n. *-(ťšud* paha, laiha, likainen, pienikokoinen: *paha łambaz-r. mišką-r*. Mikko paha.

**ru(ťšin* (N); g. *-aa̯*: *-raa̯ paiǩkaižen* nenäliinan. (v. ручной.)

ruťšk (Sn B Td), Ph Lm *-ę*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. Sn *-id*, B Td *-ìd* kädensija (airon, viikatteen varren), ripa, sanka, varsi (esim. teräskynän): Sn *r-aŋ kere ragend* (kehlo) *oo̯ šaik* (kiulu). (v. ручка.)

ruťš|kada (Td); pr. *-kau*; impf. *-k* ruskaa (esim. ranne, kun sitä vääntelee, tai metsä, kun siellä kävelee).

ruťškah|tada (B Td); pr. *-tau*; impf. *-ť* rutkahtaa, rusahtaa (esim. rusto, kun venyttää sormea, tai esim. oksa, kun sen katkaisee).

ruu̯|ššida (N); pr. *-ššiu*, *-šiu*; impf. *-šī* päästää auki, irti, avata solmusta t. siteistä: *ruu̯ššiu snuoòùs ougèd* päästää siteistä lyhteen oljet. *ruu̯šiu havadoo̯* avaa säkin (siteistä). *ruu̯ši paik ierę̄h* päästä liina solmusta (silmiltä)! *ruu̯šī paiǩàa̯ pahàu-piei* päästi solmusta liinan paholaiselta (silmiltä). *mužik rūšiu nuoràd, avaidau buràǩòo̯* mies päästää irti sidenuorat, avaa korin. (v. рýшить.)

rūhi (Lm) ruumisarkku.

rūm|eń (Sn B Td), Td *-e*, SP Ph Lm *-en*, Ph *-ę*; p. Sn Td *-end*, B *-ent*, Td *-et*; pl.n. Sn *-eńed*, B SP Ph *-ened*, B *-enèd*, Td *-eged*; pl.p. Sn B *-eńid*, Td *-egid* ruumen, kauran jyvän helve (lehmänhauteeseen käytetään talvella); Td silpukset, pelut, ape: Td *rūmend ďauhoŋke. mäne leikkada* (hakkaa) *rūmend* [oljista]!

rūmestaŋk (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pelu-, silppupukki, jolla peluja tehdään silppuviikatteella oljista (nuora menee viikatteesta jalalla poljettavaan polkusimeen; vasen käsi työntää, olkitukkoa viikatteen alle). (v. стан|óкъ -кá.)

**rüböte|z* (B); all. *-ksełę* lintujen rypemispaikka, (tav. kaatuneen puun juurella): *r-ksełę paratau* (viritetään) *rihmàd* (ansat).

rüg|idä (Sn B Td TP Lm), B *-ida*; pr. Sn B Td Lm *-in*; impf. *-īn* rykiä, yskiä.

rügimiŕe (Sn) yskä, rykiminen: *minū tarttui* (sain) *r.*, *külmin* (vilustuin) *dalžnobuť* (luultavasti).

rügind (B); p. *-äd* ed.: *r. muoki(ťšou* (vaivaa). *r-än ďälgez лoga* rykimisen jälkeen [tulee] limaa [kurkusta].

rügi|ttädä (Sn Lm), B *-ttada*, Td *-tädä*; pr. Sn Td Lm *-ttäu*, B *-ttau*; impf. Sn *-ťťi*, Td *-ť* ryittää, yskittää: Sn *mindai rügittäu ďaloľi* (kovin).

rügäh|tädä (B Td); pr. B Td *-tän*; impf. B *-ťimoi*, Td *-ťin* yskähtää, rykäistä: B *rügähtäd libo* (tahi) *hirnud* (aivastat).

rühjišt|uda (B); pr. *-ū*; impf. *-ui* ryhistyä, painua kokoon: *peŕť on r-unnu ku ruavaz* (vanha) *aǩ*.

rühä (B) huono, paha, kulu: *regi mäńi r-kš.*
ründähänaлu|ińę (Kn), V *-stę* sydänala.
ründ|äz (Sn B Kn Td N V), B *-àz*, Kn Ph *-ȁz*, Lm *-äs*; p. Sn B Kn Td V *-äst*; pl.n. Sn B Kn Td V Lm *-ähäd*, N *-ähàd*; pl.p. Sn B Td N V *-ähid*, Kn *-ähīd*, N *-ähi̯d* rynnäs, rinta, rintakehä: Sn *r-ähäd oŋ kibedäd. ei kävüškäde r-ähis heŋg, karegadou* hengitys alkaa huonosti käydä rinnassa, alkaa korista. *heŋg tükkäu* (*ťüketťäu*) *r-ähis* sydän sykkii rinnassa. B *r-ähän aлл‿om vaťš. koir hüpńī ründähiłę.*
ründ|äzлū (Sn B Td V Lm), Kn Ph *-ȁzлuu̯*, Td *rindazлū* rintalasta.
**rüu̯dä|dä* (TP); pr. *-u* ryömiä (lapsi).
rüuh ks. *grüuh.*
rüu̯hńi|ī̆k (Td); p. *-kkäd*; pl.n. *-käd*; pl.p. *-kōid* kyykänpelaaja. (v. рю́хникъ.)
ŕüust|üm, *-ü^{i}n* (B), Kn *-üińę*, Td *rūst*, Lm *rüstüinę*; p. B *ŕüustüint*, Td *rūstäd*; pl.n. B *ŕüust|ümed*, *-ümèd*, *-umèd*, *rüustämed*, Kn *rūstämèd*, Td *rūstäd*, V TP *rüstüized*, Lm *rüstüižęd*; pl.p. B *ŕüustümid*, Td *rūstöid* rysty, rystö, rystynen: B *sormen*, *кулакоn* (nyrkin) *r.*
**rüōgäh|täzetä* (B); impf. *-ťīhe* ärjäistä: *ambui paťškai* (pamautti), *końďī r-ťīhe, hüpńī kahtełę ďалgałę*
ŕüōkkä|dä (B); pr. *-u* yli voimien tehdä työtä.
rüöm|idä (Sn Td), B *-ida*; pr. Sn B Td *-iu*; impf. *-ī* ryömiä (lapsi): Sn *лapš do r-iu, ńełłälkontomeл* (nelinkontin) *лaťťad mü^{ö}i kävelōu* (liikkuu).
rüōpsäi|tä (B); pr. *-dau* ryypätä.
**rüōstäüdü|dä* (B); impf. *-i* riistäytyä: *hebo dogaďī* (huomasi) *końď^{i}an i* (ja) *r-i pagō.*
rūstл|ū (Td); p., pl.n. *-ūd*; pl.p. *-uid* rousku.
räbi|ń (Pl), Td N V *ŕ-n*, TP SP Ph *-n*; p. Pl *-ńäd*; pl.n. *-ńäd*, Td *ŕ-nȁd*, N *ŕ-nàd*, SP *-näd*, Ph *-nȁd*; pl.p. Pl *-ńōid* pihlajanmarja; N TP pihlaja. (v. рябина.)
räbi|ńämmuarď (Td), N *-mmuorď*; pl.n. N *-mmuorďàd* pihlajanmarja. (v. ed.)
räbi|novoi pū (Kn), N *-mpū*, *ŕ-mpū*, *-npuu̯*, V *-npū* pihlaja. (v. рябиновое, рябина.)
räbinťšiu‹ťšu^{o}i (Lm) punatulkku. (v. ed.)
ŕäb|ī (Td); p., pl.n. *-i‹äd*; pl.p. *-i‹ōid* rokonarpinen. (v. ря́бый.)
rä‹ďźi|štä (Td); pr. *-žōu*; impf. *-ž* kiihkeästi, kuuluvasti itkeä (lapsi); rähistä, rääkyä: *лapsęd itkeďȁŭ r-stȁŭ. miďä šińä r-žę̀ɒ?*
rä‹ďźügui|ī̆k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkid* heinikoissa elävä musta kuikka: *r. riäťšküu* (rääkyy).
rä‹ďźäh|tada (B), Td *-tädä*; pr. B *-tau*, Td *-täu*; impf. B Td *-ť* pillahtaa äänekkääseen itkuun; räsähtää (paperi, kangas revetessään): B *лapš itkemā̆ r-ť.*
rä‹ďźähtü|ttädä (Sn); pr. *-tän*; impf. *-ťin* räsähdyttää (repäistä): *rebiť sītsad* (karttuunia) *r-ťťi.*
**räďźäi|tta* (Kn); pr. *-dau* räikätä, rääkyä: *paskaťťšim* (närhi) *r-dau me‹ťšäs.*
räig (Sn); p., pl.n. *-üd*; pl.p. *-üid* isku, räimäys: *andaŋ korvałę r-üu̯.*
**räigäi|ta* (B); impf. *-žin* lyödä, iskeä, räimätä: *minä r-žin korvałę* annoin korvapuustin.
**räjahta|da* (B); pr. *-u* leimahtaa, räiskähtää: *tuлęnišku* (salama) *r-u, taivaz avaiduu̯.*
räkì|ttada (B); pr. *-ttau*; impf. *-ť* kuumentaa, paahtaa: *päiv r-ttau* aurinko p.
räkki (B V TP SP Ph Lm), Kj *räk̀* kuuma, helle: V *r. päivę.* Kj *räkk‿om.*
rämi|štä (B); pr. *-žōu*; impf. *-ž* rämistä (esim. haljennut soitinkello).
rämižī (B) rämisevä: *r. keл̃.*
**rämssäht|ädäkseh* (TP); pr. *-etäheze* ruveta rämisemään, menettää äänensä, kuntonsa: *лoittoized* (kaukaiset) *keллod on hele‹äd, lähiksɛ tułdui* (tultuaan) *r-etäheze.* (san.)
rämü (B); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* päristin (hevosten peloittamista varten).
**räm|ähtada* (B); pr. *-ähtau*, Td *-ähtäu*; impf. B Td *-ähť*, Ph *-ȁhti* rämähtää: B *rämü* (päristin) *rämähtäu.* Ph *sīgȁižęn*

lükàidàn tuazàh vai tuazę rämàhti pikku siian viskaan peltivatiin niin että vati rämähti.

rän|d (B), V TP *-dę*, Lm *-nę* räntä(ilma syksyllä, kun märkää lunta sataa): Lm *r-nę on, märgäd lunlę panou.*

räŋgü|dä (B); pr. *-n*; impf. *-in* huutaa, ränkyä, kiljua, ärjyä.

räŋgähtä|dä (Td); pr. *-ш* ärjäistä, kiljaista.

räŋgäh|täzettä (Td); pr. *-täzen*; impf. *-ťīme* ed.

**räpetada* (B) räpiköidä: *ambuin, sotkad hüpnitťī eŕahad ľendō, a* (mutta) *koľme ńel̄ ďiäi šìhi räpetammā.*

ŕäpišt|uda (B); pr. *-ū* kuihtua, surkastua, heikontua (ihminen, kasvi): *r-ū nagriž, kartofeľ* (peruna), *heiń.*

räpšištuda (B) kuihtua (kukka).

räpsäi|tä (Td); pr. *-däu*; impf. *-ž* kädellä lyödä (lasta) takapuoleen (ei vihaisena).

räskäi|tä (Td); pr. *-dän*; impf. *-žin* lyödä raskaalla esineellä (esim. kangella, nuijalla).

**räžńä|tä* (B); pr. *-dän* töhertää, tuhria, tehdä kelvottomasti: *pahoin kirjutat, r-däd.*

**rätkähtäz|että* (Td); pr. *-ȍ*ᵛ ärähtää (vihaisesti): *midä küzùł hällà*ⁱ, *sanū r-ȍ*ᵛ [kun] jotakin kysyt häneltä, [hän] vastaa vihaisesti ärähtäen.

räʿťšè|ttada (B); pr. *-ttau*; impf. *-ť* räkättää: *drozd* (rastas) *r-ttau.*

**rätťškäi|tä* (Td); impf. *-ž* jyrähtää: *gromu* (ukkonen) *r-ž.*

rätťšin (Sn—Td V TP), Lm *räʿťšin*; p. Sn Pl Td *rätťšin|äd*, B *-ad*; pl.n. Sn B Pl Td *-äd*, B *-ad*, V TP *-ȁd*, Pk *-àd*; pl.p. Sn Pl Td *-ōid*, B *-oid* naisen paita: Sn *akoiл da ńeišʿťšиллoo r-äd.*

rätťšin|äińe (Sn Pl), B *-aińe*; p. Sn Pl *-äšt*, B *-ašt*; pl.n. Sn Pl *-äižed*, B *-aižed*; pl.p. Sn Pl *-äižid*, B *-aižid* puuvillainen, pumpuli-: Sn *r. sul̄k, лang.* Pl *r-äižee лaŋgaŋ kere лuaďittu* (tehty), *ei puhtahaz* (pelkästä) *viллaz.*

räustä|z (Sn), Lm *räüstäs*; p. Sn *räustä|st*; pl.n. *-häd*; pl.p. *-hid* räystäs (Sn vain lihan kuivaamisen yhteydessä): Sn *ľihad on nostettu ahvō* (ahavoitumaan) *r. üńńäi* (kokonainen räystäällinen).

**ŕādovi|ì* (Td); ess. *-ʿàn* tav. sotilas, rivimies: *endźimàì mińä opàstùin* (palvelin) *ŕ-ʿàn.* (v. рядовой.)

räsniťš (N) silmäluomi (v. рѣсни́ца.)

rög|ańeńä (B), Td *-änenä*; pl.n. B *-ańeńȁd* räkänenä(inen): B *r. oлet šina.* Td *se om vie rögänenä brihaťš-kułu* (poika-pahanen).

rög|ä (Sn B Kn Td V), B *-a*, Lm *regä*; p. Sn Td *rög|äd*, B *-ad* räkä: Sn *ńīštä ńeńä, r. valū! r. ńeńäs vuodau.* B *r-a ńeńȁs-piäi lähtou* (*valū*).

rōhk|ädä (Sn B Td TP); pr. *-äu* röhkiä: B *poʿťšìd r-iťťī.* Td *sigad r-etäu* (*rōhketī*).

rōkōlleh (Lm) kiimoillaan (sika): *poťťši r. on.*

rök|öttädä (Sn B Td), B *-ȍttada*, Td *-ȍttädä*; pr. Sn B Td *-öttäu*, B *-ȍttau*; impf. Sn *-ōťťi*, B *-ȍť* röhkiä (sika kiimaisena): Sn *poľš rököttäu, kooz* (kun) *himoittau šuorad* (karjun suoroa).

rōŋgü|dä (Sn B Td Lm); pr. *-n*; impf. *-in* kiljua; ammua: Sn *ďaло iändäu, r-u, riŋgū.* B *końďī, hōrg r-u.* Td *końďī r-u, härg möllüu.*

ŕōŋgünd (N) kiljunta: *ak ŕ-aŋ-ke* (kiljuen) *tuлou.*

rōŋkämäižis (B) kumarassa.

rötk (B Pl), Td *reťk*, N *rēťk*, V Ph *reťkę*; p. B Pl *rötkäd*, Td V Ph *reťkad*; pl.n. B Pl *rōtkäd*, Td *reťkàd*, N *rēťkàD*, V Ph *reťkad*; pl.p. B *rötkid*, Td *reťkoid*, V Ph *reťkuoid* retikka (raphanus sativus). (v. рёдка.)

rō|ťš (B Pk), Td *-ťš*, V TP Ph *-ťťšę* lumiräntä: Td *egläi oľi röťš* eilen satoi l-ää.

rō|ʿťšätä (B Td); pr. B *-ťťšädäu*, Td *-ťťšädȁv̆*; impf. B *-ťťšäi* sataa lumiräntää: B *лunt vihmaŋke röťťšädäu.* Td *rōťťšädȁv̆ лund i* (ja) *vihmăd.*

s, *s'*, *š*

sa ks. *šina*.

**sabi|da* (B); pr. *-tau* keritä (lammasta).

sab|илаz (Sn Td), B Pl Td *-лаz*, N V *-илas*; p. Sn Td *-илast*, B Pl Td *-лast*; pl.n. Sn N Lm *-илahad*, B Pl Td *-лahad*, B *-лahàd*, V *-илahàd*; pl.p. Sn Td *-илahid*, B Pl Td *-лahid*, Kn *-ľahìd* sapila, sileä, n. kahta syltä pitkä, kuusinen (harv. koivuinen), toisesta päästä terävä seiväs: Sn *sabилahил kanttau heińsuatoɒ* sapilailla kannetaan heinäruot [säilytyspaikkaan].

sabľ (Sn B Td Lh), N *-i*, *sàbľi*; p., pl.n. Sn B Td Lh *sabľ|id*, N *-ìd*; pl.p. Sn B Td *-īd* miekka: N *leìkàž millai pien s-ìl i лaŋgeńìn* (sad.) katkaisi minulta pään miekalla ja minä kaaduin. (v. сáбля.)

šabr|ę (TP); pl.n. *-àd* reiällinen kauha.

sad|a (Sn—V SP Ph Kj M Lh Pv); p. Sn—V Ph Kj M Lh Pv *-ad*, Kn N *-àd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj M Lh Pv *-ad*, Kn N *-àd*; pl.p. Sn—N M Lh Pv *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* sata: Sn *колmetuhat sadattai* kaksituhatta yhdeksänsataa. *otaą sadaą rubľad kouras* (rekimatosta). B *kegō pandau sadoim bapkoin* aumaan pannaan sadoin kaurakuhilain. *kiägàd on puižęd sadan vīž vuoī* ovenrivat ovat olleet puisia sata viisi vuotta. *miлла iža eľi sadan vīž vuoī*. N *en äijàd* (paljoa) *oľä*: *koumęsadàd rubľad*.

sadabapkahīnę (N) sadan kuhilaan: *s. kego* (auma).

sada|hińe (Sn Pl Kš M), Kn V *-hīne*, Ph *-ine*, Kj *-hīńe*; p. Sn Pl Kš *-hišt* Sn Pl Kš V Ph Kj M sadas; Kn V sadan ruplan seteli, sata ruplaa maksava (hevonen y.m.).

sada|ńďž (Kn Td), V *-ąźi*, Pv *-ś*; p. Kn Td V Pv *-ł*; pl.n. *-nded* sadas.

saď|ida (NV); pr. N *-ìn*, V *-in*; impf. N *-ìn*, V *-īn* nakata, viskata, heittää: N *ńügöi* (nyt) *mina saďìn koľťšan* (renkaan), *ka tarìuą piľvèi*. V *saďimme kiven poikki ďoges*. (v. садúть.)

sadòvńīk (N); all. *-ăлę* puutarhuri. (v. садóвникъ.)

šadrakàz (N) rokonarpinen. (Av шадрó.)

sad|u (Sn Pl—V SP; p. *-ud*; pl.n. *-ud*, N *-ùd*; pl.p. Sn Pl—V *-uid*, SP *-илoi* puutarha, puisto. (v. садъ.)

sadu|ľ (Sn B N), Td *sedл*, TP *-ľi*, Lm *-li*; p. Sn B *-ľid*, Td *sedлad*; pl.n. *-ľid*, Td *sedлad*, N *-ľìd*; pl.p. Sn B *-ľīd*, Td *sedлid* satula: Sn *s-ľiss‿ajetau hebол šelgäs*. *s-ľiz oń ďaлgušťimed*. B *s-ľī ištuihe*.

ša|ffeŕ, *-ťeŕ* (N); pl.n. *-fferàd* sulhaspoika. (v. шáферъ.)

sagar (B Pl); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* sakara: B *bembeľin s.* luokan kummankinpuolisen pään ja rahkeenkolon välinen pää.

sag|arv (Sn B Pl Td), B N V SP Ph Lm Pk *-arvo*, Kš *-ar*, *suarau*, N *-àrvo*, Kj *-arm*; p. Sn B Pl Td V Ph *-arvod*, Kš *-ard*, *suaravad*, SP *-arvuo*, Kj *-armod*; pl.n. Sn B Pl Td V SP Ph *-arvod*, B *-arvòd*, Kš *-ared*, N *-àrvod*, Kj *-armod*; pl.p. Sn B Pl Td *-arvoid*, Kš *-arīd*, V Ph *-arvuoid*, SP *-arvoлoi* saukko: Sn *kui eиlę*, *kui* (kuinka ei olisi, kun) *suadau meťšńikät sagarvoid*. Pl. *s. vedèss‿eläu*.

sag|ed (Sn B Td Ph), N *-èd*, Lm *-ei*; p. Sn B Td *-edad*; pl.n. *-edad*, Td *-edàd*; pl.p. Sn *-edoid*, B *-edid*; komp. Sn. *-edembi*; sup. (*kaikiz*) *s-eďim* sakea (savu, tahdas, keitto y.m.), tiheä; matala (ääni): Sn *taigin pūtui* (satuin) *šegoittada sagedakš*. *rugiž oŋ kazvanu šil kohtaл üleę s*. Td *relvàz kazvàv pitkàkš i sagedakš*. Ph *sagedaл iänel*.

sageda|лä (B), Td *-i* sakeana: B *savu nouzou ülähäkš s*.

šagл (Sn B Td N Pk), V *šàglę*, Pk *šàgл*; p. Sn B Td *šagл|ad*; pl.n. Sn B Td Lm

-ad, B N V TP *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid* kalan kidus: Sn *otʌ кала š-ois*! (Av шáглы.)

sago|da (Sn B Td); pr. *-u*; impf. *-i* saota (esim. taikina, keitto jne.) Sn *ďauhot pańďī dai taigin s-i*.

sagoi|ttada (Sn B Td); pr. *-tan*; impf. *-tin* saottaa (esim. taikinaa jauhoilla): Sn *pidʲäu s. taigin, panda ďauhod, ližąta*.

-sah ks. *suai*.

sa|χaŕ (Sn B Pl N), B *-har*; p. Sn B Pl Td *-χaŕid*, N *-χaŕìd* sokeri. (v. cáхаръ.)

saharniťš (B) sokerimalja, -rasia. (v. cáхарница.)

saχaŕve|ži (B); p. *-ī*; pl.n. *-ded* sokerivesi. (v. cáхаръ.)

šahišta (B); pr. *-u* kahista: *matkadau heińikos, vai* (niin että) *heińäd š-u*.

said (Kn); pl.n. *-àd* turskan sukuinen merikala. (Av сайда.)

šai|k (Sn B), B Td *-k̄*, Kn Lh *-k̀*, V Ph Lm *-kkę*, TP *-k̆kę*; p. Sn B Kn Td *-kkad*; pl.n. *-kad*, B *-kàd*; pl.p. Sn B Kn Td *-koid* kiulu (varrellinen): Sn *ruťškaη kere* (varrellinen) *ragend* (kehlo) *oo š. šaikaл vett‿amuлttau* (ammennetaan). Kn *šaikaл amuлtai korvoihe*. Td *vazoid ďuotettau š-k̄* vasikanjuottokiulu. (v. шайка.)

saiv|aŕ (Sn B Td N), B *-àr*, N *-àŕ*, Td *-ăŕ*; p. Sn Td *-ard*, B *-arī*, Td *-ărd*; pl.n. Sn B Td *-ared*, N *-arę̀d*; pl.p. Sn Td *-aŕid*, B *-aŕīd* saivar: Sn *s. eläu piäs*.

saj|annaine (Lm); pl.n. *-ànnaizęd* sulhasen läheinen naissukulainen häissä. (vrt. v. свояченица).

sak̀ (Pl Td); p. Td *sakkad*; pl.n. *sakad*; pl.p. *sakuid* naisten lyhyt suoraselkäinen kesätakki; Td samanl. pusero. (v. сакъ?)

šakš|u (V Lm); pl.n. Td *-àd* sakka, joka huonoa voita sulatettaessa kerääntyy pohjaan: Td *š-àd on pohďălę̆ ďiădü*. (Av шакша.)

sa|лag (Sn B Pl Td N), B N *-лàg*, Td Kš *-łak*, TP Ph Lm *-лaťťi*; p. Sn B Pl Td *-лagad*, Kn *-лàk̀àd*, Td Kš *-łakkad*, B *-лaťťīd*; pl.n. Sn B Pl Td *-лagad*, B N *-лagàd*, Td Kš *-łakad*, Ph *-лaťid*; pl.p. Sn B Pl Td *-лagoid*, Td Kš *-łakoid* salakka (kala): Sn *заlagoid suadau oηgē, suadau verkkō*.

залаgťилkk(v) (B) pieni salakka ensim. vuonna.

залagver|k̄ (B Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* salakkaverkko.

šaлa|š (B Td), Lm *-ššu*; p., pl.n. B Td *-šud*; pl.p. *-šuid* havu-, lumimaja (josta esim. teiriä ammutaan): B *mina лuaďin лumē moižen š-šun i* (ja) *šinne š-šū mina mänen, ištuzen šinne šüdämē* (sisään) [odottelemaan kettua haaskalle tulevaksi]. *š. mugoiŕe* (sellainen) *ku peza лuaďittu, ünńā* (kokonaan) *лumē*. (v. шалáшъ.)

saл|b (Sn), Kš *-v*; p., pl.n. Sn *-bad*, Kš *-vad* salpa.

залbado (B); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* pato.

залba|ta (Sn B Pl Td Kš V TP SP Ph), Kn *-tta*, N *saubàtta*, Kj *saubata*; pr. Sn—Kš V TP Ph *залbadan*, B SP *залboan*, N *saubadan*, Kj *sauptan*; impf. Sn—Kš V TP Ph *залbažin*, N *saubàž*, SP *залbain*, Kj *saupšin* sulkea, panna kiinni: Sn *s-dă ukš* (ovi) *umbē*! *veŕi s. vežī s-tau рлoťinaл* (padolla), *štob‿ei uiďīž* (ettei virtaisi vapaasti). *ńeńäą̆ s-dau* [nuhassa]. Td *ela s-da ust*! *hän s-kai uksen*! N *veri voi saubàtta. ak saubàž lehmàd tahnài* (navettaan). *saubada* (sulje) *buràkko* (kori)!

залba|ududa (Sn), B Td *-duda*; pr. Sn *-udū*, B Td *-duu*; impf. Sn *-udui*, B Td *-dui* sulkeutua, mennä kiinni: Sn *ukš* (ovi) *iťšeksē ei s-udu. ńeńähuogamet s-uduťťī, uzohťim mi oлnou* sieraimet s-ivat, nuha taitaa olla.

saлd|ať (Sn), B Kn *-àt*, B Pl Kn Td Kš *-at*, N *saudat, saudàt*, V Ph *saлd|attę*; p. Sn—Kš V Ph *-attad*, B *-àttad*, N *saudattad*; pl.n. Sn—Kš V Ph *saлd|atad*, B *-àtad*, Kn *-àtàd*, N *saudatad, saudàtàd*; pl.p. Sn—Kš *saлd|atoid*, B *-àtoid*, N *saudatoid, saudatoid*, V Ph *salдatuoid* sotamies: Sn *täs küläs s-atoid oo. hän tuli s-attam-*

piäi (sotapalveluksesta). Td *saldatoihe* (sotapalvelukseen) *piďi lähtä*. N *saudattan слūži* (palveli). (v. солда́тъ.)

šалg (Sn B Pl Td), B V TP Ph M *-u*, N *šaug*; p. Sn B Pl Td M *šалg|ud*; pl.n. *-ud*, N *šaugud*, *šaugùd*, Ph *šалg|ùd*; pl.p. Sn B Pl Td *-uid* palttinasta (säkkikankaasta) tehty selkäreppu; kivespussi (miehen, eläimen): Sn *pane leïbäɒ š-ū! ďoga mužikaл* (miehellä) *š-ud oǫ*. B *š. šelgäs kanttau, havados* (säkistä) *лòaďit*; *lämťšàd* (viilekkeet) *nuorahižed libo* (tahi) *trapiťšahižed* (rievuista tehdyt). V *š-u selgàs, iťše ńälgàs* (san.). M *ku havadō pandau midä* (jotakin), *se š-u*.

salgo (V); p., pl.n. *-d* salko (heinäsuovassa).

šali|da (Pl N); pr. *-u* peuhata: N *suou* (rupeaa) *лapšīŋke š-mài*. (v. шали́ть.)

sa|lm (Sn B), Sn B Td Kš *-лm*, Lm *-лmi*; p. Sn B Td Kš *-лmed*, pl.n. Sn B Td Kš Lm *-лmed*, B *-лmęd*, Pk *-лmèd*; pl.p. Sn B *-lmid*, Sn Td Kš *-лmid* salmi: Sn *salm oŋ kaid koht ďärves. salmeл калad eletäu*. B *kahten ďärveŋ keskuťš s.*

sal|o (Sn B Pl Td Kš N TP SP Pk); p. Sn B Pl Td Kš *-od*, N *-ŏd*, SP *-uo*; pl.n. Sn B Pl Td Kš SP *-od*, N *-òd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *-oid*, SP *-олoi* salo (metsä): B *лoittoińe* (kaukainen) *tagameťš s.* Pl *heboǫ lōužiį salol лoittoǫ* (kaukaa). Td *sūŕ meťsik s.* SP *s-od oǫ лoitton*.

**salož|ę* (Ph) salokas, salo-: *лailoi sepuoi suaren s-an* (kan.).

salv (Sn B), B Lm *-o*; p. Sn B *-od*; pl.n. Sn B Td V *-od*; pl.p. Sn B Td *-oid* rakennuksen kehä, salvo, kaivonkarkku, -kehys. B *s-oiľe salvettu peŕī, еule nostettu hän samtaloлę* (sammalelle). Td *s-oiле nostettu* kehälle hakattu [huone].

salvada (Sn B Kn Td), N *sauvada*, Kj *sauvda, sauvoa*; pr. Sn B Kn Td *salvan*, N Kj *sauvan*; impf. Sn B Kn Td *salvoin*, N Kj *sauvoin* 1) salvaa rakennusta, rakentaa hirsistä; 2) kuohita: Sn *salvetau ka лastuɒ pakkū* (lähtee) *äij* (paljon). *końavaл* (kuohari) *heboǫ salvoi*. B *лotńikad* (kirvesmiehet) *perť salveťtī. konevaлad salvetau ubehid* (oriita), *poťšīd* (sikoja), *kažīd* (kissoja), *koirid*. Kj *aitan sauvoimmo*.

salva|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. *-ťin* antaa kuohita, kuohittaa: Sn *ťüö omad hebod s-ťittɛ* oletteko te omat hevosenne kuohituttaneet? B *s. koir, ubeh* (ori).

sama (B Kn); p., pl.n. *-d* sama: B *sen päivän saman tuli* sinä samana päivänä tuli. *ühtē samā halmehē šiemeìau rugišt* siihen samaan halmeeseen kylvetään ruista.

samàińę (N) sama: *se s., kudam heilę pidàŭ* juuri se sama, joka heille on tarvis.

šamai|ta (Pl); pr. *-dau* hytisee, tutisee, värisee.

sa|mal (Sn), B *-lamo*, B Pk *-лmag*, N *-umago*, V Ph Lm *-лmę*; p. Sn *-malod*; pl.n. *-malod*, B *-lamòd*, *-лmagod*, N *-umagòd*, V Lm *-лmad*, Ph *-лmàd*, Pk *-лmagòd* rakennuksen ulkonurkka: Sn *mužīk* (mies) *nouž samalod mü^{ə}i salvoлę* (salvokselle). Pk *uglįs* (nurkissa) *on salmagòd*.

sam|avar (Sn), B Td *-var*, N *-uvar*, Lh *saavar*; p. Sn *-avarad*; pl.n. Sn *-avarad*, B *-varad*, N *-uvaràd*; pl.p. Sn *-avaroid* teekeitin: Sn *käskɛ panda s.* käske panna t. kiehumaan! (v. самова́ръ.)

sam|buda (Sn B Td), TP Ph *-muda*; pr. Sn *-bū*, B Td *-buu*, TP Ph *-mū*; impf. Sn B Td *-bui* sammua: Sn *kai лampat s-uťtī, pimed on*. B *tuli s-buu*. TP *iäń(i)* on *sammunu*.

sambu|ttada (Sn B N), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. Sn B *-ťin*, Td *-tin* sammuttaa: Sn *ťüö sambutakkad лampad iärē* (pois)!

samī (Sn), B *samįi, suamoi*, N *suomiį, suomī* positiivin ohella osoittaa superlatiivia; aivan, ihan, juuri: Sn *kuabe on s. brak pelvas kuлu* rohdin on huonoin pellava-pahanen. *końaparž* (kurkihirsi) *oǫ s. ülimäińe parž. s. kešk pūs oǫ šüdäimpū* (sydänpuu). B *hoŋg samįi ďäred* (vahvin)

parž libo (tahi) *pū. suamoi tobď kivińe kodi mejan ľinnas* suurin kivitalo meidän kaupungissa. Td *petroskī liń on ońegàn samiaл randàл* Petroskoin kaupunki on aivan Äänisjärven rannalla. N *andoi heboo, suomijàn parahaa* (parhaan). *śe suomiį mieź* juuri se mies. (v. сáмый.)

samm|aľ (Sn B), B Pl Td V Ph Lm Pk *-aл*, N *-àľ*, *-au*; p. Sn Td Pk *-aлд*, B Ph *-aлт*, B *-aлod*, Td *-ăлŏd*; pl.n. Sn Td *-aлed*, B Pl Pk *-aлod*; pl.p. Sn *-aľid*, Td *-aлoid* sammal: Sn *pid*ⁱ*äu ńühťidä sammaлn puazuihe* (seinien liiterakoihin, hirsien väliin). B *sammaлoлę kodi* (asuinrakennus) *nostetau* (rakennetaan). *suo-, vezi-, kaľľīsammaл. vaлged sammaл* (N *vauged sammau*) jäkälä. Td *lähtemme sammaлoi* (sammalia hakemaan).

sammali|ī̆k (Td); p. *-kkod* sammalikko: *tägä* (täällä) *on hüvä s.*

sammaliĭkkàz (Td) sammalinen.

sammaл|zuda (B Kn), Td *-duda*; pr. B Kn *-zū*, Td *-dū*; impf. B Kn *-zui*, Td *-dui* sammaloitua: Kn *vieriį* (vierivä) *kivi igin* (ikänä) *ei sammàлzu* (san.).

sammaлzuška|ta (B); pr. *-dau*; impf. *-i* alkaa sammaloitua.

sammàл|ta (B); pr. *-dan*; impf. *-žin* sammaloida, sammaltaa: *s. kodid, konz nostetau* s. asuinrakennusta, kun sitä rakennetaan.

samoira·s (N) aivan, ihan: *koľťšaižęę panou kädęi i lień s. kui śīd ounu* sormuksen panee sormeensa ja se sopi aivan kuin siihen kuuluva. (v. самый ja разъ.)

sa·mostreл (Td) viritetty pyssy. (v. самострѣлъ.)

šamšę (Lm) vesilinnun räpylä.

san|a (Sn B Td TP N M Lh); p. Sn B Td TP M Lh *-ad*, Td *-ăd*; pl.n. Sn B Td M Lh *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn B Td M Lh *-oid* sana: Sn *ďereťńiĭk tuлou* (on) *paha* (ruma) *s., ei hüvä.* B *euлe sanad pūs* ei ole puutetta puista. N *suoin sanumài hüvàu sanàu, što oлę hüvä, лaske ierę̆h* aloin pyytää hyvin sanoin, että ole hyvä ja päästä. M *se s.* (mitä sanottiin) *on toži.*

sanai|ne (TP SP); pl.n. TP *-zed*, SP *-žed* sananen.

san|ampoľv (B Pl), Kn *-ànpoľv*ⁱ sananlasku, -parsi.

sandaлk (Td) vesiliima l. väri, jolla verkkoja värjätään; tekee verkon vedenväriseksi; järvessä kasvava *līmhein* otetaan kesällä ja kuivatetaan, survotaan pulveriksi; sitä kun pannaan kiehuvaan veteen, syntyy *s.* (v. сандáлъ.)

san|eлda (Sn Td), B *-eлta*; pr. Sn *-eлęn*, B Td *-eлou*, N *-ęлòu*; impf. Sn *-eľin*, B Td *-eľ* kertoa, jutella: Sn *šidä ďieлod* (asiaa) *ei pidä s. ńi keлл(ę)* (kenellekään)!

sanoma|ine (Ph);. pl.n. *-ižed, -d* sanoma, tieto, uutinen: *olīž minul s-ižed. oлnou hüväd ka sano*! (kan.)

san|ond (Sn), N *-ùnd*; p., pl.n. Sn *-ondad*; pl.p. *-ondoid*, N *-ùndòid* sanonta: Sn *hänen sanondad müö*ⁱ *i sūďizeťťī šigä* hänen sanojensa mukaan ratkaistiinkin riita siellä. N *hänen sanùndòid müöitę̆*.

**sanoška|ta* (N); pr. *-ndęm* alkaa sanoa.

**san|ozetta* (Sn); pr. *-ozou*, Td N *-uzou* sanotaan, nimitetään: Sn *virunaińe* (maassa viruva) *pū sanozou hagokš. ihastuz veńakse sanozou rādosť.* N *ťeravài sanùzou, a ei ťeravài ďieлo roďiię* pian on sanottu, mutta asia ei ole niin nopeasti suoritettu.

san|uda (Sn—Td N M Lh), Td V TP Lm M *-oda*; pr. Sn—Td N M Lh AV *-un*, Sn V *-ȯn*, B Kn Td N *-uu̯*, B Td N V TP Lm M Lh *-on*, N *-ùn*, Ph *-òŭ*; impf. Sn—Td N M Lh *-uin*, Sn *-oin*, Td *-ùi*, *-ùⁱ*, Td V TP M *-oin*, Ph *-uoin*, *-ᵘòin* sanoa, kertoa: Sn *sanu ťervehüì kodińikoiлę* (kotona oleville)! *sanugat staŕinad, maлttanette* kertokaa satuja, [kun] osannette! Kn *keŋki kuite sanū* kuka mitenkin sanoo (eri tavalla). Td *sanugat tervehüt meiďę̆n külàspⁱàì*! N *ei olīž̆i sanuttavad, miťťe millài on ďieлo* eipä voisi sanoakaan, millainen asia minulle on sattunut.

**sanùksẹndẹ|лda* (N); impf. *-l* kertoella, jutella.

**saŋge|i* (TP); sup. *-ʿimàd* paksu.

**šaŋgur|dada* (M); pr. *-dau* mongertaa, puhua huonosti: *nareko š-dau pagižou l̄ūďikš* tahallaan puhuu m. lyydiksi.

sa|p̄ (Sn—N), V SP Ph Lm *-ppi*; p. Sn—N *-pped*, V *-ppid*, SP *-ppie*; pl.n. Sn Pl—Kš SP Lm *-ped*, V *-pid*; pl.p. Sn Pl Td *-ppid*, Kn Kš *-ppīd*, SP *-ppī* sappi, sappirakko: Sn *sapem puhkaidad, rok̄ l̄ienou karged* jos [kalan] sappirakon puhkaiset, niin keitto tulee karvas. B *sapp‿oŋ калал: haugiл, лahnaл. kondijaл* (karhulla). *sapp‿oŋ‿karged.* Pl *s. ku puhkenou, šīt* (niin) *se лaskou* (antaa) *kargedaa̯* (karvaan maun).

**sapńi|da* (N); pr. *-ụ* siepata: *ŕeboi s-ụ kuk̀oin.* (v. схáпнуть.)

sapòžni|k (B Pl Td), p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* suutari. (v. сапóжникъ.)

sar|a (Sn B N); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* saraheinä: Sn *s-ad kazvau ďärveẹ randoiл vedes i suᵒiл.*

šar|a (Sn B Td), p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pallokartta (koulussa); (äänestys)pallo: Sn *šaroiл* (*šaroid müᵒi*) *vuiberittau starši-nat prauľeńńas* palloäänestyksellä valitaan kunnanvanhimmat kunnanhallituksessa. (v. шаръ.)

saraheі|ń (Sn), B Td N Pk *-n*; p., p.pl.n. Sn B *-ńad*, Td *-näd*; pl.p. Sn B *-ńid*, Td *-nid* saraheinä.

sara|ffon (Sn), B Pl Td *-ffan*, Kn *-fan*; p., pl.n. Sn *-ffonad*, B Pl Td *-ffanad*, Kn pl.n. *-fanàd*; pl.p. Sn *-ffonid*, B Pl Td *-ffanoid* hihaton leveä naisen hame, jossa on viilekkeet; kuuluu kansallispukuun ja pidetään koreiden paidanhihain kanssa. (v. сарафáнъ.)

sar|ai (Sn—Pk), B *-ài*, Kj *-ä*ⁱ; p. Sn Pl Kn Kš N V TP Ph M Lh *-aid*, B Td *-ajad*, SP *-aidu*; pl.n. Sn Pl Kn Kš—Ph M Lh *-aid*, Sn Td *-aʿid*, B Td *-ajad*, Kj *-ä*ⁱ*d*; pl.p. Sn Pl Kn Kš TP Lh *-aiлoid*, B Td *-ajoid*, V Ph *-aiлuoid*, SP *-aiлoi* navetan parvi, navetan päällä oleva säiliöhuone, jossa säilytetään heiniä, olkia, ajoneuvoja; siellä kesäisin maataan, Td SP Ph Lm myös lato: Sn *meiďeẹ saraʿiл oń ďauhonъkivi. tagasaлb oọ saraʿin veräis.* B *mužik* (mies) *reged* (kuorman) *ajᵘòi saraiлẹ.* N *veďi ouged* (oljet) *ŕīhès-piei saraiлẹ̄.* Pk *mina lähten saraiлẹ magaitta.* (v. сарай).

saraidiezd (Td); p., pl.n. *-ad* navetan parvelle parruista tehty ulkoa vievä silta. (Av сарáй ja ѣздъ.)

saraipordah|ad (B); pl.p. *-id* ed.

saraiʿśiud (N); p. *-ad* ed.: *nouzou s-ad müöiłe i* (ja) *kaťťšuu̯ saraiл.*

saraju|kš (Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* navetan parven ovi.

saraiveräi (N) ed.

sarď (Sn B Pl Td), N *sarď*, V TP Lm *sarďẹ*; TP *sàrďẹ*, Pk *sàrď*; p. Sn B Pl Td *sarď|ad*, pl.n. *-ad*, Pk *sàrďad*; pl.p. Sn B Pl Td *sarďoid* reen liistepohja; hiilikori (matala, reunoina vain yksi päre); munasarja (kanalla): Sn *regeл piďetäu sarďad taлveл. sarďad piďetäu hīl̄iden aл, ku päre paлau svieʿťšas* (pärepihdissä). *kana muńiu ďäiťťšäd* (munia) *sarďan, kaks sarďad.* B *vežikòadiл* (vesitynnyrin) *piäл pidettau sarď* [vettä vedettäessä talvella].

sarďa|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed* päreliiste, joka esim. sieniä suolattaissa pannaan sienien päälle painon kannattajaksi, jotta vesi nousee sienten yli: B *s. päregis pl̄eťittau* (sidotaan) [kuten korin pohja].

sarďłaštᵉšik (Td) liistepäre.

šar|f (Sn), TP *-fẹ̀*; p., pl.n. Sn *-fad*, TP *-fàd* pitkulainen kaulaliina: Sn *pane kagлaл š. l̄ibo* (tahi) *paiī̄k* (liina)! (v. шарфъ.)

sarg (B Td Kš); p., pl.n. Td Kš *-ad* B kaistale, liuskale, suikale, nauha; Td Kš (kotikutoinen, harmaa) sarka (kangas), josta tehdään arkihousut, kauhtana: B *tuohine sarg* tuohisuikale.

sargahińe (B) villainen: *haltak* (kesäpäällystakki) *on s.*

sarv (Sn—N Kj), V *-i*, V TP *sàrvi*, SP Ph Lm *sarvi*; p. Sn—Kš V Ph Kj *sarved*, SP *sarvie*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Lm Kj *sarved*, B N *sarvèd*, V TP *sàrvèd*; pl.p. Sn Pl N V Kj *sarvid*, B Td Ph *sarvid*, Kn Kš *sarvīd*, N *sarvìd*, SP *sarvī* sarvi; lapsen imetyssarvi; ruutisarvi: Sn *lehmälloo sarveD*. *last sarvell imeletteäu*. B *anda лapseле s.*! TP *süötetäh лapsi sàrvèл*.

sarvetoińe (Sn), B *sarvitoińe*, *sarvitᵘoińę*, N *sarvetoinę*; p. Sn *sarvetošt*, B *sarvitošt*; pl.n. Sn *sarvettomad*, B *sarvitoižed*, N *sarvetoižed*; pl.p. Sn *sarvettomid* sarveton, nutipää (lehmä).

sa|rvikaz (Sn Pl), Td *-rvikaz*, *-rvikàz*; p. Sn Pl *-arvikast*, Td *-rvikast*; pl.n. Sn Pl *-rvikkahad*, Td *-rvikahad*; pl.p. Sn Pl *-rvikkahid*, Td *-rvikahid* sarvekas, sarvipää, Td myös suurisarvinen: Sn *s. lehm.*

sarvtruba (B) sarvesta tehty paimenen soittotorvi. (v. трубá.)

sarvu|d (Kš); p. *-t*; pl.n. *-ded*; pl.p. *-žid* pieni sarvi.

sata|ttada (Sn—Kn N V Ph), Td *-tada*; pr. Sn—Td N V Ph *-tan*, N *saàttau*; impf. Sn B Td Ph *-tin*, Pl N *-ttin*, Kn *-ttīn*, V *-tti*, Kj *-tīn* loukata (fyysillisesti), satuttaa: Sn *лaps sataď dалgan*. B *minä kivē s-tin dалgan*.

sati|k (Sn B); p. Sn *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* satiainen.

satk (Sn B Td), Lm *-ę*; p. Sn B Td Lm *-ad*; pl.n. *-ad*, Td *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid* kalasäiliö l. -sumppu: Sn *satkas калaD piďetäu*. Td *šügůžęл лoht dалŏ äi pandàᵘ satkàⁱ* syksyllä lohia pannaan kovin paljon sumppuun. (v. сад|óкъ, -кá.)

šatr(E) (N); p. *-ad* teltta. (v. шат|ёръ, -рá.)

satšk (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* haavi, kalahaavi. (Arv сач|ёкъ, -кá.)

satta|zetta (Sn B Td Kš), Pl *-zeta*, Kn *-daste*, N *-daze*, V Pv *-dakseh*, SP *sattoakseh*, Ph *-dakseheze*; pr. Sn B Pl Td Kš *-zen*, Kn N *-moi*, V Pv SP *-mos*, Ph *-mokseh*; impf. Sn Pl Td Kš *-žin*, B Kn N *satoimoi*, B *satoihe*, *satuoihe*, Td *satoimē*, V Pv *satuoimos*, SP *satoimos*, Ph *satuoimos* loukkaantua (fyysillisesti), satuttaa: Sn *mina лaŋgeńin dai sattažin*. B *dалg satuoihe*.

sauhtrakoi|da (Sn); pr. *-(tšen*; impf. *-(tšin* syödä aamiaista. (v. зáвтракать.)

saur (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kimo (hevonen): *s. hebo тилou* (on) *kakškarvaińe* (-värinen), *валaр̄* (vaalea). (v. саврáсъ.)

saura|s (Sn), B *-z*, Td *săvărăs*, N *sauràske*; p. Sn *-ssud*, B *-st*; pl.n. Sn *-sud*, B *-had*; pl.p. Sn *-suid*, B *-hid* liinakko (hevonen): Sn *s. on vie валapembi kuv saur hebo*; *s. hebo еулę dалoli saur*: *ńi saur*, *ńi rusked* l. on vielä vaaleampi kuin kimo; l. ei ole räikeästi kimo (kaksivärinen) eikä ruskea. (v. саврáс|ъ, -ка.)

sauv (N); ad. *-au* tukipuu, sauva: *s. on trubàs* (savupiipussa). *trubam mužik* (mies) *panòu umbęi* (sulkee), *s-au tugedàŭ* (tukee).

sava|k (Sn B), B *-k*, Ph Lm *-kko*; p. Sn B *-kkod*; pl.n. *-kod*, B *-kod*, TP *-kòt*; pl.p. Sn B *-koid* sauva, suksisauva, keppi; kangaspuissa se puu, jolla kutoja kiertää kangastukkia: Sn *s-koo vuoho* (avulla) *kävelęn*. B *savakon ńokas on kehäižed* (sommat).

savako|ińe (Sn B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni sauva, keppi.

sav|i (Sn B Td N Lh); p. *-ed* savi: Sn *saves kirpiťtšäd* (tiiliä) *лиaďitau*. B *sobad* (vaatteet) *oŋ kai savē tölädüttü* (tahraantuneet). *sobad oŋ kai savès*. Lh *галaaskoit saved* hollantilaista savea (kivihiiltä ?).

savigui|k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkid* harmaa, savihaudoissa elävä kuikka.

saviheiń (Pl); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* jauhosavikka (chenopodium álbum).

savikarv (B); p. *-ad* tummanharmaa (väri).

savikua|k (Td); p. *-kkud* savipaakku (kova pellossa).

sav|ińe (Sn B Pl Td Kš), Kn N V *-īne*, SP Ph *-ine*, Kj *-ińe*; p. Sn—Kš *-išt*, SP *-istu*, Ph *-istę*; pl.n. Sn B Pl Td Kš Ph *-ižed*, Kn N V *-īžed*, SP *-ized*; pl.p. Sn B Pl Td Ph *-ižid*, Kn Kš *-ižīd*, SP *-izī* savinen, savi-: Sn B Td *s. pada* savivati, -ruukku.

savipada (Lm) savivati, -ruukku.

savipohď (B Td); p., pl.n. *-ad* savipohja (järvessä, uunissa).

savì|ťš (Pl Td); p. *-ťťšud*; pl.n. *-ťšud*; pl.p. *-ťšuid* matalikoissa ja heinikoissa, saviojissa elävä pieni sorsa: Pl *s. on harmag, muad müõi ďuoksendeлou*; *ńuok* [2—3 cm] *pitk.*

savituk (B) savikokkare.

sav|oim, -oin, -ᵘoim (B), p. *-oint, -oiń̀t*; pl.n. *oimed*; pl.p. *-oimid* sauvoin, tarvoin.

savra·sii (Td) vaaleanruskea, kimo (hevonen, lehmä). (v. саврáсый.)

savu (Sn B Pl Td N TP), Td *sau*; p., pl.n. Sn B Pl Td *savu|d*, pl.p. *-id* savu: B *s. nouzou trubàs* (savupiipusta) *taivahä.*

savupertti|ńe (Td); pl.n. *-žed* savusauna (rysien kuivaamista ja paikkaamista varten vesien rannalla).

savu|z (Td), TP *-s*; p. Td *-st*; pl.n. *-ksed* lehmisavu (sääskiaikana): Td *lehmäd šeižutau savuksen aл̄.* TP *s-s azutah* (tehdään).

se (Sn—Pk), B *še*, N *śe*; p. Sn Pl Td Kš M Lh *šidä*, B M *šida*, B SP Ph *sidä*, Kn N V Kj *śida*, Td *šiďä*, N *śidä*; gen. Sn—Td N—M *sen*, Sn *śen*, B M Lh *šen*; in., elat. Sn B Td Kš M *šīd*, Kn *śiš*, N *śīd*, *śīn*, *sis*, TP SP AV *sīt*, Kj *śīt*; ill. Sn B Td Kš M *šihi*, Sn *šī*, B Lh *šihe*, B *sihi*, *sīh*, N *sihe*, TP *sīhę*, *sih*, Kj *śihe*, Lh *šīh* se: Sn *ahtad verkoɒ šī kokšā* (kuivaamispuuhun). *šилл‿aiga kuńi. šīď ďieлoss‿äijäd barišoid et sua* siitä työstä et suuria voittoja saa. B *šida müõ* sen mukaan, sikäli (kuin). *siл kieraл* heti. Td *sen päivän sanutùn tuлdàᵘ* sinä määrättynä päivänä tulevat. *mi hüvä tuli šihi neiťťšud* oikein (kuinka) hyvän näköinen neitonen tuli siihen. N *śīn bohatui iľmoižękš igàkš* niin (siinä) rikastui iäkseen. *śida mina sindai kuťťšuin* sitä varten minä sinua pyysin (tulemaan). *hän ei mäne śida* (sitä varten). *sīd lienou mužik* siitä tulee mies. *śiu aigau* sillä aikaa.

śe (N), Td *se* niin sitten, niinpä, sitten: *śe eleťťī oľďī* niin sitten elivät, olivat. *eezimäi* (ensin) *kaskèn ajàu, barbàd se* (sitten) *leikadau. mureń hällai ŕegi i śehän on goŕeuzunnu i pahàs mielès* häneltä särkyi reki ja niinpä hän on vaivautunut ja pahoilla mielin. *sina katkaižìd millai sruunaa dai śe en itke, a śina sormin ťiehte* sinä katkaisit soittimeni kielen, enkä sittenkään itke, mutta sinä sormien takia [itket]. Td *dai saxaŕid se e‿ułę* eikä sokeriakaan ole.

šeb|ä (Sn B Pl Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* reensepä (etuosa); naisen paidassa rinnan yli menevä kirjava nauha: Sn *pane šebā havad* (säkki)! Pl. *š. räťťšinäs* (naisen paidassa). Td *ište* (istuudu) *šebäle*!

šebäde|лzettä (Sn), B *-lzetä*; pr. Sn *-лzemme*; impf. *-лžimme* syleillä toinen toistaan.

šebädelü|s (Sn); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* syleileminen: *heitä š., aino šebädeлzet* jätä s., aina syleilet.

sebädütä (Kn); pr. N *śebäduttai* syleillä toinen toistaan kerran: Kn *s. ei voida.*

šebämp|iä (Sn B); p., pl.n. *-iäd*; pl.p. Sn *-iäid*, B *-äid* naisen paidassa rinnan yli menevä kirjava reunanauha: Sn *š. om mustiį ľibo* (tahi) *ruskeďideη kirďoideη ker lentoťšk* (nauha), *akad* (naiset) *ostetau räťťšinā* (paitaan).

šebäpäju (Td) reen sepipaju.

šebä|tä (Sn B Td), N *sebädä*, Pk *šebä|ťä*; pr. Sn B Td *-dän*; impf. *-žin*, N *sebäžin* syleillä, halata: Sn *mina šindai š-dän. akat š-täu ku tervehüt лuaďitau toiŕe toižeл* naiset syleilevät kun tervehtivät toinen toistaan.

šebävi|ťš (Sn B Pk), Td *-īs*, *-ìs*, Ph *sebäviťťšę*; p. Sn B Pk *-ťťšad* reen sepävitsa: kaustan etupäästä jalaksennokkaan menevä vitsa.

sedaťšk (Lh); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kyyditävä. (v. сѣдо́къ.)

śed|ę̄ (N); pl.n. *-ę̄(àd* harmaa (tukka): *staŕikainę* (pieni vanhus) *vahN*, *tukàd śedę̄(àd i bàrd ś.* (v. сѣдой.)

sedł (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-ęd* satula. (v. сѣдло́.)

sedłai|da (Td); pr. *-(ťšen*; impf. *-dī* satuloida: *s-(ťše hebo*! (v. сѣдла́ть.)

seďoл|k (B Td), Tp Lm *-kkę* setolkka, silapaatsa. (v. сѣдёлка.)

šegoi|ttada (Sn B), Td *-tada*, *s-tada*, Kn *ś-ttada*; pr. Sn B Kn Td *š-tan*, N *śiettai* (pass.), V *s-ìeìah*, TP *s-tetah*; impf. Sn B Td *š-ťin*, Kn *ś-ťīn*, N *s-ť* sekoittaa, hämmentää, sotkea (panna sekaisin), häiritä: *ďauh š-tettau vedē* jauhoja hämmennetään veteen. B *uńi š-teťťī* (häirittiin). *minä š-tan оланďad tšaijuŋke zakuskakš* m. s-tan (valmistan) pannukakut teen kanssa särpimeksi. Td *naižed š-tettau taiginad. š-tada* (sotkea) *лаŋgat*. N *pudròŋke maido śiettai*. V *härkimeл s-ìeìah taigin*. TP *ďauhòd s-tetah taiginah*. Pk *šeguòita taigin*!

šego|ta (Sn); pr. *-dau* sotkeutua, sekaantua: *ťäälöiłe keskē* (sekaan) *oo̯ š-ttu kirpuD* [sanotaan, kun kovin syyhyy jk kohta].

šeib|äz (Sn Pl Td Kš Pk), B Td *-ǎz*, Kn *ś-äs*, N V *ś-äz*, N *s-ǎs*, V TP Ph Lm *s-äs*; p. Sn Pl Td Kš *-äst*, Kn N V *ś-äst*, N *s-ǎst*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *-ähäd*, Kn N V *ś-ähäd*, Td *-ǎhǎd*, Td Pk *-ähǎd*, N *s-ähǎd*, V TP Ph Lm *s-ähäd*; pl.p. Sn B Pl Td *-ähid*, B Ph *s-ähid*, Kn N V *ś-ähīd*, Kš *-ähīd* seiväs: Sn *aidaa̯ лuaďides pidⁱäu š-ähäd püštädä*.

**šeimi|da* (TP); pr. *-u* valmistaa, hankkia: *muamah* (äitinsä) *š-u ďuomizèD*.

šeiń (Sn B Td Kš), B Td Kš Pk *šein*, Kn N *sein*, V TP Ph Lm *seinę*; p. Sn B Td Kš *šeiňäd*, B *šeiňad*, Kn *seinäd*, Kš *šeinäd*, N *seinad*, *śeinäd*; pl.n. Sn B Td Kš *šeiňäd*, B *šeiňad*, Kn *seinad*, Td *šeiňǎd*, *šèiňǎd*, Kš *šeinäd*, N *seinàd*, Ph *seinǎd*, Pk *šeinad*; pl.p. Sn B Td *šeiňid*, Kš *šeiňīd*, TP *seinid* seinä: Sn *zirkaло* (kuvastin) *šeiňäлл‿oo̯. nojeuzuda šeiňäd vastE. лauťťš‿om piťuD šeiňā̄*. N *panou seinad vastę̄ kravaťťī* panee seinän viereen sänkyyn.

šeižaďi (Sn B Td), N *seišťši*, Lm *seižoďi* seisoa|llaan, -lleen: Sn *nouze š.*! B *š. pandau üheksa snòappud* (lyhdettä) *bapkä* (kuhilaaseen). *š. pagižou* (puhuu). N *nostau muos-pieìę seišťši. nukùd* (torkut) *seišťši*.

šeiža|ttada (B Lh), Td *-tada*, N *seištada*; pr. B Td Lh *šeižatan*, N *seištau*; impf. B Td Lh *šeižaťin*, B *seizǎteťťī*, *seisteťťī*, N *seišť*, *seišťš*, *seištoi*, *šeištoi* panna, asettaa seisomaan pystyyn, pysäyttää: B *snòapud bapkoiłe* (kuhilaille) *š-tettau*. Td *š-ta hebo*! N *seišť koŕeìaa̯* pysäytti vaunut. *seištau heboo̯ rīhen tagàs. nügöi om viлud iumad, i külmäž, šeištoi ďärveň* nyt on kylmät ilmat, jäädytti järven.

šeiža|ttuda (Sn B), Td *-tuda*, N *seištuda*; pr. Sn B Td *šeižatun*, N *seištuu̯*; impf. Sn B Td *šeižatuin*, N *seištuťťī* seisattua, asettua seisomaan, seisahtua, pysähtyä: Sn *š-t‿uksempiełē* (ovenpieleen)! *paraχot* (höyrylaiva) *š-tui randä. vähäižem‿matkaž, š-tui*. B Td *tšóasùt š-tuťťī* kello seisahtui. N *ńellau kündęu šeištuda* asettua nelinkontin. *seištę dorogàd vastę̄* asetu seisomaan tien viereen! *seištùttai ukśťšuppùi* (ovinurkkaan). *mida* (mistä syystä) *hebod seištuťťī*?

seižoteлìa (TP) seisoskella.

šeižuda (Sn B Pl Td Kš), TP Ph *seižoda*, Kn *śeižoda*, N *seižuda*, SP *seizuo*, Kj *śeižuda*; pr. Sn B Pl Td Kš *šeižun*, Kn *śeižon*, N *seižun*, TP Ph *seižon*, SP Lm *seizon*, Kj *śeižun*; impf. Sn B Pl Td Kš *šeižuin*, Kn *śeižoin*, N *seižuin*, SP *seizoin* seisoa; maksaa, olla jnk arvoinen: Sn

merел karabl'it (laivat) *šeižut'ti, ei piästä matkä, ühtел kohtaл* (paikallaan). *äijäŋgi* (paljonko) *t'ämä hebo šeižū* (maksaa)? B *veži šeižuu̯. kui hera tüuń, kui riesk maid: heŋgähtäiž ei* (ei tuulenhenkäystäkään ole). *š. frontas* (rintamassa). Pl *ruadod müöi et šeižui leibid̆ ďaлo* työsi puolesta et ole oikeastaan ruokasikaan arvoinen. Kn *śeižonou vai śiga l'ibo liennou pil'v, śīd l'ienou vihm* jos vain siellä on (seisonee) tai tullee pilvi, niin tulee vesisade. Td *ištęzękkàt* (istuutukaa) *лau(tšälę̆* (penkille), *elgàt šeižugoi! tšöasut šeižutau* kello seisoo. N *muna* (penis) *seižuu̯. minùŋke hälлę ei su seižuda* minulle hän ei voi vetää vertoja [painissa].

šeižu|i (Sn); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-jid*, TP *seižo(id* seisoja, seisova: Sn *äij* (paljon) *š-jid om pert'iz mužikoid* (miehiä).

sei(tša·s (B Td N), N *śei(tša·s* heti; nyt, parastaikaa: B *mina s. оland̆ad* (pannukakut) *keittelen* (paistan voissa). N *śīn bo̯hatui i ś. el'äu kond̆ijàŋke* niin rikastui ja nytkin elää kontion kanssa yhdessä. *en tuu̯nuiž mina, magadaižìt sina s. vie* jos en olisi tullut, makaisit sinä nytkin vielä. (v. сейча́съ.)

sei(tšeivuod̆ine (TP) seitsenvuotias.

śeit'šemevirstahī|nę (N); pl.n. *-žę̆d* seitsenvirstainen, seitsemän virstan: *pańi* [jalkaansa] *tšabałòd* (saappaat) *ś-žę̆d skoroxodàd* (nopeakulkuiset).

šeit'tšeme (Sn B Pl Td Kš M), Kn *śeit'tšeme*, Td *se·iìšemän*, N V Ph Pv *seit'tšeme*, N Kj *sei(tšeme*, SP *seit'tšei*; p. Sn Pl Td Kš M *šei(tšend*, B *šei(tšent*, Kn *śeit'šemed*, N *sei(tšemd*, V *sei(tšendę̆*, SP *sei(tšendü*, Ph *sei(tšentę*, *seit'šent*, Kj *sei(tšemed*; g. Sn B Pl Td Kš M *šeit'tšemen*, Kn *śei(tšemen*, N *seit'tšemèn*, V SP Ph *seit'tšemen*, Kj *sei(tšemen* seitsemän: B Td *š. hebod*. Td *eulę šei(tšend markkad. se·iìšemäm̆päiväd*. Ph *seit'šent sült pituttę* (pitkä).

šeit'tšemeküme (Sn Td), N *seit'tšemeküm̆me* seitsemänkymmentä: Td *š. hebod. šeit'tšemedküme hebod euлę miлla. milai euлę šei(tšentkümend* (*šei(tšemetkümend*) *rubl'ad*.

šeit'tšeme|ž (Sn Pl M), Kn *ś-ńď̆ž*, Td *-ńď̆ž*, *-ę̆ž*, Kš *-iž*, N *ś-ž*, V *s-eźi*, SP *s-s*, Ph *s-iž*, Pv *s-ź*, Kj *sei(tšemeńď̆ž*; p. Sn Pl Td Kš M *šeit'tšeme|ì*, Kn *ś-ì*, SP *s-ttü*, Ph *s-ttę*; g. Sn Pl Td Kš M *-nden*, Kn *ś-nden*, V SP Ph *s-nden*, Kj *sei(tšemenden*; pl.p. Sn Pl Td M *-ę̆žid*, Kn *ś-ńď̆žīd*, Td *-ńď̆žid* seitsemäs.

**seit'tšem|etostę* (TP); pl.ill. *-i(s)tostę* seitsemäntoista: *kudain kazvattelìd s-i(s)tostę vuolahīh vuoduizissah* (itk.) joka kasvattelit seitsemiintoista vuolaisiin vuosiin saakka.

śekl'eìar, sekletàr (N); p. *-id*; pl.n. *-ìd* sihteeri. (v. секрета́рь.)

sekre|ì (B); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* salaisuus, salainen asia. (v. секре́тъ.)

šelg (Sn B Pl Td Kš Lh), B Td *šel'g*, B *šelg*, Kn *śelg*, *selg*, N *śel'g*, *sel'g*, *sęlg*, V *sel'gę*, V Lm *selgę*, TP Ph *selgę*, SP *sęlgü*, Ph *sęlgę*, *selgę*, p. Sn B Pl Td Kš Lh *šelgäd*, Kn *śelgäd*, N *śel'gäd*, V *sel'gad*, SP *sęlgiä*, Ph *selgäd*; pl.n. Sn B Pl Td Kš Lh *šelgäd*, B *šel'gäd*, *šelgàd*, Kn *śelgäd*, *selgàd*, Td *šel'gàd*, N *śel'gàd*, *śel'gäd*, V *sel'gad*, V TP *selgàd*, TP *selgàd*, SP *sęlgäd*, Ph *selgäd*, *selgàd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš Lh *šelgid*, Kn *śel'gīd*, N *śel'gid*, V *sel'gid*, SP *sęlgī*, Ph *selgid*, *selgid* selkä (ruumiinosana; selänne, harju; järven avoin keskipaikka; sillan kannatinhirsi, kattoparru, patsaskiikun selkäpuu): Sn *mužikk* (mies) *astū*, *kaššal* (kontti) *šelgäs. hebol šelgäss̆ajades* (ratsastaessa) *hüpittäu. häлläi šelg pehmitet'tī toras* (tappelussa). *suon da šelgän keskess̆on tobd̆ korb* suon ja selänteen välissä on suuri korpi. *kiändü šelgäлläi!* B *nouž heboлę šelgā. końd̆ī šelgätłē laŋgei. d̆ärven šelgā lähł nuotalę*. Pl *mäne šelgäle muard̆ä! olin keškšelgät* (keskellä järven selkää). Td *kuivandeh* (harju) *matkadau me(tsäs, se šelg*. N *vieŕ sel'gàllę kravàt't'ī* paneutui

selälleen sänkyyn. *viruu̯ seľgàlęḫ*. Lh *paimoi mänõu kaunehelę šelgälę* (harjulle).

šelgborts (Td) selkäpaini (vyö kummallakin): toinen toisen selän takana, vöistä otetaan kiinni; toinen koettaa heittää selkänsä takaa päänsä yli eteensä, toinen saada edessäolijan selälleen. (v. бор|éцъ, -цá.)

šelged (Sn B Td), B *šełged*, *šełged*, Kn *śeľged*; p., pl.n. Sn Td *šelgedäd*, B *šelgedad*, Kn *śeľgedad*; pl.p. Sn *šelgeďid*, B *šelgedid*, Kn *śeľgeďīd* selkeä, kirkas (ilma, ääni): Sn *š. om pogod* (ilma), *taivaz oo̯ š.* B *š-dil ši(oil* kirkkailla säillä.

šelged|äľi (Sn), B *-aľi*, Td *-äli* selvästi: Sn *häm pagižou* (puhuu) *š.* B *kūlou š-aľi.*

seľg|i (Kn); pl.n. *-ìḑ* silli. (v. сельдь.)

šelgi|ttädä (Sn), B *-ttada*, Td *-tädä*; pr. Sn Td *-tän*, B *-tan*; impf. Sn B *-ťin*, Td *-tin* selittää, saattaa selkiämään (taivasta, säätä); selvitellä verkkoja (pyydyksiä kokiessa); puhdistaa, eroitella rikat t. lika puhtaista aineksista: Sn *š. verkod.* Td *rīht šelgitädä* puinnin jälkeen luudilla kevyesti lakaisten koettaa eroitella tyhjät tähkät, oljen ruupu y.m.s. jyväläjästä.

šelg|itä (Sn Td), B *-ita*; pr. Sn Td *-idäu*, B *-idau*; impf. Sn Td *-iž*, B *-ī* selvitä; kirkastua: Sn *ei verkot šelgittämättäi šelgitä.* B *taivaš˽šelgidau.*

šełglū (B), Kn *selglīu̯*, N *sęlglū*, V *selgęlū*, Ph *sęlgęlīu̯*, Lm *selgęlū* selkäranka.

šelgmua (Pl); p., pl.n. *-d* selänne: *š.* [on] *ülevał kohtał* [sopii kaskimaaksi].

šełg|oim (Sn), B *-ᵘoin*, Lm *selguoin*; p. Sn *-oind*; pl.n. *-oimed*, TP *selgoimed*; pl.p. Sn *-oimid* (verkon, nuotan ylä- ja ala-) paula; B ansan selkoin, orsi: Sn *š. oo̯ verkoz nuoraiṅe šełgus.*

šełgoi|ṅe (Td), N *seugoi|nę*; pl.n. Td N *-žęd* Ph *sełguežed* ed.: N *üläinę i* (ja) *alainę seugoinę.*

šeľgpar|ž (Sn B); p. Sn *-t*, B *-ī*; pl.n. Sn B *-ded*; pl.p. Sn *-žid*, B *-žīd* laen päällyshirsi.

šelgremeń (B Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* (mäkivöiden) selkähihna. (v. ремéнь.)

šelgruod (Sn B Td), N *selgruod*, V *selgęruodę*, TP *sełgęruodę*, Pk *šeľgruod*; p. Sn B Td *šelgruodad*; pl.n. *šelgruodad*, B *šelgruodàd*, TP *sełgęruodàd*, Lm *selgęruodad*; pl.p. Sn *šelgruodid*, B Td *šelgruodoid* selkäranka, -ruoto; V TP Lm kalan selkäevä: Sn *rištikaazal* (ihmisellä), *žīvatal* (eläimellä), *kalall˽oo̯ š.*

šełgu|s (Sn), B *šelgu|s(z)*; p. Sn B *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* (verkon) paula: Sn *š. dä-red* (paksu) *nuor verkos. nuotaa̯ š-ksess˽om pullod* (kohot).

šełgàd (B), Ph *sełgàd*, *sełgęlaŋgę* pitkäsiima.

šelg|äin (Sn), B *-äim*, *-ä̀ᵢm*, Td *-äm*, N *selgäm*, TP *selgäin*; p. Sn *-äind*, B *-äinī*, Td *-ämäd*; pl.n. Sn *-ämed*, Td *-ämäd*, TP *selgäimèd*; pl.p. Sn *-ämid* kädenselkä; selkämys (esim. rukkasen); Sn (haravan) lapa; TP lattian kannatinpalkki: Sn *kädeę̯ šelgämet kibedäd oo̯. haravõ šelgämē kaivetau loukuid* (reikiä) *oral* (näverillä). B. *šelgäim oŋ˽kindahas* (rukkasessa).

šelkšīm (Sg); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pitkäsiima (koukkuineen, syötteineen).

šelväľi (Td) selvästi, selvälleen.

śemitk (Sn), B Td *semitk*; p., pl.n. Sn *-äd*, B Td *s-ad*; pl.p. Sn *-õid* kahden kopeekan raha: Sn *ś. kakškopeikkahiṅe ďeŋg. vajehtA millei ś.*! (v. семи́тка.)

semm|oiṅe (B Td), B Kn *-oiṅę*, Td *-ȍiṅę*, N *-ȍinę*, *-oinę*, *śemo·inę*; p. Td *-ȍšt*, N *ś-ošt*; pl.n. Kn N *-oižęd*, N *ś-oižèd*; pl.p. Td *-oižid*, *-oižīt* semmoinen, sellainen: Td *semmoižid hebȍid eu·lo eṅàmbăd meiďèn külàs.*

semmuguoine (Ph) ed.

śen (N), N Lh *sen* niin: N *śen ťeraàs rugìž, äi lähtȍd* [kun on] niin teräinen ruis, [niin] siitä tulee hyvä sato. *voidgo śen ťeravài* (nopeasti)? *miťťe siللài ruodo on sen ďuged* mikä niin raskas työ sinulla on?

Lh *олę kaťš‿ела sen tuhm* älä vain ole niin tyhmä!

seńťäi (Sn Lh), B *senťjā*, Kn *senťjäi*, *sęnťiäi*, Td *senťäi*, *sentiäi*, Ph *sendäh* sentähden.

senäi (B) *-pa*, *-pä*; katsos *nügü kaлᵘoid moižit tobďid i senäi vedada e·i‿sua* nytpä niin suuria kaloja et voikaan vetää (ylös).

šep̄ (Sn—Td), *šep̄* (B Td Lh), N *sep̄*, *śep̄*, V TP Ph Lm *seppę*, V *śeppę*, Ph *seppoi*, *sepuoi* (kan.) p. Sn—Td Lh *šeppäd*, N *seppäd*, V *śeppäd*; pl.n. Sn Pl Kn Td Lh *šepäd*, B Td *šepäd*, N *sepäd*, *śepäd*, V *śepäd*, Ph *sepäd*; pl.p. Sn B Pl Td Lh *šeppid*, Td *šepīd* seppä: B *kävüdä šeppā* käydä sepässä (teettämässä jtk). Td *šepäle piďäu tagoda* sepän on taottava. V. *ďatkaduttada śepäл vadnahat* antaa sepän jatkaa aatran vantaat. Lh *šikšhän šep̄ pīhťet tagou, štob‿ei* (etteivät) *kädet paлęťaiš* (palaisi). (san.).

šepetťi (TP); p. *-d* vulva.

seŕgaiŕe (Td); pl.n. B *seŕgaižed*, Td *sergàižed*, TP *sergaizèd*, M *śergäižed* korvarengas: Td *sergàižed oη kivužiďeηke*. (v. серьга́.)

śerī (Sn Kš V), B Pl *sier*; p., pl.n. B *sieràd* vaaleanharmaa (hevonen). (v. сѣрый.)

śᵗerk (Sn), B *serk̆ke*, Td *śerke*, *serke*, N *sieŕke*; p. Td *śerked* vaaleanharmaa hevonen. (v. сѣрка.)

sertsovin (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* sisäpelti uunissa. (v. сердцеви́на.)

sertsovinлahk (Sn); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* sydänlankku (hirrestä). (v. ed.)

šest, *šošt*, *šost* (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *šestoid*, *šostid* sauvoin (4—5 m pitkä, kuusipuuta, pyöreä, sileä; sillä venettä työnnellään painamalla sen laajeneva alapää pohjaa vasten): *tüöndä* (lykkää) *šestaл! tuηge veneht š-aл! ku kaťegeл käшdäш, sīt pidäш oлda š.* (v. шесть.)

ses|triäksed (Sn), B *-triaksed*, Pl *-ŕiaksed*, Td *-tŕiäksed*, V *-tri(aksèd* naisserkukset: Pl *sesŕiaksed sizärekšiden ľibo* (tahi) *veľlekšiden лapsed*. (Av се́стрія.)

sestrī (Sn B N), B *śesrī*, Kn *śestrī*, Td *seśtŕī*; p. Sn *sestriäd*, B *śesriad*, *sestriad*; pl.n. Sn *sestriäd*, B *śesri(ad*, Td *seśtŕī(àd*, N Ph *sestri(äd*, *sestri(àd*; pl.p. Sn *sestri(ōid* naisserkku. (Av ed.)

ses|troi (B N TP), B *-trᵘoi*, *-rᵘoi*, Kn Ph *-tru̯oi*, N *ś-troi*, SP *-roi*, Ph *-ruoi*, Lm *-ᵗruoi*; p. SP *-roidu*, Ph *-ruoid*; pl.n. B *-troid*, SP *-roid*, Ph *-ruoid*; pl.p. SP *-roлoi* punainen viinimarja, Ph Lm myös musta: Ph *ruskedàd i muštàd̆ sesruoid*. Lm *ruskei sesᵗruoi i mustę sesᵗruoi*.

sestr|oipū (N), Pk *-uəpū* punainen viinimarjapensas.

seťšk (Sn B Td), Td *śeťšk*, Lm *sieťškę*; p., pl.n. Sn B Td *seťškad*, Td *śeťškàd*, Lm *sieťškad*; pl.p. Sn B Td *seťškoid* Sn B varrellinen hakkuurauta, jolla sienet, kaalit ja liha hakataan hienoksi: Sn *seťškaл šiend krušitau. s. oo̯ varden̯ kerε.* — Td terävä- ja leveäkärkinen vasara, jolla seppä hakkaa rautatangon poikki: *ravdàn leiťäv śeťšk.* — Td Lm ape, silppu (hevosen ruoka). (v. сѣчка.)

seťška|ta (B Td); pr. *-dan*; impf. *-žin* hakata sientä hienoksi hakkuuraudalla; leikata olkia pehuiksi, silputa viikatteen terällä, joka käy polkusimen avulla: B *sient s-dan.* (v. ed.)

seu|k̄ (Td); p. *-kkud* serkku. Td Lm *seukuksed* serkukset.

ševeľi|da (N); pr. *-u* hämmentää, pöyhiä: *š-ttai baťogàu* (kepillä) *śiťàt* (ulostukset) *tämàd.* (v. шевели́ть.)

sev|oittareksed, *-uoittareksed* (Lm) serkukset: *toižed s.* pikkuserkukset.

seäski (Kj) hyttynen.

shotk, *sχotk* (Td); pl.n. *-àd*; pl.p. *-id* kokous. (v. схо́дка.)

šidaл|ta (Sn B); pr. *-dan*, N *sidaudau*; impf. Sn Pk *-žin*, B *-ďin* sitaista: N *ďeηgàd sidaudau paiǩkaižęu* rahat sitaisee nenäliinaan.

šidbörō|i (Sn B Td V), Td *šitpörȍᵢ*, N *sidböröi*, Ph *šiďbörüōi*, Lm *šittębörüōi*, *šittębö-*

bürähkö; p., pl.n. Sn B Td V *šidböröid*; pl.p. *-löid* sittiäinen: Sn *š-id om mustaɒ*.

šid|e (Sn B Td), B Td *-ę*, Kn *sidę*; p. Sn B Td *-et*; pl.n. Sn B Td *-eged*, B *-ęgęd*, Kn *sidęgèd*, Td *šidęgèd*; pl.p. Sn B Td *-egid* side (säkin, luudan, lyhteen, reen pajun).

šide|лdä (Sn), B *-лta*, Td *s-ldä*; pr. Sn *-лęn*, B *-лou*, Td *s-lōш*, N *s-лou*; impf. Sn *-l'in*, B *-l'*, Td *s-l'* sidellä: Sn *snuaput pidⁱäu š. kagraa* kauralyhteet on sideltävä. N *kai ozr puidai, kubuiлę sidęułai* kaikki ohrat puidaan, kupoihin sidellään. *rahnou kagràa, śīt sidęлou snuoppuihei* leikkaa kauran, sitten sitelee lyhteisiin.

šidoda (Sn B Pl Td Lh Pk), N V TP Ph *sidoda*; pr. Sn B Pl Td Lh Pk *šidon*, Kn N *sidòn*, V TP Ph *sidon*; impf. Sn B Pl Td Lh Pk *šidoin*, B *šidᵘoin* sitoa: Sn *havadoo* (säkin) *sū šido! hän akan nuorā šidoi. колme kirpitt'šäd* (tiiltä) *šidou paikkä* (pääliinaan). *лašt'ikoiš šidotau kui regee sard'* päreistä sidotaan kuin reen liistepohja. B *t'šuruiне* (tiuku) *šido meile kaglä*. Kn *sidòmme kŭbŭлę* (kupoihin). Td *šido agd'ad* (päät) *ühtei!* N *mina sidòn paikàa* (liinan) *sil'mĭлę. лugou d'eńgàd, śidou paikaižę, panou kormańī* laskee rahat, sitoo nenäliinaan, panee taskuunsa. *sidou sobad ühtei siehei* sitoo vaatteet yhteen kasaan. *heinàd śidot't'ī nuoràì* heinät sidottiin nuoralla.

šido|zetta (Sn); pr. *-zou*; impf. *-ihe* tulla sidotuksi.

šiebr (B Pl Td), SP *ś-u*, Ph *ś-ę*, Lm *s-ę*, Kj *śiebr*; p. B Pl Td *š-ad*, SP *ś-oa*, Ph *ś-ad*; pl.n. B Pl Td *š-ad*, SP Ph Kj *ś-ad*; pl.p. Pl Td *š-oid*, SP *ś-oi*, Ph *ś-uoid* seura, yhtiö: 3—5 taloa pyytää yhdessä nuottaa, kalat jaetaan tasan nuottamiesten kesken: Pl *š-ass om meiл nuot, š-as püudammε*. Td *sa ol'it šid š-as* (siinä seurassa). *ottagad i mindai* (minutkin) *š-ä! š-aš žeižuit*. SP *nuottuś-u*. Lm *nuottęs-ę*. Kj *ś-az ruadammo kaskie*: (3—4 taloa viljelee samaa kaskea yhdessä; viljat puituina jaetaan, yhtä paljon kullekin, työpäiviä tehdään yhtä paljon).

šiegл (Sn B Pl Td Kš), Kn *śiegл*, V Ph *ś-ę*, SP *ś-u*, TP Lm *s-ę*; p. Sn B Pl Td Kš *-ad*, Kn V Ph *ś-ad*, TP *s-ad*, SP *ś-oa*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *-ad*, Kn V SP Ph *ś-ad*, Td *-àd*, TP *s-ad*, Lm *s-àd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *-oid*, Kn *ś-oid*, V Ph *ś-uoid*, SP *ś-oi* seula (harva): Sn *ota š., mäne šiegло* (seulo) *d'auhod!* Lm *s-àn randàd* s-n kehä

šiegло|da (Sn B Td), V *ś-da*, Ph *s-da*; pr. Sn B Td *-n*, V *ś-n*, Ph *s-n*; impf. Sn B Td *-in*, V *ś-uoin* seuloa: Sn *talkuńd'auhod l'ibo* (tahi) *sūrind* (suurimoita) *š-t't'ī šiegлal*.

šieme|evoi (Sn B), Td *s-ńvoi*, Lm *s-nvoi*; p., pl.n. Sn B *-evoid* liinansiemenöljy: B *relvàsš.* (pellavansiemen-), *līnanš.* (hampunsiemen-), *potsolnišnoi š.* (auringonkukkaöljy).

šiem|eń (Sn B Td Kš Pk), B Lh *-en*, Td *-èń*, TP *s-en*; p. Sn Td Kš Lh *-end*, B *-ent*; pl.n. Sn Td Kš *-eńed*, B Lh Pk *-ened*, B *-enèd*, Td *-èńęd*, *-eńèd*, TP *s-enèd*; pl.p. Sn B Td Kš Lh *-eńid*, N *s-eńid* siemen: Sn *kartofeid' d'iät'in äijäą šiemeńekš* perunoita jätin paljon siemeneksi. B [pellavan] *t'šülìküs on šiĕmenèd.*

**šiemènd|äi* (Td); all. *-ăjăлę*; ad. N *siĕmęndajaл* kylväjä: Td *relvahàn š-ăjăлę ak tuovε колme d'äit'sàd* (kananmunaa), *šīd* (niin) *relvàz kazvàv pitkàkš i* (ja) *sagedàkš* (tiheä). N *kebd'ĕd käźi siĕmęndajaл* onnellinen (kevyt) käsi on kylväjällä.

šiemendūz (B) kylvö.

šiemend|uz(aig (B), Td *-üz(aig*; p. B *-uzaigad* kylvöaika: B *tougon š. on maijaл kūл* (toukokuussa).

šiem|ènrugiž (B), Td-*eńrugiž*; p. B *-enrugìšt*; pl.n. *-enrugehèd*; pl.p. *-enrugehìd* siemenruis: B *š-ènrugehèd лoppizet't'ī, nügü* (nyt) *ūdižeл pidäш šiemendada* (kylvää); *kulojàšt* (viimevuotista) *š-enrugìšt euлę*.

šieme|tä (Sn Pl Td Kš), B *-ta*, Kn N *ś-tta*, Td *šiëmèt̆ä̆*, N *siɛmetta*, V Kj *ś-tä*, Ph *s-tä*; pr. Sn Pl Td Kš *-ndän*, B *-ndan*, Kn N *ś-ndạn*, Td *šiemèndän*, N *siemèndàu*, *siɛmendan*, V *ś-ndän*, Ph *s-ndän*, Kj *ś-tah*; impf. Sn Pl Kš *š-ẹ̆žin*, B Kš *š-nďin*, B Td *š-nžin*, B *š-in*, Kn *ś-ńďžīn*, N *ś-ńďžin*, *siɛmenžin*, *siemèẹ̆zìn*, V *ś-ẹ̆žin*, Ph *s-ńďin* kylvää: Sn *ku rugišt šiemetäu*, *šīd vagotau релд. kagrad meiл еулę š-ttü. haлmeheẹ̆ š-ẹ̆žin*. B *ozr* (ohra) *š-tau püha-лaskaiga* (paastonalusviikolla). *mina š-in endę šinda* (sinua). *haлmehē tähä emme š-kkoi* (emme kylvä) *rugišt*. Td *š-ndä ūdižeл*! N *lähtou mužik* (talonpoika) *ś-mmai rugišt paлòi*. Kj *nagrišt ś-tä. herneht ś-täh vähä*.

šień (Sn B Td Lh), N *sień*, Ph *sieńi*, Lm *sieni*; p. Sn Td *šiend*, B *šient*, Ph *sientę*, Kj *sientü*; pl.n. Sn *šiened*, B *šienèd*, B Td *šieńed*, N *śienèd*; pl.p. Sn B Td *šieńid* helttasieni: Sn *taлvekš šiend pidⁱäu kerätä̆*, *suoлatл. gribad* (tatit) *kazvetau ende kaikkiD šieńid*.

sieńižikko (Ph) sienipaikka.

šieńpīrag (B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* sienipiirakka (sisusosa on sienihakkelusta).

šie|ńtak̆ (B), Td *-ntak*; p. B *-ńtakkad*, Td *-ntakkad*; pl.n. B *-ńtakad*, Td *-ntakad*; pl.p. B *-ńtakoid*, Td *-ntakoid* sienitaakka (selässä).

šieńťš (Sn), Sn Lh *šeńťšoi*, B Td *šieńťš*, B *šenťšᵘoi*, Pl *šinťšoi*, N *seńťšoi*, *ťšenťšoi*, TP *senťšoi*, Ph *seńťšuoi*; p. Sn *šieńťšid*, Td *šienťšod*; pl.n. Sn *šieńťšid*, B *šenťšᵘoid*, Td *šienťšod*, *šintsàd*; pl.p. Sn *šieńťšīd*, B Td *šienťšoid*, TP *senťšᵘолoid* eteinen, porstua: Sn *vežibuťťš* (vesitiinu) *oọ šieńťšis. aitt‿oọ̆ šeńťšois*. B *šenťšᵘoin verajis* (ovessa) *on заloškàd* (salvat). *mäń šinnę šeńťšoihe vastā muťšᵘoi* (nuorikko). N *lähť śeńťšai. heitau ťšabàtod ťšenťšoihei* jättää saappaat eteiseen. TP *ūdimèd on azuttu paлttinas*, *senťšᵘолoiл i saraiлoiл* uutimet on tehty palttinasta, [käytetään] eteisissä ja navetan parvilla. (v. сѣнцы.)

šieńvihm (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* sienen kasvua edistävä sade: *ńügü šient kazvaškadou ďälgeлę vi·hmad*; *nämä šieńvihmad on* nyt sientä rupeaa kasvamaan sateen jälkeen; nämä ovat sienisateet.

sier (Sn B Td), Pl Td *šier*, Kn—N *śier*, SP *ś-u*, Ph Lm *s-ę*; p. Sn B Td Ph Lm *s-ad*, Pl *š-ad*, Kn—N *ś-ad*, SP *ś-oa*; pl.n. Sn B Td Ph Lm *s-ad*, B *s-àd*, Pl *š-ad*, Kn—N SP *ś*-ad, Td *š-àd*; pl.p. Sn B Td *s-oid*, Pl *š-oid*, Kn—N *ś-oid*, SP *ś-oi*, Ph *s-uoid* siera, kovasin: Sn *veiťťšed hivotau sierā*. B *vei(ťšen hivottau s. on* s. on veitsen hiomista varten.

**sierdęлta* (N); pr. B *šierdałen*, N *sierdęлou* siirrellä: N *koľťšaižęę vähiį vähäižįn sierdęлou ńokkài piei* sormusta siirtelee vähän kerrallaan [sormen]päähän päin.

šierd|üdä (Sn Td), B *-uda*, N *s-uda*; pr. Sn Td *-ün*, B *-un*; impf. Sn Td *-üin*, B *-uin*, N *s-ui* siirtyä: Sn *mina š-üin toižeлę šijaлę* (toiseen paikkaan).

šier|tä (Sn), B *-ta*, Td *-ttä*; pr. Sn Td *-dän*, B *-dan*, N *s-dàn*; impf. Sn Td *-žin*, B *-ďin*, N *s-ś* siirtää, työntää, lykätä (kauemmaksi): Sn *š-žiη kńīgan* (kirjan) *toižeлę šijaлę* (kohtaan). *лoitombakš š-dän i(ťšespⁱäi. puińe, kädeл š-täv oọ̆ заloškk* (salpa) *veräis*. B *ďüvàť kuoškuideηke i aganoideηke š-ìau ühtē ťšuppū* jyvät ruumenien ja akanoiden kanssa työnnetään [riihessä puimisen jälkeen] samaan nurkkaan. N *koľťšaižęę s-ś kündèi suoiìę* sormuksen siirsi kynteen asti.

sif|ke (Td), N *-ìke* tummanharmaan hevosen puhuttelunimi. (v. сивка.)

šig|a (Sn Td Kš); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* sika: Sn *š. bobrad ei sua, a kaži kuńitťšad* (san.) sika ei synnytä majavaa eikä kissa näätää (omena ei putoa kauas puusta).

šigànsor|k̆ (Td); ill. *-kkài* eräänlainen umpisolmu, joka esim. hevosen kaulaan lieka-

köyttä sidottaessa estää hevosen kuristamasta itseään: *šido š-kkà*ⁱ *umbisolmē*ⁱ!

šiгл (B Pl); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* nuotan siula.

šiглver|k (Pl); p. *-kkod*; pl.n. *-kod* siulahavas: nuotan reiden äärimmäinen l. uloin havas l. verkko.

šigä (Sn B Td Kš), B Td Kš M Lh *šiga*, Kn N V Kj Pv *śiga*, N AV *siga*, TP Ph Lm *sigä*, SP *śi(ä*, Kj *sie* siellä, sieltä: Sn *š. olďī hebod.* B *atkeл* (ikävä) *šiga oli elädä. mäne tuo лūt šiga* (sieltä) *koďī*! Kj *śom sie* se on siellä.

šigäл (Sn Pl Td Kš), B Pl *šigàл*, Kn *śigaл*, Td *šigäu*, N *śigau*, SP *śigäл*, Ph *sigäл*, *sigal*, M Lh Pk *šigaл* ed.: Sn *šigäлл‿on äij vagarmoid* (vadelmia). B *egľäi* (eilen) *olī šigàл neľ̄ kazàkkad* (renkiä).

šigäľi (Sn B Pl Td Kš), V *śigaľi*, SP *śigäľi*, Ph Kj *sigäľi* sen (paikan) kautta, sitä tietä: Sn *š. tuľimme koďī.*

šigäлä|iṅe (Sn), B *šigaлa|iṅe*, Td *šigälä|iṅe*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* sikäläinen: Sn *š-ižid mužikoid* (miehiä) *on tuлnu äij* (paljon) *külā.*

šigä-pⁱäi (Sn), B *šiga-piäi*, Kn *siga-pⁱäi*, Td *šigä-*, *šigäu-piäi*, N *śiga-piei* sieltä: Sn *hän tuľi š.* Kn *eoлę siga-pⁱäi ńi mimmòšt* (minkäänlaista) *vieśťiď* (tietoa).

šija (Sn), Sn B Lh *ši(a*, B *šijä*, B Td *šiä*, Kn *śia*, N *siε*, V *śiä*, SP *śi(a*, Ph Lm *sija*; p. Sn *šijad*, Kn *śiad*, Td *ši(äd*, N *sied*, V *śiäd*, SP *śi(adu*, Ph *sijad*; pl.n. Sn *šijad*, B Td *šiäd*, B *šiad*, *šijäd*, Kn *śiad*, Td *šiäd*, N *sied*, *siεd*, V *śiäd*, Ph Lm *sijad*; pl.p. Sn *šijoid*, B *šⁱäid*, *ši(äid*, Td *šiäid* sija, paikka, kohta; vuode, patja: Sn *ühteл šijaл* samassa paikassa. *hüö oлdau pīťeris* (Pietarissa) *hüviš‿šijoiš* (palveluspaikoissa). *perťii š.: koďin aл anttau mua* pirtin paikka: asuinrakennuksen alle annetaan maa. *aлau š. oǫ suo. šijaл magadat. mu(ťšoi* (nuorikko) *magadau laťťaл ši(aл* (patjalla). *stražńikad oлdau ńügü sotski(oiden ši(as* maalaispoliisin apulaiset ovat nyt entisten talonpoikien valitsemien apulaisten asemesta. B *olgižed on šiäd* (patjat). *vieŕi šiaлę, magadau šiaл. kegon aл on šiä* auman alla on alusta (sija). *anda ńügü hän* (*hebo*) *pidau ižandakši šindai minun šiäs* pitäköön nyt se (hevonen) sinua isäntänä minun sijastani! *ďuak lähť iäre, paþ tuлou šiähä*, diakoni lähti pois, pappi tulee sijaan. Td *šeižattaŭ endižęлę šiäлę, hä·mästüi da ko·лme ńedäľid ši·ȧs virui* säikähti ja kolme viikkoa vuoteen omana (vuoteessa) makasi. *vieŕin šiäle* paneuduin vuoteeseen. N *ľienòu emǡą siεs* tulee olemaan äidin asemassa. *müö ŕīhès sinùŋke ühtùm ühtei śiehei* riihessä me sinun kanssasi yhdymme samassa paikassa. *bŕiha ottàu sormèn, bajaŕ panòu siehei* nuorukainen ottaa sormensa pois, herra panee omansa sijaan. *lähtou ajamài ďälgiлleď siлę sieлę* lähtee ajamaan takaisin siihen paikkaan. *tuлęn mina teiлę siet kaťťšumai* minä tulen teille katsomaan [tyttäreni tulevaa koti]paikkaa. Ph *valgamo oǫ venehen ajandęsija.* Lh *veľleę šias püštäu emän* veljensä asemesta pistää [kuoliaaksi] äitinsä.

šijaľľi|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* sijainen: *ende vahnaz vai olďī ponomaŕid, diäkäą̄ š-žed* ennen vanhaan olivat vain «ponomarit», lukkarin s-t.

sikkelöindü (SP) sitkaimen vetäminen t. pistäminen kylvettäessä.

**sikkoл|ᵘoida* (Ph); pr. *-ᵘoitah*, Lm *-uoitah* sitkainta vetää t. pistää sitkaimia kylvettäessä.

sikkoлuoimbarbai|nę (Lm); pl.n. *-žęd* sitkainvarvut.

sikлᵘoim|i (V); pl.n. *-èd* sitkain.

śikš (N), V *sikse*, Lh *šikš* siksi, sitä varten, jonkin verran: N *ka'*, *ťäudūhan meiл ś.* niin, riittäähän meillä jonkin verran [rahaa]. V *sikse seppę pīhťed tagou, štobi* (jotta) *kädèd ei paťettaś* (palaisi). Lh

šikšhän šep pīhťet tagou, štob‿ei kädet palęłaiš.

šil‹aiga (B), Td *šillàĭga*, N *śillaiga*, TP *sil‹aiga*, Ph *siллaiga*, M *šillaiga* sill'aikaa: B *kuńi hüö ťšaijud ďuodau, š. külü valmištetau* kun he teetä juovat, s. sauna valmistetaan. Td *šillàĭga лuaďùàu keiťepīrăgàď* s. tehdään keitinpiiraat.

siлa|ǩ (Sn); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* suolakala: *suoлada kaлaр s-kakš!*

šilд (Sn B Pl Td Kš Pk), Kn *śilд*, N *siud*, *śiud*, V *śilдę*, TP *siłdę*, SP Kj *śilдu*, Ph Lm *silдę*; p. Sn B Pl Td Kš *šilдad*, Kn V *śilдad*, Kš *šiдad*, N *śiudad*, N Ph *silдad*, SP Kj *śilдoa*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *šilдad*, Kn V SP Kj *śilдad*, N *śiudad*, *siudàd*, N Ph Lm *silдad*, TP *siłdàd*, Pk *šilдàd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *šilдoid*, Kn *śilдoid*, N *śiudoid*, V *śilдuoid*, SP *śilдoi*, Ph *silдuoid* silta: Sn *šilдad ojis* (purojen) *poikki*. B *š. ďoges i ojis piäli‹ťši*. N *лuoďiŭ* (tekee) *poiǩi ďogès silдaą i ťädä silдad müö¹ ajàŭ lehmàd koďī. pieľ¹‹ťsi ďogès siud oǫ. śiudau* (sillalla) *śeižū*.

silдanseлgäd (Lm) sillanalusparrut.

šilдaŋkorv (Sn B Td); in. *-as* sillankorva: Sn *š-ass‿om perť*.

siľe|d, -i (Kj) sileä, oksaton.

šiľeďiä (V) rosoinen jää: *š. ei* [ole] *hüvä*.

**sile|tä* (Ph); pr. *-nöü* siletä, tulla sileäksi: *paлťiţn puaľikàл* (pesukartulla) *hierotàǩ, štobi* (jotta) *s-ńīž* (tulisi s.).

šiľi|ttada (B Pl), N *ś-ttada*, Ph *s-ttädä*; pr. B Pl *-tan*, N *ś-tan*, Ph *s-tän*; impf. B Pl *-ťin* silittää: B *hebod kaglad müöi ś-ť kädeл*. N *hüö suodaiš* (ryhtyisivät) *ś-ttammai i* (ja) *sugimai* (harjaamaan) *hebod*.

šilloi (Sn B), Td *šiлoi*, *šiłłoi*, N *siлloi* silloin: Sn *š. händäi* (häntä) *meiл ei oлnu*.

šilm (Sn B Td Kš), B Lh Pk *šilm*, Kn SP *silm*, N *siľm*, V *silmę*, TP Lm *siłmę*, Ph *siлmę*, *siłmę*; p. Sn *šilmäd*, B Td Kš *šilmàd*, N *siľmăd*, SP *silmeä*; pl.n. Sn *šilmäd*, B Td Kš *šilmàd*, B Ph Pk *šilmàd*, Kn N *silmàd*, N *siľmàd*, TP SP *silmäd*, Ph *siłmäd*; pl.p. Sn B *šilmid*, B Td Kš *silmìd*, Kn *silmid*, N *śiľmid*, *silmìd*, SP *silmī*, Ph *siłmid*, Lh *šilmid* silmä (ihmisen, eläimen, verkon, kirveen): Sn *odva* (tuskin) *oǫ šilmäd avoin. peze šilmäd muilaŋ kere* pese kasvot saippualla. *häлläi on oťškat* (silmälasit) *šilmiл*. B *šilmàn šüdàin* silmäterä. *šilmaл iškou* iskee silmää. *paikàñ* (pääliinan) *šilmiлe šidou*. Kn *mužiǩ silmàd rišťìu* mies tekee ristinmerkin (ristii silmänsä). Td *šilmàn aлustàd*. N *ostajaą siľmīs ruǫšiu tŕäpi‹ťšàą* ostajan nähden levittää rievun. *kui ťämä mies suoda silmiлę* kuinka voisi saada tämän miehen näkyviin. *tuli pappi peŕťī, rišťī siľmàd* (teki ristinmerkkejä). *kunna tahto minun silmìs pagęńīžid* jonnekin poistuisit näkyvistäni. *ei-ťiettai ńi śiľmid rišťida* eivät tiedä yhtään mitään [asiasta]. TP *ülen oli pimei, ei nägünü ni silmäh südäiłä* kovin oli pimeä, ei voinut nähdä edes omaan silmäänsä pistää.

šilmhamb|àz (B Td); p. *-àst*; pl.n. *-ahàd*; pl.p. *-ahìd* silmähammas, silmän kohdalla oleva ylähammas.

šilmit|oińe (B), Td *-üińe* silmitön, silmiä vajaa: Td *kažimpoig* (kissanpentu) *om vie š.* (ks. *šilmätöińe.*)

šilmkaiv (B Td), N *s-o*, V *silmękaivo*; pl.n. B Td *š-od*; pl.p. *š-oid* lähteensilmä suossa: Td *lehm mäńi š-oi*.

siлmkarvàď (Ph), Lm *siлmäŋkarvàd* silmäripset.

šilmàmbuľušk (B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* silmämuna.

silmàǫripšu|d (B), TP *silmäripšid*; pl.p. B *-id* silmäripset.

šilmänťeraą|ińe, šiłmanťeraz (B), Td *šilmänťeräińe*, Lm *silmänterä*; p. B *šilmänťeraą|šť*; pl.n. *-ižed, šiłmanťeraksed* silmäterä.

šilmänťšuppu (B), Lm *silmänťšuppu* silmänurkka, -kulma.

šilmätö|iźe (Sn B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* Sn silmitön, sokea; B yksisilmäinen. (ks. *šilmitoiźe*.)

šilmäälluom (B Td), Lm *silmänлuom|i*; p. B Td *-ad*; pl.n. *-ad*, Lm *-ed*; pl.p. B Td *-id* silmäluomi.

silmääpeza (N) silmänurkka (nenänpuoleinen).

silputa (N) silputa, hienontaa.

šin|a (Sn B Td V Lm), Ph *-ę*; p., pl.n. Sn B Td V Ph Lm *-ad*; pl.p. Sn B Td *-oid*, V Ph *-uoid* pyöränvanne (rattaiden), rauta-antura (reen): Sn *šeþ* (seppä) *pańi šinat pahoiŋ kiekoihe* (pyöriin). B *krūgan* (pyörän) *š.* (v. шина.)

šina (Sn B Pl M Lh Pk), B *šina*, B Td Kš *šinä*, Kn N V Pv *śina*, Kn N *sina*, Td *sa*, Kš *šińä*, TP SP Ph Lm *sinä*, Ph *śinä*, Kj *śiɛa*; g. Sn B Pl Td Kš M Lh *šinun*, B Td *šinùn*, Kn N V Ph Kj Pv *śinun*, N *sinùn*, TP SP *sinun*; p. Sn B Pl Td Kš M Lh *šindai*, Kn N *śindai*, Td *šind|ai*, *-ai*, N *sindai*, V Ph Pv *śinud*, SP *sinū*, Kj *śindä*; ad., abl. Sn B Pl M Lh *šillai*, Kn N *śillai*, Td *šilai*, *šilai*, Kš *šilei*, N *sillài*, *sillai*, V Ph Pv *śinuл*, SP *sinuл*, Kj *śilai*; all. Sn *šillei*, B *šilleę*, *šiľľe*, *šillei*, B Lh *šille*, Pl M *šiľľei*, Kn *śilleę*, Td *šilē*, *šiľei*, Td Kš *šilei*, N *sille*, *śille*, V Ph Pv *śinuleę*, SP *sinuleę*, Kj *śiľie* sinä.

šińi (Sn), Kn *śińi*, N TP *sińi* niin kauan, sillä aikaa: Sn *šeižu š.*, *kuńi* (kunnes) *mina tuleęn*. Kn *kuńi kaste om*, *śińi keb̆emb kośśida* niin kauan kuin kaste on, on kevyempi niittää. N *kuńi ei nürväidä*, *sińi ela veda* kunnes ei näppää [kala], älä vedä! TP *tahkodame vikattehèd*, *sińi papaďę* (papinrouva) *keittäu koufein* (kahvin).

šińiźe (Sn B Pl Td Kš), B *šiniźe* (*-ę*), Kn *śińiźę*, Kn N V *śińīne*, N *sińīnę*, TP *sinine*, SP Ph *sińine*, Kj *sińīźe*; p. Sn B Pl Td Kš *šińišt*, Kn N V *śińist*, SP *sińistü*, Ph *sińištę*, Kj *sińištü*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *šińižed*, Kn N V *śińīžed*, TP *sinizèd*, SP *sińized*, Ph Kj *sińižed*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *šińižid*, SP *sińizī*, Ph *sińižid*; komp. Sn *šińižembi* sininen, sinelmä: Sn *š. nouzou*, *ku satatat* (loukkaat) *kädeę ľibo* (tahi) *ďalgaa*. B *kakš šińišt sobad* (vaatetta).

šińišt|üdä (Sn Td), B *-uda*; pr. Sn *-ün*; impf. *-üin* tulla siniseksi, sinistyä, sintyä (puu, lauta): B *š-unnuded лaudad*. Td *taivaz š-üu* (käy pilveen sateen edellä).

šińištünd (Sn); p. *-äd* sinistyminen, siniseksi tuleminen: *š-ā suai* (asti) *ei pidä külmädä* (vilustua.)

sińižettau (Kn), V *sińittau* sinertävä.

šińń|e (Sn), Sn Pl *-ε*, Sn Pl Td Kš *-ä*, B Td *šinńe*, B Lh Pk *šinne*, Kn N *śinna*, Kn TP *sinnę*, Td *šinńä*, *šińńę*, Td M Pk *šinna*, Td Lh *šinnä*, N Ph *sinnä*, N AV *sinna*, V SP *śinne*, TP Ph *sinne*, SP Ph Pv *śinnε*, Kj *śinnę*, M Lh *šinnε* sinne: B *šierdu šinńe-piäi* siirry sinnepäin. Td *šinńä tänna* (tänne). *kävūin mińä šińńę* (siellä).

śińoi (Kn) sininen. (v. синій.)

šinťšoiper|ī (Pl Td); g. *-tin*; ill. *-ťťī* työpirtti, jossa ei asuta (muuten kuin russakoita, luteita paossa); siellä tehdään rekiä, luutia y.m.

šiŋgoda (B) levitellä, heitellä hajalle.

sip|lida (B Td); pr. *-lin*, *-ľin*, N *sipľiu*; impf. B Td *-līn*, N *šipľiťťī* siroitella, ripoitella suolaa, jauhoja jne., varistella: B *ďauhod siplitau* [peluille] *piälę* [apetta tehtäessä] *libo* (tahi) *rokkä* (keittoon). *tūľ ďüvād sipľiu*. N *sipľiu ťelegàs-piei muod muohei* siroittaa rattailta multaa maahan. (v. сыпать, -лють.)

sipn|ida (Td); pr. *-iu*; impf. *-ī* pudistaa, ravistaa jtk pois astiasta, ripoitella, siroitella. (v. сыпнуть.).

šippe (V); pl.n. *šipad* puukara (kiinnittämässä kahta hirttä toisiinsa). (v. шипъ.)

šipš (B), Td Pk *-u*; p. B TP *-ud*, Td Pk *-ùd* lumisohjo: Td *š-u ei kestà, paha astŭda, š-ùd on ďiäл.* Pk *paha on kävelta š-uл.* TP *лumen š-us.*

šipťš (Pl), Td *šťšipťš*; pl.n. Pl Td *-ad* linko, jonka pää on halkaistu; pihdit: Pl *halgaida viťš, łuadi š!* (v. щипцы́.)

**širiŋ|k* (B); ill. *-kkä* (sotamies)rivi: *š-kkä šeižatetťī kai hebod.* (v. ширинга.)

sirosť (B Td); p. *-id* kosteus. (v. сы́рость.)

siro|ł (Sn B), B *-ł*; p. Sn B *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* orpo: Sn *s-talл‿euлę ižad ń‿emäD* (eikä äitiä). (v. сиротá.)

siz|ąŕ (Sn B), B Pl Td M Pk *-aŕ*, Kn *śizaŕ*, Td *-ăr*, Kš Lm *-ar*, N *ś-aŕ*, *sizar*, V *-àŕ*, TP *-är*, *-ąr*; p. Sn *-ąrd*, B *-art*, Pl Td Kš *-ard*, N *-ařd*; pl.n. Sn *-ąręd*, B *-areд*, B Td Kš *-ared*, Pl *-aŕed*, N *ś-areд*, *sizared*, TP *-ąred*; pl.p. Sn *-ąŕid*, B *-arīd*, Td Kš *-arid*, N *-arīd* sisar: Sn *miллai oη kakš sizard.*

**siz|ąres* (Sn); p. N *-arèst*; pl.n. Sn *-ąreksed*, Td *-areksed*; pl.p. Sn *-ąrekšid*, Td *-arekšid* sisarus: N *oľi kakś sizarèst.*

šiže|ľiχ (Kn N), Td *-ľih*, Td Kš *-ľiχ*, N *-liχχo*, *šižęlikko*, V *-lihko*, SP Ph *-ľihkö*, Ph Lm *-lihkö*, Kj *šižľik*; p. Kn *-ľiχχad*, Td Kš *-ľiχχäd*, N *-ľiχχod*, V *-lihkod*, SP *-ľihküö*, Ph *-lihköd*, *-ľihköd*; pl.n. Kn *-ľiχad*, Td *-ľihed*, Td Kš *-ľiχäd*, N *-ľiχod*, V *-lihkod*, SP Ph *-ľihköd*, Ph *-lihköd*, Kj *šižľikod*; pl.p. Kn N *-ľiχoid*, Td Kš *-ľiχöid*, V *-lihkuoid*, SP *-ľihkölöi*, Ph *-lihküöid* sisilisko. (Av жижелюха, шижликъ.) (ks. *ťši‹dźeliusk.*)

sizirdam, *siźerdam* (B), Kn *sizirdam*, Td *sizardam*, *sizŕindim*; p., pl.n. B *sizirdamad*, Td *sizardamad*; pl.p. B *sizirdamoid*, Td *sizardamid* sisarpuoli.

ši|ī (Sn B Td), N *siì*, Lm *ši|ttę*; p. Sn B Td *-ttad*; pl.n. *-tad*, N *śiìàt*; pl.p. Sn B Td *šitoid*, N *śiìoid* ulostus, paska (sakea): Sn *nužńikkä šitaлę kävütäu* käymälässä käydään paskalla. N *kaikīlę śiìoiлę andàd vīnăd* kaikille paskoille (kelvottomille ihmisille) annat viinaa.

šitanńuokkii‹ťšiu‹ťšu°i (Lm) kotivarpunen.

ši|tked (B), Td *-ťked*; p., pl.n. B *-tkedad*, Td *-ťkedäd*; pl.p. B *-tkedid*, Td *-ťkedid* sitkeä (esim. savi, leipä, liha, rauta): B *kuk^u^oiл heŋg š. on.*

šitpuaľi|k, *-k* (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kàd*; pl.p. *-koid* (aatran) västäräkki, aisoja yhdistävä palikka.

šittuda (Sn B Td Lh), N *śittuda*, *sittuda*; pr. Sn B Td Lh *šitun*, N *śittuu*; impf. Sn B Td Lh *šituin*, N *śiìui* ulostaa: N *śittuu perzeges-pī.*

śivī (Sn B Td), Sn *śīvī*, B *siv^u^oi*, Kn *śivoi*, N *sivoi*; p., pl.n. Sn *śiviäd*, B Td *sivijad*; pl.p. Sn *śivi‹öid* tummanharmaa, mustan- ja valkeankirjava (hevonen): Sn *ś. hebo, muzedad da vaлgedat karvaD.* (v. си́вый.)

šiv|u (Sn B Kn Td), V *sivu*; p. Sn B Td *-ud*; pl.n. *-ud*, Kn *-ùd*; pl.p. Sn B Td *-uid* vyötäiset selkärangan molemmin puolin.

šiä (B Pl Td Kš), N *siε*, TP *siä*, p., pl.n. B Pl Td Kš *šiäd*, B *šiad*; pl.p. B *ši‹oid*, Pl Td Kš *šiäid* sää, ilma: B *šelgedad šiad* kirkkaat säät. Pl *vihmaižel šiäл painau* sadesäällä painostaa. Td *paha š.* ‖ *poudaiŕe š.*

**šiäji|da* (B); pr. *-u* loistaa, hohtaa: *лapin ťšura š-u* Lapin puoli (pohjoinen) l. (v. сія́ть.)

šiändüdä (Sn B Td), N *śienduda*; pr. Sn B Td *šiändün*, N *śiendùttai*; impf. Sn B Td *šiändüin*, N *śiendui* suuttua, sydäntyä: Sn *mina šinum piälę* (sinuun) *šiändüin.*

**šiändü|z* (Sn B Pl Td Lh); pl.in. *-kšis* suutuksissa, sydäntyneenä: B *hän on š-kšis minum piälę. š-kšiz lükäi* (viskasi). Pl *š-šiss‿on.*

šiändü|ttädä (Sn B), Td *-tädä*; pr. Sn B Td *-tän*; impf. Sn Td *-ťin*, B *-tin* suututtaa, saada suuttumaan: B *š-tid händäi.*

šiä|ŕ (Sn B Td Pk), V TP *s-ri*; p. Sn Td *-rd*, B *-rt*; pl.n. Sn Td Pk *-red*, B *-rèd*, V

s-rèd, Lm *seäred*; pl.p. Sn B Td *-ŕid* varsi (saappaan, sukan): Sn *tšabatoo* (saappaan) *šiäred*. Td *kataŋkan* (huopakengän), *sukan*, *tšabaton š.*

šiärvär|tin (Sn), B *-ttim*, *-ttim*, Kn *siärvärtim*, Td *šiärvärttin*, Ph *siärivärttinäinę*, Lm *seärivärttinäine*; p. Sn *šiärvärtind*, Td *šiärvärttinäd*; pl.n. Sn *šiärvär|timed*, B *-ttimed*, *-ttimed*, *šiärvärtimèD*, *šiärvärttimed*, Kn *siärvärtimèd*, Td *šiärvärttinäd*; pl.p. Sn *šiärvärtimid*, Td *šiärvärttinõid* (jalan) sääriluitten kohta, värttinä-, sääriluu: Sn *š-timed oŋ kibedäd*. B *šiärvärttimen mädähnüksed* pohkeet.

šiä|städä (Sn B Td), B *-stada*; pr. Sn B Td *-stän*, B *-stan*; impf. Sn *-štin -štin*, B Td *-stõin* säästää, koota: Sn B *š. deŋgad* (rahaa). B *š. vᵘoid* koota (säästämällä) voita.

śiättä (Kn), N *siettä*, *sietta*, *siettä*, *sietta*, Kj *śiätä*; pr. Kn Kj *śiädän*, N *siedàn*, *siedàn*; impf. Kn *śiädoin*, N *siežin*, *siežin*, *śiedoin*, Kj *śiäđīn* tehdä: Kn *ś. kirvezvarź*, *burak* (kori). N *tahtòn mina kodin* (asuinrakennuksen) *siettä. ümbeŕi nurmes aid‿om siettùd. midä ńügöi* (nyt) *müö siedàm? hüvii śiežìt ku лukkužìt* (lukitsit). *häŋ kojo-kelę siež hüvùt* hän joillekin on tehnyt hyvää. *mida siлlę sietta* mitä sinulle olisi tehtävä? *ottau harđaa*, *śetùd po(tšii sugahìs hard* ottaa harjan, sian harjaksista tehty harja. Kj *pīrgan* (piirakan) *śiäđīn. voahted* (saippua vaahtoa) *śiätä.*

šīb (Sn B Pl Td Kš Sg), Kn N *śīb*, Kš *šiib*, N *sīb*, V *śībi*, V Ph Lm *sībi*; p. Sn B Pl Td Kš *šībed*, Kn N V *śibed*, Kš *šiibed*; pl.n. Sn B Pl Td Kš Sg *šībed*, Kn N V *śibed*, Kš *šiibed*, N TP *sībèd*, N V Ph Lm *sibed*, Pk *šībèd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *šībid*, Kn *śibīd*, Kš *šiibīd*, N V *śibid*, V *sībid* siipi; sulka (Kn N); evä (kalan) (B V Lm); siipiverkko (nuotan, rysän); survontamyllyssä siipi nostaa petkelen (Td Sg): Sn *lindиlл‿oo šībed*. B *mereżiss‿oŋ koлme šībed, tobđas: ükš ottśšīb, kakš bok-šībed* suuressa rysässä on kolme siipiverkkoa: yksi päätysiipi, kaksi kylkisiipeä. Kn *tuli koлmę lebeli̇d* (joutsenta), *mina katkaižin ühèksìn sībìn* (yhdeksän sulkaa kultakin). N *boksīB* kylkisulka, *händsībeD* pyrstösulat. Lm *kaлan sībed.*

šibiлheiń (Pl); p., pl.n. *-äd* lieko (lycopodium annotinum, clavatum, selágo) [näiden läpi ennen maito siivilöitiin].

sībiver|k (Ph); pl.n. *-kkod* siipiverkko (pyydyksessä).

šīb(ora|u (Sn B), N *s-u*, Lm *tšī(orau*; p., pl.n. Sn B *-vad*; pl.p. Sn *-void*, B *-vid* siipiorava.

śibukainę (N) sulka.

šibu|t (Td); pl.p. *-žid* sulka: *š. händäs ükš.*

šīd (Sn B Pl Td Lh), Kn *śīd*, Kn N V TP Ph AV *sīd*, Kn V *sìd*, Kn Ph *sid*, Td M *šid*, N *śīd*, SP Ph *sīten*, Ph *siid*, Lm Kj *sit*, AV *sīde* sitten, niin, silloin: Sn *ežmäi* (ensin) [pellavat] *лoukutetau*, *šīd lipsutetau* (lihdataan). *lihat šüöt kui*, *ka šīt paraneD* (lihot). *suoneлę piäл hüpńiu*, *šīt hiveüdüu barbas* kun (jalan) jänteen päälle hyppää, niin varvas venähtää. *kooz viлu üö oo*, *šīd oo haл*. B *vastaл külbetau*, *šīd đälgelę külbendan pezętau vihkoл* vihdalla kylvetään, sitten kylpemisen jälkeen peseydytään niinisudilla. Pl *kui лaŋgat kiertatau*, *šīt pandau kezr värlinä* kun lankaa kerrataan (kierretään), niin värttinään pannaan kehrä. Kn *śeižonou vai śiga pilv*, *śīd lienou vihm* jos vain siellä on pilvi, niin tulee sade.

šīg (Sn Td), B *siig*, B Kn N *sīg*, Kn *śīg*, N *śīgə*, TP Ph *sīgę*; p. Sn Td *šīgad*, B *siigad*, *sīgàd*, Kn *śīgad*, Td *šīgăd*, Ph *sīg|ad*, *-ăđ*; pl.n. Sn Td *šīgad*, B *siigad*, B Ph *sīgad*, Kn *śīgad*, N *śīgàd*, N TP *sīgàd*; pl.p. Sn Td *šīgoid*, B *siigoid*, Kn *śīgoid* siika (kala).

**sīgài|nę* (Ph); pl.n. *-žęd* pieni siika.

šīga|iṅe (Pl), p. *-št*; pl.n. *-ižed*, pl.p. *-ižid* valkea lumme.

sīgęlambi (Ph) lampi, jossa on runsaasti siikoja.

šīgver|ī̆k (Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* siikaverkko (2-kert. langasta kudottu).

šīm (Sn B Td Pk), N *šeim*, V *sīmę*; p. Sn B Td Pk *š-ad*; pl.n. *š-ad*, V *s-àd*; pl.p. Sn B Td Pk *š-oid* ongensiima: Sn *š. oo̯ лиаďittu* (tehty) *ďouhes*.

sī̆r (Td); p. *-ùd* juusto. (v. сыръ.)

šīri(ťši (Sn B Pl Td Kš), B Td Kš *šīŕi(ťši*, B V Ph Kj *sīri(ťši*, Kn N *sīriťši*, Kn N SP *śīri(ťši*, N *sīŕi(ťši*, *śīŕi(ťši* ohitse: Sn *aja š. hänes*! B *hän ďuokš meis šīŕi(ťši* (ohitsemme). N *puu̯ùu̯ täs koďìs sīriťši mändä* joudun menemään tämän talon ohi.

šīžm (B Td Pk), V TP Ph Lm *-ę*; p. Td Ph *-ad*; pl.n. B Td V Ph *-ad*, B TP Pk *-àd* riehtilän irtovarsi (puuvartinen esine, jolla riehtilää käsitellään paistettaissa; rautaosa ostetaan, varsi kotona tehdään).

śīì (Kn), Td *sīì*, *śīt*, Td M *sīt*, V *śīttę*, TP *sīttę*, Ph *žīttę*; p. Kn Td V *śīttad*, Td M *sīttad*, Ph *žīttad*; pl.n. Kn *śīìad*, Td *sīìàd*, Td V *śītad*, Td M *sītad*, TP *sīťtad*, Ph *žītad*; pl.p. Kn *śīìoid*, Td *śītoid*, Td M *sītoid*, V *śītuoid*, Ph *žītuoid* tiheä seula (jouhinen). (v. си́то.)

sītampiäľižed (M) tiheään seulaan seulottaessa jääneet jauhot. (v. ed.)

**sītoi|ta* (Pl); pr. *-(tšou* seuloa tiheällä seulalla; kuv. sataa hienoa vesisadetta. (v. ed.)

sī|ťš (Sn), Sn TP *-ts*; p. Sn *-ťťšad*, *-tsad*, TP *-tsàd* karttuuni(kangas): Sn *mina vaľi(tšin sīťťšad (oštiį sītsad) paidakši*. (v. си́т|ецъ, -ца.)

sī(ťšaine (B); pl.n. N *śi(ťšovijàd* karttuuni-: N *śi(ťšovijàa̯ paiìkaa̯* k.-liinan. (v. ed. ja си́тцевый.)

sīťšpалаiṅe (B) karttuunitilkku.

sīťšpuar (B); p. *-àd* karttuunipuku (-leninki).

skaл|k (Sn); p. *-kkad*; pl.n. Sn B Td *-kad*; pl.p. *-koid* vaakakuppi; pl. vaaka: Sn *skaлkoiл viesatau* (punnitaan). (v. ска́лка.)

skam|ńď (Sn), B Pl Td N *-ď*, TP *-ńe*, Lm *-ńę*; p. Sn *-ńďad*, B Pl Td N *-ďad*; pl.n. Sn *-ńďad*, B Pl Td N *-ďad*, B *-ďàd*, TP *-ńàd*; pl.p. Sn *-ńďoid*, B Pl Td N *-ďoid* irtonainen, liikuteltava rahi, lavitsa, penkki. Sn *ištŭzekkat skamńďaлę*! (v. скамья́.)

skamńďa|iṅe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni rahi. (v. ed).

skańťš (Sn B), Td *skanťš*, N *skonťš*; p., Sn *skańťšad*, N *skonťšàď*; pl.n. Sn *skańťš|ad*, B *-àd* sultšina, ohut rukiinen rieskakuori paistetaan uunissa ja voidellaan toiselta puolen sulalla voilla; syömään ruvetessa sydämeksi pannaan ohra-, kaura-, hirssitai riisisuurimoista maitoon keitettyä norjaa puuroa; ensin käännetään kaksi vastakkaista reunaa sisäänpäin ja sitten koko leivos keskeltä kaksin kerroin ja syödään lämpimänä; myös keitinpiiraan kuorena. (Av ска́н|ецъ, -ца.)

skanťšpäreg (Td) piirakanpaistopäre.

skaťero·tka (N) pieni pöytäliina. (Av скатерётка.)

ska|ttę (V); pl.n. *-ìàd* tela (?); pyöräpari akseleineen (?). (Av скатъ.)

škatu|лk (B), TP *-li*; pl.n. B *-ľkad* lipas. (v. шкату́лка.)

skimnī (Sn) kokoonkäännettävä, linkku-: *s. veiťš* l.-veitsi. (v. згибной.)

škip|ař (Sn), B Td *-àŕ*; p., pl.n. Sn *-ařid*, B Td *-arìd*; pl.p. Sn *-ařīd*, B Td *-arīd* (laivan) perämies: Sn *š. om paraχodaл* (höyrylaivassa). (Av шки́парь.)

skipitar (Sn B Td); p., pl.n. *-ad* tärpätti: Sn *s. voide om moine* t. on eräänlainen voide. (v. скипида́ръ.)

skлuad (Sn B Td); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* aarre: Sn *mina s-uu̯ lōužiį*. (v. складъ.)

skob|a (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* sinkilärauta, rautakoura, rauta, joka lyödään

rakennustyössä kiinnipitämään hirrenpäitä. (v. скоба́.)

skobaraudaiňĕ (Sn) veneen pohjassa pyöreä rautarengas, johon maston alapää pannaan. (v. ed.)

skobel' (Td), Lm *skabл*; p., pl.n. Td *skobel'id* koverrus-, kuorinrauta, vuolin (kaareva, puuastiain teossa käytetään): Td *kakšruťškaižeл* (-vartisella) *skobel'iл kuoritettau žerdīd* (aidaksia, riukuja), *aižoid*. (v. ско́бель.)

**škoл|a* (Sn Td TP); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Td *-id* koulu: Sn *š-az лugedau asoit* (aakkosia). (v. шко́ла.)

sko|ppida (B); pr. *-pin* säästää, koota. (v. скопи́ть.)

skoppizu|da (N); impf. *-ťťī* kerääntyä, säästyä. (v. ed.)

skotńik (Td Sg) karjakauppias. (v. скотникъ.)

skraba (Td); p., pl.n. *-d* liiaksi kuivattu korppuleipä (esim. kalakukon kuoresta tulee hyvä).

skrebni|tš (Td); p. *-ťťšad*; pl.n. *-(ťšad*; pl.p. *-(ťšoid* hevossuka (v. скребни́ца.)

skrepk (B); pl.n. *-ad* kaavin, kaavinrauta (pienen puumaljan kovertamista varten). (v. скреб|о́къ, -ка́.)

skrepka (Td) hevossuka: *s. hambahikaz, raudaiňe*. (v. скреб|о́къ -ка́.)

skreäg (Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* turhan tarkka, ahne. (v. скря́га.)

skripk (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* viulu: Sn *otaa s-aa viättä* (soittaa). B *vä·hä oo s-aa лòaďijoid* (tekijöitä) *meil*. (v. скри́пка.)

skrippi|da (B), Td *-dä*; pr. B Td *-u*; impf. Td *skripī* narista, narskua, natista, naukua, vinkua: B *лùmi regen ďaлgaksen aл s-u*. Td *ukš, tšabat* (saapas) *s-u*. (v. скрипѣ́ть.)

skroul' (B Pk), Pl *skröul'*, Td *skrouń, skŕòń*; pl.n. B *skroul'ad*, Pl *skröul'ad*, Td *skrouńad, skŕòńàd*, Pk *skroul'àd* ulkokatto, pärekaton lape (toinen viisto taso): Td *skŕòńàn ega* (eli) *kaìòksèn piàл on kakš trubăd* (savupiippua). (v. кро́вля.)

**skruaďp|izetta* (B); impf. *-īmoi* kavuta: *venehē s-īmoi*. (v. вскара́бкаться.)

škua|p̄ (Sn B Td Lh), N *škaò*; p. Sn B Td Lh N *-ppad*; pl.n. Sn *-pad*, B Td *-pàd*, N *škaòàd*; pl.p. Sn B Td *-poid* kaappi: N *staŕìk mänòŭ škappàĭ, ottàu kńīgàn* vanhus menee kaapille, ottaa kirjan. (v. шкапъ.)

skua|ťerť, -ťťeŕ, -ťťeŕi (Sn), B *-ťeŕ*, Td *-ťeŕť, -ìeŕť*, N *skuoťeŕď*; p. Sn *-terťťid, -ťťeŕid*, B *-ťeŕid*, Td *-teŕťťid*; pl.n. Sn *-terťid, -ťťeŕid*, B *-ťeŕid*, Td *-teŕťid, -ìeŕťid*, N *skuoťerďid*; pl.p. Sn *-terťīd, -ťťeŕīd*, Td *-teŕťťīd* pöytäliina. (v. ска́терть.)

skuťšno (B) ikävä: *häłłę veť lienou s.* hänenhän tulee i. (v. ску́чно.)

skū|p (Sn N), B Td *-p̄*, TP *-ppę*, SP *-ppu*; p. Sn B Td *-ppad*, SP *-ppoa*; pl.n. Sn B Td SP *-pad*; pl.p. Sn B Td *-ppid*, SP *-ppī*; komp. Sn *-pembi*; sup. *kaikis s-pim* saita (v. скупъ.)

слabī (B) heikko. (v. слабый.)

šlej|ad (B), TP *-àd* mäkivyöt. (v. шлея́.)

**šleìštoi|ttada* (N); pr. *-ìan* sokaista, tehdä sokeaksi. (v. слѣпой.)

**šleìštu|da* (N); pr. *-n* tulla sokeaksi. soeta. (v. слѣпой.)

šlieg (Sn B), Td *šlieg*, N *šlieg*; p. Sn B Td *-ad*; pl.n. *-ad*, N *šl-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid* riuku, kalju; kattoruode; lattian (alle pantu) niskahirsi, alushirsi (poikki lattian, etteivät lankut taivu): Sn *part nostetau koďim piäл šliegoid mü^{o}i nuoriл* hirsiä nostetaan rakennukselle kaljuja myöten nuorilla. (v. слега.)

šliesaŕ (Sn) lukkoseppä, viilari: *s. ďuottau ťinaл*. (v. сле́сарь.)

slifk (B), V *-e*, TP *slīfkę*, Ph *sliufkę*, Lm *sliuhkę*, Pk *slīfk*; p. B *-ad* kerma. (v. сли́вки.)

šlipe|ttädä (Lh); pr. *-ttäu* latkia, lipettää (kissa): *opastu* (*opi*) *š-tämmā maidod*.

šliä|p̀ (Sn Ph), Td *šliä|p*, N *šlie|p̀*, TP *šliä|ppę*; p. Sn *-ppäd*, N *-p̀pä̀d*; pl.n. Sn Td *-päd*, N *-p̀ä̀d* hattu: N *ottàu šlie-p̀ä̀ą piehei* (päähän). (v. шля́па.)

слоj|a (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* kerrostuma, lusto (puussa); kerros (maassa, maidossa): Td *ďäred* (paksu) *s. mustad muad* (multaa), *kandatest* (hapantakermaa) *maidos*. (v. слой.)

слиav (B Pl); p. *-ad* maine: Pl *калакkahan* (kalaisen) *s-as on* [järvi]. (v. сла́ва.)

слug (Kn), N *слūg*; pl.n. Kn *слugad*, N *слūg|àd*; pl.p. *-īd* palvelija. (v. слуга́.)

**šlu|kkada* (B); pr. *-kan* nikotella.

šlub|oi (TP), Lm *-uoi* lakka(marja).

**служašťš|iį* (N); pl.p. *-i(oid*, *-ijoid* palveleva, virassa oleva. (v. слу́жащій.)

слu(ťšai (N) jos, siinä tapauksessa että: *s. mille mī roďizou, ka tüö käskegàt hälлę ližą̀tta* jos minulle jotakin tapahtuu, niin te käskekää hänen lisätä [lyöntejä]! (v. слу́чай.)

**слu(ťš|idaze* (N); impf. *-īzei* tapahtua, sattua: *millai ńeŋgoinę ďielo s-īzei* minulle sattui tällainen seikka. (v. случи́ться.)

слūžb (Kn N); in. *-às* palvelus, toimi: Kn *oli s-às salдàt* (sotamies). (v. слу́жба.)

слūžb(aig (B); p. pl.n. *-ad* palvelus-, toimiaika. (v. ed.)

слūž|ida (B Kn Td N TP Ph); pr. *-in*, N *-ìn*; impf. B N *-īn*, Kn *-ìn* palvella, toimittaa: B *paṗ s-iu heilę molebenan* pappi pitää heille rukoushetken. *s-ī salдat dragunskois polkas* palveli sotamies rakuunarykmentissä. N *pappi s-ìu ve(ťšerniąą* (iltajumalanpalveluksen). *hüvä hebo: s-ìu hälлę i kundęlou händäi* hyvä [on] hevonen: palvelee häntä ja tottelee häntä. *saudattan s-ī* sotamiehenä palveli. TP *koirę слūžiu* (seisoo kahdella jalalla). (v. служи́ть.)

слūžind(aig (B); p. *-ad* palvelusaika: *minun s-as* palvelusaikanani. (v. ed.)

šläp|äk, *-ä̀k* (B); pl.n. *-ä̀kòd* lumpeen lehti; valkea lumme. (vrt. Av шлепа́къ.)

šläpäkköheiń (Pl) lumpeen lehti. (v. ed.)

šlött|ädau (N), Ph *-ödäu*, Pk *-ädäu* sataa räntää.

šlö|tüöi (V); p., pl.n. *-tüöid*; pl.p. *-ttölüöid* sammakko.

šmaťšku|ttada (B); pr. *-tan*; impf. *-ťin* maiskuttaa: *š. sūā* (suulla).

smeńi|da (N V); pr. *-u*; impf. *-ťī* muuttaa, vaihtaa: N *smeńiu sobàd* (vaatteet). (v. смѣни́ть.)

**smeńiл|ta* (N); pr. *-ou* vaihtelee, muuttelee, siirtelee: *pappi koľťšaižę̀d s-ou käźìs kädę̀i* pappi sormuksia v. kädestä käteen [vihkiessään]. (v. ed.)

smietę (V) rohkea. (v. смѣлый).

smiern|ī (Td Sg); pl.n. *-i(ad* tyyniluontoinen, rauhallinen. (v. смирный).

smie|ťťidä (Sn Lh), B *-ťťida*, Td *-ttidä*; pr. Sn M Lh *-ťin*, B N *-ťťiu*, Td *-tin*, Ph *-ťťiü*; impf. Sn B Ph M Lh *-ťīn*, Td *-tīn*, N *-ťìn* luulla, arvella: Sn *mina s-ťīn šina олed hüvä mužīk* (mies). B *ižand s-ťťiu, što* (että) *koir лapsen puri*. N *eę s-ťťinu, što häm mindai nostàu kreuľai suoi* (kattoon asti). (v. смѣ́тить.)

smoroď|ida (Sn B Td); pr. *-in*; impf. *-īn* haista ulostukselle; Td haista pahalta yleensä: Td *ku pidäu šätän* (onkimadon) *žesťkoropkas* (peltirasiassa), *se rubedau s-imai raudałe*. (Av смороди́ть).

smoroďind (B); p. *-ad* ulostukselle haiseminen. (v. ed.)

smū|ī (Sn B); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p.- *ttid* Sn naamioitu (henkilö); [joulunpyhinä on ollut tapana kulkea naamioituna talosta talooṇ]; B (asiain, suhteiden) sekoittaja, sotkija: Sn *pidᵗäu suorita s-tikš lähtä* pitää lähteä pukeutumaan naamiaispukuun. (v. сму́тъ.)

šmötkü (Ph) muhkuräköysi, räästykimppu: *sīben piäs on pleťittü be(ťšàg ili š., nuoras, ribus i verkkoträpi(ťšäs i rogozas* siipiverkon päässä on punottu m.l. *š.*, nuorasta, räästyistä ja verkonriekaleista sekä niinestä.

sńetka (B) kuore (osmerus eperlanus). (v. снет|óкъ, -кá.)

snimai|ta (Td); pr. *-ćšen*; impf. *-ćšin* valokuvata. (v. снимáть.)

sńim|idä (Sn Ph), B *-ida*; pr. Sn B Ph *-in*; impf. *-īn* ed.; B myös nostaa kortti pakasta: Sn *s. patŕet* (valokuva). B *hän snimī kartin.* (v. снять, снúмутъ.)

sńimts|ad (Sn), B Td *-àd*, TP *sn-àd*; pl.p. Sn B *-oid* hiilipihdet; B myös kynttilän niistinsakset: Sn *s-oiл hīld pandau samavarā* (teekeittimeen). (Av снúмцы.)

snuap̄ (Sn), B *snuap*, *snȯap̄*, Td *snuăp̀*, N *snuoppu*, *V snuappu*; p. Sn *snuappud*, B Td *snȯappud*, N *snuoppud*, Pk *snuappud*; pl.n. Sn Pk *snuapud*, B *snuap̀ùd*, B Td *snȯapùd*, Kn *snuapùd*, *snuàp̀ùd*, N *snuop̀ùd*; pl.p. Sn V Pk *snuapuid*, B Td *snȯapuid*, Kn *snuàpùid*; Td *snŭăp̀ùid*, *snuap̀ùĭd*, N *snuop̀uid* lyhde, sidoin: Sn *kümmene snuappud om bapk* (kuhilas). *snuapud bapkoihe pandau.* B *i ni·žud* (vehnätkin) *šidotau snȯap̀uiĭe*, *ükšin snȯap̀uin.* Td *bapkoihe* (kuhilaille) *pandau*, *kümmĕńìn snuap̀ùĭn.* (v. снопъ.)

šu̯ur|ī̄k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad* nyöri. (v. шнур|óкъ, -кá.)

snäŕeď|idä (Ph); pr. *-in*; impf. *-īn* ladata: *s-ī oružan* (pyssyn). (v. снаряди́ть).

sȯakvandeh (Td); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* lipon suuvanne. (v. сакъ.)

sȯakverī̄k (Td) lippohavas. (v. ed.)

šoanę (Lm) suuri nahanparkitsemisamme. (Arv щанъ.)

šob|a (Sn B Pl Td Kš Ph Lm); p. Sn B Pl Td Kš Ph *-ad*, Td *-ăd*; pl.n. Sn B Pl Td—TP Ph M Lh *-ad*, B N TP *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td Kš N Ph Lm M Lh *-id* vaate. Pl Lm myös miehen paita: Sn *sobid būťťšides* vaatteita pestessä. *aī̄k ľäkš s-id hūhtomā* (viruttamaan). *kebďedis sobis käveлdäu* kevyesti puettuina kuljeksivat. B *koja rikkou sobad* koi turmelee vaatteet. Pl *hibďad vasтe soba* ihoa vasten on paita. Td *ďumaлćabu sobanpeži̯ćaлę* Jumalan apua vaatteenpesijälle (tervehdys). Ph *azutàĥ midä tahto sobin* [palttinasta] tehdään kaikenlaisia vaatteita. Lm *sobidem pestäv karttę* vaatteidenpesukaukalo. M *i̯ćťše sobat pezöu* itse [emäntä] vaatteet pesee.

sobah|ižed (Sn B), N *-ižed*; pl.p. Sn *-ižid* kuukautiset (naisilla).

sobai|ńe (Td); pl.n. *-žed* vaate: *s-žet se teil on hüvȧ̀d* onpa teillä hyvät vaatteet.

sobanombel|iį (B), Lm *-ī* vaatturi, räätäli.

sȯbasundug (Td); p., pl.n. *-ad* vaatearkku. (v. сундýкъ.)

sobatoiŕe (Pl) alaston.

sȯbauzл (N); pl.n. *-àd* vaatenyytti. (v. ýзелъ, узлá.)

sob|ida (Sn B Kn Td N); pr. *-in*; impf. *-īn* sopia: Sn *pidʲäu s. keskenā. emme sobigoi ďeŋgaď ďagamā* emme sovi rahojen jakamisesta. B *šapk* (lakki) *sobiu piähä*, *avaďin* (avain) *лukkō. hän sobiu sapožnikakš* (suutariksi). *ed sobi ńi keiŕe* (kenenkään kanssa). *ńi mihi лuadū šinuŋke ei sua s.* ei millään tavalla voi sinun kanssasi tulla toimeen. Td *koľŏťĭdă naglòĭл kudam лàŭd kuhu sobiĭ̆* lyödä kiinni nauloilla mikä lauta mihin sopii. *ei sobiĭu ńi mi·ťe müöndȧ̀л* eivät sopineet mitenkään myömisestä.

**sob|idakseh* (AV); impf. (*hän*) *-īh*, (*hüö*) *-īhoz* pukeutua.

**sobizu|da* (N); impf. *-i* ed.: *s-i ūžīhei sobīhei* (vaatteisiin).

**sob|itta* (N); pr. *-idau*; impf. *-ìž* ed.: *s-dau sobī* (vaatteisiin). *mužik* (mies) *sobìž‿i läht'.*

**sobi|ttada* (N); pr. *-tęttai* pukea: *s-tęttai* (puetaan) *kńägin* (morsian) *hüvīhei sobīhei* (vaatteisiin).

soboľ (Sn B Td Ph); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* soopeli: *s-id oлdau sibeŕis* (Siperiassa). (v. сóболь.)

sobor (N); pl.n. *-àd* tuomiokirkko. (v. собóръ.)

šobrotada (Td Sg) molistella vedessä pahlaimella (ongenvavalla).

sobu (B Td N); p. *-d* sopu: B *sobus eletau. keuh* (Td *köuh*) *s. paremb kui rikàz rīd.*

sog|ed (Sn—Kš V Ph), SP Lm *-ei*; p. Sn—Kš V Ph *-edad*, SP *-iedu*; pl.n. Sn —Kš V Ph *-edad*, SP *-ied*; pl.p. Sn Pl Td V Ph *-eďid*, B Td *-edid*, Kn Kš *-eďīd*, SP *-ielоi* sokea: Sn *s. ei ńäge ńi miďä* (mitään). *kävelet kui s. käžimujegiл* (kädellä koetellen).

soge|ta (Sn B Td), N *-tta*; pr. Sn B Td *-nen*, N *-nęn*, *-nẹ̀n* impf. Sn B Td *-ńin*, soeta: Sn *mina s-ńin, eń ńäge ńi miďä.*

**sogлa|śśizetta* (Sn); impf. Sn *-śīhe*, B *-sī*, *-sīhe*, *-śśīhe*, *z-šťšīhe* suostua: Sn *kuptsań ťüťär s-śīhe saлdatan tagaze mändä miheлę* kauppiaan tytär suostui menemään naimisiin sotilaan kanssa. B *mužìk końďījaŋke s-śśīhe ruadamā* mies suostui karhun kanssa tekemään työtä. (v. согласиться.)

sogлa·sno (B Ph), N *so·glàsno* sovussa, mukaan: B *suadī elämā s.* alkoivat elää sovussa. (v. согласно.)

soik (B); pl.n. *-ad* närhi. (v. сойка.)

soim (B Td Kš N), TP Lm *-i*; p. Kš *-d*; pl.n. B Td Kš N TP *-èd*; pl.p. B Td *-id*, Kš *-īd* seimi, heinähäkki, ritilä (tallissa).

soim (Sn Pl Td Pk), Ph Lm *saimę*; p., pl.n. Sn Td *soim|ad*, Pl Td Pk *-ed*; pl.p. Sn Pl Td *-id* iso vene: Sn *s. kandau kuľad vīšküme ďauhod* (noin viisikymmentä kulia jauhoja).

soiìànd (B); p. *-ad* tykyttäminen (valtimon): *suonèd s-an heitetau dai heŋg lähtou* kun suonet (valtimo) lakkaavat tykyttämästä, niin henkikin lähtee.

soi|tto (SP); p. *-ttuo*; pl.n. *-tot*; pl.p. *-ttoлoi* harmonikka: *soittoh soittoa* soittaa h-kkaa.

soi|ttoa (SP), Ph *-ttai*; pr. SP Ph Lm *-tan* soittaa; tykyttää (valtimo): SP *s. soittoh* s. harmonikkaa. Lm *suoni soittau* valtimo t.

so|ī̀k (Sn B), B *-ì̀k*, N Pk *-kku*, Lm *-kko*; p. Sn N *-kkud*; pl.n. Sn B *-kud* (koivun) mahla; (marjan, nauriin) mehu; (piipun) hiki, öljy; sperma (naisilla): Sn *koivuusokk‿om maged.* Pk *tabakan sokku.* Lm *trupkan* (piipun) *sokko* [pannaan hampaisiin, kun niitä kivistää]. (v. сокъ.)

šokk|ɛpielèď (Ph) leukapielet; *-ęruodàd* (TP) leukaruodot (kalan).

śokor (N) appi (vaimo nimittää miehensä isää näin). (v. свёкоръ.)

**šokšuлai|ne* (Lm); pl.n. *-žed* Äänisen vepsäläinen.

**šoлaizoi|tta* (N); impf. *-tin* loiskia, lotista (?)

**šoлai|tta* (N); pr. *-dau* solista.

**šoлi|šta* (N); pr. *-žou* ed.

so|ľm (Sn B N), D *-лm*; p. Sn B *-лmed*, B *-lmed*; pl.n. Sn B *-лmed*, B *-lmed*, N *-umèd*; pl.p. Sn *-ľmid*, B *-ľmīd* solmu; D työreen aisan päässä laajennus. Sn *лuaďi ńīťťī s.* tee lankaan s.!

soлod (Sn Td); p., pl.n. Sn TP *-ad* mallas, maltaat: Sn *s-as лuaďitau vuaššad* maltaista valmistetaan kaljaa. (v. солодъ.)

sołoikivi (Pl) alunakivi.

šoлoińik (B) lounainen. (Av шалойникъ, шолóникъ.)

šoлom (Sn B Td Pk); p., pl.n. Sn B Td *-ad*, B *-àd*; pl.p. Sn *-oid* kattolautojen painoksi pantu harjakouru, joka on kiinnitetty harjahirteen koristeellisilla puuvaarnoilla l. pulpukoilla; vilja-auman olkipeite (suippeneva ylöspäin): B *š. oлges pandau piälę* [kun ruis-, ohra-, kaurakeko tehdään]. *oľgińe š. šidotau katoksekš, ťerad* (latvat) *üľąhakš.* Td *veži tuťòu šołomad* (kattokourua) *müöi.* Pk *kego katetau š-aл.* (Av шолóмъ.)

soлo|vei (Sn B Td), N *-ѣei*; p., pl.n. Sn B Td *-veid* satakieli: Sn *s. viheldäu.* Td *pajattau* (laulaa) *ku s.* (v. соловéй.)

šomk (Sn Td); p. pl.n. Sn *-ad*; pl.p. *-id* Sn rakennuksen päätyviilo; Td katto-

lautojen painoksi pantu harjakouru: Sn *š. om perťim piäл samī ťerendüs* (ylin kolmiomainen osa). Td *koďi on kaľettu лаŭdàл, šīd on pandu š., š-ā¹ on ištutettu harăkàižęd* asuinrakennus on katettu laudoilla, sitten on pantu h., h-uun on pistetty puuvaarnat l. pulpukat. (Av посóмка.)

šona (Sn B Td N); p., pl.n. *-d* hirssiryyni: Sn *šonakuaš* (-puuro). (Av пшенá.)

sondaллā (B) vääräksi mennyt (puu).

sońďištunnu (B) vääristynyt (puu).

soǫzaŕ (V); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* kirppu.

**sopľ* (B); pl.n. *-ad* lahje (housun). (Av сопля́.)

sordand (B Td) kasvavan puun kaataminen.

sorďim (Td); p. *-d*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* laskuavanto (talvinuotan vedossa).

sord|(o) (Td), TP *-o*; Pk *-(o)*; pl.n. Pk *-od* sortoaita, risuaita; Pk haka lähellä kotia: TP *s-o, ku lehmih niškoi azutah aidę* s. kun lehmien pääsyn estämistä varten tehdään aita.

sord|uda (B N TP Ph Lm), SP *-uo*; pr. B TP SP Ph *-un*, N *-ùn*; impf. B Lm Ph *-uin* sortua, kaatua, langeta, pudota: N *sina s-ùd ďaugois* (jaloiltasi) *i* (ja) *лаŋgenęd muohei*. TP *hirvi voi vie matkata ambuhui, sīd s-ū* hirvi voi vielä ammuttuna kulkea, sitten sortuu. SP *pidäite, äла s-u* pidä kiinni, älä putoa! Ph *orav ei s-u* (putoa) *muah*.

sor|ī̄k (Sn B Td Kš V), Kn *-k*, Kn N *-ì̄k*, Lm *-kkę*; p. Sn B Kn Td Kš *-kkad*; pl.n. Sn B Td Kš *-kad*, B *-kàd*, Kn *-ì̄kad*, Lm *-ǩkad*; pl.p. Sn B Td *-kkid*, Kn Kš *-kkīd* sorkka, sääri (polven alapuolella oleva osa jalkaa ihmisellä ja eläimellä).

sorклū (Lm) sääriluu (ihmisellä).

so|ŕm (Sn B Pl Td N Lh), B *-rm*, V *-ŕmi*, TP SP Ph Lm *-rmi*; p. Sn B Pl Td V Lh *-rmed*, SP *-rmie*; pl.n. Sn B Pl Td V SP Lm Lh *-rmed*, B Kn N TP *-rmèd*; pl.p. Sn B Pl V Lh *-ŕmid*, Td *-rmid*, SP *-rmī* sormi: Sn *heiń om piťk, sormeń ďäred* (paksuinen). Lh *лaťtā лoukuŋ kaivau sormem‿mäńijän* lattiaan kaivaa reiän, johon sormi mahtuu. — B *sormèn (-idęn) keskuťťšàd*, Ph *sormèn keskuťťšàd̄* sormenvälit.

sormèędjūr (N) sormentyvi.

sormènńok (N) sormenpää.

sormevedo (Td) sormikoukunveto.

sormińivel (Lm); pl.n. *-ed* sorminivel.

sońmišuaràd (V), Ph Lm *sormišoarad* sormien välit.

soro (B); pl.n. *-d* sorasin: *s-d on nuotas; soroihe* (sorasimeen) *šidotau nuor, šīd* (sitten) *se nuor vaľkitau ďiän aťtę*.

soro|k̄ (Sn B Pl Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* naidun naisen päähine: Sn *s. oŋ kui mužikaą* (miehen) *haī* (lakki), *tagaą sväskät* (sidenauhat). (v. сорóка.)

soroko|ufke (V), Lh *-hk*; p., pl.n. V *-ufkad*, Lh *-hkad* viinapullo (1/40 ämpäriä): Lh *ďuou s-hkan vīnad*. (v. сороковка.)

sorover|k̄ (B), Lm *-kko* nuotan ensimmäinen verkko, hyvin harva.

šor|ppe (V), Ph Lm *-ppę*, Pk *-p̄*, p. Lm *-ppàd*; pl.n. V Ph *-ppàd*, V Ph Lm *-p̆pad*, Pk *-p̀ad* piikki (atraimen, hangon, äkeen): V *azragan šorp̆pad*. (ks. *ťšorp̄*.)

sorz (Sn Td N), V Lm *-ę*; p. Sn Td *-ad*; pl.n. Sn Td V *-ad*, Td N *-àd*; pl.p. Sn Td *-id* sorsa: Sn *s. uivau poigideŋ kerε. koskeл oŋ калan ajai s.*

**sor|ī̄* (B Ph); p. B *-ttad*, Ph *-ttăd* laji: B 16 *sorttad mrāmorad* (marmoria). Ph *minùл oľi šaлgùz ostèttu lidnas kaikkĕd sorttăd kaлăd vähäižęn* minulla oli repussa vähän kaupungista ostamiani kaikenlajisia kaloja. (v. сортъ.)

sor|tta (Sn B Pl Td), M *-ta*; pr., Sn B Pl Td V M Lh *-dan*, Kn *-dàn*, N *-ìai*; impf. Sn Td *-źin*, B Pl Lm M Lh *-ďin*, N *sońťī*, V Kj *-źin* kaataa (puu y.m.; ei vettä), pudottaa: Sn *davai borťšā, mina šinuu sordaą* ruvetkaamme painimaan, minä sinut kaadan. B *ken pūn sorď? ozràd*

ülähämppiäi ordižıı sorìau алahakš(i) лaťťалę ohrat pudotetaan ylhäältä parsilta alas lattialle [riihessä]. *milla kondī hebon sord* karhu kaatoi hevoseni. *konz tułettę päìšid sordamā* milloin tulette uunia särkemään (häämeno)? Td *sortta meʿtsàs pardẹ̀d* (hirret). *sorda nogi* nuohoa! *ma do sorżin nogen trubas* minä jo nuohosin savupiipun. V Kj *hòaban* (haavan) *sorźin*. Lm *lehmäŋ kondī sordi*. Kj *лaudat kai sorkam* pudottakaamme kaikki laudat [alas orsilta]!

sotk (Sn B Kn), V *-ę*; p. Sn B Kn V *-ad*; pl.n. Sn B Kn V Lm *-ad*; pl.p. Sn B *-id*, Kn *-īd* sotka; B Lm sorsalintujen yleinen nimitys: Sn *vedes uivełī* (uiskenteleva) *s*.

sotk (Sn Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* neljännes viinapullo. (v. сóтка.)

soťk|ida (Sn B Td V Pk), TP *sotk|ida*; pr. Sn B Td V TP Pk *-in*; impf. *-īn* sotkea (esim. taikinan juurta): Sn *dogo taigin oo s-ittu*?

sotsk|ī (Sn); p; pl.n. *-iad*; pl.p. *-iʿoid* talonpoikien valitsema maalaispoliisin apulainen entisaikaan. (v. сóтскій.)

soudàndviťš (N) hankavitsa.

soudàntte|ł̄ (Td), N *-łłu*; p., pl.n. Td *-łłod*; pl.p. *-łłoid* (veneen)tuhto.

soud|ełuzлaudę (TP), Ph *-àndлaudę*, *souttau лaudę*, Ph Lm *soudandęлaudaińę* ed.

soudatada (Sg) heiluttaa, tuudittaa lasta (kätkyessä).

soudin (Td N Sg); ill. Td Sg *-ai*, N *-ài* piirileikki, seuratanssi; Td Sg kun *s*. alkaa (laulaen): *mäne veda s*.! toinen huutaa: *s-ai*! *s-ai*! (vrt. Av сóвьюнъ, сóльгинъ.

soumeda (N) solmia.

sou|tta (Sn B Td Kš), B Ph Lm *-ta*; pr. Sn B Td Kš TP *-dan*; impf. Sn B *-dīn*, Td *-žin*, Kš *-dīn*, N *-doi* soutaa: Sn *airoiл souttau. läkkä miłłei soudamä venehē* lähde veneeseen minua soutamaan! B *ńügü* (nyt) *pidäu randā s*.

sova (Kj); p., pl.n. *-d* kotka. (v. совá.)

sov|et (N); p. *-èttad*; in. *-eìàs* neuvosto. (v. совѣ́тъ.)

sovet|oida (Sn), B *-uida*, Td *-uita*; pr. Sn B *-oiʿťšen*, Td *-uiʿťšen*, N *-oìtai*; impf. Sn *-oiʿťšin* neuvotella; neuvoa: Sn *ďieлõ lähìes pidᵢäu s. perehen kere* työhön lähtiessä pitää n. perheensä kanssa. B *mina s-uiʿťšižin šiłłę paŕemb kävüdä šeppā* minä neuvoisin sinua mieluummin menemään sepän luo. Td *tahton teideŋke sovetoita* haluan teidän kanssanne n. N *mina siллę s-oiʿťšižimbi ottada zerkaлoinę* minä neuvoisin sinua ottamaan peilin. (v. совѣт|овать, -уютъ.)

spaŕer (Td Sg); p., pl.n. *-ad* seinäpaperi. (v. шпалéра.)

spa|sibo, *-sì·bo*, *-·ssibo* (B), Kn *-ssibo*, Td *paššibo*, N *spaśśibo*, Ph *paśśibo*; pl.n. B *spa|ssibot*, Kn *-ssibod*, Td *paššibod*, N *spaśśibod*, Ph *paśśibod*; pl.p. Td *paššiboid*, N *spaśśiboid* kiitos: B *spaśì·bo šiłłęi* k. sinulle *spassibot anttau* (lausutaan) *ižandałę*. *spa·ssibo hü·viŋ go·śťitandaɒ* kiitos hyvin kestitsemisestä. *andᵘoi spassibon turuлę* Td *paššibo küzümäł* (kysynnästä)! *paššiboid ülen äi* (paljon). Ph *paśśibod anduoi* (kiitti). (v. спасибо.)

**spa|ssida* (B); impf. *-sī* pelastaa: *koir лapsen spasī mados* (käärmeeltä). (v. спасти́.)

**špilk* (B); pl.n. *-ad* kenkänaula, tellikka. (v. шпи́лька.)

spi|ī̄š (Sn B Pl), Td *-īs*; p. Sn B Pl *-ťťšad*, Td *-ttsad*; pl.n. Sn B Pl *-ʿťšad*, Td *-ʿtsad*, V *spīʿťšàd*, Lm *spīʿťšad* pyörän-, rattaanpuola, pyörän kehrävarsi: Sn *kiekos spiʿťšat katketťī*. B *ťełegois* (kärreissä), *krūgis* (pyörissä), *on spiʿťšad*. (v. спи́ца.)

spiťšk (Sn B Td); p. *-ad*; pl.n. *-ad*, Td *-àd*; pl.p. *-oid* tulitikku: Sn *ťägä ruoʿťšii spiťškoiɒ pidetäu* täällä suomalaisia t-ja käytetään. (v. спи́чка.)

spiťškamvedo (Td) tikunveto (leikki, arvan tapainen). (v. ed.)

spiťškekorobkainę (Lm) tulitikkulaatikko. (v. спичка ja коробка.)
spiťškkoropk (Td), *-ękorobkę* Lm, ed.
spiťškęvakkainę (Lm) ed.
spiťškvak (B), Lm *spiťškęvakkę* ed.
spokoino (Sn) rauhallisesti: *üöm magaš s.* (v. спокойно.)
špoŋk (Td); p. *-kad*; pl.p. *-kid* poikittainen uurrepiena, -lista (pöydässä, ovessa, hirsilautassa). (v. шпóнка.)
**sporeudu|da* (B); impf. *-ťťī* riitaantua. (v. спóриться.)
sporťež (N); p. *-ad* turmeleminen, turmelus (loitsijan aikaansaama): *puhuu s-aa. oppiu* (koettaa) *s-ad лаskeda.* (Av портёжъ.)
spor|ťida (Sn B), Td *-ťťida*, N *-ťida*; pr. Sn B *-ťin*, Td *-ťťiu*; impf. Sn B *-ťīn*, Td *-ťťī* turmella, pilata, noitumisella vahingoittaa: Sn *ei pidä reged s.* N *ei pida sporťida pivod bŕihau* (nuorukaisen olutta). (v. испóртить.)
sposo·bī (N) avustus. (v. посóбіе.)
sprav|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* parantaa (sairas): *voidgi šina s. minun ťüťťareę?* (v. спрáвить.)
spravind (Sn); p. *-ad* parantaminen (sairaan): *vähäd ела ota s-as* ota runsaasti p-sta! (v. ed.)
spraviz|etta (Sn); pr. *-ou* parantua, tervehtyä: *voida pūvoiл* (-öljyllä), *šīt s-ou!* (v. спрáвить.)
spruav|ida (B Lh), N *spruov|ida*; pr. B Lh N *-in*; impf. *-īn* toimittaa, suorittaa, hoitaa (asia): B *milla hebo s-ī iťšes i minus* minun hevoseni hoiti asiat sekä omasta että minun puolestani. N *eŋgi voiž mina s. sida ďiělòd* (asiaa)? (v. спрáвить.)
spruovizu|da (N); impf. *-i* parantua, tervehtyä: *molīžītoidbi, štobi s-iž millai šilm* rukoilisit, että silmäni paranisi. (v. спрáвиться.)
spua|š (Sn Pl—Kš), B Td *-s*, V *-ssę*, SP *spoassu*; p. Sn Pl—Kš V *-ssad*, SP *spoassoa*; g. Sn Pl—Kš V *-san*, SP *spoasan* Vapahtaja; Td kirkollinen juhlapäivä: Pl *s-ssad vastaťťī* (otettiin vastaan) [pääsiäisyön jumalanpalveluksessa]. Td *eńďžimäińe s.* [elokuun 6 p.], *toińe s.* [elok. 16 p.]. (v. спасъ.)
spuasampäiv (Sn B Pl Td) elokuun 6 p. kirkollisena juhlapäivänä Kristuksen kirkastamisen muistoksi: Sn *mina ľähten s-äл pruazńikaл* elokuun 6 päivää lähden viettämään sitä juhlivaan kylään. (v. ed.)
spuasāmpühä (N) paasto 1—16 elokuuta.
špuog (N); p. *-ad.* pistinmiekka. (v. шпáга.)
spuor (B Td M); p. *-ud* riita, kina: M *s-uu лuaďīžit* rupeaisit riitelemään. (v. споръ.)
spuo|ŕida (Sn B Td N), B *-rida*, B TP *sporida*; pr. Sn B Td *spuoŕin*, B *sporitau*, N *spuo|ŕin*; impf. Sn *-ŕīn*, B Td *-rīn*, TP *sporittih* riidellä, kinata: B *karu i aňhel sporitau* paholainen ja enkeli r-vät. *meitę euлę konz spuorida* meillä ei ole aikaa k. (v. спóрить.)
**spuoriška|ta* (B); impf. *-ťťī* alkaa riidellä, väitellä. (v. ed.)
sroʲi|zeta (M); pr. *-zou*; impf. *-žīhe* tulla rakennetuksi: *melliťš s-zou* myllyä rakennetaan. (v. стрóить.)
srument (Pl), Td *strument*; p., pl.n. Pl Td *-ad* ammattilaisen työkalu. (v. струмéнтъ.)
sruškę (Lm) höyläntastu. (v. стрýжка.)
srūgavo (Lm) lammasnahoista verinahan poistaminen taljasta hankausraudalla. (vrt. v. строгáть.)
staganheinę (Lm) sanajalka.
staľi (Sn), B *stòaľ*, Td N *stali*; p., pl.n. Sn *staľid*, B *stòaľid*, Td N *stalid* teräs. (v. сталь.)
staľńī (Sn), B *stòaľińe* teräksinen: Sn *būr* (kivipora) *oo s. batog* (keppi). (v. стальный.)
šta|nad (Sn B Td), B *-nàd*, Kn Td N *s-nàd*, TP *-nìd*, Ph *-ńid*, Lm *-nid*; pl.p. Sn B Td

-noid, N *s-noid* miehen housut (B Ph lyhyemmät kuin *bŕūkad*); lahkeet pidetään saappaiden varsien sisässä: Sn *briha(ťšuлл‿euлę štanoid, kuaďďois kävelöu* pojalla ei ole päällyshousuja, alushoususillaan kuljeksii. Ph *štańid oлdah madaлembad kui bŕūkad.* (v. штаны́.)

stanov|ī (Sn), B Td *-oi*; p., pl.n. Sn *-iad*, B Td *-oid*; pl.p. Sn *-vijoid*, B Td *-oid* nimismies, kunnan ylin poliisiviranomainen. (v. станово́й.)

**stants|ī* (Lh); ill. *-i(ā* majatalo. (v. ста́нція.)

staŋkad (B) veneen telat. *pilittavad s.* sahapukki. (v. стан|о́къ, -ка́.)

staraťeľnu°i (Ph) uuttera, ahkera. (v .стара́тельный.)

sta|rik (Sn Td Lh), B *-rik̀*, B Td N Sg *-ŕik̀*, N *-ŕik̀*, *-ŕik*, TP *-rikkę*; p. Sn Lh *-rikkad*, B Td N Sg *-ŕikkad*; pl.n. Sn Lh *-rikad*, B Td N Sg *-ŕikad*, N *-ŕikàd*; pl.p. Sn Lh *-rikoid*, B Td Sg *-ŕikoid* vanhus, ukko, äijä: Sn *starig‿da staruχ oľďī külüs* ukko ja akka (vanhukset) olivat saunassa. (v. старикъ.)

staŕik̀ainę (N) pieni vanhus. (v. ed.)

staŕin (Sn B Td N); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* satu, tarina: Sn *sanugat* (kertokaa) *s-ad, maлttanette* (osannette)! N *roskažī aino s-oid* kertoili aina t-ta. (v. старина́.)

starinoi|ta (Td); pr. *-(ťšen* tarinoida.

starover (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn B *-oid*, Td *-id* vanhauskolainen: Sn *meiďeŋ küläss‿ende oľi s-oid, a ńügüd(e) euлę.* (v. старовѣ́ръ)

staršin (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kunnanvanhin, -esimies: *vuiberittau* (valitaan) *s-akš.* (v. старшина́.)

staru|χ (Sn), B Td *-χ̄*; p. Sn B Td *-χχad*; pl.n. *-χad*; pl.p. *-χoid* vanha akka. (v. стару́ха.)

staruhai|ńe (Td); g. *-žen* pikku mummo. (v. ed.)

stauha|k (B); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* kangaspuut. (vrt. v. ставо́къ.)

stauń (B Td); p., pl.n. *-id* (*-ad*?); pl.p. *-īd* (ikkunan)luukku. (v. ста́в|ень, -ня.)

stau|ťš (Sn B Td), V *-(ťšę*, TP *-ťťšę*; p. Sn B Td *-ťťšad*; pl.n. Sn Pk *-(ťšad*, B Td V TP *-(ťšàd*, N *-ťšad*; pl.p. Sn B Td *-(ťšoid* pyöreä (puu-, kivi-, porsliini-)kuppi, kulho: Sn *stauťťšā veì pandau, ďuodau.* N *ottau stauťšau* (kulholla) *vet kuoďīspiei* (tiinusta). (v. ста́в|ецъ, -ца.))

stavin|ad (Sn Td N); pl.p. *-oid* kangaspuut: Sn *s-ois kudotau kaŋgast.* (Av стави́ны.)

stegńildäu (Td) pyöräyttää (tekee): *kołotkaižen* (onkimatorasian) *hän s. ühtes ehtaižes* (illassa). (vrt. v. стегну́ть (?).)

**steľ|ī̀k* (Td), V *-kę*; pl.n. Td N *-ìkàd*, V *-kad* kengän välipohja: Td *ombę̀лtę̀s s-ìkàn piälę pandà° paлàińę tuoht, birbi̧л šihi sapòžńik tarłuttà°; šīd panòŭ piälę pohďnahkàn tuŏhĕлę̆* ommellessa välipohjan päälle pannaan palanen tuohta, suutari pikilangalla siihen kiinnittää; sitten panee tuohen päälle pohjanahan. N *humauzuťťī, kui s-ìkàd lieťťī* humaltuivat, tulivat sikahumalaan. V *humaлass‿oŋ kui s-kę* on sikahumalassa. (v. сте́лька.)

steľug (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* sillan kannen kannatinpuu. (v. стелю́га.)

sterai|da (Sn), B Pl Td *-ta*; pr. Sn B Pl Td *-(ťšen*; impf. *-(ťšin* hangata, hieroa pesuvaatteita pesukaukalossa saippuavedessä: B *s-ta sobidem pestes* (vaatteita pestessä). (Av стереть.)

sťer|ī̀k (Td); p. *-kkad* pyykki, pyykinpesu: Td *zavoďīn* (aloin) *tänäpä s-kan.* (Av стёркъ.)

**stīh* (B); pl.p. *-uid* legenda: *kualikad* (kerjäläiset) *s-uid pajatetah* (laulavat). (v. стихъ.)

štī|ī̀k (Sn B Td), N *štiik*, *štiì̀k*; p. Sn B Td *-kkad*; pl.n. *-kad*, N *štiìkàd*; pl.p. Sn B Td *-koid* pistin, painetti, keihäs: Sn *saлdaì štīkaл püšť rišťikaazad* sotamies pistimellä pisti ihmistä. (v. штыкъ.)

što (Sn B Td N Lh Pk) että, kuin: Sn *ďuozettau humalā šihi s^u^ai što ei ťiettä iťťšed* juovat itsensä humalaan tajuttomaksi asti. N *ďuoksou što tuu̯lvieχoŕ mänou* juoksee kuin vihuri menee. *ištuu̯ stoлàn taga, što hüvàn buffetàn* istuu pöydän takana kuin hyvän ravintolan tarjoilupöydän. (v. что.)

štob|i̯ (Sn B Kn Td N V TP Ph Lh Pk) jotta: Sn *ozrat puohtau, štob‿aganad lähtäiž iärē* (pois). *колоťi verä(i̯, š. avaittaiž* kolkuta oveen, jotta avattaisiin. Td *š. nouzīž.* (v. чтобы.)

stoi|ī̄k (Sn B Td), SP *-kku*, Ph Lm *-kkę*; p. Sn B Td Ph *-kkad*, SP *-kkoa*; pl.n. Sn Td SP Ph Kj *-kad*, B *-kàd*; pl.p. Sn B Td *-kkid*, SP *-kkī* pitkävartinen viikate; Td lihdan jalka; Td lapsen reikätuoli, -rahi, usein »suksilla» varustettu, joten lapsi saa sen työntämällä kuljetetuksi, mutta ei pääse kiinni käymään käsin esineihin; sen avulla lapsi oppii kävelemään!: Sn *stoikiл košitau* (niitetään). B *stoikaa̯ varž on šülum pīk* (syltä pitkä). Lm *s-kkę, kudamaл seižoďi* (seisoallaan) *ńītetäh.* (Av стойка.)

**stoiл* (B); p. *-ad* pilttuu: *hebo šihi s-ä tuľi, kus hän aino šeižui.* (v. стойло.)

stojan (TP) käsienpesuastian alla oleva allas. (v. стоя́нъ.)

sto|kan (B Td N Kj), Kn N *-ǩan*; p. B Td Kj *-kanad*, N *-kanàd*; pl.n. B Td Kj *-kanad* Kn N *-ǩanàd, -kanàd*; pl.p. N *-ǩanoid* juomalasi: B *tuodau ükš s. ťšaijud* (teetä). N *валau stokanoin vīnăd* kaataa lasin mieheen viinaa. (v. стока́нъ.)

šťok|л, s-л (Sn B Td), Lm *s-łę*; p. Sn B Td *-лad*; pl.n. *-лad*, B *ś-àd*, Td N V *s-лàd*; pl.p. Sn *-łid*, B Td *-лi̯d* lasiruutu: Sn *ikkunaš š-лad mureťťī* (särkyivät). Td *ďiä on libet* (liukas) *ku s-л.* (v. стекло́.)

sťokлahī̄|ne (N); pl.n. *-žęd* lasinen, lasi-. (v. ed.)

sťokлruu̯d (N) ikkunan kehykset. (v. ed).

stoл|a (Sn B Kn Td N TP Ph Lm Lh); p. Sn B Kn Td Lh *-ad*; pl.n. Sn Kn Lh *-ad*, B Td N *-àd*; pl.p. Sn B Td Lh *-i̯d*, Kn *-ī̯d* pöytä: Sn *ištuihe s-an tagaze* istuutui pöytään. *šüödāu s-ss‿arteľi rahvast* joukko väkeä syö pöydässä. *tuogad haudat s-алę verest* tuokaa tuoreita naurishaudikkaita pöytään!B *kńīg* (kirja) *virū s-àл.* N *küźüu kaiǩèn s-àn aiga tsaŕiu* kysyy koko pöytäkunnan läsnä ollessa tsaarilta. (v. столъ.)

stoлai|nę (N); pl.n *-žęd* pieni pöytä. (v. ed.)

stoлakund (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-i̯d* pöytäkunta. (v. ed.)

sto|лaŕ (Td), Ph *-ľari*, Lm *-лari̯*; p., pl.n. Td *-лaŕid*; pl.p. *-лaŕīd* puuseppä. (v. столя́ръ.)

stoлavihk(o) (B) pöydänpesuhuosiain, -suti (niininen).

storož (Sn N); p., pl.n. Sn *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn *-oid* vartia, vahtimestari: Sn *üöstorož koлotuškaл* (kolistimella) *üöл koлoťťiu* (kolistaa), *štobi̯* (ettei) *vorid* (varkaita) *ei oľīž küläs.* N *suou s. ťšerǩovai zvońimài* [kirkon]vartia rupeaa soittamaan (kelloja) jumalanpalvelukseen. (v. сто́рожъ.)

šťotk (Sn), B Td *šťšotk*; p. Sn B Td *-ad*; pl.n. Sn *-ad*, B Td *-àd*; pl.p. Sn *-īd*, B Td *-ìd* vaate-, kenkäharja: Sn *otл š.*, *ťšīsťi sobad* (puhdista vaatteet)! (v. що́тка.)

strańńikkę (Ph) pyhiinvaeltaja. (v. стра́нникъ.)

strašno (Sn B Td), N *stràšno* kauhea, peloittava: Sn *mužikaлę s. roďīh‿ottada händäi* miestä peloitti ottaa häntä. B *vedē mändä üöл rodīhe s.* (kammotti). (v. стра́шно.)

straš|noi (B), N *-ńii̯* peloittava, kauhea, hirmuinen: B *s. piätńiťš* pitkäperjantai. *s. neľľäspäiv* kiirastorstai. N *s-ńii̯ suu̯ŕ. s-ńii̯ bohàťťiŕ* (sankari). (v. стра́шный.)

stražńi|k (Sn B Td), TP *sràžnik*; p. Sn B Td *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* maalaispoliisin apulainen, kyläpoliisi: Sn *s-kad*

олдau ńügü sotski(oiden ši(as m. a:t ovat nyt entisten talonpoikien valitsemien apulaisten sijassa. (v. стра́жникъ.)

stŕe|ла (Sn Td), B N *strela*; p., pl.n. Sn Td *-лad*; pl.p. Sn Td *-лoid* ukonnuoli, -vaaja, -taltta, Td nuoli: Sn *s. om moiŕe kivi ťerävitš, ukońďürül kirbonou taivahasp'äi; se kivi алendau aiлahad, ku painetau šil aiлahid* u. on sellainen teräväkärkinen kivi, ukkosen jyristessä putoaa taivaasta; se kivi vähentää (alentaa) pistokset kyljessä, kun sillä painellaan pistospaikkoja. N *strela ambū* salama iskee. (v. стрѣла́.)

**stŕiepń, stŕepń* (N); p., pl.n. Td *striäpńäd*, N *stŕiepńàd* piirakkaleivosten valmistaminen; piirakkaleivokset. (Av стряпня.)

strie|tenď, -ťind (Td); p. *-tenďid, -ťindäd*; ess. *-tenďin* kynttilänpäivä Maarian kirkonkäynnin muistoksi (helmik. 2 p.). (Av стри́тенье.)

stŕiä|ppidä (Sn Pl), B *sriä|ppida*, Td *striä|ppidä*, N *śtŕie|p̆pida, śŕieṗida*; pr. Sn B Pl Td *-pin*, N *-ṗìn*; impf. Sn Pl *-pīn*, B *-ppiị*, Td *-ppī* tehdä piirakkaleivoksia; leipoa leipää, kalakukkoja: B *sriäppida kaľitad, kolbad, kürzäd* (eri piirakkaleivoksia.) (v. стря́пать.)

stro(ida (Sn B Td N), N *sro(ida*, Pk *srojida*, Pv *sro'ida*; pr. Sn B Td N *stro(in*, Pk Pv *srojin*, Pv *sro'in*; impf. Sn B Td N *stroīn*, Pv *sro'(īn* rakentaa: Sn *hän stro(ī üleę hüväŋ kodiị* (talon). (v. стро́ить.)

stro(i|tada (Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* rakennuttaa. (v. ed.)

strok̄ (Sn B N Lh), B Ph *srok̄*; p. Sn *strokkad*, B *srokkud*, B N Lh *strokkud*, Ph *srokkad*; pl.n. Sn *strokad*; pl.p. *strokkid* määräaika, -kausi: B *srokku antťī. kazakoiлę om pokrovan s.* renkien m. (pestausaika) on lokakuun 1 p. N *tилou aigèm* (ennen) *strokkud*. Ph *kui keskèę srokkad tüöndàd̄* kuinka kesken palveluskautta eroitat? (Av строкъ, v. срокъ.)

strosť|ida (Kn); *-in*; impf. *-īn* liittää kaksi nuoraa toisiinsa punomalla niiden päät yhteen. (v. стрости́ть.)

strūg (Sn B Td), B *srūg*, Lm *srūgę*; p., pl.n. Sn B Td *strū|gad*; pl.p. *-id* höylä: Sn *s-aл strūgatau. s-aą raud* (terä), *kolotk* (puuosa). (v. стругъ).

strūga|ta (Sn Td), B *srūga|ta*, Td *strūgaàta*, N *srūgatta*; pr. Sn B Td *-dan*; impf. *-žin* höylätä: Sn *s-kkad лaudaD katoksē*! B *лaudàd mina egläi* (eilen) *srūgažin*. (v. струга́ть.)

strūn (Sn), B Lm *srūn*, Td *struna*, N *sruṵn*; p. Sn *strūnad*, B *srūnad*, Td *strunad*; pl.n. Sn *strūnad*, B *srūnad*, Td *strunad*, N *sruṵnàd*, Lm *srūnàd*; pl.p. Sn *strūnid*, B *srūnid* Td *strunid* soittimen (viulun, kanteleen, balalaikan) kieli. (v. струна́).

štšib|лeī (B), Td *-let*; p. B *-лettad*, Td *-lettäd*; pl.n. B *-лetad*, Td *-letäd*, TP *štšiblietäd*, Pk *štšibletad*; pl.p. B *-лetoid* patiini, nauhakenkä. (v. щибле́ты.)

štšila|p̄ (Sn); p. *-ppad*; pl.n. *-pad*; pl.p. *-poid* sälö: *läkš š. bembeľis* (luokasta).

štšilte (N) halkeama jäässä. (vrt. v. щель.)

štši|p̄ (Td); p. *-ppad*; pl.n. *-pad*; pl.p. *-poid* kara l. vaarna (esim. pyörän lohkojen välissä). (Av щипъ.)

štšipl|ida (B Td), Td *-idä*; pr. B Td *-in*; impf. *-īn* kyniä (lintua, höyheniä); halkoa: Td *š. päret* halkoa, kiskoa päreitä. (v. щип|а́ть, -лютъ.)

štšipts (Td); p., pl.n. *-ad* toisesta päästään halkaistu lastu tai puikko, joka leikillä ripustetaan toisen vaatteen liepeeseen roikkumaan. (v. щипцы́.)

štšipts|ad (B Td); pl.p. *-oid* hiili-, sokeripihdit (rautaiset). (v. щипцы́.)

**štširvìštš* (B); g. *-an* haaska: *końďī tuľi š-an lähęłę*. (vrt. v. сте́рва.)

štšīл (B), Kn *stīлu*, Td *štšīľ*, *štšīľ*, Td Sg *štšīt*, N *tšīлu*, *štšīлu*, Pk *štšīľ*; pl.n. B *štšīлud*, Td *štšīľid*, Td Sg *štšītad*, N *tšīлùd*; pl.p. Td *štšīľīd*, *štšīľīd* rako, halkeama (hirressä). (v. щель.)

šťšogoľ (Sn B Td); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* keikari: Sn *š. suoriделou* (pukeutuu) *hüvī sobī* (vaatteisiin). (v. щóголь.)

šťšogoľ|ida (Sn B Td); pr. *-in*; impf. *-īn* keikaroida. (v. щеголя́ть.)

šťšo|ī̆k (B Td N), B *-k*, Kn *šťšoǰk*, V *šᵗšokkę* Ph *šokkę*; p. B Td *šťšo|kkăd*; pl.n. *-kàd*, B *-ǰkàd*, Ph *šoǰkàd*, Pk *štšokàd*; pl.p. B Td *šťšo|kkĭd*, Td *-kkid* poski: Kn *šťšok on puhàлduksi̯s* (paisunut) [kun hammasta särkee]. (v. щекá, щóки.)

šťšoǰklū (N), V *šᵗšokkęлū*; pl.n. N *-d* leukaluu. (v. ed.)

šťšotk (Td); pl.n. *-ad* (hevosen) vuohinen jouhineen. (v. щóтка.)

šťšotskad (Td) korttipeli riihessä (miesten kesken).

stuan (Sn Td), B Ph *-u*; p., pl.n. Sn Td Ph *-ud*; pl.p. *-uid* metsästäjän maja, jonka edessä pidetään tulisijaa; siinä voi vain istua tai maata; rakennusainekset: sammalta, kuusen koskutta, tuohia, seipäitä, myös lautoja; katetaan vain tuulen puolelta kaltevalla katolla: Sn *s. oo̯ лaudoiz лuaďittu* (tehty), *katettu ükšbokaižekš* (yksisivuiseksi), *štobi* (jotta) *vihm ei tuľīš*. (v. станъ.)

stuarost (Sn B Td), Ph *-ę*; p., pl.n. Sn B Td Ph *-ad*; pl.p. Sn B Td *-oid*, Ph *-uoid* kylänvanhin; (kirkon) isännöitsijä: B *tserkkovan* (kirkon) *s.* (v. стáроста.)

stuarošťšeńď (Sn B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kylänvanhimman alue. (v. стáрощенье.)

stuav|ida (Sn B Td); pr. *-in*; impf. *-īn*: Sn panna, järjestää (ruoka pöytään); B Td hankkia (kalaa, lihaa, halkoja y.m. jklle toiselle); B panna vetoon: Sn *s. stoлa* (pöytä). B *mina s-iṇ rubľan*. (v. стáвить.)

študen|ī (B); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-toid* ylioppilas. (v. студентъ.)

stuig (B); g. *-un* jymähdys, paukaus, isku: *andoin s-un*. (vrt. v. стукъ.)

**stuigai|tta* (B) kolahtaa: *ei s-dais koľesad* eivät pyörät k-aisi. (v. ed.)

stuigineh (M) jymähtely, pauke: *s. vai mänöu, ambutau* p. vain käy, ammutaan. (v. ed.)

stuigu|tada (Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* (astua, lyödä) jymyyttää. (v. ed.)

stuigutus (Td) jymyyttäminen.

stukń|ida (Sn B Td); pr. *-in*; impf. *-īn* lyödä kolahuttaa (esim. nyrkillä) kuuluvasti: Sn *stukńii̯ šeiń̆ā̆, nostatam magados* l. k-an seinään, herätän makuulta. (v. стýкнуть..)

stupeń (Sn B); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* porras, astuin (portaissa). (v. ступéнь.)

stupka|iń̆e (Pl); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni metallinen huhmar: *s-ižeл kofiad* (kahvia) *survoťťīende*. (Av стýпка.)

stupk|ę (V TP); pl.n. TP *-àd* ed.

**stu|ťťšida* (AV); pr. *-ťťšin* kolkuttaa. (v. стучи́ть.)

stūл (B Kn); pl.n. B *-ad* tuoli: Kn *noužį s-as-ṕiäi* (tuolilta). (v. стулъ.)

suabr (Sn—Kš Kj M Lh), B Kj *sóabr*, N *suobr*, V TP Ph *suabrę*, SP *soabru*, Lm *soabrę*; p. Sn—Kš V Ph Kj M Lh *suabrad*, SP *soabroa*; pl.n. Sn—Kš V Ph Kj M Lh *suabrad*, Td V *suabràd*, N *suobrad*, SP *soabrad*; pl.p. Sn—Kš M Lh *suabraid*, N *suobroid*, V Ph *suabruoid*, SP *soabroi* heinäsuova, -pieles: Sn *meiďeę heinäd oo̯ s-as*. Kn *s. лuodàŭ haŋgòл*. Ph *heinät s-ah pańin*. M *s. verno* (varmaankin) *лuodav on*.

suabr(aid (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* haasiatarha: aidattu alue, jossa haasiat ovat, sinne ei pääse kukaan; (aidat monivuotiset, lujat, 15—20 vuotta kestävät).

suabr|ši(a (Pl), Pl Td *-ši(ä*; ill. Kn *-seähä*, Td *-šiā̆hà*; suovansija (tavallisesti sama samalla niityllä).

suabu|ttada (Sn B); pr. *-tan*; impf. Sn *-ťin*, B *-tin* ylettyä kädellään jhk, yltää ottamaan jtk; Sn myös saavuttaa, tavoittaa: Sn *ülähämpᵗäi s.*

sua|da (Sn—Kš V—Ph Kj M Lh), B *-dă*, N AV *suoda*; pr. Sn—Kš V SP Ph Kj M Lh *suan*, B *sŭăn*, Td *suăn*, N AV *suon*; impf. Sn *s^{u}ain*, B—Kš V Ph M Lh *suain*, Td *s^{u}à^{i}n*, N *suoin*, SP *sain*, Lm *soain* 1) saada (työllä, vaivalla, kustannuksilla), ansaita: Sn *suaďī äij ďeŋgad* ansaitsivat paljon rahaa. *merdoiл ahvend suadau. šīď ďielos äijäd barišoid et sua* siitä asiasta et saa suuria voittoja. *häm mäńi калаɒ suamā* (kalastamaan). B *ďeŋgaл kaikked suad. suagā mi tahto* saakoon minkä verran tahansa! *minä ńevvon, kuiťe* (kuinka) *suadă kaláď. nügü кал^{u}oideŋke sŭăɒ ištuda lähteges kinďi* nyt kaloinesi saat istua avannossa kiinni. *tuskad äijän suain.* Kn *лuaďitau taľvnŭŏìàd kaláàn suadăvàkš* (kalastamista varten). Td *oma suadu kała mujuu* (maistuu) *magedał.* N *hän suoi linduid. edgi milлę suoiž miest* etkö hankkisi minulle (avio)miestä? SP *ei suada ń‿ainavuo* (ainoatakaan) *калоа.* AV *kuibo müö heid suomme kädeh* (käsiimme). *suod müödä* saat myödä! — 2) synnyttää, siittää: Sn *suaďī лapšit колme ńeľ.* B *hebo soau varzan, лambaz vuonad* (karitsat). *poťš* (sika) *sai kakštošt poigad (poigašt).* Td *suăn šinùn kerā лapsę̀n.* N *suo^{u} aìkăлę̀ лapsę̀d* tekee vaimolleen lapset. *suoi hän poigaa hälлę* (miehelle). — 3) ruveta, ryhtyä: Sn *mina suan aidad лuaďimā huomeę. kaikiı̨ suaďī händäi müö pagižmā* kaikki rupesivat häntä kannattamaan. B *suaga müö ruadamā* ryhtykäämme työhön! *kui* (kuinka) *müö jagamā suamme? mina лapsenkaťšojakši* (lapsenhoitajaksi) *en sua. hän ku suau mänęmā saraiлę . . .* hän kun lähtee menemään navetan parvelle . . . Lh *suaga borťšā* ruvetkaamme painimaan! — 4) voida, olla mahdollista: Sn *ei sua bohattuda* (rikastua). B *ei sua häneŋke elädā* on mahdotonta hänen kanssaan[yhdessä] elää. *en sua eńämb‿omaлe dielole* en saa enää omaa asiaani toimeen. Kn *ei sua ńi teilę̆ tšoìı̨л panda* ette tekään voi laskea (helmitaululla). N *ku suoiž piezuda mille aìànnu koďī* kunpa voisin päästä vaimoni luo kotiin. *minùŋìke hälлę ei su seižuda* minulle hän ei voi vetää vertoja [painissa]. *milлę ei su piezuda meťšàs-piеiťe* minä en voi päästä metsästä (olen eksyksissä). Ph *suaigo sńimidä vai ei* oliko mahdollista valokuvata vai ei? Kj *ei sua kestua* ei voi kestää. Lh *ei šille ostada sua* et sinä pysty ostamaan. — 5) virittää (tuli): Sn *sua tuľi!* N *suon tилen.*

suada|u (Sn Kš); p., pl.n. *-vad* saatava, velka: Kš *s-vad äij küläs* paljon on saatavaa kylästä.

suaďb (Sn), Sn B Td *svuaďb*, B *svòaďb*, Kn *svoaďbo*, Td *svŭăďb(ʌ)*, N *svuoďibo*, Lh *svuaďib*; p. Sn *suaďbod*, B Td *svuaďbad*, N *svuoďibod*, *svuoďibòd*; pl.n. Sn *suaďbod*, Sn B *svuaďbod*, B Td *svuaďbad*, B *svòaďbod*, Td *svuaďbōd*, N *svuoďibod*; pl.p. Sn *suaďboid*, Sn B Td *svuaďboid* häät: Sn *ťäss‿argess‿oľi äij suaďboid* tänä paastojen välisenä aikana on ollut paljon häitä. *hüö suaďв piďeťťī. svuaďboiz iškedäu käži* (lyödään kättä) [sulhasen ja morsiamen isä t. äiti]. *suaďboiz лahďod anttau.* B *kudaman päivän svuaďbon лuaďimmę* minä päivänä häät vietämme? N *hüö viendamài svuoďibod* he [ryhtyivät] viettämään häitä. (v. свáдьба.)

šua|χ̄ (B Pl Td), B Kš *-h*, Td *šòaχ*, N *šuoχ̌*, *šuoχχu*, *šuohù*, *šuoχù*; p. B *šua|χχŭd*, *-ḣud*, Pl Td *-χχud*, Td *šòaχχud*, N *šuoχ̌ud*; pl.n. B Pl Td *šuaχud*, Td *šòaχud*, Kš *šuahud*, N *šuoχ̌ud*, *šuohùd*; pl.p. B Pl Td *šuaχuid*, Td *šòaχuid*, Kš *šuahuid* askel: N *ďieìa ühèksa šuoχ̌ud лambī suoĭ* jätä [välimatkaa] yhdeksän askelta lampiin asti. *pańi šuohùu* otti askelen. *harpìda ťaudeu šuohù* harppia pitkin askelin. (Av шахъ.)

suai (Sn B Pl Td Ph M Lh), Sn *s^{u}ai*, B *sua^{i}*,

N AV *suoi*, N *suoĭ*, *suei*, *suoìę*, *suoìę*, TP *sah* asti, saakka, lähtien: Sn *pergeťťī* (lyötiin) *šihi s. händäi*, *što* (että) *veŕi lähtöu šelgäs. mina ruadoiı̯ väzündā sᵘai. muŕginaz da päivärös‿sᵘai oo verokešk* aamupäiväateriasta iltapäiväateriaan asti on rupeama. *алas‿sᵘai* alas asti. *міллаі ďielod oo šinū suai ľibo šinū* minulla on asiaa sinulle. B *verē s.* (verille) *lüöi. ajeľ* [takaa] *šihis‿s*, *što* (että) *väzüi*. Pl *šündümmua on rastavaz da vederistā s.* joulunpyhät ovat joulusta loppiaiseen asti. N *sina kuṁmàrdaìę hälle muohe suoĭ* sinä kumarra hänelle maahan asti! *magadau puoлęi päiväi suoìę. sügüzei suęi*. TP *лumessah häin* (*rugis*) *kazvau huobavuksennu* lumeen asti se (ruis) kasvaa oraana. Ph *màgadàu huondęksęs‿s.* (aamuun asti). *ďo pühäspäiväs‿suai* jo sunnuntaista lähtien. Lh *ajetau stantsi‹ā* (majataloon) *suai*.

sua|ī̄k (Sn), B Td *-k*, *sòaī̄k*, Kn *-kku*, Lm *sakkę*; p. Sn B Kn Td *-kkud*, pl.n. *-kud*; pl.p. *-kuid* lippo, liippi: Sn *mäne suakuлę* (lipolla pyytämään), *sua kaлad*! B *minä lähten suaìkułę*. (v. сакъ.)

suakkała (B) lipolla saatu kala.

sua|kkuda (Sn B); Kn *-kutta*, Td Sg *-kuta*; pr. Sn B Kn Td Sg *-kkudan*; impf. Sn Td Sg *-kkužin*, B *-kkui*, Kn *-kkužīn* kalastaa lipolla: Sn *suakuл kaлaр suàkutau*. Td *lähten suakkudammai*. (v. сакъ.)

suakkudamiŕe (Td) lipolla kalastaminen.

suakŕik (Td); pl.n. *-ad* lipolla kalastaja.

suakui|ŕe (Td); pl.n. *-žed* pieni lippo, liippi.

sualı̯š (N), Lm *soališ*, pl.n. *soaлehed* kypsä, tuleentunut, valmis (vilja): N *sillai oη kàgr s.* sinun kaurasi on v. Lm *viľľad on nügü* (nyt) *soaлehed, voiv leikata*.

suaľišt|uda (Sn B), B *sòaľišt|uda*, Kn *suališt|uda*, N *suolišt|uda*; pr. Sn B Kn N *-ū*, B *-uu̯*; impf. Sn B Kn N *-ui* kypsyä, tuleentua, siementyä (vilja): Sn *viľľad, kartofeid* (perunat) *s-uttau*. B *herneh, kagr, ozr, rugiž, viī s-uu̯. herneh ei sòaľištu lihavas muas* [kasvaa vain vartta]. Kn *ľīn s-ū*. N *rugehed suolìštuťťī. suolìštū ďüvä*.

sua|ľiž (B Td), Lm *soališ*; p. B Td *-ľišt*; pl.n. *-lehed*, B *-lęhęd*, Lm *soaлehed*; pl.p. B Td *-lehid* saalis, saanti; Td myös työansiot: B Td *kaлan sualehes* kalan saannissa [on]. B Td *hüvä oľi kaлan s.* Lm *soaлehen soain* (sain).

suamoi ks. *samı̯i*.

suand (Sn B Td), N *suond*; p., pl.n. Sn B Td N *-ad*; pl.p. Sn *-oid* saanti, saalis, synnyttäminen: Sn *ńügü ťäh aiga euлę ďeηgaa̯* (*елоo*) *suandad* nyt tähän aikaan ei ole rahan (varojen) saantia (ansiotöitä). B Td *kałan s.* kalansaalis. Td *mu‹ťšoi on s-ad vajag* nuorikko on viimeisillään (raskaana). N *lähtem mina елоo suondài* lähden ansiotöihin. *kaži käveľ meťťšài leibää̯ suondài* kissa kävi metsässä ruokaa hankkimassa.

šuapk (Sn B Kn Td), N AV *šuopk*, TP Ph *šuapk|ę*; p. Sn B Td Ph AV *-ad*, Kn *-àd*; pl.n. Sn B Td TP Ph *-ad*, Kn *-àd*, N *šuopkad*; pl.p. Sn B Td *šuapk|oid*, Ph *-uoid* talvilakki: Sn *š-at таlvел piďetäu*. (v. шáпка.)

suap|ug (Kj); p., pl.n. *-kad* saapas. (v. сапóгъ.)

sua|ŕ (Sn B Td), V *-ŕi*, TP Ph *-ri*, Lm *soari*; p. Sn Td Ph *sua|rd*, B *-rt*; pl.n. Sn B Td *-red*, B V *-rèd*, N *suorę̀d*; pl.p. Sn *sua|ŕid*, B *-ŕīd*, Td *-rid* saari: Sn *tuaл suaгeлл‿oη külä*.

suar (Td), Lm *šoarę*; p. Td *sua|rad*; pl.n. Sn Pl—Kš *-ad*, B Pk *-àd*, B *sòarad*, N *suoràd*, TP *šuaràd*, Lm *šoarad*; pl.p. Sn—Kš *suaroid* Td haara (puussa, tien-); TP Lm väli (joen ja sen sivujoen, sormien); pl. sahrojen, aatran hanko: Pl *adrvi‹ťšaл s-at šidotau ojī* aatrassa reisivitsalla hanko kiinnitetään aisoihin.

suara|iŕe (Sn Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* haarainen: Sn *kakss. pū*.

suara|u (Kš); p., pl.n. *-vad* saukko.

suare|z (Sn B Td), Lm *soare|s*; p. Sn B Td Lm *-st*; pl.n.-*ksed*, pl.p. Sn *-kšid* (metsä)-saareke suossa sekä niittyjen ja viljelyksien keskellä: Sn *suoлл‿on äij* (paljon) *s-kšid*. B *s. om me(ťšàs*.

suari|k (Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* saarikko; paikka, missä on paljon saaria.

suaŕi|kàz (B Td); p. *-kast*; pl.n. B *-kkahad*, Td *-kahad*; pl.p. B *-kkahid* saarekas (esim. järvi).

suarn|ę (V), Lm *soarnę*; p., pl.n. V *-ad*; pl.p. *-oid* satu.

suaroikoda|ine (Kn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižīd* pääskynen.

**suašką|ta* (B); pr. *-dou*, N *suoškandou* alkaa voida, olla mahdollista: *ďo ei s-dę vedada* enää on mahdotonta vetää. N *mille ei suoškandę huomen mändä meťťšài* minä en voi huomenna lähteä metsään.

sua|zetta (Kš); pr. *-zen*; impf. *-žin* päästä: *tolkkū s.* käsittää, tajuta.

sua|ī (Sn B Td), Kn V *-tto*, N *suotto*, Lm Ls *soatto*; p. Sn B Kn Td *sua|ttod*; pl.n. *-tod*, Td *-ìòď*, V *-ìod*; pl.p. Sn B Td *-toid* (heinä)-ruko: Sn *heiŋäD suatoлл‿oлdau*. Td *лŭŏgòd kuĭvèìàŭ, šīd pandàŭ suattòi* kun heinäluo'ot ovat kuivuneet, sitten pannaan rukoihin. Pk *hein kuivau, šīd pandau suatu²hę*.

sua|ttada (Sn B Kn Td Kš Lh), Td *sòattada*, N *suottada*; pr. Sn Td Kš Lh *sua|tan*, Td *-ìàn*, N *-ìan*; impf. Sn Td Kš Lh *-toin*, B Kn Td *-ìoin*, Td *sòaťin*, N *suoìę̀ťťī* saattaa, viedä, kuljettaa: Sn *suattau podarkoikš kuŋiŋgahaлę* vie lahjaksi kuninkaalle. *suata rugehed meľľiťťšā* (myllyyn)! B *pugoiťtin nīttid, en v^u^oinu perā suattada* pujotin rihmaa, [mutta] en voinut saada (neulan)silmään. *läkkä minda hebol suaìamā šepän лu*. Kn *gosťat* (vierasta) *suattamass‿oľīn. suaìoin kuaďin* (vesitiinun) *perťis-piäi‿ʲiäre* (pois). Td *ku külmäv kaлàd hüvìn, šīd suaìę̀la^u^ linnà^i^ müŏdăvàkš* kun kalat ovat jäätyneet hyvin, sitten viedään kaupunkiin myötäviksi. *kü·läd müöi lä·htèt‿suattamai ńei(ťšuī* (tyttöä). N *suoìtau kubuŋkE mindai pihălę̆* vie olkikuvossa minut ulos [riihestä]. *suottagàt kazna(ťšeistvài* (rahastoon) *kakśtošküme tuhàd*! Lh *ižandaлę̆ käsköu s. ďuoda* isännän käskee viedä juotavaa.

suatt(aid (Sn B Pl); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* aidattu alue, jossa haasiat ovat: B *kegos, hua(ďžas, suabras ümbäri, taлvekš rīľšitau iäre(h)* auman, haasian, heinäsuovan ympäri [oleva aita], talveksi puretaan pois.

suavano (TP) ruumiin käärinliinat. (v. cáванъ.)

su|ď (Sn Pl—N), V Ph *-ďďe*, SP *-ďďu*; p. Sn Pl—V Ph *-ďďad*, SP *-ďďoa*; pl.n. Sn Pl—V Ph SP *-ďďad* tuomari. (v. судья́.)

sudaì̆k (B), Td *šubăì̆k*; p. *šubăì̆kăd* kuha. (v. судáкъ.)

sudn (Sn B Td), Ph *-ę*; p., pl.n. Sn B Td Ph *-ad*; pl.p. *-id* laiva, alus, proomu. (v. сýдно.)

sudre (B) hukkaan: *s. mäńďī väged* (voimat).

sug|a (Sn B Td N Ph Lm Pk); p. *-ad*, pl.n. Sn B Td N Lm *-ad*, Pk *-àd*; pl.p. Sn B Td Ph *-id* kampa; Lm myös kovasta koivusta tehty lovinen hevossuka: Sn *sugaл piäd sugitau*.

suga|z (Sn—N SP Ph M), V Lm *-s*; p. Sn—N M *-st*, SP *-stu*, Ph *-stę*; pl.n. Sn—N SP Ph Lm M *-had*, V *-hàd*; pl.p. Sn B Pl Td N Ph M *-hid*, Kn Kš *-hīd*, N *-hìd*, SP *-hī* harjas: Sn *po(ťšiл* (sialla) *šelgäss‿oo s-st äij* (paljon). N *po(ťšęi̯ sugahìs harď*! Lm *s-haz azuttu* (tehty) *harďę*.

sug|ida (Sn B Td N Ph); pr. *-in*; impf. *-īn* kammata (päätä), sukia (hevosta): Sn *piän sugides ťʲäit piäz lähtōu*. N *suobr sugìttài* heinäsuova harjataan (haravalla vedellään sivut sileiksi, ettei jäisi irtonaisia heiniä törröttämään).

sugzbaìog (N); pl.n. *-àD* kangaspuiden polkimien keppi. (v. батогъ.)

suguheimo (Lm) sukulainen.

suχaŕ (Sn B Td), Ph *zūχaŕi*; p. Sn B Td *-id*; pl.n. *-id*, N *-ìd*; pl.p. Sn B Td *-īd* korppu, uunissa kuivattu leipä. (v. сухáрь).

šuhèttada (N) kuiskailla, kuiskaten puhua.

šuhńida (N) kuiskata.

šuhuižiu (N) kuiskaten: *š. pagištai* (puhuvat).

suim (Sn B Td N), Td *sùim*; p., pl.n. Sn B Td *suim|ud*, N *-àd*; pl.p. Sn *-uid* kylänkokous: Sn *s-ū ajetau. s-ū kerdutau rahvas. hüö олдau s-us. hüö lähtłī s-us* (kokouksesta). N *ajeťłī s-ài*. (Arv суйма.)

sui|ttada (Ph); pr. *-tan* säästää, koota.

sui|ćtšed (Td Ph Lm), N TP *-ćtšèd*; pl.p. Td *-łłšid* suitset.

suiłłširaud|at (SP); pl.p. *-oi* kuolaimet.

su|k̄ (Sn B Pl Td Kš Lh), Kn N Kj *-k̀*, V *-kkE*, SP *-kku*, Ph Lm *-kkę*; p. Sn—V Ph Lh *-kkad*, SP *-kkoa*; pl.n. Sn B Pl Td N V SP Ph Lm Kj Lh *-kad*, Kn Td V *-kàd*, Kn Kš *-k̀ad*, N Pk *-kàd*; pl.p. Sn B Pl Td N V Ph Lh *-kkid*, SP *-kkī* sukka: Sn *millai oo sukad ďалgas. sukkid ńieglołłī* (neulottiin) *do egläi* (eilen). B *vilлaińe, räćłšinaińe* (pumpuli-) *s. sukis päliićłši* (sukkien päällä) *pidetäu hattarod.* Kj *pidab sug‿ďалgah panda, ďалgaŋ külmäb.*

suka|ńńok̀ (Td), N *-ńńok̀* sukanterä.

sukkuл|aińe (Sn B Td Pk), V TP *-aine*, Td *-àiňę*, N *suklоine*, Lm *sukkuл|ainę*; p. Sn B Td *-ašt*; pl.n. *-aižed*; pl.p. Sn B Td *-aižid* sukkula, syöstävä: Sn *pane kiäm* (puola) *s-aižē*!

sukkuлpui|k̀ (Sn), B Td *-k*, V TP Lm *-kko*; p. Sn B Td *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* (puinen) sukkulanpitu, -kara, (jonka ympäri käämi l. puola sukkulassa pyörii): Sn *s. pandau kiämilę šüdämē* (sisään).

sukniegл (B Td), Lm *sukkęńieglę*; p. B Td *-ad*; pl.n. *-àd*, Lm *sukkęńieglad*; pl.p. B Td *-oid* sukkavarras, (lyhyt, vaskinen).

sukpui|k̄ (Sn), B Td *sukpuik̄*; p. Sn *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* sukkavarras, -puikko.

sukriziŋk (Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-öid* kuminen sukkanauha. (v. резинка.)

su|kš (Sn B Kn Td Kš Pk), N *-kś*, V SP Ph Lm *-ksi*; p. Sn B Kn Td Kš *-st*; pl.n. Sn B Kn Td Kš V—Lm *-ksed*, B *-ksęd*, B N *-ksèd*, N V TP *-ksèd*; pl.p. Sn B Td *-kšid*, Kn Kš *-kšīd*, V Ph *-ksid*, SP *-ksī* suksi; poljin (kangaspuissa): Sn *sukšiл hīhtetäu. suksed oŋ kaŋgahas.* B *suksed лoaďittau* (tehdään) *koivuižed. sukšiл ajeлda*, Kn *sukšiлл‿ajada*, V *ajeлta suksiл* hiihtää. Ph *suksiл hīhtelemmäh.* Pk *ńīžis on suksed.*

suksenšina (Lm) suksen olas. (v. шина.)

suksisavakko (Lm) suksisauva (käytetään vain yhtä ilman sompaa).

sukšladu (B Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* suksenlatu.

su|лa (Sn B Td TP); p., pl.n. Sn B Td *-лad*; pl.p. Sn *-лid*, B Td *-lid* sula; TP armas, rakas (itk.): Sn. *ďäŕv, voi i* (ja) *mua oo s. s. oń ńügü* (nyt), *kezä oo*. B Td *s. moa, veži, ďogi*. TP *viego voinen s. hüvä̈zeŋkele tuleèлtta* voinenko vielä armaan hyväiseni (mieheni) kanssa tulla käymään [äidin luona].

sulada (Sn B Td N Ph), pr. *-лau*; impf. Sn *-лi*, B Td *-łi* sulaa: Sn *лumi, ďäŕv, ďiä sulau*. B Td *voi, razv, лumi sułi. ďiä do egläi* (eilen) *zavoďī* (alkoi) *s.* Ph *łinad sulełłih.*

sulai|m (Sn B Td N), V *-mi*, Ph *-mę*; p. Sn Td *-nd*, B *-nt*; pl.n. Sn B Td V *-med*. N *-mehed*; pl.p. Sn *-mid* jäätymätön kohta järvessä, joessa: Sn *ela mäne s-mē*! B *hebo mäńi s-mē*. V *s-men randaл*.

sułandeh (Td Kš); p. *-t* itsestään syntynyt läpi tai aukko järven jäässä (ojien suissa, karien kohdalla y.m.s.).

sulašk̄a|ta (B Td); pr. *-dou*; impf. B *-i*, Td *-ž* alkaa sulaa: B *ďiä s-dou*.

sula|ta (Sn B Td TP Lm); pr. *-dan*, N *-dàu*; impf. Sn B Td *-žin* sulattaa: Sn *meiл eulę s-ttud void*. B *s-tuл voiл voidau*. TP *päivę* (aurinko) *s-dau kirden* (roudan).

**sулаіе|s* (V); pl.n. *-ksèd* sakka: *voin s-ksèd.*

**sулаvai|ne* (Pn); pl.n. *-žed* (kan.) miellyttävä; suloinen *s-žed sukad.*

sулg (Sn B Pl Kš), Ph Lm *-ę*; p. Sn B Pl Kš Ph *-ad*; pl.n. *-ad*, Lm *-àd*; pl.p. Sn B Pl Ph *-id*, Kš *-īd* sulka; Kš myös teräskynä: Sn *s. oo̯ linduu̯ šībes.*

sулgaińe (B) pieni sulka, höyhen.

sулhai|nę (Ph Lm); pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* sulhanen: Ph *kunne mändä s-žikse? mänem ukon tüttäreh* (kan.) mihin mennä kosimaan? menemme ukon tytärtä [kosimaan].

sулhaš|tai (Ph); pr. *-tau*; impf. *-ťin* kosia.

suľ|ida (B Kn N); pr. *-in*; impf. *-īn* luvata: B *sulitun* (lupaamani) *tuoin siłtę* (sinulle). N *ńügöi kui suľīt anìa* nyt kun lupasit antaa. *suľìttùd, ka voi anìa* koska on luvattu, niin voi antaa. (Av сулить.)

sulizeta (B), Pl M *suľizetta*, Kn *suľidaste*; pr. Pl M *suľizen*, Kn *suľimoi*; impf. Pl *suľīmoize*, Kn M *suľīmoi* lupautua: B *edgi sulizennu toižełę miehełę* etkö ole lupautunut toiselle miehelle (vaimoksi)? Pl *hän suľīhez‿ottamā.* M *pokrovaл suľīhe kodī* pyhän neitsyen esirukouksen juhlaksi lupautui kotiin [tulemaan]. (v. ed.)

šu|лk (Sn), B Td *-лk̄*, N *-лku*; p. Sn B Td *-лkkud*; pl.n. Sn *-лkud*, N *-u̯kud*; pl.p. Sn *-лkuid* silkki: B *poboińik лuaďitau šулkus* nuorikon päähine tehdään s-stä. N *vai šuu̯kut furištai* silkkivaatteet vain kahisevat. (v. шёлкъ.)

šулku|ińe (Sn B Td), N *šuu̯kuinę*, Ph *šулku|ine*; p. Sn *-št*; pl.n. *-ižed*, N *šuu̯kuižed*; pl.p. Sn *šулkuižid* silkkinen, silkki-: Sn *š. paik* silkkiliina. B Td *š. soba* silkkipaita. N *šuu̯kuižed sobàd* silkkivaatteet. (v. ed.)

sулoi (Sn); p. *-d* naurismehu: *ku nagrehet päčťšis sулetau haudakš, šīd ľienou magedaɒ s-d; šüödäu leibäŋ kere* kun nauriit uunissa sulavat haudikkaiksi, niin tulee makeaa mehua; syödään leivän kera. (Av сулой.)

sулoikiv|i (Sn B), Ph *sулuoikivi*; p., pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* kvartsi, ukonkivi: B *s. oŋ ku saχaŕ* (sokeri) *valged.*

suľom (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* sublimaatti (myrkky): Sn *s-ad anttau koňavaлoiľe* (kuoňareille). (v. сулемá.)

**sulosanai|ne* (Pn); p. *-štu* (kan.) sulosananen.

**sulťšat|a* (TP); pr. *-àh* hieroa, hangata (vaatteita pestessä): *ezmäi ligotetah sobàd* (vaatteet), *sīd* (sitten) *s-ah.*

**sumb* (B); komp. *-embi* tiivis.

sumbašťši (B) tiiviisti, tiukasti.

sumb|ā (B) ed.: *on pleťittu* (punottu) *s.*

sume, -vihm (B) hieno sade.

**šumegāšk|ata* (N); impf. *-aa̯ž* alkaa humista: *š-aa̯ž mečťšikko.* (v. шумѣть)

**sumetta|da* (B); pr. *-u* sataa hienosti.

šum|ida (Sn B Td Kj); pr. *-in*; impf. *-īn* meluta, humista (teekeitin): B *eлgat š-igoi!* Kj *anda š-iu, heittau* humiskoon, lakkaa. (v. шумúть.)

šumind (B Td) meluaminen. (v. ed.)

**šumi|sta* (N); pr. *-zou* suhista. (v. ed.)

sum|k̄ (Td N), Ph *-kę*; p. Td *-kkad*, N *-ìkad*; pl.n. Td *-kad*, N *-kàd* laukku, reppu: N *staŕik mänòi sumìkai, ottau sumkàs skuoľerďiį* vanhus menee reppunsa luo, ottaa repusta pöytäliinan. (v. сýмка.)

**sumľui|ta* (B); pr. *-čťšen* epäillä. (vrt .v. сомнѣваться).

šumu (Sn B Pl Td); p. *-d* melu; humu, humina (tuulen), kohina (kosken): Td *porokosken š. kūлū meihe suai* (asti) [18 virst.], *kezäл hüviŋ kūлū.* (v. шумъ.)

sunda|u (B Td V); p., pl.n. Td *-vad*; pl.p. *-vid*; komp. B *-vemb* haalea (vesi); lauhkea (sää).

sundug (Sn B Td N Lm Lh); p., Sn B Td *-ad*; pl.n. *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid*, B *-ᵘoid* arkku, kirstu: Sn *s-as piďetäu*

sobad (vaatteita), *đeŋgad* (rahoja). (v. сундýкъ.)

sunduga|ińe (B); pl.n. *-ižed* pieni arkku, lipaś. (v. ed.)

suo (Sn—Lm Lh Pk AV); p., pl.n. Sn—V Lh *-d*; pl.p. Sn B Pl Td Kš Lh AV *-id*, Kn *-лᵘoid*, TP *-лoid* suo: Sn *алau šija oo̯ s.* || *mättähiлл‿oo̯ suoл garbaлod.* Kš *näijen suoijen taga* (takana). Pk *suon nostettavàd kuokad* kuokat suon nostamista varten.

suob|aì (Sn—N M), B Td *-at*, Td *-ăì*, N *-àt*, V Ph Lm *-attę*, SP *-attu*, Kj *-att(u)*, Pk *suoòaī*; p. Sn—V *-attad*, SP *-attoa*; ess. Sn—Kn Kš N V M Kj *-attan*, Td *-atan*; pl.n. Sn—Kš *-atad*; pl.p. Sn Pl Kn Kš *-atoid* lauantai. (v. суббóта.)

suobatpäiv (Td); ess. *-än* lauantaipäivä.

suobo|i (Sn B Td), Td *suŏbòi*; p., pl.n. Sn B Td *-id*; pl.p. *-лoid* lauantaina syntynyt lehmä: Sn *suobattaa̯ suadu lehm oo̯ s.*

suo|gurbiťš (Sn), B *-gurboi*, N *-kurmòĭ*, Lm *-gurbuᵒi*; p. Sn *-gurbiťšad*, B *-gurboid*; pl.n. Sn *-gurbiťšad*, B *-gurboid*; pl.p. Sn *-gurbiťšoid*, B *-gurboлoid* suokurppa, suokulainen, kuovi: Sn *s. eläu suoл, piťk ńuoì.*

suohi|ńe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* soinen.

suokanabr (Sn B Pl Td); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* suopursu (ledum palustre): B *s-oл ragendoid* (kiuluja) *haudotau.*

suokažĭ (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* osmankäämi (typha sp.).

suokoiv (Td) vaivaiskoivu (betula nàna).

suoko|ŕb (B); p. *-rbed*; pl.n. *-rbèd* soinen korpi.

suokuliì (N) suokurppa, kuovi. (v. кулúкъ.)

suokurg (Kš) suokurki: *oлet ku suokurg* (laiha).

suoл (Sn B Kn Td N); p., pl.n. *-ad* suola: Sn *pane ńäpiл* (hyppysellä) *s-ad! puhu* (loitsi) *s-ad, лapseлл‿oo̯ häküttäi* (kipuja navassa). B *đäred* (karkea), *hien s.* N *leibäu* [ja] *suoлau влahosлovittai* (siunaavat).

suoл|aińe (Sn B Td), N *-aine*; p. Sn B Td *-ašt*, N *-āšt*; pl.n. Sn B Td *-aižed*; pl.p. *-aižid*; komp. Sn *-ažembi* suolainen (esim. vesi); Td (kuv.) liian kallis (tavara, ei haluta ostaa): Sn *otᴀ pohđimaińe kala, s-žembi!*

suoл|ata (Sn B Td), Kn *-atta*; pr. Sn B Kn Td *-adan*; impf. Sn B Td *-ažin*, Kn *-ažīn* suolata; (kuv.) pistää kirpeästi: Sn *s-ada kalaᴅ siлakakš* (suolakalaksi)! B *kalan s-attau kart* kaukalo kalan suolaamista varten. Kn *mägär* (mäkäräinen) *s-adau.* N *liha s-àttai* (suolataan). TP *voi s-atah.*

suola|toińe (Sn B); p. *-tošt*; pl.n. Sn *-ttomad*, B *-toižed*; pl.p. Sn *-ttomid*, B *-toižid* suolaton: Sn *s-ttomaa̯ rokaŋ keiťit.*

suoлhei|ń (Sn Pl), B Kn Td Kš *-n*; p., pl.n. Sn Pl *-ńäd*, B Td *-nad*, Kn Kš *-näd*; pl.p. Sn *-ńid*, B Td *-nid* niitty-, ahosuolaheinä (rumex acetosa ja acetosella): Sn *s-ńäd šüödäu, hüvä oo̯ šüödä* (hyvältä maistuu). B *s-nad erähäd pandau rokkā, keskē* (sekaan), *hän* (se) *om muigedattau* (hapahko).

suoлheińroì (Pl) maidosta ja suolaheinistä keitetty liemi.

šuo|ľi (SP); p. *-лdu*; pl.n. *-лed*, Ph *s-лę̆đ*, *s-лè̆đ*, Lm *s-лed*; pl.p. SP *-ľī* suoli.

**suolimaduoi|ne* (Lm); pl.n. *-žed* suolimato (pienempi kuin heisimato, valkea).

suoлpuzu (Lm) tuohinen suolatölkki.

suo|лva|ľk (Sn B), Td *-łbak*, TP *-лavakkᴇ*, Ph *-лva|kkę*; p. Sn B *-лvakkad*; pl.n. *-лvakad*, Td *-łbakod*, TP *-лavakkàd*; pl.p. Sn B *-лvakoid* tuohipullonen, jossa suolaa pidetään; yleensä pöydässä käytettävä suola-astia: Sn *mis suoлat pidetäu, sei* (se onkin) *s. šilmäd oŋ kui hüväᴅ* (suurenlaiset) *s-лvakaᴅ, tobđat* (suuret).

suom|ida (B Td Lm); pr. *-in*; impf. *-īn*

luoda (lunta): B *лunt s-itau*. Lm *лuntę s-itah лabjaл*.

suomu|stada (Sn B Td); pr. *-stan*; impf. Sn *-šťin*, B Td *-šťšin* suomustaa: Sn *ende keitändäd puhkaites* (peratessa) *s-stettau kaлad*.

suom|uz (Sn B), B Td N *-ùz*, N V Lm *-us*; p. Sn *-ust*, B Td *-ùst*; pl.n. Sn TP *-uksed*, B Td *-ùksed*, B *-ukseд*, V Pk *-uksèd*; pl.p. Sn *-ukšid*, B Td *-ùkšid* suomu: Sn *muiss‿oń ďoga kaлas suomust, kromi* (paitsi) *haugiz da madehez vai* (vain [ei ole]).

suomūroi (B Td Kš N); pl.n. B Td Kš *-d* suomuurain, lakka.

suo|ń (Sn B Td Kš), TP Lm *-ni*, Lm *-ńi*; p. Sn Kš *-nd*, B *-nt*; pl.n. Sn B Lm *-ned*, B Kš TP Pk *-nèd*, Kn N Ph *-nęd*; pl.p. Sn *-ńid*, B *-ńìd*, Kš *-ńīd* suoni; jänne; (puun) syy; Kn Pk suoli: Sn *suoneę leikkažid, veŕi lähtöu ďaлoľi* (kovin). *suoned vedäu* suonta vetää. *suoneлę* (jänteelle) *piäлę hüpńiu, šīt* (niin) *hiveüdüu* (venähtää) *barbas. ku haлgaittau pū, šīd ei haлgene, suonet pidetäu, ńet suoned leikkada kirvehel pid'äu* kun halkaistaan puu, niin ei halkea, syyt estävät, ne syyt pitää leikata kirveellä. B *(kant)suoń* nilkkajänne. Td *kuiv suoń* jänne. Lm *suoned soitetah* suonet-tykkivät.

suońi|kaz (Sn B Td); p. *-kast*; pl.n. Sn B *-kkahad*, Td *-kahad*; pl.p. Sn B Td *-kkahid* suonikas, jänteinen (liha); syinen (puu).

šuor (Sn B), N *-u*; p., pl.n. Sn B *-ad*, B *-od*; pl.p. Sn B *-oid* suoro (härän, oriin, sian): Sn *häkilл‿oo š.* ‖ *poľš* (sika) *rököttäu, kooz himoittau š-ad*. B *härgàn š.*

suored (B), Td *suŏręd*. Lm *šuorei*; pl.n. Td *suorędàd* kivetön, sileä, tasainen (peltomaa, järven pohja, tie); suora: B *s. mua*. Td *dorog* (tie) *on suŏręd. suŏręd* (suora) *koiv. suorędàd ďaлgàksèd*.

suoride|лda (Sn); pr. *-лęn*; impf. *-ľin* pukeutua: *šťšogoľ* (keikari) *s-лou hüvī sobī* (vaatteisiin).

suoridukšis (Sn) pukeutuneena: *s-ss‿oη kui pīťerťš* (pietarilainen) *muińeηg* (konsanaan).

suo|rita (Sn B Pl Td M Lh), B Td N *-ŕita*; pr. Sn B Pl Td M Lh *-ridan*, B Td *-ŕidan*; impf. Sn B Pl Td M Lh *-rižin*, B Td *-ŕižin*, N *-ŕiz* pukeutua, laittautua: Sn *suorikkať tšerkovā ťeŕämbi* laittautukaa kirkkoon nopeammin! *suoritau smūtikš* (*χuχťakakš*) (naamioiduiksi), *paik* (liina) *šiлmiл pandau*. B *huondeksel suŕī ťervā* aamulla pukeutui nopeasti. *suoridau* (laittautuu) *lähtęmā*. Pl *kaikin suorikkoi hüvin*!

suoŕi|ttada (Sn B N), Td *-tada*; pr. Sn B Td N, *-tan*, impf. Sn B *-ťin* pukea: Sn *s-takkat лapš külā*! B *toiŕe s-ttau toižen*. N *sīt s-tętlai kńägin sobīhei* sitten puetaan morsian (vaatteisiin).

suorukainę (N) pieni saari.

suosamma|ľ (B), Td *-л* suossa kasvava t. kasvanut sammal.

suoťik (B) pieni suo.

suoťikoine (B) pieni suo metsän sisässä.

suo|v (Sn B Pk D), Td *-b*, Lm *-vę*; p., Sn B *-vad*, Td *-bad*; pl.n. Sn B *-vad*, B Pk *-vàd*, Td *-bad*; pl.p. Sn B *-vid*, Td *-bid* Sn B Td Pk D heinäsuovan pystypuut; Lm suovan sija, alusta (puita maassa): Sn *s-ad šeibähät suabršijas*.

suovansija (Lm) (heinä)suovan sija.

suovępūd (Lm) heinäsuovan salot, pystypuut.

šupetta|da (N); pr. *-u*, supattaa, kuiskata: *š-u korvài. ak š-u malìtvòd* (rukousta).

šupńida (Td) kuiskata). (vrt. v. шепну́ть).

šurď (Sn B Pl Td Kš), N *sürď*, V TP Ph Lm *sürďę*, SP *sürďü*; p. Sn B Pl Td Kš *šurďad*, N V Ph *sürďäd*, SP *sürďiä*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *šurďad*, N V SP Ph *sürďäd*; pl.p. Sn B Pl Td *šurďid*, N V Ph *sürďid*, Kš *šurďīd*, SP *sürďī* kangaspuissa tukki, jonka ympäri kangas kudottaissa kääri-

tään: Sn *рaлttin kiäritäu ümbäŕi š-as.* B *рaлtin konz kudotau, š-алę kiäritau.* Td *š-лę рaлlin kiärizöu.* TP *нaгoлois* (kangaspuissa) *on sürdę, kudaмaл рaлtťin punotah.*

šurďa|k (Sn Pl N Pk), B Td *-k̄*, B Kš *-k̀*, Kn *s-k*, V *-kkᴇ*, Lm *-kko*; p. Sn B Pl Td *-kkad*; pl.n. *-kad*, B *-k̀ad*, Kn *s-kàd*; pl.p. Sn B Pl Td *-koid* lanko, vaimon veli: Sn *š. on naižeę* (vaimon) *veľ. uk* (mies) *sanou akaą* (vaimonsa) *veľľet š-kakš.* Kn *minùn vävülę тuлou minùn poig s-k.* (v. шурьякъ.)

surematoiŕe (M) surua, huolta aiheuttamaton: *ottanet ka šid ľienou s.* kun ottanet [sen], niin ei tule olemaan huolia.

**šurg* (TP); ad. *-ил?*: *š-ил kezrätäh рeлvastę, a* (mutta) *nītid* (rihmat) *kieratah* (kerrataan).

šuŕin (Td), Kš *šurin*; p., pl.n. Td Kš *-ad*; pl.p. *-oid* lanko, vaimon veli. (v. шýринъ).

surm (B N); p. *-ad* surma, kuolema: B *s. on тuлemàs. šinnę* (*vedē*) *oлnuž šiłłę s.* siellä (vedessä) olisi ollut sinun surmasi. *müö šindai* (sinut) *piästämme* (pelastamme) *suřmàš.* N *hän* (*hebo*) *tahtoi mille лuoďida s-aą* se aikoi tuottaa minulle k-n.

surmpetľa (Pk) vetosilmukka (ansassa). (v. петля́.)

**su·rm(u|ńi* (N); ill. *-nèĭ* kuolonuni (tajuttomuuden tila): *uinožin* (vaivuin) *s-nèĭ.*

survo|da (Sn—Td N TP Lm Kj); pr. *-n*; impf. Sn—Td *-in* survoa (myllyssä viljaa, kotona kahvia, sokeria, perunoita y.m.s. rikki): Sn *s-gat kofeàᴅ* (kahvia)! *tšülküt* (pellavannuput) *s-tau.* B *humbaris s-n.* Pl *stupkaižeл* (pikku huhmaressa) *kofiad s-ťťī ende.* N *kakstošküme pahmàst meľľi(tšàs survòŭ* kaksitoista pahmasta myllyssä survoo. TP *nagristę* (naurista) *keitetäh, s-ìah.* Lm *s-tah humbareh.* Kj *petľeл* (petkelellä) *s-mmo kofiad.*

survònd (N), p. *-ăd* survominen: *edęu* (ennen) *oìęťťī* [myllyt] *kakšküme koṗeìkàd s-ăs.*

**survo|ttada* (Ph); pr. *-tetah* survottaa: *ďauho s-tetah petketeл meľľi(tšas* (myllyssä).

su|śod (Sn B Td), B N *-śed*, Kn Td N *-šod*, Td *-šęd*; p. Sn B Td *-śodad*; pl.n. *-śodad*, Kn *-šodàd*, Td *-šedàd*, N *-šodad*, *-śedàd*; pl.p. Sn B Td *-śodoid*, Kn *-šiedᵘoid* naapuri: Sn *sušodaŋ kerε hüvin eläi.* Kn *sanuĭ sušiedᵘoiлę.* N *on sušodau svuoďĭbo* (häät). (Av сусёдъ.)

suzi (N) aivan, ihan, juuri: *s. sihe suoite kävūᴅ* aivanko siinä paikassa asti kävit? *s. oliᴅ šīš sies* aivanko siinä paikassa olit?

sutk|ad (Sn—V SP M), V TP *-àd*, V *sūtkad*, Pk *sùtkad*; pl.p. Sn—V M *sutk|id*, SP *-ī* vuorokausi: Sn *mina oľiį šigä* (siellä) *ühteᴅ* (*kahteᴅ*) *s-aᴅ.* (v. сýтки.)

suvai|ta (Ph); pr. *-(tšen* rakastaa.

suvaл|k (Sn B Kn V), V TP *-k̀o*, Lm *-k̀ko*; p. Sn *-kkod*; pl.n. Sn B V *-kod*, Kn *-kad*; pl.p. Sn *-koid* suvalko, lointukki, -lauta, jota käytetään loimilankojen loppuessa: Sn *ku лoppū kaŋgaz mänöu, šìď ńed лopuškat pandau s-kkō i kudotau, лopitau s-koл* kun kangas (loimet) on loppumassa, sitten ne loput (loimet) pannaan loinlautaan ja kudotaan, lopetetaan sillä. B *лoppides kaŋgas pandau, dostaľ, s-koл* lopettaessa kangas (loimet) pannaan, jäännös, s-kolle. TP *s-k̀o, silę kiäritäh laŋgàd.* (Av свóлокъ.)

suvenlambas (Lm); p. *-tę* taivaanvuohi: *artťeli* (parvi) *s-tę.*

suv|i (Sn B Pl Td—V Ph Lm); p. *-ed* etelä: Sn *tūľ oo s-es-pʲäi.* B *haлgoiŕe* (halko) *on лaŋgennu* (kaatunut) *s-ē-piäi.* Td *tūлou s-es.*

suvi|līde (B Td N), B *-līdęʰ* Pl *-ľīde*, N *-līdę*; p. B Td *-līdet*; in. ja elat. *-līdeges* kaakko.

suvilīdetū|ľ (B Td); p. B *-лt*, Td *-лd*; pl.n. B Td *-лęd*; pl.p. *-ľid* kaakkoistuuli.

suviлuod|eh, -ęh (B), N *-ęh*; p. B *-eht*; in. *-ehes*; ad. *-ehęл* louna, lounainen (ilmansuunta).

suv|ińe (Sn B Td), N *-īńe*, *-īnĕ* eteläinen, etelä-: Sn B Td *s. tūl'*.

sū (Sn—Ph Kj), B Kn N *suu*; p. Sn—V Ph *sūd*, N *suud*, SP *sūdu*; pl.n. Sn—Ph *sūd*, N *suud*; pl.p. Sn—N *suid*, V Ph *sūлoid*, SP *sūлoi* suu (ihmisen, eläimen, kuopan, uunin): Sn *anda sūd ńeišťšeлę* suutele neitosta! B *sūn ťšup̄* suupieli. *piäli(ťši oli kukšinas sū kaidaińe* ylhäällä oli ruukussa kapea s. Kn *hiamàn suu* hihansuu. Td *merdai habuksed ümbäri sūs* merran suun ympärille [pannaan] havuja. TP *lehmäd seižotah veräjän sūs. pöšis on kieli i sū, kudamas kaлàd piästetäh* merrassa on kieli ja suu, josta kalat otetaan pois.

sūd (Sn); p. *-od* sallimus: *s-ottai piä ei hävidä* s-ksetta henki ei mene. (v. судъ.)

sūď|ida (Sn Td); pr *-in*; impf. *-īn* tuomita, ratkaista; panetella; turmella, vahingoittaa noitumisella (häissä): Sn *sūďi*, *kudam* (kumpi) *oη каллęhembi*, *raud vai kuлd*! (v. суди́ть.)

sūďi|zetta (Sn); pr. *-zen*; impf. *-žin* käydä oikeutta; ratkaista (asia): *hänen sanondad müöi i s-zeťťī* hänen sanontansa mukaan (asia) ratkaistiinkin. (v. суди́ть.)

šūkuhein (N) yli veden leviävä heinä.

sū|ŕ (Sn B Pl Td Kš Kj), Kn N *suuŕ*, V SP *sū|ŕi*, Ph *-ri*; p. Sn Pl Td Kš V *-rd*, B-*rt*, N *suurt*, SP *sū|rdu*, Ph *-rtę*, Kj *-rt(u)*; pl.n. Sn Pl Td Kš V SP Ph Kj *-red*, B *-rèd*, Td N *-rę̀d*; pl.p. Sn Pl Td Kš V *-ŕid*, B *-rīd*, Td Ph *-rid*, TP *-ᵛrī*, SP *-rī*; komp. Sn SP *-rembi*, Kn *-rèmb*, N *suuremb*, Ph *sūrę̀mb*, Lm *-rembę*, Kj *-ŕemb*; sup. Sp *-rim* suuri: Sn *ťäz lähin* (lähellä) *oo s. ďäŕv. tämää* (näin) *sūrd hebod euлę*.

sūŕbarbaz (Sn B Td); p. *sūrdbarbast*; pl.n. *sūrèdbarbahad* isovarvas.

suurbard (N); p. *suurdbàrdàd* isopartainen: *ku(ťšuttai śida staŕikkàd suurdbàrdàd* kutsutaan (pitoihin) se isopartainen vanhus.

sūren|dada (B); pr. *-dan*; impf. *-ďžin*, N *suureę̄ž* suurentaa, laajentaa: N *suureę̄ž lähtegèn* (avannon).

sūrende|лzetta (Sn), B Td *-лzeta*, Ph *-лtakseheze*; pr. Sn *-лzen*, B Td *-лzou*, Ph *-лemos*; impf. Sn *-лžin*, B *-ľimoi*, Td *-ľžin* kiukutella; Td ylpeillä: B *лapš s-лzou*.

sūrendoi|ne (TP); g. *-zen* (itk.) suuri.

sūre|ta (Sn B Td); pr. *-nou*; impf. *-ń* Sn suuttua; B Td suureta.

sū|rim (Sn B Td V SP Lh), B Pl Kn *-ŕim*, N *suurim*, Ph *-ŕin*; p. Sn Td Lh *-rind*, B *-rint*, *-rińt*, Pl *-ŕind*, Kn *-ŕimd*, N *suurimd*, *-ŕimì*, *-rimtᴇ*, SP *-rindu*, Ph *-ŕintę*; pl.n. Sn B Td N Ph Lm Lh *-rimed*, Sn V *sūrimad*, B Pl Kn Ph *-ŕimed*, SP *-ŕìmed*; pl.p. TP *-rimoid* suurima, ryyni: Sn *-rimat puohtau*, *štob aganad lähtäiž iärē*. B *gre(ťšun* (tattari-), *mannan s.* Pl *puohtetau sūŕind robeheл*. Kn *sūŕimes pīrag* ryynipiiras. Td *kuaš* (puuro) *sūrimes keiťettü*.

sūŕimheiń (Td) siankärsämö (achillea millefolium).

sūŕiηkua|š̄ (Sn B Td); p. *-ššad* ryynipuuro. (v. ка́ша.)

sūrirubi (Lm) isorokko.

sūŕisoŕmi (Ph) keskisormi.

sūŕkirďa|ińe (B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* isokirjainen (vaate).

sūŕpaik (Pl) isoliina, šaali.

sūŕpühä (Kš N) paasto ennen pääsiäistä.

sūŕťšup̄ (Td Sg), *suuŕi(ťšuppu*; in. Td Sg *sūrèsťšupùs*, ill. *sūrè(ťšuppù* jumalankuvanurkkaus asuinhuoneessa.

sūr|ta (Sn B), Td *-tta*; pr. Sn B Td *-dan*; impf. Sn *-žin* tehdä suurimoita, rouhia ryyneiksi (myllyssä viljaa): Sn *ozrat* (ohrat) *sūrìau sūrimekš. sūrìau sūrind ozrašt* (ohraryyniä) *käžikiveл*. Td *eлgat vie ozrad sūrkkoi*!

šūtk (N) leikinlasku, pila: *šūtkaą vodī* leikkiä laski. *šūtkàkš ottau kädę̄s* leikillään ottaa kädestä. (v. шу́тка.)

šūtkakàz (N) leikillinen. (v. ed.)

šū|ťťida (Sn B Td Lh AV), N *-ťida*; pr. Sn B Td Lh *-ťin*, N *-ťiu*; impf. Sn B Td Lh *-ťīn* laskea leikkiä, tehdä pilaa. (v. шути́ть.)

sūtuskendel|da (TP); impf. *-ittę* (itk.) olla suuttunut.

sva|h (B), Pl Td *-ḫ*; p., pl.n. *-ḫad*; pl.p. *-ḫoid* puhemies (kosintamatkalla): Pl *mäne, tari(tšeze* (tarjoudu) *s-ḫakš*. (v. свахъ.)

svaj|a (Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* 1) maahan lyöty paalu, vaaja; — 2) Pl raja eli piiri leikin ympärillä (sivuilla) kyykkäleikissä (usein vain rivi kuoppia l. koloja maassa; — 3) Td maahan lyöty puu, »paalu», jonka päähän asetetaan »kara» palloleikissä. — 4) Td rautapuikko (n. 4—5 cm pitkä), jonka päässä on nyrkin kokoinen rautapallo (-pahkura) ja jota leikissä heitetään maassa olevaan rautarenkaaseen pystyyn: *svajai viändämäi* (leikkimään) *läkät!*. (v. сва́я).

svaj|ak (B), Lm *-àkkę*; pl.n. B *-akàd* lanko, vaimon sisaren mies. (v. своя́къ.)

svajàkkaksed (Lm) langokset, sisarusten miehet. (v. ed.)

svajà(tš'nitsa (Lm) vaimon sisar. (v. своя́ченица.)

svaťak|sed (B), Td *svaťťak|sed*; pl.p. B Td *-šid* anopekset, avioparin äidit. (v. сватья́.)

sveď|ida (N), V *-idä*; pr. N V *-in*; impf. *-īn* valehdella: N *i sill‿en tahto s. i sanuu isťa·nnį(àn praudaa* en sinullekaan halua v. ja sanon totisen toden. V *sveďiť‿tühjäd* (joutavia). (vrt. v. све|сти́, -ду́ть)

sverл (Sn B Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* napakaira, pora, Td näveri: Sn *s. i tšugunā* (valurautaankin) *лиаďiu loukun* (reiän). *s-ал kaivetau лоukkud pūhu* i (ja) *raudā*. (v. сверло́.)

sveī (Sn Pl), B *tsveī*, Td *tsvieī*, N TP *tsveì*, V Pv *svettę*; p. Sn *svettad*, B *tsvettad*, Td *tsviettad*; pl.n. Sn *svetad*, B *tsvetad*, Td *tsvietad*, V *svetàd*, TP *tsvetàd*; pl.p. Sn *svetoid*, B *tsvetoid*, Td *tsvietoid*, N *tsvetòid* kukka: Sn *mäne valęlę* (kastele) *svetaɒ!* (v. цвѣтъ.)

sveťťi|da (V Pk Pv), TP *tsvetti|da*; pr. V TP Pk Pv *-u* kukkia: V *kartoťeťi* (peruna) *s-u*. Pk *hein s-u*. Pv *svettę* (kukka) *s-u*. (v. цвѣ|сти́, -ту́ть.)

svietlią nedäľ (Td Sg); ad. M *svietлoiл ńedäľiл* pääsiäisviikko (pääsiäispäivästä eteenpäin). (v. свѣтлая недѣля.)

svie|ťš (Sn), B Td *-ťš*; p. Sn B Td *-ťťšad*; pl.n. *-(ťšad*; pl.p. *-(ťšoid* pärepihti: Sn *pane päre s-ťťšā!* Td *ďaлgoikas s., šeinäi lüödü s.* (v. свѣт|ецъ, -ца́; Av сви́т|ецъ, -ца́.)

svi|ńťš (B Kn), Td *-nts*, V *-nťšę*; p. B Kn *-ńťšad*, V *-nťšad* lyijy, tina: B *s. oŋgē pandau*. (v. свин|е́цъ, -ца́.)

švirgahtaz|eta (Pl); pr. *-ou* hypähtää: *блоха* (kirppu) *š-ou*. (vrt. v. шви́рнуть.)

svisť|ida (Kn); pr. *-in*; impf. *-īn* viheltää. (v. сви́стнуть).

sviťiл (V); p., pl.n. *-ad* lampunsydän. (v. фити́ль).

svī|žeńď (Sn B Td), Ph *-žuoi*; p., pl.n. Sn *-žeńďäd*, B Td *-žeńďad*; pl.p. Sn *-žeńďöid* ristinnostojuhla (syyskuussa). (v. воздвиже́ніе.)

svod|a (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* uunin alusta, joka muurattaessa tehdään samasta aineksesta kuin uunikin: Sn *s-as pidetäu halgod, tošťši* (toisinaan) *kanad ľibo* (tahi) *midä muudu* (jotakin muuta). (v. сводъ.)

sv́okл (Td); pl.n. *-àd* punajuuri. (v. свёкла.)

svuaďb ks. *suaďb*.

svuaďbďieло (B); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* hääasia. (v. свадьба ja дѣло.)

svuaďboveh (B) hääväki. (v. сва́дьба.)

svuaďbtaло (Td), N *svuoďibo-*, *svuoďiptaлoi* häätalo: Td *lähtäu ventsāi tserkkovā s-лōspiäi* lähdetään vihille kirkkoon h-sta. N *tuudai* (tullaan) *svuoďibotaлoihei. svuoďiptaлoin ižànd kandęлou gośťiľę* (vieraille) *vīnàd stoläľę* (pöydälle). (v. ed.)

**svuaďbui|ta* (Td); pr. *-(tšen* viettää häitä. (v. ed.)

svua|ť (Sn B Td); p. *-ťťad*; pl.n. *-ťad*; pl.p. Sn *-ťťoid*, B Td *-ťid* vävyn t. miniän äiti: Sn *akad* (naiset) *oo s-ťaɒ*. (v. сватья́.)

svua|ī (Sn B Td), Lm *svoattu*; p. Sn B Td *-ttud*; pl.n. *-tud*; pl.p. *-tuid* vävyn t. miniän isä: Sn *mužikad* (mhetie) *oo̯ s-tuD.* (v. сватъ.)

**svuojòpťšik* (N); pl.n. *-àd* häävieras. (v. сва́дебщикъ.)

väsk (Sn), B *svjask*; pl.n. Sn *-äd*, B *-ad* sidenauha (esim. naidun naisen päähineen): Sn *piťk soba* (vaate), *tagaa̯ s-ät šidozettau* (sidotaan). (v. свя́зка.)

svätittü (Td Sg) siunattu: *s. veži.* (v. святи́ть.)

svätkad (Kš) joulukausi (loppiaiseen asti). (v. свя́тки.)

šüď|idä (Sn), N *s-ida*, Ph *s-idä*; pr. Sn *-in*, N Ph *s-in*; impf. Sn *-īn* sysiä, pistellä sinne tänne: Sn *kui ńiegloil š-itäu ďalgpohďā*, *koo̯z* (kun) *ďalg mūrehtū* (puutuu). *tarboda: šeibähäl vedē š-iu.*

šüdäimp|ū (Sn B Pl Kš), Td *šüdàmp|ū*; p., pl.n. Sn B Pl Td Kš *-ūd*; pl.p. *-uid* sydänpuu: Sn *š. oo̯ samī* (aivan) *kešk* (sydän) *pūs.* Pl *š-ūs ei päreì luaďita* (tehdä), *pindaz luaďitau.*

šüdäin (Sn Td V), B *südäin*, *südàĭn*, *šüdàin*, B Td Kš *šüdäm*, Kn N *śüdäim*, Td *šüdän*, N *südäm*, *südäim*, V *śüdäin*, SP Ph *südäin*; p. Sn *šüdäind*, Kn *śüdäimd*, Td Kš *šüdänd*, N *śüdäind*, V *śüdäindę*, SP *südäindü*, Ph *südäindę*; pl.n. Sn B Td Kš *šüdämed*, Kn *śüdämed*, *südamèd*, Td *šüdamed*, N *südämèd*, *südäimed*, N V *śüdämed*, SP Ph *südämed*; pl.p. Sn Td *šüdämid*, Kn *śüdämīd*, Kš *šüdämīd*, N V *śüdämid*, SP *südämī*, Ph *südämid* sisus; puhtain pellava, ydin; piiraan päällys, täyte: Sn *samī puhtas* (puhtain) *ťüö* (*релvas*) *oo̯ š.* B *šilmàn šüdàin* silmäterä. Kš *pīragaa̯ šüdämed.* Ph *pīrain kartōfei-* (peruna-), *sūriisüdäin* (suurimatäyte).

šüdäińďäi(ťš|äd (Sn); pl.p. *-öid* eläimen sydän. (vrt. v. яйцо́).

südäinruodę (TP) selkäruoto (kalan).

südäinsilmänťšuppu (Lm) silmän nenänpuoleinen nurkka.

südäintalvi (Lm) sydäntalvi.

südäintüö (B) puhtain, paras pellava, ydin.

šüdäiŋker|a (B), Kn *südàĭnkerä*, N *südämkera*, *südàimkera*, V *südäimkerä*, Ph *südàĭŋkerä*, Lm *südäiŋkerä*, Pk *šüdainkera*; p. B *šüdäiŋkerad*, N *südämkerad*; pl.n. B *šüdäiŋker|ad*, *-àd*, N *südämkeràd* sydän (anat.); pl. B N munuaiset.

šüdäiŋkorma|n (Sn), B *-ń*, Td *šüdämkormań*; p., pl.n. Sn *-nad*, B *-ńid*, Td *šüdämkormańid*; pl.p. Sn *-noid*, B *-ńīd*, Td *šüdämkormańīd* povitasku: Sn *pane bumažńìk* (lompakko) *š-nā!* (v. корма́нъ.)

šüdä|itä (Sn B Td), Td Kš *-ittä*, TP *s-ìtä*, SP *s-tä*; pr. Sn B Td Kš *-idän*, Td *šüdàĭdàn*, N *s-idàn*, SP *südiän*; impf. Sn B Td Kš *šüdäižin*, SP *südäin* pistää, työntää: Sn *š-idä käži kormanā* (taskuun)! Td *š-ižin kulakol* (nyrkillä), *batogal* (kepillä). TP *ülen oli pimei, ei nägünü ni silmäh š-ìtä* oli ylen pimeä, ei nähnyt edes (omaan) silmäänsä pistää. SP *südäi sormel silmäh.*

šüdäm|es (Sn B Pl), Kn *ś-es*, Td *š-ès*, *šüdames*, N *s-ès*, N Ph *s-es*; Sn B Pl Pk *-ē*, B *šüdamē*, Kn *ś-ē*, TP Ph *s-eh* sisä|ssä, -stä, -än: Sn *va(ťšaa̯ š. kibištäu, om puŕī* (purija). *ota bu(ťšii̯* (tynnyrin) *š-ez veded iärē(i)* (pois)! *pane kädet hiemoilę* (hihojen) *š-ē!* B *rebᵘoi piän šinne li(ťšᵘoi* (tunki) *kukšinale* (ruukun) *š-ē.* Pl *š-ē kuaďilę* (vesitiinun). Td *ďäi(ťšän* (munan) *šüdames.* N *korvàa̯ s-es karvàD.* TP *tahnan veräil on pū südämes-päi* navetan ovella on (salpa)puu sisäpuolella. Pk *pandau ťähkäd oľgidęn š-ē.*

šüdämi|ńe (Sn B); pl.n. *-žed* sisä-, sydän-: Sn *š-žed gaikat tulkis* sisäsilinterit pyöränkapoissa. B *kaŋgaz luodau š-žež laŋgas*, *kezratus* kangas luodaan parhaista pellavista kehrätyistä langoista.

šüdämkiv|i (Td); p., pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* maan sisässä, näkymättömänä oleva kivi (pellossa).

šüdämme|ìs (Td); p. *-īsäd*; pl.n. *-ʿtsäd* puun sydän.

šüdämmunai|žed (Kš); pl.p. *-žid* munuaiset.

südämüks|et (SP); pl.p. *-ī* sisälmykset (ihmisen, eläimen).

šüdämüs (Kš); p. *-täd* (piiraan) täyte: *pīragaa̯ š.*

**šügüspuo|l'* (Td) syyspuoli: *łoht oŋgitetan š-lei šätäl* (onkimadolla).

šügü|z (Sn B Td Kš), Kn N *s-z*, N *s-ź*, Lm *s-s*; p. Sn B Td Kš *-st*; pl.n. *-zed*; pl.p. Sn B Td *-žid*; ad. Sn B Td Kš *-зел*, B *-zęл*, Kn *s-zẹ̀л*, Td *šügùžẹ̀л*, N *s-zęu*, TP Lm *s-зел* syksy: Sn *š-зелл‿oo̯ l'igad äij* (paljon). B *миллоіš‿š-зел* viime syksynä. N *s-zei suęi* (saakka).

sügüzʿa̯ŕg (N) syksyllä paastoton aika (elok. 15 p:stä joulun edelliseen paastoon asti).

šügüzmürsk (Pl Td) syysmyrsky.

šügüznuo|ī (B Td); p. *-ttad*; pl.n. *-tad*; pl.p. *-ttid* syysnuotta, syysnuotanveto, nuotan veto syksyllä.

sügüzpäiv (N); pl.n. *-ȧȧ̀ᴅ* syyspäivä.

šül'g (Sn B), Kn *sül'gi*, Td *sülg*, Lm *sülgi*; p. Sn B *šülged*, Td *šülgĕd*, Td Lm *sülged* sylki.

šülgedä (Sn Td Kš), B *šülgeda*, Ph *sülgedä*; pr. Sn B Td Kš *šülgen*, N *śül'gen*, Ph *sülgen*; impf. Sn Td *šülgin*, B *šül'gin*, Kš *šülgīn*, N *sül'g* sylkeä, Td sylkemällä kylvää (naurista): Sn *ei pidä š. лał'ťaл!* B *hän šülgöu vert.* Td *egläi* (eilen) *šül'g nagrehen.* Ph *sülgegät sūhe* [ellen ole puhunut totta]!

šülü (Sn B Pl Td M), N *süllü*, Ph *süli*; p. Sn B Pl Td *šülüd*, Ph *sułt*, *sułttę*; pl.n. Sn B Pl Td *šülüd*, N *sülüd*, Ph *süled*; pl.p. Sn B Pl Td *šülüid* syli (mitta): Sn *haлgod oo̯ šülüt kümmene лeikattu* halkoja on hakattu noin kymmenen syltä. B *ďär̀v on vīš šülüd šüvä.* Pl *kevädeł* (keväällä) *nouzou veži piäle šülün. maχovī š.* syli käsivarsin mitattuna. *peʿťšatnī* (leimattu) *š. on kolm arššinad.* N *koumeu kümmenęu sülüu sinùn pouł̀au tuлęu* kolmenkymmenen sylen päässä sinut polttaa tulella.

šünd (Sn B Td Kš), SP *s-ü*; p. Sn B *-üd*, Kš *-üł̀*, SP *s-ü* Vapahtaja, Kristus: Sn *rastavad vastᴇ heittäzöu š. muaл taivahasp*ⁱ*äi* jouluaattona V. laskeutuu maan päälle taivaasta. B *rīhen uksen ĕdē mändau š-üd kundeлmä* riihen oven eteen mennään »syntyä» kuuntelemaan (Ks. LKN s. 262). Td *š. vedè*ⁱ *mänò*ᵘ joulu loppuu vedensiunaamiseen (loppiaiseen). Kš *š. kävelöu muad müöi šündümmuan aiga* (joulunpyhien aikaan). SP *sündü*ⁱ*mmoas kävütäh s-ū̃ kùndeлmah.*

sünd|üdä (V Ph), SP *sündüö*; pr. V *-üu*, SP Ph *-ū̃*; impf. V SP Ph *-üi* mahtua.

**sündüi|ne* (TP); pl.n. *-zed*; pl.p. *-zid* (itk.) jumalankuva. *nügöi влahosлovi minud sūridęn sündüiziden eduizįs* nyt siunaa minut suurien jumalankuvien edessä!

šündümm|ua (Sn B Pl Kš), Td *-ȯa*, SP *sündü*ⁱ*mmoa* joulukausi, aika joulusta loppiaiseen asti: Sn *š. on aig rastavaz da vedeŕistäs‿s*ᵘ*ai.*

šündümpäi|v (Sn B Td), N *s-v* Sn B jolusekä loppiaisaatto, N Td jouluaatto: Sn *vedeŕistäd* (loppiaista) *vast‿oo̯ š.* Td *š-väd vaste šündüd kundeлdau* jouluaaton vastaisena yönä »syntyä» kuunnellaan. (Ks. LKN s. 262.)

sündündępäivę (TP) syntymäpäivä.

šündün|ťiähť(i), *-tiähť* (B), Lm *s-dęťiähti* syntymämerkki.

**šüuhmi|ńe* (B); in. *-žes* syyhy.

šüve|tä (Sn Td); B *-ta*; pr. Sn Td *-ndän*, B *-ndan*; impf. Sn *-ẹ̀žin*, B *-nďin*, Td *-n*ᵈ*žin* syventää: Sn *kaiv om madaл, pid*ⁱ*äu š-ä̀.*

šüve|tä (Sn Td), B *-ta*; pr. Sn *-nöu*, B *-nou*, Td *-nöu*; impf. Sn Td *-ń*, B *-i* syvetä, syventyä: Sn *kevädeл ďoged š-täu.* B *veī ližei* (tuli lisää), *ďogi šüvei.*

šüv|üz (Sn B Td), Kn *s-ùz*; p. Sn B Td *-ūł̀*, Kn *s-ùł̀*, *s-ùt* syvyys: Sn *ťämä ďogi oo̯ šülüt kakš š-ūł̀* (noin kahta syltä syvä).

kahteę šülüü̯ š-üs kahta syltä syvä. *ťämää̯ ďogeę š-ütt‿eułę* (syvyistä [toista] ei ole). B *on raznoit š-üī* on erilaista syvyyttä. Td *ďärven š. oŋ kakš sadad šülüd. kahten šülùn š-ùz on ďoges.*

šüv|ä (Sn B Pl Td Kš Lh), Kn N V *ś-ä*, Kn N TP Ph *s-ä*; p., pl.n. Sn B Pl Td Kš Lh *-äd*, Kn N V *ś-äd*. N *s-ȁd*; pl.p. Sn B Pl Td V Lh *-id*, Kn *ś-īd*, N V *ś-id*; komp. Sn *-embi*, TP Ph *s-embi*, Td Lh *-emb*, syvä: Sn *ťämä ďogi oo̯ seę* (niin) *š. mina oľiŋ kahteę šülüü̯* (sylen) *š-äs*. B Td *ďärv on vīš šülüd š.* Td *pällärven ďärv on šüvemb kaikkid ďärvid meil.* N *südäidàu s-ȁi* pistää syvään. Ph *voi püštäi sülen süvümmäł* voi pistää [atraimella] syltä syvemmälläkin.

šüödä (Sn B Pl Td Kš M Lh), B *šüöda*, *š^{u}ödä*, Kn N V TP *śüödä*, Kn N TP SP Ph Lm *süödä*, Td *š^{u}ȍdä*, Kj *śüöda*; pr. Sn B Pl Td Kš M Lh *šüön*, B *šüu̯*, *šü^{ö}u*, Kn N V TP Kj *śüön*, Td *šüȍn*, *š^{u}ȍv̆*, TP SP Ph *süön*, AV *süöb*; impf. Sn *šü^{ö}in*, Sn B Pl Td Kš M Lh *šüöin*, B *š^{u}ȍin*, Kn N V *śüöin*, Kš *šü^{ö}iń* V *s^{u}öi*, SP *söin*, Ph *süöin*, Kj *śüin*, Pk *šüə^{i}* syödä; purra, pistää (hyttynen): Sn *eułę ńi midä š. ńi ďuoda* ei ole mitään syötävää eikä juotavaa (on aivan köyhä). *muŕginaa̯ šüödū mina ľebäüzüin* (nukuin vähän). *ruozme* (ruoste) *oo̯ šüönü vikattehen. kojat šüödī sobat kai puhtahakšī* koit ovat syöneet kaikki vaatteet kokonaan. B *ommig mida šüödä* onko mitään syötävää? *se koht on š. karged* (karvas). *ťihud šüödau* hyttyset purevat (pistävät).

šüödä|u (Sn); p. *-väd* syötävä, ruoka: *miłłai eułę koďis ńi* (ei) *š-väd ńi* (eikä) *ďuodavad.*

šüoł|tä (Td); pr. *-dän* syödä äkkiä, nopeasti, vähän: *piďäu pałaińe š.*

šüöm|ińe (Sn B Td Pk), N *ś-īne*, Ph *s-ine*, Lm *s-inę*; p. Sn B Td *-išt*, Td Pk *-ìšt*, N *ś-ìšt*, *ś-īšt*, Ph *s-išt*; pl.n. Sn B Td Pk *-ižed*; pl.p. Sn B Td *-ižid*, N *ś-īžid* ruoka: Sn *paŋgat š. stołałę* (pöytään) (kattakaa pöytä)! *ťśirťś* (nirso) *ei ďoga š-išt šüö.*

**śüöm* (N); p. *-äd* ruoka: *äij* (paljon) *oo̯ ś-äd.*

šüömä|ŕ (Sn B), Ph *s-ri* syömäri: Sn *š. hebo.*

**süömä|töine* (Ph); pl.p. *-ttömid* syömätön, tyhjä (vatsa): *s-ttömil va(ťśaižil* (kan.) tyhjin vatsoin.

šüönd (B), Ph *s-ę*; p. B *-äd*, Td *š^{u}ȍndȁd*, N *s-ȁd*, Ph *s-äd* syönti: B *lähtau š-äs-piäi iäre* poistuvat syömästä. Td *ďäľgełę š^{u}ȍndȁd* syönnin jälkeen. *š-ȁn keskès kävďȁv vīnaŕùmkȁd ďŭŏmā^{i}* syönnin lomassa käydään viinaryyppyjä juomassa. N *s-än taga ištuttai* istuvat syömässä. Ph *konz s-än lopīt?*

süöndkurku (N) ruokatorvi.

šüöndvero (B) ateria.

šüöndväli (Td), ad. *-ł* ruokaväli.

šüöšk|ätä (B); pr. *-ädou*; impf. *-äin* alkaa syödä.

šüö|zettä (Sn), B Pl *-zetä*; pr. Sn B Pl *-zen* tulla syödyksi; saada syödä kyllikseen: Sn *leib šüözöu ku šüödäu.* Pl *lehmäd ei voida š-zetä.*

šüöttädä (Sn B Td Lh), Td *šŭȍttädä*, N *śüöttäda*, N TP *süöttädä*, Ph *süötťäi*; pr. Sn B Td Lh *šüötän*, Td *šŭȍťełȁŭ*, N *śüötȁn*, TP Ph *süötän*, Pk *šüötan*; impf. Sn B Td Lh *šüötťin*, Td *šüötťin*, N *śüötöi*, *śüötȍi*, Pk *šüötť* syöttää, antaa ruokaa, ruokkia, elättää: Sn *ťämä skuaťťeŕi šindai šüöttäu igän üńńäi* tämä pöytäliina antaa sinulle ruokaa koko ikäsi. *korteht* (korteheinää) *šüötetäu lehmił(ę) i* (ja) *heboiłę. šigä* (siellä) *šüötettī verest kaład. sūŕ mier* (maailma) *šüöttäu* (elättää) (san.) B *adrał pidäu piä š. da pereh elättädä* auralla on itsensä ruokittava ja perhe elätettävä. *šiłłę eułę šüötettavad ńi ťkeda* sinulla ei ole ketään ruokittavaa. Td *šüötťidgi hebon?* N *śüötöi, ďuołoi kazȁkaa̯* syötti ja juotti rengin.

šüöttä|i (Sn B Td), Ph *s-i*; p., pl.n. Sn B Td *-jäd*; pl.p. *-jid* syöttäjä, ruokkija, elät-

täjä: Sn *häллäi oŋ kakš š-jäd poigad.* Td *hebon š.* Ph *älä, s-i* (kultaseni), *riko* (tapa)!

šüöttömaim (Td) syöttikala, täky.

šüötänd (Sn); p. *-äd* syöttäminen, ruokkiminen: *š-äą̈ ši(as* (asemesta) *lüöďī händäi.*

šäg|ä (Sn B Td), Kn Lm *sägä*; p., pl.n. Sn B Td *-äd*; pl.p. Sn *-öid* säkä (hevosen); (miehen) takaraivo, niska: Sn *pane käži š-ā̄ hebol! taboita* (ota kiinni) *š-äs!*

šägäińe (B Td) säkäinen: *kakšš. hebo.*

šäigehińe (Td) säikeinen: *kakš-, ˌkoľm-, neľš.*

šäig|iž (Sn B Td Kš), Ph *s-iš*; p. Sn B Td Kš *-išt*, Ph *s-ištę*; pl.n. Sn B Td Kš *-ehed*, Ph *s-ehed*; pl.p. Sn B Td *-ehid*, Kš *-ehīd*, Ph *s-ehid* säie: Sn *š-ehiss‿on nuor punottu.* B *kolme š-ìšt on nuoràs.*

säлg|ü (N Ph Lm), TP *sälgö, sàlgü*; pl.n. N *-üd*, Ph *-ùd* varsa.

šäŋǵ (Sn), B Td *šäŋg*, B *šäńǵ*, V SP Lm *säŋgi*; p. Sn B Td *šäŋged*, SP *säŋgie*, Pk *šäŋgęd*; pl.n. Sn B Td *šäŋged*, SP *säŋged*; pl.p. Sn B Td *šäŋgid*, SP *säŋgī* sänki (leikatun laihon jälkeen): Sn *ku ńītetäu rugehet, šīd ďiäu š. реlдol* kun ruis leikataan, niin jää s. pellolle. B *ďän^{u}öi kolmanded poigad suau* (synnyttää) *šäŋgē* (syyskesällä). Td *levitä heinät šäŋgełę! kagňšäŋg.* SP *rugehen, heinän säŋgi.*

šäŕbin (Sn), Sn B Kš *särbin*, B Pl Td *šäŕbim*, Kn N V *śärbim*, Td *särbim*, N *särbim*, SP Ph Kj *śärbin*; p. Sn Pl Td *šäŕbind*, Sn Kš *särbind*, B *šäŕbint*, Kn Kj *śärbint*, Td *särbimd*, N *śärbind*, V *śärbindę*, SP *śärbindü*, Ph *śärbintę*; pl.n. Sn B Pl Td *šäŕbimed*, Sn Td Kš *särbimed*, Kn N V SP Ph *śärbimed*; pl.p. Sn Pl Td *šäŕbimid*, Sn Td *särbimid*, Kn *śärbimīd*, Kš *särbimīd*, N V Ph *śärbimid*, SP *śärbimī* särvin: Sn *š. on mi tahto* (mikä tahansa) *keitos. šärbind eulę ńi midä* (mitään) *keitettü.* B *anda vie šäŕbint!* Pl *šäŕbind eulę, kuivallai pidäu üht leibäd šüödä* ei ole särvintä, kuiviltaan on syötävä pelkkää leipää. Td *kai šärbimed loppiśťšī* (*loppizeťťī*). *maid oŋ hüvä šärbin.*

šärbinšüönd (B) särvin: *prostokiš on heiīk š.* piimä on heikkoa särvintä.

šärb|ädä (Sn B Td), Ph *s-ädä*; pr. S B Td *-än*, Td *-ǎn*, N *ś-èttai*, Pk *-ätau*, V *s-ā̄n*, Ph *s-än*; impf. Sn *-in*, B *-öin*, Td *-ö^{i}* särpiä (lusikalla): Sn *š-ä rokkad lužikal!* B *šärbägäd rokkad, maidod, kuaššad* (puuroa)! N *ühteu lužìkau ś-èttai* samalla lusikalla särpivät. Pk *š-ätau kalarokkad.*

šäregoi|ttada (B); pr. *-ttau*; impf. *-ť* viluttaa, värisyttää.

sär|es (Kj); p. *-ęst*; g. *-ęsen* päre.

šäreüdü|dä (Td); pr. *-u*; impf. *-i* ruveta värisemään.

šäŕg (Sn B Td Kš), B Pl Td *šärg*, Kn *säŕgi*, N *śärgi*, N V TP Ph Lm *särgi*, Ph *säŕgi*, Pk *šäŕgi*; p. Sn B Td *šäŕgid*, B Pl Td *šärgid*, Td *šärgìd*, *šärged*, Kš *šärgèd*, N *śäŕgid*; pl.n. Sn Td Pk *šäŕgid*, B *šäŕgìd*, B Pl Td *šärgid*, Td *šärged*, Kš *šärgèd*, N *śäŕgìd*, V TP Lm *särgid*, Ph *säŕgid*; pl.p. Sn B Td *šäŕgīd*, Pl Td *šärgīd* särki (kala).

šärgimbuľīk (B) särjen ilmarakko.

šärgimuz, -ver|īk (B); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* nuotan rintaverkon takainen tätä harvempi verkko, kolmas verkko.

šärgi|ťš (Td); p. *-ťťšüd*; pl.n. *-(ťšüd*; pl.p. *-(ťšüid* pieni särki.

**šäŕglu(ďžu* (B); p. pl.n. *-d* ensi vuoden särki.

šäŕgver|īk (Td) särkiverkko.

šäri|štä (Sn B Pl Td Kš), V *ś-stä*, SP *s-stä*; pr. Sn B Pl Td Kš *ś-žen*, V TP SP *s-zen*; impf. Sn B Pl Td Kš *-žin*, V *ś-źin*, SP *s-zin* väristä (esim. vilusta), vapista, tutista (esim. vanhan ampujan käsi): Td *iäń š-žöu.* TP *hebo s-zeu.*

šä|ŕižend (Sn B), Td *-rižend*; p. Sn *-ŕižendäd*, B *-ŕižendad*, Td *-rižendäd* värinä, väriseminen, tutiseminen (esim. käden vanhalla).

šärižü|ttädä (Td), SP *särizü|ttiä*; pr. Td *-ttäu*, SP *-ttäu*; impf. Td *-ť* värisyttää: SP *särizüttäu viлus* (kylmästä).

šär|ī̆k (Td Sg), TP *s-ī̆kkę*; p. Td Sg *-kkäd*; pl.n. *-käd* äyräs, jyrkkä (joen) ranta: Td *ďürī̆k š.* TP *s-kkę on randas-päi korgei kohtę.*

**särv|i* (Lm); pl.n. *-ed* reuna: *vannahan s-ed tülťšäd, ei леikata ďūrtę* aatran vantaitten reunat ovat tylsät, eivät leikkaa juurta.

šär|ü (Sn), B Td *-ü̯*; p. Sn *-üd*, B Td *-ü̯d* värinä, väristys: Sn *viлu š. on i(ťšellei, kui kaži hibďad küńďžiü* kylmän [aiheuttama] väristys on hänellä, ikään kuin kissa ihoa kynsii. Td *viлun šärü̯* kylmän [aiheuttama] värinä [ihossa].

šärähtäze|ttä (Td); tärähtää: *gromu räťškäiž, ka ikkunat (sťokлad) š-ťťī* ukkonen jyrähti niin että ikkunat (lasit) tärähtivät.

šäräi|tä (B Td), N *s-ta*; pr. B *-dau*, Td *-däu*, N *s-dàa̯, šäŕäidan*; impf. B Td *-ž* vavista, väristä, tutista (käsi): B *minuŋ käži ei š-nnü* [tähdätessäni karhua]. N *hebo šäŕäidau.*

šäräa̯zöittä|dä, šäräa̯züttä|dä (Sn), B *šäräidöitta|da*, Kn *šäraa̯zoitta|da*; Td *šäräidöittä|dä*; pr. Sn B Kn Td *-u*, N *säräizoitau*, SP *säräittäü*; impf. B Td *šäräidöiť* värisyttää (esim. vilusta): Sn *mindai š-u, kui kaži* (kissa) *hibďaŋ küńďžiü.*

šä|ī̆ (Sn B Pl Td Pk), B Td *-ì̆*; p. Sn B Pl Td *-ttäd*; pl.n. *-täd*, B *-tàd*, B Td Pk *-ìäd*; pl.p. Sn Pl Td *-töid*, B *-ttöid* onkimato, -liero: Sn *šätt‿oo̯ rusked madoiŕe* (mato). B *puarmad parembi šüöu кала kui šättäd.* Td *oŋgē*[i] *pandà*[u] *šäì i кала ottàv̆ oŋgès* (ongesta). *oŋgitetau šätäl.*

šätkała (Td Sg) syötti-, täkykala (pieni ahven t. särki, joka kiinnitetään pitkänsiiman koukkuun).

šäuńäg (Sn B), Kn Ph *säuńa̯g*, Td *šäuńàg, ša̯uńa̯g, šäünäg, šäüńäg*, Kš *šäunä*, N *säuńag, śauńàg*, V *säüńäg*, TP *säünę*; p. Sn B *šäuńägäd*, B *šäuńägàd*, Td *šäuńägäd, šäüńägäd*, Kš *šäunäd*; pl.n. Sn B *šäuńägäd*, Kn *säuńa̯gäd*, Td *šäuńägäd, ša̯uńa̯gàd, šäünägäd*, N *śäuńägäd, śauńagad*, V *säüńägàd*, TP *säünàd*; pl.p. Sn *šäuńägöid*, B *šäuńägoid*, Td *šäuńägid, šäüńägöid* säynävä, säynäs (kala).

šäuńäg(aba|i (Td); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-joid* säynäsapaja.

šögleta|da (B); pr. *-n* puhua epäselvästi: *pagižed š-d, ei voi toimittada ńi mida* puhua soperrat, ettei voi saada yhtään selvää.

Z, Ž

zabivoi|da (Sn), B Td *-ta*; pr. Sn B Td *-(ťšen*; impf. *-(ťšin* ladata (pyssy): Sn *mina z-(ťšin oružďaa̯.* (v. забивáть.)

zabor (V TP Ph) laipio, lautaväliseinä, joka huoneesta eroittaa nukkumapaikan. (Av забóръ.)

zaborkę (V Ph) huoneesta lautaväliseinällä eroitettu nukkumapaikka. (Av забóрка.)

zagàtk (Ph); p. *-ăd* arvoitus: *andàu колтę z-ăd.* (v. загадка.)

zagŕepk (B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kuokka (perunan mullitusase). (Av загребáлка.)

**zahoďi|da* (N); pr. *-n* tahtoa, haluta. (v. захотѣть.)

zahvaťida (Td) siepata. (v. захвати́ть.)

**zaiď|ida* (N); pr. *-in*; impf. *-īn* mennä, poiketa: *hää̯ z-ī śinna buràkkoi* (koriin). *lähtòu koďī i z-iu* (poikkeaa) *śen mužikànnu* (miehen luo). (v. зай|ти́, -ду́ть.)

**zaikoi|ta* (B); pr. *-ìšou* nikotella. (v заикать.)

*zaimi|da (V); impf. -ttih vallata. (v. заня́ть, займу́тъ.)

za|ī̆k (Td); ill. -kkoi eräs piilotusleikki: zakkoi viättä (leikkiä).

zaklad (Sn B Td); p. -ad pantti: Sn vie z-ä tśuasut (kello), ku ďeŋgat (rahaa) pidänöu (tarvinneet)! B Td tśòassud pańin z-ä (z-ai). (v. закла́дъ.)

za|kon (Sn Lh), N -kòn; p., pl.n. Sn Lh -konad, N -konàd laki: Sn veńaŋ kuńiŋgaz zakonaa voi лuaďida ūdeę. N hän zakonàd müöìlę (mukaan) ruodau (toimii). Lh eläd zakonad müöi. (v. зако́нъ.)

za|kusk (B Pl Td), N -kùsk; p. B Pl Td -kuskad, pl.n. -kuskad, Td -kuskàd; pl.p. B Pl Td -kuskoid, N -kùskoid särvinpala: leivokset ja vehnäset kahvin t. teen kera; viinaleipä: B mina šegoitan оланďad (pannukakut) tśaijuŋke (teen kera) zakuskakš. Td tᵘòi vīnăd i zakuskoid hüvĭd. (v. заку́ска.)

zaku|śśida (Sn Pl V), Kš -śida, N zakuś'śida, SP zaku|śśie; pr. Sn Pl Kš V SP -śin; impf. -śīn, Td -žīn, N zakušiťťī syödä vähän, haukata (särvinpalaa): Pl z., šüödä ралаiń̆e (pieni pala). Td mińă ďᵘòin vīnăd, zakužīn hüvàs калàs (hyvästä kalasta tehtyä) kurńiĭkkad (kalakukkoa). (v. закуси́ть.)

žалai|da (Sn), B Td -ta; pr. Sn B Td N -ťšen; impf. Sn -ťšin haluta: Sn mina ž-ťšīžin heid šüöttädä. N mina sille (sinulle) kaiked hüväd ž-ťšen. (v. жела́ть.)

žaľei|da (Sn); pr. -ťšen; impf. -ťšin sääliä. (v. жалѣ́ть.)

załog (Td); g. -an; pl.p. -oid rahapantti, varmuuspantti (sopimuksen, esim. kihlasopimuksen täyttämisestä), takuuraha (annetaan kolmannelle); tupakkatunti, tupakoimahetki työn aikana. (Av зало́га.)

залošk (Sn B Td Sg), V -ę, Pk žolòšk; p. Sn B Td V -ad; pl.n. -ad, B -àd; pl.p. Sn B Td -oid, V -uoid, työnnettävä oven salpa; Sg liipaisin poikain leikkipyssyissä: Sn z. oǫ veräťis, puiń̆e, kädeл šiertäv (työnnettävä) oǫ. B z. on puiń̆e, raudaiń̆e. šenťšᵘoin (eteisen) verajis (ovissa) on z-àd. (vrt. Av заложи́ть.)

залoškoi|ta (B); pr. -ťšen; impf. -ťšin lukita: z. ukš (ovi), luk̆. (Av заложи́ть.)

*zamaχ (Sn); g. -an yritys: hän z-an piďi teki yrityksen, kohotti uhaten (miekan). (vrt. v. замахну́ть.)

zama|χńida (Sn); pr. -χńin, N -χńiu huitaista; tehdä yritys, uhata: Sn z-χńi da (mutta) ела iškᴇ! z-χńiu i leiĭkadau kuuś piet kai ierę̆h huitaisee [miekalla] ja hakkaa [lohikäärmeen] kaikki kuusi päätä. (v. замахну́ть.)

zam|askę (Ph), Lm -àskę kitti. (v. зама́ска.)

zan|aves̆k (Pl Td), V -aveskę, Lm -ovèskę; pl.n. Pl Td -aveskad, Lm -ovèskat kangasverho, uudin (esim. ikkunassa, pirtissä). (v. занавѣ́ска.)

zapodruťšku (V) käsikoukkua: z. mändàh (kulkevat). (Av запо́дручку.)

zapravida (Td); impf. -vīn hankkia(?): vai ďo igrakan (mielitietyn) suomes z-vīd? (v. запра́вить.)

zarezad (B) kärrynpyörän jäljet. (v. зарѣ́зъ.)

zarind (Td); p., pl.n. -ad eräs nuotan hapaista (kolmas harva verkko). (Av за́ринье.)

*žarĭki|ę (N); transl. -àkš paisti: lähtòu meťťšài oŕužaŋke (pyssyineen) ambumài lindud ž-akš. (v. жарко́е.)

zarń (B); p., pl.n. -ad; pl.p. -oid kivistä tehty tulisija (metsäpirteissä; lehmisavua varten pihoissa). (vrt. v. за́рница, Av за́рево.)

zarub (B); g. -an uurre, johon ruuhen nokan (ja perän) poikki kulkeva piena upotetaan »ajamalla». (v. за́рубъ.)

zasekkę (TP) kannellinen purnu. (Av засѣ́къ.)

zasлon (B Td); p., pl.n. -ad; pl.p. -oid uuninsuulauta (malminen t. rautapeltinen). (v. засло́на.)

zastav|ida (B N); impf. -ī pakottaa, mää-

rätä: B *keuhuš mejan z-ī meid muga eroòa i miłłę ďiätä miehes* köyhyytemme pakotti meidät tällä tavalla eroamaan ja minut jäämään miehettä. N *z-ī guśłīлę płäššida* määräsi soittajat tanssimaan. (v. заста́вить.)

zašťšo|ī̄k (Pl Td); p. *-kkad* eräs oven sulkulaite: rautainen salpa, jonka pää lukitaan: Pl *ukš* (ovi) *oli z-kas.* Td *ukš oli z-kaл.* (v. защёлка.)

zastu|p (Sn Pl), Pk *zästup*; p. Sn Pl *-ppad*; pl.n. *-pad*; pl.p. *-poid* pienenpuoleinen rautalapio. (v. за́ступъ.)

zastuppize|tta (Pl); pr. *-n* puolustaa jkta, pitää jkn puolia: *z-t hänes.* (v. заступиться.)

zatiлk (V) niska. (v. заты́л|окъ, -ка.)

za·ugo·ľńik (N) äpärä: *z. śina, eiлę sillai* (sinulla) *ižad.* (Av заугóльникъ.)

zau|htreńď (Sn), B *-htrenď*, Td *-trenď*; p. Sn *-htreńďad*, B *-htrenďad*, Td *-trenďad* aamujumalanpalvelus: Sn *läkkä zauhtreńďaлę tšeŕkovä* (kirkkoon)! B *zauhtrenďaл oľin.* (v. зау́треня.)

zauhtro|k (Sn B), Td *zaftro|ī̄k*, N *zaftrok*, *zäftrok*; p. Sn B Td *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. Sn *-koid* aamiainen (n. klo 8—9): Sn *z-kkas‿sᵘai* a-seen asti. N *tuľďī zaftrokäлę̆ koďī.* (v. завтракъ.)

zauhtrokoi|da (Sn), B *-ta*, Td *zaftrokoi|ta*; pr. Sn B Td *-ćtšen*; impf. *-ćtšin*, Lm *zaftrokuoićtšin* syödä aamiaista (yleensä klo 9:n ajoissa) (v. ed.)

**zavali|n* (N); pl.n. *-męd* multapenkki (talon seinustalla): *ŕeboi vieŕi boòaлę* (kyljelleen) *z-męлę.* (v. зава́линъ.)

zavar|ida (B Td); pr. *-in*; impf. *-īn* hautoa (tee): *tšai* (tee) *on z-ittu.* (v. заварить.)

zaver|k (Sn Pl Td), B Td *-ī̄k*, B *-ì̄k*, V *-kk(ε)*, Lm *-kkę*; p. Sn B Td *-kkad*, Pl *-kkod*; pl.n. Sn B Td *-kad*, B V *-kàd*, Pl *-kod*, N *zaŕverkàd*, Ph *-ìkàd*, Lm *-ìkad*; pl.p. Sn B Pl Td *-koid* saverikko, vitsarengas, joka kiinnittää aisan alapään reen etukaplaisiin (jalakseen): Sn *z. oo̯ reges. z-kass‿on aiž. z. oo̯ лuaďittu* (tehty) *koivuižez vićtšas.* B *kagz z-ìkad* kaksi s-oa. (v. завёртка.)

zav|èssi (TP), Ph *-eśi* uutimet (sängyn ympäri): TP *buabah* (lapsenpäästäjävaimo) *panou лapsen kätküdeh* (kätkyeen), *z. pandah ümbäŕi.* (Av за́вѣсъ.)

zavod (Sn Pl—Kš V Sg), SP *-u*; p., Sn Pl—Kš V *-ad*, SP *-oa*, pl.n. Sn Pl—Kš V SP *-ad*; pl.p. Sn Pl—Kš *-oid*, V *-uoid*, SP *-oi* tehdas, höyrysaha, tehdaspaikka: Sn *ďärvess‿otetťī raudmuad* (rautamalmia) *da* (ja) *vieďī z-ā. koлmed ramad* (raamia) *oo̯ z-as.* Td *z. meìsäd* (puuta) *piľiu* (sahaa). (v. заво́дъ.)

zav|oďida (Sn—Kš V Lh), N V *-eďida*, TP *-odida*, SP *-oďie*; pr. Sn Td Kš V SP Lh *-oďin*, N V *-eďin*, TP *-odin*; impf. Sn—Kš V SP Lh *-oďīn*, B *-oďi*, N V *-eďīn*, alkaa, ruveta; vetää (kello): Sn *īvanampäiväz ďo zavoďitau koššida heińäd* juhannukselta jo aletaan niittää heinää. *zavoďī meīš ńägüdä лoittompiäi* (kaukaa). B *z. tšuassud* (kello). *mužik* (mies) *z-oďī ägèstadA* (äestää). *midä šina zavoďīd minda muťťida* miksi sinä rupesit minua pettämään? Kn *z-oďiį ruadamài* (tekemään työtä). N *oo̯·ť zaveďittai paginàd* taas alkavat keskustelun. *mida müö heiďiŋke zaveďìm* miten me niistä suoriudumme? *ottau štiìkaa̯ i zaveďiu püštämài* ottaa pistimen ja aikoo pistää. (Av заводи́ть.)

zavoď|izetta (Td); pr. *-izen*; impf. *-īme* alkaa. (v. ed.)

**zbuu̯ď|idaze* (N); impf. *-īžęi*, *zbūdīzei* huomata olevansa, ilmetä, olla: *havaiťšezou ku mužik, z-īžęi omàu päćtšiu* kun mies heräsi (herää), hän huomasi olevansa kotinsa uunin päällä. *drug zbūdīzei ďogeę randau* yhtäkkiä huomasi olevansa joen rannalla. (v. сбу́дется.)

zda|ćida (Sn Td); pr. *-ćin*; impf. *-ćīn* luovuttaa (lainaesine, korjattavana ollut esine, kuljetettava tavara jne.): Sn *z. pidⁱäu*

pardet (tukit) *prikašťšikaлę* (työnjohtajalle). *zdaćiťťī tuas таlos saлdataksE briнA* tuosta talosta luovutettiin sotamieheksi nuorukainen. (v. сдать.)

zdoхńi|da (N); pr. *-u* kuolla. (Av сдóхнуть.)

**zdor* (B); p., pl.n. *-ad* riita, tora: *z-as oлdau*. (v. раздóръ.)

zdorou (B) terveydeksi! prosit! (aivastajalle): *z.*, *rišťškanz* (*rišťikanz*)! — *paššibo*, *paššibo* (kiitos)! (v. здорóво.)

zdor|ovī (Td N), Lh *-òuvoi* komea, pulska, vahva: Td *semmoižed z-ovićad lieťťī* (tulivat [pojat]). N *z. manaχ* (munkki). Lh *üleę z-òuvoi rusked rozboińik ištū* hyvin vahva, punakka rosvo istuu. (v. здорóвый.)

zdràstvui (N) terve! (v. здрáвствуй.)

-že (Sn B Td N), N *-žę* sama; -ka, -kä; -s, -pas, -päs: Sn *opäť seęž‿akaллu pūtui* taas sen saman akan luo joutui. *seže karu* se sama paholainen. *dai miллai mugoińž‿oę* minullakin on aivan sellainen. B *kugaže on* missäpäs on? *hän šinneže ďätgę* sekin (hevonen) menee sinne jäljestä. *sihiže perìižē viei* siihen samaan pirttiin vei. Td *mihiže* mihinkä? N *kuiže meil lienou* kuinkas me teemme? *mitťeže teilę pidau* minkäslaisen te haluatte? (v. же.)

žeľetk (Sn), B Kn Td N *želetk*, TP *žiletkę*, Lh *žiľetk*; p. Sn *žeľetkäd*, B Td *želetkad*; pl.p. Sn *žeľetköid*, B Td *želetkoid* miehen liivi: Sn *pane ž. piälę*! (v. жилéтка.)

желomušťin (Td); p. *-ad* yleinen kuusama (lonicera xylosteum): *ž-as birdoid лuaďitau* (tehdään). (Av жи́ломýсть.)

желomusťinnoi (Kn) kuusama-: *ž. pū*, *hoikaine*, *birdoid лuaďittai* (tehdään) *hänes* (siitä). (v. ed.)

zeľonainę (Kn), N *žeľonainę*, TP *zelenäine* vihreä: Kn *z. mua* (väri). TP *zelenäine soba* (vaate), *kodi* (asuinrakennus). (v. зелёный.)

žemťšug (B); pl.n. *-ad* jalokivi. (v. жемчугъ).

že|ńiχ (Sn Pl Td Kš N SP Ph Lh), B *-ńiχ̌*, B Td N *-ńih*, Kn *-ńiχ̌*, Td *-niχ*, *-ńih*, N *-ńiχo*, *-ńiχA*, V *-nihho*, *-ńiχχo*, TP *-nihhö*; p. Sn Pl Td Kš Lh *-ńiχχöd*, B Kn V *-ńiχχod*, Td *-niχχöd*, *-ńihöd*, N *-ńiχod*, Ph *-ńiχχäd*; pl.n. Sn Pl Td Kš Lh *-ńiχöd*, B Kn N V *-ńiχod*, B *-ńihod*, Td *-niχöd*, *-ńihöd*, *-ńiχed*, *-nihod*, TP *-niĥhȍd*, SP Ph *-ńiχäd*; pl.p. Sn Pl Td Kš Lh *-ńiχöid*, B Kn *-ńiχoid*, B *-ńihoid*, Td *-niχöid*, V *-ńiχuoid*, Ph *-ńiχüöid* sulhanen: Sn *koęz kožiťťšou*, *šīd i ž. suaďbos‿s^u^ai* kun on kosinut, [niin] sitten on s. häihin asti. (v. жени́хъ.)

žeńi|hou(ťšad (B Lh), N *-hhou(ťšàd*; pl.p. N *-hhou(ťšoid* sulhaskansa, sulhasen sukulaiset häissä. (v. жени́ховъ.)

žer|ď (Sn B Pl Td Pk), N V *-ďi*, Lm *-di*; p. Sn B Pl V Pk *-ďid*, B Td *-ďìd*; pl.n. Sn B Pl N V Pk *-ďid*, B Td *-ďìd*, N *žeŕďìd*; pl.p. Sn B Pl Td N V Pk *-ďīd* aidas, salko, riuku; B N Pk myös (riihen) parsi; B onkivapa, -saitta; B riuku, joka hakokuorman ylitse asetettuna toimittaa köyden virkaa: Sn *žerďīs лuaďitau aidad*. B *kagž‿žerďìd* (kaksi r.). Pk *snuapud* (lyhteet) *ahtetau žerďīlę* (riihen parsille). (v. жердь.).

žerďviänd (Td); p. *-öd* eräs palloleikki. (v. ed.)

žerebei (N) arpa: *лaŋgennu ž.* (v. жеребéй.)

zerkaлoi|nę, *ž-nę* (N); pl.n. *-žęd* pieni peili: *kormańis kandęuďàŭ z.* taskupeili. *z-žęs ku ka(ťšàhtùt* kun katsahdat peiliin. (v. зéркало.)

zerkkę (Lm) valkea hevonen. (v. сѣркó.)

žeš|ť (Sn Td), N *-ťši*; p., pl.n. Sn *-ťid*; pl.p. *-ťīd* pelti: Sn *oę žešťlistad* (-levyt). (v. жесть.)

žešť|īńe (Sn), B *žešťš|īńe*, Td *žešťšīńe*; p. Sn *-išt*, B *-īšt*; pl.n. Sn B *-īžed* peltinen. (v. ed.)

žešťkoropk (Td); in. *-as* peltirasia: *ku pidäu šätän* (onkimatoa) *ž-as*, *se rubedau smoroďimai* (haisemaan) *raudałe*. (v. жесть ja коробка.)

**zevai|ta* (B); pr. *-ťšen* viipyä, viivytellä, aikailla, kuhnailla. (v. зѣвáть.)

**zgib* (Pk); pl.n. *-ùd* nivel. (v. сгибъ).

zgibnoi (B Pl Td); p. pl.n. *-d* kääntöpää, linkku(veitsi): B *z. veiťš.* (v. сгибно́й.)

ži|kkę (Ph); p. *-kkod*; pl.n. *-kod* paikka, jossa on paljon marjoja, sieniä: *minä vien śinuu žikkoh. muarđe-, sieńižikkę.*

ziлťš|ε (SP); in. *-as* pilppuleikki: *z-az олда.*

zimńak (Kš); elat. *-as-piäi* kaakkoinen (?). (Av зимня́къ.)

zirkaл (Sn), B Td *zirkaл*, N *žerkaло*, Ph *zirkkaло*; p. Sn *zirkaлod*, B Td *zirkkaлod*; pl.n. Sn *zirkaлod*, B Td *zirkkaлod*, N *žerkaлòd*; pl.p. Sn *zirkaлoid*, B Td *zirkkaлoid* peili, kuvastin: Sn *z. šeińäлл oo.* (v. зе́ркало.)

žiäl (Sn B Td), N *žieľ*, *žiεľ*, *žieľi*, Lh *žiaľ*; p. B Td *-ľid* sääli: Sn *häллei eulę ž. mindai* hänen ei ole s. minua; B *milei lień* (tuli) *ž. händäi.* N *đogahīžęлę omìd eлoid žiεľ om* jokainen säälii omaisuuttaan. *mille hebŏd paṕìn ei žieľ. täлę anìa žieľi* tämän on sääli (ei raski) antaa. (v. жаль.)

ziäl'|idaste (Kn), V *-idakseh*; pr. Kn *-imoi*, V *-imos*, N *žieľizou*; impf. Kn *-īmoi*, V *-īmos* valittaa: Kn *mina śinum piäлę ž-imoi.* N *ühtęd* (eräät) *žielizuttài, što* (että) *sinùn poig minùn лapsęu katkàiž kädęę.* (Av жа́литься.)

žiäľivöi|dä (Sn), B Kn *žiäľivoi|ta*, Td *žiäldüvöi|tä*, N *žieľivòi|ìa*; pr. Sn B Kn Td *-ťšen*, B N *-ťšen*, Td *žiälitäu*; impf. Sn B Td *-ťšin*, Kn *-ťšīn* sääliä; säästää (ei raskia käyttää): Sn *лapšit pidⁱäu ž.* N *ela žieľivòiťše hebòd.* Td *žiälitäu merežīd*; *näged merež rebidäu* säälivät rysiä, rysä näet repiää. (v. жалѣ́ть.)

žīd (Td); p., pl.n *-ad*; pl.p. *-oid* juutalainen. (v. жидъ).

žīttę ks. *śīì.*

živa|t (Sn B Td Kš Lh), B Td Pk *-ī*, Pl Kn Td N *-ì*, V *-tt(ĕ)*, SP *-ttu*, Ph Lm *-ttę*; p. Sn—V Ph Lh Pk *-ttad*, N *-ttăd*, SP *-ttoa*; pl.n. Sn—V SP Ph Lh Pk *-tad*, Td N *-ìàd*; pl.p. Sn—N Lh *-toid*, N *-ìoid*, V Ph *-tuoid*, SP *-ttoi* elukka: Sn *lehmäd, hebod, лambahad oo ž-tad.* B *meil ž-tad käveltau väľläл* (irrallaan, vapaina). (vrt. v. живо́тъ.)

злоđe|i (Sn B Td); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-joid* pahantekijä, konna: B Td *z-jad, ned om pahad miehed.* (v. злодѣ́й.)

zmeja (N); p., pl.n. *-d* lohikäärme, käärmehirviö (sad.). (v. змѣя́.)

**zmeń|idaze* (N); impf. *-īzęi, s-īzęi* muuttua. (v. смѣни́ться.)

znameńītoi (SP) kuuluisa, kuulu: *z. bohattu* (rikas). (v. знамени́тый.)

znaćťšit (Sn) niin, siis: *i hän z. ńīđeη karabľideη kerε tuľi koďī* ja niin hän niiden laivojen kera tuli kotiin. (v. зна́читъ.)

-žo (N) -pa, -pä: *no pidàu-žo sindài kuudida* no pitääpä sinut kullata. *opi-žo kävüda toižęi puoлęi* koetapa käydä [katsomassa tukin] toisella puolella! *mida-žo ku mina sindai kieudoin, a sina lähťid* mitäpä kun minä sinua kielsin, mutta sinä lähdit. *abùtta-žo vie mille* autapa vielä minua! *kui-žo sillai oli đieло* kuinkas sinun asiasi oli? (v. -же.)

žoga (Sg) onkimaveteen kaadettu puun latvus.

zoлot|ī (N), SP *-oi* kultainen, kulta-: N *z. koľťšaine* (sormus). SP *z-oi đeηgu* kultaraha (muuten *kuлdaine*). (v. золотой.)

žo|лtī (Sn B), B *-лtoi*, Kn *-лtᵘòi*, N *-utiì*, *-uťī*, V *-lìī*, *-лìoi*, TP *-лìtoi*; p. B *-лtijad*; pl.n. *-лtijad*, *-лìoid*; pl.p. *-лtijoid* keltainen: V *žolìoi svettę* voikukka. (v. жёлтый.)

žoл|ub (B Td), Ph *-ob*; pl.n. B Td *-ubad*, Ph *-obàd* B (suksen) olas; Td räystäskouru, Ph harjahirsi. (Av же́лу́бъ, v. жолобъ.)

žoлuik (B) keltuainen munassa. (v. желто́къ.)

**zon|ìi|ìk* (Kn), Ph *-ťikkę*; g. Kn *-ìikàn* sateensuoja. (v. зо́нтикъ.)

zoŕa (Sn B Td); p. *-d* (aamu-, ilta-) rusko: Sn *kagz zoŕad: huondezz.* (Td *huonduzz.*), *iлdz.* (B Td *ehtz.*). B *ende zoŕad noužin.* (v. зоря́.)

zoŕai|ńe (Td); pl.n. *-žed* ed.: *rožaižet-se* (pos-

ket ne) *ruskotettau* (punoittavat) *kui z-žed.* (v. ed.)

zońatiähť (Sn B Td); p., pl.n. *-ēd*; pl.p. *-id* kointähti: Sn *z. paštau ілдал i* (sekä) *huondukseл* (aamulla). (v. зоря.)

zońko (B) tarkasti: *koir z. kaťšou i*(ja) *ńeńäл ńūhtau* (nuuskii). (v. зóрко.)

žиалоb (Sn—Kš V), N *žиолоb*; p., pl.n. Sn—Kš V *-ad*, N *žиолоbàd*; pl.p. Sn—Kš *-oid*, V *-uoid* valitus: Sn *šina piďäd ižandaл ž-aą, ku mina ťšakkažiį šindai* sinä valitat isännälle siitä, että minä toruin sinua. Pl *ž-an piďi šinum piäл* valitti sinusta. Kn *hänem piälę ž. om* hänestä on valitus [tehty]. (v. жáлоба.)

žиалоveńď (Pl), Kn *žиалaveńďi*, SP *žoалoveńńu*, Kj. *žoалoveńď*; p., pl. n. Pl *žиалoveńďad*, Kj *žoалoveńďad*, SP p. *žoалoveńńoa*, pl.n. *žoалoveńńad* palkka: Pl *ž-ad* [on] *vähä.* Kn *hüö poluìsitàu* (nauttivat) *suą̄ŕ žиалaveńďi.* (v. жáловенье.)

žuar (Sn—Kš), B *žóar*, N *žuor*, V *žuar|ę*; p., pl.n. Sn —Kš V *-ad*, N *žuorad*; pl.p. Sn—Kš *-oid*, N *žuoroid*, V *žuar|uoid*; komp. Sn *-embi*; sup. *kaikižž-im* kuuma (ilma), helle, kuumuus: Sn *ž-am päiväm paha ajada. ž-as laškištuť terämbi* (pikemmin). B *pertiss on ž.* pirtissä on k. (v. жаръ.)

žuara|u (B Td); p., pl.n. *-vad*; pl.p. B *-void*, Td *-vid* kuumentava: *ž. haлg se taлveл lämmäd andau.* (v. ed.)

žuaŕ|ida (Sn B Td), Pl *žuar|ida*, N *žuoŕ|ida*; pr. Sn B Pl Td N *-in*; impf. *-īn* paistaa (kalaa, lihaa y. m. s.); B Td kaltata (sikaa); paahtaa (aurinko): Sn *šüödgi kartofeid* (perunoita) *ž-ittud?* B *päiv ž-iu* (helteesti paistaa, paahtaa). N *žuoŕiu kozaą* (vuohen). (v. жáрить.)

zvieŕ (Sn B N), N *źvieŕ*, Ph *z-i*; p. Sn B Ph *-id*, N *-ĭd*; pl.n. Sn B N Ph *-id*; pl.p. Sn N Ph *-īd* petoeläin, peto: Sn *huahmoi* (ahma) *oo z. meťšäs, žīvataą* (elukan) *šüöu. levzvieŕ* (leijona) *oη kaikilę z-īle z.* (v. звѣрь.)

zvod (B); p., pl.n. *-ad* plutoona. (v. сводъ.)

zvo|ńida (Sn N Ph), B *-nida*; pr. Sn N Ph *-ńin*, B *-nin*; impf. Sn N Ph *-ńīn*, B *-nīn* soittaa (kelloa); soida: Sn *ťšuruižet kagлaz zvońitau hebol* kulkuset soivat hevosen kaulassa. *zvońitau veťšerńiaл* (iltajumalanpalvelukseen). B *zvoniu korvā* korva soi. N *suou storož ťšerkovai zvońimài* kirkon vahtimestari alkaa soittaa kirkkoon. *keллoižei zvońī* pientä kelloa soitti. (v. звонúть).

zäpätk (D); pl. n. *-äd* korjan (reen) kanta. (v. запя́тки.)

zàvleńie (N); g. *-n* julistus: *tsaŕ* (tsaari) *andoi z-ń.* (v. заявленіе.)

t, t'

tab|a (B Td N Ph); p. *-ad*; pl.n. B Td *-ad*, N *-àd* tapa; luonne: B *šinä omā tabā mūrdad* sinä omaan tapaasi teet (väännät) (et niinkuin käsketään). Td *o·piťī händ a·jeлda do mo·nei ta·bai* koetettiin sitä (karhua) ajella jo monella tavalla. N *tabàd oďī pahàd hällai* hän oli luonteeltaan paha (kiivas). *ku puąlunou emāndàn tabad müöi* kun sattunee emännän mielen mukainen.

**tabadeľiška|ta* (Ph); impf. *-nďi* alkaa tavoitella, ottaa kiinni.

taba|k (Sn B Td Pk), N *-k̀*; p. Sn B Td Pk *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* tupakka: Sn *t-kkad pidiäu kūŕida* (poltaa). *t. tožo peiťettäu ďieл on t.* (tupakanpoltto) myös on salattava asia. B *ńūhtan t-kkad* nuuskaan. *ńūhtettau t.* nuuska. *t-kan sokku* tupakan hiki. (v. табáкъ.)

taba|ta (V TP Ph); pr. *-dan*; impf. V *-źin*,

Ph *-žin* tavata, tavoittaa: TP *t-dau pezàs piäskᵘöin* (pääskysen). Ph *magadammas* (makaamasta) *t-žin*.

taboi|teлda (Sn); pr. *-tteлęn*, B *tabᵘoitteлou*; impf. Sn *-tteľin*: tavoitella, ottaa kiinni: Sn *лapset t-tteлdau miäťťšüɒ* (palloa). B *mina suañ šindai tabᵘoiťeлmā* minä rupean sinua t-maan. N *bajaŕ läh̓ t-ťtęumài sida miest* herra lähti ajamaan takaa sitä miestä.

taboi|ttada (Sn B Kn N Lh), B *tabᵘoi|ttada*, Td *taboi|tada*, N *-ìada*; pr. Sn B Kn Td N Lh *-tan*, N *-ìau*; impf. Sn B Td N *-ťin*, B Td *-tin*, B *-ttin*, Kn *-ťīn*, N *-ťin* tavoittaa, ottaa kiinni, saavuttaa, saada kiinni (edellämenijä); yllättää: Sn *taboitʌ händäi! egläi voran t-ťimme* eilen varkaan saimme kiinni. *ďälgē ďuostʌ pidʲäu t. astužńikoiɒ hebol voi t. ťerävä*i jalankulkijan hevosella voi pian saavuttaa. *drušk t-ttau ńeišťšeę, sūd andau* [häissä] sulhaspoika ottaa neitosen kiinni [ja] suutelee. *t-ta hebo šägäs* ota hevonen kiinni säästä! B *edelmäńijän mina t-ťin. końďī hüpńī i händä tabuoiť taganpiäi* karhu hypähti pystyyn ja sai hänestä kiinni takaapäin. Td *karavuľniʿan t-ť uńi* vartijan yllätti uni. N *t-ťiį ťšorìàn i läh̓ťin ozuttęumai* sain kiinni pirun ja lähdin näyttelemään [sitä].

tabùn (N) hevoslauma: *t. heboid.* (табýнъ.)

tad|èh (Sn), B Pl Td Kš M Pk *-eh*, Td *-ę̀h* p. Sn B Pl Td Kš M *-eht*; pl.n. *-ehed*; pl.p. Sn Pl Td M *-ehid*, Kš *-ehīd* lanta: Sn *t-eht maksada* (luoda), *лuoda regē. ďogo t-ehed veďittε?* B *t-eht on tahnaл* (navetassa), *liäväs, końušnas* (tallissa). *t-eht лuodau kakšťšorp̆paižeл* (-haaraisella) *pūhaŋgoл.* Pl *t-eht levittägät peлdoлę!*

tadehhaŋg (Sn), B Td *tade(h)haŋg*; p., pl.n. Sn B Td *-od*; pl.p. *-oid* tadikko (koivunkyljestä tehty kaksihaarainen, haarat raudoitetut).

tadehhaŋgo|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni tadikko, jolla pellolla lantakasat levitetään: *t. om pikkaraińe i kakšťšorpaińe* (kaksihaarainen).

tadèhkogo (Td Sg) lantakasa (pellolla).

tag|a (Sn B Kn—V Ph M), N-*ă* takana, takaa, taakse; V tähden: Sn *mäne šeinän t. iärē* (pois)! B *birdan t.* [ovat] *nīded. neišťšed stoлan* (pöydän) *t. lähtäu iäre, kńagin* (mor sian) *ďiäu stoлan t. ďuokse perťin t.! ištui* (istuutui) *kätküden t.* N *minùn t. oli sušodan ďeńgàd* minun huostassani olivat naapurin rahat. *ťämä žerkaлoińe pidä iʿťšèn tagă* tämä peili pidä omassa huostassasi! V *ďieлon t. oлen, tuľin* asialla olen, asialle tulin.

tagaďa|лg (Td), N *-ug* takajalka.

tag|aińe (B Pl Td), Kn *-aine*, Td *-àińę*, N *-ainę*; p. Pl Kn Td *-ašt*, N *-āšt*; pl.n. Pl Kn Td N *-aižed*, N *-aižęd*; pl.p. Pl Td *-aižid*, Kn *-aižīd*; komp. V SP *-embaine*; sup. Sn Pl Td Kš *-imaińe*, Kn *suamoi tagaine*, N *-imbaine*, SP *-imaine* takainen, taka-: Pl *t-aižed ďaлgad hebol. t. ťšup̄, ukš, puoľ, ťšura* takanurkka, -ovi, -puoli (eläimen, rakennuksen), -sivu. Td *t-àińę ťšura, kuga oлdàŭ ďaлgàď magàtes* [sängyn] jalkopää, missä jalat ovat maatessa. N *t-aižed hambahàd.*

tagan (Sn B Td TP Lh) takana: Sn *sorokkoŋ kui mužikaą haī, tagaą sväskät* naidun naisen päähine on kuin miehen lakki, t. sidenauhat. B *uksèn* (oven) *t.* Td *hän virū pertin t.*

ťaganad (V) rautainen kolmi-, nelijalka, jonka päälle pata pannaan keitettäessä. (v. таґáнъ.)

tag|anpiäi (B Ph), B *-ànpʲäi*, N *-ànpieiìę* takana-, takaapäin.

tagaperin (AV) takaperin.

tagapiäi (M) takaa: *uksen* (oven) *t.*

tagap|ū (Kn); p., pl.n. *-ūd*; pl.p. *-uid* takasalpa.

tagaraiv (Sn B Pl Td), Lm *-o*; p., pl.n. Sn B Pl Td *-ud*, B *-od*; pl.p. Sn B Pl Td *-uid* takaraivo: Sn *t-uą sataťin* (loukkasin),

лаŋgeńin t-иллаі (t-lleni). B *taboitin šindai t-us* sain sinua kiinni t-sta. *ďäret t.* paksu niska *kubištoittan* (syyhytän) *t-ud.*

tagasa|лb (Sn B Pl Td), Pl Td Kš *-лv*, N *-ub*, SP *-лbu*; p. Sn B Pl Td *-лbad*, Pl Td Kš *-лvad*, N *-ubad*, SP *-лboa*; pl.n. Sn B Pl Td SP *-лbad*, Pl Td Kš *-лvad*, N *-ubad*; pl.p. Sn B Pl Td *лboid*, Pl Td Kš *-лvoid*, N *-uboid*, SP *-лboi* poikittainen salpapuu navetan ja sen parven ovien takana; Pl pyörähtävä salpa: Sn *t. on tahnan verä(is i sara(in verä(is.* Pl *t. poikki ukšē* (oven) *žerď* (riuku). Td *ma pańin uksete t-лbaa.*

tag|askäī (Sn Lh), N *-àskät* takakäteen: Sn *viuχaidan šindai t.* lyön sinua t. Lh *emā лapšiлę lükäidau t. kuivad leibät kromaižen* äiti lapsille nakkaa t. kuivaa leipää palasen.

tagasperzegin (Sn B) takaperin: B *t. matkadat* (kuljet).

tag|àspiei (N), Ph-*akspiā* taaksepäin.

tag|aze (Sn B Pl Td Kš M Lh), Sn B Pl *-ase*, B *-as*, *-asę*, N *-às*, *-àz*, *-až*, *-ăzęi*, *-ažin*, *-ažę*, *-āzę*, Ph *-aižih* takaisin; taakse; B taaksepäin, B Td takaperin: Sn *ťeräväi* (pian) *tuлęn t-ase. lähten suan* (pelastan) *akan t.* (takaisin). *ištuihe stoлan* (pöydän) *t. šüömā. bu(tšin* (tynnyrin) *t-ase mäne peittäze* (piiloudu)! *ťüťār mänešką hänen t. mieheлę* tytär päätti mennä hänen kanssaan naimisiin. B *hebo punaлdui* (kääntyi) *t. edē da t.* (*piäi*) (edestakaisin) *kävelou. hän ďuokš zaboran* (aidan) *t. se roďīhe nedal t.* se tapahtui viikko takaperin. Pl *nagat* (ottakaa) *ťämä t-ase! mina ta·gaze lähte e·n* en palaa t. [Neuvosto-Venäjälle]. Td *hebo piättizöu* (peräytyy) *t.* (takaperin). N *edva* (tuskin) *tuлou* (pääsee) *pappi koďī t-às. edeлл-ajada al t-àz lähtä, kienduda* ajaako edelleen vai lähteä t., kääntyä? *śinna mina hänèn t-ăzęi suoìàa* (toimitan). *seištau* (seisattaa) *heboo rīhen t-às* (taakse). *tulim sinùn t-àz* tulin sinun vaimoksesi.

tag|a(tši (Sn B Td V), N-*ă(tši*, *-ăťši* taitse; B takia; N sijasta; V puolesta: Sn *tahnan t. proiďī mužik šińńe* navetan t. mies kulki sinne. B *t. šinùs* (taitsesi) *proiďīn. mis t.* minkä takia? N *mina lähtèe sinùs tagăťši* (sijastasi). *hüväs miehès tagă(tši i naine kauńiž i hüvä* hyvän miehen rinnalla vaimokin on kaunis ja hyvä. V *hänes t. kai oľďih* [tappelussa] hänen puolellaan kaikki [katselijat] olivat.

taga(u|kš (Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* takaovi.

tagaver|ail (N), Ph *-iäil* takaveräjillä, pirtin takana.

tag|èmba (Kn), N *-em*, *-èmb* taemmaksi, kauemmaksi: Kn *rugehèd laŋgeìàŭ t., a kuoškùd edęmba* rukiit putoavat taemmaksi, ruumenet taas lähemmäksi. N *bŕiha ottau koľtšàšt sierdamai, tagem sormęlę piei* nuorukainen ryhtyy siirtämään sormusta kauemmaksi [sormenpäästä] sormeen. *mina lähtèn huomèn vie* (vielä) *tagèmp* (kauemmas). *ajoi vähàšt tagèmb.*

tagл (Sn—N), V Ph Lm *-ę*; p., pl.n. Sn—V Ph *-ad*; pl.p. Sn—N *-oid*, V Ph *-uoid* taula: Sn *rikkid pideťtī rikkimaľlaižes, šinne pańďī t. kübeńeŋ kere, rikid viŕitäu, šīt* (sitten) *tuľi suadau.*

tag|oda (Sn—V Ph Kj Lh Sg), SP *-uo*; pr. Sn—V SP—Kj Lh Sg *-on*; impf. Sn—N SP Lh Sg *-oin*, V Ph *-uoin* takoa: Sn *šep tagou pajaz алužimen piäл.*

tagoi (Td) takoja: *vandehen tagoi.*

tagr (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* tuoreesta särjestä (selästä tai pyrstöstä tai etenkin kurkusta) leikattu lihakappale, jota käytetään ongessa syöttinä: *tobďīd* (suuria) *ahvenīd oŋgitetau tagrał. tagrakš sanotau meil ku leittäu* (leikataan) *särges pień palaińe da pandau oŋgei.*

tagu|ińe (Sn B Td), N *-ine*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. *-ižed*, N *-ižęd*; pl.p. Sn B Td *-ižid* Sn takainen; B Td takapuoli; N kyky: Sn *ďärven t. külä.* B *hebon t.* (takapuoli).

N *ťiedaižìd omàn t-ižęę* tietäisit oman kykysi (mihin pystyt).

tagu|ì (B), Kn N *-t* tähden, takia; turvassa (holhottava): B *häm‿pańi omam‿piäñ šinun t.* (*šinun ťiä*) hän pani päänsä (menetti henkensä) sinun tähtesi. Kn *sīd t-t mina pūìuin* sen tähden minä jouduin [vankilaan]. N *poig on vie ižàn t-t, nuoŕ, ei elgenda ńi mida* poika on vielä isän turvissa (holhottavana), nuori, ei ymmärrä mitään.

tagu‹ťši (B) tähden, takia: *häm‿pańi omam‿‿piäñ‿šinun t.* hän pani oman päänsä (menetti henkensä) sinun tähtesi.

tahgďалg (B) tahkonjalat.

tahk (Sn—Kš), V SP Ph Lm *-o*; p. Sn—V Ph *-od*, SP *-uo*; pl.n. Sn—V SP Ph *-od*, B *-òd*; pl.p. Sn—N *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-олоі* tahko: Sn *t-ол vikattehid tahkotau.*

tahkadai (Ph) tahkoaja.

tahkoko|ì̀k (Pl); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkid* tahkonkampi: *t., kudamas* (jolla) *kiättäu* (väännetään) *tahkod.*

tahk|ota (Sn B Pl Td Kš V—Ph), Kn N *-otta*, Td *-oìa*, Lm *-oda*; pr. Sn—TP Ph *-odan*, SP *-uon*; impf. Sn B Pl Td Kš N *-ožin*, B SP *-oin*, Kn *-ožīn*, V Ph *-ožin* tahkota: Td *tahkoл t-otau vikateht.* N *tahkou t-ottai.*

tahkstaη|k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* tahkotuoli. (v. стан|óкъ, -ká.)

tah|n (Sn—V Lh), TP Ph Lm *-nę*, SP *-nut*, Lh *-ńī*; p. Sn—TP Ph Lh *-nad*, B *-àd*, Td *-ăd*, SP *-nuttu*; pl.n. Sn—Kš V Ph Lm Lh *-nad*, B Td N TP Pk *-nàd*, SP *-nuded*; pl.p. Sn—N Lh *-noid*, Td *-nᵘoid*, V Ph *-nuoid*, SP *-nuzid* tanhua, karjapiha, -tarha (katoksellinen); piha rakennusten välissä; navetta: Sn *t. om puhtas tadehet* (lannat) *ku uberittau* (viedään pois). *mända tahnaлę, олda tahnaл, hän tuĺi perťťī tahnaлpʲäi.* B *hän on tahnaл* (ulkona). N *лaskou lehmàt pihăлę̆ tahnàspieìlę* (navetasta).

tahnīvera|i (B); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-‹īd* tanhuanveräjä.

tahnᵘoi‹ťši (B) tanhuan kautta.

tahn-, tanaz‹u|kš (Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* tanhuanveräjä.

tahtahampohď (Td Sg) taikinanjuuri.

taht|az (Sn B Td), Kn *-às*, Td *-àz*, V Ph Lm *-as*; p. Sn B Td *-ast*; pl.n. *-ahad*, Pk *-ahàd*; pl.p. Sn B Td *-ahid* tahdas, taikina (sotkettu): Sn *t-ahad pidʲäu vuaĺida* (vaivata) *leibäkš.*

tahte|лda (Sn), B *-лta*; impf. Sn B *-ĺin* aikoa, tahtoa: Sn *t-ĺ faťťida: vie dūmass‿oĺi, faťťida vai ei* aikoi siepata, vielä oli epätietoinen, siepata vai ei. B *t-ĺin ťänne tuлda, no rodīmoi en-terveh* aioin (olisin tahtonut) tänne tulla, mutta sairastuin.

tahto (Sn B Pl N V Ph), Sn B Lh *taht* tahansa: Sn *hävitän akan kunna taht* tuhoan akkani jotenkin (johonkin). *ken t. maińiťťšou, mindai kлukattau* joku [poissa oleva] puhuu minusta, [koska] minua nikottaa. *ota midä t.! лuaďi mi t. bruja* tee jokin esine! B *tuлga ken t., mina en varąida* (pelkää)! *mida !. олgā* (olkoon)! Pl *miлle t. tuлou* jollekin haisee. N *miťťe t.* millainen t. *siekkàt mī t.* tehkää jotain (mitä t.)! Ph *oìa kui t.* ota miten t.! *midä t. sobin azutàĥ* kaikenlaisia vaatteita valmistetaan. Lh *mitušt taht ďeηgad* millaista rahaa t.

taht|oda (Sn—V Ph M), SP *-uo*; pr. Sn—V SP Ph M *-on*, B N *-òn*; impf. Sn—N SP M *-oin*, N *-tòin*, V Ph *-uoin* tahtoa, haluta: *mina t-oiη külbedä egläi, da ei pūttunu külbedä* tahdoin eilen kylpeä [saunassa], mutta en tullut kylpeneeksi. B *void iťkeda min t-od* (miten paljon haluat). *äijäηg t-od ottada hebos* paljonko tahdot hevosesta(si) (hintaa)? *šü·ö min vai ta·htòD!* N *en vie t-onu ottada ńeηgošt hüväd kazăkkăd* enkä ollut ottaa näin hyvää renkiä.

taiba|leh (B V TP), Pl Td *-л*; p. Pl *-лod*, Td *-лd*, pl.n. Pl *-лod*, Td *-лed*; pl.p. Td

-*лоid* taival, taipale; kahden kylän väli: TP *pitkę t. тилou nügöi* (nyt) *astuda.*

taigin (Sn B Kn Td V TP Lm M Pk); p., pl.n. Sn Kn Td TP Lm M *-ad*, Kn *-àd*; pl.p. Sn Kn *-oid* taikina-astia, -pytty, -kaukalo; taikina, tahdas: Sn *pavarńi(ťšaл amuлdau tahtast t-as* kapustalla ammentaa taikinaa kaukalosta. *t. pūtui šegoittada sagedakš* taikinan tulin sekoittaneeksi liian sakean. *ďogo t. oǫ soťkittu?* Kn *tahtàs* [on] *t-às.* Td *näil posobďoit* (avustuksilla) *et sagedat taiginat segoita* (san.). V *härkimeл* (hierimellä) *segoitetah t.* Pk *šeguòita t.*!

taigina|iń̨e (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni (taikina)pytty: *t-ižē voit* (voita) *suoлatau ľibo* (tahi) *maidot pandau, ľibo каlad.*

taiginlaudę (Lm) taikinapytyn kansi.

taiginve|zi (TP); p. *-ttę* taikinavesi.

tai|m (Td), p. *-nd*; pl.n. *-med* taina (kehruulangan mittana; värttinään voi mahtua toista tainaa).

taimen (B); pl.n. *-ed* taimi: *šīd ku kazvau t-ed, küťkitau peлvaz* sitten kun pellava on kasvanut taimelle, kitketään se.

tain (Sn N Pk), V TP Lm *-ę*; p., pl.n. Sn *-ad*, N V *-àd*; pl.p. Sn *-oid* värttinä täynnä lankaa: Sn *лaŋgad värťimeŋ ker on t.* Pk *ku лaŋgàd kezrätau värťimęлę, se roďizou* (on) *t.* (ks. *taim.*)

taina|iń (Pl); p. *-št*; pl.n. *-ižed* osmankäämi (typha sp.).

**taiťu|da* (Td); impf. *-i* vaipua: *šihi t-i se końďī kuлi* siihen vaipui [kuolleena] se karhu poloinen.

taivahàŋkarvaľľiń̨ę (Kn) vaaleansininen: *t. mua* (väri).

taiv|az (Sn—Kš V Ph), B N *-àz*, Td SP *-as*; p. Sn Pl Kn *-ast*; in. Sn SP Lm Pk *-ahas*, B *-ahàs*, Kn *-ăhàs*, Td *-ăhàz*; ill. Sn Pl Td Kš *-ahā*, Kn *-ahai*, *-ahàĭ*, *-ăhài*, N *-ahài*, V Ph *-ahah* taivas: Sn *kūdoi* (kuutamo) *paštoi t-aнaл t. oľi piľves.* Kn *oŋgo äi virstaď t-ahàh, t-ăhài?* montako virstaa on taivaaseen [matkaa]? SP *ťiähted t-ahas.* Kj *ťiähťed oma* (ovat) *-tahaл.*

ta|ī̀k (Sn B Td), B N *-ī̀k*, N *-k*; p. Sn B Td N *-kkad*; pl.n. Sn Td *-kad*, B Td *-ī̀kàd*, N *-ī̀kad*; pl.p. Sn B Td *-koid* taakka, kantamus: Sn *kieraл kandau ühten takaą.* B *taī̀kad šelgäs kanttau: hein-, ľint-* (lintu-), *каla-, šieńtaī̀k.* N *heinàt sidòťťī nuorăлę̆ takkài* heinät sidottiin nuoralla taakaksi. *mužiī̀kau* (miehellä) *tak seľgàs.*

ta|ī̀k (Pl Td); p. *-kkud*; pl.n. *-kud*; pl.p. *-kuid* takku (lampaassa, hevosessa, hiuksissa).

takki(ai|ńe (Sn B Pk), Pl *-ń*; p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* takiainen (lappa sp. Sn *käveлet kui t.* [sanotaan lapselle, joka seuraa kaikkialle mukana].

takuka|z (Td); p. *-st*; pl.n. *-had* takkuinen: *t. viā* (villa).

ta|ľ̄ (B Td), N *-ľľę*, TP *-ľľe*, TP Ph *-ľľę*; p., pl.n. B Ph *-ľľad*; pl.p. B *-ľľoid* talja, vuota: B *konďian, rotan, hirven, reboin t.*

taljaŋ|k (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* harmonikka, hanuri.

ta|лkun (Sn—Kš Lh), Td V SP Ph *-лk̀un*, N *-uk̀un*, Ph *-лkkun*; p. Sn B Kš Ph *-лkkunad*, B Td Kn Lh *-лkunad*, Pl Td V Ph *-лk̀unad*, N *-uk̀unad*, SP *-лkunoa* talkkuna: Ph *таlkkunad valmištetah kagras.*

таl|kuńďauh (Sn Lh), Td *-kunďauh*, SP Ph *-k̀uńďauho*, Ph *-kkunďauho* talkkunajauho: Sn *t-kuńďauhos лuaďitau* (valmistetaan) *таlkkunad.*

таlkunu|s (Sn); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* talkkuna-ainekset.

таl|o (Sn Td Kš), Pl N SP Lh *-oi*, N *-òi*, Ph *-uoi*; p. Sn Pl Td Kš *-od*, SP *-oidu*, Ph *-ŭoid*; pl.n. Sn Td Kš *-od*, Pl N SP *-oid*, Td *-òd*, N *-òid*, TP *-ᵘoid*, Ph *-ŭoid*, Pk *-uəd*, *-ᵘod*; pl.p. Sn Pl N *-олoid*, Td Kš *-oid*, SP *-олoi*, Ph *-ŭoid* talo: Sn *meiďen t-os hīrd euлę. kāveлdäu t-os t-ǭ.* Td *тилŏv таlò*ⁱ. *таlоїhe koloťižin* (kolkutin) *üŏл.* N *kävelľī таlолoid müöiī̀ę* kävivät taloissa.

ta|лī (Sn Td), B *-uī*, Pl Td Kš *-лt*, V *-лtę*, SP *-лìu*, Ph *-лìtę*, Lm *-uttę*; p. Sn Pl Td Kš V Ph *-лttad*, B *-uttad*, SP *-лttoa*; pl.n. Sn Pl Td Kš V Ph *-лtad*, B *-uìad*, SP *-лìad*, Ph *-лtàd*, Lm *-utad*; pl.p. Sn Pl Td Kš *-лtoid*, B *-uìoid*, V Ph *-лtuoid*, SP *-лìoi* taltta: Sn *талтал kaivetau лoukuid* (reikiä).

**taltata* (Td); pr. *-u* taltalla kaivaa (haapion keskustaa).

талu|da (Sn B Td); pr. *-n*; impf. *-in* antaa käydä jssk, käyttää, viedä ja tuoda takaisin (pian); taluttaa; koetella: Sn *t.: viedä dai* (ja) *tagaze tuoda. t-gad rugehed melʼlitʼtšǟ* (myllyyn)! B *t. tšabatoid, katantsoid dалgā, sobīd* koetella saappaita, huopakenkiä jalkaan, vaatteita (ylle) [sopiiko]. *hebon таluin* (talutin, vein) *metʼtšǟ. kńagin on dʼo külū таluttu* morsian on jo saunassa käytetty. Kn *таluìàŭ heid külū*[1] käytetään heitä (vastavihittyjä) saunassa. Td *hebon таluin pajai, лapsen pri(tʼšastʼī* (ehtoollisella).

ta|ʼlv (Sn—N Kj), Td *-лv*, V *-ʼlvi*, Lm Kj *-лvi*; p. Sn—Kš *-лved*; ad. Sn—Kš V Ph Kj *-лvел*, B Td *-лvèл*, N *-uvęu*, *-uveu*, Kj *-uvел*; pl.n. Sn—Kš V Ph Kj *-лved*, B Td *-лvèd*, N *-uvę̀d*, V *-лvęd*; pl.p. Sn B Pl *-ʼlvid*, Td *-лvid*, Kn Kš *-ʼlvīd* talvi: Sn *boʼlšimo* (enimmäkseen) *таlvел püuttäu dʼäńišt*. B *proidijan* (viime) *таlven elʼin »helsingis»*. *dʼoga таlvèd* joka talvi. *таlved müö primetʼin* talven mukaan päättelin.

taʼlv(aŕa paastoton aika talvella.

taʼlvnuo|ī (B), Td *таlvnuo|ī*; p. B Td *-ttad*; pl.n. *-tad*, Td *taʼlvnŭŏìàd*; pl.p. B Td *-ttid* talvinuotta.

таlvreg|i (Td); p., pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* talvireki.

taʼlvsob|àd, taʼlsobàd (N); pl.p. *-id, -īd, -ĭd* talvivaatteet.

таlvtšabatod (Td) talvisaappaat.

taʼlvvoi (B); p. *-d* talvivoi (vaalea, huonompi kuin kesävoi).

tammi (Lm) tammi (puu).

tander (B) kovaksi tallattu maa.

tander|dau, -tau (B) takeltua, tarttua: *t. suksen* lumi tarttuu sukseen (suojailmalla). *t-tau märg лumi regē.*

taṗant (Td) tappaminen: *końďjan t.*

ta|ppada (Sn B Pl Td Kš M Lh Pk), Kn *-ṗpada*, Kj *-pta*; pr. Sn—Kš Pk Kj *-pan*; impf. Sn Pl—Kš *-poin*, B *-ṗᵘoi*, M Pk *-pᵘoin* tappaa, surmata; Kj puida: Sn *metʼšńik* (metsästäjä) *tapoi ʼindud äijäǟ* (paljon). *keijäst* (keihästä) *piďetʼtī końďian tappades*. Td *końďī tapeʼtī*. Kj *tapta rīht* puida riihtä. Pk *mänę tapa heid iärei*!

tappai (B) tappaja: *końďoiden t. metʼšńik* (metsämies).

**tappa|zeta* (B); impf. *-zetʼī*, Td *-žīhe* kuolla, menettää henkensä: B *vie ei tappazennu kieras* (*końďī*) ei vielä (ensi ammunta)kerralla kuollut (karhu). *ambuin, sotkad tappazetʼī*. Td *mińā ambŭĭn i* (ja) *hän* (*końďī*) *tappažīhe*.

tarantas (V) nelipyöräiset matkavaunut: kori (laatikko) kahden pitkän riu'un päällä). (v. тарантáсъ).

tar|beverk, -vęverk (B) tarvoinverkko.

tarbieл (SP) tarpo|massa, -maan kaloja: *hüö oлdah t.* ‖ *t. kutʼtšuo* (kutsua).

tarbim|pohď (Ls) tiheä verkko, johon tarvotaan.

tarb|oda (Sn B Td TP Ph Lm Lh), SP *-uo*; pr. Sn B Td TP SP Lm Lh *-on*; impf. Sn B Td SP Lh *-oin* tarpoa; loruta: Sn *t-otau: калad ajetau verkkö vedes, šeibähäл vedē šüďitäu*. TP *t-otah калàd nuottah*. Lm *t-ottavad verkkod* tarvoinverkot. Lh *zavoďiu huigeďit t.* alkaa rivouksia loruta.

tarb|oim (Td), V *-oimi*, TP *-oin*, Ph *-ᵘoin*, Pk *-uem*; p. Td *-oimd*; pl.n. *-oimed*, Pk *-uəmed* tarvoin (nuotturin ase): TP *t-oin, kudamaл* (jolla) *tarbotah калàd nuottah*.

tarboimker|ī̄k (Pl Td); p. *-kkad* ed.

ta|ŕita (Sn B Pl Td Kš V SP), Kn *-ritta*, Td Ph Kj Pk *-rita*, N *-ŕitta*; pr. Sn B Pl

Td Kš V SP Ph *-ŕi(ťšen*, Kn Td Ph Kj Pk *-ri(ťšen*, N *-ŕiťšou*; impf. Sn B Td V SP *-ŕi(ťšin*, Pl *-ŕiťťšin*, Kn *-ri(ťšīn*, Td Ph Pk *-ri(ťšin*, Kš *-ŕi(ťšīn*, N *-ŕiťťī* tarjota: Sn *mäne taŕi(ťšɛ pappī калаɒ* mene tarjoa papille kaloja ostettavaksi! Pl *häŋ kävüi taŕimmā* hän kävi tarjoamassa. Kn *mäne tari(ťšemmai* mene tarjoamaan!

tari(ťšezend (B) tarjoutuminen.

taŕiťťšezetta (Sn B Td), Pl M Lh *tariťťšezeta*, Td *taŕi(ťšezetta*; pr. Sn B Td *taŕiťťšezen*, Pl M Lh *tariťťšezen*, N *taŕiťťšezou*, *taŕiťšezou*, *taŕiťťšehoizę*, M Lh *tariťťšezen*; impf. Sn *taŕiťťšīme*, B *tari(ťšimoi*, B Td *taŕiťťšihe*, Pl *tariťťšežin*, N *taŕiťšīmoižę*, Lh *taŕiťťšešťšī* tarjoutua, pyrkiä: Sn *t. elämā* (asumaan), *ruadō* (työhön), *üökš* (pyrkiä päästä yöksi.) B *taŕiťťšezou u·(ťšiteľakš* (opettajaksi). *hän tariťťšihe üökš. minä tari(ťšimoi mändä šinne.* Td *tuлdàᵘ tariťšezęmmàⁱkožęлę* tullaan pyrkimään kosijoiksi. N *taŕiťťšehoizę emàndaлę üökš* pyytävät emännältä yösijaa. M *ńei(ťšukaiŕe üskā tariťťšezou* tyttölapsi syliin pyrkii.

tar|k (Sn B Pl Td), SP *-ǩku*; p. Sn B Pl Td *-kkad*, SP *-ǩkoa*; pl.n. Sn B Pl Td SP *-kad*; pl.p. Sn B Pl Td *-koid*, SP *-ǩkoi*; komp. Sn *t-kembi*; sup. *kaikis t-kim* Sn B SP saita, itara; Pl Td säästäväinen: Sn *t. oo skūp* (saita) *rišťkaaz* (ihminen).

tarkkaiŕe (B) varovainen.

tar|ttuda (Sn—Kš Ph M), Kn *-ťuda*, N V *-tuda*, SP *-ťtuo*, Ph *-ťtuda*; pr. Sn B Pl Td—V SP Ph M *-tun*, Kn N *-ťun*; impf. Sn B Pl Td—V SP Ph M *-tuin*, Kn *-ťuin*, N *-ťui* tarttua; ryhtyä, ruveta: Sn *mužik лašk nuoran norā*; *šigä tarttui karu*, *saŕvikaz* mies laski nuoran kallionkoloon; siellä tarttui [siihen] piru, sarvipää. *pihkat tarttū sobī* (vaatteisiin). *muahiŕe* (ihottuma) *tarttū kädē ľibo* (tahi) *ďaлgā külüs* (saunasta) *ľibo käžäšťäs* (pesuastiasta). *hänē me(ťšäńńeńä* (tauti) *tarttui. mina en oлę ruaďi* (halukas) *šihi ruadō* (työhön) *tarttuda* (ryhtymään). B *koirad tartutau kińďi. kaлat_tarťui händā äi* (paljon). Pl *ďieлoŋ kui zavoďid*, *ďieл kakšiŋ käžin tarttū* kun asiaan (työhön) ryhdyt, se kaksin käsin tarttuu [sinuun]. *veneh tartui kivete.* Td *tartui milei kagłai* otti minua kaulasta [hyväilläkseen]. N *tarťuťťī konďī i paha boŕťšài* ryhtyivät karhu ja piru painimaan. *ńed oľďī tarťùttud ühtei siehei* ne olivat tarttuneet toisiinsa. SP *tarttuo ruadamah* ryhtyä työtä tekemään. Ph *edgo tartu minŭлę kazàkàksɛ* etkö rupea minulle rengiksi? *käziл tarťutah seibāhih.*

tarť|ùttada (Td N); pr. Td *-uttàᵘ* tartuttaa, kiinnittää: Td *ombęлtęs sťeľkàn piäлę pandàᵘ paлàiŕę tuoht birbiл šihi sapòžńik tarťuttàᵘ* [kenkää] ommellessa sisäpohjan päälle pannaan pieni pala tuohta, jonka suutari siihen pikilangalla kiinnittää. N *en voi ńi kui sporťežad tarťùttada* en voi mitenkään turmella [isäntää] loitsimalla.

ťaž|a (SP); p. *-oa*; pl.n. *-ad*; pl.p. *-oi* aisanuora, -hihna (vankkureissa aisan päästä etuakselin päähän). (v. тяжъ.)

ťažaraudad (SP) raudat, joilla *ťažad* ovat kiinni etuakselin päissä. (ks. ed.)

**taza|ta* (B); impf. *-žin* kostaa.

tata (B Kn Td Lh Pk), B *tàta*, Pl Kš *tatoi*, Td *taìà*, N *tato*, *tàìò*, N V *taìo*, *tàìo*, TP *tati* isän puhuttelunimi.

taťšk (B), Ph *tuaťškę* työntökärryt (yksipyöräiset). (v. та́чка.)

taug (Td Sg); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kaaripyssy.

taugnuora|iŕe (Sg); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kaaripyssyn jänne (pellavista punottu).

taukšńur|k (Td Sg); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkid* ed. (v. шнур|окъ, -ка́).

tavar (Sn—Td N), N *tăvărŏ*; p. Sn—Td *-od*, N *-ŏd*; pl.n. Sn—Td *-od*, N *-òd*; pl.p. Sn—Td *-oid* tavara: Sn *karabľid t-oideŋ kerɛ* laivat tavaroineen. *t-od ńeľ karabľid* neljä laivallista tavaraa. Pl *tarittu t.*

ďiešou oǫ tarjottu t. on huokea. Kn *akad mäńďī t-oim piäл* (t-oita hakemaan).

tav|i (Sn B N V Lm); p. Sn *-id*; pl.n. *-id*, N *-èɒ*; pl.p. Sn *-īd* tavi (eräs sorsalaji): Sn V *елät kui t. лuhtàs.*

tavisorz (B) ed.

tavisotk (B); p, pl.n. *-ad* ed.

ťed|r (Sn Kn Td Kš), B Pl Td *-ŕ*, Kn N V SP Kj *-ri*, Kš *t-ŕ*, V *-ŕi*, Ph Lm *t-ri*; p. Sn Pl Td Kš V *-red*, B Pl Td *-ŕed*, Kn Kj *-rid*, Kš *t-red*, SP *-rie*; pl.n. Sn Pl Td Kš SP *-red*, B Pl Td *-ŕed*, Kn *-rìd*, Kn Kj *-rid*, Td *ťeďŕèd*, Kš Ph *t-red*, V *-rèd*, Lm *t-rèd*; pl.p. Sn Pl Td *-rid*, B Pl Td *-ŕid*, Kn Kš *-rīd*, Kš *t-rīd* teeri: Sn *ť-red oлdau ńügüde* (nyt) *kīmaл*. N *ižä-*, *emä-*, *meŕiťedri*.

tegind (N) nussiminen.

ťehmai (N) tekemään.

ťeht (Sn), B *teht*, Ph *t-àz*, Lm *t-as*; p. Sn *-od*, B *t-od*; pl.n. Sn *-od*, B *-ad*, *t-od*, Ph *t-ăhàd*; pl.p. Sn *-oid*, B *t-oid* tehdas, kaarien välinen tila veneessä: B *t.* [on] *kòaroiďen keskuťš venehes. kaлoid pidetau ť-as.* Ph *kuaŕidęn keskuťšę on t-àz.*

tehtä (Lm); impf. Td *ťögìn*, N *tegin* nussia: Td *mińä ťögìn akkăd* (vaimoani).

ťel̄ (Sn B Td Kš), Pl Kn Td V SP Ph *ťelľu*, Pl Td *ťel̄*, N *ťelľy*, N Pk *ťelľu*; p. Sn Pl—Kš V *ťelľud*, Pl Td *ťelľud*; pl.n. Sn Pl—Kš V *ťelľud*, Pl Td *ťelľud*, SP Lm *ťelľad*, Ph *ťelľàd*; pl.p. Sn Pl—Kš V *ťelľuid* (veneen) teljo, tuhto: Sn *mäne ištuze ťelľuлę*! B *soudanťel̄ peräťel̄*. N *soudànťelľu*, *perateľľu*.. Pl *soudanťtel̄*, *perateľ*.

ťeл|a (B Td V TP); pl.n. B *-àd* B Td tela, pyörivä puu veneen t. tukkien alla niitä siirrettäessä toiseen paikkaan; Td kaskenvierrossa yhdensuuntaiset pyöreät aluspuut; V lauta, puu, joka on pantu lätäkköön tai pitkospuuksi suohon.

ťeľaik, *ťelk̄* (Td Sg); pl.n. *ťelk̄àd* leveästä hirrenpäästä veistetty, n. 1 m pituinen, pari tuumaa paksu yksipuinen puukelkka, johon on neljän tolpan varaan pantu lauta, millä mäenlaskija on vatsallaan. (Av телéпки.)

ťełašiłd (Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pitkospuut (kävelysiltana soilla y.m. vetelissä paikoissa).

ťeleg (Sn B Td N Lm), B Td *ťeľeg*, B N *ťeľeg*; p. Sn Td *ťelegăd*, B Td *ťeľegad*; pl.n. Sn Td *ťelegăd*, B Td *ťeľegad*, B N *ťeľegàd*; pl.p. Sn Td *ťelegöid*, B Td *ťeľegoid* vankkurit, työkärryt. (v. телѣга.)

ťelegrampa|ťšaz (Sn); p. *-ťšast*; pl.n. *-ťťšahad*; pl.p. *-ťťšahid* sähkölennätinpylväs. (v. телегрáмма.)

ťelešk (B V) lasten kärryt. (v. телѣжка.)

ťeлgat (SP) kangaspuissa pykäläiset teltapuut, jotka kannattavat niisi- ja kaidevartaita.

ťelľuińe (Td) teljoinen, tuhtoinen: *kakšt. veneh.*

ťelľuлaud (V) (veneen) teljo, tuhto.

ťembaita (B); pr. Td *tembaitau* temmata.

**ťemńi|īs* (Kn), N *-ťš*; ill. Kn *-īsài*, N *-ťšai* vankila. (v. темни́ца.)

ťeṗuoi (Ph) teppo, tavallista suurempi heinäsirkkalaji.

ťerakaz (B), Td *teräkäz*, N *ťeraḳàs*; p. B *ťerakast*, Td *teräkäst*; pl.n. B *ťerakkahad*, Td *teräkähäd* runsasteräinen l. -siemeninen (vilja): B *šīd* (sitten) *on ť. hüvä herneh* [jos kylvää kivi- ja hiekkaper. maahan]. N *śen* (niin) *ťeraḳàs rugìž.*

ťeràsnahk (B) saappaan varren saumaan ommeltu tere (teri).

ťera|z (B), Lm teräs; pl.n. B *-ksed* ed. Lm *keŋgän seären teräs.*

ťerazďiä (V), TP Ph *teräzďiä* raudusjää (kova, läpikuultava).

ťerend|üs (Sn), B *-us*, N *terèndus*; p. Sn *ťerend|üst*; pl.n. Sn *-üksed*, N *terènduksed* päätyseinän kolmiomainen yläosa katon kohdalla.

ťere|ta (B), Td *t-tä*; pr. B *-ndan*, Td *t-ndän*; impf. B *-ńďin*, Td *t-nďžin* teroittaa: B

ť. vardahan (kuhilaspuun) *ńok̄. pidàv karandaš* (lyijykynä) *ť.*

ťerv (Sn B Td N), N *terv*, V *tèrvę*, *tervę*, Pk *ťèrv*; p. Sn B Td N *ťervad*, N *tervăd*; pl.n. Sn B Td *ťervad*, N *ťervàd*, N V *tervàd*, Pk *ťèrvàd*; pl.p. Sn B Td *ťervoid* terva: B *mändüs pihk mäneu ťervaks* männyn pihkasta valmistetaan tervaa. **ťervaałàsk|ī* (N); pl.n. *-ijàd* tervanpolttaja.

terva|iźe (Td), Ph *-ine*, Pk *ť-iźe*; p. Td *-št*, Ph *ť-štę* tervaksinen, tervainen: Td *t-št päret viritäd kakš kołme kieras* (yhdessä). Ph *sih* (siihen) *pandah t-štę hałgoštę*. Pk *ť-iźe mändü*.

ťervanłaskend (B) tervanpoltto.

terv|as (Lm); p. TP *-astę*; pl.n. V *-aksèd*, TP *-àksèd*, Lm *-aksed*; pl.p. TP *-aksid* tervas(puu): TP *tuodah me(ťšäs t-astę, otetah t-àksèd viritetäh. t-aksiden pidettäu on kobrę* t-ksien alustana on koura (tuulastettaessa).

ťerv|ą·šťši, *-ašťši* (B), Td *teräväšťši*, *tĕrăvàšťši*, N *ťeŕava·šťši* nopeasti, kiireesti, äkkiä: Td *ubeh* (ori) *kiändüi teräväšťši*.

ťerva|ta (Sn B), Td *t-ta*; pr. Sn B *-dan*, Td *t-dan*; impf. Sn B *-žin*, Td *t-žin* tervata: Sn *veneh pidᵢäu ť.*

ťervbu|īš (Sn); p. *-ťťšid*; pl.n. *-(ťšid*; pl.p. *-(ťšīd* tervatynnyri.

ťerv|eh (Sn—V M), Sn *-ē*, Sn B Td N SP Ph *t-eh*, B N *-ęh*, *-èh*, N *-ĕh*; p. Sn—V M *-eht*, SP *t-ehtü*, Ph *t-ehtę*; pl.n. Sn—V M *-ehed*, B *-ęhęd*, Td SP Ph *t-ehed*, Td *-ĕhèd*, N *-ehèd*; pl.p. Sn B Pl Td N V M *-ehid*, Kn Kš *-ehīd*, SP *t-ehī*, Ph *t-ehid*; komp. Sn *-ehembi*; sup. *kaikis ť-ehim* terve: Sn *hän eułę ť.* ‖ *üön magaži t-ehen* (terveenä). B *t-eh pū* puu, jossa on pintaa vähän, sydäntä paljon. *ť-ehen eläd* terveenäkö elät? hyvinkö voit? Kn *ťerveh, veľ* terve, veli! — *ť., ť., ť-eheŋg elàd*? Td *hüvàs ť-ĕhès hŭăbàs* (haavasta) *łăŭdàd*. N *kai ďiedī hüvàt ť-ehèd* kaikki jäivät hyvinä terveinä [kotiin]. *ť-eĥ babołę, mida elàd, mida oległ* terve, mummo, kuinka voit? *ei ť-ęh* sairas.

ťerveh|tädä (Sn), B *-tada*, Td *t-tädä*; pr. Sn *-tän*, B *-tan*, Td *t-tän*; impf. Sn B *-ťin*, Td *t-ťin* tervehtiä: Sn *suaďbois ť-tettäu: pandau ďeŋgat podnosałę i moloďiad otetau ńeď ďeŋgaɒ, i moloďi(oiłę sūd anttau* häissä t-ditään: [omaiset] panevat rahaa tarjottimelle ja nuoripari ottaa ne rahat ja nuortaparia suudellaan. *hän ť-ť šīd akan i poigad* hän tervehti sitten vaimoaan ja poikiaan.

ťerveh|üz (Sn Kš), B M *-uz*, Td *t-üz*, N *ťervuhuž*; p. Sn Kš *-üt*, B M N *-ut*, Td *-ùī*, *t-üt*, N *ťervuhut*; g. Sn *-üden*, B M *-uden*, N *ťervuhudęn*, *ťervuhudęn*; pl.p. Sn *-üžid*, Td *t-üžid*, Kš *-üžīd* terveys; terveiset: Sn *ďuogad ńügü* (nyt) *minuń ť-üdes* (terveydekseni)! *sanu* (*ťüöndän*) *ť-ùī kodińikoiłę* sano (lähetän) terveisiä kotiväelle. *akat šebätäu ku ť-üt łuaďitau toiźe toižeł* naiset syleilevät, kun tervehtivät toisiaan. B *sano ť-ut! veľľele tüöndin ť-ut*. Td *sano t-üžid äi! minä tüöndźin häłłei t-üt* (*t-üžid*). *paššibo* (kiitoksia) *t-üžis! sanugat t-üt meiďęn küläs-pᵢäᵢ i koďiš-pᵢäᵢ! ť-ùī tüöťťī äijät* lähettivät paljon terveisiä. N *tułou mieź vastài, łuoďiu ťervuhudęn ükś ühtęłę toinę toižęłę* tulee mies vastaan, tervehtivät toisiaan. *oṕą·ť łuoďittai ťervuhuž* taas tervehtivät. *tuoin mina sille* (sinulle) *ťervuhut*. M *ť-uttᵢeułę* ei ole terveyttä (on sairas).

ťervheiń (Pl Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* paimenmatara (galium mollugo); Td myös käenkukka (lychnis).

ťervkäbäl (N); pl.n. *-àd* tervakäpälä (jäniksen käpälä, jota käytetään tervaamisvälineenä).

ťervrobęh (N); pl.n. *-ed* tervatuokkonen.

ťerä (Sn Pl Td Kš), B Kn N Pk *ťera*, Td Kš SP Ph Lm *terä*, Td *ťĕrĕ*, V *ťerą*, Kj *tera*; p. Sn Pl Td Kš *ťeräd*, B Kn *ťerad*, Td Kš Ph *teräd*, SP *teriä*, Kj *terad*; pl.n. Sn Pl Td Kš *ťeräd*, B Kn *ťerad*,

Td Kš SP Ph *teräd*, Td *ťeràd*, Ph *teräḑ*, Kj *terad*; pl.p. Sn Pl Td *ťerid*, B *ťeŕid*, Kn Kš *ťerīd*, Td Ph *terid*, Kš *terīd*, SP *terī* terä (kirveen, veitsen; rukiin); B myös (silmä)terä: B *šilmàs ťera on*. Td *veiʿtšes*, *kirvehes*, *rugehes terä*.

ťerä|iń (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* (silmä)terä: *šilmäń ť.*

**teräksi|ne* (Ph); pl.n. *-žed* teräksinen.

ťer|äu (Sn Pl Td), B *-av*, *-àv*, Kn N V Kj *-au*, Td *t-äv*, SP Ph Lm *t-äu*; p. Sn Pl Td *-äväd*, B Kn V Kj *-avad*, Td Ph *t-äväd*, SP *t-äviä*; pl.n. Sn Pl Td *-äväd*, B Kn V Kj *-avad*, B *-avàd*, Td SP Ph *t-äväd*, Ph *t-äväd*; pl.p. Sn Pl Td *-äväid*, B V *-avid*, Kn *-avīd*, Td Ph *t-äviid*, SP *t-ävī*; komp. Kj *ť-avemb* terävä: Sn *veiťtš‿oń ťeräv*, *ела леikkada käžid*! *oŋ kui ogahať ťeräväd* ovat terävät kuin okaat! Pl *teräv‿oŋ kui ńiegл* (neula).

ťeräviťš (Sn) teräväkärkinen: *stŕela* (ukontaltta) *om moiŕe kivi ť.*, *ukońďürüл* (ukkosen jyristessä) *kirbonou* (putoaa) *taivahas-pʲäi*.

ťeräväi (Sn Td Kš), Sn *ťerväi*, B M *ťervā*, B *ťeŕvā*, *teravā*, Pl *tervai*, Td *teräväi*, *ťerăvā*, *terᵃvā*, N *ťeravài*, *ťeravai*, TP *teŕväh*, Ph *teräväh*, *terväh*, Av *ťervah*, *ťeravah*; komp. Sn *ťeŕämbi*, Sn Td *ťerämbi*, B M *ťerambi*, B *teràmbi*, Kn N *ťeramb*, Td *terämbi*, N *ťeràmb*, Kj *ťeramba*, Lh *ťeŕamb* pian, nopeasti: Sn *ť. тулен tagase. paṗ кuолou ńügü* (nyt) *ťerväi. pidʲäu huoľittada ruattʌ ťerämbi* pitää kiirehtiä tehdä työtä nopeammin. *suorikkat* (laittautukaa) *ťšerkovā* (kirkkoon) *ťeŕämbi*! B *ťeŕvā oťťin*, *ńäpišťšin* (sieppasin). Td *tule* (*kävü*) *teräväi*! N *ťeravài keza тулòй. sina mäne ńügöi* (nyt) *ťeràmb* (nopeasti) *koďī*! Kj *tuľe ťeramba*!

tiʿäiŋ̆ę (Kn), Lm *tiʿainę* tiainen.

ťiĕ (Td); p. *-d* kerta: *piďàv tadęh̆* (lanta) *künttä ükš ťie*, *šīdε* (sitten) *piďàv toiŋ̆ę ťie künṭtä*.

ťiedaimież (B) tietäjä (loitsija): *ť. svuaďbďieлois* patvaska häissä.

**ťied|o* (N); pl.n. *-od*, *-òd* tiedot: *oľi hälläi ť-od pahaa vägeu* hänellä oli paholaiselta saadut tiedot.

ťiedoiŕi|k (Sn Lh), B *t-k*, Td *t-k̄*, N *-k̀*, V *-kkę*, Lm *ťieduoiniekkę*; p. Sn Lh *-kkad*, B Td *t-kkad*; pl.n. Sn Lh *-kad*, B Td *t-kad*; pl.p. Sn Lh *-koid*, B Td *t-koid* tietäjä (taikain y.m.s.), noita: Sn *ť. rikkou* (turmelee) *mužikaa* (miehen).

ťiedu|stada (Sn—Kš V Lh), SP *-stoa*, Ph *-stai*; pr. Sn—Kš V SP Ph Lh *-stan*, N *ťiedùstan*; impf. Sn Pl *-šťin*, B Td *-šťšin*, Kn *-sťīn*, Td Kš Lh *-šťšin*, N *-šť*, *-śť*, V SP Ph Pv *-sťin* tiedustella, ottaa selkoa, saada tietää; (tulla) katsomaan: Sn *mäne ť-sta*, *ďogo tuľi koďī*! N *ťiedùsteťťī kaiìkìn*, *što ńeŋgoin‿oli dieлo* kaikki saivat tietää, että niin (sellainen) oli asia. *tulìn ťeit ťiedùstammai* tulin teitä katsomaan.

**ťiedustęł|da* (TP); pr. *-ęn* ed.: *tuлe minùd ť-ęmah* tule minua katsomaan!

ťied|äi (Sn B), B *-ai*; p., pl.n. Sn B *-äjäd*, B *-ajad*; pl.p. Sn *-äjöid*, B *-ajid* tietäjä, noita.

ťied|ämätöiŕe (Sn), B *t-amatoiŕe*, Td *t-ämätöine*; p. Sn *-ämätöšt*, B *t-amatošt*; pl.n. Sn *-ämättömäd*, B *t-amatoižed*; pl.p. Sn *-ämättömid*, B *t-amatoižid* Sn tuntematon, B Td tietämätön: Sn *hän om meile ť.* emme tunne häntä.

ťiehte, *tiεhtĕ* (N) tähden, takia; ilman: *hebòn ť. ela pidä pahat mieud* hevosen [menettämisen] tähden älä ole pahoilla mielin! *śina sormin ť. itket* sinä sormiesi takia (kun ne katkaistiin) itket. *sen tiεhtĕ müö eläm* ilman sitäkin me tulemme toimeen (elämme).

ťiešš|ida (B), Td *t-idä*; pr. B *-in*, Td *t-in*, N *-ìn*; impf. B *-ī*, Td *t-ī* viihdytellä (lasta); N tyydyttää himo: B *koir suai* (rupesi) *nuołemā лast*, *butto kui* (ikään

kuin) *koir ť-ī nuolendaл лast.* N *sinùm mielèn ť-ìn* himosi tyydytän. (v. тѣшить.)

ťie|suar (Sn B Pl Td Kš), B Td *t-šuar*, V *-šuar*, TP *t-šuarę*, SP *-šoaru*, Ph *-šuarę*, Kj *-sar*; p. Sn B Pl Td Kš *-suarad*, B Td *t-šuarad*, V Ph *-šuarad*, SP *-šoaroa*, Kj *-sarad*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *-suarad*, B Td *t-šuarad*, V Ph *-šuarad*, TP *t-šuaràd*, SP *-šoarad*, Kj *-sarad*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *-suaroid*, B Td *t-šuaroid*, V Ph *-šuaruoid*, SP *-šoaroi* tienhaara: Sn *ežmäiṅe ť. тилou, šina mäne oigedā kädē, ťiuďā* kun ensimmäinen t. tulee, sinä mene oikealle, Tiudiaan. Kš *ела mänę toižē ť-suarā!*

ťietois (Sn), B Td *tieťoil* tiedossa: Sn *se ďielo еилę vie ť.* sitä asiaa ei vielä tiedetä. B *milla šinun varoin on tieťoil kuńiťš* minulla on sinua varten tiedossa näädännahka.

ťiettä (Sn Td Kš Lh), B *tietta, tieta*, Pl SP Ph *ťietä*, Kn *tieťă*, Kn N *ťietta*, Td *tiettä*, V Kj M *ťieta*; pr. Sn Pl Td Kš SP Ph Lh *ťiedän*, B *tiedan*, B N *ťiedàn*, B Kn N V Kj M *ťiedan*, Td Kš *tiedän*; impf. Sn Pl Td Kš N M Lh *ťiežin*, B Td Kš *tiežin*, Kn *ťie(ďžīn*, V *ťieźin*, SP *ťieďin*, Ph *ťiezin*, Kj *ťieźīn* tietää: Sn *ďuozettau humalā šihi s^{u}ai, što ei ťiettä iťťšed* juovat itsensä niin päihdyksiin, etteivät ole tajuissaan. B *hindad ei tiettu.* Pl *hän ťież* (tunsi) *mindai.* Td *ei hüö vie* (vielä) *tiettä.* N *müö ťiedàm, što* (että) *oǫ hällài ďeńgăd* (rahaa). *müö i üöď i päivăd ruožym, em ťiettud hüvăd päivăd* me sekä yöt että päivät teimme työtä, emme tienneet hyvistä päivistä (oloista) [mitään]. *mina häńdài tiedäm, moššeńńikkad* minä tunnen (tiedän) hänet, veijarin. *vot mina omàn naižęn ťiedàn* kas, minä vaimoni tunnen. Ph *mäńe kunnę tieňnęd* mene minne tiennet!

tiett|aval (B), Td *-ävāť* tiettävissä, tiedossa: Td *oŋgi hebo do t-ävāť?*

ťihed (Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* tiheä, tihku: *ť. šiegл* (seula), *vihm* (sade).

ťihedäi (Td) tiheästi, runsaasti: *piṅuid, mägäräd* (hyttysiä) *on ť.*

ťih|u (Sn B Kn Td N Pk), Pl V TP Ph Kj *-i*; pl.n. B *-ed*, B Pk *-ud*, V *-èd*, Ph *-id* pienen pieni hyttynen, mäkäräinen: Sn *poľťi(aiṅe oǫ samī hienoiṅe* (pienin) *ť.* B *ť-ud šüödau* (purevat). Kj *ť-i on hienoine* (hyvin pieni), *poлttau* (puree) *i(ťšen* (ihmistä).

ťi|k (Sn B Pl Td), Kn N V Lm *-kku*, Td *-k*; p. Sn Kn V Lm *-kkud*, B Pl Td *-kkad*, Kn *-kkùd*; pl.n. Sn Kn Lm *-kud*, B Pl Td *-kad*, Kn V *-ìkùd*, N *-kùd*; pl.p. Sn Kn *-kuid*, B Pl Td *-koid*, Td V *-ìkùid* tikka: Sn *ť. pūd ńuokkiu.* B *ť. kauńiž ľind, madoižid* (toukkia) *kaivau.* Td *ťik kŭŏ-ìkìv* (hakkaa puuta).

tikleh (Td); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* kaksi puuta, joiden kannatuksella aatra ylös-alaisin käännettynä kuljetetaan hevosen perässä. (ks. SKOK I. s. 269, k. 204.)

tįkń|ida (N); pr. *-in*; impf. *-īn* pistää: *t. pidau hälлe špuogau ťädä staŕikkad* hänen piti p. miekalla tätä vanhusta. *t-iu padài korę̀ndou* pistää [maito]ruukkua korennolla. (v. тыкнуть.)

tiл|a (B N), B *tiл|a*; p., pl.n. B *-ad*; pl.p. *-oid* tila, paikka, sija, säilö; B *mina ehťin oberida ńü(ťšàť kai, ť-ā talvèkš kuoppā* minä ehdin korjata pois kaikki tyvet talvisäilöön kuoppaan. *anda hebo omaл t-aл šeižū* seisokoon hevonen omalla paikallaan. *mužìk nagrehed_oberī kai t-oihe* mies korjasi kaikki nauriit talteen.

ťiлg (Sn Pk); p., pl.n. Sn *-ad*; pl.p. *-oid* puutiiviste, -kaista: Sn *лaťťā pandau ť-aD, koǫz лaťťī kińďitettäu* lattiaan pannaan p-t, kun lattia tiivistetään.

ťìлk (B) tilkka, pisara.

ťiл|k (Td); p. *-kkud* tilka, tilkku (kangasta).

ťiлka|iṅe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* tilkkanen: *anda maidoD ť.!*

tiлkk|uda (Sn B Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* tippua, valua tipoittain: Sn *anda veded valutau t-utau iärē* tippukoot vedet pois! B *hirnutoittau i ńeńäs t-ū rögäd* [nuhassa] aivastuttaa ja nenästä tippuu räkää. *veži t-ū.*

tiлku|ińe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* tilkuista tehty (päällinen): *t. odiçaл* (peite).

tin|a (Sn B Kn Td N V Ph Lm), TP*tiňa*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. *-oid* tina: Sn *t-ad valetau iлdaл ūī vuoī vastɛ. sťiesaŕ* (lukkoseppä) *ďuottau t-aл.*

tina|ińe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* tinainen, tina-: Sn *t. toŕeлk* tinalautanen.

ti|p̄ (Td); p. *-ppad* tippa (nestettä).

**ti|p̄* (Sn); pl.n. *-pud* täplä: *merenemä* (leppäterttu) *muaл kävelöu, rusked oǫ, mustať tiput šelgäs.*

**tipah|tazeta* (B); impf. *-tīhe* tipahtaa.

ti|pušk (Sn B N), B Pl Td *-p̀ùšk*, Td *-p̀ŭšk*; p., pl.n. Sn B *-puškad*, B Pl Td *-p̀ùškad*; pl.p. Sn *-puškoid*, B Pl Td *-p̀ùškoid*, Td *-p̀ŭškòĭd* kananpoikanen.

**tipp|uda* (Td); pr. *-ū* tippua: *veži t-ū.*

tipui|ńe (B); pl.n. *-žed* täplä (kankaassa).

tirp̀|ada (Kn N Lh), N *-ăd*, Ph *-ai*; pr. Kn Ph Lh *-an* kestää, kärsiä, sietää: N *ť. kibęd* (liian) kipeältä tuntuu kestettäväksi. *miлlę pidàŭ t-ăda* minun on kärsittävä. *t-agàt vie kodvain aigàd* kestäkää vielä vähän aikaa! (v. терпѣть.)

**titer|tä* (Td); pr. *-däu*; impf. *-ž* vääntää, panna »tarapaappa» (rahaleikkiväline) pyörimään.

titer|k̄ (Td); p., pl.n. *-kkäd*; pl.p. *-kkid* rahaleikkiväline: nelisivuinen »tarapaappa», joka kaatuessaan määrää maksamaan 1, 2, 3 mk tai voittamaan.

tiuht|ę (V TP Lm); pl.n. TP *-àd* tiuhta, niisien ja suvalkon välillä loimien välitse kulkeva nuora (kangasta kudottaessa).

tiäh|ť (Sn—Kš Kj Pk), B *-t*, Kš *t-ť*, N *tieht'*, V Lm *-ti*, V SP Ph *-ťi*, AV *tieht'*; p. Sn Pl—Kš V Ph *-ťed*, Td *t-tĕd*, Kš *t-ťed*, N *ťiehťid*, SP *-ťie*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Kj *-ťed*, B TP Lm *-ted*, Kn *t-tęd*, Td *t-tèd*, Kš *t-ťed*, N *ťiehťid*, AV *tiehťed*; pl.p. Sn Pl Td V Ph Pk *-ťid*, Kn Kš *-ťīd*, Td *-tĭd*, *-ťìd*, Kš *t-ťīd*, N *ťiehťīd*, SP *-ťī* tähti; Td N TP myös merkki: Kn *koñz kui on t-tęd taivăhàs* milloin ovat tähdet taivaalla. *ť. paštau* (loistaa) *ďo.* Td *pane ť. šihi* pane merkki siihen! N *ťieht' kirbodau* (lentää, putoaa). Kj *t-ťed oma* (ovat) *taivahaл.*

ťiäi (Sn B), Sn *ťⁱäi*, B Td Lm *tiäi*, Td *ťiäi*, N *ťiɛi*; p., pl.n. Sn B *ťiäid*, B Td Lm *tiäid*; pl.p. Sn *ťiäid*, *ťⁱäilöid*, B *tiäloid* täi: Sn *häллäi piäz oń ťiäid paľľaižeл tappada* hänen päässään on täitä vasaralla tappaa (niin paljon, ettei kynnellä jaksa sitä tehdä). *ťⁱäilöiľe keskē* (sekaan) *oǫ šegottu kirput* [sanotaan, kun jk paikka syhyy kovin]. B *ťiäin šit* (ulostus) *on saivàr. eťťšiu paidas* (paidasta) *tiäid.*

ťiäi (Sn Kn V M Lh), Sn *ťⁱäi*, B *ťiä*, Td *ťie*, *tiä*, V *ťiäh*, SP Ph *ťäh* tähden, johdosta, puolesta, nähden, ilman; hakemaan: Sn *veiçťšen hivondan ť. voi tuлda kunne tahto* veitsen hiomisen puolesta (estämättä) voi tulla minne tahansa. B *sen ťiä. šinun kartīden ťiä mina en pidata dorogad* sinun korttiesi (povaamisesi) tähden minä en jätä matkaani. *häm‿‿pańi omam‿piäñ‿šinun ťiä* hän antoi henkensä (pani päänsä) sinun tähtesi. Kn *ťüönduťťīn poigan feršaлań ť.* lähetin poikani välskäriä hakemaan. *vedeń ť.* vettä hakemaan. Td *varàⁱduksèn ťie pandàŭ heilę pölkùď peлdŏлę* niille (variksille) pelotukseksi pannaan pelättimet pellolle. *tuan vähäižen tiä elämme* ilman tuota vähää tulemme toimeen (elämme). V *vahnuden ťiäh* (SP *vahnuon ťäh*) *muga azui* vanhuuttaan niin teki. M *ďuomme šinun aďvoń ť.* juomme sinun vieraasi tähden. Lh *minuń ť. oлgai hoť tsuaŕ* minun puo-

lestani olkoon vaikka tsaari (en välitä siitä).

tiäibard (B) täiparta (haukkumanimi isopartaisille).

ťiäidü|dä (Sn), B Td *t-da*; pr. Sn *-n*, B Td *t-n*; impf. Sn *-in*, B Td *t-in* tulla täihin (esim. lapsen pää).

ťiäinta|rh (Sn Td Kš), B *t-hr* (*hR*), Td *tiäitarh*, Lm *-rhę*; p., pl.n. Sn Td Kš *-ad*, B *t-hrad*, Td *tiäitarhad*; pl.p. Sn Td Kš *-rhoid*, B *t-hroid*, Td *tiäitarhoid* savipuoli (ihottuma): Sn *ť.*: *nahk* (iho) *roďizou* (tulee) *ku kūzeŋkoskut.*

tīn (Td), N *tīin*, *tīn*, Ph *tīnu* pystyaita (esim. kirkkomaan ympärillä): N *tīn om püstüi* (pystyyn). (Av тынъ.)

ťīńeh (Sn Pl Td Kš), B Td *tīneh*, B *ťīnęh*, B Kn V TP SP Ph *ťīneh*; p. Sn—Kš *-t*, SP *-tü*, V Ph *-tę*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph *-ed*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph *-id*, Kn Kš *-īd*, SP *-ī* tiine (eläin): Sn *ť. lehm, hebo.* B *karkлambahad* (poikimattomat emälampaat) *on ťīnehed, ei kanttu* (eivät ole karitsoineet) *vie* (vielä).

toagaľi (SP) tuon kautta.

toaìndam (Lm) isäpuoli.

tob|ď (Sn—N Lh Pk), Pl *-j*, V *-ďe*, SP *-ju*; p. Sn—V Lh *-ďad*, Pl *-jad*, SP *-joa*; pl.n. Sn—V Lh *-ďad*, B N *-ďàd*, Pl SP *-jad*; pl.p. Sn Pl Td N V Lh *-ďid*, Pl *-jid*, Kn Kš *-ďīd*, SP *-jī*; komp. B Pl Td Lh *-ďemb*, Pl *-jemb*, Kn N *tobemb*, N *-ďèmb*, *-emb*; sup. Pl *-ďim* suuri, iso: Sn *t. ahav* (ahava tuuli), *pövü* (turkki). *ťäs küläss‿euлę bohattad tobďad* (suurta rikasta). *nūž* (puute) *on t.* B *piän tobďàл kiveл* pään suuruisella kivellä. *ďo tobďan paлan matkai* jo sievoisen matkan kulki. Pl Td *t. sońm* keskisormi. Td *topť tuľi* suuri tuli. N *bŕihai lähtou tobďàn eлòŋ ke* nuorukainen lähteekin suuri omaisuus mukanaan. *koumę zmejad toinę tošt tobèmbad* kolme lohikäärmettä toinen toistaan suuremmat. Pk *ťšihk on kažin t.* tuhkuri on kissan suuruinen.

tobďaińe (Sn) ed.: *лuťoi-kaťoi on ei t.* heinäsirkka ei ole s.

tobďkazvoińe (Td) isokokoinen, kookas.

tod|es (Sn B Pl Td Lh), B *-ęs*, totta, todella, täyttä totta, tosissaan, totta tosiaan: Sn B Td *todezgi sanuD?* — *tode·s* oikeinko totta, mitä puhut? — totta puhun. *šīt końďī i(ťše sᵘài todęs oppimā* sitten kontio itse rupesi todella koettamaan. Pl *to·dess‿em mušta hänen nimed* totta tosiaan en muista hänen nimeään. Lh *ižand suau osteлmā t. häллąi šidä praudad* isäntä rupeaa tosissaan ostelemaan häneltä sitä totuudensanojaa.

toibdu|da (Td); pr. *-u*; impf. *-i* toipua.

**toimištu|da* (B); impf. *-i* ymmärtää: *šīd vaste t-i ižand, što koir лapsen spasī mados* siitä vasta isäntä ymmärsi, että koira oli lapsen pelastanut käärmeeltä.

toim|ittada (Sn B), Td *-itada*; pr. Sn B Td *-itan*, N *-ìttàu*; impf. Sn Td *-iťin*, B *-itin* ymmärtää, käsittää, saada selvää; N tiedustaa: B *šögletad pagized, ei voi t. ńi mida* puhua soperrat, ei voi mitään y. N *mu(ťšoi küzüŭ, t-ìttàu, što kus oľìd* nuorikko kysyy, tiedustaa, [mieheltään], (että) missä olit.

toińarg (Sn), B Kš Kj *toińarg*, B Pl Kn Td N M *tožńarg*, Td *tožńarg*, Td N *tožńarg*, N *tožnārik*, V *toinargi*, SP Lm *toinargi*, Ph *toineargi*, Pk *tožnàŕg*; ess. Sn *toiženargen*, B Pl Kn Td *tožnargen*, B *tožnarg* tiistai:

to|ińe (Sn B Pl Td Kš Kj M Lh), B *tᵘoińę*, N Ph Lm *-inę*, Kn N—Ph Pv *-ine*, Td *-in*; p. Sn—V Kj M Lh *tošt*, V Ph Pv *-štę*, SP *-stu*, Kj *-st*; pl.n. Sn—V Ph M Lh Pv *-ižed*, B Ph *-ižęd*, Td N *-ižęd*, TP SP *-ized*, Ph *-ižèd*; pl.p. Sn B Pl Td N V Ph M Lh Pv *-ižid*, Kn Kš *-ižīd*, TP *-izid*, SP *-izī* toinen, muu, seuraava: Sn Kš *toš päivän* seuraavana päivänä. Sn Kn Td *tožď brihaťťšud* toista poikaa. *lehmäd t. tošt puskedau.* B *toižē ťšurā* toisaalle. *toš päivän. tož‿vuoden.* Td *kal ʿ hebod: ükš on ońh*

(ruuna), *t. on hebolš* (tamma). *tšuràл i toižęл on kaìòs koďìš* molemmin puolin asuinrakennuksessa on katto. *końďī to·š päiväñ‿ra·štavaš ta·peťī* karhu toisena joulupäivänä tapettiin. N *лuoďiu ťervuhudęn ükš ühtęлę toinę toižęлę* tervehtivät toisiaan. *koumę zmejad toinę tošt tobèmbad* kolme lohikäärmettä toinen toistaan suuremmat. *tòš‿üön, tošˇ üön* seuraavana yönä. *toižem päivän.* Kj *tost mańerua olī parahod*(ᵘ) toista laatua oli höyrylaiva. Pk *toš* (seuraavana) *keväden, vuoden.*

toižin (Sn B Td N) toisin: Sn *ťämä ďieло pideľ ei muga ruattA, t.* tätä työtä ei olisi pitänyt tehdä niin, [vaan] t. B *häm pagižou muga, a ruadau t.* hän puhuu niin, mutta tekee t.

toivot|ez (B), Td *-uz*; p. B *-est*, Td *-ust*; pl.n. B *-eksed*, Td *-uksed*; pl.p. B *-ekšid* lupaus (pyhimykselle, Jumalalle).

toivo|ttada (Sn B Pl), Td *-tada*; pr. Sn B Pl Td *-tan*; impf. Sn Td *-ťin*, B Pl *-tin* luvata: Sn *toivoteťťī antta midä taht* (jotakin).

toivottaze|ta (B); pr. *-n* lupautua, luvata: *t-n tuлda.*

toker|ta (Td); pr. *-dan* sorvata (vrt. v. токáрь).

toko (Lh) vain: *on, tok‿oлgai* on, [niin] olkoon vain. (vrt. Av токо.)

to|лk (B Kš), N *-uk*; p. B *-лkud*, Kš *-лkkud*, N *-ukud* tolkku; tila, kunto: B *nu mida t-лkud tuлnu ei, hüväd huttud tuлnu ei* ei mitään tolkkua tullut [siitä], hyvää jauhopuuroa ei tullut. Kš *toлkkū suazetta, piästä* tajuta, ymmärtää, saada selvä. N *içťšès toukud ńi mida e·iлę* itse et pysty mihinkään. *ŕegi broššìttud pahai toukui* reki oli jätetty huonoon kuntoon. *tüöndütettai hüvài toukui* lähetetään säädyllisesti, hyvin. (v. толкъ.)

toľ|ki (Sn), N *-ko*, Lh *-ko* mutta; -pa, -pä: Sn *ľöužii sklиadun, t. sklиad millei ei heittäze käžī* löysin aarteen, mutta aarre ei antaudu minun käsiini. N *mille hebŏd papìn ei žieľ, toľko vai mille pidau vedada rugehèd melliťťšài* minä en sääli papin hevosta, mutta minun on vain rukiit vietävä myllyyn. Lh *toľko mina miťťuzen vägeväη kazakam paлkažin* onnistuinpa palkkaamaan aika voimakkaan rengin.

**toлkui|ta* (Td); pr. *-çťšen*; impf. *-çťšin* neuvotella, selittää: *toлkuiçťšin, toлkuiçťšin. šīd äskei toimiť* selitin, selitin, sitten vasta käsitti. (v. толк|ováть, -ують.)

toлkutoiŕe (B) tolkuton, älytön, mieletön, järjetön, pystymätön jhk. (v. толкъ.)

toлkuttā (B) järjettömästi: *äijän ďeηgad truattid t. kaikkī tühďī* paljon rahaa menetit j. kaikkeen joutavaan. (v. ed.)

toлn|ida (B), N *touń|ida*; pr. B N *-iu*; impf. B *-ī* lykätä, työntää, tuupata: B *koir t-ī pitkaçìšun* (käärmeen) *kätküdes iäre* (pois). N *touńiu saudaìàa, saudàt mäńi heηgètta(h) muod vastę* lykkää sotamiehen syrjään, sotamies tuupertui hengettömänä maahan. (Arv тóлнуть.)

toľšoi (Sn), B *toišoi* tiistaina syntyneen lehmän nimi: Sn *t. on toiženargen suadu lehm.*

**tomai|tta* (N); pr. *-dau* pölistä: *t-dau pölü.*

**tomęgoi|ttada* (N); impf. *-ťeťťī* tömähdyttää, ajaa niin, että maa kumisee; *t-ťeťťī vastàkkaľi ajada* ajaa t-ttivät vastakkain.

**tomi|šta* (N); pr. *-žou* pölistä: *t-žou pölü.*

tomo|ttada (B); pr. *-tan*; impf. *-ťin* pyytää; tavoittaa: *t-teťťī karttī viändämā* pyydettiin korttia pelaamaan.

tomu (Td); p. *-d* tomu, pöly.

tomu|tada (Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* nostaa pölyä, tomua.

to|p̄ (Sn), N *-p̀*; p. Sn *-ppad*, N *-ppàD*; pl.n. Sn B *-pad*, B *-pàd*; pl.p. Sn B *-ppid* roska, rikka: Sn *лaťťaл on äij* (paljon) *toppad, pidⁱäu pühkidä* (lakaista).

topťš|ida (Sn B N); pr. *-in*, N *-ìn*; impf. Sn B N *-īn* tallata, polkea (esim. karja jalkoihinsa kasvavaa laihoa): Sn *mäne t-i heińäd saraçīs ľibo suabram piäл* mene polje heinät ladossa tahi suovan päällä.

kukᵘoin t-ituid ďäi(ťšᵘoid ei šüönü kukon polkemia munia ei syönyt (ei syönyt ollenkaan munia). N *sorìai ťämä mužik i t-ittai ťeľegan аллę* kaatavat sen miehen ja tallaavat vankkurien alle. (v. топтáть, тóпчутъ.)

tor|a (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn *-id* tappelu.

toradaška|tta (Sn Kn); pr. Sn *-den*, Kn *-nden*;impf. Sn *-žin*, Kn *-ńďžīn* ruveta tappelemaan.

tor|agata (B Td), B *-ę̆gata*; pr. B *-agatau*; impf. B *-ę̆gai*, Td *-agaťťī* torautua, ryhtyä tappelemaan: B *hebo varę̆gai końďᵗad ,ei vedaškann‿ägèst, torę̆gai* hevonen säikähti kontiota, ei ruvennnt vetämään äestä, torautui.

tora|ta (Sn B Td Ph); pr. Sn B Td Ph *-dan*, N *-dàn*; impf. Sn B Td Ph *-žin* tapella: B *олгат t-damatta* (Td *t-damattai*)! N *ku suottę toràmmài* kun ryhdytte tappelemaan.

to|ŕelk, -реляк (B), B Kn *-ŕелк*, V *-rieлkę*, TP *-rielkkę*, Ph *-ŕелкę*; p. B Kn *-ŕелкad*; pl.n. *-ŕелкad*, B *-ŕelkad*, TP *-rielkkàd*, Pk *-релкàd*; pl.p. B Kn *-ŕелкoid* matala lautanen: B *kuašan veďeľan toreлkałę hienoižē oigei* vetelän puuron lautaselle ohuesti levitti. (v. тарéлка.)

torg (Sn N Lh); p. Sn *-ud*; pl.n. *-ud*, N *-ùd* kauppa, kaupanpito: Sn *ťäs t-uss‿ubutkaD suaimme* tässä kaupassa tappiota saimme. N *hülgàizim iєrä t-ùn* jätin kaupanpidon. Lh *oǫ šīd t.* siinä on kauppa. (v. торгъ.)

torgu|ida (Sn), B Td *-ita*, N *-ìta*; pr. Sn *-(in*, B Td N *-i(ťšen*, Lm *-itah*; impf. Sn *-(īn*, B Td N *-i(ťšin* harjoittaa, pitää, tehdä kauppaa: Sn *калал t-(iu* h. kalakauppaa. N *mina t-(ťšin ribилоiл* (riepukauppaa). *hüö suoďī t-imai* he ryhtyivät hieromaan kauppaa (tinkimään). (v. торг|овáть, -ýютъ.)

torg|u(ind (Sn), B *-uind*; p., pl.n. Sn *-u(indad*, B *-uindad* kaupanpito, kauppaaminen. (v. ed.)

torgui|zeta, -žeda (B), Ph *-dakseheze*; pr. B *-zen*, Ph *-ťšemokseheze*; impf. B *-zimoi*, Ph *-ťšimokseheze* tinkiä. (v. ed.)

tořihamba|z (B), Lm *torahambas*; p. B *-st*; pl.n. *-had*; pl.p. *-hid* torahammas.

tormaskorď (Td); p. *-ad* rauta-anturareki.

tormaz (Sn B Kn Td V); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* reen rauta-antura, jalaksen alusrauta: Sn *ďалgakšiden ал regess‿on t-ad.* (v. тóрмазъ.)

toro|k̄ (Sn B), B *-k*, Td *-χ̄*; p. Sn B *-kkad*, Td *-χχad*; pl.n. Sn B *-kad*, Td *-χad*; pl.p. Sn B *-koid*, Td *-χoid* vihuri, tuulispää, tuulenpuuska: Sn *t.*, *koǫz tūлou muga što lietᴇ punozou* v., kun tuulee niin, että hiekkaa kieputtaa [ilmassa]. Td *t-χoiл tūлou* puuskittain tuulee. (Av тóрокъ, тóрохъ.)

toroppi|zetta (Sn), B *-zeta*; pr. Sn B *-zen*; impf. Sn *-žin*, B *-zimoi* kiiruhtaa. (v. торопи́ться.)

tor|ṗ (B N), Td *-p*, *-pp(A)*, TP *-ppu*, Pk *-p̄*; p. Td *-ṗud*; pl.n. B Td Pk *-ṗad*, Td *-pud*, N *-ṗàd*, TP *-ṗpud*; pl.p. Td *-puid* purolohi l. rautu (salmo fario): Td *torpил piätnäižed sagedembad, puaksut i ľiha oǫ rusked, magedemb* p-lla täplät ovat tiheämmät [kuin merilohella] ja liha on ruskea, maukkaampi. (Av тóрпа.)

ťoska (Td N Pk) kaima. (v. тёзка.)

ťoskak|sed (Pl Td); pl.p. *-šid* ikäkumppanit; kaimakset. (v. ed.)

ťoškato|z (Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* palkkikatto (palkit n. 4—5 tm paksut, yläpinta kouru). (v. тёсъ.)

tošpäiv|än (Sn B Pl Td TP AV), Td *-ȁn* seuraavana päivänä; B Pl Td toissapäivänä.

to|šťši (Sn B Kn Kš), Kn Ph *-iťši*, TP *-iťš*, SP *-i(ťši*, Lm Kj *-šťi* toiste, toinen kerta; toisinaan, väliin: Sn *t. nahk lähtöu, t. nostattau buľkuu* toisinaan nahka lähtee, toisinaan tulee rakko. B *tuлę t.*! TP *toiťš*

ei hätkeɒ ajelta, pūttū hirvi i ambutah toisinaan ei tarvitse kauan ajaa, [kun] sattuu hirvi ja ammutaan.

to|ži (Sn M Pv); p. Sn M *-ī*, Pv *-ttę*; pl.n. Sn *-ded* tosi: Sn *pagišta* (puhua) *toī*. M *se sana* (puhe) *on toži*.

tožo (Sn V), B Pl Kn Td N *tože*, B N *tòže*, Td *tòžę* myöskin, samoin: Sn *лužikas t. oǫ лаba. pedraɒ šüödäu ńuavoit t.* B *kagràd i* (ja) *ozràd ńītetau* (leikataan) *to·že tširpìл*. (v. тóже.)

ťota (Td Pk) täti (hyväilynimi). (v. тёта.)

totk (Sn); p. *-ud*; pl.n. Sn B Td N *-ud*, B Td N TP V Pk *-ùd*, Lm *tötküd*; pl.p. Sn B Td *-uid* totku, kalan sisälmykset, jätteet: Sn *калas kīškad* (suolet) *lähtäu ku puhkaidad* (perkaat), *se on t.* B *калаą vaćšas da kurkus t-ud ľähtäu*.

ťotk|a (B Pl Kn Td N V); p. *-ad*; pl.n. *-ad*, Td *-àd*; pl.p. B Pl Td N V *-id*, Kn *-īd* täti, isän tai äidin sisar. (v. тётка.)

ťo|toi (Sn B Td), N *-ìòi*; p., pl.n. Sn *-toid*; pl.p. *-ttолoid* täti: Sn *лapsed mäńďī ťotoiллu*. (v. тёт|а, -я.)

**toťťšida* (N) teroittaa, sorvata, tehdä teräväpäiseksi: *toćťšittud kuudaižęd pìet paťťšahĭs* kultaiset terävät (teroitetut) päät patsaissa. (v. точи́ть.)

toug (Sn B Td); p., pl.n. *-od*; pl.p. Sn *-oid* touko, suvivilja, kylvetty kaura ja ohra: Sn *t-ot šiemett‿oǫ* (on kylvetty). B *t-on šiemenduzaig on maijaл kūл* (toukokuussa).

tougonoлgęd (B) touonoljet, kauran- ja ohranoljet.

tou|ī̀k (B Td), B *-ì̀k*, V *-ku*, SP *-kku*, Lm *-kkę*; p. B Td *-kkad*; pl.n. B Td V *-kad*, B *-ì̀kad*, SP *-kud*; pl.p. B Td *-kkid* toukka (valkoinen); kovakuoriainen, (lehmän selässä oleva) permu: V *t-ku* [on] *oŋgeh pandavu* (pantava) [madon asemesta].

tou|kku (TP SP Lm); pl.n. *-kud*, Ph *-ì̀kŭd* kehä, jolle loimilangat kerinlaudoilta keritään ennen kankaan luomista: TP *t.*, *kudamaлę keritäh laŋgàd*. Ph *touì̀kŭлę̆ keritàĭ̆h лaŋgàd̆*. (ks. SKOK II s. 101, k. 119.)

tou‹ťšo·k (N) tuuppaus, sysäys: *andoi mille t.* tuuppasi minua. (v. толчóкъ.)

tovari|š (Sn Pl), B *-š̌*, Td *-šťš*, N Pk *-šťš*; p. Sn B Pl *-ššad*, Td *-šťšad*; pl.n. Sn B Pl *-šad*, Td *-šťšad*, N *-šťšàd*; pl.p. Sn B Pl *-šoid*, Td *-šťšoid* toveri: Sn *t-šaŋ‿kere lähtemme nuotaлę*. (v. товáрищъ.)

traht|eŕ (Sn B), Td *-ir*; p., pl.n. Sn B *-eŕid*, Td *-irad*; pl.p. Sn B *-eŕīd* ravintola: Sn *t-eŕis tšajuď ďuodau*. (v. трактúръ.)

tramboſk (B) käsijuntta. (v. трамбóвка.)

tŕepaл|k (Sn), B *trepaл|ī̀k*, Td *tröbaл|ì̀k*; p. Sn B *-kkad*; pl.n. *-kad*, Td *-ì̀kàd*; pl.p. Sn B *-koid* pellavainpuhdistusväline Sn B loukku, Td vidin: Td *ďäľgĕлę̆ lipsùìęst tröbaлì̀kàл tröbäĭďà*ᵘ lihtaamisen jälkeen vitimellä vidotaan. (v. трепáлка.)

tŕepeχńi|da (N); pr. *-u* lyödä voimakkaasti (siivillä): *kui лujem t-u sībīl, lindui uiďiu* (karkaakin) *käžĭs pieìtę*. (vrt. v. трепехнуться.)

**tŕepešťši|da* (N) räpytellä, telmiä (lintu): *huk taboìtau ìämäą vuorìkšęę i śe suoi t-mmai huì̀kàu hambahĭs i käbälōis* susi ottaa kiinni sen variksen ja tämä rupesi räpyttelemään suden hampaissa ja käpälissä. (v. трепе|тáть, -щутъ.)

tresk (Kn); pl.n. *-àd* turska. (v. трескá.)

tresń|ida (M Lh); pr. *-iu*; impf. *-ī* (itkeä) kollottaa, ulvoa; (lyödä) paukauttaa (osoittaa kovaa ääntä, voimaa): M *лaps iťk t-ī*. Lh *meťťšähińe tuлou paľľaŋke*; *ku t-u puľťšukkad vaste, vai puľťšuì̀k gomahtazou* paholainen tulee moukareineen; kun paukauttaa [moukarilla] hakotukkia, niin hakotukki vain komahtaa. (v. трéснуть.)

trešťšotk (Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* päristin, jolla hevosia säikytetään. (v. трещóтка.)

trevouži|e (SP) vaivata, häiritä: *t-mmah ďoga kohtah mužikkoa!* [ei ole hyvä ruveta]

miestä joka paikkaan vaivaamaan. (v. трево́жить.)

triebu|ida (Sn), B Td *-ita*; pr. Sn B Td *-i(ťšen*; impf. *-i(ťšin* vaatia, kutsua, pyytää: Sn *heř triebu(ī šindai* herra kutsuu sinua. N *tŕebuiťšou šüödä i(ťšellęh.* (v. тре́б|овать, -уютъ.)

tŕoḫŕatk (Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kolmirivinen harmonikka. (vrt. v. трёхъ ja ряд|о́къ, -ка́.)

troi|k (Sn Lh), B Td *-k̄*, B *-k̀*; p. Sn B Td Lh *-kkad*; pl.n. Sn B Lh *-kad*, B Td *-kàd*; pl.p. Sn B Td *-kkid* kolmivaljakko; puku (takki, liivit ja housut): B *svuaďbois* (häissä) *t-kaл ajetau. ūden t-kan ombeл-zoiťťi* (teetti). Lh *hän ottau t-kaą šen vaľmištau.* (v. тройка.)

tro|p̄ (B Pk), TP *-ppę*; p. B Pk *-ppad*, TP *-p̆pad*; pl.n. B Pk *-pàd*, TP *-pàd*; pl.p. B *-ppid* polku: Pk *mūrahaižen t.* ‖ *troppad müö mina matkadan.* (v. тропа́.)

truattę (Ph) syöttövahinko; viljanhaaskio. (v. тра́та.)

**trua|ttida* (B); pr. *-ītin* kuluttaa, tuhlata: *äijän ďeŋgad t-ĭtid toлkuttä kaikkī tühďī virušk^u^oihe* paljon tuhlaat rahaa järjettömästi kaikkiin joutaviin, hyödyttömiin asioihin (esineisiin). (v. тра́тить.)

trub|a (Sn B Td N V TP Ph Lm Pk); p. Sn B Td V *-ad*, Td *-ăd*; pl.n. Sn B Td V Pk *-ad*, Td N Ph Lm *-àd*; pl.p. Sn B Td V *-id*, Td *-ìd* savupiippu, -torvi; paimenen soitin, torvi; Td torvi, jota myöten valmiit jauhot myllyssä valuvat säkkiin; Td kangaskääry (torvimainen): Sn *savu t-az lähtöu. paimen t-aл trubiu.* B *t. on savunvedai torv. trubittau t.* (soittot.). Td *paлttin kiäritäu t-aлę.* N *noget pühkiu t-às-pieiłę. pauìnaą kerìu trubaлę* palttinan käärii torvelle. TP *samvàran* (teekeittimen) *t.* (Av труба́.)

trub|ida (Sn B Td); pr. *-in*; impf. *-īn* soittaa, puhaltaa torvea: B *t-ittau truba* soitettava torvi. (v. труби́ть.)

trubkę (Lm) pyöränkappa, - rumpu.

trupk (N), Lm *-ę*; pl.n. N *-ad* (tupakka-) piippu; torvi: N *panou t-aą sūhęi. ozm kazvaškandou t-ăлę̆* oras alkaa tulla torvelle. (v. тру́бка.)

**trūzižu|da* (N); impf. *-i* tulla ystäväksi jkn kanssa. (v. дружиться.)

träpiłš (Sn), B *trapiłš*, N *träpìłš*; p. Sn *träpiłłšäd*, N *trapì(łšăd*; pl.n. Sn *träpi(łšäd*, N *tŕäpi(łšàd*; pl.p. Sn *träpi(łšöid*, N *träpìłšoid* riepu, rätti, lumppu. (v. тряпи́ца.)

träšši|da (Sn), Kn N V *träśśi|da*; pr. Sn Kn N V *-u*, Pk *tràsitau*; impf. N *träśī* värisyttää (esim. tauti), ravistella: Sn *ozrat* (*sūrimat*) *t-u robehel* (*puohtau*), *štob‿aganad lähtäiž iärē* ohrat (suurimat) ravistelee tuohisella (pohtaa), jotta akanat erottuisivat. N *kandau nogiburàkkod i(łše träśśiu* kantaa nokikoria ja samalla ravistelee [sitä]. V *viлu träśśiu.* Pk *karbegid tràsitau iärei viďimeл* kuusennaavoja pudistellaan pois vitimellä. (v. тряс|ти́, -у́тъ.)

träśitta|da (Kn); pr. *-u* värisyttää (esim. kylmästä): *mindai t-u.* (v. ed.)

**trōbăĭ|ta* (Td); pr. *-dàu* vitoa (pellavia), puhdistaa vitimellä: *ďäľgeлę̆ lipsùłęst trōbaлkàл t-dà^u^* lihtaamisen jälkeen vitimellä vidotaan. (v. трепа́ть.)

łšab|at (Sn B Td N M), B *-àt*, Kn Kš N *-aì*, Td *-ăt*, Td Pk *-aī*, N *-àtto*, V *-atto*; p. Sn Kn—N M *-attod*; pl.n. Sn B Kn—N M Pk *-atod*, Kn N V *-aìòd*, Td *-aìod*, N *-àìòd*, *-àtòd*; pl.p. Sn B Kn—N M *-atoid*, Td *-at^u^òid*, N *-aìoid* saapas: Sn *łšabatod oŋ kińďedäd* (ahtaat), *ei mändä ďalgä. łämä nahk oń łšabatoikš ĥüvä.* Pk *pań* (pani) *łšabatod ďalgā.*

łšabato|ińe (Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni saapas.

łšabatompohď (N); pl.n. *-àd* saappaanpohja.

łšaba|tonombeľī (Sn), B *-tonombeliį*, N *-toidenombelī*, V *-ìonombelī* suutari.

łšabàtsĭĕŕ (N) saappaanvarsi.

łšag|aŕ (Sn B Pl Td Kš), B Kn *-ar*, Kn Ph

-*uoi*, Kn V SP -*ᵘoi*, Td -*ăŕi*, N -*aro*, V Ph -*aŕi*, Lm -*ari*, Kj -*o*; p. Sn Td Kš V -*aŕid*, B Pl Td -*aŕìd*, Kn -*arod*, -*ᵘoid*, SP -*ᵘoidu*, Ph -*uoid*; pl.n. Sn Td Kš V -*aŕid*, B Pl Td -*aŕìd*, B -*arid*, Kn -*arod*, Kn SP -*ᵘoid*, Ph -*uoid*, Kj -*od*; pl.p. Sn B Pl Td Kš V -*aŕīd*, Kn -*aroid*, -*олoid*, SP -*олoi*, Ph -*олᵘoid* pikkusormi.

ťšag|oibarbaz (B), N -*àrbarbàz* pikkuvarvas.

ťšaiń̇i|ī̆k (Sn Td), Ph -*kkę*; p. -*kkad*; pl.n. -*kad*; pl.p. Sn Td -*koid* teepannu, -kannu: Sn *ťš-kan dudu* (nokka), *krišk* (kansi). Td *minä panin ťš-kan tuletę*. (v. чайникъ.)

ťšai‹ťšua|š (B); p. -*ssud* teenjuontihetki kesäisenä iltapäivänä päivällisen ja illallisen välillä. (v. чай ja часъ.)

**ťšaivoi* (B Pl); g. -*n* isku, lyönti (puulla, nyrkillä, kädellä t.m.s.): *mina hälle ťš-n andoin oivalližen*.

ťšaivuoi (Lm) saivar.

ťša|ju (Sn Td Ph Lh), B -*i*, Kj *ťšuaju*; p. Sn N Lh -*jud*, B -*ijud*, N -*jùd*, Kj *ťšuajū* tee: Sn *ťš. ďuoďī*. B *mina šegoitan олaďad* (pannukakut) *ťš-ijuŋke zakuskakš* (särpimeksi). Kj *ťšuajū ďui*. (v. чай.)

ťša|ī̆k (Sn B Pl Td Pk), B Pl Kn Td N -*ì̆k*, V Ph TP Lm -*kkę*, SP -*kku*; p. Sn—Td -*kkad*, SP -*kkoa*; pl.n. Sn—Td Pk -*kad*, B TP -*kàd*, B Td -*ì̆kad*, N V Ph -*ì̆kàd*, SP -*kat*; pl.p. Sn—Td -*koid*, N -*ì̆koid* hyttynen; B Pl Td yhteisnimi paarmoille, kärpäsille, hyttysille, mäkäröille y.m.s. hyönteisille: B *ťšakad viätau* (survovat).

ťša|kanšień (B), Td -*ì̆kanšień*, N -*ì̆kańsień*, -*ì̆kàasień*, Lh -*kaasień* kärpässieni.

ťša|kata (Sn B P Ph Lm M Lh); pr. -*kkadan*; impf. Sn M Lh -*kkažin*, B Pl -*kkai* torua, nuhdella: Sn *ak̆ suai* (rupesi) *ukkod ťšakammā* (*ťšakkadammā*).

ťšakka|doz (Pl), Ph -*vo*; p. Pl -*dost* torumi-nen, tora, nuhde.

ťšak̆aŋheiń (Td) kihokki (drosera sp.).

tsaŕ, -*i* (N); p. -*id*; pl.n. -*īd* tsaari. (v. царь.)

tsaŕeuna (N); p. -*d* tsaarintytär, tsaaritar: *ts-au pieìlę* ts-en luota. (v. царéвна.)

tsaŕeviťš (N); p. -*ad*; pl.n. -*àd* tsaarinpoika. (v. царéвичъ.)

tsa|rstv, (Sn), N -*rtsv*, -*rsv*, Lh -*ŕsv*; p., pl.n. Sn -*rstvad*, N -*rsvàd*, Lh -*ŕsvad* valtakunta. (v. цáрство.)

ťša|šk (Sn B Td), N -*sk*, V Ph -*škę*; p., pl.n. Sn -*škad*; pl.p. -*škoid* kuppi: Sn *vala miłłei ťšajuᴅ ťš*. kaada minulle kuppi teetä! (v. чáшка.)

ťšaškpuar (B); p., pl.n. -*ad*; pl.p. -*oid* kahvikuppipari. (v. ed. ja пàра.)

ťšasouń (Kn); p. -*ad* rukoushuone, kappeli. (v. часóвня.)

ťšasovi̯|i̯ (N); g. -*‹àn* vahtisotamies. (v. часовóй.)

ťša|uri (B), Td Pk -*ur*, Td -*ŏr*, N -*uru*; p., pl.n. Td -*urud*, -*ŏrud* sora, karkea hiekka, (vrt. Av чéврой, чаврáкъ.)

ťšauriŋg (Sn B Pl Td), Pk -*o*; p., pl.n. Sn B Pl Td -*od* Sn sora, B Pl Td Pk kivi- ja hiekkaperäinen maa: Sn *ťš-od pandau poštdorogoilę* (valtamaanteille). Pk *ťš-o реłdo*. (Av ed.)

ťšeł|ī̆k (Sn), N *tsęuk*; p. Sn -*kkad*; pl.n. -*kad*; pl.p. -*koid* immenkalvo: Sn *šił ńeišťšeł eułę ťš-kkad*. N *tsęuk murettai* (rikotaan). (v. цѣлка.)

ťšełnoi (B) kokonainen. (v. цѣльный.)

ťšełoveťškᴇ (V) silmäterä.

ťšepťš|ę (TP Ph Lm), SP -*ü*; p. SP -*iä*; pl.n. SP Ph Lm -*äd*; pl.p. SP -*ī* naidun naisen päähine. (v. чеп|éцъ, -цá.)

ťšepťši|k (Td); p. -*kkäd*; pl.n. -*käd*; pl.p. -*köid* ed. (v. чéпчикъ.)

ťšere|sedeł'ńik (B Pl Td), B -*ssedeł'ńik*, TP -*ssedeł'ńikkę*; p. B Pl Td -*sedeł'ńikkad*; pl.n. -*sedeł'ńikad*, TP -*ssedeł'ńikàd*; pl.p. B Pl Td -*sedeł'ńikoid* sitolkkahihna, aisojen kannatinhihna, silapaatsahihna (valjaissa). (v. черезсѣдéльникъ.)

ťšeŕ|i (Pl); p., pl.n. -*id*; pl.p. -*īd* nelikulmainen piiri, josta pelikapula (*ťširī̆k*) on lyötävä. (vrt. v. чертá.)

ťše|ŕkou (Sn N), Sn Pl Lh *-rkou*, B N *-rk̀ou*, Kn Td *tserk̀ou*; in. Sn *-ŕkovas*, Sn Pl Lh *-rkovas*, B *-rk̀ovas*, Kn *tserk̀ovàs*; ill. Td *tserk̀ovāⁱ*, *tserk̀kovā*, N *-rk̀ovai*, *-rk̀ovài*, Lh *-rkovā* kirkko: Sn *ťšerkovas pandau veńťšat* (kruunut) *piähä veńťšaides* (vihittäessä). *ťšerkovaz oŋ келлод.* B *veńťšaizou ťšerk̀ovas*, *šīd on muᵢťšoi* vihityttää itsensä kirkossa, sitten on nuorikko. (v. це́рковь.)

tserkovnoi (B) kirkko-: *šīd tuou t. vīnad papiłę* sitten tuo kirkkoviiniä papille. (v. церко́вный.)

ťšeŕod (Sn B Pl Td); p. *-ad* vuoro: Sn *keneę ťš. oń ńügüde* (nyt) *ďauhottada* (jauhattaa vilja). B *minun ťš. on.* (v. черёдъ.)

ťšeŕòmkmŭärď tuomenmarja. (v. черёмуха.)

ťšer|ī (Pl Td); p. *-ťťid*; pl.n. *-ťid*; pl.p. *-ťťīd* hiilellä (kekäleellä) noettu lanka, jolla suora viiva painaa räiskäytetään veistettävään puuhun, jotta veistetty pinta t. syrjä tulisi suora: Pl *ťš.*: *lepäižel kegälehel nogettu łaŋg.* (v. черти́ть.)

ťšeŕv (Sn); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* hertta (kortti). (v. черви.)

ťšesotk (B) syyhy. (v. чесо́тка.)

ťšeśť (Kn); g. *-ìn* kunnia: *salдàt лиaďī ťš-ìn jeńęralalę* sotamies teki kunniaa kenraalille. (v. честь.)

ťšet|verť (B Pl Td), B *-verī*, Td *-verť*, Lm *-vertti*; p. B Pl Td *-verťťid*, *-verťťid*; pl.n. *-verťid* neljännes (mittaa); vaaksa: B *ťš. vīnad* neljännessanko viinaa. *ťšetverťťid vajag vīž ďo* jo neljännestä vailla viisi [kello on]. (v. че́тверть.)

ťšetveŕťneľľikkoiŕe (B) neljännesnelikon mitta. (v. ed.)

ťšib|a (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* (ansan) korvakko (jonka varaan ansan selkoin asetetaan). (ks. *leŋgoiŕe.*)

**ťšibareh* (Pl Td); pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* pisara (sateen); sirpale: Pl *tobďat* (suuret) *ťš-ed.* Td *kiveń ťš-ed лoittoze* (kauas) *leťťī* (lensivät).

ťšiᵢďž|eľiusk (Sn), Sn B Pl *-iľiusk*, B Pl *-iliusk*, B *ťšižiliusk*, Td *-iľuχ*; p. Sn *-eľiuskud*, Sn B Pl *-iľiuskud*, B Pl *-iliuskud*, Td *-iľuχχad*; pl.n. Sn *-eľiuskud*, Sn B Pl *-iľiuskud*, B Pl *-iliuskud*, Td *-iľuχad*; pl.p. Sn *-eľiuskuid*, Sn Pl *-iľiuskuid*, B Pl *-iliuskuid* sisilisko: Sn *ťš. uiveлou* (matelee) *muad mü⁰i.* (ks. *šižeľiχ.*)

ťšiᵢďž|i (Sn—Kš V TP Lm Pk); p., pl.n. Sn Pl—Kš *-id*; pl.p. *-īd* vanhemman siskon puhuttelunimi (hyväilynimi, lastenkieltä).

ťšiᵢďžìnťšiľkkìď (Kn) eräänlaiset marjat.

ťšiᵢďž|oi (Sn—Kš SP), B V Ph *-uoi*, N *-o*; p. Sn—Kš *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oidu*; pl.n. Sn—Kš SP *-oid*, V Ph *-uoid*; pl.p. Sn Pl—Kš *-oлoid*, V Ph *-oлuoid*, SP *-oлoi* sisko; vanhemman siskon puhuttelunimi.

ťšie|p̄ (B), Kš Lh *-p̄*, TP Ph Lm *-ppi*; p. B Kš Lh *-ppid*; pl.n. *-pid*, B *-p̀id*, B TP *-p̆pid*, N *-p̀id*; pl.p. B Kš Lh *-pīd* ketju, vitjat; B myös kaulahelmet; Lm puintivarsta: B *ťšoassuiden ťš.* kellonperät. *kagлas piďettavad ťšiep̀id.* Kš *ťšuasuin ťšiep̄.* N *sina vedaìa mindai kuu̯daižę̄s ťšiep̀ĭs* sinä taluta minua kultaisesta ketjusta. (v. цѣпь.)

ťšiepīne (Ph) pieni ketju. (v. ed.)

ťšieppikorend (Td Sg); g. *-on* ketjusta riippuvalla poikkipuulla varustettu korento.

tsiłęr (N) syfilis.

ťšigan (Sn B); pl.n. *-ad* mustalainen: Sn *ťš-an ak̄ gadaiťťšou* (povaa) *kartiл.* (v. цыга́нъ.)

ťšigur|(i) (Td); p. *-id*; pl.n. *-id*; pl.p. *-oid* musta variksenmarja, sianmustikka (empetrum nigrum).

**ťšihaidutta|da* (Sn); pr. *-u* tihkua (sataa:) *hienoižē vihmū ťš-u.*

ťšihasaŕvlehm (B) hatasarvilehmä.

ťšihes|tädä (Td); pr. *-täu*; impf. *-ť* hiljaa, kevyesti sataa (vettä, ei lunta), pienin pisaroin kuin sumua tuulisi: *łohi ottau* [onkeen], *konz* (milloin) *veī ťš-täu.*

ťšihi|štä (Ph); pr. *-žöu* sihistä.

tšihk (Sn—Kš Pk), V -*E*, SP -*u*; p. Sn—Kš V -*ad*, SP -*oa*; pl. n. Sn—Kš V SP -*ad*, B -*àd*; pl.p. Sn—Kš -*oid*, V -*uoid*, SP -*oi* tuhkuri l. vesikko: Sn *tš. oǫ vezizvieŕi* (vesipeto); *hän oŋ kui kaži* (kissa), *must karv oǫ. talvel i kezäл suadau tš-ad.* B *tš. kažin tobďut* (on kissan kokoinen), *ďogis eläu, vedes.* SP *tš-u oǫ sagarvoǫ лoaduine, hubembi* t. on saukon kaltainen, pienempi.

tših|kada (Td); pr. -*kau*; impf. -*k* aivastella.

**tšihkàtta|da* (Td); pr. -*ŭ* aivastuttaa.

tšihkònzòitta|da (Td); pr. -*v* ed.

**tšihm* (Ph); pl.n. -*ìď* sepivitsa (?) (reessä): *tš-ìď* [ovat] *vi(tšad mogomàd ďäredàd* (paksut).

tšihv (Sn B Pl Td Pk), V TP Lm -*ę*; p. Sn B Pl Td -*ad* häkä, kisu: Sn *perťťī rodī* (tuli) *tš.* B *tš. ďuobuttau* (pyörryttää). Td *külüs* (saunassa) on *tš.*: *ďuŏbuttàv.*

tšihveŕ (Td); p. -*id* ed.: *tš. om perťis.*

**tšihverdä|dä* (Td); pr. -*u* kärytä (hiilet, jotka ovat sammumaisillaan, mutta vielä hehkuvat ja synnyttävät häkää).

tši|ǐk (B Pl), Lm -*kkę*; p. Pl -*kkad*; pl.n. B -*ǐkàd*, Pl -*kad* pärepihti: Pl *paŋgat tšikkā tuľi!*

tšiketta|da (B); pr. -*u* siristä (heinäsirkka).

tšikettäjäine (TP) seppä (?) (seinässä).

**tšikkai|tta* (N) kilistää laseja, juoda maljoja: *valętta vīnàd ŕumkīhei, sīd zaveďittai tš-mmai žeńiχoŋ̀ke* kaadetaan viinaa laseihin, sitten ruvetaan kilistämään sulhasen kanssa. (v. чи́кать.)

tšikkeŕ (Td); p., pl.n. -*id* linkku, keskeltä puunaulalla kiinnitetty pyörähtävä salpa.

tšikuš (Td) iso puunuija. (v. чеку́ша.)

tšili (Td); p., pl.n. -*d* tiuku: *seďołk tš-n kera* sitolkka tiukuineen.

**tšil|ǫštä* (Td); pr. -*ǫžęv* helistä: *ďiä* (jää) *tš-ǫžęv* [lähtiessä keväällä]. *ďeŋgàł tš-ǫštàv košeliǐkàs hobeďàď* hopearahat helisevät kukkarossa.

tšilketta|da (B), N *tšilkotta|da*; pr. B N -*u* kiiltää, kimaltaa, välkkyä.

tšiłm (Pl Td); p., pl.n. -*ud* pieni liuskanen, silppu (esim. paperia, tuohta, puuta).

tšilmu|iŕe (B Pl); p. -*št*; pl.n. -*ižed*; pl.p. -*ižid* rippunen, rae (sokeria, paperia, jäätä, pärettä, kamferttia t.m.s.): *anda millę suaχχaŕid* (sokeria) *tš., pień palaiŕe!*

tšiłu, tšilŭ (Td) hely, pieni tiuku, kulkunen (hevosen kaulassa, avonainen, valettu).

tšiłuheiń (Td) laukku (rhinantus sp.).

tšiłu|iŕe (Td); pl.n. -*ižed* pienen pieni tiuku: *tš-ižed hebołe kagłai* [pannaan].

tšimtšu|k (Sn B Pl); p. -*kkad* sokkoleikki: Sn *tš-kkā kižatau* (leikkivät) *лapsed i* (ja) *ńeištšeD* (tytöt); *kenen taboittau, šīd* (niin) *i sanou*: *tšei(tšūr!* B *tš-kkā viätäh* (leikitään). (vrt. Av чу́мкой [игра́ть].)

tšiŋg (B Pl Td), TP Ph -*ę*; p., pl.n. -*ad*, -*àd*; pl.p. -*oid* puu (sylen pituinen) nuottaverkon perässä, jotta povi pysyisi veden päällä; nuotan perän laudus: TP *tš-ę on pūhine, štobį ei* (jotteivät) *tukkuh* (kasaan) *mändäz verkkod.*

tšiŋgnuorai|ńe (B Pl Td); pl.n. -*žed* laudusnarut (nuotan perässä), joihin laudus (puu) kiinnitetään: *tš-žed, kuhu tšiŋgàd pandau pohďàs* (nuotan perässä).

tšipe|ttädä (Sn), B Pl -*ttada*, Td -*tada*; pr. Sn -*ttäu*, B Pl Td -*ttau*, Td *tšipèłàv*; impf. B Pl -*t* pisaroida, ripsii, tuhuttaa (sataa): Sn *tš-ttäu vihmū.*

tšipèłàďi (Td) tipautellen, pisaroiden (sataa): *vihmū tš.*

tšipłš (Sn B Pl), Td *štšipłš*; p., pl.n. Sn B Pl *tš-ad*; pl.p. -*oid* puinen pihti (toisesta päästä halkaistu vitsa), näpistin; B Pl lipin varsi (toisesta päästä halkaistu sormenpaksuinen puu); sokerisakset, -pihdit: Sn *kaššaľin, burakon i robehen лuaďides pandau tš-ad tšupuihe* konttia, koria ja tuohista tehtäessä pannaan pihdit nurkkiin [pitämään koossa keskentekoista osaa]. *tš-oiл saχaŕid* (sokeria) *piлkotau* (paloitellaan). (v. щипцы́.)

ťšip|ułtta (Pl Td); pr. *-ułdan*, B *-ūdan*; impf. Pl Td *-ułžin* turhanpäiten veistellä, roskata veistämällä: Pl Td *łapsed ťš-ułttau*.

ťširge|tä (Td); pr. *-däu*, Pl *-tau*; impf. Td *-ž* sierrettyä.

ťširhaǩ (Td); pl.n. *-ad* sirhakka, pystyssä, hajallaan, sekaisin oleva: *tuǩàd ołdàᵘ šiłàⁱ ťš-ad* tukkasi on s. (kampaamaton).

ťširha|łłā (B), TP *-łłah* sirhallaan, siirallaan, pystyssä oleva (karvat): TP *tukad ołdah kai ťš-łłah* tukka on vallan pystyssä (kampaamaton).

ťširh|ištunnu, -onnu (N); pl.n. *-otùᴅ* sirhalleen, hajalleen, epäjärjestykseen mennyt (tukka).

ťšiŕikaťoi (Pl Td); p., pl.n. *-d* heinäsirkka: *ťš. ťširižöu* (sirisee).

ťšir|ī̄k (B Pl Td Sg); p. B Pl *-kkud*, Td Sg *-kkad*; pl.n. B Pl *-kud*, Td Sg *-kad*; pl.p. B Pl *-kuid*, Td Sg *-koid* pilppu (eräs lasten leikki): n. 15—20 cm pitkä nelitahoinen, molemmista päistä kahdelta taholta (eri tahoilta) teräväksi veistetty kapula; maahan pantuna aina jompikumpi pää on koholla; kun koholla olevaan päähän lyödään mailalla, niin kapula hypähtää ylös, samalla annetaan sille ilmassa mailalla toinen lyönti, jolloin se lentää kauas; leikkikumppani koettaa heittää sen maahan piirrettyyn n. 70 cm² (1 arš.²) suuruiseen ruutuun, mistä se oli lyötykin; jos osuu, saa itse lyödä, ellei, saa uudelleen juosta kapulan perässä; jos määrä on kymmenen lyöntiä, saa häviöpuoli puuttuvain lyöntiensä tähden yhtä monta kertaa yhdellä jalalla hyppien (konkoten) kulkea edestakaisin merkityn ruudun (*tšerin*) ja kapulan putoamapaikan välin. (Av чиркá.)

ťšir|ī̄k (Pl Td), Td *-ǩ*; p. Pl Td *-kkud*; pl.n. *-kud*, Td *-ǩùd* varpunen.

ťšir|ī̄k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* harmaa vesilintu, nokka pyöreä, pitkä; elää tyynissä lammissa, tavi. (v. чир|óкъ, -кá.)

ťšir|kkᴜ, -ǩku (N); pl.n. *-ǩùᴅ* lasi-, rautasirpale; heinäsirkka: *raudaą ťš-ǩùᴅ*.

ťširkpuaľi|k (B Pl); *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* pilppuleikin maila (n. 70 sm:n pituinen).

ťši|ŕp̀ (Sn), B Pl Td *-rp̄*, B Pk *-rp̀*, N *-rp*, V Ph Lm *-rppi*; p. Sn *-ŕppid*, B Pl Td Ph *-rppid*; pl.n. Sn *-ŕpid*, B Pl Td N *-rpid*, B TP *-rp̀id*, Pk *-rp̀id*; pl.p. Sn *-ŕpīd*, B Pl Td *-rpīd* sirppi: Sn *ťšiŕpiл ńītetäu* (leikataan) *rugišt pełdoл. ťšiŕpiį hambastajat* (teroittajat).

ťširp̀ipīragàd (N) elonleikkuun lopettamisen johdosta pidettävät pidot: *meiл rahnomīnę łop̀ittai, śīd łuoďìttài ťš.: žuorìttai kàrtòškàd, paštęttai ołańďàd; koǫz oli vīnad, ďuoďī vīnad* meillä kun elonleikkuu lopetetaan, pidetään pidot: paistetaan voissa perunoita, paistetaan pannukakkuja; kun (ennen) oli viinaa, juotiin viinaa.

ťširska|da (B Pl Td); pr. *-u*; impf. *ťširśk, ťširsk* tirskuttaa (västäräkki).

ťšir|ťš (Sn B Pk), B Pl Td *-ǩš*, B Td N *-ǩš*, V *-ǩšu*, TP *-ťšu*; p. Sn B Pl Td *-ťťšad*; pl.n. *-ťšad*, Td *-ťšàd*; pl.p. Sn B Pl Td *-ťšoid* nirsu (syömään), ruoan valikoitsija: Sn *ťš. ei ďoga šüömišt* (ruokaa) (B *kaikkid šüömižid*) *šüö*.

ťširvīšťš (Pk); pl.n. *-ad* raato, haaska: *koirad kävütäu* (käyvät) *ťš-ałę*.

ťširvoi (B) yleensä pieni vesieläin, paitsi madot.

ťšišelgbatog (Td) pilppuleikin maila. (vrt. Av щилéцъ ja батóгъ.)

ťšišel|k (Td); p. *-kkäd* pilppuleikki: *ťš-kkäi viättä* (leikkiä).

ťšist|ī̄ (Pk); p. N *-iᵢàd* puhdas, aukea, lakea; täysi: N *läht ajamài ťšistijài peuďòi* (kedolle). *ükš miež oli ťš. rozbᵘoińik* toinen mies [heistä] oli täysi rosvo. (чи́стый.)

ťši(ťš|ettada (B Pl); pr. *-ettau*, N *-èttau*; impf. B Pl *-eť* tirskuttaa, sirittää (heinäsirkka), livertää: N *ťšiu(ťšakko* (varpunen) *tš-èttau*.

ťšiuṗ|u (N); pl.n. *-ùn* hieno lastu.

ťšiur|òi (N), Lm *-uoi*; pl.n. *-uoid* N aivan pieni vesieläin; Lm (sammakon) nuijapää: Lm *lötüöin tš-uoid*. (vrt. Av. чи́рага.)

ťšiuru|iń̇e (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* varpunen: *tš-ižed lendeлdäu*.

ťšiu(ťšakko (N) varpunen.

ťšiu(ťše|ttada (B Pl), Td *-tada*; pr. B Pl Td *-ttau*, Td *ťšuvťšetettaŭ*, N *ťšiu(ďžettau*; impf. B Pl *-ť*, Td *-ť* visertää, tiukuttaa: B Pl *piäťšköi* (Td *piä(ťšöi*) (pääskynen), *ťširk* (varpunen) *tš-ttau*. Td *lindùt ťšuvťšetettaŭ*.

ťšiu(ťšetuz (Td) sirkutus, viserrys: *linduižed лopiťī ťš*.

ťšiu|(ťšoi (B—Td SP), Kn *-(ťšüöi*, V *-(ťšᵘoi*, Ph *-(ťšui*, Lm *-(ťšuᵒi*; p. B—Td *-(ťšoid*, SP *-(ťšoidu*; pl.n. B—Td SP *-(ťšoid*; pl.p. B—Td *-(ťšoлoid*, SP *-(ťšoлoi* B Pl Kn SP Ph varpunen, Td eräs pieni metsälintu, pakastiainen (?); V kiuru; Lm yleensä pieni lintu.

ťšiägü|dä (Sn B Pl); pr. *-u*; impf. *-i* kirkua, rääkyä: Sn *лapš itköu tš-u kätküdes*. B *tš-u ki(aiń̇e* (tiainen?).

ťšiägü|ttädä (Sn); pr. *-tän*; impf. *-ťin* antaa kirkua, rääkyä: *ei pidä* (ei saa) *itkettädä ťš. лast*!

ťšiär|ü (V), TP Lm *-ę*, V TP nuha; Lm jokin silmätauti.

ťšībi(ťšiŋgas (B) ?: *käžipuoлes ťš. da tüönďütin iäre* käsipuolesta siipaisin ja lähetin menemään.

ťšīdaл (B), V Lm *-o* rasvaa sulatettaessa pinnalle nousevat sulamattomat ainekset: B *ťš. nouzou piälę*.

ťšīh|oi (Sn B Pl Td N), Kn *-uoi*, Td *-òi*, V TP *ťšihoi*, SP *ťšìhoi*, Ph *ťšihuoi*; p., pl.n. Sn *-oid*; pl.p. *-oлoid* viinimarjapensas (erikoisesti musta), Ph sianpuola: Sn *ojandehiл* (purojen varsilla) *kazvau tš-oid*. Pl Td *must*, *rusked ťš*.

ťšīhᵘoimarď (B), Lm *ťšihoimoärď* musta viinimarja.

ťšīhoipū (N Pk), Lm *ťšihoipū*; p., pl.n. Pk *-d* mustaviinimarjapensas.

ťšīho|ta (Pl Td); pr. *-dan*; impf. *-žin*, N *-źin* hajota (haaroista): Pl *iľľenďiäл tš-dau* liukkaalla jäällä [kulkiessa] haarat hajoavat l. leviävät. N *libèstuin* (lipesin) *i* (ja) *tš-źin*.

ťšī|лahaiń̇e (Sn B Pl Td), B V *-лahaine*, Pl TP *-лoi*, Td *-лahàĭń̇e*, N *-ľikko*, Ph Lm *-лahainę*; p. Sn B Pl Td *-лahašt*, Td *-лahàšt*, N *-ľikkod*; pl.n. Sn B Pl Td *-лahaižed*, Pl TP *-лoid*, N *-ľikod*; pl.p. Sn B Pl Td *-лahaižid* nokkonen: Sn *tš. poлď_ďaлgaą*. N *ťšīľikko rokoittau* (nostaa rakkoja).

ťšī|лahikk(o) (B Td), N *-lažikko* nokkospaikka.

ťšīm (V), Ph *ťšihm*, Lm *ťšīmi*; pl.n. V *ťšīmèd*, Ph *ťšīhmìď*, Lm *ťšīmid* kainalovitsa (yhdistää reen etukaplaan jalaksen etukärkeen): Ph *ťšihmìď*, *vi(ťšad mogomàd ďäredàd* (paksut). (vrt. Av чи́мбиця.)

ťšīm(ə)pū (N) nuotassa emälaudan takana oleva puu.

ťšīnahk (Td); p., pl.n. *-ad* yölepakko.

ťšīn|u (B N); pl.n. *-ùd* (virka)arvo, asema, arvonimi: N *pagìštai*, *keu miťte ťš.* keskustellaan, kenellä mikä a. on. (v. чинъ.)

**ťšīpuoi* (Lm) sokko: *tš-л oлdah* sokkosilla ovat.

ťšīra|k (B), Kn *-ì̀k*, Td *-g*, N *ťšiuraì̀k*, N Ph Lm *ťšiurakko*; p. Kn *ťšīra|kkad*; pl.n. B *-kod*, Kn *-kad*; pl.p. Kn *-koid* lokin sukuinen lintu (pienempi lokkia), tiira (?): Kn *tš-koid lendeлou*; *vedē bu(ťšahtau umbipiäi* (sukeltaa pulahtaa), *kaлaą suau*.

ťšīro|ta (Sn), B Pl *ťširo|ta*; pr. Sn B Pl *-dau*, Sn *-nou*; impf. Sn *-ń*, B Pl *-i* halkeilla: Sn *muaemä* (maanpinta) *oǫ tš-nnu. pakaižeл ďiä* (jää) *ť-dau*.

ťšīsť|idä (Sn), B Pl Kn M Lh *ťšisť|ida*; pr. Sn—Kn M Lh *-in*; impf. *-īn* siistiä, puhdistaa: Sn *ota šťotk* (harja), *ťšīsťi sobaD* (vaatteet). (v. чи́стить.)

ťšī|tata (Td); pr. *-ttadau*; impf. *-ttaž* sataa hienoa vesisadetta.

**ťšī|ttada* (B); pr. *-ttau*, Td *-tä̆ᵘ*, V *-ttäu*, TP *-däu* riittää, panna riitteeseen: B *on ťšīttanu do guban* lahti on jo riitteessä. V *jeän on ťšīttänu* riitteen on pannut veteen. TP *diän ťšīdäu*.

ťšī|te (B Ph Lm), Pk *-tę*; ad. B *-ttegeл* riite; siide, ohut jääkerros lumella; Ph *diän* (jään) *ťš*. Pk *ťšīttegen on pannu*.

**ťšľen|a* (N); g. *-àn* jäsen (esim. kunnanvaltuuston). (v. членъ.)

ťšmoȉàida (N) moiskauttaa (suudella). (v. чмóкать.)

ťšodrita (B TP) näperrellä, veistellä valmiiksi. (vrt. v. щедрá.)

ťšo|ȉk (Pl Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkid* sokka (esim. kärryn akselin päässä. (v. чекá.)

ťšokai|ta (B Pl Kn Td), N *-tta*; pr. B Pl Kn Td N *-dan*, Td N *-ťšoȉàĭdàn*; impf. Pl Kn Td N *-žīn* pistää: B *kiehavā vedē ťš-tau tuoh* kiehuvaan veteen pistetään tuohi. Kn *ťš-dau batogan* (kepin) *колодàі* (loimitukkiin kangaspuissa). Td *sormèл ťšoȉàĭdàn*. N *ťšoȉàidàu kormańī* (taskuun). *ťš-tta batogaл*.

**ťšokaidu|da* (N); pr. *-n* pistäytyä.

ťšokitta|da (Sn B); pr. *-u* pistellä: Sn *oksiŋgahaiń(ĕ)* (ohdake) *ťš-u*.

ťšokitta|i (Sn); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-joid* pistävä: *pīskaľńiťťš oń ťš. hein* ohdake on p. ruoho.

ťšokke|лzetta (Sn B Pl Td); pr. Sn *-лzen*; impf. *-лžīn*, *-ľīme* pistäytyä: Sn *mina perťťī vai ťš-ľīme* (*ťš-лžīn*). B *mäne kävu ťš-лze*!

ťšo|kkida (B Pl Td); pr. B Td *-kìn*; impf. *-kīn* pistellä, tökkiä: Pl *eła ťšoki*! *mida ťšokkid*?

ťšoľľi (Lm); pl.n. *-d* lapsen imusarven päässä oleva lampaannahasta tehty pehmeä suupala.

ťšoлmui|ńe (B); pl.n. *-žed* hitunen, pienen pieni kappale: *lihas*, *kaлas*, *marďas*, *ďoga božimoiš ťš-žes anda meile doľa* lihoista, kaloista, marjoista, aivan jokaisesta pienimmästäkin anna meille osa!

ťšom|a (Sn—Td N V SP—Kj); p. Sn—Td V Ph Kj *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Td N V SP —Kj *-ad*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph *-id*, Kn *-īd*, SP *-ī*; komp. Sn *-embi*; sup. *kaikis ťš-im* kaunis, soma: Sn *tämä ńeišťšüd oǫ ťš. tämäń ńeišťšeǫ ťš-ad ńeišťšid eułę* näin kaunista neitoa (kuin tämä on) ei ole toista.

ťšomendu|s (Kn Lm); pl.n. Kn *-ksę̀d* kaunistus, koristus: Kn *ušsàd ťš-ksę̀kš*, *a bard nagrokš* viikset ovat kaunistukseksi, mutta parta herättää naurua.

ťšo|nďžoi (B Pl), B *-nďžᵘoi*, *-ńᵈžuoi*, B Td SP *-ńďžoi*, Td *-nďžòĭ*, V *-nᵈžᵘoi*, V Ph *-ńďžuoi*, Lm *-nďžuoi*; p. B Pl *-nďžoid*, Td *-ńďžoid*, SP *-ńďžoidu*, V Ph *-ńďžuoid*; pl.n. B Pl *-nďžoid*, Td SP *-ńďžoid*, V Ph *-ńďžuoid*; pl.p. B Pl *-nďžołoid*, Td *-ńďžołoid*, SP *-ńďžołoi*, V Ph *-ńďžołuoid* kirppu; Td myös korppi; V syötti (ongessa), onkimato: B *ťšonďžᵘoi on must*, *hän hüp̀ńiu*. Td *ťšońďžoi* (korppi) *šüöu propašťšid* (raatoja). *kävelet kui ťšońďžoi* (sanotaan hitaasti kävelijälle).

ťšoŋgor|tta (Td); pr. *-dan*; impf. *-žīn* kovertaa, kaivaa ontevaksi.

ťšopaȉk (N) näppärä.

**ťšopettel|da* (Ph); impf. *-i* hypistellä, valikoida tarkoin: *meren ťšūrud* (hiekat) *ťš-i*.

ťšop̀|òttada (N); pr. *-otàn* hypistellä: *ťš. käziu* (käsillään).

**ťšoraidòitta|da* (Td); pr. *-u*, N *ťšoraizoitan* lorisuttaa, lirisyttää: Td *ďaло* (kovin) *vihmū ťš-u* (sanotaan, kun on suuri sade).

**ťšorai|tta* (N); pr. *-dau* liristä.

ťšo|rdak (Sn B Pl Td V), B *-ŕdaȉk*; p. Sn B Pl Td *-rdakkad*; pl.n. *-rdakad*, B *-ŕdaȉkàd*, V *-rdakàd*; pl.p. Sn B Pl Td *-rdakoid* ullakkokamari: Sn *meďďeŋ küläz oǫ ťšordakoid vīž*. B *ťšoŕdaȉkàn ìkkùn*. (v. чердáкъ.)

*ťšori|sta (TP); pr. -zou liristä: vezi ťš-zou.

ťšor|p̄ (Sn B Pl Td); p. -ppad; pl.n. -pad, B -pàd; pl.p. Sn B Pl Td -ppid (risu-) äkeen piikki (s.o. kuusen oksa), hangon y.m. haara. (ks. šorppe.)

ťšorpa|iṅe (Sn); p. -št; pl.n. -ižed; pl.p. -ižid haarainen: tadehhaŋgoiṅe (pieni lantahanko) om pikkaraiṅe i (ja) kakšťš.

ťšor|ł (N), Lh -t; p. N -łăd, Lh -tad; pl.n. N -łàd, Lh -tad; pl.p. Lh -tid piru. (v. чортъ.)

*ťšortšoł|ada (Td); pr. -àv lorista, liristä (lakkaamatta): veži ťš-àv̆, se ďalo (runsaasti) tulòv̆.

ťšo|ł (Kn Lh), Ph -ttę, tili; pl. helmitaulu: Kn ťšołi̯л (ťšołi̯л) panda laskea (helmitaululla). Ph ota ťšottę! Lh pidau hällę ťš. pidada, ťüöta iäre pitää antaa hänelle tili, eroittaa pois [palveluksesta]. (v. счетъ.)

*ťšotai|da (TP); impf. -ťťši antaa lopputili: ťš-ťťši hänen iäreh. (v. ed.)

ťšuapai|n (Ph); pl.n. -mèd sapain, naru, joka sulkee ja avaa nuotanperän, rysän: ťš. on nuoraine, kudain avaidau ťšupun (nuotanperän). (v. чапъ.)

ťšuapainnuoraine (Ph) sapainnuora: pöššin ńokas on ťš., kudamal salbatah perä merran päässä on s., jolla suljetaan perä. (v. ed.)

tsuaŕ (Sn Pl Td Kš Lh), Kn N Pk tsaŕ, Kn tsarį, N tsaŕi, V tsuari, SP soaŕi; p. Sn Pl Td Kš V Lh tsuaŕid, Kn tsarį̇d, Kn N tsaŕid, SP soaŕī; pl.n. Sn Pl Td Kš V Lh tsuaŕid, Kn N Pk tsaŕid, SP soaŕid; pl.p. Sn Pl Td Kš V Lh tsuaŕīd, Kn tsaŕīd, SP soaŕilоi tsaari. (v. царь.)

ťšua|s̄ (Sn B Pl Td Kš V TP Lh), N ťšuossu; p. Sn B Pl Td Kš Lh -ssud, Td -ssū, V -ssùd; pl.n. Sn B Pl Td Kš Lh -sud, N ťšuossùd, TP -ssud; pl.p. Sn B Pl Td Kš Lh -suid tunti; plur. myös kello: Sn mina tulee huomen kümmeneń ťšuasun aiga huondust minä tulen huomenna kello kymmenen aikaan aamulla. hällai oo ťšuasud rindal hänellä on kello taskussa (vitjat näkyvät). B mina suain (ansaitsin) ühtes ťšuasus ńed ďeŋgad (rahat). Td kümmènd vajag ühtèksä ťšuassū kello on kymmentä minuuttia vailla yhdeksän. ďumał andau hüvän ťšuasun (hyvän hetken, onnen). Kš ťšuasuin ťšiepp(ĕ) kellonvitjat. N koumę̀i ťšuossùi ruodo ruotta työ on tehtävä kolmessa tunnissa. lähtou hüvài ťšuossùi ajamai lähtee Jumalan nimeen ajamaan (v. часъ, часы.)

ťšubah|tada (Pl); pr. -tau; impf. -ť äkkiä pulahtaa (veteen).

*ťšubàhta|daze (N); pr. y. 3 p. ei ťš-tę hiiskahtaa.

*ťšubahta|zetta (Td); pr. -zou; impf. -ž pulahtaa: veži ťš-zou [kun äkkiä esim. kivi voimakkaasti heitetään (putoaa) siihen pystysuoraan].

ťšubahtoi|ttada (Lh); pr. -tan pulahuttaa (pudottaa äkkiä esim. kivi pystysuoraan) veteen: tulou ďogē, šidou kiveŋ kisā i ťš-ttau vedē tulee joelle, sitoo kiven reppuun ja pudottaa [repun] veteen.

ťšubbatog (Td); p. -ad rysän havaskielen seiväs, jossa rysä on kiinni. (v. батогъ.)

ťšub-, ťšuвbrujad (B Pl) nurkkakangaspuut: lattiaan ja patsasorteen kiinnitetyt kangaspuut, joita ei voi siirtää pois tai toiseen paikkaan, ennenkuin kutominen on loppunut. (v. збрýя.)

ťšub|i (Pl Td); p., pl.n. -id; pl.p. -īd pieksusaapas, pitkävartinen, anturoittu.

ťšubihī|ŕ (Sn B Pl), Td ťšubuhī|ŕ; p. Sn Td -rd, B Pl -rt; pl.n. Sn -ŕed, B Pl Td -red; pl.p. Sn -ŕid, B Pl Td -rid päästäinen, nokkahiiri: Sn ťš. om pikoi pikkaraiṅe (pienen pieni) hīŕ; talvel poikki dorogas (tien) ďuoksendelou.

*ťšubi|šta (B); pr. -žou siristä (veden y. m. hiljalleen kiehuessa syntyvä ääni): pieńed buľkuižed vai ťš-štau pienet kuplat vain sirisevät.

ťšubu (Td); p., pl.n. -d; pl.p. -id kupla, pore (nousee vedestä, kun kiven pudottaa).

ťšubu|iṅe (B Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* ed.

ťšubuk (B) piipun koppa. (v. чубу́къ.)

ťšug|a (Sn Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* hippa, kiinniottaja lasten leikissä: Sn *mina oľin ťš.*; *ku taboitaa̯ šindai, kädeл kosketan, ńügü* (nyt) *šina oле ťš.*

**ťšug|aiṅe*: (Sn Pl Td); pl.p. *-aižid* hippaleikki: Sn *rubedammo ťš-aižī: ükš pagenou edeл, toiń ajau ďälgē.* Pl Td *ťš-aižil*, Td *-à^{i}žīhe* hippasilla.

ťšugu sianhoukutussana.

ťšugun (Sn B Pl Td N); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* valurauta, malmi: Sn *ťšuguu̯zavot tuass‿oo̯* rautatehdas tuossa on. (v. чугу́нъ.)

ťšugunaiṅe (Sn) malminen: *ťš. pada.*

ťšuhaidoi|ttada (B Pl Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* suhauttaa: *ťš. haižud* pierrä suhauttaa.

ťšuha|ita (B Pl Td); pr. *-idau*; impf. B Pl *-i*, Td *-iž* B Pl hiljaa työskennellä, oleskella; Td sihistä, sähistä, kahista: Td *mado* (käärme) *ťš-idau. ünńäi šuľkus ťš-iž proidī* kokonaan silkkiin puettuna mennä kahisi ohitse.

**ťšuhi|šta* (Td); pr. *-žou* sihistä: *mado* (käärme) *ťš-žou da* (ja) *uivàv̆* (matelee).

ťšuhmu|ŕ (Sn B Pl), Td *ťšŭhmăŕi*, Lm *ťšuhmu|ri*; p. Sn B Pl *-ŕid*, Td *ťšŭhmăŕĭd*; pl.n. Sn B Pl *-ŕid*; pl.p. *-ŕīd* iso puunuija (varsi ja pää eri puuta). (Av чохма́рь).

ťšuhn|ida (Td Sg); pr. *-in*; impf. *-īn* kuiskaten sanoa, korvaan supattaa.

ťšuhoi (B) käärme.

ťšuhùľaďi (Td) kuiskaten: *pagištà^{u}* (puhuvat) *hiľľàkà^{i}šťši, ťš.*

ťšuhu|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. *-ťin* kuiskuttaa toisen korvaan (ettei kolmas kuulisi).

ťšuhut|uz (Sn), B Pl Td *-ez*; p. Sn *-ust*, B Pl Td *-est* kuiskutus.

ťšuihahta|da (B); pr. *-u* sujahtaa, puikahtaa: *orau ťš-u toižē pūhu.*

ťšuihhu|ta (Pl Td); pr. *-dau*; impf. *-ž* liukua, luistaa alaspäin, laahautuen liikkua kaltevaa pintaa alaspäin: Pl *ťš-dau ďiäл, mäges.* Td *hän libestüi* (luiskahti) *katoksel dai* (ja) *ťš-ž muaha. лapsed ťšuihutau* (laskevat luikua) *ďiäл.*

ťšui|k (B), TP *-kkę* lyhyenpuoleinen (puoliväliin säärtä ulottuva) turkki, jossa on kaulus: B *ťš. on vorotńikaŋke* (kauluksen kera) *põvü* (turkki). (v. чуйка.)

ťšuilada (Ph) heilua: *händäd ďätä häilümäh, ńuokad* (päät) *vuoroi* (vuorotellen) *ťšuilamah!* (kan.).

ťšu|keлdazetta (B), Td *-ǩeлdazętta*, N *-keudaze*; impf. B *-keлdīhe*, Ph *-keldih* sukeltaa: B *sotk ťšukeлdīhe.*

ťšukeлduz (Pl) sukellus.

ťšu|keлzuda (Sn), B Pl Td *-ǩeлduda*, B *-keлduta*; pr. Sn *-keлzun*, B Pl Td *-ǩeлdun*; impf. Sn *-keлzuin*, B Pl Td *-ǩeлduin* sukeltaa (uidessa).

ťšuke|łta (Td); pr. *-łdan*; impf. *-łžin*, Lm *-лďi* sukeltaa.

ťšukke|лos (B Pl Td); ill. B Pl *-лō*, Td *-łoi*, N *-лòi*, Lm *-лih* sukelluks|issa, *-iin*: B *sotk ťš-лō mäń* (sukelsi). Td *briha* (nuorukainen) *uivau ťš-лos.* N *ťš-лòi kävüu* sukeltelee.

ťšuлan (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* tuvan alla oleva aitta. (v. чула́нъ.)

ťšuлǩ|ăv (Td), Pk *-av*; pl.n. Td *-ăvòd*, Pk *-avod* kauraleipä: Td *ťš. on kagràiṅę.*

ťšuлoi (TP SP); pl.n. *-d* lumme, lumpeen lehti.

**ťšumboi|tta* (Td); pr. *-dan* upottaa: *merd* (merta) *ťš-tau* (upotetaan) *pohďai.*

ťšumoi (Td); p.,pl.n. *-d* suudelma, muisku: *ťš-d oìeìau* suudellaan.

ťšumoi|tada (Pl Td), Td *-ìada*; pr. Pl Td *-tan*, Td *-ìan*; impf. Pl Td *-tin*, Td *-ī* suudella: Pl *brihad i neišťšed ťš-tettau.* Td *ťš-ť obrazan*(?) (pyhimyksenkuvaa).

**ťšumoìaл|ta* (Td); pr. *-dat* suudella kerta voimakkaasti.

ťšumoìus (Td) suuteleminen.

*ťšum|u (Sn B Pl Td); in. -us; ill. Sn B Pl -ū, Td -ui hyvin korkealle ilmaan: Sn lükäidä (nakkaa) kivi ťš-ū! Td lükäiž miä‹ťšün (pallon) ťš-ui. Pl Td ťš-us lennossa, ilmassa (pelitermi kyykänlyönnissä).

ťšumude|лta (B); pr. -лęn; impf. -ľin, Ph ťšumutteli heitellä, viskellä ylöspäin.

ťšumuлagińe (B) kukkurapäinen.

ťšumu|ta (B Pl Td); pr. -dan; impf. -žin nousta, kohota yläilmoihin (linnuista): habukaz (haukka), piäťšköi (pääskynen) ťš-dau.

ťšumu‹ťšiu‹ťšui (Ph) kiuru, leivonen.

ťšumu|ttada (Sn B Pl), Td -tada, N ťšummùttada; pr. Sn B Pl Td -tan, Td ťšuměmùtàn; impf. Sn B Pl Td -tin heittää pystysuoraan korkealle: Sn ťš-ttau: lükäidäu (viskaa) kiven, dubinan (kepin) ľibo (tahi) küukan ülähäkš. B huškaidau (huiskauttaa) ťš-ttau. Td miňä ťšuměmùtàn kiven лòĭtozę̄ (kauas). N ťšummutàa kiveu (kivellä).

ťšuna (Td, Sg) lautajalaksinen reki t. kelkka. (Av чýнки).

ťšu|p̄ (Sn B Pl Td), Pl Td -p̀, N TP Ph -ppu; p. Sn B Pl Td TP -ppud; pl.n. -pud, Td N -p̀ùd; pl.p. Sn B Pl -puid soppi, nurkka; rysän suippo pää, nuotan peräsikko (pussi): B nuotàm pohďàs ťš. Pl ištuzennon ťšup̀ (tuvan)nurkka on painunut.

ťšupetta|da (B); pr. -u hiljaisesti kiehua (kuvaa siitä johtuvaa ääntä).

ťšupkieľ (Pl Td) rysän suipossa kärjessä olevan kokemisaukon sulkeva »havaskieli»: Td se on ťš·, mis (josta) kaťa suadau (otetaan ulos).

ťšupkoľťš (Td); ill. -ai rysän »havaskielen» rengas. (v. кольцó.)

ťšupńuoraińe (B) nuotan peräsikon nuora.

ťšuppuińe (Sn) kulmainen, nurkkainen: колмťš.

ťšupu|ińe (Sn B Td); p. -št; pl.n. -ižed; pl.p. -ižid kehrätessä pellavain t. rohtimien vähäinen loppu l. jäännös; B Pl soppi: Sn ťš-ižeę лopīn. Td kuožaľpiähä (kuontaloon) vai ükš ťš. ďiäi (jäi). B perťin (tuvan) ťš.

ťšur|a (Sn—Td N V TP Ph Lh); p. Sn—Td V Lh -ad, N -ăd; pl.n. Sn—Td V Ph Lh -ad, Kn N -àd; pl.p. Sn Lh -id puoli, sivu, suunta; puolue (pelissä): Sn mäne ťšurā dorogas mene tieltä sivuun. hän ištui oigedas ťšuraz mindai (oikealla puolellani). kuadan ťšurā (ulkopuolelle laidan). B lähťī, koňďī ťšurā i mužīk toižē lähtivät, karhu suuntaan, mies toiseen. murďinain ťš. nurjapuoli. kakš pidäu oлda poru‹ťša·teľľad (todistajaa): žeńihon (sulhasen) ťšuras (puolelta) kakš, i (ja) kńaginan (morsiamen) ťšuras kakš. šīd ťšuras-piäin pidäu vuottada hällei žeńihod siltä suunnalta hänen on odotettava sulhasta. mäne uksèn tagaze, peittaze uлgoižē ťšurā mene oven taakse, piiloudu ulkoiseen nurkkaan! Kn tagàĭńę ťš., kuga oлdàŭ ďaлgàd magàles (sängyn) jalkopää, missä jalat ovat maatessa. Td pandau kaht ťšurad merežid pannaan molemmin puolin rysää. N tagainę, eďīnę ťš. taka-, etupuoli. Ph pappi tuoi tüttärèn i vedàttàŭ (vie) toižęh ťšurah (kamarin puolelle).

ťšurài|ne (N); pl.n. -žèd syrjäinen: meńi meťťšai ťš-žèi. lähť ťš-žèi i šeižuu siirtyi vähän syrjään ja seisoo.

ťšuraлa|ińe (Sn B); p. Sn -št; pl.n. -ižed; pl.p. -ižid syrjäinen, asiaankuulumaton, kuokkavieras, vieraspaikkakuntalainen: Sn ťš-ižed rahvaz riŋgutau kuokkavieraat [häissä] huutavat.

ťšuraťši (Sn V SP Ph) ohitse, sivuitse: Sn mieles panou sūhu, a i‹ťše kuadau ťš. on panevinaan suuhunsa, mutta kaataakin o.

*ťšurį|šta (N); pr. -žou liristä, lorista.

ťšur|ī̄k (Sn B Pl Td), B -k, V -kę, TP Ph Lm -kkę, M Pk -k̀; p. Sn B Pl Td M -kkad, N -k̀ad, TP -k̀kàd; pl.n. Sn B Pl Td V -kad, TP Lm -k̀kàd, Ph -kkad, M -k̀ad;

pl.p. Sn *-kkid*, B Pl Td *-kid*, M *-ǹkid* pölkky, hirrenpätkä (halon mittainen pala hirttä); Td kangastukki (kangaspuissa): Sn *pardez ńoḱ piľittü, sei ťš.* hirrestä sahattu pätkä on pölkky. Pl *kaŋgas kiäritäu ťšurkaлę* (torvelle). V *ťšurkad haлgoda haлgoksɛ hienoksɛ* pölkyt [pitää] hakata pieniksi haloiksi. TP *ťšurǩkàd tärpitäh kirvehel, štobj tuli tarttus* (nuotio)pölkkyihin kirveellä tehdään lovia, jotta tuli tarttuisi [niihin]. Ph *koivuz leikkai* (hakkasi) *ťšurkkan.* (v. чýрка.)

ťšuru (Sn B Pl Td Sg); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* kulkunen, tiuku: Sn *ťš. oŋ keлloiń̆e, ei tobj* k. on pienehkö kello. B *heboлl‿on ťšurud kaglas.*

ťšuru|iń̆e (Sn B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* kulkunen: Sn *ťš-ižet kaglaz zvońitau* (helisevät) *hebol.* B *ťš-ižed on hebol kaglas, on istutettu remeńī* (hihnaan) [10—12 kpl.].

ťšurukeлlo (Lm) pieni vaskikello, tiuku.

ťšurukettoi|ne (TP); pl.n. *-zed* ed.

ťšuť (Sn), N *ťšüť, ťšüť*, Lh *ťšut* hiukan; vähällä, melkein (osoittaa n. s. V:n infinitiivin suffiksillista pluraalin adessiivia): Sn *saved vai ťšuťť‿ümbär panda* savea vain h. ympärille oli pantava. *vai oń ťšud‿ńokaiń̆e* on vain hiukan kärkeä. N *sihe suoĭ süďiŭ mindai, ťšüť ei heŋg lähtę* siihen määrin sysii minua, että henki on lähtemäisillään (olen kuolemaisillani). *ťšüť ei viŕida sadu* puutarha on syttymäisillään. Lh *ťšut händ ei otettu poľiťťšä* vähällä oli, ettei häntä otettu poliisin huostaan. (v. чуть.)

ťšu(ťšal (Pk) linnunpelätin. (v. чýчело.)

ťšūd (Sn Td), Sn B *-o*; p., pl.n. Sn B Td *-od*; pl.p. *-oid* ihme; Sn hassuttelija; Td kummitus: Sn *ťš-o rahvast nagrattau. ribus kävelet ku ťšūɒ* kuljeksit ryysyisenä kuin kummitus. Td *semmoiń̆e ťšūd* typerä, kelvoton olio. (v. чýдо.)

ťšū|ďida (Sn), B Pl Td *-dida*; pr. Sn *-ďin*, B Pl Td *-din*; impf. Sn *-ďīn*, B Pl Td *-dīn* laskea leikkiä, hassutella, hullutella; B Pl käy enteitä: Sn *kudam nagrattau toižid, ťš-ďiu* se joka naurattaa toisia, hassuttelee. (v. чуди́ть.)

ťšūďizend (Sn) kummitteleminen. (v. ed.)

ťšū|ďizetta (Sn), B Pl Td *-dizetta*; pr. Sn *-ďizou*, Td *-dizou*; impf. Sn *-ďīhe*, Td *-dīhɛ* kummitella: Sn *me(ťšäs ťänäpä ťšūďīhe.* Td *perìis ťšūdizou.* (v. чуди́ться.)

ťšū(ďžukkai (N) sokkosilla: *ťš. vienžim* olimme s.

ťšū(ďžuttada (N) tuudittaa (lasta).

ťšūr (Sn Pk), TP Ph Lm *-u*; p., pl.n. Sn Ph *-ud*; pl.p. *-uid* karkea hiekka, sora: Sn *ťš. oŋ kaŋgahal üleń ďäred* (karkea) *liete* (hiekka), *vedetäu dorogoiлę* (maanteille). TP *ťš-u on ďärei pesku* (hiekka).

ťšūr (Sn B Pl Td), Pl Td *ťšur* huudahdus, kun esim. toinen palaa leikissä menemällä rajan yli tahi kun löytää jtk; kun leikissä sanoo *ťš.*, niin sanojaan ei enää kosketa: Sn *ťšūr, mina šinun taboiťin! ťš., ühtez mina löužin dorogal* (tiellä)! [tällöin löytö on jaettava puolekkain]. Pl *ťšur, paloid! ťšur, minun* löytö minun! [toisille ei tule osuutta]. (Av чуръ.)

ťšūsta|ǩ (B Pl); pl.n. B *-kòd*, Pl *-kod* näppylä (ihossa). (Av чустя́къ.)

tsvet ks. *svetī.*

tsvetkaiń̆e (B), Td *tsvietaiń̆e* pieni kukka. (v. цвѣт|ъ, -óкъ.).

ťšü|lk (Sn B Pl Td), N *-lǩü*, V *-lkkü*, TP Lm *-лkkü*; p. Sn B Pl Td *-lkküd*; pl.n. Sn B *-lküd*, B Pl Td *-lkùd*, B *-lǩüd*, *-лküd*, Kn Pk *-лǩùd*, TP *-лǩüd*; pl.p. Sn B Pl Td *-lküid* sylkky, pellavannuppu: Sn *ťšülküt survotau, šieglotau* (seulotaan), *rouhitau, šīt* (sitten) *piäzou šiemend.* B *ťšülkùd puidau, survotau humbaris. ťšülǩū mänou pelvaz.* Kn *rībìmme ťšülǩùḑ.*

ťšülkküheiń (Td) peltohatikka (spergula arvensis).

ťšül|ťš (Sn B Pl Td N Pk), Td *-ťš*, Ph Lm *tülťšę*; p. Sn Pl *ťšül|ťšäd*, B Td *-ťťsäd*; pl.n. Sn B Pl Td Lm *-ťšäd*, B Td *-ťšàd*; pl.p.

Sn B Td Pl *-ťšid* tylsä: Sn *veiťťš‿on ülee ťš.* B *ťš. veiťš, vikateh, kassaŕ, kirvez.*

ťšülťše|tä (Sn Pl Td), B *-ta*; pr. Sn Pl Td *-ndän*, B *-ndan*; impf. Sn *-ežin*, B *-nďin*, Pl *-ńď*, Td *-n$^{d'}$ž* tylsyttää, tylsentää: Sn *ела ťš-ndä veiťťšed!* B *елдат minuŋ kirvehid ťš-kkoi!*

ťšülťše|tä (Sn B Pl Td); pr. Sn *-nöu*, B Pl *-nou*, Td *-nöu*; impf. Sn Td *-ń*, B Pl *-i* tylsyä: Sn *veiťťš‿oo ťš-nnü.*

**ťšüňďž* (N); pl.n. *-ùd* onkimato, kastemato. (Av чýнжи, цюнжи.)

ťšüö|ttö (SP Ph Lm); p. SP *-ttüö*; pl.n. *-töd*, Lm *-ïtöd*; pl.p. SP *-ttölöi* onkimato, -liero.

ťšähmä|tä (Pl Td); pr. *-dän*; impf. Td *-ž* Pl hiljakseen, Td hosuen l. kiireesti tehdä työtään: Pl Td *ťš-däu ruadau.*

ťšäig (B Td); g. *-ün* mäiskähdys, kämmenellä lyönti poskelle (vihassa): B *oivan ťš-ün oťťin* [kun liukkaalla jäällä luiskahdin ja kaaduin selälleni].

**ťšäigäh|tazeta* (B); impf. *-timoi* mäiskähtää (kaatua liukkaalla jäällä).

ťšäigäi|tä (Pl Td); pr. *-dän*; impf. *-žin* mäiskäyttää (lyödä kämmenellään toista poskelle).

ťšäime (Pl Td) helle.

ťšäkki‹ťšiu‹ťšoi (B), Pl *ťšak‹ťšiu‹ťšoi* kivitasku, hiistakka (kivikoissa ja raunioissa oleskeleva lintunen): *ťšäk ťšäk ťšäk: se häll‿om pajo* (laulu) *i* (ja) *pagin* (puhe).

ťšändž (Pl Td); g. *-än* vastaankinaaja, lörpöttelijä: *aik ťš. oled.* (Av чáнжа.)

ťšändžä|ta (B), Pl Td *-tä*; pr. Td *-dän*; impf. *-ž* laverrella, irvistellä ja soittaa suutaan; Pl yhtä ja samaa toistaen kinata jkta vastaan: Pl *heitä* (lakkaa) *ťš-tä!* Td *ела ťš-dä* älä lavertele! (Av чáнжать.)

ťšä‹ťš^{u}öimarď (B) variksenmarja.

tua (Sn B Td Kš N Pk), Td *tòa*, Pl V TP Ph M *tuai*, SP *tai*; p. Sn Pl Kš V Ph M *tuada*, B Td *tuad*, Td *tòada*, SP *toada* tuo: Sn *t. briha* (nuorukainen) *tuada ńeišťšüī ľūbiu* (rakastaa). TP *tuai on minun ďiäďö* (setä). Pk *tuas‿on tobď kivos* tuossa on iso kinos. (ks. *nua.*)

tuaga (B Td M), B Td *tòaga* tuolla: Td *tòaga-piä* tuolta. *tuaga om miťťuiźe лаgeɒ koht* tuollapa on suuri aukea (metsätön) paikka!

tuagaл (Sn Kš Ph), Td *tòagaл* tuolla: Sn *t. meľš ралau.* Td *tòagaл tuľi pilťšottau* (pilkottaa): *šigä* (siellä) *oŋ külä.*

tuana (Pl Td), SP *toane* tuonne.

tuan|doi (Sn B Td M), B *-oi* taannoin, äskettäin: Sn *t. mina oľiń ťeil.*

tuas (Sn) taas: *mäńi tuaz mu‹ťšoiľľu* (vaimonsa luo). *tuas veì лuaďī* t. vettä valmisti (loitsi). *hän pūtui tuaš‿ših akkā* hän joutui t. sen akan luo.

tuaste (Td) taas: *ńügü t. лoppišťšì šüömižed* nyt t. loppuivat ruoat.

tuaz (Sn B Td), V Ph *-ę*; p. Sn B Td *-ad*; pl.n. *-ad*, Ph *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid* metallinen pesuvati. (v. тазъ.)

tuatto (Td TP Ph), SP Lm *toatto*; p. SP *toattoa*, Ph *tuattod*; pl.n. Td *tuatòd*, SP *toatad*, Ph *tuatod*; pl.p. SP *toattoлoi*, Ph *tuattoл^{u}oid* isä: Td *oli tuatòл pòig.* TP *tuattas* (isäsi) *kuťťšū, mäne tuattas-лu. tuattah paidah лaps(i) punotah* isänsä paitaan lapsi kääritään. SP *oľin toaťaл-лuo.*

tubaha|iźe (B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* typäs.

tubahi|ī̄k (Sn B); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* typpäikkö: Sn *rugiž, kagr oŋ kazvanu šiл kohtaл ülee saged* (tiheä), *se on t.*

tubaretkę (Lm) töyrytuoli (selkänojaton). (v. табурéтка.)

tuba|z (B); pl.n. *-had*; pl.p. *-hid* typäs, pena: *t-hiллā* (typpäissä) *kazvetau pūd, ruogod, heinad, rugiž.*

tubra|ī̄k (Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* ukontuhnio.

tufľ (Pl Td V); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* matalakenkä. (v. тýф|ель, -ля.)

tuge|ta (Sn B Td N); pr. *-dan*, Kn *-ìàŭ*; impf. Sn B Td *-žin* tueta, varustaa tuilla: Sn *heinät* (suova) *kuadutau, pid^{i}äu t.*

B *suabran* (suovan) *лuoin i* (ja) *t-žin*, *tuged pańin. aid t-tau. t-ttu pertť kui vahn ak šeižū.* Kn *t-ìàŭ suabr.*

tug|i (Sn B Pl Td Kš N V); p. *-ed* Td *-èd*; pl.n. Sn B Pl Td Kš V *-ed*, B Td N *-èd*; pl.p. Sn B Pl Td *-id* kallellaan seisova, nojaava tukipuu l. tukiainen (suovassa, aidassa), pönkkä oven takana): Sn *tuged azetettau heińsuabrā* (-suovaan). *tuged om podvaлas* (varastohuoneen oven takana). *suabraл* (suovassa [kahden puolen]) *on tuged, štobi ei* (ettei) *häilüiž* (heiluisi). Pl *sòabran tuged: lühüdät, keškimaižet, kołmandet ľibo* (eli) *piťkat tuged.* N *kahtèn лuodai eźimaižī tugīhei suoi* kahden luovat [suovaa] ensimmäisiin tukipuihin asti.

tugipū (B) sillan kannen kannatinpuu.

tuh|a (Sn—V SP Ph Kj M Pv); p. Sn—V Ph Kj M Pv *-ad*, Kš N *-àd*, N *-àndèht*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj M Pv *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td Ph M *-id*, Kn Kš *-īd*, Kš *-anžīd*, SP *-ī* tuhat: Sn *kakš tuhad.* B *tuhid miehid* tuhansia miehiä. *kaks tuhad, kahtele tuhale.* Kš *šinun t-anžīd milei ei pidä* (minä en tarvitse). N *oleťťī kai* (kaikki) *kakskümmekaks t-àndèht.*

tuha|hiń̀e (Sn Kš), Kn V Pv *-hīne*, Ph *-iné*, Kj *-hīńe*; p. Sn Kš *-hišt*; pl.n. *-hižed*; pl.p. *-hižid* tuhannes; tuhannen ruplan seteli; tuhat ruplaa maksava: Sn *t. doľa* (osa).

tuhakund (Sn) tuhatkunta: *ďeŋgad* (rahaa) *on t. hälläi.*

tuhandehīne (V) tuhat maksava.

tuha|ńďž (Td); p. *-ì*; g. *-nden* tuhannes.

tuh|ď (Sn B Td), Ph *-jo*; p., pl.n. Sn B Td *-ďod*, Td *-ďòd*, Ph *-jod*; pl.p. Sn B Td *-ďoid*, Ph *-juoid* pensas: Sn *raittuhď oo sūŕ.*

tuhďi|k (Td); p. *-kkod* pensaikko, typäs.

tuhk (Sn—N), V TP Ph Lm *-ę*, SP *-u*; p. Sn—V Ph *-ad*, TP *-àd*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Lm *-ad*, N TP *-àd*; pl.p. Sn Pl Td V Ph *-id*, Kn Kš *-īd*, SP *-ī* tuhka: Sn *haлgot paлetau, ľienou t.* ‖ *t-as keitetäu poroD* (lipeää).

tuhkhavad (Sn) tuhkasäkki.

tuhksob|a (Sn B Td), TP *tuhkęsoba*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. *-id* tuhkapussi, jota käytetään pesussa: Sn *sobid būťťšides tuhkat pandau havadō, da se t. pandau būkkā kaikis piäľimäižikši* vaatteita pestäessä tuhkaa pannaan pussiin, ja se tuhkapussi pannaan pesusoikkoon päällimmäiseksi. TP *sobàd būkkuh laďďatah, sīd pandah tuhkęsoba piäle* vaatteet ladotaan (mätetään) pesusoikkoon, sitten pannaan t. päälle.

tuhm (B Td Lh), Lm *-ę*; p., pl.n. B *-àd*, Td Lh *-ad*; pl.p. B *-ìd*, Td Lh *-id* tyhmä; ruma: Td *oi sa tu·hm‿oled hü·vä nügüde* oi, kylläpä sinä nyt olet kovin tyhmä!

**tuhmeńiška|ta* (Ph); pr. *-ndou*; impf. *-azi* alkaa tulla rumaksi, huonoksi.

tuhu (B N V TP Lm) tuisku, pyry: V *t. on ku лumen tūлel kandau.* TP *t., ku pandud* (satanutta) *лundę kandeлou.*

**tuhurda|da* (Ph Lm); pr. *-u* pyryttää, pyrytä: Ph *t-u, tūлou ülen äijäл* (kovasti), *kiehū лumi.*

**tuiga|da* (N); pr. *-u* kolista: *mašin t-u* juna tulla kolisee (kuuluu kaukaa).

**tuikai|tta* (N); pr. *-dau* pamauttaa, paukauttaa: *mužik* (mies) *t-dau ambuu.*

**tuimehtu|da* (B); impf. *-in* korvat tukkoon menevät: *kai minä t-in* aivan korvani menivät tukkoon.

**tuimutta|da* (N); pr. *-u* kolistaa, tömistää (puida): *hän t-u mī vai väged* hän puida t. kaikin voimin.

**tuimulàška|ta* (N); impf. *-až* alkaa kolistaa: *mužik* (mies) *t-až uksęn* (oven) *taga.*

**tujaht|ada* (Ph); impf. *-ettih* kumahtaa, kolahtaa: *pīhted muale t-ettih* pihdit maahan pudota kumahtivat.

**tujai|tta* (N); pr. *-dau* kumista: *lähtäi ajamài vai muo t-dau* lähtevät ajamaan, niin että maa kumajaa.

tuju|s̄ (Sn Pl Td); p. *-ssad*; pl.n. *-sad*; pl.p. *-soid* maitopusu, tuohinen maitoastia. Sn *t.*: *ümbär* (kehys) *tuohińe*, *pohď i* (ja) *kate* (kansi) *puińe*, *paŋgaŋ* (rivan) *kere*. (ks. SKOK I, s. 326, k. 260.) (Av тюсъ.)

tujusaińe (Pl Td) pieni, tuohinen voiastia (matkoilla käytetään). (v. ed.)

tu|k̄ (Sn B Td N Lh), Ph Lm *-kkę*; p. Sn B Td N TP Ph Lh *-kkad*; pl.n. Sn B Td Ph Lm Lh *-kad*, B *-kàd*, Td N Ph *-kàd*; pl.p. Sn B Td TP Lh *-kkid* hius: Sn *mina oťin tukis veďin händäi* minä tukistin häntä. B *tukk‿om‿piäs*. N *tukkad pies ei ounu* (ollut). Lh *papiл tukad лaskedu* (tukka silmillä). Sg *tukìs vanuttada* antaa tukkapöllyä.

tu|k̄ (Sn B Pl Td), N TP SP *-kku*; p. Sn B Pl Td *-kkud*, SP *-kkū*; pl.n. Sn B Pl Td SP *-kud*, N *-kùd*; pl.p. Sn B Td Pl *-kuid*, SP *-kkилoi* kasa, läjä: Sn *реlvast*, *habud* (hakoja) *t.* B *ükšī tukkuihe* samoihin kasoihin. Pl *лumem püöhtäu ühtē tukkū*, *se kivos* lumen kieputtaa yhteen kasaan, se [on] kinos. N *iśtuttai koumę̄ŋkeskèn* (kolmisin) *ühtès tukùs*.

ťuk̄ (N) pakka, mytty (kangasta). (v. тюкъ.)

tukaińe (Td) tukkainen; hieno hius: *vałget‿t.* valkotukka. *łaŋk-se on kui t.* lanka on [hieno]' kuin hius.

tukkunain|ę (N), Ph *-e* kokonainen, kokonaisuudessaan.

tukłaud (Td); p. *-ad* tukkapää: *t-an ďäŕiťäu* antaa tukkapöllyä, ottaa tukasta kiinni. *t. lämbiž* (kuumeni) [tappelussa]. *ota t-as kińďi* ota tukasta kiinni!

tukuл (SP Ph) kokonaan: SP *t.* (juurineen) *lähťi pū*.

**tukuta* (Kš); pr. *tukkudan* koota, kerätä kokoon.

tuлda (Sn—Kš V—Ph Kj Lh Pk), Td *tŭлdă*, N *tuuda*; pr. Sn—Kš V SP Ph Lh Pk *tuлęn*, B N Ph *tuлę̄n*, Td TP *tułęn*, Kj *tuľen*; impf. Sn B Pl Td—V SP Ph Lh *tuľin*, B Td *tulin*, Kn Kj *tuľīn*, Td N *tuľìn* tulla; haista, tuoksua: Sn *ńīkši aigoikši tuľďī* siihen mennessä tulivat. *astuďi* (jalan) *tuľďī*, *ei hebol*. *kakš verkkod agďakkai*, *se tuлou ďund* kaksi verkkoa päikkäin, se on jata. *ďereťńik tuлou* (on) *paha sana*, *ei hüvä*. *stuan* (kämppä) *oo лaudoiz лuaďittu*, *katettu ükšbokaižekš* (yksisivuiseksi), *štobi* (ettei) *vihm* (sade) *ei tuľīš*. *meďďeŋ kielē tšiuruińe tuлou* meidän kielellämme se on varpunen. *dūχuлę tuлdau* haisevat. B *käded razvaлę tuлdau*. Pl *kaлaлę ľibo miллę tahto tuлou* kalalle tahi jollekin haisee. Kn *püördüksiл-piäi tuлduhut svoaďbo on ďo лoppizęn* [nuorenparin] oljaimista tultua häät ovat jo päättyneet. Td *a ku miĭлai tuлou pikkaraĭńe* mutta jospa minulle syntyy pienokainen? *iťšeллęi ńälg tuľi* minun (itseni) tuli nälkä. N *konďiau on tuunu* karhulla (ajaen) on tullut. *tuugat ťännä minun nustę* tulkaa tänne minun luokseni! *hüvä tuľi ťüťťäręлę*, *vägimuna vävü om* (san.) hyvin kävi tyttären, isokyrpäinen on vävy. Ph *pappi kaťťšòŭ ďieлòn tuлnudę̄ks* pappi huomaa asian (ajan) tulleeksi. *sīd tuлou kaлàd veneh* sitten tulee kaloja veneellinen. Lh *tuлou pühäpäiv* (sunnuntai). *tuľi pakimmā* (kerjäämään). Pk *ďūri końďan keškkohtas tuлou pū*, *kuhu pidaiž ambuda* juuri karhun keskiruumiin kohdalla, mihin pitäisi ampua, sattuu (olemaan) puu.

tu|łehmo (TP Ph), Lm *-лehmo* hiillos, liedos, uunin suun sivulla syvennys, johon uunista hehkuvat hiilet vedetään ja jossa keitetään hahloissa kattilalla; Ph myös ahjo.

tuлend (Ph Lh) tulenta, tuleminen: Ph *toižeh lähtegeh pandah koukku*, *kudain vardjoiťšou valkin tuлendan* toiseen avantoon pannaan käsälä (koukkuniekka t. kaareva puu), joka ohjaa (talvinuotan) uittosalon kulkua [jään alla].

tuлęnťišku (B V), Lm *tulenťišku* salama: B *t. räjahtau*, *taivaz avaiduu*.

tuлęškatta (Td); pr. *tuлęškaden*, N V Ph

tuľiškanden, Kj *tuľiškatah*, M *tuľiškaden*; impf. Td *tuлęškažin*, V Ph *tuľiškaažin*, M *tuľiškain* alkaa tulla: Td *рлоіńіkàd kałęlàй kodi, veži šīd ei tuлęškădę* kirvesmiehet kattavat asuinrakennuksen, sitten ei vesi pääse tulemaan. TP *hä'n ei tuliškannu kodih, a pimeni* hän ei kuulunut tulevaksi kotiin, mutta pimeni. Ph *tuľiškaaźi vihme* (sade). *kuń(i) ei rahvas tuľiškata* kunnes rahvas ei rupea tulemaan. M *tuľiškadou pruazńik* on tulossa juhlapäivä.

tu|łętełda (Pl Td), TP *-łełлtta*; pr. Pl Td *-łętelen*, Ph *-łettелou*; impf. Pl Td *-łęteľin* yrittää tulla jhk, käydä, pistäytyä jssk: Pl *minä tułęteľin mond kierad* kävin monet kerrat. Td *hüö do vīš kierad tułęteľdī piästämäi* he jo viisi kertaa yrittivät tulla pelastamaan [mutta eivät onnistuneet]. *hüö vai käumäi tułęteľdī* he tulivat vain pistäytymään. Ph *tułettelou калad regin kaksin i колmin* silloin tällöin tulee kaloja pari kolme kuormallista kerrallaan.

tu|ľi (Sn Td N Ph M Lh), Pl Td TP *-li*; p. Sn B *-лd*, Pl *-łt*, Td *-łd*, N *-ud*, TP *-лt*, Ph *-лtę*; g. Sn B Td N Lh *-лen*, Pl *-łèn*, V *-лęn* Td TP *-lèn*, Ph *-łen*, Lm M *-len*; pl.p. Sn *-ľid*, TP *-lid* tuli, valkea: Sn *sua* (viritä) *t.!* *t. roikottau ралau* t. loistaen palaa. B *олal* (piikivellä) *suad tuлen. tuлd iškou* salamoi. *tulen vai panen da keitan* tulen vain laitan [teekeittiöön] ja keitän. *tuлenišku* salama. N *suou* (virittää) *tuлen. ei varaida tuud ńi tervăd* ei pelkää tulta eikä tervaa (ei mitään). TP *azutťih* (tehtiin) *tuli nītułę. lähtedih rahvas kai eťťšimäh tulideŋkełę* läksi kaikki väki etsimään tulien, kanssa. Ph *pandah tervaštę halgoštę, se viritetäh tułeh* [tuulaskouraan] pannaan pieniä tervashalkoja ja ne viritetään palamaan.

tuľihaud (Sn B Td), B Td N *tulihaud*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. *-oid* hiillos, liedos, syvennys uuninsuun sivulla, johon uunista hehkuvat hiilet vedetään; siinä kattilalla hahloissa keitetään: Sn *hīľet pidetäu t-as.* Td *kaťťilan pańin kiehumā t-алę. ota tulihaudas tuhkad!*

tuľikobr (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* tuulaskoura (tuulastajan valaistusteline).

tuľikolesńiťš (N) tulirattaat. (vrt. v. колесни́ца).

**tuľiküb|èn* (N); pl.n. *-enèd* tulikipinä.

tu|lińe (B), N *-ľīnę* tulinen: B *t. pakaińe* (pakkanen).

tuľipiza|ŕ (B); pl.n. N *-ręhèd* tulikipinä.

tuliši|a, -ä (Td), Sg *-ćа, -ćä* tulenpito- l. keittopaikka niityllä (pitkät ajat sama).

tuliverando (V) kaskessa yhdessä paikassa palava tuli.

tu|lī (Sn B Kn Td); p. Sn Td N *-ľijad*, B *-ľiad*; pl.n. Sn Td N *-ľijad*, B *-ľićàd, -ľjàd*; pl.p. Sn Td N *-ľijoid* tulija; tuleva, seuraava: Sn *tuľijaa vuoden* tulevana vuonna. B *tuľian kezàn, tuľićàn vuodęn, tuľijam vuoden. tämä lienou tuľjàkš vuoì* tämä tulee tulevaksi vuodeksi. Td *tuľī päiv.* N *tuľijan kezan. äijon tännä tulijoid, vähä on lähtijoid* (sad.).

tuл|k̄ (Sn B Pl Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*, B *-kàd*; pl.p. Sn *-kid*, B Pl Td *-kkid* kaljatynnyrin puutulppa, tappi; pyöränrumpu, -kappa: B *t., kuga-piäi vuaš valū* tappi, mistä kalja valuu. (v. ту́лка.)

tuлokaz (B) tuloa tuottava (asia).

tuлovišťšo (N); g. *-n* ruho, ruumis. (v. ту́ловище.)

tuľćši|k̄ (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad* pärepihti: *ďalgoikas t.* lattialla seisova p. *šeinā iškedud t-kad* rako- l. seinäpihdit.

tuлuk|sed (Sn—Td V SP Lm); pl.p. Sn B Pl Td *-šid*, Kn *-šīd*, SP *-sī* tulukset: Td *t.*: *ola* (piikivi), *iškim* (tulirauta), *rikki*, *tagл* (taula).

tuлu|p̄ (Sn B Td), TP Ph *-ppę*; p. Sn B Td *-ppad*; pl.n. *-pad*; pl.p. *-poid* isot matkaturkit: Sn *t-pp on tobď* (suuri) *pövü* (turkki), *piťk, vorotńikaŋ* (kauluksen) *kerε*. B *лambaz-, reboin-, oravan-, kondijannahka-*

hižed t-pad. t-pas hoť kivokselę viered, ed külmä matkaturkeissa vaikka kinokselle paneudut, niin et palellu. (v. тулу́пъ.)

tum|an (Sn B Td TP Ph), N Lm *-àn*; p. Sn B Td Ph *-anad*; pl.p. Sn *-anoid* sumu: Sn *vedes-piäi t-aą nouzou. meil t. oǫ šügüzel i* (ja) *kevädel vähä üö piäzöu* (harva se yö). B *ďärvell‿ei sa pūttuda ńi kunne t-anas* järvellä ei voi päästä mihinkään (paksussa) sumussa. *t. huondeksel oŋ ku savu heittazou* s. aamulla on kuin savu laskeutuisi. Ph *t. laski* (laskeutui). (v. тума́нъ.)

tumeh (N) ummenhaju, tunkkaisuus.

tumehtu|da (N); impf.*-i* ummehtua, tunkkaantua: *rugìž, kagr t-i* (on tumehtunut) [kun ei idä].

tundema|toińe (Sn B Td), Td *-tuińe*; p. Sn B Td *-tošt*; pl.n. Sn *-ttomad*, B Td *-toižed*, Td *-ttumad*; pl.p. Sn *-ttomid*, B Td *-toižid*, Td *-ttumid* tuntematon, ei tuttu: Sn *t-tošt rahvast* (väkeä) *oľi äij* (paljon) *šigä* (siellä).

ᵗundoz (B) tuttavuus: *ku·ŕg‿i re·buoi luaďitľī tu·ndoz.*

**tund|uda* (B); pr. *-ū* eroittua, näkyä: *ei tundu ńi rožad, ńi ńeńäd, üńńäi veres* ei saata eroittaa kasvoja eikä nenää, [niin on] kokonaan veressä.

tundu|stada (Sn B Kn Td Kš V M), SP *-stoa*, Ph *-stai*; pr. Sn B Kn Td Kš V SP Ph M *-stan*; impf. Sn *-šťin*, Sn Td Kš SP M *-šťšin*, B Td *-šťš*, *-šťš*, Kn *-sťìn*, V Ph *-sťin* tuntea jälleen: Sn *mina hänen t-šťin, hoť* (vaikka) *hätkeń* (pitkään aikaan) *en nähnü* (en ole nähnyt). B *ken šinda endžimaižekš t-šťš?* Kš *t-stan miehen, šiän* (paikan).

tundu|stasta (Pl); pr. *-stazen*; impf. *-stažin*, B *-šťšimoikse* tuntea jälleen, tutustua toisiinsa: Pl *tuttau mież da* (mutta) *eę voinu t.* (t.j.).

tundust|uda (Pl Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* tutustua:Pl *kuga* (missä) *šinä t-uid hänei?*

tuŋg|eda (Sn B Td N Ph); pr. *-en*, Lm *-etah*; impf. B Td *-in* tunkea, lykätä, työntää: Sn *midä olnou* (lienee) *pandu šinne, t-edu?* B *ühtell‿oŋ kädess‿a·srag* (atrain), *toińe veneht t-ou šeibähäl* (seipäällä) [tuulastettaessa].

tuŋge|zetta (Sn Td), B *-zeta*; pr. Sn B Td *-zen*; impf. *-žin*, Ph *tuŋgih* tunkeutua: B *tuŋgīhe komnattä* (huoneeseen). *pitkaťš t-zou loŋgaižes-piäi peŕťťī* käärme t. (oven)raosta pirttiin.

**tuŋge|nduda* (B), N *-zuda*; impf. B *-nduin*, N *-zuin* ed.: N *ťämä t-zunnu snuoṗuihei ďieḱäinę* tämä, lukkari, oli tunkeutunut lyhteiden sekaan.

tuŋgipū (N) jyvä- l. riihikola, varrellinen lauta, jolla jyvät riihessä puimisen jälkeen lykätään yhteen kasaan.

tuoda (Sn B Pl Td Kš N TP Kj M Pk); pr. *tuon*, Ph *tùoᵘ*; impf. Sn B Pl Td Kš N Ph M Pk *tuoin*, Sn *tuᵒin*, Sn B *tᵘoin*, Td *tᵘòin*, N *toi* tuoda: Sn *hän tᵘoi ďäreďid* (paksuja) *puid pihalę*. Td *ak tuoŏε kolme ďäiťsàd* (kananmunaa). Kš *tuonuižīn hebon meťšàs-piäi* olisin tuonut hevosen metsästä. N *kandoi* (poiki) *lehm, tuoi vazaą* (vasikan).

tuoda|u (Sn Kš); p., pl.n. *-vad* tuotava.

tuogèmbaľi (N) tuonnempana.

tuo|h (Sn—N Pk), N *-ḥ*, TP—Lm *-hi*; p. Sn—Kš Pk *-ht*, Td *tuŏht*, SP *-htu*, Ph *-htę*; pl.n. Sn—Kš TP—Lm *-hed*; pl.p. Sn B Pl Td Ph *-hid*, Kn Kš *-hīd*, SP *-hī* tuohi: Sn *t-hez luaďittu bašmak* (matala kenkä) *oǫ luapoť* (virsu). B *t.*[kattoaineena] *kestäu kaikiš enamban, se happane ei.* Td *piästăďă* (kiskoa) *koivùs tuŏht.*

tuohbura|ḱ (Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* tuohikopsa, -vasu. (v. бура́къ.)

tuoh|iṅe (Sn B Pl Td Kš), B *-ìṅe*, NV *-īne*; p. Sn B Td *-išt*, B Pl Td Kš *-ìšt*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *-ižed*, N V *īžed*, Ph *-ižèd*; pl.p. Sn B Pl Td *-ižid*, Kš *-ìžīd* tuohinen, tuohi-: Sn *t. buraḱ* tuohikopsa, -vasu. B *t. nuor oŋ kädèl* (käsin) *pľe-*

ťittu (punottu). *t. келлоŋkanduin* (kellonhihna lehmällä).

tuohiviršli (SP); p. *-ī*; pl.n. *-id*; pl.p.- *ilöi* tuohivasu, -kopsa.

tuohkatolz (Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* tuohikatto: *majoile лоаďitau t.* metsäsaunoihin tehdään t.

tuohľlebu (Sn), B Td *-lebu*; p., pl.n. Sn *-ľebud*, B Td *-lebud*; pl.p. Sn *-ľebuid*, B Td *-lebuid* tuohilevy: Sn *t-ľebuz voi лиаďida robeht ľibo* (tahi) *mūn*.

tuohmältš (Td); p. *-ťťšüd*; pl.n. *-ťťšüd*; pl.p. *-ťťšüid* tuohipallo (sen sisään on kätketty muutamia pikku kiviä rapistimiksi). (v. мячъ.)

tuohrobeh (Td) tuokkonen, rove.

tuohlus (Sn Td N SP Ph Lm Lh), B Td Kš Pk *-uz*, N-*ùz*; p. Sn B Td Kš Lh *-ust*, SP *-ustu*, Ph *-ustę*; pl.n. Sn B Td Kš N SP Ph Lm Lh Pk *-uksed*; pl.p. Sn B Td Ph Lh *-ukšid*, Kš *-ukšīd*, SP *-uksī* kynttilä: Sn *viritä t. паламā. razvas t-ust валетau*. B *razvaižed, paľmovijat t-uksed* tali-, stearinik-t. Td *ďumалan t-ukseę vaha* jumalankuvan edessä pidettävän kynttilän vaha. N *t-uksen pidettau* kynttilänjalka.

tuohuzvaha (Kš) kynttilänvaha.

tuoллai (Pl) tuolloin (mennyttä aikaa).

tuom (Sn—N Pk), V TP Ph Lm *-i*; Pl Td Kš N *-d*; pl.n. Pl Td Kš *-ed*, Kn N V TP Pk *-èd*, Ph *-ę̀d*; pl.p. Pl Td *-id*, Kn Kš *-īd* tuomi.

tuomahalińe (B Pl); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni tuomi; tuomivitsa: B *t-ižes robeľlen лuda лuaďitau* t-vitsasta tuokkosen luta tehdään.

tuomenmuarď (Pl); pl.n. N *tuɔmmuɔrďàd*, TP *tuomenmuarďàd*, Ph *tuomènmuarďàď* tuomenmarja.

tuomilk (B Pl); pl.p. Pl *-kkoid* ed.

tuomikmarď, tuŏmikonmarď (B); pl.n. *-àd* ed.

tuomikpū (B); pl.n. *-d* tuomi.

tuomlińe (Sn B Td), B *-ine*, N *-īne*; p. Sn B Td *-išt*; pl.n. *-ižed*, Td *-ižę̀d*; pl.p. Sn B Td *-ižid* tuominen: Sn *adrviťš on t. suaroiss‿ümbär* aatran reisivitsa hangon haarojen ympärillä on t. B *t-ine viťš. leikkai t-ižen ruagaižen* (vitsan). Td *t-ižę̀d pajŭd* [reessä].

tuompū (Td N) tuomi.

tuomuoi (Kn) tuomenmarja.

tuonnę (B) tuonne.

tuor (Td Kš); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid* turve.

tuorlez (Sn—Kš V SP Ph Pk), B *-ęz*, Td *-ę̀z*; p. Sn—Kš V *-est*, SP *-estu*, Ph *-estę*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph *-ehed*, B *-ęhęd*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph *-ehid*, Kn Kš *-ehīd*, SP *-ehī* tuore, raaka, kypsymätön; kostea (ei kuiva): Sn *t. rokk‿oŋ keiťettü*. B *t. leib, кала, rok. t.* (ei kuiva) *viľ* (vilja), *soba* (vaate), *käži, nahk, нaлg. kuoŕitettau t-est mändüd* kuoritaan tuoreita (ei kuivia) mäntyjä. V *t-ehes pūz on azuttu* (tehty), *ei kuivas, huon on.*

tuoška|ta (B); pr. *-dou* (alkaa) tuoda: *vuotťin* (odotin), *vuotťin, veneht ei t-nnu.*

tupeht|uda (Sn B), B *tupeht|uda*; pr. Sn B *-un*; impf. *-ui* tukehtua: Sn *лast ei pidä kattada* (peittää) *umbipiähä* (umpipäähän), *t-ū*. B *t-ui savū, veďē. mändähäižeл habul‿lüödau, štobį tupèhtuiž, sambuiž* männynhavulla lyödään, jotta [metsässä tuli] tukehtuisi, sammuisi.

tupehtu|ttada, tupehtoi|ttada (Sn), B *tupehtoi|ttada*; pr. Sn B *-tan*; impf. *-ťin* tukehduttaa: Sn *ei pidä лast t.* B *ńäńńī* (rintaan) [äiti] *tupehtoittau лapsen.*

tuppi (N) tuohesta tehty astia marjojen keruuta varten.

turb (Sn—N Lh), V Ph Lm *-ę*; p. Sn—N V Ph Lh *-ad*; pl.n. Sn—N V Ph Lm Lh *-ad*, B N *-àd*; pl.p. Sn B Pl Td N Lh *-id*, Kn Kš *-īd* turpa (hevosella, koiralla, sialla, lehmällä y.m.): B *hebon t. ďäniž лиapaл* (käpälällä) *lüöu t-ā. koiraл t. veres.* Pl *anttau t-id müöi* lyödään [ihmistä] kasvoihin. *ižand ätkäidau t-ī* isäntä lyö [miestä] kasvoihin.

turbe|d (B); sup. pl.n. TP *-(imàD* turpea, tuuhea: TP *andełę minułę tuhis ozaizis t-(imàD ozaizèd* (itk.) anna minulle tuhansista osista runsaimmat osat!

turbedai|ne (Ph); pl.n. *-žed* tuuhea(villainen): *turkin kandoi* (toi) *t-žen* (kan.)

turbežikko (B) turpeikko.

tu|rbiž (Sn B Td N), Sn Pl N V *-ŕbiš*, B Ph Lm Kj *-rbiš*, Kn Pk *-ŕbiž*, Kš *-rb̄eh*, N *-rbeh*, SP *-rbiź*; p. Sn Kj *-rbišt*, B Td *-rbeht*, Pl Kn N V *-ŕbišt*, Kš *-rb̄eht*, SP *-rbiśtu*, Ph *-rbištę*; pl.n. Sn—Td V SP—Kj *-rbehed*, B Kn *-rbehèd*, Kš *-rb̄ehed*, N V *-ŕbehed*, N *-rbęhęd*; pl.p. Sn B Pl Td Ph *-rbehid*, Kn Kj *-rbehīd*, Kš *-rb̄ehīd*, N V *-ŕbehid*, SP *-rbehī* turve: Sn *paŋgat turbehit kuoľiałę* (vainajan) *piälę* (haudalle)! Pl *turbehem piäšťšin* (irroitin). Kj *turbišt äij nouźi* [pellosta]. Pk *turbiž on pełduəiľ* (pelloilla).

turboittada (Pl) turvottaa (astia).

turbo|ta (Sn Pl Td Kš V SP), Kn *-tta*; pr. Sn Kš V SP *-nou*, Sn Pl Kn Td *-dau*; impf. Sn Td *-ń*, Pl *-i*, Kn Kš *-ž*, V SP *-ńi* turvota: Sn *lämmäl ďiä t-dau*. V *kuaďi* (vesitiinu) *vedes t-nou*.

tur|kki (TP SP Ph Lm); g. TP SP *-kin* turkki.

**turkkinahk|ę* (TP); p. *-àd* turkisnahka.

turutes (Sn) lapsen viihdyttäminen sylissä hokemalla turu - turu - ru - ru.

turu|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. Sn *-ťin*, B *-tin* ottaa lapsi syliinsä ja hokea turu - turu - ru - ru: Sn *pid'äu t. łast*.

tušił|kkę (TP); pl.n. *-kàd* hiilensammutin (varrellinen). (v. тушила.)

tusk (Sn B Pl Td Kš), Ph *-ę*; p., pl.n. Sn B Pl Td Kš Ph *-ad*; pl.p. *-id*, N *-id* ikävä, suru, tuska, kärsimys, kipu: Sn *äij* (paljon) *on t-ad millei* (minulla). *t-am pid'äu* murehtii. B *t. miłłę on. t-ad äijän suain*. Pl *midä olnou t.* miksi tuntenen tuskaa? Td *eínälę t. roďīhe* äidille t. tuli. N *konďī t-ìs ei-ńäge, što veŕi valuu* kontio tuskissaan ei huomaa, että veri vuotaa [haavasta].

tuskadaška|ta (Td); pr. *-dou*; impf. *-ž* tulla tuskainen olo.

tuska|ta (Sn B Td Sg); pr. *-dau*; impf. Sn Td *-ž*, B *-i* tuntea tuskaa, kipua, olla tuskassa: Sn *va(ťšan t-dau, ei voi šüödä ńi leibäd* vatsassa tuntee tuskaa, ei voi syödä leipääkään. B *pahk, ruan t-dau* paise, haava on kipeä. *äijälę t-i* kovin oli kipeä. *jodułę voidad ka t-dau* jodilla kun voidat, niin tekee kipeätä.

tuska|u (Kn N); p., pl.n. *-vad* ikävä, tuskallinen: N *lień hałłę t.* hänen tuli i. *ühtęlę on t. eläda* yksin on i. elää.

tuske|ududa (Sn B M), Sn B Td N *-uzuda*, B Pl Td *-łzuda*, B *-łduda*, TP SP *-vuo*; pr. Sn B M *-udun*, Sn B Td N *-uzun*, B Pl Td *-łzun*, B *-łdun*, TP SP *-vun*; impf. Sn B M *-uduin*, Sn B Td N *-uzuin*, B Pl Td *-łzuin*, B *-łduin*, TP SP *-vuin* tuskastua, tulla tuskaiseksi; ikävystyä, kyllästyä; suuttua: B *końďī käveľ, käveľ* (kuljeksi), *keittäid* (keittäjää) *eťťšiu, ľeouданu ei, tuskèłzui. izvošťšik* (ajuri) *t-łdui vuottades šinun* (sinua odottaessaan). *t-udui końďī mužikam piälę* karhu suuttui mieheen. N *t-uzuimę vuottadęs* (odottaessamme). TP *pappi t-vui* (kyllästyi) *kazakan piäł* (renkiin).

tuske|udukšiz (Lh), SP *-vuksiz* tuskastuneena, suuttuneena.

tuske|uzoittada (B), Pl Td *-łzoittada*; pr. B *-uzoitan*, Pl Td *-łzoitan*; impf. B *-uzoiťin*, Pl Td *-łzoiťin* saattaa tuskaiseksi; tuntea olonsa tuskaiseksi: B *t-uzoiť mindai* saattoi minut tuskaiseksi. Pl *mindai t-łzoittau* tunnen oloni tuskaiseksi.

tuskiťťše|zetta (Sn Td); pr. *-zen*, N *-dou*; impf. Sn Td *-žin* tuskitella (esim. sairas), tuskailla: Sn *tua ńei(ťšud om paštutettu tuaha brihā, ralau, t-zou* tuo tyttö on taikakeinoin saatu rakastumaan tuohon nuorukaiseen, tuntee polttavaa tuskaa.

tužur|k (B), TP *-ǩkę* lyhyt turkki. (v. тужу́рка.)

tutk|amed (B Lm), V *-amèd*, Lm *-aimed*; pl.p. B *-amid* tutkaimet, loimilankojen loppupäät, joita ei enää voida kutoa, vaan jotka sidotaan yhteen ja sitten leikataan: V *ku kaŋgas лоppū, sīd ńed agďad* (päät) *on t-amèd.*

tutka|n-, -inлaŋgę (Lm) ed.

tu|tta (Sn Kn Td Kš N M), Pl Td Kš SP Kj Pv *-ta*, N *-ǐta*; pr. Sn Pl—V SP Ph M Pv *-nden*, N *-ndęn*, Kj *-ndob*; impf. Sn Pl M *-ńďin*, Kn *-ńďźīn*, Td *-ńďìn*, *-ńďźin*, Td Kš N Kj *-ńďźin*, Kš *-u̯zīn*, V SP Pv *-u̯źin* tuntea: Sn *en voinu händäi t. mina.* Pl *hän tuńď mindai.* Td *edgi tunde mindäi?* N *sillę händäi ei su tuťta* sinä et voi tuntea häntä. Kj *hüö tuťihe* he tunsivat.

tutta|u (Sn—V SP Ph), Kj *-b*; p. Sn—Kš V Ph *-vad*, SP *-voa*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph *-vad*, N *-vàd*, Kj *tutpat*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph *-vid*, Kn Kš *-vīd*, SP *-vī* tuttava, tuttu: Sn *miллai on äij t-vid.* B *kaiǩis t-vis prosťizou* kaikille t-illeen sanoo jäähyväiset. N *oudai ei-t-vàd rahvàs* on outoa väkeä. *t. ieńi* (ääni). SP *t-вал‿лuo oľin.*

tuttavu|s (Sn B Td); p. *-ī*; g. *-den* tuttavuus.

tū|kkai (Sn—Kn Kš N V), Td *-kkaŕ*, *-ǩkài*, N *-ǩài*; p. Sn B Pl Kš *-kkajad*, Td *-kkarid*; pl.n. Sn B Pl Kš *-kkajad*, Kn *-kkajàd*, Td *-kkarid*, *-ǩkajad*, N *-ǩajàd*; pl.p. Sn B Pl Kš *-kkajid*, Td *-kkarīd* huuhkaja, pöllö: Sn *t. voi vodďida razńiçä iäńē üǧл*; *šilmäd oǧ kui hüväD suoлvakaD*, *tobďat* h. voi huudella erilaisilla äänillä yöllä; silmät ovat kuin suurenpuoleiset suola-astiat, suuret. B *tūkkajaл piä oŋ kui kàžiл* (kissalla).

tū|ľ (Sn—N), V SP Ph Kj *-ľi*, TP Ph *-li*; p. Sn Pl—N *-лd*, B *-лt*, SP *-лdu*, Ph *-лdę*; pl.n. Sn Pl—V SP Ph *-лed*, B Td *-лęd*, Kn *-лęd*; pl.p. Sn B Pl Td N V Ph *-ľid*, B Td *-lid*, Kn Kš *-ľīd*, SP *-ľī* tuuli; ilmansuunta: Sn *fľiger ozuttau tūлenkugapʲäi tūľ ľienou* viiri osoittaa ilman, suunnan, mistä rupeaa tuulemaan. *tūľ oǧ suves-pʲäi* (etelästä). *kumpass‿ozuttau kai tūлeD* kompassi osoittaa kaikki ilmansuunnat: B *müödäińe, vastaińe, vägöu* (voimakas) *t. t. vägöuzū eńämbäл* t. kiihtyy. Kn *rugehèd tūлdàm̆me tūлęл* rukiit puhdistamme tuulella.

tūlàskòbr (N) tuulaskoura.

tū|ľastada (Sn B Td N V Pk), TP Ph *-лastada*, SP *-лastoa*; pr. Sn B Td N V Pk *-ľastan*, TP SP Ph *-лastan*; impf. Sn *-ľašťin*, B Td *-ľašťšin* tuulastaa: Sn *tūľastettau, haugid püštetäu venehes-pʲäi* (venheestä käsin).

**tūľa|z* (Sn B Td Pk); ad., abl. *-hal*; all. Sn *-haлę* tuula|s, -alla: Sn *hän on t-hal, hän tuľi t-hal, lähtemme t-haлę.* B *t-haлл‿oľīn, tuľin t-hal-piä.*

tūľasta|i (B Td); p., pl.n. *-jad*; pl.p. *-çid* tuulastaja: *t-jad miehed* tuulasmiehet.

tūľastustuli (Td) tuulasvalkea: *t. раlau kobraš.*

tūlazbrujad (Ph Lm) tuulastusvälineet. (v. збру́я.)

tū|лda (Sn Pl N Ph); pr. *-лou*; impf. *-ľi* tuulla: Sn *tūлou ďohottau ďaloľi* tuulla johottaa kovin. Pl *vuahtegeлę randan ajoi ku tūлou.* N *ei hänen oťťšai tūлę* (san.) ei hänen ole edesvastuu.

tū|leŋkobr (Sn), B *-лęnkobr* B Pl Td *-lenkobr* tuulenpesä: Sn *t. oŋ koivus, om mändüs.*

tūleška|ta (Td); pr. *-dou*; impf. *-ž* alkaa tuulla.

tūlispüöröi (TP) tuulenpyörre.

tūľme|ľľiťš (B), Td *-ľńiťš*; p. B *-ľľiťťšad*, Td *-ľńiťťšäd*; pl.n. B *-ľľiçťšad*, Td *-ľńiçťšäd*; pl.p. B *-ľľiçťšoid*, Td *-ľńiçťšöid* tuulimylly. (v. ме́льница.)

tūltoròk (N) tuulenpuuska. (Av то́рокъ.)

tūл|tta (B Pk), SP Ph *-ta*, Ph *-dattai*; pr. B *t-ttau*, *-łau*, Kn *-adan*, *-dàm̆me*, N

-adau. V *-ìah*, TP *-datetah*, SP Ph *-dan*, Ph *-datan*; impf. SP Ph *-ďin*, Ph *-daťin* puhdistaa tuulen avulla (viljaa): B *šīd‿otelau rīhes-ṕiäi havadod* (*ozrań ďüvàt*) *iäre‘ tūläavakš‘* sitten otetaan riihestä ulos säkit (ohran jyvät) puhdistettaviksi. N *kagràt tūladau*. Ph *tūladatan ozrad, rugehed*.

tūľvieχχuŕ (Sn B Pl Td), B *tūľviehoŕ*, N *tuu̯ľvieχoŕ*; p., pl.n. Sn B Pl Td *tūľvieχχuŕid*, B *tūľvieḥorid*; pl.p. Sn B Pl Td *tūľvieχχuŕīd* tuulispää: Sn *миллоі kezäл oľ äij t-ŕīd, kai kuadoi katoksed* viime kesänä oli paljon t-itä, aivan katot repi. (Av вéх|арь, -орь.)

tūš (B); g. *-an* ruho, ruumis: *unńäi tūšan ostš* koko [lehmän] ruhon osti. (v. тýша.)

tū|tš (B Pl Td), V TP *-ťtšę*; pl.n. B Td *-ʿtšad* B Pl Td ukkospilvi; V TP lumisade, -pyry: B *t. nouzou: vihm* (sade) *тилоu*. (v. тýча.)

**tūʿtšata* (Ph); pr. *tūtšadau* sataa lunta. (v. ed.)

tverďi|da (B); pr. *-u* toistaa, hokea: *huk ühten sen t-u* susi vain sitä samaa hokee. *kuŕg häłłę aino seń t-u* kurki hänelle yhä vain samaa toistaa. (v. твердúть.)

ťühď (Sn Lh), Sn *tühj*, B Td N V Pk *tühď*, Kš *tühď*, V Ph *ťühje*, TP Ph *tühje*; p. Sn Td V Lh *-äd*, B N *-ȁd*; pl.n. Sn B Td V Lh Pk *-äd*, Kš N V *-ȁd*; pl.p. Sn Td V Lh *-id*, Kš *-īd*, N *-ìd* tyhjä; valhe; joutava, turha, tarpeeton, mitätön: Sn *ďo hää̯ roďīhe hüviń ťühďäkši* jo hänestä tuli hyvin köyhä (tyhjä). *ťühjää̯ sanan oľ* joutavan sanan otti. *ела tühjäd vesteлę* älä joutavia veistele! *ťühďäd pagištau* valehtelevat. B *se hebo tühďäл, ižandattā, mäńi* se hevonen tyhjänä, isännättä, kulki. *sen ašťšan tühďän andau ďuakonałę* sen tyhjän astian antaa diakonille. *tühďät‿haukùt* tyhjää (valetta) haukut [koira]. Td *korvoi on tühď. ďeŋgat‿tühďäi mänďī* rahat turhaan (hukkaan) menivät. *ďiäin mińä tühď miež* minä jäin tyhjäksi mieheksi (aivan rahattomaksi). N *śe* (*oppida boŕťšai*) *on tühď ďieло mindai müöi* se (yrittää painia) on vähäpätöinen asia minusta. *spuoŕìd tühďȁd* kiistät turhaan. *bohałui tühďȁs aigàs* rikastui lyhyessä ajassa. *kazvoi tühďȁi aigai* (lyhyessä ajassa) *ťäuďę̄kš miehěkš* (aikamieheksi). *sanui tühďȁd* valehteli. *tühďȁd pagižȅd* valehtelet. *kaiìkìn tühďìn miehìn paginàŋ kundęлȅd i uskòd* kaikkien joutavien miesten sanoja kuuntelet ja uskot. V *sveďiť ťühjäd* valehtelet. TP *līg on līkkujałę, tühje on ištujaлę* (san.) ahkera saa, laiska ei. Ph *ťühje metšńikkę* mitätön metsästäjä. Lh *toižess‿oppiu, ka ťühď veži* toisesta [kattilasta kun] maistaa, niin pelkkää vettä [on].

**tühďe|tä* (Pl); impf. *-i* tyhjetä, tyhjentyä: *korvoi t-i*.

**tühďe|ta* (Pl); pr. *-ndan* tyhjentää: *t-nda korvoi*!

tühmä|k (Td); p. *-kköd*; pl.n. *-köd* kömpelö: *t. ďaлgaлę* kömpelö jaloistaan.

ťükett|ädä, (Sn); pr. *-äu*, N *-au* sykkiä: Sn *heŋg* (sydän) *ť-äu ründähis*.

ťükkä|dä (Sn N); pr. *-u* ed.: N *ť-u heŋg*.

**ťükütta|da* (N); pr. *-u* ed.

tüpp|ida (B Td), B Lh *ť-ida*; pr. B Td *-iu*, B Lh *ť-iu*; impf. B Td *-ī*, B *tüpī* tukkia, tunkea: B *mina лoukun* (reiän) *tüpīn paiʿtšeksel* (rohtimilla). *ťüppiu umbē dorogan* (tien) *лител. sammaлod kai kaivᵘoi końďī, a šīd hänen tüpī, katᵘoi* sammalet kaikki kaivoi karhu ja sitten hänet tunki (maahan), peitti. Lh *akad, лapset suoho ťüppiu*.

ťüppü (Pl) suppu: *mūroin-ť*. suomuuramen s.

ťürm (B Td), N *ťùrm*, Lm *türmę*; p., pl.n. B Td *-äd*; pl.p. *-id* vankila, tyrmä. (v. тюрьмá.)

türü (Lm) paimentorvi (lepästä tai katajasta tehty ja tuohella päällystetty).

ťürä (Sn N), B *türą*; p. Sn *ťüräd*. B *türąd*; pl.n. Sn *ťüräd*, B Td Lm *türäd*, Ph *türäd*; pl.p. Sn *ťüŕid* sing. tyrä, kohju (miehillä ja naisilla); pl. mulkut, munat (miehen): B *türäd oŋ ku padad. akoiл* (naisilla) *tože* (myös) *on türą ku kuлak* (nyrkki), *keskuťšas* (jalkojen välissä) *rippū*.

türąperze, *ťüräperze* (B); p. *-t*; pl.n. *-ged* tyrävikainen, henkilö, jossa on tyrävika: *šina t.*! (haukkumanimi).

ťürä|ťš (B Td); p. *-ťšüd* ed.: *ť. miez, ak̄*.

ťütŕindim (Sn), B *ťütŕindam*, B V *tütrindam*, Kn *ťütrindam*, Td *tütrinďim*, *ťütŕindim*, TP *tütärlendäm*, Lm *tütärlendäm*; Pk *ťütrindam*; p., pl.n. Sn *ťütŕindimäd*, B *ťütŕindamad*, Td *tütrinďimäd*; pl.p. Sn *ťütŕindimid*, B *ťütŕindamid*, Td *tütrinďimid* tytärpuoli: Sn *ť-äл emäd rodńiad ei ľiene* t-lella omaa äitiä ei tule olemaan (äitipuoli ei korvaa omaa äitiä).

ťütťö (N) tyttö: *aigäinę ť.* aikuinen t.

ťüťär (Sn—N Lh Pk), B Td N V *tüťär*, B *ťüťär*, N *ťüťär*, *ťüťär*, TP SP Ph *tütär*, Ph *tütär*, Kj *ťütar*; p. Sn—N Lh *ťüťärd*, B *ťüťärt*, *ťüťärt*, Td *tüťärd*, *ťüťärd*, N *ťüťärd*, SP *tütärdü*, Ph *tütärdę*, Kj *ťütart*; pl.n. Sn—N Lh Pk *ťütťäred*, B *ťütťäred*, Td *tütťäred*, *ťüttäred*, N *ťütťäred*, *tütťäreд*, V *tütťäred*, SP Ph *tüttäred*, Ph *tüttäred*, Kj *ťütred*; pl.p. Sn Pl N Lh *ťütťärid*, B *ťütťärid*, Kn Kš *ťütťärīd*, Td *tütťärid*, *ťüttärid*, N *tütťärid*, SP *tüttärī*, Ph *tüttärid* tytär: Sn *šiл mužikaлъon äij ťütťärid* sillä miehellä on paljon tyttäriä.

ťüuń (Sn Pl Td Kš N M), Sn Kn *ťᵘùń*, B *ťüùń*, *tüuń*, B Pl *ťüùń*, *ťüùń*, Td *tūń*, *ťiuńe*, *ťiuńi*, *tiüń*, Td Sg *tüuń*, Kš *ťᵘūń*, V SP *ťūńi*, TP *ťüuni*; TP Ph *ťüuni*, Ph Lm *ťüuńi*, Pk *ťiun*; p. Sn Pl Kš *ťüund*, Sn Kn *ťᵘùnd*, B *ťᵘùnt*, B Pl *ťüùnt*, Pl *tüunt*, Td *tūnd*; pl.n. Sn Pl Kš *ťüuńed*, Sn *ťᵘùńed*, B *ťᵘùned*, B Pl *ťüùned*, Kn *ťᵘùńed*, Td *tūned*; pl.p. Sn Pl *ťüuńid*, B *ťᵘùńid*, B Pl *ťüùńid*, Kn *ťᵘùńīd*, Td *tūnid*, Kš *ťüuńīd*; komp. Sn *ťᵘùńembi*; sup. *kaikis ťüuńim* tyyni: Sn *mina ľäkšin ťᵘùńeл pogodaл* (säällä) *iäre* (pois). B *veži šeizuu kui hera ťᵘùń, kui riesk maid. tämä rand on ťᵘùń. üö oľi tüuń*. Pl *tüunt müöi* tyyntä [vettä] pitkin. Td *pogoď* (sää), *veži on tūń. ťüuń on ďärvèл. tüuń rand* se järven ranta, josta tuuli puhaltaa järvelle päin. Kš *ťüund veī müöi. ťüuńed ilmad*.

ťüuńištüdä (Sn), Pl *ťᵘùńištuda*, Td *tūništüdä*; pr. Sn *ťüuńištüu*, B *ťüùništuu*, Pl *ťᵘùństuu*, Td *tūništüu*, Kš *ťüuništüu*; impf. Sn *ťüuńištüi*, B *ťüuńištui*, Pl *ťᵘùństui*, Td *tūništüi*, Kš *ťüuništüi*, N *ťüuništui* tyyntyä: Sn *pogod* (sää) *алeuzū* (alenee), *ku ťüuńištüu*. B *tuuľ ťüùństuu*. Td *pogoď tūništüu*.

ťüuńišťüškä|tä (Pl); impf. *-i* alkaa tyyntyä.

ťüv|i (Sn Kš M Lh), B Td TP *t-i*; p. Sn Kš M Lh *-ed*, B Td *t-ed*; pl.n. Sn B Kš M Lh *-ed*. B Td TP *t-ed*, B *-èd*; pl.p. Sn M Lh *-id*, B Td *t-id*, Kš *-īd* tyvi (puun, kasvavan viljan, vihdan l. vastan, airon): Sn *šina ota* [*pū*] *ťüvez, mina otaą лadvas*. B *лadvàd otàd vai ťüved otàd* [*rugehis*]?

ťüviťšura (M); p., pl.n. *-d* tyvipuoli.

ťüö (Sn Pl—V Kj M Lh Pv), B Kn Td Kš N TP SP Ph *tüö*, N *tüö*, *tüö*; p. Sn Pl—V Kj M Lh Pv *ťeid*, B *teid*. Kn *ťèiď*, SP *teidü*, Ph *teidę*; g. Sn Pl Kn Td N V Kj M Lh *ťeiďen*, B Td N *teiďen*, Kn *teiďęn*, Kš *ťeijen*, N *teiďèn*, *teiďèn*, *teiďin*, TP *teijän*, SP *teťän*, Ph *teiden*, Pv *ťeiden* te: M *mina ťeiд tapan*.

ťüö (Sn B Kn Td Kš V), B Kn Td N V TP Lm *tüö*; p., pl.n. Sn B Kn Td Kš N V TP *-d*; pellavat, hamput, rohtimet, tappurat; N valmiit pellavat, kehräämistä vailla: Sn *ťänä vuodeę roďī äij paiťšest, ku ťüöd oľi hüväд* tänä vuonna tuli paljon rohtimia, kun pellavat olivat hyvät. Kn *sìd on ďo pergèttü tüöd* sitten onkin jo pellavat perattu. Kš *kuabe ťüös piäzöu* rohdin pellavista lähtee. N *vīdeu sormęu ńühťiu kuozaľpies tüöd* viisin sormin nyh-

tää kuontalosta pellavia. V *paлttin on peлvahan tüös azuttu* (valmistettu). *kuabegeл ťüöd mäńďī* pellavista suurin osa meni rohtimiksi.

ťüŏin (Sn) syystä: *häm mindai vihadau oigeďis ťüŏin* (syyttömästi).

ťüölaŋg (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pellavalanka: *kauhtan oo лuaďittu viллaz da* (ja) *ť-as*.

ťüöndeл|ta (Pk); pr. *-ou* lähettää vuoron perään: *kaikkid ť-ou šinna saraiлę* kaikki l. v.p. sinne navetan parvelle.

ťüönd|üdä (Sn); pr. Sn *-ün*, N *-un*; impf. Sn N *-üin* lähteä (liikkeelle); ryhtyä; ruveta kasvamaan, versoa: Sn *karabľid* (suuret purjelaivat) *ť-üťťī*. *veza oo vasтe ťüöndünü pū* vesa on äsken versonut puu. N *mužik* (mies) *ť-üi matkài dorogàd* (tietä) *müöiłę*. *šīd mugai ť-ū šinna šiedamài kuŕšībišt aidad* sitten niin ryhtyykin jatkamaan edelleen vinoaidaksellisen aidan tekemistä.

ťüönd|üttädä (Sn), B *ť-üttädä*, Kn *-uttada*, Td *ť-ütädä*, N *-ùttädä*; pr. Sn *-ütän*, B Td *ť-ütän*, Kn *-utan*, N *-ùtän*, *-ùtan*; impf. Sn *-üťin*, B Td *ť-üťin*, B *-üťťin*, Kn *-uťťīn* lähettää, saattaa, toimittaa matkaan; työntää, lykätä (esim. kelkkaa): Sn *müö ť-ütämme händäi burлakakš* me lähetämme hänet ansiotöihin. *karabľiť ť-ütetťī mereлę* laivat saatettiin matkaan merelle. B *klietńik žeńihon da kńaginan ťüöńďüttäu veńłšałę* patvaska toimittaa sulhasen ja morsiamen vihille. Kn *ť-uťťīn poigan feršaлań ťiäi* lähetin pojan välskäriä hakemaan. N *ť-üttau kaikei χodùi* lähtee (ratsastamaan) täyttä vauhtia. *panęm venehei hänen i ť-ùłam ďärvělę* panemme hänet veneeseen ja työnnämme (veneen) järvelle.

tüöndütäškä|tä (Td); impf. *-ž* ruveta lähettämään: *t-ťťī nīd voinałę* ruvettiin lähettämään heitä sotaan.

tüöndänd (B) lähettäminen.

tüö'tšupuińe (B Td) pellavain t. rohtimien vähäinen loppu l. jäännös.

ťüöttä (Sn B Pl N), Td *tüöttä*, Kj *ťüötä*. Lh *ťüöta*; pr. Sn B Pl N Lh Pk *ťüöndän*, B *ťüöndan*, Td *tüöndän*, N *ťüöndàn*, Ph *tüöndàn*; impf. Sn Pl *ťüöžin*, B *ťüönďin*, *tüöńďin*, Kn *tüönďin*, Td *tüönᵈžin*, *tüönžin*, *tüöńďžin*, N *ťüöńžin*, *tüöžin*, *ťüöńďžin* lähettää, työntää: Sn *poig ťüöžmillei ťšajud*, *saχarid*, *ďeŋgaɒ* poikani lähetti minulle teetä, sokeria, rahaa. B *mina ťüöndän poigan munďärvē* (Mundjärven pitäjään). *mužikan ťüönď koiran piätę* talonpojan lähetti koiraa hakemaan. Td *mińä kiŕułàn kirďàižen kodī tüŏtăvàkš* kirjoitan kirjeen kotiin lähetettäväksi. *tüöńďž mindai kääumā* lähetti minut käymään. *emänd rubež mindai ťüöndämàⁱ buabaɒ kułsumàⁱ* emäntä aikoi lähettää minut kätilöä hakemaan. *ťervehùī tüöťťī äijät* (kovasti). N *baľùško tüöžɛ лukùn* pappi lähetti lukon. *tüöž(ɛ) kuľàn lähtęgei* työnsi niinisäkin avantoon. Ph *tüöłàh venęh* työnnetään vene [vesille]. *poťšin poigę tüöłäh läbi pohjàs* porsas työnnetään nuotanperän läpi. Kj *kirjàine ťüötä* lähettää kirje. Lh *tüökkäd mindai muťšoid ńägemā* sallikaa minun mennä vaimoani katsomaan.

tūrü (SP) eräs ruokalaji: leivänpaloja ja suolaa pannaan veteen. (Arv тюря.)

ťäď|i (Sn Kš V TP SP Ph Lm); p. Sn Kš Ph *-id*, SP *-ī*; pl.n. Sn Kš SP Ph *-id*; pl.p. Sn Kš Ph *-īd*, SP *-ilöi* täti, isän t. äidin sisar.

ťägä (Sn—Kš M), Kj *ťäga*, Pv *tägä* täällä: Sn *ť. kapustad ei piďetä* t. kaalia ei viljellä. Kš *olen ť. do toižem⌣päivän* (toistaa päivää). N *täg-ülähàn* täällä ylhäällä.

ťägäл (B Td Kš M), Td *tägäл* ed.: M *ťägäлл⌣om pokoińik* (kuollut).

ťägäľi (Sn B Td Kš), SP *tägäľi* tämän kautta, tätä tietä: Sn *ť. lehmät proiďiťťī* (menivät). Kš *minä mänen ť.*, *šinä mäne šigäľi*!

ťägä|läińe (Sn), B Td *t-läińe*, B Lh *-лаіńe*; p. Sn *-läšt*, B Td *t-läšt*, Lh *-лašt*; pl.n. Sn *-läižed*, B Td *t-läižed*, Lh *-лаižed*; pl.p. Sn *-läižid*, B Td *t-läižid*, Lh *-лаižid* täkäläinen, tämän paikkakunnan.

ťägä|p^{i}äi (Sn), B *-piäi*, Td *-piä*, N *-piɛi* täältä.

ťähk (Sn B Td N), TP Ph Lm *t-ę*; p. Sn B Td *-äd*; pl.n. *-äd*, N *-ȁd*, TP *t-ȁd*, Ph *t-äd*; pl.p. Sn B Td *-id* tähkä (rukiin, ohran, vehnän): N *ozrɛ mänou, puhkenou ť-älę*.

ťähk (Sn); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-öid* ruoskan kierretyn siiman palmikoitu pää: *ť. om pľeťiń ńokas verškat puoлttošt. ť.* on ruoskan [siiman] kärjessä noin puoltatoista veršokkia (6.70 cm) [pitkä].

ťämä (Sn—N Kj—Pk), B V—Lm Pv *tämä*, Td *ťämä*; p. Sn—N Kj M Lh *ťädä*, V—Lm Pv *tädä*; g. Sn—N Kj M Lh *ťämän*, V—Lm Pv *tämän* tämä: Sn *tän‿üön, ťälл‿üöл* tänä yönä. *ťän‿iлda, tän‿ehtä, ťälл‿iлdaл* tänä iltana. *ťähä buťťšī* (tiinuun) *vie ľihad mahtū. ťā ťšihvä voiı̯ ďuobuda* tähän häkään voin pyörtyä. *mina oлeń ťäz ďieлoz oiged* minä olen tässä asiassa viaton. *ťänä vuodem merežīhe kaлad ei tuлnu* tänä vuonna ei tullut rysiin kaloja. *se taлo ľähin on ťäsp^{i}äi* se talo on lähellä täältä. B *ťähä haлmehē viľ* (vilja) *kazvàu. ťälл‿aiga* tähän aikaan, nyt. *ťämän ďäred* tämän paksuinen. *mida tahto oлgā, pidäu ambuda ťäs* olkoon miten tahansa, nyt pitää ampua. *ťäл üöл oli viлu* tänä yönä oli halla. Td *ťämä kńīg* (vihko) *on kiŕùte:ttu kai* (kokonaan). Ph *täz roďih täks päivăd* tämä riitti täksi päivää. Kj *ťänä vuoden* tänä vuonna. (ks. *ńämä*.)

ťänn|e (Sn B Td), Sn Pl—N *-ä*, Sn Pl Kn Td Lh *-ɛ*, Kn V TP SP *t-e*, Td *t-ę*, N Pk *-ę*, V *t-ę*, V SP Ph Pv *t-ɛ*, Kj Pk *ť-ę* tänne: Sn *šina midä tuľiť ť-ä?* Td *ďiägàt t-ę, elgàt läkkȍ^{i}* (lähtekö)!

ťänäpä (Sn B M Lh), B N TP Lm *t-i*, B N *-i*, Kj *tänämbä* tänään: Sn *müö paštoimme ť. kurńikaą* (kalakukon). B *imeńišťšik* (nimipäiväsankari) *hän on t-i*.

ťänäpä|ińe (Sn M), N *-ine*; pl.n. Sn M *-ižed*, N *-ižèd* tämänpäiväinen, tämän päivän: Sn *strok pandau ť-ižē iлdä, kooz kožitau* määräaika pannaan tämän päivän iltaan, kun kositaan. N *laŋgeń minùn o(ťšereď mändä šüödävàgz‿zmejăлę ť-ižèn päivàą* (sad.) tuli minun vuoroni mennä tämän päivän lohikäärmeen syötäväksi. M *ť-žet sanat. ť-ž üö* viime yö.

ťäp^{u}öi (B), Td *täpöi*, täpö: B *ť. ťäužukaińe* t. täysi. Td *täpöi ťäuž perī oľi rišťšikanzoid* (ihmisiä).

ťärbeda|л, -s (B) täpärällä.

**tärpi|dä* (TP); pr. *-täh* lyödä kirveellä lovia puuhun: *ťšurkkàd t-täh kirvehel, štobı̯ tuli tarttus* (nuotio)pölkkyihin lyödään kirveellä lovia, jotta tuli tarttuisi [paremmin]. B *ťärpittu pū*.

täudeлą|ińe (B), Td *täüdelä|ińe*; p. B Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* täysinäinen (astia): B *eлa pane ülen t-ižid korvoлoid* (korvoja)!

**ťäudù|s* (N); transl. *-ksę̀kš* täydennys: *suou ńeľľàt puud leiìkammai, ŕegèi suoi ť-ksę̀kš* ryhtyy neljättä puuta hakkaamaan, kuorman t-kseksi.

ťäudüdä (Sn B Td Lh), B N *ťäududa*, Td *täüdüdä*; pr. Sn B Lh *ťäudüu*, B *ťäudū*, Kn *ťąuďüu*, Td *täüdüū*, N *ťäuduu*; impf. Sn Lh *ťäudüi*, B *ťäudui*, Td *ťäuďüi, täüdüi* täyttyä, tulla täyteen; riittää; ulottua jhk (paikassa): Sn *millei ťäudüi* (minä täytin) *kakšküme-vīž vuoī*. B *ťäudüugi omad ľeibäd ūďižē suai* riittävätkö omat leipäviljat uutiseen asti? *ei ťäudün‿eńämb ďeŋgad* rahat loppuivat kesken. *ei ťäudü käži* ei ulotu käsi. *ťäudüugi kuńiťš ťämä šuapkakš* riittääkö tämä näädännahka lakkiin? *podoidī lähiłę, što ťäudū ruag händä iškeda šeľgā* meni lähelle, niin että ulottuu (yltää) vitsalla iskemään häntä selkään. *hebol kaputad on ťäudutud* hevosen kavioissa on tierat. Kn *kuńi*

vai ťąuďüu puimìšt, muga kai puimme mikäli vain riittää puitavaa, niin (samoin) kaikki puimme. N *ťäuduu millai rugišt* minulla on riittävästi rukiita. *milę ei ťäududa sihe suoĭ* minun voimani eivät riitä siihen asti. *luou kuńi ťäuduu hanjo* luo [heiniä pielekseen] niin kauan kuin ulottuu hanko. Lh *ei šille ostada sua seńťäi, što eť‿ťäudü* sinä et voi ostaa sen tähden, etteivät varasi riitä.

**ťäudùšk|ata* (N); impf. *-aąž* alkaa ulottua, yltää: *ť-aąž käźi.*

ťäuž (Sn B Td Kš M Pk Lh), Kn *ťäuź*, *ťąuš*, Kn N *ťąuź*, Td *täuž*, N *ťäuźi*, SP *täüs*; p. Sn B Kn Kš Lh *ťäuī*, B *täuì*, Td *täüī*, SP *täüttü*, Ph *ťäut*; pl.n. Sn B Kn Kš N Lh *ťäuded*, B *ťäudèd*, Td *täüded*, *ťąüded*, *täuded*, N *ťäudęd*, *ťäudęd*, SP Ph *täüded*, Ph *täudęd*; pl.p. Sn B Lh *ťäužid*, Kn Kš *ťäužīd*, Td *täüžid*, SP *täüzī* täysi, kokonainen: Sn *ť. om buīš* (tynnyri). *oteťtī kulad kakš karabľid ťäuī* ottivat kultaa kaksi laivallista täyttä. *ťäut ńeľľut* (laukkaa) *ďuoksou hebo. eulę ť. mäküšk* (limppu), *vajag* (aloitettu) *oą*. B *hobedad on ťelek ť.* hopeaa ovat vankkurit täynnä. *rebᵘoi täuì väget‿piän šinne liťšᵘoi* repo täyttä voimaa pään sinne tunki. Kn *gorńìtš ťąuš rahvàst* kamari täynnä kansaa. *eulgat paŋgoi ťäudekš kuaďid* älkää panko täyteen vesitiinua! Td *heĭn kazvàv ťąüdekš* (täyteen mittaansa). *häŋ kazvoi täudekš* (aikuiseksi) *miehekš.* N *kolotťiu ťąudęi vägèi* (puida) kolkuttaa kaikin voimin. *ťäudęd havadòd on kuudàd* säkit täynnä on kultaa. Ph *anduoi šľiäpän täüden kulad* antoi hatullisen kultaa.

ťäüžaigàinę (N) täysi-ikäinen: *ť. ťüťär.*

ťäuźìkoi|nę (N); pl.n. *-žèd* täysinäinen: *havadòd ť-žèd* säkit ovat aivan täysinäiset.

ťäuttädä (Pl), Td *täüttädä*: pr. Pl *ťäutän*, Td *täütän*; impf. Pl *ťäuťin*, Td *täüťin* täyttää: Td *korvoi pidäü täüttädä.*

ťöhmäk (B); p., pl.n. *-äd* kuhnus, saamaton, kömpelö, tylsä.

ťöľeü|düdä, -züdä (Sn); pr. *-dün, -zün*; impf. *-düin, -züin* likaantua, tahraantua.

**töľľištelz|etä* (Pl); pr. *-ou* töllistellä: *šeižuu ť-ou.*

**ťöllö|tä* (B); impf. *-i*, Lm *ť-ńi* kuolla (eläimestä).

ťöläd|üdä (Sn Kš), B Td *ť-ütä*, pr. Sn Kš *-ün*, B Td *ť-ün*; impf. Sn Kš *-üin*, B Td *ť-üin*, N *-ui* likaantua, tahraantua: Sn *ť-üťtī ľigā sobad* vaatteet tahraantuivat likaan. Kš *ruozmegē üńńäi ť-üin* ruosteveteen yltä päätä tahraannuin.

ťöläk (B) likainen, siivoton.

ťölä|tä (Sn B), Pl Td *ť-tä*; pr. Sn B *-dän*, Pl Td *ť-dän*; impf. Sn B *-žin*, Pl *ť-in*, Td *ť-žin* liata, tahrata: Sn *mikši ť-žid ašťšat* (astiat), *peze*! B *ela ťölädä minun šobid* (vaatteitani)!

töńťä (N) vihamielinen. pahansuopa: *t. miez.*

ťöppähäińe (B) tupsu; pieni kasa, mätäs.

ťöpäz (B) ed.

törhö|tädä (Td); pr. *-tän*; impf. *-ťin* töröttää: *šeišta t.*

ťörk (B), Ph *ťorkę* raastin, riivinrauta. (v. тёрка.)

töľötta|da (N); pr. *-u* töröttää (pystyssä): *viruu baŕińą seľgàlęh, vai bobr ť-u* rouva makaa selällään niin että karvatupsu (majava) töröttää.

u

uad (Sn B), N *uodu*; p., pl.n. Sn *uad|ud*, pl.p. *-uid* helvetti: Sn *ǵiähkähižed mändäu u-ū* syntiset joutuvat h-iin, *oi, šina u-un pavaŕ* voi, sinä helvetin kokki! (sanotaan rivosta naisesta). (v. адъ:)

ubeh (Sn B Pl Td—Ph Lh), B Kn Td *uƀeh*, N Ph Lm *ubęh*, Kj *ubęh*; p. Sn B Pl Td Kš V Lh *ubeht*, Kn Td *uƀeht*, SP *ubehtu*, Ph *ubehtę*, Ph Lm *ubęhtę*, Kj *ubęht*; pl.n. Sn B Pl Td Kš V SP Ph Lh *ubehed*, B *ubehèd*, Kn Td *uƀehed*, Kj *ubęhęd*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph Lh *ubehid*, Kn *uƀehīd*, Td *uƀehid*, Kš *ubehīd*, SP *ubehī*, Kj *ubęhīd* ori (leikkaamaton), orivarsa: Sn *ubehiɒhäi salvetau* oriitahan leikataan (kuohitaan).

ubehiл (Sn B), N *ubęhiu*, Ph *ubęhiлęh*, Lm *ubehiz* suodillansa, kiimassa: Sn *heboťtš‿on u.* tamma on s.

ubehlähte (B Td) uveavanto, itsestään jäähän auennut avanto.

ube|ŕida (Sn N), B Kn Td V Lh *-rida*, B *o-rida*, B N *o-ŕida*; pr. Sn N *-ŕin*, B Kn Td V Lh *-rin*, B *o-rin*, B N *o-ŕin*; impf. Sn N *-ŕīn*, B Kn Td V Lh *-rīn*, B *o-rīn*, B N *o-ŕīn*, korjata, koota korjuuseen, viedä pois tieltä, talteen; siistiä (huone): Sn *ubeŕiį sobad* (vaatteet) *egläi* (eilen) *iärē. ei voi heińid u. tahn* (navetta) *om puhtas, tadehet* (lannat) *ku ubeŕittau. oberi iäre* raivaa pois! *mužik nagrehed obeŕī kai tilоihe* mies korjasi kaikki nauriit korjuuseen. Kn *uberida stoлa* korjata pois pöydältä (syönnin jälkeen). N *pui ŕīheę, ubeŕī rugehèd havadoihcį* (säkkeihin). *ubeŕi žerkaлo kamodài* vie peili lipastoon talteen! *staŕik skuoťèŕđin obeŕiu sumkai* vanhus korjaa pöytäliinan [pöydältä] reppuunsa. *hebod ubeŕittai saraiлę* hevoset viedään navetan parvelle korjuuseen. (v. уб|ра́ть, -еру́ть; обира́ть.)

ubeŕi|dazę (N); pr. *-moi* mennä, suoriutua pois jhk: *mina oľin u-nnuzę snuoрŭη keskei* minä olin mennyt lyhteen sisään. (v. ed.)

ubutk (Sn B), Td *ubįtk*; p., pl.n. Sn B Td *-ad*; pl.p. Sn *-oid* tappio; vahinko: Sn *ťäs torguss* (kaupassa) *ubutkaɒ suaimme. miľlei лuaďitťī u-ad äij, kakš karabľid kirpiťtšäd upoleťtī* minulle tuottivat paljon vahinkoa, kaksi laivallista tiiliä upottivat. (v. убы́т|окъ, -ка.)

udaл (Sn B Kn Td), SP *-oi*; p. Sn B Kn Td *-ad*, SP *-oidu*; pl.n. Sn B Kn Td *-ad*, SP *-oid*; pl.p. Sn B Kn Td *-oid*, SP *-oлoi*; komp. SP *-ęmbi* rohkea, uskalias, huimapäinen: Sn *ďaлo* (kovin) *u. oлed. u. ainoz baχvaľiu, ku torata oľīš* r. aina kerskailee, kunpa aina vain saisi tapella. (v. удало́й.)

**uda|r*; pl.n. Sn *-red*, B *-ŕed*, B Td Lm *-rehed*, Pk *-rehèd*; pl.p. Sn *-rid*, B *-ŕid*, Td Pk *-rehid* utaret: Sn *heboťtšил* (tammalla) *on tožo* (myös) *udared.* B *mado pańi lehmän udaŕī ńuokai* (Td *mado ńuokaiž lehmän udarehihe*) käärme pisti lehmää utariin.

udofťš (N) leskimies. (Av удове́цъ.)

udol|ida (N); pr. *-in*; impf. *-īn* voittaa: *ńoušto mina ťädä brihàťš-kuлud en udoli* enköhän minä tätä poika-rääsyä voita. (v. одолѣ́ть.)

uďźv (Td); g. *-un* isku: *se oľi āiga* (aikamoinen, kova) *u. andoi, suai hüvän u-un.*

uďźve (B); ill. *-gē* kuura: *u-gē kai iškou* kaikki peittyy kuuraan.

ufatkę ks. *uχvaī.*

ugar|k (B Pl); p. Pl *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* B karsi; Pl osaksi palanut pärе. (v. ога́р|окъ, -рка.)

ugл (Pk); pl.p. *-ęd* rakennuksen ulkonurkka: *u-ęs on salmagòd* (saumat). (v. у́голъ, угла́.)

ugoď|ida (B Kn Td N); pr. *-in*; impf. *-īn* sattua, osua, osata: B *i nügü šina u-īd gośťittada mindai* nyt sinäkin osasit kestitä minua. Kn *pidav u. puaľī* (maalitauluun). N *u-iu sorta puun konďi(àn pezàn pieлę* sattuu kaatamaan puun karhun pesän päälle. (v. угодить.)

ugoď|idazę (N); pr. Td *-ižou*; impf. N *-īzęi* sattua: Td *u-ižou tuŧemai*. N *hän u-īzęi veneheu ajamài nuoìàn pieлę* hän osui kulkeutumaan veneellä nuotan päälle. (v. ed.)

**ugo·dńik* (N); g. *-àn* pyhimys: *kui et kävüne ńikолai u-ànnu* kun et käyne Nikolai pyhimyksen (kuvan) luona. (v. угóдникъ.)

ug|r (Sn B Pl Td), B Td *-ŕ*, N *-ri*; p., pl.n. Sn B Pl Td *-rad*, B Td *-ŕad*; pl.p. Sn B Pl Td *-rid*, B Td *-ŕid* Sn B Td N ankeriaa; Sn B perma, nautapaarman toukka (valkean madon muotoinen); B Pl Td ihonäppylä: Sn *ende миллоі* (toissa vuonna) *suaďī kakš ugrad* (ankeriasta) *merežī* (rysään). *u. oo lehmäl šelgäs талвел, kevädел lähtöu. nahkan ал* (alta) *lähttäu kui madoižed* (madot). B *u. лoukun* (reiän) *лoadiu* (tekee) *nahkā*. (v. ýгорь, ýгря.)

ugrampiä (B) valkean ihonäppylän, märkäpään, kärki. (v. ed.)

ugrika|z (Td); p. *-st*; pl.n. *-had*; pl.p. *-hid* näppyläinen (iho, kasvot). (v. ed.)

uhgďiä (B Td) TP Ph *uhkuďiä*; p. B Td *-d* uhku-, kohmajää, jäätynyt lumisohjo jäällä: B *u.*: *лumed oŋ veďeŋke külmettü* u.: lumi on veden kera kylmänyt.

ühk (Sn B Pl Td), N V TP Ph Lm Pk *-u*; p. Sn B Pl Td *-ud* lumisohjo, vedensekainen lumi jäällä; Pl Td kohmajää: Sn *талвел da keväžiл ďärvel ďiäл u. roďizou* talvella ja keväisin järven jäälle muodostuu l-a. B *hüö uhkū upoťťī*. Pl *u. ei kestä* (ei kannata [ihmistä]) Lm *u-u nouzi ďiän piäлę*. Pk *ďiän piäл on u-ud*.

uχvaī (Sn), B Td *uhvaī*, B N *uhvat*, TP *ufatkę*, Lm *ufàtkę*; p. Sn *uχvattad*, B Td *uhvattad*; pl.n. Sn *uχvatad*, B Td *uhvatad*, TP *ufatkad*; pl.p. Sn *uχvatoid*, B Td *uhvatoid* patahaarukka (jolla pataa nostetaan): Sn *uχvatoiл pidʲäu pada ottada pä(tšis*. (v. ухвáтъ.)

uiď|ida (Sn B Kn Td N V Lh); pr. *-in*; impf. *-īn* poistua, paeta, karata: Sn *veži salbatau рлоťinaл* (padolla), *štob ei* (ettei) *uiďīž*. B *mina u-īn külā* minä juoksin pois kylään. Kn *ka(tšo калarokk uiďiu muahe* katso kalakeitto kuohuu yli [kiehuessa]. *oľďī lehmàd uiďìttùt pihälę* lehmät olivat karanneet pihalle [navetasta]. (v. уй|ти́, -дýть.)

uiďind (Lh); p. *-ad* poistuminen, pakeneminen: *varaidad u-an* pelkäät pakenevani. (v. ed.)

uin|ota (Sn B Pl Td Kš V SP Ph Kj Pk), Kn *-otta*, N *-òtta*; pr. Sn B—V Ph Kj Pk *-odan*, SP *-uon*; impf. Sn Pl Td—V Ph Kj *-ožin*, B SP Pk *-oin*, Kn *-ožīn*, N *-ožìn*, AV *-uź* nukkua, vaipua uneen: N *uinòž magàtta лujài unèi* vaipui sikeään uneen.

uino|ttada (B), Td *-tada*; pr. B Td *-tan*; impf. *-tin* nukuttaa (lasta), saada uneen.

ui|ttada (Sn), Td *-vatada*, TP *ujutada*; pr. Sn *-tan*, Td *-vatan*, TP *ujutan*; impf. Sn *-ťin*, Td *-vatin*, TP *ujutin* uittaa (esim. hevosta): Sn *vedehiŋe painau hebon uittades* (uitettaessa). TP *heboлoid ujutetah*.

uitte|лda (Sn); pr. *-лęn*; impf. *-ľin* uistella, soutaa uistinta: *uštegeл u-лdau, haugid suadau. pidʲäu lähtä u-лmā ďogē*.

uitto (Lm) kaita ja pitkä kostea niitty mäkien t. vuorien välissä.

uiv|ada (Sn—N Lh Pk), V TP Ph Lm Kj *ujuda*, SP *ujuo*; pr. Sn—N Lh Pk *-an*, V—Kj *ujun*; impf. Sn B Pl Td Kš N Lh *-in*, Kn *-īn*, V SP Ph Kj *ujuin* uida; B Td N madella: Sn *hän ui piälī(tši ďoges. sorz uivau poigideŋ kere*. B

калад uivetau. uivetau soťkid arìeľ ui lauma sotkia. *mado uivau* käärme matelee. *pitkaťš perťťī tuľi i kätküden лu uiv* käärme tuli pirttiin ja kätkyen luo mateli. Td *mado uivàv̆*. TP *кала ujū eviл.*

uivand (Sn); p. *-ad* uinti, uiminen.

uive|лda (Sn Td Kš), B Kn N *-лta*; pr. Sn B Kn Td Kš *-лęn*, B *-len*; impf. Sn Kš *-ľin*, B Td *-lin*, Kn *-ľīn* uiskennella; käydä uiden, uida edestakaisin; madella: Sn *калад u-лdau vedes. tšiʿdźeľiusk* (sisilisko) *u-лou muad müᵒi.* N *olìš ku sinna meiлę uiveлta* jospa uiden kävisimme siellä.

**uivel|ī* (B); pl.p. *-iʿoid* matelija.

uk̄ (Sn B Td M Lh), B Kn *uk*, N V Ph Lh *ukko*; p. Sn B Td V M Lh *ukkod*, Kn *ukkòd*; pl.n. *ukod*, Kn *ukòd*; pl.p. Sn B Td M Lh *ukoid* ukko, vanhus; (avio)-mies: Sn *ühteлl‿akaлl‿on kakš ukkod* eräällä akalla on kaksi miestä. *vahn uk̄* vanhus. V *ukko rukke rambiťťšou* vanhus raukka ontuu. M *укол kuoлduhutt‿on ükštoštküme vuoī* mieheni kuolemasta on yksitoista vuotta.

ukaza·teľńī (Td) etu-: *u. sońm.* (v. указа́тельный.)

ukkobarb|az (B), Pl *uɢbarbaz*, Kn N *ukkobarb|àz*, Lm *-as* isovarvas.

ukombembe|l (B), N *ukombömböl*; p. B *-ľid* sateenkaari.

ukońďürü (Sn); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* ukkoson njyrinä: *stŕeлa* (ukonnuoli) *u-л kirbonou* (putoaa) *taivahas-pʲäi.*

ukontuhm (B), Lm *-ę*; pl.n. B *-ad*, *-àd*; pl.p. *-id* (ukon)tuhnio: B *u. pöläidäu, ku kädel liʿťšaidad*; *savu nouzou hänes* t. pölisee, kun kädellä puserrat; savu nousee siitä.

ukonvandęh (B), Td *ukònvandęh̆* sateenkaari.

ukš (Sn B Pl Td Kš N M Lh), Kn N Kj *ukś*, V SP Ph *ukśi*, TP Ph *uksi*; p. Sn—Kš M Lh *ust*, V Ph *ustę*, SP Kj *ustu*; pl.n. Sn—Ph Lh *uksed*, B *ukseḍ*, B Td Kš *uksèd*, Td N Ph *uksẹ̀d*, Kj *ukseḍ*; pl.p. Sn B Pl Td M Lh *ukšid*, Kn *ukśīd*, Kš *ukšīd*, SP *ukśī*. Ph *ukśid* ovi; B myös vesimyllyn padon sulkuportti: Sn *u. aveń* (aukesi) *iʿťšekseh. saлbada u. umbē* sulje ovi! Td Kš *u. on umbès* (kiinni). *pane u. umbē*! Td *panòv tserkkovāⁱ raiskiʿoiďẹ̀n ukšīďęn bokkā* asettaa kirkkoon alttarin pääoven viereen.

uksempieľ (Sn); p. *-d*; pl.n. *-ed*, Lm *uksenpieled*; pl.p. Sn *-id* ovenpieli: Sn *šeižat u-ē*!

uksènлou|ǩku (N); pl.n. *-ǩùd* oviaukko.

ukštauťš (Td) ovensuupenkki.

uksťšup̄ (B), N *ukśťšuppu*, Ph *uksiʿťšuppu* ovinurkka.

uлgo|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* ulko-: *koďin u. ťšura* asuinrakennuksen ulkopuoli.

uлgosta|zetta (Sn B Td); pr. Sn B Td *-zen*; impf. Sn *-žīme*, B *uлgošťšimoi*, Td *uлgošťšižin* ulostaa: B *konz uлgošťšitoi* (Td *konz uлgošťšižid*) milloin ulostit? B *en vie* (vielä) *uлgostazennu. uлgostaze e·i* (en voi ulostaa), *ku zaṗor* (umpitauti) *on.*

uлgostoi|ttada (B Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* panna ulostamaan, ulostuttaa.

uлgoze (B Td Lh) ulos: B Td *mäne u.*!

uл|ǩ (B), Lm *-kę*; pl.n. B Lm *-kad* metsään pistävä niityn niemeke. (vrt. Av у́лка.)

uлmak (B) pilvinen sää: *u. on pilvekšińe šiä.*

uлv|ada (Sn B Td); pr. *-au*, TP *-ou*; impf. Sn B Td *-in* ulvoa: Sn *u-au huk̄* (susi), *koir.* B *hukad u-etau.*

**umb*; in. B Td *-es*, Kš *-ès*, Lh *-ez*; ill. Sn B Kš Lh *-ē*, Td *-ei*, Kn *-ēⁱ* ummessa, umpeen, kiinni, suljettu: Sn *pane ďuškad u-ē* sulje (uunin) pellit! *pane ролad u-ē pińďźakos* napita takkisi liepeet! *saлbada ukš u-ē* sulje ovi! B *kävелou šilmäd u-es. ukš oṇ u-es.* ovi on kiinni (suljettu). *dorog* (tie) *on u-es* [lumesta].

škatuлk on лukuttu, u-es lipas on lukittu, kiinni. *panen šilmäd u-ē* suljen silmäni. *kinded ukš äski u-ē mäneškadou, ku vällenou* tiukka ovi vasta sitten sulkeutuu, kun väljenee. *pane ukš u-ē! ťüppiu u-ē dorogan лumeл* tukkii tien umpeen lumella. *saлbaàau rīk u-ē, ikkunàd i uksèd* riihi suljetaan täydellisesti, ikkunat sekä ovet. Td *hänen šilmäd vedädüťťī u-ē.*

umbaidu|z (Sn B Td); p. *-st*; g. Sn *-ksen* umpitauti: Sn *häŋ kuoľ u-ksē.*

umba|itta (Sn), B *-iťa*, Td *-ita*; pr. Sn B Td *-idau*; impf. Sn Td *-iž*, B *-i* saada umpitauti, pitää ummella: Sn *hänen u-iž da ših i kuoľi* hän sai u-din ja siihen kuolikin. B *minda umbai. u-idau, ei лugostoita* pitää ummella, ulostus ei tule. *händä on umbainnu* hänen vatsansa on kovalla.

ùmbărehęzęh (N) ympäriinsä: *matkàž virstàd koumę ù.* kulki noin kolme virstaa [aidan] ympäri.

umbimaho (Sn); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* täysin maho: *u. lehm ei lüpsä.*

umbina|ińe (B Td Kš); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* umpinainen, aukoton: Kš *лuapoť* (tuohitallukka) *on u., virz* (virsu) *ei oлę.*

umbipi|ähä (Sn B), Kn *-äi* umpipäähän, -peittoon, näkymättömäksi: Sn *лast ei pidä* (ei saa) *kattada* (peittää) *u., tupehtū* (tukehtuu). B *u. mäń.* Kn *ťšīrak vedē buťšahtau u-äi* tiira sukeltaa veteen u.

umbisoged (B Td) umpisokea.

umbi|štada (Td); pr. *-štan*; impf. *-šťšin* ummistaa (esim. silmät).

umbištu|da (N); impf. *-i* ummistua, sulkeutua: *kīšk* (suoli) *u-i.*

umbiťšukkelī (Sg) sukkeloon, näkymättömäksi (veden alle).

umbiťťšu (Ph) pore, keväällä jäähän tullut avanto.

umbi|ťťšū (Pl), Td *-ťšui*, Sg *-ťšū* **sukkeloon, näkymättömäksi (veden alle): Pl** *u. poлoińe* (ongenkoho) *mänöu.*

umвkuori|ńe (B), B Td *umbikuoři|ńe*; pl.n. B Td *-žed* umpikuorinen: B *u-žed ťšuassud* u. kello.

umbso|ľm (B); p., pl.n. *-лmed*; pl.p. *-ľmid* umpisolmu.

ume (Ph) hieno vesisade lämpimänä talvipäivänä: *vihman u. таlveл.*

undu|da (B Td); pr. *-n*; impf. *-in* tulla uniseksi: *u-nu* unenpöpperössä oleva.

uneks|ida (Ph); pr. *-in*; impf. *-īn* houraillа, puhua unissa.

uńi (Sn B Td N); p. Sn *und* uni: Sn *u. oo, millei magattA himoittau. uńiz ńägin ižat kuoľiťaD* (isävainajan). *hän millei uńiss ozuťťihe* (ilmestyi). B *uńis ozuttau miłłę* unessa ilmestyy minulle. N *uinòž magàtta лujài unèi* vaipui sikeään uneen.

uńimielès (N) unissa(an): *hüö u. kattęgèt potkiťťī* he u. potkivat peitteet [päältään].

uńiňiěgл (N); pl.n. *-àd* unineula (sad.)

unoh|tada (Sn—Kš V M), SP *-toa*, Ph *-tai*, Lm *-ta'*; pr. Sn—Kš V SP Ph Lm M *-tan*; impf. Sn B Pl Td Kš V SP Ph Lm M *-ťin*, B Td *-tin*, Kn *-ťīn*, N *-ťìn* unohtaa: Sn *piďi ťüöttA sizäreлę gosťiňťšad, da u-ťiň ťüöttA* piti lähettää sisarelleni makeisia, mutta unohdin lähettää.

unohtu|da (Sn B Td Sg); pr. Sn B Td *-n*; impf. *-in* mennä tainnoksiin: Sn *papin aī muga iťk ukkoD, što u-i* papin rouva itki niin miestään, että meni tainnoksiin.

**unohtu|z* (Td); pl. ill. *-kšī* tainnos, unohdus: *hüö iťkeďī u-kšī suai* (asti).

**unohtuze|tta* (B); pr. *-tau* mennä tainnoksiin.

upota (Sn B Td); pr. Sn B Ph *upponen*, Td N Lh Pk *uppodau*; impf. Sn B N *uppońin*, B *uppoin*, Td *uppožin* upota, vajota, hukkua: Sn *häŋ külbedes* (uidessaan) *uppoń vedē.* B *hebo i mužik* (mies) *upoťťī ďärvē karuл* (heikolla) *ďiäл. kuk-*

šìn suai upponemā pohďā ruukku alkoi vajota pohjaan. Pk *sukš uppodau*. N *oudai millai ťšabàlòd, eigo up̀òlă eigo vajòlă* on minulla saappaat, [jotka] eivät uppoa eivätkä vajoa.

up̀oťin (B), B Td *upoťin*, Td *upoťim*; p. B *up̀oťint, upoťint*, Td *upoťind*; pl.n. B *up̀ottimed*, Td *upoťimed* ongenpaino (lyijyä): B *šīmas on upoťin, ülembi upoťint on poplafk* (ongen) siimassa on paino, ylempänä sitä on koho.

upo|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-tan*, B *-ìan*; impf. Sn *-ťin*, B *-ī*, Td *-ť* upottaa, vajottaa, hukuttaa: Sn *mäne buīš* (tynnyri) *vie vedē, upotA*! B *ďiä* (jää) *upottau. dorog upottau ďалgad* tie vajottaa. N *händäi ei veźi up̀òlă* hän ei huku veteen.

upŕ|am (Sn), Sn Td *-amī*, B *-ąm*, TP *-àmoi*; p., pl.n. Sn *-amad, -amiad*, B *-ąmad*, Td *-amiąad*, N *-ąmàd*; pl.p. Sn *-amoid*, B *-ąmoid* itse-, omapäinen: Sn *u. лuaďiu* (tekee) *aino omaлę ńeńälę* (oman tahtonsa mukaan). B *u-ąm hebo, mužik* (mies), *ei kŭndeлę* (tottele) *ńi midä* (yhtään). (v. упря́мый.)

upŕamiz|etta (Sn), B Td *upŕąmiz|etta*; pr. Sn B Td *-en*; impf. *-ou* olla itsepäinen, suostumaton, kieltäytyä: Sn *kunnapᵗäi u-ennet, ka seę vedäD omaл ńeńäл* mihinpäin itsepäisesti tahtonet, niin sinne suuntaat oman mielesi mukaan. B *hebo, mužik* (mies) *upŕąmizou* (kieltäytyy). (v. упря́миться.)

ura (N) kallioiden välinen rotko.

ura (N) hurraa(huuto). (v. ура́.)

u·ŕądńìk (N), TP *uŕadnik*; p. N *u·ŕądńìkkad*; pl. n. *u·ŕądńìkàd*, TP *uŕadnikad* maalaispoliisi. (v. ура́дникъ.).

uradu|da (Ph); pr. *-tah* tulla hulluksi.

urai (TP) mieletön, hullu, mielipuoli.

urai|ta (B Td); pr. *-dau*; impf. *-ž* murista, äristä: *koir u-dau*.

urb (B), V Lm *-ę*, SP *-u*; pl.n. B SP Lm *-ad*, B V *-àd* (koivun) urpu.

urbai|ńe (B); pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* pieni urpu.

urhak (B) urhakka, rohkea.

uri|šta (B Td); pr. *-žou*; impf. *-ž* murista, äristä: *koir urižou*. B *koir suai* (rupesi) *urįžmā*.

urodammaŕď (Pl); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* sianpuola (arctostáphylus úva-úrsi).

urodę (TP) raajarikko, vaivainen. (v. уро́дъ.)

uroi (itk.) (TP); p. *-d* mies, uros.

**uŕok* (B); ad. *-aл* urakka.

uś! (Td Sg) kiihoitusinterj. koiralle: käy kiinni!

usad (Sn B Kn Td), B Td *ùsad*, B *ùsàd*, Kn *ušsàd*, N *ussàD*, Lm *usàd*; pl.p. Sn B Td *ussid* viikset: Sn *mužikk‿ussideŋ kerą̄* viiksiniekka mies. Kn *ušsàd̨ ťšomendukseką̄š, a bard nagrokš* (san.) viikset ovat kaunistukseksi, mutta parta herättää naurua. (v. усъ.)

userdno (V) innokkaasti, uutterasti: *häⁱn u. ruadau* (työskentelee). (v. усе́рдно.)

ušika|z (B); p. *-st*; pl.n. *-had*; pl.p. *-hid* isoviiksinen. (v. усъ.)

**uska|лdada* (B); pr. *-лdan*; impf. N *-ľžin, -užìn* luvata: N *mina u-ľžin häлę tuha* (tuhat) *rubľad ďeńgàd* (rahaa). N *u-užìn häллę anìa. oli u-uìud ükś* oli luvattu yksi.

uskaлda|zeta (Pl); pr. *-zen*; impf. *-žin*, N *uskaužīmoin, uskaľžimoizę* lupautua, luvata: Pl *u-zeťťī ottamā*. N *mina baťùškǫlę uskaužīmoin vuodękš leibăd puida* minä papille lupasin puida vuodeksi viljaa. *hän uskaľźīzęi minìn tagàš miehęlę* hän (nainen) lupasi mennä kanssani naimisiin. *uskaľžimoizę mina ottada händäi miehęlę* lupauduin ottamaan hänet vaimokseni.

usko (Pl) tavat, oikeudet: *viero veńan a usko suomen* uskonto venäläinen, mutta tavat suomalaiset.

usko|da (Sn B Td N); pr. *-n*; impf. Sn B Td *-in* uskoa: Sn *emme uskonu šinum paginaD* (sanojasi). B *minun kartīlę šüľg i mitlę ei uskonu* minun kortteihini sylki eikä minua uskonut. *mina uskon, što*

toivon [hänen tulevan]. Kn *sanuĭ vai ei uskòttu* sanoi, mutta ei uskottu. N *tuлęltę dai ńägèt(tę), kui et uskogòĭ* tulette niin näette, kun ette usko.

**usko|ttada* (B); impf. *-ĭtin* koettaa saada uskomaan l. vakuutetuksi; vakuuttaa: *minä u-ĭtin händäi, ka* (mutta) *ei uskonu.*

uškotta|da (B); pr. *-u* viihdyttää (lasta).

ušńi|ī̄k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* silmälappu (hevosen suitsissa). (vrt. Av ушни́къ.)

ušńikpäi|ťšed; pl.p. *-ťťšid* silmälapulliset suitset, päitset. (v' ed.)

лspenďampäiv (Td) Neitsyt Maarian taivaaseenastumisen päivä (elok. 15 p.). (v. успенiе.)

uśśuttada, uśittada (B), Td *uśutada*, Sg *uśuttada* usuttaa, kiihoittaa koiraa.

ušt (Sn), Sn B Td Pk *-e*, B *-ę*, B Pl Td *-ę*; p. Sn B Td *-et*; pl.n. Sn B Td *-eged*, B *-ęged*, Pl *-ęgęd*; pl.p. Sn B Td *-egid* uistin: Sn *uštegeл uitteлdau, haugid suadau* uistinta soudetaan, haukia saadaan. *uštegeл pidʲäu lähtä uitteлmā ďogē* pitää lähteä joelle uistelemaan. B *uštet soudeľin.* Td *kodiš* (kotona) *valetud* (valetut) *ušteged, i(ťše valoin. lākkä uštegeлę* lähde uistinta soutamaan! *ušteges on лaba* (lusikka). Pk *uštegen лužįkaine.*

usť (Sn Td); p. *-ad* suu (uunin, joen): Sn *pä(ťšin u-az oлdau dvirtsad* (luukut). (v. у́стье.)

uзл (B Td Pk), Ph *-ę*; p., pl.n. B Td *-ad*; pl.p. Td *-ід* mytty, nyytti: B *druškaл on gośťiństšad kai ńed uзлas* sulhaspojalla on kaikki tuomiset mytyssä. (v. у́з|елъ, -ла́.)

uзлai|nę (N); ill. *-žęi* pieni mytty, nyytti: *hän keraž sobàd u-žęi* hän kokosi vaatteensa nyyttiin. (v. ed.)

uz|ohťim (Sn), B *-ohťin*, V *-uhťim*, Ph *-ùhtįn*; p. Sn *-ohťind*, B *-ohťint*, V *-uhťind*; g. Sn *-ohťimen*, Ph *-ùhtimen* nuha: Sn *u: piäŋ kibištäu äijäл, hirnuttau, rügittäu, ńeńää saлbadau* n.: päätä särkee kovin, aivastuttaa, yskittää, sieraimet ovat tukossa. B *uzohťin: hirnutoittau i ńeńās ťiлkkū rögäd (ńeńä valū) i piät kibištau* n.: aivastuttaa ja nenästä tippuu räkää(nenä vuotaa) ja päätä särkee. *uzohťin on miллai.*

uzor (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* (koriste)kuva kankaassa (pöytä-, pää-, pyyhinliinoissa y.m.s.): Sn *u-oid azetteлdau* (tehdään) *paidan rindā.* B *u-ad kaŋgahis* (kangaspuissa) *poimedau* (ommellaan). (v. узо́ръ.)

uža (B) tarhakäärme. (v. ужа́).

u(ťšask (Td); g. *-an* (talon) tieosuus. (v. уча́ст|окъ, -ка.)

u(ťšeńď (B); p. *-ad* oppiminen, harjoitus: *saлdat u-ałę suai kävümā* sotamies rupesi käymään harjoituksissa. *u. se kai лopiťťī* se harjoitus kokonaan lopetettiin. (v. уче́нiе.)

u(ťšitel (V) opettaja. (v. учи́тель).

uugomuo (N); p. *-d* ulkomaa: *u-s-pieĭlę* ulkomailta.

uvęhboťťši (Ph) urossika, karju.

ūdeh (Ph) huurre, huude: *ū-en лaski me(ťšälę* metsä tuli huurteeseen.

ūdess|ai (Sn Pl—Kš Lh Pk), B Td *-ā*, N Ph *-a*, N *ūdęssah, uudęssah*, V—Ph *-ah* uudestaan, taas: Sn *hän ū. tuľi.* B *ū-ā лugen.*

ūdi|(aiźe (B); p. *-(àšt*; pl.n. *(aižed*; pl.p. *-(aižid*, uudis-: *ū-àšt kartofeľad* uudisperunoita.

ūďi|m (Sn B Pl Td V), Lm *-n*; p. Sn Td *-nd*, B *-nt*, Td *-md*; pl.n. Sn B Td Lm *-med*, V TP *-mèd*; pl.p. Sn B Td *-mid* uudin, nukkumasijaa ympäröivä kangasverho: Sn *ńeišťšed* (neitoset) *magatau ū-mes.* B *ū. on pelvahiźe* (pellavainen), *valged, umbinaiźe, štobi* (jotta) *ťšakad* (hyttyset) *ei tuлdaiž.* Pl *mäne ū-mē magatta!* TP *ū-mèd on azuttu* (tehty) *paлttinas, senlšᵘoлoiл* (eteisissä) *i* (ja) *saraiлoiл* (navetanparvilla).

ūdi|ńe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* uudissato l. -vilja: *ū-št kartofeľad* uusia perunoita. *ū. leib* uudisvilja. *täudüugi omad ľeibäd ū-žē suai* riittävätkö omat leipäviljat uutiseen asti? *šügüzeл oŋ kai ū-št* syksyllä on kaikki uudissatoa.

ūďiš|tada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-ťin* uudistaa: *mina ū-tan huomem‿paidaą.*

ūďižrug|iž (B Td); p. *-išt*; pl.n. *-ehed*; pl.p. *-ehid* uudisruis.

ūgor (Pk); pl.n. *-ad* nystermä, kyhmy: *ū-ad žīvatan bokis on* kyhmyt ovat nautaeläimen kyljissä. (Av **угóръ.**)

ūhivuonę (Lm) emäkaritsa.

ūhte (Pk) juohde.

ūh|ut, -ùɒ (N); pl.n. *-udęd* poikimaton emälammas.

ūli|ťš (N); ad. *-ťšàu* katu. (v. **ýлица**).

ūm|eń, -en (B), Td *-e*; p. B *-ent*, Td *-et*; pl.n. B *-ened*, Td *-eged*; pl.p. B *-eńid*, Td *-egid* telkän uuttu, pönttö. (ks. SKOK I, s. 64, t. III, k. 1.)

ūmenťš (Lm); pl.n. *-ad* telkkä (?), eräs lintu, jonka vatsa on valkea, selkä musta, munii puunkoloihin.

ūrda|m (Sn B), Td *-im*; p. Sn Td *-nd*, B *-iń*; pl.n. Sn B *-med*, Td *-imed*; pl.p. Sn B *-mid*, Td *-imid* (astian)uurre, pehmeä, ojan tapainen paikka: Sn *buťšiss* (tynnyrissä) *on ū.* B *ūrdamnik* (uurtaja) *ūrdau* (uurtaa) *ū-med buťšīh, korvoлoih.* Td *ū-imei lehm mäńi.*

ūrdamnik (B) uurtaja, astian uurteiden tekijä.

ūr|tta (Sn B Td); pr. *-dan*; impf. Sn Td *-žin*, B *-ďin* uurtaa; Td ahertaa: Sn *ūrdau ūrdameę šijaą. veži ūrdau kaikeę* (koko) *randan.* Td *regi ūrdau* [kun ajetaan umpea ja lumi jakautuu kahden puolen]. *hän ūrž, ūrž* (ahersi).

ūškū (Kš) uusikuu.

ūž (Sn B Td Kš Lh), N *uuź*, TP *ūzi*, Ph *uuzi*; p. Sn B Td Kš *ūī*, N *ūt*, Ph *uuttę*; pl.n. Sn B Td N Lh *ūded*, Kš *ūdèd*; pl.p. Sn B Td *ūžid*, Kš *ūžīd*; komp. Sn *ūdembi*; sup. *kaikiss‿ūžim* uusi: Sn *hän ošť* (osti) *ūdeę.heboo. verkkō piďäiž лuaďida kiäbriköid* (tuohikohoja) *ūžid.* B *mida ūī? ū·den-nu tuged pandau* jo uuden [aidan] viereen pannaan tukiaiset. Td *ajan ūdeheze* ajan umpea (tiettömässä lumessa). Kš *ūt sobad* uusia vaatteita. N *kezän aiga ūt kazvau. hän ištuu, uuź ńi küps* hän istuu, pelästyneenä (ei raaka eikä kypsä). Ph *toižęks kierad uuttę i kazvàu* seuraavaksi kerraksi uutta kasvaakin.

ūžvuož (Sn Kš); p. Sn *ūìvuoī* uusivuosi: Sn *ťinad valetau ūìvuoī vastɛ* (aattona).

ūtašťi (Kj) uudestaan.

ūìates (Lm) veden uuttama kohta maassa: *veden ū.*

V

vaąhtohu|z (Kš); p. *-ì* vanhuus.

**vaąhtu|da* (Sn B Td), Pl *vahntu|da*; pr. Sn B Pl Td *-n*; impf. *-in* vanheta, vanhentua: Sn *oлeď ďaло* (kovin) *v-nu.* Pl *äijäì* (kovin) *oled vahntunu.*

vaąhtu|tada (Td); pr. *-ttau*; impf. *-ť* vanhentaa (ihmisen).

vada (V) vata, sylen pituinen verkko, jolla pyydetään lohia kahdella pienellä veneellä.

vaďi (TP); pl.n. *-d* puumalja, -vatí.

vadn|as ks. *vannaz.*

vaďžišta (Kn) vikistä (lapsen valittelu, kiukuttelu).

vadvo|da (Sn B Td); pr. *-n*; impf. *-in* vatvoa, tempoa puoleen ja toiseen, pudistella:

Sn *mina tukis v-in händäi*. B *tüöd* (pellavia) *vadvotau ku kuožaľimpiähä* (kuontaloon) *pandau*.

vadvond (B Td) vatvonta: *taboitetau i ťšurā i toižē lekutetau, se v. on* otetaan [jstk] kiinni ja puoleen sekä toiseen liikutetaan, se on v.

vagaha|ińe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pienoinen lapsi (ei puhu, ei kävele vielä): Sn *vahnad da* (ja) *v-ižed олдau vai koďis* (kotona).

vagahīne (V) aikuinen.

vag|arm (Sn—Kš), V Ph Lm *-uoi*, Td *-àrm*, N *-armo*, V *-ᵘoi*, TP SP *-oi*, Kj *babarm*; p. Sn—Kš *-armod*, Td *-àrmod*, V *-ᵘoid*, SP *-oidu*, V Ph *-uoid*; pl.n. Sn—Kš *-armod*, Td *-àrmod*, V *-ᵘoid*, V Ph *-uoid*, TP SP *-oid*; pl.p. Sn—Kš *-armoid*, Td *-àrmoid*, V Ph *-олuoid*, SP *-олoi* vadelma, vaapukka, vattu (rubus idaeus): Sn *šigäлл‿on äij vagarmod* siellä on paljon v.

vagarmbarb (Td Sg); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* vaapukanvarsi: *v-oiл haudutau ragendoid* (kiuluja). *v-oid ďuodau prostudas* (vilustuksessa) *ďälgeле külüd* (saunan jälkeen), *nostau higen*.

vagarmhein (N) ed.

vagauz|uda (Td); pr. *-ū* vakaantua: *v-ū ďäńiksen poig* (san.).

vag|o (Sn—V SP—Kj Pk); p. Sn—V Ph Kj *-od*, SP *-uo*; pl.n. Sn—V SP—Kj *-od*, Pk *-òd*; pl.p. Sn—V *-oid*, SP *-олoi* Ph *-uoid* vako, V myös joen syvä kohta, josta pyydetään lohia vetämällä kahdella veneellä sylen pituista verkkoa: Sn *küntes v. roďizou, adrań ďälg* kynnettäessä v. syntyy, auran jälki. B *vagod müöi mäne*! Td *vagoлę! vagoлę!* (*kündäi heboлę*). SP *vagon pohďu*. Lm *vagod adraл ajades, kündädes*.

vagode|lta (Pn); impf. *-lin* vakoella (pelto).

vagoľind (B); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* västäräkki (?): *v.*: *ľänd* (pyrstö) *om ṕitk, mustad suлgaižed* (sulat), *valgedad suлgaižed bokis* (kyljissä); *ďuoksou vagod müöi, ťirskau, ľändad лekuttau* (heiluttaa).

vagolinduińę (Kn) ed.

vago|ta (Sn B Td TP); pr. *-dan*; impf. *-žin* vasta, ajaa vesivakoja kylvettyyn peltoon: Sn *ku rugišt šiemetäu, šīd v-tau peлd* kun ruista kylvetään, niin vaotaan pelto. TP *külvetäh rugis, aš'ťšivoitàh* (äestetään), *sīd* (sitten) *v-tàh*.

vaguoižema (Lm) vadelmapaikka, vatukko.

vaha (Sn—Kš V SP Ph Lm Pk); p. Sn—Kš V Ph *-d* vaha: Sn *tuohukseę* (kynttilän) *v*. B *ńītťid* (lankaa) *vahatau v-л*. Lm *mehiçäižen* (mehiläisen) *v*.

vahahine (Ph) vaha-: *v. tuohus* (kynttilä).

vahaлau|k (Sn B Pl), Td *-koi*; p. Sn B Pl *-kkud*, Td *-koid*; pl.n. Sn B Pl *-kud*, Td *-koid*; pl.p. Sn *-kuid*, Td *-koid* vahveroinen, karvarousku, vaaleanruskea, pyöreä helttasieni (lactarius torminosus).

vaha|ta (B); pr. *-dan* vahata, sivellä vahalla: *ńītťid* (lankaa) *v-tau vahaл*.

vahà|ťťšu (N); pl.n. *-çťšùd* = *vahaлauk*.

**vahìŋgo* (N); in., elat. *-s* vahinko, onnettomuus: *šīd tūďī sįs v-s blieššipieд mužįkàd* sitten sen onnettomuuden johdosta ovat saaneet alkunsa kaljupäät miehet.

vahn (Sn—N Kj M Lh Pk Pv), V Ph Lm *-ę*, SP *-u*; p. Sn—V Ph—Lh Pv *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP—Lh Pv *-ad*, Kn N *-àď*; pl.p. Sn—V Kj M Lh Pv *-oid*, SP *-oi*, Ph *-ᵘoid*; komp. Sn Kš V SP Ph Pv *-embi*, B Pl Td N M Lh Pk *-emb*, B *-ęmв*, N *-ęmb*, *-ęm*, Ph *-embę*; sup. Sn Kš V *vahńim*, B *kaikkid v-ęmв*, Kn SP *v-im*, N *vahńiṃ*, Ph *vahńin*, Kj *kaikiž v-emb*, Lh *kaikiz v-emb* vanha, entinen: Sn *v-akš лugedau* v-na pidetään. *v-emban‿олdes void ńevvoda šina* vanhemmaksesi sinä voit neuvoa. *ende v-az* ennen vanhaan. B *v. drūg* e. ystävä. Td *v-emb олdes* vanhemmakseni, -si, -nsa). *v-àл ots on rupùs* (rypyssä). *seę v-oid euлę šigä, kui* . . . niin v-oja ei ole siellä, kuin . . . N *v-ęm veľ. hosuda·ŕ, sin oлęt kaikeę rahvahàn pieu v-emb* hallit-

sija, sinä olet kaiken kansan ylin (vanhin). M *v-embat šindai* (sinua).

vahn|embi (Sn Kš Ph Pv), Td *-emb*, N *-ęmb*; p., pl.n. Sn Td Kš Ph Lm Pv *-embad*; pl.p. Sn Td Ph Pv *-embid*, Kš *-embīd* vanhempi (isä, äiti): Sn *oŋgi v-embaɒ koďis?* N *oŋgo teił v-ęmb?* onko teillä isä t. äiti?

vahnaińe (Td) hyvin vanha.

vahnaťi (Td) vanhaan aikaan.

vahnembaťi (Sn) vanhemmaksesi: *v-ť‿олdes void ńevvoda šina* (sinä).

vahnu|s (Sn Kš SP Ph), Pl V *-z*, Kn Td *-š*; p. Sn Pl Kn Td Kš V Ph *-ì*; g. Sn Td Kš V Ph *-den*, SP *-on* vanhuus: Pl *v-z voittau* alan tulla vanhaksi. Td *v-deŋ kauťi eę voi* vanhuuttani en jaksa. V *v-den ťiäh* (SP *v-uon ťāh*) *muga azui* vanhuuttaan niin teki.

vahnu|z (Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* vanhus.

vai (Sn B Kn Td N V TP Ph M Lh Pk) vain, ainoastaan; vai; mutta: Sn *hāą̄ vai tuľi. mi šindai om pahendannu moižekši, vai ed voinu* mikä sinut on tehnyt niin huonon näköiseksi, vai oletko sairastanut. B *ľinnā* (kaupunkiin) *om vai ńeľ̄ virstad. šina mindai vai muanitàd* sinä minua vain narraat. *kudamàt šina oìaɒ, ďūrèd vai лadvàɒ* kummat sinä otat, juuret vai latvat? Kn *oľìn mina слūžbàs, vai ei pūttunu millę ńähťä tsarįd* olin minä sotapalveluksessa, mutta en sattunut näkemään tsaaria. Td *hän vai tuľi*. N *i punaľžīzei meçťšànižànd meçťšìkkòi vai meťš humegāškaąž* ja metsänhaltia pyörähti metsikköön niin että (vain) metsä humisi. *tsaŕ nagrahťīzęi: vai mieź olęt šina!* tsaari naurahti: kylläpä sinä olet (aito) mies! *ťširkku sanou: millai pajattada oli aigad, vai ka i hüvis pajois millaī piεŋ kibišťš* heinäsirkka sanoo: minulla oli aikaa laulaa, mutta vain hyvien laulujen johdosta päätäni kivisti. TP *pieniłę лapsiłę varaižutetah: māne vai randàh, vedehine ottau sinun* pieniä lapsia peloitellaan: jos vain menet rantaan, vedenhaltia vie sinut. Ph *midā vai tahtonęd* mitä vain tahtonet? *suaigo sńimidā vai ei* oliko mahdollista valokuvata vai ei? M *ťervehuì vai eòлne...* terveyttä vain ei olle, [niin] . . . Pk *kaçťšo vai kui mina лoçďžuən miehid* katsos vain, kuinka minä hutkin miehiä!

vaigatta|da (B); pr. *-u* vuotaa, tippua: *v-u krouľaz* (katon) *läbi*.

vaigedašťši (Kn) vaikerrellen.

vaikastoi|ttada (B Td); pr. *-tan*; impf. *-ťin* vaientaa, tyynnyttää vaikenemaan (itkemästä): *mama* (äiti) *v-ť лapsen*.

vaikastu|da (B); pr. *-n*; impf. *-in*, Td *vaikastui* vaieta: B *kumaďi vierdau i v-tau* paneutuvat suulleen [maahan] ja vaikenevat.

vaikkań|i (Sn B), Kn *-ę*, Td Lh *-e*, N *vaikańi* vaiti, ääneti: Sn *ištu v.!* B *läht iāre* (pois) *v.* Td *ołe sa v-e!* N *oлę vaikańi!*

vaikkina|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* vaitelias: *v. om vähäm-pagižiį*.

va·iliše (Td) vain: *häm* [*ko·ńďī*] *v. le·kkū me·ttsàd müöi* se [karhu] vain lekkuu (liikuskelee) metsää pitkin. (yhdyssana lyydiläisestä *vai* ja Av лишe.)

vaimeло|inę (TP); p. *-stę* (itk.) vaivan-, ikävänalainen: *влahosлovi minùd v-stę лastę* siunaa minua v-sta lasta!

vain (B Pl Td); g. *-un* vainu: B *hānen ńeńäss‿oo hüvä v. koir ottau v-un*. Pl *v-илл‿ottau koir* koira vainuaa.

vainu|ta (Td); pr. *-dau*; impf. *-ž* vainuta, melkein vaistomaisesti aavistaa (vaara).

vaiv|ę (TP); g. *-àn* vaiva.

vaiva|ińe (Sn), TP *-ine*; p. Sn *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid*, TP *-izid* vaivainen; tuskainen, tukala: Sn *v-št sanotau raukakš. sūr mier v.* (*v-ižeę?*) *vara* (san.) suuri maailma on huono (vaivaisen?) tuki. TP *kandelìd üheksäd kūhudèd v-izis vaťťšaizis* (itk. morsian äidilleen:) kannoit yhdeksän kuukautta tuskaisessa kohdussasi.

vaja|g (Sn—V Ph Kj), SP *-i*; p. Sn—V Ph Kj *-gad*, SP *-idu*; pl.n. Sn—V Ph Kj *-gad*, SP *-id*; pl.p. Sn—N *-goid*, V Ph *-guoid*, SP *-ć*; komp. Sn *-gembi*; sup. *-gim* vajaa, vailla, vaille: Sn *v. buťš* (tynnyri), *mäküšk* (leipä) *еилę ťäus*. B *midä hän on v.* mitä häneltä puuttuu? miksi hän on tyytymätön? *midä šinä олед v.* mitäs vielä haluat? miksi osoitat tyytymättömyyttä [riidellessä sanotaan]. *vīt v. sada rubľad* viittä vailla sata ruplaa. *milla kolmèd minuttad v.* minun kelloni on kolmea minuuttia vailla. Kn *v-k kuaď* (tiinu). V *v-gaŋ kuaďin pańīn*.

vajagoi|ttada (Sn), B Td *vajauzoi|ttada*, Td *vajалzoi|ttada*; pr. Sn B Td *-tan*; impf. Sn Td *-ťin*, B *-tin* tehdä vajaaksi, kaataa pois (astiasta): Sn *buťš* (tynnyri) *pidäu v.*, *ďalo* (kovin) *ťäuž oo*.

vajauz|uda (Sn B Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* tulla vajaaksi (esim. astia vuotamalla): Sn *bućťšiss‿oťiį veī, buťš* (tiinu) *v-ui*.

vajeh (Sn); p. *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* verkkojen liitoskohta, vaihe, väli: *ku kakš verkkod šidotau ühtē, šīt* (niin) *se keskuťťš‿oŋ kahteę verkoo v.*

vajeh|tada (Sn—V M), SP *-toa*, Ph *-tai*; pr. Sn—V SP Ph M Lh *-tan*; impf. Sn B Pl Td Kš N V SP Ph M Lh *-ťin*, Kn *-ťīn*, N *vajèhtìn*, Lh *vaćehťin* vaihtaa: Sn *mina v-ťiį hänen kerε hebod*. N *eŋki voi v. śihe hebòi* enkö voi v. siihen hevoseen [omaani]. *v-tettai hebòd piespienai* vaihtavat hevoset ilman välirahoja. *v. pidau hiεnombakš* pitää v. [raha] pienemmiksi. Lh *käbrüd üleń ďiešovā vaćehťiį* kuusenkävyt vaihdoin (möin) hyvin huokealla.

vajehta|zetta (Sn); pr. *-zen*; impf. *-žin* vaihtaa paikkaa: *v-zen: mina tuлen šinum bokkā* (viereesi), *šina tuлe minum bokkā*.

vajèhtus (B) vaihdos, vaihtaminen: *миллоі šina oťīd ńüćťšät, a ńügü v. tuлou* viime vuonna sinä otit juuret, mutta nyt tulee v.

vajo|da (Sn N AV); pr. *-n*; impf. *-in* vajota: Sn *suod mü°i matkadad, v-d suoho* suota myöten kulkiessasi vajoat suohon. N *v-i suohei. hebo pouvei suoi liettegei v-u* hevonen polviin asti hiekkaan v-aa.

va|k (B); pl.n. *-kàd* vakka, laatikko, tölkki.

vakai|ńe (B); pl.n. *-žed* (nuuska)rasia.

vakkina|iźe (Sn B Td Pk), N *-inę*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* vieras, tuntematon, outo: Sn *v. mužīk ken олnou küläš* mikä lie outo mies on kylässä.

vaks (Sn B Td); p. *-ad* kiiltovoide (kengän): Sn *mäne osta v-ad i voida* (voitele) *mustať ťšabatoD* (saappaat)! B *ťšabatoiden ťšisťittau v.* saappaiden puhdistamisvoide. (v. вáкса.)

vaл|ada (Sn—V Lm Kj), Sp *-oa*, Ph *-ai*; pr. Sn—V SP—Kj *-an*; impf. Sn—N SP *-oin*, V Ph *-uoin*, Kj *-uon* kaataa, valaa (nestettä): Sn *v-a miľľei ťšajuD ťšašk* kaada minulle kuppi teetä. *ľiuhaл v-etau veī venehes-p'äi* äyskärillä ajetaan vettä veneestä. *razvas tuohust* (kynttilöitä) *v-etau. ťinad v-etau iлdaл ūīvuoī vastε*. B *poćťšiл v-etau piäle* [kuumaa vettä kaltattaessa]. *žeńih ŕumkī v-au vīnad* sulhanen laseihin k. viinaa. *šīd boľnoid šid i v-au* sitten sairasta siinä valeleekin. Lm *pappi v-au* (kastaa) *лapsen*. Pn *külbe, poigu, külläžesti, vala vette valdaižesti* (kan.).

**vaл|adazę* (N); pr. TP *-ahęzę*; impf. N *-òizęi* valella itseään: N *pezīzęi, v-òizęi*. TP *valahęzę nīlöiл* (niillä) *veziл*.

vaľ|à·i -a·ći! (N) ryhtyy, rupeaa: *tūďī kaži i koir peŕłī i v. hänes ümbeŕi verłizummài* kissa ja koira tulivat pirttiin ja rupesivat hänen edessään liehakoimaan (kieriskelemään). (v. валя́й.)

vala|p (Sn Pl), Td *vuala|p*; p. Sn Pl Td *-p-pad*; pl.n. Sn Pl Td *-pad*; pl.p. Sn Pl Td *-poid*; komp. Sn *-pembi* vaalea: Sn *saur hebo tuлou kakškarvaiźe, v.* kimo on kahta väriä, v. *sauras on vie v-pembi kui saur* liinakko(hevonen) on vielä vaaleampi

kuin kimo. Td *vuалар karī* vaaleanruskea (hevonen).

вала|ttada (TP); pr. *-tan* valella: *sīd* (sitten) *лapsi v-tetah.*

валаłus (TP); p. *-t* valelu: *tuattah paidah лaps(i) punołah endę v-t* isänsä paitaan lapsi kääritään ennen v-a [ristiäisissä].

валд (Sn—Kš Pk), N *vaud*, V Ph *валд|ę*, SP *-u*; p. Sn—Kš V Ph Pk *-ad*, N *vaudad*, SP *валdoa* valta, lupa, vapaus; tahto, vapaa tahto; halu: Sn *v. on anttu šiłłei, et kundeлę ńi kedä* sinulle on annettu vapaus, et tottele ketään. B *en andanu v-ad* (lupaa) *koskeda.* Pl *šiл v. on anła kui, ka* . . . sinulla kun on valta antaa, niin . . . Td *lienou валD šinun* tapahtukoon sinun tahtosi! *se hällä ołi v. ende kuoлęndad* se oli hänen tahtonsa ennen kuolemaansa. *hälle on äi anttu v-ad* hän on saanut elää oman tahtonsa mukaan. *vīn andau v-an šüödä* viina antaa ruokahalun. N *vaud sinuu, kui kaćťšùd, muga i ruoda'* tapahtukoon tahtosi, miten haluat, niin teekin. *ak śe itkou kńąginau: proiďiu vaud siллai* se eukko itkee morsiamelle [häissä]: menetät oman tahtosi. Pk *miллe on v. gūlaitta* minulla on lupa kävellä (huvikseni).

валdai|ne (TP); pl.p. *-zid* vapaus, oma tahto: *kuńi oлed sinä omiл valgeiлoiл v-ziл* niin kauan kuin sinä olet omassa ihanassa vapaudessasi.

valdaižesti (Pn) mielin määrin: *vala vette v.*! (itk.)

валda|łłińe (Sn B Td), N *vaudałłīnę*, Kj *валda|łīńe*; p. Sn B Td *-łłišt*; pl.n. *-łłižed*, Kj *-łīžed*; pl.p. Sn B Td *-łłižid* omavaltainen, vallaton: Sn *v-łłiń oлed, et kundeлę* (tottele) *ńi kedä* (ketään). Kj *v-łīžed лapset tuлoba,ku vołan anduot* lapset tulevat vallattomiksi, kun vallan annoit.

валdivoi|da (Sn), B Pl Kn Td *-ta*, AV *-tta*; pr. Sn B Pl Kn Td *-ćťšen*; impf. Sn B Pl Td *-ćťšin*, Kn *-ćťšīn* hallita, vallita; B myös anastaa, vallata: Sn *ei voi v. ńi heboid* (hevosiakaan). Kn *mina v-ćťšen hebon.*

валęh (Ph); p. *-tę*; g. *-ęn* valhe: *v-tę pagižed* (puhut).

валę|лta (Sn); pr. *-лęn*; impf. *-łin* kastella: *mäne v-лę svetaD* (kukkaset)!

vałež|näg (Sn), B *-ńąg*, Td *valèžńąg*; p., pl.n. Sn *-nägäd*, B *-ńągad*, Td *valèžńągad* metsässä maassa viruva mätä puu: Sn *v. om mećťšäs sorłu* (kaadettu) *pū łibo* (tahi) *tūлeл kiändänü* (tuulen kaatama). (Av валежи́на, v. вале́жникъ.)

валgam (Sn B Td), Td TP SP Ph *-o*; p. Sn B Td Ph *-od*; pl.n. *-od*, B *-òd*; pl.p. Sn B Td *-oid*, Ph *-uoid* (vene)valkama; Td myös kapea paikka salmessa tai joessa: Sn *v. oo venehen pidänDšija* (pitopaikka). *paŋgad veneh v-ō*! B *veďimme venehen v-ō* (Td *v-oi*). *v., kuhu* (mihin) *venehid vedetau.* SP *v-oh venehet pandah.* Ph *v-o venehen ajandę-sija.*

валg|ed (Sn—V Ph), Td *-ěd*, N *vauged, vaugęd, vaugèD*, V *валg|èd*, TP SP Lm *-ei*; p. Sn—V Ph Pk *-edad*, N *vaugedad*, SP *валg|iedu*; pl.n. Sn—TP Ph *-edad*, B *-edàd*, Kn Td *-ědàd*, N *vaugedad*, SP *валg|ied*; pl.p. Sn Pl Td N V Ph *-eďid*, Kn Kš *-eďīd*, TP *-eiлoid*, SP *-ieлoi* valkea, valoisa: Sn *ńügü* (nyt) *üöd валgedad da* (ja) *lühüdäd. ołi kūdameę v.* (kuutamo). *bełm* (kaihi) *oo šilmäz v.* B *v-edad līpᵘoid* (perhoset). *v-edàd gribàD* (tatit). Kn *v. mua* (väri). *релvahàd tuлdàŭ v-ědàkš.* N *läimàhťīzei i lień semmoinę vauged* leimahti ja tuli niin valoisa. *vahn staŕiк ištuu, vaugęd bard* vanha ukko istuu, parta v. TP *kuńi oлed sinä omiл v-eiлoiл валdaiziл* (itk.) niin kauan kuin olet omassa ihanassa vapaudessasi. Kj *vauktin kirjuoŋ ker* valkeine kirjoineen [kangas].

валgedaine (Ph) munan valkuainen.

валgedamb (B) kirkkaammin, valoisammin: *pimed on, pašta v.* [*kūdoi*]!

валgedali (Ph) valoisasti, kirkkaasti: *se paлau ülen v.*

валgedatta|u (Kn V); p., pl.n. *-vad* vaaleahko.

валgędhibďaińe (B) valkeahipiäinen.

валgediŋkirďaŭ (N) valkeankirjava [lehmä].

валg|eta (Sn), B Td *-ota*; pr. Sn *-enou*, B Td *-odau*, Kn *-enòu*, Td *-odàv̆*, N *vaugodau*, V TP *валg|onou*; impf. Sn *-eń*, B *-oi*, *-ož*, N *vaugoń* valjeta, kirkastua, vaaleta: Sn *äńižem* (Äänisjärven) *piäл taivaz v-onou*. B *päiv*, *soba* (vaate) *v-odau*. Td *релvàz v-odàv̆ nurměлę̆ levitettü* pellavat vaalenevat nurmelle levitettyä. N *kai sadu vaugonnu* koko puutarha oli tullut valoisaksi. TP *sīd* (sitten) *валgonou rugis* (ruis).

валguoi (Lm) valkea lammas.

vali|kki (N); g. *-ki̇n* kaksikymmentäviisi ruplaa.

vaľi|ta (Sn B Td), Td *-ła*; pr. *-ćťšen*; impf. *-ťšin*, N *valìťš* valita: Sn *mina v-ćťšin sīťťšad* (karttuunia) *ićťšeлле paidakš*. N *bŕiha valìťš koľťšaižęę* nuorukainen valitsi sormuksen.

валkin (Sn), B *vaľkin*, *vaľkkim*, Td *валkkim*, TP Ph Lm *валkki*; p. Sn *валkind*, B *vaľkint*, Td *валkkimd*, Ph *валkkid*; pl.n. Sn *валkimed*, B Pk *vaľkkimed*, B *vaľkkimęd*, Td *валkkimed*, Ph *валkid*, Pk *vaľkimęd*; pl.p. Sn *валkimid*, B *vaľkkimid*, Td *валkkimid* valkki, uittosalko (rahe- l. talvinuottaa vedettäessä): Sn *v. om piťuī huarput колmeküme* u. on noin kolmeakymmentä askelta pitkä.

валkkilähtegèd (TP) avannot rahe- l. talvinuotan vetoa varten.

va|лkita (Sn Td), B *-ľkita*; pr. Sn Td *-лkićťšen*, B *-ľkićťšen*; impf. Sn Td *-лkićťšin*, B *-ľkićťšin* valkita, johtaa valkilla nuottaköysi jään alitse avannosta toiseen rahe- l. talvinuottaa apajoidessa: Sn *валkimeл валkitau. валkitess‿oo̯ haŋg* (uittohanko). B *nuotan soroihe* (sorasimiin) *šidotau nuor*, *šīd se nuor vaľkitau ďiän aťtę*.

валkiťťš|ī (Sn); p., pl.n. *-ijad*; pl.p. *-ijoid* valkitsija, uittosalon hoitaja rahe- l. talvinuottaa vedettäessä: *v-ijaл pidⁱäu олda haŋg* (uittohanko), *puińe*, *kakšťšorpaińe* (kaksihaarainen).

vaľľah|ad (Sn B); pl.in. *-is* valjaat: Sn *hebo v-iss‿on*.

vaľľahu|z (Sn B), TP *-s*; p. Sn B *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* valjaat: Sn *heboo̯ v-ksed*.

**vaľľaićťšeze|tta* (B) viereksiä, olla huiskin haiskin, heitettynä huolimattomasti: *ďeŋgad* (rahat) *ei v-ta piнaл*. (v. валяться.)

vaľľ|astada (Sn B Td V TP Lh); pr. Sn B Td V Lh *-astan*, N *-àstau*; impf. Sn V Lh *-ašťin*, B Td *-ašťˢin*, B *-àsť*, *-ašťš*, *-àšťš*, N *-àšť* valjastaa: B *v-asta hebo! mužiţk* (mies) *vaľľàsť hebon ägehē* (äkeen eteen).

vaľľastu|z (Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed* valjastus.

vaľľoi (TP); p., pl.n. *-d* kaurajauhoista paistettu pannurieska: *rodih kagrain(ę) ďauho*; *ďauhos paštełah kokkᵘoid i v-d* syntyy kaurajauho; jauhoista paistetaan kauraleipiä ja p-koja.

va|ľmištada (Sn B Kn V Lh), Td Ph *-лmištada*; pr. Sn B Kn V Lh *-ľmištan*, B *-ľmìštăn*, V *-ľmistan*; impf. Sn V Lh *-ľmišťin*, B *-ľmišťˢin*, Kn *-ľmišťšīn*, Td *-лmišťˢin*, N *-ľmìzď*, Ph *-лmišťšin* valmistaa, tehdä valmiiksi: B *šìt рало ľienòu vaľmištettu* sitten palo on valmis. *šiл aiga külü vaľmištetau* sillä aikaa sauna laitetaan kylpykuntoon. *haлmèh šiemeťťī* (kylvettiin), *vaľmišteťťī*. N *vaľmìzď ďeńgàd pakèttai* pani rahat valmiiksi pakettiin. V *ēźmai релvas релdoh siemettäh*, *sìd haravoittah*, *vaľmistettah*, *sìd küťkittäh* ensin pellava peltoon kylvetään, sitten haravoidaan, valmistetaan, sitten kitketään. Ph *валkkunad валmištetah kagras*. Lh *hän troikaa̯* (puvun) *šen vaľmištau*.

valmište|łda (Td); pr. *-łou* valmistella.

va|лmištuda (B Pl Td), B Td *-ľmištuda*, Td *-lmištuda*, TP *-лmistuda*; pr. B Pl Td *-лmištū*, B Td *-ľmištuu̯*, TP *-лmistū*; impf. Pl Td *-лmištui* valmistua, kypsyä,

tuleentua (vilja): B *koñz kazvau*, *vaľmištuu̯*, *šīd ńīłetau* kun [ohra] on kasvanut, kypsynyt, sitten leikataan. Td *релд vaľmìštuu̯ pehmědàkš*, *šīd haravòidàŭ kivèd iăre̯* kun pelto on tullut pehmitetyksi, sitten haravoidaan kivet pois. TP *kouz* (kun) *sügüzeл kagrę valmistū*.

va|ľmiž (Sn—V), Kn *-лmìz*, Td *-łmiž*, *-ľmìž*, N *-ľmìž*, SP *-лmiz*, Ph *-лmiž*; p. Sn—V *-ľmišt*, Td *-łmišt*, SP *-лmistu*, Ph *-лmištę*; pl.n. Sn—V *-ľmehed*, B Td *-łmehed*, Kn SP Ph Lh *-лmehed*, Td *-лmĕhèd*, N *-umęhèd*; pl.p. Sn B Pl Td N V *-ľmehid*, Kn Kš *-ľmehīd*, Td *-łmehid*, SP *-лmehī*, Ph *-лmehid* valmis, kypsä: Sn *mina ošťiu̯* (ostin) *vaľmehep štanap* (housut). *šindai aino pid'äu valmehekš ďaksattada* sinut on aina toisten riisuttava. B *šīd* (sitten) *рало vaľmiž ľienòu kazvamā*. *varusta pišťšaľ* (pyssy) *valmehekš* (kuntoon)! Kn *sìt se тулou ďo valmehèkš релvàzmŭă* sitten se tulee jo valmiiksi, pellavamaa. Td *vaľmiž muarď*. N *rugehèt tämàd regeлę kandęuľī vaumęhèkš* nämät rukiit kantoivat rekeen valmiiksi (ilman omistajan apua). *šüötèttai*, *ďuotèttai hebo vaumęhěkš* syöttävät ja juottavat hevoseni ilman minua. *tuoďī mindai vaumęhekš* minut tuotiin tietämättäni.

valpa|z (B), V *-s* vaalea.

val|uda (Sn B Kn Td—V Ph); pr. *-ū*, B Td N *-uu̯*; impf. Sn B Kn Td—V Ph *-ui* valua, vuotaa (vähin erin): Sn *veži valū märgis sobis* (vaatteista). *ńīštä ńeńä*, *rōgä valū*! *ḱūńäled šilmiz valutau*. B *ńeńä valuu̯* nenästä vuotaa räkää. *veži valū sobis-piäi*. *veŕi valū rožas* (poskesta). *ḱüuńeľèt valutau*. Kn *ńolgud* (kuola) *valuttai*. Kš *ńolg valū*.

valušk (Pl Td Pk); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* pieni limppu. (Av валу́шка.).

valu|ttada (Pl N), Td *-tada*; pr. Pl Td N *-tan*; impf. *-ťin* valuttaa, vuodattaa: Pl *ńolgud* (kuolaa) *v-tad sūs-piäi*.

van|a (Sn V TP); p. Sn *-ad*; pl.n. *-ad*, TP *-àd*, pl.p. Sn *-oid* (kapea, pitkä) rako, vana (jäässä): Sn *v. oŋ kaidaiṅe* (kapea) *ďuro* (juova, viiru). TP *ďiäs on vie* (vielä) *vanàd*. *v. iʿťšepiässäh* (itsestään) *halgenou*. (ks. *vanoin*.)

vand|eh (Sn B Pl Td—Lm), B N *-ęh*, Kj *-ęh*; p. Sn Pl Kš N *-eht*, B Td *-eht*, V Ph *-ehtę*, SP *-ehtu*, Kj *-ęht*; pl.n. Sn B Pl Td—V SP Ph Lm *-ehed*, B N *-ęhęd*, V *-ehèd*, Kj. *-ęhęd*; pl.p. Sn B Pl Td N V Ph *-ehid*, Kš *-ehīd*, SP *-ehī*, Kj *-ęhīd* vanne; jousen, rysän kaari: Sn *buʿťšiz vandehet pakuťťī* tynnyristä vanteet irtosivat. B *buʿťšin*, *ragendon* (kiulun) *v*. Td *merežin* (rysän), *kriezlan* (matkareen) *v*.

vannaha|iṅe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pieni rautatuppi tadehangon haaran kärjessä, suojana kulumista vastaan.

vann|az (Sn—N SP Pk), V *-às*, *vadnas*, Ph *vadnàs*, Ph Kj *vadnaz*, Lm *vann|as*; p. Sn —N Pk *-ast*, SP *-astu*, V Ph *vadnastę*; pl.n. Sn—N SP Lm *vann|ahad*, B V *-ahàd*, V Ph Kj *vadnahad*, Ph *vadnahàd*, Pk *vann|ăhàd*; pl.p. Sn B Pl Td N Pk *-ahid*, Kn Kš *-ahīd*, SP *-ahī*, V Ph Kj *vadnahid* vannas, teräväkärkinen rautatuppi aatran haaran suojana; samoin tadehangon haaran kärjessä: Sn *nämä v-ahap pid'äu azettada adrā*. Kš *adr v-ahījeŋ kere*.

van|oin (B), B Td *-oim*, Pk *-uem*; p. B *-oiṅť*, Td *-oimd*; pl.n. B Td *-oimed*, Pk *-uemed*; pl.p. B Td *-oimid*, Pk *-uemid* (kapea, pitkä) rako, vana (jäässä): B *diä vanoimī katkedeľ kai* jää rakoili kokonaan. (ks. *vana*.)

van|uda (B Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* vanua: *vate* (sarka) *v-ū*: *kaidenou i* (ja) *lühenou*.

vanu|ttada (Sn B Sg), Td *-tada*; pr. Sn B Td Sg *-tan*; impf. Sn B Td *-ťin* vanuttaa: Sn B *v. vateī* (sarkaa). Sg *tukìs v.* antaa tukkapöllyä.

vaŋguda (B) vonkua.

vaŋgund (B); p. *-ad* vonkuminen: *лapš koiran v-as heraštui* (heräsi).

vara (Sn); p. *-d* vara, turva, tuki: *mina varaa šinū piďäą* minä turvaan sinuun. *sūr mier* (maailma) *oo vaivaižee v.*

**varadu|da* (Pn); pr. *-tah* pelästyä, kauhistua: *nuored neidod v-tah* (kan.).

varagoi|ttada (B); pr. *-tan*; impf. *-ťin* varoittaa: *iža poigan v-ī.*

varaidaška|ta (Sn B Td); pr. Sn B Td *-den*; impf. *-žin* ruveta pelkäämään.

**varàidu|z* (Td); g. *-ksèn* peloitus: *v-ksèn ťie pandàŭ heiлę pölkùd peлdŏлę̆* peloitukseksi pannaan niille (linnuille) pelättimet pellolle.

**varaižu|ttada* (TP); pr. *-tan* peloitella: *pieniлę лapsiлę v-tetah* pieniä lapsia peloitellaan.

varai|tta (Sn Pl), B Td *-ta*; pr. Sn B Pl Td N Ph Lh Pk *-dan*; impf. Sn B Pl Td *-žin*, B *vargažin*, TP *varaizin* pelätä: Sn *mina v-dan kuťkutest* (kutittamista). *huigetoiňe, kudam ei huigedad v-da ňi kes* häpeämätön [on], joka ei häpeä ketään. B *rämüd* (päristintä) *v-tau hebod. miłłę roďīhe strašno, vargažin* minua kammotti, pelkäsin. Pl *лuťik* (lude) *viлuą* (kylmää) *v-dau. bard huigedad ei v-da, kazvau* parta ei häpeä, kasvaa. N *sanugàt, eugàt varàiìkòi* sanokaa, älkää pelätkö!

**varaitta|da* (M); pr. *-u* peloittaa.

varaśeibä|z (N); pl.n. *-hàd* (aidan) tukiseipäät.

varda|z (B); p. *-st*; pl.n. *-had*; pl.p. *-hid* kuhilaan sisässä maahan pistetty oksainen, pyöreä, n. 180 cm pitkä leppä-, haapa- t. koivupuu, jonka oksiin pannaan yhdeksän lyhdettä ja kymmenes kärkeen.

vardeŋkeräi|ne (TP) varrellinen: *maidod pandah v-zeh padaizeh pieńi лuzikkaine* maitoa pannaan pieneen v-seen vatiin pieni lusikallinen.

varď|oida (Sn Pl Td Kš), B Td SP M *-oita*, V Ph *-uoita*; pr. Sn B Pl Td Kš SP M *-oi(ťšen*, B *-oiťšen*, N *-oi(ťšèn*, V Ph *-uoiťšen*; impf. Sn B Pl Td Kš SP M *-oi(ťšin*, V Ph *-uoi(ťšin* vartioida, varjella, suojella, pitää huolta: Sn *sobad* (vaatteet) *vargasteťťī* (varastettiin), *müö emme varďoinu. raunaлę* (haaskalle) *mäńďī v-oimā końďiad.* B *v-oi(ťše hebod* pidä huolta hevosesta! N *andàdgi mille viťìn, mina v-oi(ťšīžimbi nagrìšt* annatko minulle osan, minä vartioìsin naurishuhtaa.

**varďoiz|eta* (B); pr. *-en* olla varuillaan: *końďas v-e* karhun suhteen ole varuillasi!

**varę̆ga|ta* (B); impf. *-i* säikähtää: *hebo v-i końďiad* (karhua).

vargaskūri|ťš (Sn B); p. *-ťťšad*; pl.n. *-(ťšad*; pl.p. *-(ťšoid* varas, voro: Sn *лapset keskenā šigä sanutau: šina v-ťťš oлed.*)

varg|astada (Sn B Kn Td N Ph Lh AV), N *-àstada*, SP *-astoa*; pr. Sn B Kn Td Ph Lh AV *-astan*, N *-àstan*; impf. Sn Lh *-ašťin*, B SP *-astin*, Kn *-aśťīn*, Td *-ašťšin*, *-àšťšīn*, *-ašťšin*, N *-àsťin*, *-àšť*, AV *-asťi* varastaa: Sn *heiл sobad* (vaatteet) *v-asteťťī.* N *pienèd лapsę̀d hernèhmuou* (hernemaalta) *herneht v-àstettai.*

vargàstai (N) varas: *śe on v. mieź.*

**vargàstę|uda* (N); impf. *-ł* varastella: *käveł hän v-umai bohaìoin kupťšīnu лauìkoihęĭ, ďeńgàd v-àstęł* hän kävi varastelemassa rikkaitten kauppiaitten luona kaupoista, rahaa varasteli.

varga|z (Td SP), Ph *-s*; p. Td *-st*, SP *-stu*, Ph *-stę*; pl.n. Td SP Ph *-had*; pl.p. Td Ph *-hid*, SP *-hī* varas.

va|ŕiš (Sn M), Sn Kn Td Kš *-riž*, B *-rìž*, Pl *-riš*, Td *-ŕìž*, Kš *-ŕiž*, N *vuorìž*, *vuoŕìž*, *vuorìž*, *vuoroi*, V *va|r^{u}oi*, *-ruɔ*, SP *-roi*, Ph *-ruoi*, Ph Lm *-ru^{o}i*; p. Sn Kš M *-ŕišt*, Sn Pl—Kš *-rišt*, B *-rìšt*, N *vuorìšt*, *vuoroid*, SP *va|roidu*, Ph *-ru^{o}id*; pl.n. Sn M *-ŕikšed*, Sn Pl Kn Td Kš *-rikšed*, B *-rìksed*, Td *-ŕikšę̀d*, Td Kš *-riksed*, N *vuorìkšèd*, *vuoŕìksę̀d*, *vuoroid*, V *va|ruod*, SP *-oid*, Ph *-ru^{o}id*; pl.p. Sn M *-ŕikšid*, Sn Pl Td Kš *-rikšid*, B *-rìkšid*, Kn Kš

-rikšīd, N *vuoroлoid*, SP *va|roлoi*, Ph *-roлᵘoid* varis (lintu); Sn myös pata (pelikorteissa): Pl *voron* (korppi) *on tobj* (iso), *pieńemb* [on] *variš*.

var|oin, *-ᵘoi*, *-uoiⁿ* (B) varten: *šikš(i) v.* sitä v. *ota toińe pišťšal* (pyssy) *iťšęłę varᵘoi* (itseäsi v.)! *sobad on hällä kai azetettu dorogā varᵘoi* vaatteet kaikki hän on järjestänyt matkaa v.

varz (Sn B Td N), N *-ę*, V *-ę*; p. Sn B Td *-zad*, Td *-àd*; pl.n. Sn B Td *-ad*, Td N *-àd*; pl.p. Sn B Td *-oid* varsa: Td *hebołš* (tamma) *suài* (synnytti) *hüvàn v-àn*.

var|ž (Sn B Pl Td Kš), N Kj *-ź*, *-z*, V SP Ph *-zi*, V *-źi*; p. Sn Pl Td Kš N V *-ī*, SP *-łu*, Ph *-łę*; Sn Pl Td Kš N V SP Ph Kj *-ded*, Pk *-dęd*; pl.p. Sn Pl Td *-žid*, Kš *-žīd*, N V *-źid*, SP *-zī*, Ph *-zid* varsi (kirveen, varstan, viikatteen y.m.): Sn *pleťvarž*. ruoskanvarsi. *primuzлaa* (varstan) *v. otetau kädē puides*. B *priuzan v.* puintivarstan v. Td *stoikaa v.* viikatteen suoravarsi. N *kirvehèn piestau vardèspieiłę* kirveen irroittaa varresta. SP *kirvezvarzi*, *kassarii* (vesurin), *stoikaa* (viikatteen) *varzi*. Ph *stoikkah pidäu varzi*, *pūhińe*. Kj *kirvęzvarź*.

varza|ińe (Sn B Td), B *-ińę*, N *-inę*, N V *-ine*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* pikku varsa: Sn *v-ižeę suai* (synnytti) *hebo*. N *eńťškeza(varzainę* yksikesäinen v.

varziloukko (Lm) kirveen silmä.

varťš|uoi (V); p., pl.n. *-uoid*; pl.p. *-oлuoid* suolaheinä.

varukš (Lh) vaarin: *velł‿ottau ne(tšeę v.* veli ottaa siitä vaarin.

var|uoissā (B), N *-oišsaǩ* varuilla: B *šina ole täs v.* ole sinä tässä v-si. N *hän om varoišsaǩ*.

var|ustada (B), N *-ùstada*; pr. B *-ustan*, N *-ùstan* varustaa: B *varusta pišťšal* (pyssy) *valmehekš*! N *kńäginau varùstętùd stoлàd* morsian on varustanut (pito)pöydät.

**varùs|tadazę* (N); impf. *-ťīzęi* varustautua, valmistautua: *hebo kaiłkenai varùsťīzęi*, *mī hällài oli väged* hevonen täysin varustautui [tehtävään], mikäli sillä vain oli voimia.

var|uťš (B), Td *-aťš*, Ph *-aťťšu*; pl.p. Td *-a(ťšuit* pelkuri.

va|šk (Sn B Td M Lh), N *-śk*, V *-śki*, Ph Lm *-ski*; p. Sn B Td V M Lh *-sked*; pl.n. Sn Lm M Lh *-sked*; pl.p. Sn M Lh *-škid* kupari, vaski, messinki; kupariraha,-hela: B *vasked valamas*. V *azuttu* (tehty) *vaskes*. Lm *vasked vei(ťšempiäs* helat puukonpäässä. Lh *otaŋ kolme havadod mitušt taht ďeŋgad*, *olgai hobedad*, *kulďad ťibo vasked* otan kolme säkillistä minkälaista tahansa rahaa, olkoon hopeaa, kultaa tahi kuparia.

vaški|ńe (Sn B Td Kš M), Ph *vaskine*, Lm *vaskinę*; p. Sn B Td Kš M *vaški|št*; pl.n. *-žed*; pl.p. Sn B Td M *-žid*, Kš *-žīd* vaskinen, kuparinen, vaski-: Sn *v. kaťťil*, *samavar* (teekeittiö), *kofeińik* (kahvipannu); *vähäg‿oo v-št* vähänkö on (on paljon) vaskisia [esineitä]. B *kaťťil om v. ünńā* (ünńäi), *paŋg om vai raudaińe* kattila on kokonaan vaskinen, sanka vain on rautainen.

vaški|īš (Sn Pl Pk), B *-ťš*, Td *vaskiťš*, Lm *vaskiťťšu*; p. Sn Pl *vaški|ťťšud*, B *-ťťšad*, Td *vaskiťťšad*; pl.n. Sn Pl *vaški|(ťšud*, B *-ťšad*, Td *vaski(ťšad*; pl.p. Sn Pl *vaški|(ťšuid*, B *-(ťšoid*, Td *vaski(ťšoid* vaskikäärme: B *v-ťš*: *ei tobďaińe*, *värťťimem piťk*, *kirďau*, *kivikois eläu i ruoppahis* v. ei ole suuri, värttinän (kehrävarren) pituinen, kirjava, kivikoissa ja kivikasoissa elää.

**vaskivardud* (Pn); g. *-en* pieni vaskivarsi: *v-en kirvoihuden* (kirveen) *tagoi* (takoja) (kan.).

vast (Sn B Td N V TP Pk), V TP Ph *-ę*; p. Sn B Td N V Ph *-ad*; pl.n. Sn B Td N V TP Ph Pk *-ad*, Td V TP *-àd*; pl.p. Sn B Td N *-oid*, V Ph *-uoid* vihta, vasta,

(lehti)luuta: Sn *v-aɒ külbedäväɒ* kylpyvihdat. *v-aл külbezettäu külüs* (saunassa). B *v-aл külbetau.* Td *lämbiàn külüŋ piästàn koivùs vastàn* lämmitän saunan, teen koivun lehdeksistä vihdan. N *v-au pühküttai* luudalla lakaistaan. TP *vastaл pühkin peritin* luudalla lakaisin pirtin.

**vastade|lda* (Pn); impf. *-li* vastailla: *vastah v-li* (kan.).

vastado (B) vastaanotto: *ambutau žeńihon da kńaginan v.* ammutaan tervehdyslaukauksia sulhaselle ja morsiamelle [vihiltä tullessa].

vastadut (N) vastakkain, vastatusten: *ku suottę hänèŋ̀ke v. i suottę toràmmài . . .* kun joudutte hänen kanssaan v. ja rupeatte tappelemaan . . .

**vàstadu|tta* (N); pr. *-n*; impf. *-in* tulla, joutua vastakkain, vastaan: *do kui koumę kierăd v-ttanei, aino vańka ńimi, ka šīd oìà* jos kolmasti tullee vastaan aina Vańka-niminen mies, niin sitten ota [rengiksi]! *v-ttai paṗìŋ̀ke* tulevat vastakkain papin kanssa.

vast|ài, -à[i] (N) verta: *miллàĭ ei doudàiž sen v-à*[i] *deńgăd* minulta ei joutaisi niin paljon (sen vertaa) rahaa. *kündę̀n v.* kynnen verran. *kobràa v.* kourallinen.

vasta|ińe (B Td), Kn N *-ine*; p. B Kn Td N *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* vastainen, vasta-: B *v. tūl'. paraχod mänǫ̃u v-ižē* höyrylaiva kulkee vastatuuleen. N *v-ine tūлou* vastatuuli on.

vastakk|ai (Sn Td), B *-ā* vastakkain, vastatusten: B *hüö ištuťťī v-ā. hüö v-ā pūtuťťī dorogaл* he kohtasivat toisensa tiellä.

vastàkka|li, -ťi (N) vastakkain, vastatusten: *müö sinuŋ̀ke ajàm v.*

vast|ata (Sn B Pl Td Kš N Ph); pr. *-adan*, Ph *-ădàn*; impf. Sn B Pl Td *-ažin*, Kš *-ažīn*, Ph *-ažìn*, *-ažı̨n* ottaa vastaan; vastata, tehdä samoin vastaan (esim. tanssissa sama liike kuin vastapari): Sn *gošťad* (vieraat) *tuлdau, pid*[i]*äu v. gošťiɒ. hän iškı* (löi) *mindai, mina händäi v-ažin* (*iškiı̨ vastā*). B *müö dog⌣aigut gośtid v-ažimme* me otimme vieraat vastaan joka hetki. *hüö lähťťī v-adammā gośtid.* Pl *spuassad v-aťťī* olivat Kristusta vastaanottamassa [pääsiäisyön jumalanpalveluksen menoihin kuuluu Kristuksen (Kr-n kuvan) vastaanotto]. N *häą̇ zavedìu püštämäi bŕihàťťšud ründähī; bŕihàťťšu v-adau kädęu štı̨̀kaa̯* hän aikoo pistää poikaa rintaan; poika tarttuu kädellään keihääseen. Ph *pappi küzüu, minä v-ažin häněлě.*

vastau|duda (B), Td *-zuda*; pr. B *-dun*, Td *-zun*; impf. *-duin*, Td *-zuin* kohdata toisensa: B *müö häneŋke v-duimme.*

vast|ā (Sn B Lh Pk), B Td *-ai*, N *-ài*, *-àĭ*, V Ph *-àh*, TP Ph *-ah* vastaan: Sn *deńeraл sanū häллęi v-ā* kenraali vastaa hänelle. *gošťaлę v-ā hüpniťťī kai* kaikki juoksivat vierasta v. B *hän mille v-ā tuli.* N *pūìuu̯* (sattuu) *haллę* (hänelle) *me(ťšàs kodi* (talo) *v-àĭ. mužik* (mies) *andau hälle kaлad keiìòn* (keitollisen) *v-ài* (korvaukseksi. V *dieda sanō v-àh* isoisä vastaa. Ph *tuľi suo v-ah.*

vast|e(-ɛ) (Sn—V SP Kj Lh Pk), B *-ɛ*, Kn N TP Lm *-ę*, Td N *-ę̆*, N *-ę̇* 1) vastaan, vasten, vieressä, viereen: Sn *iškeę šeińäd* (*лaťťad*) *v-ɛ* lyön seinään (lattiaan). *nojeuzuda* (nojautua) *šeińäd v-ɛ. rastavad v-ɛ heittäzōu šünd muaл taivahasp*[i]*äi* jouluaattona Kristus laskeutuu maan päälle taivaasta. B *лaŋgennu* (kaatunut) *pū virū muad v.* (maassa). *aitass⌣on šeinäd v.* (vieressä). *kagràd vedetau ńärtegē hua(dżàd v.* kaurat vedetään närteeseen haasian viereen. Kn *īvanàn päivàd v-ę otętah semmoińę vast keлdàizę̀s bobàs* juhannusta vastaan [yöllä] otetaan sellainen kimppu keltaisia kukkia. Td *išk muad v-ɛ. kai* (kaikki) *lähťī üöd v.* (yön selkään). N *seištę dorogàd v-ę̇* asetu seisomaan tien viereen! *kui sina ruohťīd iškeda mindai pied v-ę* kuinka sinä

rohkenit lyödä minua päähän? *žerďīd v-ę̄ riehkī* riukuihin pieksi (löi). *mindai v-E ištuze* istuudu viereeni! Kj *алужimad v. panemmò stoikan* alasimelle panemme viikatteen [kun teroitamme sitä vasaralla]. Lh *mužikk‿opäť havadod v-ei ролделдau* mies taas säkkiä polkaiseekin. — 2) vasta: Sn *ńügü vast‿олеm̀ müö елокšis* nytpä vasta meillä on elämä (huono). B *šīd v-ε toimištui ižand* sitten vasta isäntä ymmärsi. Td *mińä rubedàn алenzoittamā^i v-ę̄ nügöĭn лаgĕd* minä ryhdyn alentamaan välikattoa vasta nyt. *ühtĕn лavàn müö v-ę levìťim* vasta yhden lattiallisen me levitimme [riihessä viljoja puitavaksi]. Lh *ńämäd oη kummať‿ťäz v-E* nämäpä vasta ihmeet tässä! — 3) äsken, juuri: Sn *veza oǫ v-E ťüöndünü* (juuri versonut) *pū*. B *v.-nainu mužīk* äsken vihitty mies. *v.-suолattu кала. v.-roďittu* (äsken syntynyt) *лapš. ižan paidas лuaďitau* (tehdään) *lapselę, roďinutelę v.* (äsken syntyneelle), *paid.* Td *v.-sorttu* (äsken kaadettu) *pū. v.-sòadu кала.* SP *v. küzüimmö, ei ammui* (kauan). — 4) verta: B *hällä mielt on mužikkad v., väged on üheksad* sillä (karhulla) on [yhden] miehen järki, [mutta] yhdeksän miehen voimat. Pl *mindai vast‿ei sua ruata* minun vertaa et voi tehdä työtä. — 5) myöten, mukainen: B *hänen mielD v. ei олdu kai* eivät kaikki [sulhaset] olleet hänen mielensä mukaisia. N *ei ounęnę heiďen mieud v-ę* kun ei liene heidän mieltään myöten.

vastkavàižin (Ph) vastasukaisin, päinvastoin: *minä händàs rubedàn vedämàĭ̆ ďorššid v.* minä alan vetää kiiskeä pyrstöstä v.

vastmua|iźne (Td); p. *-št* vastamäki.

vastmäg|i (B Td); p., pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* vastamäki l. -maa.

**vastozu|da* (N); pr. *-ttai* vihtoa, kylpeä (vihdalla).

vastrand (Td Sg); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* se ranta, johon tuuli puhaltaa järveltä päin.

vasttū|ľ (Sn Td); pl.n. *-лed* vastatuuli: Sn *v-лē ďuostes püörähäiń* (väkkärä) *punozou* (pyörii).

vastuskendeлtta (TP) vastustella.

vastu|z (Sn Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* Sn kohtaaminen, vastakkain tuleminen; Td vastaanpaneminen, vastustelu; rantapuomi (ettei tukki tule rantaan); suoja (tuulta vastaan): Sn *v-kses pid^iäu antta dorog* vastakkain tullessa pitää antaa tietä [toiselle]. Td *pane v-ksekš huršťš* pane suojaksi [tuulta vastaan] hursti!

vastùzrand (Pl Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* vastaranta (tuulen alla oleva).

vaz|a (Sn—V SP—Kj); p. Sn—V Ph Kj *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj *-ad*, Td N Ph *-àd*; pl.p. Sn—N Kj *-oid*, V Ph *-uoid*, SP *-oi* vasikka: Sn *v-ad олdau ľiäväs. v. möľľüu* (ammuu). B *vazoiďen liäv.* Td *lehm sŭà^i* (synnytti) *vazàn, kandoihe* (poiki). *äijässig vazàz on lèhm* monettako kertaa lehmä on poikimassa? *ńeľľàz vazàs, ńeľľiĕď kandazęnnu* neljättä kertaa.

vaza|iźne (Td), V Ph *-ine*; p. Td V *-št*, Ph *-štę*; pl.n. Td V Ph *-ižed*; pl.p. *-ižid* pikku vasikka: V *v-ine vastE roďittu* (äskensyntynyt).

vazara|in(E) (TP), SP Ph *-ine*, Lm *-inę*; p. SP *-stu*, Ph *-štę*; pl.n. SP *-ized*, Ph *-ižed*, Lm *-izęd*; pl.p. SP *-izī*, Ph *-ižid* vasara: Lm *v-izęл keηgänombelī naglaižęd iškōu* v-lla suutari naulat lyö.

va|ta (Sn), B Td *-t*, Ph *vuattę*, Lm *voattę*; p. Sn B Td *va|ttad*; pl.n. Sn *-tad*; pl.p. *-toid* puuvillavanu: Sn *paľt vataлл‿oǫ лuaďittu* päällystakki on vanulla sisustettu. (v. вáта.)

va|te (Sn—V SP Ph Kj), N *-tę*; p. Sn Pl Kn Td Kš Kj *-teì*, B *-tet*, N *-ìęt*, V Ph *-tettę*, SP *-tettu*; g. Sn—V Ph *-ttegen*, Td N *-ttęgen*, SP *-ttien*, Kj *-ìken* sarka: Sn

v. oo̯ виллаiне, koďiskudottu. vattegez лиаďitau (valmistetaan) *štanad* (housuja), *kauhtanaɒ*. Pl *v. puhtahaz виллаz лиаďittu*. Kj *vaĭkes* (sarasta) *kauhtan*.

vatn|ī (Sn), B *-oi* vanulla sisustettu; pumpuli-: Sn *v. paĭt* (päällystakki). B. *v-oi ďupk* pumpulihame. (v. ва́тный.)

vatrassu (SP) vesivaaka, vatupassi. (v. ватерпа́съ.)

va|ťš (Sn—Kn Kš N Pk), Td *-īs*, N *-ťš*, *-ťš*, V Ph *-ťťšɛ*, SP *-ťťšu*; p. Sn—Kn Kš V *-ťťšad*, Td *-ttsad*, N *-ťťšăd*, SP *-ťťšoa*; pl.n. Sn—Kn Kš N V SP Pk *-ʿťšad*, Td *-ʿtsad*, N *-ʿťšàd*; pl.p. Sn—Kn Kš—TP *-ʿťšoid* vatsa, maha: Sn *mii̯ šüöt ka* (niin) *vaťťšā mänōu. ak̄ vaʿťšaŋ‿kerɛ* raskaana oleva nainen. *maks* (maksa) *oo̯ vaʿťšas*. B *ŕündähän* (rinnan) *ал v. v. kuraidau* suolisto kurisee. *міла v. oŋ kibed. міла vaʿťšas purou. hälläi̯ puhaлď vaʿťšan* hänen vatsansa pöhöttyi. *kirvezvarden v.* kirvesvarren keskiosassa alaspäin kaareva kohta. *koir vieŕ лаťťałę, лapat* (käpälät) *pańi vaʿťšan ałłę*. Td *vaʿtsaŋ kibištäu. naiŕe oo̯ vaʿtsaŋ kerɛ* (raskaana). N *vaťš oŋ kai haṗàňnu* [kun jk on kovin mielen pahoittanut]. *haugaidad nahkaa̯ kesked vaťťšăd mûö*ⁱ halkaiset nahan [lehmää teurastettaessa] keskeltä mahaa pitkin. Pk *heŋg on vaʿťšas*.

vaʿťšanʿалиiне (B), Td *vaʿtsanʿалиiне* vatsanalainen, vatsa-; vatsanalus: B Td *v. remeń* sitolkan vatsahihna. Td *dorogaл ligad oli неволе vaʿtsanaлиižei suai* (asti).

vaʿťšato|iŕe (Sn); p. *-št* vatsaton: *v-št rišťkaa̯zad* (ihmistä) *еилę*.

vatteg|iŕe (Td), Ph *-ehine*, *vattahiŕe*, Kj *vatkehīne* sarkainen, sarka-: Ph *v-ehižed štańiɒ* sarkahousut. Kj *vatkehīne kauhtan* sarkakauhtana.

va|ʿtsaiŕe (Td), TP *-ťťšaine*; pl.n. Td *-ʿtsaižed*, TP *-ťťšaized*; pl.p. Td *-ʿtsaižid*, TP *-ťťšaizid* pieni vatsa; kohtu: Td *v. kibištäu*. TP *kandelìd üheksàd kūhudèd vaivàn kandomittamis vaivaizis vaťťšaizis* (itk.) kannoit yhdeksän kuukautta vaivaa tuntemattomassa tukalassa kohdussasi.

vaugoz|uda (N); pr. *-uu̯* vaaleta: *pauĭi̯naa̯* (palttinan) *panou mägĕлę̆ v-ummài*.

veď (Sn Td), B *ŕeť*, Td *viť*, *ŕed*, Lh *vid*, *veť* -han, -hän. Sn *ďeńeraлaл veď ďeŋgad on* kenraalillahan on rahaa. B *häłłę ŕeť lienou skuťšno* hänenhän tulee ikävä. Td *eḍ viť liäväi tuлnu* etkö ymmärrä ihmistapoja! (ethän navettaan tullut!) [sanotaan, kun ei tervehdi *ďumaлabu*]. Lh *k‿oľīž ka vid mina tuoižin* kun olisi, niin toisinhan minä. *veťť‿oŋ kazakad* rengithän ovat. (v. вѣдь.)

**vedaška|ta* (B); pr. *-dou* ruveta vetämään: *hebo varę̆gai końďʿad, ei v-nn‿ägèst, torę̆gai* hevonen säikähti karhua, lakkasi vetämästä äestä, torautui.

**vedaze|ta* (B); pr. *-n*; impf. N *veďīmoizę* vetäytyä, hiipiä: B *końďī* (karhu) *läht v-mmā pagō*. N *veďīmoizę lähèmb lindŭd*.

vedazu|da (N); pr. *-n*; impf. *-in* ed.: *suou hiľľašťši v-mmai lähemb lindud* alkaa hiipiä hitaasti lähemmäksi lintua.

ved|attada (B N V M), Kš *-ätädä*, SP *-attoa*; pr. B N V SP M *-atan*, Td *-ättäv̆*, Kš V *-ätän*, Ph *-ättäŭ*; impf. Kš *-äťin*, N *-äť*, Ph *-äťťi* kuljettaa, viedä, taluttaa: B *ottau žeńih* (sulhanen) *kńaginan* (morsiamen) *kädes i* (ja) *vedattau pihałę hebᵘoiden лu*. Td *paṗ vedättäv̆ hèid koлme tiĕd ümbäri naлęjàs* pappi taluttaa [kädestä] heitä (vihittäviä) kolme kertaa lukupulpetin ympäri. Kš *vedätäŋ kädes*. N *ehtaižiu* (illalla) *vedattau mindai komnàttài* (huoneeseensa). V *vedätäd kui kärgi pitkàd kevätt(ę)* (?). Ph *pappi vedättäŭ tüttärèn toižęh tšurah* (huoneeseen).

vedau (B) vetinen: *v. nuŕm* (niitty).

vedeę̆hüľg (Sn) veden hylkäämä, itsestään kuollut (kala).

ved|ehińe (Sn Td Kš Lh), B Td *-ehĭńe*, Kn *-ehīne*, Td *vĕdĕhĭńę̆*, N *-ęhīnę*, TP *-ehine*; p. Sn Kn Td Kš Lh *-ehišt*, B Td *-ehĭšt*, N *-ęhišt*; pl.n. Sn Td Kš Lh *-ehižed*, B Td *-ehĭžed*, N *-ęhīzęd*, *-ęhĭžęd*, TP *-ehized*; pl.p. Sn Td Kš Lh *-ehižid*, vetehinen, vedenhaltia: Sn *v. painau hebon uittades*. Td *елą̈ heitä ristad kaglas-piä*, *eiga v-ehĭńe ottau* älä jätä pois ristiä kaulastasi, muuten v. vie [sinut] [varoitus uimaan menevälle].

veđe|l (Sn), B Td *-l*; p., pl.n. Sn *-läd*, B Td *-läd* (*-lą̈d*), B *-lad*; pl.p. Sn *-löid*, Td *-lid*; komp. Sn B *-lembi*; sup. Sn (*kaikiz*) *v-lim* vetelä, pehmeä: Sn *taigin roďīhe ďalo v.* taikina tuli kovin v. B *v-l rand. kuašan* (puuron) *v-lan keitt.*

vede|lzoittada (B), Pl *-lzöittädä* vetelöittää, tehdä vetelämmäksi jtk sakeata.

ved|elta (B Lh), Td *-eлdä*, N *-ęlta*; pr. B Lh *-elęn*, Td *-elen*, N *-ęlou*; impf. B Lh *-el'in*, Td *-elin* vedellä (esim. jäljessään), talutella, kuljetella: N *heid vedęlou ümbeŕi nalojàs koumę kiĕrăd* heitä (vihittäviä) taluttaa [pappi] lukupulpetin ympäri kolme kertaa. Lh *hän izvošt'šikalę sanū: äijäng. otad gost'innois i gost'innoihe v.* hän sanoo ajurille: paljonko otat ravintolasta ravintolaan kuljettelemisesta?

vedenižand (Sn) vedenhaltia, vetehinen.

vedenlaŋgemus (Ph) vesiputous.

vedeŕist (Sn B Td Kš), B *veđeŕist*, Pl Td *vederist*; p., pl.n. Sn *-äd*, B Td *-ad*; pl.p. Sn *-öid* loppiainen: Sn *v-äd vast.oo šündümpäiv* loppiaisen edellä on aattopäivä. B *v-ā suai* (asti). *endę* (ennen) *v-ad*.

vederistanďarmaŋk (Pl Td); elat. *-as-piā* loppiaismarkkinat. (v. ярмарка.)

vedeou (Td) vetelä, vetinen: *ďalo* (hyvin) *v. lodm* (notko) *on suo*.

vedo (Sn B Td Kš); p., pl.n. *-d*: pl.p. *-id* vero; veto, vedätys: Sn *v. pid'äu maksada* vero pitää maksaa. *v-d ajetau* veroja peritään. B Td *parden* (hirren), *raudmuan* (malmin), *t'šugunan* (malmi raudan) *v*.

vedoiń (TP) vetoseni (itk.).

ve|dädä (Sn Td Kš), B Kn N V M Lh Pk *-dada*, Td *-dăďă*, SP *-diä*, Ph *-dăi*; pr. Sn Td Kš TP SP Ph *-dän*, B Kn N V M Lh Pk *-dan*, N *-dăn*; impf. Sn Td Kš M Lh *-ďin*, B *-din*, Kn *-ďīn*, N *-ďìn* vetää, viedä; hoitaa (asiat): Sn *talvel vedetäu heińäD*, *halgoD*, *habuD*. *mina veďiń ďo rinduksen* (länkien rinnustimen) *umbē* (kiinni). *mina tukis veďin händäi*. B *propkan vedettau* korkkiruuvi. *huk suai vedamā händäd lähteges-p'äi* susi rupesi vetämään häntäänsä avannosta. *mužīk pidàu adràd*, *końďī vedàu* mies ohjaa (pitää) auraa, karhu vetää. *rugĕhed rīhē vedę̀t't'ī*. *nuoras suadā vedamā* nuorasta ruvetaan vetämään. *suoned vedäu* suonta vetää. *žemt'šugad vedau telegan üńńā* jalokiviä kuljettaa vankkurien täyden. Kn *vedada hambas sūs*. Td *vedăďă hebol pardę̀d* (hirret). *ei tämä hüväi vedä* tästä ei seuraa hyvää. N *maksàŭ se miez äijän*, *kudam ďielòd hüviñ vedàŭ* sillä miehellä on suuri arvo, joka asiat hoitaa hyvin *kaulòi vedanu on lau(t'šaą̈* kalttoon on vetänyt penkin (laudan). *hebŏlę̆ panòŭ vedelavakš* hevosen vedettäväksi panee. *koumęu hebou vedau bajaŕid kellojžis* kolmivaljakolla tiu'ut valjaissa kyyditsee herraa. *mužik lähtou hebod vedamài koďī* mies lähtee hevosta viemään kotiin. *kädę̀s vedau*. V *hebo vedau reged*. SP *hiemaiz vedā* hihasta vetää. Ph *laskedah abai i vedetäh randah* lasketaan apaja ja vedetään rantaan; Pk *ükš abai vedetau*.

ved|ältä (Sn), B *-aldada*, *-alta*, Td *-ältä*; pr. Sn Td *-äldän*, B *-aldan*, N *-àudan*; impf. Sn Td *-älžin*, B *-alďin*, *-al'ďin* vetäistä: Sn *vedälž l'īpat'šimes* (liipaisimesta) *i* (ja) *ambui*. N *paulinaą̈ vedèspieitę vedauda(u.ierę̆h* (pois).

*vedätelda (Td); pr. -u vedätellä, venytellä: *hūлd vai v-u* huulta vain v-ään (suudellessa).

vehk (Pl); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* apilamainen raate (menyanthes trifoliata).

vei|ka (V), Pk *-ka* vanhemman veljen puhuttelunimi: Pk *veika, tuлę tännę*!

vei|kki (Sn B Kn Td TP Lm), Td V *-kki*, Td Sg *-veik*; p. Sn *-kkid*, Td *-kkid*, *-kkid*; pl.n. Sn *-kid*, Td *-kid*, *-kid*; pl.p. Sn *-kid*, Td *-kid* ed.

vei|koi (Sn Pl), B *-koi*, *-kkuoi*, N *-ko*, *-ko*; p. Sn Pl *-koid*, B *-koid*; pl.n. Sn Pl *-koid*, N *-kod*; pl.p. Sn Pl *-kkoлoid* ed.; Sn B Td myös veikko, veli (yleensä): B *vahnemb nuorembad ei sanu veikoikš(i), vahnemb sanū mi ńimi* vanhempi [veli] ei kutsu nuorempaa veikoksi, vanhempi kutsuu nimeltä.

vei|ťš (Sn—Kš Kj Lh Pk), Td *-ťś*, *-ťš*, Td N *-ťš*, *-ťš(ε)*, V SP Ph *-ťťši*, TP *-ťťši*, Lm *-ťťši*; p. Sn Pl—Kš V Ph Lh *-ťťšed*, SP *-ťťšie*; pl.n. Sn—V SP Ph Kj Lh *-ťšed*, B TP *-ťšed*; pl.p. Sn Pl Td Kš V Ph Lh *-ťšīd*, Kn *-ťťšīd*, SP *-ťťši* veitsi, puukko: Sn *veiťťšed hivotau sierä* (kovasimeen). *pane v. huodrä*! Td *leibàn, nahkàn leiťàv v.* leipä-, nahkaveitsi.

vei‹ťšempiä (Lm) veitsenpää.

ve|ľ (Sn—Kn Pk), Sn—Kn N Kj Lh *-ľ*, B Td N *-ľ*, Kn Td V TP Ph Lm *-ľľi*, Td N *-ľ*, N *-ľ*; p. Sn—Kn N V Kj Ph Lh *-ľľed*, Td *-lled*, *-ľľěd*; pl.n. Sn—Kn V Kj Ph Lh *-ľľed*, B N *-ľľèd*, Td N *-lled*, N *-ľľèd*; pl.p. Sn B Pl V Ph *-ľľid*, Kn *-ľľīd*, Td *-llid*, *-ľľěd* veli: Sn *veľľ‿andau*. B *kakš vuott‿en oлę omid veľľid nähnü*.

ve|лg (Sn—Kš Lh), Kš *-łg*, N *-ug*, V Ph Lm *-лgę*, SP Kj *-лgu*; p. Sn—Kš V Ph Kj Lh *-лgad*, Kš *-łgàd*, N *-ugad*, SP *-лgoa*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph Kj Lh *-лgad*, Kš *-łgàd*, N *-ugad*; pl.p. Sn—Kš V Ph Lh *-лgoid*, Kš *-łgoid*, N *-ugoid*, SP *-лgoi* velka: Sn *oťiį veлgä ďauhot pūdaą* otin velaksi jauhoja puudan. *maksada veлgad*. B *häллä·i om veлgad* hänellä on velkoja. *miną en ota ńi midą* (mitään) *veлgā*. Kn *mina tuľiį veлgoiлę* minä tulin velkaani perimään. Td *hän om veлgaš ku kuťťi* hän on velkainen kuin koira. *andoi veлgai milei* antoi velaksi minulle. Kš *mińä tuľiį veлgoiллai šinunnu* minä tulin sinun luoksesi velkaani perimään. N *veugai anda mille, vieri* anna minulle velaksi, luota! *otťin veugai*. (ks. *лaihina*.)

veлgadu|da (V); pr. *-n*; impf. *-in* velkaantua: *v-nnu äijäлл‿on*.

veлgahi|ńe (Sn B Pl Td), N *veugahīne*, V *veлgahīńe*; p. Sn B Pl Td *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* velallinen, velkainen: Sn *ižandaлę oo v-žid äij* (paljon). B *minä oлęn häллę v. vīž markkad* olen hänelle velkaa viisi markkaa. Pl *v. hän om millei* hän on minulle velassa. Td *v. таlo*.

veлgńi|k (B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* velallinen, velaksisaanut.

*ve|ľľes; p. Sn Ph Lh *-ľľest*, N *-ľľèst*; pl.n. Sn Pl—V SP Ph Lh *-ľľeksed*, Td *-lleksed*, N *-ľľèksèd*, Kj *-ľľesed*; pl.p. Sn Pl Td Lh *-ľľekšid*, Kn Kš *-ľľekšīd*, Td *-llekšid*, SP *-ľľeksī*, Ph *-ľľeksid* veljes, veljekset: Sn *bratanaksed* (serkukset) *oлdau veľľekšidem poigad*. Kš *veľľekšīn лapseD*. N *edę‹ą‿eleťťī kaks veľľèst* eli ennen kaksi veljestä. SP *veľľeksien poigad oлdah bratanaksed* veljeksien pojat ovat serkukset. Lh *oľi ende kakš veľľest*.

veľľ|ińďim (Sn), B *-indam*, Kn *-ìndam*, Td *-indim*, *-ìnďim*; p., pl.n. Sn *-ińďimäd*, B *-indamad*, Td *-indimäd*; pl.p. Sn *-ińďimid*, B *-indamid*, Td *-indimid* velipuoli: B *veľľindam ei rodnoi veľ ole* v. ei ole täysi veli.

*veń|a (Sn B Pl Td M); tr. *-akš*, B Pl *-ąkš*, Td *-ąkš*, *-äkš* Venäjä; venäjän kieli: Sn *veńakš pagištau veńakoiη kere* venäjää puhutaan venäläisen kanssa. B *veńakš itketau bolše* enemmän itketään venäjän [kuin lyydin] kielellä [vainajille]. *veńąл*

Venäjällä. *veńan tsuaŕ* Venäjän tsaari. Td *häm pagižou veńäkš* hän puhuu venättä.

veńahtusheiń (Td) pohjolan vanamo (linnaea borealis); [kun käsi venähtää, kierretään se ranteeseen].

veńakoi (Sn B Td); p., pl.n., pl.p. *-d* venäläinen; Td venäläissyntyinen, lyydin kieltä taitamaton nainen: Sn *külā tuľi äij* (paljon) *v-d.* B *v-d papid.*

veń|алаiń̇e (Sn), Td *-ạлаiń̇e*, *-ạłaiń̇e*, N *-алаine*; p. Sn *-алašt*, Td *-ạлašt*; pl.n. Sn *-алаižed*, Td *-ạлаižed*; pl.p. Sn *-алаižid*, Td *-ạлаižid*, N *-алаižīd* venäläinen: Sn *veńалаižел voinал kai karabľid mäńďī* venäläisiltä (Japanin) sodassa kaikki laivat tuhoutuivat.

veńammòa (B Td), N *veńàmmuo* Venäjän maa.

veńạn(ala|ine (TP); p. *-stę* venäläinen kinnas.

ven|eh (Sn B Pl Td—Ph M Pk), B *-e*, Kn Ph Kj *-ęh*, Td Kš *véneh*, N *vénęh*, Ph *ven|ẹ̀h*, Lm *-e^h*; p. Sn B Pl·Td Kš N M *-eht*, Kn *-ęht*, N *-èht*, V Ph *-ehtę*, SP *-ehtü*, Ph *-ęhtę*, Kj *-ęht*; pl.n. Sn B Pl Td—Lm M *-ehed*, Kn Ph *-ęhęd*, V *-ehèd*, Ph *-ęhèd*, Kj *-ęhęd*; pl.p. Sn Pl Td N V M *-ehid*, Kn Kš *-ęhīd*, SP *-ehī*, Ph *-ęhid*, Kj *-ęhid* vene: Sn *ajелda venehел* soudella.

ve|ńťš (Sn Td Lh), Ph *-nťťše*; p. Sn *-ńťťšad*, Td *-nìsăd*; pl.n. Sn B Td Lh *-ńťšad*, Td *-ntsàd*, N *-nťťšàd*; pl.p. Sn B Lh *-ńťšoid* vihkimäkruunu; vihkiminen, vihki; hirsikerros (rakennuksessa): Sn *ťšerkovas pandau veńťšat piähä veńťšaides* kirkossa pannaan kruunut päähän vihittäessä. *eľetäu kui mież da naiń̇e veńťšattā* elävät (yhdessä) kuin mies ja vaimo vihkimättä. B *pidäu suorittada kńagin veńťšatę* morsian on puettava vihille. *колmandeлę veńťšałę pandau łaťťī* kolmannelle hirsikerrokselle (maasta laskien) pannaan lattia. Kn *lähtàŭ venťťšàᵉ* lähdetään vihille. Td *meiďen koďiss‿oη kakškümmend veńťšad* meidän asuinrakennuksessamme on kaksikymmentä hirsikerrosta. *lähtàᵘ venìsāⁱ tserkovāⁱ* lähtevät vihille kirkkoon. Lh *veńťšā kävüťťī* vihillä kävivät. (v. вѣн|éцъ, -цá.)

veńťša|ida (Sn), B Td *-ita*; pr. Sn B Td *-i(ťšen*, Sn *-(ìu*, Kn *venťťšaiťťšòŭ*, Td *venťšaĭjuu̯*; impf. Sn B Td *-i(ťšin*, Sn *-(ī* vihkiä avioliittoon: Sn *pap̄ v-(ìu.* N *nuoŕ on, ei v-ittu.* (v. вѣнчать.)

veńťšaine (Td) hirsikerroksinen: *kakškümmend-v. тало* talo, jossa on kaksikymmentä hirsikerrosta.

veńťšai|zetta (Sn), Ph *venťťšaidakseh*; pr. Sn *veńťšai|zen*, B *-zou*, Kn *venťťšaizuìàŭ*; impf. Sn *veńťšaime* vihityttää itsensä: B *v-zou*, *šīd on mu(ťšoi* kun on vihityttänyt itsensä, sitten on vaimo. (v. вѣнчаться.)

**venťťšaľń|ī* (N); pl.p. *-i(oid* vihki-: *kńägin sobitęttai v-i(oihę sobīhę* morsian puetaan vihkivaatteisiin. (v. вѣнчáльный.)

veńuihein (Pl) palpakko (sparganium sp.)

verand (Sn B Td), N Pk *-o*; p., pl.n. Sn B Td *-od*; pl.p. *-oid* (kaskenvierto)rovio, nuotio: Sn *rižut* (risut) *kerätäu v-ō реллдол ľibo* (tahi) *nurmeл, роłtetau.* N *лиоďiu tuлęę, tobďaạ veràndòọ* tekee tulen, suuren nuotion. Pk *kaskeл v-o ралau.*

veranɒp|ū (Td); p., pl.n. *-ūd*; pl.p. *-uid* hiula, tela, aluspuut (2 kpl.), joiden päällä vierrettävät puut vierivät kaskea vierrettäessä.

verbľud (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn *-id*, B Td *-oid* Sn huonomaineisen naisen puhuttelunimi; B Td kameeli: Sn *v.*: *humalńik ak̀ кили* humalainen akka rääsy. *kävелet kui v-ɒ.*

**verd|uda* (N); pr. *-ū*; impf. *-ui* suuttua: *tūďī kakstošküme mĭest ńälłuìùd i v-udùd* tuli kaksitoista miestä nälkiintyneinä ja vihaisina.

verdùksĭs (N) suutuksissa, vihaisena.

vereksелл|ā (B), Td *-ai* tuoree|na, -ltaan: B *meťšńik* (metsästäjä) *lihad šüöu v.*

vere|z (Sn B Pl Td Kš N SP Ph); p. Sn B Pl Td Kš N *-st*, B *-št*, SP *-stü*, Ph *-stę*; pl.n. Sn B Pl Td Kš N SP *-ksed*; pl.p. Sn B Pl Td *-kšid*, Kš *-kšīd*, SP *-ksī*; komp. Sn *-ksembi*; sup. (*kaikiz*) *verekšim* veres, tuore, uusi: Sn *šigä* (siellä) *šüötettī v-st калав*. Pl *v-s kiäbr oŋ kanaine* uusi (kuusen) käpy on »kananen». Td *kurńikaiń̇e v-kses kałàš* pieni kalakukko tuoreista kaloista. N *v. risťittu* uusi, vasta taloon tullut ihminen.

vereväi|ne (Pn); pl.n. *-žed* verevä, punakka.

verg (Sn B Td), Ph *-ę*; p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kiila, lisätilkku vaatteessa: Sn *pövū*, *kauhtanā pandau bokkā levendüspала*, *v.*, *колмťšuppuiń̇e* turkkiin, kauhtanaan pannaan kylkeen levennyskappale, kiila, kolmikulmainen.

ve|ŕi (Sn B Td N), B Td N Ph Lm *-ri*; p. Sn Td *-rd*, B N *-rt*; pl.n. Sn B Td *-red*, N Ph *-rèd*; pl.p. Sn *-ŕid*, Ph *-rid* veri: Sn *kädeę леikkažiı̯*, *verd lähtöu kädes*. B *verē suai lüöi* verille löi. N *äi* (paljon) *òo̯ vert*. Td *veri ďuoksou*, *валū*, *vuodau*, *тілkkū* (tippuu).

veri|ńe (Td); pl.n. *-žed* verinen: *šilmäd v-žekš tuľdī*.

veŕiräťťšin (N) kuukautisliina (?) (naisilla).

veŕisuoń (N) verisuoni.

ver|ī̀k (Sn B Pl Td), B Td *-ī̀k*, Kn *-ko*, N V SP *-ī̀ko*, Ph Lm *-kko*, Pk *vèrī̀k*; p. Sn B Pl Td N V *ver|kkod*, Kn *-kod*, Td *-kkŏd*, SP *-kkuo*; pl.n. Sn—Td N SP Ph *-kod*, B *-kòd*, Td *veŕkòd*, V *ver|ī̀kod*, TP Ph *-ī̀kkod*; pl.p. Sn—Td N *-koid*, Td *-ī̀kᵘoid*, *-ī̀koid*, Pk *-ī̀kᵘoid*, *-kkued* verkko; havas: Sn *лaskeda verkod. ota калуďim* (kalvoin, lasta) *da* (ja) *kudo verkkod! kakš verkkod ühtē ďamotau* (liitetään). *hämähäkki verkod kudou. салagoid* (salakoita) *suadau verkkō*. B *hienòs* (tiheässä) *verkòs käbr on tuohìńe. harv verī̀k*. Td *hämäriī̀kòn* (hämähäkin) *verī̀k*. N *verkoiл suodai калad*. SP *лaskie verkod. ďamuo* (liittää) *verkod ühteh*. Ph *kudotàh verī̀kod. verkod azetetah* laitetaan valmiiksi (pannaan paulat, kivekset, pullot).

verkkauh (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* kalahaavi.

verkkoträpi|ťťšę (Ph); pl.n. *-ťťšäd* verkkoriekale.

verno (B N M), B N *ŕverno* luultavasti, nähtävästi, todennäköisesti, varmaankin; totta: Sn *mäńiŋ końďiad varďoimā*, *v. ounas* (ovela) *końďī*, *ei тулnu*. B *v. mužı̯ī̀k sanui*, *ei muańitannu* toden mies sanoi, ei narrannut. *ńämä on v. лadvàd pahàd* nämä latvat luultavasti ovat pahat (pahanmakuiset). M *suabr v. лuodav‿oŋ*, *ga* . . . heinäsuova on todennäköisesti luotava, mutta . . . (v. вѣ́рно.)

vero (Sn B Td); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* ruokaateria; kerrallinen ruokamäärä: Sn *šüödä v.* B *šілла om pień v.* sinä olet vähäruokainen.

veŕofka|ińe (Td); p. *-št* naru. (v. верёвка.)

veroke|šk (Sn B); p., pl.n. *-sked*; pl.p. *-škid* rupeama: Sn *muŕginaz da päivärošˌsᵘai oo̯ v.* aamupäiväateriasta (n. klo 11) iltapäiväateriaan (n. klo 16) asti on r.

verš (N); p. *-ad*; pl.n. *-ad*, *-àd*; pl.p. *-oid* merta. (Av вёрша.)

veršk (Sn B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* versokka (4,45 cm). (v. верш|óкъ, -ká.)

ver|ž (Sn B Pl Lh); p. *-dad* verta: Sn *mi oo̯ häллai sei miллai*, *ühteę v.* minulla on yhtä paljon kuin hänellä, saman verran. B *ühten veŕžin* yhtäläisesti. Pl *ńeťťšeę v. on талod* tuon v. on taloja. Lh *tuaa̯ v. rahvast* tuon v. väkeä. *ńeťťšen* (sen) *verdan otan*.

verī̀izu|da (N); pr. *-n* kieriä, kieritellä (liehakoimisen tarkoituksessa, esim. kissa ja koira): *kaži i koir valı̯à·i hänes ümbeŕi v-mmài* kissa ja koira rupesivat hänen ympärillään kierittelemään. (v. вертѣться.)

verī̀|ida (Kn); pr. *-in*; impf. *-īn* kääriä:

колодass_ümbäri (loimitukin ympärille) *лаŋgad v-ittai.* (v. вертѣть.)

ver|äi (Sn Td TP Ph Lm), B Pl N V *-ai*, B-*ài*; p. Sn TP *-äid*, B Pl *-ajad*, Td *-äjäd*; pl.n. Sn *-äid*, B *-àid*, B Pl *-ajad*, Td TP *-äjäd*, N *-aid*, TP *-äid*; pl.p. Sn *-äjīd*, B Pl *-aid*, Td *-äjid* veräjä; ulko-ovi: Sn *колоťi veräī*, *štobi avaittaiž* kolkuta oveen, että avattaisiin. Pl N *sarai-*, *pihaverai* navetanparven v., pihav. N *mille pidau śietta hüvä koďi*, *sťokla-hīžęd veraid* minulle pitää rakentaa hyvä asuinrakennus, lasiovet. V *pöŋgę* (salpa) *pandah veraih* (eteisen oveen). TP *tahnan veräiл on pū südämes-päi* navetan oven päällä on sisäpuolella puu. *senťšois* (eteisessä) *on veräi. lehmäd seižotah veräjän* (aidan veräjän) *sūs.*

**veseldel|däkseh* (TP); pr. *-emös* ilahdutan itseäni: *v-emös teijän paginaiziл* (itk.) i. i. teidän pakinoillanne. (v. веселиться.)

**veśeľ|idazę* (N); impf. *-īhoizę* (pl. 3. p.) huvitella, iloita. (v. ed.)

veśelzü|dä (Sn), B *veśśeлdu|da*, *vesseľdu|ta*, Td *vesselzu|da*, Lh *veśeлzu|da*; pr. Sn B Td Lh *-n*; impf. *-in* tulla iloiselle tuulelle, päihtyä: Sn *ďoi vähäižeŋ ka* (niin) *v-i. midä hüväd mield oŋ, ku v-iD?* B *vesseľdutau tsv́etad i kai* kaikki kukkasetkin ilahtuvat [sateen jälkeen päivän paistaessa]. (v. ed.)

vešńagžeŕď (Td); p., pl.n. *-id* kanki, jolla myllyn sulkulaite nostetaan ja lasketaan. (v. seur. ja жердь.)

vešńa|ǐk (Td Sg); p. *-kkad* myllyn ruuhen avaus- ja sulkulaite. (v. вешнякъ.)

vesnu|χ (Sn); p. *-χχad* vilutauti: *v-χas virū* (makaa), *poťšťi* (melkein) *keлdaižekš rišťi-kaaz* (ihminen) *mänöu.* (v. весну́ха.)

veśśe|ľ (Sn B), Td *-ľ*; p., pl.n. Sn *-ľäd*, B *-ľad*, Td *-läd*; pl.p. Sn *-ľīd*, B *-ľoid*, Td *-lid*; komp. Sn *-ľembi*, Td *-lemb*; sup. Sn (*kaikiz*) *v-ľim*, Td *kaikis v-lemb* iloinen, hauska: Sn *hän oo rišťikaaz* (ihminen) *v.* B *v. briha* (nuorukainen.) (v. весёлый, ве́селъ.)

vesseľ (N) iloinen, hilpeä mieliala: *mužį-ǐkàd v-às*, *humaлàs ajèttài*, *pajatęttai* miehet iloisella tuulella, humalassa ajavat, laulavat. (v. весе́лье.)

vesselzoittada, *veśśeľzöitädä* (Td); pr. *veśśeľzöitetäu* lohduttaa, saattaa iloiseksi. (v. весели́ть.)

veśśeläšťši (Td) iloisesti: *ďo linduižed v. ťšiu(ťšeteťťī* (visersivät). (v. ве́село.)

veste|лdä (Sn), B *-лta*, Td *-ťdą*; pr. Sn *-лęn*, B *-лou*, Td *-len*; impf. Sn *-ľin*, B Td *-ľ*, Td *-lin* veistellä: Sn *ела tühjäd v-лę!*

vešťš (B), N *viešťš*; pl.n. B *vešťšid*, N *viešťšid* esine, tavara: B *kogotau v-id*: *vikattehen*, *ťširpin*, *kartan*, *ťšaškpuaran*, *лambahan* kootaan tavarat [myötäjäisiksi]: viikate, sirppi, kaukalo, kahvikuppipari, lammas. (v. вещь.)

ve|städä (Sn Pl Td Kš), B Kn N *-stada*, Td *-sťädä*, V *-stada*, SP *-stiä*, Ph *-stäi*, Kj *-sìa*; pr. Sn Pl Td Kš SP Ph Lm *-stän*, B Kn N Kj *-stan*, V *-stan*; impf. Sn Pl *-šťin*, B Td *-šťšin*, Kn Kš *-šťšīn*, Td *-šťšin*, V *-sťin*, SP Ph *-stin*, Kj *-sťīn* veistää: Sn *vesteťťī puikkod ľibo värťind ľibo midä taht* veistettiin tikkua tahi värttinää tahi mitä tahansa. B *kirvehen vestetau.* Td *huabà'žęs pūz vestèttü kartàn huăbùz* haapapuusta veistetty kaukalon luonnos.

vez|a (Sn B Td N Ph Pk); p., pl.n. *-ad*; pl.p. Sn B Td *-oid*, Ph *-uoid* vesa: Sn *v. oo vastE ťüöndünü pū*, *barb* v. on äsken versonut puu, varpu. *huabaižē kandō koivuiń v. ńi kooz ei* (ei koskaan) *kazva* (san.) omena ei putoa kauas puusta. *mina kassaŕiл leikoiį v-oid.*

vezand|uda (Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* vesoittua: *kand*, *nuŕm v-ui* kanto, niitty rupesi kasvamaan vesoja.

vezažik (Kj) vesakko: *v-on poлťīn.*

ve|ži (Sn Pl Td Kš M Lh), Kn N V SP Ph Kj *-ži*, V TP Ph Lm *-zi*; p. Sn—N M Lh *-ī*, B *-ī̆*, N *-t*, *-ì*, V TP Ph *-ttę*, SP *-ttü*; pl.n. Sn—Kj M Lh *-ded*, B Td Ph *-dèd*, B *-ďed*, Kn *-dęd*, Td N *-dẹ̀d*; pl.p. Sn B Pl Td M Lh *-žid*, Kn N *-źīd*, Kš *-žīd*, N V Ph *-źid*, TP V *-zid*, SP *-zī* vesi: Sn *mina lähtem pohďā mereg kävümā vedē* minä lähden käyn meren pohjassa vedessä. *ota korvoi, mäne vedeлę! kumaida* (kaada) *veded buʿťšiz* (tiinusta) *iärē* (pois)! Kn *akad mäńďī vedęлę* naiset menivät vettä hakemaan. Td *hüö oлdau vedeл* (vettä hakemassa). N *veźi ďoges, veden au muo* v. on joessa, veden alla on maa.

vežibubuľ|ì̆k (Kš); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* lumme.

vežibu|ī̆š (Sn); p. *-ťťšid*; pl.n. *-ʿťšid*; pl.p. *-ʿťšīd* vesitiinu: *v-ťťš‿oo šieńťšis* (eteissessä).

veziböbärähkö (Lm) jokin vesikuoriainen.

vežiďuu̯ŕ (Td) jokin vedessä kasvava pohjakasvi.

vežihago (Pl Td), TP *vezihago* vedessä makaava, kaatunut puu.

vežih|ī̆ŕ (B), Ph *-iı̯ŕi* tuhkuri l. vesikko.

vezikk|o (V), SP *-ö* ed.: SP *v-ö oo sagarvoo лoaduine, hubembi* v. on saukon kaltainen, pienempi.

vežikoľe|ṣ̀ (Td Sg); g. *-ṣ̆sun* vesiratas myllyssä. (v. колесó.)

vežikorend (Sn B Pl Td), Kn *vezikorẹ̀ndo*, V *veźikorendo*; p., pl.n. Sn B Pl Td *-od*; pl.p. *-oid* Sn Pl Td Kn sudenkorento; B Pl Td V vedenkantokorento.

vežikorvo|i (Sn); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-лoid* vesikorvo.

vežikro|ì (B); pl.n. *-tad* vesimyyrä (?) (v. кротъ.)

vežikürz (Td) lumpeen sikiäin (?): *erogaľižęs* (erillisessä) *ďūręs‿kazvàŭ v.*

**vežiлaho* (B); pl.p. *-id* lahopuu vedessä (?): *ràkovina* (simpukka) *on v-is kinďi.*

vežiľind (Sn B Td); p., pl.n. *-ud*; pl.p. *-uid* vesilintu; Td myös tav. västäräkki (ennustaa jllak tavalla sadetta): Sn *sorzad, guikad oлdau v-ud.*

vežiłogo (Td) vesiperäinen alanko.

vežiliäďź (Sn); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-öid* vesilätäkkö: *v-äz лotoid* (sammakoita) *oo.*

vežiлuht (B), Lm *veziłuhtę*; p., pl.n. B *-ad*; pl.p. *-id* vesilammikko, -lätäkkö.

veziлūž (N) vesilätäkkö. (v. лýжа.)

vežiľätak (B); pl.n. *-od* ed.

vežimado (Td), Lm *vezimado*; pl.n. Td Lm *-d* mustapäinen, valkeavartaloinen puunkuoritoukka, jota käytetään kalansyöttinä; Lm paksu musta iilimato: Td *v-d kiviďen aлл‿eľetäu, kuoŕ oo heis piäľiʿťši* p-t elävät kivien alla, niillä on kuori.

vežimadoińe (B Td) ed.

veži|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* vetinen: *v. suo oo лodm.*

**veźińiì̆k* (B); pl.n. *-àd* vedenhakija.

vežinu|ŕm (Pl Td); p., pl.n. *-rmed* kevättulvaveden peittämä rantaniitty.

vezipahn (N) iso lätäkkö.

vežipuz|uŕ (B), Td *-iŕ*; p., pl.n. B *-uŕid*, Td *-irid*; pl.p. B *-uŕīd*, Td *-irīd* B vesikupla, -kello; Td palorakko. (vrt. v. пузы́рь.)

vežišiľm (B); pl.n. *-ad* lumpeen hedelmä) (?) (tulee nuottaan, ovat pyöreitä kuin kananmunat, sileä kuori, ei ole kova, sisällä on vettä, valkeata, sakeampaa keskessä): B *v-ad kazvetau* (kasvavat) *lemikoл* (liejuisella) *pohďaл.*

vežizvieŕ (Sn); p., pl.n. *-id*; pl.p. *-īd* vesipeto: *ťšihk* (tuhkuri) *oo v.* (v. звѣ́рь.)

vežišīgàińę (Td) valkea lumme.

veživiedr (B); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* vesisanko. (v. ведрó.)

vezл|ata (B); pr. *-adan*; impf. *-ažiı̯n* veistellä, veistää.

veʿťše|rink (Kn), N *-riŋ̀k* morsiusilta (häämenoissa): Kn *sit pideìàŭ veʿťšerinkàḑ.* N *žeńiχo tuлou veʿťšeŕiŋ̀koiлę* sulhanen tulee morsiusiltaan. (v. вечери́нка.)

ve(ťšer|ńī (Sn), B *-nī*, Td *-ń*; p. Sn *-ń¹ad*, B *-ni(ad*, Td *-ńad*, N *-ni(ad* iltajumalanpalvelus: Sn *zvońitau v-ń¹ал*, Td *zvonitau v-ńалę* soitetaan iltajumalanpalvelukseen. (v. вечéрня.)

ve(ťšor (Pl Td SP); p. Pl Td *-ad*, SP *-oa* illatsu (yksityisen pojan toimeenpanema), johon koko kylän nuoret kutsutaan: Td *riŋgu* (kutsu) *v-ałę*! (v. вечеръ.)

ve|ttuda (Sn B Td); pr. Sn *-ttū*, B Td *-ttuu*; impf. Sn *-tui*, B Td *-ttui* vettyä, kastua, ottaa vettä itseensä: Sn *pūd vedez oo kai* (kaikki) *vetutud* (vettyneet). B *ťšabatod* (saappaat) *vetuťťī*.

viďi (B Pl Td N); p. *-d* viti[lumi], vastasatanut lumi: N *v. лаŋgeń* (satoi).

vi|ďim (Sn B Td V Pk), Td *-doim*, Lm *-din*; p. Sn Td V *-ďind*, B *-ďint*, Td *-domd*; pl.n. Sn B Td V Pk *-ďimed*, Td *-domed*; pl.p. Sn B Td V *-ďimid*, Td *-domid* vidin: Sn *viďimeл puďištetau kuabegid* vitimellä puhdistetaan rohtimia. Td *viďimeл ŕiehkiü, kuabegen ajau* vitimellä hakkaa, rohtimet poistaa. Pk *karbegid tràsitau iärei viďimeл* naavoja pudistellaan pois vitimellä.

vid|oda (Sn B Kn Td N V Ph Lm Pk); pr. Sn B Td N V *-on*, Kn *-òn*; impf. Sn B Td *-oin* vitoa (pellavia): Sn *ežmäi* (ensin) *лoukutettau, šīd* (sitten) *ťipsutettau* (lihdataan), *šīd vidotau, šīd harďatau*.

vidoi|nę (N); pl.n. *-žęd* pieni vidin: *v-žęu vidou*.

vidr (Td); pl.n. *-àd* saukko. (v. вы́дра.)

vi(ďžai|ta (B); pr. *-dau*; impf. *-ž* vikistä, kitistä: *hīŕ, pień лapš, ťeleg* (vankkurit) *v-dau. ku(ďžud* (koiranpenikat), *kažimpoigad* (kissanpennut) *v-tau*.

vi(ďži|štä (Sn Td), B *-šta*; pr. Sn B Td *-žen*; impf. *-žin* ed.: Sn *hīred v-štäu*. Td *pakaižeл* (pakkasella) *лumi v-žöu* (narskuu).

vie (Sn—Lm M Lh), Kj *ve* vielä: Sn *milлoi* (viime vuonna) *oľi v. aigembi* (aikaisempi) *keväd. eиlę v. лahnaŋ kudun aig. viegi* vieläkö? B *pehmed om v. ďüvä*. Td *ližädä v. veī! v. armahembi* v. rakkaampi. TP *viego varaizid* tokko pelkäsit?

viedr (Sn B Kn Td N), V *-ę*; p. Sn B Kn Td *-ad*; pl.n. *-ad*, N V *-àd*; pl.p. Sn B Kn Td *-oid* sanko (viinan mittana 12,29 litraa): Sn *lehmiď ďuotetau v-aл. v-aл raudaižeл vett‿amилttau* rautas angolla vettä ammennetaan. *kakš v-ad vīnad*. Kn *v-aл amилtai korvoihe* (korvoon). (v. ведрó.)

viedra|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* (lypsin)kiulu.

vie|dä (Sn B Pl Td Kš V—Ph M Lh), B N Pk *-da*; pr. Sn—Ph Lh *-n*; impf. Sn B Pl Td Kš V Lh *-in*, N *vieďī*, SP *vein* viedä: Sn *mina lähteę vieŋ koďī sahaŕid* (sokerit). *kakš kogod* (kasaa) *vieimme tadeht* (lantaa) *peлdoлę*. TP *viedih viesťi*. Kš *viegàd hebo meťťšā*! SP *veim brujaa vierahan iäres* vein vieraan työkalun pois.

vie|χ̄ (Sn B Td), B Td *-h*; p. Sn B Td *-χχad*; pl.n. *-χad*, B *-ḥad*, *-ḫhad*; pl.p. Sn B Td *-χoid*, Td *-hoid* viitta (talvitiellä) (pieni kuusi t. mänty); B myös sitkainvarpu: Sn *taлveл doroga лę* (tielle) *pandau vieχad*. (v. вѣхá.)

vie|χata (Sn), Td *-χotada*; pr. Sn *-χχadan*, Td *-χotan*; impf. Sn *-χχažin*, Td *-χoťin* viitoittaa (talvitie). (v. вѣховáть.)

vieχkuri (Ph) vihuri, tuulispää. (v. ви́хорь.)

vien (Sn); p., pl.n. *-od*; pl.p. *-oid*; komp. *-ombi*; sup. *kaikiz v-ombi*: haalea (uuni): *viem‿päťťš‿ei pašła pīragoid* haalea uuni ei paista piirakoita.

viendo ks. *viänd* I.

viend|uda (Sn); pr *-ū*; impf. *-ui* jäähtyä (leivinuuni): *päťťš ‿oo v-unu, ei pašta leibid* uuni on j-nyt, ei paista leipiä.

viend|üdä (Td); pr. *-ū*; impf. *-üi* hiljetä (tuuli).

vienoštši (Td) hiljaisesti: *v. tūлou* (tuulee). *iäń v. kūлū*.

vier I. (Sn B Td), Pl *-o*; p., pl.n. Sn B Pl Td *-od*; pl.p. *-oid* uskonto: Sn *pravosлavnī* (kreikkalaiskatolinen), *ruo(ťšiį* (luterilainen) *v.* B *on raznoid* (erilaisia) *v-oid.* Td *ruoťš on tošt vierod* suomalaisella on toinen u. [kuin meillä]. (v. вѣра.)

vier II (B Td Pk), B *viĕru*; p., pl.n. B Td Pk *-od*; pl.p. Td *-oid* jyrä (savikkomaiden muokkauksessa).

vier III. (Sn B M); p. *-od* vieri (aidan, tien): Sn *koir aidaą v-oz magaš. mäne aidaą v-od müöi* kulje aidan viertä. B *dorogàn* (tien) *v-òs viruu ŕebᵘoĭ.*

vierahai|ne (TP); pl.p. *-zid* vieras, outo.

vierahammuaľľi|ńe (B), Td *vierazmuaлaińe*; p. B *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* rajantakainen, ulkomaalainen.

viera|stada (Td); pr. *-stau*; impf. *-šťš* vierastaa (ennen tutustumista, esim. lapsi).

vier|az (Sn B Kn Td Kš V SP Kj Lh), Kš N *-àz*, Pl Ph *-as*; p. Sn—V Kj Lh *-ast*, Kš *-àst*, TP Ph *-astę*, SP *-astu*; pl.n. Sn—Ph Kj Lh *-ahad*, N *-ahàď*; pl.p. Sn B Pl Td V Ph Lh *-ahid*, Kn Kš N Kj *-ahīd*, SP *-ahī* vieras (toisen oma); outo, tuntematon: Sn *ťämä adr* (aatra) *oo v.*, *ei oma.* N *ei ťieda, ken tuлou, oma mužik aľ v-àz mieź* ei tiedä, kuka tulee, oma miehensäkö vai vieras mies. *sille oľi žieľ v-àst vīnăd* sinä et raskinut antaa vierasta viinaa. *meiďèn muou tuudai v-ahad rahvàs i vastàttài v-ahīd rahvahīd šuopkàtta* kun meidän maahan tulee vierasta väkeä, niin vieras väki otetaan vastaan paljain päin. *ižànd лuoďī v-ahiŋke ťervuhudęn* isäntä tervehti vieraita [ihmisiä].

vierauttada ks. *vieroittada.*

vierďikaŋg (N); pl.n. *-ed* vierinkanki (kaskea vierrettäessä).

vierďimeťš (Td) vierrettävä metsä, kaskimetsä.

vierďipòaliĭk (B) kasken viertäjän kädessä oleva puu.

vierďi|pū (Sn B N), Kn N *-puu*, Td *-mpū*; p., pl.n. Sn B Td *-pūd*, Kn N *-puud*; pl.p. Sn *-puid* (kasken)viertopuu, seuna, palava puu, jota kaskea vierrettäessä lykätään paikasta toiseen: Sn *pūd vedetäu kaskeл viertäväkši, ńed oлdau v-pūd* puita vedetään kaskimaalle viertämistä varten, ne ovat v-t.

vierdoisobad (TP) (kasken)viertovaatteet.

vierd|üdä (Pl); pr. *-üu*; impf. *-üi* vaaleta, virttyä, menettää värinsä (kangas): *hoлstin* (pumpulikangas) *ei v-ü.*

vie|rdä (Sn Td Kš), B N *-rìa*, N *-rta*; pr. Sn—N TP Lh *-ren*, Ph *-rèn*; impf. Sn Pl Td—Lh *-ŕin*, B Td TP Ph *-rin*, Kn *-ŕīn*, Td N *-ŕìn* paneutua pitkäkseen, panna (maata); vieriä, pyöriä; tehdä (mieli): Sn *mäne viere pä(ťšiлę magatta!* B *šīd oìan magaìa vierdes* sitten otan maatapannessani [esim. aspiriiniä]. *kurušk vìerou* kiekko pyörii. *mieľ vieŕ* mieli teki. Pl *viere ŕeunā magata* pane viereeni maata! Td *mińä vieŕìn pălăťīdęn aллę* minä panin maata saunan lavon alle. N *vieŕ brìha śeľgälęĥ kravàťťī* nuorukainen paneutui selälleen sänkyyn. Ph *rubedàm̆me vieremàh magăttă* alamme paneutua makuulle.

vierdä|i (Td); p., pl.n. *-jäd*; pl.p. *-(id* (kasken)viertäjä.

viereteлtakseh (V) kieriskellä.

viere(ťši (Kš) vieritse.

viere|tädä (Td); pr. *-tän*; impf. *-ťin* jyrätä (peltoa).

vie|ŕidä (Sn), B *-ŕida*, Td *-ridä*; pr. Sn B *-ŕin*, Td *-rin*; impf. Sn B *-ŕīn*, Td *-rīn* uskoa, luottaa (jkh): Sn *händäi voi v.*, *aino praudat pagižou* häntä voi uskoa, hän aina totta puhuu. *hälлei voi v. avaďimeD, ei vargastA* hänelle voi uskoa avaimet, hän ei varasta. B *mina vieŕin šinun sanaлę* minä luotan sanaasi. *mina omiлę šilmiлę en vieŕinu* en uskonut omia silmiäni. *hàn (końďī) mužikaлę ei viĕŕi* se (karhu) ei luota mieheen. *ei vierinu*

ńi mida salдat gadaiłšijaлę sotamies ei uskonut vähääkään povaria. (v. вѣрить.)

vierij (Kn) vierivä: *v. kivi igin* (ikänään) *ei sammàлzu* (san.) kulkuri ei rikastu.

vierkirves (N) vääräkirves (tuvan nurkkien veistämistä varten).

vierno (B) uskollisesti: *nu, heboińe, слū-žīd šina miłłęi v.* no, hevoseni, sinä olet palvellut minua uskollisesti. (v. вѣрно.)

vieroi|ttada (Pl), Td *vierau|ttada*; pr. Pl Td *-tan*; impf. *-ťin* vieroittaa (lapsi äidinmaidosta).

vierrand (Td) vesiranta: *ďogeę v.*

vier|tä (Sn SP Lm), B N Pk *-ta*, Td *-ttä*, N *-ìada*; pr. Sn Td SP *-dän*, B N *-dan*, Kn *-dàn*, Td *-ìàŭ*; impf. B *-ďin*, Td *-žin*, *-žīn* viertää (kaskea): Sn *kalžud pidetäu akad viertes* sääryksiä naiset käyttävät kaskea viertäessään. *pūd vedetäu kaskeл viertäväkši* puita vedetään kaskeen viertämistä varten. B *kašk pidau vierta. vierďipuuD kuiveìau, šīt vierìau, nīt kuivīt puiD poлtetau* viertopuut kuivuvat, sitten vierretään, niitä kuivia puita poltetaan. *mändī kasked vierdamā.* Kn *kevädęл vierdàňme vierďipuuл kaskèn* keväällä vierrämme viertopuilla kasken. Td *paлoę vierežīmme.*

viesat (Ph) vaaka. (v. вѣсы.)

vie|sata (Sn), B Td; *-ssata*; pr. Sn *-sadan*, B Td *-ssadan*; impf. *-ssažin* punnita (vaa'alla): Sn *skaлkoiл* (vaa'alla) *viesatau.* (v. вѣсить.)

vie|šť (Sn), Kn N *-śťi*, Kn TP *-sťi*, Td *viešťš*; p. Sn *-šťšid*, Kn *-śťiď*, *-sťid*, N *-śťid* viesti, sanoma, tieto: Sn *ei ťüöndänü ńi midä viešťšid* ei lähettänyt minkäänlaista viestiä itsestään. *kuoľiaą vieštںtuлou* kuolinsanoma tulee. Kn *e oлę sigapⁱäi ńi mimmòšt (miìùšt) viešťiď* ei ole sieltä minkäänlaista viestiä. N *eŋgo kuuŭnu koďis-pieiłę viešťid* enkä ole kuullut kotoa viestiä. *tuodai viešťi śihe taлoihei. viedai viešťi žeńiχoлę* viedään v. (sana) sulhaselle. (v. вѣсть.)

viezo (Kj); komp. *-mbi* loiva: *v. mägi.*

vi·e-vàstę, vĭ·ę-vàstę (N) äskettäin: *v. oľī bŕiha* ä. oli nuorukainen [täällä].

vigľ|i ks. *vikľi.*

vih|a (Sn—Kš V SP Ph); p. Sn—Kš V Ph) *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn—Kš V SP *-ad*; pl.p. Sn Pl Kn Td Kš *-oid*, B *-ᵘoid*, SP *-oi* viha: Sn *miллai euлę vihad ńںüht šinum piälę* minä en ole vihoissani sinulle. *madoę vihaD* käärmeen myrkky. B *šiändüi, ei лauhtu, pidäu vihan* suuttui, ei lepy, vihainen on. *ižand vihas koiran piaлę* isäntä [hyökkäsi] vihoissaan koiran kimppuun. *nīš mužiìkaлe vihᵘois koňďī maksau veлgoiD* niistä vihoista karhu miehelle maksaa velkoja. SP *vihoa pidâu* on vihainen.

vih|àiňe (B Td), Td Kš *-aiňe*, Ph *-aine*; p. B Td Kš *-àšt*; pl.n. B Td *-àižed*, Td Kš *-aižed*; pl.p. B Td *-àižid*, Kš *-aižid* vihainen, suuttunut.

viha|ī̆k, -k (B); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* vihava, vinha, läpitunkeva (tuuli): *viлu* (kylmä) *i* (ja) *ülen vihak tūľ.*

viha|kaz (Sn—Td V SP); p. Sn—Td V *-kast*, SP *-kastu*; pl.n. Sn—Td V SP *-kkahad*; pl.p. Sn B Pl Td V *-kkahid*, Kn *-kkahīd*, SP *-kkahī* pitkävihainen (ihminen); vihava (tuuli); äkäinen (eläin): Sn *hän oę v. ďaloľi* (kovin). Pl *v. vihoiťťšou vīkoę* p. on kauan vihainen. Td *hebo om v. v. tūľ.*

vihaľľiňę (B) vihainen.

vihaлzoi|ttada (Td); pr. *-tan* vihastuttaa: *eлą v-ta madod* (käärmettä), *se ńuokaidau* (pistää).

vihampidai (B V) pitkävihainen.

vih|and (Sn B Kn Td N), N *-àn*d, TP Ph *-andę*; p., pl.n. Sn B Kn Td *-andad*, B *-àndàd*; pl.p. Sn B Kn Td *-andoid* vihanta, vihreä (ruoho, ruis y.m.): Sn *heiń oę v.* B *ńi raidad vihàndàd, ńi kusťiìkàď vihandad ei kazveìa minulläš* ei raitaa vihreää, ei pensasta vihantaa kasva minun lähelläni. N *kàgr, rugìš on vihànd.*

vihaž (Lm); komp. *-embę* vihainen.

viha|ta (Sn B Td Ph); pr. *-dan*; impf. *-žin* vihata: Sn *häm mindai v-dau, eń ťiedä šilmid rišťidä, oigeďis ťü^{ö}in* hän vihaa minua, enkä tiedä asiaa ollenkaan, syyttömästi. B *v-dan minä hänem piälę* (häntä).

vihauzu|da (B), Td *vihалzu|da*; pr. B Td *-n*; impf. *-in* vihastua, tulla vihaiseksi: B *końďī mužikam piäле igakš v-ui* karhu vihastui mieheen iäksi.

vihe|lttä (Sn Td Kš), B Kn SP *-лta*, Pl Td *-ltä*, N *vühöuta*, Ph *-лtä*; pr. Sn Pl Td Kš *-ldän*, B Kn *-лdan*, N *vühöudan*, SP *-лdan* Ph *-лdän*; impf. Sn Pl Td Kš *-lžin*, B *-lďin*, Kn *-лďžīn*, Kš *-lžīn*, N *vühöužin* viheltää: Sn *ei pidä* (ei saa) *perťiz v. kazалл‿on ülеę hüvä v.* putkesta tehdyllä pillillä on ylen hyvä v. *лapšed v-lttäu лиллиižел* (savikukolla). B *tūl v-лdau.* N *ajèl peudod müöi kai kui tuul vühöuź* kun ajeli peltoa pitkin, niin ikäänkuin tuuli olisi viheltänyt.

vihk (Sn B); p. Sn *-od*; pl.n. *-od*, B *-òd*; pl.p. Sn B *-oid* niinivihko, -huosiain: Sn *еилę v-oikš rogozad* (niintä). B *vastaл kühbetau, šīd ďälgełę kühbendan pezętau v-oл* vihdalla kylvetään, sitten kylpemisen jälkeen peseydytään n-lla. *стoлa* (pöytä)-, *ašťšī* (astia)-, *külü* (sauna)-, *лaťťīvihk.*

vihk|i (Lm); pl.n. *-ed* vihi (linnunrihman).

vihliŋgö (TP) ankara, vihlova, pureva tuuli.

vihm (Sn—Td N), V TP Ph Lm *-ę*; p., pl.n. Sn—Td N V Ph *-ad*; pl.p. Sn Kn Td *-oid*, B V Ph *-uoid* vesisade: Sn *heiťťäu v-an* lakkaa satamasta. B *v-uoiл pezou hänen* (*реlvahan*) vesisateet pesevät sen (pellavan). Lm *v-ę тилou.*

vihmai|ńe (Pl) sateinen: *v-žел šiäл painau* s-lla säällä painostaa.

vihm|uda (Sn B Pl Td Kš N V Lm Kj); pr. Sn B Pl Td Kš N V Kj *-ū*, B Lm *-uu*; impf. Sn B Pl Td Kš V Kj *-ui* sataa (vettä): Sn *veī v-ū. hienoižē v-ū tšihaidut-tau* sataa tihuttaa. B *tänäpä ei v-u, pogoď* (ilma) *hüvä rodīhe* (tuli). *v-umā suau* rupeaa satamaan. *ülen ramkkali* (rankasti) *v-ui.* Lm *hienožeh* (hienosti) *v-uu.*

vihmuška|ta (Sn Pl Td V); pr. Sn Pl *-zou*, Td V *-ndou*; impf. Sn Pl *-ž*, Td *-nž*, V *-ązi* alkaa sataa (vettä): Sn *otл paľī* (päällystakki) *kerал, ei v-žīš* (voi ruveta satamaan). Pl *ròada boi(tšemb; ka(tšo: v-zou* tee työtä vikkelämmin; katso: alkaa sataa!

**vih^{u}oi|ta* (B); pr. *-(tšen* olla vihainen: *v-(tšen šinun, heiďen piälę.*

**viho|tta* (Kn); pr. *-dan* ed.: *mina v-dan hänem piäл.*

vihotaška|ta (Sn); pr. *-dou*; impf. *-ž* alkaa vihannoida: *nuŕm v-ž.*

viho|ttada (Sn B), Td *-tada*; pr. Sn B Td *-ttau*, Ph *-ittau*; impf. Sn *-ťťi*, B *-ť*, Td *-ť* vihoittaa, vihannoida: Sn *nuŕm v-ttau. rugehen ožmad v-tettau* rukiin laihot vihannoivat. Td *реlдod v-tettau. oraz v-ttau. küläm реlдoil vihoť rugiž.*

vihte|s (Sn); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* (ansan) vihi: *ŕihm šidotau леŋgoižē, poratau händäi tšiboihe, bokkī pandau v-ksed* ansa sidotaan selkoimeen, tämä pannaan (tuetaan) korvakkojen varaan, molemmin puolin [ansaa] tehdään vihit [risuista t. kuusenoksista].

viiku|ppida (N); pr. *-pin* lunastaa: *тилę v-pi ierеł* (pois) *kńäginàd* (morsian)! (v. выкупить.)

viiruťšk (N); pl.p. *-oid* myymäpöytä, tiski. (v. выручка.)

vi|kateh (Sn B Pl Td SP Ph Pk), B N *-kaťtęh*, Td *-kàtęh*, N *-ǂkàttęχ*, V *-katteh*, Lm *-katę*; p. Sn B Pl Td *-kateht*, SP *-katehtu*, Ph *-katehtę*; pl.n. Sn B Pl SP Ph Lm *-kattehed*, B V TP *-kattehèd*, B *-kattęhęd*, Td *-katehed*, N *-ǂkàttehèd*; pl.p. Sn B Pl Ph *-kattehid*, Td *-katehid*, SP *-kattehī* lyhytvarsiviikate: Td *heińàn košītàv vikàtęh* v. heinän niittämistä varten. B *vikattehen* (*vikattęhęm*) *poľv* viikatteen lyhyt, väärä varsi.

vi|kl̄i (Sn N), B *-gl̄i*, Kn *vìgli*, Td *-kl̄u*, *-glu*, Lm *-gli*; p., pl.n. Sn *-kl̄id*, B *-gl̄id*, Td *-kl̄ud*; pl.p. Sn *-kl̄īd*, B *-gl̄īd*, Td *-kl̄ùid* vikla (suolintu): Sn *vikl̄iл sorkad om pit̄käd i riŋgū* (huutaa): *vikl̄i*, *vikl̄i*. B *vigl̄i kevädeл tuлou*, *šügüzeл lähtöu lämmā merē*. Td *vigl̄ud tul̄d̄ī*, *t̄erävā* (pian) *kezä tuлöv̆*.

vi|л̄ (Sn B Td Kš N Pk), N Ph *-лę*; p., pl.n. Sn Td Kš N Ph Pk *-лad*, B Td N V *-лàd*; pl.p. Sn Td Kš TP *-лoid* villa (lampaan); kuv. tukka: Sn *kauhtan oo лuad̄ittu viллaz da* (ja) *t̄üöлaŋgas* (pellavalangoista). Td *viллàs kudoìàŭ viллàiŋ̄ę rubašk* (villapaita). TP *mäne vai randàh*, *vedehine ottau sinun pitkiden viллoideŋ kel̄ę* mene vain rantaan, niin pitkätukkainen vetehinen vie sinut.

vil̄| (Sn B Pl Td V), N *-l̄*; p., pl.n. Sn B Pl Td N *-l̄l̄ad*, V *-l̄l̄àd*; pl.p. Sn Pl Td *-l̄l̄oid* vilja: Sn *vil̄l̄ad sual̄ištuttau* (tuleentuvat). B *t̄ähä haлmehē v. kazvàu tul̄ian kezàn ńītèttavakš* (leikattavaksi). N *vil̄l̄ad d̄o muom piєu* vilja on jo maan päällä (jo orastaa).

vil̄ai|ta (B); pr. *-l̄šou* heilutella (häntää): *koir händäл v-l̄šou*. (v. виля́ть.)

vi|лk̄ (Sn B Td), N *-ul̄k(ę)*, TP *-лkkę*; p. Sn B Td *-лkkad*; pl.n. *-лkad*, TP *-лk̄àd*; pl.p. Sn B Td *-лkoid* haarukka; Sn myös nelihaarainen rautahanko. (v. ви́лка).

viлla|iŋ̄e (Sn B Pl Td Kš), Kn N V SP Ph Kj *-ine*, Td *-iŋ̄ę*, *viлlàĭne*; p. Sn—Kš V *-št*, N *viлlāšt*, SP *-stu*, Ph *-stę*; pl.n. Sn—Kš Ph *-ižed*, Td *viлlàĭžęd*, N *viлaižęd*, SP *-ized*; pl.p. Sn B Pl Td Ph *-ižid*, Kn Kš *-ižīd*, SP *-izī* villainen: Td *viлlàĭžęs vattęges лuadiìàŭ viлlàižęd štanàd i viлlaiŋ̄ę kaftan* villakankaasta (sarasta) tehdään sarkahousut ja sarkakauhtana.

viллalabo (V) villakuontalo.

viллalaŋgę (Lm) villalanka.

vilsked (B), Td *vil̄sked*; p., pl.n. B *-ad*, Td *-äd*; pl.p. B Td *-id*; komp. *-emb* viileä, vilvakka (ei lämmin eikä kylmä), haalea.

viлu (Sn—Td N TP Ph Lm); p., pl.n. *-d*; pl.p. Sn Pl Kn *-id*; komp. Sn *-mbi*; sup. *kaikiz v-mbi* kylmä: Sn *t̄änäpä* [on] *v. pogoD* (ilma). *rod̄ńikaz* (lähteessä) *oo v-d vel̄*. *koozv. üö oo*, *šīd* (niin) *oo haл̄* (hallaa). B *mille* (Td *milei*) *om v.* minun on kylmä. *veži om v. kauhed tuлou v-s* väristys tulee kylmästä. Kn *v. l̄ienne* (tuli). N *nügöi om v-d iumàd* nyt on kylmät ilmat. Lm *v. ńi lämmę* haalea.

viлugoi|ttada (B); pr. *-ttau*; impf. *-l̄* viluttaa: *minda v-ttau*.

viлuhein (Pl); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* käenrieska (gagea sp.).

viлunhauru (Lm) pakkasen huurre, sume ilmassa.

viлumvaradai (B Td) viluinen, kylmän-arka *häm v. miež on*.

**viлusta|dakseheze* (Ph); pr. *-heze* viiletä: *ku v-heze itmę* kun ilma v-nee.

viлust|oittada (Sn B Td); Sn Ph *-uttada*; pr. Sn B Td *-oitan*, Sn Ph *-utan*; impf. Sn B Td *-oit̄in*, Sn *-ut̄in* jäähdyttää; Td myös viluttaa: Sn *eлa d̄uo paлavat* (kuumaa) *t̄šajud* (teetä), *v-oita*! Td *v-oittau mindai*.

viлust|uda (Sn B Td Kš); pr. Sn *-ū*, B Td Kš *-uu*; impf. Sn B Td Kš *-ui* jäähtyä: Sn *leib v-ū anda* anna leivän jäähtyä! B Td *veži v-uu vähäižin* (vähitellen). Kš *t̄šai* (tee) *v-ui*.

viлustuška|ta (Sn); pr. *-dou*; impf. *-ž* ruveta jäähtymään: *leib v-ž*.

viŋ̄d̄žištelz|etta (Sn B Td), Td *vird̄žìstęлz|etta* pr. Sn B Td *-en*, Td *-ęn* Sn Td tehdä pilkkaa jksta; B Td vetelehtiä, laiskoitella: Sn *midä v-ed minuss ümbäŕi* (Td *mid̄ä šiŋ̄ä vird̄žìštęлzęt minŭs ümbär̆i*) miksi teet pilkkaa minusta? Sn *v-ettau*: *nagretau prostoid* (yksinkertaista) *rišt̄ikaazad* (ihmistä).

viŋ̄d̄žo|ttada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-t̄in* tehdä pilkkaa jksta: *v.prostoid rišt̄ikaazad* (yksinkertaisesta ihmisestä).

vin|tofku (Td); g. N *-ìòfkaa* kivääri. (v. винто́вка.)

**viŋge|gädä* (SP); pr. Lh *-dädöu*; impf. SP *-gäťťih* ruveta vinkumaan: SP *po(ťšid* (siat) *v-gäťťih*. Lh *v-dädöu poťš*.

viŋgu|da (B Td); pr. *-u̯*; impf. *-i* vinkua (sika, tuuli, koiranpenikka).

vird (Td); ad. *-at* virta.

virda|toińe (Sn); p. *-tošt*; pl.n. *-ttomad*; pl.p. *-ttomid* tyyni (kohta joessa): *v. koht, kuss‿еилę kosked ďoges, om мaлd* (tyyni) *koht*.

virg (Sn B Td), Lm *-ę*; p. Sn B Td *-ad*; pl.n. *-ad*, Lm *-àd* Sn piirto (puuhun tehty veistämällä puuta myöten kuori pois); viiru (eläimen otsassa); B Td virka; paha tapa; Lm rasti, (tien)merkki puussa: Sn *v. лuaďitau žerďī: žerď лeikatau ďürginäińe, ei haлgaittA; šīd ajetau kakš v-ad, ükš ťšurā, toińe toižē, štobi̯ žerď kuivaiž* riuku aisataan: hakataan pyöreä riuku, ei halkaista; sitten veistetään kahdelta sivulta kuori puuta myöten pois, jotta riuku kuivuisi. Td *vīž v-ad, kūž nälgäd*.

**virga|ta* (B); pr. *-tau* aisata, veistää, kuori puuta myöten pois parilta kolmelta sivulta kuivumisen edistämiseksi. (ks. *virg.*)

virgo|ta (Sn B); pr. *-dau*; impf. Sn *-ž*, B *-i* virota (esim. sairas): Sn *ei kuoлnu, v-ž*.

virgoťťšę (Lm) viiruotsainen: *v. hebo*.

viŕite|z (Sn B Td); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* sytyke: Sn *katko päreì ľibo лastuì pane šińńe v-ksekš päťťšī* katko päreitä tahi pane lastuja sytykkeeksi sinne uuniin!

vi|ŕittädä (Sn), B M *-ŕittada*, Td *-ritädä*, Lh *-rittädä*; pr. Sn *-ŕitän*, B M *-ŕitan*, Td Lh *-ritän*, N *-riťettài*, TP *-ritetàh*, Ph *-ritetäh*, Lm *-rittäʰ*; impf. Sn B M *-ŕiťin*, Td Lh *-ritin*, N *-ŕìť* virittää (tuleen), sytyttää; Td myös virittää ansa; Lh iskeä: Sn *v. tuohuz, лamp, haлgod* s. kynttilä, lamppu, halot. B *päťš viŕita* pane tuli uuniin! *tuli pidau viŕittada ďo kädes*. Td *anz* (ansa) *viritädä*. Lh *kazakk‿opäď i virittäu kandö hamaroл* renki taaskin iskee kantoa [kirveen] hamaralla.

vi|ŕitä (Sn), B *-ŕita*, B Pl *-rita*, Pl Td *-ritä*; pr. Sn *-ŕidäu*, B Pl N *-ridau*, B N *-ŕidau*, Pl Td *-ridäu*, Lm *-rinöu*; impf. Sn *-ŕiž*, B *-ŕiį*, B Pl *-ŕī*, Td N *-riž* viritä, syttyä tuleen: Sn *meťťš‿oo̯ viŕinnü, paлau. koďi* (asuinrakennus) *viŕiž*. B *päťš ťervä viŕiį* tuli pian syttyi uunissa. Pl *hänen koďi viŕī*.

vir|kkada (Sn), Ph *-kada*; pr. Sn B Ph *-kan* virkkaa, sanoa: Sn *hää̯ ruskoń vai ših, ei voinu ńi midä v.* hän vain punastui siinä, ei voinut mitään v. B *oťe vaikkańi, eлa virka ńi mida* ole vaiti, älä puhu mitään! Ph *heŋget virkada* vannoa.

virst (Sn B Kn Td N Lh); p. Sn B Kn Lh *-ad*, N *-ăd*; pl.n. Sn B Kn Td Lh *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn B Kn Td Lh *-oid*, Kn *-uoid* virsta: Kn *oŋgo äi v-uoid ümbäri muaD* montako virstaa on maapallo ympäriinsä? N *matkaž v-ăd viį̆ž* kulki noin viisi virstaa. (v. верстá.)

virstpa|(ťšaz (B), Td *-(tsaz*; p. B *-(ťšast*, Td *-(tsast*; pl.n. B *-ťťšahad* Td *-ttsahad*; pl.p. B *-ťťšahid*, Td *-ttsahid* virstantolppa.

vir|šši (TP Lm), SP *-ši* pärekori, -koppa.

virz (Sn—Kš Pk), N SP *-u*; p. Sn—Kš *-ud*, SP *-ū*; pl.n. B—Kš TP SP *-ud*, B Td V TP Pk *-ùd*; pl.p. Sn Pl—Kš *-uid*, SP *-uлoi* tuohivirsu: Sn *paglat pleťitäu v-uis* virsujen paulat palmikoidaan. Td *piästăďă* (kiskoa) *koivùs tuŏht, лuaďidă* (tehdä) *virzùd*. Kš *leveďiš tuohis лuaďittu v.* leveistä tuohisuikaleista tehty v. TP *kevädeł lähtedàh kasked poлttamah, v-ùd pandah ďaлgàh*.

virž (Sn B Td), Lm *-zi*; p. Sn B Td Lm *-ī*; pl.n. Sn B Td *-ded*; pl.p. *-žid* itkuvirsi: Sn *itkuid viržikš sanòtau. pidʲäu lähłtä viržiD kundeлmä*. B *virtt‿iťkin. kńagin otetau stoлan taga iärę prosťitammä da viržid iťkemä* morsian otetaan pöydän takaa pois hyvästelemään ja virsiä itke-

mään [häissä]. *muahapanendvirded iťkedau* hautajaisvirret itketään.

virzai|nę (N), V TP Lm *-n*, V *-mi*; pl.n. N *-žed*, V *-mèd*, TP Lm *-med* pajuń- t. tuomenoksan halkaistu puolikas (käytetään viikatteen, vihdan y.m. siteenä): TP *kazakkę oťťi vikattehen i keriťťi v-men iäreh* renki otti viikatteen ja irroitti siteen pois. Lm *vikattehen* (viikatteen) *nidottau* (nitomista varten) *v-n*.

viřtuoi|n (Lm); pl.n. *-med* käämikodan pyörivä akseli. *v-men ńokkę* käämikodan käämipitu.

vir|uda (Sn—Td V TP Ph M Lh); pr. Sn—Td N V TP Ph Lm M Lh *-un*; impf. Sn—Td V TP Ph M Lh *-uin*, N *-ùin* virua, loikoa, maata, olla pitkällään: Sn *vesnuχas virū* viłutaudissa makaa. *v. bokaллai* (kyljellään). *v-ū ku heŋgetöińe* (kuollut). B *dorogàn vieròs v-uu̯ ŕebᵘoĭ propaďinnu* tien vieressä makaa kuollut repo. *hādad v-ui* sairaana makasi. Kn *лaho* (mädännyt) *pū muaš v-ū*. Td *hän hädäs* (sairaana) *v-ū*. N *v-ū ku hago* viruu kuin vettynyt ja lahonnut puu. Ph *voimattomannu* (sairaana) *v-ū*.

viru|gā (Sn), Td *-ďi* pitkäll|ään, -een, makuuasennossa: Sn *kuŕgšībiń‿aid: žerďid koso pandau, v.* viistoaita: aidakset pannaan viistoon, pitkälleen. Td *лaŋgeťī v-ďi ambŭmāⁱ końďiàd berdanìkàs-piàⁱ* paneutuivat pitkälleen ampumaan karhua kivääriллä.

viruiju (Lm) makuulla oleva sairas.

viruna|iźe (Sn B Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* makuulla oleva sairas; maassa makaava (puu): Sn *v-ižid ei pidä ľīkuttada, anda hüö virutau* makuulla olevia sairaita ei saa liikuttaa, antaa heidän maata. *v. pū sanozou* (sanotaan) *hagòkš*.

**virušk* (B); pl. ill. *-ᵘoihe* joutava, tarpeeton esine: *äijän ďeŋgad truaďtid toлkuttā kaikkī tühďī v-ᵘoihe* paljon tuhlasit rahaa järjettömästi kaikkiin tarpeettomiin esineisiin.

**viru|ťšida* (Td); pr. *-ťšiu* saada takaisin, korvatuksi: *teräväi v-ťšiu kai, midā šīhi mäni* pian saa takaisin kaiken, mitä siihen on mennyt. (v. вы́ручить.)

viškaido‿лabidoi|ne (V); pl.n. *-zed* viskin, lapio, jolla riihessä puimisen jälkeen heitellään kasasta jyviä vastapäiseen nurkkaan t. seinään, jotta jyvät eroaisivat ruumenista ja pölystä.

višk|aim (B), TP *-oin*; pl.n. *-oimed* äyskäri (veneessä).

viškai|tta (Sn), B Kn N *-ta*; pr. Sn B N V *-dan*, Kn *-dàn*, Lm *-tah*, Pk *-tau*; impf. Sn *-žin* viskata (viljaa riihessä): B *ďüvät kuoškuideŋke i aganoideŋke šierìau ühtē tšuppū, šīd ottau лabidoižen i suau viškaimmā* jyvät ruumenien ja akanoiden kanssa työnnetään samaan nurkkaan, sitten ottaa viskimen ja rupeaa viskaamaan. Kn *ŕīhĕs kai ku puiměme, sìd rugehèd v-dàmme*; [on] *semmoiźe лabiduòine, siл lükìměme, v-dàměme seinā, sid rugehèd лaŋgeìàŭ tagemba a kuoskùd edẹmba* riihessä kun olemme kaikki puineet, sitten rukiit viskaamme; on semmoinen pieni lapio (viskin), sillä heittelemme, viskaamme seinään, niin rukiit (jyvät) putoavat kauemmas, ruumenet taas lähemmä.

viško|da (B Ph); pr. *-n* viskoa, heitellä, ammentaa: B *v-n veī*. Ph *vezidenv -ttau liuhę* vesiäyskäri.

**vižàh|tadazę* (N); impf. *-ťīzęi* vilahtaa: *kaťťšuu̯ kai dieìkàinę śinna v-ťīzęi ŕīheĭ* katsoo, niin lukkarikin vilahti [salaa] sinne riiheen.

vižakoiv (Pl Td); p., pl.n. *-ud* visakoivu.

viźītk (Td) eräänlainen miehen takki. (v. ви́зитка.)

vizitkaine (Kn) ed.

vi|ī (B), Td *pittu*, N Ph Lm *vittu*; p. Td *pittŭd*, N *vi|ttŭd, -ttùd*; pl.n. *-ìùd̆*; pl.p. *-ìuid* vulva: Td *pittŭd ottada* coire. N *ottau vittŭd. andoi vittùᴅ. viìuŋ karvàᴅ* häpykarvat. *viìuu̯ randàᴅ* häpyhuulet.

viťkištoittada (B Td) vitkastuttaa jtk (esim. »maanittelemalla).

viťkišt|uda (B Td); pr. *-ū*; impf. *-ui* viivästyä: *murgin, ruad* (työ) *v-ui*.

viťki|ttada (B), Td *-tada*; pr. B Td *-tan*; impf. B *-ťin*, Td *-tin* vetkuttaa, vitkuttaa (asiaa).

vi|ťš (Sn B Kš), B *-ťš*, Td *-īs*, V Ph *-ťťšę*, TP *-ťťšę*; p. Sn B Kš Ph *-ťťšad*, Td *-ttsad*; pl.n. Sn B Kš Ph *-ťšad*, Td *-tsad*, *-tsàd*, N V *-ťšàd*; pl.p. Sn B Kš *-ťšoid*, Td *-tsoid -tsoid* vitsa (yleensä, aatrassa, aidassa, veneessä): Sn *koivuižed viťšad oo reges. zaverkk‿oo лuaďittu koivuižez viťšas* saverikko on tehty koivuvitsasta. N *kakś seibàst viťšàttai kūźīžęu viťšau* kaksi seivästä vitsastetaan kuusisella vitsalla.

**vi|ťšatta* (N); pr. *-ťťšadau, -ťšàttai* vitsastaa: *śīd viťťšadau varaśeibähàd* sitten v. tukiseipäät.

viťši|k (B); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* lehtimetsän alku, jossa puunrunko on vitsan vahvuinen.

viťšurińe (B) visainen: *v. pū* visakoivu.

viťšeniťš (Lm) pajumerta.

viluižiu (N) (harjoittaa) sukupuoliyhteyttä: *häm mänòu viandamài* (leikkimään) *v.*

viuχai|tta (Sn), B Td *-ta*; pr. Sn B Td *-dan*; impf. Sn Td *-žin* heilauttaa kädellä, lyödä: Sn *v-daą šindai tagaskāī* lyön sinua takakäteen.

**viu|χχada* (Sn); pr. *-χetäu* heilahdella: *astū ka vai ľiemakod viuχetäu* astuu niin että ryysyt vain heilahtelevat.

viuhku|ttada (TP); pr. *-ttau* viuhtoa: *hebo händäл v-ttau. kazakkę rubezi ühtęл ролveл tšurah da toizeh v-tammah* renki rupesi pelkällä (viikatteen) varrella puoleen ja toiseen v-maan.

viänd I. (Sn), N *viendo*; p., pl.n. Sn *-öd*; pl.p. *-öid* kiero: Sn *pū oo v.*: *лojad* (lustot) *ümbäŕi punezettau* (kiertävät). N *viendo pū ei haugeně* (halkea).

viänd II. (B Pl Td V); p., pl.n. B Pl Td V *-öd*; pl.p. B Td *-öid* leikki, tanssi; tanssipaikka: B *v-öл oлtau* ovat leikkimässä. Pl *vahnoid v-öid* vanhanaikaisia leikkejä. Td *oľimme v-öл* olimme tanssipaikassa. V *v-ön aigę* juhannuksen ja pietarinpäivän välinen aika.

**viändäl|tä* (Td); impf. *-z* soitaltaa, soittaa vähän ja hyvin: *ga·rmońjai* (harmonikalla) *v-z*.

viär (Sn B Td), N *vier*, TP Ph *viär|ę*; p. Sn B Td Ph *-äd*; pl.n. *-äd*, N *vieràd*; pl.p. Sn *viär|öid*, B Td *-id*; komp. Sn *-embi* väärä, kiero, vino; syyllinen (henkilö): Sn *šina oлed v. šīď‿ďieлos* sinä olet syyllinen siihen asiaan. B *v. pū, käži, ďaлg, šelg, dorog* (tie), *ďieл* (asia). *šilmäd on v-äd* (kierot). N *em mina vier oлe siu* en minä ole syyllinen siihen.

viäršilm (Sn B Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* kierosilmä.

viär|ùš (B), Ph *-üs* syy: B *sei minun v. tuлnu, a se on šinun v.* se ei tullut minun syykseni, vaan se on sinun syysi.

viärähi|ńe (Sn B Td), N *vierahīne*; p. Sn B Td *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid*, N *vierahīžid* syyllinen: Sn *v-št ei sua ľöuttä ťäs* syyllistä ei voida löytää täältä. N *poľiťšeiškiàd ńi keda vierahīžid ei ľöuìùd* poliisit eivät löytäneet ketään syyllistä.

viärä|īš (Sn B Td Pk); p. Sn *-ťťšüd*; pl.n. Sn B Td *-ťšüd*; pl.p. *-ťšüid*; komp. Sn *-ťšümbi* väärä, kiero (esim. puu).

viä|ttä (Sn—Kš Lh), B *-ìä*, Pl V *-tä*, Td *vieťtä*, N *vietta*, Kj *viä|ta*; pr. Sn—Kš V Lh *-ndän*, B Kj *-ndan*, N *viendan*; impf. Sn Kn Td Lh *viä|ndöin*, B Td *-nďin*, Td *-n^{d}žin*, Kš *-ńďin*, N *vieńďin, viegžin*, V *viä|äźin*, Kj *-ńďźīn* soittaa, leikkiä, tanssia; Td vääntää (vitsaa, tahkoa): Sn *ńeišťšed viättäu kadreľī* neitoset tanssivat katrillia. *otaą skripkaą* (viulun) *v.* B *ťšimťšukkä viätäh* piilosilla ovat. *küukā viätau* pelaavat kyykkää. *tomotetťī karttī viändämā* kehoitettiin korttia lyömään.

ťšakàd viätau hyttyset survovat. Pl *viäk-kät skripkai* soittakaa viulua! Td *viändin taljaŋkkai* soitin harmonikkaa. *лapsẹ̀d viättäŭ guľupeitòizīhe, ťšugà^{i}žīhe* lapset ovat piilosilla, hippasilla. *ńeiśťšeŋ kera viändöin* neitosen kanssa seurustelin. *χлoptā viättäu miä(ťšил* pelaavat lyöntipalloa. *ŕüuχī viättäu* kyykkää pelaavat. *vihmal łohi viändàu da* (ja) *hüppìu. viän^{d}žin vittsad* väänsin vitsaa. N *vieẹ̄žin mina лapśīdẹŋ̀ke pihau* minä leikin lasten kanssa pihalla. *boŕťšai vietta* painia. *ńei(ťšud viendoi brihàŋ̀ke koumẹ vuoì ühtèi paлài* neito seurusteli nuorukaisen kanssa kolme vuotta yhteen menoon. *vieťťī svuoďibo* vietettiin häät. *häm mänòu viendamài viłuižiu* hän menee harjoittamaan sukupuoliyhteyttä. V *viäẹ̄žin garmońi(ah* soitin harmonikkaa. Lh *viäťťī svuaďib* vietettiin häät.

vīd (B) hienoa kuusta kasvava tiheä metsä.

vīdahaińe (B) hieno kuusi.

vīdă|k (Td); p. *-kkod*; pl.n. *-kod*; pl.p. *-koid* nuori, matala havumetsä (närettä ja nuorta kuusta sekaisin). (ks. *vīďīk̄.*)

vīdèstošt (B), Td *vīdestošt*; p. *vīdettošt*; ess. *vīdendentošt* viidestoista: B *v. päi, vīdēs-tošt päiv.* Td *ende* (ennen) *vīdettošt päiväd.*

vīd|ež (Sn Pl N M), B Td *-ez*, Kn *-ès*, *-ẹ̀s*, Kn Td Kj *-eńďź*, Kš *-eẹ̄ź*, Kš Ph *-eiž*, N *-èẹ̄ž*, *-eẹ̄ž*, V *-eẹ̄ži*, SP *-es*, Pv *-eś*; p. Sn Kš *-et*, B Td *-eī*, Pl—Kš V M *-eī*, SP *-ettü*, Ph *-ettẹ*; pl.n. Sn—Kš V SP Ph M *-ended*, Ph *-ēnded*; pl.p. Sn *-eẹ̄žid* viides: B *vīdes päiv, vīdez mužīk̄* (mies). Td *vīdendei päiväi sòai* (asti).

vīďi|k̄, -k (B), B Pl *-k̄*, TP *-kkö*; p. B *-kkod*, Pl *-kköd*; pl.n. B *-kọd*, Pl *-köd*, TP *-k̄öd*; pl.p. B *-koid* miehen korkuinen kuusi- t. sekametsän alku. (ks. *vīdăk.*)

vīh|ť (Sn B Kn Td Kš N Kj), B Pl *-t*, V *-ti*, V SP Ph Lm *-ťi*; p. Kš *-t*; pl.n. Sn B Td Kš Kj *-ťed*, B Pl V TP *-ted*, Kn *-tẹ̀d*; pl.p. Sn B *-ťid*, Kš *-ťīd* (lanka)vyyhti; rinkelinippu (40 kpl. naruun pantuna): B *лaŋcpuazm vīhtes. vīhteл vīhtetau* vyyhdelle vyyhdetään. Td 12 *pòazmad vīhtes, pòazmas* 60 *лaŋgad.*

vīh|tädä (Sn Pl Td V Ph Lm), B Kn *-tada*, Td *-ťädä*; pr. Sn Pl Td V Ph *-tän*, B Kn *-tan*, V Ph Lm *-tetäh*; impf. Sn Pl Td V Ph *-tin*, B Td *-ťin*, Kn *-ťīn* vyyhdetä, vyyhtiä: B *vīhteл* (vyyhdelle) *vīhtetau.* Pl *vīkšipuiлẹ* (viipsinpuille) *лaŋgad vīhtetäu.* V *лaŋgad vīhtetäh vīššimpūлoiл.*

vīkon (B Pl Lh) kauan: B *ei tuлnu v.* k. oli poissa. Pl *vīkom mina piďin* k. pidin [esinettä]. Lh *eläu ei v. aigad* elää jonkin aikaa.

vī|kšipū (Sn—Td), B Lm *-kšimpū*, Td Kš *-kšpū*, V *-ššimpū*; pl.n. Sn—Td V *-kšipūd*, Td Kš *-kšpūd*, N *-ššipūd*, V *-ššimpūd*, TP *-kšinpūd*, SP *-kśipūd*, Ph *-ksimpūd*, Kj *-kšiipūd*; pl.p. Sn—Td V *-kšipuid*, Kš *-kšpuid*, V *-ššimpūлoi*, SP *-kśipūлoi* viipsinpuu: P *vīkšipuiлẹ лaŋgad vīhtetäu.* V *лaŋgad vīhtetäh vīššimpūлoiл.*

vī|ľdä (Sn), B *-lda*, Td *-ldä*; pr. Sn B Td *-len*, B *-lèn*, N *-лou*; impf. Sn *-ľin*, B *-lìn*, B Td *-lin* leikata (puku, paita ommeltavaksi; pala jstk); viiltää: Sn *hän vīľ paidaạ.* B *vīlda рaлa sobas* (vaatteesta), *vattegès* (sarasta), *nahkàs.* N *ak pauìịnas vīлou i(ťšẹллẹ emùstaạ, miehelẹ kuoďàd* vaimo leikkaa palttinasta itselleen paidan alaosan, miehelleen alushousut.

vīlehte|s (V TP): pl.n. *-ksèd* (kontin)viileke.

vīľend (Lh); p. *-äd* (ommeltavaksi) leikkaaminen.

vīl|ttä (Td); pr. *-dän*; impf. *-žin* purjehtia toisen ohitse (samaan suuntaan).

vīn (Sn B Kn Td N Lh), Ph *-ẹ*; p. Sn B Kn Td N Ph Lh *-ad*, Td N *-ăd*, *-àd*; pl.n. Sn B Td Ph Lh *-ad*, Kn Td N *-àd*; pl.p. Sn B Td N Lh *-oid*, Ph *-uoid* viina: Sn *vīnad ď^{u}oi dai humaлzui* (ja humaltuikin). *ďälgeлẹ vīnańďuondad proχmeľď oọ* viinanjuonnin jälkeen on krapula. B *v. andau valдan šüödä* v. antaa ruokahalun. *v-ad tuoi butịлkan* (pullon). Kn *tsarị*

valᵘoi hällę stoǩanàn v-ad tsaari kaatoi hänelle juomalasin viinaa. N *ďuoi v-àd i* (ja) *humauzui*.

**vīnaŕùmǩ* (Td); p. *-àd* viinalasi, -ryyppy: Td *kävďàv̆ v-àd ďŭŏmäⁱ* käyvät viinaryyppyä juomassa. (v. рю́мка.)

vīškez|aińe (B), Td *-äińe*; p. B *-ašt*, Td *-äšt*; pl.n. B *-aižed*, Td *-äižed* viisikesäinen,

vīšküme (Sn—Kn), B *vīškümend*, Td *vīškümmend*, Td Kš *vīškümend*, N *viįšküm̆me*, *viįšküme*, V *vīšküme*, SP *vīskümmen*, Ph *vīškümen*, Kj *vīšküment*, Pv *vīškümen*; p. Pl Td *vīlkümend*, Kn Kš *vītkümend*, Td *vītkümmend*, SP *vīttüküm̆men*, Ph *vīttękümentę*, Kj *vītküment* viisikymmentä.

vīssadad (Sn B), B *vīššadad* viisisataa: B *vīdessadas rubľas andoin* (möin).

vīštošt (B Td N Ph) viisitoista: B *šeþ oľi vīdentošt virstan peras toižes küläs*. Td *müö vīdestošt rubľas*!

vīštoštkopeiǩahį̄|nę (N); g. *-žęę* viidentoista kopeekan raha.

vīšťšorpaińe (Pl) viisihaarainen: *azrag v. hambahideŋ kere* atrain on v. väkäsineen.

vīštuhad (Sn B Td) viisituhatta: B *vīdeltuhal rubľal*.

vīž (Sn—V Ph Kj M), N *viįž*, *viįź*, V Pv *vīźi*, SP *vīzi*, Ph *vīži*; p. Sn Kn M *vīt*, B Td *vīt*, Pl Td Kš Kj *vīt*, V Ph Pv *vīttę*, SP *vīttü*; g. Sn — V SP Ph Kj M Pv *vīden*, N *vīdèn* viisi: Sn *mina oštin ďauhod v. havadod* (säkkiä). B *ťägä* (täällä) *eulę vīt miest*.

vīžahembaštši (Kn) viisaammin.

vīza|z (B), V *-s*; pl.n. B V *-had* viekas.

vīza|ta (Pl); pr. *-dan* vihjata: *vai kunna v-tau, ga hän oo̯ valmiž* mihin vain vihjataan, niin hän on valmis.

vīǩ ks. *vuiǩ*.

vòagerd|ada (B); pr. *-au* vonkua, voivottaa: *koir dai rištšikanz v-au* koira sekä ihminen v. [vatsankivistyksessä].

vòagerdelz|etta (B); pr. *-ou* ed.

voaks (B), N *vuoks*, Lm *voaks|ę*; p. B *-ad* vaaksa.

voarupai|kku (SP); p. *-kkoa*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-kkoi* pikilappu (suutarin).

voattę ks. *vata*.

voďi|da (Sn Td N); pr. *-u*, Td *voďìv̆* talutella, kuljetella, saattaa; äännellä: Sn *tūkkai voi v. razńiᵢä iäńē üęл* pöllö voi äännellä eri ääneen yöllä. Td *lemboi šindàⁱ voďìv̆* (*ľemboi šindai voďiu*, N *meťš sinùn voďiu*) piru sinua riivaa (taluttelee). Td *voďìlàᵘ hèǩd* (*molodiad*) *pajòŋ kerä külū* saatetaan heidät (vastavihityt) lauluin kera saunaan. (v. води́ть.)

voďiz|etta (B); pr. *-ou* kujeilla, pelehtiä: *ǩeboŋke v-ou*. (v. води́ться.)

voi! (Td) voi!: *a voi voi*! *voi*, *voi*!

voi (Sn B Td N TP Ph Lm Pk), Sn Ph *vᵘoi*, p. Sn B Td N TP Ph Pk *void*, Sn Ph *vᵘoid* voi, öljy: Sn *kolaiduttada kandateksed voikš* pyöhtää hapankerma voiksi. *keiťipīragaɒ keiťeldäu riehťiläl vois* keitinpiiraat paistetaan pannussa voissa. B *aŕg-*, *pū-*, *šiememvoi* voi, puu-, liinansiemenöljy.

voi|da (Sn B Kn Td); pr. Sn B Kn Td N TP Ph Kj M *-n*; impf. Sn Kn *-n* voida, jaksaa: Sn *voin ruattᴀ* voin tehdä työtä. *mina eę voi*, *virun* minä olen sairas, makaan. *händäi voi vieŕidä* häntä voi uskoa. *voidgi kantta kainalos havadon* (säkin)? B *voigi händäi nähta* saako häntä nähdä. *ťirppada min em voi händä* minä en voi häntä sietää. *ei voinu abuttada hän šille* hän ei voinut auttaa sinua. *ei voittu lõuta ńi kus* ei voitu löytää mistään. Td *voivᵥołda* voi olla. *šīd vòiv̆ šᵘòdà* sitten voi syödä. Ph *voivᵥazuda* (tehdä). Pk *ükš mież ei vuə* yksi mies on sairaana. *otť min hän vai voi kanìa* otti niin paljon kuin suinkin jaksoi kantaa.

voidand (Sn) voiteleminen, öljyäminen.

voida|zetta (Td); pr. *-zen*; impf. *-žin* tahrata itseään rasvalla: *elą v-ze* älä rasvaa itseäsi!

voide (Sn B Td); p. Sn *-ī*, B Td *-t*; pl.n. Sn B Td *-ged* voide, rasva: Sn *mūdu v-tl‿еилę, miл voidat, sei v.* muuta voidetta ei ole, millä voidat, se onkin voide.

voidu|da (B); pr. *-n*; impf. *-in* rasvautua.

voigrūz (N) keltarousku (helttasieni). (v. груздь.)

voiheinę (Lm) musta apila.

voi|kaz (Sn B); p. Sn *-kast*; pl.n. *-kkahad*; pl.p. *-kkahid* voinen: Sn *tämä pīrag on v., maged oo* tämä piirakka on runsaasti voilla voideltu, makea on.

voiлu|ī̄k (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* länkien huopa, paatsa: Sn *hebol läŋgiss‿oo v. hibjad vast* hevosen längissä on h. ihoa vasten. (Av вóйлокъ.)

voim (Sn); p. *-ad* voima, väki: *tobj v. om mužikaл* suuret voimat on miehellä.

voima|tuoi (Ph); p., pl.n. *-ttomad*; pl.p. *-ttomid* sairas: *v-ttomannu virū* sairaana makaa. *v-ttomaл‿лo oľin* sairaan luona olin.

voimatus (Ph) tauti.

voin (Sn Kn Td N), V Ph *-ę*; p. Sn Td *-ad*, N *-ăd*; pl.n. Sn Td *-ad*, Kn N *-àd* sota: Sn *saлdat‿tuľi v-aл-piäi* sotamies tuli sodasta. Td *oli voinał*. N *oìę́ťťī minum miest v-ăлę́ i v-au ŕíkoťťī* minun mieheni otettiin sotaan ja sodassa surmattiin. (v. войнá.)

voiška|ta (Sn); pr. *-den*, N *-ndęn*, Lh *-dou*; impf. Sn *-žin* ruveta voimaan, jaksamaan: Sn *ei v-de ďeńeraлan ťüťär* kenraalin tytär sairastuu. B *hän ei v-nnu* hän sairastui. N *briha enambad ei v-nnu* nuorukainen ei enempää jaksanut. *oìă ťämä sàbľi, ka ei voiškàndę häṇ sindai pouìada* ota tämä miekka, niin hän ei voi polttaa sinua.

voi|tta (Sn B N Ph); pr. *-dan*; impf. Sn B *-ďin*, N *-žin* voidella, sivellä: Sn *voikkať‿tšabato*ɒ, *ťeleg* voidelkaa saappaat, vankkurit. *voida pūvoiл, šīt spravizou* voitele puuöljyllä niin paranee! B *voida ťervaл*!

voi(vaka|iṅe (Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* voirasia (tuohinen t. leppäinen, soikea, taskuun mahtuva).

voivakkę (Ph) ed.

voivot|ada (Td); pr. *-an*; impf. *-tin* voivottaa.

vojui|ìa (N); pr. *-(ťšèn*, Ph *-(ťšen*; impf. N *-(ťšìn* taistella, sotia. (v. во|еваťь, -ю́ютъ.)

voľa (Kj); g. *-n* valta. (v. вóля.)

**voľai|ne* (TP); pl.p. *-zid* valta, vapaus: *hoť minä voin omiл voľnoлoiл v-ziл kävele-skendeлttä* (itk.) voinpahan edes kävellä omassa täydessä vapaudessani. (v. вóля.)

**voľno|i* (TP); pl.p. *-лoid* vapaa, itsenäinen, riippumaton. (v. вóльный.)

volo|ī̄k (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* purilaat (kaksi riukua, joiden väliin hevonen valjastetaan ja joiden toiset, maassa laahaavat päät on yhdistetty toisiinsa poikkipuulla; näitä käytetään teittömillä metsäseuduilla); B Td myös pitkä taival (kylästä toiseen, usein 5—10 virstaa): Sn *kahtē žerďī on iškedü kolme лaudašt naglоiл poikki žerďī, ńed i oo v-kad* kahteen riukuun on lyöty kolme pientä lautaa nauloilla poikittain, ne ovatkin purilaat. (Av вóлокъ.)

volòšť (N); p. *-id*; pl.n. *-ìd* voolosti, pitäjä: *i küźüu bajaŕiu, mittušt v-id i midä külīd śe om mieź* ja kysyy herralta, mistä pitäjästä ja mistä kylästä kotoisin on se mies. (v. вóлость.)

volo|ťťšida (Sn B N); pr. *-(ťšin*; impf. *-(ťšīn* Sn heittää paikasta toiseen; B vetää, laahata; N vaivata: Sn *v.: lükitäu šijas šijā. volo(ťšiťťī sobad* (vaatteita), *nuorad, zastuppad* (pientä rautalapiota). N *mida žo. koumę päiväd köuhàd akkàd volo(ťšīd, ed лuoďinu bumagoid* miksikäs sinä olet kolmena päivänä köyhää akkaa vaivannut turhaan [kutsumalla luok-

sesi], et ole tehnyt valmiiksi asiakirjoja? (v. волочи́ть.)

волоťťši|zetta (Sn B Td); pr. *-zǫu*; impf. B Td *-ħe* viettää kuljeksijan elämää ulkopuolella kotinsa: Sn *lähtöu v-zemmā rišťikaǫz* (ihminen). (v. волочи́ться.)

voŋg (N), V *-ǫ*, Ph *b-ǫ*; pl.n. N *-ad*, V *-àd*, Ph *b-àd* N pyörre; V Ph syvä, tyyni kohta joessa: Ph *tšukeлdih* (sukelsi) *veden b-ah.* (Av бо́нга.)

voŋgah|tada (Sn); pr. *-tan*; impf. *-ťin* vongahtaa.

voŋgahta|zetta (Sn); pr. *-zen*; impf. *-žīn*, Ph *voŋgahťih* ed.

voŋgahtu|z (Sn); p. *-st*; pl.n. *-ksed*; pl.p. *-kšid* vongahtaminen.

**voŋgeg|äškata* (N); pr. Ph *-andou*; impf. N *-āškaǫž*, Ph *-aǫźi* alkaa vonkua, huutaa valittaen.

voŋgineh (Sn); p. *-t*; pl.n. *-ed* vonkuminen, äänekäs valittaminen: *eťťšiu v-eŋ kere meid* hakee vonkuen meitä.

voŋgu|da (Sn B Td M Lh); pr. *-n*; impf. *-in* vonkua, voivotella, äänekkäästi valittaa, ähkiä (sairas): B Td *tūľ v-u̯*, *vihелdau. koir v-u̯*, *ku išketäu* (lyödään).

voŋg|und (Sn Td), N *-ùnd*; p. Sn *-undad* vonkuminen, voivotteleminen: Td *kūлui v. ruańituiden* (haavoittuneiden). N *karu lähtou v-ùndaŋ̀ke meťťšai* paholainen lähtee voivotellen metsään.

voŋguška|ta (Sn); pr. *-ttau*; impf. *-ťťī* ruveta vonkumaan, voivottelemaan.

vor|a (Sn B Kn Td Kš Ph), N *vor*; p. Sn B Kn Td Kš N Ph *-ad*, N *-ăd*; pl.n. Sn B Kn Td Kš Ph *-ad*, N *-àd*; pl.p. Sn B Td Ph *-id*, Kn Kš *-īd* varas, voro: Sn *meiden külässeuлę vorib*: B Td *vorad oľdī*, *kävüťťī voruimas* v-ita kävi, kävivät varastamassa. Td *vora vargašťš.* (v. воръ.)

voro|ƀď (B); p. *-ƀďad*; pl.n. *-ƀďad*, V *-bàd*; pl.p. *-ƀďoid* loinpuut: B *v-ƀďad* [on] *kaŋgàst лuodès*, *лuodavat pūd.* (Av воро́бы.)

**vorobď* (B); pl.n. *-àd* varpunen. (v. воробей.)

voron (Sn B Pl V SP Ph Lm); p. Sn B Pl V *-ad*, SP *-oa*; pl.n. Sn Pl V SP *-ad*; pl.n. Sn B Pl V *-oid*, SP *-oi* korppi: Sn *v. on must ľind.* Pl *v. on tobj* (suuri), *pieńemb on variš.* (v. во́ронъ.)

vorońī (Kš) musta (hevonen): *v. hebo.* (v. воро́ній.)

voroń|ťš (Sn B); p. Sn *-ťťšad*; pl.n. *-ťšad*; pl.p. *-ťšoid* musta hevonen: Sn *v-ťšoid heboid.* (vrt Av ворон|е́цъ, -ца́.)

voro|nťš (B Kn Td Sg), B N Lh *-ńťš*; p. B Td *-nťťšad*, Lh *-ńťťšad*; pl.n. B Td Sg *-nťšad*, B *-ńťšàd*, Kn *-nťšàd*, Lh *-ńťšad*; pl.p. B Td *-nťšoid*, Lh *-ńťšoid* lautaorsi (-hylly), joka kulkee seiniviertä pirtin seinästä toiseen; sen päällä pidetään kintaita y.m. (kuivumassa), tuohiastioita: B Td *perťiss‿on neľ v-nťťšad.* (Av ворон|е́цъ, -ца́.)

voroŋ|k (Sn B Td); p. *-kkad*; pl.n. *-kad*; pl.p. *-koid* suppilo: Sn *v-kaz läbi pid'äu лaskeda butiлkkä void* s-n läpi on laskettava öljyä pulloon. B *v. maidom‿pandes butiлkkä.* (v. воро́нка.)

voro|ŋke (Pl Td), Td *-nk̀e*, N *-ŋk̀e* musta hevonen. (v. воронко́).

voro|ī (Td Pk), N *-ì*; pl.n. Td *-ìad*, Pk *-tad*; pl.p. N *-ìoid* portti, veräjä: N *pandai tämä bumag v-ìoin pieлę* kiinnitetään tämä paperi porttiin. (v. воро́та.)

voro|t (Td), TP Ph *-ttę*; p. Td *-ttad*; pl.n. *-tad*, TP *-ìàd*; pl.p. Td *-toid* kela, vintturi: Ph *лaskedah abai i vedetäh randah*; *nuorad vedetäh vorotaл, a verkkod käziл* lasketaan (nuotta) apaja ja vedetään rantaan; nuorat vedetään kelalla, mutta verkot käsin. (v. во́ротъ, Av воро́то́къ.)

voro|tńik (Sn—Kš V), B *-ťńik̀*, Pl Td *-tńīk*; p. Sn Pl—Kš V *-tńikkad*, B *-ťńikkàd*; pl.n. Sn Pl—Kš V *-tńikad*; pl. p. Sn Pl —Kš *-tńikoid*, V *-tńikuoid* kaulus (takin, paidan j.n.e.): Sn *tuлirp‿on tobď pövü*, *piťk*, *v-tńikaŋ kere* matkaturkit on

suuri turkki, pitkä, kauluksen kera. B *ťäs ŕebᵘoin nahkàs ľienō minun naižęlę paľìō hüvä v-ťńiľ* tästä ketunnahasta tulee vaimoni päällystakkiin hyvä kaulus. Kš *pövün v.* turkinkaulus. (v. воротникъ.)

voròtnitsa (Lm) ovi (portissa t. portin vieressä). (Av ворóтница.)

vorotᵘoì|ta (B Td); pr. *-ćťšen*; impf. *-ćťšin* kelata (nuottaa). (v. воротить).

vorui|da (Sn), B Ph *-ta*, N *-ìa*; pr. Sn B *-ćťšen*; impf. *-ćťšin* varastaa; Ph telmiä, olla vallaton. (v. вор|ова́ть, -у́ютъ).

vorui(ťšu|z (Sn); p. *-st* varastaminen. (v. ed).

voskovoi (Pl); p., pl.n. *-d* vahainen, vaha-, vahasta tehty. (v. восковóй.)

vosku (SP) vaha. (v. воскъ.)

vozла|ta (Pl Td); pr. *-dau*; impf. *-ž* tiputella syödessään lientä lusikasta pöydälle, rinnoilleen jne.: *oľi ďalo* (kovin) *humalas*: *šüödes v-ž. larš*, *humaľńik v-dau.*

vozneseńď (Td); all. *-ąlę* helatorstai. (v. вознесеніе.)

vot (B Kn Td N Lh Pk), B *vᵘot*, kas, -pa: B *v. kui riŋkuit* . . . kas kun huusit . . . *vot ťäs deŋgad* kas tässä rahat! Td *v. on kummaD*, *kui hätkelę ei nägü* onpa ihme, kun viipyy kauan. (v. вотъ.)

vᵘoìa (B) odotas: *v. ńügü oṗin ladvàd* o., nyt maistan latvaa.

votvotada (Td) kotkottaa (koppelo).

votvotuz (Td) kotkotus: *korpalan v.*

vou|śo (Sn N), Sn Pk *-śe*, B *-ššo*, Pl Td *võvśe* aivan, kokonaan; lopullisesti; ollenkaan, ensinkään: Sn *v. šińńä akan norā ďiätöi* l. sinne kallionkoloon jätti vaimonsa. *ďielottai tuľid v-śe* tulit aivan asiatta. *v-śe kuivakš eulę kuivanu. eľäškädöu v-śe huolettai* alkaa elää aivan ilman huolia. B *väzüi vouššo.* Pl *dorogad e(i)оле ni võvśe* tietä ei ole ollenkaan. N *mina v. śleṗìštun i en-nägìškandę ńi mida* minä tulen täysin sokeaksi enkä tule mitään näkemään. Pk *ei händäi pidä vouśe* ei häntä tarvita ollenkaan. (v. вóвсе.)

vśākoi (Kj) kaikenlainen: *om v. kaskie* on k-ia kaskia. (v. всякій.)

vśa·ko (Lh) monella tavalla: *v. sanutau* (sanotaan). (v. всяко.)

vuahta|ta (Sn B Td); pr. *-dan*; impf. Sn *-žin*, B Td *-ź* valuttaa vaahtoista sylkeä suupielistä, myös (hevonen) vaahtoa reisien välistä: B *hebo v-dau.*

vuah|te (Sn—N Ph), B Kš *-ť*, Td *-tę̆*, V TP Ph *-ti*, V *-ťi*, Lm *voahti*, Kj *voahťi*; p. Sn Pl—Kš *-teì*, B Td *-tet*, Td *-tęī*, Ph *-tettę*, Kj *voahťéd*; in. Sn—Kš Ph *-teges*, Td *-tęgès*, Kš *-tès*, N *-tɛgęs*, V *-ťes*, TP *-tes*, Lm *voahtes* vaahto (hevosen hikija sylkivaahto; vedessä (koskessa), maidossa; saippuan): B *hebo om v-teges.* Pl *kai* (aivan) *v-tegē suai* (asti) *hebon ajoi. v-tegelę randan ajoi ku tūlou* rannan on tehnyt vaahtoiseksi kun tuulee. Kn *lumi kevädel v-tegeks* [mence, kun ajetaan paljon]. Td *hebon ajoid valgedā v-tegē.* Kš *hebod oľďī v-tès* (*v-teges*), *tuľďī v-tē.* N *v-tɛgele suei ajoid*, *što ľēttī läškäD v-tegęu* vaahtoon asti ajoid [hevosen], niin että reisiin tuli vaahtoa. V *muilův-ťi* saippuavaahto. TP *hebo on v-tes.* Ph *muilan* (saippuan), *kosken v-tę.* Kj *voahťéd śiätä* (saippua)vaahtoa tehdä.

vuahtesū (Kš) vaahtosuu.

vual (B—Kš Sg); p., pl.n. *-ud*, Td Kš *-ùd*; pl.p. B—Kš Sg *-uid* aalto, laine (iso); akseli (vesimyllyn koneistossa, keinussa); B jyrä (puinen, jolla tietä tasoitetaan). (v. валъ).

vuaľida (Sn B Td), N *vuoľida*; pr. Sn B Td *vuaľin*, N *vuoľin*, V *vualìlah*, TP *vualitah*, Lm *voalitah*, Pk *vualitau*; impf. Sn B Td *vuaľīn* vaivata (pöydällä) taikinaa; Td N myös vierittää; heittää kokoon, kasata: Sn *tahtahad pidʲäu v. leibäkš.* B *viegàt* (viekää) *tahtàz vuaľittavakš*! Td *vuaľi regei parž*; *vuaľi iärei* vieritä tukki rekeen; vieritä [reestä] pois! *vuaľi tšurai* siirry

syrjään (tieltä pois)! V *tahtaz leibäksi vualitah.* N *oǫ vuoľittud pordahĭлę hüvīt sobīd* portaille on kasattu hyviä vaatteita. TP *tuodah ďauhòd koďih, segoitetah taiginah, sotkitah* (alustetaan), *vualitah, pandah päťših* (uuniin). *on häⁱn minuл vie üksis vaʿťšois vualittu vualijaizeni sizar* (itk.) onhan minulla vielä samassa kohdussa muovattu sisar. Lm *leibid libo kokuoid voalitah* ruis- tahi kauraleipiä vaivataan. Pk *huondeksen soťkitau taigin i se nouzou i se vualitau valuškuəkš* aamulla taikina alustetaan ja se nousee ja se vaivataan pieniksi limpuiksi.

vuaľika|ińe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* piirakkakaaveli (n. 40 cm pitkä, 3 cm keskeltä läpimitaltaan molempiin päihin suippeneva pyöreä kapula, jolla piirakankuori kaaveloidaan ohueksi): B *v-ižeл ajeлtau* (kaaveloidaan) *skanťšad* (sultsinoita), *kaľitaη* (piiraan) *kuoŕid, pīragoid.* (Av валёкъ.)

vuaлu|ta (Td); pr. *-dau* aaltoilla: *ďäŕv v-dau ďaло* (kovin). (vrt. v. валъ.)

vuapsahaińe (Sn—Kš Pk), Kn Kj *vuaksahaine*, Td *vŭăpsăχaińę*, N *vuopsahaine, vuoksahainę*; p. Sn B Pl Td Kš *vuapsahašt*, Kn *vuaksahašt*; pl.n. Sn B Pl Td Kš *vuapsahaižed*, Kn Kj *vuaksahaižed*, N *vuopsahaižed*; pl.p. Sn B Pl Td Kš *vuapsahaižid*, Kn Kj *vuaksahaižīd* vapsahainen, ampiainen; Kj kimalainen (?): Sn *vuapsahaiń‿ambū.* N *vuopsahaižem‿peza. vuoksahainę perzegeu püštau* a. perseellään pistää. Kj *vuaksahaine* [on] *sūŕemb amburiaist.*

vuapsahaiženheiń (Td) kellukka (geum sp.).

vuar (Sn B Td); p. *-ad* piki: Sn *ťšabaton ombeľijaлę pidⁱäu keittädä v-ad biŕbid vuarutл* suutarille pitää keittää pikeä pikilangan pikeämistä varten. (v. варъ.)

vuarn (B), SP *voarnu*, Ph Lm *voarnę*; p. SP *voarnoa*, Ph *voarnad*; pl.n. B TP *vuarnàd*, SP Ph Lm *voarnad*; pl.p. B *vuarnoid*, SP *voarnoi*, Ph *voarnuoid* vaarna, puinen vaatenaula seinässä.

vuar|uta (Sn), B Td *-ata*; pr. Sn *-udan*, B Td *-adan*; impf. Sn *-užin*, B *-ain*, Td *-ažin* pietä (pikilanka): Td *vuarada biŕb* (pikilanka)! (vrt. v. варъ.)

vua|s̄ (Sn—Td); p. *-ssad*; pl.n. Sn Pl Kn Td *-sad* kalja: Sn *solodas* (maltaista) *лuaďitau v-ssad. aηkkat miľľei v-ssad ďuoda!* (v. квасъ.)

vuazbu|ťš (Td Sg); p. *-ťťšid*; pl.n. *-ʿťšid*; pl.p. *-ʿťšīd* kaljatynnyri.

**vuʿďžai|tta* (N); pr. *-dau* vinkua, vitistä: *pū v-dau.* (vrt. v. визжáть.)

vuʿďži|šta (Pl Td); pr. *-žou*; impf. *-ž̌* ynistä, vikistä, kitistä, pitää ääntä: Td *лapš v-žou nälgäd* lapsi ynisee nälässä. *hīŕ v-žou. teľegäs krūgad v-štau* vankkurien pyörät kitisevät (voiteen puutteessa). (vrt. v. визжáть.)

vuiber|ida (Sn); pr. *-in*; impf. *-īn* valita: *v-ittau staršinakš* valitaan kunnanvanhimmaksi (-esimieheksi). (v. вы́б|рать, -ерутъ.)

vuišk (Sn B), Td *vi̯šk, vi̯išk*, N *vi̯i̯šk*, Lm *vuišk|ę*; p. Sn B *-ad*, Td *vi̯škad*; pl.n. Sn B *vuiškad*, Td *vi̯škad, vi̯iškad*, N *vi̯i̯skàd*; pl.p. Sn *vuiškid* ullakko: Sn *sobad oǫ v-алę pandu kuivā* vaatteet on pantu ullakolle kuivumaan. (Av вы́шка.)

vui|ť (Sn B Td), N *vīť*; p. Sn B Td *vui|ťtid*, TP *-ttid*; pl.n. Sn *-ťid*, N *vīťìd*; pl.p. Sn *vuiťīd* osa, osuus: Sn *mina omaa v-ťin otaa.* (Av выть.)

vunuk̄ ks. *bunuk.*

vuodand (Sn); p. *-ad* vuotaminen.

vuoďi|ńe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* vuotinen: *ťämää v. кала.*

vuodui|ne (TP); pl.p. *-zid* (itk.) vuosi.

vuogr (Sn B Td); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-id* vuokra; Td paimenen palkka: Sn *nuŕm on anttu v-ал koššida* (niittää). B *nurmen oťin v-ал.* Td *paimen kerädäu v-an* (palkkaansa). *andoi nurmen v-ałę.*

vuogra|ta (Sn B Td M Pk); pr. *-dan*; impf. *-žin* vuokrata, antaa t. ottaa vuokralle: B *nuŕm, peŕť, veneh v-tau, hebo ралкatau.* Pk *v-dan mina nurmen.*

vuohi|nę (Lm Pn); pl.n. Lm *-žed* vuohinen: Pn *eigo kabje hebon kastu, eigo v. ligone* (kan.) ei kastu hevosen kavio, eikä vuohinen likoa.

vuoho (Sn) nojassa, nojaten: *savakoo v. kävелęn* sauvaan n. kävelen.

vuojaińe (Pl), M *vuoďaińe* vuotias: Pl *kakštoštküme-v.* M *kümee-v.* kymmenvuotias.

**vuola|s* (TP); pl. tr. *-hiksę*; pl.ill. *-hīh* vuolas (itk.)

**vuo|лta* (N); pr. *-ľin* viiltää, kaapia: *vuoľid pö(tšöin südämès-pieĭ ierę'* viillät mahalaukun pois sisästä [lehmää teurastettaessa]. *sīd oìàd pö(tšöiį vuoľid, höštöged ierę'* sitten otat ja puhdistat mahalaukun (veitsellä kaapimalla), lannat pois.

vuon (Sn Pl Td Kš Lh Pk), V Ph Lm *-ę*; p. Sn Pl Td V Lh *-ad*, Td *-ăď*, Kš *-àd*; pl.n. Sn Pl Td V Lm Lh *-ad*, B Kš V Pk *-àd*, Ph *-àď*; pl.p. Sn Pl Td V Lh *-id*, Td *-ĭď*, Kš *-īd* vuona, karitsa: Sn *лambaналлoo kakš v-ad.* Td *äijàŋgi лambàs sŭài vuŏnĭď* montako karitsaa lammas synnytti?

vuon|aine (B Kn N V TP), B Lh *-aińe*, N Ph *-àĭnę*, p. Kn N V Lh *-ašt*; pl.n. B Kn N V Lh *-aižed*, Ph *-àižęd*; pl.p. N V Lh *-aižid*, Kn *-aižīd* karkkonen, pieni karitsa.

vuor (Td Sg); g. *-on* vuoro (lehmäluvun mukaan on paimenen »vuorot» eri taloissa; yksi vuorokausi lehmää ja taloa kohti).

vuoroi (Pn) vuorotellen.

vuorokkai (Pl Td) vuorotellen: Td *kahten v. ajetau hirved* kahden v. ajavat hirveä (nim. kaksi ajajaa, kolmantena on eväiden kuljettaja).

vuo|ž (Sn B Pl Td Kš M Lh Pk), Kn N *-ź* V SP Ph *-źi*; p. Sn—Kš M Lh *-ī*, B N *-ì*, Kn N *-t*, V Ph *-ttę*, SP *-ttu*; pl.n. Sn—V SP M Lh Pk *-ded*, B *-dęd*, Kn N Ph *-dęd*; Td *-dèd*; pl.p. Sn B Pl Td M Lh *-žid*, Kn *-źīd*, Kš *-žīd*, N *-źid*, N V Ph *-źid*, SP *-źī* vuosi, ikävuosi: Sn *se roďīhe seę vuodeę* se tapahtui sinä vuonna. *tänä vuoden oo sūreɒ hernehpaлgoɒ. tänä vuodeл* tänä vuonna. *tuľiaa, proiďiaa vuodeę* tulevana, viime vuonna. B *mina oľin šigä* (siellä) *kümmene vuoī. hän on vuoī vahnemb minda. häллä kümmenež vuož on* hän on kymmenennellä ikävuodella. *piened kuolďī hüö, mille vuoded ďäteťťī elettavakš* pieninä he (veljeni) kuolivat, minun elettäväkseni jättivät vuodet. *tuliàn vuoden* tulevana vuonna. *tuľjàks vuoì* tulevaksi vuotta. N *tänä vuodę, sanuu, vaud sinun oo* tänä vuonna, sanoo, on sinulla valta [valita]. Pk *toš vuoden* toissa vuonna.

**vuožīai|ne* (N); pl.n. *-žed* vuoden, vuodeksi riittävä: *v-žed leibàd* vuoden viljat.

vuozipaлkkę (Ph) vuosipalkka.

vuo|tta (Sn B Td N); pr. *-dau*; impf. Sn *-ďi*, B Td *-ď* vuotaa: Sn *buťťšoŋ kuivanu, v-dau* tynnyri on kuivunut, v. Td *veneh, tšaińik* (teekannu) *v-dau. veŕi vu·odau bokīš häллā* veri vuotaa sen (karhun) kyljistä.

vuo|ttada (B Pl Kn Td N TP Ph Lh), pr. B Pl Td *-tàn*, B Kn N TP Ph Pn *-tan*, N Ph *-ìan*; impf. B Pl Td N *-ťin* odottaa: B *šīd tšuras piäi pidäu v. hällei žeńihod* sieltäpäin hänen on odotettava sulhasta. Td *iža vŭŏttàŏ koñz pòig riŋguu* isä odottaa, milloin poika huutaa. *dūmai(tšin: vuota, lähten koďī käumäi suomes-piä* ajattelin: odota, lähden käymään kotona Suomesta. N *vuoť, vuoť kaiìèn-üön* odotti, odotti koko yön. Lh *dūmaiťťī: vuota tobď mužik ga, lehmid vähä, paimendau hüvin* arvelivat: kas, kun on iso mies ja lehmiä vähän, niin paimentaa hyvin.

**vuotte|łda* (Td); impf. *-lin* odotella: *aino* (yhä) *v-lin.*

vüö (Sn—Lm); p. Sn—V *-d*, SP *-dü*, Ph *-dę*; pl.n. Sn—Lm *-d*; pl.p. Sn—V *-id-*

SP *-löi*, Ph *-löid* vyö (kankainen, nuorai, nen); vyötärö: Sn *pane šuлkuiń e v. vüölę* pane silkkivyö vyöllesi! *hän oľi vedez vüöhö suai* (vyötäisiä myöten). *huodr* (tuppi) *oǫ vüös*. Pl Kn *v. oǫ vüöл*. Kn *rǫmeń vüölę i kirvèz vüöntagazę̀h* hihnavyö vyölle ja kirves vyön alle. N *ištuu vahn staŕik, bàrd vüöhèssuoi* istuu vanha ukko, parta vyötäisiin asti [ulottuva].

vüödalus (V) vyötärö.

vüöntaga|ne (Kn); ill. *-zę̀h* vyönalainen: *remeń vüölę i kirvèz v-zę̀h* hihnavyö vyölle ja kirves vyön alle.

vüöpirdę (Lm) vyöpirta.

**vüöst|ädäkseheze* (Pn); impf. *-iheze* vyöttää itsensä: *vüöl häin v-iheze* (kan.)

vüö|ćťšin, -ťťšim (B Lm), Td *-ćťšim*; p. B *-ćťšint*, Td *-ćťšimd*; pl.n. B Td *-ťťšimed* alushousujen vyötärö (kangasta käännetty alaspäin ja reuna ommeltu kiinni, joten vyötärö tulee kahdenkertainen ja siis lujempi; vyötärön lävitse pujotetaan kurenuora); nivuset, nivusseutu: Td *vüötťšimeŋ kauťťi* (*vüötťšimei sôai*) *oľi veī* vyötäröön asti oli vettä.

vüö|ćťšinnuoraiń e (Td) palmikoitu suolivyö, paidan päällä pidettävä (vain vanhoilla miehillä).

vüötťšimлū (B) lonkkaluu.

vä|ćdźišta (Kn) vikistä, valittaa, kiukutella (lapsi).

vä|ćdź|äiła (N); pr. *-ižou* vikistä, itkeä (lapsi sekä täysikasvuinen).

väg|ęu (Sn), B *-ev*, B Td V M *-öu*, Pl *-òu*, Pl Td M *-eou*, Td Kš Ph Lh *-eu*, SP *-öü*; p. Sn B Kš Ph Lh *-eväd*, B Td V M *-öväd*, Pl M *-eoväd*, SP *-öviä*; pl.n. Sn B Kš Ph Lh *-eväd*, B Td V SP M *-öväd*, Pl M *-eoväd*; pl.p. Sn B Ph Lh *-evid*, B Td V M *-övid*, Pl M *-eovid*, Kš *-evīd*, SP *-övī*; komp. N *-evèmb* väkevä, voimakas: Sn *ďaло v. mužīk* (mies). B *vägev hebo, mužik* (mies), *tūľ. vägöu mua*. Kš *vägev‿oǫ se mież*; N *kem meis on vägevèmb* kumpi meistä on väkevämpi? *lień vägevemb enďišt* tuli entistä voimakkaammaksi. *vägevem‿mindai*. M *hän sanuoil vägöv‿oľi*.

vägeväli (Pl Td) väkevästi, lujasti, kovasti: Pl *tänäpä tūlou ülen äijäл v.* tänään tuulee kovin lujasti.

väg|eüzüdä (Sn), B *-ǫuzuda, -ǫuzuda*, Td *-ełzuda*; pr. Sn *-eüzüu*, B *-öuzū* (*-ǫuzū*), Td *-ełzū*; impf. Sn *-eüzüi*, B *-ǫuzui*, Td *-ełzüi* (*-eľzüi*) voimistua, tulla voimakkaammaksi; kiihtyä: B *tūľ vägǫuzū eńämbän* tuuli kiihtyy.

väg|i (Sn B Td N Lm M Lh); p. *-ed* väki, voima; määrä; melko, aika: Sn *häллäi on äij väged* hänellä on paljon voimaa. *лuťoi-kaťoiл ďaлgad v. piťkäd* heinäsirkalla on m. pitkät jalat. B *rebᵘoi täuì väget‿piän šinne lićťšᵘoi* repo täyttä voimaa tunki päänsä sinne. N *oľi hälläi ťiedod pahaǫ vägeu* hänellä oli paholaisen antamat tiedot. *koлoťťiu ťǫudę̀i vägèi* pui täysin voimin. *lähťīn väged oppimài* lähdin voimia mittelemään. *kui ńeŋgomaǫ vägèn pieśť rugǐšt ühtes ŕīhěs* kun tällaisen (suuren) määrän jyviä sai yhdestä riihellisestä rukiita. Lh *tuľi mužik vägi tobď* tuli mies, aika suuri.

vägimuna (N) suurikyrpäinen: *hüvä tuľi ťüťťäręлę, v. vävü om* (san.).

vägövästi (Pn) voimakkaasti: *iški varzan v. pleťil* (kan.) löi varsaa v. ruoskalla.

vähä (Sn B Pl Td N Ph Kj Lh); p. *-d* vähä: Sn *kōuh v-d ihastū. vähā̄ aigä piďi kaikeę, deŋgad dai kai mi oľi* vähässä ajassa tuhlasi kaikki, rahat sekä muun kaiken, mitä vain oli. *vähäd eлu otл* ota paljon! *meil tuman* (sumu) *oǫ šügüzeл i* (ja) *kevädeл v. üö piäzöu* (harva se yö). *mina riehkiǫ šindai vähī heŋgī* minä pieksän sinut melkein hengettömäksi. B *v-s aigas i mužǫk tuľi* vähän ajan perästä mieskin tuli. *tuľi v-n aigan proidihut taľv* vähän ajan kuluttua tuli talvi. *minťä šina v-n suad* minkätähden sinä vähän saat [riistaa]? Pl *žuaлoveńďad v.* palkkaa on vähän. Td *vä·hàss‿a·igàs piäli|ćťši* vähän ajan pe-

rästä. N *suoi pienemmai vähìivähäižin* rupesi pienenemään vähin erin. *smieťìn što suou v-u puimai* arvelin, että rupeaa kevyesti puimaan.

väh|äiné (Sn B Td), B N Ph *-äine*, Ph *-äinę*; p. Sn Td N *-äšt*, N *-äšt*, Ph *-äštę*; g. Sn B Td Ph *-äižen* N *-äižęn*, Ph *-äižęn* vähäinen, vähä: Sn *veł лuaďī stauťťšä vähäižen* vettä pani maljaan vähän ja loitsi. *rahvast ťižeńi* (lisääntyi) *v. vähäšt harvembad verkod nuotas. ďoi vähäižen ka veśelzüi* joi [viinaa] vähän, niin tuli iloiselle päälle. *vähäižeл grožida pid'äu* vähän pitää uhata. B *anda miлlę vähäine kaлàd veлgä* anna minulle vähän kalaa velaksi. *pidau vähäižeл lüödä* pitää vähän lyödä. Td *miňä d'ùòin vīnàd. vähä'žęл humaлzù'n* minä join viinaa ja tulin vähän päihdyksiin. *vähäšt lühüdemb* vähän lyhyempi. *nu·oràs vähäžel‿le·kàhtoiì ründähäл* nuoraa vähän lekahutti ryntäillään. N *proiďī vähäin aigäd* kului vähän aikaa. *mäńi edèu‿ostajad vähäšt* meni vähän ennen ostajaa. *tsaŕ śindai träśī vähäižęu* tsaari sinua hiukan ravisteli (torui). Ph *vähäižen mendū toižęn lükäidän* hetkisen kuluttua nakkaan toisen.

vähäižin (B Td) vähitellen: *veži viлustū* (jäähtyy) *v.*

vähämieťi|ńe (B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* vähä-älyinen.

vähämpagiž|ī (B Td); p., pl.n. *-içad* vaitelias, vähäpuheinen.

vähävägi|ńe (Sn B Td); p. *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* vähävoimainen, -väkinen.

väl̄ (Sn—Kš), Td *-l*, V Ph *-lle*, SP *-llü*; p. Sn Pl—Kš V Ph *-llä̆d*, B *-llàd*, SP *-lliä*; pl.n. Sn Pl—Kš V SP Ph *-llä̆d*, B *-llàd*, *-llä̆d*; pl.p. Sn *-llöid*, B Pl Td V Ph *-llid*, Kn Kš *-llīd*, SP *-llī*; komp. Sn TP *-llembi*; sup. Sn (*kaikiz*) *vällim* väljä; Sn *pińďžakk‿oo v.* takki on v. Kn *v. soba* (vaate).

väli (N V Lm); p. *-d* väli: V *kaks nedälìd välid, sīd tuli toine boju* kaksi viikkoa oli väliä, sitten tuli toinen taistelu. N *panòū sormèn välī* (rakoon). Lm *birdę kahten piäližen välih pandah* kaide pannaan kahden luhan väliin (kangaspuissa).

**välik* (B); pl.n. *-od* puolikuiva mänty.

väľillē (B) vapaana, valloillaan.

välilliné (Pl Td) irtonainen: *v. kivi* [pellossa].

välīh (Ph) väliin, joskus: *oŋgih pūttū* (tulee) *haugi, ahven i* (ja) *v. madeh.*

väľl|ał, -ałę, -ałę, -ałę (B), Kn *-äлę*, Td *-äл, -äлe*, N *-äu*, AV *-ал, -ale* irrall|aan, -een, valloill|aan, -een, vapaa|na, -ksi: B *meil žīvatad käveldau v.* meillä lehmät kuljeksivat irrallaan (eivät ole aitauksessa). *hebo v-ałл‿on. häm piäž v-ałę* (vapaaksi). *koir лaskeďī v-ałę. piä madoл piäž v-ałę* käärmeen pää irtaantui [ruumiista]. Kn *лaski tsaŕ jeńęraлàd v-äлę* tsaari vapautti kenraalit [vankilasta]. N *pitkàt tukàd лaskeìettud v-äu* pitkät hiukset laskettuina silmille valloilleen.

**väľle|ttä* (N); impf. *-ęž* höllentää (ote): *końďī v-ęž käbäläd* [painiessa].

**väľle|ta* (B); pr. *-nou* väljetä: *ukš oŋ kinďed, pidau randoid vestada; äski umbē mäniškadou, ku v-nou* ovi on liian tiukka, pitää reunoja veistää; vasta sitten [se] rupeaa sulkeutumaan, kun väljenee.

väľläli (B) väljästi: *ťšabat* (saapas) *v. mänöu ďaлgä.*

väľläā (Sn) höllästi: *v. šidoin.*

väńďžištelz|etta (B Td); pr. *-en* B laiskoitella, vetelehtiä; Td joutavasti soittaa suutaan.

vändžäkkū (B), N *väńďžaлo* kömpelö.

värsö|i (SP); p. *-idü*; pl.n. *-id*; pl.p. *-löi* suolaheinä.

vä|rťin (Sn Pk), Pl Td. *-rťin*, Kn *-rťin*, Td *-rťťim*, N *-rťim*, *-rťim*, V *-rttim*, TP *-rťťin*, Lm *-rťťin*; p. Sn *-rťimd*, Td *-rťťimd*; pl.n. Sn *-rťťimed*, *-rťinäd*, Pl Td *-rťinäd*, Kn *-rťimed*, Td *-rťťimed*, *-rťťinäd*, N *-rťimed*, *-rťimed*, TP *-rťťimèd*; pl.p. Sn *-rťťimid*,

Kn *-rťimīd*, Td *-rťimid* värttinä, kehrävarsi; Td myös myllyssä n. 2 m pitkä, juuresta n. 3 tm vahva terästanko, joka kannat taa yläkiven painon: Sn *kezr* (kehrä) *pandau värťimē kezrätes. värťinäń ńok*(kärki). Kn *pane kezr värťimē*! Td *värťinäs on лаŋgad.*

värttinäi|ne (TP); pl.n. *-zed* pieni värttinä.

vä|züdä (Sn B), Lh *-züda*; pr. Sn B Lh *-zün*, N *-źụn*, Kj *viäzun*; impf. Sn B Lh *väzüin*, Kj *viäzuin* väsyä: Sn *ťänäpä koššidez* (niittäessä) *väzüiń ďалоľi* (kovin). N *hebod väźụttài.*

väzünd (Sn); p. *-äd* väsyminen: *mina ruadoiị v-ā sᵘai* tein työtä väsyksiin asti.

väzünuinę (N) väsynyt.

väzü|ttädä (Sn B), Td *-tädä*; pr. Sn B Td *-ttäu*; impf. *-ī* väsyttää: Sn *mindai v-ń‿ ‿ďалоľi* minua väsytti kovin.

väťškä|dä (Ph); pr. *-n* kursailla, oikutella (esim. humalainen). (Av вя́чкать.)

vä(ťšükä|iń̆e (B); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* hyvin vähän.

*vävšö*ⁱ (Td) vävy: *mu(ťšòin emä kuìsū mindàⁱ v.* vaimoni äiti kutsuu minua vävyksi.

väv|ü (Sn—V Ph Lm Pk); p. Sn—V Ph *-üd*; pl.n. Sn—Kš V Ph *-üd*, Td N *-ùd*; pl.p. Sn—Kš V Ph *-üid* vävy: Td *ap* (appi) *kuìsū mindàⁱ vävùkš.*

vävüiń̆e (B) vävyseni: *šüö v.* syö armas v.!

ü

ügždалgaiń̆e (Td) yksijalkainen.

ühèksapieinę (N); p. *üheksapiehišt* yhdeksänpäinen (lohikäärme).

üheksàškümmenèš (B), Td *ühteksänDžkümmeneis* yhdeksäskymmenes.

üh|eksä (Sn Pl Kn N TP SP Ph), B Pl Kn N Pk Pv *-eksa*, Kn *-èksà*, *-èksàn*, Kn N *-èksa*, Td *-teksän*, *-tèksà*, Td Kš *-teksä*, Kš *-tekšä*, V *-eksa*, Kj *-eša*; p. Sn Pl Ph *-eksäd*, Kn *-eksad*, Td Kš *-teksäd*, V *-eksad*, SP *-eksiä*, Kj *-ešad* yhdeksän: B *teid oľi üheksa. üheksasadad päivad.* Td *ühteksän hebod.* N *ťšuoss‿on ühèksàn‿aigA huondùst* kello on yhdeksän aamulla. *üheksäsadàd.*

üheksäküme (Sn), B Pl *ühèksaküme*, Td *ühteksäkümmend* yhdeksänkymmentä.

üh|eksäz (Sn), B Pl *-eksàž*, Pl N *-eksäž*, Kn *-eksańďź*, *-eksàs*, Td *-teksänDź*, *-teksäńďź*, Kš *-teksäiž*, V *-eksaźi*, SP *-eksäs*, Ph Lm *-eksäiž*, Kj *-esańďź*, M *-eksaž*, Pv *-eksaź*; p. Sn Pl N *-eksät*, B Pl *-eksàt*, Kn *-eksaì*, Td Kš *-teksäì*, SP *-eksättü*, Ph *-eksättę*; g. Sn Pl N SP Ph *-eksänden*, B Pl *-eksànden*, Kn V M *-eksanden*, Td Kš *-teksänden*, Kj *-esanden*; pl.p. Sn *-eksäžid* yhdeksäs.

ühtehi|ńe (Sn B Pl Td), Ph *-ne*; p. Sn B Pl Td *-št*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* yhteinen: Sn *heiлл‿on ü. nuŕm. meiл me(ťšäd on ü-žed.*

ühtemmo|iń̆e (Sn B Pl Td); p. *-št*; pl.n. *-ižed* pl.p. *-ižid* yhtäläinen: Sn *kakš on ü-št. rožaťš(i)* (kasvoiltanne) *олette ü-ižeD hänen kerε.* TP *aì ühtenmoine kirgui* akka yhtäläisesti huusi.

ühten (Sn B Pl Td) yhtä, saman: Sn *mi oo hälläai, sei miллai, ühteę verž* minkä verran on hänellä, se on minullakin, yhtä paljon; B *ühtem pitk on dai leved* yhtä pitkä kuin leveä. Pl *ühten kaunehed, ühten tobďad, ühteŋ kui šižareksed* yhtä kauniit, yhtä suuret, yhtä kuin sisarukset.

ühtęnaiga (N) yhtaikaa, yhdessä: *suom müö śüömài ü.* rupeamme syömään y.

ühtenďü|ťte (B); p. *-(ťšäšt*; pl.n. *-(ťšed*; pl.p. *-(ťšid* samanlainen.

ühtenďüttömäd (B Td) yhdenarvoiset (yhtä kalliit, yhtä hyvät): *hüö олdau ü.*

ühteńďütü (Sn) samoin, yhtäläisesti: *müö*

лиаďīme ü. молembiį me teimme kumpikin s.

ühtenig|ätš (Sn); p. *-äťťšüd*, B *-a(ťšud*; pl.n. Sn Td *-ä(ťšüd*, B *-a(ťšud*; pl.p. Sn *-ä(ťšüid* yhden-, samanikäinen: Sn *ťäs küläss‿on äij briha(ťšuid ü-ä(ťšüid* tässä kylässä on paljon samanikäisiä poikia.

ühtenitü|ińe (Td); p. *-št* yhtä pitkä, samanvärinen: *kakš ü-št nuorad, лambast, varzad.*

üh|tes (Sn B N TP), B Td *-tès*, B *-ťes*, N *-tēs* yhdessä: Sn *müö ü. lähtemme.* B *müö tuľimme ü. mina ü. meťšńikaŋke toižen lindud püudìmmę* minä yhdessä toisen metsämiehen kanssa lintuja pyydystin.

üht|ē (B), Td N *-ei*, V TP Ph *-eh*, Pk *-ę̄* yhteen, toisiinsa: B *šidoda ü.* TP *oteìah muamah piäs tukkad i peлvahàd ühteh kieratah* otetaan hänen (vastasyntyneen lapsen) äitinsä päästä tukkaa ja pellavien kanssa y. kierretään. *sīd ďamotàh* (liitetään) *ühteh verkkod.* Pk *kòлdun* (noita) *kakš pihilďàd šidaлž* (sitaisi) *ühtę̄.*

üht|eštošt (Sn Pl M), Kn *-eńďštošt*, *-èstošt*, Td *ükštoštkümmeneňťš* Td Kš *ükštoštkümmeneiž*, N *üht|estoštküměńďš*, V *-eęštoštę*, SP *-estostu*, Ph *-eištoštę*, Kj *-eńďštošt*, Pv *-estošt*; p. Sn Pl *-ettošt*, SP *-ettütostu*; g. Sn Pl Kn *-endentošt*, SP *-endentostu*, Ph *-endentoštę*; pl.p. Sn *-eęžittošt* yhdestoista.

**ühťišt|ädä* (Sn); pr. *-ettäu*, TP *ühtisteìäh* yhdistetään rypyttämällä kalakukon kuoren reunat toisiinsa; rypyttää soikean piirakan kuori reunoiltaan (ei yhteen).

üht|üdä (Sn B Pl Td N); pr. *-ün*; impf. *-üin* yhtyä, tulla yhteen: Sn *müö ü-üimme hänen kere ühtē elämā̄, faťerā ühtē* me yhdyimme hänen kanssaan yhdessä elämään, samaan asuntoon. B *läkkät ühtümme suomē* lähtekäämme, liitymme Suomen valtakuntaan!

ükš (Sn B Pl Td Kš M Lh Pk), Kn Td N Ph *üks*, Kn N Kj *ükś*, V SP Pv *ükśi*, TP *üksi*, Ph *üksę*; p. Sn—N Kj M Lh *üht*, V Ph Pv *ühtę*, SP *ühtü*; g. Sn—V SP Ph Kj M Lh Pv *ühten*, Kn *ühtę̄n*; pl.n. Sn *ühted*, B N *ühtèd*, N *ühtęd* yksi, eräs, sama. pelkkä: Sn *üht алašt* (kinnasta) *еилпи. ükš hind kaikilę tavaroilę* sama hinta kaikille tavaroille. *ühteлл‿akaлл‿oŋ kakš ukkoD* eräällä akalla on kaksi miestä. *ühtem волozńin* (rakon) *ajoi kädē. minuŋ ker ükšiл igiл oę* minun ikäiseni on. *harďaudutt‿on ühtē elämā̄* ovat tottuneet yhdessä elämään. *ühteл šijaл* samassa paikassa. B *vai лūd on ühtèd* vain pelkät luut on. Td *raudàižę̄d pajùd i kabлăhàd üht paлăď* [reen] rautaiset pajut ja kaplaat yhtenä kappaleena. *ü·htèm‿vu·odèŋ ku lähtī pardèm‿vedoi* eräänä vuonna kun lähdettiin tukinvetoon. N *лиoďiu ťervuhudęn ükś ühtę̄лę̄ toinę toižę̄лę̄* tervehtivät toisiansa. *paìpiu ühtèt hambahàd лosńìttài* papilla pelkät hampaat kiiltävät. *ühtęd žieľizuttai . . ., toižę̄d žieľizuttai* toiset valittavat [niin] . . . toiset valittavat [näin]. *ištuzuttai ühtę̄лę̄ hebŏлę̄* istuutuvat saman hevosen selkään. *ühtüm ühtei śiehei* tulemme samaan paikkaan. TP *rubezi ühtęл poлveл tšurah da toizeh viuhkutammah* rupesi pelkällä viikatteen varrella puoleen ja toiseen viuhtomaan.

üksagjainę (Lm) yksiharjaksinen (pikilanka, jonka toisessa päässä vain on harjas): *ü. birbi.*

ükšboka|ińe (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* yksisivuinen, -kylkinen: *stuan* (metsäkämppä) *oŋ katettu ü-ižekš.*

üksikieline (TP) yksinieluinen (merta).

ük|šin (Sn B Pl Td M Lh), Ph *-sin*, *-sìn* yksin, yksinään: Sn *hän ištū šigä* (siellä) *ükšiį. huomeńižem* (huomisen) *päiväm mina ruadan* (työskentelen) *üńńä* (kokonaan) *ü.* B *muìšoi* (vaimo) *tuлou ü. hebol koďī.* Pl *häŋ kodis ü·kšin on. em miňą ükšiį lähte šinne.*

ükšin|äińe (Sn Td), B *-aińe*, N *ükśinaine*; p. Sn Td *-äšt*, B *-ašt*; pl.n. Sn Td *-äižed*, B *-aižed*; pl.p. Sn Td *-äižid*, B *-aižid* yksinäinen; ainoa: Sn *ü. poig oę hän* ainoa

poika hän on. B *ü-aine emänd* miniätön emäntä.

ükškai (Sn B Td M Lh), Ph *ükskai* yhtä kaikki, joka tapauksessa; yhdentekevää, olkoon menneeksi: Sn *ü. tapeàu, hoť ee lähtene, i lähtenee* joka tapauksessa surmataan, lähden tai en. B *mina ü. lähten. ḳońďī soglaśśīhe: paŋgam nagrišt, ü.* karhu suostui: pankaamme (kylväkäämme) naurista, olkoon menneeksi! Ph *pappi sanòŭ: ükskai* (olkoon menneeksi), *minä maksàn täudęn palḳàn.* Lh *ü. hoď ed anda, mina šinun tapan* yhdentekevää, vaikket anna, minä sinut tapan.

ükškez|äiń́e (Sn Td), B *-aiń́e*, N *ükskezaine*; p. Sn *-äšt* yksikesäinen: Sn *ü. varz* maitovarsa. N *ükskezaine vaza* maitovasikka.

ükškieraiń́e (Sn B) yksinkertainen (lanka, takki ilman vuoria): Sn *laŋg on ü, ńīī* (rihma) *kakškieraiń́e.*

ükškä|dehiń́e (B), Td *-žiń́e*, N *ükskäźīńe*; p. B *-dehišt*; pl.n. *-dehižed*; pl.p. *-dehižid* toiskätinen: Td *ü-žiń́e strūg* yhden höylättävä höylä.

ükšpiä|iń́e (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* yksipäinen (jolla on yksi pää): *šigä suares-piäi ľäkš lendämā madoid, ü-ižid, kolmepiäižid i kūšpiäižid* (sad.) sieltä saaresta lähti lentoon käärmeitä, yksi-, kolme- ja kuusipäisiä.

ükšpuoľiń́e (D) yksipuolinen (ovi).

ükssa|rviń́e (Sn), B Td *-ŕviń́e*, N *-ŕvīnę* yksi-, toissarvinen (lehmä).

ükššilmä|iń́e (Sn B Td), N Ph *ükssilmäine*; p. Sn *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* silmäpuoli.

ükssvolaiń́e (Sn B), Pl *ükssvolahiń́e*, Td *ükstvolaiń́e* yksipiippuinen (pyssy): Sn *ü. püššal* (B *oruž*). (vrt. v. **ствол**ъ.)

ükštošt (Sn B Pl Td Kš M), Pl Td M *ükštoštküme*, Kn *ükśtošküme*, Kš *ükštoškümmene*, N Kj *ükstošt*, V *ükśtoš*, SP *ükstostu*, Ph *ükstoštę*, Pv *ükśtošt*; p. Sn B Kš Kj M *ühttošt*, Kn *ühttoš*, SP *ühtütostu*, Ph *ühtętostę*, Pv *ühtętošt*; g. Sn Kn Kš Ph Kj M *ühtentošt*, V Pv *ühtentoš*, SP *ühtentostu* yksitoista: Kn *ühttoš brihaťťšud* yhtätoista poikaa. M *ukol kuolduhutt on ükštoštküme vuoī* mieheni kuolemasta on y. vuotta. Pv *ühtentoš briha(ťšun* yhdentoista pojan.

ükžjataža|iń́e (Sn), B *ügžjataža|iń́e*; p. Sn B *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* yksikerroksinen: Sn *ü. perť* (pirtti). B *ü. kodi* (talo). (vrt. v. **этажъ.**)

**üldü|dä* (B); pr. *-n*; impf. *-in* innostua: *ü-id ruadamā* (työtä tekemään).

ülen (Sn B Td N V TP Ph Lh), B N *ülèn*, Kj *ülem* hyvin, ylen, sangen, liian: Sn *ťämä on ülee ťšoma* (kaunis) *ńei(ťšud*. B *ü. äi* liian paljon. *ü. vahnakš oled männü* (tullut). *ü. männü leib* liiaksi kohonnut leipä. N *neiśťèd* (tytöt) [ovat] *ülèŋ kaunęhèd.* Kj *ülem hüvä.* Lh *ü. aigoi* (aikaisin) *tuľi.*

üle|tä (SP); pr. *-ndän*; impf. *-ńďin* kohottaa ylemmäksi: *ü. pidäü, alahan on.*

üľimä|iń́e (Sn); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* ylimmäinen: *ḳońaparž* (kurkihirsi) *oń ďoga talos, samī* (kaikkein) *ü. parž.*

üli(ťši (Td) yli: *płotinois* (padoista) *ü. łohi hüpäidäu.*

ülivi(ťšad (D) tuulivitsat (suovan päällä).

ülähän (Sn B Td Kn N SP Ph); komp. B *ülembi*, N Lh *ülemb*, ylhäällä: Sn *sen* (*hänen*) *ü. ei elä ńi ken* niin y. (kuin hän) ei kukaan asu. *pohďlaud pid'äu pohďan ü-ä* povilauta pitää [nuotan] poven (perän) ylhäällä (vedenpinnalla). B *ülembi upoťint on šīmas poplafk* ylempänä lyijypainoa siimassa on koho. N *ülemb polvīd lūd* sääriluut.

üläh|äkš (Sn B Td N), Sn B Td Kš *-äkš(i)*, N *-ȧkš*, V *üläh*, V SP Ph *-äksE*; komp. N *ülemb* ylhäälle, ylös: Sn *blokal* (väkipyörällä) *nostetau ü.* B *händäd e·t sua vedada ü. lähteges-p'ȧi* häntääsi et voi vetää ylös avannosta. N *ülemb ründähid heboiłę ei su maχńida* ylemmä rinnan korkeutta hevonen ei voi hypätä. *huk hüpùškaąž ülemp pitkīt puid* (sad.) susi alkoi loikkia ylemmä pitkiä puita. *nosta kädęd*

ülähàkš! suoi nouzęmai ülemp̆ alkoi nousta ylemmäksi. Lh *ištuze ülemb muid* istuudu ylemmä muita (pöydän päähän)!

ülähäm|-pʲäi (Sn), B *-piäi*, Td *-piä* ylhäältä: Sn *ü. лаŋgeńit* (putosit). B *ozràd ü-piäi orďižiл (pʲäi) sorìau алahakš(i) лaťťăлę* ohrat pudotetaan ylhäältä parsilta alas lattialle [riihessä].

ülähäćťši (SP Ph) yläitse, ylhäältä: SP *ü. ťindud letäh* linnut lentävät y. TP *linnun pūdettäu pöšši pletìtäh ü. vićťšaл, алaćťši on kaidę* linnunpyyntikaha punotaan ylhäältä (yläosa) vitsalla, alhaalta on kaita.

ülä|iźe, (B.Td), B *-in*, N *-inę*, *ülàine*, Ph *-häinę*; p. B Td *-št*; pl.n. *-ižed*, N *-ižèd*, Ph *-häižed*; pl.p. B Td *-ižid*; komp. Ph *ülembäinę* ylä-: B Td *ü. hūl* ylähuuli. *üläin igeń* ylä-ien; *ü. verg* nuotan pohjan yläverkko. N *ü-ižèd pordahàd. korvän ülàine ńoī* korvan yläpää. *ü-inę seugoinę* nuotan yläpaula. Ph *ülembäinę igen* yläien.

ülàž-, *ülèzďaugoin* (N), Ph *ülähjalguoin* jalat ylöspäin.

ümb|ärʲ(i) (Sn Lh AV), B Pl Td TP Ph, *-äŕi*, B Kn Td TP *-äri*, B Td *-äŕi*, N *-eŕi*, *-eŕi* ympäri: Sn *лaidoid müöi ü.* laitoja pitkin y. [laivan]. *ü. kives*, *küläs* kiven, kylän y. *kataićťšuzbaлkaz* (kaulaustelan) *ü. sobad* (vaatteet) *kiäŕitäu. ťäz meiďen ü. ei piďetä poćťšīd* meidän paikkakunnalla ei pidetä sikoja. *midä nagroitteлzed minuss⌣ü.* miksi lasket leikkiä kustannuksellani? B *ü-äŕi kodis kazvetau pūd* talon ympärillä kasvaa puita. Td *лapsed ďuoksendeлdau ümbäŕi лaťťas* (lattiaa). *tuľin ümbäri ďärven* (Pl *tulin ďärves ümbäŕi*) tulin kiertäen [veneen puutteessa] järven toisen pään. B *aid лuadittau ümbäŕi paлod* aita pannaan palon y. *lienou šūťťida šilлei minuss⌣ümbäri* tarpeeksi olet tehnyt pilaa minusta. Kn *oŋgo äi virstuoid ümbäri muaɒ* montako virstaa on maapallo ympäriinsä? *колodass⌣ümbäri лaŋgad verťittài* loimitukin ympärille langat kierretään. N *ümberi nurmes aid⌣om siťittùd* niityn ympärille on aita pantu. TP *nurm on peлdos ümbäri.* Ph *muťńikas on kerus, kahtkümmendneťťät sült ümbäŕi* »mutnikassa» on nielu, kaksikymmentäneljä syltä ympäri.

ümbär|tta (B), Td *-ttä*; pr. B *-dan*, Td *-dän*; impf. B Td *-žin* kiertää; Td myös ajaa sivuitse, ohitse (edellä-ajajan): B *ü-dan suлan kohtan (ďiäs)* (Td *ü-dän suлaimen*) k-n sulan kohdan (jäässä).

ünďürgina|iźe (B); p. *-št* ympyriäinen, liereä: *ottau koлme haлgošt* (halkoa) *ü-št.*

üńńäi (Sn B Kn Td Kš N), B Pl *üńńā*, *ünńā*, B *ünnälлā*, B Td *ünńäi*, B Td Lh *ünnäi*, V *üńńäh*, *üńä* koko, kokonaan, yhtenään: Sn *mužik bohatui igäkš ü.* mies rikastui koko iäkseen. *mina otan seŋ kaiken ü.*, *ei pidä muretʌ* minä otan sen kokonaan, ei tarvitse rikkoa. *koivud oǫ regi ü.* koivuja on kokonainen kuormallinen. *püid oľi ü. poigovē* (poikue). *on ü. higes* on yltyleensä hiessä. B *üön üńńā borťšuićťšin* koko yön valvoin (painin unen kanssa). *sutkad üńńā* koko vuorokauden, yötä päivää. *kai üńńā ründàz* kaikki yhdessä [on] rinta. *virū ü. veres* virun kauttaaltaan veressä. *колmetuhat hebod on üńńäi poлkas* kolmetuhatta hevosta on kaikkiaan rykmentissä. *sammaлod on kogo üńńā* sammaleita on kokonainen läjä. *ünnälлā oľ* kokonaisena otti. *žemťšugad vedau ťelegan üńńā* jalokiviä kuljettaa vankkurien täyden. Pl *ďiäd oŋ kezäd üńńā* jäätä on kaiket kesät [jos on jääkellari]. *kaťťiл om vaškiźe üńńā, paŋg om vai raudaiźe* kattila on kokonaan vaskinen, sanka vain on rautainen. Td *tuoimme üńńäi korvoin muarďad* toimme täysinäisen korvon marjoja. *stoła ünnäi buťkad* pöytä täynnä vehnäleipää. Kš *ruozmegē üńńäi ťöľädüin* ruosteveteen likaannuin yltyleensä. *hebo üńńäi oǫ valgedas vuahteges* hevonen on yltyleensä valkoisessa

vaahdossa. Lh *eçtšitti ünnäi ńedäl* etsivät kokonaisen viikon.

ünńälli|ńe (B Pl Td), B *ünnälline*, Pl *üńńällińe*; p. B Pl Td *-štš*; pl.n. *-žed*; pl.p. *-žid* kokonainen; ehcä, halkeamaton (esim. hevosen kavio): Pl *üńńällińe leib mäne tuo, ела tuo kromad* k. leipä mene tuo, älä tuo kannikkaa!

üsk (Sn B Pl N TP M Lh Pk); p., pl.n. Sn *-äd*; pl.p. *-id* syli; sylys, sylellinen jtk. Sn *налgod otл pinos-pᵢäi ü. pertti* ota sylellinen halkoja tupaan. *ota лapš, ńeiçtšud üskä!* B *žeńih kńaginan korďä nostau üskäл* sulhanen nostaa morsiamen sylissään rekeen. Td *emäлл⌣on лapš üskäs* äidillä on lapsi sylissä. *tuoin üskän налgod* toin sylellisen halkoja. N *kaži hüpńi häллę üskäi* kissa hyppäsi hänen syliinsä. Lh *akk⌣ištü drügилл⌣üskäs* vaimo istuu rakastajansa sylissä. Pk *on üskän kerannu mitten tobďan* kuinka suuren sylyksen on kerännyt!

üubü·|städä (Td); pr. *-stäu*; impf. *-štš* kinostaa.

üubüz, übüz, üubüs, üubüs (Td), Kš *üubüz*; p. Td *üubüst*, Kš *üubüst*; pl.n. Td *üubüksed*, Kš *üubüksed*; pl.p. Td *üubükšid*, Kš *üubükšid* kinos: Td *äi лund on kuhu ku ajanu, se kuçtsuläv šiďä šiäd üubüs* kun mihin on paljon lunta ajanut, niin sitä kohtaa nimitetään k-ksi.

üö (Sn—Lh), Td *üo*; p. Sn—TP M Lh *üö|d*, SP *-dü*, Ph *-dę*; pl.n. Sn—Lh *-d*; pl.p. Sn *ü⁰id*, Td *üöid, öid*, SP *üölöi*; ad. Sn Pl—V *üöл*, Pl *üõл*, Td *üoл*, *üõл*, Td M *üoл*, Kš *üõl*, N *üöu* yö: Sn *ńügü üöd valgedad da lühüdäd* nyt yöt ovat valoisat ja lyhyet. *tarittšezetta üökš* pyytää yösijaa. *metšńikäd* (metsästäjät) *magatau ü⁰id metšpertižes* (metsäkämpässä). B *üoл pimedaл* pimeänä yönä. Td *kudamàn üõn* minä yönä. *ü·öss⌣em magannu* koko yönä en nukkunut. N *müö i üöď⌣i päivàd ruožim* me yötä päivää teimme työtä. *tuudai šihe таloihei, kudamàs hüö oudai üöd* tulevat siihen taloon, jossa ovat yötä. *mina lähtèn täv⌣üöu karavuľimai* minä lähden tänä yönä vartioimaan. Ph *üön⌣aiga edgo voi suada калad* etkö yön kuluessa voi saada kaloja?

üödü|dä (Kš); pr. *-n*; impf. *-üin* yöpyä: *elgäd meil üödügöi* älkää meille yöpykö!

üökundžiį (N) yökaudeksi: *ďiei häą sinna ü.* hän jäi sinne yökaudeksi.

üö|ľīлak (Sn), B *-līлoi, -ľieлᵘoⁱ, -lieлoi*, Pl *-leloi, -ľieлoi*, N *-ľīлakko*, V *-ľüöi*, SP *-лevoi*, Lm *-лevuoi*, Pk *-lieлue*, Sg *-lieťak*; p. Sn *-ľīлakkod*, B *-līлoid*, Pl *-ľieлoid*, V *-ľüöid*, SP *-лevoidu*; pl.n. Sn *-ľīлakod*, B *-līлoid*, Pl *-ľieлoid*, N *-ľīлakoD*, V *-ľüöid*, SP *-лevoid*; pl.p. Sn *-ľīлakoid*, SP *-лevoлoi* yölepakko: Sn *üöľīлakoid tapetau oŋgruaгaл* (ongenvavalla).

üölīpᵘoi (B); pl.n. *-d* yöperhonen.

üöńik (N) yövieras.

üöpū (Pl—Ph Lh) yöpuu: TP *ü. kožinos* (kanahäkissä).

üöstorož (Sn); p., pl.n. *-ad*; pl.p. *-oid* yövahti. (v. **сто́рожъ**).

üöst|üdä (Sn B Pl Td Kš N); pr. *-ün*; impf. *-üin*, N *-ùin* eksyä: *akk⌣egläi* (eilen) *metťšä ü-üi*. Pl *üöstū bokkā* eksyy syrjään.

üöšilm (Td); p., pl.n. *-äd*; pl.p. *-id* hevosen etujalassa »yösilmä».

üöstükšis (Td) eksyksissä: *kävelin ü.* kuljeksin e.

üö|ťeлa (N), Ph *-siça* yösija, yöpymispaikka: N *huoľittau* (kiirehtii) *ajada külài üõťeлai*. Ph *tulda üösiçah*.

ä

äbr|äz (Sn—Kš SP Ph), B Td Lm *-äs*, Pl Td *-ȁz*; p. Sn Pl—Kš *-äst*, Pl Td *-ȁst*, SP *-ästü*, Ph *-ästę*; pl.n. Sn—Kš SP Ph Lm *-ähäd*, Pl Td *-ähȁd*; pl.p. Sn Pl Td Ph *-ähid*, Kn Kš *-ähīd*, SP *-ähī* äyräs, ranta (joen); Td pehmeä matalikko, usein vedenpinnan tasalla, joessa, järvessä: Sn *ďogen ä-ähäd*. Kš *ä*. [on] *ďärves*, *ďoges*. Lm *ďogiäbrạhäd*.

äbäreh (Pl V); p. Pl *-t*; pl.n. *-ed*; pl.p. *-id* Pl lapsi; V odelma.

ägest|ädä (Sn Td Sg), B N V Pk *-ada*, B N *ägèstada*, Kn *ägestạdạ*, Td *ȁ̆gèstȁ̆dȁ̆*, *ägèstädä*; pr. Sn Td Sg *ägest|än*, Kn *-ạn*, N V Pk *-an*; impf. Sn V *ägešťin*, B *ägèšť* äestää; kuv. panna vastaan: B *läḣť ägèstammā i ägèš(ť) kaiḱèn haлmehen лoppū sua*[i] (asti). Td *ägestäv‿ägestäu* (kuv.) on yhtämittaista vastoinkäymistä. N *ägestettai ägeheu*.

äg|ez (Sn B Pl—V M Pk), Kn N *-es*, N *-èz*, Kj *-ęz*; p. Sn—V M *-est*, B *-èst*, Kj *-ęst*; pl.n. Sn—V M Pk *-ehed*, Kj *-ęhęd*; pl.p. Sn Pl Td N V M *-ehid*, Kn Kš *-ehīd*, Kj *-ęhīd* äes, hara, karhi: B *vaľľàsť hebon ägehē*. Td *oten ägehel* olen aivan tyhjä rahasta (pelissä hävinneenä). *läkś ägehetę* (ei muuhun kyytiin päässyt). Kj *ägęhęn siäďīmmo* (teimme).

ägezлahk (N); pl.n. *-od* risuäkeen puut piikkeineen.

ägezлauda|iṅe (Kš); p. *-št*; pl.n. *-ižed*; pl.p. *-ižid* ed.

äglǎznagŕiš (Td) kaksi syrjittäin yhteenkasvanutta naurista (se pannaan viimeiseksi kuoppaan).

ähkäidu|z (B); pl.n. *-ksed* työnnällys: *veneh ä-kses mäni лoittoze* (kauas).

ähk|äitä (B), SP *-ätä*; pr. *-iän*; impf. B *-äižin*, SP *-äin* työntää, tyrkätä, tuupata: B *ähkäižin venehen ďärvetę*. SP *ähkiä kormańih* (taskuun)! *ähkiä veneh randas* (rannasta)!

äij (Sn Pl Kn Td Kš V Kj Ph M Lh), B Pl Kn Td N V Ph *äi*, TP Ph *äiję*, SP *äijü*; p. Sn—Kš Ph M Lh *äijäd*, N *äijȁd*, SP *äijiä*; g. B Kn N V Ph Lh *äijän*, B *äjjän*, Ph *äijȁn* paljo: Sn *äig‿oľi rahvast* paljonko oli kansaa? *äijäŋgi ťämä hebo šeižū* (maksaa)? *äigi* (montako) *лast oη koďis*? B *hü·vä on, a ä·ijäd händä ei pidä ďuoda* [aspirin] hyvä on, mutta paljoa sitä ei pidä juoda. *äig on šille vu·oī* kuinka vanha olet? *tuskad äijän suain*. Pl *äigi igad, vuott‿on šille* (sinulla)? Td *tämä veneh ei äijäd maksa*. *äijässig vazȁz on lèhm* monettako kertaa lehmä on tiineenä?

äijäл (Sn B TP SP Ph M Lh), B *äijaл*, *äjjäл*, Kn *äijȁл*, Td TP *äijät*, N V *äijau*, N *äijȁu*, *äijäu*, *äijạu* kovin, hyvin, kovasti: Sn *äijäлл‿ạjaD*. B *huk hämȁstüi* (pelästyi) *äijäл. eлgat äijäл šumigoi* älkää kovin melutko! *hän äijaл humaлzui* hän kovin humaltui. *iлm‿oľi äjjäл paḱaiṅe* ilma oli kovin kylmä. N *äijau pimèD* kovin pimeä. *mida sina riehkìd äijȁu* miksi pieksät (lyöt) kovin. *uinožin äijäu* nukahdin sikeästi. TP *muama ülen äijäл rubezi vuottamah* äiti rupesi hyvin hartaasti odottamaan. SP *muštan äijäл* muistan hyvin. Ph *tūлou ülen äijäл*. Lh *äijäл kaľľiž on* kovin kallis on.

äipäiv (Sn B Td N); p. Sn *äijädpäiväd*, N *äijạdpäiväd* pääsiäinen: Sn *äijänpäivän* (*-pän*) *oľiη gošťis* p-nä olin vieraisilla. *äijänpäivän suobat* pääsiäislauantai. *edev‿äijạdpäiväd* pääsiäisen edellä.

äľpü (V); p., pl.n. *-d*; pl.p. *-id* patvi koivussa.

ämäl (Td); p. *-äd* suuren mallasjauhoista paistetun leivän pehmeä, imelä sisusta, josta kalja tehdään panemalla se tynnyriin veteen.

ämälkuoŕ (Td) mallasjauhoista paistetun leivän kuori (makeata herkkua).

ämälvua|š (Td); p. *-ssad* mallasjauhokalja (hyvin makea).

äńikkö (Sn), B Pl *ańik*, B *anik*, Pl Td *äńik*, Td *äńīk*, Pv *ańikko*; p. Sn Pl Td *äńikköd*, B Pl *ańikkod*, B *anikkod*, Pl *äńikkod*; pl.n. Sn Pl Td *äńiköd*, B Pl *äńikod*, B *anikod*, Pl N *äńikod*; pl.p. Sn Pl Td *äńiköid*, B Pl *ańikoid*, Pl *äńikoid* kukka (kasvin, erik. marjakasvin osana): Sn *muarďan ä.* B *konz реллvaz ańikos proiďiu* kun pellava on kukkinut. *äi* (paljon) *on marďan anikkod.* Td *suoл on suomūroin äńiköid.* Pl *marď äńiköss‿on.* Pv *muarď on ańikos.*

äńiköidä (Sn Td), B Pl *ańikoita*, Pl Td *äńikoita*, Td *äniköitä*; pr. Sn Td *äńiköiťťšöu*, B Pl *ańikoi(ťšou*, B *anikoiťšou*, *anikoiťťšou*, Pl *äńikoi(ťšöu*, *äńiköiťťšou*, Kn *äńik^{u}oiťťšòu*, N *äńikoiťšòu*, *äńikoiťšou*, *änikoi(ťšou*, Pk *ańikuə^{i}tau*; impf. Sn *äńiköiťš*, B Pl *ańikoiťš* kukkia (kasvi): Sn *muarďaл pidaiž ďo ä.* marjojen olisi jo aika k. B *herneh*, *реллvaz*, *rugiž ańikoi(ťšou.* Pl *môarď äńikoi(ťšöu.* Kn *реллvàs äńik^{u}oiťťšòu.* Td *mańďžoiлę pidäiž ďo ä.* mansikan olisi jo aika k. N *rugiž*, *kartošk* (peruna), *peuvàz äńikoiťšòu.*

äŋg|ida (B), Td *-idä*; pr. B Td *-iu*; impf. *-ī* puskea (sarvilla): B *ľehmad sarvил toiŕe tošt ä-itau.*

ärdü|dä (B Td); pr. *-n*; impf. *-in* ärtyä: B *koir ä-u haukkumā da käžī тулемā, šinda puremā* koira ärtyy haukkumaan ja kimppuusi (käsiksi) käymään, sinua puremaan.

ärdü|ttädä (B Pl), Td *-tädä*; pr. B Pl Td *-tän*; impf. *-tin* ärsyttää l. ärryttää: B Pl *ела ä-tä koirad!* Td *елä ä-tä händäi* (miestä)!

**äri|stä* (TP); pr. *-zeu* äristä, murista: *koirę ä-zeu.*

ärmä|k (Pl Td), TP *-kkö*; p. Pl Td *-kköd* matkapäällysviitta, pitkä, valkea, kotivilloista tehty, jota miehet käyttävät turkin t. päällystakin päällä, ettei tämä kastuisi: Pl *ä. талvел pandau üli(ťše pövüs* (turkin päälle). Td *vahnad ukot тулеťďī proaznikaлe ä-köis* vanhat miehet tulivat joskus juhlapäivänä vieraisille m. yllä. (Av ярмякъ.)

**ärägä|tä* (Sn); pr. *-döu* ruveta ärisemään, murisemaan: *koir ä-döu, puremā mänöu.*

**äräh|tädä* (B); impf. *-ť* mennä tupsahtaa (äkkiarvaamatta), joutua: *haug merežī* (rysään) *ä-ť.*

äsk|ö (Sn Pl), Sn Pl Td Lh *-öi*, B *-i*, Td *-ei*, N *-ü*, Pk *-en*, Pn *-üi* sitten vasta, sillä edellytyksellä; vasta, äsken: Sn *ä-öi тулеŋ kui andanet* s. v. tulen, kun antanet. *ä-öi ostamā suaŋ, kui ottaned mindai mü^{ö}i* s.v. rupean ostamaan, kun antanet ilmoittamastani hinnasta. B *šīd äski* sitten vasta, vasta niillä edellytyksillä. Td *ä-ei käškin, a ed лuadinu* äsken käskin, mutta et tehnyt. *толkui(ťšin, толkui(ťšin, šīd ä-ei toimiť* selitin, selitin, s.v. käsitti. Pl *ä. lähten tuomā* sillä edellytyksellä lähden tuomaan. N *aŋkàt huràs kädę̀s, äskü mina oìaa̯* antakaa vasemmalla kädellä s.v. otan! *šinna pidau tuha rubľăd ďeńgăd, äskü lähtèn* sinne tarvitaan tuhat ruplaa rahaa, s.v. lähden. Lh *äsköi лaskeę̄, k‿ett‿eńambad igassai тулne* sillä edellytyksellä päästän, kun ette enää ikänänne tulle takaisin. Pk *ōźim kiärmehťiu, šìd äsken ďüvä kazvau* laiho heilimöi, s.v. jyvä kasvaa.

ätk (Td); p., pl.n. *-üd* työntämällä annettu isku l. lyönti.

ätkü|tädä (Td); pr. *-tän*; impf. *-tin* jatkuvasti iskeä työntämällä: *hän ä-ť, ä-ť purahaл* (tuuralla) *higei suai eig* [reikää] *тулnu.*

ätkäi|ta (B), Td Lh *-tä*; pr. B *-dan*, Td Lh *-dän*; impf. B Td Lh *-žin* työntämällä antaa isku (esim. kädellä, kangella): *hän ä-dämälл‿išk* (löi). Lh *tuskeudukšis k‿ädau turbī . . .* tuskastuneena kun antaa iskun työntämällä [vesiastian]naamaan.

ö

ögľäste|лzettä (Sn), B *-лzeta*, Td *ögläste·lzettä*; pr. Sn *öyľäste|лzöu*, B *-лzou*, Td *ögläste·lzöu*; impf. Sn *ögľäste|ľīhe*, B *-lihe*, Td *ögläste·lžihe* yökötellä, koettaa oksentaa (esim. kala onkea, liiaksi syönyt lapsi): Sn *leibät ku panou sūhu äijää, лainata ei voi, šīd i ö-лzöu, ďūttū* kun paneé suuhunsa leipää paljon, niin ei voi niellä, yökötteleekin ja läkähtyy.

ögl|ästüdä (B), N *-ȧstuda*; pr. B *-ästün*, N *-ȧstun*; impf. B *-ästüin*, N *-ȧstuin* yökätä.

öštši (TP) näin kutsutaan lammasta leivällä houkutellen.

Suomalainen hakemisto.

A

aakkonen 11 b.
aalto 8 a, 191 a, 498 b.
aaltoilla 499 a.
aamiainen 419 a.
aamu 80 a.
aamuaurinko 79 b.
aamujumalanpalvelus 419 a.
aamurusko 80 a.
aarre 10 b, 391 b.
aataminomena 174 a.
aatra 2 b.
aatrān kurki 311 b.
aatran poikkipuu 61 a, 97 b.
aava 189 b.
ah 3 a, 50 b.
ahaa 3 a.
ahava 3 a.
ahdas 3 b, 131 b.
ahdinlauta 3 b.
ahdistaja 6 b.
ahdos 4 a.
ahertaa 245 a, 468 b.
ahjo 3 b, 55 b.
ahkera 399 a.
ahma 3 b, 77 a, 364 a.
ahmia 212 a.
ahne 3 b, 392 a.
ahrain 12 b.
ahtaa 3 b, 257 a.
ahven 4 a, 304 a.
ai 4 a, 95 a.
aidas 420 b.
aika 4 a, 4 b, 143 a, 328 a, 501 b.
aikailla 420 b.
aikoa 425 b.
aikuinen 5 a, 469 a.
aina 5 a, 5 b.
ainoa 5 a, 504 b.
ainoastaan 470 a.
airo 5 b.
aisa 2 b, 5 b, 280 b.
aisakello 328 b.
aisanuora 428 b.
aisata 491 a.
aita 4 a, 38 a, 119 a, 126 a, 173 b, 279 a, 287 a, 396 a, 468 a,
aitta 5 b, 9 a, 305 a, 312 a, 446 b.
aituri 4 a.
aivan 5 b, 40 b, 100 a, 101 a, 352 b, 361 b, 375 b, 376 a, 410 b, 498 a.
aivan kuin 23 a, 365 a.
aivastaa 72 a.
aivastella 441 a.
aivot 243 a.
ajaa 5 b, 6 a, 31 a, 72 b, 218 a, 230 a.
ajaa partaa 21 a, 21 b.
ajaa sivuitse 506 b.
ajaja 175 b.
ajatella 40 a.
ajella 6 b, 106 b.
ajo 6 b.
ajoittain 5 a.
ajoreki 287 a.
ajos 229 a, 292 b.
ajuri 93 a.
ajurinrattaat 36 a.
akana 2 b.
akka 7 a, 399 a.
akseli 287 a, 492 a, 498 b.
ala- 7 b, 8 a.
alaikäinen 54 b.
alainen 8 b.
alanko 485 b.
alanne 209 b.
alas 7 a.
alasin 9 a, 259 b.
alaspäin 7 b.
alassuin 168 b.
alasti 7 b, 297 b.
alaston 7 b, 394 b.
alava 8 a.
alempi 8 a.
aleta 8 a.
alhaalla 7 a.
alho 209 b.
alitse 7 b.
alivänrikki 323 b.
alkaa 8 b, 201 b, 367 a, 419 b.
alkureuna 325 b.
alla 7 a.
allas 177 b, 400 a.
alle 8 b.
alli 8 a, 8 b.
almanakka 104 a.
almu 241 a.
alttari 282 b.
alue 9 a, 150 a.
aluna 178 b.
alunakivi 395 b
alus 15 a, 405 b.
alushirsi 331 a, 392 b.
alushousut 160 a, 328b.
aluspuu 429 a.
alusrauta 436 b.
alusta 9 a, 324 a, 412 b.
aluton ja loputon 3 a.
ammatti 333 b.
ammattimies 244 b.
amme 394 a.
ammentaa 9 b, 492 b.
ammoinen 9 b.
ammollaan 99 a.
ammua 256 b, 372 b.
ampiainen 9 a, 499 a.
ampua 9 a.
ampumamaali 335 b.
anastaa 135 a, 472 a.
ankerias 463 a.
ankkuri 26 b.
annella 9 b.
annos 269 b.
anoa 333 b.
anopekset 412 a.
anoppi 10 a, 245 a.
ansa 214 a, 356 a.
ansaita 327 a, 403 a.
ansiotöissä oleva 24 b.
antaa 10 a.
antaa anteeksi 334 a.
antaa lupa 193 b.
antaa luunappi 321 b.
antelias 215 b.
antautua 9 b, 67 b.
antura 388 a.
apaja 1 a.
ape 10 a, 370 b, 383 b.
apea 1 a.
apilamainen raate 481a
apina 277 b.
appi 10 b, 15 b, 395 b.
apu 1 b.
apulainen 2 a.
arina 322 a, 348 a.
arka 10 b.
arkipäivä 366 b.
arkivaatteet 261 a.
arkki 206 a.
arkku 17 a, 28 b, 394 b, 407 b.
arkkunen 205 b.
armahainen 215 b.
armahaiseni 362 b.
armahdus 11 a.
armas 406 b.
armastaa 276 b.
arpa 420 b.
arpeutunut 114 b.
arssina 11 a.
arvata 11 b.
arvella 40 a, 393 b.

arvo 11 b, 443 b.
arvoitus 11 b, 417 a.
arvonimi 443 b.
arvostella 241 a.
ase 11 b.
asema 443 b.
asettaa 12 a, 92 a, 364 b, 380 b.
asettua 12 b.
asevelvollinen 352 b.
asia 12 b, 30 b.
asiaankuulumaton 447 b.
asiakirja 23 b.
askel 59 a, 77 a, 403 b.
asti 118 a, 404 a.
astia 11 b, 12 a.
astiahylly 329 a.
astianpesuvihko 12 a.
astua 12 a, 38 b, 76 a, 326 a.
astuin 402 b.
asua 47 a, 52 a.
asuinpaikka 47 a.
asuinrakennus 80 a, 142 b.
asuinsija 47 b.
asukas 47 a.
asunto 52 a.
asuskella 47 b.
ateria 415 b, 483 b.
»ativo» 2 b.
aueta 13 a, 13 b.
aukea 189 b, 442 b.
auki 13 b.
aukoa 361 a.
aukoton 465 a.
auma 13 a, 119 a, 186 a.
aunukselainen 10 a.
auringonkukka 329 b.
auringonnousu 346 b.
aurinko 346 a, 347 a.
auskari 207 b.
auttaa 2 a, 252 a.
avaella 13 a.
avain 13 a.
avanto 34a, 194a, 222b, 230 a, 270 a, 307 b, 350 b, 462 a, 465 a.
avata 13 b, 370 a, 256b.
avautua 13 a.
avioero 364 b.
aviomies 92 b, 238 b.
aviovaimo 7 a.
avoinna 13 b.
avustus 328 b, 398 a.

B

balalaikka 14 a.
berdaani-kivääri 16 a.
bolševikki 20 a.

D

diakoni 30 a.

E

edelleen 45 a.
edellä 44 a.
edes 75 b.
edessä 45 a.
edestakaisin 45 a.
edusta 45 b.
eheä 216 b, 507 a.
ehkä 22 b, 243 a.
ehtiä 46 a, 122 b.
ehtoo 46 a.
ehtoollispöytä 331 a.
ehtoopuoli 346 b.
eilen 45 b.
eksyä 507 b.
eli 88 b, 201 b.
Elias 89 a.
elinaika 46 b.
elinkeino 333 b.
elohopea 11 b.
elukka 421 a.
elää 46 b, 47 a, 47 b, 415 b.
emintimä 48 a.
emo 48 a.
emäkaritsa 468 a.
emälammas 110 a, 468 a.
emälohi 231 b.
emäntä 48 a, 48 b.
emäpuu 48 a, 48 b.
emävuona 110 a.
en 48 b, 87 b.
enempi 49 b.
enetä 206 b.
enimmäkseen 20 a, 49 b, 50 a.
enin 49 b.
enkeli 10 a.
ennalleen 49 a.
enne 332 a.
ennen 44 a, 49 a.
ennustaa 53 a.
eno 32 a, 41 b.
ensi 45 b.
ensimmäinen 45 b, 51a.
ensin 50 b.
ensinkään 498 a.
entinen 49 a, 469 b.
entiselleen 49 b.
enää 20 a, 49 b.
epäillä 407 b.
epätäsmällinen 263 a.
erehdyksestä 309 a.
erehtyä 59 a, 247 a.
eri 50 a.
erikseen 50 a, 287 a.
erilainen 352 a.
erillinen 50 a.
erillään 50 a.
erkaantua 282 b.
eroittaa 50 a, 289 a.
eroittua 50 a, 453 a.
eräs 50 b, 504 b.
esa 150 a.
esiliina 305 b.
esine 22 a, 484 b.
esitellä 116 b.
esteettömyystodistus 278 a.
estää 50 b, 126 a.
etana 45 a, 86 b.
eteen 45 a.
eteenpäin 45 a.
eteinen 385 a.
etelä 233 b, 340 a, 346 b, 410 b.
etsijä 57 b.
etsiä 51 b.
ettone 278 a.
että 400 a.
etu- 464 a.
etukäteen 45 a.
etulapa 50 b.
etumainen 45 a.
etuosa 197 a.
etupuoli 45 b.
etusormi 263 a.
etäinen 210 b.
etäällä 211 a.
eversti 326 a.
evä 51 b, 369 b, 382 b, 390 a.
eväs 51 b.

G

guslinsoittaja 58 a.

H

haahka 54 a.
haalea 407 b, 486 b, 490 a.
haapa 76 a.
haapana 76 b.
haapio 75 a.
haara 34 b, 404 b, 432 a, 445 a.
haarukka 61 a, 61 b, 490 a.
haasia 76 b.
haasia-aita 360 b, 405b.
haasiatarha 402 b.
haaska 290 b, 333 b, 353 b, 401 b, 442 b,
haaskio 438 a.
haava 198 a, 366 b.
haavi 117 b, 209 a. 378 a, 483 b.
haavoittaa 197 b.
hahlat 77 a.
hahmottaa 76 b.
haista 59 b, 393 b, 451 a.
haistaa 274 a.
haiven 58 a.
hajaantua 50 a.
hajallatan 442 a.
hajoittaa 368 b.
hajota 247 b, 443 b,
haju 40 a, 59 a.
haka 159 a, 171 a, 277 b, 396 a.
hakanen 156 a.
hakata 44 a, 110 a, 149 a, 158 b, 197 b, 306 a, 340 b.
hakea 51 b.
hakemaan 433 b.
hakku 134 a.
hakkuu 173 a.
hakkuurauta 383 b.
hakotukki 58 b.
halata 379 b.
haljeta 60 a, 211 b.
halkeama 60 a, 96 a, 115 b, 401 b.
halkeilla 68 a, 443 b.
halko 59 b.

halkoa 60 a, 318 b, 401 b.
halkokuorma 60 a.
halkonuija 173 b.
halko-orret 60 a.
halla 59 b.
hallita 472 a.
hallitsija 55 b.
hallitus 331 a.
halme 60 b.
haltia 60 a, 92 b. 243b
haltiatar 48 b.
halu 71 a, 278 b, 472 a.
halukas 71 b, 366 a.
haluta 349 a, 417 b, 418 a, 425 b.
haluttaa 71 b.
halvata 78 b.
halvaus 300 a.
hamara 60 b.
hame 39 b, 377 a.
hammas 19 b, 61 a, 147 a, 228 b, 298 a, 436 b.
hammastaa 321 b.
hampaaton 60 b.
hamppu 208 b.
hamppuinen 209 a.
hamppuroivas 208 b.
hampunsiemenöljy 209 a.
hamput 458 b.
-han, -hän 83 a, 479 b.
hangata 70 b, 80 a, 162 a, 267 a, 399 b, 407 b.
hanhi 61 b.
hanka 61 b, 280 b, 298 a, 301 b, 304 a,
hankausrauta 398 b.
hankavitsa 5 b, 62 a, 397 a.
hanki 61 b, 62 a.
hankkia 380 a, 402 a, 418 b.
hanko 2 b, 61 b, 66 b, 404 b.
hansikas 306 b.
hanuri 54 a.
hapaan alkukudelma 325 b.
hapan 106 b, 246 a.
hapata 62 a, 246 a.
happamaton 356 a.
hapsenkakkiainen 155 a.
hapsu 355 b, 357 b.
hara 508 a.
harakka 62 b, 235 a, 301 b.
harava 62 b.
haravan lapa 149 a.
haritella 364 b.
harja 63 a, 289 b, 400b.
harjaantua 63 a.
harjahirsi 150 a, 421 b.
harjakaiset 63 a, 207 a.
harjakouru 395 b.
harjanne 166 a.
harjas 405 b.
harjata 294 b.
harjoittaa haureutta 17 b, 18 a.
harju 157 a, 381 b.
harjustin 266 b.
harmaa 63 b, 77 a, 380 a.
harmahtava 73 a.
harmonikka 54 a, 395a, 426 b.
harppailla 63 b.
harrastaa 349 a.
harreilla 74 b.
hartiat 57 b, 63 a.
harva 63 b.
hassutella 448 b.
hassuttelija 448 a.
hatasarvilehmä 440 b.
hatikka 85 a.
hattu 393 a.
hattulyhde 319 a.
haudata 64 b, 304 b.
haude 64 b.
haukahdella 65 a.
haukata 65 a, 418 a.
hauki 64 b.
haukka 58 b, 73 a.
haukkapala 60 b.
haukkoa 65 a.
haukkua 12 a, 65 a, 133 b, 134 a, 145 b, 274 a.
haukotella 59 a.
hauli 35 b.
haulikko 35 b, 286 b.
haulipussonen 35 b, 36 a.
hauras 58 a, 76 a, 77 b.
hauska 169 b, 484 a.
hauta 64 a, 104 b, 280b.
hautajaispäivä 243 b.
hautausmaa 105 a, 171 b, 241 a.
hautoa 64 b, 419 a.
havahtua 65 a.
havaita 33 a.
havas 27 b, 273 b, 394 a, 483 a.
havaskieli 447 a.
havu 58 a.
havukuorma 58 b.
havumaja 374 b.
havumetsä 65 a, 494 a.
havupuu 58 a.
havut 303 a.
he 83 a.
hehkuva 72 b.
hei 66 a.
heikko 70 a, 74 b, 392b.
heilauttaa 21 b, 228 a, 493 a.
heilimöidä 138 b.
heilua 21 b, 83 b, 120 a, 198 b, 446 b.
heilutella 21 b, 357 b, 490 a.
heiluttaa 397 a.
heinikko 66 b.
heinä 66 a, 173 b, 363 b, 411 a.
heinäaika 66 a.
heinähanko 66 b.
heinähäkki 395 a.
heinäkarhe 191 a.
heinäkerros 32 a.
heinälato 66 b.
heinäsirkka 82 a, 117 a, 219 a, 231 b, 244 b, 429 b, 442 a, 442 b.
heinätaakka 66 b.
heinätön 147 b.
heinää kasvava paikka 303 a.
heisimato 66 b.
heisipuu 86 b.
heitellä 220 a, 388 b, 447 a.
heittelehtiä 355 b.
heittiö 21 b.
heittoleikkiväline 271 b.
heittäytyä 192 a.
heittää 22 a, 53 a, 67 b, 220 b, 373 a, 447 a, 496 b.
hela 476 b.
helatorstai 498 a.
heleä 67 b.
helistä 67 b, 68 a, 441a.
hella 322 a.
helle 371 b, 422 a, 449 a.
helma 67 b, 202 a.
helmi 24 b, 86 a.
helmitaulu 445 a.
helppo 118 b, 334 a.
helskyä 23 b.
helttasieni 228 b.
heltut 242 b.
heltyä 67 b.
helve 67 b, 370 b.
helvetti 462 a.
hely 441 b.
hemmotella 207b, 329a
hengittää 68 b.
hengästyä 202 b.
henki 68 a, 316 b.
henkitorvi 68 b.
hepo 155 a.
hera 364 a.
heristää 152 b.
herkkä 69 a.
herne 69 a.
hernekeitto 69 b.
herra 14 a, 68 b, 75 b.
herranehtoollinen 332 b.
hertta 440 a.
herättää 48 a, 270 a.
herätä 65 a, 69 a, 172a.
herätä henkiin 47 b.
hetale 357 b.
heteikkö 199 a.
heti 381 a.
hetki 143 a.
hevonen 65 b, 303 b, 420 b.
hevosenkenkä 312 a, 329 b.
hevoskaakki 141 a.
hevoskauppias 65 b.
hevoslauma 423 a.
hevosloimi 328 a.
hevosmies 6 a.
hevossuka 392 a.
hevostauti 269 a.
hidas 71 a, 72 a.

hieho 224 a.
hiekka 137 a, 202 b, 308 a, 439 b, 448 b.
hiekkaharju 203 a.
hieno 69 b.
hienontaa 388 a.
hierakka 243 a.
hierin 85 a.
hieroa 70 b, 80 a, 399 b. 407 b.
hiertyä 296 b.
hiestyä 70 b.
hiha 69 b.
hihna 58 a, 187 a, 263a, 289 a, 323 a, 329 b, 359 a, 439 b.
hihnainen 354 b.
hiihtää 6 a, 72 b.
hiilensammutin 455 a,
hiili 72 b.
hiilikasa 354 b.
hiilikori 377 b.
hiilikoukku 156 a.
hiillos 451 b, 452 a.
hiiltyä 73 a.
hiipiä 73 b, 479 b.
hiirakko 55 a.
hiirenherne 73 a.
hiirenkarvainen 55 a.
hiirenkorvalehti 146 a.
hiirenvirna 73 a.
hiirenvärinen 73 a.
hiiri 73 a, 244 a.
hiisi 234 b.
hiistakka 449 a.
hiiva 36 a.
hiki 70 b, 395 b.
hiljainen 71 a, 230 a.
hiljaisesti 486 b.
hiljetä 71 a, 486 b.
hilloa 253 a.
hilpeä 484 b.
hilse 128 a, 306 b.
himo 71 a.
himottaa 71 b.
hinkalo 29 a, 215 a.
hinta 11 b, 71 b.
hioa 72 a, 156 a.
hiota 70 b.
hipiä 69 b.
hippa 446 a.
hirmuinen 400 b.
hirnua 53 b, 72 a, 265b.
hirrenpätkä 448 a.
hirsi 150 a, 301 a, 331a. 392 b.
hirsikerros 482 a.
hirsimetsä 75 a.
hirssi 22 a.
hirssiryyni 396 a.
hirttäytyä 357 b.
hirttää 358 a.
hirvi 72 a.
hitto 199 a.
hitunen 444 a.
hiukan 448 a.
hiula 482 b.
hius 72 a, 451 a.
hiveltyä 72 a.
hohottaa 75 a.
hohtaa 389 b.
hoi 66 a, 74 b, 279 b.
hoikka 69 b, 74 b.
hoitaa 117 a, 398 a, 480 b.
hoito 328 b.
hokea 216 a, 457 a.
hoksata 33 a, 52 a, 349 a.
holmogorilainen 148 b.
home 75 a, 276 a.
honka 64 a, 75 a.
hopea 73 b.
hopeainen 74 a.
hoputtaa 202 a.
horjua 83 b.
houkka 76 a.
houkutella 244a, 332a.
houraillа 465 b.
housut 22 a, 399 a.
hovi 41 a.
huhmar 78 b, 292 b, 402 b.
huhta 81 a.
huilu 113 a.
huimapäinen 462 b.
huippu 289 a.
huiskauttaa 80 b, 228a.
huiskuttaa 228 b.
huitaista 418 b.
huivi 293b.
hukkaan 405 b.
hukkua 465 b.
hukuttaa 466 a.
hullu 76 a, 80 b, 208 a, 238 a, 466 a.
hullutella 448 b.
hulpilo 80 b, 351 a.
humala 73 b, 78 b.
humina 407 b.
humista 81 a, 407 b.
hunaja 234 a.
huoata 68 b.
huohottaa 77 a.
huoistaa 67 a.
huojua 83 b.
huojuttaa 66 a.
huokailla 68 b.
huokea 31 a, 79 a.
huoli 79 a.
huomata 33 a, 275 a, 419 b.
huomenna 79 b.
huone 150 a, 269 a, 325 b.
huono 80 a, 111 a, 168 b, 218 b, 291 b, 371 a.
huonontaa 292 a.
huonontua 292 b.
huonosti 90 a, 111 b, 292 a, 293 a.
huonota 111 b.
huopa 496 a.
huopajalkine 115 a, 161 b, 327 a.
huora 18 a.
huosiain 79 a, 489 a.
huotra 79 a.
huovata 50 b, 253 a.
huppumyssy 15 b.
hurahduttaa 52 b.
hurauttaa 80 b.
hurista 173 b.
huristaa 52 b, 80 b.
hurraa-huuto 466 a.
hursti 332 a.
hutkia 209 b.
huttu 81 a.
huudahtaa 357 a.
huuhkaja 82 a, 456 a.
huuhtoa 81 a.
huuli 81 a.
huumata 38 a.
huurre 65 a, 81 a, 85 a, 467 b, 490 b.
huutaa 81 a, 82 a, 128b, 133 a, 158 a, 357 a, 360 a, 372 a.
huvitella 58 b, 484 a.
huvittava 169 b.
hylje 269 b.
hylkiä 21 a.
hylkytavara 20 b, 211 b.
hylly 326 a, 336 a.
hyllyvä 199 b.
hylätä 22 a, 67 a, 81 b.
hypistellä 444 b.
hyppynen 276 b.
hypätä 81 b, 82 a, 228 a, 412 b.
hytistä 36 b, 375 b.
hyttynen 314 b, 316 a, 326 b, 383 b, 432 b, 439 a.
hyvin 28 a, 82 a, 83 a, 505 b, 508 b.
hyvinpäin 83 a.
hyvä 33 a, 54 b, 82 b.
hyväillä 11 a, 36 a, 276 b.
hyväilynimi 36 a.
hyvänlainen 83 a.
hyvänmakuinen 227 b.
hyvästi 83 a, 334 a.
hyypiä 82 a.
hyytynyt 82 a.
hyytyä 295 a.
hyödytön 206 b.
hyönteinen 22 b, 209 a, 439 a.
hyöty 82 b, 326 b.
häilyä 116 a.
häilyttää 66 a.
häiritä 83 b, 126 a, 380 a, 437 b.
häkki 105 b, 140 a, 142 a, 155 a, 175 b, 395 a.
häkä 83 a, 136 a, 441 a.
hälyttää 6 a.
hämmentää 147 a, 380 a, 383 b.
hämähäkki 84 a.
hämärä 84 a.
hän 83 a, 84 b.
häntä 84 b.
häpeä 77 b.
härkin 85 a.
härkä 83 b, 84 b, 85 a.
härmä 58 b, 85 a.
häränjyvä 83 b.
hätä 83 a.
hävetä 78 a.

hävittää 72 b, 85 b, 212 a, 255 b, 364 b.
hävitä 72 a.
hävytön 78 a.
häväistä 77 b.
häämöttää 161 b.
häät 403 b, 412 b.
häätää 72 b.
häävieras 325 b, 413 a.
hääväki 412 b.
hölkyttää 82 a, 86 a.
höllentää 502 b.
hölmö 39 b, 86 a.
hörhöttää 85 b.
höröstellä 86 a.
höyhen 86 b, 407 a.
höyhenpatja 306 b.
höyhentää 86 b.
höylä 52 b, 401 b.
höylänlastu 398 b.
höyläntukki 149 a.
höyrylaiva 300 a.
höyrysaha 419 b.

I

iankaikkinen 87 b.
ide 87 a.
idulla 268 b.
idättää 87 a, 87 b.
ien 87 b.
ihailla 215 b.
ihan 375 b, 376 a, 410b.
ihastua 88 a.
ihme 168 b, 448 a.
ihmeissään 84 a.
ihmetellä 32 b, 169 b.
ihminen 90 a, 93 b, 358 b.
iho 69 b, 259 a, 314 b.
ihonäppylä 463 a.
ihottuma 243 b.
ihra 352 a.
ihraleuka 323 a.
ihvi 128 a.
iilimato 309 a.
ikkuna 88 a.
ikkunalauta 88 b, 323 b.
ikkunaluukku 88 b.
ikkunanpieli 88 a.
ikuinen 87 b.
ikä 87 b.
ikäkumppanit 436 b.
ikävystyä 455 b.
ikävä 13 a, 88 a, 392 b, 455 a.
ikävänalainen 470 b.
ikävöidä 87 b.
ikään 361 b, 365 a.
ikään kuin 23 a.
ilahduttaa 484 a.
ilahtua 89 b.
iljanko 89 a, 128 b.
illallinen 88 b.
illatsu 16 a, 486 a.
ilma 89 a, 324 a, 389 b.
ilmaiseksi 28 b, 245 a.
ilmaista 32 b.
ilman 89 a, 245 a, 431b, 433 b.
ilmansuunta 456 b.
ilmassa 447 a.
ilmestyä 32 b.
ilmetä 419 b.
ilmoinen 89 a.
ilmoittaa 32 b, 34 a, 89 b.
ilmoitus 351 b.
ilo 89 b.
iloinen 366 a. 484 a.
iloisesti 484 b.
ilta 46 a, 88 b.
iltajumalanpalvelus 486 a.
iltatanssit 16 a.
ilves 89 b.
imeltää 90 a.
imelä 508 b.
imettää 90 a.
imeä 89 b.
imisä 48 b.
immenkalvo 439 b.
imuke 249 a.
imusarven suupala 444 a.
inistä 314 b.
innokas 71 b.
innokkaasti 466 b.
innostua 505 b.
iris 116 b.
irrallaan 502 b.
irroittaa 123 b, 328 b.
irtaantua 211 b, 223 a, 295 b, 319 a.
irtonainen 502 b.
irvistellä 449 a.
irvistää 90 a.
-isi- 16 b.
iskeä 9 a, 67 b, 73 b, 74 b, 90 b, 156 b, 491 a, 509 b.
isku 91 a, 256 b, 351 b, 371 b, 402 a, 439 a, 462 b, 509 b.
iso 434 a.
isoisä 30 a.
isokasvuinen 114 b.
isorysä 234 a.
isovarvas 411 a, 464 a.
isoviiksinen 466 b.
isoäiti 13 a, 22 b.
istahtaa 146 b.
istua 91 a.
istuallaan 91 b.
istuinlauta 16 a, 188 a.
istuttaa 92 a.
istuutua 91 b.
isä 92 a, 299 b, 413 a, 428 b, 449 b.
isännöitsijä 402 a.
isäntä 92 b, 95 a.
isäpuoli 93a, 434 a.
itara 428 a.
itkettää 93 b.
itkeä 93 a, 371 b.
itkuri 256 b.
itkuvirsi 93 a, 93 b, 491 b.
itse 93 b, 94 a.
itsepäinen 466 a.
itu 40 b, 87 a, 363 b.
itä 208 a.
itää 87 a.
iukua 267 a.

J

ja 26 a, 26 b, 87 a, 95 a.
jakaa 26 a, 26 b.
jakaus 26 b, 39 b.
jaksaa 495 b.
jalan 12 a.
jalas 27 b.
jalaton 28 a.
jalava 27 a, 95 a.
jalka 27 a, 151 b, 185 a, 400 a, 423 b.
jalkamies 12 a.
jalkamylly 85 a.
jalkapohja 28 a.
jalkapuoli 27 b.
jalkapöytä 346 a.
jalkariepu 64 a.
jalkarinta 132 a.
jalkavaimo 36 a.
jalkine 27 b.
jalkineen kanta 96 b.
jalkojen väliin 29 a.
jalokivi 21 b, 420 a.
jalustin 28 a.
janottaa 39 a.
jata 37 b.
jatkaa 28 b.
jatkuvasti 5 a.
jauhaa 233 a.
jauhinkivet 136 a.
jauho 29 a.
jauhomatto 167 a.
jauhopuuro 81 a, 336b.
jauhosavikka 378 b.
jo 32 b.
joenranta 33 b.
johde 38 a, 468 a.
johdosta 118 b, 433 b.
johon 164 b.
johtaa 38 a, 38 b, 249a.
johtopäätös 332 a.
joka 33 a, 163 a.
jokainen 33 b.
joki 33 b.
jokin 203 b.
joku 50 b, 203 b.
jonkinlainen 240 a.
jonkin verran 386 b.
jono 37 b, 277 b.
jopa 29 b.
jos 22 b, 30 a, 95 b, 393 a.
joskus 50 b, 502 b.
jotakin 237 a.
jotenkuten 146 a.
jotta 400 a.
jouhi 35 a.
joukko 11 a, 35 a, 105 b, 301 b.
joukossa 125 a.
joulu 351 b.
jouluaatto 414 b.
joulukausi 413 a, 414b.
joutaa 35 a, 35 b.
joutava 457 a, 492 a.
jouten 35 b.
joutilas 35 a.
jouto 35 a.
joutsen 35 b, 196 a.

joutua 305 b, 327 b, 342 b, 509 b.
juhannus 95 a.
juhla 14 b, 334 b.
juhlapäiväpiirakka 250 a.
juhla- l. kirkkoreki 152 a.
juhlia 334 b.
julistaa 277 b.
julistus 422 b.
Jumala 37 a.
jumalankuva 414 b.
juna 231 b, 325 b.
juntta 437 b.
juoda 38 a, 39 a, 441 a.
juohde 38 a, 468 a.
juoksennella 38 b.
juoksija 38 b.
juoksuhauta 280 b.
juoksuttaa 38 b.
juolukka 38 b, 65 b.
juoma 38 b.
juomalasi 400 a.
juomaraha 260 b.
juomuselkä 38 b.
juonti 38 b.
juontiallas 177 b.
juoruta 129 b.
juosta 39 a.
juosten 38 b, 39 a.
juottaa 39 b.
juova 39 b.
jupista 24 b, 26 a, 271b
jutella 291 a, 363 b, 376 b.
juttu 291 a.
juuri 40 b, 275 a, 281 a, 365 a, 375 b, 410 b, 478 a.
juurikasvisäiliö 110 b.
juusto 391 a.
juutalainen 95 b, 421 a.
juuttua 41 a.
jymähdys 402 a.
jymähtää 37 a.
jyristä 39 b, 56 b.
jyrkkä 41 a, 158 b, 251 a.
jyrsiä 135 b.
jyrä 487 a, 498 b.
jyrähtää 372 a.
jyrätä 487 b.
jyskyttää 210 b.
jyvä 41 b, 83 b, 85 a, 119 b.
jyväsato 222 b.
jähmettynyt 344 b.
jäkälä 41 b, 137 a, 139 a, 178 b, 226 b, 376 a.
jäljekkäin 42 b.
jäljet 418 b.
jäljitellä 43 a.
jälkeen oleva 252 b.
jälkeenpäin 27 b.
jälkeiset 354 a.
jälki 42 a, 350 b.
jälkimmäinen 43 a.
jälleen 253 a.
jälsi 276 a.
jänis 43 a.
jänne 273 a, 409 a.
järeä 43 b, 158 a.
järjestää 402 a.
järjettömästi 435 b.
järjetön 78 a, 238 a.
järki 237 b.
järvi 44 b, 233 b.
järvisammal 139 a.
jäsen 444 a.
jätteet 351 b, 437 a.
jättää 32 b, 66 b, 81 b, 310 b.
jäykistyä 43 a.
jää 31 a.
jäädyttää 180 b.
jäädä 31 b, 85 b.
jäähdyttää 180 b, 490 b.
jäähtyä 486 b.
jääkelkka 32 b.
jääkellari 196 b, 324 a.
jääkerros 444 a.
jäännös 28 b, 278 b.
jäänpinta 215 b.
jäänsärkijä 356 a.
jääpuikko 31 b.
jäätymätön kohta 190 b, 406 b.
jäätyä 31 b, 180 a.
jäätää 31 a.

K

ka 53 a, 95 a.
-ka 420 a.
kaakko 208 a, 410 b.
kaakkoinen 421 a.
kaakottaa 102 a.
kaali 108 b.
-kaan 264 b.
kaapia 160 a, 500 a.
kaappi 392 b.
kaari 16 b, 36 b, 161 a, 221 a, 307 b, 313 a, 474 b.
kaaripyssy 428 b.
kaarna 365 a.
kaataa 6 a, 161 b, 169a. 194 a, 294 a, 396 b, 471 b.
kaatua 131 b, 138 a, 192 a, 160 b, 396 a.
kaatuilla 191 b.
kaave 159 b.
kaaviloida 6 b.
kaavin 392 a.
kadoksissa 97 b.
kadota 72 a, 97 b, 101a, 333 b.
kadottaa 59 b, 97 b, 101 a.
kaha 28 b, 98 b, 341 b, 349 b.
kahahtaa 86 a.
kahdeksan 98 b.
kahdeksansataa 99 a.
kahdeksantoista 99 a.
kahden 99 a, 103 a.
kahdenkymmenen kopeekan raha 41 a.
kahdeskymmenes 99 a.
kahdesti 99 b.
kahdestoista 99 b.
kahista 53 a, 96 b, 374 a, 446 a.
kahlata 22 a, 22 b, 161 a.
kahleet 106 a.
kahmalo 105 a.
kahtia 339 b.
kahva 99 b, 348 b.
kahvi 143 b.
kahvimylly 233 a.
kahvinporo 10 b.
kahvipannu 143 a.
kaide 17 a.
kaidepuut 306 b, 354 b.
kaihi 15 b, 97 b.
kaikenlainen 100 b, 498 b.
kaikin puolin 101 a.
kaikin tavoin 100 b.
kaikki 99 b, 100 b.
kaiku 101 a.
kaima 436 b.
kainalo 101 a.
kainalovitsa 443 b.
kaislikko 114 a.
kaistale 196 a, 377 b.
kaita 100 b, 117 a.
kaivaa 101 b, 284 a.
kaivo 101 a.
kaivon kehys 375 a.
kaivon vintti 16 b.
kajahdella 101 a.
kajahtaa 101 b, 146 a.
kajastaa 101 b.
kajauttaa 101 b.
kajava 53 b.
kajoamatta 346 a.
kajota 154 a.
kakkara 97 a.
kakku 347 b.
kaksi 102 a.
kaksihaarainen 103 a.
kaksikesäinen 102 b.
kaksikeulainen 98 b.
kaksikorvainen 150 a.
kaksikymmentä 102 b.
kaksikymmentäviisi ruplaa 473 a.
kaksinkertainen 102 b.
kaksinokkainen 98 b.
kaksipiippuinen 103 a.
kaksisataa 103 a.
kaksisäinen 102 b.
kaksisäkäinen 103 a.
kaksitoista 103 a.
kaksivärinen 102 b.
kaksoset 41 a, 102 b.
kala 103 b, 216 a, 242b, 249 b.
kalahaavi 117 b, 209 a, 483 b.
kalakauppias 104 a, 231 b.
kalakeitto 104 a.
kalakukko 174 b.
kalakuorma 104 a.
kalankutu 104 a.
kalanmäti 103 b.
kalanpoika 229 a.
kalanpyydys 22 a.
kalanpyynti 103 b.

kalan tukkuostaja 330 b.
kalaparvi 104 a.
kalapato 315 a.
kalastaja 103 a, 103 b, 104 a.
kalasäiliö 378 a.
kalataakka 104 a.
kalaton 104 a.
kalikka 105 a.
kalista 131 b.
kalja 129 a, 499 b.
kalju 18 a, 322 a, 392 b.
kallio 137 a.
kalliosammal 104 b.
kallis 104 b.
kallistaita 169 b.
kallistua 104 a.
kalmisto 105 a.
kalossi 149 a.
kalpea 18 a.
kaltainen 245 b, 259 a.
kaltata 422 b.
kalttoon 118 a.
kalu 22 a.
kalvo 177 b, 259 a.
kalvoin 105 a.
kamana 105 a.
kamari 55 b, 150 a, 307 a, 444 b.
kameeli 482 b.
kampa 405 b.
kampeet 140 b.
kampsut 367 b.
kana 105 b.
kanahäkki 105 b, 155a, 175 b.
kananpoikanen 433 a.
kanava 106 a.
kanerva 105 b.
kangas 107 b.
kangasajuruoho 19 a.
kangaskanerva 107 b.
kangaskorte 79 a, 108a.
kangaskääry 438 a.
kangasmaa 20 b, 108 a.
kangaspuiden keppi 405 b.
kangaspuut 59 a, 107b, 108 a, 399 a, 399 b, 445 b.
kangastukki 298 a, 448 a.
kangasverho 418 b, 467 b.
kaniini 158 a.
kankaan reuna 80 b.
kanki 107 a, b, 484 a, 487 a.
kannalla 129 b.
kannantakainen 106 b.
kannas 306 a.
kannatin 162 b.
kannatinhihna 73 a.
kannatinpalkki 14 b, 382 b.
kannatinpuu 399 b, 450 a.
kannattaa 229 b, 310b.
kannatushirsi 14 b.
kanneksia 106 b.
kannellinen 115 a.
kannike 225 a.
kannikka 158 a.
kannokko 107 a.
kansa 260 a, 350 a.
kansi 101 b, 115 a, 116 a, 129 b, 157 b, 201 a.
kanssa 120 a, 122 a.
kanta 96 b, 106 a, 107 a, 422 b.
kantaa 106 b, 107 a.
kantamus 106 a, 426 b.
kantapää 106 a.
kantapäänluu 107 a.
kantele 106 a.
kantelu 129 b.
kanto 106 a.
kantturi 149 a, 348 b.
kapalo 96 a.
kapea 100 b.
kaplas 96 b.
kappa 108 a.
kappale 296 a, 296 b.
kappeli 439 b.
kapteeni 108 a.
kapula 335 b.
kapusta 117 b, 303 a.
kara 401 b.
karahduttaa 108 b, 109 a.
karahvi 56 a.
karamies 109 a.
karapoika 108 b.
karata 463 b.
kare 109 b.
karehtia 224 a.
karhe 306 a.
karhi 11 b, 508 a.
karhu 98 b, 150 b.
karhunpentu 150 b.
karhunsammal 152 a.
kari 109 b.
karitsa 109 b, 468 a, 500 a.
karitsalauta 110 a.
karja 109 a.
karjakauppias 392 a.
Karjala 109 b.
karjapiha 425 a.
karju 467 b.
karkaista 104 a.
karkea 158 a, 363 a.
karkkonen 110 a.
karkoittaa 6 a, 110 a.
karniisi 110 a.
karpalo 54 a.
karsi 462 b.
karsia 110 a.
karsina 110 b.
karsinta 173 a.
karsta 72 b.
kartata 111 a.
karttuuni 391 a.
karva 111 b.
karvas 55 b, 109 b, 116 b.
karvaton 112 a, 366 a.
karvatupsu 74 b.
kas 498 a.
kasa 141 a, 143 b, 188a. 305 b, 354 b, 451 a, 461 b.
kasarmi 113 a.
kasata 6 a, 498 b.
kas tässä! 257 a.
kasken keskikohta 125 b.
kaskenviljelijä 119 a.
kaski 112 a, 297 b, 342 a, 350 b.
kaskimaa 112 a, 273 a.
kaskimetsä 487 a.
kaskiruis 119 a.
kassara 112 b.
kassaroita 112 a.
kastaa 112 b, 358 b.
kaste 112 b.
kasteastia 173 a.
kastella 472 b.
kastemato 449 a.
kastevesi 359 a.
kastikainen 367 b.
kastike 294 a.
kastua 113 a, 256 a, 486 a.
kasvaa 114 a.
kasvantaväärä 114 b.
kasvattaa 114 b.
kasvattiveli 290 a.
kasvilava 56 b.
kasvin umppu 106 a.
kasvitarha 279 a, 363b.
kasvojen etupuoli 89 b.
kasvot 88 a, 364 a.
kasvu 114 a.
kasvuinen 114 b.
kataja 97 a.
katajainen 97 b.
katajapensas 97 b.
katajikko 97 b.
katkaista 115 a, 197 b, 352 b.
katkeama 115 b.
katkeileva 77 b.
katketa 115 b.
katkoa 198 a.
katollinen 115 a.
katovuosi 276 a.
katrilli 97 b.
katsahtaa 116 a.
katsoa 117 a.
»katsoa» (lääke) 214 b.
katsos 383 a.
kattaa 116 b, 320 b.
kattila 117 a.
katto 116 a, 117 a, 158 a, 189 b, 191 a, 201 a, 392 a.
kattolauta 116 a, 321b.
kattoparru 381 b.
kattoruode 392 b.
katu 332 b, 468 a.
katua 160 b.
katve 314 a.
kauan 85 a, 170 b, 388 a, 494 b.
kauan sitten 9 b.
kauas 44 a.
kauha 117 b, 303 a, 373 a.
kauhea 400 b.
kauhistua 475 a.
kauhtana 117 b.

kaukainen 210 b.
kaukalo 110 b, 210 a.
kaukana 44 a, 211 a.
kaula 98 a.
kaulahelmet 440 b.
kaulain 96 b.
kaulakkain 97 a, 98 a.
kaulaliina 377 b.
kaulanauha 98 a.
kaulata 114 b.
kaulauskapula 114 b.
kaulaustela 115 a.
kaulinkapula 298 a.
kaulita 6 b.
kauluri 98 a.
kaulus 98 a, 497 b.
kaunis 118 a, 444 b.
kaunotar 331 a.
kauppa 228 a, 436 a.
kauppapalvelija 331 b.
kauppatori 357 a.
kauppavoitto 15 a.
kauppias 173 a.
kaupunki 205 a.
kaura 98 a.
kauraleipä 446 b.
kauranoras 98 b.
kausta 118 a.
kautta 118 a, 318 b.
kavahtaa 81 b, 96 a.
kavala 290 b.
kavio 96 b, 108 b.
kavuta 392 b.
kehittyä 202 b.
kehiä 123 a.
kehlo 349 a.
kehnosti 90 a.
kehrä 127 a, 127 b.
kehräpuu 173 a, 186 a.
kehrätä 127 a.
kehrävarsi 397 b.
kehto 187 a.
kehua 140 a, 225 b.
kehykset 400 a.
kehä 28 b, 119 b, 218 b, 341 b, 375 a, 437 a.
kehäpuu 153 b.
keihäs 120 a, 399 b.
keikari 52 b, 402 a.
keino 263 a.
keinu 202 a, 302 b.
keinua 120 a, 202 a.
keinuttaa 116 a, 208 b.
keisari 170 b.
keitinpiirakka 120 a.
keittiö 164 b.
keitto 120 a, 120 b, 202 b, 363 a.
keittopaikka 452 b.
keittää 25 b, 120 b.
keko 13 a, 119 a.
keksi 13 a, 156 a.
kekäle 119 b.
kela 147 a, 497 b.
kelata 123 a, 498 a.
keli 121 a.
kelirikko 364 a.
kelkka 32 b, 345 b, 354 a, 429 b, 447 a.
kelles 55 b.
kello 121 a, b, 328 b, 445 a.
kellotorni 149 a.
kellua 162 b.
kellukka 499 a.
kelo 121 a.
kelpo 242 b.
keltainen 121 a, 421 b.
keltalieko 121 a, 246 b.
keltarousku 496 a.
keltasirkku 341 a.
keltuainen 421 b.
kelvata 345 b.
kelvollinen 54 b, 342 a.
kelvoton 111 a, 206 b, 218 b, 342 b, 345 b.
ken 121 b
kengittää 353 a.
kenkiä 122 a.
kenkä 15 b, 20 b, 149 a, 155 b, 215 a, 326 b, 327 a, 401 b, 449 b.
kenkänaula 397 b.
kenraali 29 b.
kenties 243 a.
kepakko 335 b.
kepeä 118 b.
keppi 15 b, 36 b, 122 a, 332 b, 378 b.
kera 122 a.
kerinlaudat 123 a.
kerinlautain jalka 123 a.
keritsimet 123 b.
keritä 46 a, 122 b, 123 b, 373 a.
keriä 123 a.
kerjäläinen 161 a, 295 b.
kerjätä 295 b.
kerkeä 122 b.
kerma 106 b, 392 b.
kermakerros 106 b.
kerrata 131 a.
-kerroksinen 28 b.
kerros 95 b, 393 a.
kerskua 13 b, 81 b, 225 b.
kerta 130 a, 130 b, 431 a.
kertoa 363 b, 376 b.
kertomus 25 a.
kerä 124 a.
kerätä 124 a, 451 a.
keräytyä 122 b, 124 a, 124 b.
kerääjä 122 b.
kerääntyä 392 a.
kesanto 127 a.
keskellä 124 b.
kesken 125 a.
keskeneräinen 20 a.
keskenkasvuinen 125b.
keskenään 125 a.
keskessä 125 a.
keskeyttää 126 a, 260a, 310 b.
keski-ikäinen 125 b.
keskikohta 126 a.
keskimmäinen 125 b.
keskinkertainen 125 b.
keskiosa 125 b.
keskipäivä 126 a, 346b.
keskirohdin 126 a.
keskiviikko 147 b.
keskiyö 126 b.
keskonen 247 b.
keskus 124 b, 126 a.
keskustella 291 a.
kestikievarin isäntä 95 a.
kestit 321 a.
kestitä 56 a, 329 b, 330 a.
kestää 34 b, 93 a, 126b, 433 a.
kesy 142 b.
kesä 127 a, 200 a.
kesänuotta 22 a.
kesäpeite 127 a.
kesätakki 374 a.
ketara 96 b.
ketju 440 b.
ketterä 19 a.
kettu 354 a.
keuhko 155 b, 211 a.
keuhkojäkälä 178 b.
keula 262 b.
keulakaari 268 b.
kevyt 118 b.
kevät 127 b.
kidus 374 a.
kiduttaa 247 a.
kiehkura 129 a.
kiehua 129 a, 447 a.
kiehuva vesi 132 b.
kiekko 166 b, 175 a.
kieli 129 b, 401 b.
kieltävä vastaus 289 a.
kieltäytyä 289 a, 466 a.
kieltää 129 b, 130 a.
kieputtaa 345 a.
kieriellä 174 b.
kieriskellä 487 b.
kierittää 117 a.
kieriä 175 a, 483 b.
kiero 493 a, 493 b.
kieropuu 339 a.
kierrenuotta 130 b.
kiertyä 202 b.
kiertää 131 a, 338 b, 339 a, 506 b.
kierä 130 b, 297 b.
kietaista 338 b.
kihara 129 a, 135 b, 163 b, 170 a, 174 b.
kiharat 338 a.
kihlat 131 a, 331 b, 332 a.
kihnutella 164 a.
kihokki 439a.
kiides 269 a.
kiihdyttää 202 a.
kiihoittaa 467 a.
kiihtyä 201 b.
kiikku 202 a.
kiila 257 b, 483 a.
kiiltovoide 471 b.
kiiltää 212 b, 441 a.
kiima 38 b, 139 a, 185a, 372 b, 462 a.
kiinni 131 b, 464 b.
kiinnittää 132 a, 265 a, 428 b.
kiire 139 b.
kiirehtiä 79 b.
kiireinen 122 b.

kiiruhtaa 436 b.
kiiski 34 b, 135 a.
kiisseli 139 b.
kiista 139 b.
kiistää 140 a.
kiitos 140 a, 397 b.
kiittää 140 a, 301 b.
kiitää 117 a.
kiivas 292 a.
kiivetä 269 b.
kikka 135 b.
kilistä 131 b.
kilistää 441 a.
kiljua 255 b, 372 a, 372 b.
kilpa 139 b.
kimalainen 234 b, 499 a.
kimaltaa 441 a.
kimmota 211 b.
kimo 378 b, 379 a.
kimppu 138 b, 140 a, 305 a, 341 b, 347 b.
-kin 32 b, 54 a, 87 a, 128 a.
kina 139 b, 265 a, 269a, 398 b.
kinata 140 a, 449 a.
kinnas 7 b.
kinnerkoukku 131 b.
kinos 137 a, 507 a.
kinttupuu 61 a.
kipenöidä 72 b.
kipeä 128 a.
kipinä 179 a.
kipu 5 a, 128 b, 353 b, 455 a.
kireä 135 b.
kiristä 157 a.
kirja 132 b, 141 a.
kirjain 132 b.
kirjata 325 a.
kirjava 133 a, 308 a, 389 b.
kirje 133 a.
kirjoittaa 133 b.
kirjuri 315 a.
kirkas 101 b, 102 a, 382 a.
kirkastua 101 b, 382 a, 473 a.
kirkkaanvihreä 8 b.
kirkkaasti 472 b.
kirkko 134 a, 440 a.
kirkkolaulaja 309 a.
kirkonkylä 324 a.
kirkua 133 a, 158 a, 443 a.
kirmata 109 b.
kirnumaito 345 a.
kirosana 232 b.
kirota 333 a.
kirppu 18 a, 20 b, 134a, 330 b, 396 a, 444 b.
kirsi 134 b, 364 b.
kirstu 407 b.
kirveen silmä 476 a.
kirvellä 67 b, 75 a, 296 a.
kirves 134 b.
kirvesmies 322 b.
kisata 135 b.
kiskaista 30 a, 135 a, 274 b.
kiskoa 30 a, 135 a, 401 b.
kiskotella 135 b.
kissa 113 b, 155 b.
kisu 441 a.
kita 128 b.
kitalaki 189 b.
kitistä 486 a, 499 b.
kitkerä 55 b, 109 b, 111 b.
kitkeä 183 a.
kitti 418 b.
kitua 129 a.
kiuas 136 a, 348 a.
kiukutella 173 b, 411 b, 501 a.
kiulu 374 a, 486 b.
kiuru 18 b, 136 a, 184a, 443 a, 447 a.
kiusata 247 a.
kiveksenkannin 136 a.
kivennuoliainen 136 a, 136 b, 219 a.
kives 136 a.
kivespussi 375 a.
kivestuohi 136 a.
kivetön 409 a.
kivi 136 a, 413 b.
kivikala 136 b, 219 a.
kivikasa 103 b, 137 a, 369 a.
kivikko 136 b.
kivikkoranta 104 b.
kivikontti 136 b.
kiviluoto 136 b.
kivinen 137 a.
kivipato 136 b.
kiviperustus 53 a.
kiviraunio 136 b.
kiviriippa 32 a.
kivistys 128 b.
kivistää 44 b, 128 b.
kivitasku 136 b, 449 a.
kivulloinen 128 b.
kivuton 177 a.
kivääri 16 a, 490 b.
klupu 129 b, 147 b.
-ko 54 a, 128 a.
koetella 285 a, 427 a.
koettaa 285 a, 332 b.
kohauttaa 270 a.
kohdata 349 a, 477 b.
kohdella 1 b.
kohentaa 300 a.
kohina 407 b.
kohista 33 b, 76 a, 144 a.
kohju 139 a, 458 a.
kohmajää 463 a.
kohmettua 43 a, 144 a, 344 b.
koho 48 a, 137 b, 162 b. 184 a, 321 b, 326 b, 328 a, 333 b, 338 a, 338 b.
kohota 269 b, 447 a.
kohottaa 269 b, 505 b,
kohta 70 a, 130 b. 144 b, 293 b, 386 a,
kohtaaminen 478 b.
kohtalo 287 a.
kohti 144 b.
kohtu 479 a.
kohva 145 a.
koi 146 a.
koillinen 208 a, 324 b, 347 a.
koinata 145 a.
kointähti 422 a.
koipinahka 145 a.
koira 145 a.
koiranheisipuu 104 a.
koiranpentu 164 a.
koiranputki 145 a.
koirashamppu 145 b.
koittaa 145 b.
koivu 78 a, 145 b, 303 b, 408 a.
koivupalikka 141 a.
koivupensas 146 a.
kokea 117 a, 143 a.
kokka 177 b, 262 b, 268 a, 307 b.
kokkare 161 a.
kokkeli 366 a
koko 100 a, 506 b.
kokonaan 100 b, 337 a, 451 a, 498 a, 506 b.
kokonainen 100 a, 439 b, 451 a, 461 a, 507 a.
kokoontua 122 b, 124a, 124 b, 143 b.
kokottaa 146 b.
kokous 124 a, 383 b.
kolahduttaa 147 a, 402 b.
kolahtaa 213 b, 321 b, 450 b.
kolata 147 b.
kolina 147 b.
kolista 211 a, 213 b.
kolistaa 147 b, 450 b.
kolistin 149 b.
kolke 147 b.
kolkuttaa 149 a, 402 b.
kollottaa 437 b.
kolmas 148 a.
kolmaskymmenes 147 b.
kolmesti 148 a.
kolmastoista 148 a.
kolme 148 a.
kolmekaplainen 148 b.
kolmekymmentä 148 b.
kolmen 148 b.
kolmesataa 148 b.
kolminkertainen 148 b.
kolmirivinen 438 a.
kolmisäikeinen 148 b.
kolmivaljakko 438 a.
kolmivuotias 148 b, 149 a.
kolo 269 a, 308 a.
kolottaa 37 b.
kolpakko 14 a, 158 b.
kolpitsa 368 a.
komahtaa 55 a.
komea 420 a.
komentaa 105 b.
komisariaatti 150 a.
komisaari 105 b.

kompassi 169 b.
kompastua 86 b.
kone 231 b.
koni 141 a.
konjakki 106 a.
konkota 140 b.
konna 421 b.
konsa 151 a.
-kontin 150 a, 151 a.
kontti 112 b, 153 b.
kontu 150 b
konvehti 96 a.
kookas 434 b.
-koon, -köön 10 a, 341 a.
koota 124 a, 143 b, 390 a, 392 a, 406 a, 451 a, 462 a.
kopahtaa 321 b.
kopauttaa 147 a.
kopeekka 151 b.
kopina 96 b.
kopista 96 a.
koppelo 151 b.
kops! 73 b.
koputtaa 321 b, 330 b.
korento 136 b, 152 b,
ko 153 a.
ri 28 b, 155 a, 157 a, 377 b.
korista 109 a, b.
koriste 132 b.
koristenauha 14 b.
koristus 444 b.
korja 152 a.
korjata 144 a, 462 a.
korjata talteen 96 b.
korjauttaa 144 a.
korju 152 a.
korkea 152 b.
korkki 333 b.
korko 106 a.
korpi 151 b.
korpiainen 152 a.
korppi 158 a, 159 a, 444 b, 497 b.
korppuleipä 392 a.
korsi 153 a.
korte 77 a, 153 a, 286a.
korttipakka 149 a.
korttipeli 402 a.
korva 153 a.
korvakko 20 a, 440 a.
korvarengas 383 a.
korvaton 153 b.
korvavaikku 153 b.
korventua 152 a.
korvo 153 b.
kosia 155 a, 407 a.
koska 159 a, 164 b, 239 a.
koskaan 87 b.
koskea 154 a, b, 340 b.
koskelo 154 a, 266 b.
koskematta 346 a.
koskenniska 154 a.
kosketella 276 b.
koskettaa 154 a, 154 b.
koski 145 a, 154 a, 328 b.
koskikana 304 a.
koskikara 154 b.
koskut 154 b.
kostaa 229 b, 428 b.
kostea 232 b, 254 a, 454 b.
kosteus 232 b, 389 a.
koti 142 b.
kotimies 142 b.
kotiseutu 142 b.
kotitalo 142 b.
kotivarpunen 389 b.
kotivävy 142 a.
kotka 146 b, 155 b, 286 b, 397 a.
kotkottaa 14 a, 146 b, 155 b, 498 a.
kotola 142 b.
kotva 143 a.
koukero 157 b.
koukistua 248 a.
koukku 140 b, 146 a, 155 b, 156 a, 158 a, 159 a, 283 b.
koukkujalka 156 a.
koukkusauva 140 b.
koulu 392 a.
koura 141 b.
kourallinen 141a, 316 a.
kouristaa 141 b.
kouristukset 3141 a.
kouru 110 b, 421 b.
kouruus 316 a.
kova 32 a, 113 b, 156 a, 221 a.
kovaa 217 a.
kovakuoriainen, 26 b, 184 b, 209 a, 437 a.
kovasin 156 a, 385 b.
kovastaa 156 a.
kovertaa 284 a, 444 b.
kovertua 185 a.
koveta 156 b.
kovettua 96 a, 113 b, 250 b.
kovin 28 a, 508 b.
kristitty 359 a.
Kristus 76 a, 414 b.
kruunu 114 a.
kude 163 a.
kuha 164 b, 405 b.
kuhertaa 166 b, 167 a, 173 b.
kuhilas 14 b, 20 a, 179 a, 277 a.
kuhista 164 a.
kuhmu 164 b.
kuhnailla 420 b.
kuhnus 461 b.
kuihtua 351 b, 372 a.
kuikka 53 a, 57 b, 102 a, 159 a, 371 b, 378 b.
kuin 103 a, 159 a, 164b. 400 a.
kuinka 164 b, 165 a, 165 b, 236 a, 240 a.
kuiskata 406 a, 409 b, 446 a.
kuitenkin 52 b, 278 b.
kuitu 165 a, 305 a.
kuiva 165 b.
kuivata 166 a.
kuiviltaan 166 a.
kuivua 113 b, 165 b, 166 a.
kuja 166 a.
kujeilla 495 b.
kuka 121 b.
kukapas 122 a.
kukertaa 167 a.
kukinto 18 b.
kukka 18 b, 412 a, 509 a.
kukkaro 135 a, 166 b.
kukkia 138 b, 412 a, 509 a.
kukko 166 b, 167 a.
kukkua 166 b.
kukkura 341 b.
kukkurapäinen 447 a.
kukunta 167 a.
kulho 399 b.
kuli 167 a.
kuljeksia 187 a, 198 b.
kuljetella 480 a, 495 b.
kuljettaa 106 b, 306 a, 334 b, 405 a, 479 b, 480 b.
kulkea 6 b, 12 a, 168 a, 232 a.
kulkunen 22 b, 441 b, 448 a.
kullata 167 b.
kulma 268 a.
kulmahammas 147 a.
kulmainen 168 a.
kulmakarvat 168 a.
kulmu 169 b.
kuloheinä 168 a, b.
kulta 167 b, 301 a.
kultaaminen 176 b.
kultainen 421 b.
kultamuru 167 b.
kultaraha 167 b.
kultaseni 353 a.
kulu 371 a.
kulua 168 b, 333 a, 358 a.
kulunki 363 b.
kulunut 168 b, 333 a, 350 b.
kuluttaa 255 b, 309 b, 438 a.
kumahtaa 450 b.
kumajaa 57 b.
kumarassa 372 b.
kumarrella 169 b.
kumarrus 319 a.
kumartaa 169 a, 169 b.
kumartua 156 b, 294 a.
kumi 359 a.
kumista 450 b.
kumma 168 b.
kummastelee 169 b.
kummi 172 a, 358 b, 359 a.
kummitus 448 a.
kumoon 168 b.
kumpi 163 a.
kumpikin 242 a.
kun 95 b, 151 a, 159 a, 164 b, 170 b.
kuningas 153 a, 170 b.
kunnanvanhin 399 a.
kunnas 253 b.

kunnes 170 b.
kunnia 440 a.
kunnioittaa 330 a.
kunnollinen 54 b, 342a.
kunnollisesti 176 a.
kunnostaa 12 a.
kunto 435 a.
kuohari 150 b.
kuohita 375 a.
kuohkea 363 a.
kuohkeellaan 155 b.
kuohu 24 b.
kuokka 171 a, 417 b.
kuokkavieras 447 b.
kuokkia 171 a.
kuola 269 a.
kuolaimet 346 a, 406 a.
kuolema 171 b, 410 a.
kuoleutua 251 a.
kuolla 25 b, 171 b, 333 b, 420 a, 427 b, 461 b.
kuollut 172 a, 325 b.
kuoma 172 a.
kuomu 132 a.
kuono 266 b.
kuonohihna 263 a.
kuontalo 211 b, 490 a.
kuopata 64 b.
kuopia 160 a.
kuoppa 111 a, 172 a, 209 b, 258 b.
kuoppanen 64 b.
kuoputtaa 151 b.
kuore 172 b, 394 a.
kuori 146 a, 172 b, 173 a, 351 b.
kuoria 172 b, 265 b.
kuorimaton 356 a.
kuorinrauta 392 a.
kuorma 104 a, 354 a.
kuormajono 277 b.
kuormakorit 157 a.
kuormasto 277 b.
kuorolava 157 b.
kuorsaaminen 75 b.
kuorsata 62 a, 76 a, 109 a, 173 a.
kuorsua 173 a.
kuoseli 173 a.
kuotto 173 a.
kuovi 168 a, 408 a.
kupari 476 b.
kuperkeikka 246 b.
kupla 445 b.
kuplahuttelija 162 b.
kupo 162 b, 282 b.
kuppi 399 b, 439 b.
kupsahtaa 351 b.
kupu 149 b, 162 b.
kurenauha 54 a, 160 b.
kurikka 335 b.
kurikoida 173 b.
kurista 173 a, 173 b.
kuristaa 36 b.
kurja 55 a, 55 b, 173 b.
kurki 2 b, 173 b.
kurkihirsi 150 a.
kurkku 174 a.
kurkunalusta 174 a.
kurnuttaa 175 b.
kurppa 309 a.
kursailla 503 b.
kurtistua 174 b.
kusi 175 b.
kuski 175 b.
kuskinistuin 155 a.
kusta 175 b.
kutea 163 b.
kutista 162 a.
kutistua 176 a.
kutittaa 175 b, 176 a.
kutkuta 162 a.
kutkuttaa 175 b.
kutoa 163 b, 322 a.
kutoma 107 b.
kutrit 338 a.
kutsua 133 b, 176 a, 331 b, 438 a.
kutu 163 b, 164 a.
kuu 176 b, 177 a.
kuudes 176 b.
kuudestoista 176 b.
kuukausi 176 b.
kuukausipalkkalainen 177 b.
kuukautinen 176 b.
kuukautiset 177a, 261a 318 a, 319 a, 394 b.
kuukautisliina 483 a.
kuukunen 290 b.
kuulakka 101 b, 102 a.
kuularuisku 338 a.
kuuliainen 170 a.
kuulla 177 a.
kuulo 177 a.
kuulu 421 b.
kuulua 177 a.
kuuluisa 177 b, 229 a, 421 b.
kuuma 47 b, 72 b, 296 b, 371 b, 422 a.
kuumentaa 72 b, 371b.
kuumeta 73 a, 297 a.
kuumuus 422 a.
kuunnella 170 a.
kuura 462 b.
kuurna 365 a.
kuuro 54 b, 178 a.
kuusain 176 b, 178 a, 420 a.
kuusenpihka 178 b, 367 b.
kuusenvitsasilmukka 75 a.
kuusi 178 a.
kuusi(puu) 109 a, 178a, 196 a, 265 b, 277 b, 494 a.
kuusikko 178 b.
kuusimetsä 178 b.
kuusinen 178 b.
kuutamo 176 b.
kuutamoilta 167 b.
kuutti 75 a, 178 b.
kuva 176 a, 467 b.
kuvas 162 a.
kuvastin 421 a.
kuve 335 a.
kuvernööri 77 b.
kvartsi 407 b.
kyhjöttää 269 a.
kyhmy 468 a.
kyhätä 153 a.
kykenevä 342 a.
kyky 263 a, 424 b.
kylki 19 b, 179 b.
kylkiliha 19 b.
kylkiluu 19 b, 179 b, 354 a.
kylkipuu 290 b.
kylkiäispuu (ruuhen) 20 a.
kylliksi 179 b, 180 a.
kyllä 32 b.
kylläinen 179 b.
kyllälti 179 b, 180 a.
kyllästyä 455 b.
kylmettyä 180 a, 334b.
kylmittää 180 b.
kylmä 180 a, 295 a. 490 a.
kylmää 31 a.
kylpeä 179 a, 179 b, 253 a, 478 a.
kylvää 180 b, 315 a, 337 b, 385 a.
kylä 70 a, 181 a, 324 a.
kylänkokous 406 a.
kylänvanhin 402 a.
kyläpoliisi 400 b.
kymmenen 181 b.
kymmenkopeekkainen 56 b.
kymmenmies 30 a.
kymmenvuotias 181 a.
kyniä 401 b.
kynnys 182 a.
kynsi 181 b.
kynsiä 181 b, 360 b.
kynttilä 454 a.
kynttiläkruunu 218 b.
kynttilänpäivä 401 a.
kynttilänpätkä 347 b.
kyntää 130 b, 182 a, 301 b.
kynä 182 a, 349 a, 407 a.
kypsymätön 454 b.
kypsyä 182 b, 302 a, 473 b.
kypsä 182 a, 404 a, 474 a.
kysellä 182 b, 183 a.
kysyä 182 b.
kyteä 179 a.
kytkyt 183 a.
kyttyrä 57 b.
kyty 179 a.
kyvykäs 263 b.
kyvytön 263 b.
kyydittävä 380 a.
kyyhkynen 55 a, 183a, 236 a.
kyykistyä 179 a, 183 b.
kyykkä 57 a, 183 b.
kyykänpelaaja 371 a.
kyynel 183 b.
kyynärkoukku 131 b.
kyynärpää 183 b.
kyynärvarsi 183 b.
kyynärä 183 b
kyyristyä 156 b.
kyyröttää 184 a.
kyyti 323 b.
kyytimies 324 a.

-kä 1 a, 53 a, 54 b, 264 b, 420 a.
kädellä koetellen 186b.
kädenselkä 184b, 382b.
kädensija 137 b, 184 b, 186 b, 313 a, 370 a.
kädestä-ennustaja 184 b.
kädetön 186 b.
käenkaali 43 b.
käenrieska 490 b.
käheä 99 a, 185 b.
kähistä 185 b.
kähärä 170 a.
käki 184 b.
käly 184 b.
kälykset 264 a.
kämmen 184 b, 185 a.
kämmenen viiva 132 b.
känsä 20 a, 363 a.
käpristyä 184 a, 185a.
käpry 137 b.
käpy 105 b, 166 b, 167 a, 184 a.
käpylintu 175 b.
käpälys 140 b.
käpälä 184 a, 185 a, 192 a, 215 a.
käpälänahka 320 a.
käreä 185 b.
käristä 185 b.
kärki 268 a.
kärkiverkko 269 a.
kärppä 328 a.
kärpänen 138 b.
kärpäslätkä 141 a.
kärpässieni 184a, 439 a.
kärryt 96 b, 185 a, 278 b, 428 b, 429 b.
kärsimys 455 a.
kärsiä 55 b, 93 a, 115 a, 126 b, 433 a.
kärsä 185 b.
kärytä 441 a.
käsi 185 b.
käsikivenpuu 136 b.
käsikivi 29 a, 136 a, 186 a.
käsikoukkua 418 b.
käsipuoli 184 b.
käsirystö 186 b.
käsittää 230 b, 405 a, 434 b.
käsivarsi 186 b.
käsiverkko 27 b.
käskeä 6 a, 185 b, 259b.
käsälä 156 a.
kätkeä 304 b.
kätilö 7 a, 22 b.
kätkyt 187 a, 221 b.
kätönen 184 b.
kävellä 58 b, 187 a.
kävelyttää 187 b.
käyden 12 a.
käydä 187 b.
käymälä 273 b.
käytettäväksi 309 a.
käyttäjä 309 a.
käyttää 309 b, 427 a.
käyttää hyödykseen 326 b.
käyttö 309 a.
käämi 137 b.
käämikota 492 a.
-kään 264 b.
käännellä 138 a.
käännähtää 338 b.
kääntyä 138 a, 338 b.
kääntää 138 a, 139 a, 338 b.
kääntää kumolleen 169 a.
kääpä 58 a, 146 a, 186 b.
käärinliinat 405 b.
kääriä 123 a, 138 b, 483 b.
käärme 227 a, 315 b, 446 a.
käärmehirviö 421 b.
käärö 140 a, 295 a.
kääsit 104 a.
-kö 54 a, 128 a.
köhnä 306 b.
kököttää 188 a.
köli 48 a, 48 b, 324 b.
kömpelö 185 a, 457 b, 461 b, 502 b.
köyhtyä 55 b, 188 b, 274 a.
köyhyys 127 b, 274 a.
köyhä 55 a, 55 b, 188 b.
köysi 105 b, 272 b.
köyttää 273 a.

L

laadullisesti 215 a.
laahata 355 a, 496 b.
laajeta 140 a.
laantua 68 a.
laari 215 a.
laatia 214 b.
laatikko 28 b, 37 b, 99 a, 153 a, 278 a, 471 b.
laatta 18 a.
laatu 214 a, 231 b.
laatuinen 215 a.
ladata 394 a, 417 a.
lahdelma 190 a.
lahja 189 b, 287 b, 323 a.
lahje 396 a.
lahjoittaa 189 b, 190 a, 323 a.
lahna 190 a, 195 a.
lahnaruoho 41 b, 368 a.
laho 58 b, 190 a, 485 a.
lahti 57 b, 190 a.
lahto 190 a.
laidat 28 b.
laiha 190 b, 370 a.
laihduttaa 190 b.
laiho 288 a.
laihtua 190 b.
lailla 41 a.
laina 190 b.
laine 191 a, 498 b.
-lainen 215 a.
laipio 417 a.
laiska 31 a, 40 a, 193 a.
laiskoitella 194a, 490 b, 502 b.
laiskuus 194 b.
laita 190 a, 351 a, 355a.
laitapuu 157 a.
laitatuuli 20 a.
laittaa 364 b.
laituri 332 b.
laiva 108 b, 300 a, 405 b.
laji 328 b, 396 b.
lakaista 343 a.
lakana 260 b, 329 a.
lakastua 275 b.
lakata 67 a.
lakea 189 b, 442 b.
laki 189 b, 418 a.
lakka 71 a, 191 a, 393a, 409 a.
lakki 166 b, 404 b.
lako 189 b.
lama-aita 189 b.
lammas 110 a, 191 b, 261 a, 468 a.
lammikko 190 b, 191 b, 207 b, 225 b.
lampaankello 313 a.
lampaanpapana 102 a.
lampi 191 a.
lamppu 191 b.
lampunsydän 412 b.
langanpätkä 192 a.
langeta 192 a, 396 a.
lanka 57 a, 191 b, 440 a, 490 a.
lankakerä 192 a.
lankapalmikko 267 b.
lankavyyhti 192 a.
lankku 190 a.
lanko 410 a, 412 a.
lanne 191 b.
lanta 86 a, 282 b, 423 a.
lanteva 191 b.
lantio 191 b.
lantioluu 75 a, 359 a.
lanttu 22 a.
lapa 188 a, 192 b, 382b.
lapamato 86 b. 206 a.
lapautua 188 a.
lape 188 a.
lapeaita 189 b.
lapio 188 b, 211 b, 419 a, 492 b.
lapo 188 a.
Lappi 192 b.
lapsenhoitaja 193 a.
lapsenlapsi 24 a.
lapsenpäästäjävaimo 22 b.
lapsensynnyttäjä 364b.
lapsi 17 b, 31 a, 193 a, 241 a, 508 a.
lasi 368 a.
lasinen 400 a.
lasipurnukka 14 b.
lasiruutu 400 a.
laskea 143 a, 192 a, 193 b, 194 a, 216 a, 291 a, 319 b.
laskea alas 66 b.
laskea leikkiä 257 b.

laskeutua 66 b, 194 a.
laskiainen 229 a, 343 b.
laskiaisviikko 228 b.
laskinavanto 307 b, 396 a.
lasku 193 a, 194 a.
lasta 105 a, 194b, 222a, 332 b.
lasti 57 a.
lastu 194 b, 398 b, 401 b, 443 a.
latkia 191 a, 265 a, 392 b.
lato 377 b.
latoa 189 a, 314 b.
lattia 195 a, 196 a.
lattiamatto 326 b.
latu 189 a.
latva 189 a.
latvata 189 a.
latvus 189 a, 247 b, 421 b.
lauantai 408 a.
laudanpätkä 195 b.
laudoitus 278 a.
laudus 48 a, 324 b, 338 a, 441 b.
lauhkea 407 b.
lauhtua 195 b.
laukaista 207 b.
laukata 81 b, 82 a, 262 a.
laukka 219 b.
laukkaa 262 a.
laukkaruoho 220 a.
laukki 209 a.
laukku 68 a, 135 a, 407 b, 441 b.
laulaa 14 a, 34 a, 34 b, 136 a, 195 b, 294 b.
laulu 295 a.
lauma 11 a, 109 a.
lausua 328 b.
lauta 195 a, 307 b.
lautanen 18 a, 38 a, 436 a.
lautaorsi 497 b.
lautasellinen 38 a.
lautaväliseinä 417 a.
lauteet 195 b, 296 b.
lautikka 315 a.
lautta 153 b, 195 b.
lautti 28 b, 215 a.
lava 150 b, 196 a, 258b.
laverrella 449 a.
lavitsa 195 b, 296 b.
lavo 195 b, 296 b.
legenda 399 b.
lehdes 197 a.
lehmisavu 379 a.
lehmus 196 b.
lehmä 35 b, 49 b, 196 b.
lehmänjuottoastia 210 a.
lehti 197 a, 199 b, 206a, 225 a, 393 a.
lehtijäkälä 226 b.
leijona 201 a.
leikata 123 b 197b, 267 b, 350 a, 494 b.
leikellä 198 a.
leikillä 260 a.
leikinlasku 411 b.
leikki 198 b, 266 b, 493 b.
leikkikalu 18 b.
leikkipyörä 175 a.
leikkisä 53 b.
leikkiä 14 b, 18 b, 47 a, 135 b.
leikkuu 267 b.
leimahdella 198 a.
leimahtaa 224 a, 371 b.
leipoa 401 a.
leipä 197 a, 146 b, 446 b.
leipäviipale 197a, 211b.
leivinuuni 348 a.
leivo 136 a.
leivonen 184 a, 447 a.
lekahtaa 198 a.
lemmekäs 198 b.
lempeä 215 b.
lempi 198 b.
lempo 199 a.
leninki 322 b.
lennellä 199 a.
lennossa 447 a.
lennättää 53 a, 107 a.
lentelee 178 b.
lentää 199 a, 200 a.
lepattaa 225 a.
lepikko 199 b.
lepo 278 a.
leppyä 195 b.
leppä 199 b.
leppälintu 370 a.
leppäterttu 37 b, 233 b.
leski 200 a.
leskimies 462 b.
lesti 176 a.
lettosuo 199 a.
leuka 225 b.
leukahihna 174 a.
leukaluu 402 a.
leukapielet 395 b.
leukaruodot 395 b.
levennys 201 a.
levetä 201 a.
leveä 200 b.
leveähkö 196 b.
levitellä 388 b.
levittää 201 a.
levitä 140 a.
levy 18 a, 188 a, 196 a, 206 a, 322 b.
levähdyttää 68 b.
levällään 200 b.
levätä 79 a, 196b, 278b.
liata 231 a.
liedos 451 b, 452 a.
liehuttaa 228 b.
lieju 199 a, 245 a.
liekehtiä 224 a, 224 b.
liekki 202 b.
lieko 390 b.
liemen 202 b.
liemi 202 b, 364 a.
liemimalja 240 a.
liestyä 202 b.
lietsoa 203 a, 337 b.
lieve 202 a.
lieventyä 195 b.
lievittää 8 a.
liha 204 b.
lihapuoli 256 a.
lihava 179 b, 205 a.
lihdata 206 a.
lihoa 205 a, 300 a.
lihottaa 180 a.
lihta 206 a.
liian 28 a, 208 a, 505 b.
liika 208 a.
liikahdella 198 b.
liikahduttaa 275 a, 363 b.
liikahtaa 164 a, 198 a.
liikavarvas 20 a.
liikehtiä 164 a.
liikekannallepano 241 a.
liikkeellä 198 b.
liikkua 190 b, 208 a.
liikkuva 74 b.
liikuttaa 208 b.
liima 140 a
liina 154 a, 293 b, 377b, 411 b.
liinaharja 15 b.
liinakko 378 b.
liipaisin 209 a, 418 a.
liipaista 207 b.
liippi 209 a, 404 a.
liiste 194 b, 209 a.
liistealusta 355 b.
liistepohja 377 b.
liiterako 336 b.
liitoskohta 126 b, 471a.
liittää 28 a, 209b, 401b.
liitu 238 a.
liitää 207 a.
liivi 204 a, 420 a.
lika 204 a, 354 a.
likaantua 461 b.
likainen 263 a, 370 a, 461 b.
liko 204 a, 305 b.
likopuu 59 a.
lillukka 205 b.
lima 209 b, 269 a.
limppu 118 a, 254 a, 474 a.
linko 389 a.
linkku 345 b, 441 a.
linkku- 391 b.
linkkuveitsi 421 a.
linna 41 a.
linnoitus 157 a.
linnunpelätin 348 b, 448 a.
linnunpyyntikaha 349 b.
lintu 442 a, 205 a.
lintutaakka 205 b.
liota 204 b.
lipas 391 b.
lipasto 105 b.
lipettää 392 b.
lipeä 328 b.
lipoa 206 a.
lippa 155 b.
lippalakki 53 a, 122 a.
lippi 206 a.
lippo 404 a.
lippohavas 394 a.
lippu 52 b.

lipsahtaa 260 a.
lipsu 206 a.
lipsunta-alusta 140 b.
liristä 444 b, 445 a, 447 b.
listiä 200 a.
lisä 206 b.
lisätilkku 483 a.
litistää 207 a.
litteä 188 a, 194 b.
litukka 315 a.
liukas 89 a, 201 b.
liukua 271 b, 446 b.
liuskale 377 b.
liuskanen 441 b.
live 328 b.
livertää 443 a.
lohduttaa 484 b.
lohensukuinen kala 347 a.
lohi 210 a, 231 b, 436 b.
lohikäärme 421 b.
lohjeta 210 a.
lohkaista 210 a.
loikoa 492 a.
loimi 210 b.
loimitukki 149 a, 174b. 410 b.
loinen 18 b.
loinpuut 107 b, 147 a, 158 b, 497 a.
loiskahtaa 228 a.
loiskia 395 b.
loistaa 212 b, 302 a, 389 b.
loitota 282 b.
loitsia 147 a, 285 a.
loitsu 337 a.
loiva 191 a, 289 a, 488 b.
lokki 355 a, 443 b.
loma 289 a.
lomalippu 15 b.
lomassa 125 a.
lompakko 24 a.
lonkat 225 b.
lonkkaluu 501 a.
lopettaa 9 a, 212 a.
lopinpuu 210 b.
loppiainen 580 a.
loppu 3 a, 100 b, 101 a, 211 b.
loppua 212 a.
loppukappale 212 b.
lopullisesti 352 b, 498a.
loput 34 b.
lorista 445 a, 447 b.
lorisuttaa 444 b.
lorottaa 33 b.
loruta 427 b.
lotista 395 b.
lotja 15 a.
lotma 209 b.
louhikko 136 b 213 a.
loukata 1 b, 378 a.
loukkaantua 1 b, 378b.
loukkaus 1 a.
loukko 213 a.
loukku 213 b, 301 b, 355 b, 437 b.
loukuttaa 213 b.
louna 218 a, 410 b.
lounainen 205 b, 395 b.
lounas (ilmansuunta) 213 b.
lovi 278 b, 369 b.
lude 216 a, 219 a, 219b.
luha 17 b, 318 a.
luhta 216 b.
luihkata 216 b.
luimistaa 216 b.
luimistella 86 a.
luinen 216 b.
luiskahtaa 201 b.
luistaa 201 b, 446 b.
luistin 150 b.
luja 216 b.
lujasti 217 a.
lujeta 217 a.
lukea 216 a.
lukipyörä 334 b.
lukita 217 a, 418 b.
lukkari 30a, 32a, 327b.
lukko 217 a.
lukkoseppä 392 b.
lukupulpetti 259 b.
luku- ja kirjoitustaitoinen 134 a.
lulluttaa 217 a.
lumeton 297 b.
lumi 217 b, 486 a.
lumikerros 301 a.
lumimaja 374 b.
lumimyrsky 175 b, 177 b.
lumipyry 151 b, 340 b.
lumiräntä 372 b.
lumisade 457 a.
lumisohjo 215 b, 389 a, 463 a.
lumme 22 b, 23 b, 35 b, 44 b, 225 a, 330 a, 391 a, 393 a, 446 b, 485 a, 485 b.
lumpeen kukka 20 a.
lumpeen lehti 182 b.
lumppu 438 b.
lunastaa 489 b.
luo 214 a.
luoda 211 b, 217 b, 218 a, 230 a, 409 a.
luode 152 b, 218 a, 324 b, 346 b.
luokka 16 a.
luoko 218 a.
luokse 271 a.
luola 269 a, 283 b.
luona 214 a, 271 a.
luonne 422 a.
luostari 231 a.
luoti 338 b.
luotin 2 a, 194 b, 218 b, 219 a.
luotinpalikka 218 b.
luotinvitsa 218 b.
luoto 217 b.
luottaa 487 b.
luovuttaa 419 b.
lupa 193 b, 472 a.
lupaus 435 a.
lurjus 21 b.
lusikka 188 a, 219 a.
lusto 393 a.
luta 215 b.
luterilainen 369 b.
lutikka 219 a, 219 b.
luu 219 b.
luudan tynkä 54 b.
luukku 399 b.
luulla 393 b.
luultavasti 28 a, 483 b.
luunappi 156 b, 321 b.
luuta 58 a, 219 b, 234b, 477 a.
luuva 57 b.
luvata 407 a, 435 a, 466 b.
lyhde 207 b, 282 b, 394 a.
lyhykäinen 221 b.
lyhyt 220 a.
lyijy 412 b.
lyijykynä 109 a.
lykkiä 220 a.
lykätä 220 b, 385 b, 435 b, 453 b, 459 a.
lylyinen 221 a.
lypsinkiulu 221 a, 323 b.
lypsää 221 a.
lyydiläinen 221 b.
lyydin kieli 221 b.
lyyhistyä 82 a.
lyyhistäytyä 219 b.
lyödä 6 a, 36 b, 74 b, 90 b, 149 a, 209 b, 221 b, 298 b, 302 a, 306 a, 355 b, 372 a, 437 b, 460 b, 493 a.
lyödä jymyyttää 37 a.
lyödä kiinni 257 b.
lyönti 91 a, 351 b, 439 a, 509 b.
lyöntiase 186 b.
lyöttyä 296 b.
lähde 222 b, 270 b, 362 b.
lähellä 222 a, b, 225 a.
lähemmäksi 45 a.
lähestyä 222 a, 323 a.
lähettää 459 a, 459 b.
lähetä 222 a.
lähteensilmä 387 b.
lähteä 201 b, 223 a, 319a, 459 a.
lähtien 404 a.
lähtö 222 b.
läikkyä 116 a, 224 a.
läiskähtää 322 b, 335 a.
läjä 143 b, 451 a.
läjähtää 212 b, 321 b.
läjäyttää 321 b.
läkähtyä 41 a.
lämmin 224 a.
lämmittää 224 b.
lämmitä 224 b.
länget 225 a.
länsi 218 a.
läpi 222 a.
läpilautanen 31a, 222a, 332 b.
lätkyttää 277 b.
lätkyä 277 b.
lättänenä 188 a.
lätäkkö 190 b, 207 b, 216 b, 225 b, 485 b.

lävitse 118 a, 222 a.
lähättää 202 b, 203 a.
lääke 198 b.
lääkepullonen 341 b.
lääpästyä 202 b.
läävä 207 b, 224 a.
lörpötellä 103 b.
lörpöttelijä 244a, 449a.
löyhyttää 226 a.
löyly 226 a.
löytyä 225 b.
löytää 226 b.

M

maa 48 b, 231 a, 243 a, 243 b, 427 b.
maaharju 241 a.
maahinen 243 b.
maailma 89 a, 238 b, 243 a, 244 a.
maakuokka 141 b.
maalaispoliisi 466 a.
maalaispoliisin apulainen 397 a.
maalari 230 a.
maalata 156 b.
maali 156 b, 335 b.
maaliskuu 231 b.
maamuurain 65 b, 66a, 244 a.
maanantai 51 b.
maanhaltia 243 b.
maantie 329 a.
maantien rumpu 306 a.
maapallo 243 a.
maapesä 244 b.
Maarian ilmestyspäivä 17 b.
maata 227 b, 258 a, 492 a.
maatila 150 b.
maaton 18 b, 244 b.
made 226 b.
madella 463 b.
maha 228 a, 479 a.
mahalaukku 349 b.
mahla 146 a, 395 b.
maho 228 b, 465 a.
mahtua 228 b, 254 b, 414 b.
maidonkantoastia 318 b.
maila 442 b.
maima 229 a.
maine 393 a.
mainita 229 a.
maiskuttaa 235b, 243a, 277 b, 393 b.
maistaa 246 a, 285 a, 332 b.
maistella 285 a.
maistua 246 a.
maiti 103 b, 229 a.
maito 228 b, 345 a.
maitohammas 228 b.
maitohorsma 75 b.
maitopusu 25 a, 451 a.
maitopuuro 228 b.
maitovarsa 228 b.
maja 63 b, 402 a.
majakka 229 a, 229 b.
majapaikka 52 a.
majatalo 399 a.
majava 18 b.
makasiini 227 b, 228 a.
makea 227 b.
makeahko 228 a.
maksa 229 b.
maksaa 229 b, 380 b.
maksuton 28 b.
maku 228 a.
makuu 227 a.
makuukämppä 23 a.
makuulava 145 a.
maleksia 21 a.
malja 14 a, 18 a.
mallas 395 b.
mallasjauho 87 a.
malmi 332 b, 367 a, 446 a.
manifesti 231 a.
mansikka 231 a.
marhaminta 330 b.
marja 244 b, 312 b.
marjamehu 231 b.
marjaslohi 231 b.
marjaterttu 185 a.
marjavasu 24 a, 231 b.
marjikko 244 b.
markka 231 b.
markkinat 28 b.
marmori 243 a.
marraskesi 231 b.
masto 231 b, 322 b.
matala 226 a, 373 b.
matalikko 508 a.
mataloittaa 8 a.
mataloitua 8 b, 226 b.
matka 34a, 187b, 232a.
matkapassi 323 b.
matkaturkit 452 b.
matkia 43 a.
matkustajakoti 63 b.
mato 55 a, 59 a, 227 a.
matto 80 b.
maukas 227 b, 228 a.
maukku 229 a.
me 251 b.
mehevä 232 b.
mehiläinen 234 b.
mehu 395 b.
mehuton 84 b.
mekko 14 a, 298 b.
mela 233 a, 307 b.
melkein 330 a, 448 a.
melko 4 a, 501 b.
melto 230 a.
meluta 407 b.
menettää 85 b, 255 b.
mennä 223 a, 254 b, 271 b, 417 b, 462 b.
mennä naimisiin 259 a.
mennä ohitse 333 a.
mennä tainnoksiin 465 b.
meno 255 b, 363 b.
meri 233 b.
merimetso 234 a.
merkki 332 a, 433 b.
merkkituli 306 a.
merran kehä 98 b.
merranpitoaitaus 58 b.
merta 233 a, 349 b, 483 b, 493 a.
mesi 234 a.
mesiangervo 21 a
mesikenno 234 b.
mesileipä 334 b.
mesimarja 65 b, 66 a, 93 a. 244 a, 286 a.
messinki 476 b
messukasukka 361 a.
mestari 244 b.
mestata 114 a.
metri 234 b
metsikkö 235 a,
metso 151 b, 235 b.
metsä 35 b, 234b, 290a.
metsäkana 235 a.
metsälaidun 277 b.
metsämaja 229 a.
metsänhaltija 235 b, 236 a.
metsänpeto 232 b.
metsäpolku 235 a.
metsäsauna 92 b, 235b, 247 a.
metsäsika 235 b.
metsästäjä 235 b, 326a.
metsästää 236 a.
metsätön 189 b, 236a.
miehelä 237 a.
miekka 237 a, 373a.
mieleinen 11 a, 215. 238 a.
mielestä 251 b.
mieletön 78 a, 80 b, 238 a, 435 b, 466 a.
mielevä 238 a.
mieli 237 b.
mielin määrin 472 a.
mielipaha 292 a.
mielipuoli 466 a.
mielitietty 87 b, 301 a.
miellyttävä 407 a.
mieltyä 238 a.
mieluinen 238 a.
mieluummin 219 a, 300 b.
miero 238 b.
mies 237 a, 238 b, 249 b, 464 a. 466 b.
miettiä 40 a.
mihin 164 b, 171 a.
miksi 237 a, 239 a.
mikä 46 b, 163 a, 236 a, 240 a.
miliisisotilas 239 a.
miljaardin suuruinen 239 a.
miljonääri 239 a.
miljoona 239 a.
millainen 240 a, 240 b, 251 b.
milloin 151 a, 239 a.
miniä 264 a.
minkälainen 239 b, 240 a.
minkätähden 239 a, b.
minne 171 a.
minuutti 239 b.
minä 239 b.
missä 164 a, 175 a, 240 a.
mitata 241a.

miten 165 a, 240 a.
mitta 240 b.
mitäkin 237 a.
mitätön 457 a.
mitä varten 237 a.
moinen 241 b.
moiskauttaa 444 a.
moittia 134 a, 241 b.
mokoma 241 b.
molemmat 242 a.
molistella 395 a.
monenlainen 352 a.
mongertaa 377 a.
moni 242 b.
morsian 10 a, 141 a, 186 b, 264 a.
morsiusateria 141 a.
morsiusilta 485 b.
morsiusneito 22 b.
muhkuraköysi 16 b, 393 b.
muikea 246 a.
muikku 86 b, 360 a.
muisku 446 b.
muistaa 248 b.
muistella 249 a, 327 b.
muisti 248 b.
muistoksi 249 a.
muistuttaa 38 a.
muka 22 b.
mukaan 122 b, 251 b, 395 a.
mukainen 478 a.
mukana 122 b.
mulkku 104 b.
mulkut 458 a.
mullata 244 b.
multa 243 a, 245 a, 246 b, 305 a.
multakokkare 245 a.
multapenkki 419 a.
mummo 13 a, 22 b.
muna 41 b, 104 b.
munanvalkuainen 16a.
munapaistos 41 b, 95 a.
munapuoli 274 a.
munasarja 377 b.
munia 247 a.
munkki 231 a.
munuainen 73 b, 330 a.
munuaiset 156 a, 413 b, 414 a.
muodostua 362 a.
muokata 306 a, 311 a.
muona 63 b.
muonavarat 331 a.
murea 247 b.
murehtia 55 b.
murentaa 247 b, 248 a.
mureta 247 b.
murhamies 319 a.
murhe 1 a, 292 a.
murheellinen 1 b.
murista 466 a, 466 b, 509 a.
murtaa 210 a, 250 a.
murtua 210 a.
muru 248 b.
musta 248 b, 497 b.
musta apila 496 a.
mustahko 249 b.
mustalainen 440 b.
mustankirjava 249 a.
mustata 249 a.
mustikka 249 a.
mustua 249 a.
muta 199 a, 245 a, 367 a, 369 a.
mutamaa 354 a.
mutista 24 b, 26 a, 271 b.
mutka 147 b, 327 a.
mutkikas 147 b.
mutkistaa 249 b.
mutta 1 a, 12 b, 26 a, 29 b, 95 a, 268 a, 278 b, 435 a, 470 a.
mutteri 53 a.
muu 34 b, 250 b, 434 b.
muudan 50 b.
muukalainen 250 b.
muuli 246 b.
muurahainen 65 b, 164 a, 175 b, 232 b, 250 b.
muurahaispesä, -keko 164 a, 175 b, 250 b.
muurain 409 a.
muurari 348 a.
muurilaasti 196 a.
muuten 246 a, 263 b
muutoin 90 a, 246 a.
muutoinkin 89 a.
muuttaa 393 b.
muuttua 12 b, 421 b.
myhähtää 245 b.
mykkä 129 b, 262 b.
mylly 233 a, 456 b.
myllynkaha 215 a.
myllynkivi 136 a, 318b.
myllynrattaan hammas 298 a.
myllyn ruuhi 110 b, 174 a.
mylläri 81 a.
mylviä 256 b.
myrsky 251 a.
mytty 451 a, 467 a.
myydä 252 a.
myymälä 195 b, 228 a.
myymäpöytä 23 a, 489 b.
myynti 253 a.
myyrä 241 a, 251 a, 305 a.
myöhäinen 252 b.
myöhästyä 253 a.
myöhään 252 b.
myös 26 b.
myöskin 437 a.
myöten 251 b, 478 a.
myötäinen 252 b.
myötäjäiset 331 b.
myötäkarvaan 252 a.
myötämäki 252 a.
myötäsukaisin 252 a.
myötätuuli 253 a.
mädätä 62 a.
mäenrinne 253 b.
mäihä 256 a.
mäiskähdys 449 a.
mäitse 253 b.
mäki 157 a, 253 b.
mäkinen 253 b.
mäkivyöt 392 b.
mäkäräinen 254 a, 256 b, 432 b.
mämmi 89 b.
männikkö 254 b.
mänty 254 b, 303 b, 502 b.
märehtiä 255 b.
märkä 35 b, 232 b, 255 b.
märkähaava 269 a.
märkäpää 256 a.
märätä 256 a.
mäski 349 a.
mäti 163 b, 253 b.
mätipussi 256 b.
mätkiä 256 a.
mätkähtää 256a, 256b.
mättäikkö 256 a.
mättää 189 a.
mätäs 140 b, 256 a, 461 b.
mäyrä 104 b, 235 b, 254 a.
mäystin 27 b, 73 a.
määkiä 25 b.
määrä 216 a, 501 b.
määräaika 209 b, 401 a,
määrätä 241 a 260 b, 354 b, 418 b.
mökistä 256 b.
mökki 64 a, 73 b, 307a.
mökä 256 b.
mökötys 256 b.
möristä 254 a, 256 b.
möykky 118 a, 254 a.
möykyttää 256 b.

N

naakka 141 a, 271 a.
naamioitu 77 b, 393 b.
naapuri 410 b.
naarannappi 145 a.
naaras 48 a, 48 b.
naarasmetso 151 b.
naarmu 360 b.
naatti 271 a.
naava 109 a, 141 a, 271 a.
nahistua 84 b, 85 b, 351 b.
nahka 127 b, 259 a.
nahkahihna 354 b.
nahkakauppias 259 a.
nahkapeite 117 b.
nahkea 267 b.
nahkuri 259 a.
nahkurintehdas 155 b.
naida 259 a.
naimaonni 198 b.
naimaton 21 a, 75 a.
nainen 7 a, 90 a, 259 a, 259 b, 260 b, 303 a.
naisen paidan alaosa 48 a.
naisen paita 372 a.
naisenpuku 52 a, 108 a. 322 b.
naispalvelija 113 b.
naispuolinen 7 a.
naissukulainen 374 a.

naisväki 259 b.
naittaa 259 b.
nakata 220 b, 373 a.
nakella 220 a.
nakertaa 135 b, 157 b.
nalkuttaa 277 a.
nallipussonen 315 a.
napa 257 a, 276 b.
napakaira 412 a.
napaside 257 a.
napinreikä 312 a.
nappi 274 a, 335 a.
nappula 326 a.
napsahtaa 260 a.
naputtaa 321 b, 330 b.
narista 157 a, 392 a.
narskua 392 a, 486 a.
naru 152 a, 273 a, 483b.
naskali 285 b.
natista 392 a.
nato 257 a.
nauha 199 b, 273 a, 322 a, 359 a, 377 b, 379 b.
nauhakenkä 401 b.
naukua 260 b, 392 a.
naula 53 a, 257 b, 397b.
nauraa 257 b.
naurahtaa 258 a.
naureskella 258 b.
naurettava 169 b.
nauris 258 a, 275 b, 508 a.
naurishaudikas 64 a.
naurishauta 64b, 129 a.
naurisjauho 96 b.
nauriskalja 258b, 356a.
nuuriskaski 258 b.
nauriskeitto 210 a, b.
naurismehu 407 a.
nauru 257 b.
nauttia 327 a.
navetan parvi 377 b.
navetta 207 b, 425 a.
ne 83 a, 260 b.
neiti 15 a, 261 a.
neitonen 261 a, 261 b.
Neitsyt Maaria 48 a.
nelijalka 423 b.
nelijalkainen 261 b.
nelikko 230 b, 262 a.
nelinkontin 55 a.
nelipyöräinen 262 a.
nelisivuinen 262 b.
nelistää 262 a.
neljä 261 b, 262 a.
neljäkymmentä 262 a.
neljännes 262 a, 440 a.
neljäs 262 b.
neljäsataa 262 b.
neljästi 262 b.
nenä 263 a.
nenäliina 263 a, 370 a.
nenänpää 262 b.
neula 265 a, 340 b.
neulansilmä 265 b.
neulapaperi 24 a.
neulaset 303 a.
neuloa 163 b, 265 b.
neuvo 264 b.
neuvoa 264 a, 284 a, 397 b.
neuvosto 397 b.
neuvot 331 b.
neuvotella 397 b, 435b.
-ni 265 a.
nie 215 b, 267 b.
niellä 191 a.
nielu 124 a, 129 b.
niemeke 464 b.
niemi 265 b.
nihkeä 232 b.
niidet 267 a.
niin 26 a, 53 a, 95 a, 170 b, 245 a, 245 b, 263 b, 270 b, 382 b, 390 b, 421 b.
niin että 100 a.
niini 267 a, 362 b.
niinikoppa 217 a.
niinimatto 362 b.
niinipuu 196 b.
niinisäkki 167 a.
niinivihko 79 a, 489 a.
niin kauan 388 a.
niin kauan kuin 170 b.
niinkuin 159 a.
niinpä 379 b.
niisihepo 267 b.
niisikeppi 267 a.
niisipyörä 18 b.
niistää 267 a.
niitty 268 a, 273 b, 463 b.
niittyleinikki 94 b.
niittyvilla 43 a, 150 b.
niittää 154 b, 267 b.
niitäntä 154 a.
nikotella 393 a, 417 b.
nikottaa 140 b, 265 b.
nila 265 b.
nilakerros 256 a.
niljakas 201 b.
nilkkajänne 107 a.
nilkkaluu 14 b.
nimellinen 265 b.
nimeltään 260 b.
nimetön 265 b.
nimi 266 a.
nimikirjoitus 185 b.
nimimerkki 260 b.
nimipäivä 90 a.
nimismies 399 a.
nimitellä 133 b.
nimittää 133 b, 176 a.
nipistellä 277 b.
nipistää 275 b, 276 b, 340 b.
nippu 494 a.
nirkko 113 a.
nirsu 442 b.
niska 266 b, 416 a, 419 a.
niskahirsi 392 b.
nisu 266 b.
nisä 276 b.
nitoa 265 a.
nivel 267 a, 420 b.
niverä 163 b.
nivus 335 a.
no 1 a, 53 a, 95 a, 268a, 270 b.
noidannuoli 350 b.
noin 266 a.
noita 147 a, 431 b.
noita-akka 41 b.
noitua 147 a.
nojassa 500 a.
nojautua 268 a.
noki 268 a.
nokipää 298 a.
nokka 263 a, 268 a, 272 a, 363 b.
nokkahiiri 445 b.
nokkia 272 a.
nokkonen 443 b.
nopea 353 b.
nopeasti 17 b, 431 a.
nopo 183 b.
noppakivi 137 a.
nopsa 38 b, 275 a.
noro 286 a.
norssi 172 b.
nostaa 6 a, 9 b, 218 a, 269 b, 302 a.
nostelija 10 a.
nostella 270 a.
nostoavanto 270 a.
notkea 74 b, 225 a.
notkelma 209 b.
notko 209 b.
notkokohta 365 b.
noudattaa 6 a, 270 b.
noudeväki 325 b.
nousta 201 b, 269 b, 447 a.
nousu 270 b.
nuha 260 a, 320 a, 443 a, 467 a.
nuhdella 439 a.
nuhistella 271 b.
nuijapää 173 b, 232 b. 443 a.
nuija 171 a, 173 b.
nukke 249 b.
nukkua 196 b, 227 b. 463 b.
nukkumapaikka 417 a.
nukkumisaika 227 a.
nukuttaa 463 b.
numero 269 a.
nuo 271 a.
nuoli 338 b, 401 a.
nuolla 206 b, 265 a, 272 b.
nuora 66 b, 263 a, 272 b, 428 b.
nuorainen 273 a.
nuorena 273 a.
nuori 272 b.
nuorikko 242 b, 250 a.
nuoripari 242 b.
nuoriso 273 a.
nuorittaa 273 a.
nuorukainen 21 a.
nuotanveto 273 b.
nuotio 272 a, 482 b.
nuotta 22 a, 130 b, 273 a.
nuotta-avanto 230 a.
nuottakunta 273 b.
nuottamies 273 b.
nuottapyydys 249 b.
nupopää 246 b, 247 a.
nuppineula 23 b.
nuppu 106 a, 271 b.

nurin 247 b.
nurinniskoin 247 b.
nurista 277 a.
nurja 247 b.
nurkka 268 a, 375 b, 447 a, 462 b.
nurkkakivi 324 b.
nurkkaus 411 b.
nurmi 268 a, 273 b.
nurmikenttä 36 b.
nutipää 168 a.
nuttura 341 b.
nuuskata 274 a.
nuuskattava 271 b.
nuuskia 274 a.
nyhtää 135 a, 274 b, 289 b.
nykiä 277 a.
nykyinen 274 b.
nykyä 276 b.
nyljin 115 a.
nylkeä 275 a.
nyppy 256 a.
nyrjähtää 69 b, 91 a, 208 a.
nyrkki 167 b.
nyrpeissään 274 a.
nystermä 468 a.
nyt 274 b, 381 a.
nyyhkyttää 81 b.
nyytti 467 a.
nyöri 273 a, 394 a.
näet 275 a.
nähden 267 a, 433 b.
nähdä 275 a, b.
nähtävästi 278 b, 483b.
näin 266 a.
näkinkenkä 64 b.
näkymättömäksi 465a.
näkyä 275 b, 453 a.
näkö 275 b.
näköinen 91 a.
näljä 265 a.
nälkä 276 a.
nämä 276 a.
nänni 276 b.
näperrellä 444 a.
näpistin 441 b.
näppi 276 b.
näppiä 276 b.
näppylä 23 b, 448 b.
näppärä 444 b.
näpätä 277 a.
näre 178 a, 277 a.
närhi 277 a, 301 b, 395 a.
närte 277 a.
näsiä 184 b.
näveri 24 a, 260 a, 285 b, 412 a.
näykkiä 260 b, 277 a, b.
näyte 285 a.
näytepivo 285 b.
näyttää 32 b, 288 b.
näätä 170 b.

O

oas 278 b.
odelma 289 a, 508 a.
odottaa 260 a, 278 b, 500 b.
oh 279 a.
ohdake 150 a, 279 a, 279 b, 281 a, 321 a.
ohimo 154 a.
ohitse 118 a, 355 a, 391 a, 447 b.
ohjata 279 a.
ohjemies 140 a.
ohoh 3 a.
ohra 288 a.
ohukainen 281 a.
ohut 69 b, 70 a.
ohutpintainen 150 a.
ohutsyinen 70 a.
oi 1 a.
oieta 280 a.
oikea 279 b, 280 a.
oikeudet 466 b.
oivallinen 280 a.
oja 105 b, 280 a, 280 b, 365 a.
ojentautua 280 a.
ojittaa 280 b.
oka 278 b.
oksa 280 b.
oksentaa 281 a, 510 a.
oksikas 86 a, 281 a.
olas 34 a, 365 a, 406 b, 421 b.
oljaimissa 345 a.
oljensolmu 282 a.
olka 282 a.
olkahihnat 333 a.
olkapää 282 a.
olki 282 a, 282 b.
olkikatos 282 a.
olkilyhde 229 b.
olkinuora 136 a, 282 a.
olkipatja 329 a.
olla 87 b, 281 b, 283 b, 419 b, 451 b.
olla vallaton 40 b.
olla varuillaan 475 b.
ollenkaan 498 a.
olut 316 a.
oluttynnyri 316 b.
oma 282 b.
omaikäisensä 94 a.
omainen 11 a, 282 b.
omaisuus 46 b, 47 a, 90 a.
omapäinen 466 a.
omavaltainen 472 a.
omena 26 a.
omenapuu 95 a.
ometta 207 b.
omistaja 92 b.
ommel 342 a.
ommella 283 a, 342 b.
ommelreunus 319 a.
ompelukehys 319 a.
ompelulanka 267 b.
ongenkoho 328 a.
ongenkoukku 283 b.
ongen perustin 69 a.
ongensiima 356a. 391a.
onkalo 269 a.
onki 283 b, 284 a.
onkia 283 b.
onkimato 417 b, 444 b, 449 a.
onkimatoastia 149 a.
onkivapa 284 a, 420 b.
onnellinen 287 b.
onneton 288 a.
onnettomuudeksi 87 b.
onnettomuus 16 b, 293 a, 469 b.
onni 287 a.
onnitella 329 a, 334 b.
ontelo 283 b.
ontto 283 b.
ontua 146 b, 351 a.
opastaa 264 a.
opettaa 284 a.
opettaja 467 a.
opettajatar 260 a.
opetus 284 b.
oppia 284 b.
ora 285 b.
oras 78 b, 285 b, 288 a.
orava 199 b, 286 a.
ori 462 a.
orja 349 a.
orjanruusu 166 b, 167a.
orjantappura 167 a, 321 a.
orko 286 a.
orpo 11 a, 389 a.
orsi 10 b, 60 a, 199 b, 286 a, b, 302 b, 382a.
osa 33 b, 287 a, 499 b.
osasto 289 a.
osata 230 b, 463 a.
osmankäämi 408 a. 426 a.
osoittaa 288 b.
ostaa 287 a.
osua 287 b, 342 b, 463 a.
osuus 499 b.
otava 2 a.
otsa 289 a, 290 a.
otsahihna 289 a.
otsapiirto 209 a.
ottaa 28 a, 52 a, 289 b, 332 b, 364 b, 477 a.
ottopoika 290 a.
ottotytär 290 a.
outo 471 b, 487 a, 487a.
ovela 290 b.
ovelasti 209 b.
ovenripa 137 b.
oventäyte 136 a.
ovi 464 b, 484 a.

P

-pa, -pä 16 b, 18 b, 100 a, 421 b, 435 a.
paahtaa 335 a, 371 b. 422 b.
paali 335 b.
paalu 412 a.
paarma 218 b, 336 a.
paasto 411 b.
paastoaika 343 b.
paastona kielletty 10b.
paastoruoka 343 b.
paastota 343 a.
paastoton aika 10 b, 128 a.
paatsa 496 a.
paatsama 295 a.

paatsaman marja 171b.
paeta 291 a, 463 b.
paha 111 a, 291 b, 292 a, 370 a, 371 a.
pahainen 168 b.
pahansuopa 461 b.
pahantekijä 313 b, 421 b.
pahasti 293 a.
pahentaa 292 a.
pahentua 292 b.
paheta 62 a.
pahka 221 a, 292 b, 296 a.
pahla 366 a.
pahna 304 a.
pahnat 201 a.
pahoin 292 a.
paholainen 111 a, 119 b, 234 b, 236 a, 291 b, 292 a.
pahuus 293 a.
paikata 144 a, 293 b.
paikka 70 a, 144 b, 209 a, 293 b, 386 a, 421 a, 432 b.
paikoillaan 7 b.
paimen 293 b.
paimenmatara 430 b.
paimentaa 294 a.
paimentorvi 457 b.
painaa 294 a.
painava 36 b.
painetti 399 b.
painia 20 b.
paininpuu 27 b.
painipuu 294 a.
paino 57 a, 466 a.
painostaa 294 a.
painua 294 a.
painua kokoon 370 b.
paise 14 a, 23 b, 292 b, 294 a.
paiskata 302 b.
paistaa 120 a, 302 a, 422 b.
paisti 418 b.
paistikas 302 a, 303 a.
paistinpannu 355 b.
paistinpelti 206 a.
paistua 302 a.
paita 225 a, 293a, 394a.
paitsi 158a, 280b, 294a.
paja 294 b.
paju 197 a, 295 a, 325a, 350 a.
pajunkissa 191 b.
pajunkuori 301 a.
pajunnorkko 17 a.
pajunoksa 17 a.
pajunvarpu 17 a.
pajupensas 350 b.
paketti 295 a.
pakina 291 a.
pakka 451 a.
pakkanen 295 a.
pako 291 b.
pakottaa 264 a, 296 a, 418 b.
paksu 40 b, 43 a, 43 b, 377 a.
paksuhko 44 a.
paksuta 43 b.
pala 158 a, 296 a.
palaa 296 a, 363 a.
palaa pohjaan 335 a.
palaneen haju 331 b.
palanen 296 b.
palatsi 41 a.
palella 180 a.
palikka 326 a, 335 b.
paljas 265 b, 297 b.
palje 237 a, 297 a.
paljin 298 b.
paljo 508 b.
paljonko 236 a.
palkinto 257 b.
palkita 258 a.
palkka 71 b, 297 a, 366 a, 422 a, 499 b.
palkkautua 303 a.
palkki 190 a.
palkkikatto 436 b.
palkkio 257 b, 297 a.
palko 297 a, 315 a.
palkollinen 297 b.
palle 101 a.
pallo 108 b, 241 a, 377 a.
pallokartta 377 a.
palloleikki 420 b.
pallonvartija 109 a.
pallopeli 73 b.
palmikko 112 a, 297 b.
palmikkonauha 112 b, 154 b.
palmikoida 322 a.
palmikoitu 350 a.
palmusunnuntai 17 a.
palo 119 a, 168 b, 297b.
paloitella 158 b, 198 a, 313 b.
palokärki 185 a, 235 b, 298 a.
palorakko 485 b.
palosahrat 298 a.
palpakko 482 b.
palpakkolaji 288 a.
palsta 303 a.
palttina 298 a.
palttinakäärö 298 a.
palvelija 29 b, 349 a, 393 a.
palvelijatar 77 b, 185 b.
palvella 393 a.
pamahdus 302 b.
pamahtaa 298 b.
pamauttaa 450 b.
pamppu 258 b.
panetella 411 a.
paneutua 487 b.
pankki 14 b.
pankko 200 a.
panna 12 a, 92 a, 193 b, 260 b, 298 b, 349 a, 364 b, 380 b, 402 a, 487 b, 508 a.
pannukakku 182 b, 281 a.
pannurieska 473 b.
pantti 418 a.
paperi 23 b.
papero 13 a.
papinrouva 232b, 300a.
pappi 15 b, 299 b.
parantaa 144 a, 300 a, 398 a.
parantua 300 a, 328 a, 398 a.
paras 300 a.
parastaikaa 381 a.
paratiisi 366 a.
parempi 300 b.
parhaillaan 300 a.
pari 336 a.
pariton 208 a.
parittain 336 a.
parka 353 a.
parkki 301 a.
parras 300 b.
parraton 147 b.
parru 14 b.
parsi 286 a, 286 b, 300 b, 420 b.
parta 14 a, 15 a, 23 a.
partakarva 58 a.
partaveitsi 21 b.
parveke 14 a, 53 b.
parvessa 109 b.
parvi 11 a, 35 a, 301 b.
-pas, -päs 420 a.
paslikka 15 b.
pasma 336 b.
pata 117 a, 290 a, 328 b, 476 a.
patahaarukka 463 b.
patiini 20 b, 326 b, 401 b.
patja 386 a.
pato 322 b, 374 b.
patsas 150 b, 302 b.
patti 24 b, 292 b.
patvaska 140 a.
patvi 179 b, 290 b, 508 b.
paukahtaa 212 b.
paukaus 402 a.
paukauttaa 437 b, 450 b.
paukkina 303 a.
paukku 302 b.
paukuttaa 210 b.
paula 291 b, 356 a, 382 a, 382 b.
pehku 304 a.
pehkut 201 a.
pehmentyä 84 b.
pehmetä 304 a.
pehmeä 230 a, 303 b, 480 a.
pehmitteet 61 a.
pehmittää 304 a.
peili 421 a.
peite 115 a, 278 a, 326 b.
peitota 156 a.
peittää 91 a, 116 b, 205 b.
pelastaa 305 a, 319 b, 397 b.
pelastua 320 a.
pelehtiä 495 b.
pelikortti 110 b.
pelivuoro 150 a.
pelkkä 504 b.
pelkuri 476 b.

pellava 305 b, 458 b.
pellavakangas 298 a.
pellavalanka 459 a.
pellavalikopuu 230 a.
pellavaloukku 213 b.
pellavannuppu 448 b.
pellavapio 305 a, b, 363 a.
pellonsarka 326 a, b.
peloitella 57 a, 475 a.
peloittaa 84 a, 135 b, 341 b, 348 b.
peloittava 400 b.
pelokas 84 a.
pelti 420 b.
pelto 305 a, 326 a, 342 a.
peltohatikka 448 b.
peltohiiri 244 a.
pelut 370 b.
pelästyä 84 a, 348 b, 475 a.
pelätä 475 a.
penger 305 b.
penkki 19 b, 195 b, 332 b, 391 b.
pensas 175 b, 256 a, 305 b, 449 b, 450 a.
pentu 324 b.
perata 306 a, 337 a.
perhe 306 a.
perhonen 13 a, 209 a, 507 b.
perhostoukka 66 b.
perintö 260 a.
perjantai 320 a.
perma 463 a.
permanto 196 a.
permu 437 a.
perna 208 a, 347 b.
persamukset 307 a.
perse 306 b.
perseen puolikas 74 b.
peruna 111 a.
perunajauho 96 b.
perunanmummu 113 b.
peruuttaa 307 b.
perä 307 a, b, 324 a.
perämies 391 b.
peränurkka 37 b, 305b.
peräsikko 447 a.
peräsin 368 a.
perästä 318 b.
peräsuoli 307 a.
perätuhto 308 a.
perätysten 42 b.
perätön 305 b.
perävitsa 308 a.
peräyttää 253 a, 320 b.
peräytyä 253 a.
peseytyä 308 b.
pesijä 308 b.
pesiä 325 a.
pestä 308 a.
pesuastia 186 b.
pesukarttu 308 b, 335 b.
pesukaukalo 110 b.
pesutiinu 25 b.
pesuvati 449 b.
pesä 293 a, 308 a, b.
pesäleikki 142 a.
pesäluola 269 a.
petkel 308 a, 308 b.
petkuttaa 285 a.
petoeläin 422 b.
petos 93 a.
petroli 109 a.
pettymys 93 a.
pettyä 247 a.
pettää 244 a, 250 a, 259 b.
petäjä 254 b, 265 b, 303 b.
peuhata 375 a.
peukalo 304 a.
peura 303 b.
pian 431 a.
pidentää 28 b.
pidot 14 b, 22 b, 321 a, 442 b.
pidättää 10 b, 310 b.
piehtaroida 311 a.
pieksusaapas 445 b.
pieksää 36 b, 303 b.
pieles 402 b.
pieli 311 a.
pielus 311 a.
pienetä 77 b.
pieni 69 b, 70 a, 77 a, 311 b, 313 a.
pienikokoinen 370 a.
piennar 234 a, 311 b.
pienoinen 469 a.
pientare 234 a.
pierrä 312 a.
pieru 311 b.
piestä 311 a, 355 b.
Pietari (kaupunki) 321 a.
pietarilainen 321 b.
pietarinpaasto 303 b.
pietarinpäivä 303 b.
piettiö 274 a.
pietä 499 b.
piha 312 a, 425 a.
piharatamo 34 b.
pihatähtimö 113 a, 275 a.
pihdit 320 b, 389 a, 394 a, 401 b.
pihistä 312 b.
pihka 178 b, 214 a, 312 b, 367 b.
pihlaja 312 b, 371 a.
pihti 441 b.
pii 320 b.
piika 77 b, 113 b.
piikitön 321 b.
piikivi 281 a.
piikki 313 a, 320 b, 396 b, 445 a.
piilossa 304 b.
piilottaa 304 b.
piilotusleikki 418 a.
piipittää 321 a.
piippu 320 b, 438 b.
piipun koppa 446 a.
piirakantäyte 260 b.
piirakka 104 a, 104 b, 120 a, 146 b, 154 a, 321 a, 337 b.
piirakkakaaveli 499 a.
piirakkaleivokset 401a.
piiras 259 b.
piiri 9 a, 158 b, 412 a, 439 b.
piirileikki 397 a.
piirto 321 a, 491 a.
piirtää 158 b, 321 a, 334 b.
piiska 171 a, 322 a.
piiskuttaa 321 a.
piispa 11 a.
piitön 321 b.
pikari 14 a.
piki 499 a.
pikilanka 17 a, 102 a.
pikilappu 495 b.
pikkarainen 313 a.
pikkuryssä 332 b.
pila 411 b.
pilaantua 356 a.
pilata 398 a.
pilautua 295 a, 332 b.
pilautunut 110 a.
pilkahdella 313 b.
pilkata 490 b.
pilke 364 a.
pilkkoa 198 a, 313 b.
pilkku 313 a.
pilkoittaa 313 b.
pillahtaa itkuun 371 b.
pillike 321 a.
pillomus 313 b.
piloillaan 260 a.
pilppu 442 a.
pilppuleikki 421 a.
pilttuu 400 a.
pilvi 313 b.
pilvinen 314 a.
pilvipoutainen 101 b.
pilvittyä 314 a.
pimeä 314 a.
pingoittaa 304 b, 318a.
pino 314 b.
pinta 314 b, 363 b.
pintakoriste 52 a.
pintalauta 19 b, 55 b.
pio 316 a.
piparkakku 334 b.
pirakka 352 a.
piristä 314 b.
pirkka 321 b.
pirskauttaa 21 b.
pirta 17 a.
pirtti 307 a, 388 b.
piru 16 b, 199 a, 292 a, 445 a.
pisara 108 a, 315 a, 432 b, 440 a.
pisaroida 441 b.
pistellä 272 a, 413 a.
pistin 399 b.
pistinmiekka 398 b.
pistos 5 a.
pistäytyä 444 a.
pistää 6 a, 44 b, 268 b, 344 a, 363 a, 413 b, 415 a, 432 b, 444 a.
pitketä 315 b.
pitkin 251 b, 252 b, 315 b, 316 a.
pitkinpäin 309 b.
pitkospuu 243 a, 429 a, 429 b.

pitkulainen 316 a.
pitkä 315 b.
pitkä aika 85 a.
pitkähkö 315 b.
pitkälti 316 a.
pitkäsiima 232 b, 332b, 382 b.
pitkävihainen 316 a, 488 b.
pitkään 315 b, 316 a.
pituinen 309 b.
pituus 309 b.
pituussuuntaan 309 b.
pituutta 316 a.
pitäjä 496 b.
pitää 216 a, 219 b, 309 b, 310 b.
piusta 316 a.
plutoona 422 b.
pohja 324 a.
pohjaliippi 184 a.
pohjanahka 324 b.
pohje 253 b, 305 a.
pohjimmainen 324 a.
pohjoinen 324 a.
pohjolan vanamo 482a.
pohkeet 324 b.
pohmelo 333 a.
pohtaa 339 b.
poika 21 b, 324 b.
poikamies 75 a.
poikanen 230 b.
poikapuoli 325 a.
poiketa 417 b.
poikia 106 b, 107 b, 325 a.
poikittain 325 a, 328 a.
poikki 325 a, 328 a.
poikkipiena 266 b.
poikkipuu 61 a, 327 b.
poikue 325 a.
poimia 124 a, 325 a.
pois 94 b.
poistua 282 b, 463 b.
poliisi 326 a.
poliisikonstaapeli 55 b.
poljin 406 b.
polkea 326 a, 435 b.
polku 438 a.
poloinen 173 b.
polskahdella 23 b.
polskahtaa 25 a.
polttaa 152 a, 326 b, 335 a, 363 a.
polttaa tupakkaa 177b.
polttiainen 326 b.
polvenlumpio 230 b, 327 b.
polvenpää 327 a.
polventaive 131 b, 132 a.
polvi 147 b, 327 a.
polvihihna 329 b.
ponnautella 80 b.
ponnistella 371 a.
pora 24 a, 25 b, 349 a, 412 a.
pore 328 a, 445b, 465 a.
porista 24 b.
porkan alapää 123 b.
porkkana 242 b.
poronjäkälä 139 a.
porras 328 a, 402 b.
porsas 20b, 324b, 330a.
porstua 385 a.
portaat 31 a.
portti 497 b.
poski 364 a, 402 a.
poskihammas 19 b.
poskiparta 14 a, 23 a.
poskipäät 88 a.
posti 328 b.
potkaista 329 a.
potkia 329 a.
potkiminen 21 b.
potkinavanto 307 b.
potkintapallo 140 b.
potku 329 a.
potkuri 329 b.
pouta 330 b.
povari 53 a.
povi 324 a, 330 b.
prenikka 334 b.
prissakka 332 b.
proomu 405 b.
pudistaa 336 b, 338 a, 388 b.
pudistella 468 b.
pudota 132 b, 192 a, 295 b. 396 a.
pudottaa 66 b, 67 b, 396 b.
puhaltaa 336 b, 337 b, 438 a.
puhdas 337 a, b, 442 b.
puhdistaa 306 a, 337 a, 382 a, 443 b, 457 a.
puhe 291 a.
puhemies 183 a, 412 a,
puhjeta 337 a.
puhkaista 337 a.
puhtaasti 337 a.
puhua 14 a, 17 b, 94 a, 229 a, 291 a, 347 a, 417 b.
puhua unissa 465 b.
puida 74 a, 149 a, 337b, 427 b.
puidenuitto 307 b.
puijata 244 a, 285 a.
puikahtaa 446 a.
puikko 22 b, 338 a, 401 b.
puinen 338 a, 342 a.
puintihuone 57 b.
puistaa 336 b.
puittaa 338 a.
puitteet 351 a.
pujottaa 336 b.
pukea 158 b, 394 b, 409 b.
pukeutua 394 b.
pukki 155 a.
puku 336 a, 438 a.
pula 118 a.
pulahtaa 341 b, 445 b.
pullo 24 b, 52 b, 162 b, 338 a, 396 b, 397 a.
pulmunen 364 a.
pulska 420 a.
pumpuli 479 a.
pumpulinen 24 a.
puna- 359 a.
punainen 369 b.
punainen pumpulikangas 169 a.
punajuurikas 52 b, 412 b.
punakka 483 a.
punaruskea 361 a.
punastua 370 a.
punatulkku 371 b.
punertua 370 a.
punnita 488 a.
punnus 54 b.
punoa 339 a.
punoittaa 370 a.
puntari 16 a.
puola 137 b, 397 b.
puolanterttu 24 a.
puolennaulanpainoinen 339 b.
puolenruplan raha 330 b.
puolentaa 339 b.
puolesta 424 b, 433 b.
puoleta 339 b.
puoli 340 a, 447 b.
puolikenkä 326 b.
puolikopeekkainen 56 b.
puolipohja 323 a, 340b.
puolipäivä 248 a.
puolipäivä-ateria 248a.
puolisko 340 a.
puoliso 238 b.
puolitoista 340 a.
puolivalkea 327 a.
puoliyö 340 b.
puoltaa 329 a, 340 a.
puolue 447 b.
puolukka 24 a.
puolustaa 419 a.
puoti 195 b.
purilaat 496 b.
puristaa 132 a, 207 a.
purje 336 b.
purjehtia 6 a, 494 b.
purkaa 341 a, 358 a, 361 a, 368 b.
purnu 29 a, 215 a, 341 a, 418 b.
puro 280 a.
purolohi 436 b.
purra 340 b, 415 a.
purskahtaa 82 a.
purtilo 110 b.
puru 303 a.
pusero 113 b, 144 b, 145 a, 374 a.
pusertaa 141 b, 207 a, 250 a, 253 a, 341 b.
puskea 24 b, 341 a, 509 a.
puskevainen 90 a.
puskusilla 341 b.
putki 113 a.
putkikasvi 25 a.
puu 341 b, 432 b, 472 b.
puuduttaa 278 b.
puukanki 107 a.
puukara 388 b.
puukko 481 a.
puumerkki 185 b.

puunuija 171 a, 441 a, 446 a.
puuro 81 a, 112 b, 161 b, 336 b.
puuseppä 400 b.
puuta 342 a.
puutadikko 342 a.
puutarha 373 b.
puute 83 a 274 a.
puutiainen 184 b.
puutua 251 a.
puutulppa 452 b.
puuvillainen 372 a.
puuvillakangas 75 a.
puuämpäri 349 b
puuöljy 343 a.
pyhiinvaeltaja 400 b.
pyhimyksenkuva 37 a 88 b, 278 a.
pyhimys 463 a.
pyhä 334 b, 343 b.
pykimä 115 b.
pykälä 278 b, 343 a, 369 b.
pyllistää 251 a.
pylly 307 a.
pylväs 302 b.
pyrkiä 428 a.
pyrstö 84 b.
pyry 450 b.
pyrytä 151 b, 341 a,
pyrähtää 348 b, 349 a.
pyssy 286 b, 344 a, 376 a, 428 b.
pyssynperä 213 a.
pysty 344 a.
pystyaita 434 a.
pystynenä 178 a.
pystypatsas 146 b.
pystypuu 265 a.
pystyssä 27 b 442 a.
pystyttää 344 a.
pysyä 344 b.
pysähtyä 309 a, 380 b.
pysäyttää 310 b.
pytty 25 a.
pyy 305 a, 344 b.
pyydys 22 a, 214 a, 233 b.
pyydystäjä 344 b.
pyyhe 186 b.
pyyhkiä 70 b, 343 a.
pyyhkäistä 70 a.
pyykki 25 b, 399 b.
pyynti 103 b, 344 b.
pyyntiaika 38 a, 309 a.
pyypilli 321 a.
pyytäjä 344 b.
pyytää 176 a, 182 b, 271 b, 295 b, 331 b, 333 b, 344 a, 345 a, 435 b, 438 a.
pyytää armoa 242 a.
pyöhtää 147 a.
pyöreä 41 a, 158 a, 345 b.
pyöritää 345 a, 433 a.
pyöriä 339 a, 345 a, 487 b.
pyörre 283 a, 345 b, 497 a.
pyörryttää 38 a.
pyörtyä 37 b.
pyöryläinen 345 b.
pyörä 129 b, 147 b, 158 b, 352 b.
pyörähtää 339 a.
pyöränkappa, -rumpu 438 a, 452 b.
pyöräpari 391 b.
pyöräyttää 338b, 345b, 399 b.
pähkinä 286 a.
päihtyä 484 a.
päin 316 b.
-päinen 317 a.
päistär 347 b, 155 a.
päitset 346 a.
päivettyä 346 a, 346 b.
päivä 346 a, 366 b.
päiväjumalanpalvelus 277 a.
päivällinen 248 a.
päivällislepo 346 b.
päivällisuni 278 a.
päiväläinen 365 b.
päivänkakkara 25 b, 363 b.
päivänpaiste 346 b.
päiväseltään 347 a.
päiväsydän 346 b.
päivätyö 346 b.
pälvi 347 a.
päre 194 b, 195 a, 347 a, 416 b.
pärehalko 307 b.
pärekori 24 a, 194 b, 491 b.
pärepihti 412 b, 441 a, 452 b.
pärepuulohko 307 b.
päristin 371 b, 437 b.
päristä 347 b.
pärpättää 301 a, 347 b.
pärskyä 21 b, 53 b.
pässi 19 b, 20 a, b.
pätevä 345 b.
pää 3 a, 147 b, 268 a, 316 b, 460 a.
päähine 64 a, 146 b, 149 b, 241 a, 323 a, 396 b, 439 b.
pääkallo 317 b.
pääkampa 56 a.
pääkkäin 268 b.
päälaki 318 a.
pääliina 319 a.
päällekkäin 318 a.
päällikkö 105 b.
päällimmäinen 318 a.
päällinen 306 b, 318 a.
päällitse 318 b.
päällys 149 b, 348 a, 413 a.
päällyskenkä 149 a.
päällystakki 298 b.
päällysvaate 59 b, 117 b.
päällä 317 b.
päällään 311 a.
päältä 318 b.
päänahka 319 a.
päänalainen 311 b, 319 a.
päänkoru 323 a.
pääovi 366 a.
pääportaat 300 b.
pääpuoli 320 a.
pääraha 311 b.
päärme 101 a, 319 a.
pääseminen 312 a.
pääsiäinen 508 b.
pääsiäissuudelma 76 a.
pääsiäisviikko 412 b.
pääskynen 320 b, 405a.
päästellä 361 a.
päästä 319 a, 201 b, 320 a, 327 b, 405 a.
päästäinen 445 b.
päästää 193 b, 319 b, 370 a.
päästää irti 123 b.
päätellä 332 a.
päättyä 212 a, 333 a.
päättää 212 a, 354 b.
pääty 289 a.
päätylaudat 323 b.
päätyseinä 289 b.
päätyviilo 150 b, 395 b, 429 b.
päätyä 305 b, 316 b, 342 b.
päätös 331 b.
pöhöttää 336 b.
pöhötys 337 a.
pölistä 348 b, 435 b.
pölkky 338 b, 448 a.
pöllö 39 b, 58 b, 456 a.
pöly 348 b, 435 b.
pönkkä 349 a, 450 a.
pönttö 468 a.
pöristä 24 b, 26 a, 26 b.
pöyheellään 155 b.
pöyhiä 383 b.
pöytä 23 a, 400 b, 489 b.
pöytäliina 73 b, 343 b, 391 b, 392 b.

R

raahata 303 b, 355 a.
raajarikko 267 a, 466b.
raaka 368 b, 454 b.
raakapuu 350 b.
raakkua 57 a.
raami 350 b.
raapeutua 368 a.
raapia 360 b, 366 b.
raasi 110 b.
raastaa 366 b.
raastin 461 b.
raataa 366 b.
raato 290 b, 353 b, 442 b.
rae 349 b, 441 b.
raha 29 b, 382 b.
raha-asia 52 a.
rahakukkaro 153 b.
rahaleikkiväline 433 a.
rahapantti 418 a.
rahapeliväline 345 b.
rahi 391 b.
rahje 350 a.
rahka 366 a.
raikas 352 a.
railo 44 b, 60 a, 306 b.

rainta 349 a, 354 b.
raippa 364 b.
raiskata 258 a.
raita 350 a.
raitainen 39 b.
raitio 326 b, 356 a.
raivata 306 a, 366 b.
raivata pois 96 b.
raja 350 b, 412 a.
rakas 11 a, 104 b, 215b, 406 b.
rakastaa 11 a, 219 b, 410 b.
rakastua 238 a, 302 a.
rakennus 80 a, 329 a.
rakentaa 401 a.
rakkaus 198 b.
rakko 20 a, 350 b.
rako 211 b, 401 b, 474 b.
rakovalkea 272 a.
rakuuna 35 b.
rampa 351 a.
rangaista 259 b.
rangaistus 31 a.
rankasti 351 a.
ranne 135 b.
rannerengas 22 b.
ranta 244 b, 351 a, 417 a, 508 a.
rantaheinä 209 b.
rantapuomi 478 b.
raollaan 211 b.
rapakko 216 b.
rapistella 363 a.
raportti 351 b.
rapsu 351 b.
rapu 350 b.
rasahduttaa 349 a.
rasi 119 a, 352 a.
rasia 153 a, 471 b.
raskaasti 37 a, 41 a.
raskas 31 a, 36 b, 145 a.
rastas 36 a, 352 b, 360 a.
rasti 491 a.
rasva 232 a, 352 a, 443 a, 496 a.
ratas 147 b, 158 b, 352 b.
ratisee 156 b.
ratkaista 354 b, 411 a.
ratketa 352 b, 361 a.
ratkoa 361 a.
ratsain 352 b.
raudanlehti 353 a.
raudusjää 429 b.
rauduskoivu 119 a.
rauhallinen 393 b.
rauhallisesti 398 a.
rauhanen 353 b.
raukaisee 225 b.
raukka 353 a, 368 a.
rauta 353 a.
rauta-antura 436 b.
rautahanko 490 a.
rautakala 150 a.
rautakanki 211 b.
rautakoura 391 b.
rautalanka 334 b.
rautalapio 419 a.
rautamuta 367 a.
rautapuikko 412 a.
rautarengas 392 a.
rautasilinteri 53 a.
rautatappi 320 a.
rautatuppi 474 b.
rautu 436 b.
ravia 31 a.
ravintola 55 b, 63 b, 437 b.
ravistaa 338 a, 388 b.
ravistella 303 b, 438 b.
reenkorit 155 a.
reennokkasuojustin 155 b.
rehellinen 331 a.
reidenjuuri 267 a, 354b.
reikä 213 a, b.
reikälasta 222 a, 332 b.
reikätuoli 400 a.
reipas 18 b, 242 b.
reisi 225 b, 354 b.
reisivitsa 2 b.
reki 126 b, 152 a, 354 a, 364 a, 447 a.
rekiryijy 156 a.
rengas 149 b, 354 b.
renki 113 a.
repale 202 b.
repiä 274 b, 353 b, 360 b, 366 b.
repo 354 a.
reppu 135 a, 155 b, 407 b.
repäistä 354 b.
retelit 364 a.
retiisi 354 a.
retikka 372 b.
reuna 284 b, 351 a, 355 a, 417 a.
reunapuu 329 b.
reunimmainen 351 b, 355 a.
reunus 101 a, 110 a.
revennyt kohta 333 b.
revetä 353 b.
revolveri 201 a.
revontulet 355 a.
reväistä 352 b.
riekale 202 b.
riemu 89 b.
rientää 201 b.
riepottaa 355 a.
riepu 357 b, 438 b.
rieska 147 a, 356 a.
riihi 360 b.
riihikola 453 b.
riimu 346 a.
riimunvarsi 330 b.
riipiä 360 b.
riippua 357 b.
riistäytyä 371 a.
riistää 135 a.
riisua 27 a, 67 a, 194 a.
riita 75 a, 360 b, 398 b, 420 a.
riitaantua 398 a.
riite 444 a.
riittää 34 b, 35 b, 203a, 362 a, 460 b.
riivatun 30 a.
riivinrauta 461 b.
rikas 19 a.
rike 356 b.
rikka 248 b, 435 b.
rikkaruoho 66 a, 155 a.
rikki 356 a.
rikkikuppi 356 a.
rinkilä 157 b.
rinnakkain 355 a, 356 b.
rinne 298 a.
rinnustin 357 a.
rinta 276 b, 371 a.
rintakappale 57 a.
rintakehä 371 a.
rintalasta 68 b, 371 a.
rintama 52 b.
rintamus 356 b.
rintasolki 22 a.
rintaverkko 356 b.
ripa 370 a.
ripeä 353 b.
ripotella 388 b.
ripottaa 315 a, 357 b.
rippunen 441 b.
ripsi 357 b.
ripsu 242 b, 355 b, 357 b.
ripuli 301 b, 333 a.
ripustaa 358 a.
risa 202 b.
risahtaa 352 b, 362 b.
risteys 126 b, 364 a.
risti 358 a.
ristikkoalusta 317 b.
ristinmerkki 358 a, b.
ristinnostojuhla 412 b.
ristivanhempi 172 a.
ristiäiset 359 a.
risu 359 b.
risuaita 287 a, 396 a.
ritilä 395 a.
ritistä 156 b, 352 b.
riuhtaista 354 b.
riuhtoa 303 b, 359 b.
riuku 10 b, 392 b, 420b.
riusa 332 a.
rivakka 353 b.
rivi 389 a.
rivimies 372 b.
rivittäin 360 a.
rohdin 159 b, 294 b, 296 a, 369 a, 458 b.
rohka 360 b.
rohkea 393 b, 462 b, 466 b.
rohtiminen 161 a.
rohtuma 243 b.
roikkua 355 a.
roiskahtaa 24 b.
roiskua 21 b.
rojahtaa 363 a, b.
rokko 287 a, 411 b.
rokonarpinen 363 a, 371 b, 373 b.
romu 368 a.
ropistella 363 a.
roska 303 a, 368 a, 435 b.
roskata 442 a.
rosoinen 387 a.
rosvo 232 a, 364 b.
rotko 466 a.
rotta 158 a, 251 a, 364 b.

rotu 362 b.
rouhia 365 a, 411 b.
rousku 371 a.
routa 364 b.
rouva 15 a.
rove 361 b.
rovio 363 a, 482 b.
ruhjoa 250 a.
ruho 452 b, 457 a.
ruis 367 b.
ruiskuttaa 53 b.
ruisrinkeli 147 a.
ruisrääkkä 367 b.
rukkanen 131 b.
»rukkaset» 10 b.
ruko 66 b, 405 a.
rukoilla 242 a, 329 a.
rukous 230 b.
rukoushetki 241 b.
rukoushuone 439 b.
ruma 450 b.
runnella 76 a.
runsaasti 432 b.
runsasjuurinen 40 b.
runsasteräinen 429 b.
ruohoton 147 b, 190 b.
ruoju 350 b.
ruoka 415 a, 415 b.
ruokala 63 b.
ruokalaji 459 b.
ruokatavara 63 b.
ruokatorvi 123 b, 415 b.
ruokaväli 415 b.
ruokkia 415 b.
ruoko 368 b.
ruopio 368 a.
ruoska 171 a, 322 a.
ruoste 369 a.
ruostua 369 a.
ruoto 219 b, 368a, 395b.
Ruotsi 369 b.
rupeama 483 b.
rupi 367 a.
rupla 367 a.
rusahdutella 209 b.
rusahtaa 364 b, 367 b, 370 a.
rusentaa 247 b, 253 a.
ruskaa 370 a.
ruskea 25 b, 110 a, 161 a, 369 b.
ruskettua 370 a.
rusko 24 b, 421 b.
rusto 365 a.
rutistaa 253 a.
rutkahtaa 364 b, 370 a.
ruttotauti 243 a.
ruukku 167 a, 290 a.
ruumen 173 a, 254 a, 370 b.
ruumis 172 a, 325 b, 452 b, 457 a.
ruumisarkku 56 b, 370 b.
ruuna 286 b.
ruununvouti 91 a.
ruusu 166 b, 364 a.
ruutana 109 a.
ruuti 328 b.
ruutipahka 328 b.
ruutu 22 b.
ruuviavain 290 a.
ruveta 201 b, 367 a, 403 a, 419 b, 428 a, 459 a, 471 b.
ryhistyä 370 b.
ryhtyä 29 a, 367 a, 403 a, 428 a, 459 a, 471 b.
ryijy 156 a.
rykiä 63 b, 370 b.
rykmentti 326 a.
rynnäs 371 a.
rypemispaikka 370 b.
ryppy 369 b.
rypyttää 504 a.
rysilläpyyntipaikka 233 b.
rystynen 186 b, 371 a.
rysä 233 b.
rysänaitajono 37 b.
rytö 151 a.
ryyni 411 b.
ryyppy 368 a.
ryypätä 371 a.
ryysy 355 b.
-ryömin 150 a, 151 a.
ryömiä 371 a.
ryöstää 57 a, 135 a, 366 b.
ryöväri 364 b.
rähistä 371 b.
rähjä 168 b.
rähmä 345 b, 360 a.
räimäys 371 b.
räiskyä 21 b.
räiskähtää 335 a, 371b.
räiskää 331 a, 352 b.
räjähtää 362 b.
räkä 209 b, 372 b.
räkättää 64 a, 360 a, 372 a.
rämistä 363 b, 371 b.
ränkyä 372 a.
räntä 372 a.
räpiköidä 372 a.
räpistellä 326 b.
räpylä 185 a, 376 a.
räpytellä 437 b.
räpyttää 206 a, 239 a.
räpäyttää 205 b.
räsy 355 b.
räsähtää 371 b.
rätistä 331 a, 347 b, 349 a, 362 b.
rätti 438 b.
räystäs 260 b, 372 b.
räystäskokka 177 b.
räystäskouru 421 b.
rääkyä 157 b, 360 a, 371 b, 443 a.
rääppä 345 b.
rääsykimppu 393 b.
räätäli 328 b, 394 b.
röhkiä 372 b.

S

-s 420 a.
saada 327 a, 342 b, 403 a, 492 b.
saakka 118 a, 404 a.
saalis 404 b.
saamaton 461 b.
saanti 404 b.
saapas 121 b, 404 b, 438 b.
saappaanpäällinen 306 b.
saappaanvarsi 438 b.
saapua 203 a.
saareke 405 a.
saari 404 b, 409 b.
saarikko 405 a.
saarna 333 b.
saastainen 290 b.
saattaa 101 a, 252 a, 405 a, 459 a, 495 b.
saattoväki 252 a, 252b.
saattue 325 b.
saavi 153 b.
saavuttaa 402 b, 423 a.
sadas 373 a.
sade 407 b, 465 b, 489a.
sadin 301 b, 355 b.
saeta 295 a.
saha 313 a, 419 b.
sahajauho 285 a, 313 a.
sahapukki 155 a.
sahrat 2 b, 298 a, 322b.
sahuri 313 b.
saippua 246 a.
sairaala 20 a.
sairas 20 a, 44 a, 111 a, 128 b, 496 a.
sairastaa 129 a.
sairaus 83 a.
saita 392 b, 428 a.
saivar 374 a, 439 a.
sakara 373 b.
sakea 373 b.
sakka 10 b, 349 a, 374a, 407 a.
saksalainen 54 a.
sakset 270 b, 394 a.
salaa 304 b.
salainen 304 b.
salaisuus 381 b.
salakka 374 b.
salama 451 b.
salko 375 a, 420 b.
sallimus 411 a.
salmi 44 b, 375 a.
salo 375 a.
salpa 326 a, 374 b, 418a, 419 a, 423 b, 424 a, 441 a.
salvaa 375 a.
salvo 375 a.
salvuri 150 b.
sama 375 b, 420 a, 503 b, 504 b.
samea 249 b.
sametti 15 a.
sammakko 23 a, 225b, 393 b.
sammal 109 a, 139 a, 376 a, 409 b.
sammalikko 199 a.
sammalkieli 304 a.
sammio 25 a, 160 a.
sammua 375 b.
samoin 245 b, 437 a, 503 b.
sana 376 a.
sanajalka 213 a, 398 b.

sananlasku 328b, 376b.
sangen 505 b.
saniaiskasvi 62 b.
sanka 299 b, 330 a, 370 a.
sankari 19 a.
sanko 354 b, 486 b.
sanoa 376 b, 491 b.
sanoma 376 b.
sanomalehti 54 a.
saota 374 a.
sapain 445 a.
sapilas 269 b, 373 a.
sappi 377 a.
saraheinä 377 a.
sarana 312 a.
saranakoukku 140 b, 158 a.
sarastaa 346 a.
sarka 377 b, 478 b.
sarkainen 479 a.
sarveton 168 a, 246 b, 247 a.
sarvi 378 a.
sarvijaakko 236 a.
sata 373 a.
sataa 192a, 393b, 407b, 440 b, 444 a, 457 a, 489 a.
satakieli 395 b.
satama 332 b.
sateenkaari 16 a, 37 a, 167 a, 325 b, 349 a, 464 a.
sateensuoja 421 b.
satiainen 322 b, 378 a.
sattua 4 b, 305 b, 316b, 327 b, 342 b, 393 a, 463 a.
satu 399 a, 405 a.
satula 373 b, 380 a.
satuttaa 378 a, 378 b.
saukko 373 b, 404 b, 486 a.
sauma 283 a, 319 a, 342 a.
sauman reuna 80 b.
sauna 180 b.
sauva 15 b, 155 a, 378 b.
sauvoa 41 b.
sauvoin 379 a, 383 a.
saverikko 419 a.
savi 378 b.
savikukko 217 a.
savinen 379 a.
savipaakku 379 a.
savipuoli 434 a.
savu 379 a.
savupiippu 438 a.
savusauna 379 a.
se 84 b, 175 b, 263 b, 379 a.
seassa 125 a.
seimi 30 b, 395 a.
seinä 380 b.
seinäpaperi 397 b.
seipi 152 a.
seisahtua 86 a.
seisattua 380 b.
seisoa 380 b.
seisoallaan 27 b, 380 b.
seitsemän 381 a.
seiväs 366 a, 380 a, 445 b.
seivässäli 153 b, 342 a.
se joka 121 b.
sekainen 249 b.
sekaisin 124 b, 442 a.
sekoittaa 208 b, 364 b, 380 a.
sekoittaja 393 b.
sekä 26 b.
selittää 264 a, 382 a, 435 b.
selkeä 382 a.
selkoin 199 b, 382 a.
selkä 381 b.
selkäevä 369 b, 382 b.
selkämys 382 b.
selkäpuu 318 b.
selkäranka 382 a, 382b, 413 a.
selkäreppu 155 b, 375a.
sellainen 241 b, 245 b, 266 a, 382 b.
selvitellä 382 a.
selvästi 382 b.
selänne 166 a, 381 b.
semmoinen 46 b, 382 b.
sentähden 383 a.
sen tähden että 329 b.
seppä 383 a.
sepä 197 a, 268 a, 379b, 443 b.
serkku 21a, 322a, 383b.
serkukset 383 a, 383 b.
setolkka 380 a.
setolkkahihna 439 b.
setä 32 a, 41 b.
seula 384 b, 391 a.
seuna 487 b.
seura 363 b, 384 a.
seuraava 434 b, 452 b.
seurata 101 a, 270 b.
seuratanssi 397 a.
seurustelu 16 a.
siankärsämö 353 a, 411 b.
sianmustikka 94 a, 330 a, 440 b.
sianpuola 20 b, 145 a, 329 b, 443 a, 466 b.
side 215 b, 384 a, 492 a.
sidenauha 413 a.
sidoin 207 b, 394 a.
siellä 386 a.
sielu 68 a.
sielunmessulauantai 249 a.
siemen 384 b.
siemenkota 169 b.
siementyä 404 a.
sieni 20 b, 56 b, 145 b, 187 a, 231 b, 228 b, 286 b, 314 a, 385 a.
sienimuodostus 296 a.
siepata 30 a, 52a, 141b, 276 b, 377 a, 417 b.
siera 156 a, 385 b.
sierain 79 a, 263 a, 270 b.
sierrettyä 442 a.
sietää 93 a, 126 b, 433a.
sihistä 440 b, 446 a.
sihteeri 315 a, 381 b.
siide 444 a.
siika 390 b.
siimes 314 a.
siinä tapauksessa että 393 a.
siipi 390 a.
siipiorava 199 b.
siipiverkko 20 a, 390 a.
siirallaan 442 a.
siirappi 336 b.
siirrettävä 74 b.
siirtyä 282 b.
siirtää 385 b.
siis 421 b.
siistiä 443 b, 462 a.
siittämiskyky 322 b.
siittää 403 a.
siivoton 461 b.
sija 386 a, 432 b.
sijainen 386 b.
sijasta 424 b.
sijoittaa 12 a, 92 a.
sika 329 b, 385 b, 467b.
sikeä 216 b.
sikiö 322 b.
siksi 386 b.
sikäläinen 386 a.
sill'aikaa 387 a, 388 a.
silapaatsa 380 a.
silapaatsahihna 439 b.
sileä 54 b, 387 a, 409 a.
silittää 387 a.
silkki 407 a.
sillanarkku 17 a.
silleen 245 a.
silli 382 a.
silloin 387 a, 390 b.
silmukka 107 a, 312 a.
silmä 307 b, 387 b.
silmäkulma 168 a.
silmälappu 467 a.
silmälasit 289 a.
silmäluomi 218 b, 372 b
silmänpielus 15 a.
silmäripsi 357 b.
silmätauti 443 a.
silmäterä 275 b, 439 b.
silmätön 305 b.
silppu 10 b, 44 a, 354b, 383 b, 441 b.
silpukset 370 b.
silputa 388 a.
silta 59 a, 387 a.
sima 234 a.
simpukka 64 b, 350 b.
sinelmä 388 b.
sininen 388 b.
sinivatukka 65 b.
sinkauttaa 21 b.
sinkilärauta 391 b.
sinne 388 b.
sintyä 388 b.
sinä 388 a.
sipuli 195 b, 219 b.
sipuliruoho 220 a.
sirhakka 442 a.
siristä 441 a, 445 b.
sirittää 443 a.
sirotella 388 b.
sirottaa 357 b.

sirpale 296 b, 440 a, 442 b.
sirppi 442 b.
sisar 389 a.
sisilisko 389 a, 440 b.
sisko 440 b.
sisus 413 a.
sisälmykset 58 a, 139b, 414 a, 437 a.
sisäpelti 383 a.
sisässä 413 b.
sisäänkäyntiaukko 255 a.
sitaista 383 b.
sitkain 386 b.
sitkainvarpu 486 b.
sitkeä 84 b, 389 b.
sitoa 29 a, 157 a, 192 b, 384 a.
sitten 329 b, 379 b, 390 b.
siula 386 a.
siulahavas 27 b.
siunata 9 a, 17 b.
siunattu 413 a.
sivu 19 b, 447 b.
sivuavanto 350 b.
sivupuu 328 a.
sivuseinänpenkki 19 b.
sivutuuli 20 a.
sivuvaimo 36 a.
soeta 392 b.
soida 81 a, 422 b.
soidin 139 a.
soikko 209 b.
soittaa 395 a, 422 b, 438 a, 449 a, 493 b.
soittaja 249 b.
sokaista 392 b.
sokea 395 a.
sokeri 374 a.
sokka 444 a.
sokko 443 b.
sokkoleikki 43 a, 441 b.
sokkosilla 448 b.
solista 395 b.
solki 192 b, 335 a.
solmia 397 a.
solmu 13 b, 24 b, 312 a, 385 b, 395 b, 465 b.
solvata 12 a.
solvaus 1 a.
soma 444 b.
sompa 175 a.
sonni 84 b.
sonnivasikka 83 b, 85a.
soopeli 394 b.
sopia 215 a, 345 b, 359 b, 394 b.
soppi 447 b.
sopu 395 a.
sora 448 b.
sorasin 396 b.
sorkka 108 b, 396 a.
sormi 396 b, 411 b 439 a.
sormikas 306 b.
sormikoimätä 187 b.
sormus 150 a, 354 b.
sorsa 278 b, 379a, 396b.
sortoaita 396 a.
sortua 396 a.
sorva 193 a.
sorvata 435 a, 437 a.
sota 496 a.
sotamies 374 b.
sotavankeus 322 a.
sotilas 352 b, 372 b.
sotilaskarkuri 16 b.
sotilaspalvelija 29 b.
sotka 159 a, 180 a, 397 a.
sotkea 311 a, 380 a, 397 a.
sotkija 207 a, 393 b.
soudattaa 208 b, 222 a.
soudella 6 b.
soutaa 6 a, 397 a.
sovussa 395 a.
sperma 395 b.
struuma 162 b.
sublimaatti 407 b.
sudenkorento 123 a, 152 b, 485 a.
sudenmarja 150b, 171b.
suhauttaa 446 a.
suhista 33 b, 407 b.
suikale 377 b.
suitset 346 a, 406 a.
suitsuttaa 160 b.
suitsutusastia 160 b.
suitsutuspihka 214 a.
sujahtaa 446 a.
suka 405 b.
sukanterä 406 a.
sukeltaa 246 b, 446 b.
sukia 405 b.
sukka 406 a.
sukkavarras 265 a, 406 a.
sukkela 19 a.
sukkeloon 465 a.
sukkula 406 a.
sukkulanpitu 406 a.
suksi 34 b, 406 b.
suksisauva 406 b.
suku 66 a, 328 b, 362 b.
sukukunta 362 a, 362b.
sukulainen 282 b, 362a, 362 b, 405 b.
sula 406 b.
sula aukko 328 a.
sulhanen 407 a, 420 b.
sulhaskansa 420 b.
sulhaspoika 36 a.
suljettu 464 b.
sulka 182 a, 390a, 407a.
sulkea 374 b.
sulkeutua 465 a.
sulku 322 b.
sulkulaite 484 a.
sulkuportti 464 b.
sulloa 257 a.
suloinen 407 a.
sulosananen 407 b.
sultšina 391 b.
sume 65 a.
sumu 453 a.
sunnuntai 343 b.
suo 408 a.
suodillansa 462 a.
suoja 325 b, 478 b.
suojella 475 b.
suokurppa 168 a, 408a.
suola 408 a.
suolaheinä 25 a, 40 b, 476 a, 502 b.
suolakala 387 a.
suolatölkki 408 b.
suolavesi 364 a.
suoli 139 b, 408 b, 409a.
suolikohju 335 a.
suolityrä 293 a.
suomalainen 369 b.
Suomi 369 b.
suomu 409 a.
suomuurain 71 a, 251a.
suoni 409 a.
suopursu 105 b.
suora 279 b, 409 a.
suoraan 144 b.
suoristua 280 a.
suorittaa 398 a.
suoriutua 462 b.
suoro 409 a.
suostua 395 a.
suova 402 b, 409 b.
supattaa 409 b, 446 a.
suppilo 497 b.
suppu 457 b.
surkastua 275 b, 372 a.
surma 243 a, 410 a.
surmata 171 b, 356 b, 427 b.
surra 55 b, 87 b.
suru 13 a, 88 a, 158 b, 455 a.
surumielinen 1 b.
survin 308 a, 365 a.
survoa 410 a.
susi 78 a.
suu 128 b, 411 a, 467 a.
suude 257 b.
suudella 246 b, 411 a, 446 b.
suunnata 260 a.
suunta 447 b.
suuntaan 252 b.
suurenpuoleinen 83 a.
suuri 411 a, 411b, 434a.
suurikokoinen 370 a.
suurima 411 b.
suutari 122 a, 377 a, 438 b.
suuttua 389 b, 411 b, 412 a, 455 b, 482b.
suvalko 410 b.
suvi 346 b.
suvivilja 437 a.
sydän 68 a, 413 b, 414a.
sydänala 371 a.
sydänlankku 383 a.
sydänosa 124 b.
sydänpuu 413 a.
sydäntyä 389 b.
syfilis 440 b.
sykkiä 457 b.
syksy 414 a.
syleillä 97 a, 379 b.
syli 228 b, 414 a, 507 a.
sylki 414 a.
sylkky 448 b.
sylys 507 a.
synnytinreikä 48 b.
synnyttäjäiseni 106 a.
synnyttäminen 404 b.

synnyttää 361 b, 403 a.
synti 56 b.
syntymämerkki 414 b.
syntymäpäivä 414 b.
syntyä 361 b, 451 b.
syrjä 193 a, 351a, 355a.
syrjäinen 447 b.
syrjäpala 158 a.
sysi 72 b.
sysimiilu 178 b.
sysiä 220 a, 413 a.
sysäys 437 b.
syteä 340 b.
syttyä 302 a.
sytyke 364 a, 491 a.
sytyttää 491 a.
syvennys 64 b, 278 b, 300 b.
syvetä 414 b.
syvyys 414 b.
syvä 415 a.
syvänne 365 b.
syvään 315 b.
syy 409 a, 493 b.
syyhy 414 b, 440 a.
syyhyttää 162 a.
syyhyä 162 a.
syyllinen 493 b.
syylä 20 b, 114 b.
syystä 251 b, 459 a.
syytön 279 b.
syödä 248 a, 378 b, 415 a, 418 a.
syöjätär 41 b.
syöstävä 406 a.
syötti 229 a, 416 a, 417 b, 424 b, 444 b.
syöttää 415 b.
sähistä 446 a.
sähkölennätinpylväs 302 b, 429 b.
säie 416 a.
säikähtää 84 a, 475 b.
säilyttäjä 309 a.
säilyttää 309 b.
säilö 432 b.
säkki 65 a.
säkä 416 a.
säkö 354 a.
säle 194 b.
sälö 313 a, 315 a, 347b, 401 b.
sänki 416 a.
sänky 156 b.
säristä 347 b.
särkeä 37 b, 60 a, 247b, 296 a.
särki 416 b.
särky 128 b.
särkyä 248 a.
särmä 56 a.
särmätön 54 b.
särpiä 416 b.
särvin 416 a.
särvinpala 418 a.
särväs 110 a.
sättiä 134 a.
säylä 215 b.
säynävä 417 b.
sää 89 a, 324 a, 389 b, 464 b.
säädytön 342 b.
säädytön juttu 78 a.
sääli 11 a, 421 a.
sääliä 418 a, 421 a.
sääri 330 a, 396 a.
sääriluu 390 a.
säärykset 105 a.
sääskipäähine 64 a.
säästäväinen 428 a.
säästää 390 a, 392 a, 406 a, 421 a.

T

taaja 335 a.
taakka 426 b.
taakseen 44 a.
taaksepäin 424 a.
taannoin 449 b.
taas 1 a, 42 b, 253 a, 285 b, 449 b, 467 b.
tadikko 342 a, 423 a.
tahansa 75 b, 425 b.
tahdas 425 b, 426 a.
tahi 8 b, 45 b, 88 b, 201 b.
tahko 425 a.
tahraantua 461 b.
tahria 204 a, 354 a.
tahto 472 a.
tahtoa 417 b, 425 b.
taidoton 263 b.
taikina 425 b, 426 a.
taikinanjuuri 352 a, 425 b.
taikoa 147 a.
taimi 426 a.
taina 426 a.
tainnuksissa 37 b.
tainnuttaa 38 a.
taipua 224 b, 294 a.
taipuva 225 a.
taistella 496 b.
taistelu 15 b, 19 b.
taitava 19 a, 242 b, 263 b.
taitavasti 209 b.
taito 263 a.
taitse 424 b.
taittaa 210 a.
taivaanvuohi 37 a, 343 b, 410 b.
taival 496 b.
taivas 426 a.
taivuttaa 225 a, 251 a, 294 a.
tajuta 405 a.
takaa 423 b.
takainen 423 b, 424 b.,
takaisin 42 b, 44 a, 424 a.
takajalka 423 b.
takakäteen 424 a.
takana 423 b.
takaosa 307 a.
takaperin 423 b, 424 a.
takapuoli 307 a, 424 b.
takaraivo 416 a, 423 b.
takareki 323 b.
takasalpa 349 a.
takaveräjällä 424 b.
takeltua 427 b.
takertua 86 b.
takia 424 b, 431 b.
takiainen 426 b.
takimmainen 306 b.
takinlieve 326 a.
takki 174 b, 298 b, 314 b, 374 a, 492 b.
takkiainen 279 a.
takku 426 b.
takoa 253 a, 297 b, 298 b, 424 b.
takuuraha 418 a.
tali 352 a.
talja 259 a, 426b.
talkkuna 426 b.
talkoo 2 a.
talla 27 b, 106 b, 107 a.
tallata 161 a, 326 a, 435 b.
talli 151 a.
tallirenki 151 a.
tallukka 215 a.
tallukkajalka 192 b.
talo 426 b.
talonmies 41 a.
talonpoika 157 a, 249b.
talteen 369 a.
taltta 29 a, 427 a.
talutella 480 a, 495 b.
taluttaa 290 a, 427 a, 479 b.
talvi 427 a.
talvilakki 404 b.
tamma 66 a.
tammavarsa 65 b.
tammi 40 a, 427 b.
tamminen 36 b.
tanhua 425 a.
tanssi 16 a, 17 b, 322 b, 397 a, 493 b.
tapa 231 a, 231 b, 328 b, 422 a, 466 b, 491 a.
tapaan 251 b.
tapahtua 203 a, 361 b, 393 a.
tapaus 12 b.
tappaa 72 b, 171 b, 356 b, 427 b.
tappelu 436 a.
tappi 257 b, 347 b, 452 b.
tappio 462 b.
tappura 296 a, 458 b.
tarhakäärme 467 b.
tarina 399 a.
tarjota 329 b, 330 a, 428 a.
tarjotin 323 a.
tarkastaa 277 a.
tarkasti 239 a, 422 a.
tarkata 332 a.
tarkka 392 a.
tarpeeksi 35 b.
tarpeeton 208 a, 457 a, 492 a.
tarpoa 427 b.
tarttua 52 a, 192 b, 342 b, 427 b, 428 a.
tarve 83 a.
tarvita 309 b.
tarvoin 273 b, 379 a, 427 b.

tasainen 195 a, 365 a, 409 a.
tasata 365 b.
tasku 152 b.
taskupeili 420 b.
tasoittaa 365 b.
tattari 56 a.
tatti 20 b, 56 b.
taula 424 b.
tauti 83 a, 236 a, 443 a, 496 a.
tavalla 41 a.
tavallinen 334 a.
tavara 46 b, 140 b, 307 b, 368 a, 428 b, 484 b.
tavat 466 b.
tavata 423 a.
tavi 429 a, 442 b.
tavoittaa 402 b, 423 a, 435 b.
te 458 b.
tee 439 a.
teekannu 439 a.
teekannun nokka 36 b.
teekeitin 375 b.
teelmäs 76 b.
teelusikka 219 a.
teerenkaha 341 b.
teerenpisama 174 a, 308 a.
teeri 153 b, 429 a.
teeskennellä 67 a.
teevati 18 a.
tehdas 419 b, 429 a.
tehdä 12 b, 66 b, 214 b, 218 a, 257 b, 366 b, 390 a, 429 a, 449 a, 487 b.
tekele 76 b.
teko 30 b.
tela 115 b, 298 a, 399 a, 429 a, 482 b.
teljo 91 b, 429 a, 429 b.
telkkä 39 b, 468 a.
tellikka 397 b.
telmiä 14 b, 40 b, 437b, 498 a.
teltapuu 121 a, 429 b.
teltta 378 a.
temmaista 30 a, 359 b.
temmata 52 a, 429 b.
tempoa 359 b, 468 b.
teppo 429 b.
tere 429 b.
terhakka 19 a.
teroittaa 61 a, 429 b, 437 a.
teroitusliippa 287 a.
terva 430 a.
tervakäpälä 430 b.
tervapääskynen 235 b.
terve 420 a, 430 a.
tervehtiä 430 b.
tervehtyä 398 a.
terveiset 430 b.
terveydeksi! 420 a.
terveys 430 b.
terä 129 b, 319 a, 431a.
teräksetön 230 a.
teräksinen 431 a.
teräs 398 b, 429 b.
teräskynä 349 a, 407 a.
terävä 275 a, 431 a.
teurastaa 90 b.
teurastaja 256 a.
tiainen 128 a, 431 a.
tie 34 a.
tiedossa 432 a.
tiedustaa 434 b.
tiedustella 182 b, 431b.
tienhaara 34 b, 432 a.
tienristeys 364 a.
tieosuus 467 b.
tiesuksi 34 b.
tieto 376 b, 431b, 488a,
tietäjä 147 a, 268 a. 431 b.
tietää 432 a.
tiheä 335 a, 373b, 432b.
tihku 432 b.
tihkua 440 b.
tihkusade 32 a.
tihrusilmä 309 a.
tiili 134 b.
tiine 289 b, 434 a.
tiinu 25 a, b, 160 a.
tiira 443 b.
tiistai 434 b.
tiiviisti 322 b.
tiivis 407 b.
tiiviste 432 b.
tiivistää 132 a.
tikankontti 184 b.
tikapuut 202 b.
tikka 185 a, 432 b.
tikku 338 a.
tila 432 b, 435 a.
tili 216 a, 364 a, 445 a.
tilkka 108 a, 432 b.
tilkku 432 b, 483 a.
tina 412 b, 433 a.
tinaaminen 219 b.
tinkiä 359 b, 436 b.
tipahtaa 433 a.
tippa 108 a, 433 a.
tippari 52 b.
tippua 314 b, 433 a, 470 b.
tiputella 498 a.
tirskuttaa 442 b, 443 a.
tiuhta 433 a.
tiukka 131 b.
tiukkaan 322 b.
tiuku 441 a, b, 448 a.
tiukuttaa 443 a.
todella 434 b.
todennäköisesti 483 b.
todistaa syyttömäksi 280 a.
todistaja 327 b, 328 b.
toe 322 b.
toimeenpanija 331 b.
toimi 35 a, 333 b, 393a.
toimittaa 393 a, 398 a, 459 a.
toinen 50 b, 250 b, 434 b.
toinen pääsiäispäivä 37 b.
toipua 328 a, 434 b.
toisin 246 a, 435 a.
toisinaan 50 b, 436 b.
toiskätinen 505 a.
toissapäivänä 436 b.
toistaa 457 a.
toiste 436 b.
tokko 270 b.
tolkku 435 a.
tolkuton 78 a, 342 b, 435 b.
tolppa 303 a.
tomu 348 b, 435 b.
tora 420 a.
torahammas 436 b.
torailla 158 a.
torajyvä 83 b, 85 a, 119 b.
torakka 22 b, 334 b.
torkkua 271 b.
toro 28 b, 215 a.
torstai 262 b.
torua 21 a, 134 a, 277a, 439 a.
torvi 438 a, 438 b.
tosi 331 a, 437 a.
totella 170 a, 177 a.
totinen 91 a.
totku 437 a.
totta 434 b, 483 b.
tottelevainen 170 a.
tottua 63 a, 330 b.
totuus 331 a.
toukka 227 a, 437 a.
touko 437 a.
touvi 105 b.
toveri 437 b.
tsaari 170 b, 445 a.
tsaarinpoika 439 b.
tsaarintytär 439 b.
tsaaritar 439 b.
tueta 449 b.
tuhat 450 a.
tuhka 450 b.
tuhkarokko 370 a.
tuhkuri 69 b, 441 a, 485 a.
tuhlata 309 b, 438 a.
tuhnio 464 a.
tuhota 85 b, 212 a, 247 b, 364 b.
tuhria 231 a, 372 a.
tuhto 91 b, 195 b, 308a, 397 a, 429 a, 429 b.
tuhuttaa 441 b.
tuikuttaa 313 b.
tuisku 52 a, 340 b, 450 b.
tuiskuta 341 a.
tukala 470 b.
tukea 328 a.
tukehtua 454 b.
tuki 257 a, 475 a.
tukiainen 153 a, 153 b.
tukinuittomies 300 b.
tukinvedättäjä 342 a.
tukinveto 300 b.
tukipuu 156 b, 378 b, 450 a.
tukistaa 451 a.
tukka 490 a.
tukkapölly 451 a.
tukki 58 b, 149 a, 301a, 409 b.
tukkia 457 b.
tukkiponttuu 323 a.

tukkipuut 234 b.
tukko 140 a.
tuleentua 404 a, 474 a.
tulee olla 405 a.
tulehmo 354 a.
tuli 46 a, 363 a, 452 a.
tuliaiset 56 a.
tulikivi 356 a.
tulinen 296 b.
tulipalo 329 a.
tulirattaat 452 b.
tulisija 418 b.
tulitikku 397 b.
tulla 91 a, 203 a, 208a, 361 b, 451 a.
tuloa tuottava 452 b.
tulukset 452 b.
tulusrauta 91 a:
tumma 249 a, 249 b.
tummanharmaa 378 b, 389 b.
tummanruskea 25 b. 249 a.
tunkea 207 a, 453 b, 457 b.
tunkkaisuus 453 a.
tunnustaa 160 b.
tunnustella 285 a.
tuntea 177 a, 432 a, 453 a, 455 b, 456 a.
tuntematon 431 b, 453 a, 471 b, 487 a.
tunti 445 a.
tuntumaton 177 a.
tuo 263 b, 449 a.
tuoda 453 b, 454 b.
tuohenterva 35 a.
tuohi 453 b.
tuohiastia 24 a, 341 b, 454 b.
tuohikoho 137 b.
tuohikontti 112 b.
tuohikoppa 24 a, 169b.
tuohikopsa 150 a.
tuohiluta 115 a.
tuohinen 361 b.
tuohivakka 150 a.
tuoksua 451 a.
tuoli 400 a, 402 b.
tuolla 263 b, 264 a, 449 b.
tuolloin 454 a.
tuomari 405 b.
tuomenmarja 440 a.
tuomi 454 a.
tuomiokirkko 394 b.
tuomita 411 a.
tuonne 264 a, 449 b, 454 b.
tuonnempana 453 b.
tuoppi 158 b.
tuore 356 a, 454 b, 482 b, 483 a.
tupa 307 a.
tupaantuliaiset 270 b.
tupakka 422 b.
tupakkakukkaro 135 a.
tupakkatunti 418 a.
tuppi 79 a.
tupsahtaa 509 b.
tupsu 242 b, 461 b.
turha 457 a.
turhaan 260 a.
turkikset 237 a, 259 a,
turkki 349 b, 446 b, 452 b, 455 a, 456 a.
turmella 356 b, 398 a. 411 a.
turmeltua 332 b, 356 a.
turpa 266 b, 454 b.
turpea 455 a.
turruttaa 278 b.
turska 374 a, 437 b.
turtua 251 a.
turva 257 a, 475 a.
turvassa 425 a.
turve 29 b, 454 b, 455a.
turvota 336 b, 455 a.
turvotus 353 b.
tuska 1 a, 128 b, 247 a, 292 a, 455 a.
tuskainen 470 b.
tuskastua 55 b, 455 b.
tuskin 22 b, 95 b.
tutista 36 b, 205 a, 220 a, 375 b, 416 b, 417 a.
tutkaimet 456 a.
tutkia 364 b.
tuttava 456 a.
tuttavuus 453 a.
tutti 36 b.
tutustua 453 a.
tuuditttaa 397 a, 448 b.
tuuhea 455 a.
tuulaskoura 141 b, 452 b, 456 b.
tuulastaa 456 b.
tuulenpesä 456 b.
tuulenpuuska 436 b.
tuulenpyörre 456 b.
tuuli 20 a, 456 a, 478 b, 489 a.
tuulikela 345 b.
tuulimylly 456 b.
tuulispää 436 b, 457 a, 486 b.
tuuliviiri 52 b.
tuulivitsa 98 b, 505 b.
tuulla 58 b, 456 b.
tuuma 40 a.
tuupata 435 b, 508 a.
tuuppaus 437 b.
tuuppia 41 b.
tuura 340 b.
tyhjentää 457 b.
tyhjä 415 b, 457 a.
tyhmä 54 b, 334 a, 450 b.
tykyttää 395 a.
tylsyä 449 a.
tylsä 461 b.
tynkä 275 a.
tynnyri 25 a.
typäs 449 b.
tyrkätä 508 a.
tyrmä 457 b.
tyrä 139 a, 458 a.
tyttö 264 a, 458 a.
tyttölapsi 261 b.
tytär 458 a.
tytärpuoli 458 a.
tyvi 275 a, 458 b.
tyvipuoli 40 b.
tyydyttää 431 b.
tyyli 231 a.
tyyni 71 a, 190 b, 230a, 458 b, 491 a.
tyyniluontoinen 393 b.
tyyntyä 8 a, 8 b, 12 b, 68 a, 86 a, 230 a, 458 b.
työ 30 b, 365 b.
työansiot 404 b.
työkalu 22 a, 398 b.
työkauhtana 327 b.
työkärryt 429 b.
työmies 365 b.
työnjohtaja 331 b.
työntyä 201 b.
työntää 6 a, 220 a, b, 302 b, 385 b, 413 b, 435 b, 453 b, 459 a, 459 b, 508 a.
työntökärryt 428 b.
työpalkka 366 a.
työpirtti 388 b.
työpäivä 11 a.
työreki 354 a.
työteliäs 365 b.
tähden 118 b, 425 a, 431 b, 433 b.
tähdätä 239 a.
tähkä 119b, 319 a, 460 a.
tähti 433 b.
täi 322 b, 433 b.
täky 416 a.
täkykala 417 b.
täkäläinen 460 a.
tällainen 266 a.
tämä 460 b.
tämänpäiväinen 460 b.
tänne 460 a.
tänään 460 a.
täplä 313 a, 320 a, 433 a.
täpärällä 460 b.
täpö 460 b.
tärpätti 391 b.
tärpätä 276 b, 277 a.
tärvellä 356 b.
tärähtää 417 a.
täsmälleen 281 a.
täti 31 b, 437 a, 459 b.
täydennys 460 b.
täysi 101 a, 442 b, 461 a.
täysin 100 b.
täysinäinen 460 b, 461 b.
täyte 413 a, 414 a.
täyttyä 460 b.
täyttä 144 b.
täyttää 461 b.
täytyy 309 b.
täällä 459 b.
täältä 460 a.
töhertää 372 a.
töin tuskin 278 b.
tökkiä 151 a, 444 a.
tökötti 35 a.
tölkki 471 b.
tölli 64 a.

töllistellä 461 b.
tömistää 450 b.
tömähdyttää 435 b.
töröttää 461 b.
töyrytuoli 449 b.
töyräs 157 a.

U

uhata 57 a, 418 b.
uida 179 a, 463 b.
uimarakko 23 b, 162 b.
uinti 127 a.
uistella 463 b.
uistin 467 a.
uittaa 6 a, 179 b, 463 b.
uittosalko 473 a.
uittosalon pää 307 b.
ukko 399 a, 464 a.
ukkonen 56 b, 343 b.
ukkosenjyrinä 464 a.
ukkospilvi 457 a.
ukonkivi 407 b.
ukonnuoli 401 a.
ukonparta 78 a.
ukontuhnio 62 b, 449b.
ukonvaaja 41 a.
uljas 242 b.
ulko- 464 b.
ulkokatto 116 a, 117 a, 158 a, 392 a.
ulkomaa 467 b.
ulkomaalainen 487 a.
ulkona 90 a.
ulkonurkka 375 b, 462 b.
ulko-ovi 484 a.
ulkopuolinen 90 a.
ullakko 244 b, 499 b.
ullakkokamari 444 b.
ulos 90 a, 464 b.
ulostaa 389 b, 464 b.
ulostus 301 b, 389 a.
ulottua 460 b.
ulpukka 23 b.
ulvoa 437 b, 464 b.
ummehtua 453 a.
ummenhaju 453 a.
ummessa 464 b.
ummistaa 465 a.
umpimähkään 238 a.
umpinainen 465 a.
umpisolmu 465 b.
umpitauti 465 a.
uni 465 b.
unohtaa 465 b.
untuva 342 a.
untuvainen 337 a.
uoma 13 b.
upota 465 b.
upottaa 294 a, 446 b, 466 a.
upseeri 2 b.
upukan kukka 329 b.
upukka 225 a.
ura 365 b.
urakka 323 b, 466 b.
urhakka 466 b.
uros 466 b.
urosa 92 b.
urossika 467 b.
urosteeri 153 b.
urpu 185 a, 466 a.
usein 335 b.
uskalias 462 b.
uskoa 466 b, 487 b.
uskollisesti 488 a.
uskonto 487 a.
uskottu mies 327 b.
usuttaa 467 a.
utaret 462 b.
uudestaan 467 b, 468b.
uudin 418 b, 419 b, 467 b.
uudis- 467 b.
uuni 248 a.
uuniluuta 58 a.
uuninkomero 309 a.
uuninotsan reuna 284b.
uuninpelti 39 b.
uuninpenkki 332 b.
uuninperustus 155 b.
uuninpäällys 348 a.
uuninsuulauta 418 b.
uuninsuupellit 41 a.
uuninsärkijät 348 a.
uurre 369 b, 418 b, 468 a.
uurrepiena 398 a.
uurtaa 468 b.
uusi 468 b, 483 a.
uutinen 376 b.
uuttera 399 a.
uutterasti 466 b.
uuttu 468 a.
uveavanto 462 a.

V

vaahto 141 b, 142 a, 145 a, 498 b.
vaaja 162 a, 257 b, 412 a.
vaaka 391 b, 488 a.
vaaksa 440 a, 495 b.
vaalea 471 b, 474 a.
vaaleanharmaa 383 a.
vaaleanpunainen 364b.
vaaleanruskea 369 b.
vaaleansininen 55 a, 426 a.
vaaleta 16 b, 473 a, 479 b, 487 b.
vaan 95 a.
vaarin 476 a.
vaarna 401 b, 499 b.
vaate 394 a.
vaatearkku 394 b.
vaatekerta 336 a.
vaatenaula 257b, 499b.
vaatettaa 158 b.
vaatia 176 a, 182 b, 289 b, 438 a.
vaatteet 158 b, 261 a.
vaatturi 328 b, 394 b.
vadelma 469 a.
vadelmanpunainen 230 a.
vadelmapaikka 469 b.
vaellus 187 b.
vaha 469 b, 498 a.
vahingoittaa 398 a, 411 a.
vahingossa 309 a.
vahinko 15 b, 16 b, 313 a, 438 a, 462 b, 469 b.
vahti 109 a.
vahtimestari 400 b.
vahtisotamies 439 b.
vahva 216 b, 420 a.
vahveroinen 469 b.
vahveta 43 b.
vahvistaa 217 a, 332 a.
vai 8 b, 88 b, 201 b, 470 a.
vaieta 470 b.
vaihe 471 a.
vaihtaa 70 a, 393 b, 471 a.
vaikea 36 b.
vaikerrellen 470 b.
vaikka 75 b.
vailla 471 a.
vaimo 242 b, 259 a.
vaimon sisar 412 a.
vain 435 a, 470 a, 470b.
vainaja 172 a, 325 b.
vainu 470 b.
vainuta 274 a, 290 b.
vaipua 426 a, 463 b.
vaitelias 470 b.
vaiti 470 b.
vaiva 247 a, 470 b.
vaivainen 55 a, 55 b, 267 a, 368 a, 466 b, 470 b.
vaivaiskoivu 78a, 408a.
vaivata 247 a, 437 b, 496 b, 498 b.
vajaa 471 a.
vajota 465 b, 471 a.
vajottaa 86 a, 466 a.
vajottava paikka 22 a.
vakaantua 469 a.
vakka 471 b.
vako 106 a, 365 a, 469 a.
valaa 471 b.
valahtaa 269 a.
valakka 286 b.
valehdella 129 b, 244 a, 250 a, 412 a.
valella 472 a.
valhe 457 a, 472 b.
valita 21 a, 444 b, 473 a, 499 b.
valittaa 129 b, 333 b, 421 a, 497 a, 501 a.
valitus 129 b, 422 a.
valjaat 473 b.
valjeta 473 a.
valkaista 16 b.
valkama 6 b, 332 b, 472 b.
valkea 452 a, 472 b.
valkki 473 a.
valko 17 a.
valkoinen 16 b.
valkorousku 57 a.
valkuainen 472 b.
vallata 418 a, 472 a.
vallaton 472 a.
vallita 472 a.
valloillaan 502 b.

valmis 404 a, 474 a.
valmistaa 12 b, 214 b, 380 a, 473 b.
valoisa 472 b.
valokuva 111 a, 302 b.
valokuvata 394 a.
valta 472 a, 496 b.
valtakunta 439 b.
valtatie 36 b, 328 b, 329 a.
valtimon tykytys 338b.
valtio 114 a.
valua 269 a, 433 a, 474 a.
valurauta 446 a.
vana 474 b.
vangita 326 b.
vanha 9 b, 49 a, 367 a, 469 b.
vanhauskolainen 399a.
vanhemmaksesi 470 a.
vanhemmat 362 a, 470 a.
vanheta 468 a.
vanhus 399 a, 464 a, 470 a.
vanhuus 468 a, 470 a,
vankila 10 b, 429 b. 457 b.
vankka 43 b.
vankkurit 364 a, 429 b.
vanko 85 a.
vannas 474 b.
vanne 278 a, 388 a, 474 b.
vannoa 20 b, 160 b.
vanu 478 b.
vanua 474 b.
vaota 469 b.
vapa 59 a, 284 a, 366 a, 420 b.
vapaa 28 b, 35 a, 496 b.
vapaana 502 b.
Vapahtaja 398 b, 414b.
vapaus 472 a.
vapauttaa 319 b.
vapautua 319 a.
vapautuminen 312 a.
vapista 416 b.
vapsahainen 499 a.
vara 474 b, 475 a.
varas 232 a, 243 a, 475 b, 497 a.
varastaa 141 b, 475 b,
varastohuone 227 b, 228 a, 323 b.
varhain 4 b, 5 a.
variksenmarja 65 b, 94 a, 330 a, 440 b, 449 a.
varis 235 a, 476 a.
varistella 388 b.
varjella 475 b.
varjo 176 a, 314 a.
varmaankin 28 a, 260b, 483 b.
varmasti 216 b.
varmuuspantti 418 a.
varoittaa 475 a.
varovainen 428 a.
varpa 194 b.
varpelauta 257 a.
varpu 14 b.
varpunen 301 b, 389 b, 442 a, 443 a, 497 b.
varras 265 a, 318 b, 406 a.
varrellinen 475 a.
varsa 65 b, 416 a, 476a.
varsi 111 a, 327a, 370a, 390 a, 391 a, 476 a.
varsta 332 a, 440 b.
vartalo 368 a.
varten 251 b, 266 b, 476 a.
vartia 400 b.
vartioida 109 a, 475 b.
varuilla 476 a.
varustaa 192 b, 476 a.
varvas 15 a, 439 a.
varvikko 15 a.
vasama 338 b.
vasara 297 b, 383 b, 478 b.
vasen 80 a.
vasenkätinen 80 b.
vasikankello 313 a.
vasikka 478 b.
vaski 476 b.
vaskikäärme 476 b.
vasta 476 b, 478 a, 509 b.
vastaan 477 b.
vastaankinaaja 449 a.
vastaanotto 477 a.
vastaanpaneminen 478 b.
vastainen 477 a.
vastakkain 477 a.
vastamäki 478 a.
vastanaineet 242 b.
vastaranta 478 b.
vastasukaisin 478 a.
vastata 477 a.
vastatuuli 478 b.
vastaus 289 a, 290 a.
vastustella 478 b.
vata 22 a, 468 a.
vati 18 a, 468 b.
vatkata 311 a.
vatsa 22 b, 228 a, 479a.
vatsakipu 83 b.
vatsanahka 349 b.
vatsanalus 479 a.
vatsanalushihna 323 a.
vatsavyö 323 b.
vatupassi 479 a.
vatvoa 468 b.
vauhko 84 a.
vauhti 74 a.
vauhtipyörä 127 a, b.
vaunut 104 a, 152 b, 427 b.
vavahtaa 82 a, 86 a, 132 a, 198 b.
vavista 417 a.
vedellä 480 a.
veden hylkäämä 479 b.
vedenpohjakasvi 208b.
vedätys 480 a.
vehnä 266 b, 335 a.
vehnäleipä 25 a, 364 a.
veijari 18 a, 243 a.
veikko 481 a.
veisata 294 b.
veistellä 444 a.
veistää 484 b, 485 b.
veitsi 481 a.
veli 481 a.
velipuoli 481 b.
velka 481 a.
veltto 40 a.
vemmel 16 a.
vene 75 a, 395 a, 482 a.
veneenkokka 262 b.
venytellä 481 a.
venähtää 72 a.
Venäjä 481 b.
venäläinen 482 a.
veres 352 a, 483 a.
veri 483 a.
verinahka 88 a, 256 a.
verka 60 b.
verkko 20 a, 27b, 186b, 194 b, 269 a, 289 b, 356 b, 390 a, 396 b, 418 b, 427 b, 468 a, 483 a.
verkkojono 37 b.
verkonkuivauspuu 146 b.
vero 259 b, 480 a.
versoa 459 a.
versokka 483 b.
verta 477 a, 478 a, 483 b.
veräjä 16 b, 484 a.
vesa 484 b.
vesi 485 a.
vesieläin 442 b, 443 a.
vesiheinä 209 b.
vesihyönteinen 209 a.
vesihöyry 86 b.
vesikko 69 b, 441 a, 485 a.
vesilammikko 190 b.
vesiliima 376 b.
vesilintu 442 a.
vesiputous 154 a, 290b, 480 a.
vesiranta 488 a.
vesisade 465 b, 489 a.
vesivaaka 479 a.
vesiväylä 106 a.
vespio 208 b.
vesuri 112 b.
vetehinen 480 a.
vetelehtiä 490 b, 502 b.
vetelä 270 b, 480 a.
vetelöittää 270 b.
vetinen 480 a.
vetkuttaa 493 a.
veto 131 a, 480 a.
vetosilmukka 410 a.
vetosolmu 13 b, 312 a.
vettyä 486 a.
vetäistä 30 a, 275 a, 352 b, 480 b.
vetäjä 6 a.
vetäytyä 479 b.
vetää 334 b, 419 b, 480 b, 496 b.
vidin 437 b, 486 a.
viedä 46 a, 106 b, 405a, 462 a, 479 b, 480 b, 486 b.

viekas 73 b, 290 b, 495 a.
vielä 486 a.
vieläpä 29 b, 100 a.
viemiset 56 a.
vienankarjalainen 192 b.
vieraanvarainen 73 b.
vierailla 55 b.
vieras 56 a, 471 b, 487 a.
vierashuone 55 b.
vieraspaikkakuntalainen 447 b.
vierastaa 487 a.
vierekkäin 355 a, 356b.
viereksiä 473 b.
vieressä 252 b, 477 b.
vieri 487 a.
vieriellä 174 b.
vieritse 355 a, 487 b.
vierittää 117 a, 498 b.
vieriä 175 a, 487 b.
vieroittaa 488 a.
viertopuu 487 b.
viertää 488 a.
vieru 154 b.
viesti 488 a.
viettää 309 b.
viha 488 b.
vihamielinen 461 b.
vihannoida 489 b.
vihanta 488 b.
vihata 489 a.
viheltää 412 b, 489 a.
vihi 489 a, 489 b.
vihjata 495 a.
vihkiminen 482 a.
vihkimäkruunu 482 a.
vihkiä 482 b.
vihloa 340 b.
vihma 32 a.
vihne 278 b.
vihollinen 263 a.
vihreä 420 a.
vihta 476 b.
vihtoa 179 a, 478 a.
vihuri 436 b, 486 b.
vihvilä 35 a.
viihdytellä 431 b.
viihdyttää 455 a, 467 a.
viikate 207 a, 400 a, 489 b.
viikko 261 a.
viikset 466 b.
viila 260 a.
viilari 392 b.
viileke 212 b, 225 a, 330 a, 333 a, 494 b.
viiletä 490 b.
viileä 490 a.
viilipiimä 62 a, 334 a.
viilo 97 b.
viiltää 265 b, 494 b, 500 a.
viime 333 a.
viimein 42 b.
viimeinen 34 b, 36 b, 43 a, 212 b, 351 b.
viimevuotinen 168 a, 246 b.
viina 494 b.
viinaleipä 418 a.
viinamyymälä 96 a, 114 a.
viinapullo 396 b, 397 a.
viinimarja 383 b, 443b.
viinimarjapensas 443a.
viipale 17 b, 351 b.
viipsinpuu 494 b.
viipyä 85 b, 420 b.
viiru 39 b, 491 a.
viisas 238 a.
viisi 495 a.
viisto 173 b.
viita 15 a, 494 a.
viitsiä 129 a.
viitta 14 a, 486 b, 509a.
viivästyä 85 b, 493 a.
vikaantua 368 a.
vikistä 468 b, 486 a, 499 b, 501 a.
vikkelä 275 a.
vikla 490 a.
vilahtaa 492 b.
vilja 197 a, b, 437 a, 490 a.
vilja-aitta 9 a.
viljakeko 119 a.
viljellä 366 b.
vilkuttaa 239 a.
villa 490 a.
villainen 378 a.
villakartta 110 a, b.
villalanka 57 a.
villaleve 196 a.
villapaita 225 a.
villat 202 b.
villikelkka 345 b.
vilpitön 91 a.
viluinen 490 b.
vilustua 180 a, 334 b.
vilutauti 334 b, 484 a.
viluttaa 416 b, 490 b.
vinha 488 b.
vinkua 392 a, 491 a, 499 b.
vino 493 b.
vinoaidaksellinen 173b.
vinoon 118 a.
vintturi 497 b.
vipu 16 b, 187 a.
viranomainen 68 b.
virike 364 a.
virittää 300 a, 403 b, 491 a.
virka 35 a, 491 a.
virkeä 18 b.
virkkaa 491 b.
virkku 38 b.
virota 172 a, 328 a, 491 a.
virpa 17 a.
virrata 291 a.
virrenlukija 30 a, 32 a.
virrenveisaaja 335 a.
virsta 491 b.
virsu 225 b, 491 b.
virta 491 a.
virtsarakko 175 b.
virttyä 487 b.
virua 492 a.
viruttaa 81 a.
virvoitella 48 a.
visa 163 b, 492 b, 494a.
visertää 443 a.
viskata 21 b, 22a, 220b, 373 a, 447 a, 492 b.
viskin 188 b, 492 b.
vitilumi 486 a.
vitjat 440 b.
vitkastuttaa 493 a.
vitoa 438 b, 486 a.
vitsa 2 b, 308 a, 366 a, 443 b, 493 a.
vitsastaa 493 a.
vitsavaulo 280 b.
viuhtoa 493 a.
viulu 392 a.
vivahtaa 337 b.
voi 10 b, 50 b, 279 a, 279 b, 495 b.
voida 403a, 405a, 495b.
voide 232 a, 496 a.
voidella 496 a.
voihkia 279 a.
voikukka 23 b.
voima 496 a, 501 b.
voimakas 501 a.
voittaa 462 b.
voivotella 497 a.
voivottaa 495 a, 496 b.
vonkua 474 b, 495 a, 497 a.
vuode 227 a, 386 a.
vuodevällyt 115 a.
vuohi 155 a.
vuohinen 330 a, 402 a, 500 a.
vuokra 499 b.
vuolaasti 17 b.
vuolas 500 a.
vuolin 392 a.
vuona 110 a, 500 a.
vuori 9 a, 157 a.
vuorikangas 9 a.
vuorikangaskappale 63 a.
vuorilauta 110 a, 259b.
vuoro 289 a, 440 a. 500 a.
vuorokausi 410 b.
vuosi 499 b, 500 b.
vuota 259 a, 462 b.
vuotaa 269 a, 316 a, 470 b, 474 a, 500 b.
vuoteenomana 7 b.
vuotias 500 a.
vyyhti 494 a.
vyö 58 a, 175 a, 323 a, 501 a.
vyöpirta 175 b.
vyötäiset 389 b.
vyötärö 287 a, 319 a, 368 a, 501 a.
vähetä 77 b, 192 a, 339 b.
vähitellen 502 a.
vähä 362 b, 501 b.
vähällä 448 a.
vähän 503 b.
vähäruokainen 483 b.
väkevä 501 a.
väki 260 a, 350 a, 501b.
väkikapula 23 a.
väkikapulanveto 15 b.

väkipyörä 18 a.
väkkärä 209 a, 345 b.
väkä 157 b.
väli 126 b, 355 b, 404 b. 471 a, 502 a.
väliaika 46 a.
väliaita 126 a.
väliateria 346 b.
väliin 436 b, 502 b.
välikatto 189 b.
väline 22 a, 331 b.
välipohja 399 b.
väliraha 318 a.
välissä 125 a.
välitse 126 b.
väljetä 502 b.
väljä 502 a.
välkkyä 441 a.
välskäri 52 a.
välähtää 224 a.
vänrikki 330 b.
väre 109 b.
väri 111 b, 156 b, 246a.
väristys 117 b, 417 a.
väristä 36 b, 205 a, 220 a, 375 b, 416 b, 417 a.
värisyttää 416 b, 438b.
värjätä 246 b, 365 a.
värjäysaine 246 a.
värttinä 503 a.
värttinäluu 390 a.
värttinän paksumpi (ala)pää 106 a.
västäräkki 194 b, 389b, 469 a, 485 b.
väsyttää 225 b.
väsyä 14 a, 503 a.
vävy 503 b.
väännellä 250 a.
vääntyä 248 a.
vääntää 74 b, 139 a, 249 b, 251 a, 433 a, 493 b.
vääpeli 52 a.
väärentelijä 207 a.
väärin 293 a.
vääristynyt 396 a.
väärä 493 b.
vääräkirves 488 a.
vääräkynsi 71 b.

Y

ydin 413 a.
yhdeksän 503 a.
yhdentekevää 505 a.
yhteinen 503 b.
yhtenään 506 b.
yhtiö 384 a
yhtyä 504 a.
yhtä 503 b.
yhtäkkiä 36 a.
yhtäläinen 503 b.
yhtä mittaa 5 a.
yhä 5 a.
yksi 504 b.
yksinkertainen 334 a.
ylempi 318 a.
ylen 505 b.
ylenkatsoa 21 a.
ylettyä 402 b.
ylhäällä 505 b.
yli 306 a, 318 b, 325 a, 505 b.
ylimmäinen 505 b.
ylimääräinen 208 a.
ylioppilas 402 a.
ylistää 140 a.
yllä 317 b.
yllättää 49 b, 423 a.
ylpeillä 411 b.
ylpeä 55 b.
yltyä 201 b.
yltää 402 b.
yläitse 506 a.
yläkivi 318 b.
yläosa 289 a.
yläpuolella 317 b.
ylös 505 b.
ymmärtää 46 b, 230 b, 434 b.
ympyriäinen 506 b.
ympyrä 158 b.
ympäri 506 a.
ympäriinsä 465 a.
yrittää 285 a, 332 b.
yritys 418 b.
yskiä 370 b.
ystävä 36 b, 331 b, 438 b.
ystävällinen 215 b.
ystävällisesti 83 a.
ystäväni 353 a.
yö 507 a.
yökötellä 510 a.
yölepakko 259 a, 443 b, 507 b.
yöperhonen 507 b.
yösilmä 353 b.

Ä

äes 11 b, 508 a.
äestää 12 a.
äijä 399 a.
äimä 265 a.
äiti 48 a, 244 a, 412 b.
äitipuoli 48 a, 244 a.
äkkimutkainen 129 a.
äkätä 52 a, 349 a.
äly 237 b.
älytön 435 b.
äpärä 419 a.
äristä 466 a, 466 b, 509 a.
ärjyä 372 a.
ärjäistä 357 a, 371 a
ärsyttää 36 a, 267 a.
ärtyä 509 a.
ärähtää 372 a.
äsken 9 b, 478 a, 449 b 488 b, 509 b.
äyräs 417 a, 508 a.
äyskäri 207 b, 492 b.
ääneen 29 a.
äänestyspallo 377 a.
ääneti 470 b.
ääni 94 b.
äännellä 190 b, 495 b.
äännähtää 81 a, 86 b.
ääntää 94 a.

Ö

öhähtää 86 b.
öljy 305 a, 384 b, 395b, 495 b.

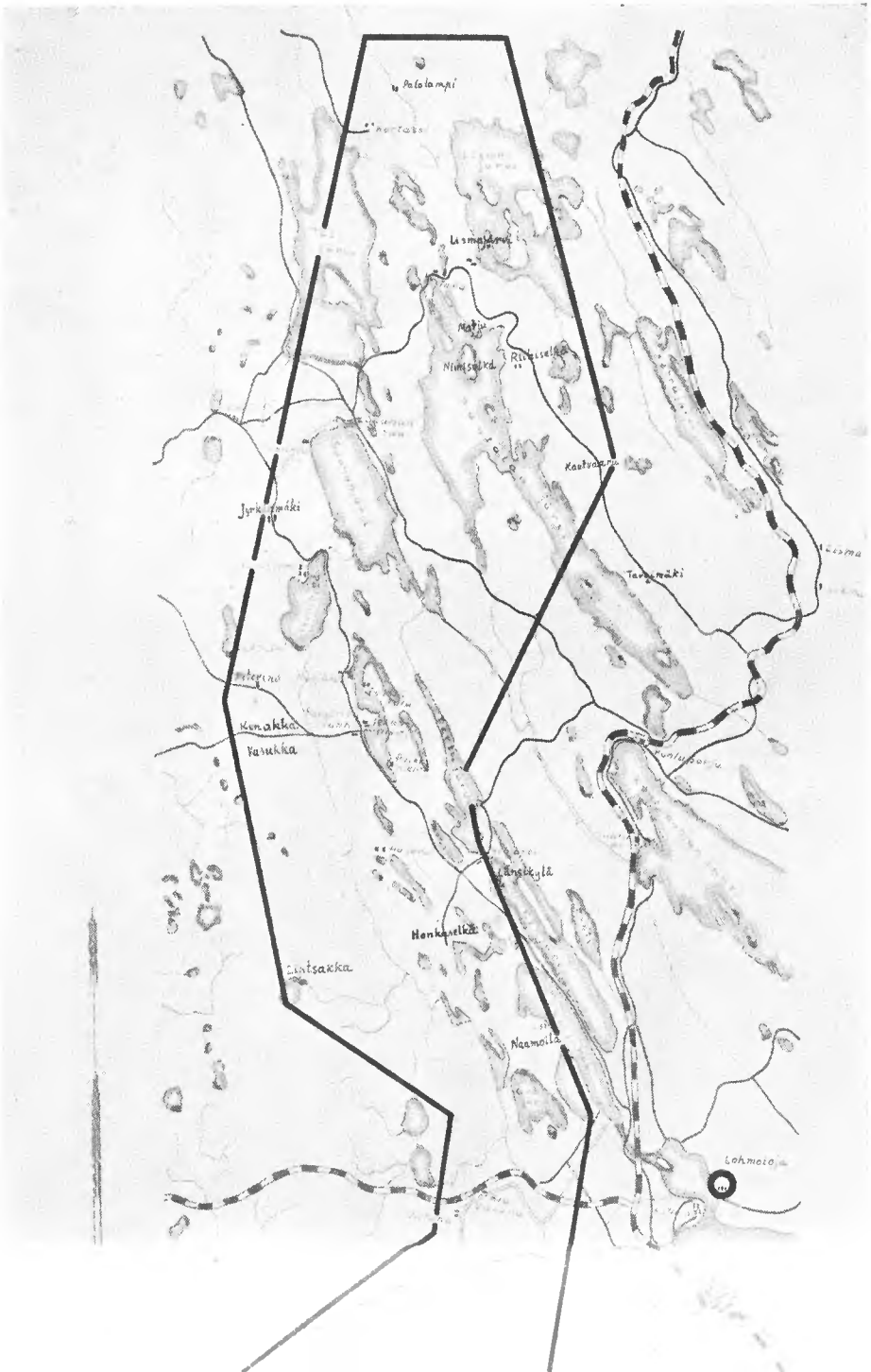
Pelolampi
Niinisalka
Kaatrasenmäki
Jyrkänmäki
Tervamäki
Kenakka
Vasukka
Lintsakka
Henkiselkä
Naamoilla
Lohmoja

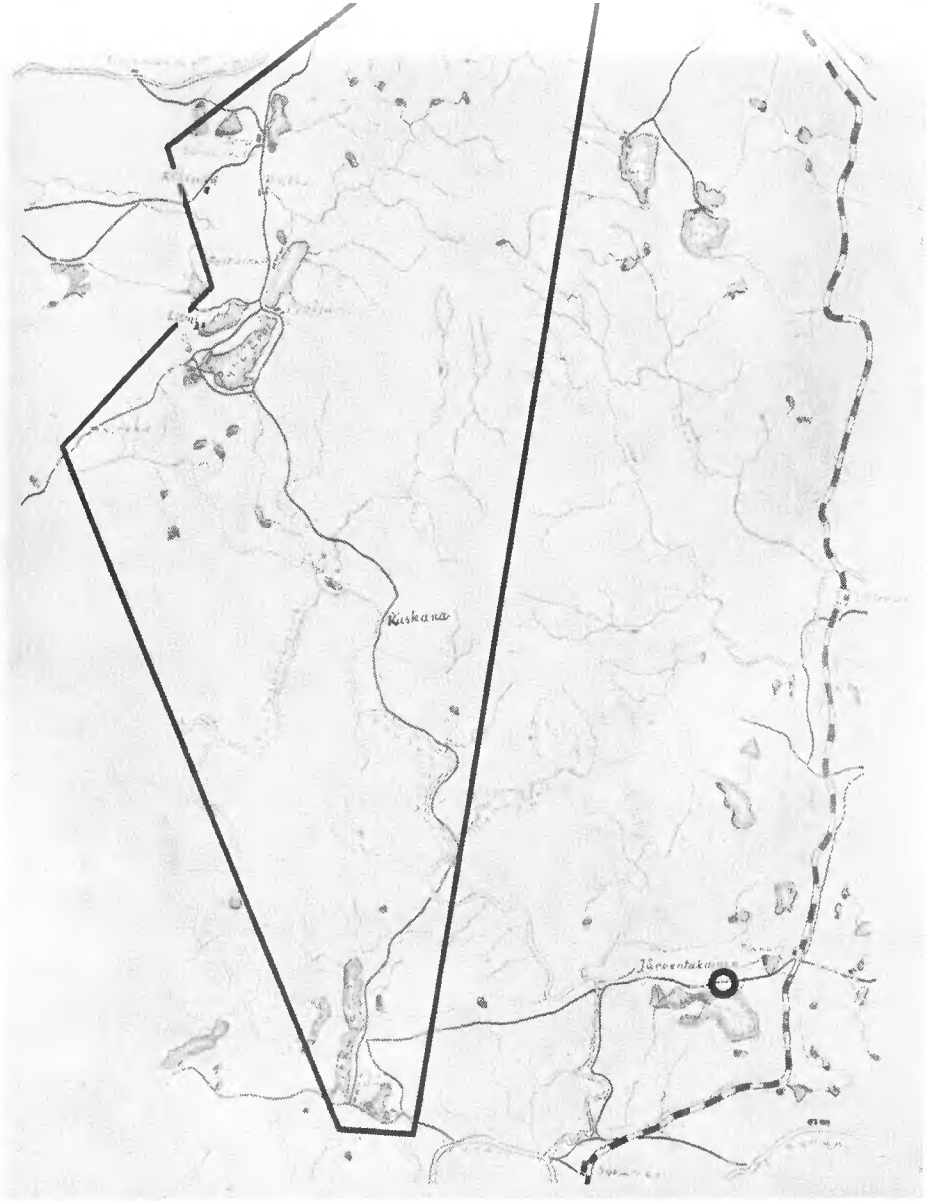

Lyydiläisten asuma-alue. Kartan laatinut Aimo Turunen v. 1944. Lyydiläisalueen rajat on merkitty mustalla viivalla.